SFÎNTUL IOAN GURĂ DE AUR

COMENTAR LA EVANGHELIA DE LA IOAN

EDITURA PELERINUL ROMÂN, ORADEA
Anul 2005

VIAȚA SFÎNTULUI APOSTOL ŞI EVANGHELIST IOAN

Din Sfintele Evanghelii ştim că Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan era fiul lui Zevedeu şi fratele Sfîntului apostol Iacob (Mt. IV, 21; X, 2. Mc. I, 19-21), din Betsaida Galileii, oraşul Sfinților Apostoli Petru şi Andrei (Ioan I, 45), şi se îndeletnicea cu pescuitul în marea Tiberiadei. Mama sa, Salomeea, de care pomenesc Sfinții Evangheliști Marcu (Mc. XV, 40) şi Matei (Mt. XXVII, 56), era cea mai mică dintre cele trei fiice ale bătrînului Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare Maria, care a avut şapte copii cu femeia sa dintîi. Ea făcea parte din grupul pioaselor femei care însoțeau pe Iisus în călătoriile Sale, ajutînd şi contribuind cu avutul lor la întreținerea Domnului şi a Apostolilor Săi (Mc. XV, 41. Lc. VIII, 3). Ea este amintită de Sfîntul Evanghelist Marcu (Mc. XVI, 1) între femeile mironosițe care s-au învrednicit cele dintîi să afle de Învierea Domnului (Mc. XVI, 6-7).

Înainte de a deveni ucenic al lui Iisus, sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan a fost ucenicul Sfîntului Ioan Botezătorul, dimpreună cu Andrei, fratele lui Simon Petru (Ioan I, 35-41). Împreună cu fratele său mai mare, Iacob, cu Petru şi cu Andrei, fiind chemați de Iisus şi aleşi apostoli (Mt. IV, 21), a făcut parte din grupul sfinților apostoli care au fost de față la învierea fiicei lui Iair (Mc. V, 37), la Schimbarea la față a Domnului (Mt. XVII, 1-13), şi la rugăciunea Domnului în grădina Ghetsimani (Mt. XXVI, 37).

Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan, ca şi fratele său, Sfîntul Apostol Iacob, era stăpînit de un zel aprins pentru Iisus. Din cauza aceasta, Domnul i-a numit „fiii tunetului" (Mc. III, 17). Stăpînit de acest temperament aprins, numai el şi Petru au însoțit pe Iisus pînă în curtea arhiereului Caiafa (Ioan XVIII, 15-16); iar după ce Petru s-a lepădat de Iisus în curtea arhiereului (Ioan XVIII, 17-27), numai Sfîntul Evanghelist Ioan a mers după Iisus, însoțit de sfintele femei, pînă la locul răstignirii (Ioan XIX, 25-26). Văzîndu-l stînd lîngă cruce cu Maica Domnului, Iisus i-a zis: „Iată mama ta. Şi din ceasul acela, el a luat-o în casa sa" (Ioan XIX, 27).

Tot Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan este cel dintîi dintre sfinții apostoli care ajunge, în dimineața Învierii, la mormîntul aflat gol (Ioan XX, 2-8) şi este primul care îl recunoaşte pe Iisus, cînd s-a arătat după Înviere pe țărmul Ghenizaretului şi a avut loc pescuirea minunată (Ioan XXI, 6-8).

În cartea Faptelor Apostolilor aflăm că Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan a rămas cu ceilalți sfinți apostoli, cu Maica Domnului şi cu sfintele femei în Ierusalim, după Înălțarea Domnului (Fapte I, 13-14), fiind de față la alegerea apostolului Matia în locul lui Iuda vînzătorul (Fapte I, 26) şi la Pogorîrea Sfîntului Duh (Fapte II, 1-4). A fost împreună cu Sfîntul Apostol Petru la vindecarea ologului de la Templu (Fapte III, 1-8), apoi închis împreună cu Sfîntul Apostol Petru, judecat, dar eliberat de teama poporului (Fapte IV, 3). A fost închis din nou cu toți sfinții apostoli, dar un înger i-a eliberat pe toți (Fapte V, 18-20); din nou au fost închişi, bătuți şi, de teama mulțimilor, au fost din nou eliberați (Fapte V, 40).

Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan a fost de față la alegerea celor 7 diaconi şi împreună cu ceilalți sfinți apostoli „după ce s-au rugat, şi-au pus

mîinile peste ei" (Fapte VI, 2-6). Apoi a fost trimis împreună cu Sfîntul Apostol Petru în Samaria, pentru a împărtăşi Duhul Sfînt celor botezaţi de diaconul Filip (Fapte VIII, 14-17). Înteţindu-se prigoana lui Irod Agripa I, Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan, împreună cu ceilalţi sfinţi apostoli, a părăsit Ierusalimul şi Iudeea. El n-a fost în Ierusalim în anul 44, cînd fratele său, Sfîntul Apostol Iacob, a fost omorît de Irod Agripa I, prin tăierea capului, şi nici cînd, după convertire, a venit Sfîntul Apostol Pavel, care a găsit numai pe Sfîntul Apostol Petru şi pe Sfîntul Apostol Iacob, fratele Domnului (Galat. I, 19), unul din cei patru fii ai bătrînului Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare Maria, cu femeia lui dintîi.

Îl întîlneşte Sfîntul Apostol Pavel în Ierusalim la Sinodul din anul 49 şi-l numeşte „stîlp al Bisericii" alături de Sfîntul Apostol Petru şi de Sfîntul Apostol Iacob, fratele Domnului (Galat. II, 9); dar cînd se înapoiază la Ierusalim din a treia călătorie n-a mai găsit decît pe Sfîntul Apostol Iacob fratele Domnului (Fapte XXI, 18), care era episcop în Ierusalim. Din Apocalipsă aflăm că a fost exilat în insula Patmos „pentru Cuvîntul lui Dumnezeu şi pentru mărturia lui Iisus" (Apoc. I, 9).

Despre viaţa ulterioară a Sfîntului Apostol şi Evanghelist Ioan au scris sfinţii părinţi şi scriitori bisericeşti: Policarp (70-156) episcopul Smirnei şi ucenicul iubit al Sfîntului Apostol şi Evanghelistul Ioan; Irineu (115-202) episcopul Lugdunului şi ucenic al Sfîntului Policarp; Clement Alexandrinul (150-216); istoricul Eusebiu de Cezareea (265-340), contemporan cu Sfinţii Împăraţi Constantin şi maica sa Elena; iar după ei toţi, Fericitul Ieronim (347-420) a scris despre Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan următoarele: „Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan, pe care Iisus l-a iubit mult, era fiul lui Zevedeu şi fratele lui Iacob, cel căruia Irod i-a tăiat capul după Patima Domnului. El a scris Evanghelia în urma tuturor, rugat fiind de episcopii din Asia, împotriva lui Cerint şi a altor eretici şi mai cu seamă împotriva învăţăturii, atunci ivite, a ebioniţilor care spuneau că Hristos nu a existat înainte de naşterea din Maria. De aceea a fost nevoit să vorbească de naşterea Dumnezeiască a lui Iisus. Se mai aduce şi o altă pricină a acestei cărţi că, citind Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan cărţile celorlalţi sfinţi evanghelişti Matei, Marcu şi Luca, a cercetat înălţimea istorisirilor şi a adeverit că au spus adevărul, dar au scris întîmplările numai ale unui an, după întemniţarea lui Ioan, în care a şi pătimit Hristos. Lăsînd deci anul ale cărui fapte au fost scrise de cei trei, Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan a scris faptele timpului dinainte de a fi aruncat Ioan în temniţă, precum se vede bine de cei care citesc cu luare aminte cele patru Sfinte Evanghelii. Aceasta pune capăt părutei nepotriviri dintre Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan şi ceilalţi Sfinţi Evanghelişti.

Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan a scris şi o epistolă al cărei început este: „Ce era de la început"; epistola aceasta este primită de toţi bărbaţii învăţaţi ai Bisericii. Celelalte două- din care una are începutul: „Bătrînul către aleasa doamnă", iar a doua: „Bătrînul către Gaiu cel iubit"- se zice că sînt ale lui Ioan Presbiterul. Mormîntul acestuia este şi acum în Efes. Unii

socotesc că amîndouă mormintele sînt ale Sfîntului Apostol şi Evanghelist Ioan.

Aşadar, în al XIV-lea an, pornind Domiţian a doua prigoană după Neron, Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan a fost izgonit în insula Patmos (96); aici a scris Apocalipsa, pe care a tîlcuit-o Justin Martirul şi Irineu. Fiind ucis Domiţian şi fiind desfiinţate hotărîrile şi faptele lui de către Senat, din pricina marii lui cruzimi, Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan a venit pe timpul lui Nerva în Efes (96-98) şi a trăit acolo pînă pe vremea lui Traian împăratul. El a întemeiat multe din Bisericile Asiei şi a zidit biserici. Şi îmbătrînind foarte s-a săvîrşit la 68 de ani după Patima Domnului, şi a fost îmnormîntat în sus pomenita cetate", în anul 101. Mormîntul Sfîntului Apostol şi Evanghelist Ioan a fost în mare cinste în vremea cea dintîi a Bisericii creştine. Pe locul unde se afla mormîntul a fost zidită o biserică închinată Sfîntului Apostol şi Evanghelist Ioan, care se numea Apostolicon. Şi ajungînd biserica a se ruina, a ridicat împăratul Justinian în locul aceleia o altă biserică nouă, pe tot atît de mare şi pe tot atât de frumoasă, pe cît era biserica închinată Sfinţilor Apostoli zidită la Constantinopol, tot de împăratul Justinian.

La adînci bătrîneţe, nemaiputînd rosti cuvîntări lungi, nu spunea credincioşilor decît aceste cuvinte: „Fiilor, iubiţi-vă unul pe altul". Întrebîndu-l cu mirare ucenicii săi, pentru ce totdeauna zice aceste vorbe, el le răspundea: „aceasta este învăţătura Domnului şi de veţi păzi-o, numai prin aceasta vă veţi mîntui". I se zice şi Teologul pentru descoperirile sale şi mai cu seamă pentru începutul Evangheliei sale: „La început era Cuvîntul; şi Cuvîntul era la Dumnezeu; şi Dumnezeu era Cuvîntul. Acesta la început era la Dumnezeu. Toate printr-Însul s-au făcut şi fără de Dînsul nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut". Iar cuprinsul întreg al Evangheliei sale este un izvor nesecat de învăţături teologice demonstrate prin fapte istorice, care dovedesc că Hristos este Mesia, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a venit în lume şi trup s-a făcut pentru mîntuirea lumii.

Căci pe cînd ceilalţi Sfinţi Evanghelişti au scris faptele vieţii de pe pămînt ale lui Iisus Hristos, Sfîntul Apostol şi Evanghelist Ioan s-a înălţat ca un vultur, mai presus de nori, şi a ajuns pînă la sînul Părintelui să găsească pe Cuvîntul lui Dumnezeu, deopotrivă cu Părintele Ceresc. Şi cu toate că nu era învăţat nici în ştiinţa filozofică, nici în meşteşugul retoricii şi lumea toată ştia aceasta i-a fost cu putinţă Sfîntului Apostol şi Evanghelist Ioan să înfăţişeze tîlcul celor din veac ascunse prin tăria cugetării şi prin limpezimea cuvîntului său, pentru că Duhul Sfînt care l-a insuflat este mai presus de toată filozofia şi de toată iscusinţa retorică. Aceasta este pricina pentru care el se zugrăveşte, avînd alături cu sine un vultur, unul din cele patru animale simbolice, arătate în vedenie lui Iezechil (Iez. I, 10).

Biserica Ortodoxă îl prăznuieşte în ziua de 8 mai.

OMILIA 1

1. Frumusețea și folosul Evangheliei sfîntului Ioan.- Laudă acestui apostol. Cine sînt cei ce pot să înțeleagă Evanghelia lui?

2. Stările necesare pentru a înțelege cuvîntul lui Dumnezeu.

1. Dacă se prezintă la jocurile publice un atlet puternic și curajos, care deja a cîștigat faimă, spectatorii aleargă cu toții pentru a admira vitejia lui și forța lui. Voi veți vedea atunci frați în teatrul plin de o mulțime de oameni, a căror spirit și ochi sînt cu totul ațintiți spre a vedea totul, ca nimic din ceea ce se petrece acolo să nu le poată scăpa.

Dacă soseşte un minunat muzician, chiar aceiași curioși umplu la fel teatrul; orice treabă ar avea, sau nevoie constrîngătoare, de orice natură ar fi, ei o părăsesc pentru a merge să ia loc în mulțime sub cupola teatrului, ca să asculte cu mare atenție muzica și sunetul instrumentelor, și pentru a judeca dacă unul și celălalt sînt destul de bine acordate.

Iată ce josnic. Cei ce sînt versați în retorică fac tot așa cu privire la oratori; căci la fel sînt teatrele și pentru aceştia, ascultători, aplauze, bătăi din palme și strigăte, și critici capabili să aprecieze destul de aspru talentul adversarilor.

Dacă deci oratorii, cîntătorii din instrumente și atleții găsesc ascultători, spectatori atît de atenți; voi fraților, cu cîtă rîvnă ar trebui să veniți aici? Cel ce vă chiamă la spectacol nu este un muzician sau un orator, este un om a cărui voce din înaltul cerului se face auzită mai clar decît tunetul. În sfîrşit prin această voce el a atras, a cuprins și a umplut tot universul, nu prin măreția și prin strălucirea sunetului, ci printr-o limbă pe care o mişca și o făcea harul să vorbească. Şi ceea ce este minunat, această voce ce se făcea auzită atît de departe, nu avea nimic greu nimic neplăcut, ci ea este mai dulce, mult mai plăcută decît muzica cea mai armonioasă.

Să adăugăm la aceia, că este un om foarte sfînt, foarte venerabil, plin de atîtea comori și taine, și care aduce atît de mari bunuri, încît cei ce le primesc cu grijă, și care ştiu să le rețină cu ei, nu mai sînt oameni, nici nu mai rămîn pe pămînt, ci se ridică mai presus de lucrurile pămînteşti; și devenind asemenea îngerilor, ei sînt pe pămînt, ca și cum ar fi deja locuitori ai cerului. Acest fiu al tunetului (Mt.3,17) pe care-l iubea Iisus, care este stîlpul tuturor bisericilor din lume, care are cheile cerului, care a băut paharul lui Iisus Hristos, și a fost botezat cu botezul lui, care s-a odihnit cu o mare încredere pe pieptul Mîntuitorului, vine acum la noi, nu pentru a da o piesă de teatru, nu acoperit de o mască pentru a juca un rol; el nu merge să urce la tribună, nici să danseze la orchestră; nu este acoperit de o haină de aur, ci ni se prezintă nouă cu haină de o frumusețe minunată el este îmbrăcat cu Iisus Hristos; picioarele lui sînt frumoase (Rom.10,15). Ele sînt încălțate (Efes.6,15) și cu totul gata pentru a merge să vestească Evanghelia păcii; el are o cingătoare, nu pe sub piept ci peste rinichii săi, ea nu este

aurită nici dintr-o curea de purpură, ci ea este țesută şi formată chiar din însuşi adevărul.

Acela este cel ce ni se oferă nouă; fața sa nu este acoperită de o mască căci nu se află în el nici o scamatorie, nici minciună; ci avînd capul gol, el vesteşte adevărul curat. El nu va căuta să se arate ascultătorilor săi prin gestul său, fața sa, glasul său diferit de cel din realitate. Pentru a-şi împlini misiunea sa, el nu va avea nevoie de nici un acompaniament, nici de harpă, nici de liră, nici de un alt instrument asemănător. El prin glasul său face totul, şi acest glas face să se audă o armonie mai mîntuitoare şi mai dulce decît sunetul harpei sau al muzicii celei mai melodioase.

Tot cerul formează scena, tot pămîntul este teatrul, toți îngerii sînt spectatorii şi ascultătorii săi, şi toți aceia dintre oameni care sînt sau care doresc să devină îngeri.

Iată-i pe cei care pot să înțeleagă această armonie cu atenție, şi să se inspire pentru propria lor purtare, iată ascultători vrednici. Toți ceilalți asemenea copiilor ascultă adevărul dar ei nu-l înțeleg, fiindcă ei se amuză cu fleacuri şi cu copilării. Dați rîsului şi plăcerilor, stăpîniți de bogăție şi de ambiții, şi negîndindu-se decît la pîntecele lor, ei aud întradevăr ceva din cuvîntul divin, dar legați cum sînt de lucruri mici şi de tină, ei nu fac nimic mare, nimic nobil, nimic ridicat.

Puterile cereşti îl însoțesc pe acest apostol, ele văd cu admirație frumusețea sufletului lui, prudența lui şi această virtute strălucitoare, prin care el l-a atras pe însuşi Iisus Hristos în sufletul lui şi a primit darurile duhovniceşti, căci precum o liră ale cărei corzi sînt ornate cu aur, şi pietre prețioase o fac să strălucească, el face să răsune sunete duhovniceşti care au ceva măreț şi sublim.

2. Pentru aceasta să-l ascultăm fraților, nu ca pe un pescar, sau ca pe fiul lui Zevedeu, ci ca pe un om plin de „duhul care pătrunde pînă în adînc chiar în adîncul lui Dumnezeu" (1 Cor.2), ca pe o liră, zic eu, pe care o atinge Duhul Sfînt şi o face să sune. Nu este glasul unui om pe care voi vă îndreptați să-l ascultați, ci este glasul lui Dumnezeu. Tot ceea ce vă va zice este scos din izvoarele divinității; din aceste secrete din aceste taine pe care nici îngerii nu le-au cunoscut, înainte ca ele să se fi împlinit; căci cu noi, prin glasul lui Ioan, au învățat ei ceea ce cunoaştem noi înşine: un alt apostol ne-o spune el însuşi prin aceste cuvinte: „Pentru ca înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri să se facă cunoscută acum, prin Biserică, domniilor şi stăpîniilor, în cereştile locaşuri" (Efes.3,10). Dacă Începătoriile, Puterile, Heruvimii şi Serafimii au învățat aceste lucruri de la Biserică, este învederat că le-au învățat cu o mare atenție: şi este sigur, că îngerii le-au învățat cu noi lucrurile pe care nu le ştiau, noi nu avem mai puțină slavă: căci chiar dacă ei au învățat-o aceasta de la noi eu n-o voi mai explica cum.

Să-l ascultăm pe Sfîntul Ioan cu smerenie, să păstrăm o tăcere adîncă, nu numai azi, sau numai în ziua în care-l ascultăm, ci la fel în toată viața noastră, este folositor să fim tot timpul atenți la glasul lui. Dacă sîntem curioşi pentru ceea ce se petrece la curte, ceea ce face împăratul, ce a hotărît el să facă pentru problemele sale, cu toate că nu este nimic ce ne

privește în toate acelea, nu trebuie cu atît mai mult să dorim să știm ceea ce a zis Dumnezeu, și pentru că aceasta ne privește și totul este pentru noi. Ioan ne va da cunoașterea tuturor acestor lucruri, fiindcă el este prietenul Regelui, sau mai sigur pentru că el îl are chiar pe Rege în el care vorbește prin buzele lui, și știe tot de la el ceea ce-l învață Tatăl său. Iisus Hristos zice: „V-am numit prieteni, pentru că toate cîte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute" (Ioan 15,15). Ori, dacă am vedea coborînd din cer dintr-odată ceva din ceea ce ne-a spus că se va întîmpla,, noi am alerga cu toții lîngă el: să alergăm și acum la fel.

Acest om ne vorbește din înălțimea cerului; el nu este din această lume, Iisus Hristos însuși este cel ce a spus-o: „Voi nu sînteți din această lume." (Ioan 15,19). Duhul Sfînt de care este el plin îi vorbește lui, acest Duh care este prezent pretutindeni, care cunoaște ceea ce este Dumnezeu, la fel ca și duhul omului care este în el, care cunoaște ceea ce are în sine (1 Cor. 2,11), adică Duhul sfințeniei, Duhul adevărului, care îndreaptă și duce la cer, care dă ochi noi, care ne face prezente lucrurile viitoare, și care, cu toate că noi sîntem încă în carnea aceasta, ne face să vedem lucrurile cerești.

Pentru aceia fraților să ne arătăm înaintea lui cu duh liniștit în toată viața noastră; ca nici un om indiferent, nici unul fără rîvnă, fără curăție odată intrat aici, să nu rămînă cum era. Ci să ne ridicăm noi la cer, de acolo le vorbește evanghelistul celor care trăiesc aici. Dacă sîntem locuitori ai pămîntului, nu vom cîștiga nici un rod. Învățătura sfîntului Ioan nu este pentru cei ce duc o viață de plăceri și cu totul animalică, la fel precum lucrurile pămînteşti nu-i mișcă și nu-i privesc. Desigur, tunetul care sfîșie aerul ne înfioară și ne înfricoșează prin zgomotul lui neclar; dar glasul lui Ioan nu tulbură de loc sufletele credincioșilor, el le scapă dimpotrivă de tulburare și de groază, și nu este îngrozitor decît pentru diavoli și pentru robii diavolului. Pentru a vedea cum îi înfricoșează el și cum îi pune pe fugă, limba noastră să păstreze o tăcere adîncă, dar mai ales sufletul nostru: de ce folos va fi că limba a fost în tăcere, atunci cînd duhul va fi în tulburare și în agitare? Eu doresc pacea sufletului, fiindcă vreau ca sufletul să fie atent și să mă asculte. Căci pofta iubirii de slavă, mînia, acest tiran crud, căci toate celelalte patimi ca și acestea încetează atunci să ne tulbure; urechea care nu este bine curățată nu poate să audă clar, nici să înțeleagă sublimitatea acestor cuvinte, formidabila măreție a acestor taine, într-un cuvînt, frumusețea acestor vestiri divine.

Dacă faci greșeala de a nu pregăti o ureche atentă este imposibil să apreciezi bine un cîntec al flautului sau al lirei, atunci cum ascultătorii chemați să audă un glas mistic, vor putea fiind somnoroși?

OMILIA 2

„La început era Cuvîntul" (Cap.1, Vers.1).

1. Sfîntul Ioan era sărac și fără carte.

2. Cu toate acestea cu cît de mult îi întrece apostolul lui Iisus Hristos pe cei mai străluciți filozofi. Popoarele păgîne îmbrățișînd creștinismul au învățat să filozofeze.

3. Împotriva doctrinelor filozofilor.

1. Dacă Ioan ar fi trebuit să ne vorbească despre el însuși și să ne spună ceva despre persoana sa, el ar fi făcut așa fraților, v-ar fi spus istoricul familiei sale, patria sa și despre educația sa; dar cum nu este vorba despre el, căci Dumnezeu este cel ce vorbește prin gura lui, se pare că ar fi fără folos și în plus să intrăm în acest amănunt; dar nu, aceasta nu este fără folos, ci dimpotrivă este bine, este important și necesar să vă vorbesc despre el. Cînd voi veți ști de unde, și din ce părinți a ieșit el, cine era el, și cînd veți auzi apoi glasul și învățătura lui, atunci veți cunoaște că ceea ce vă zice el, n-o zice de la el însuși; ci că vorbește sub impulsul puterii divine.

Care este deci patria lui? El n-a avut de loc, mai bine zis: el s-a născut într-un sătuc sărac și într-un ținut disprețuit care nu producea nimic bun. În sfîrșit din dispreț pentru Galilea ziceau cărturarii: „Cercetează și vezi că prooroc din Galilea nu s-a ridicat" (Ioan 7, 52). Adevăratul Israelit nu face caz cînd zice: „Poate să fie ceva bun din Nazaret?" (Ioan 1, 46). Chiar locul acelui ținut de unde era el născut, nu avea nimic strălucit, nici recomandabil; numele lui nu era cunoscut de loc, tatăl său era un pescar sărac, și atît de sărac, că el îi învăța pa copiii săi în meseria sa.

Ori, voi știți toți, fraților că nici un meseriaș nu dorește să le lase fiilor săi meseria lui, dacă nu este forțat de sărăcia sa prea mare, și mai ales dacă meseria pe care o practică este urîtă și grea; voi știți că nu este nimeni mai sărac, mai disprețuit și mai puțin știutor decît un pescar. În acea meserie sigur că sînt greutăți și necazuri. Dar apostolul era dintr-un rang inferior; căci el nu pescuia chiar în mare, ci într-un mic lac, și de acolo l-a chemat Iisus Hristos, pe cînd era cu tatăl său, și Iacob fratele său, reparîndu-și împreună plasele lor (Mt. 6,21), ceea ce este semn al unei foarte mari sărăcii. Este bine să spunem că el era cu totul străin de orice științe profane, și de altfel sfîntul Luca ne asigură că nu numai că el era din rîndul poporului, ci chiar un om fără carte (Fap. 5,13).

Și putea să fie el altfel? Un om care nu mergea la școli nici la ceia ce mergeau oamenii cinstiți din oraș, care nu se ocupa decît numai de pescuit și care nu avea de a face decît cu negustori de pești și de scoici, cum ar fi putut el fi mai presus de animale și de sălbăticiuni? Cum nu ar fi fost el la fel de mut ca și peștii chiar? Să vedem cu toate acestea, fraților să vedem ceea ce spune și ce a învățat acest pescar, care și-a petrecut viața sa lîngă mreje, ocupat cu aceste plase și cu peștii, acest om din Betsaida Galileii, acest fiu al unui pescar sărac, foarte sărac, acest neștiutor a cărui neștiință era foarte adîncă și care a rămas neînvățat și înainte și după ce s-a atașat de Iisus Hristos. Nu ne va vorbi el despre cîmpii, despre rîuri și despre vînzarea peștilor? Nu te poți aștepta la altceva de la discursul unui pescar, dar nu vă temeți. Nu vom auzi nimic de acest fel, nu ne va vorbi decît despre lucruri cerești, decît despre lucruri pe care nimeni nu le știa înainte

de el; el ne va învăța o învățătură atît de sublimă, o morală așa de minunată, și o filozofie așa de frumoasă pe cît o poate face cel ce s-a adăpat din izvoarele Duhului Sfînt, și care a coborît direct din cer: sau mai sigur, este de crezut că chiar îngerii care sînt în cer nu știau încă, înainte ca el să fi vorbit, ceea ce ne va învăța pe noi.

Eu vă întreb, este acela limbajul unui pescar, sau al unui orator? A unui înțelept, sau al unui filozof? Al omului celui mai priceput în științele umane? Nu, desigur. Căci nu este din inteligențele umane capabile să filozofeze, sau de a hotărî asupra naturii fericite și nemuritoare; asupra puterilor care îi sînt lui subordonate, asupra nemuririi și a vieții veșnice, nici asupra trupurilor muritoare care trebuie să devină apoi nemuritoare, asupra chinurilor și a judecății viitoare; asupra răspunsului pe care-l va da fiecare pentru cuvintele sale, pentru faptele sale, pentru gîndurile sale; nici de a ști ceea ce este omul ceea ce este lumea, ceea ce este cu adevărat omul, diferența între ceea ce trebuie să fie, și nu este; în ce constă, păcatul, în ce constă virtutea.

2. Platon și Pitagora au pus cîteva întrebări din acestea: pentru ceilalți filozofi, nu se merită nici să-i amintim cu numele, atît s-au făcut de rîs: cei mai însemnați la păgîni, aceia care sînt priviți ca prinți ai științei, eu i-am numit: aceia spre exemplu au vorbit despre Republică și despre legi: toate acelea nu i-au împiedicat de a se face de rîs pentru idei pentru care copiii ar fi roșit, comunitatea femeilor, tulburau societatea, înjoseau căsătoria. Răspîndind aceste învățături ale lor absurde și altele încă ei s-au făcut disprețuitori ai vieții lor întregi. Dar nimic nu este mai urît ca învățătura lor despre suflet: ei au învățat că sufletele oamenilor devin muște, insecte, că Dumnezeu însuși era sufletul, și alte urîciuni asemănătoare. Dar ei nu numai pentru aceia trebuie disprețuiți, ei sînt disprețuiți pentru nenumăratele lor contradicții, tulburați ca și Euripul, aceasta nu este decît flux și reflux în învățătura lor și în sentimentele lor, căci ei nu aveau nimic solid nimic adevărat de spus.

Dar pescarul nu spune nimic decît ceea ce este sigur, nimic decît adevărat; întărit pe piatră el este de neînvins și de neschimbat. Primit în însuși sanctuarul cerului, vorbind prin insuflarea Domnului, cuvîntul lui nu poate fi disprețuit de omenire.

Filozofii dimpotrivă, care n-au fost primiți niciodată în această curte cerească, nici chiar în vis, care au fost cu oamenii în piețele publice, voind să se ridice pînă la ființele nevăzute prin propriile puteri au căzut în greșeli mari, ei au îndrăznit să discute despre lucruri necuprinse și ca niște orbi și nebuni, ei s-au aruncat în propriile lor curse pe față, ce zic eu? Ei s-au contrazis ei înșiși, în continuu necredincioși propriilor păreri.

Sfîntul Ioan este un om fără carte, de jos, fiul lui Zevedeu. Căci grecii se rîd de starea de jos a acestor nume; eu nu voi vorbi pentru aceia cu mai puțină încredere, eu voi avea cu atît mai multă: căci cu cît le părea lor acest neam barbar și departe de moravurile lor și obiceiurile lor, cu atît mai mult ceea ce spune Ioan va părea și mai minunat. În sfîrșit, un barbar, un neștiutor, spune lucruri care au fost pînă în prezent necunoscute celorlalți

oameni; şi nu numai că le spune, ci le şi dovedeşte: să se fi oprit el numai să le spună, aceasta ar fi fost deja o minune destul de mare: dar iată ce o întrece, el nu încetează de a-i convinge pe toţi cei ce-l ascultă, şi întăreşte prin această dovadă nouă că el este inspirat de Dumnezeu. Cine nu va admira o asemenea putere? Acest talent, acest dar de a convinge, cum am făcut să se vadă, dovedeşte că învăţătura şi preceptele pe care le învaţă nu sînt ale lui. Acest barbar a făcut dar să i se audă glasul pînă la marginile pămîntului (Ps.18,4) şi a răspîndit evanghelia sa în toată lumea. El a semănat-o prin sine însuşi în jumătate Asia, acolo unde filozofii şi înţelepţii greci îşi aveau şcolile lor de filozofie: de aceia este grozav demonilor,căci el străluceşte în mijlocul duşmanilor, el alungă întunericul lor şi răstoarnă întăriturile lor: dar sufletul lui s-a ridicat la cer, în ziua în care i-a bineplăcut celui ce face astfel de lucruri. Şi iată că toate învăţăturile filozofilor au căzut şi s-au întunecat, pe cînd învăţăturile lui Ioan cîştigă în toate zilele tot mai multă putere şi o nouă splendoare. Abia a apărut cu ceilalţi pescari, căci învăţăturile lui Platon şi ale lui Pitagora, cad în tăcere şi uitare, pînă acolo că azi mulţi nu ştiu nici chiar numele filozofilor acestora.

Pe cînd Platon era mare pentru că a fost chemat la curţile tiranilor, se spune că el a avut şi mulţi prieteni şi a făcut o călătorie în Sicilia. Pitagora a dominat Grecia, şi a avut un mare prestigiu; aşa se explică ceea ce se povesteşte despre el că vorbea cu boii. În faptul că părea vizibil că vorbea cu animalele ca un filozof deci nu era de folos cu nimic oamenilor, sau mai curînd că mai mult le-a dăunat. Omului îi aparţine în mod natural puterea de a se ridica să filozofeze; cu toate acestea, acesta le vorbeşte la cei ce spun, sau îi înşela, vorbind parcă cu vulturii şi cu boii. Nu ca de la o natură fără minte, el a ştiut să facă ceea ce îi este oprit omului, ceva lucru raţional, el nu făcea decît să-i înşele pe proşti prin prestigii şi închipuiri. În loc să-i înveţe pe oameni o învăţătură folositoare, el zicea că a mînca mortăciuni şi capul părinţilor era cam acelaşi lucru. El îi învăţa pe ucenicii săi că sufletul dascălului lor devine pe atîta o insectă, pe atît o tînără fată, şi pe atîta peşte. Nu este natural ca nişte astfel de visuri să cadă în uitare? Da, desigur, şi adevărul o vrea aşa. Dar nu se poate spune tot aşa despre ceea ce a învăţat un om simplu şi de jos fără carte: Sirienii, Indienii, Perşii, Egiptenii, şi altă mulţime de neamuri traducînd în limba lor învăţătura şi îndrumările pe care le-a dat el, au învăţat să filozofeze, cu toate că aceştia n-au fost decît nişte barbari.

3. Eu nu mă tem să spun că întreaga lume lui i-a slujit de teatru. El n-a părăsit ca şi Pitagora pe oamenii care erau de aceiaşi natură ca şi el, pentru a merge în mod disprețuitor să învețe animalele: muncă inutilă şi fără rod. care arată o nebunie foarte mare în cel ce o practică. Dar departe de acest viciu, la fel de bine ca şi de celelalte se alipeşte de oameni ca să-i înveţe ceea ce le este de folos, şi ceea ce poate să-i ridice de la pămînt la cer. Pentru aceasta el n-a acoperit dogmele sale cu întuneric şi cu nori, ca şi cei ce-şi acopereau cu întuneric, sau cu un fel de văl învăţătura greşită pe care ar fi învăţat-o: dar învăţătura sfîntului Ioan este mai luminoasă decît razele soarelui; pe aceasta în general toţi oamenii o văd în mod descoperit. Căci el

nu le prescria ucenicilor săi cinci ani de tăcere, la fel ca filozofii aceştia, nu le poruncea ca să rămînă nemişcaţi ca nişte pietre fixe cînd îl ascultau; în sfîrşit el nu susţinea că ar putea explica totul cu ajutorul numerelor: dar aruncînd cu totul această învăţătură zadarnică şi fastuoasă, risipind de la noi aceste curse ale satanei, el a unit şi a răspîndit atîta lumină şi uşurinţă în cuvintele sale, încît el n-a spus nimic care n-ar fi uşor de înţeles, nu numai oamenilor şi înţelepţilor, ci chiar celor mai simple femei şi copii. Căci el credea acest cuvînt adevărat şi bun pentru toţi cei ce-l vor asculta: şi este ceea ce urmează din cursul vremii, căci el a atras la sine pe toţi oamenii care l-au ascultat, şi i-a eliberat de toate necazurile şi faptele tragice cu care era tulburată în continuu viaţa lor. Iată pentru ce toţi care l-am auzit, noi vom iubi mai bine să ne pierdem viaţa decît moştenirea adevărului care ne-a fost dat prin acest sfînt apostol.

Toată această cuvîntare vă face să vedeţi clar, dragii mei fraţi, că sfîntul Ioan nu ne-a spus nimic nici nu ne-a învăţat nimic din ceea ce este omenesc, ci dimpotrivă tot ce porneşte de la acest suflet sublim, tot ce a venit de la el la noi arată o învăţătură divină şi cu totul cerească. Glasul lui nu va striga, el nu va face să ne astupăm urechile. Vom auzi o învăţătură simplă, fără faimă, fără mască, fără împodobiri deşarte, tot lucrul foarte depărtat de iubirea de înţelepciune; nu vom găsi aici decît o forţă de neînvins şi divină, o mulţime de adevăruri fără sfîrşit, o comoară fără asemănare. Predicatorul trebuie să înlăture fastul care nu-i şade bine decît unui sofist: la acest punct în care filozoful păgîn ni-l arată pe stăpînul său roşind de meseria sa şi zicînd judecătorilor săi că el le va răspunde cu primele cuvinte, şi nu printr-un discurs împodobit şi ales. „Căci zicea el, nu este potrivit vîrstei mele, o cetăţenilor, să vin înaintea voastră ca un copil, cu un discurs bine pregătit" (Apol.lui Socrate). Dar priviţi ridicolul ce iese de aici: acest filozof care ni-l arată pe dascălul său fugind de elocvenţă şi de podoabe, ca un lucru urît, nedemn de filozofia şi teama copiilor, căci ei înşişi doreau aceasta mai mult decît nimeni, pe atît de adevărat că aceşti filozofi nu aveau în vedere decît propria lor mîndrie! Şi nu este alt lucru de admirat la Platon. La fel ca şi cum aţi deschide mormintele văruite din exterior, voi le-aţi găsi pline de putreziciune, de infecţii de oase urîte şi stricate: aşa dacă voi aţi dezbrăca de haina elocvenţei învăţătura acestor filozofi, voi a-ţi vedea în ele învăţături şi precepte disprețuite, şi mai ales cînd este vorba despre suflet ei ajung pînă la dispreţ.

Căci este o cursă a diavolului de a nu păstra nici o măsură, de a nu ţine mijlocul, ci de a alerga de la o margine la alta ceea ce a infectat el cu o învăţătură rea. Pe atîta Platon zice că sufletul este format din substanţa lui Dumnezeu; pe cît după ce l-a ridicat în acest fel, şi într-un fel necredincios, el l-a necinstit printr-o hiperbolă, el l-a făcut să treacă în porci, în măgari şi în cele mai urîte animale; dar destul este asupra învăţăturii acestor filozofi, ne-am cam întins puţin. Am avea folos dacă ne-am opri mai mult dacă am şti că am cîştiga ceva folos, dar precum nu trebuie să vorbim mai mult, pentru a descoperi urîţenia şi disprețul, ceea ce am spus este destul. Pentru aceasta să le lăsăm lor poveştile şi să trecem la învăţătura noastră

care este din cer trimisă prin canalul pescarilor şi plasa lor; să venim zic eu la această învăţătură care n-are nimic omenesc.

Să începem dar, să spunem cuvintele ei, şi precum v-am îndemnat la început să le ascultaţi cu o atenţie mare, vă mai îndemnăm odată. Cum începe evenghelistul oare? „La început era Cuvîntul, şi Cuvîntul era la Dumnezeu". Vedeţi fraţilor cu cîtă încredere şi energie se exprimă el. Priviţi că nu se îndoieşte de loc, el nu spune presupuneri, ci vorbeşte într-un ton sigur şi hotărîtor. În sfîrşit este lucrul unui priceput de a nu ezita în felul cum înaintează. Cel care vrînd să-i înveţe pe alţii, are nevoie de un al doilea care să dovedească şi să întărească ceea ce spune el, nu merită să fie pus în rîndul învăţaţilor, ci numai printre ucenici. Căci dacă mă întreabă cineva motivul pentru care sfîntul Ioan, omiţînd prima cauză, trece dintr-o dată la a doua, vom răspunde că nu cunoaştem aici nici întîiul nici al doilea: căci divinitatea este mai presus de număr, de timp şi de veacuri. Pentru aceia mergînd puţin mai sus mărturisim că Tatăl nu-şi trage originea din nimeni, şi că Fiul este născut din Tatăl.

4. Noi îl auzim veţi zice voi, dar pentru ce omiţîndu-l pe Tatăl vorbeşte despre Fiul? Iată de ce: fiindcă Tatăl era foarte cunoscut de toţi, dacă nu ca Tată, cel puţin ca Dumnezeu: şi că dimpotrivă Fiul unic nu era cunoscut de loc. El are deci dreptate de a da învăţătură şi cunoştinţă celor ce nu-l cunoşteau, dar el nu se lasă să nu vorbească de loc despre Tatăl. Priviţi vă rog grija acestui sfînt. El ştie că oamenii, de foarte multă vreme şi chiar înainte de orice cunoaştere, au avut-o pe aceia a lui Dumnezeu, şi că îl cinstesc prin toate lucrurile şi mai presus de ele.

El nu face ca şi Platon, care zice că unul este spiritul şi altul sufletul: ideie prea nevrednică de această natură divină şi nemuritoare. Căci el n-are nimic comun cu noi, ci este foarte departe de a avea ceva din natura creată: eu zic despre substanţă, şi nu despre forma exterioară; pentru aceia l-a numit Cuvîntul. Căci voind să ne înveţe pe noi că acest Cuvînt era fiul unic al lui Dumnezeu; de teamă ca să nu se gîndească cineva că era născut în mod pătimaş, el scoate toate ideile false care s-ar putea naşte în suflet; făcînd să treacă primul numele de Cuvîntul, şi declarînd că acest Cuvînt este născut din el. şi că el este născut din el nepătimaş, adică fără patimă nici stricare, nici micşorare, nici schimbare din partea Tatălui care naşte, nici din partea Fiului care este născut.

Voi vedeţi fraţii mei iubiţi, ce vreau să vă spun, că sfîntul Ioan, vorbind despre Fiul, nu-l ascunde şi nu tace despre Tatăl. Căci dacă nu vă ajunge aceia pentru a pune în evidenţă acest adevăr, nu vă miraţi; căci despre Dumnezeu vă vorbim noi, a cărui natură nu se poate închipui în mod vrednic nici în cuvinte, nici în gînduri. Iată pentru ce sfîntul Ioan nu se foloseşte aici de numele de substanţă, fiindcă nimeni nu poate spune ceea ce este Dumnezeu după substanţa sa; ci pretudindeni el ne face s-o cunoaştem după lucrurile sale. Se vede că în ceia ce urmează acest Cuvînt este numit lumină şi că lumina la fel este numită viaţă; aceasta nu pentru acest singur motiv l-a numit aşa; acesta este primul, şi iată-l pe al doilea: Cuvîntul trebuia să ne înveţe cele privitoare la Tatăl; căci el spune: „Pentru

că toate cîte le-am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute" (Ioan 15, 15).

Evanghelistul îl numeşte pe Cuvîntul şi lumină şi viaţă, fiindcă el ne-a dat lumina care ne luminează şi ne face să cunoaştem toate lucrurile, şi că prin lumină el ne-a dat viaţa. Într-un cuvînt: unul singur, nici două, nici trei sau mai multe nume nu ajung pentru a ne face cunoscut ceea ce este Dumnezeu, dar trebuie să ne mulţumim, dacă chiar prin mai mult nume noi nu ne-am putea forma o ideie despre atributele sale. Sfîntul Ioan nu l-a numit în mod simplu „Cuvînt", ci adăugînd articolul „Cuvîntul", el l-a arătat ca pe o existenţă aparte.

Fiţi atenţi aici, dragilor ascultători, că eu n-am spus în zadar că acest evanghelist ne vorbeşte din înălţimea cerului; şi priviţi pînă la ce înălţime a urcat el chiar de la început, ridicînd spiritul şi sufletul ascultătorilor săi. Căci după ce l-a ridicat mai presus de tot ceea ce poate să cadă sub simţuri, mai presus de pămînt, de mare şi de cer, îl face să audă că el trebuie să urce mai sus, şi că el (sufletul) se ridică mai presus de Heruvimi, de Serafimi, de Tronuri, de Începătorii, de Puteri, şi în sfîrşit mai presus de toate creaturile. Ce oare! După ce ne-a ridicat aşa de sus şi la aşa idei, el a putut să ne oprească aici? nicidecum; ci el este ca un om care, văzînd pe cineva stînd pe malul mării, pentru a privi oraşele, coastele şi porturile, după ce l-ar fi dus în mijlocul oceanului, şi i-ar fi luat vederea primelor lucruri cu care era ocupat, l-ar pune într-un loc cu totul neîmpodobit şi i-ar oferi un spectacol cu totul imens. Aşa ne ridică evanghelistul mai presus de orice creatură, ne trimite mai presus de veacurile care au fost înainte de creaţie, şi ne ţine ochii în aer şi suspendaţi, fără a ne fixa un termen, fiindcă el nu are; căci mintea care vrea să pătrundă în acest început, caută care este acest început; şi văzînd că el a zis despre Cuvîntul „Era", ea vrea să meargă şi mai departe, şi nu vede unde să se fixeze; ea priveşte fără săturare pînă ce în sfîrşit i-a obosit puterea şi-l face să se retragă şi să coboare: căci acest cuvînt „La început era", nu desemnează şi nu arată decît ceea ce a existat totdeauna, şi care este veşnic.

Voi vedeţi, că nu este cu adevărata filozofie, şi cu dogmele divine ca şi cu cele ale grecilor: păgînii recunosc şi aseamănă vremurile, şi zic că între zeii lor. sînt mai bătrîni şi mai tineri, mai vechi şi mai noi: dar nu este la noi aşa ceva. Căci dacă este un Dumnezeu, precum şi este singur unul, nu este nimic înainte de el: dacă el este Creatorul tuturor lucrurilor, el este înaintea tuturor lucrurilor: dacă el este Domnul şi Stăpînul tuturor fiinţelor, nimic nu vine decît după el, şi creaturile şi veacurile.

Eu am planul să intru în alte probleme, dar poate că sufletul vostru este obosit deja, pentru aceasta după ce vă voi da cîteva sfaturi folositoare pentru a înţelege ceea ce mi-a rămas să vă spun, voi sfîrşi acest cuvînt. Despre ce vreau să vă fac atenţi? Iat-o, eu ştiu căci cuvîntările lungi obosesc sufletele oamenilor; dar aceasta nu se întîmplă decît atunci cînd sufletul oamenilor este ocupat cu grijile veacului. Căci precum ochiul cînd este curat vede clar şi distinct obiectele, şi nu se oboseşte de loc, chiar atunci cînd priveşte lucrurile cele mai mici şi cele mai fine, pe cînd

dimpotrivă cînd i se ridică din cap oarecare vapori răi, sau cînd vine ceva ceață să i se aşeze pe ochi, el nu poate să vadă clar corpurile cele mai mari şi mai simțite: aşa, pe cînd sufletul rămîne curat şi sfînt şi nu este infectat de nici o boală el priveşte fără greutate tot ceea ce trebuie să vadă; dar cînd este stăpînit de mii de patimi şi cînd şi-a pierdut vechea sa vigoare, el nu poate să audă uşor lucrurile cereşti, ci se oboseşte imediat, el cade în griji, se lasă prins de somn şi de nepăsare, şi neglijează şi părăseşte astfel ceea ce l-ar conduce la virtute şi la o viață cinstită, pe cînd el nu se poartă decît moleşit şi slab. Amin.

OMILIA 3
„La început era Cuvîntul" (Cap.1,Vers. 1).

1. Să-i dăm Domnului una din cele şapte zile din săptămînă.- Ce educație trebuie să-i dăm tineretului.
2. Părerea ereticilor despre Cuvîntul.
3-4. Dovezi despre veşnicia Cuvîntului.

1. Acum îmi va fi zadarnic să vă îndemn să fiți atenți la predică, atît sînteți de îndemnați să vă folosiți de prima mea şi de ultima îndemnare. Această alergare, această stăruință a rămas la început, această rîvnă, această înghesuială de a veni şi a ocupa locurile cele mai apropiate de amvon, de unde puteți asculta mai bine glasul meu, această tărie de a nu ieşi de aici pînă ce voi termina eu, cu toate că voi aici sînteți cam înghesuiți, şi foarte strîmtorați, aceste aclamații, aceste aplauze, într-un cuvînt toate, arată în mod vizibil şi rîvna voastră şi atenția sufletului vostru: iată pentru ce ar fi în plus de a vă vorbi asupra acestui subiect; dar este bine să vă spun, şi este important de a vă face atenți să stăruiți în acelaşi duh, şi nu numai de a aduce aici acest zel şi această iubire, ci de a vă întreține în casele voastre despre ceea ce ați auzit în predică: soțul cu soția sa, tatăl cu fiul său: ca fiecare să spună ceea ce a reținut şi să-i întrebe şi pe alții; ca toți din toate părțile să-şi aducă contribuția lor la comoara comună a lor.

Şi să nu-mi spuneți că nu este vremea încă să-i ocupați pe copii cu aceste lucruri; căci vă voi răspunde că nu numai că le va fi necesar să-şi facă studiul lor, ci chiar să le fie unica lor ocupație. Totodată, nu vă poruncesc din cauza slăbiciunii voastre; eu nu vreau să-i întorc pe tineri de la studiul autorilor profani, cu atît mai mult nici pe voi de la afacerile civile; din cele şapte zile ale săptămînii, vă rog să-i jertfiți una Domnului nostru Iisus Hristos.

Nu va fi oare ridicol pentru noi că-i obligăm pe slugile noastre să ne servească, fără a întrerupe nici-o zi, să nu-i dăm lui Dumnezeu nici o singură clipă, şi mai ales pentru că serviciul nostru care nu este folositor lui Dumnezeu, căci Domnul n-are nevoie de nimic, se întoarce spre folosul nostru?

Dar cînd îi duceți pe copiii voştri la teatru şi la spectacole, voi n-aveți de învățat, nici motive pentru alte ocupații: nu mai este întrebare; şi atunci cînd este vorba de oarecare folos spiritual voi ziceți că este un deranjament! Cum nu veți irita voi mînia lui Dumnezeu? Voi găsiți timp pentru oricare alt lucru, dar pentru a sluji lui Dumnezeu ziceți că copii voştri n-au vreme! Nu vă purtați aşa, frații mei, nu vă purtați aşa. În mod principal această vîrstă are nevoie de învățăturile noastre: cum ea este fragedă, învățătura care li se dă intră uşor în sufletul lor, şi se imprimă ca şi sigiliul pe ceară în sufletul lor; cu toate că este momentul critic de care depinde viața lor întreagă să aleagă viciul sau virtutea. Dacă deci de la început şi din primii ani, sînt întorşi copiii de la păcat, şi sînt puşi pe calea cea dreaptă, li se va imprima lor obicei bun care va rămîne în ei ca a doua natură; ei nu vor fi duşi uşor de la sine la rău, obiceiul îi va reține şi-i va antrena la bine. Prin aceia, noi îi vom face mult mai folositori pentru Stat chiar decît bătrînii şi le vom insufla din tinerețe, virtuțile maturității.

Este imposibil cum am spus de altfel, ca cei ce iau parte la aceste cuvîntări, şi-l ascultă pe un aşa de mare apostol, să nu scoată un folos destul de mare; bărbați sau femei, tineri sau bătrîni, nimeni nu va lua în zadar partea sa de la un asemenea ospăț. Dacă, prin cuvînt, noi le îmblînzim pe animalele pe care le-am prins, la cît mai mult îl vom duce pe om prin cuvîntul duhovnicesc, cînd se află atîta deosebire între aceste două obiecte a grijii noastre obişnuite între aceste două feluri de remedii? Nu este în noi atîta sălbăticie ca şi în animalele sălbatice, căci în animale sălbăticia se naşte în ele din natura lor; dar în oameni ea vine din libera hotărîre. Şi de asemenea este o mare deosebire între cuvinte: unele nu sînt decît un produs al oamenilor, iar altele un rod al puterii şi al darului Duhului Sfînt. Dacă vreunii disperă pentru sine, să se gîndească la aceste animale care s-au îmblînzit, şi nu va cădea niciodată în deznădejde; el să vină adesea în acest loc de vindecare; să asculte cu rîvnă cuvîntul lui Dumnezeu; şi la întoarecea în casa sa, să reamintească în sufletul său ceea ce a auzit; în aşa fel se va întări în nădejde şi în încredere, trezit de progresele sale prin propria virtute şi experiență. Cînd vede diavolul săpată legea lui Dumnezeu într-un suflet, şi că inima este masa pe care este scrisă, el nu îndrăzneşte să meargă mai înainte. Atunci cînd edictele regelui, nesăpate pe o coloană de bronz, ci imprimate într-un suflet evlavios prin Duhul Sfînt, fac să strălucească înafară frumusețea lor şi lumina lor, nu pot fi privite în față, el întoarce spatele şi fuge imediat: nimic nu este aşa de grozav diavolului, şi nu alungă mai iute gîndurile pe care le inspiră el, ca un suflet care meditează legea lui Dumnezeu, şi care rămîne mereu aplecat asupra acestei fîntîni. Nici un necaz, oricît de grav ar fi, nu va putea să-l tulbure: nici un progres nu-l va putea umfla, nici să se mîndrească; ci în mijlocul furtunilor şi al viforului, el se va bucura de un mare calm.

2. Nu, acestea nu sînt lucruri în sine care ne fac să ne tulburăm, ci neputința inimii noastre. Dacă nu, atunci va trebui ca toți oamenii să se tulbure. Noi plutim toți pe aceaşi mare, sîntem deci expuşi toți la aceiaşi furtună şi la aceleaşi valuri. Căci dacă sînt oameni care se ridică mai presus

de furtună şi de furia răcnetului mării, este evident că nu furtuna produce aceste răcnete, ci starea inimii noastre: dacă sîntem pregătiţi la tot felul de evenimente, nu vom fi expuşi nicidecum valurilor şi furtunii, ci ne vom bucura totdeauna de un calm desăvîrşit. Eu nu-mi propusesem deloc să intru în acest amănunt: nu ştiu cum am ajuns să mă întind aşa de mult acolo. Iertaţi-mi această abatere, vă rog, fraţii mei, puneţi-o pe seama fricii pe care o am să nu răcească rîvna voastră. Dacă eram sigur asupra acestui punct, desigur că nu v-aş fi vorbit de loc asupra acestei probleme, căci rîvna voastră ar fi ajuns pentru a vă face cu totul uşori.

Este timpul să începem, de teamă ca să nu intrăm în luptă pe cînd voi veţi fi obosiţi. Noi avem de a-i combate pe duşmanii adevărului, pe cei ce fac tot efortul lor pentru a răsturna slava Fiului lui Dumnezeu, sau mai bine spus pe a lor proprie: căci slava Fiului lui Dumnezeu nu primeşte nicio schimbare; ea este mereu aceiaşi, limbile disprețuitoare nu pot s-o slăbească; dar ei se studiază atunci şi se forţează să-i înstrăineze pe aceia care îl cinstesc pe El (la ceea ce zic ei) ei se acoperă de dispreţ şi-şi pedepsesc sufletul la chinuri.

Ce zic ei atunci cînd rostim noi aceste cuvinte: „La început era Cuvîntul"? Ei răspund că aceste cuvinte: „La început era Cuvîntul", nu arată în mod deschis veşnicia; căci, zic ei, se spune acelaşi lucru şi despre pămînt şi despre cer. Oh! Ce neruşinare, şi ce necredinţă extremă! Eu îţi vorbesc de Dumnezeu, şi tu-mi vorbeşti despre pămînt şi despre oamenii care au ieşit din el? Ce oare, fiindcă Iisus Hristos este numit Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu, şi că omul este numit de asemenea fiul lui Dumnezeu şi dumnezeu; fiindcă este scris şi el a zis: „Eu am spus; Voi sînteţi dumnezei, şi toţi fii ai celui Preaînalt" (Ps. 81,6), tu vei iscodi asupra filiaţiei Fiului lui Dumnezeu, şi vei spune că el nu are nimic mai mult decît tine? Nicidecum răspunzi tu. Tu faci aşa deci nu vrei să recunoşti. Cum? este spunînd că tu ai pătimit înfierea prin har, şi el la fel: căci cînd tu zici că el nu este Fiu prin natură, tu spui alt lucru, decît că el este Fiu prin har.

Dar să vedem ce dovezi, ce mărturii ne aduc aceşti eretici: „La început Dumnezeu a făcut cerul şi pămîntul. Şi pămîntul era netocmit şi gol" (Fac. 1,1). Şi, „el era un om din Armataim Sifa" (1 Reg.1). Aceste cuvinte le par lor puternice, şi în adevăr ele sînt; dar pentru a demonstra adevărul învăţăturii noastre. Căci pentru a apăra hulele lor, nimic nu este mai slab. În sfîrşit, eu te întreb: ce este comun între aceste cuvinte: „El a făcut", şi acestea: „El era"? Ce are Dumnezeu comun cu omul? Pentru ce legi tu împreună ceea ce nu se poate lega? Pentru ce confunzi tu ceea ce este separat, şi pui tu jos ceea ce este de sus? În acest loc termenul „Era", nu arată veşnicia, dacă este luat singur; ci el arată şi o destăinuire, dacă este luat împreună cu acestea „La început era", şi „Cuvîntul era": precum deci cuvîntul „fiind", cînd este spus despre om, nu arată decît timpul prezent, şi atunci cînd este spus despre Dumnezeu, desemnează veşnicia; de asemenea cuvîntul „era", dacă este spus despre natura noastră, arată un timp trecut şi chiar un trecut limitat: dar cînd este spus despre Dumnezeu, el arată veşnicia. Este destul pentru cel ce a auzit aceste cuvinte, de a fi auzit numindu-se

„pămîntul" şi „omul", pentru a nu gîndi şi a nu spune nimic mai mult decît ceea ce se cuvine naturii create.

Tot ceea ce a fost făcut, a fost făcut în timp şi în vreme: dar Fiul lui Dumnezeu nu este numai înainte de vreme; el este chiar înainte de toate veacurile pentru că el este Creatorul. Căci Scriptura spune despre el: „Prin care el a făcut şi veacurile" (Evr. 1,2). Ori Creatorul este anterior creaturilor.

Dar precum se află oamenii destul de nebuni să abuzeze de rangul care li se cuvine, Scriptura opreşte totul dintrodată la sufletul lor, şi răstoarnă toată neruşinarea lor prin acest cuvînt „El a făcut", şi acesta: „El era un om". Căci tot ceea ce a fost făcut, cerul, pămîntul, a fost făcut în timp, a avut un început temporal, şi niciunul din toate lucrurile acestea nu este fără un început, prin singurul fapt că a fost creat. Astfel deci cînd veți auzi aceste cuvinte: „el a făcut pămîntul", şi: „omul era", toate obiecțiunile voastre nu sînt decît o scornească zadarnică. Eu merg mai departe. Chiar cînd ar fi zis despre pămînt: La început era omul, n-ar trebui să gîndim nimic mai mult decît ceea ce cunoaştem noi acum, cu toate că Scriptura s-a slujit de aceste expresii, fiindcă făcînd să preceadă numele de pămînt, şi acela de om, orice cuvînt a zis ea după aceia, sufletul nu poate concepe ceva mai mult decît am spus şi cît ştim: şi cu totul dimpotrivă, numele de Cuvînt, oricît de mică expresie spusă după aceia despre el, nu permite să se formeze o ideie josnincă şi nevrednică. Dar apoi Scriptura vorbeşte despre pămînt cu aceste cuvinte: „Şi pămîntul era netocmit şi gol" (Fac. 1,1). Spunînd că Dumnezeu a creat pămîntul,şi că el ia pus lui hotare (Ps. 113,9), ea arată ccea ce urmează cu toată siguranța, ştiind bine că nu va fi cineva aşa de nebun pentru a gîndi că pămîntul n-ar avea nici un început, şi că el n-ar fi fost creat. În sfîrşit, cuvîntul: „pămînt", şi celălalt: „a creat", sînt de ajuns pentru a-l convinge pe omul mai fără de minte, că el nu este nici veşnic, nici necreat, ci că el este din numărul lucrurilor care s-au făcut în timp.

3. De altfel, acest cuvînt „era", fiind spus despre pămînt şi despre om, nu însemnează numai în mod simplu existența unuia şi a celuilalt; el slujeşte să explice, pentru ceea ce-l priveşte pe om şi originea lui; în ceea ce priveşte pămîntul, forma lui o arată; căci Scriptura n-a spus în mod simplu: pămîntul era; ea nu s-a oprit acolo, ci ea a făcut să se cunoască forma lui după creație; ea a spus: „Pămîntul era netocmit şi gol", el era încă acoperit de ape, şi amestecat cu apele. Şi vorbind de Elcana, ea n-a zis numai în mod simplu: „El era un om" ci a adăugat şi locul naşterii lui „Din Armataim Sifa".

Dar cînd este vorba despre Cuvîntul, ea nu vorbeşte aşa. Şi în adevăr eu am curajul să le examinez aceste lucruri împreună. Dacă noi îi disprețuim pe cei ce fac o astfel de cercetare şi comparații cu privire la om, atunci cînd este o mare deosebire între virtutea cu cel cu care se compară, cu toate că ei sînt amîndoi de aceiaşi natură; pe cînd este o mare deosebire între persoanele comparate pentru natură şi totodată nu este o mare nebunie de a îndrăzni să se pună astfel de probleme? dar, fie voia Celui pe care-l hulim ca să ne ierte aceste hule ale noastre! greşala nu este a noastră, ci a

acestor duşmani ai proprii lor mîntuiri, care ne forţează să ajungem la aceste explicaţii.

Ce spun eu deci? Eu zic că acest cuvînt: „Era", fiind spus despre Cuvîntul, nu arată alt lucru decît o existenţă veşnică, căci Evanghelistul spune: „La început era Cuvîntul"; şi că al doilea „era" care vine după aceia, însemnează că Cuvîntul era cu cineva. Precum este cel mai special atribut al lui Dumnezeu de a fi veşnic şi fără de început de aceia l-a pus evanghelistul aici şi l-a întărit. Apoi, de teamă că auzind acest cuvînt: „La început era" cineva să nu spună căci Cuvîntul era de asemenea nenăscut, „ca şi Tatăl", el previne aceasta şi o opreşte, spunînd: „El era la Dumnezeu", înainte de a spune ceea ce era: şi încă, de teamă ca să nu se gîndească cum că Fiul era cuvîntul intern sau extern, el distruge acest gînd şi bănuială prin articolul care face să-l preceadă, cum am spus-o mai sus şi prin ceea ce adaugă apoi; căci el n-a spus: Cuvîntul era în Dumnezeu, ci „Era la Dumnezeu"; în ceea ce arată veşnicia Ipostasului lui, ceea ce exprimă apoi mai clar, adăugînd „Şi Cuvîntul era Dumnezeu".

Eu o văd îmi veţi spune, tu n-ai mai spus-o: „Cuvîntul era Dumnezeu"; dar fiindcă el a fost făcut de Dumnezeu. Nimic nu l-ar fi împiedicat deci pe Sfîntul Ioan să spună: La început Dumnezeu a făcut Cuvîntul? Dar vorbind despre pămînt n-a zis: La început era pămîntul, ci a zis: Dumnezeu a făcut pămîntul (Fac.1.1), şi pămîntul a fost făcut. Ce l-a împiedicat deci pe Ioan să spună: La început Dumnezeu a făcut pămîntul? Iată ce. Dacă Moise a spus: pămîntul a fost făcut, fiindcă el se temea ca nu cumva să spună cineva că n-a fost făcut de loc, sfîntul Ioan avea mai mare motiv să se teamă, dacă Fiul ar fi fost creat, ce nu s-ar fi spus despre el, că n-a fost creat de loc, căci pămîntul fiind văzut, îl arată prin sine pe Creator: „Cerurile, spune profetul spun slava lui Dumnezeu" (Ps.18,1): dar Fiul este nevăzut, şi el este în mod infinit mai presus de orice creatură. Dacă deci, cu toate că el n-ar fi avut nevoie de nici un cuvînt, nici de învăţătură, pentru a ne învăţa că lumea a fost creată, Profetul cu toate acestea, o arată în mod clar, şi înainte de toate lucrurile sfîntul Ioan avea mai multă dreptate s-o spună despre Fiul, dacă el ar fi fost creat.

Voi îmi veţi obiecta încă: Dar sfîntul Petru o spune în mod clar şi arătat: Unde şi cînd spune el? Atunci cînd îndreptînd cuvîntul către ludei, le-a zis: „Dumnezeu pe Acest Iisus pe Care voi L-aţi răstignit, L-a făcut Domn şi Hristos" (Fapte 2,36). Dar spuneţi-mi mie de ce n-aţi adăugat ceea ce urmează: „Acest Iisus pe Care voi L-aţi răstignit". Nu ştiţi voi că unele din aceste cuvinte se referă la natura nemuritoare, şi celelalte la întrupare. Dacă aceia nu este aşa, şi dacă voi raportaţi totul la divinitate, voi ne veţi spune că Dumnezeu este pătimitor; dar dacă el nu este de loc pătimitor, urmează că el n-a fost făcut. Căci dacă din natura divină şi neexprimabilă a curs sîngele care a fost răspîndit, şi dacă ea este care, în locul cărnii, a fost sfîşiată şi străpunsă de cuie pe cruce, sofistica pe care mi-o faceţi este întunecătoare de minte. Dar dacă diavolul n-a hulit chiar în acest fel, tu, pentru ce scorneşti o neştiinţă fără iertare, de care nici demonii nu se folosesc?

Dar mai mult, acest nume: Domn şi Hristos, sînt nume ale vredniciei, şi nu arată de loc substanţa. Unul arată puterea, altul ungerea. Ce vei spune tu deci despre Fiul lui Dumnezeu? Dacă el este creat, cum o spui tu, tot ceea ce este scris despre el nu mai are loc. În sfîrşit, el n-a fost creat mai înainte, ca atunci Dumnezeu să-i fi întins mîna pentru a arăta alegerea şi ridicarea lui: el nu numai că n-are o origine, un început vechi şi urît; ci ceea ce este, el este prin natura sa şi prin substanţa sa. Cînd l-au întrebat dacă el este rege, el a răspuns: „Eu spre aceasta M-am născut" (Ioan 18,37). Sfîntul Petru vorbeşte deci ca de cineva care a fost ales şi rînduit, fiindcă el vorbeşte despre om.

4. Pentru ce vă miraţi de aceste cuvinte ale sfîntului Petru? Sfîntul Pavel predicînd în Atena, îl arată pe Fiul drept om, spunînd: „Pentru că a hotărît o zi în care va să judece lumea întru dreptate, prin Bărbatul pe Care L-a rînduit, dăruind tuturor încredinţare, prin învierea Lui din morţi" (Fap.17,31)

El nu zice de loc că el are forma de Dumnezeu, nici că el este egal cu Dumnezeu, nici că el este strălucirea slavei sale, şi aceasta cu un motiv. Nu era încă timpul să spună, şi atunci era deajuns pentru ei să creadă că el era om şi că era înviat.Iisus Hristos însuşi a făcut la fel; sfîntul Pavel care a învăţat de la el, vestea la fel cuvîntul evangheliei. Căci Iisus Hristos nu ne-a descoperit mai întîi divinitatea sa; ci mai întîi profetul, şi Hristosul era privit în mod simplu ca şi om; şi apoi, prin cuvintele sale şi prin faptele sale el a făcut să se cunoască ceea ce era în mod adevărat iată pentru ce sfîntul Petru se foloseşte astfel la început; cuvintele pe care voi mi le-aţi ales sînt din prima cuvîntare pe care a ţinut-o în faţa ludeilor. Precum el nu era capabil să înveţe nimic despre divinitatea lui Iisus Hristos le vorbeşte despre natura lui umană, ca urechile lor fiind obişnuite, să fie apoi mai pregătite şi mai dispuse să primească urmarea învăţăturii. Căci dacă cineva vrea să ia de mai sus această predică a apostolului va afla aici dovada sigură a ceea ce spun eu, va vedea că sfîntul Petru l-a numit pe Iisus Hristos om, şi că vorbeşte foarte mult despre patima lui, despre învierea sa şi despre naşterea sa după trup. Pe cînd ceea ce spune sfîntul Pavel despre Fiul lui Dumnezeu: „Că el este născut după trup, din sîngele şi din neamul lui David" (Rom.1,3), el nu ne învaţă alt lucru, decît că prin acest cuvînt „el s-a născut", el are în vedere întruparea, şi nu face în aceia decît să întărească sentimentul nostru.

Dar fiul tunetului ne vorbeşte acum despre naşterea lui necuprinsă, care este mai înainte de toate veacurile. Pentru aceasta el nu spune: „el a fost făcut" ci „el era". Şi este ceea ce trebuie să arate el în mod expres aici, dacă ar fi fost creat. Sfîntul Pavel s-a putut teme ca vreun nebun să nu gîndească, că Fiul era mai mare decît Tatăl,şi că Tatăl era subordonat Fiului; căci chiar această teamă este care l-a făcut să le zică Corintenilor: „Cînd Scriptura spune că totul îi este supus, este fără îndoială că afară de Cel Care l-a spus lui toate" (1 Cor.15,27). Şi cine poate să se gîndească, că Tatăl ar fi fost subordonat Fiului cu toate lucrurile? Şi cu toate acestea Sfîntul Pavel se temea să nu fie şi oameni de aceia care să scoată nişte gînduri aşa de absurde, şi a spus pentru aceia: „În afară de Cel Care i-a

supus lui toate", sfîntul Ioan avea mai mare motiv să se teamă, dacă Fiul ar fi fost creat, ca unii să nu creadă că el este necreat, şi ca să ne înveţe aceasta mai presus de alte lucruri. Dar precum este el născut, nici sfîntul Ioan, nici altul, sau apostol sau profet nu spune ca despre un drept care a fost creat. Cel ce spune despre sine atîtea lucruri de jos prin pogorîre, ar fi cu mult mai bine să fi spus că el este o creatură; eu cred că este mai adevărat că a tăcut mai bine şi a ascuns o parte din slava sa şi din frumuseţea sa. Voind să-i înveţe smerenia pe oameni, el are un motiv serios de a păstra tăcere asupra atributelor lui cele mai mari; dar aici, „la pretinsa lui creaţie" voi nu veţi putea să alegeţi asupra celor mai subtile atribute ale lui: dar aici „cu privire la pretinsa lui creiere", nu veţi putea să înţelegeţi prea mult şi ar fi mai bine să tac. Căci pentru ce cel care trecea sub tăcere o mulţime din atributele sale, dacă ar fi fost creatoare ar fi ascuns-o? Cel care pentru a învăţa smerirea, a vorbit adesea în termeni care nu-i erau potriviţi nici proprii, n-ar fi omis, cu atît mai mult, să spună că el a fost creat dacă era creat.

Nu vezi tu că nu este nimic pe care el să n-o facă şi să n-o spună pentru a împiedica să se gîndească cum că el ar fi nenăscut; că spune lucruri care sînt mai presus de demnitatea sa şi de natura sa, şi se smereşte pînă la calitatea joasă de profet? căci aceste cuvinte: „Precum aud judec" (Ioan 5,30) şi acestea: „Căci Tatăl Meu m-a învăţat ce trebuie să vorbesc, şi ce trebuie să învăţ", sînt cuvinte care nu parţin decît profeţilor. Dacă deci, pentru a preveni această bănuială, el nu a socotit nevrednic să vorbească intr-un astfel de limbaj smerit, cu atît mai mult dacă ar fi fost creat s-ar fi exprimat astfel de teamă ca cineva să nu gîndească că el era necreat; el ar fi zis, spre exemplu: Păziţi-vă de a crede că eu am fost născut de Tatăl: eu am fost făcut, şi nu sînt născut eu nu mai sînt nici de aceiaşi natură cu Tatăl. Dar acum face tocmai contrarul, el spune lucruri care ne constrîng, chiar în ciuda noastră, de a îmbrăţişa sentimentul contrar, spre exemplu: „Eu sînt în Tatăl şi Tatăl în Mine" (Ioan 14,10). Şi: „De atîta vreme sînt cu voi şi nu M-ai cunoscut Filipe?" (Ioan 14,9). „Cel ce M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl". Şi: „Ca toţi să cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl" (Ioan 5.23), „Că precum Tatăl scoală morţii şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul pe care voieşte îi învia" (Ioan 5,21) „Tatăl Meu pînă acum lucrează; şi Eu lucrez" (Ioan 5,17) „Precum mă cunoaşte Tatăl şi Eu cunosc pe Tatăl" (Ioan 10,15). „Eu şi Tatăl una sîntem" (Ioan 10,30). Şi peste tot adaugă „precum" şi „aşa": zice că el şi Tatăl său sînt acelaşi lucru, şi arată că nu este nici-o deosebire între ei.

Dar apoi arată puterea sa, şi prin aceste cuvinte şi prin acestelalte. Ca atunci cînd zice: „Taci, linişteşte-te" (Mc.4,39), „vreau fii vindecat" (Mt.8,3), „eu îţi poruncesc diavol mut şi surd, să ieşi din acest copil" (Mc.9,25). Şi aceasta încă: „Aţi auzit că s-a spus celor de demult: să nu ucizi; dar eu vă spun vouă, că oricine se va mînia împotriva fratelui său fără pricină, va fi vrednic de osîndă" (Mt.5,21-22). Şi atîtea alte minuni care sînt de ajuns pentru a dovedi puterea sa; ce spun eu? Că îl vor convinge mai mult pe omul care nu şi-a pierdut cu adevărat simţirea şi mintea.

OMILIA 4

„La început era Cuvîntul şi Cuvîntul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvîntul" (Cap.I, Vers.1).

1. Pentru ce atunci cînd ceilalţi evanghelişti au început istoria Fiului lui Dumnezeu au pornit de la întruparea sa, sfîntul Ioan se mulţumeşte de un singur cuvînt? Pavel de Samosata, spirit josnic care se tîrăşte pe pămînt.

2. Ce este Cuvîntul?

3. Sfîntul Ioan respinge învinuirea ereticilor că Fiul lui Dumnezeu este numit „TEOS", Dumnezeu, fără articol.

1. Învăţătorul nu-i împovărează mai întîi pe copii cu o mulţime de cunoştinţe pe care le dă pentru a-i ridica; nu le dă dintr-o dată toate învăţăturile sale, ci puţin cîte puţin: le repetă adesea aceleaşi lucruri pentru a le imprima mai uşor în mintea lor: se păzeşte de a-i înfricoşa prin lecţii prea lungi, pe care ei nu le-ar putea reţine: ei se tem ca să nu ajungă să se descurajeze şi să adoarmă în prezenţa numărului şi a greutăţii materiilor pe care trebuie să le asimileze. Eu voi urma acest exemplu şi această metodă, voi îndulci munca voastră, fraţilor, voi face sarcina voastră uşoară; puţin cîte puţin, şi prin mici bucăţi vă voi împărţi ceea ce ne foloseşte de la acest sfînt Altar, şi în acest fel voi face să intre în sufletul vostru şi în inima voastră.

Iată pentru ce mă întorc să reiau cuvintele mele din textul meu, nu pentru a vă repeta aceleaşi lucruri chiar, ci pentru a completa ceea ce am uitat. Să începem dar, să reamintim cuvintele pe care eu le-am spus la începutul predicii mele: „La început era Cuvîntul şi Cuvîntul era la Dumnezeu". Pentru ce ceilalţi evanghelişti, începînd evanghelia lor prin Întruparea lui Iisus Hristos (căci sf. Matei începe astfel: „Cartea neamului lui Iisus Hristos, Fiul lui David:; Sfîntul Luca intră în materie prin istoria „Mariei", şi sfîntul Marcu spune aproape aceleaşi lucruri, începînd prin istoria lui Ioan Botezătorul); pentru ce, zic eu, sfîntul Ioan se mulţumeşte cu un cuvînt asupra acestui subiect: „Şi Cuvîntul trup s-a făcut", şi trecînd sub tăcere tot restul, zămislirea lui, copilăria lui, creşterea lui, educaţia lui, ajunge imediat la naşterea lui veşnică? Voi mă întrebaţi motivul? Eu vi-l voi explica imediat.

Cum ceilalţi evanghelişti s-au extins cam mult asupra Întrupării Cuvîntului, era de temut ca spiritele mici, ca aceste suflete care se tîrăsc pe pămînt, să nu se oprească la aceste singure învăţături, ca şi Paul de Samosata. În mod drept preocupaţi de a se opri la aceste gînduri de jos cei ce erau ispitiţi să cadă jos, şi voind să-şi ridice privirile lor spre cer, sfîntul Ioan are grijă să înceapă povestirea sa prin existenţa veşnică şi cerească a Cuvîntului. Sfîntul Matei şi-a început istoria sa prin regele Irod; sfîntul Luca prin Cezarul Tiberiu; sfîntul Marcu prin Ioan Botezătorul; sfîntul Ioan le lasă

acolo toate lucrurile acestea, se ridică fără oprire şi mai presus de timp, şi de toate veacurile, fixează aici sufletele ascultătorilor săi, şi spune: „La început era": el nu arată locul unde ne putem opri şi nu fixează epoca, cum fac ceilalţi evanghelişti, care-l numesc pe Irod, pe Tiberiu şi pe Ioan Botezătorul. Mai mult, ceea ce este mai minunat, după ce s-a ridicat la cea mai sublimă înălţime, nu neglijează de a vorbi despre Întrupare: şi deşi evanghelistii ceilalţi n-au tăcut nici ei asupra existenţei veşnice anterioare, ceea ce era cu dreptate, şi nu putea fi altfel, pentru că este un singur şi acelaşi Duh care-i insuflă şi-i făce să vorbească; iată pentru ce se vede atîta potrivire, şi o aşa de frumoasă armonie în ceea ce au scris ei.

Cît pentru voi fraţilor, atunci cînd veţi auzi numindu-se „Cuvîntul", nu-i suferiţi pe cei ce îl numesc creatură, nici pe cei ce-şi închipuie că el este un simplu cuvînt: căci sînt mai multe cuvinte, mai multe porunci ale lui Dumnezeu, la care înşişi îngerii se supun, dar nici unul din aceste cuvinte nu este Dumnezeu, ele sînt toate profeţii şi porunci, şi aşa are obiceiul Scriptura să numească legile, prescripţiile şi poruncile pe care le dă Dumnezeu. Iată pentru ce a zis ea despre îngeri: „Cei tari la vîrtute, care faceţi cuvîntul Lui şi auziţi cuvintele Lui" (Ps.102,20); dar acest Cuvînt este o substanţă într-un ipostas, „sau o persoană" care iese de la Tatăl în mod nepătimitor. Iată, deja am spus-o, ceea ce vrea să arate sfîntul Ioan prin numele de CUVÎNT.

Precum deci acest cuvînt: „La început era Cuvîntul" arată veşnicia, la fel acesta: „Cuvîntul era la început la Dumnezeu", arată coeternitatea (Aceiaşi veşnicie). De teamă că auzind aceste cuvinte: „La început era Cuvîntul", toţi înţelegînd că Fiul este veşnic, să nu amestecaţi, să nu vă închipuiţi că Tatăl este mai bătrîn decît el, că el este mai înainte de el cu oarecare interval, prin urmare, voi nu-i atribuiţi un început unic Fiului lui Dumnezeu, evanghelistul adaugă: „El era la început la Dumnezeu": astfel Fiul este veşnic ca şi Tatăl, căci Tatăl n-a fost niciodată fără Cuvîntul său, ci Cuvîntul a fost totdeauna Dumnezeu cu el, în propriul lui ipostas.

Cum spuneţi voi, dacă el era la Dumnezeu, a adăugat Ioan „În lume era"? Aceasta căci fiind Dumnezeu, el era la Dumnezeu, şi în lume: fie Tatăl fie Fiul, nici unul nici altul nu este închis în limite. În sfîrşit, „dacă slava lui nu are margini" (Ps.144,5), este vizibil că substanţa sa nu are un început temporar. Aţi auzit voi aceste cuvinte: „La început Dumnezeu a făcut cerul şi pămîntul"? Ce spuneţi voi despre acest început? Desigur că şi unul şi altul au fost făcute înaintea lucrurilor văzute: la fel, atunci cînd auziţi spunîndu-se despre Fiul unic: „La început era", trebuie să înţelegeţi că el este înaintea tuturor fiinţelor inteligibile, şi înaintea veacurilor.

Căci dacă spune vreunul: Şi cum s-a putut face să fie Fiul, şi să nu fie mai tînăr ca şi Tatăl său, căci cel ce este prin cineva este în mod necesar mai mic în vîrstă decît cel prin care este? Voi răspunde că acestea sînt nişte idei omeneşti; căci cel ce poate să-şi formeze astfel de idei este capabil să formeze şi mai absurde, şi nu trebuie să vă plecaţi urechea la astfel de vorbe; căci despre Dumnezeu vorbind noi acum către voi, şi nu

despre natura omenească, supusă nevoilor, şi acestor gînduri; dar totodată, pentru a întări pe cei slabi vă voi da răspuns.

2. Spuneţi-mi deci: raza soarelui iese din substanţa soarelui, sau din vreun alt corp? dacă nu ne-am pierdut simţirea şi mintea, vom spune în mod necesar că iese din substanţa lui; şi pe cînd, cu toate că raza emană din soare, nu vom spune niciodată că ea este mai puţin bătrînă decît substanţa soarelui, pentru că nu s-a văzut niciodată soare fără rază; căci dacă, printre fiinţele văzute şi simţite, se află care, fiind printr-un altul, nu sînt mai puţin vechi decît cel prin care sînt ele, pentru ce nu credeţi despre natura nevăzută şi nespusă. Este acelaşi lucru aici, pe cît priveşte şi suportă natura divină.

Chiar pentru acest motiv îl numeşte sfîntul Pavel pe acelaşi Fiu cu un singur nume, prin care arată totodată, şi că el iese din Tatăl, şi că el îi este lui coetern (Evr.1,3). Ce oare! Oare nu prin el s-au făcut toate veacurile şi timpul? Trebuie ca fiecare om dacă n-a ajuns nebun, s-o mărturisească. Nu este deci nici un spaţiu de timp între Fiul şi Tatăl. Dacă nu este niciunul, Fiul nu este deci mai tînăr, el e coetern: căci „înainte" şi „după" sînt termeni care arată timpul, care este între ei. Ori, Dumnezeu este mai presus de timpuri şi de veacuri.

Dar să presupunem: că dacă v-aţi încăpăţîna să susţineţi că Fiul are un început, luaţi seama să nu fiţi constrînşi, prin acelaşi motiv, să-i daţi un început şi Tatălui; cu adevărat mai vechi, dar care va fi putînd să aibă un început. În sfîrşit; răspundeţi-mi; a prescrie aşa o limită şi un început Fiului, şi a ajunge mai încolo de acest început, nu este a spune că Tatăl exista mai dinainte? Desigur aceia este vizibil. Spuneţi-mi deci „cu cîtă vreme este Tatăl prexistent mai înainte de Fiul?" Căci, fie că voi o spuneţi scurt, fie că o spuneţi mai lung, voi l-aţi închis pe Tatăl într-un început. În sfîrşit după ce aţi măsurat acest spaţiu de timp, ne veţi spune dacă este lung sau scurt; dar o asemenea determinare va fi imposibilă, dacă nu va fi de două părţi un început; este deci adevărat, că pe atîta pe cît este acest gînd în voi, voi i-aţi dat un început Tatălui, şi astfel după voi chiar Tatăl va avea un început.

Prin aceia puteţi fraţilor să cunoaşteţi în adevăr cuvîntul Mîntuitorului, şi că ceea ce spune el este în totul şi pretutindenea o mărturie a puterii sale şi a înţelepciunii sale: dar ce spune el? „Cel ce nu cinsteşte pe Fiul, nu cinsteşte nici pe Tatăl". Eu ştiu bine că sînt mulţi oameni care nu cugetă aceste lucruri. Iată pentru ce evităm adesea de a pune astfel de întrebări, pentru că ele nu sînt pentru popor, sau că , dacă aud ceva lucruri, el nu găseşte aici nimic destul de solid nici destul de tare: „minţile oamenilor sînt supuse rătăcirii, şi gîndurile lor sînt înşelătoare" (Înţ.9,14).

În rest, aş vrea să le cer duşmanilor noştri să-i întreb ce însemnează aceste cuvinte ale profetului: „Nu este alt Dumnezeu după mine, şi nici nu va mai fi altul după mine" (Isaia. 43,10,45,22). Căci dacă Fiul este mai tînăr decît Tatăl, cum spune Tatăl: „Nu va fi altul după mine"? Negaţi deci voi substanţa unică a Fiului? Trebuie în sfîrşit sau ca să veniţi pînă la această greşală, sau ca să recunoaşteţi şi să mărturisiţi divinitatea în propria ipostază a Tatălui şi a Fiului. Dar cum aceste cuvinte: „Totul s-a făcut prin

el" sînt adevărate? Dacă timpul este mai vechi decît el, cum ceea ce este mai înainte de el a fost făcut de el? Nu vedeți acum fraților, în ce abis de curaj şi de neruşinare i-a aruncat pe aceşti eretici mintea fiindcă s-au depărtat odată de la adevăr?

Dar pentru ce n-a spus evanghelistul că Fiul a fost făcut din lucruri care nu erau la loc, cum o spune sfîntul Pavel despre toate lucrurile, prin aceste cuvinte: „Care chiamă la ființă cele ce încă nu sînt" (Rom. 4,17), şi pentru ce zice el: „La început era Cuvîntul", căci aceste cuvinte ale sfîntului Ioan sînt contrare celor ale sfîntului Pavel? La care eu răspund căci cu dreptate şi cu motiv se exprimă evanghelistul aşa, căci Dumnezeu nu este făcut de loc, şi nu este nimic înainte de el. Dar, s-o spunem, aceste vorbiri nu pot ieşi decît din gura păgînilor.

Răspundeți-mi mie asupra acestuia: Nu sînteți voi de acord că Dumnezeu este mai presus de orice creatură? Dar dacă ceea ce este creat de el îi este asemenea lui, unde-i această diferență minunată? Şi mai mult, cum veți explica voi aceste cuvinte: „Eu sînt Cel dintîi şi Cel de pe urmă" (Isaia 41,4), şi „Nu este alt Dumnezeu afară de mine?" (Isaia 43,10). Căci dacă Fiul nu este consubstanțial cu Tatăl, este un alt Dumnezeu; dacă el nu-i este lui coetern, el este după el; şi dacă el nu iese din substanța lui, este vizibil că el a fost făcut.

Căci dacă arienii şi anomeii nouă ne spun că profetul a vorbit aşa opunîndu-se idolilor „sau pentru a-l deosebi de ei pe adevăratul Dumnezeu", pentru ce vor fi ei de acord la fel că Dumnezeu este numit singurul adevăratul Dumnezeu prin opoziție cu idolii? Căci dacă, încă odată, aceste cuvinte nu sînt acolo decît pentru a arăta diferența care este între Dumnezeu şi idoli, cum vor explica ei pasajul întreg? Căci Isaia zice: "După mine nu mai este alt Dumnezeu". Prin care el nu pretinde să-l excludă pe Fiul din divinitate, ci vrea numai să arate şi să învețe acestea: „Nu este alt Dumnezeu idol după mine", nu că pentru aceia Fiul n-ar fi Dumnezeu. Fie, veți zice voi. Dar cel aceste cuvinte: „Înainte de mine nu este alt Dumnezeu" le veți explica la fel spunînd că în adevăr nu a fost alt Dumnezeu-idol mai înainte, dar cu toate acestea Fiul este anterior?

Şi care diavol va vorbi astfel? Nu, eu nu cred că diavolul chiar va îndrăzni; dar într-un cuvînt, dacă Fiul nu este coetern Tatălui, cum veți spune voi că viața lui este fără de sfîrşit? Căci dacă el a început, trebuie ca el să nu se sfîrşească, el nu va fi deci necuprins: ceea ce este necuprins trebuie să fie necuprins, şi tinzînd spre început şi spre sfîrşit. Sfîntul Pavel a definit astfel prin aceste cuvinte: „El n-are nici început nici sfîrşit al vieții sale" (Evr. 7,3). În care apostolul arată că Fiul n-are nici început nici sfîrşit. Dacă este fără margini din această parte, el este fără de margini şi din cealaltă: el nu se va sfîrşi de loc, el nici n-a început.

3. Dar cum, fiind el viața, ar fi fost un timp în care el să nu fi fost? Nu este nimeni care nu spune şi nu mărturiseşte că viața este totdeauna, că ea nu are nici început nici sfîrşit,şi prin urmare, Fiul este viața: dar dacă a fost o zi în care el nu era, cum într-o zi cel ce nu era de loc va fi viața altora? Pentru ce dar, spun ereticii, Ioan i-a dat lui un început, spunînd: „La început

era"? Cel vă opriți la acest cuvînt: „La început" și la acesta: „Era", și nu vă duceți cu atenția pînă la acesta „Cuvîntul era"? Ce veți răspunde voi la ceea ce spune profetul despre Tatăl: „Tu ești din veac și pînă-n veac" (Ps.89,2). Așa-i oare că prin aceste cuvinte el îi pune margini? Nicidecum, ci arată și vestește veșnicia lui. Gîndiți-vă la fel pentru acest loc al sfîntului Ioan: acesta n-a fost pentru a-l închide în hotare că a spus aceşti termeni, căci el n-a spus: el a fost la început, ci: „La început era", ducîndu-vă să gîndiți prin aceste cuvinte: „Era" că Fiul este fără de început.

Dar îmi veți obiecta: Tatăl este numit Dumnezeu cu articol, și Fiul fără articol. Nu este adevărat că apostolul, vorbind despre Fiul lui Dumnezeu, zice: „Marelui Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos"? (Tit. 2,13). El spune încă: „Care este Dumnezeu", ridicat, „mai presus de toate" (Rom. 9,5): eu înțeleg; sfîntul Pavel în acest ultim pasaj, îl numește pe Fiul, fără a adăuga articolul înaintea cuvîntului Dumnezeu; dar priviți că face la fel cu privire la Tatăl, căci, în epistola pe care le-o scrie Filipenilor, vorbește în mod egal despre el fără a pune articolul „Care în chipul lui Dumnezeu fiind, nu răpire a socotit a fi El întocmai cu Dumnezeu" (Filip.2,6). Și în cea către romani: „Ca Dumnezeu și Tatăl nostru, și Iisus Hristos Domnul nostru să vă dea har și pace" (Rom.1,7). Fără a socoti că aici ar fi fost în zadar articolul să-l preceadă, care este repetat mai sus de mai multe ori. Cînd Scriptura spune despre Tatăl: „Dumnezeu este duh" (Ioan 4,24), cu toate că cuvîntul „Duh" nu este precedat de articol, nu ne împotrivim că Dumnezeu nu ar fi netrupesc: la fel, în locul pe care l-ați ales voi pentru că nu este de loc articol înaintea cuvîntului Dumnezeu atribuit Fiului, nu ar urma prin aceia că Fiul ar fi Dumnezeu într-un grad mai inferior. Pentru ce? fiindcă atunci cînd zice ea: „Dumnezeu" și „Dumnezeul" ea nu ne-a arătat nici o diferență a Divinității, sau fiindcă face mai precis tocmai contrariul. Căci „Cuvîntul era Dumnezeu", de teamă ca cineva să nu gîndească cum că divinitatea Fiului nu ar fi egală cu aceia a Tatălui, ea aduce și arată imediat dovezi ale divinității lui adevărate, arătînd veșnicia lui prin aceste cuvinte: „El era la început la Dumnezeu"; și încă: atribuindu-i puterea de a crea, și spunînd despre el: „Toate prin El s-au făcut, și fără de El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut: putere pe care Tatăl său peste tot i-o dă prin gura profetului pentru a fi mai mare și mai vizibilă mărturia naturii sale divine. Profeții revin adesea asupra acestui fel de demonstrație, și aceia nu fără motiv, fiindcă ei aveau în vedere răsturnarea cultului idolilor. Căci „Piară dumnezeii, zice Ieremia. care n-au făcut cerul și pămîntul" (Ierem.10,11): și: „Mîna mea însăși a întins cerurile" (Isaia 44,24). Tatăl voind deci să arate că aceia este o dovadă sigură și arătată a divinității sale, o arată peste tot, și peste tot o folosește: dar evanghelistul, nemulțumit încă despre ceea ce a spus el despre Fiul, îl numește la fel „viața" și „lumina".

Dacă deci Fiul a fost dintodeauna cu Tatăl, dacă totul s-a făcut prin el, dacă el este cel ce ține și păstrează totul, căci aceasta o arată sfîntul Ioan, spunînd că el este viața; dacă el luminează totul, cine va fi așa de nebun pentru a spune că evanghelistul a pus așa aceste cuvinte pentru a micșora

divinitatea Fiului, pe cînd se foloseşte dimpotrivă de dovada cea mai puternică pentru a stabili egalitatea lui şi perfecta asemănare cu Tatăl?

Eu vă rog, fraţilor, să nu confundăm creatura cu Creatorul, de teamă ca să nu auzim să se spună despre noi înşine: „Ca unii care au schimbat adevărul în minciună şi s-au închinat şi au slujit făpturii, în locul Făcătorului" (Rom.1,25). În zadar se va spune că trebuie să înţelegem aceste cuvinte despre ceruri, ele opresc definitiv cinstirea făpturii, care este în mod sigur o idolatrie.

OMILIA 5

„Toate prin El s-au făcut şi fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut" (Cap.1, Vers.3-6).

1. Cum aceiaşi eretici stricau sensul versetului 3 al cap.1 al Evangheliei de a Ioan, prin schimbarea punctuaţiei.

2. Urmările absurde la care duce sensul admis de eretici.- Duhul Sfînt n-a fost creat.

3. Fiul lui Dumnezeu este egal cu Tatăl său.- Adîncimea nesfîrşită a Creatorului.- Dumnezeu nu este o existenţă compusă.

4. Păcătoşii nu se deosebesc cu nimic de oamenii beţi şi nebuni. Ar fi mai bine să mergi şi să te arăţi dezbrăcat gol pe străzi, decît acoperit şi încărcat cu păcate.

1. Moise începe istoria Vechiului Testament prin ceea ce este simţit de ochii noştri, şi face o descriere foarte întinsă. El spune: „La început Dumnezeu a făcut cerul şi pămîntul" (Fac.1,1); el adaugă: El a făcut lumina, tăria stelele, şi animalele de toate felurile şi speciile: căci va fi prea lung de a spune toate în mod deosebit.

Dar evanghelistul nostru închide totul într-un cuvînt: şi aceste lucruri, şi pe cele care sînt mai presus de ele. Şi desigur, cu dreptate şi cu motiv: Mai întîi, toate aceste lucruri sînt cunoscute de ascultători; şi în al doilea rînd, el se grăbeşte să intre într-un subiect mai mare şi mai înalt. Aşa începe el povestirea sa, nu prin lucrări, sau prin creaturi, ci prin autorul lor şi Creatorul lor. Pentru aceasta Moise, neîncepînd să vorbească decît despre o mică parte din creaţie, pentru că n-a vorbit despre puterile nevăzute de loc, el se opreşte mai ales la acest punct: dar Ioan, care vrea să se ridice dintrodată pînă la Creator, trece foarte uşor peste aceste lucruri, şi cuprinde tot ce a spus Moise şi ce a omis el, în aceste cuvinte puţine: „Toate prin El s-au făcut". Şi de teamă ca să nu credeţi că el n-are în vedere ceea ce a spus legiuitorul adaugă: „Şi fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut", adică, nimic din ceea ce poate cădea sub simţuri, sau din ceea ce este nevăzut şi cu totul inteligibil, n-a fost făcut decît prin virtutea şi prin puterea Fiului.

Noi nu vom pune deci un punct după aceste cuvinte: „Nimic nu s-a făcut" cum fac ereticii, care, voind ca Duhul Sfînt să fie creat, citesc aşa:

„Ceea ce a fost făcut era viața în el". Așa fac aceste cuvinte neînțelese. Căci mai întîi, nu este portivit să vorbească despre Duhul Sfînt în acest loc; și în al doilea rînd, dacă evanghelistul ar fi vrut să-l arate, pentru ce s-ar fi explicat el așa de neclar? Unde este dovada că el ar fi vorbit despre Duhul Sfînt prin aceste cuvinte? dar încă, după felul lor de a pune punctele, noi vom vedea că nu este Duhul Sfînt cel despre care vorbește și care a fost creat, ci că este Fiul care s-a făcut pe sine însuși.

Fiți deci atenți, ca să rețineți bine textul, și noi, citim pasajul după felul lor de a pune punctele; nebunia care rezultă va fi mai vizibilă și mai arătată: „Ceea ce a fost făcut era viața în El". Asupra căruia ei zic că cuvîntul: „Viață" înseamnă Duhul Sfînt. Dar se arată aici, că viața este numită la fel lumină, căci evanghelistul adaugă: „Și viața era lumina oamenilor". Deci, după ei, sfîntul Ioan spune aici că Duhul Sfînt este lumina oamenilor: dar ce vor spune ei asupra a ceea ce urmează? Sfîntul Ioan adaugă încă: „Fost-a om trimis de la Dumnezeu, ca să mărturisească despre lumină". Trebuie ca ei să răspundă că aceia se spune la fel despre Duhul Sfînt; căci chiar aceia care l-au numit pe „Cuvînt" aici mai sus, ei îl socotesc drept „Dumnezeu, viață, lumină" în cuvintele următoare: „Acest Cuvînt" zice el, „era viața" și chiar această viață „era lumina". Dacă deci Cuvîntul era viața, și dacă Cuvîntul care este viața, s-a făcut trup, adică Cuvîntul: „Și noi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl".

Dacă aceşti eretici susțin că în acest loc Duhul Sfînt este numit viață, iată cum urmează absurdul: rezultă din aceia că Duhul Sfînt este acela care s-a întrupat, și nu Fiul; că Duhul Sfînt este Fiul unic. Și dacă aceia nu este așa, sau dacă ei vreau să evite aceste urmări vor cădea în și mai mari rele, citind aceasta cum fac. Dacă spun că despre Fiul se vorbește în acest loc și dacă nu pun punctul și nu fac ca și noi, ei trebuie să spună că Fiul a fost făcut prin sine însuși. În sfîrșit, dacă Cuvîntul era viața, dacă ceea ce a fost făcut, era viața în el: din această greșeală de a citi urmează că Fiul a fost făcut în sine însuși, și prin sine însuși. Evanghelia adaugă apoi cîteva locuri mai jos: „Și noi am văzut slava Lui, slavă", spun eu, „ca a Unuia-Născut din Tatăl" (14). Iată cum din greșeala lor de a citi, și din felul lor de a se explica, rezultă că Duhul Sfînt este Fiul unic; căci „după ei" se vorbește în mod unic despre Duhul Sfînt, căci la el se referă toată vorbirea aceasta. Aici, fraților, nu vedeți în ce prăpastie, și în ce nebunii au căzut, atunci cînd s-au depărtat și s-au înstrăinat de adevăr? Ce oare Duhul Sfînt veți zice voi, nu este lumină? Da, el este sigur lumină: dar nu despre el se vorbește în acest loc. Cu toate că Dumnezeu este Duh, adică netrupesc, nu urmează ținînd cont de aceia că de atîtea ori de cîte se zice duh, se vorbește despre Dumnezeu. Și de ce vă mirați voi dacă noi o vom spune despre Tatăl? Despre Duhul, despre Mîngîietorul chiar, nu spunem că peste tot unde se află numele de duh, s-ar vorbi despre Duhul Mîngîietorul: cu toate că acest nume lui îi este propriu, și care i se potrivește cel mai mult, peste tot unde se citește numele de duh, nu trebuie să ne gîndim întotdeauna numai la Duhul; căci Iisus Hristos de asemenea este numit vîrtutea lui Dumnezeu, înțelepciunea lui Dumnezeu. Dar peste tot unde se numește puterea lui

Dumnezeu, înțelepciunea lui Dumnezeu, nu se vorbește numai despre el. La fel este în acest loc: cu toate că Duhul Sfînt luminează, nu despre el vorbește numaidecît evanghelistul aici. Noi însă nu ne vom opri de a combate aceste greșeli: ei, în nebunia lor de a combate adevărul, nu încetează să spună: „Ceea ce s-a făcut era viața în El", adică ceea ce s-a făcut era viața.

Ce oare? pedepsirea sodomiților, potopul, chinurile, și mii de alte lucruri asemănătoare, toate acelea erau viață? Dar, zic ei, noi vorbim despre creație. Dar pentru a combate și mai puternic sentimentul lor, să-i întrebăm: spuneți-ne lemnul este viață? Pietrele, aceste existențe neînsufletite și fără mișcare, sînt ele viață? Cine va putea să pretindă așa? Omul nu este viața, ci capabil de viață.

2. Priviți aici încă absurditatea lor, căci noi îi vom urma pas cu pas, pentru a putea arăta rătăcirea lor mai la zi; atît sîntem de siguri că ei nu spun nimic potrivit Duhului Sfînt, constrînși în rătăcirea lor și să părăsească rătăcirea lor, ei le atribuie oamenilor ceia ce credeau mai înainte că pot să-i atribuie în mod vrednic Duhului Sfînt; dar să examinăm lecția lor în acest sens nou.

Creatura este în prezent numită viață, ea este la fel lumină și Ioan a venit pentru a-i da ei mărturie. Pentru ce nu este dar el însuși lumina? Scriptura spune: „nu era el lumina"; el era din numărul creaturilor deci cum nu era el lumina? Și cum se explică: „În lume era și lumea prin El s-a făcut"? Creatura era în creatură, și creatura a fost făcută de către creatură: cum nu a cunoscut-o lumea? Așa-i că creatura nu a cunoscut-o pe creatură? „Și celor cîți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu". Dar iată că este destul pentru ca să rîdă toată lumea despre stîngăcia lor; de acum este al vostru să combateți urîciunile lor. Eu vi-i las, de teamă ca să nu se pară că noi n-avem nimic de spus pînă aici decît pentru a rîde și a ne bate joc de ei, și că ne pierdem timpul.

În sfîrșit, dacă aceste cuvinte nu sînt spuse despre Duhul Sfînt, precum am arătat-o deja, nici despre creatură, și dacă ei totuși susțin și-și apără lecția lor, va urma cea mai mare din toate greșelile, a ști: că Fiul a fost și s-a făcut prin sine însuși. Căci dacă Fiul este adevărata lumină, și dacă această lumină era viața, și dacă viața s-a făcut în el, urmează în mod necesar din lecția lor, că Fiul s-a făcut el pe sine însuși; pentru aceasta să lăsăm felul lor de a pune punctul și să venim la ceea ce este drept, și la interpretarea cea frumoasă. Care este ea? ea constă în a termina sensul acestor cuvinte: „Ceea ce a fost făcut". Și de a începe apoi prin acestea: „În El era viață", prin care evanghelistul vrea să ne facă să înțelegem că: „Nimic din ceea ce s-a făcut, nu s-a făcut fără de El". Dacă vreun lucru s-a făcut, zice el, nu s-a făcut fără de el.

Nu vedeți fraților, că mai jos de acest adaus, sf. Ioan a risipit toate îndoielile și toate absurdițățile care se puteau ivi? Căci prin aceste cuvinte: „Nimic nu s-a făcut fără de el", și prin acest scurt adaus „Din ceea ce s-a făcut", el cuprinde și exprimă împreună toate existențele inteligibile, și pune la o parte pe Duhul Sfînt. Precum a spus „Toate prin El s-au făcut și

fără de El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut"; această adăugire era necesară de teamă ca unii să nu mai adauge; dar dacă toate lucrurile s-au făcut prin el, Duhul Sfînt deci a fost făcut de el. Este doar dintre lucrurile create, zice el, căci eu spun că toate s-au făcut prin el: aceste lucruri ar fi nevăzute, netrupeşti, cereşti. Iată pentru ce n-am spus în mod simplu toate lucrurile; ci am zis: dacă vreun lucru a fost făcut, adică, ceea ce a fost făcut. Ori Duhul n-a fost făcut.

Voi vedeţi cît de exactă este această învăţătură. Evanghelistul a reamintit crearea lucrurilor simţite, despre care ne-a învăţat Moise mai înainte; apoi văzîndu-ne destul de lămuriţi asupra celor de mai sus, el a ridicat sufletele noastre la nişte lucruri mai sublime, adică, la ceea ce este netrupesc şi nevăzut şi l-a separat pe Duhul Sfînt de toate creaturile; aşa şi în acest loc zice Sf. Pavel, insuflat de acelaşi har; „Pentru că în Acesta au fost făcute toate" (Col.1,16). Eu vă rog să vedeţi aici aceiaşi exactitate; căci acelaşi duh mişca aici acest suflet. De teamă ca cineva să nu rupă nimic din creaţie nici un lucru care a fost făcut, din cauză că ele erau nevăzute, sau că ele nu ar fi legate cu Duhul, sf. Apostol trece la lucrurile simţite, care erau cunoscute de toată lumea, şi face descrierea lucrurilor cereşti în aceşti termeni: „Fie Tronuri, fie Domnii, fie Începătorii, fie Puteri" (Col.1,16). Prin acest cuvînt: „fie" repetat de fiecare dată, el ne face să înţelegem că acestea: „Tot ceea ce s-a făcut prin El, şi nimic din tot ceea ce s-a făcut, n-a fost făcut fără de El."

Căci dacă credeţi că acest cuvînt: „Prin", arată mai puţin un lucru „ca o simplă slujire", ascultaţi ceea ce spune profetul: „Tu Doamne de la început ai întemeiat pămîntul, şi cerurile sînt lucrurile mîinilor Tale" (Ps.101,26). Ceea ce se spune despre Tatăl, ca şi Creator, evanghelistul o spune aici despre Fiul: el n-ar fi spus-o dacă nu l-ar fi privit ca şi Creator, ci ca un simplu slujitor. Căci dacă zice: „Prin El" aceasta n-o face decît ca să nu se creadă în sfîrşit că Fiul nu este născut. Dar avînd-o sau pentru a avea o mărturie mai sigură că, privind demnitatea Creatorului Fiul nu are nimic mai mic decît Tatăl, ascultaţi în ce termeni vorbeşte despre el însuşi: „Precum Tatăl, zice el, învie pe morţii şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul îi dă viaţă celui căruia îi place"(Ioan. 5,21). Dacă despre Fiul se spune în Vechiul Testament: „Tu Doamne ai întemeiat dintru început pămîntul", demnitatea sa de Creator este vizibilă şi arătată; dar dacă spuneţi că profetul a vorbit despre Tatăl în acest loc, şi că sf. Pavel i-a atribuit Fiului ceea ce era spus despre Tatăl, urmează deci acelaşi lucru. Apostolul nu s-ar fi dus pînă acolo să-i atribuie calitatea de creator Fiului, dacă el n-ar fi fost sigur că Fiul este egal Tatălui în vrednicie şi putere. Ar fi o extremă teamă să atribuie celui care este mai mic şi inferior, o putere proprie fără asemănare naturii Atotputernicului.

3. Dar Fiul nu este nici mai mic decît Tatăl, nici mai inferior lui în esenţă, în substanţă; pentru aceasta sf. Pavel n-ar fi îndrăznit să-i atribuie lui această vrednicie, ci altele asemănătoare. Căci acest cuvînt: „De la care, pe care nu-l atribuiţi decît vredniciei Tatălui singur, el îl aplică în mod egal şi Fiului în aceste cuvinte: „De la care, Biserica, tot trupul, prin încheieturi şi

legături, îndestulîndu-se şi întocmindu-se, sporeşte în creşterea lui Dumnezeu" (Col.2,19) Acesta nu este totul, el vă închide gura încă printr-o dovadă, zicînd despre Tatăl „Din care, sau de la care", expresie care după voi, implică inferioritatea: „Căci, zice el, credincios este Dumnezeu, prin Care aţi fost chemaţi la împărtăşirea cu Fiul Său Iisus Hristos, Domnul nostru" (1 Cor.1,9). Şi încă: „Prin voinţa Sa" şi altădată: „Pentru că de la El şi prin El şi întru El sînt toate" (Rom.11,36).

În sfîrşit acest termen: „De la care" este atribuit nu numai Fiului, ci la fel şi Duhului Sfînt, fiindcă îngerul îi zicea lui Iosif: „Nu te teme să iei pe Maria logodnica ta; Că ce s-a zămislit în ea este de la Duhul Sfînt" (Mt.1,20). Şi la fel acest cuvînt: „În care", care este propriu Duhului Sfînt, profetul nu vede nicio greutate de a-l atribui lui Dumnezeu „Tatăl", atunci cînd zice: „În Dumnezeu noi facem fapte virtuoase". Şi Sf. Pavel zice: „Cerînd totdeauna în rugăciunile mele ca să am cumva, prin voinţa Lui, vreodată prilej bun ca să vin la voi" (Rom. 1,10); el spune la fel şi despre Iisus Hristos: „În Iisus Hristos". Şi sigur, aceste cuvinte şi aceste expresii: „În care, de la care, prin care", se găsesc adesea în Scriptură şi atribuite în mod indiferent la oricare din cele trei persoane ale Sfintei Treimi; ceea ce n-ar fi fost, şi nu s-ar fi întîmplat, dacă substanţa lor nu era la fel şi egală în toate.

Dar de teamă ca voi să nu credeţi că aceste cuvinte: „Toate prin El s-au făcut" trebuie înţelese acum ca semne şi minuni (Căci sf. evanghelişti le-au arătat), Sf. Ioan adaugă apoi „În lume era şi lumea prin El s-a făcut", dar nu Duhul Sfînt, care este în numărul creaturilor, şi care dimpotrivă este mai presus de toate lucrurile create. Să trecem la explicarea restului din capitol. Sfîntul Ioan, după ce a spus, vorbind despre creaţie „Toate prin El s-au făcut, şi fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut" face de asemenea menţiune despre Providenţă prin aceste cuvinte: „În El era viaţă". Căci, de teamă ca vreun necredincios să nu se îndoiască, că atît şi aşa de mari lucruri ar fi fost făcute de către el, adaugă: „În El era viaţă". Ori, la fel precum nu poate fi micşorat izvorul care aruncă torente de apă, orice cantitate s-ar lua; aşa trebuie să se gîndească despre Fiul unic: puterea de a crea pe care o are este inepuizabilă: orice producţie aţi vrea voi să-i atribuiţi, ea nu este întru nimic diminuată.

Dar mai scurt să ne servim de un exemplu mai potrivit şi mai convenabil ca acela despre lumină, despre care evanghelistul vorbeşte apoi zicînd: „Şi viaţa era lumina oamenilor". Precum deci lumina oricîte mii de oameni ar lumina nu-şi pierde nimic din strălucirea ei: aşa şi Dumnezeu, şi înainte şi după ce a creat operele sale, şi le-a scos înafară, rămîne egal şi întreg, şi nu sufere nici o micşorare, nici stricare, oricît de mare ar fi numărul lucrurilor sale. Ar fi trebuit să creieze la fel alte mii de lumi asemănătoare acesteia, ar fi trebuit să facă un număr infinit, vor fi de ajuns aceste lucruri, şi nu numai pentru a le crea, ci de asemenea pentru a le face să trăiască după ce le-a creat. Căci aici numele de viaţă nu arată puterea pe care o are el de a le crea, ci încă şi această grijă prin care le păzeşte pe lucrurile pe care le-a creat. Mai mult, prin acest nume sf. Ioan pune în noi temeliile învăţăturii despre înviere, şi începutul acestei revelaţii, descoperire de nespus. Căci

viața venind la noi, împărăția morții este distrusă; lumina luminîndu-ne, întunericul a fost alungat; viața rămîne pentru totdeauna în noi, şi moartea nu poate să aibă nici o stăpînire asupra ei.

Astfel tot ce este spus despre Tatăl va fi la fel de bine zis şi despre Fiul: „Căci în el avem viața, şi ne mişcăm şi sîntem" (Fap.17,28). Sfîntul Pavel o arată la fel prin aceste cuvinte: „Pentru că în Acesta au fost făcute toate şi toate prin El sînt aşezate" (Col. 1,16,17). Iată pentru ce este el numit rădăcina şi temelia.

Deci cînd veți auzi spunîndu-se despre Fiul: „În El era viață",nu vă gîndiți că ar fi o experiență compusă. Căci Fiul zice apoi despre Tatăl: „Precum Tatăl are viață în sine, el i-a dat şi Fiului să aibă viață în sine" (Ioan 5,10); şi precum nu veți spune că Tatăl este o existență compusă, n-o spuneți despre Fiul, căci Scriptura zice aşa în altă parte „Dumnezeu este însăşi lumina" (1 Ioan 1,5); şi încă: „Dumnezeu locuieşte în lumină neapropiată" (1 Tim.6,16). Ea nu se pronunță în aceşti termeni pentru a ne face să ne gîndim că în Dumnezeu ar fi oarecare compoziție, ci ca să ne ridicăm puțin cîte puțin la înălțimea învățăturii.

Precum în mod efectiv poporului mic şi celor slabi le-ar fi fost greu să înțeleagă în ce fel există viața în el, căci pentru acest motiv spune ea mai întîi ceea ce este mai simplu şi mai de jos şi de la acest prim grad de învățare, ne ridică apoi la ceea ce este mai sublim. Căci Cel ce a zis: „El i-a dat Fiului să aibă viață", este la fel cu Cel ce a zis: „Eu sînt viața", şi încă „Eu sînt lumina". Dar care este, vă rog această lumină? Ea nu este sensibilă, ci este duhovnicească şi aceasta este care luminează sufletul. Iisus Hristos trebuia să spună: „Nimeni nu poate să vină la Mine dacă nu-l va atrage Tatăl Meu" (Ioan. 6,44). Iată pentru ce ne previne evanghelistul, şi zice: „Acesta este care luminează"; el o spune la fel ca voi dacă ați auzi ceva lucru despre Tatăl asemănător să ştiți şi să mărturisiți că aceia nu este propriu numai Tatălui în mod unic, ci şi Fiului, căci Iisus Hristos zice: „Toate cîte are Tatăl Meu ale Mele sînt" (Ioan 16,15).

Evanghelistul ne-a învățat deci mai întîi că toate lucrurile au fost create: ne-a făcut să cunoaştem apoi printr-un singur cuvînt bunurile duhovniceşti pe care ni le-a adus Fiul atunci cînd a venit în lume, zicînd: „Şi viața era lumina oamenilor". El n-a zis: El era lumina evreilor, ci a tuturor oamenilor. Căci aceştia nu sînt numai evreii, ci şi păgînii şi neamurile, care au venit la cunoaşterea acestei lumini: această lumină era comună a tuturor, expusă înaintea ochilor tuturor oamenilor.

Dar pentru ce nu a adăugat el şi pe îngeri, şi nu i-a numit decît pe oameni? Aceasta fiindcă el vorbeşte acum despre natura umană şi la oameni se referă pentru a le face cunoscută vestea cea nouă.

„Şi lumina luminează în întuneric" (5). Sfîntul Ioan numeşte „întuneric" moartea şi greşala, rătăcirea. Căci lumina simțită nu luminează în întuneric, ci mai departe şi înafară de întuneric: dimpotrivă lumina predicii a strălucit chiar în mijlocul greşelii care împărăția în lume, şi a risipit-o: şi Iisus Hristos atacînd moartea prin moartea sa, a învins-o aşa de bine, încît a scos şi a eliberat din împărăția ei pe cei ce erau ținuți în legăturile ei: cum deci

nici moartea, nici greşala, n-au putut să supravieţuiască, nici s-o învingă pe această lumină, şi dimpotrivă ea iluminează totul, şi străluceşte prin propria sa putere; iată pentru ce zice evanghelistul: „şi întunericul nu a cuprins-o". Căci această lumină este de neînvins, şi ea nu locuieşte în mod voluntar în sufletele care nu voiesc să fie luminate.

4. Nu vă miraţi fraţilor, dacă această lumină nu-i luminează pe toţi oamenii, Dumnezeu nu ne atrage la sine prin forţă sau prin violenţă, ci în mod liber şi după dispoziţia sufletului nostru şi a voinţei noastre. Nu-i închideţi poarta la această lumină şi vă veţi bucura de tot felul de bucurii. Credinţa o atrage la noi, pe această lumină, şi cînd a venit, ea îl luminează în mod infinit pe cel ce a primit-o; dacă viaţa voastră este curată şi sfîntă, ea va rămîne totdeauna în voi. Căci Iisus Hristos a zis: „Dacă cineva mă iubeşte va păzi poruncile Mele, şi Eu şi Tatăl Meu vom veni la el şi vom face sălaş la el" (Ioan 11,23). Precum nu te poţi bucura bine de lumina soarelui, dacă nu sînt deschişi ochii, la fel, nu se participă în mod deplin la această lumină minunată, dacă nu se deschid ochii sufletului, şi dacă nu sînt puşi în stare s-o primească şi s-o vadă din toate părţile: dar cum se poate? curăţindu-se de toate păcatele sale.

Păcatul nu este decît întuneric, el este acoperit de nori negri, şi aceia apare văzut, pentru că fără nici un motv şi fără nici o dovadă se face: căci, oricine face păcatul urăşte lumina, şi nu vine la lumină" (Ioan 3,20). Şi: „Căci cele ce se fac întru ascuns de către ei ruşine este a le şi grăi" (Efes.5,12). La fel precum în întuneric nu cunoaştem nici pe prieten nici pe duşman, şi nu deosebim nici obiectele, aşa în păcat nu vedem nimic, lacomul nu-l deosebeşte pe prieten de duşman; invidiosul vede cu un ochi de neprietenie pe omul care-i este cel mai devotat; cel ce pune piedici declară război lumii întregi. Într-un cuvînt, cel ce este supus păcatului nu se deosebeşte cu nimic de oamenii beţi şi nebuni şi chiar a încetat de a deosebi lucrurile. Precum în noapte, trebuie lumină pentru a distinge obiectele lemnul, plumbul, fierul, argintul, pietrele preţioase, totul pare asemenea ochilor noştri şi la fel; la fel cel ce trăieşte în necurăţie nu cunoaşte minunata înţelepciune nici frumuseţea filozofiei. În sfîrşit, în întuneric, cum am spus-o, pietrele preţioase nu-şi arată propria lor strălucire şi aceia nu vine din natura lor, ci din neştiinţa celor ce le privesc.

Dar nu este acesta singurul rău care-l cuprinde pe cel ce trăieşte în păcat: el este într-o frică continuă şi la fel cu cei ce se află pe drum într-o noapte întunecoasă, cînd luna nu luminează de loc, tremură mereu, cu toate că nu este nimeni pentru a le stîrni frica; aşa păcătoşii sînt într-o groază continuă, chiar cînd nimeni nu le-ar face nici o mustrare. Dar mustrările conştiinţei lor fac ca toate să-i îngrozească, totul le este suspect, căci totul este plin pentru ei de teamă şi de groază, şi ei nu văd nimic care să nu-i neliniştească.

Să fugim dar de o viaţă atît de tulbure, căci după aceste nelinişti va veni moartea, şi o moarte veşnică, unde chinurile nu vor avea sfîrşit. Dar chiar în această lume, aceşti păcătoşi, care-şi închipuie lucruri fără realitate, nu se deosebesc de nebuni; ei se cred bogaţi, şi nu sînt; lor li se pare că trăiesc

în plăceri şi în delicii, şi n-au nici plăceri nici delicii, şi nu recunosc şi nu simt cît de greşite sînt ideile lor. Iată pentru ce sf. Pavel vrea ca să fim toţi sobri şi cu priveghere, şi Iisus Hristos ne porunceşte la fel. Cel ce este sobru şi care veghează, dacă-l surprinde păcatul, imediat îl alungă; dar nebunul sau cel ce doarme nu ştie cum îl împresoară păcatul. Să nu dormim de loc, căci noaptea a trecut, noi sîntem ziua. „Să umblăm cuviincios, ca ziua" (Rom.13,13).

În sfîrşit, nimic nu este mai greu, nimic nu este mai urît decît păcatul. Căci ar fi un rău mai mic, luîndu-l ca ruşine şi ca mizerie, de a merge gol pe străzi, decît a fi acoperit şi împovărat cu păcate şi cu crime. A merge dezbrăcat aceasta nu va fi un rău aşa de mare, pentru că adesea nebunia este cauza; dar nu este nimic aşa de disprețuit nici aşa de urît ca şi păcătosul.

Să ne închipuim pe acei tîlhari care sînt traşi înaintea judecătorului pentru răpirea lor şi înşelăciunile lor: să vedem cît de urîţi îi face forţa lor, mascarea lor, ridicoli şi disprețuiţi! Noi care nu vrem să suferim pe noi un palton rău aranjat sau invers pus, şi care, dacă îl vedem pe un altul, punem imediat mîna să-l aranjăm: dacă aproapele nostru şi noi mergem călcînd peste poruncile lui Dumnezeu, nu ne observăm dintre toţi. Ce este mai urît şi mai spurcat ca un om care merge la o desfrînată? Ce este mai de rîs decît un om feroce, ca un om disprețuitor, ca un invidios? Cum nu se observă oare aceste lucruri urîte mai mult decît a merge dezbrăcat pe străzi? Aceasta numai fiindcă s-au obişnuit cu astfel de păcate; căci n-a fost văzut nimeni să meargă dezbrăcat pe străzi în mod voluntar: dar obiceiul face să păcătuiţi adesea şi repede.

Sigur, dacă cineva ar intra în adunarea îngerilor, unde nu s-a petrecut niciodată ceva asemănător, el va cunoaşte imediat cît sînt de urîte şi de ridicole astfel de fapte. Dar pentru ce numesc eu adunarea îngerilor? Chiar azi, şi printre noi, dacă cineva ar îndrăzni să introducă o femeie cu viaţă rea în palatul împăratului, unde se va îmbăta, sau va face vreo faptă urîtă, el este pedepsit cu ultimul chin. Dacă nu este permis să se facă nimic asemănător în palatul împăratului, cu atît mai mult, a face astfel de fapte ori în ce parte ai fi, cînd Regele universului este prezent peste tot, înseamnă a-ţi atrage ultimele chinuri.

Pentru aceasta vă îndemn, fraţilor, să trăim în această lume în bună pace, şi să lucrăm pentru a ne arăta mai curaţi şi mai nevinovaţi: noi avem un Rege cu ochii în continuu atenţi asupra a ceea ce facem noi. Deci ca această lumină să ne lumineze totdeauna, să atragem razele ei asupra noastră. În acest fel ne vom bucura şi de bunurile prezente şi de bunurile viitoare, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă fie Tatălui şi Sfîntului Duh, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 6

„Fost-a om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan" (Cap.1, Vers.6-9).

1. În ce fel priveşte Iisus Hristos mărturia sfîntului Ioan.- Învăţătura sfîntă nu foloseşte la nimic fără fapte bune.

1. Evanghelistul după ce a spus în îndemnul său ceea ce era mai important şi mai necesar pentru a cunoaşte pe Cuvîntul-Dumnezeu, urmînd ordinea şi cursul subiectului său, ne aduce acum mai înainte şi ne vorbeşte despre Înaintemergător care trebuia să-l vestească pe Cuvîntul, şi care se numea Ioan ca şi el. Voi atunci cînd auziţi că Ioan a fost un om trimis de la Dumnezeu, încetaţi de a crede că ar fi fost ceva omenesc în cuvintele sale; aceasta nu este învăţătura sa pe care el ne-a vestit-o, ci a Celui care l-a trimis. Iată pentru ce este numit înger: ori datoria unui înger sau a unui sol este de a se limita să repete ceea ce i s-a spus. Acest cuvînt: „Fost-a" nu însemnează trecerea de la nefiinţă la fiinţă, sau la existenţă, ci chiar trimiterea însăşi. Acest cuvînt: „Fost-a om trimis de la Dumnezeu" nu arată alt lucru decît că era trimisul lui Dumnezeu.

Cum pot susţine dar eretîcii că pasajul care zice: „Că fiind în chipul lui Dumnezeu" (Filip.2,6), nu dovedeşte că Fiul este egal cu Tatăl, pentru aceia numai că cuvîntul Teus „lui Dumnezeu" nu este precedat de articolul tu? Căci iată încă un loc fără articol. Vor spune ei că acesta nu vorbeşte despre Tatăl aici? dar ce vor răspunde ei asupra acestor cuvinte ale profetului: „Eu trimit înintea Ta pe îngerul Meu care va găti calea ta"? (Mt.3,1;11,10). Aceste cuvinte: „Eu" şi „Ta" arată două persoane.

„Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toţi să creadă prin el" (7). Ce! va zice poate cineva, slujitorul îi dă mărturie Stăpînului său? dar atunci cînd îl veţi vedea voi pe Învăţător, pe Stăpîn, nu numai primind mărturie de la slujitorul său, ci încă şi venind la el, şi lăsîndu-se să fie botezat de el cu iudeii, nu vă veţi mira şi mai mult şi nu veţi fi într-o îndoială şi mai mare? Dar nu trebuie să vă miraţi, sau să vă tulburaţi; trebuie mai bine să admiraţi bunătatea de nespus a Stăpînului. Căci dacă cineva rămîne cuprins de tulburare şi de uimire, Iisus Hristos îi va zice şi lui ca şi lui Ioan: „Lasă acum căci aşa se cuvine să plinim toată dreptatea" (Mt.3,15). Şi dacă uimirea lui se dublează, el îi va repeta ceea ce le-a zis evreilor: „Dar Eu nu de la om iau mărturia" (Ioan 5,34).

Dacă n-are deci nevoie de această mărturie, pentru ce este trimis Ioan de către Dumnezeu? aceasta nu pentru nevoia pe care o avea Cuvîntul de această mărturie, a spune aceasta ar fi o necredinţă extremă; dar în sfîrşit, pentru ce? Ioan ne învaţă însuşi, atunci cînd spune: „Ca toţi să creadă prin el"; dar precum Iisus Hristos după ce a spus, vorbind despre Ioan: „Este un altul care mărturiseşte pentru mine; Şi eu ştiu că mătruria lui este adevărată", zice acum „Dar eu nu de la om iau mărturie", el putea părea celor nebuni şi fără minte, că se contrazice pe sine însuşi prin aceste ultime cuvinte; explicarea următoare opreşte toate acestea: „Ci vă spun acestea ca să vă mîntuiţi" (Ioan 5,34). Este ca şi cum ar fi zis: Eu sînt Dumnezeu, şi adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, ieşit din această substanţă nemuritoare şi fericită: eu n-am nevoie de mărturia nimănui. Căci, cînd nimeni nu va vrea să-mi dea mărturie, eu nu voi fi pentru aceia micşorat cu nimic în natura

mea. Zelos pentru mîntuirea lumii, eu m-am coborît şi m-am smerit pînă la a binevoi să-mi aleg un om ca martor. În sfîrşit, evreii, asupra unei purtări aşa de potrivită slăbiciunii lor şi micimii lor, trebuiau să se îndemne şi mai mult să creadă în el.

Precum deci Cuvîntul s-a îmbrăcat cu carnea noastră, de teamă că, venind la noi în măreţia sa şi în toată strălucirea divinităţii sale, să nu ne piardă pe toţi; el a trimis la fel înaintea lui un om pentru a-i sluji de înaintemergător, ca oamenii de atunci, auzind o voce de aceiaşi natură ca şi a lor, să se apropie mai uşor. Dar, că el nu avea nevoie de această mărturie, dovada este vizibilă: el nu avea decît să se arate în substanţa sa cu totul curată, pentru a-i lovi pe toţi oamenii de groază şi de frică: el n-o face, cum vă voi arăta, fiindcă atunci ar fi murit toţi, nimeni nemaiputînd suferi puterea şi splendoarea acestei lumini care nu poate fi văzută. Chiar pentru acest motiv s-a îmbrăcat cu carnea noastră, el i-a dat însărcinarea unuia din cei ce ne însoţesc ca să mărturisească pentru el, fiindcă a făcut totul pentru mîntuirea oamenilor, şi n-are în vedere numai demnitatea sa, ci şi slăbiciunea oamenilor şi interesul lor.

Iisus Hristos ne-o spune prin aceste cuvinte: „Ci vă spun acestea ca să vă mîntuiţi" (Ioan 5,34). Evanghelistul care vorbeşte potrivit cu vorbele Mîntuitorului, ne face atenţi la fel. Căci, după ce a zis: „El a venit ca să mărturisească despre lumină" adugă „ca toţi să creadă prin el". Este ca şi cum ar spune: Să nu credeţi că Ioan Botezătorul ar fi venit să dea mărturie pentru a-i da mai multă putere şi autoritate cuvîntului Domnului, şi să-l facă mai crezut: nu pentru aceasta a venit el, ci ca, concetăţenii lui să creadă prin el.

Ceea ce urmează să arate că pentru aceia a spus aceste lucruri, căci adaugă: „Nu era el lumina": care ar fi fost inutile, şi va fi mai bine să repetăm în mod simplu decît să explicăm învăţătura sa, dacă evanghelistul, prin ceea ce a adăugat nu ar fi vrut să ne scape de această bănuială. Zicînd: „El a venit să mărturisească despre lumină", pentru ce mai zice: „Nu era el lumina"? Aceasta nu în zadar şi fără motiv, ci fiindcă adesea printre noi, cel ce dă mărturie, este mai mare şi mai important decît cel căruia el îi dă mărturia aceasta; şi că adesea el părea mai demn de crezare. Iată pentru ce, de teamă ca să nu se aibă acest sentiment despre Ioan, evanghelistul distruge de la început acest sentiment bănuitor, şi după ce l-a distrus cu totul face să se cunoască cine este cel ce dă mărturie, şi cine este cel despre care se face mărturia, şi diferenţa cea mare care se află între unul şi altul. După ce a făcut-o, a arătat frumuseţea fără de asemănare a celui căruia îi da Ioan mărturie, el îşi urmează vorbirea sa cu siguranţă, odată ce s-a apărat de toate făcînd dreptate pentru orice gînd nedrept şi absurd ce s-ar putea ivi în sufletele oamenilor fără minte, el seamănă şi răspîndeşte apoi uşor şi fără piedică învăţătura mîntuitoare.

Pentru aceasta fraţilor, să-l rugăm acum pe Domnul care ne-a descoperit atît de mari lucruri, şi care ne-a dat o învăţătură aşa de curată, să ne dea harul să ducem de altfel o viaţă curată şi cu totul sfîntă. Căci sfînta învăţătură nu aduce nici un folos fără faptele bune. Cînd vom avea credinţa

1. În ce fel priveşte Iisus Hristos mărturia sfîntului Ioan.- Învăţătura sfîntă nu foloseşte la nimic fără fapte bune.

1. Evanghelistul după ce a spus în îndemnul său ceea ce era mai important şi mai necesar pentru a cunoaşte pe Cuvîntul-Dumnezeu, urmînd ordinea şi cursul subiectului său, ne aduce acum mai înainte şi ne vorbeşte despre Înaintemergător care trebuia să-l vestească pe Cuvîntul, şi care se numea Ioan ca şi el. Voi atunci cînd auziţi că Ioan a fost un om trimis de la Dumnezeu, încetaţi de a crede că ar fi fost ceva omenesc în cuvintele sale; aceasta nu este învăţătura sa pe care el ne-a vestit-o, ci a Celui care l-a trimis. Iată pentru ce este numit înger: ori datoria unui înger sau a unui sol este de a se limita să repete ceea ce i s-a spus. Acest cuvînt: „Fost-a" nu însemnează trecerea de la nefiinţă la fiinţă, sau la existenţă, ci chiar trimiterea însăşi. Acest cuvînt: „Fost-a om trimis de la Dumnezeu" nu arată alt lucru decît că era trimisul lui Dumnezeu.

Cum pot susţine dar eretîcii că pasajul care zice: „Că fiind în chipul lui Dumnezeu" (Filip.2,6), nu dovedeşte că Fiul este egal cu Tatăl, pentru aceia numai că cuvîntul Teus „lui Dumnezeu" nu este precedat de articolul tu? Căci iată încă un loc fără articol. Vor spune ei că acesta nu vorbeşte despre Tatăl aici? dar ce vor răspunde ei asupra acestor cuvinte ale profetului: „Eu trimit înintea Ta pe îngerul Meu care va găti calea ta"? (Mt.3,1;11,10). Aceste cuvinte: „Eu" şi „Ta" arată două persoane.

„Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toţi să creadă prin el" (7). Ce! va zice poate cineva, slujitorul îi dă mărturie Stăpînului său? dar atunci cînd îl veţi vedea voi pe Învăţător, pe Stăpîn, nu numai primind mărturie de la slujitorul său, ci încă şi venind la el, şi lăsîndu-se să fie botezat de el cu iudeii, nu vă veţi mira şi mai mult şi nu veţi fi într-o îndoială şi mai mare? Dar nu trebuie să vă miraţi, sau să vă tulburaţi; trebuie mai bine să admiraţi bunătatea de nespus a Stăpînului. Căci dacă cineva rămîne cuprins de tulburare şi de uimire, Iisus Hristos îi va zice şi lui ca şi lui Ioan: „Lasă acum căci aşa se cuvine să plinim toată dreptatea" (Mt.3,15). Şi dacă uimirea lui se dublează, el îi va repeta ceea ce le-a zis evreilor: „Dar Eu nu de la om iau mărturia" (Ioan 5,34).

Dacă n-are deci nevoie de această mărturie, pentru ce este trimis Ioan de către Dumnezeu? aceasta nu pentru nevoia pe care o avea Cuvîntul de această mărturie, a spune aceasta ar fi o necredinţă extremă; dar în sfîrşit, pentru ce? Ioan ne învaţă însuşi, atunci cînd spune: „Ca toţi să creadă prin el"; dar precum Iisus Hristos după ce a spus, vorbind despre Ioan: „Este un altul care mărturiseşte pentru mine; Şi eu ştiu că mătruria lui este adevărată", zice acum „Dar eu nu de la om iau mărturie", el putea părea celor nebuni şi fără minte, că se contrazice pe sine însuşi prin aceste ultime cuvinte; explicarea următoare opreşte toate acestea: „Ci vă spun acestea ca să vă mîntuiţi" (Ioan 5,34). Este ca şi cum ar fi zis: Eu sînt Dumnezeu, şi adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, ieşit din această substanţă nemuritoare şi fericită: eu n-am nevoie de mărturia nimănui. Căci, cînd nimeni nu va vrea să-mi dea mărturie, eu nu voi fi pentru aceia micşorat cu nimic în natura

mea. Zelos pentru mîntuirea lumii, eu m-am coborît şi m-am smerit pînă la a binevoi să-mi aleg un om ca martor. În sfîrşit, evreii, asupra unei purtări aşa de potrivită slăbiciunii lor şi micimii lor, trebuiau să se îndemne şi mai mult să creadă în el.

Precum deci Cuvîntul s-a îmbrăcat cu carnea noastră, de teamă că, venind la noi în măreţia sa şi în toată strălucirea divinităţii sale, să nu ne piardă pe toţi; el a trimis la fel înaintea lui un om pentru a-i sluji de înaintemergător, ca oamenii de atunci, auzind o voce de aceiaşi natură ca şi a lor, să se apropie mai uşor. Dar, că el nu avea nevoie de această mărturie, dovada este vizibilă: el nu avea decît să se arate în substanţa sa cu totul curată, pentru a-i lovi pe toţi oamenii de groază şi de frică: el n-o face, cum vă voi arăta, fiindcă atunci ar fi murit toţi, nimeni nemaiputînd suferi puterea şi splendoarea acestei lumini care nu poate fi văzută. Chiar pentru acest motiv s-a îmbrăcat cu carnea noastră, el i-a dat însărcinarea unuia din cei ce ne însoţesc ca să mărturisească pentru el, fiindcă a făcut totul pentru mîntuirea oamenilor, şi n-are în vedere numai demnitatea sa, ci şi slăbiciunea oamenilor şi interesul lor.

Iisus Hristos ne-o spune prin aceste cuvinte: „Ci vă spun acestea ca să vă mîntuiţi" (Ioan 5,34). Evanghelistul care vorbeşte potrivit cu vorbele Mîntuitorului, ne face atenţi la fel. Căci, după ce a zis: „El a venit ca să mărturisească despre lumină" adugă „ca toţi să creadă prin el". Este ca şi cum ar spune: Să nu credeţi că Ioan Botezătorul ar fi venit să dea mărturie pentru a-i da mai multă putere şi autoritate cuvîntului Domnului, şi să-l facă mai crezut: nu pentru aceasta a venit el, ci ca, concetăţenii lui să creadă prin el.

Ceea ce urmează să arate că pentru aceia a spus aceste lucruri, căci adaugă: „Nu era el lumina": care ar fi fost inutile, şi va fi mai bine să repetăm în mod simplu decît să explicăm învăţătura sa, dacă evanghelistul, prin ceea ce a adăugat nu ar fi vrut să ne scape de această bănuială. Zicînd: „El a venit să mărturisească despre lumină", pentru ce mai zice: „Nu era el lumina"? Aceasta nu în zadar şi fără motiv, ci fiindcă adesea printre noi, cel ce dă mărturie, este mai mare şi mai important decît cel căruia el îi dă mărturia aceasta; şi că adesea el părea mai demn de crezare. Iată pentru ce, de teamă ca să nu se aibă acest sentiment despre Ioan, evanghelistul distruge de la început acest sentiment bănuitor, şi după ce l-a distrus cu totul face să se cunoască cine este cel ce dă mărturie, şi cine este cel despre care se face mărturia, şi diferenţa cea mare care se află între unul şi altul. După ce a făcut-o, a arătat frumuseţea fără de asemănare a celui căruia îi da Ioan mărturie, el îşi urmează vorbirea sa cu siguranţă, odată ce s-a apărat de toate făcînd dreptate pentru orice gînd nedrept şi absurd ce s-ar putea ivi în sufletele oamenilor fără minte, el seamănă şi răspîndeşte apoi uşor şi fără piedică învăţătura mîntuitoare.

Pentru aceasta fraţilor, să-l rugăm acum pe Domnul care ne-a descoperit atît de mari lucruri, şi care ne-a dat o învăţătură aşa de curată, să ne dea harul să ducem de altfel o viaţă curată şi cu totul sfîntă. Căci sfînta învăţătură nu aduce nici un folos fără faptele bune. Cînd vom avea credinţa

cea mai curată, şi o desăvîrşită înţelegere a Sfintelor Scripturi, dacă sfinţenia obiceiurilor noastre şi a vieţii noastre nu ne însoţeşte şi nu ne apără, nimic nu va împiedica, ca noi să nu fim aruncaţi în flăcările iadului, şi veşnic arşi în aceste flăcări care nu se sting niciodată. La fel cei ce vor face fapte bune vor învia pentru viaţa veşnică, aşa cei ce nu se tem să le facă pe cele rele, vor învia pentru osîndă şi chin veşnic, şi care nu se va sfîrşi niciodată. Deci să ne îndreptăm cu toată grija ca să nu ne pierdem prin faptele noastre cele rele să nu pierdem cîştigul credinţei ci să ne remarcăm prin faptele noastre (Tit.2,12), ca să ne putem prezenta înaintea lui Iisus Hristos cu încredere. Nimic nu poate egala o aşa de mare cinste. Să vrea cerul ca folosindu-ne bine de această învăţătură, noi să nu avem în vedere decît slava lui Dumnezeu, la care să ne supunem, şi Fiului unic, şi Duhului Sfînt, în vecii vecilor! Amin.

OMILIA 7

„Cuvîntul era lumina cea adevărată, care venind în lume, luminează pe tot omul" (Cap.1, Vers.9).

1. Nu trebuie să căutăm să înţelegem ceea ce este de necuprins în Dumnezeu.
2. Adevărata nebunie, adevărata cunoaştere a Tatălui şi a Fiului.- Nebuna şi urîta învăţătură a Sabelienilor şi Marcelienilor.- Împotriva Anomeilor.- Cum se obţine iertarea păcatelor, şi se şterg.

1. Dacă prin mici porţiuni, dragii mei fraţi, vă hrănim din Sfintele Scripturi, dacă nu vi le dăm toate odată, este pentru ca voi să păziţi fiecare bucăţile pe care vi le dăm. Cel care, construind o clădire, pune şi aşază pietrele unele peste altele, ştie să le lege şi să le unească împreună, înainte de a le lega pe primele pe care le-a pus, nu construieşte solid; şi zidurle pe care le ridică el vor cădea sigur în ruină: cel care dimpotrivă aşteaptă ca cimentul să fie întărit şi legat cu pietrele, pentru a adăuga apoi altele puţin cîte puţin, construieşte o casă solidă, statornică şi care va ţine multă vreme. Noi îi imităm pe aceşti arhitecţi minunaţi, şi construim în acelaşi fel edificiul mîntuirii sufletelor voastre: altfel ne vom teme ca ultimele învăţături să nu le şteargă cu totul pe primele din mintea voastră, pentru că sufletul nu poate să cuprindă şi să înţeleagă totul dintrodată.

Oare ce vă voi citi astăzi? aceste cuvinte: „Cuvîntul era Lumina cea adevărată Care, venind în lume, luminează pe tot omul": evanghelistul care vorbind aici mai sus puţin despre Ioan, zicea că el a venit „ca să mărturisească despre Lumină" şi că era trimis acum pentru a-şi împlini această misiune ridică dintrodată sufletele noastre, şi ne face să urcăm pînă la această existenţă, care nu cunoaşte nici un început, şi care nu va avea nici un sfîrşit, de teamă ca ceea ce a spus el despre Ioan, şi ca venirea bruscă şi nouă a unui înaintemergător, care venea pentru a da mărturie, să

nu dea loc la bănuieli rele privitoare la Cel căruia el trebuia să-i dea mărturie.

Şi cum, veţi zice voi, poate această existenţă să n-aibă nici început nici sfîrşit; pentru că despre Fiul se vorbeşte aici? dar despre un Dumnezeu vorbind noi, şi voi ziceţi: cum se poate aceia? Şi nu vă temeţi, sau nu vă îngroziţi de a pune o astfel de întrebare? dacă vă întreabă cineva cum se vor bucura sufletele şi trupurile într-o zi de o viaţă nemuritoare vă veţi pune să rîdeţi, fiindcă, veţi zice voi, nu este pentru sufletul omenesc să cugete în aceste materii, ci numai să creadă: nici să examineze în mod curios cuvîntul, ci pentru a socoti ca o demonstraţie cu totul suficientă atotputernicia celui care vorbeşte: şi dacă vă spunem că Cel ce a creat sufletul şi trupul, şi care este mai presus de orice creatură, nici nu are început, veţi îndrăzni să ne întrebaţi cum poate aceia? Este aceasta fapta unui suflet sfînt, a unui suflet drept?

Voi aţi auzit cuvîntul: „Cuvîntul era Lumina cea adevărată". Pentru ce atîtea eforturi inutile şi zadarnice pentru a înţelege prin minte numai o viaţă care n-are nici un sfîrşit? Pentru ce se caută să se cunoască ceea ce nu poate fi cunoscut? Pentru ce se supune la cercetare ceea ce scapă oricărei cercetări? Căutaţi să urcaţi la originea razelor soarelui, nu o veţi găsi, şi totodată nu veţi fi nici surprinşi, nici necăjiţi de propria voastră neputinţă. Pentru ce sînteţi dar îndrăzneţi şi fără considerare în cele mai mari lucruri?

Ioan, acest fiu al tunetului, acest erou duhovnicesc, în clipa în care Duhul Sfînt l-a făcut să audă acest cuvînt: „Era" a tăcut şi n-a căutat să se adîncească mai mult: şi voi care n-aţi primit aşa de mari haruri, voi care nu vorbiţi decît urmînd slabele lumini ale minţii voastre, vreţi să ştiţi mai mult decît el? Iată pentru ce nu veţi ajunge niciodată la gradul de cunoaştere la care a ajuns el.

Aşa face şi diavolul: face să treacă la cei ce-l ascultă şi i se supun limitele pe care ni le-a pus Dumnezeu, ca şi cum noi am putea merge mult mai departe: dar după ce ne-a făcut să pierdem harul Domnului prin pătimirea acestei nădejdi frumoase, nu numai că nu mai face nimic cu privire la noi, căci cum o va face, pentru că el este diavol? dar el nu ne permite nici să mai revenim la prima stare, cînd speram în pace şi în siguranţă; el ne face să greşim şi dintr-o parte şi din alta, fără ca să ne mai putem opri.

Aşa l-a alungat pe primul nostru părinte din paradis. El i-a umflat inima lui de nădejde, de o mai mare ştiinţă şi de o cinste mai mare, şi îl face să piardă ceea ce avea bucurîndu-se în pace; nu numai că Adam nu devine asemenea lui Dumnezeu, cum l-a făcut s-o nădăjduiască, ci el îl supune sub împărăţia groaznică a morţii; nu numai că Adam n-a învăţat nimic din mîncarea din pomul oprit, ci puţin de nu şi-a pierdut şi această ştiinţă puţină pe care o avea pentru că a nădăjduit una mai mare; căci în această clipă el a început să roşească pentru goliciunea lui căreia i-a fost superior înainte de a păcătui. Deci cunoaşterea goliciunii sale, nevoia în care a fost pus de a se îmbrăca, aceste rele şi multe altele au fost o urmare a curiozităţii sale.

Dar de teamă ca să nu ni se întîmple şi nouă la fel, fraţilor, să fim supuşi lui Dumnezeu, şi să păzim poruncile lui: să nu căutăm în mod curios să adîncim mai mult, pentru ca să nu ne pierdem ca şi ei harurile pe care le-am primit. Ereticii voind să caute un început în această viaţă care nu are nici un început, au pierdut cu această cunoaştere pe care n-o vor avea niciodată şi pe care ar fi putut s-o cîştige. În sfîrşit, ei n-au aflat ceea ce căutau, căci nu puteau, şi şi-au pierdut advărata credinţă îm Fiul unic.

Cît ne priveşte pe noi, să nu ieşim din vechile limite pe care le-au pus părinţii noştri, şi să fim supuşi întru totul legii pe care ne-a arătat-o Duhul Sfînt. Atunci cînd auzim: „El era Lumina cea adevărată", să nu căutăm nimic mai mult, nu putem şti mai mult, nici să ajungem mai sus. Dacă Dumnezeu l-ar fi născut pe Fiul său cum nasc oamenii, ar fi fost oarecare spaţiu de timp între cel care naşte şi cel ce este născut: dar cum el L-a născut într-un mod de nespus propriu şi potrivit unui Dumnezeu, să încetăm de a ne folosi de aceste expresii: „Înainte" şi „După", căci acestea sînt nume care aparţin timpului: dar Fiul este creatorul chiar a tuturor veacurilor.

2. El nu este Tatăl său, veţi zice voi, ci fratele lui. Unde este ea, vă rog, această nevoie? Dacă zicem că Tatăl şi Fiul au ieşit din diferite rădăcini, atunci nu sînt de aceiaşi substanţă, aşa aţi putea să aveţi dreptate să vorbiţi astfel: dar dacă noi sîntem chiar departe de această necredinţă, dacă zicem că Tatăl este fără început, şi n-a fost născut de loc, şi că Fiul este în mod adevărat fără de început, dar că el este născut din Tatăl, în ce conduce această ideie la limbajul necredincios pe care îl ţineţi? Căci Fiul este strălucirea! ori, strălucirea este cuprinsă şi închisă în aceiaşi natură a cărei strălucire este ea. Pentru acest motiv l-a numit Pavel aşa, ca să nu mergeţi să vă închipuiţi că ar fi un mijloc între Tatăl şi Fiul. În sfîrşit în aceia se exprimă numele de strălucire.

Apostolul, după acest exemplu, îndreaptă gîndurile nedrepte care se puteau naşte din aceia în sufletele nebunilor. Căci acest nume de strălucire, zice el, pe care îl înţelegeţi, să nu vă dea ocazia să credeţi că Fiul nu ar fi propria sa ipostază, acela este un sentiment necredincios, o nebunie care trebuie să le-o lăsăm sabelienilor şi marcelienilor: dar noi sîntem chiar departe de această învăţătură: noi învăţăm că Fiul există în propriul său ipostas: iată pentru ce Pavel, la numele de strălucire îl adaugă şi pe acela de „chipul fiinţei" (Evr.1,3); prin care arată că el are propriul său ipostas, şi arată că substanţa sa este la fel cu cea a căruia caracter este ea. Un singur nume, cum am spus-o deja, nu este de ajuns pentru a-i învăţa pe oameni ceea ce trebuie să creadă privitor la Dumnezeu. Trebuie a se mulţumi dacă, după ce au fost legate mai multe împreună, se va scoate din fiecare ceea ce este potrivit Divinităţii. În acest fel putem noi slăvi în mod vrednic pe Dumnezeu; eu spun vrednic, adică, atît pe cît este în noi şi pe cît sîntem de capabili.

Căci dacă este vreunul care îndrăzneşte să creadă că el poate să vorbească în mod vrednic despre Dumnezeu, şi să ne asigure că el îl

cunoaşte precum se cunoaşte pe sine, nimeni desigur nu-l cunoaşte mai sigur.

Învăţaţi despre aceste adevăruri, să fim bucuroşi de a reţine ceea ce ne-au învăţat despre Cuvîntul aceia care, de la început, l-au văzut cu proprii lor ochi, şi i-au fost slujitori; şi să n-avem curiozitatea de a căuta mai mult să ştim. Această boală produce două mari rele în cel care-l infectează: una, că el se îmbată în mod zadarnic să cerceteze ceea ce nu se poate. Alta, că el irită mînia lui Dumnezeu, străduindu-se să răstoarne limitele pe care i le-a pus el însuşi. Dar pînă unde porneşte aceia mînia lui Dumnezeu, nu este nevoie să v-o spun, pentru că o ştiţi voi toţi.

Pentru aceasta, să aruncăm şi să fugim de îndrăzneala şi de aroganţa ereticilor. Să ascultăm cuvîntul lui Dumnezeu cu teamă şi cu cutremur, ca el să ne apere fără întrerupere; căci el zice: „Căci spre cine voi aţinti ochii mei, dacă nu asupra celui care este blînd şi smerit, şi care tremură la auzirea cuvintelor mele?“ (Ps.76,2). Aruncînd deci această curiozitate zadarnică, să ne rănim inimile noastre, să ne plîngem păcatele noastre, aşa cum ne porunceşte Iisus Hristos: să fim cuprinşi de întristare la amintirea păcatelor noastre, şi să ne reamintim exact în sufletele noastre toate greşelile pe care le-am făcut pînă acum; să ne aplecăm cu toată puterea şi grija ca să ne spălăm în întregime. Căci Dumnezeu ne-a dăruit pentru aceia căi bune şi mijloace bune. „Spuneţi mai întîi, ne spune el, păcatele tale tu, şi te vei îndrepta“ (Is.43,26). Şi încă: "Eu am zis: Eu voi mărturisi Domnului împotriva mea nedreptatea mea, şi tu ai iertat necredinţa inimii mele“ (Ps.31,6). A-şi aminti adesea în inima şi mintea sa păcatele sale, şi a se învinui, este ceea ce slujeşte nu puţin la reducerea grozăviei păcatului.

Dar iată un al doilea mijloc de a-şi spăla păcatele sale încă mai eficace: Nu vă mîniaţi de loc împotriva celui ce v-a supărat; iertaţi tot ce v-a greşit cineva împotriva voastră. Vreţi să-l ştiţi şi pe al treilea? Daniel o să vi-l dea. ascultaţi-l: „Răscumpăraţi drept aceia păcatele voastre prin milostenie, şi nedreptăţile voastre prin fapte de milă spre cei săraci“ (Daniel 4,24). Mai este încă unul: este rugăciunea deasă, şi stăruinţa în rugăciunile care se fac către Dumnezeu. Postul o egalează, dacă el e unit cu blîndeţea şi cu iubirea faţă de aproapele, nu este o uşoară mîngîiere, el contribuie la iertarea păcatelor, el stinge focul mîniei lui Dumnezeu: „Căci apa stinge focul, atunci cînd este mai aprins şi milostenia spală păcatele“ (Eccles.3,33).

Să mergem dar în aceste căi; dacă nu vom înceta să mergem, dacă vom folosi tot timpul nostru şi toată grija noastră pentru aceste practici, nu numai că ne vom spăla păcatele noastre trecute, ci ne vom cîştiga o comoară mare pentru cealaltă lume. Căci nu-i vom da nici o putere diavolului, nu ne vom lăsa purtaţi nici de mînie, nici de o curiozitate nestăpînită. Căci diavolul caută să exploateze aceste ocazii, între altele, pentru a trezi căutări zadarnice şi controverse dăunătoare, odată ce ne-a surprins în uşurinţă şi în moleşeală, şi cînd ne vede că neglijăm virtutea. Dar noi, să fim atenţi să-i închidem intrarea aceasta să veghem şi să fim sobri ca după ce ne va fi făcut mari necazuri în această viaţă care este aşa

de scurtă, să ne bucurăm de bunurile nemuritoare în timpul întregii veşnicii, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care fie slavă Tatălui şi Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 8

„Cuvîntul era lumina cea adevărată care, venind în lume, luminează pe tot omul" (Cap.1, Vers.9-11).

1. Pentru ce este Iisus Hristos, adevărata lumină, şi nu iluminează pe toţi oamenii.

2. Răspunsuri la întrebările neamurilor: Ce făcea Iisus Hristos înainte de venirea sa, etc.? Nu te poţi lega de lucrurile pămînteşti, şi să le cauţi cum trebuie pe cele cereşti.- Marea diferenţă între slujitorii lui Iisus Hristos, şi slujitorii banului.- A sluji pe Dumnezeu care răsplăteşte în mod măreţ.

1. Eu reiau textul ultimei mele predici: căci nimic nu mă împiedică, fraţilor să examinez aceleaşi cuvinte, pentru că expunerea dogmelor, la care ne oprim noi, nu ne permite să vă explicăm tot ceea ce aţi studiat voi.

Unde sînt cei ce zic că Fiul nu este adevărat Dumnezeu? Căci acesta este numit adevărată lumină, şi altădată, chiar adevărul, chiar viaţa. Dar vom adînci mai mult aceste cuvinte, şi le vom explica mai clar, atunci cînd ne vom opri aici.

Acum, şi înainte de a trece mai departe, este nevoie să examinăm cuvintele textului meu, şi să-l explic iubirii voastre. Eu zic deci: dacă Fiul îl luminează pe tot omul venind în lumea aceasta, cum sînt dar atîţia oameni care nu sînt luminaţi? căci nu toţi cred în Iisus Hristos, nu toţi îi dau lui închinarea care i se cuvine. Cum luminează el deci pe tot omul? el îl ilumninează pe atîta cît este în el. Dar dacă unii îşi închid în plină amiază ochii sufletului lor, pentru a nu primi razele acestei lumini, şi rămîn în întuneric, nu trebuie să ne legăm de natura luminii, ci de răutatea celor care se lipsesc în mod voit de acest dar; căci harul este răspîndit în toţi: el nu-l respinge nici pe evreu nici pe păgîn, nici pe barbar, nici pe scit, nici pe liber, nici pe sclav (Col.3,2), nici pe om, nici pe femeie, nici pe bătrîn, nici pe tînăr, ci el îi primeşte pe toţi în mod egal, şi îi cheamă pe toţi fără deosebire. Pentru aceasta cei ce nu vor să profite de un aşa de mare bine, nu trebuie să-şi impute orbirea lor decît loruşi; poarta este deschisă întregii lumi, nimănui nu-i închide intrarea: dacă deci unii se hotărăsc să rămînă afară, ei numai prin propria lor greşală pier.

„Cuvîntul era în lume"; dar nu trebuie să se spună că el este de aceiaşi vîrstă cu lumea: departe de noi un gînd ca acesta. Iată pentru ce adaugă evanghelistul: „Şi lumea prin el s-a făcut", prin care vă aduce la existenţa Fiului unic înainte de veacuri: căci cel ce este instruit odată că tot acest vast univers este lucrul mîinilor sale este constrîns să mătrurisească în ciuda lui că Creatorul este înainte de creaturi.

Iată pentru ce nebunia lui Pavel de Samosata mă miră tot mai mult: eu admir că el a putut să combată un adevăr aşa de luminos şi atît de strălucitor, şi să se arunce aşa cu bucuria inimii în prăpastie: căci nu a căzut în rătăcire prin neştiinţă, el a îmbrăţişat-o cu deplină cunoştinţă a adevărului ca şi evreii. În sfîrşit, precum aceia l-au trădat din plăcere faţă de oameni (Ei ştiau că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu cel unic, dar nu l-au mărturisit din teamă pentru mai marii lor, şi pentru a nu fi aruncaţi din sinagogă), la fel se spune că un altul a trădat cu ştiinţa sa şi şi-a pierdut mîntuirea sa prin complăcere pentru o femeie, pentru Zenobia regina Palmirei. Şi tot aşa slava deşartă este un tiran crud şi periculos; ea poate orbi ochii chiar ai înţelepţilor, dacă nu sînt atenţi şi priveghetori. Dacă aşa este acum această putere, această patimă, cu atît mai tare poate să facă la fel şi mai mult. Iată pentru ce le zicea Iisus Hristos evreilor: „Cum puteţi să credeţi, voi care căutaţi slavă de la oameni, şi care nu căutaţi slava lui Dumnezeu singur?" (Ioan 5,44).

„Dar lumea nu l-a cunoscut" (10). Evanghelistul numeşte aici lumea această mulţime de oameni stricaţi care n-are gust şi simţire decît pentru lucrurile pămînteşti, mulţime nebună, popor fără minte; căci prietenii lui Dumnezeu, oamenii mari, l-au cunoscut toţi, înainte chiar de întruparea lui. Iisus Hristos o spune cu numele despre marele patriarh Avraam: „Avrram tatăl vostru, zice el, a dorit cu rîvnă să vadă ziua mea: el a văzut-o, şi s-a umplut de bucurie" (Ioan 8,56). Şi la fel despre David, vorbind contra evreilor „Cum, zice el, îl numeşte David pe el în duh pe Domnul său prin aceste cuvinte: Zis-a Domnul Domnului Meu, şezi de-a dreapta Mea?" (Mt.22,43). Adesea combătîndu-i îl numeşte pe Moise; apostolul Petru o spune despre ceilalţi profeţi ai săi căci el ne asigură că toţi ceilalţi profeţi de la Samuil, l-au cunoscut pe Iisus Hristos, şi au prezis venirea lui cu mult înainte: „Toţi profeţii zice el, care au venit din timp în timp de la Samuil, au prezis ceea ce s-a întîmplat în aceste zile" (Fap.3,24). El s-a făcut văzut, şi a vorbit lui Iacob şi tatălui său, şi chiar bunicului lui (I Cor.XV,5-8) el le-a făcut lor multe şi mari făgăduinţe, şi le-a îndeplinit întocmai.

Pentru ce, replicaţi voi, zice el însuşi: „Mulţi profeţi au dorit să vadă ceea ce vedeţi voi şi n-au văzut-o, şi să audă ceea ce auziţi voi şi n-au auzit?" (Lc.10,24). Aşa-i că ei n-au avut cunoştinţă? Ei au avut-o în mod sigur, şi voi încerca s-o demonstrez prin acelaşi loc prin care unii cred că pot afla contrarul. Iisus Hristos spune: „Mulţi au dorit să vadă ceea ce vedeţi voi". Ei au cunoscut deci că el trebuia să vină printre oameni, şi să împlinească ceea ce a promis cu adevărat şi a împlinit: căci dacă ei n-ar fi avut de loc această cunoştinţă, nu şi-ar fi format această dorinţă. Nimeni,în sfîrşit, nu poate să dorească să vadă aceia despre care el nu poate să aibă nici o cunoştinţă, nici o ideie. Pentru aceasta au cunoscut ei pe Fiul lui Dumnezeu, şi au ştiut că el trebuie să vină printre oameni.

Care sînt deci aceste lucruri pe care ei nu le-au cunoscut, pe care nu le-au auzit? Acestea sînt acelea chiar pe care le auziţi şi le vedeţi acum. Profeţii au auzit glasul lui şi l-au văzut; dar nu l-au văzut întrupat, vorbind cu oamenii, vorbind în mod familiar cu ei: iată ceea ce arată însuşi Iisus

Hristos, căci el n-a spus în mod simplu: Ei au dorit să mă vadă. Dar ce a zis el? „Ei au dorit să vadă ceea ce vedeți voi". El n-a zis: Ei au dorit să mă audă; ci: „Ei au dorit să audă ceea ce auziți voi". Pentru aceasta, dacă n-au văzut venirea lui în trup, ei mai puțin au cunoscut pe Cel pe care doreau să-l vadă că va veni într-o zi în lume, şi au crezut în el, cu toate că nu l-au văzut de loc întrupat.

Dar neamurile ne vor putea ataca şi să ne pună aceste întrebări: Ce făcea Iisus Hristos în aceste prime timpuri în care nu avea încă grijă de neamul omenesc? Şi pentru ce a venit aşa la sfîrşitul timpului purtînd grijă de mîntuirea noastră, după ce l-a neglijat (neamul omenesc) atîta vreme? La care răspundem că el era venit în lume chiar înainte de această venire; că a pregătit cale lucrurilor pe care avea să le lucreze şi că s-a făcut cunoscut la toți cei ce erau vrednici. Căci dacă, pentru că n-a fost cunoscut de către toți, ci numai de oameni buni şi de persoanele virtuoase, veți zice că el a fost necunoscut şi ignorat de oameni, o veți putea spune la fel că nici acum nu este cinstit de toți oamenii, din cauză că azi mulți nu-l cunosc; dar precum în vremea de acum, pentru a fi necunoscut de către mulți, nimeni nu va îndrăzni să înainteze şi să spună că el n-ar fi cunoscut de cei mai mulți; la fel nu trebuie să ne îndoim că, în aceste prime veacuri, el nu era cunoscut de cei mai mulți, sau mai bine spus de toți cei ce erau atunci mari şi minunați printre oameni.

2. Căci dacă cineva îmi pune această întrebare: Şi pentru ce în această vreme nu sînt toți ataşați lui şi nu-i dau lui toți cinstea ce i se cuvine, ci numai cei drepți? eu, din partea mea le voi zice aceasta: Pentru ce acum nu-l cunosc toți? Sau mai scurt, pentru ce mă opresc eu să vorbesc despre Iisus Hristos? căci pot să-l întreb pe Tatăl pentru ce şi atunci şi acum nu-l cunosc toți? Este care pretinde că totul merge la voia întîmplării, alții atribuie conducerea lumii demonilor; sînt din ei şi ultimii care cred că Dumnezeu. Cîțiva hulitori merg pînă la a vedea în el însuşi puterea contrară şi a învăța că legile sale sînt lucrarea diavolului celui rău. Ce oare! vom spune că nu este de loc Dumnezeu, fiindcă spun unii că nu este? vom spune noi că Dumnezeu este rău, fiindcă unii au necredința de a crede? Dar ajunge atîta, să le lăsăm lor aceste nebunii şi aceste grozave rătăciri. Dacă ne fondăm principiile noastre şi dogmele pe judecata şi motivele acestor nebuni, nimic nu ne va împiedica să cădem sigur noi înşine în nebunia cea rea.

Şi sigur, cu toate că sînt ochi slabi şi sensibili care nu pot să suporte lumina, nimeni nu va spune că soarele este de o natură dăunătoare pentru ochi; ci este judecat după vederile cele bune, şi i se spune luminos; cu toate că mierea pare amară cîtorva bolnavi, nimeni nu va spune pentru aceia că mierea este amară. Şi se vor găsi oameni care, sub influența cîtorva suflete bolnave nu se vor teme să hotărească, sau că nu este Dumnezeu, sau că este unul rău, sau că lucrarea Providenței nu este continuă. Dar cine va spune că acest fel de oameni au sufletul sănătos şi simțul comun? Cine nu-i va trata dimpotrivă de nebuni şi rătăciți?

„Lumea nu L-a cunoscut"; ci: „Cei de care lumea nu era vrednică" (Evr.11,38) l-au cunoscut. Spunînd cine sînt cei ce nu l-au cunoscut, evanghelistul arată într-un cuvînt cauza necunoştinţei lor; căci el n-a zis în mod simplu. Nimeni nu l-a cunoscut, ci a zis: „Lumea nu L-a cunoscut", adică, aceşti oameni care sînt ataşaţi în mod unic şi care n-au iubire decît pentru ea. Şi aşa are Iisus Hristos obiceiul de a-i numi, ca atunci cînd zice: „Părinte sfinte, lumea nu Te-a cunoscut" (Ioan,17,25). Prin care este vizibil cum v-am făcut s-o vedeţi, că nu numai pe Fiul nu l-a cunoscut lumea, ci chiar şi pe Tatăl. Nimic nu tulbură şi nu întunecă atîta sufletul ca dorinţa fierbinte după lucrurile prezente.

Învăţaţi cu aceste adevăruri, fraţilor, deosebiţi-vă de lume, şi depărtaţi de la voi lucrurile trupeşti, pe cît se poate; în sfîrşit aceasta nu înseamnă a pierde lucrurile rele şi nici un preţ pe care vi le oferă lipirea de lume, ci a pierde binele suprem; omul care este stăpînit de lucrurile prezente nu este capabil să se ataşeze de lucrurile cereşti (I Cor.2,14). Prin care este vizibil, cum v-am făcut s-o vedeţi, că cel ce le caută pe unele le pierde pe celelalte. Zice Iisus Hristos: „Voi nu puteţi să slujiţi în acelaşi timp şi lui Dumnezeu şi argintului" (Lc.16,13); în mod necesar trebuie să iubeşti pe unul şi să-l urăşti pe celălalt. Iată ce ne strigă experienţa din înălţime şi destul de tare: cei ce n-au nici o dorinţă de a se îmbogăţi, care se rîd şi le disprețuiesc, iată pe cei ce-l iubesc pe Dumnezeu, cum trebuie să fie iubit; şi la fel cei cuprinşi de lăcomie, sînt precis cei care-l iubesc mai puţin; căci un suflet cuprins de iubirea bogăţiilor nu se va abţine uşor de la faptele nici de la cuvintele care trezesc uşor mînia lui Dumnezeu, pentru că el slujeşte un alt stăpîn care-i porunceşte lui să facă tot ceea ce opreşte legea Domnului.

Pentru aceasta întoarceţi-vă la voi, ieşiţi din somnul vostru; şi gîndind la Cel căruia îi sîntem slujitori, să nu iubim decît împărăţia lui; să plîngem şi să gemem asupra vremurilor trecute, în care vreme noi am fost robi păcatului şi argintului; să ridicăm cu o credinţă tare acest jug greu şi să-l purtăm cu răbdare pe acela al lui Iisus Hristos care este dulce şi uşor; el nu ne va porunci nimic din ceea ce porunceşte banul; căci acesta ne porunceşte să-i urîm pe toţi oamenii, dar Iisus Hristos ne porunceşte contrarul de a-i îndrăgi şi de a-i iubi pe toţi oamenii; unul lipindu-ne de pămînt, de argilă, vreau să spun despre aur, nu ne lasă să respirăm nici chiar noaptea; celălalt ne eliberează de aceste griji în plus şi nebune, şi ne porunceşte să ne strîngem comori în cer, nu din nedreptate făcută aproapelui, ci din fapte de dreptate; unul, după ce ne-a făcut să transpirăm şi să suportăm mizerii, nu ne va putea apăra, atunci cînd vom fi condamnaţi la ultimul chin, şi cînd, pentru că ne-am supus legilor lui, vom suferi chinuri infinite; ce zic eu? el nu va face decît să aprindă flacăra; celălalt, dacă ne-a poruncit să dăm să bea un pahar de apă rece (Mt.10,42) nu va permite ca nici chiar o aşa de mică binefacere să fie lipsită de răsplată, ci o va răsplăti mult.

Nu vei fi oare de o extremă nebunie de a neglija o aşa slujbă a unui Stăpîn aşa de blînd, şi care-i răsplăteşte cu măreţie pe slujitorii săi, pentru a sluji tiran nemulţumitor, care nu poate să-i ajute pe sclavii lui, pe curtenii

lui, nici în această lume nici în cealaltă? Că el nu-i scoate de la chinuri pe cei ce au fost pedepsiți acolo, acesta nu este tot răul şi greul; ci este cum am spus-o, în aceia că el îi cuprinde pe slujitorii lui cu o infinitate de mizerii şi de greutăți. Căci în cealaltă lume se va vedea că cea mai mare parte nu va fi dată muncilor decît pentru că a slujit argintul, iubind aurul şi n-au făcut milostenie săracilor.

În ce ne priveşte pe noi, de teamă de a fi condamnați la aceste chinuri să le dăm aceste bunuri ale noastre săracilor; să asigurăm sufletul nostru şi să-l slobozim de grijile întunecate ale acestei vieți, şi de chinul pregătit vinovaților în cealaltă viață; să ne facem în cer un depozit al bunurilor noastre al faptelor bune; în loc de a aduna bogății pămînteşti, să ne facem comori care nu pot nici pieri, nici să ne fie răpite; comori care pot intra cu noi în cer, care pot să ne apere în vremea grea şi să ni-l facă pe Judecătorul nostru favorabil. Facă Dumnezeu ca acest Judecător, fiindu-ne favorabil, şi acum şi în ziua judecății lui, să ne bucurăm cu libertate de bunurile pe care ni le-a pregătit în cer pentru cei care-l iubesc cum trebuie să fie iubit! Eu v-o doresc, prin harul şi prin mila Domnului nostru Iisus Hristos, cu care slavă fie Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor Amin.

OMILIA 9

„Întru ale Sale a venit, şi ai Săi nu L-au primit" (Cap.1,Vers.9-11).

1. „Ai săi nu L-au primit".- Cine sînt „ai săi"?- Evreii mai întîi, care erau poporul lui cel ales, apoi ceilalți oameni care n-au crezut în el şi care-i aparțin ca şi creaturile sale.

2. Necredința, cauza orbirii evreilor: mîndria, cauza necredinței lor,- Harul pe care Dumnezeu l-a răspîndit cu milă asupra neamurilor nu le deosebesc cu nimic de evrei.- Sfîntul Pavel îi mustră şi doboară mîndria şi îndrăzneala lor.- Ei sînt invidioşi pentru mîntuirea neamurilor.- Mîndria face toate virtuțile inutile.

1. Dacă păstrați cu credincioşie în mintea voastră învățăturile dinainte, aceasta va fi pentru noi încurajare să continuăm încercarea noastră cu o rîvnă dublă, în siguranță că eforturile noastre nu sînt zadarnice. Dacă vă amintiți despre ceea ce am zis, veți avea mare uşurință să înțelegeți urmarea, şi nouă ne va fi mai puțin greu, căci vom fi ajutați de rîvna voastră care vă va face să vedeți cea ce ne mai rămîne să vă explicăm. Cel ce uită mereu ceea ce a fost învățat, va avea mereu nevoie de un învățător, şi nu va şti niciodată nimic; iar cel ce reține ceea ce a fost învățat, şi mai adaugă şi ceea ce este învățat apoi din ucenic ce era, va deveni la fel învățător el însuşi, şi se va face folositor şi sieşi şi altora. Iată rodul pe care-l aştept eu din predicile mele, dacă nu cumva sînt furat de zelul vostru de a veni să mă ascultați. Să începem dar, să punem argintul Mîntuitorului în sufletul vostru, ca într-o comoară foarte credincioasă şi foarte sigură, şi să

încercăm să vă explicăm, pe atîta cîtă putere ne va da harul Duhului Sfînt şi cît ne va lumina, subiectul pe care ni l-am propus să-l tratăm astăzi.

Evanghelistul, vorbind despre primele timpuri, a zis: „Lumea nu L-a cunoscut". Acum coboară în timpul propovăduirii şi zice: „Întru ale Sale a venit, şi ai Săi nu L-au primit". El îi numeşte în acest loc pe ai săi, pe evrei ca fiind în mod deosebit poporul său, sau chiar pe toţi oamenii, ca fiind creaţi de către el. Şi cum, mirîndu-se de nebunia celor mai mulţi şi roşind pentru natura noastră comună, el zicea acolo că lumea, care a fost făcută de către el nu l-a cunoscut de loc pe Creatorul său; la fel aici durerea sa şi necazul lui pentru nemulţumirea evreilor şi a multora altora, ducîndu-l să pronunţe una din cele mai grele şi mai mari învinuiri, zice: „Şi ai Săi nu L-au primit", cu toate că el a venit la ei. Şi nu numai el, ci chiar şi profeţii au zis cu mirare acelaşi lucru; sf. Pavel şi-a arătat la fel surpriza lui.

Ascultaţi mai întîi glasul profeţilor vorbind în numele lui Iisus Hristos: „Poporul pe care l-am cunoscut mi-a slujit mie. Cu auzul urechii m-a auzit. Fiii străini m-au mîntit pe mine. Fiii străini au îmbătrînit şi au şchiopătat din cărările mele" (Ps.17,48-49). Şi încă: „Cei cărora nu li s-a vorbit deloc despre el îl vor vedea, şi cei care n-au auzit vor auzi". Şi: „Am fost găsit de cei ce nu mă căutau; şi m-am făcut cunoscut celor ce nu întrebau de Mine" (Isaia 65,I). Sfîntul Pavel le scrie romanilor în aceşti termeni: „Ce este deci? Ceea ce căuta Israel, aceia n-a dobîndit, iar cei aleşi au dobîndit şi ceilalţi s-au împietrit?" (Rom.11,7). Şi altădată: „Ce vom zice deci? Că păgînii care nu au căutat dreptatea au dobîndit dreptatea, însă dreptatea din credinţă; iar Israel, urmînd legea dreptăţii, n-a ajuns la legea dreptăţii" (Rom.9,30-31).

Este desigur un lucru surprinzător de a vedea că cei ce sînt hrăniţi cu învăţătura profeţilor, la care se citeşte în fiecare zi Moise, care vorbeşte în mii de locuri despre venirea lui Iisus Hristos, şi profeţii din vremea de după Moise; că cei ce l-au văzut pe Iisus Hristos făcînd în continuare fapte şi minuni, nerămînînd şi nevorbind decît cu ei, şi neîngăduindu-le atunci ucenicilor săi să meargă la neamuri, nici să intre în cetăţile Samarinenilor (Mt.10,5); că el le zicea adesea că n-a fost trimis decît către oile pierdute ale casei lui Israel (Mt.15,24): este, zic eu, de ce se mira, că după atîtea minuni făcute spre folosul lor, evreii, la care se citeau în toate zilele profeţii, şi care au auzit chiar predicile continui ale lui Iisus Hristos, s-au făcut atît de orbi şi de surzi, încît nici una din aceste dovezi nu i-a putut aduce să creadă în Iisus Hristos. Neamurile, dimpotrivă, lipsite de toate aceste avantaje, n-au auzit nici unele despre vorbirile divine: nu li s-a prezentat nici chiar cea mai mică ideie în somn, ci poveştile filozofilor ocupau toată vremea lor şi toată ştiinţa lor; înclinaţi mai mult spre visările poeţilor, ei s-au legat de idoli de lemn şi de pietre şi fie asupra învăţăturilor, fie asupra moralei, ei n-aveau nici o ideie bună sau sănătoasă: viaţa lor era încă mai necurată şi mai vinovată decît învăţătura lor. Şi în sfîrşit, se putea aştepta alt lucru de la oamenii care vedeau zeii lor complăcîndu-se în plăceri mai urîte; zei al căror cult nu consta decît în cuvinte murdare şi faptele încă mai murdare şi mai necurate, şi care erau cinstiţi prin sărbători; zei cărora li se aduceau omagii prin jertfele şi uciderile urîte şi prin uciderea copiilor, în care cinstitorii lor nu

făceau decît să urmeze exemplul lor. Aceşti oameni, totodată, care erau astfel căzuţi în adîncul stricăciunii şi al răutăţii, au fost scoşi de acolo dintrodată ca printr-un fel de arc şi maşină, şi ni s-au arătat nouă din înaltul cerului în toată strălucirea slavei.

Dar cum şi prin care cale s-a întîmplat acest semn? Sf. Pavel ne-o arată ascultaţi-l, căci acest fericit apostol n-a încetat să cerceteze cu grijă această cauză a acestui eveniment extraordinar pînă ce a aflat-o şi ne-a arătat-o nouă. Care este ea, şi de unde le venea evreilor o orbire aşa de mare? Învăţaţi-o de la cel căruia i-a fost încredinţată slujirea cuvîntului.

Ce zice deci Sfîntul Pavel pentru a înlătura îndoielile care erau multe? Evreii, zice el, „Necunoscînd dreptatea lui Dumnezeu şi căutînd să statornicească dreptatea lor, dreptăţii lui Dumnezeu nu s-au supus" (Rom. 10,3). Iată originea răului lor. Apostolul o explică încă odată în alţi termeni: "Ce vom zice deci, dacă nu că neamurile care nu căutau dreptatea au aflat-o, şi dreptatea din credinţă; şi că israeliţii, dimpotrivă, care căutau legea dreptăţii, n-au ajuns la legea dreptăţii? „Spune-ne nouă mare apostole, care este motivul?" Aceasta fiincă ei nu au căutat-o prin credinţă căci s-au poticnit de piatra poticnirii" (Rom. 9,30,31,32); adică necredinţa a fost cauza relelor lor, şi din mîndria lor li s-a născut necredinţa.

Evreii, care aveau multe avantaje asupra neamurilor, ca acela de a fi primit legea, de a cunoaşte pe Dumnezeu, şi multe altele pe care le arată Pavel, văzînd că după venirea lui Iisus Hristos neamurile care au fost chemate la credinţă se bucurau în mod egal cu ei de aceiaşi cinste şi de aceleaşi făgăduinţe; că după ce au îmbrăţişat credinţa nu mai era nici o diferenţă, nici o distincţie între tăiat împrejur şi netăiat împrejur, au trecut de la mîndrie la gelozie, şi nu au putut suferi această enormă milă a Mîntuitorului: ceea ce nu venea decît din mîndria, din răutatea şi din egoismul lor.

2. Dar, o cei mai nebuni dintre toţi oamenii! care rău v-a făcut Dumnezeu întinzînd divina sa providenţă şi asupra altor neamuri? participarea altora la acelaşi har şi la aceleaşi binefaceri va micşora bunurile voastre? dar răutatea este oarbă, şi ea îşi dă seama foarte greu de ceea ce face. Evreii deci, mişcaţi şi iritaţi de a vedea că alţii mergeau să participe la libertatea lor, au avut răutatea să-şi înfingă pumnalul în pieptul lor însuşi, şi prin aceia s-au exclus, pe dreptate de la mila lui Dumnezeu. Iisus Hristos le-a zis: „Prietene nu-ţi fac nedreptate, oare nu te-ai întocmit cu mine un dinar?" (Mt.20,13). Dar s-o spunem că ei nu merită să le vorbească aşa. Cel căruia i se adresează el, dacă suferea cu greutate, dacă se plîngea că stăpînul său dădea aceiaşi răsplată însoţitorilor săi, putea mai uşor să-şi închipuie ostenelile sale, sudorile sale; că el a lucrat toată ziua, şi că a suportat căldura zilei, ce vor spune ei? ce pot ei alege? sigur nimic asemănător. Ei n-au în ei decît laşitate, decît nerăbdare, necumpătare şi mii de alte păcate de care-i învinuiau profeţii şi le făceau mustrări continui pentru ele, şi prin aceste păcate, ei nu-l supărau mai puţin pe Dumnezeu decît pe neamuri. Sfîntul o spune cînd zice: „Căci nu mai este deosebire între evreu şi păgîn,

fiindcă toţi au păcătuit şi sînt lipsiţi de slava lui Dumnezeu, îndreptîndu-se în dar" (Rom.3,23,24).

Apostolul tratează deplin acest subiect în această epistolă, şi o face într-un fel foarte folositor şi cu mare grijă. La început arată că ei au meritat să fie pedepsiţi şi mai aspru decît neamurile. „Căci, zice el, toţi cei care au păcătuit sub lege, prin lege vor fi judecaţi" (Rom.2,I2), adică cu mai multă asprime, fiindcă alături de natură ei vor avea ca acuzatori şi legea: şi nu numai pentru aceia, ci şi pentru că au fost cauza că neamurile au hulit pe Dumnezeu: „Căci din cauza voastră se huleşte numele lui Dumnezeu între neamuri" (Rom.2,24; Is.52,5).

Chemarea neamurilor era deci ceea ce-i mînia pe evrei mai mult. Căci evreii tăiaţi împrejur erau ei înşişi cuprinşi de mirare: pentru aceasta atunci cînd sfîntul Petru s-a intors de la Cezareea la Ierusalim, ei i-au adus învinuiri şi plîngeri că ar fi fost la nişte oameni netăiaţi împrejur, şi că ar fi mîncat cu ei. (Fap.11,3). Şi după ce i-a învăţat că el n-a făcut nimic decît prin porunca lui Dumnezeu, ei se mirau că vedeau că harul Duhului Sfînt s-a răspîndit de asemenea şi asupra neamurilor (Fap.10,35): în ceea ce arătau că ei nu s-au aşteptat niciodată la aşa ceva. Sf. Pavel ştiind că aceia era care-i înţepa şi-i necăjea mereu, nu pierde ocazia de a-i mustra în mîndria lor şi de a-i smeri în înălţarea lor.

Vedeţi fraţilor, cum se pierd ei aici: după ce au vorbit împotriva neamurilor, arătînd totodată că erau fără nici o scuză, că nu aveau nici o nădejde de mîntuire, şi le-a reproşat greşelile lor şi neruşinarea lor, el îşi îndreaptă cuvîntul către evrei: spune mai întîi ceea ce a zis profetul despre ei, că erau răi, urîcioşi, înşelători, că au devenit cu totul nefolositori, încît nici unul nu mai căuta pe Dumnezeu, ci toţi s-au rătăcit din cale (Ps.I3,3,4,5), şi alte lucruri asemănătoare, la care adaugă „Dar ştim că cele cîte le spune legea le spune celor care sînt sub lege, ca orice gură să fie închisă şi ca toată lumea să fie vinovată înaintea lui Dumnezeu" (Rom.3,I9-23). De ce oare, o evreilor! puteţi să vă mîndriţi? De unde vă vine atîta mîndrie? Vi s-a închis gura la fel, încrederea voastră v-a fost luată, voi sînteţi vinovaţi cu întreaga lume, şi voi aveţi nevoie ca şi ceilalţi, de a fi îndreptaţi în mod gratuit.

Şi sigur cînd aţi fi trăit chiar mai bine, cînd aţi avea motiv să vă bucuraţi de o mai mare încredere în Dumnezeu, voi n-ar fi trebuit să le purtaţi invidie niciodată la cei la care Mîntuitorul, prin bunătatea sa, a binevoit să le facă mila şi să le dea harul mîntuirii. Căci este faptul unei extreme răutaţi de a nu putea să suferi să i se facă bine altuia, şi mai ales cînd vouă din aceia nu vă provine nici un rău. Încă, dacă mîntuirea altuia vă face rău, plîngerile voastre vor fi scuzabile, bine că nu demne de oameni învăţaţi şi înţelepţi; dar dacă răutatea altuia nu adaugă răsplata voastră, şi dacă fericirea lui nu o reduce pe a voastră, de ce vă necăjiţi că un altul a primit mîntuirea în mod gratuit? Trebuia cum am spus-o, chiar cînd viaţa voastră ar fi fost fără pată, să nu vă îngreuiaţi că Dumnezeu a întins harul mîntuirii şi asupra neamurilor. Dar voi fiind vinovaţi de aceleaşi păcate şi supărîndu-l la fel pe Dumnezeu, căci nu puteţi suporta ca el să facă bine altora, că vă înălţaţi că

aveți singuri dreptul la har, acesta nu este un semn al mîndriei şi al invidiei, este însă o aşa de mare nebunie, că ea vă face vrednici de cele mai aspre chinuri. Căci voi aţi plantat mîndria în inima voastră, şi mîndria este rădăcina tuturor relelor.

Iată pentru ce zice un înțelept: „Începutul tuturor păcatelor este mîndria" (Ecl,10,15), adică mîndria este rădăcina, izvorul şi tatăl tuturor păcatelor. Mîndria l-a făcut pe om să se lipsească de fericirea sa dintîi. Diavolul prin care a fost înşelat, este mîndria care l-a făcut să cadă din sublima demnitate în care era ridicat: el o ştia bine, acest duh rău, că acest păcat avea puterea de a alunga din cer chiar pe cei ce aù ajuns pînă acolo: aşa a ales această cale pentru a-l dezbrăca pe Adam de toată cinstea. Umflînd inima lui de nădejdea de a deveni egal cu Dumnezeu el l-a abătut şi l-a aruncat în adîncul pămîntului. Nimic nu este mai puternic pentru a înlătura de la noi mila lui Dumnezeu, şi de a ne da flăcărilor iadului ca tirania mîndriei. Cînd ea stăpîneşte inima noastră, toată viața noastră devine necurată: „Tot omul care are inima înaltă, este vinovat înaintea Domnului". (Pilde. 16,5).

Să înlăturăm fraților această mîndrie, această umflare a inimii, dacă vrem să fim curați şi scăpați de chinul care este pregătit pentru diavol. Ascultați ce zice Pavel, şi învățați că cel mîndru va fi condamnat la aceleaşi chinuri ca şi diavolul: „Ca să nu fie de curînd botezat, zice el, de teamă ca să nu se mîndrească şi să cadă în osînda diavolului" (I Tim.6,7). Ce vrea apostolul să spună prin cuvîntul „osînda"? Vrea să spună: aceiaşi osîndă acelaşi chin. Dar cum veți evita voi acest rău? Voi îl veți evita dacă veți reflecta în voi înşivă asupra naturii voastre, asupra mulțimii păcatelor voastre, asupra mărimii chinurilor: dacă veți considera cît este de slab şi de trecător ceea ce pare strălucitor în lume, şi că toate acelea vor pieri mai repede decît iarba şi decît florile primăverii. Nu, diavolul, ori ce efort ar face, nu va putea să umfle uşor inimile noastre de mîndrie, nici să ne ducă la trădare, dacă ne vom ocupa adesea de aceste gînduri, şi dacă ne vom aduce aminte cît mai des de oamenii virtuoşi. Căci Dumnezeul celor smeriți, bunul Dumnezeu, milostivul Dumnezeu să ne dea nouă, vouă şi mie o inimă înfrîntă şi smerită! Prin aceia tot restul ne va deveni nouă folositor, pentru slava Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, în veci. Amin.

OMILIA 10

„Întru ale Sale a venit, şi ai Săi nu L-au primit" (Cap.1,11-Vers.14).

1. Dumnezeu nu constrînge şi nu forțează deloc libertatea noastră.

2. Ceea ce înseamnă acest cuvînt „A venit". Că cei ce n-au vrut să-l primească pe Iisus Hristos sînt destul de pedepsiți prin faptul şi prin urmările acestui refuz. Efectele botezului.

3. Depinde de noi să păstrăm curăţenia botezului. Pedepsele şi chinurile celor ce şi-au întinat haina primită la botez. Credinţa şi viaţa curată necesară mîntuirii. Cu ce haină trebuie să se îmbrace cei ce sînt chemaţi la nunţile regeşti.

1. Dumnezeu, care este milostiv, liber şi măreţ în darurile sale, Dumnezeu fraţii mei, nu uită şi nu omite nimic din ceea ce trebuie pentru ca noi să strălucim prin lumina virtuţilor noastre, fiindcă el vrea să ne facem vrednici de aprobarea sa; şi aceasta nu prin forţă sau prin constrîngere vrea să ne legăm cu el; ci el invită, atrage prin binefaceri pe toţi cei ce vor să se lase convinşi. Iată pentru ce, la venirea sa, unii l-au primit, alţii l-au respins: căci el nu vrea slujitori care să-i slujească în ciuda lor, ca fiind forţaţi; ci vrea ca toţi să vină la el în mod liber şi voit, şi ca ei să-i mulţumească pentru acest fel de slujire.

Oamenii au nevoie de ajutorul slujitorilor, iată pentru ce ei îi supun în ciuda lor la legea ascultării; dar Dumnezeu neavînd nevoie de nimeni (Fap.17,25), nefiind nicidecum supus nevoii care apasă peste noi, şi nefăcînd nimic decît pentru mîntuirea noastră, lasă totul la voinţa noastră liberă; pentru aceasta el nu forţează şi nu constrînge pe nimeni, şi din tot ceea ce face n-are în vedere decît mîntuirea noastră şi folosul nostru. În sfîrşit, a sluji pe Dumnezeu în ciuda sa şi forţat, aceasta ar fi a nu-l sluji deloc.

Pentru ce dar ziceţi voi, pedepseşte pe cei ce nu voiesc să-i slujească şi să-l asculte? Şi pentru ce a ameninţat el cu iadul pe cei ce nu păzesc poruncile lui? Aceasta fiindcă fiind bun, el are o grijă mare pentru noi, cu toate că noi nu-i sîntem supuşi lui, şi că el nu se retrage şi nu se depărtează de noi, chiar atunci cînd fugim şi ne lepădăm. Ori, precum noi n-am vrut să intrăm prin această primă cale a darurilor şi a harurilor, nici să ne lăsăm convinşi de binefaceri, el a ales alta, şi aceia este aceia a chinurilor şi pedepselor, care întradevăr este foarte aspră, dar totodată necesară. Căci prima fiind disprețuită, a doua a devenit absolut indispensabilă.

În sfîrşit, legiuitorii stabilesc împotriva vinovaţilor pedepse multe şi aspre, şi cu toate acestea noi nu le urîm; nu facem decît să-i cinstim mai mult, căci fără a cere nimic de la noi, şi adesea chiar fără a cunoaşte ceea ce apărau legile lor, ele au vegheat asupra siguranţei noastre şi a ordinei bune a republicii şi ridicîndu-le în demnitate, fie pedepsind şi mustrînd pe răufăcătorii care tulburau liniştea publică. Căci dacă, zic eu, noi îi admirăm şi îi iubim, nu trebuie cu atît mai mult să-l admirăm şi să-l iubim pe Dumnezeu, care are o grijă aşa de mare pentru oameni? Căci este o diferenţă aşa de mare între grijile lor şi providenţa pe care o are Dumnezeu pentru noi: sigur, bogaţiile bunătăţii sale sînt nespuse, şi întrec orice s-ar putea spune.

Aici fraţilor, întăriţi-vă atenţia: „Întru ale sale a venit", nu prin nevoie: Dumnezeu cum am spus-o, n-are nevoie de nimic; ci el a venit pentru a-şi revărsa harurile sale şi binefacerile sale peste ai săi. Şi cu toate că el a venit pentru folosul lor, pentru a le face bine, cei ce erau ai săi nu l-au

primit, ci dimpotrivă, l-au respins. Şi nu s-au mulţumit cu atîta; ci după ce l-au scos afară din vie, ei l-au omorît (Mt.21,39). Cu toate acestea, el nu i-a exclus de la pocăinţă; ci le-a promis că dacă, după o faptă aşa de urîtă şi de neagră, ei ar fi vrut să-şi spele păcatele lor crezînd în el, i-ar fi făcut egali cu cei ce n-au făcut nimic asemănător, şi chiar prietenilor săi celor mai devotaţi.

În rest, nu vă vorbesc în aer nici pentru a vă face închipuiri: tot ceea ce i s-a întîmplat sfîntului Pavel dă o mărturie destul de puternică. Pavel l-a persecutat pe Iisus Hristos după moartea lui; el l-a ucis prin mîna celor mai mulţi pe Sf. Ştefan martirul lui Iisus; dar cînd s-a pocăit, cînd şi-a condamnat primele sale greşeli şi s-a unit cu cel pe care l-a persecutat, divinul Mîntuitor îl pune imediat printre prietenii săi, şi în primul rang, însărcinîndu-l să-i vestească şi să-i anunţe învăţătura în lumea întreagă, pe acest hulitor, pe acest persecutor, pe acest necredincios (1 Tim.1,13): aşa că în bucuria de care era cuprins sufletul lui gîndindu-se la mila divină, el nu roşeşte s-o spună însuşi; ce spun eu? El nu se teme ca să le arate în faţa întregului univers păcatele sale, în epistolele sale şi să sape, pentru a zice asa, pe o coloană, păcatele care au precedat convertirea sa; convins că era mai bine să-şi expună criticii publice viaţa sa trecută, ca măreţia binelui pe care l-a primit de la Dumnezeu să apară şi să strălucească mai arătat, decît să lase în umbră această bunătate nespusă de teamă să nu fie dezvăluit în faţa propriilor sale remuşcări. Iată pentru ce vorbeşte el adesea despre persecuţiile pe care le-a îndreptat împotriva Bisericii, piedicile pe care i le-a pus şi războiul pe care i l-a purtat. Pe atîta zice: „Eu nu sînt vrednic să mă numesc apostol, fiindcă eu am persecutat Biserica lui Dumnezeu" (1 Cor.15,9). Pe atîta, „Iisus Hristos a venit în lume să mîntuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintîi sînt eu" (1 Tim.1,15). Si încă: „Voi ştiţi în ce fel am trăit eu altădată în iudaism, că prigoneam peste măsură Biserica lui Dumnezeu şi o pustiam" (Gal.1,13).

2. Aceasta o făcea în sfîrşit pentru a recunoaşte public răbdarea lui Iisus Hristos de care s-a folosit cu privire la el, arătînd cărui om, cărui duşman i-a oferit mîntuirea sa, căci sfîntul apostol arată aşa în mod liber lupta pe care o făcea cu Iisus la început faţă de cei ce se puteau deznădăjdui: căci zicea că Iisus Hristos l-a primit la pocăinţă, şi i-a făcut milă, ca el sa fie primul în care divinul Mîntuitor să facă să strălucească bunătatea sa, şi ca el să devie ca un model şi un exemplu pentru cei ce vor crede în Domnul pentru a dobîndi viaţa veşnică. (1 Tim.1,16). Oamenii au făcut păcate prea mari şi prea urîte pentru a putea să aştepte vreodată mîntuirea şi iertarea, şi o făcea pentru a arăta că evanghelistul zicea „Întru ale sale a venit, dar ai săi nu l-au primit".

De unde a venit el cel ce a umplut toate, cel ce este prezent peste tot? Ce loc a părăsit el cel care ţine şi cuprinde totul în mîna sa? Cu adevărat n-a părăsit nici un loc, şi cum ar fi putut-o face? Dar se pare că el a părăsit unul coborîndu-se la noi. Precum fiind în lume, el nu părea că este aici, fiindcă nu era cunoscut încă aici; el s-a făcut apoi cunoscut însuşi atunci cînd a

binevoit să se îmbrace cu trupul nostru. Şi această arătare şi coborîre o numeşte Scriptura venirea sa.

Este de ce să ne mirăm aici, fraţilor, că ucenicul nu roşeşte de necazul ce i se face stăpînului său, că el nu se teme s-o arate în scris. Dar aceia arată chiar desăvîrşit iubirea sa fierbinte pentru adevăr. Considerînd bine lucrurile el mai mult trebuia să roşească pentru jignitori, şi nu pentru cel supărat, care n-a facut decît să crească în slavă, pentru că s-a arătat aşa de iubitor spre cei ce l-au batjocorit: dar aceia dimpotrivă, au fost priviţi de lumea întreagă ca nişte nemulţumiţi şi netrebnici, pentru că au alungat ca pe un adversar şi duşman, pe cel ce a venit să le aducă lor atîta bine. Şi nu e acesta tot răul pe care şi l-au făcut ei, ei au fost excluşi apoi de la darurile şi harurile pe care le-au obţinut cei ce l-au primit. Zice Sf. Ioan: „Si celor cîţi L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu" (12).

Pentru ce, o fericite evanghelist, nu ne arăţi tu chinurile la care au fost daţi cei ce nu l-au primit? Tu te mulţumeşti de a ne învăţa că ei erau ai săi, şi că stăpînul fiind venit la ai săi, ai săi nu l-au primit: dar tu n-ai adăugat, nici la ce chinuri au fost daţi, nici care va fi munca lor. Totuşi, dacă tu le-ai fi arătat, i-ai fi făcut mai timizi şi mai puţin îndrăzneţi, şi prin ameninţarea pe care le-ai fi făcut-o, ai fi putut să înmoi duritaea inimii lor mîndre şi trufaşe. Pentru ce ai rămas şi ai lăsat în tăcere? Dar este un chin mai mare, va răspunde el, ca de a nu vrea ai săi înşişi să fie fiii lui Dumnezeu, primind puterea; şi de a se fi lipsit în mod voit de o aşa de mare demnitate şi de o aşa de mare cinste? şi totodată, de a nu primi acest dar şi acest har, nu numai în aceasta constă chinul lor, ei vor fi la fel aruncaţi într-un foc care nu se va stinge. Evanghelistul a arătat-o mai clar în ceea ce urmează.

El arată bunurile nespuse pe care le vor primi cei ce l-au primit, şi le explică prin aceste puţine cuvinte: „Celor ce cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu": fie robi, fie liberi, fie Greci, fie Barbari, fie Sciţi, fie ştiutori, fie neştiutori, fie bărbaţi, fie femei, fie copii, fie bătrîni, fie cei ce sînt cinstiţi, fie cei ce sînt disprețuiţi, fie bogaţi, fie săraci, fie împăraţi, fie oameni obişnuiţi: toţi, zice el, toţi primesc aceiaşi cinste. Credinţa şi harul Duhului Sfînt ridicînd inegalitatea stărilor omeneşti, îi pune pe toţi în aceiaşi stare, nu-i face decît unul singur, însemnat cu aceiaşi pecete împărătească. Este ceva egal cu această bunătate?

Un rege alcătuit din aceiaşi tărînă ca şi noi, nu socoteşte nedemn de a înrola în armata lui regală pe cei ce au fost robi, ca şi el sau ca semeni ai săi, a căror valoare poate să fie mai mare decît a lui: dar Fiul unic al lui Dumnezeu, nu disprețuieşte să scrie în cartea fiilor săi pe vameşi, pe stricaţi, pe robi şi pe cei mai răi dintre toţi oamenii, cu o mulţime de neputincioşi şi de şchiopi. Atît est de puternică credinţa în Iisus Hristos; atît este de mare şi puternic harul lui! şi la fel precum focul nu are decît să atingă un minereu pentru a-l face aur imediat; aşa şi încă mai bine, botezul schimbă tina în aur pe cei ce se curăţesc prin el; Duhul Sfînt, ca un foc, căzînd atunci în sufletele noastre şi mistuind chipul ţărînei, o reface pentru a spune aşa, şi-i dă formă nouă, cerească şi strălucitoare.

Şi pentru ce n-a zis evanghelistul: el i-a făcut fii ai lui Dumnezeu, ci: „Le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu"? Aceasta pentru a arăta că noi avem nevoie de atenţie mare şi de grijă pentru a păstra curat şi fără pată chipul înfierii, şi pentru a face cunoscut în acelaşi timp că nimeni nu poate să ne ia această putere, primită la botez, dacă nu ne despuiem noi înşine de ea mai întîi. Dacă cei ce au primit misiune de la oameni pentru a face ceva afaceri, au aproape aceiaşi putere ca şi cei ce le-au dat misiunea, cu cît mai mare dreptate noi, care am primit de la Dumnezeu această vrednicie, dacă nu facem nimic care să ne facă nevrednici, vom fi cei mai puternici şi cei mai tari dintre toţi oamenii, pentru că cel ce ne-a ridicat aici este el însuşi tot ceea ce se poate afla mai minunat şi mai mare. Sfîntul Ioan vrea să ne înveţe că chiar harul nu se răspîndeşte în mod indiferent peste orice persoane, ci numai peste oamenii cu voinţă bună: acestora li s-a dat putere să se facă fii ai lui Dumnezeu: căci dacă ei nu vor acest har nu vine, şi efectul este nul.

3. Peste tot evanghelistul înlătură nevoia pentru a pune libertatea şi voinţa; aşa face şi aici. Căci, în aceste tainice lucrări, un lucru este de la Dumnezeu, adică, să dea harul; altul este de la om, să ştie să dea credinţa sa dar are nevoie apoi de atenţie mare şi de multă grijă. Pentru a păstra curăţia sufletului, nu este de ajuns numai să fii botezat şi să crezi, ci trebuie, dacă vrem să ne bucurăm mereu de acest dar iubit, trebuie să ducem o viaţă care să fie vrednică de el: şi Dumnezeu a voit ca aceia să fie în puterea noastră. Botezul ne face să ne renaştem mistic şi duhovniceşte, şi spală păcatele pe care le-am făcut mai înainte: dar este în puterea noastră, şi depinde de atenţia şi grija noastră, de a rămîne sfinţi şi curaţi apoi şi de a nu ne mai întina. Iată de ce spune Sf. Ioan felul în care se face naşterea duhovnicească, şi prin comparaţia pe care o face cu naşterea trupească, el îi arată strălucirea în aceşti termeni: „Care nu din sînge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut" (13). Şi el a spus-o aşa, ca cunoscînd micimea care vine din prima, care vine din sînge şi din voinţa cărnii, şi ca înţelegînd demnitatea şi sublimitatea celei de a doua pe care o face harul, să ne facem despre aceasta o ideie dreaptă, răspunzînd măreţiei ce o lucrează, şi ca să punem apoi multă grijă s-o păstrăm în toată curăţia.

Noi ne temem foarte mult că, pătînd această haină prin mîndria şi prin păcatele noastre, să nu fim alungaţi din camera de nuntă, ca şi cele cinci fecioare nebune (Mt. 25,2), şi la fel ca cel ce nu avea haină de nuntă (Mt. 22,11). Acest om era din numărul celor chemaţi, a fost invitat la nuntă, dar fiind chemat, primind o aşa de mare cinste, el îl înfruntă şi îl înjură pe cel ce l-a chemat. Ascultaţi urmarea, voi veţi vedea cît de vrednică de lacrimi este pedeapsa ce a urmat lui. Venit pentru a se aşeza la această masă măreaţă şi frumoasă, nu numai că a fost scos de la sărbătoare, ci cu picioarele legate, el a fost aruncat în întunericul cel mai dinafară unde este plîngerea şi scrîşnirea dinţilor fără de sfîrşit (Mt. 22,13).

Să nu credem, fraţilor, că credinţa ne este de ajuns singură pentru mîntuire; dacă nu facem viaţa noastră curată şi sfîntă, şi dacă ne apropiem

de rege îmbrăcați cu o haină nevrednică de chemarea noastră fericită, nimic nu va împiedica, ca noi să fim tratați ca şi acest mizerabil. Este absurd ca celui care este Dumnezeu şi Rege totodată, să nu roşească să-i cheme pe oamenii răi şi disprețuiți de pe la garduri pentru a-i invita la masa sa, noi să fim aşa de laşi şi atît de nebuni, ca chiar după o cinste aşa de mare, să nu ne facem mai buni, şi cu toate că aş chemați, să stăruim în răutatea noastră, să disprețuim şi să călcăm cu picioarele nespusa bunătate a lui Dumnezeu care a binevoit să ne cheme. Domnul nu ne-a chemat şi invitat să luăm parte duhovnicească şi teribilă la sfintele taine, pentru ca să ne prezentăm aici încărcați cu nedreptățile noastre cele vechi; el vrea ca, schimbîndu-ne viața, şi curățindu-ne de nedreptățile noastre, să ne îmbrăcăm cu haina cu care trebuie să se îmbrace un însoțitor al regelui.

Căci dacă nu vrem să ne facem vrednici de o aşa de mare chemare, nouă trebuie să ne imputăm greşala, şi nu celui ce ne-a făcut cinstea să ne cheme. Nu este el cel care ne alungă, ci noi înşine ne excludem de la această însoțire minunată. Regele a făcut din partea sa tot ceea ce putea: a făcut nunta, a pregătit sărbătoarea, i-a trimis pe slujitorii săi să cheme şi să invite, i-a primit pe cei ce au venit, şi i-a umplut cu tot felul de cinste. Dar, prezentîndu-ne cu haine murdare, adică pătate prin faptele noastre rele, i-am adus o jicnire persoanei sale şi trimişilor, şi am necinstit ospățul. Iată pentru ce sîntem scoşi cu dreptate. Regele, alungîndu-i de acolo pe îndrăzneți şi pe neruşinați, a cinstit şi nunta şi pe trimişi: i s-ar fi părut lui însuşi că le face nedreptate, dacă el ar fi lăsat printre ei pe cei ce erau îmbrăcați cu haine murdare.

Facă cerul ca nimeni din noi, nici din alții să fie din numărul acestor nevrednici chemați, şi să nu dobîndească partea lor tristă! În sfîrşit, aceste lucruri au fost scrise înainte ca ele să se întîmple, ca amenințările pe care ni le face Scriptura, să ne ducă şi să ne angajăm şi să ne schimbăm viața, şi să devenim oameni buni, să nu cădem într-o ură aşa de mare, nici într-un chin aşa de grozav, ci ca să nu-l cunoaştem decît din auzite, şi ca să ne prezentăm cu o haină frumoasă în locul în care sîntem chemați. Aceasta v-o doresc eu, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă, cinste şi împărăție fie Tatălui şi Duhului Sfînt acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 11

„Şi Cuvîntul S-a făcut trup şi S-a sălăşluit între noi" (Cap.1, Vers.14).

1. Înainte de a merge la predică, să citim pasajele din Scriptură care trebuie explicate. Forma slujitorului nu reduce cu nimic demnitatea Fiului lui Dumnezeu.

2. Ereticii care spuneau că Cuvîntul nu s-a întrupat decît în aparență. Starea naturii umane înainte de venirea lui Iisus Hristos: era o casă ruinată pe care numai singur cel Preaînalt o putea repara. Întruparea este o taină

nespusă. Cuvîntul a luat trupul nostru pentru a nu-l mai părăsi niciodată; pentru aceasta el este aşezat pe tron regesc şi cinstit de toată oastea cerească.

1. Vă voi cere un singur har, înainte de a vă explica textul prin cuvintele mele; dar vă rog să nu mi-l refuzaţi. Lucrul pe care vreau să vi-l cer n-are nimic greu, nimic rău: el nu-mi va fi de folos numai mie, ci la fel şi mai ales vouă. În ce constă acest har pe care vă rog să mi-l faceţi? Este ca o zi din săptămînă sau Duminica, fiecare să ia în mîinile sale această parte din Evanghelie, pe care trebuie să vi-o explic în predică pentru a o citi şi a o reciti mai înainte; cînd veţi fi aşezaţi liniştiţi în casele voastre, să-l rumegaţi (mistuiţi), examinînd în mod atent sensul: şi să vedeţi ceea ce veţi găsi clar şi ce e neînţeles, şi ceea ce se pare a se contrazice în cuvinte, cu toate că nu este nici o contradicţie; şi după ce le-aţi privit şi le-aţi meditat mult, apoi să veniţi la predică. Voi şi eu, nu vom scoate puţin rod din acest studiu: mie nu-mi va fi aşa de greu de a vă da înţelesul cuvintelor, cînd sufletul vostru va fi familiarizat mai întîi cu textul şi vă veţi face sufletul vostru mai subtil şi mai pătrunzător, şi veţi înţelege mai uşor, nu numai pentru a asculta şi a înţelege mai bine, ci chiar pentru a-i învăţa pe alţii ceea ce aţi învăţat. De la felul cum vă comportaţi aici azi, cei mai mulţi din cei ce sînt aici prezenţi fiind obligaţi totodată să reţină cuvintele Scripturii, şi explicaţia pe care le-o dăm nu va face un rod mai mare, chiar cînd ne vom pune noi un an întreg să le explicăm. Şi cum o vor putea pentru că ei nu sînt atenţi la cuvintele care se spun şi se explică aici numai?

Căci dacă cineva alege ca scuză grijile, neliniştile vieţii, şi că ei sînt obligaţi să-şi ocupe mult timp cu afacerile publice şi casnice: mai întîi le vom răspunde, că aceasta nu este o greşală mică de a se lăsa înlănţuit de o aşa de mare mulţime de griji şi de a se lega aşa de tare de lucrurile veacului, încît ei nu pot da un pic de timp, nici la acea înclinare care este mai necesară; în al doilea rînd, că acestea sînt pretexte zadarnice, minciuni şi scuze urîte, ceea ce dovedeşte în mod văzut lunga lor vorbire cu prietenii, timpul pe care-l pierd la teatre, şi la spectacolele de curse de cai, la care ei îşi petrec adesea zile întregi, fără a motiva vreodată mulţimea grijilor. Cînd este vorba de aceste mizerabile amuzări, n-aveţi grijă să vă scuzaţi şi n-aveţi timp de pierdut, dar dacă trebuie să vă aplecaţi spre lucrurile divine, ele vă par aşa de în plus şi atît de disprețuite, încît consideraţi că ele nu valorează ca una din grijile voastre; dar oamenii care au asemenea sentimente sînt vrednici să mai respire încă sau să vadă soarele?

Aceşti laşi, aceşti mîndri îşi închipuie încă un pretext foarte deşert şi de nimic; ei zic că n-au cărţi. În ceea ce-i priveşte pe bogaţi va fi ridicol de a încerca să dovedească această scuză. Pe cînd cei săraci, cum îmi închipui eu că au încercat adesea să ceară de la ei, eu aş vrea să-i întreb dacă fiecare dintre ei nu are complet toate cele necesare pentru meseria lor, ar fi ei într-o nevoie extremă? Nu este dar destul de absurd de a ne scuza aici cu sărăcia, de a nu omite nimic pentru a depăşi toate greutăţile şi a respinge

toate obstacolele, şi de a se scuza, de a se plînge asupra acestor ocupaţii aşa de zadarnice, cînd este atît de cîştigat?

Dar chiar cînd cineva va fi destul de sărac pentru a nu-şi putea cumpăra aceste cărţi, va putea încă, prin lectura continuă care se face aici a Sf. Scripturi, va putea zic eu, să nu fie fără cunoştinţă despre cele ce conţin aceste cărţi divine. Căci dacă aceia vă pare imposibil, eu o înţeleg. Căci cei mai mulţi nu aduc aici un zel fierbinte pentru a asculta: după ce au ascultat prin felul de a cîştiga, ei se duc imediat acasă. Căci dacă cineva rămîne cîtva timp mai mult, ei nu sînt mai mult înaintaţi ca şi cei ce au plecat imediat, pentru că n-au fost prezenţi decît cu trupul. Dar pentru ca să nu vă obosiţi prea mult de mustrări, nici să pierdem timpul cu mustrări, să reluăm cuvintele Evangheliei noastre: este vremea să trecem la subiectul pe care ni l-am propus; fiţi atenţi, ca să nu vă scape nici un cuvînt.

„Şi Cuvîntul s-a făcut trup şi S-a sălăşuit între noi". Sfîntul Evanghelist, după ce a zis că cei ce l-au primit sînt născuţi din Dumnezeu şi sînt fiii lui, ştiind acestea: Cuvîntul s-a făcut trup, şi Domnul a luat chip de rob. Fiind cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, el s-a făcut om, pentru a-i face pe oameni fii ai lui Dumnezeu. Sublimul, apropiindu-se de ceea ce este smerit şi de jos, îl ridică, fără a-şi întuneca cu nimic propria slavă: şi iată ce s-a făcut în persoana lui Iisus Hristos. În sfîrşit, el nu şi-a micşorat cu nimic natura printr-o coborîre aşa de mare, de adîncă, şi ne-a ridicat la o slavă nespusă noi care eram rămaşi în întuneric şi în dispreţ: aşa ca un rege care vorbeşte cu iubire şi cu bunătate unui sărac şi cerşetor, care nu se necinsteşte, nu face nimic rău, şi-l face pe acest cerşetor strălucit, îl acoperă cu slavă înaintea lumii întregi. Căci dacă atunci cînd este vorba de aceste demnităţi omeneşti care sînt împrumutate, cel ce este îmbrăcat în ele poate fără să-şi facă rău, să se alipească de cel inferior: cu atît mai mult, acelaşi lucru este vrednic de această substanţă nemuritoare şi fericită care n-are nimic de împrumutat, nimic întîmplător sau trecător, ci ale cărei atribute sînt neschimbate sau veşnice.

Pentru aceasta, cînd veţi auzi aceste cuvinte: „Cuvîntul s-a făcut trup" nu vă tulburaţi deloc, nu vă smintiţi. Substanţa divină n-a fost schimbată de loc în trup; va fi o necredinţă de a avea o aşa cugetare: ci Dumnezeu rămînînd ceea ce era a luat chipul robului.

2. Dar pentru ce Sf. Ioan s-a slujit de acest cuvînt: „S-a făcut"? Aceasta o face pentru a le închide gura ereticilor (Docheţii); căci sînt care pretind că, Cuvîntul nu s-a făcut în mod real om, şi că tot ceea ce priveşte taina întrupării nu este decît aparenţă, asemănare, închipuire. Sfîntul Evanghelist s-a folosit dar de acest cuvînt: „S-a făcut" pentru a înlătura această hulă, nu vrea prin aceia să arate o schimbare de substanţă, ci să arate că el a luat în mod real şi cu adevărat un trup. Atunci dar cînd zice Sf. Pavel: „Iisus Hristos ne-a răscumpărat din blestemul legii, făcîndu-se el însuşi blestem pentru noi" (Gal.3,13): el nu vrea să spună că substanţa lui a fost separată şi lipsită de slavă, şi că ea a căzut în blestem. Căci nici chiar demonii, nici cei mai nebuni şi mai destrăbălaţi dintre oameni, nu sînt capabili de un aşa sentiment atît de urît pe cît de necredincios! Deci nu aceasta o înţelege Sf.

Apostol, ci că Iisus Hristos luînd asupra sa blestemul pe care noi l-am pricinuit, nu permite ca noi să i ne supunem mai mult şi ne eliberează de el. La fel în acest loc Sf. Ioan zice că „Cuvîntul trup S-a făcut", nu schimbîndu-şi substanţa sa în trup, ci rămînînd ceea ce era mai înainte, după ce a luat trupul.

Căci dacă aceşti eretici zic, căci precum Dumnezeu poate totul, el a putut să se schimbe în trup, le vom răspunde că el poate totul, atît cît rămîne Dumnezeu; dar dacă putea să primească o schimbare, şi o schimbare rea, cum va fi el Dumnezeu? Toată schimbarea, toată mutaţia este în mod infinit departe de această natură nestricată. Pentru aceasta zicea profetul: „Acelea vor pieri, iar Tu vei rămîne şi toţi ca o haină se vor învechi şi ca un veşmînt îi vei schimba şi se vor schimba. Dar Tu acelaşi eşti şi anii Tăi nu se vor împuţina" (Ps.101,27,28). Căci această substanţă este mai presus de orice schimbare: nu este nimic mai bun şi mai minunat decît Dumnezeu, nimic la care el poate în mod succesiv să revină. Ce zic eu mai bun? Nimic nu-i este egal lui, nimic nu i se apropie oricît de puţin. Urmează deci că dacă a suferit o oarecare schimbare, el s-a schimbat în vreun lucru mai mic: ori, acela nu poate să fie deloc Dumnezeu, dar această hulă urîtă să cadă asupra celor ce o mărturisesc.

Acest cuvînt: „S-a făcut", nu este spus aici decît pentru a vă împiedeca să bănuiţi că întruparea Cuvîntului n-a fost decît închipuire; singurele cuvinte care urmează o dovedesc vizibil, şi astupă orice gînd rău. Căci evanghelistul adaugă: „Şi S-a sălăşluit între noi". Este ca şi cum ar zice ca acest cuvînt: „S-a făcut" să nu ne arunce în îndoieli şi bănuieli absurde. Eu n-am spus că ar fi fost o schimbare în natura nestrămutată, ci am spus că ea a rămas printre noi. Ori ceea ce locuieşte nu este locul locuit: un lucru locuieşte şi altul este locuit: fără aceia nu va fi locuire. Dar arătînd această diferenţă, eu vorbesc despre o deosebire după esenţă: căci, prin alipire şi unire, Cuvîntul lui Dumnezeu şi trupul sînt una şi aceiaşi persoană; nu că ar fi confuzie nici amestecare a substanţei, ci în virtutea unei nespuse şi necuprinse uniri.

Cum se face aceia, nu o cercetaţi: cum se face aceia Dumnezeu o ştie. Care este dar, ziceţi voi, casa pe care a locuit-o el? Profetul ne-o arată: „Eu voi ridica, zice el, casa lui David care este ruinată" (Amos. 9,11): cu adevărat este ruinată. Natura noastră ruinată printr-o cădere iremediabilă, avea nevoie de mîna celui Atotputernic, care singur putea s-o ridice. Ea nu putea nicidecum să se ridice dacă Cel ce a creat-o nu i-ar fi întins mîna din înaltul cerului, şi nu ar fi reînnoit-o şi transformat-o prin naşterea din apă şi din Duhul Sfînt.

Priviţi această taină grozavă şi de nepătruns. Cuvîntul rămîne mereu în această casă: el s-a îmbrăcat în sfîrşit cu natura noastră, nu pentru a o părăsi, ci pentru a locui pentru totdeauna în ea. Dacă n-ar fi voitt s-o păstreze mereu, el nu i-ar fi făcut cinstea de a o pune pe tronul regesc, şi purtînd-o cu el nu ar fi făcut-o să fie închinată de toată oastea cerească: prin îngeri, prin arhangheli, de către Tronuri, de către Domnii, de către Începătorii, de către Puteri. Ce duh, ce limbă va putea să arate cinstea

nespusă pe care Dumnezeu i-a făcut-o naturii noastre, această cinste care este grozavă şi în acelaşi timp supranaturală? Ce înger? Ce arhanghel? Nu desigur, nimeni, ori în cer ori pe pămînt, n-o va putea niciodată. Lucrurile lui Dumnezeu sînt de aşa natură, şi binefacerile sale sînt aşa de mari şi atît de sublime încît, nu numai nici o limbă, ci chiar nici puterea îngerească nu poate să le spună exact. Iată pentru ce termin eu aici predica mea, pentru a ne ţine în tăcere, după ce v-am pus numai să-i aduceţi mulţumire lui Dumnezeu care este atît de bun: din care voi veţi avea cîştig în ceea ce urmează. Ori, a-i mulţumi lui Dumnezeu, este a avea grijă foarte mare pentru sufletul său. Căci, printr-un nou rod al bunătăţii lui, care n-are nevoie de nici unul dintre noi, el spune că îi întoarcem, că noi îi răsplătim într-un oarecare fel, atunci cînd nu neglijăm sufletul nostru. Noi vom face dovada unei nebunii foarte mari şi vom merita o groază de chinuri dacă, primind aşa de mare cinste nu vom face tot ceea ce depinde de noi pentru a-i mulţumi cu dreptate şi mai ales pentru că tot folosul trebuie să ne revină nouă, pentru că bunuri nenumărate ne sînt promise nouă cu această condiţie.

Să slăvim dar, pentru atîtea binefaceri bunătatea divină, nu numai prin cuvinte, ci mult mai mult prin faptele noastre, ca să dobîndim bunurile viitoare, pe care vi le doresc, şi vouă şi mie, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă fie Tatălui şi Duhului Sfînt în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 12

„Şi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr" (Cap.1, Vers.14).

1. „Slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl", ce înseamnă aceia.

2-3. Semne şi minuni la venirea lui Iisus Hristos.-Eroi (martiri) şi predicatori.- Liberul arbitru al omului.-Virtutea este liberă. Minunile îl vesteau pe Iisus Hristos, şi arătau că el este Fiul lui Dumnezeu cel unic. Minuni lucrate în mod nevăzut şi văzut la moartea sa.

1. Poate că în ultima mea predică fraţilor, v-am întristat şi supărat; poate că vi s-a părut că mă folosesc de cuvinte prea grele, şi că ne prea întindem asupra laşităţii şi mîndriei unora. Dacă, întinzîndu-ne aşa şi vorbind în aceşti termeni, am vrut să vă facem numai greutate, aţi avea dreptate să vă supăraţi şi să vă plîngeţi: dar noi numai pentru binele vostru vrem să vă fim neplăcuţi. Voi trebuie să ne ştiţi plini de chemare, sau totodată, să ne-o iertaţi în favoarea iubirii noastre adînci. Căci ne temem că dacă nu veţi răspunde la rîvna noastră decît prin indiferenţă, să n-aveţi de dat seamă mai aspru în faţa Mîntuitorului. Iată precis fraţilor, ceea ce ne îmdeamnă şi ne obligă să vă trezim, să vă reînsufleţim atenţia voastră; de teamă ca să nu pierdeţi un singur cuvînt din ceea ce vă învăţăm: căci acesta este un mijloc pentru voi de a trăi siguri în această lume, şi de a vă prezenta în cealaltă cu

încredere în fața tribunalului lui Iisus Hristos. Dar v-am făcut destul de multe mustrări ultima dată: să începem azi prin explicarea cuvintelor următoare ale Evangheliei:

„Şi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia- Născut din Tatăl". Sfîntul Ioan, după ce a zis că noi am fost făcuți ai lui Dumnezeu, şi a arătat că aceia nu s-a petrecut decît pentru că Cuvîntul s-a făcut trup, arată că am mai dobîndit un alt folos. Care este? Este „că noi am văzut slava Lui, zic eu, ca a Unuia-Născut din Tatăl". Şi sigur noi n-am fi putut vedea această slavă, dacă Fiul cel Unic nu ni s-ar fi arătat nouă îmbrăcat în trupul cu care s-a unit. Dacă „fiii lui Israel" nu puteau privi fața lui Moise, care nu era de altă natură decît noi, pentru că ea strălucea de lumină (Ieş. 34,29; Cor. 3,7); dacă a fost nevoie de un văl pentru a ascunde şi a acoperi slava cea mare care-l înconjura pe acest Drept, pentru a îndulci şi a tempera strălucirea feței profetului, cum noi care nu sîntem decît tină şi pulbere, vom putea să ne apropiem de o divinitate aşa de curată, de această lumină care nu este vizibilă nici pentru puterile cereşti? Fiul unic al Tatălui a locuit deci printre noi, ca noi să ne putem apropia în mod liber de el, să-i vorbim lui şi să rămînem cu el.

Dar ce înseamnă aceste cuvinte: „Slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl"? Mai mulți profeți au apărut cu totul strălucind de slavă, ca Moise însuşi. Ilie, Elisei: unul este urcat la cer într-un car de foc (4 Reg. 2,11); unul a fost răpit (Enoh). După ei Daniel, cei trei tineri, mulți alții, şi toți cei ce au făcut minuni, au fost slăviți; la fel îngerii care li s-au arătat oamenilor în lumina şi strălucirea naturii lor, şi nu numai îngerii, ci la fel Heruvimii şi Serafimii care i-au apărut profetului, acoperiți de slavă mare dar evanghelistul trecînd peste acestea, ridicînd sufletul nostru deasupra slavei şi strălucirii creaturilor şi a altor slujitori însoțitori de ai noştrii, ne instalează chiar la mulțimea bunurilor şi în centrul slavei. Aceasta nu este slava unui profet, nici a unui înger, nici a unui arhanghel, nici a puterilor cereşti, nici a altei creaturi, pe care noi am fi văzut-o: ci noi am văzut slava Domnului însuşi, a regelui însuşi, chiar a Fiului Unic a aceluia care este Stăpînul tuturor oamenilor.

Acest cuvînt, „Ca", nu este aici pentru a arăta o comparație un exemplu, o asemănare; ci pentru a stabili şi a fixa neîndoielnic lucrul: la fel ca şi cum evanghelistul ar zice: Noi am văzut slava care se potriveşte, care este proprie adevărului şi unicului Fiu al lui Dumnezeu, regele întregului univers. Este o greşală de a vorbi aşa obişnuit, şi nu mă voi îngreuia de a folosi acest obicei pentru a întări cuvintele mele. Căci aici nu este vorba de limbă frumoasă nici de forme armonioase, ci numai despre interesul vostru: pentru aceasta nu ne împiedică nimic de a scoate dovezile noastre din obiceiul popular.

Care este deci acest obicei? Voi îl veți învăța: nişte persoane l-au văzut pe un monarh în toată pompa lui şi măreția lui, el străluceşte din toate părțile, el este tot acoperit de pietre prețioase. Dacă li se întîmplă să-l descrie altora acest fast, această pompă, aceste podoabe, această slavă ei o fac după obiceiul lor, şi cum pot, strălucirea purpurei, grosimea

diamantelor ce a spus acesta şi multe altele, văzînd că ei nu pot prezenta bine toate bogăţiile şi somptuozitatea, ei adaugă imediat, dar pentru ce atîtea cuvinte? Într-un cuvînt, el era ca un împărat, şi prin acest cuvînt: „Ca", ei nu vreau să spună un om asemenea împăratului, ci chiar împăratul. Deci în acest sens s-a folosit evanghelistul de acest cuvînt: „ca" pentru a arăta minunata şi incomparabila strălucire a unei slave. Toţi ceilalţi, îngeri, arhangheli şi profeţi executau întru totul ordinele primite: dar Fiul unic lucra întru totul cu autoritatea şi puterea care nu-i aparţinea decît unui rege şi Stăpînului peste toate. Şi iată ceea ce trezea admiraţia poporului (Mt.7,28) este că el îi învăţă ca unul care are putere.

2. Îngerii, cum am spus-o, au apărut pe pămînt, cu multă slavă, lui Daniel, lui David, lui Moise; dar ei făceau totul ca nişte slujitori care se supun stăpînului lor: Fiul unic, dimpotrivă, lucra întru totul ca Stăpînul şi Regele întregului univers. Cu toate că el a venit şi s-a arătat sub o formă mică şi de jos, totodată în această smerenie şi sub forma unui slujitor, creatura l-a cunoscut ca pe Domnul ei. Cum? Steaua din înaltul cerului, i-a chemat pe magi să vină să i se închine; o ceată de îngeri, răspîndiţi peste tot îl slujeau ca pe Stăpînul lor şi îi cîntau imne spre lauda lui; de altă parte s-au întîlnit mulţi care s-au unit şi au vestit „Întruparea" lui; îngerii l-au vestit păstorilor; păstorii locuitorilor oraşului; Gavril Mariei şi Elisabetei; Ana şi Simeon ce erau în templu. Şi nu numai bărbaţii şi femeile s-au bucurat mult, ci şi fiul care nu era încă ieşit din pîntecele maicii sale (Ioan Botezătorul); eu vorbesc de acest locuitor al pustiei care, purtînd acelaşi nume ca şi evanghelistul nostru, a săltat în sînul mamei (Lc. 1,41): toţi suspinau în nădejdea naşterii care trebuia să sosească. Iată ce s-a petrecut în vremea venirii. Dar atunci cînd Fiul lui Dumnezeu s-a arătat destul de mult, au strălucit alte minuni mai mari decît primele. Nu mai este o stea, nici cerul, nici îngerii nici arhanghelii, nici Gavril nici Mihail, acesta este însuşi Dumnezeu-Tatăl care însuşi îl vesteşte din înălţimea cerului, şi cu Tatăl, Duhul Sfînt care coboară şi rămîne peste el (Mt. 3,15; Mc. 1,10; 2 Petru 2,27); deci după adevăr zice Ioan: „Noi am văzut slava Lui; slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl".

Şi exprimîndu-se aşa, el nu se gîndeşte numai la aceste lucruri, ci şi la cele care urmează. Căci păstorii, bătrînii, şi văduvele nu sînt singurii care ni-l vestesc: glasul faptelor, ca o trompetă, ne ţin alături de ele, şi aşa de sus că sunetul vine pînă aici. „Faima Lui, zice Scriptura, s-a întins pînă în Siria" (Mt. 4,24); ea l.a făcut cunoscut lumii. Totul vestea cu glas înalt că Regele cerului a sosit. În sfîrşit, văzîndu-se demonii fugind şi cedînd locul din toate părţile; diavolul retrăgîndu-se cuprins de ruşine; chiar moartea, moartea mai întîi învinsă, apoi doborîtă şi cu totul distrusă: tot felul de boli erau vindecate, mormintele dădeau pe morţii lor (Mt. 27,52) diavolii îi lăsau liniştiţi pe cei ce-i stăpîneau, bolile părăseau pe bolnavi. Atunci s-au văzut toate aceste semne şi minuni pe care profeţii au dorit să le vadă ca de la un drept, şi nu au văzut: atunci s-au văzut ochi alcătuindu-se şi primind lumina; şi Iisus Hristos făcîndu-i să vadă toţi într-o clipă şi în cea mai importantă parte a corpului, ceea ce este mai curios, este că toţi oamenii au

dorit să vadă cum Dumnezeu l-a creat pe Adam din Pămînt. Mai mult, s-au văzut membre pe care paralizia le-a uscat şi care erau ca tăiate de la trup, dintr-odată refăcute şi reunite cu celelalte; mîini moarte primindu-şi mişcarea, picioare tăiate săltînd deodată, urechile închise auzind, şi o limbă, înainte mută, vorbind dintr-odată cu mare zgomot. Căci aşa precum un arhitect priceput rezideşte o casă dărîmată, Iisus Hristos a reparat natura umană: piesele care erau stricate, el le-a înlocuit; cele ce erau lipsite, le-a completat: le-a ridicat pe cele care erau cu totul căzute.

Şi ce vom spune despre refacerea sufletului, lucrare încă mai minunată decît vindecarea trupurilor? Sigur, sănătatea trupului este ceva lucru mare şi considerabil dar cea a sufletului îi este superioară; precum pentru această vindecare, că este corpul din natură făcut să se mişte, după cum îi place Creatorului, şi de a merge fără opunere peste tot unde vrea să meargă, pe atît sufletul care este liber, şi care are puterea de a lucra şi libertatea, nu se supune întru totul lui Dumnezeu dacă nu vrea. Căci Dumnezeu nu vrea să-l facă frumos şi virtuos în ciuda lui, prin forţă şi prin constrîngere, pentru că aceasta n-ar mai fi virtute; ci vrea să-l convingă în mod liber şi voit să devină virtuos şi frumos, ceea ce este mult mai dificil decît cealaltă vindecare. Iată ce a făcut Iisus Hristos. Tot felul de dureri şi de rele au fost distruse. La fel precum, prin grijile pe care i le-a dat trupului, el nu numai l-a vindecat, ci l-a întărit într-o sănătate desăvîrşită: aşa nu numai că a scos sufletul din adînc şi din răutatea stricăciunii, ci l-a ridicat la înălţimea virtuţii. Dintr-un vameş a făcut un apostol: dintr-un persecutor, dintr-un hulitor necredincios, învăţătorul lumii: magii au fost învăţătorii evreilor, tîlharul a devenit cetăţeanul cerului: o desfrînată a strălucit prin credinţa ei cea mare: din două femei, cananeanca şi samarineanca, aceasta din urmă femeie stricată ca şi cea dintîi; una merge să-i convertească pe concetăţenii săi şi aduce la Iisus Hristos pe toţi locuitorii oraşului, ca prinşi într-o plasă; cealaltă prin credinţa şi stăruinţa ei, alungă duhul necurat din sufletul ei: altele mai rele decît acestea, trec cu totul în rîndul ucenicilor. Într-un cuvînt totul se transformă, neputinţele trupului, bolile sufletelor: toate îşi dobîndeau sănătatea şi ajung la cea mai înaltă virtute. Acestea nu erau numai două, sau trei, sau cinci, sau zece, sau douăzeci, sau o sută de persoane care îşi schimbau viaţa şi se converteau, ci oraşe şi ţinuturi întregi. Şi cine va putea vorbi vrednic de înţelepciunea poruncilor, de virtutea şi forţa legilor cereşti, de frumuseţea unei morale cu totul îngereşti? Căci, acela este felul pe care l-a întrodus Iisus Hristos aici jos, acelea sînt legile pe care le-a stabilit el, şi morala pe care a întemeiat-o, încît cei ce-l urmează şi i se conformează devin imediat îngeri, şi asemănători cu Dumnezeu, atît pe cît îi este posibil omului, chiar cînd el ar fi cel mai rău dintre toţi oamenii.

3. Iată pentru ce evanghelistul, strîngînd şi închipuindu-şi toate minunile pe care le-a făcut Iisus Hristos, fie în trupuri, fie în suflete, fie asupra naturii; şi la fel poruncile, aceste daruri tainice şi care sînt mai mari şi mai sublime chiar decît cerurile, legile, morala, credinţa, nădejdea, făgăduinţele bunurilor viitoare, Patima; iată, zic eu de ce evanghelistul a făcut să tune

vocea sa, şi să pronunţe aceste cuvinte minunate care cuprind o învăţătură sublimă: „Noi am văzut slava Lui, ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr". Trebuie dar ca cei ce au fericirea să vadă atîtea minuni, să asculte o învăţătură aşa de minunată, să primească atît de mari daruri, să ducă o viaţă care să fie vrednică de învăţături, pentru a merita să se bucure de bunurile viitoare. În sfîrşit, Domnul nostru Iisus Hristos a venit pentru a ne face să vedem nu numai slava lui pămîntească, ci şi slava cea cerească. Iată pentru ce zice: „Voiesc ca unde sînt Eu, să fie împreună cu Mine şi aceia pe care Mi i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o" (Ioan 17,24). Căci dacă slava pe care a avut-o el pe pămînt a fost atît de strălucitoare şi aşa de luminoasă, ce vom gîndi noi, ce vom spune noi despre cea pe care o are în cer? căci nu o vom vedea într-un pămînt cuprins de stricăciune; ea nu ni se va arăta nouă atunci cînd vom fi în trupuri slabe şi stricăcioase; ci atunci cînd vom deveni creaturi nemuritoare şi nestricăcioase; şi ea se va face văzută într-o aşa de mare strălucire, încît nici un cuvînt nu poate s-o exprime. Fericiţi dar, şi de mii de ori fericiţi cei ce vor avea cinstea să vadă această slavă, căci despre ea vorbeşte profetul cînd zice: „Căci cei necredincioşi vor fi luaţi, ca să nu vadă slava Domnului" (Is. 26,10,70).

Dar ferească Dumnezeu ca nici unul din voi să nu fie luat din această lume fără să vadă slava! Dacă, în sfîrşit nu ne vom bucura niciodată de ea, vom putea spune: Ar fi fost pentru noi mai bine să nu ne fi născut în lume (Mt. 26,24). Căci pentru ce trăim, pentru ce respirăm noi? Ce sîntem noi, dacă sîntem lipsiţi pe prezenţa Mîntuitorului, dacă nu trebuie să-l vedem? Dacă cei ce văd lumina soarelui duc o viaţă mai rea ca moartea, ce credeţi voi că suferă cei ce sînt lipsiţi de o aşa de mare lumină? Aici acest rău nu constă decît în această lipsire unică, dar acolo nu este aşa: şi chiar dacă n-ar fi numai acest rău singur, cel de al doilea chin nu va fi egal cu primul; el îl va întrece pe atîta pe cît soarele celeilalte lumi îl va întrece pe al nostru. Dar este de aşteptat un alt chin; este că cel ce nu vede soarele acesta nu va fi numai aruncat în întuneric, ci va fi ars veşnic, în veci va geme, şi va suferi o mulţime de alte chinuri.

Să nu dispreţuim mîntuirea noatră, să nu ne expunem prin nepăsare şi lenevie de o clipă la a fi aruncţi în chinurile veşnice: să priveghem dimpotrivă, să fim sobri, să ostenim, să facem tot efortul nostru pentru a dobîndi aceste bunuri şi a scăpa de acest rîu de foc, care curge cu mare zgomut înaintea grozavului şi minunatului tribunal. Cel ce va cădea odată aici, va rămîne acolo veşnic: nimeni nu va putea să-l scoată din chin nici tatăl său nici mama sa, nici fratele său. Profeţii ne-o strigă cu glas înalt; unul zice: „Nimeni însă nu poate să scape de la moarte, nici să plătească lui Dumnezeu preţ de răscumpărare" (Ps. 48,17). Ezechiel adaugă ceva mai mult: „Dacă Noe, zice el, şi Iov şi Daniel s-ar afla acolo, apoi aceştia prin dreptatea lor, şi-ar scăpa numai viaţa lor" (Iezech. 14,14). Acolo un singur lucru poate să ne ajute pe noi şi să ne apere, acestea sînt faptele noastre cele bune; cel ce va fi gol nu va putea să scape prin nici-o cale alta. Pentru aceasta să ne gîndim în continuu la aceste adevăruri, să le meditäm, să ne

curăţim viaţa noastră şi s-o facem strălucită, ca să ne prezentăm în faţa Mîntuitorului cu încredere, şi ca să obţinem bunurile care ne sînt promise, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă fie Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 13

„Ioan mărturisea despre El şi striga, zicînd: Acesta era Care am zis: Cel Care vine după mine a fost înaintea mea, pentru că mai înainte de mine era“ (Cap.1, Vers.15)

1. Propovăduitorul prin nepăsarea ascultătorilor săi răsplata nu şi-o pierde. Sfîntul Ioan evanghelistul face să se vadă adesea valoarea mărturiei lui Ioan Botezătorul, pentru ce?

2.-3. Mărturia lui Ioan Botezătorul.

4. Nimic nu este mai frumos nici mai strălucitor ca o viaţă ordonată. Darurile făcute din bunurile rău adunate sînt respinse.

1. Alergăm în zadar? Lucrăm în zadar? Aruncăm sămînţă pe piatră? Cade dea lungul drumului sau rămîne ascunsă în spini? Mă tem, tremur ca să nu fie munca mea zadarnică, cu toate că de altfel eu nu pot pierde nimic din răsplata care este legată de acest lucru. Condiţia lucrătorului este alta decît aceia a predicatorului cuvîntului; adesea lucrătorul, după ce a lucrat un an întreg, după ce a suferit atîtea greutăţi şi sudori, nu recoltează nimic care ar fi necesar grijii sale; şi atunci nimic nu-l poate uşura de greutăţile sale, trist şi ruşinat vine din arie în casa sa, alături de copiii săi şi de soţia sa, şi n-are pe nimeni de la care să ceară răsplata lungilor sale osteneli. Noi n-avem de a ne teme de nimic de acest fel: chiar cînd pămîntul nostru cultivat bine nu dă nici un rod; dacă am pus toată grija noastră şi toată puterea noastră, Stăpînul pămîntului şi al lucrătorului nu va permite ca să fim lipsiţi de nădejdile nostre, ci ne va da o răsplată. „Fiecare, zice Scriptura, îşi va primi răsplata sa deosebită după faptele sale“ (1 Cor.3,8). Pentru a dovedi că aceia este aşa, ascultaţi ce zice Domnul: „Tu fiul omului, îndeamnă acest popor, ca să vezi dacă ei te vor asculta şi dacă te vor înţelege“. Şi iată explicaţia lui Iezechiel: „Dacă străjerul a vestit de ceea ce trebuie să fugă şi ce trebuie să urmeze, el şi-a scăpat sufletul său, cu toate că nimeni nu l-a ascultat“ (Ezech. 33,5,6). Totodată, chiar dacă avem această mîngîiere tare, chiar dacă sîntem siguri de răsplată, atunci cînd nu vă vedem folosindu-vă din învăţăturile noastre, nu sîntem nici mai mîngîiaţi, nici în mai bună dispoziţie decît lucrătorii, care gem şi plîng, care sînt osteniţi şi ruşinaţi. Aceia este iubirea unui predicator, aceia este chemarea pastorală. Moise putea să se scape de nemulţumitorul neam al evreilor şi să obţină o conducere mai strălucită, aceia a unui popor mult mai numeros. Dumnezeu i-a zis: „Lasă-mă şi-i voi distruge şi te voi face cîrmuitor peste un popor mai numeros“ (Ieş. 32,10). Dar cum el era sfînt şi slujitorul lui Dumnezeu; precum era adevărat prieten şi om al binelui, el nu poate nici

măcar să audă acest cuvînt; dimpotrivă, el iubea mai mult să piară cu poporul care i-a fost încredințat, decît să fie mîntuit fără el şi să fie ridicat la o vrednicie mai mare.

Aşa trebuie să fie cel căruia i s-a încredințat grija sufletelor; căci dacă un tată care are copii răi vrea cu toate acestea să continue să fie numit tatăl lor şi nu va consimți să-i alunge, va fi absurd ca un stăpîn să-şi schimbe mereu ucenicii, ca el să-i părăsească pentru a-i lua pe atîta pe aceştia pe atîta pe aceia şi apoi pe alții, fără a se lega niciodată de vreunii.

Dar, Dumnezeu să ne ferească să ne temem de aşa ceva cu privire la voi! Noi avem dimpotrivă această încredere să credem că credința voastră creşte mereu din mai mult în mai mult în Iisus Hristos Domnul nostru, şi că iubirea reciprocă pe care o aveți unii pentru alții şi pentru toți oamenii se înmulțeşte în fiecare zi. Ceea ce vă vom spune, noi o zicem pentru a înmulți zelul vostru şi să vă facem să credeți în virtute. Dacă ochii sufletului vostru nu sînt închişi, dacă stricăciunea răutății nu-i întunecă şi nu tulbură vederea clară, gîndirea voastră va putea ajunge la adîncimea materiei pe care v-am arătat-o.

Ce ne propunem astăzi? „Ioan mărturisea despre El şi striga, zicînd: Acesta era despre Care am zis: Cel Care vine după mine a fost înaintea mea, pentru că mai înainte de mine era". Evanghelistul nostru face adesea să apară Ioan îl aduce la orice ocazie şi moment, şi face să valoreze mărturia lui. Şi aceasta nu fără motiv: el face dovadă în aceia de o prudență foarte mare. Precum evreii îl admirau mult pe acest om (Iosif Flaviu, care se întindea mult asupra laudei lui, atribuie moartea cu care l-a ucis Irod războiului şi chinului produse de moartea lui Ioan, şi căderea Ierusalimului); precum spun eu, evreii îl admirau foarte mult. Evanghelistul pentru a-i acoperi de ruşine, le repetă adesea această mărturie. Şi în adevăr ceilalți evanghelişti îi trimit pe ascultătorii lor asupra fiecărei acțiuni pe care o arată ei, la profeții vechi pe care-i citează. Cînd istorisesc naşterea Fiului lui Dumnezeu, ei zic: „Toate acestea s-au făcut ca să se împlinească ceea ce a zis Domnul prin profetul: „Iată fecioara va avea în pîntece şi va naşte fiu" (Mt. I,22; Is.7,14). Cînd descrie piedicile care i se puneau; căutările exacte, încercările care le făceau pentru a-l prinde, şi uciderea pe care a făcut-o Irod prin omorîrea copiilor, el arată ceea ce a profețit Ieremia altădată: „Plîngere şi tînguire şi țipăt mult s-a auzit în Rama; Rahila plîngea pe fii săi" (Ieremia. 31,15). Şi cînd arată întoarcerea sa din Egipt, ei citează această profeție a lui Osea: „Din Egipt am chemat pe Fiul meu" (Os. 11,1). Peste tot face la fel; dar Sf. Ioan, care vorbeşte mult mai înalt decît ceilalți evangheliști, aducînd mai clară şi mai apropiată, nu-i arată numai pe morți, ci pe un om viu care l-a arătat pe Iisus Hristos prezent şi l-a botezat: nu pentru a dovedi totodată că trebuie să creadă în Iisus Hristos pentru mărturia slujitorului, ci pentru a se acomoda după slăbiciunea ascultătorilor săi. Căci precum n-ar fi fost primit Domnul dacă n-ar fi luat chipul robului, la fel cea mai mare parte din evrei n-ar fi crezut cuvîntului lui, dacă el nu le-ar fi obişnuit urechile lor printr-un glas asemănător cu al lor.

2. Să adăugăm că evanghelistul, făcînd aşa, avea în vedere un alt rezultat, mare şi minunat: ca cel ce înaintează puţin prin propria sa socoteală, care se arată suspect şi se face neplăcut celor ce-l ascultă, iată venind o nouă dovadă pentru a întări autoritatea sa; şi precum mulţimea are obiceiul de a alerga la strigăte şi la glasul natural şi familiar ei, fiindcă ei îi este mai uşor să-l recunoască, pentru aceia că glasul din cer nu se face auzit decît odată sau de două ori, şi glasul lui Ioan Botezătorul se face auzit foarte brusc. În sfîrşit, cei ce se ridică mai presus de slăbiciunea şi de simplitatea poporului, care s-au desprins de lucrurile simţite şi pămînteşti, erau capabili să audă glasul din cer, şi nu aveau atîta nevoie de acel om, pentru că ei se supun la primul glas şi se lasă conduşi de el; dar trebuia o voce mai smerită celor care erau legaţi încă de pămînt, şi afundaţi în întuneric. Iată pentru ce Ioan Botezătorul, fiind desprins cu totul de lucrurile pămînteşti, n-a avut nevoie de oameni ca dascăli, ci el a primit învăţătura sa din cer. Căci el spune: „Cel ce m-a trimis să botez cu apă mi-a zis: Cel peste Care vei vedea Duhul Sfînt pogorîndu-se şi rămînînd peste El, Acela este Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 1,33,34). Evreii dimpotrivă care nu erau încă decît nişte copii, şi care nu se puteau aştepta la această înălţare, aveau ca învăţător un om care le vestea nu învăţătura sa proprie, ci aceia a cerului.

Ce zice dar aceasta? „El mărturisea şi striga", zicînd: Ce vrea să spună acest cuvînt: „Striga"? el vorbeşte cu încredere, cu libertate, lipsit de orice frică. Şi care este această predică, această mărturie acest strigăt? „Iată cel despre care vă ziceam: Cel care a venit după mine, este înainte de mine, fiindcă mai înainte de mine era". Această mărturie este ascunsă şi destul de pămîntească; în sfîrşit, Ioan n-a zis: Acesta este Fiul unic al lui Dumnezeu; el a zis: „Iată Cel despre care v-am spus: Cel care a venit după mine, este înaintea mea, fiindcă mai înainte de mine era". Precum mamele păsărilor mici nu le arată dintrodată, nici într-o singură zi puilor cum să zboare, ci la început numai îi fac să iasă din cuiburile lor, îi lasă apoi să se odihnească, apoi îi pune la zbor; şi poimîine îi fac să se ostenească mai mult, îndemnîndu-i astfel puţin cîte puţin şi pe nesimţite să se ridice la o înălţime potrivită; La fel Sf. Ioan Botezătorul nu-i aduce pe evrei imediat la ceea ce este mai sublim, ci el începe prin a-i ridica de la pămînt, spunînd că Iisus Hristos lui îi este superior. Aceasta nu era puţin pentru ca ascultătorii lui să poată crede că acela care nu s-a arătat încă, şi care n-a făcut nici o minune, era superior lui Ioan, acest om atît de minunat şi de strălucit, spre care alerga tot poporul, şi pe care-l priveau ca pe un înger.

Astfel el încerca, şi se străduia să le dovedească ascultătorilor săi că cel despre care mărturisea el, era mai mare decît martorul; că cel ce trebuia să vină era mai presus de cel ce a venit; şi că necunoscutul îl întrecea pe celebrul acesta. Vedeţi cu cîtă prudenţă dă mărturie Ioan Botezătorul! Nu numai că îl arată pe Iisus atunci cînd este prezent; ci îl prezice înainte ca el să apară. Căci aceia este aluzia în aceste cuvinte: „Iată cel despre care vă spuneam". Căci aşa le zicea după Matei la toţi cei ce veneau la el: „Eu vă botez cu apă spre pocăinţă, dar Cel Care vine după mine este mai puternic decît mine; Lui nu sînt vrednic să-i duc încălţămintea; Acesta vă va boteza

cu Duh sfînt şi cu foc" (Mt. 3,11; Mc. I,7; Lc. 3,17). Pentru ce a vorbit el aşa înainte ca să vină Iisus Hristos? Aceasta pentru ca atunci cînd va veni, mărturia lui să aibă crezare, sufletele sînt dispuse prin vorbirile pe care le-a ţinut lor cu privire la el şi ca haina sa învechită să nu întunece să se creadă ceea ce a spus. Dacă evreii n-ar fi auzit spunîndu-se nimic despre Iisus Hristos, înainte de a-l vedea, dacă ei n-ar fi primit decît văzîndu-l această mărturie mare şi minunată, simplitatea şi sărăcia hainelor sale i-ar fi diminuat slava lui. În sfîrşit, Iisus Hristos mergea pe străzi îmbrăcat aşa de simplu şi de sărăcăcios, încît femeile Samariei, femeile rele, vameşii, toţi îndrăzneau în mod liber şi cu uşurinţă să se apropie de el şi să-i vorbească.

Dacă evreii deci, cum am spus-o, ar fi auzit aceste cuvinte, şi ar fi văzut în acelaşi timp şi persoana lui, ei ar fi rîs de mărturia lui Ioan Botezătorul; dar auzind adesea această mărturie înainte de venirea lui Iisus Hristos, şi ceea ce au auzit insuflîndu-le dorinţa de a-l vedea, s-a întîmplat tocmai contrarul: ei au putut să-l vadă pe acest Mîntuitor vestit, fără a respinge învăţătura lui, şi credinţa pe care ar fi avut-o ei în el despre ceea ce au auzit i-ar fi făcut să-l privească şi mai mult.

Aceste cuvinte: „Cel ce trebuie să vină după mine", înseamnă: cel ce trebuie să predice, şi nu să se nască, după mine. Sfîntul Matei o arată spunînd: „Vine un om după mine"; unde nu vorbeşte despre naşterea Fiului Mariei; ci de venirea lui pentru a predica. În sfîrşit, dacă evanghelistul ar fi voit să vorbească despre naşterea lui, nu s-ar fi folosit de un timp prezent, ci de un timp trecut; el n-ar fi zis: „Vine", ci: „A venit". Căci Iisus Hristos era născut deja, atunci cînd zicea Ioan Botezătorul aceste cuvinte. Dar ce vrea să spună acest cuvînt: „Este înainte de mine"? Auziţi: El este mai strălucit şi mai mare decît mine. Mai mult, cu toate că eu am venit să predic primul, să nu credeţi pentru aceia că eu sînt mai mare decît el, ci atît de mic, încît eu nu sînt vrednic de a fi privit nici ca slujitorul lui. Şi aceasta înseamnă aceste cuvinte: „Este înainte de mine": ideie pe care Sf. Matei o exprimă altfel, zicînd: „Eu nu sînt vrednic să-i dezleg curelele încălţămintelor Lui" (Mt. 3,11).

Dar ca aceste cuvinte: „Este înainte de mine", să nu se înţeleagă despre naşterea lui Iisus Hristos, cele ce urmează o arată vizibil: dacă Sf. Ioan Botezătorul ar fi vrut s-o înţeleagă despre naşterea lui, îi era inutil să mai adauge: „Fiindcă mai înainte de mine era". Cine ar fi fost foarte stupid şi destul de nebun pentru a nu şti că cel care era născut înaintea lui era mai vechi decît el? Căci dacă se ascultă aceste cuvinte, despre această existenţă care este înainte de veacuri, ele nu înseamnă alt lucru decît aceasta: „Cel ce vine după mine este mai în vîrstă decît mine, fiindcă este născut înainte de mine": căci dacă este cineva mai înainte, i se putea da acest motiv, că el este mai înainte că este întîiul născut; dar nu se stabileşte că o persoană este născută înaintea alteia spunînd că ea este prima.

Ceea ce spunem noi acolo este drept şi bine întemeiat, voi o ştiţi cu toţii: sînt lucruri tainice cărora trebuie să le dăm explicaţie, şi nu celor care sînt clare şi evidente. Dacă această vorbire s-ar referi la naştere, nu ar fi nici o

îndoială, nici greutate să admitem că primul este întîiul născut: dar precum Ioan vorbeşte despre demnitate şi despre superioritate, el are dreptate să ridice greul ce s-ar ivi. Este adevărat că cei mai mulţi s-ar fi îndoit, şi n-ar fi putut pricepe cum şi pentru care motiv cel ce a venit apoi, este înainte, adică este mai cinstit. Iată pentru ce Ioan Botezătorul spune imediat motivul: este fiindcă, zice el: „pentru că mai înainte de mine era": el zice nu fiindcă eu aflîndu-mă primul el m-ar fi depăşit pe mine: ci el este mai vechi decît mine cu toate că vine după mine.

Dar cum, veţi zice voi, dacă Ioan are în vedere strălucirea venirii lui Iisus Hristos şi slava care trebuie să-l însoţească, vorbeşte despre un lucru care nu era încă, ca şi cum s-ar fi întîmplat deja? căci el nu zice: el va fi , ci el este: aceasta o făcea, fiindcă din cea mai veche antichitate profeţii aveau obiceiul să vestească lucrurile viitoare, ca şi cum s-ar fi împlinit deja. Isaia, vorbind despre moartea lu Iisus Hristos, n-a zis: „Va fi dus ca o oaie spre junghiere"; ceea ce trebuia să se întîmple; ci „El s-a adus la moarte ca oaie spre junghiere" (Is. 53,7,70). Şi totodată el nu s-a întrupat încă; ci profetul spune ceea ce trebuie să se întîmple, ca fiind deja împlinit. Şi David, prezicînd răstignirea, n-a zis: ei vor străpunge mîinile mele şi picioarele mele; ci: „Străpuns-au mîinile mele şi picioarele mele şi pentru cămaşa mea au aruncat sorţi" (Ps. 40, 10). La fel, arătînd ceea ce se petrecea atunci cînd era ridicat pe cruce, el zice: „Datumi-au spre mîncare fiere şi în setea mea m-au adăpat cu oţet" (Ps. 68,26).

4. Vreţi să vă mai aducem şi alte dovezi, sau acelea vă sînt destule? pentru mine, eu o cred. Dacă nu i-am dat toată întinderea subiectului nostru pe care l-am examinat, noi l-am adîncit mai puţin dar este destul. Şi desigur nu este o muncă mai uşoară aceasta decît aceia, şi eu mă tem să vă întunec stăruind pre mult asupra acestor chestiuni. Să sfîrşim dar subiectul nostru, aceasta este cu dreptate. Dar prin ce vom sfîrşi noi mai bine? Aceasta o vom face dînd slavă lui Dumnezeu, care i se cuvine, şi aceia nu numai prin cuvintele noastre, ci mai mult prin faptele noastre.

Iisus Hristos zice: „Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri" (Mt. 5,16). Nimic în sfîrşit nu este mai strălucit, ca o viaţă bine ordonată. Înţeleptul spune: „Calea dreptului va străluci ca lumina" (Pilde 4,18). Sigur, ea va străluci şi-i va lumina nu numai pe cei ce-şi aprind lămpile lor prin faptele lor cele bune, ci încă şi pe toţi vecinii lor: să punem dar ulei în aceste candele, ca focul să fie mai strălucitor mai viu şi mai mult. Acest ulei nu numai într-o zi are această putere, el a făcut să strălucească virtutea celor ce au trăit în vremea jertfelor. Pentru aceasta zice Dumnezeu: „Milă voiesc iar nu jertfă" (Os. 6,6; Mt. 9,13). Şi în adevăr, nimic mai drept. Altarul jertfelor era neînsufleţit, dar altarul nostru este însufleţit; focul consuma totul, totul se transforma în cenuşă şi se risipea, fumul se ridica în aer: dar, nu se întîmplă nimic asemănător; se fac alte roduri. Aceasta o arată sf. Pavel atunci cînd zice, descriind comorile iubirii corintenilor: „Pentru că slujirea acestui dar, nu numai că împlineşte lipsurile sfinţilor, ci prisoseşte prin multe mulţumiri în faţa lui Dumnezeu" (2 Cor. 9,12).

Să jertfim dar fraților, în toate zilele pe aceste altare. Această jertfă este mult mai minunată decît rugăciunile, căci postul menține altă practică, dar voi s-o faceți printr-o muncă cinstită, şi care să nu fie întinată de lăcomie, de răpire sau de forță. Acelea sînt jertfele pe care le primeşte Dumnezeu; el le urăşte şi le respinge altele. El nu vrea să fie cinstit în defavoarea altuia; o aşa jertfă este necurată şi profană; ea va irita mai mult mînia lui Dumnezeu decît o va îmblînzi. Pentru aceasta noi trebuie să punem toată grija noastră şi toată privegherea ca să nu rănim, sub pretex de jertfă, pe cel ce vrem să-l cinstim. Dacă, Cain, pentru că i-a oferit lui Dumnezeu cea mai mică parte şi mai rea din bunurile sale (Fac. 4) fără să-i facă rău la nimeni, a fost pedepsit, nu vor primi o pedeapsă mai grozavă, cei ce-i vor aduce daruri din răpirile lor şi din lăcomia lor? Dacă Dumnezeu ne-a dat această poruncă, aceasta pentru ca să facem milostenie aproapelui, şi nu pentru ca noi să-l asuprim. Cel ce răpeşte bunul altuia şi-l dă altuia, acela nu este milostiv, ci nedrept şi cu totul păcătos. Precum nu se scoate ulei dintr-o piatră, cruzimea nu produce omenia. Nu se poate numi milostenie ceea ce iese din acest izvor necurat.

Eu vă îndemn să nu fiți rîvnitori numai să dați milostenie, ci chiar să n-o faceți în dauna altuia. Căci „Dacă unul se roagă şi celălalt blestemă, al cărui glas îl va asculta Dumnezeu?" Dacă sîntem aşa de priveghetori asupra noastră, noi vom putea prin harul lui Dumnezeu, să obținem bunătățile lui, iubirea, mila sa iertarea tuturor păcatelor pe care le-am făcut în timpul vieții, şi să scăpăm de fluviul de foc. Facă cerul ca noi să ne asigurăm toți, şi ca toți să intrăm în împărăția cerului, prin harul şi prin mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă fie Tatălui şi Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 14

„Şi din plinătatea Lui noi toți am luat şi har peste har" (Cap.1, Vers.16,17).

1. Ceea ce am primit noi din plinătatea lui Iisus Hristos.
2. Deosebirea între legea veche şi legea Nouă.- Ce înseamnă aceste cuvinte „Har peste har?".- Dumnezeu ne previne în toate zilele prin binefacerile sale.
3-4. Închipuirile din Vechiul Testament au avut împlinirea lor în Noul Testament.

1. Noi ziceam ultima dată, fraților, că Ioan Botezătorul, pentru a ridica îndoiala de la cei ce se întrebau cum Iisus Hristos, venit după el să predice, putea să fie mai vechi şi mai minunat decît el, a adăugat aceste cuvinte: „Fiindcă mai înainte de mine era". Acolo este un motiv; dar el adaugă altul pe care o să vi-l explicăm acum. Iată-l: „Şi din plinătatea Lui noi toți am luat şi har peste har". Şi după aceia adaugă încă unul: „Căci legea prin Moise s-a dat, iar harul şi adevărul au venit prin Iisus Hristos" (17).

Ce însemnează aceste cuvinte, veți zice voi: „Și din plinătatea Lui noi toți am luat"? La acestea trebuie să mă opresc mai întîi. A da, pentru el vrea să spună, aceasta nu înseamnă a împărți, el este însuși începutul și izvorul tuturor bunurilor; el este viața însăși; lumina însăși, adevărul însuși; el nu opreşte în sine comorile sale, ci le revarsă asupra tuturor celorlalți; și după ce le-a revărsat, el rămîne tot plin; după ce le-a dat altora, el n-are cu nimic mai puțin; dar le arată bunurile sale mereu le răspîndeşte, și revărsîndu-le cu îmbelşugare peste alții, el rămîne în aceiași desăvîrşire, în aceiași plinătate. Ceea ce am eu însumi nu este decît o mică parte pe care am primit-o de la altul, și o parte mai mică decît totul, și precum dacă o gaură se compară cu acest izvor nespus, cu această mare imensă.

Dar chiar această comparație nu explică destul ceea ce încercăm să vă facem cunoscut. Căci dacă beți din mare o gură de apă, atunci ați micşorat-o, cu toate că această micşorare este nevăzută de ochi. Ori, nu se poate spune același lucru despre acest izvor; oricîtă cantitate de apă ați bea voi el rămîne cu toate acestea întreg și nu suferă nici o micşorare. Pentru aceasta trebuie să luăm un alt exemplu; dar el este încă slab și nu ajunge pentru a spune și a închipui ceea ce vrem să descriem; totodată el ne duce mai uşor decît altul la ideia despre care este vorba. Să presupunem un foc de unde se aprind mii de focuri, două mii, trei mii de flăcări, și mai multe încă; acest foc, după ce și-a dat lumina sa și puterea sa la toate aceste mii de flăcări, nu rămîne el cu totul deplin același? Nimeni n-o tăgăduieşte. Căci dacă printre lucruri, lucruri văzute și împărțite, pe care împărțirea le micşorează, sînt care pot da din ele altora, fără să sufere micşorarea, cu cît mai tare va fi pentru Ființa netrupească și nestricăcioasă? Căci dacă nu este în mod necesar împărțire cînd lucrul comunicat este o substanță trupească, atunci cînd se vorbeşte despre o putere, și despre o putere provenind dintr-o substanță netrupească, nu este mai vizibil că ea nu trebuie să sufere nici o împărțire? Iată pentru ce zice sf. Ioan: „Și din plinătatea Lui noi toți am luat", și adaugă mărturia sa la cea a lui Ioan Botezătorul. Căci acesta nu este Înaintemergător, ci apostolul care zice aceste cuvinte: „Și din plinătatea Lui noi toți am luat". Și iată ce vrea să spună prin aceia. Să nu credeți că noi care am rămas multă vreme cu Iisus Hristos, și am mîncat la o masă cu el dăm mărturie pentru el din linguşire și din favoare (Stimă). Ioan Botezătorul care nu l-a văzut de loc nici nu l-a întîlnit înainte de a-l boteza, văzîndu-l atunci cu alții, a strigat: „El este mai înainte de mine". Dar noi, toți cei doisprezece, cele trei sute de persoane, cinci sute, trei mii, cinci mii, mai multe mii de evrei, toată mulțimea credincioşilor, care a fost atunci, care este acum, și care va fi, noi toți am primit din plinătatea lui.

Dar ce am primit noi? „Har peste har". Ce har peste care har? Noi am primit noul har peste cel vechi. Precum era o dreptate și o dreptate: „În ce priveşte dreptatea cea din lege, fără de prihană în viețuirea mea" (Filip. 3,6) așa este o credință și încă o credință: „Din credință în credință.." (Rom. 1,17), o înfiere și încă o înfiere: „Căruia îi aparține înfierea" (Rom. 9,4) zice același apostol. Sînt după spusele lui două slave: „Căci dacă ce este trecător s-a săvîrşit prin slavă, cu atît mai mult ce este netrecător va fi în

slavă" (2 Cor. 3,11); şi două legi, căci el zice încă: „Legea duhului vieţii m-a eliberat" (Rom. 8,2); şi două culturi, slujiri: „A cărui slujire, adică cult, slujind pe Dumnezeu în duh". Sînt la fel două testamente: „Voi încheia cu casa lui Israel şi cu casa lui Iuda legămînt nou, însă nu ca legămîntul pe care l-am încheiat cu părinţii lor" (Ierem. 31,31,32). De asemenea este o sfinţire, un botez şi încă un botez, o jertfă şi încă o jertfă, un templu, o tăiere împrejur şi altă tăiere împrejur şi la fel este un har şi mai este unul. Dar primele din aceste lucruri sînt într-un fel chipul, acestea sînt adevărul: aceste cuvinte sînt omonime, dar nu sînt sinonime (aceleaşi); aşa că, în icoane, un chip desenat cu negru pe alb se numeşte om, tot aşa de bine ca omul pictat natural cu culori po´rivite. La fel statuile, care sînt din lut şi pămînt ars, sînt numite în mod egal statui; dar pe de o parte nu este decît o închipuire, pe de alta este adevăr.

2. Prin singura potrivire a numelor, nu concludeţi, că lucrurile ar fi aşa nici mai mult că ele ar fi diferite. Vechile chipuri, pe atîta cît sînt chipuri, aveau ceva lucru din adevăr, dar umbra cu care rămîneau ascunse le făcea inferioare adevărului propriu zis. Ce diferenţă este dar între aceste două ordine a lucrurilor? Vreţi să examinăm în una sau două din cele ce le-am arătat mai sus? prin aceia veţi cunoaşte celelalte. Noi vedem că acelea conţineau porunci şi legi pentru copii; că acestea sînt făcute pentru oameni voinici şi tari; că acelea erau date ca pentru a-i forma pe oameni; că acestea s-au întărit pentru a-i face îngeri. Prin ce vom începe noi? Aţi dori prin înfiere? Ce deosebire este între prima, cea veche şi cea nouă? Prima nu era decît o premisă cu numele, o doua era reală şi adevărată. Despre aceia este scris: „Eu am zis: Dumnezei sînteţi, şi toţi fii ai celui Preaînalt" (Pss. 81,6). Dar despre aceasta: „Ci de la Dumnezeu s-au născut" (Ioan 1,13). Cum, în ce fel? „Prin baia naşterii celei de-a doua şi prin înnoirea Duhului Sfînt" (Tit. 3,5). Şi sigur, evreii cu toate că sînt numiţi fiii lui Dumnezeu, aveau încă duhul robiei; ei rămîneau robi, cu toate că erau cinstiţi cu numele de fii: dar noi, deveniţi liberi, noi am avut cinstea de a fi făcuţi fii lui Dumnezeu; nu cu numele, ci real şi în fapt: şi aceasta ne-o arată sf. Pavel cînd zice: „Pentru că n-aţi primit iarăşi un duh al robiei, spre temere, ci aţi primit Duhul înfierii, prin care strigăm: Avva! Părinte!" (Rom. 8,15). În sfîrşit, aceasta s-a făcut prin naşterea noastră prin putere din înălţime, şi cu totul reînoiţi şi aşa am fost numiţi fii lui Dumnezeu.

Dar dacă se întreabă care era măsura sfinţeniei lor, în ce consta ea: dacă se ţine seamă ce este evreul, ce este creştinul, se va afla mare diferenţă. Evreii cînd nu se închinau idolilor, nu căzeau în desfrîu, nici în adulter, erau numiţi sfinţi; dar noi devenim sfinţi, nu numai pentru că ne reţinem de la aceste vicii, ci prin faptul că avem cele mai înalte virtuţi. Acest dar, noi îl dobîndim mai întîi prin coborîrea Duhului Sfînt în noi, şi apoi printr-o viaţă mai minunată decît a evreilor. Dar, pentru ca să nu credeţi că vă vorbesc aşa din linguşire, ascultaţi ce le zice Scriptura: „Să nu găsească la tine de acela care trece pe fiul sau fiica lor prin foc, fiindcă voi sînteţi un popor sfînt" (Deut. 18,10). A se abţine de la cultul idolilor, în aceia consta dar sfinţenia lor, dar nu este aşa cu noi: „Trebuie să fii sfînt şi cu trupul şi cu

duhul" (1 Cor.7,34): „Căutați pacea cu toată lumea și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Dumnezeu" (Evr. 12,14). Și: „Desăvîrșind sfințenia în frica lui Dumnezeu" (2 Cor. 7,1). Numele de „sfînt" n-are aceiași semnificație aplicat la toți. Dumnezeu este numit sfînt, dar nu ca noi. Fiți atenți la ceea ce spune profetul cînd îi aude pe serafimi pronunțînd acest nume: „Vai mie, că nefericit sînt, că om fiind, și buze necurate avînd și locuind în mijlocul unui popor cu buze necurate" (Is. 6,5). Iată cum vorbește Isaia despre sine însuși, cu toate că el era curat și sfînt: dar pentru noi, dacă ne comparăm sfințenia noastră cu această sfințenie care locuiește în ceruri, noi sîntem necurați.

Îngerii sînt sfinți, arhanghelii, heruvimii și serafimii sînt sfinți: dar mai este altă sfințenie mai superioară aceleia a acestor puteri cerești nu mai puțin ca a noastră. Eu aș putea trece peste toate deosebirile tuturor celorlalte sfințenii, dar văd că vorbirea mea este prea lungă; pentru aceasta, fără a ne opri mai mult la această căutare, noi o lăsăm în cercetarea voastră. Voi puteți, cînd veți fi la casele voastre, amintindu-vă despre ceea ce am făcut să observați, să continuați această diferență și s-o continuați: „Dă-i ocazie înțeleptului, zice Scriptura, și se va face mai înțelept" (Pilde 9,1). Noi am început, dar al vostru este să terminați.

Să urmăm vorbirea noastră. Evanghelistul spunînd: „Și din plinătatea Lui noi toți am luat", adaugă: „Și har peste har". Prin care ne face să cunoaștem că evreii au fost mîntuiți la fel prin har. Căci, zice Domnul, nu pentru că voi v-ați înmulțit v-am ales eu, ci din cauza părinților voștri. Dacă deci Dumnezeu nu prin propriile lor merite i-a ales, este evident că prin har au primit această cinste. Și noi la fel am fost mîntuiți prin har, dar în același fel. Noi n-am fost prin aceleași mijloace mîntuiți, ci prin mijloace mult mai mari și mai înalte. Pentru aceasta harul pe care l-am primit noi nu este același cu al lor. Noi n-am primit numai iertarea păcatelor noastre în care nu se află nici o deosebire între noi și ei, în mod egal păcătoși: dar Dumnezeu ne dă la fel îndreptarea, sfințenia, înfierea, harul Duhului Sfînt cu mai multă măreție și abundență. Acest har ne face pe noi dragi și plăcuți lui Dumnezeu, acum nu ca simpli robi, ci ca fiind fiii și prietenii săi. Iată pentru ce spune sf. Ioan: „Har peste har".

Legile și ceremoniile erau la fel haruri, ca și acela de a fi scos din neființă. Căci acesta nu este un har al meritelor noastre dinainte: cum s-ar putea aceia, fiindcă noi nu existăm dar Dumnezeu ne depășește totdeauna cu bunurile sale. Și nu numai crearea noastră este un har, ci este încă unul că Dumnezeu le-a dat oamenilor pe care i-a creat cunoașterea a ceea ce trebuie să facă și să nu facă; și că această lege, noi o găsim în natură: căci în noi este pus nestricăciosul tribunal al conștiinței; acesta este un har foarte mare și un efect al bunătății sale nespuse. Este încă un har că a statornicit prin legea scrisă legea naturală pe care noi am călcat-o: căci consecvența naturală ar fi fost un chin și o întîmplare pentru cei ce au călcat legea odată dată. Pe cînd Dumnezeu n-a făcut-o; ci el le-a dat mijloacele de a se corecta, le-a acordat iertarea, pe care nu le-o datora lor printr-un efect al harului său și al milei sale. Căci acesta a fost acolo un dar

curat al milei şi al harului său, David ne-o spune: ascultaţi ce zice: „Cel ce face milostenie, Domnul, şi judecată tuturor celor ce li se face strîmbătate. Cunoscute a făcut căile sale lui Moise şi fiilor lui Israel voile sale" (Ps. 102,6,7). Şi mai înainte: „Bun şi drept este Domnul, pentru aceasta lege va pune celor ce greşesc în cale" (Ps. 24,9).

3. Legea deci pe care ne-a dat-o Domnul este o lucrare a milei sale, a compătimirii sale, a harului său. Pentru aceasta sf. Ioan zicînd: „Har peste har", insistă cu mai multă putere asupra măreţiei acestor daruri ale sale, şi adaugă: „Căci legea prin Moise s-a dat, iar harul şi adevărul prin Iisus Hristos". Priviţi cu cîtă blîndeţe şi cu ce grijă Ioan Botezătorul şi ucenicul ridică puţin cîte puţin, şi printr-um singur cuvînt, pe ascultătorii lor la cea mai înaltă cunoaştere; după ce i-a pregătit prin ceea ce este mai simplu şi mai jos. Ioan Botezătorul începe prin a-l compara cu sine pe cel, fără asemănare şi care-i întrece pe ceilalţi; dar apoi face să se cunoască măreţia lui, zicînd: „Acela este înaintea mea", şi adăugînd „căci mai înainte de mine era". Ucenicul a făcut un lucru ceva mai mult; dar el tot a rămas mai prejos decît o cerea vrednicia lui Iisus Hristos. Căci el nu-l compară cu Ioan Botezătorul, ci cu cel pe care-l admirau evreii mai mult decît pe Ioan Botezătorul, adică cu Moise; „Căci legea prin Moise s-a dat, iar harul şi adevărul prin Iisus Hristos au venit". Vedeţi, fraţilor, prudenţa lui, el nu face nici o comparaţie, nici cercetarea persoanelor, ci a lucrurilor. Precum lucrurile pe care le făcea Iisus Hristos se arătau în mod văzut mai mari, în mod necesar cei mai orbi trebuiau să consimtă la mărturia care-i era dată lui: atunci, cînd lucrurile înseşi, care nu se pot bănui nici de linguşire, nici de invidie, sau de ură, vorbesc şi dau mărturie; oricît de dibaci ar fi cei ce le văd, nu le pot nega, atît este de sigură această mărturie: căci ea rămîne la toţi ochii aceea ce a fost făcută: pentru aceasta ele sînt mai presus de toată bănuiala şi de toată mustrarea.

Dar priviţi, cîtă grijă are evanghelistul să apere duhurile ascultătorilor săi, ca să nu-i supere nici pe cei mai slabi. El nu-şi umflă cuvintele pentru a arăta superioritatea pe care o are unul asupra celuilalt; ci opunînd harul şi adevărul legii, şi acest cuvînt „a venit" aceluia „s-a dat" el arată diferenţa lucrurilor prin simplele lor nume. Această diferenţă este mare, căci aceste cuvinte: „S-a dat", arată pe un slujitor care dă ceea ce a primit el la cei cărora i s-a poruncit să li se dea: dar acestea: „Harul şi adevărul au venit" arată pe un rege care iartă păcatele prin puterea sa şi prin autoritatea sa, şi care dispune el însuşi de darurile sale. Iată pentru ce zice el: „Vi se vor ierta păcatele voastre". Şi încă: „Ori, ca să ştiţi că Fiul Omului are putere pe pămînt să ierte păcatele, i-a zis paraliticului: „Scoală-te, ia-ţi patul tău şi mergi la casa ta" (Mc. 2,9,10,11).

Nu vedeţi voi în ce fel s-a adus harul de către Iisus Hritos? vedeţi la fel cum a adus adevărul. Cuvintele sale, ceea ce face cu privire la tîlhar, darul botezului, harul Duhului Sfînt care ni s-a dat prin el, şi multe alte lucruri, arată vizibil harul.

Acum, dacă studiem sensul chipurilor vom descoperi mai arătat adevărul pe care l-a adus Iisus Hristos. Căci ceea ce trebuia să-şi aibă

împlinirea în Noul Testament, prin închipuiri s-a arătat mai înainte pe atît cît aparține chipurilor, şi Iisus Hristos venind în lume le-a împlinit. Să cercetăm deci aceste chipuri într-un număr mic de exemple: căci timpul nu ne permite să terminăm acest subiect. Vreți să începem prin ceea ce privește Patima Domnului nostru? Ce spune închipuirea? „Ia un miel pentru fiecare casă, junghie-l şi fă precum v-a poruncit Domnul, şi vă porunceşte" (Ieş. 12,3). Iisus Hristos nu vorbeşte aşa, el nu porunceşte să facem aceia, ci el se aduce şi se jertfeşte pe sine însuşi Tatălui său ca o ardere de tot grasă.

4. Vedeți fraților, cum a fost dată închipuirea prin Moise, şi adevărul a fost adus de către Iisus Hristos. Şi încă: pe muntele Sinai, atunci cînd Amaleciții au venit să-i atace pe evrei brațele lui Moise erau ținute ridicate de două părți prin Or şi Aaron (Ieş. 17), dar Iisus Hristos şi-a ținut el însuşi mîinile întinse pe cruce. În care vedeți cum a fost dat chipul şi cum a fost adus adevărul. Legea zicea: „Blestemat tot cel ce nu va plini toate cuvintele legii acesteia" (Deut. 27,26). Dar ce zice harul? „Veniți la Mine toți cei osteniți şi împovărați, şi eu vă voi odihni" (Mt. 11,28). Şi sf. Pavel: „Iisus Hristos ne-a răscumpărat din blestemul legii, făcîndu-se blestem el însuşi pentru noi" (Gal. 3,13). Pentru că noi ne bucurăm de un aşa de mare har, şi de adevăr, vă îndemn, să avem grijă ca măreția acestui dar să nu ne facă mai laşi şi mai mîndri. Cu cît mai mare este cinstea pe care am primit-o cu atît mai mare trebuie să fie şi virtutea noastră. Cel care primind puțin, aduce puțin, nu este de disprețuit mult; ci se va judeca vrednic de un chin mai mare cel care, ridicat la cel mai înalt grad de cinstire, nu face apoi nimic în afară de ceea ce este josnic şi disprețuit.

Dar ferească Dumnezeu ca noi să ne temem de aşa ceva pentru voi: dimpotrivă, noi avem în Domnul această încredere tare că sufletele voastre, ca duse pe aripi, s-au desprins cu totul de pămînt şi s-au ridicat pînă la cer, şi că, cu toate că rămîneți încă în lume, voi nu vă mai ocupați de ceea ce se petrece aici. Totodată, cu această încredere bună, nu încetăm să vă dăm aceleaşi sfaturi. Aşa precum la luptele publice, spectatorii nu se leagă decît pentru a-i încuraja pe atleții puternici care luptă şi aleargă repede, şi nu spun un cuvînt celor ce s-au lăsat răsturnați la pămînt; ei ştiu că îndemnurile lor nu vor mai avea putere să-i ridice pe cei ce s-au exclus odată de la victorie, şi nu pierd vremea pentru a-i mustra aici, în aceste lupte duhovniceşti, este mereu o nădejde, nu numai pentru voi care vegheați şi vă țineți pe aceiaşi cale, ci şi pentru cei căzuți, dacă ei vreau să se ridice şi să-şi schimbe viața. Iată pentru ce punem noi totul în fapte: ne folosim de rugăciuni, de îndemnări, de mustrări, de reproşuri, de laude, pentru a lucra mîntuirea voastră.

Nu socotiți rău că sînteți îndemnați adesea să duceți o viață simplă şi cinstită. Îndemnurile noastre nu sînt nişte învinuiri neglijente; ele arată numai nădejdea bună pe care o avem pentru voi. În rest, ceea ce zicem şi am zis nu vă priveşte numai pe voi ci şi pe mine. Noi avem nevoie la fel de aceiaşi lecție; cu toate că este în gura noastră, aceasta nu trebuie să se spună că pe noi nu ne priveşte, Predica îl corectează pe păcătos şi ea îl depărtează de păcat pe omul de bine. Şi noi la fel nu sîntem fără păcat.

Medicamentul ne este comun, doctoriile ne sînt oferite în mod egal la toți, dar vindecarea depinde de voința noastră. Cel ce se folosește de medicament cum trebuie, cîștigă sănătatea; cel ce nu aplică medicament pe rana sa, adaugă răul și merge în ruină. Să ne ferim de a murmura pentru tratare: dimpotrivă, trebuie să ne bucurăm, cînd predica ne va pricinui dureri amare: rodul nu va fi decît prea delicios. Să nu uităm, să nu omitem nimic, pentru a ajunge la viața veșnică, lipsiți de răni și de plăgi pe care dinții păcatului le fac în suflet; ca fiind făcuți vrednici să apărem înaintea lui Iisus Hristos să nu fim în această groaznică zi dați puterilor crude și viclene, ci la cele ce ne vor introduce în moștenirea împărăției cerurilor, care este pregătită celor ce-l iubesc pe Dumnezeu. Eu îl rog să ne-o facă parte tuturor, prin mila și harul Domnului nostru Iisus Hristos, a căruia este slava și împărăția în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 15

„Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; Fiul cel Unul-Născut, Care este în sînul Tatălui, Acela a Mărturisit" (Cap.1, Vers.18).

1. Nimeni nu l-a văzut pe Dumnezeu în substanța sa.

2-3. Iisus Hristos îl cunoaște în mod desăvîrșit pe Tatăl fiindcă el este în sînul lui. Predică împotriva Arienilor și a tuturor celorlalți eretici care au combătut divinitatea lui Iisus Hristos. Ceea ce ne-a făcut Iisus Hristos să cunoaștem mai mult decît profeții și Moise. Creștinii nu sînt decît un singur trup, ceea ce este cea mai mare legătură a prieteniei.

1. Nu este voința lui Dumnezeu ca noi numai să ascultăm cuvintele Sfintei Scripturi: noi trebuie să medităm încă adînc sensul. Pentru aceasta a pus fericitul David la cei mai mulți psalmi titlul acesta: „Pentru înțelegere" și el zicea: „Deschide ochii mei și voi cunoaște minunile din legea ta" (Ps. 118,18). După el fiul său Solomon ne învață că trebuie să cerem înțelepciunea la fel cum se caută argintul, sau că trebuie cinstită mai mult decît aurul. Domnul îi îndeamnă pe evrei să examineze cu grijă sfintele Scripturi (Ioan 5,39), și pe noi ne îndeamnă să studiem cît mai mult: el n-ar fi vorbit așa dacă, pentru a le înțelege, nu aveam decît să le citim. Nimeni, în sfîrșit nu se va îndemna să examineze amănunțit ceea ce prezintă în fața ochilor săi, ci numai ceea ce este neînțeles, și ceea ce are nevoie de un examen lung: el numește Scripturile o comoară ascunsă, pentru a ne îndemna s-o căutăm.

Eu spun aceasta, ca noi să nu privim cu ușurință și cu neglijență sfintele Scripturi: eu o spun, ca voi să le ascultați cu mai multă atenție. Dacă sînt ascultate fără pregătire, fără atenție, și nu se ia decît după literă, se vor forma despre Dumnezeu idei destul de absurde: va fi crezut om, se va crede că el este în aier, mînios, furios și vor fi acceptate încă și alte

învățături mai rele. Dar dacă se pătrunde în duhul lor, dacă se intră în adîncimea lor, vei fi departe de aceste păreri ridicole.

Spre exemplu, în cuvintele care s-au citit, şi pe care ne propunem să vi le explicăm, se spune că Dumnezeu are un sîn, ceea ce nu aparţine decît trupurilor. Dar nu este nimeni atît de nebun pentru a crede că Existenţa netrupească ar fi un trup. Ca noi să luăm totul într-un sens duhovnicesc, să cercetăm acest loc şi să urcăm puţin mai sus „Nimeni n-a văzut vreodată, zice evanghelistul, pe Dumnezeu": prin ce idei este condus el la această frază? După ce a arătat măreţia darurilor pe care noi i le datorăm lui Iisus Hristos şi cum le întrec ele pe cele făcute lui Moise, el vrea să ne descopere adevărata cauză a deosebirii care este între ei şi care este între darurile lor. Moise, în sfîrşit, fiind un slujitor încărcat cu cîteva daruri; dar acesta care este domnul, care este rege, fiul regelui, care este totdeauna ca Tatăl său, şi-l vede fără întrerupere, ne-a adus daruri infinit superioare lui Moise. Iată pentru ce sf. Ioan vorbeşte în aceşti termeni „Nimeni n-a văzut vreodată pe Dumnezeu".

Ce vom răspunde noi lui Isaia care-şi ridică aşa de sus glasul, zicînd: „Văzut-am pe Domnul aşezat pe un tron minunat şi înalt" (Is. 6,1). Lui Ioan care-i dă această mărturie „că el a spus aceste cuvinte atunci cînd a văzut slava Lui"? (Ioan 12,41). Lui Ezechiel căci l-a văzut la fel pe Domnul aşezat pe Heruvimi (Ezech. 1). Lui Daniel, care zice că „cel vechi de zile a şezut"? (Dan. 7,9). Şi lui Moise însuşi, care vorbeşte aşa despre Dumnezeu: „Arată-mi mie faţa ta ca însuşi cunoscut să te văd ?" (Ieş. 33,13;70). Iacob pentru că l-a văzut pe Dumnezeu, a fost numit Israel (Fac. 32,28): căci Israel înseamnă un om care vede pe Dumnezeu; şi alţii l-au văzut.

Pentru ce zice sf. Ioan: „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut niciodată"? Aceasta o zice pentru a ne face să cunoaştem că Dumnezeu în aceste arătări îşi tempera strălucirea sa, acomodîndu-se slăbiciunii omeneşti, şi că el nu s-a făcut cunoscut niciodată în substanţa sa curată. Dacă oamenii l-au văzut chiar în natura sa, ei nu l-ar fi văzut în atîtea moduri diferite, pentru că el este simplu, fără închipuire, fără compoziţie, fără limite, că el nu este nici aşezat, nici în picioare şi nici nu merge. Acestea sînt acolo lucruri proprii trupului. Dar ceea ce este, el sigur o ştie. Şi ceea ce spun, Dumnezeu Tatăl o arată prin gura unuia din profeţii săi: „Eu am vorbit către prooroci şi le-am înmulţit vedeniile şi tot prin prooroci am grăit în pilde" (Os. 12,11): adică, eu m-am potrivit după slăbiciunea lor, eu nu m-am arătat lor aşa cum sînt.

Precum el trebuia să vină la noi în trup adevărat, de multă vreme pregătea el oamenii să vadă substanţa lui Dumnezeu, atîta cît o puteau ei vedea. În sfîrşit, ceea ce este Dumnezeu, nu numai profeţii, ci chiar îngerii şi arhanghelii n-o văd. Să-i întrebăm, ei nu vă vor răspunde numic asupra substanţei, ci numai vor cînta: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pămînt pace între oameni bună voire!" (Lc. 2,14). Dacă vreţi să învăţaţi ceva lucru de la heruvimi şi serafimi, ei vă vor răspunde prin aceste cîntece mistice de sfinţire: „Cerurile şi pămîntul s-au umplut de slava lui" (Is. 6,3). Dacă vă adresaţi puterilor cereşti, nu veţi învăţa alt lucru decît că toată

slujba lor este de a lăuda pe Dumnezeu: „Lăudați-L pe El toți îngerii Lui, lăudați-L pe El toate puterile Lui" (Ps. 148,2). Este sigur deci că singur Fiul îl vede, şi la fel Duhul Sfînt. Căci cum va putea ființa creată să vadă ființa necreată? Căci dacă nu putem vedea nici o ființă netrupească, cu toate că ea este creată (îngerii) putem mai puțin vedea natura netrupească şi necreată: pentru aceasta zice sf. Pavel aşa: „Nimeni dintre oameni nu L-a văzut, şi nu poate să-L vadă" (1 Tim. 6,16).

Dar care este acesta un folos, o proprietate particulară a Tatălui singur, şi Fiul nu o are de loc? Departe de noi un asemenea gînd: Fiul are acelaşi avantaj, aceiaşi proprietate. Şi dacă vă îndoiți, ascultați-l pe sf. Pavel care-o arată: "Şi Care este chipul lui Dumnezeu cel nevăzut" (Col. 1,15). Ori cel ce este chipul lui Dumnezeu celui nevăzut, este el însuşi nevăzut, altfel el nu va fi chipul. Căci dacă zice el altădată: „Dumnezeu s-a arătat în trup" (1 Tim. 3,16), nu vă mirați: arătarea prin trup nu este o arătare după substanță. Aşa arată acest apostol că el este nevăzut, nu numai oamenilor, ci şi puterilor cereşti; căci după ce a spus: „El s-a arătat în trup" el adaugă: „S-a arătat îngerilor".

2. Pentru aceasta s-a arătat el îngerilor cînd era îmbrăcat în trup: înainte ei nu-l vedeau aşa, substanța lui fiind nevăzută pentru ei înşişi; dar veți zice voi, cum zice Iisus Hristos: „Să nu disprețuiți pe unul din aceşti prea mici. Căci vă spun vouă că îngerii lor în ceruri pururea văd fața Tatălui Meu"? (Mt. 18,10). Şi cel Dumnezeu are o față, este el închis în ceruri? Să nu fie nimeni aşa de nebun s-o spună. Ce înțelege Iisus Hristos prin aceste cuvinte? Ceea ce înțelege atunci cînd zice: „Fericiți cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu" (Mt. 5,8). El vorbeşte de această vedere duhovnicească care ne este posibilă din partea lui Dumnezeu; la fel noi trebuie să spunem despre îngeri, că fiind creaturi curate şi priveghetoare, ei îl au pe Dumnezeu pururea prezent şi nu se gîndesc decît la el. Pentru aceasta spune el însuşi: „Nimeni nu cunoaşte pe Tatăl fără numai Fiul" (Mt. 11,27). Ce oare! Sîntem noi toți în necunoaştere? Ferească Dumnezeu! Dar nimeni nu-l cunoaşte ca şi Fiul. Precum deci mulți l-au văzut pe atîta cît poate sufletul omului să ajungă la această vedere, şi că nimeni n-a văzut substanța lui, acum la fel noi îl cunoaştem toți pe Dumnezeu, dar nimeni nu cunoaşte natura sa şi substanța sa, decît Cel ce este născut din el. Căci, prin cuvîntul de cunoaştere, Sf. Ioan înțelege aici o vedere şi o înțelegere sigură, „deplină şi întreagă", şi aceia pe care a dat-o Tatăl Fiului. „Precum mă cunoaşte pe Mine Tatăl tot aşa cunosc şi Eu pe Tatăl" (Ioan 10,15).

Pentru aceasta priviți şi vedeți, cu ce siguranță şi tărie se pronunță evanghelistul zicînd: „Nimeni n-a văzut vreodată pe Dumnezeu", el n-a adăugat: Fiul care l-a văzut ne-a dat cunoaşterea; ci a spus ceva cuvinte mai mult decît vederea, prin aceste cuvinte: "Fiul cel Unul-Născut, Care, este în sînul Tatălui". Şi în sfîrşit a fi în sînul Tatălui, este mai mult decît a-l vedea. Cel ce numai vede nu are o cunoaştere deplină şi desăvîrşită a obiectului pe care-l vede: dar cel ce locuieşte în sîn nu ignoră nimic. Atunci cînd auziți aceste cuvinte: „Nimeni nu cunoaşte pe Tatăl fără numai Fiul", nu ziceți: Dacă Fiul îl cunoaşte pe Tatăl mai mult decît ceilalți, totodată el

nu-l cunoaşte în plinătatea lui; căci pentru a preveni această obiecţie ne-a făcut evanghelistul să remarcăm că Fiul rămîne în sînul Tatălui, şi că Iisus Hristos zice că el îl cunoaşte atîta pe Tatăl pe cît îl cunoaşte Tatăl pe Fiul.

Întrebaţi-i dar pe contrazicători: Tatăl îl cunoaşte pe Fiul? dacă ei nu sînt nebuni, vor răspunde: da. Să mergem mai înainte, să-i punem această întrebare: Fiul îl cunoaşte pe Tatăl printr-o exactă şi o cunoaştere desăvîrşită, şi cunoaşte el deplin ceea ce este el? El vă va dovedi încă. Înţelegeţi dar că cunoaşterea Fiului faţă de Tatăl este exactă, deplină şi întreagă. Căci a zis el însuşi: „Precum Mă cunoaşte pe Mine Tatăl şi Eu cunosc pe Tatăl". Şi altădată: „Nimeni nu l-a văzut pe Dumnezeu fără numai Cel ce este de la Dumnezeu". Iată pentru ce, cum am spus-o, evanghelistul aminteşte despre sîn, făcîndu-ne să cunoaştem îndată, prin acest cuvînt singur, că este între Tatăl şi Fiul o legătură strînsă, unitate de substanţă, desăvîrşită egalitate de cunoaştere şi de putere. Tatăl nu ar avea în sînul său pe unul care ar fi de altă substanţă: şi Fiul n-ar îndrăzni să rămînă în sînul Tatălui, dacă el n-ar fi decît un slujitor şi primul venit. Aceia nu-i aparţine decît Fiului, care trăieşte în mod familiar cu Tatăl, şi n-are nimic mai puţin decît el.

Vreţi să cunoaşteţi veşnicia lui? Ascultaţi ce spune Moise despre Tatăl. Dacă egiptenii voiesc să ştie, întreba el, cine este Cel ce m-a trimis, ce le voi răspunde? El a primit poruncă să răspundă: „CEL CE ESTE" m-a trimis. Acest cuvînt CEL CE ESTE, înseamnă că Dumnezeu este totdeauna, că el este fără de început, că el este cu adevărat şi în mod propriu. El înseamnă încă aici: „El era la început", şi arată că el este totdeauna „că el este cel veşnic". Aici sfîntul Ioan s-a folosit de o expresie care face să se vadă că Fiul este veşnic şi fără început şi din toată veşnicia în sînul Tatălui său. Dar ca potrivirea numelor să nu ne ducă să credem că Fiul este din numărul celor care sînt fii prin har, el pune articolul care-l deosebeşte de aceştia.

Dacă aceia nu vă este suficient, şi dacă sînteţi îndoiţi încă spre pămînt, ascultaţi acest nume care-i este mai propriu încă: este numele de UNIC, UNUL. Dacă ochii voştri mai rămîn legaţi de pămînt, eu nu voi socoti greutatea de a folosi un cuvînt omenesc vorbind despre Dumnezeu; adică de a mă folosi de cuvîntul de „sîn", pentru că el nu se leagă de o însemnătate de jos. Vedeţi voi care este grija Mîntuitorului? Dumnezeu îşi atribuie nume nevrednice de el, ca în acest fel să-l puteţi cunoaşte, şi ca să aveţi despre el sentimente înalte şi măreţe. Şi voi vă mai tîrîţi pe pămînt? Spuneţi-mi de ce se vorbeşte aici despre sîn, nume trupesc şi de jos? Aceasta oare ca să ne gîndim că Dumnezeu este o fiinţă trupească? Ferească Dumnezeu! veţi zice voi. Pentru ce dar? Dacă prin acest cuvînt nu se dovedeşte că Fiul este adevărat fiu, şi nu se stabileşte că Dumnezeu este o fiinţă netrupească, în zadar se foloseşte de acest nume „de sîn" care nu este de nici un folos; pentru ce se foloseşte de el dar? căci nu voi înceta de a pune această întrebare. Nu este evident că el este pus acolo ca să nu ne ataşăm de altă ideie, decît că Iisus Hristos este cu adevărat Fiul Unic, şi că el este coetern cu Tatăl său? „El L-a făcut cunoscut, zice evanghelistul"? Cum l-a făcut cunoscut? „Nimeni n-a văzut vreodată pe

Dumnezeu". Nu este decît un singur Dumnezeu; dar ceilalți profeți şi Moise strigă adesea: „Domnul Dumnezeul vostru este singurul şi unicul Dumnezeu" (Deut. 6,4). Şi Isaia: „Nu a fost alt Dumnezeu înaintea mea şi nici nu va fi altul după mine" (Is. 43,10).

3. Ce ne-a învățat Fiul mai mult, el care este în sînul Tatălui? Ce ne-a învățat Fiul Unic? Mai întîi că aceste lucruri provin de la el din lucrarea lui: în al doilea rînd, că noi am primit o cunoaştere mult mai clară, şi cunoaştem că „Dumnezeu este duh şi cei care i se închină trebuie să i se închine în duh şi în adevăr" (Ioan 4,24). Şi încă chiar şi aceasta: că este imposibil de a fi văzut Dumnezeu, şi că nimeni nu-l cunoaşte, fără numai Fiul: şi că Dumnezeu este Tatăl unui Fiu adevărat şi unic, şi în mod universal ceea ce se spune despre el.

Ori acest cuvînt: „El l-a făcut cunoscut", arată această cunoaştere mai clară şi mai evidentă, pe care a dat-o el, nu numai evreilor, ci încă şi lumii întregi. N-au crezut toți evreii, profeților, dar tot universul s-a supus Fiului unic al lui Dumnezeu, şi a crezut în el. Cuvîntul cunoaştere înseamnă deci aici evidența doctrinei: iată pentru ce este el numit Cuvînt şi Înger al sfatului celui Preaînalt.

Apoi după ce am avut cinstea să primim o învățătură aşa de frumoasă şi de desăvîrşită, şi cunoştințe aşa de înalte, Dumnezeu nemaivorbindu-ne prin profeți, ci prin propriul său Fiu în aceste zile din urmă (Evr. 1,1), să avem o purtare mai ordonată, şi mai sfîntă, şi să trăim într-un fel vrednic de o aşa de mare cinste. Va fi ridicol că Iisus Hristos coborîse pînă la punctul de a vrea să ne vorbească nu prin slujitorii săi, ci chiar el însuşi, şi ca noi, să nu facem cu nimic mai mult față de cei dinaintea noastră. Ei l-au avut pe Moise ca învățător; noi îl avem ca învățător pe însuşi Învățătorul lui Moise. Să profesăm o filozofie vrednică de o aşa de mare cinste, şi să n-avem nimic comun cu pămîntul. Căci Iisus nu ne-a adus o învățătură din cer, decît pentru a ridica acolo gîndurile noastre, şi ca să-l imităm pe învățătorul nostru după puterea şi capacitatea noastră.

Dar, veți zice voi, cum vom putea noi fi imitatorii lui Iisus Hristos? Noi o vom face dacă vom raporta totul la folosul public, şi dacă nu vom căuta propriul nostru interes. Iisus Hristos, zice sf. Pavel: „Că şi Iisus Hristos n-a căutat plăcerea sa, ci precum este scris: „Ocările celor ce Te ocărăsc pe Tine au căzut asupra Mea" (Rom. 15,3; Ps. 68,12). „Ca nimeni să nu caute numai ale sale" (1 Cor. 10,24). Aşa se caută propriile sale interese, dacă se are în vedere binele aproapelui nostru, căci binele aproapelui nostru este propriul nostru bine. „Noi nu sîntem toți decît un singur trup, şi toți mădulare unii altora" (Rom. 12,5) şi părți. Să nu ne privim ca străini şi despărțiți unii de alții. Ca nimeni să nu zică: acela nu este prietenul meu, tatăl meu, vecinul meu, eu n-am nimic comun cu el: sub ce pretext voi merge eu la el? Ce-i voi zice? El nu vă este părinte, nu este prietenul tău: dar el este om de aceiaşi natură ca şi voi, are acelaşi stăpîn, este însoțitorul vostru şi el odihneşte sub acelaşi acoperiş, căci locuieşte în aceiaşi lume.

Căci dacă are aceiaşi credință, iată că el este mădularul vostru. Ce prietenie poate să formeze o mai mare unitate, decît părintimea care vine

din unitatea credinței? Noi nu trebuie să arătăm numai unii față de alții ataşamentul care ne leagă cu prietenul, ci pe acela care leagă pe un mădular cu alt mădular, voi nu veți afla mai tare legătură a prieteniei şi a părinților, nici un nod aşa de puternic ca acesta. Precum un mădular din trup nu poate să spună despre un alt mădular: de unde îmi vine legătura strînsă pe care o am eu cu el; la fel voi nu puteți spune despre fratele vostru. „Căci noi toți fiind botezați în acelaşi duh, pentru a nu fi decît un singur trup" (1 Cor. 12,12). Pentru ce, de a nu fi decît un singur trup ca noi să nu ne dezunim, şi ca prin această părintime şi această prietenie reciprocă, să facem toți împreună funcțiunile aceluiaşi trup. Să nu disprețuim dar pe aproapele nostru, dacă nu vrem să ne disprețuim pe noi înşine. „Căci nimeni nu-şi urăşte trupul său, ci îl hrăneşte şi îl spală" (Efes. 5,29).

Pentru acest motiv ne-a dat Dumnezeu această lume ca o casă singură, ne-a împărțit toate lucrurile cu egalitate; a creat un singur soare pentru a lumina lumea întreagă; a întins cerul ca pe un singur cort (Ps. 103,3), *a pregătit o singură masă, care este pământul*, mult mai minunată decît aceia; dar aceasta este unică, precum o ştiu cei ce participă la sfintele Taine; el ne-a dat la toți aceiaşi naştere duhovnicească. Noi n-avem toți decît o singură patrie care este cerul: noi toți bem aceiaşi băutură. Nici un avantaj pentru bogat, nici un dezavantaj şi inferioritate săracului: Domnul a chemat în mod egal pe toți oamenii, şi le-a împărțit la toți în mod egal bunurile trupeşti şi duhovniceşti. De unde vine dar o aşa de mare inegalitate în viață? din lăcomie şi din neruşinarea bogaților.

Dar vă îndemn, nu vă mai purtați aşa în viitor; uniți şi legați toți împreună prin comuniune pe comuniunea pe care a stabilit-o Dumnezeu, şi prin darul pe care ni l-a făcut din tot ce este mai necesar: ca şi bogăția şi sărăcia, pătimirea trupească, ura, prietenia să nu poată rupe unirea noastră. Toate lucrurile acestea nu sînt decît umbră, şi mai puțin decît o umbră pentru cei ce i-a unit iubirea lui Dumnezeu. Să păstrăm această legătură în puterea ei şi integritatea ei, şi prin aceia noi îi vom închide orice intrare duhului rău, care ar putea dărîma această tărie, pe care v-o doresc prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos.

OMILIA 16

„Şi aceasta este mărturia lui Ioan, cînd au trimis la el ludeii din Ierusalim, preoți şi leviți, ca să-l întrebe: Cine eşti tu?" (Cap.1, Vers.19- pînă la Vers.28).

1. Cum se arată răutatea evreilor în întrebările pe care i le pun lui Ioan Botezătorul.
2. Cum îi atribuie acestui Înaintemergător slava pe care i-o atribuiau evreii lui, chiar lui Iisus Hristos. Părerea înaltă pe care o aveau evreii despre Ioan Botezătorul.- Necredința lor față de Iisus Hristos este fără scuză şi nevrednică de iertare.

1. Invidia, fraților este un lucru grozav şi urît; da, dar invidiosului şi nu celor ce li se poartă invidie. Ea îi întunecă pe primii, îi infectează, introducînd în sufletul lor un pumnal ucigător; căci dacă ea le face rău celor pe care îi atacă, acest rău este uşor şi fără de importanță, şi cîştigul care le revine întrece ofensa. Şi nu numai că este aşa cu invidia, ci şi cu celelalte patimi; şi răul care-l produce recade, nu asupra celui ce suferă, ci asupra celui ce a făcut răul. Dacă nu era aşa, Sf. Pavel n-ar fi poruncit ucenicilor săi să sufere mai bine răul care li s-a făcut decît să-l facă şi ei; el nu le-ar fi zis: „Pentru ce nu suferiți voi mai bine răul, nedreptățile? Pentru ce nu suferiți mai bine să fiți înşelați? (1 Cor. 6,7). În care apostolul face să se vadă bine că el ştia că răul o să recadă asupra celui ce l-a făcut şi nu asupra celui ce l-a primit.

Aceasta este invidia evreilor, fraților, care mi-a insuflat acestea. Cei care ieşind din oraşe alergau la Ioan, îşi mărturiseau păcatele, erau botezați de el, sînt aceiaşi, printr-un fel de uitare pentru ceea ce a făcut el, au trimis la el să-l întrebe: „Cine eşti tu?" Adevărată rasă de vipere, adevărați şerpi şi ceva mai răi, dacă este posibil; neam rău, adulter, stricat; ce! după ce ai primit botezul, tu te nelinişteşti să ştii cine te-a botezat? Este o nebunie mai mare decît a ta? Cum ai venit tu la el? Cum ți-ai mărturisit păcatele? Cum ai alergat la cel ce te-a botezat? Cum l-ai întrebat tu ce trebuie să faci? Atunci, tu n-ai ştiut ce faci, tu ai alergat în zadar, fără să te informezi mai întîi despre primul lucru pe care voiai să-l ştii. Dar sfîntul Ioan nu le-a zis nici un cuvînt, nici nu i-a mustrat; dimpotrivă el le-a răspuns cu cea mai mare blîndețe.

Dar pentru ce? Să căutăm acum să descoperim; trebuie să pătrundem adevărul. Răutatea evreilor va străluci mai mult în ochii lumii întregi. Adesea Ioan Botezătorul le-a dat mărturie despre Iisus Hristos; adesea le vorbea botezîndu-i şi le zicea: „Eu vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel Care vine după mine este mai puternic decît mine; Lui nu sînt vrednic să-l duc încălțămintea; Acesta vă va boteza cu Duh Sfînt şi cu foc" (Mt. 3,11). Ei au fost deci bănuitori privitor la Ioan, prinşi de o închipuire cu totul omenească. Avînd în vedere slava lumii, şi neataşîndu-se decît la ceea ce li se prezenta ochilor lor, ei credeau că era nevrednic de el să fie mai inferior decît Iisus Hristos. În sfîrşit, mai multe lucruri îl înălțau pe sf. Ioan, întîi, naşterea sa minunată: el era fiul unui arhiereu; în al doilea rînd, viața sa aspră şi ascetică, disprețul lui pentru toate lucrurile din lumea aceasta; spre exemplu, haina sa, masa lui, casa lui, puțina grijă, pe care o avea pentru hrana sa, pustiul pe care-l locuia mai înainte. Iisus Hristos dimpotrivă, era născut de jos, ceea ce i se reproşa adesea în aceşti termeni: „Nu este fiul teslarului? Nu se chiamă mama lui Maria, şi frații săi, Iacob şi Iosif?" (Mt. 13,55). Şi încă: oraşul care era privit ca patria sa, era într-un dispreț aşa de mare, căci Natanael zicea: „Poate să fie ceva bun din Nazaret?" (Ioan 1,46).

Să adăugăm că el trăia ca toată lumea şi că hainele lui nu aveau nimic deosebit. El nu purta cingătoare de curea peste mijloc, haina sa nu era din

păr de cămilă, el nu se hrănea cu lăcuste şi cu miere sălbatică. Felul său de viaţă nu-l deosebea întru nimic de ceilalţi oameni; el se aşeza adesea la masa oamenilor stricaţi, a vameşilor, ca să-i cîştige. Dar evreii nepătrunzînd această purtare, i-o reproşau, cum o spune el însuşi: „A venit Fiul Omului, mîncînd şi bînd, şi spun: Iată om mîncăcios şi băutor de vin, prieten al vameşilor şi al păcătoşilor" (Mt. 11,19).

Ori, precum Ioan Botezătorul nu înceta să-ţi trimită pe evrei la Iisus Hristos, care lor li se părea inferior lui, cu toate că aveau mînie şi ură, iubind mai bine să-l aibă pe el de învăţător, ei nu au spus-o deschis; ci au trimis oameni la el în nădejdea de a-l prinde în această linguşire să mărturisească că el este Hristos; şi nu au trimis oameni de jos ca la Iisus Hristos, atunci cînd voiau să-l surprindă în cuvintele lui, ci au trimis la el slujitori irodieni (Mt. 22,15,16) şi alţi oameni de acest fel; dar preoţi şi leviţi; şi încă, nu tot felul de preoţi, ci preoţi din Ierusalim, adică pe cei mai însemnaţi şi mai cinstiţi; căci nu fără motiv a remarcat-o evanghelistul. Ei îi trimit pentru a-l întreba: „Cine eşti tu?". În sfîrşit, naşterea lui Ioan Botezătorul era aşa de strălucită că toţi ziceau: „Ce va fi oare copilul acesta într-o zi?" (Lc. 1,66) Şi că „faima acestor minuni s-a răspîndit în tot ţinutul muntos al Iudeii" (Lc. 1,65). Şi încă, atunci cînd vine el la Iordan, toate oraşele aleargă în masă, şi din toată Iudeea veneau la el ca să se boteze. Preoţii şi leviţii îl întreabă pe Ioan nu fiindcă nu ştiau cine este; ci pentru a-l îndemna să se numească pe sine Hristosul, cum am mai spus-o.

2. Ascultaţi dar, cum răspunde acest om sfînt gîndului celor ce-l întreabă şi nu întrebării pe care i-au pus-o. Atunci cînd zic: „Cine eşti tu", el nu răspunde mai întîi ceea ce era natural să răspundă: „Eu sînt glasul Celui ce strigă în pustie"; ci tace la întrebarea lor. Căci asupra întrebării: „Cine eşti tu?" Scriptura spune că el a zis: „Şi el a mărturisit şi n-a tăgăduit; şi a mărturisit: Nu sînt eu Hristosul" (20). Fiţi atenţi aici la înţelepciunea evanghelistului: el repetă de trei ori acest răspuns, pentru a face cunoscută virtutea lui Ioan Botezătorul şi răutatea şi nebunia acestor trimişi. Şi sfîntul Luca zice că poporul, că toţi se gîndeau în sine că el era Hristosul (Lc. 3,15), el a înlăturat şi a astupat însuşi această ideie. Aceasta este datoria unui slujitor credincios şi bun, nu numai să nu-şi atribuie slava care nu este decît a stăpînului său, ci de a o arunca şi pe aceia pe care mulţimea deşi nu era a lui voia să i-o dea lui.

Poporul în adevăr s-a gîndit la aceasta din simplitate şi din neştiinţă; dar preoţii şi leviţii, cum am spus-o, puneau această întrebare cu o intenţie rea; ei sperau prin linguşirea lor să obţină ceea ce doreau; dacă nu s-ar fi linguşit nu ar fi trecut aşa de uşor la altă întrebare, ci s-ar fi plîns pentru că Ioan Botezătorul n-a răspuns la întrebarea lor, şi ar fi zis: Aşa-i că noi am avut acest gînd? aceasta am venit s-o cerem? Fiind deci ca prinşi şi descoperiţi, ei trec repede la altă întrebare, şi îl întreabă: „Dar cine eşti? Eşti Ilie? Zis-a el: Nu sînt" (21). În sfîrşit, ei îl aşteptau pe Ilie, cum o spune Iisus Hristos. Căci "întrebîndu-l ucenicii săi, şi zicîndu-i: Pentru ce zic dar cărturarii că Ilie trebuie să vină mai întîi? El le-a răspuns: Cu adevărat Ilie va veni şi va restabili toate la loc". Ei continuă apoi, şi-l întreabă: „Eşti tu

proorocul? Şi a răspuns: „Nu" (Mt. 17,10,11). Şi deşi era profet; pentru ce răspunde el dar negativ? Aceasta fiindcă răspunde la sufletul şi la gîndul lor a celor ce-l întreabă: ei aşteptau un profet mare, fiindcă Moise le-a zis: „Domnul Dumnezeul vostru va ridica dintre voi un profet ca şi mine; pe acela să-l ascultaţi" (Deut. 18,15). Şi Iisus Hristos era acest profet. Iată de ce nu zic ei: Eşti tu profet din numărul profeţilor? ci ei zic cu articolul: Eşti profetul pe care l-a prezis Moise? Pentru aceia a negat el, nu că era profet, ci acest profet. „Deci i-au zis: Cine eşti? Ca să dăm răspuns celor ce ne-au trimis. Ce spui tu despre tine însuţi?" (22). Nu vedeţi că ei presează şi-şi urmează întrebarea, că nu încetează să-l întrebe, şi el dimpotrivă, după ce a respins mai înainte cu blîndeţe întrebarea lor cea falsă, statorniceşte adevăratul sentiment pe care trebuie să-l aibă ei despre el; căci le zice: „Eu sînt glasul celui ce strigă în pustie: „Îndreptaţi cale Domnului" precum a zis Isaia proorocul" (23). Precum a vorbit Ioan Botezătorul despre Iisus Hristos într-un fel măreţ şi subtil, avea în vedere şi părerea ce o aveau ei, el a recurs imediat la proorocul, şi se întăreşte în mărturia sa pentru a cîştiga încrederea ascultătorilor săi.

„Şi trimişii erau dintre farisei" (24) „Şi l-au întrebat şi i-au zis: De ce botezi deci, dacă nu eşti tu Hristosul, nici Ilie, nici Proorocul?" (25). Acestea vă fac să vedeţi, că n-am spus-o cu îndrăzneală că au vrut să-l ducă la aceasta „să-l pună să se declare Hristosul". Şi sigur, la început ei nu se explică aşa de sigur, de teamă ca să nu afle lumea întreagă gîndul lor. Apoi, după ce a zis: „Nu sînt Hristosul" voind să ascundă ceea ce puneau la cale în inima lor, ei revin la Ilie şi la profet. Dar cînd le-a răspuns că el nu este nici unul nici altul, ei s-au dezlănţuit, forţaţi să-şi părăsească masca, şi să-şi arate pe faţă înşelăciunea lor, zicînd: „De ce botezi tu dacă nu eşti Hristosul?". Apoi întorcîndu-se la planul lor mîrşav, ei pronunţă aceste nume noi, al lui Ilie şi al proorocului. Cum n-au putut să-l surprindă prin linguşirile lor, ei nădăjduiau deşi rău, să-l forţeze prin acuzele lor să spună ceea ce nu era. O nebunie! o mîndrie! o curiozitate nesănătoasă! Voi aţi fost trimişi să învăţaţi de la Ioan Botezătorul cine este şi de unde este; nu vă îndreptaţi să-i puneţi lege? Căci voi lucraţi ca nişte persoane care vreau să-l constrîngă să se numească Hristosul. Pe cînd el nu se înspăimînta de nimic; el nu le spune nimic din ceea ce au aşteptat: Pretindeţi voi să-mi fac lege şi-mi porunciţi mie? Ci el arată o mare modestie în ceea ce spune: „Ioan le-a răspuns zicînd: Eu botez cu apă; dar în mijlocul vostru se află Acela pe Care voi nu-l ştiţi, Cel care vine după mine Care înainte de mine a fost şi Căruia eu nu sînt vrednic să-l dezleg cureaua încălţămintei" (26, 27).

3. Ce pot să opună evreii la ceea ce spunem noi? Iată-i ruşinaţi; ei nu pot să-şi evite judecata lor, nici să aştepte nici-o iertare: şi-au pronunţat ei înşişi sentinţa. Cum? în ce fel? Ei îl credeau pe Ioan Botezătorul un om vrednic de credinţă, şi atît de vrednic, că ei îl credeau nu numai cînd dădea mărturie despre altul, ci cînd vorbea chiar despre sine însuşi. Şi în sfîrşit, dacă n-ar fi fost în această stare, ei n-ar fi trimis la el să întrebe cine este. Voi ştiţi, noi nu credem în cei ce dau mărturie despre ei înşişi, decît pe atîta pe cît îi vedem ca cei mai veridici dintre toţi oamenii. Şi nu numai aceasta le

închide lor gura; ci chiar intenția cu care au venit să-l întrebe. Mai întîi sînt tari şi presați, apoi ei se schimbă şi se montează. Iisus Hristos o arată prin aceste cuvinte: „Ioan era făclia care arde şi luminează, şi voi ați voit să vă veseliți o clipă în lumina lui" (Ioan 5,35). Dar de altfel răspunsul lui îl arată mai crezut. Căci „cel ce nu caută propria sa slavă" zice încă Iisus Hristos, acela este adevărat şi nu este nedreptate în el" (Ioan 7,18). Ori Ioan Botezătorul, n-a căutat-o, ci el i-a trimis la un altul. Şi mai mult, cei ce au fost trimişi au fost cei mai vrednici de crezare dintre ei, cei dintîi şi cei mai însemnați. De unde urmează că nu le rămîne nici o scuză pentru că n-au crezut în Iisus Hristos.

Căci vă întreb, o evreilor, pentru ce nu v-ați supus la ceea ce zicea Ioan despre Iisus Hristos? Voi i-ați trimis pe cei dintîi şi mai însemnați dintre voi, prin gura lor voi l-ați întrebat; voi ați auzit ce a răspuns. Trimişii voştri au pus tot zelul lor, toată grija şi puterea lor; s-au informat despre totul, ei au examinat totul şi au numit tot ceea ce bănuiați voi şi totodată a mărturisit cu mare libertate că nu era el nici Hristosul, nici Ilie, nici profetul aşteptat. Nemulțumiți de aceia, el va spus şi cine este, şi va spus natura botezului său; va spus că era un lucru mic, că el nu avea nimic mare, nimic mai mult decît apă, arătîndu-vă în acelaşi timp superioritatea şi importanța botezului lui Iisus Hristos. El v-a citat pe profetul Isaia, care cu mult înainte, a mărturisit că Iisus Hristos era stăpînul şi Domnul, şi Ioan Botezătorul slujitorul şi robul. În sfîrşit ce mai rămînea? era alt lucru decît să creadă celui căruia i se da mărturie, decît să se închine şi să-l mărturisească Dumnezeu? căci această mărturie a fost mărturie nu din linguşire, ci din adevăr: morala şi înțelepciunea celui ce-o dădea, o făcea să se vadă bine. Şi iată o dovadă evidentă: nimeni nu-l preferă pe vecinul său sieşi, nici nu-i cedează altuia cinstea pe care poate să şi-o atragă sieşi, mai ales cînd această cinste este foarte mare. Pentru aceasta dacă Iisus Hristos nu era Dumnezeu, niciodată nu i-ar fi dat Ioan Botezătorul această mărturie. Şi pentru că el a respins de la sine această cinste, cum era mai presus de natura sa şi starea sa, este sigur deci că el n-a atribuit-o altei persoane inferioare.

„Dar în mijlocul vostru se află Acela pe Care voi nu-L ştiți" (26). Evanghelistul a zis acela, fiindcă Iisus Hristos aşa cum era el natural, se amesteca şi se confunda cu poporul, ca şi cum el însuşi ar fi un om de rînd, voind să ne arate în toate disprețul pe care trebuie să-l avem noi față de pompă şi de fast. Dar prin cuvîntul „cunoaştere", el înțelege cunoaşterea *desăvîrşită, adică cine era el, de unde a venit el.* Adesea el a repetat aceste cuvinte „Trebuie să vină după mine", şi ca şi cum ar zice: să nu credeți că totul se împlineşte cu botezul meu: dacă botezul meu era desăvîrşit nu ar veni altul după mine şi să vă aducă un alt botez: al meu nu este decît o pregătire pentru acela: ceea ce facem noi nu este decît o umbră şi o închipuire; trebuie să vină altul, ca să vă aducă adevărul. Pentru aceasta acest cuvînt: „Cel Care vine după mine" arată mai întîi demnitatea lui. Căci dacă primul botez ar fi fost desăvîrşit, nu ar fi necesar să mai recurgem la altul. „Care înainte de mine a fost" adică el este mai cinstit şi mai strălucit

decît mine. După aceia, de teamă ca să nu se creadă că prin comparație Iisus Hristos este mai mare decît el, adaugă: „Căruia eu nu sînt vrednic să-I dezleg cureaua încălțămintei" (27), adică: Nu numai că este mai înainte de mine, ci el este acela încît eu nu merit să am chiar un loc printre ultimii săi slujitori; căci a desculța este slujba cea mai de jos. Căci dacă Ioan Botezătorul nu este vrednic să-i dezlege cureaua încălțămintei lui, acest Ioan Botezătorul despre care se spune „Că între cei născuți din femei, nimeni nu este mai mare decît Ioan" (Lc. 7,28), în ce rang ne vom pune noi înșine, dacă cel ce era egal cu lumea întreagă, sau mai bine care era mai mare și mai presus, care era din numărul celor ce zicea Pavel că „de care lumea nu era vrednică" (Evr. 11,38), se numește nevrednic de a fi socotit printre ultimii slujitori, ce vom spune noi, noi care sîntem așa de jos față de virtutea lui Ioan Botezătorul pe cît este de departe cerul de pămînt?

4. Ioan Botezătorul se numește nevrednic de a dezlega curelele de la încălțămintea lui, dar dușmanii adevărului cad într-un exces așa de mare, încît ei se socotesc vrednici de a-l cunoaște pe Dumnezeu, precum se cunoaște el însuși: se poate vedea o părere mai rea decît aceia? nu este o nebunie ca aceasta? Un înțelept a spus-o foarte bine: „Începutul mîndriei este a nu cunoaște pe Dumnezeu". Cel ce a devenit diavol n-ar fi ajuns, n-ar fi fost scos din Paradis, dacă nu ar fi fost stăpînit de această boală. Aceia i-a produs căderea din har, aceia l-a aruncat în iad, ceia ce a fost izvorul tuturor relelor. În sfîrșit acest viciu este de ajuns pentru a distruge tot ceea ce este bun în suflet: milostenia, postul, rugăciunea, ce mai știu eu? „Ceea ce este înalt în ochii oamenilor este urîciune înaintea lui Dumnezeu" (Lc. 16,15). Aceasta nu este deci numai desfrînarea, cu toate că ea este nevrednică de iertare, nici adulterul, care pătează pe om, ci și tot felul de mîndrie. Omul se poate să se scuze asupra poftei lui: dar mîndria n-are nici cauză, nici scuze să aducă, care i-ar putea aduce o umbră de îndreptățire: ea nu este altceva decît o răsturnare a sufletului, o boală foarte grea și foarte crudă, care vine în mod unic din nebunie: căci nu este nimic mai nebun decît omul mîndru, va fi el bogat, ar avea el toată înțelepciunea lumii, va fi el cel mai puternic, într-un cuvînt tot ceea ce privesc oamenii vrednic de invidiat.

Dacă pe cel ce adevăratele bunuri îl fac să se mîndrească este nefericit și mizerabil; dacă pierde toată răsplata pe care o avea în vedere: cel ce se ridică pentru lucruri care n-au nimic real, care-și umflă inima sa pentru o umbră, pentru floare și pentru iarbă, căci slava lumii nu este alt lucru, nu este cel mai ridicol dintre toți oamenii? Asemenea unui sărac care, cerșind pîinea sa, suferind de foame mereu, s-ar mîndri că a avut odată în vremea nopții un vis plăcut. Nefericiților și mizerabililor ce sînteți, ce! sufletul este infectat de boală foarte urîtă, voi sînteți în cea mai cumplită sărăcie, și vă mîndriți că posedați atîția și atîția talanți de aur, că aveți o mulțime de slugi la dispoziția voastră? Dar aceste lucruri nu sînt ale voastre; dacă voi nu mă credeți, cercetați experiența celor ce au fost bogați înainte de voi. Dar dacă sînteți atît de beți, ca exemplul altora să nu poată să vă învețe, așteptați puțin și propria voastră experiență vă va învăța că nu veți scoate din aceste

pretinse bogăţii nici un folos, atunci cînd pe patul morţii, neavînd nici o oră nici o clipă, veţi fi obligaţi să le lăsaţi în ciuda voastră celor ce vor fi acolo, şi adesea la persoane la care voi n-aţi vrea să le daţi. Cei mai mulţi n-au avut vreme să dispună de ale lor; au murit dintrodată, şi atunci cînd doreau să se bucure mai mult, n-au putut: lipsiţi de putere, ei au fost constrînşi să le lase altora, la care n-ar fi vrut.

De teamă să nu vi se întîmple un asemenea rău, de acum de azi, de cînd sîntem sănătoşi, să le trimitem aceste bunuri în patria noastră; numai în acest fel ne vom bucura. Prin aceia, le vom pune în depozit în loc sigur. Acolo sus, în sfîrşit, nu este nici un lucru ca aici; acolo nici moartea, nici testamentele, nici moştenitorii, nici batjocoritorii, nici cursele nu sînt; ci cel ce iese din această lume, despuiat de bunuri, se va bucura pururea. Care este omul aşa de nenorocit să nu vrea să trăiască veşnic în plăceri cu bogăţiile sale? Să le trimitem acolo bogăţiile noastre în cer. Nu ne trebuie pentru acest transport nici asini, nici cămile, nici căruţe, nici corăbii. Dumnezeu ne-a eliberat de orice rău, de toate grijile; n-avem nevoie decît de săraci, de şchiopi, de orbi, de bolnavi. Acelora le revine sarcina să facă acest transport, aceştia fac ca bunurile noastre să treacă la cer; ei sînt cei ce deschid moştenirea bunurilor veşnice stăpînilor de asemenea bunuri. Facă cerul ca noi să ne bucurăm toţi, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă fie Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 17

„Acestea s-au petrecut în Betabara, dincolo de Iordan, unde boteza Ioan A doua zi a văzut Ioan pe Iisus venind către el şi a zis: Iată, Mielul lui Dumnezeu, Cel Care ridică păcatul lumii" (Cap.1, Vers.28- pînă la Vers.35).

1. „Eu nu sînt vrednic să dezleg cureaua încălţămintelor lui; iată Mielul lui Dumnezeu, Cel Care ridică păcatul lumii"; aceste cuvinte ale lui Ioan Botezătorul sînt o mărturisire minunată a măreţiei lui Iisus Hristos.

2. Iisus Hristos nu avea nevoie de nici un botez.

3. Se susţine fals că Iisus a făcut minuni în copilărie. Pentru ce n-au crezut evreii în Iisus Hristos, auzind predica lui Ioan Botezătorul şi văzînd semnele şi minunile.

1. Este un mare bine a vorbi cu rîvnă şi liber; de a dispreţui totul cînd este vorba de a mărturisi pe Iisus Hristos: acest bine atît de mare şi aşa de minunat, încît Fiul unic îl va lăuda el însuşi pe cel ce va mărturisi aşa înaintea oamenilor. Şi sigur, nu este potrivire între răsplată. Voi îl mărturisiţi şi-l recunoaşteţi pe pămînt, şi el vă va recunoaşte în cer (Mt. 10,32): voi îl recunoaşteţi înaintea oamenilor, şi el vă va recunoaşte înaintea Tatălui său şi înaintea tuturor îngerilor. Acela era Ioan Botezătorul: el nu privea nici la

mulțime, nici la slavă, nici la orice; ci toate aceste lucruri, le călca în picioare, şi cu această libertate care i se potrivea slujirii lui, el îl propovăduia pe Iisus Hristos înaintea lumii întregi. Căci dacă evanghelistul arată locul unde predica Ioan, o face pentru a arăta libertatea cu care acest erou făcea să tune şi să răsune glasul său. Aceasta o făcea nu în casă, sau într-un loc retras, nici în adîncul pus lui, ci pe malurile Iordanului, în mijlocul unei mulțimi de oameni, şi în prezența tuturor celor pe care-i boteza el; căci evreii erau acolo: acolo făcea el această mărturisire, plină de o învățătură foarte mare şi adîncă, pri care arăta că el nu era vrednic însuşi să dezlege curelele încălțămintei lui Iisus Hristos.

Dar cum arată evanghelistul locul? prin aceste cuvinte: „Acestea s-au petrecut în Betabara". Prin care el a observat că cele mai bune texte merg spre Betabara. Căci Betania nu este dincolo de Iordan, nici în pustie, ci aproape de Ierusalim.

Sfîntul Ioan arată şi el locul pentru alt motiv. Precum avea de spus lucruri care nu erau vechi, ci s-au petrecut recent, el îi ia ca martori pe cei ce s-au aflat prezenți acolo şi l-au văzut pe el. Fiind sigur că el nu adăuga nimic la adevăr, şi că a descris şi arăta în mod adevărat şi simplu lucrurile aşa cum s-au petrecut, el îşi scoate dovada sa din locul acela ca o mărturie a adevărului.

„A doua zi a văzut Ioan pe Iisus venind către el şi a zis: Iată, Mielul lui Dumnezeu, Cel Care ridică păcatul lumii". Evangheliştii şi-au împărțit timpul. Sfîntul Matei sare uşor peste timpul care a precedat închiderea lui Ioan Botezătorul, se grăbeşte să vină, la ceea ce s-a petrecut apoi: Sf. Ioan Evanghelistul, nu numai că trece prin puține cuvinte asupra acestui fapt, ci el insistă asupra lui în mod deosebit. Sf. Matei după ce a ieşit Iisus din pustie, lăsînd ceea ce s-a petrecut în acest interval, spre exemplu: întrebările trimişilor evreilor, răspunsurile lui Ioan Botezătorul, şi celelalte lucruri, vine dintrodată la închisoare: „Iar Iisus, auzind că Ioan a fost întemnițat, a plecat în Galileea" (Mt. 4,12). Dar Sf. Ioan nu face aşa, el nu vorbeşte despre plecarea lui Iisus din pustie, cum a spus Sf. Matei; ci spune ceea ce s-a petrecut după ce Iisus coborîse din munte, şi trecînd peste împrejurări adaugă: „Căci Ioan nu fusese aruncat încă în închisoare" (Ioan 3,24).

Şi pentru ce veți zice voi, vine atunci Iisus la Ioan nu odată ci de două ori? Sfîntul Matei îl face să vină, fiindcă trebuia să primească botezul, şi Iisus arată zicînd: „Aşa trebuie să împlinim toată dreptatea" (Mt. 3,15). Dar Ioan zice că el vine şi a doua oară, după ce primise botezul; ceea ce face să se vadă prin aceste cuvinte: „Am văzut pe Duhul Sfînt coborîndu-se din cer şi rămînînd peste El" (Ioan 1,32). Pentru ce vine dar la Ioan? Aceasta fiindcă Ioan botezîndu-l cu mai mulți alții, s-a putut crede că a venit la el pentru acelaşi motiv ca şi ei, adică pentru a-şi mărturisi păcatele sale, şi să facă pocăință spălîndu-se în rîu: el trebuie să se arate a doua oară, pentru a-i da lui ocazia să ridice acestă bănuială şi s-o şteargă. Căci atunci cînd zice Ioan: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel Care ridică păcatul lumii" el depărtează şi risipeşte cu totul această părere falsă. Este evident în sfîrşit, că cel ce

este atît de curat, încît poate să spele păcatele altora, nu vine pentru a-şi mărturisi păcatele sale; ci pentru a-i da ocazie acestui minunat predicator să întipărească mai adînc în sufletul ascultătorilor săi ceea ce le-a zis mai înainte, repetîndu-le a doua oară, şi de a mai adăuga ceva lucru.

2. Ioan zice „Iată-l", fiindcă foarte mulţi îl căutau de foarte multă vreme din cauza a ceea ce au auzit că s-a zis. El îl arată prezent, şi zice, „Iată-L" pentru a le face lor să cunoască, că era acela chiar pe care ei îl căutau de mult. „Acesta este Mielul", el îl numeşte miel, aducînd în sufletul evreilor profeţia lui Isaia (Is. 16,1; 53,7), şi încă mielul închipuit care se jertfea din timpul lui Moise, pentru a-i duce prin chip mai uşor la adevăr. Şi sigur, acest miel n-a luat, şi n-a şters păcatul nimănui, dar acesta a luat şi a şters păcatele lumii întregi: această lume care era gata să piară, el a slobozit-o dintrodată dim mînia lui Dumnezeu (1 Tes. 1,10). „Acesta este despre care eu am zis: După mine vine bărbat, Care a ajuns să fie înaintea mea, fiindcă mai înainte de mine era" (30). Nu vedeţi voi aici, explicarea la ceea ce a spus Ioan mai sus? După ce l-a numit pe Iisus miel, şi a spus că el ridică păcatul lumii, el zice acum: „Mai înainte de mine era", prin care face să se înţeleagă că acest cuvînt: „înainte", trebuie să se explice prin aceia: că el este cel ce ridică păcatul lumii, că el este cel ce botează cu Duhul Sfînt. Venirea mea n-a făcut nimic mai mult, decît să vă anunţ pe binefăcătorul comun a întregului univers, şi să vă administrez botezul cu apă; dar venirea lui curăţă pe toţi oamenii, şi dă puterea Duhului Sfînt. Acesta este înainte de mine, adică el este mai mare, mai minunat decît mine „fiindcă mai înainte de mine era". Ca cei ce au primit nebunele greşeli ale lui Pavel de Samosata să roşească combătînd un adevăr atît de clar şi atît de evident!

„Şi eu nu-L cunoşteam" (31). Vedeţi cum ridică orice bănuială prin această mărturie, arătînd că el nu vorbeşte astfel din linguşeală sau din prietenie; ci prin descoperirea pe care i-a făcut-o Dumnezeu. „Eu nu-L cunoşteam", zice el, cum eşti tu dar un martor vrednic de credinţă? Cum îl faci tu cunoscut altora, dacă tu însuşi nu-l cunoşti? Ioan Botezătorul n-a zis de loc: Eu nu-L conusc ci „Eu nu-L cunoşteam", ca aşa să se arate foarte vrednic de credinţă. Cum, în sfîrşit, ar fi avut el linguşire pentru cel pe care nu-l cunoştea? „Dar ca să fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu, botezînd cu apă" (31). Iisus Hristos deci n-avea nevoie de botezul lui Ioan: Şi această baie n-a fost instituită decît pentru a-i duce pe toţi ceilalţi oameni la credinţa în Iisus Hristos. Căci Ioan Botezătorul n-a zis: eu am venit să botez pentru a-i face curaţi pe cei ce-i voi boteza, nici pentru a-i uşura de păcatele lor; ci „ca să fie arătat lui Israel".

Dar ce! aşa-i că fără botezul lui Ioan, nu se putea nici predica, nici atrage poporul? Eu răspund că aceia n-ar fi fost prea uşor dacă botezul n-ar fi însoţit predica, n-ar fi alergat toţi la fel, şi ei n-ar fi cunoscut întîietatea unui botez faţă de celălalt, fără a face comparaţie. Dacă poporul ieşea de prin cetăţi, aceasta o făcea nu pentru a merge să asculte predica lui Ioan Botezătorul. Pentru ce oare? Ci ca, mărturisindu-şi păcatele lor să fie botezaţi. Dar, odată sosiţi, ei învăţau să-l cunoască pe Iisus Hristos, şi la fel deosebirea botezurilor: botezul lui Ioan era mai minunat decît acela al

evreilor, şi iată pentru ce alergau toţi acolo, dar chiar acest botez era însuşi imperfect.

Cum l-ai cunoscut tu dar? el zice, prin pogorîrea Duhului Sfînt. Dar de teamă ca cineva să nu fie înşelat să creadă că el a avut nevoie de Duhul Sfînt, precum avem noi nevoie, ascultaţi cum ridică această bănuială, făcînd să se vadă că Duhul Sfînt a coborît numai pentru a-l arăta lui că trebuie să-l propovăduiască pe Iisus Hristos căci zicînd: „Şi eu nu-L cunoşteam", el adăugat, dar Cel Care m-a trimis să botez cu apă, acela mi-a zis: Peste Care vei vedea Duhul coborîndu-se şi rămînînd peste El, Acela este Cel Care botează cu Duh Sfînt" (33). Aceste cuvinte nu vă fac să vedeţi, că Duhul Sfînt a coborît în mod unic numai pentru a-l face cunoscut pe Iisus Hristos? Mărturia lui Ioan Botezătorul era fără îndoială prin ea însăşi lipsită de orice bănuială; dar sf. Înaintemergător, pentru a da mai multă greutate şi mai multă crezare mărturiei lui, o raportează la Dumnezeu şi la Duhul Sfînt. Cum adevărul pe care l-a vestit el, că Iisus Hristos ridică păcatele lumii întregi, şi că el era aşa de mare şi atît de puternic încît era deajuns singur pentru a face o aşa de mare minune şi răscumpărare, era aşa de minunat şi aşa de înalt, încît putea să-i pună în uimire pe toţi ascultătorii săi, el o întăreşte; el o confirmă făcînd să se vadă că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, că el n-avea nevoie nicidecum de botez, şi că Duhul Sfînt n-a coborît decît pentru a-l face cunoscut. Căci nu era în puterea lui Ioan să dea Duhul Sfînt, ceea ce o spun cei ce au primit botezul de la el, pentru că ei zic: „Noi nici n-am auzit dacă este Duh Sfînt" (Fap. 19,2) Iisus Hristos n-avea deci nevoie, nici de botezul lui Ioan, nici de un altul; ci propriu zis botezul avea nevoie de puterea lui Iisus Hristos; căci ce-i lipsea încă era binele suprem, eu vreau să spun de darul Duhului făcut celor botezaţi. Iisus Hristos este care, prin venirea sa, a adus în lume darul Duhului Sfînt.

„Şi a mărturisit Ioan, zicînd: Am văzut Duhul coborîndu-se, din cer, ca un porumbel şi a rămas peste El. Şi eu nu-L cunoşteam pe El, dar Cel Care m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: Peste Care vei vedea Duhul coborîndu-se şi rămînînd peste El, Acela este Cel Care botează cu Duh Sfînt. Şi eu am văzut şi am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu" (32,33,34). Ioan repetă adesea „eu nu-L cunoşteam" şi aceasta nu fără motiv; aceasta fiindcă el îi era lui părinte după trup. „Şi iată Elisabeta, rudenia ta, a zămislit şi ea fiu la bătrîneţea ei" (Lc. 1,36). De teamă deci ca să nu pară că el îi dădea astfel mărturie din cauza rudeniei lui, el zice adesea: "Eu nu-L cunoşteam". Şi în adevăr nu-l cunoştea, pentru că el depărtat de casa tatălui său, îşi petrecea viaţa în pustie.

Dar pentru ce dacă nu-l cunoştea înainte de coborîrea Duhului Sfînt şi numai atunci l-a cunoscut pentru prima dată "se oprea el" să nu-l boteze înainte de botez, zicînd: „Eu am trebuinţă să fiu botezat de Tine?" (Mt. 3,14). Acela era un semn că lui îi era cu desăvîrşire cunoscut. Dar aceasta nu era decît după puţin, şi chiar nu putea fi altfel: căci aceste minuni care s-au făcut în copilăria lui Iisus, ca ceia privitoare la magi, şi altele asemenea, s-au întîmplat cu multă vreme înainte, Ioan el însuşi era copil: şi în tot timpul

care a urmat Iisus a rămas necunoscut lumii întregi. În sfîrşit, dacă ar fi fost cunoscut, Ioan n-ar fi zis: „Eu am venit botezînd cu apă ca să fie arătat lui Israel".

3. Este evident dar că minunile care i se atribuie lui Iisus Hristos în copilăria sa sînt false, şi că ele au fost inventate şi închipuite. Dacă Iisus a făcut minuni din copilăria sa, Ioan ar fi cunoscut-o, şi tot poporul n-ar fi avut nevoie de un învăţător ca să-l înveţe. Ori, Ioan zice că el dacă a venit, era ca Iisus Hristos să fie cunoscut lui Israel, şi pentru aceia zicea: „Eu am trebuinţă să fiu botezat de Tine". Apoi, cum îl cunoştea mai bine, el îl vesteşte poporului, zicînd: „Acesta este despre Care eu am zis: După mine vine bărbat, Care a ajuns să fie înaintea mea, şi care m-a trimis să botez cu apă". El l-a trimis pe Ioan pentru a se face cunoscut lui Israel, şi el însuşi i s-a descoperit lui Ioan înainte de coborîrea Duhului Sfînt. Iată pentru ce acesta spunea înainte ca Iisus să fi venit la el: „Cel ce este înaintea mea vine după mine". Ioan nu-l cunoştea deci înainte ca el să fi venit la Iordan, şi cînd boteza tot poporul, ci îl cunoaşte cînd vine el să se boteze. Tatăl i l-a descoperit el însuşi profetului şi Sfîntul Duh l-a făcut cunoscut evreilor în timp ce se boteza. Căci pentru ei a coborît Duhul Sfînt. În sfîrşit, de teamă ca să nu fie disprețuită mărturia lui Ioan care zicea: „El este înaintea mea", şi: „El botează cu Duh Sfînt", şi: „El va judeca lumea"; Tatăl anunţîndu-l pe Fiul său îşi face auzit glasul; Duhul Sfînt vine, şi face să cadă acest glas asupra capului lui Iisus Hristos. Cum Ioan boteza, cum Iisus era botezat, cîţiva din cei ce erau prezenţi ar fi putut crede că lui Ioan i se adresau aceste cuvinte; Duhul Sfînt înlătură această bănuială. Atunci deci cînd zice Ioan: „Eu nu-L cunoşteam", trebuie s-o înţelegem aceia despre timpul trecut, şi nu despre cel ce a precedat imediat botezul; altfel cum s-ar fi apărat el zicînd: „Eu am trebuinţă să fiu botezat de Tine?" Cum ar fi zis despre el cuvinte aşa de mari?

Pentru ce, deci, veţi zice voi, evreii n-au crezut în Iisus Hristos? Ioan nu era singurul care a văzut Duhul Sfînt sub chipul unei porumbiţe. Că ei l-au văzut o accept. Totodată aceste semne, pentru a fi văzute bine, n-au pe atîta nevoie de ochii trupului pe cît de ochii sufletului: altfel se privesc ca nişte închipuiri zadarnice şi imagini numai. Dacă evreii, cînd l-au văzut pe Iisus Hristos făcînd minuni, cînd l-au văzut cum atingea cu mîinile sale trupurile bolnavilor şi ale morţilor, şi aducîndu-i la viaţă, la sănătate, prin singura atingere, au fost aşa de stăpîniţi de nebunia invidiei, că nu s-au temut să spună contrarul a ceea ce vedeau, cum s-ar fi vindecat de necredinţa lor pentru o simplă arătare a Duhului Sfînt? Dar unii zic că nu toţi au văzut aceste lucruri, ci numai Ioan şi cei ce erau într-o dispoziţie bună. Cu toate că toţi cei ce aveau ochi puteau să-l vadă pe Duhul Sfînt coborînd în formă de porumbel, nu înseamnă pentru aceia că toţi l-au văzut în mod arătat. Zaharia, Daniel şi Ezechiel, au văzut lucruri sub chipuri simţite, şi totodată ei n-au avut însoţitori nici martori ai viziunilor lor. Moise a văzut la fel lucruri, şi aşa lucruri încît nici unul n-a văzut ca el. Nu toţi ucenicii au fost socotiţi vrednici să vadă schimbarea la faţă a Domnului nostru Iisus Hristos pe munte: mai mulţi nu toţi au văzut învierea lui. Sfîntul Luca o spune: „Dar

Dumnezeu L-a înviat a treia zi şi l-a dat să Se arate, Nu la tot poporul, ci nouă martorilor, dinainte rînduiţi de Dumnezeu" (Fap. 10,41).

„Eu L-am văzut, zice Ioan, şi am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu" (34). Dar unde a mărturisit el că el este Fiul lui Dumnezeu? El l-a numit Miel şi a spus că el trebuie să boteze în Duhul Sfînt, dar niciodată n-a spus că el este Fiul lui Dumnezeu. De altfel ceilalţi evanghelişti scriu că el a încetat să predice după botez, şi trecînd peste ceea ce s-a petrecut în acest interval de timp ei arată minunile pe care le-a făcut Iisus după ce Ioan Botezătorul a fost prins şi pus în închisoare. De unde putem scoate concluzia că ei au trecut sub tăcere aceste lucruri şi multe altele încă (Ioan 21,25). Sfîntul Ioan ne face atenţi la sfîrşitul evangheliei sale; evangheliştii erau aşa de departe de a inventa ceva spre slava lui Iisus Hristos, încît dimpotrivă, ceea ce se părea că-l coboară ei au spus-o toţi ca un cor, şi nu se va afla vreunul să fi omis ceva; ci privitor la minuni, cîţiva n-au vorbit de acelea care au fost amintite odată, şi sînt altele pe care ei le-au omis toţi împreună.

Eu nu spun acestea fără motiv, eu o spun pentru a mustra neruşinarea neamurilor. Căci ceea ce am spus despre caracterul evangheliştilor ajunge pentru a arăta zelul şi iubirea lor pentru adevăr, şi pentru a dovedi că ei n-au scris nimic din linguşire sau din complăcere. Voi puteţi să vă folosiţi de acest motiv pentru a-i ruşina şi a-i respinge. Dar daţi toată atenţia şi grija voastră; va fi absurd şi urît, cînd sînt văzuţi medicii, căruţaşii, croitorii într-un cuvînt toţi oamenii de meserie punîndu-şi toată grija să-şi apere meseriile lor, iar cel ce se numeşte creştin să nu vă poată spune nici un cuvînt pentru apărarea credinţei lui. Pe cînd dacă un meşteşugar neglijează să-şi valorifice talentul, el nu riscă decît să-şi piardă argintul său; dar, neglijînd în a-ţi apăra credinţa, îţi ucizi sufletul tău. Şi noi sîntem într-o stare aşa de rea că toată grija o dăm primelor lucruri; şi privitor la aceste griji necesare, care sînt temeiul mîntuirii le neglijăm, noi le disprețuim ca şi cum n-ar avea nici o importanţă.

OMILIA 18

„A doua zi iarăşi stătea Ioan şi doi dintre ucenicii lui.- Şi privind pe Iisus Care trecea, a zis: Iată Mielul lui Dumnezeu!-Şi cei doi ucenici l-au auzit cînd a spus aceasta şi au mers după Iisus" **(Cap.1, Vers. 35,36,37).**

1. Pentru ce repeta Ioan Botezătorul adesea aceleaşi cuvinte? Cîţiva catehumeni amînau primirea botezului pînă la moarte.

2. Proorocii şi apostolii l-au vestit pe Iisus Hristos nefiind el de faţă, iar Sf. Ioan Botezătorul îl vesteşte fiind de faţă Iisus.

3. Cu cît se dă mai multă hrană trupului cu atîta se slăbeşte mai mult, cu cît se dă mai multă sufletului cu atît se întăreşte mai mult.

1. Omul este nepăsător şi înclină spre pierzare, nu prin însăşi starea naturii lui, ci printr-o nepăsare a voinţei. Iată pentru ce are el nevoie de repetări nenumărate şi pentru aceasta sf. Pavel scriindu-le filipenilor le zicea: „Nu-mi este greu, şi vouă de folos să vă scriu aceleaşi lucruri" (Filip. 3,1). Cînd pămîntul a primit odată sămînţa, el aduce îndată rodul şi n-are nevoie de o nouă semănare; dar nu este aşa cu sufletul nostru: după ce s-a aruncat adesea sămînţa în el şi a fost cultivat cu mare grijă, este mare fericire, dacă el a primit o singură dată sămînţa. În sfîrşit, ceea ce se spune nu se imprimă imediat în suflet, fiindcă solul este prea dur, umbrit de spini, şi sufletul este înconjurat de o mulţime de vrăjmaşi care nu încearcă decît să-i întindă piedici lui şi să smulgă sămînţa. În al doilea rînd, după ce sămînţa a intrat şi a prins rădăcini, trebuie aceleaşi griji pentru ca să se întărească tulpina, ca ea să crească şi să aducă rodul său şi ca nimic să n-o împiedice. Privitor la semînţe, se poate spune că spinul odată format şi ajuns în vigoarea lui, nu mai este greu să se păstreze, de secetă, năpastă sau alte pericole; dar privitor la învăţătură nu este la fel: chiar cînd lucrul s-a terminat, o furtună care vine, greutăţile, tulburările care se nasc, bruscările celor răi, o mulţime de ispite pot dărîma tot edificiul.

Căci nu fără motiv spunem noi toate acestea; ci precum Ioan Botezătorul repetă aceleaşi lucruri ca voi să nu le luaţi ca ceva nepotrivit şi greu. El ar fi binevoit să-i fi fost deajuns să spună o singură dată pentru a se face ascultat; dar văzînd că nepăsarea în care erau afundaţi cea mai mare parte din ascultătorii săi, îi împiedica să înţeleagă imediat ceea ce-i învăţa, el îi trezeşte prin aceste repetiţii; dar voi fiţi atenţi, a zis Ioan Botezătorul: „Cel care vine după mine, înainte de mine a fost". Şi „Eu nu sînt vrednic să-i dezleg cureaua de la încălţămintele lui" şi, „Acesta vă va boteza cu Duh Sfînt şi cu foc"; şi că „el a văzut Duhul Sfînt coborîndu-se ca un porumbel şi rămînînd peste El, şi el a mărturisit că el este Fiul lui Dumnezeu" (Mt. 3,11). Şi nimeni n-a fost atent, nici nu l-a întrebat sau să zică: Pentru ce spui tu acestea, cu ce motiv, pentru ce adevăr?

El a mai zis încă: „Iată Mielul lui Dumezeu, Care ridică păcatul lumii": şi ei nu sînt nici mai mişcaţi, nici puţin mai nepăsători şi mai reci. Iată pentru ce are el obligaţia să repete aceleaşi lucruri, de a face ca un ţăran care vrea să înmoiaie un pămînt tare şi tare din cauza căldurii, de a ridica prin cuvînt ca şi cu o căruţă sufletele lor grele şi nepăsătoare, ca sămînţa pe care o va arunca apoi să poată pătrunde mai adînc: iată pentru ce nu vorbeşte mult, neavînd în vedere decît de a-i aduce la Iisus Hristos. El ştia bine că dacă ei ar fi primit odată cu supunere cuvîntul lui, nu mai era nevoie, în viitor, de mărturia lui: precum se va şi întîmpla. Căci dacă samarinenii care imediat ce l-au auzit vorbind, îi spun femeii care le-a vestit lor: „Credem nu numai pentru cuvîntul tău, căci noi înşine am auzit şi ştim că acesta este cu adevărat Hristos, Mîntuitorul lumii" (Ioan 4,42); ucenicii trebuiau prea prompt să fie cîştigaţi, cum au fost de fapt; pentru că urmîndu-l şi auzindu-l vorbind numai o singură seară, ei nu s-au mai întors la Ioan, ci s-au lipit aşa de tare de Iisus Hristos încît au primit prima slujire a Stăpînului lor, şi îl vesteau acum pe cel nou: Evanghelistul zice că „Andrei a aflat întîi pe

Simon fratele său şi i-a zis: Am aflat pe Mesia (care se tîlcuieşte Hristos)" (Ioan 1,41).

Aici fraţilor, vă rog să vedeţi un lucru cu mine; este că atunci cînd boteza Ioan zicea: „Cel Care vine după mine mai înainte de mine era", şi „nu sînt vrednic să-i dezleg cureaua încălţămintelor lui", el n-a cîştigat pe nimeni; dar atunci cînd a vorbit despre întrupare şi a avut un limbaj mai puţin sublim, este sigur că atunci l-au urmat ucenicii. Şi nu numai la aceia trebuie să vă opriţi voi; ci trebuie să observaţi cum că nu sînt atraşi oamenii aşa de mulţi cînd se spun despre Dumnezeu lucruri mari şi înalte, ca atunci cînd se vorbeşte despre mila sa, despre iertarea sa şi despre ceea ce priveşte mîntuirea ascultătorilor. În sfîrşit, ei au auzit că Iisus ridică păcatul şi imediat au alergat. Dacă este posibil să ne spălăm păcatele noastre şi fărădelegile, ziceau ei, pentru ce mai stăm la îndoială? Este aici unul care fără greutate şi fără osteneală ne va elibera; nu va fi o nebunie de a amîna pentru altă vreme să primim un aşa de mare bine? Catehumenii să asculte acestea, ei care amînă mîntuirea lor, care amînă să primească botezul, pînă la ultima suflare a vieţii.

„A doua zi stătea Ioan iarăşi acolo zice Scriptura, şi a zis: „Iată Mielul lui Dumnezeu!" Iisus Hristos nu vorbeşte nimic, Ioan este cel ce spune totul: Mirele are obiceiul să facă la fel, el nu-i zice numic miresei; ci se prezintă şi stă în tăcere. Alţii îl vestesc şi-i prezintă mireasa. Ea apărea şi mirele n-o ia el însuşi, ci el o primeşte din mîinile altuia. După ce a primit-o astfel de la altul, el şi-o ataşează aşa de tare încît ea nu-şi aminteşte de aceia pe care i-a părăsit pentru a-l urma. Acelaşi lucru s-a petrecut cu privire la Iisus Hristos. El a venit pentru a se *căsători cu Biserica, n-a zis nimic el însuşi, el n-a făcut decît să se prezinte. Ioan prietenul mirelui, a pus în mîna sa (Hristos) mîna miresei (a Bisericii), cu alte cuvinte, sufletele oamenilor convinse prin predica sa: Iisus Hristos primindu-le le-a umplut de o mulţime de bunuri, de atîtea* încît ei nu s-au mai întors le cel care i-a adus pe ei la El.

2. Nu numai asupra acesteia trebuie să vă îndreptaţi atenţia voastră: precum la nunţi, nu mireasa este aceia care merge să-l caute pe mire; ci mirele aleargă cu grabă spre mireasă, fost-a el însuşi fiu de rege, şi mireasa a fost de o stare josnică, vedeţi chiar o roabă: aici la fel natura oamenilor n-a urcat la cer, ci mirele s-a smerit pe sine pînă la această urîtă şi disprețuită natură. Şi după serbarea nunţii, mirele n-a mai îngăduit ca ea să rămînă aici jos, ci luînd-o cu sine, el a dus-o în casa părintească.

Dar pentru ce Ioan Botezătorul nu-i ia el pe ucenicii săi de-o parte, ca să-i înveţe despre aceste adevăruri mari, şi să-i dea apoi lui Iisus Hristos? Pentru ce le zice în public şi în faţa întregii lumi: „Iată Mielul lui Dumnezeu"? Aceasta de teamă ca lucrul să nu pară nesigur. Dacă ucenicii săi l-ar fi aflat pe Iisus Hristos ca urmare a învăţăturilor în particular şi ca pentru a-i face plăcere, poate că s-ar fi lenevit să meargă: dar fiind duşi dimpotrivă să-l urmeze pe Iisus Hristos prin ceea ce au auzit spunîndu-se public despre el, ei au stăruit cu tărie, şi au devenit ucenicii credincioşi; ca şi cum l-ar urma nu din complăcere pentru dascălul lor, ci pentru propriul

lor folos şi avantaj. Proorocii şi apostolii l-au vestit pe Iisus Hristos fiind el în lipsă nefiind de faţă, aceia înainte de venirea lui, aceştia după înălţarea lui: dar singur Ioan Botezătorul l-a vestit fiind el de faţă: pentru aceasta este numit prietenul mirelui, fiind singurul care era prezent la nuntă. În sfîrşit, el este care a făcut totul şi a împlinit totul: el este care a început lucrul; el este cel care „Privind pe Iisus care trecea, zise: Iată Mielul lui Dumnezeu", arătînd că acesta nu era numai prin glasul lui, ci chiar din privirea cu care-i dădea mărturie. El îl admira pe Iisus Hristos, contemplîndu-l inima lui tresărea de bucurie, la început el nu-l predică, ci se mulţumeşte să-l admire ca prezent; el face să se cunoască darul pe care l-a adus Iisus Hristos, şi învaţă în ce fel trebuie să ne curăţim şi să ne pregătim ca să-l primim, căci numele de miel arată şi un lucru şi pe celălalt. El n-a zis: el este cel ce trebuie să ridice păcatul lumii, fiindcă el îl ridică totdeauna. El n-a ridicat păcatele numai în patima sa, cînd a suferit moartea pentru noi; ci chiar de atunci pînă acum el îl ridică, cu toate că el nu este în toate zilele răstignit, mereu atîrnat pe cruce: el n-a oferit decît o singură jertfă pentru păcate, dar prin această jertfă el curăţă mereu.

La fel precum numele de Cuvînt arată minunăţia sa, şi acela de Fiu întîietatea şi sublimitatea altora, aşa numele de miel şi de Hristos şi de profet, de adevărată lumină, de păstorul cel bun, şi în mod universal orice nume i s-ar da, adăugînd la acela articolul, se arată o mare deosebire. Căci o fi fost mai mulţi miei, mai mulţi profeţi, mai mulţi hristoşi mai mulţi fii; dar articolul îl pune pe acesta în mod infinit mai presus de ceilalţi toţi. Scriptura stabileşte şi întăreşte acest adevăr, nu numai prin articol, ci şi prin adăugirea cuvîntului „Unic". Efectiv acest Fiu n-are nimic comun cu creatura.

Căci dacă li se pare unora că ora zece n-ar fi aşa de potrivită pentru asemenea vorbiri; căci Scriptura zice:"Şi era ca la ceasul al zecelea": pentru mine eu judec altfel, şi zic că a judeca aşa înseamnă a se înşela. Eu cred că pentru cei mai mulţi şi dintre toţi care trăiesc după trup, şi i se supun lui pentru a cina, timpul nu este potrivit să discute despre lucruri serioase, pentru că mirosul cărnurilor sufocă sufletul: dar să ne gîndim că cel ce vorbea chiar nu se folosea de alimente obişnuite, şi aşa de uşor era seara precum sîntem noi dimineaţa, sau mai mult; el putea dar, chiar la o oră înaintată din zi să-şi formeze astfel de vorbiri. Pentru noi, adesea resturile cărnurilor şi a mîncărurilor revin la aceiaşi oră să ne tulbure imaginaţia noastră: dar acest prisos nu apasă trupul predicatorului. Mai mult, el rămîne în pustie şi lîngă Iordan, unde toţi alergau la botez cu multă frică şi respect, foarte indiferent la toate aceste griji trupeşti: aşa cum au rămas ei trei zile cu Iisus Hristos fără să mănînce nimic (Mt. 15,32). Este pentru un predicator curajos şi rîvnitor să nu-şi părăsească cîmpul său pînă ce el n-a văzut că sămînţa lui a prins rădăcină.

Dar pentru ce Ioan Botezătorul, în loc de a străbate toată Iudeea, pentru a-l predica pe Iisus Hristos, s-a oprit în lungul fluviului şi l-a aşteptat pentru a-l arăta cînd va veni? Aceasta pentru că el voia ca aceia să se facă prin fapte, şi pe cînd s-a pus să-l facă cunoscut lor, şi să-i convingă pe unii

să asculte pe cel ce are cuvintele vieții veșnice; dar el i-a lăsat lui Iisus Hristos să-și dea el însuși mărturia cea mai mare, aceia a faptelor, după cum spune însuși Iisus Hristos: „Dar Eu nu de la om iau mărturie, ci vă spun aceasta ca să vă mîntuiți. Căci lucrurile pe care mi le-a dat Tatăl ca să le săvîrșesc, lucrurile acestea pe care le fac Eu, mărturisesc pentru Mine că Tatăl M-a trimis" (Ioan 5,34,36). Vedeți cu cît este mai mare și mai tare această mărturie. Ioan a aruncat o simplă scînteie de foc; Iisus Hristos a apărut, și imediat s-a aprins flacăra și se înalță. În sfîrșit, cei ce nu-i dădeau atenție cuvîntului lui Ioan Botezătorul, zic în sfîrșit: „Toate cîte a zis Ioan despre Acesta erau adevărate" (Ioan 10,41). Ori dacă Ioan ar fi mers peste tot și ar fi vorbit așa despre Iisus Hristos, mărturia lui ar fi părut că se naște dintr-o iubire omenească, și nu ar fi crezut în predica lui.

3. „Și doi ucenici au auzit cînd a spus aceasta și au mers după Iisus" (37). Ioan avea pentru aceia și alți ucenici; dar aceștia, nu numai că nu l-au urmat de loc pe Iisus Hristos, ci chiar îi purtau invidie, căci ei ziceau: „Rabbi, Acela Care era cu tine dincolo de Iordan și despre Care tu ai mărturisit iată botează și toți se duc la El" (Ioan 3,26). Și mai mult, chiar aceiași ucenici, îi făceau reproșuri lui Iisus, zicînd: „Pentru ce postim noi și ucenicii tăi nu postesc?" (Mt. 9,14). Dar cei care erau mai buni ca și ei nu aveau aceleași sentimente, nici nu erau în aceiași dispoziție; ci imediat ce au auzit vorbindu-se despre Iisus Hristos l-au urmat. Și au mers după El, nu prin dispreț pentru primul lor învățător, ci pentru că ei îi erau lui foarte supuși, și arătau prin aceia că dreapta socoteală printr-un duh înțelept poruncea acultării lor.

Acestea nu sînt îndemnurile care i-au făcut să meargă după Iisus Hristos; aceia ar fi fost suspect; ei l-au urmat la singura veste că vor fi botezați cu Duhul Sfînt. Ei nu l-au părăsit deci pe stăpînul lor, ci au vrut să știe ce aducea Iisus mai mult decît el. Fiți atenți la purtarea și la reținerea lor. Sosiți lîngă Iisus, ei nu-l întreabă toți imediat despre lucrurile importante și necesare mîntuirii, nici despre adevărurile mari pe care le va vesti; ei nu-l întreabă public în prezența întregii lumi, nici ca în trecere; ci caută să vorbească cu el în particular. Ei știau bine că ceea ce le-a spus dascălul lor despre Iisus era adevărat, și nu numai insuflat de smerenie.

„Unul dintre cei doi care auziseră de la Ioan și veniseră după Iisus era Andrei, fratele lui Simon Petru" (40). Pentru ce nu-l spune evanghelistul și pe celălalt? Unii spun că este însuși care a scris evanghelia aceasta, alții, dimpotrivă, că acest ucenic nefiind prea însemnat, era prea puțin important să-i arate numele, și Ioan credea că nu-i nevoie să spună decît ceea ce-i necesar. Ce folos era de-l numea, pentru că nu se arăta numele celorlalți 72 de ucenici? Priviți că tot așa a făcut și Sf. Pavel: „Eu l-am trimis cu el pe fratele nostru, a cărui laudă întru evanghelie este în toate Bisericile" (II Cor. 8,18). În rest evanghelistul îl numește pe Andrei pentru un alt motiv. Care este acest motiv? Ca auzind că Simon imediat ce a auzit pe Iisus spunînd: „Urmează-mă și te voi face pescar de oameni" (Mt. 4,19), să nu se îndoiască de o așa de mare făgăduință și așa de puțin așteptată, voi să fiți avertizați că fratele său a pus cu multă vreme înainte în el temelia credinței.

„Iisus s-a întors, şi văzînd că ei îl urmau, el le-a zis: Ce căutaţi?" Aceasta ne învaţă că Dumnezeu previne voinţa noastră cu darurile sale, dar dacă punem voinţa noastră şi facem lucruri vrednice atunci el ne dă darurile Duhului Sfînt.

„Ce căutaţi voi?" Ce vrea să spună aceia? Ce: „Cel ce cunoaşte inimile oamenilor (Fap. 1,24) cel căruia toate gîndurile noastre îi sînt descoperite" (Evr. 4,13), întreabă şi răspunde? dar aceasta nu este de întrebat. Şi cum va putea el s-o spună? el îi întreabă, pentru a şi-i ataşa mai mult, pentru a le insufla o încredere mai mare şi pentru a face să se vadă că sînt vrednici de vorbirea lui. Căci era adevărat că fiind necunoscut, ei erau sfioşi şi fricoşi faţă de un stăpîn despre care ei au auzit atît de mari lucruri. Iisus deci îi întreabă; prin aceia alungă sfiala şi teama lor, şi el nu permite ca ei să meargă în tăcere pînă la casa lui. Dar chiar cînd nu i-ar fi întrebat ceea ce căutau, ei nu l-ar fi urmat mai puţin şi nu s-ar fi dus mai puţin cu el pînă la casa lui. Pentru ce-i întreabă dar? Pentru aceasta ce o zic, adică pentru a-i încuraja, pentru a înlătura sfiala şi timiditatea lor, şi pentru a le insufla încredere. Dar aceşti ucenici nu numai urmîndu-l pe Iisus Hristos şi-au arătat dorinţa şi rîvna lor de a se lega. a se ataşa de el, ci încă şi prin răspunsul pe care l-au dat la întrebarea lui. Înainte de a învăţa nimic de la el, de a-l auzi să spună ceva, ei nu *se stăpînesc de a-l numi stăpînul lor, introducîndu-se ca şi cu forţa în numărul ucenicilor lui, şi făcînd să se cunoască, că dacă îl urmează, este pentru a învăţa de la el lucruri folositoare.*

Consideraţi, vă rog, prudenţa lor. Ei nu zic: Înstruieşte-ne, sau învaţă-ne ceva lucru util şi necesar; dar ce zic ei? „Rabbi, unde locuieşti?". Ei doreau cum am spus să-i vorbească, să-l asculte şi să înveţe mai cu uşurinţă. Iată pentru ce nu amînă şi nu zic: Noi vom veni mîine, şi te vom asculta, atunci cînd vei vorbi tu în public; ci arată dorinţa lor mare de a-l asculta, în aceia că ei nu s-au întors la casele lor, cu toate că ora îi constrîngea, soarele fiind aproape de asfinţit (De se coucher). Scriptura face să se vadă: „Că era ca la ceasul al zecelea". La fel Iisus Hristos nu le spune nimic despre casa sa, nici mijloacele de a o cunoaşte, ci îi angajează mai mult să-l urmeze; în care face să se vadă că i-a primit deja în rîndul ucenicilor săi. Iată pentru ce nu le zice nimic asemănător: este destul de tîrziu, nu este timpul de a veni acum la casa mea, veţi învăţa mîine ceea ce veţi voi, acum mergeţi la casa voastră: ci le vorbeşte ca la nişte prieteni familiar ataşaţi de multă vreme persoanei sale.

Pentru ce dar le zicea Iisus altădată „Fiul Omului n-are unde să-şi plece capul" (Lc. 9,58); şi zice aici: „El le-a zis: Veniţi şi vedeţi" (39)? Dar aceste cuvinte: „N-are unde să-Şi plece capul" arată că n-avea casa lui, şi nicidecum că el nu se odihnea în vreo casă. Aşa trebuie să înţelegem aceste cuvinte ale pildei. În rest evanghelistul a zis: „Au mers deci şi au văzut unde locuia; şi au rămas la El în ziua aceia", dar el n-a spus adevărul, fiindcă este evident. Ei în sfîrşit nu l-au urmat pe Iisus Hristos, sau Iisus nu i-a atras el însuşi nu i-a angajat să vină la el, deci pentru a învăţa învăţătura lui, încît ei au primit într-o noapte atît de abundentă învăţătură şi cu atîta

ardoare şi rîvnă, încît fiecare dintre ei puţin după aceia alergînd de lîngă el îi chemau şi pe alţii. Să învăţăm din aceia fraţilor să preferăm divina învăţătură tuturor lucrurilor, şi să privim orice fel de vreme ca proprie pentru învăţătura noastră.

OMILIA 19

„Acesta a aflat întîi pe Simon, fratele său, şi i-a zis: Am aflat pe Mesia (care se tîlcuieşte Hristos).“ (Cap.1, Vers. 41,42).

1. Că omul nu poate să iasă din societate.- Andrei descoperindu-L pe Mesia, îl cheamă imediat pe fratele său pentru a-l face să ia parte la fericirea lui.

2. Profeţia arată puterea divină nu cu mai puţină siguranţă ca şi minunile.

3. Cei vechi aveau mai multe nume: creştinii n-au decît un singur nume de creştin.- Cît de minunat este acest nume şi de cinstit.- Să nu facem nimic nevrednic de acest nume. Noi purtăm numele lui Iisus Hristos.- Noi sîntem aşa de aproape de Iisus Hristos pe cît este capul de trup; aceia ne îndeamnă să-l imităm. Să folosim bine bogăţiile, cum?- Împărţind bunul său săracilor înseamnă a se îmbogăţi.

1. La început, Dumnezeu creîndu-l pe om, nu l-a lăsat singur, ci i-a dat femeia pentru a-i fi ajutor şi însoţitoarea sa (Fac. 2,18), ştiind că din această societate va ieşi un bine mare. Dar dacă femeia nu l-a folosit cum a trebuit, ce a urmat? În ciuda aceleia, dacă se cercetează lucrul în sine, se va vedea că o asemenea însoţire aduce multe foloase celor ce au minte şi simţuri. Aceia nu este adevărat numai despre om şi femeie; ci încă şi de fraţii care, dacă se vor bucura de aceleaşi binefaceri. Iată pentru ce zicea profetul: „Cît este de plăcut şi de frumos cînd sînt fraţii împreună“ (Ps. 132,1). Şi Sf. Pavel să nu ne retragem „din, întrunirile noastre, Biserica noastră“ (Evr. 10,25): căci în aceasta ne deosebim noi de animale. Iată ce ne face să construim oraşe, pieţe publice, case, pentru a fi strînşi împreună, nu numai prin comuniunea locuirii, ci şi prin legătura iubirii. Dumnezeu creatorul naturii noastre, făcînd-o în aşa fel ca ea să aibă nevoie de alţii, şi să nu-şi ajungă sieşi, a împărţit aşa de bine lucrurile, că însoţirea reciprocă şi întrunirile completează aceste neajunsuri. Pentru aceasta au fost statornicite nunţile, ca unul să afle la celălalt ceea ce lui îi lipseşte; aşa natura care era săracă îşi ajunge, în felul că, cu toate că a devenit muritoare, ea păstrează un fel de nemurire prin continua succesiune a uneia prin altul, de la unul la altul. Eu aş putea să mă întind asupra acestei materii, şi să vă fac să vedeţi care este folosul dintr-o strînsă şi sinceră unire: dar subiectul pe care trebuie să vi-l spun ne constrînge, şi noi numai cu ocazia lui atingem aceste lucruri.

Andrei rămînînd cu Iisus, şi învăţînd mult de la el, nu a ascuns această comoară în sînul lui; ci s-a grăbit să alerge la fratele său, voind să ia şi el parte la aceste bogăţii ale sale: dar de ce n-a spus Ioan ce a vorbit Iisus cu ei? Şi de unde ştim noi că pentru a-l asculta pe Iisus au rămas aceşti ucenici cu el? Noi vom face să vedeţi nu peste mult timp: şi se poate învăţa prin cele de azi. Consideraţi ce-i zice Andrei fratelui său: „Am aflat pe Mesia, care se chiamă Hristos". Prin aceia vedeţi, el descopere ceea ce a învăţat într-un timp aşa de scurt; el face să apară virtutea şi înţelepciunea învăţătorului care le-a dat lor această cunoaştere şi i-a convins, tot ca şi zelul şi înţelepciunea celor ce s-au ataşat la început să-l cunoască pe Iisus Hristos. În sfîrşit, ceea ce spune şi face Andrei, arată un suflet care doreşte din toată inima sa venirea lui Mesia, care nădăjduieşte că va veni din cer, care tresare de bucurie cînd află că el a sosit, şi se grăbeşte să-i anunţe şi pe ceilalţi o aşa de mare noutate. În lucrurile duhovniceşti, a-şi întinde în mod reciproc mîna, este un fapt al iubirii frăţeşti şi al unui adevărat părinte care iubeşte bine şi sincer.

Ascultaţi-l, cum la fel adaugă articolul. Căci Andrei n-a spus numai un Mesia, ci Hristosul (Le Messi): „Pe Cel pe care-L aşteptăm". Prin care se părea că el aşteaptă un Hristos, care n-avea nimic comun cu ceilalţi. Dar remarcaţi că de la început Petru este un spirit supus şi ascultător. La început, şi fără a mai aştepta aleargă: „Şi l-a adus la Iisus, zice evanghelistul". Ca apoi nimeni să nu hulească uşurinţa cu care a primit acest cuvînt fără multă cercetare. Este adevărat că fratele lui l-a explicat cu grijă şi tot; dar evangheliştii se leagă de ce este mai scurt, spunînd pe scurt lucrurile. Dar altfel sfîntul Ioan nu spune că Petru crezu imediat ci „că el l-a adus la Iisus", pentru a i-l da lui, ca el să înveţe toate lucrurile de la el. Alt ucenic era prezent aici la fel şi lua parte la totul. Căci dacă, atunci cînd Ioan Botezătorul zice: Iată Mielul, iată pe cel ce botează cu Duh Sfînt, el îi lasă lui Iisus Hristos grija de a ne da o înţelegere mai clară a acestei învăţături; Andrei care fără îndoială, nu se socotea vrednic şi capabil să explice totul, a trebuit să facă aşa: La fel s-a mulţumit să-l aducă pe fratele său chiar la izvorul luminii, căci el avea o aşa impresie şi o bucurie atît de mare că n-a ezitat să zică chiar nici o clipă. „Iisus privind la el, i-a zis: Tu eşti Simon fiul lui Iona; tu te vei numi Chefa, adică Petru" (42). Aici Iisus Hristos începe să-şi descopere puţin divinitatea prin prezicerile sale. Şi aşa a făcut şi cu Natanael (Ioan 1,48) şi cu femeia Samarineancă (Ioan 4,18).

2. Căci profeţiile nu-i mişcă mai puţin pe oameni decît minunile, şi ele exclud orice ideie de şarlatanism. Cei nebuni pot să calomnieze minunile: „Acest om ziceau evreii, scoate pe demoni cu puterea lui Beelzebut" (Mt. 12,24); dar niciodată nu s-a spus aşa ceva despre preziceri şi despre profeţii. Privitor la Simon şi la Natanael, Iisus Hristos s-a folosit de acest fef de învăţătură şi de instruire; dar el n-a făcut la fel privitor la Andrei şi la Filip. Pentru ce? fiindcă ei au auzit mărturia lui Ioan Botezătorul, care n-a folosit puţin pentru a-i pregăti: vederea celorlalţi ucenici a fost o mărturie vrednică de credinţă pentru Filip, capabilă de a trezi şi de a cuprinde inima lui. „Tu eşti Simon fiul lui Iona, tu te vei numi Chefa, adică Petru". Iisus face

crezută mai mult prezicerea unui lucru viitor decît a unuia prezent: cel ce-l numea pe tatăl lui Petru prevedea fără îndoială viitorul. Ori, este cinste şi slavă de a prezice aşa ceea ce nu trebuia să se întîmple decît după multă vreme. În rest nu era aceasta un compliment linguşitor, ci o adevărată prezicere a viitorului, viitorul însuşi o va arăta.

Dar fiind atenţi la forţa cu care Iisus o mustră pe Samarineancă, descoperindu-i viaţa ei trecută: „Cinci bărbaţi ai avut, îi zice Iisus, şi cel pe care-l ai acum nu-ţi este bărbat" (Ioan 4,18). La fel Tatăl său vorbeşte în profeţie atunci cînd se ridică împotriva cultului idolilor: „Că el vă descoperă ceea ce vi se va întîmpla, şi eu v-am mîntuit de nu se află printre voi nici un străin". Şi acelaşi lucru este în toate profeţiile. Căci acela este mai ales lucrul său, pe care demonii nu pot să-l imite, orice efort ar face. În sfîrşit, în minuni aparenţa şi închipuirea pot să înşele: dar natura nemuritoare, şi Dumnezeu singur poate să prezică în mod exact viitorul. Căci dacă uneori au făcut şi diavolii preziceri, ei n-au făcut decît pentru a-i înşela pe cei nebuni; de aceia totdeauna profeţiile lor s-au găsit false.

Petru nu răspunde nimic la ceea ce-i prezice Iisus: el nu vedea nimic clar încă, ci în acelaşi timp învăţa: el nu vedea prezicerea în întregimea ei: Căci Iisus n-a zis încă: Eu te voi supranumi Petru, şi „pe această piatră voi zidi Biserica mea", ci: „Tu te vei numi Chefa" (Mt. 16,18). Primul cuvînd arăta o autoritate foarte mare şi o putere foarte mare. Iisus Hristos nu descopere de la început toată puterea viitoare a lui Petru; el îşi micşorează apoi cuvintele. Dar după ce a descoperit şi şi-a arătat divinitatea sa, el vorbeşte atunci cu mai mare autoritate, zicînd: „Fericit eşti Simone, fiindcă Tatăl Meu ţi-a descoperit ţie acestea" (Mt. 16,17), şi încă: „Şi Eu îţi zic că tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea" (Mt. 16,18). El i-a dat deci acest nume, dar pe Ioan şi pe fratele său i-a numit fiii tunetului (Mc. 3,17). Pentru ce? Ca să arate că el însuşi este care a dat Vechiul Testament care a schimbat numele şi l-a numit pe Avram Avraam, pe Sara Sarra, pe Iacob Israel. El le-a dat la cei mai mulţi numele la naşterea lor; ca lui Isaac, lui Samson şi la alţii de care menţionează Isaia şi Osea; el la cei mai mulţi le-a schimbat numele pe care l-au dat părinţii lor, ca celor de mai sus şi Isus, fiul lui Navi. Cei vechi aveau obiceiul să dea nume scoase din fapte aşa a făcut şi Ilie însuşi. Şi aceasta nu fără motiv; ei făceau aşa, ca numele însuşi să fie al binefacerii lui Dumnezeu, sau că exprimînd o profeţie el trezea în amintirea ascultătorilor acel fapt: aşa i-a dat Dumnezeu nume lui Ioan din pîntecele maicii sale. Căci cei care din copilărie trebuie să fie străluciţi pentru virtutea lor, de acolo îşi au numele lor (Is. 49,1): dar cei ce nu trebuiau să se arate străluciţi decît mai tîrziu, mai tîrziu primeau numele care le era propriu.

3. În acest timp se dădea deci la cei mai mulţi mai multe nume. Acum noi nu avem decît un singur nume; dar este un nume care este mai mare decît toate acelea, pentru că noi sîntem numiţi creştini şi fii ai lui Dumnezeu, şi prieteni ai lui Dumnezeu şi trupul său. Acest nume ne îndeamnă şi ne încurajează mai mult decît toate celelalte; el ne face mai atenţi şi mai înţelepţi să facem virtutea. Să nu facem deci nimic care să fie nevrednic de

un aşa de mare nume şi atît de cinstit: să ne gîndim la incomparabila cinste pe care o avem noi de a purta numele lui Iisus Hristos; căci din acest nume ne numeşte Sf. Pavel creştini. Să contemplăm şi să admirăm măreţia acestui nume. Dacă cel ce este numit fiul unui căpitan mare sau a unui personaj strălucit, primeşte sentimente înalte cînd aude că el aparţine sau la acela sau la acesta, îşi face o cinste foarte mare de a purta acest nume, şi nu cruţă nimic ca să nu-l necinstească prin laşitate; noi care ne tragem numele nu de la un căpitan, nu de la un prinţ pămîntesc, nu de la un înger, sau de la un arhanghel, sau de la un serafim, ci de la Regele lor, nu ne vom expune noi viaţa noastră, nu o vom pierde noi mai bine decît a necinsti pe cel ce ne-a cinstit cu acest nume al său? Nu cunoaşteţi voi casa împăratului, gărzile lui, soldaţii săi înarmaţi cu lănci, slujitorii săi care-l păzesc; nu ştiţi voi de ce cinste şi de ce privilegiu se bucură ei? Aşa noi care ne apropiem mult mai mult de Regele nostru, şi care sîntem pe atît de aproape pe cît este capul de trup, noi trebuie să facem totul şi să punem totul în faptă pentru a imita pe Iisus Hristos.

Ce zice oare Iisus Hristos? „Vulpile au vizuini şi păsările cerului cuiburi; dar Fiul Omului n-are unde să-şi plece capul" (Lc. 9,58). Dacă vom cere de la voi acelaşi lucru, poate că cei mai mulţi vor crede sfatul greu şi aspru? Pentru aceasta eu nu voi cere o imitaţie aşa de desăvîrşită, pentru a cruţa slăbiciunea voastră. Dar vă voi ruga să nu vă legaţi atîta de argint, şi dacă din cauza slăbiciunii voastre, eu nu cer de la voi decît o virtute limitată, voi din partea voastră fugiţi de excesul stricării. Eu nu vă hulesc de loc pentru că aveţi case, pămînturi, bogăţii, slujitori; ci doresc să le ştiţi păstra aceste lucruri aşa cum trebuie, şi fără pericol pentru voi. Ce vreau să spun prin aceia? că trebuie să fiţi stăpîni şi nu robi; să le stăpîniţi fără ca ele să vă stăpînească; a le folosi dar a nu abuza. Bogăţiile se numesc în limba greacă cu un nume care înseamnă „a sluji", pentru a ne face să înţelegem că trebuie să le facem să slujească nevoilor noastre şi nu a le închide şi a le păzi. Unul este de un slujitor, şi celălalt de un stăpîn; a le păzi este funcţia unui slujitor: a le împărţi este de un stăpîn. Voi nu le-aţi primit pentru a le închide în pămînt ci pentru a le împărţi. Dacă Dumnezeu voia să fie păzite, el nu le-ar fi dat oamenilor, ci le-ar fi lăsat ascunse în pămînt; precum vrea să le împartă el permite ca să le avem, ca noi la fel să le împărţim. Căci dacă noi le reţinem în casele noastre, nu mai sîntem stăpîni.

Dar dacă vreţi să le înmulţiţi, şi pentru aceia le-aţi păzit, aceasta va fi un mijloc minunat de a le adăuga decît de a le împărţi şi a le răspîndi în toate părţile. În sfîrşit nici o osteneală fără rod; mereu costă pentru a te îmbogăţi: ceea ce se petrece zilnic o arată. Aşa face negustorul: acesta răspîndeşte sămînţa sa, acela argintul lui: unul merge pe mare, celălalt în timpul anului se ocupă să semene pămîntul şi să cultive ceea ce a semănat.

În comerţul pe care vi-l propun eu n-aveţi nevoie să echipaţi vase, să prindeţi boi, să lucraţi pămîntul, voi n-aveţi nevoie să priviţi la timp, nici anotimpurile, n-aveţi de a vă teme de nimic. Pe această mare nu se întîlnesc nici vase, nici pietre, nici pericole. Această călătorie nu cere de la voi decît

un singur lucru: să împărțiți bunul vostru. Vierul de care vorbeşte Iisus Hristos zice: „Tatăl meu este vierul" (Ioan 15,1) va face tot restul.

OMILIA 20

„A doua zi a voit să meargă în Galileea şi a aflat pe Filip. Şi i-a zis Iisus: Urmează-Mi. Iar Filip era din Betsaida, din cetatea lui Andrei şi a lui Petru" (Cap.1, Vers. 43,44- pînă la Vers.49).

1. Chemarea lui Filip.- Dntr-un singur cuvînt Iisus l-a făcut să-l urmeze. Filip îl aduce pe Natanael la Iisus.
2. Caracterul lui Natanael, prudența lui; cum este adus la credință.
3. Credincioşii sînt obligați să facă ceea ce vrea Iisus Hristos şi cere de la ei.-Bucuria de a-l fi cunoscut pe Iisus Hristos constă în a i se supune lui.- Trebuie să-l hrănim cînd îi este foame şi cînd îi este sete să-l adăpăm.-

Nu va respinge darurile noastre oricît de mici vor fi ele. Iubirea se arată nu prin cuvinte ci prin fapte.

1. Tot omul care caută cu grijă are ceva cîştig; cum este scris în Proverbe. Dar Iisus Hristos face să se audă ceva mai mult, zicînd: „Cel ce caută, află" (Mt. 7,8). Aşa este de mirare că Filip l-a urmat pe Iisus Hristos. Andrei vine la el după ce l-a auzit pe Ioan, şi Petru după ce l-a auzit pe Adrei. Dar Filip, fără a învăța nimic de la nimeni, numai ceea ce i-a zis Iisus Hristos: „Urmează-Mi", se supune imediat pentru a nu-l mai părăsi şi pentru a-l anunța altora. Alergînd lîngă Natanael i-a zis: „Am aflat pe Acela despre Care au scris Moise în Lege şi proorocii" (45). Nu vedeți grija lui, rîvna lui să citească scrierile lui Moise, şi că el era din cei care aşteptau venirea lui Iisus Hristos? În sfîrşit aceste cuvinte: „Am aflat", arată pe omul care în continuu caută.

„A doua zi a voit să meargă în Galileea", Iisus Hristos înainte ca cineva să i se ataşeze lui, nu chiamă pe nimeni. Şi aceasta nu fără motiv; este efectul unei înțelepciuni mari şi a unei prudențe foarte înalte: Dacă el i-ar fi chemat pe ucenici înainte ca nici unul să se se fi ataşat lui, ei s-ar fi retras poate apoi; după ce au luat hotărîre ei înşişi să-l urmeze ei au rămas tari. Ori dacă îl chiamă pe Filip, o face fiindcă îi era mult mai cunoscut decît ceilalți, fiind născut şi crescut în Galileea. Iisus Hristos deci, după ce i-a primit pe aceşti ucenici, merge pentru a-i căuta pe alții, şi îi atrage la el pe Filip şi pe Natanael. Cu toate acestea nu este de ce să ne mirăm atîta „faima lui Iisus fiind răspîndită în toată Siria" (Mt. 4,24); dar este surprinzător că Petru şi Iacob şi Filip îl urmau, nu numai fiindcă au crezut înainte de a vedea minuni, ci şi fiindcă ei erau din Galileea, de unde nu ieşea nici un prooroc şi de unde nu venea nimic bun: căci poporul din acest ținut era de țărani simpli şi de jos.

Dar chiar în aceia a făcut Iisus Hristos să strălucească puterea sa, el care dintr-un pămînt sterp şi neroditor a ştiut să-şi scoată principalii săi

ucenici. Este deci adevărat că Filip l-a urmat pe Iisus Hristos, pentru că l-a văzut pe Petru făcînd aşa şi l-a auzit pe Ioan; la fel trebuie să credem că glasul lui Iisus a lucrat ceva în el: căci Iisus Hristos îi cunoştea pe cei ce erau potriviţi slujirii lui. Dar evanghelistul spune totul pe scurt. Că Hristos trebuia să vină, Filip o ştia; dar că acesta ar fi Hristos aceasta nu o ştia şi aceasta la fel cred că a învăţat-o de la Petru sau de la Ioan Botăzătorul. Apoi evanghelistul numeşte şi patria lui Filip, ca să învăţaţi numai că: „Dumnezeu a ales cele slabe ale lumii" (I Cor. I, 27).

Filip a aflat pe Natanael şi i-a zis: „Am aflat pe Acela despre care scrie Moise în Lege şi proorocirii, pe Iisus fiul lui Iosif din Nazaret". Filip spune acelea, pentru a da prin autoritatea lui Moise şi a profeţilor, mai multă crezare predicii sale, şi la fel pentru a face ascultător şi respectuos pe ascultătorul său. Şi cum Natanael era învăţat şi foarte rîvnitor pentru adevăr, aşa cum mărturiseşte chiar Iisus Hristos, şi cum o dovedeşte purtarea lui, îl trimite cu dreptate la Moise şi la prooroci, ca Iisus Hristos primindu-l apoi să-l afle învăţat. Dacă evanghelistul îl numeşte pe Iisus fiul lui Iosif, nu vă tulburaţi, atunci îl credeau încă fiul lui Iosif. Dar, Filip prin ce este sigur că acest Iisus este cel despre care zice: Ce dovadă ne dai tu? Aceasta nu-i destul că tu o spui. Ce semn, ce minune ai văzut tu? este un risc şi un pericol de a crede cu atîta curaj un lucru aşa de mare? Ce motiv ai tu dar? La fel ca şi Andrei, zice el; căci Andrei neavînd nici destulă putere nici destulă capacitate pentru a vesti comoara pe care a aflat-o, îl aduce pe fratele său la cel pe care l-a găsit. La fel Filip nu explică cum este acest Iisus, Hristosul, nici în ce nici cînd l-au prezis proorocii; ci îl aduce pe Natanael la Iisus, destul de sigur că dezarmat el nu-l va mai părăsi de loc, dacă a auzit odată cuvîntul şi învăţătura lui.

„Şi i-a zis Natanael: Din Nazaret poate fi ceva bun? Filip i-a zis: Vino şi vezi" (46).

„Iisus a văzut pe Natanael venind către El şi a zis despre El: Iată cu adevărat, israelit în care nu este vicleşug" (47). Natanael zise: „Din Nazaret poate fi ceva bun?" Şi Iisus îl laudă şi-l admiră? Dar totodată nu era mai mult de hulit? Nu, desigur, ceea ce a spus nu era un semn al necredinţei, nici un păcat care merita o mustrare, ci era un lucru vrednic de laudă. Cum şi pentru ce motiv? Fiindcă el era mai versat în profeţii decît Filip. El învăţase din Scripturi că Hristosul trebuia să iasă din Betleem, şi din aceiaşi cetate în care se născuse David. Acest zvon se răspîndise printre evrei, şi cu mult timp înainte un profet a prezis aşa: „Şi tu Betleeme, deşi eşti mic între miile lui Iuda, din tine va ieşi Stăpînitor peste Israel" (Mih. 5,2; Mt. 2,6; Ioan 7,42). Natanael dar, auzind spunîndu-se că Iisus era din Nazaret, se tulbură, se aprinde, pentru că vede că ceea ce zice Filip nu se potriveşte cu prezicerea profetului. Dar chiar în îndoiala sa, priviţi care este prudenţa lui şi reţinerea lui; căci el nu replică imediat: Tu mă înşeli Filip, tu mă minţi: nu, eu nu te cred, eu nu voi merge să-l văd: eu am învăţat de la profeţi că el trebuie să iasă din Betleem, şi tu zici că el este din Nazaret: acest Iisus nu este cel prezis de prooroc. Dar ce face el? El merge însuşi să-l afle, şi nelăsîndu-se să creadă că el este din Nazaret, el arată în aceia

zelul său şi iubirea sa pentru Scriptură, şi că nu este capabil de loc să se lase înşelat; el arată la fel că dorea cu fierbinţeală sosirea lui Iisus Hristos, pentru că el nu l-a respins cu dispreţ pe cel ce-i aducea această veste. Căci el gîndea că Filip se înşela cu privire la locul naşterii.

2. Priviţi încă, cît este el de stăpînit şi de moderat în refuzul care face să i se adauge credinţa la ceva ce spunea Filip, şi în felul lui de a-l întreba. El nu zice: Galileea nu produce nimic bun; Ci „Din Nazaret poate fi ceva bun?" Filip era la fel extrem de prudent, nu se jicneşte, nu se întristează pentru ceea ce zice Natanael contrazicîndu-l; ci cu toate acestea stăruieşte să-l aducă la Iisus Hristos, şi de la început face să se vadă tăria lui apostolică: pentru aceasta zice Iisus Hristos "Iată cu adevărat Israelit în care nu este vicleşug". Un israelit poate fi deci mincinos: dar acela nu minteşte; căci judecata lui este fără prevenire: el nu zice nimic prin linguşire sau flatare nici prin mînie. De aceia, atunci cînd sînt întrebaţi evreii unde trebuie să se nască Hristos, ei răspunseră: la Betleem, şi se întăresc pe această mărturie: „Şi tu Betleeme nu eşti cel mai mic între miile lui Iuda" (Ioan 9, 29). Natanael nu face aşa, ci rămîne tare în părerea pe care-o avea despre el la început, ştiind că el nu este din Nazaret. Pentru ce dar îl numesc profeţii Nazarinean? (Mt. 2, 23). Fiindcă s-a ridicat în Nazaret şi a rămas acolo. Ori, Iisus Hristos nu-i zice lui Natanael: Eu nu sînt din Nazaret, cum a spus-o Filip, ci din Betleem. El trece peste aceia, el nu-i vorbeşte, pentru a arăta mai întîi suspect ceea ce voia să-i spună el. Mai mult, cînd chiar l-ar fi convins că este din Betleem, totodată aceasta nu era deajuns să dovedească că el este Hristosul: nu putea să fie născut în Betleem, fără să fie Hristos? Bine altul era născut aici. El trece deci peste aceia, şi spunînd că era prezent la convorbirea lor, el face ceea ce ar fi putut să-l angajeze mai mult să creadă. Atunci cînd Natanel a zis: „De unde mă cunoşti? A răspuns Iisus şi i-a zis: Mai înainte de a te chema Filip, te-am văzut cînd erai sub smochin: (48). Priviţi acest caracter tare şi sigur.Iisus Hristos zicîndu-i: „Iată cu adevărat Israelit", el nu este umflat prin această laudă, răpit de aceste elogii; el stăruieşte să caute şi să cerceteze mai departe cu mai multă grijă: el vrea să vadă clar. Natanael deci, ca om, caută şi se informează încă; dar Iisus ca Dumnezeu răspunde: Eu te-am văzut mai înainte: căci cu mult înainte Iisus cunoscuse dreptatea lui şi siguranţa lui, nu ca un om care l-ar fi urmărit, ci ca Dumnezeu: Şi acum eu te-am văzut sub un smochin, atunci cînd nimeni nu era cu tine, atunci cînd tu Filip şi tu Natanaele voi eraţi amîndoi singuri, şi cînd vorbeaţi despre mine faţă în faţă. Pentru aceasta zice evanghelistul: „Iisus văzîndu-l pe Natanael de departe venind către el", pentru a face să se vadă că înainte ca Filip să sosească, Iisus Hristos a dat această mărturie, ca el să nu fie suspect. Pentru aceia arată el şi timpul şi locul, şi arborele, dacă ar fi zis numai: Eu te-am văzut înainte ca Filip să vină la tine, lucrul ar fi fost suspect; s-ar fi crezut că el însuşi l-a trimis pe Filip, şi că nu avea nimic măreţ nimic extraordinar în ceea ce zicea: dar desemnînd locul unde vorbea Natanael cu Filip, numele pomului şi locul vorbirii, el face neîndoielnică cunoaşterea sa pentru lucrurile cele mai tainice.

Dar aceasta nu este numai singura care arată că el este Hristosul; el o face încă într-un fel, aducîndu-i aminte că el zise şi ştie: „Poate să fie ceva bun din Nazaret?" Iată cum l-a cîştigat Iisus pe Natanael şi l-a ataşat foarte strîns de el; şi mai ales pentru că nu l-a mustrat că a vorbit în acest fel, şi chiar l-a lăudat şi admirat: iată prin ce a cunoscut Natanael că Iisus era cu adevărat Hristosul; ştiind: prin descoperirea propriilor sale gînduri şi a simţirilor sale, Iisus arătîndu-i că el ştia cu desăvîrşire ceea ce se petrecea în adîncul inimii lui; dar mai ales pentru că nu l-a mustrat pentru cele ce a zis împotriva lui, ci dimpotrivă l-a lăudat. Iisus îi spune încă şi că Filip l-a chemat, dar trece peste restul şi nu-i mai vorbeşte despre ceea ce au vorbit împreună, lăsînd aceasta la conştiinţa lui şi nevoind să-l ruşineze mai mult.

3. Ce oare? Aşa-i că Iisus l-a văzut numai pe Natanael, atunci cînd l-a chemat Filip? Sau l-a văzut mai înainte cu acest ochi care nu doarme niciodată? Sigur că l-a văzut, ca nimeni să nu se îndoiască. Dar Iisus nu trebuie să spună atunci decît ceea ce era necesar. Natanael mărturisi deci că Iisus era Hristosul, văzînd un semn evident al preştiinţei sale; ezitările lui au dovedit inteligenţa lui; stăruinţa lui a dovedit credinţa lui cea bună. Căci: „Răspunsu-i-a Natanael: rabbi, Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, Tu eşti regele lui Isreal" (49). Nu vedeţi voi acolo un suflet care tresaltă de bucurie? Nu vedeţi acolo un om care-l îmbrăţişează pe Iisus Hristos? Tu eşti, zice el cel care este aşteptat şi dorit. Nu-l vedeţi tresărind, admirînd, minunîndu-se, umplîndu-se de dragoste?

Noi trebuie să fim la fel bucuroşi, noi care am primit cunoaşterea Fiului lui Dumnezeu; noi trebuie zice eu, nu numai să ne bucurăm din adîncul inimii, ci încă s-o arătăm şi înafară dragostea noastră prin faptele noastre. Dar această bucurie în ce constă ea? A fi ascultători celui pe care l-aţi cunoscut. Ori această supunere constă în a face ceea ce vrea Iisus Hristos: dacă facem ceea ce irită mînia lui, cum ne vom arăta recunoştinţa noastră? Nu vedeţi că cel ce l-a primit pe prietenul său în casă, face totul cu bucurie, că aleargă din toate părţile, că nu cruţă nimic; va fi nevoie să dăm toate bucuriile noastre, este gata s-o facă, şi aceia numai pentru a-i plăcea prietenului său. Dacă el nu aleargă cînd îl cheamă, dacă nu face tot lucrul după dorinţa şi voinţa lui, îl va asigura el prin ceva că l-a primit cu bucurie, oaspetele lui nu-l va crede de loc, şi aceasta va fi cu dreptate: trebuie să-şi arate iubirea sa prin faptele sale.

Pentru aceasta a venit Iisus Hristos la noi, să arătăm că ne bucurăm şi să nu facem nimic care lui nu i-ar place şi l-ar supăra; să pregătim să împodobim această casă unde a venit el: iată ce trebuie să facem cînd ne bucurăm. Să-i dăm lui să mănînce ceea ce este mai gustos; aceia trebuie să facă cel ce este vesel. Dar care este hrana pe care trebuie să i-o dăm? Ne-o spune el însuşi: „Hrana, mea este ca să fac voia Celui ce m-a trimis" (Ioan 4,34). Să-i dăm lui să mănînce atunci cînd îi este foame; să-i dăm să bea atunci cînd îi este sete, cînd nu-i veţi da decît un pahar cu apă rece, el îl va primi, căci el vă iubeşte: darurile prietenului, oricît de mici ar fi, îi par mari unui prieten. Numai să nu fiţi îngîmfaţi, nici leneşi în a-i da; cînd nu-i veţi da decît doi bani, el nu-i va refuza, ci el îi va primi ca pe un lucru de mare preţ.

În sfîrşit, neavînd nevoie de nimeni, şi aceste lucruri nefiindu-i lui necesare nicidecum, este cu dreptate ca să nu privească la mărimea darurilor, ci la intenţia şi la voinţa celui ce dă. Numai fiţi mulţumiţi de a-l vedea la voi acasă, că nu este nimic dacă nu sînteţi pregătiţi să faceţi pentru el ceva, şi că prezenţa lui vă bucură.

Consideraţi ce iubire are el pentru voi; pentru aceasta a venit el pentru voi, pentru voi şi-a dat viaţa sa. Căci, zice Sf. Pavel „Propăvăduim în numele lui Iisus Hristos, ca şi cum Dumnezeu v-ar îndemna prin noi" (2 Cor. 5, 20). Şi cine este atît de nebun să nu-l iubească pe Stăpînul său? Şi ceea ce zic, eu ştiu că nici unul din voi nu-l va minţi nici cu inima nici cu gura. A spune că-l iubeşti, şi a nu face ceea ce fac cei ce-şi iubesc prietenii, este un lucru ridicol şi înaintea lui Dumnezeu şi înaintea oamenilor. Apoi pentru că este nu numai inutil, şi foarte dăunător, de a-l mărturisi pe Iisus Hristos numai cu gura, şi de a se lepăda de el prin faptele sale, eu vă rog, să-l mărturisiţi în mod egal prin faptele voastre, ca Iisus Hristos să ne recunoască în acea zi, unde el va duce înaintea Tatălui pe acei ce sînt vrednici „de a fi primiţi de El". Harul vi-l doresc în Iisus Hristos Domnul nostru, prin care şi cu care slavă fie Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 21

„Răspunsu-i-a Natanael: Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, Tu eşti regele lui Israel. Răspunsu-i-a Iisus şi i-a zis: Pentru că ţi-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi? Mai mari decît acestea vei vedea" (Cap.1, Vers.49,50- pînă la Cap.2, Vers.4.).

1. Mărturisirea lui Natanael era mai puţin desăvîrşită decît aceia pe care a făcut-o Pavel mai tîrziu.

2. Iisus a făcut prima minune la cererea mamei sale.

3. Iisus Hristos vrea ca toţi să-l roage şi să-i ceară cele ce au nevoie; Exemplul scos de la cei mai desăvîrşiţi medici. Pentru ce-i dă el un răspuns dar maicii sale.- Nu ne foloseşte la nimic să avem părinţi oameni de bine, dacă nu sîntem noi înşine buni. Părinţii Mîntuitorului nostru sînt numiţi DESPOSYNES. Căci părinţii şi strămoşii noştri au fost buni creştini, aceasta ne face să roşim de ruşine şi să meritäm o pedeapsă mai mare.

I. Trebuie fraţilor multă grijă, multă stăruinţă şi lungă veghere, pentru a pătrunde în adîncul Sfintelor Scripturi: cei leneşi şi îngîmfaţi nu vor dobîndi niciodată înţelepciune. Trebuie un exact şi minuţios examen şi a nu înceta de a ne ruga, dacă vrem să pătrundem fie cît de puţin adîncimea acestor sfinte taine ale Scripturii. Astăzi întrebarea care se iveşte nu este prea uşoară de desluşit: ea cere un examen atent şi înţelept. Atunci cînd zice

Natanael: „Tu eşti fiul lui Dumnezeu", Iisus Hristos îi răspunde: „Fiindcă te-am văzut sub smochin, crezi? Mai mari decît acestea vei vedea".

Ce greutate este în aceste cuvinte? Se întreabă pentru ce Petru, care a văzut atîtea minuni, care a primit o aşa de mare învăţătură, făcînd această mărturisire: „Tu eşti Fiul lui Dumnezeu" (Mt. 6,17), este numit fericit, fiindcă Dumnezeu Tatăl este cel ce i-a descoperit, şi Natanael care, înainte de minuni, înainte de orice învăţătură, pronunţă la fel o mărturisire de credinţă, nu se vede lăudat de fel, ci este trimis la lucruri mai mari, ca şi cum el n-ar fi zis nimic care corespundea slavei celui căruia i se adresa? Care este deci cauza acestei diferenţe? Iat-o: Petru şi Natanael au pronunţat aceleaşi cuvinte, dar nu le-au spus şi unul şi celălalt în acelaşi sens. Petru l-a mărturisit pe Iisus, Fiul lui Dumnezeu, dar ca adevărat Dumnezeu; şi Natanael ca simplu om. Ce ne arată aceasta? Cuvintele următoare. După ce a zis: „Tu eşti regele lui Israel". Ori Fiul lui Dumnezeu nu este numai regele lui Israel, ci încă şi al lumii întregi. Şi aceia nu este vizibil numai prin aceste cuvinte, ci la fel prin următoarele. Iisus Hristos, vorbindu-i lui Petru n-a mai adăugat nimic, ci precum credinţa lui era desăvîrşită, el promite să-şi zidească Biserica sa pe mărturisirea lui. Aici Iisus Hristos nu zice nimic asemănător; este de văzut că zice tocmai contrariul. În sfîrşit, ca şi cum această mărturisire ar fi fost insuficientă, în partea ei principală, el îi adaugă ceea ce-i lipsea. Ce zice el? I-a zis: „Adevărat, adevărat zic vouă, de acum veţi vedea cerul deschizîndu-se şi pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se şi coborîndu-se peste Fiul Omului" (50). Nu vedeţi cum îl ridică puţin cîte puţin de la pămînt, şi îl aduce ca să nu-l mai privească ca pe un simplu om? Cel pe care-l slujesc îngerii, Cel peste care îngerii urcă şi coboară, putea să fie un simplu om? Pentru aceasta i-a zis: „Lucruri mai mari vei vedea", şi pentru a-i explica, el i-a arătat slujirea îngerilor; este ca şi cum ar zice: Natanaele ţi se pare surprinzător că ţi-am descoperit gîndurile şi sentimentele tale, şi pentru aceia tu m-ai recunoscut ca rege al lui Israel: ce vei spune tu atunci cînd vei vedea îngerii coborîndu-se şi urcîndu-se peste mine? Prin aceia îl face să înţeleagă că trebuie să-l mărturisească şi să-l recunoască la fel ca pe Domnul îngerilor. Căci slujitorii regelui coborau şi urcau, ca pentru a veni să-l slujească pe adevăratul şi Fiul legitim al Regelui lor.

Îngerii coborau atunci cînd Iisus a fost răstignit, urcau la învierea lui şi la înălţarea lui, şi chiar mai înainte, ca atunci cînd s-au apropiat de el şi-l slujeau (Mt. 4,11); atunci cînd vesteau naşterea lui, atunci cînd strigau: „Slavă întru cele înalte în ceruri şi pace pe pămînt!" (Lc. 2,14), atunci cînd au venit lîngă Maria, atunci cînd veneau lîngă Iosif. Ceea ce a făcut el adesea o face şi acum: el prezice două lucruri, dă dovada unuia, şi prin aceia asigură că celălalt se va împlini. Pe cînd cele ce a zis mai sus, unele erau împlinite deja, precum ceea ce a spus înainte de chemarea lui Filip: „Te-am văzut sub smochin"; celelalte trebuiau să se împlinească şi în parte s-au împlinit, a şti despre înălţarea şi coborîrea îngerilor: „Ele s-au întîmplat în timpul naşterii, ele trebuiau să se întîmple încă" la răstignire, la înviere şi la înălţare. Acestea sînt acolo prezicerile pe care cele dinainte le fac

crezute, chiar înainte de împlinirea lor, căci cel căruia faptele împlinite l-au făcut să cunoască puterea lui Iisus Hristos, trebuia să aibă mai puțină greutate în a crede în ceea ce vestea el pentru viitor.

La aceia ce zice Natanael? El nu răspunde nimic. Pentru aceasta Iisus Hristos nu zice mai multe; el îl lasă să mediteze şi să păstreze în suflet ceea ce i-a zis, şi nu vrea să arunce toată sămînța odată; ci ştiind că a aruncat sămînța în pămînt bun îi lasă vreme să aducă rod. Aceasta o explică altădată cu aceste cuvinte: „Împărăția cerurilor este asemenea unui om care a semănat sămînță bună, în timp ce dormea el a venit vrăjmaşul şi a semănat neghină printre grîu" (Mt. 13,24,25).

Eu am spus că Iisus era cunoscut mai ales în Galileea. Pentru aceasta este chemat la nunți şi se află acolo; el nu se uită la demnitatea sa, ci merge pentru a ne face bine. Şi sigur, cel ce a binevoit să ia chipul robului, se va socoti mai puțin vrednic de a lua parte la nunțile slujitorilor săi; cel ce mînca cu vameşii şi cu păcătoşii, nu va refuza cu atît mai mult, să ia parte la nuntă cu cei chemați. De altfel oamenii care i-au chemat n-aveau despre el părerea care ar fi trebuit s-o aibă, şi nu-l considerau nici măcar ca pe un personaj strălucit, ci ca pe primul venit printre cunoscuții lor. Evanghelistul ne face s-o înțelegem, zicînd: Şi-n a treia zi s-a făcut nuntă în Cana Galileii şi era şi mama lui Iisus acolo. Şi au fost chemați Iisus şi ucenicii săi la nuntă" (1, 2), ca şi cum ei i-ar fi chemat pe mama lui şi pe frații lui şi la fel şi pe el. „Şi sfîrşindu-se vinul, a zis mama lui Iisus către El: „Nu mai au vin" (3). Asupra căruia s-ar putea întreba de unde i-a venit în sufletul mamei de a aştepta vreun lucru mare de la fiul ei; căci el n-a făcut încă minuni: „Zice Scriptura, Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii" (Ioan 2,11).

2. Dar poate se va obiecta că această mărturie nu dovedeşte că ar fi fost prima minune, aşteptați că evanghelistul o spune: „În cana Galileii": se va fi putut face se va zice, încît aceasta a împlinit-o prima în Cana, fără a fi prima dintre toate; şi este adevărat că el a făcut şi altele altădată; vom da răspunsul pe care deja l-am dat. Ce voi zice eu? Ceea ce a zis Ioan Botezătorul: „Eu nu-l cunoşteam, dar ca să fie arătat lui Israel de aceea am venit eu botezînd cu apă". În sfîşit, dacă Iisus ar fi făcut minuni în copilăria sa, Israeliții n-ar fi avut nevoie de nimeni pentru ca să-l facă cunoscut lor. Cel care venise la o vîrstă tînără, se făcuse minunat prin minunile sale, nu numai în Iudeea, ci încă şi în Siria şi mai departe, şi aceia numai în timp de trei ani, sau mai scurt care nu avea nevoie de trei ani pentru a se face cunoscut şi a-şi face o faimă, pentru că din prima zi, numele lui s-a răspîndit peste tot; acela zic eu, care, prin numărul minunilor sale, a făcut numele lui să strălucească pînă la a fi cunoscut de toată lumea, acela n-ar fi putut, cu atît mai mult, să rămînă ascuns şi necunoscut, dacă ar fi făcut ceva minuni în copilăria sa: minunile pe care le face un copil fac mai mult zgomot şi produc mai multă admirație; şi de altfel, el ar fi avut de două ori sau de trei ori ocazia să se arate.

Dar Iisus în copilăria sa n-a făcut nimic mai mult decît ceea ce spune Luca, atunci cînd la vîrsta de doisprezece ani s-a pus în templu în mijlocul

învățătorilor legii, ascultîndu-i şi învățîndu-i (Lc. 2,46,47); şi cînd prin întrebările pe care le-a pus lor s-a făcut vrednic de admirație. De altfel se înțelege că n-a făcut minuni din copilăria sa. Evreii le-ar fi privit ca pe nişte simple închipuiri. Dacă, fiind deja om, el nu a fost bănuit de aşa ceva, cu atît mai mult l-ar fi bănuit ei dacă ar fi făcut în copilăria lui. Mai mult, invidia de care erau cuprinşi evreii, i-ar fi făcut să-l răstignească imediat şi înainte de timpul hotărît, şi aşa opera de răscumpărare ar fi fost trecută în bănuială.

Deci de unde i-a venit Mamei sale o ideie aşa de mare despre Fiul ei? Aceasta pentru că deja el începea să fie cunoscut, prin mărturia lui Ioan Botezătorul, şi prin ceea ce le-a zis el însuşi ucenicilor săi. Şi înainte de toate lucrurile acestea, felul în care a fost el zămislit şi ceea ce s-a petrecut la naşterea sa, îi dădea maicii sale o ideie aşa de mare despre Fiul ei, ea asculta tot ce spunea acest copil şi „păstra în inima ei toate lucrurile acestea" (Lc. 2,52). Şi pentru ce motiv, veți zice voi, n-a spus ea nimic mai înainte? Fiindcă el a început, cum am spus-o, numai atunci să se arate în public, şi înainte de aceasta a trăit în ascuns, ca un om obişnuit; pentru aceasta nu îndrăznea mama lui să-i pună o asemenea întrebare; dar atunci cînd a învățat că pentru el zicea Ioan Botezătorul şi lui a venit să-i dea mărturia cea mare, că fiul ei în sfîrşit avea ucenici, atunci i s-a adresat lui cu încredere, şi văzînd că lipseşte vinul, ea zise: „Nu mai au vin". Prin aceia, ea voia, pe de o parte, să-i oblige pe oaspeții săi; pe de alta să fie slăvită datorită Fiului ei; poate că o fi avut ea la fel ceva sentimente omeneşti, ca şi frații lui care-i ziceau: „Fă-te cunoscut lumii" (Ioan 7,4), nădăjduind să profite de slava pe care el şi-o va cîştiga prin minunile sale. Iată pentru ce-i dă Iisus acest răspuns destul de viu: „Zis-a ei Iisus: Ce este Mie şi ție femeie? Încă n-a venit ceasul Meu" (Cap.2, Vers.4); dar el avea totodată o considerație destul de mare pentru mama sa. Sfîntul Luca arată că el era supus părinților săi (Lc. 2,51), şi evanghelistul Ioan ne învață grija pe care a avut-o el de Maria atunci cînd era pe cruce (Ioan 19,26).

În sfîrşit, trebuie să fim supuşi părinților noştri, atunci cînd nu ne împiedică să ne îndeplinim datoriile noastre față de Dumnezeu şi cînd nu ne pun piedici; este foarte periculos de a nu urma această regulă; dar cînd cer ceva lucru nepotrivit, şi ne jenează în lucrurile duhovniceşti, nu este atunci nici bine nici înțelept să ne supunem lor. Pentru aceasta Iisus aici şi altădată răspunde: „Cine este mama mea şi cine sînt frații Mei?" (Mc. 3, 33). Căci ei nu aveau despre el sentimentele pe care trebuiau să le aibă; dar mama lui pentru că l-a adus în lume, credea, după obicei ca şi celelate mame, că putea să-i poruncească ce voia ea, ea care ar fi trebuit să-l cinstească şi să i se închine Stăpînului ei. Iată de ce-i răspunde aşa atunci.

Considerați vă rog, această scenă: de o parte Iisus era înconjurat de o mulțime de popor, toată această mulțime atentă în mod unic să-l audă şi să asculte învățătura lui; de alta o femeie aleargă, străbate mulțimea, vine să-l cheme pentru a-l face să vină din mulțime şi să-i vorbească ceva în particular. Ea vine nu pentru a intra în casă, ci pentru a-l face să iasă şi să-l ia la o parte. Pentru aceasta zice el: „Cine este mama mea şi cine sînt frații

Mei?" Nu pentru a o jicni pe mama sa, ferească-ne Dumnezeu de un aşa gînd, ci pentru a-i face ei cel mai mare serviciu învăţîndu-o să aibă o ideie mai dreaptă despre el despre vrednicia lui. Dacă el avea grijă de alţii, şi dacă nu cruţa nimic pentru a le insufla o părere dreaptă pe care trebuiau s-o aibă despre el, cu atît mai mult o făcea pentru mama sa. Şi precum se pare că auzindu-l pe Fiul ei zicînd aşa, ea n-ar fi voit să i se supună lui, ci avîndu-l mai jos ca ea, ca fiindu-i mamă, chiar şi pentru acest motiv i-a dat acest răspuns. În sfîrşit Iisus n-ar fi scos-o din ideia josnică pe care-o avea despre el, n-ar fi ridicat-o la înaltul sentiment pe care trebuia să-l aibă despre el, dacă ea se aştepta totdeauna să fie cinstită de Fiul ei ca şi maica lui, în loc să-l privească ca pe Stăpînul şi Învăţătorul ei. Pentru acest motiv el îi răspunde aşa: „Ce este Mie şi ţie femeie?"

Era încă un motiv care-l obliga să vorbească aşa: acesta este că se putea ţine suspectă minunea pe care o va face; căci cei ce erau în nevoie trebuiau să-l roage, şi nu mama sa. Pentru ce? fiindcă cele mai mari minuni dacă se fac la rugăciunea părinţilor, îşi pierd adesea cel mai mult din meritul lor judecate de cei ce sînt martori; dar cînd cei săraci cer şi se roagă ei înşişi, minunea încetează de a fi suspectă, laudele care se face sînt sincere, şi rodul este minunat.

3. În sfîrşit, dacă un medic minunat, venit pentru a-i vizita pe mai mulţi bolnavi la casele lor, în loc de a afla starea lor din gura lor, sau din cea a aproapelui lor, este rugat numai de mama lor, din aceia îi va fi suspect şi greu bolnavului; şi nici aceşti neputincioşi, nici cei ce sînt alături de ei nu vor nădăjdui mai mult: iată pentru ce o mustră Iisus Hristos atunci pe mama sa, zicîndu-i: „Ce este Mie şi ţie, femeie?" Şi aceasta a fost pentru a da un avertisment de a nu mai începe aşa. Căci dacă ţinea s-o cinstească pe mama sa, el avea încă în inimă mai mult ascunsă mîntuirea, şi binele pe care trebuia să-l facă lumii, fiind îmbrăcat pentru aceasta în sfîrşit cu trupul; aceasta nu era o vorbire din mîndrie cu o mamă, ci a veghea cu înţelepciune asupra cuvintelor ei, şi pentru a vedea că minunile se lucrează cu o demnitate potrivită. În rest cine o cinstea mai mult pe mama sa ca el, nu trebuie dovezi, pentru a trece peste toate celelalte, decît mustrarea pe care i-a făcut-o; această asprime arată un mare respect: cum? urmarea va arăta.

Gîndiţi-vă dar la aceste lucruri: „amintiţivi-le, atunci cînd veţi auzi o femei zicînd". Fericit este pîntecele care te-a purtat şi sînii care te-au alăptat" şi Iisus răspunde: „Dar fericiţi sînt cei ce ascultă cuvîntul lui Dumnezeu şi-l păzesc pe el" (Lc. 11,27,27); fiţi convinşi că în acelaşi duh îi răspunde mamei sale. Iisus Hristos nu-i dă mamei aci un folos că l-a născut, dacă ea nu este foarte virtuoasă şi foarte credincioasă ori, dacă nu i-ar fi fost de nici un folos Mariei că l-a născut pe Iisus Hristos, presupunînd că sufletul ei n-ar fi fost împodobit cu nici-o virtute interioară, cu mult mai mult ne va fi nouă inutil, care n-avem nimic bun, de a fi avut un tată, un frate, un copil, bun şi virtuos, dacă sîntem noi înşine depărtaţi de la virtute; căci David zice: „Fratele nu-l răscumpără pe fratele său, oare străinul îl va răscumpăra pe el?" (Ps. 48,7). În sfîrşit, după harul lui Dumnezeu, nu

trebuie să se întemeieze mîntuirea pe nici un alt lucru, decît pe faptele bune.

Altfel, dacă naşterea lui Hristos ar fi fost deajuns pentru mîntuirea fecioarei. legătura părintească pe care-o aveau evreii cu Iisus Hristos ar fi trebuit în mod părut să le fie folositoare, la fel pentru cetatea unde s-a născut şi pentru fraţii săi. Dar nici chiar fraţii lui din această rudenie n-au cîştigat nimic, atunci cînd neglijeau mîntuirea lor, şi s-au făcut pedepsiţi cu restul lumii: ei n-au fost obiecte de admiraţie decît atunci cînd au început să strălucească prin virtutea lor proprie. La fel, venirea Mîntuitorului n-a scăpat Ierusalimul de ruină şi de a fi ars: nici pe evrei aceşti părinţi ai lui Hristos după trup, de a fi măcelăriţi şi de a pieri mizerabil, fiindcă virtutea lor le lipsea. Dar apostolii s-au ridicat deasupra tuturor oamenilor, fiindcă prin supunerea lor şi ascultarea lor, ei au intrat cu adevărat în familia lui Iisus. Aceste exemple şi aceste adevăruri ne învaţă, fraţilor, că noi avem nevoie de credinţă şi de virtute; căci aceia singură ne va putea procura mîntuirea noastră.

Sigur, multă vreme părinţii lui Iisus Hristos au fost admiraţi de toţi oamenii, şi i-au numit DESPOSYNES, adică cei ce aparţineau Mîntuitorului; dar acum trecem cu vederea chiar numele lor; şi dimpotrivă numele apostolilor şi viaţa lor strălucesc în toată lumea. Să ne mîndrim cu noblеţea originii noastre; dar chiar cînd ne-am putea mîndri cu o mulţime de strămoşi străluciţi şi celebri, să încercăm să întrecem noi virtutea lor, ştiind că la judecata viitoare nu vom scoate nici un folos din meritul altuia, şi nu vom fi judecaţi decît foarte asupru, dacă sîntem născuţi din părinţi buni şi virtuoşi, şi avînd în faţa noastră un exemplu al unuia din casă, noi nu vom imita pe cei ce trebuie să fie ca şi modelele noastre şi învăţătorii noştri.

Eu zic acum acestea fiindcă văd bine oameni care, atunci cînd îi îndemn să vină la credinţă şi la creştinism, se acoperă cu părinţii lor şi cu strămoşii lor, şi zic: Toţi părinţii mei, prietenii mei şi tovarăşii mei sînt buni creştini. Şi I. ce vă slujeşte aceia, nenorociţilor şi nefericiţilor ce sînteţi? voi nu-i urmaţi pe prietenii voştri în drumul lor, nu imitaţi virtutea lor; aceasta vă va pierde cu adevărat. Alţii încă, care în adevăr sînt credincioşi, dar puţin ordonaţi în purtarea lor, aduc aceiaşi scuză, cînd sînt îndrumaţi la virtute: Tatăl meu, strămoşul meu, cel mai vechi din ai mei au fost oameni foarte evlavioşi şi de-o minunată virtute. Dar iată precis cu ce vă condamnaţi voi: voi ieşiti din aceste persoane sfinte şi voi degeneraţi, şi vă faceţi nevrednici de o aşa strălucită origine! Ascultaţi ceea ce le zice profetul evreilor: „Iacob a fost trimis ca să slujească şi să păzească turmele pentru a lua pe Rahila" (Osea, 12,12). Ascultaţi ce zice Iisus Hristos: „Avraam tatăl vostru a dorit cu rîvnă să vadă ziua Mea: el a văzut-o şi s-a umplut de bucurie" (Ioan 8, 56). În care vedeţi că virtutea strămoşilor este făcută nu numai ca un titlu de glorie, ci şi ca un nou motiv de învinuire. Pentru că noi o ştim, să facem tot efortul nostru pentru a ne mîntui prin propriile noastre fapte, de teamă că, contînd prea mult pe ale altora, să nu ne cunoaştem ca să ne înşelăm atunci cînd această cunoaştere ne va fi nefolositoare. Căci zice Scriptura „Cine te va mărturisi pe Tine în iad?" (Ps. 6,5). Să facem dar pocăinţă în

lumea aceasta, ca să putem dobîndi bunurile veşnice. Facă Dumnezeu ca noi toţi să le obţinem, prin harul şi Mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă fie Tatălui şi Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 22

„Ce este Mie şi ţie femeie? Încă n-a venit ceasul Meu." (Vers.4- pînă la Vers.10).

1. Iisus Hristos face fiecare lucru la vremea lui, nu că el ar fi supus timpului, el este Creatorul anilor şi Stăpînul veacurilor, ci din iubire pentru ordine.

2. Iisus Hristos, prin minunea din Cana, arată că el este creatorul apei şi al vinului, şi astfel îi ruşinează pe eretici.

I. Predica are greutăţile şi poverile ei; Sfîntul Pavel o declară şi o arată prin aceste cuvinte: „Preoţii, care-şi ţin bine dregătoria, să se învrednicească de îndoită cinste, mai ales cei ce se ostenesc cu cuvîntul şi cu învăţătura" (1 Tim. 5,17) poporului. Dar depinde de voi de a face această osteneală dulce sau grea. Dacă respingeţi ceea ce vă zicem noi, sau chiar dacă, fără a respinge, nu faceţi să se vadă rod în faptele voastre, osteneala ne va fi grea şi penibilă. Fiindcă noi vom cunoaşte că lucrăm în zadar şi fără folos; dar dacă sînteţi atenţi, şi dacă practicaţi ceea ce aţi auzit, noi nu vom privi la sudorile noastre: rodul muncii nu face să se vadă osteneala şi să se simtă greul. Pentru aceasta dacă vreţi să ne încurajaţi şi să însufleţiţi rîvna noastră, faceţi roade, eu vi le cer din har; ca văzînd roade frumoase şi bogate, susţinuţi de cunoştinţa că am ostenit bine, şi înmulţind bogăţiile noastre, noi nu ne vom lenevi într-un comerţ atît de fericit şi atît de folositor.

Întrebarea care se pune astăzi nu este uşoară. Maria îi zice lui Iisus: „Nu mai au vin", Iisus Hristos îi răspunde: „Ce este Mie şi ţie femeie? Încă n-a venit timpul Meu"; şi după un asemenea răspuns, Iisus face ceea ce-i cere mama sa. Această a doua greutate nu este mai mică decît prima. Să-l întrebăm pe cel ce a făcut minunea să ne dea răspunsul. Dar nu numai în acest singur loc se află acest cuvînt; acelaşi evanghelist zice apoi: „Ei n-au putut să-l prindă că încă nu sosise vremea Lui"; şi încă: „Nimeni n-a pus mîna pe El, fiindcă ceasul lui nu sosise încă" şi altădată: „Părinte a venit ceasul! Preaslăveşte pe Fiul Tău" (Ioan 17,1). Eu am adunat aceste texte aici care sînt răspîndite în toată Scriptura, pentru a le da la toate o singură explicaţie. Care este această explicaţie? Iisus Hristos nu era supus la nevoile timpului, el nu zicea „Vremea Mea n-a sosit încă", pentru a privi orele. Cum ar fi ţinut el seamă, el stăpînul timpului, creatotul anilor şi al veacurilor? Dar prin aceste cuvinte Iisus Hristos vrea să ne înveţe că el le face toate la timpul potrivit şi convenabil, ca să nu ne tulbure ordinea lucrurilor: a nu face tot lucrul la vremea lui înseamnă să le încurce: naşterea, răscumpărarea, judecata.

Reînnoiți-vă aici atenția voastră, fraților; el a trebuit să le creeze pe creaturi, dar nu pe toate împreună: bărbatul şi femeia, şi nu două deodată. El a trebuit să condamne la moarte neamul omenesc şi să-l învie, dar a trebuit o durată de timp mai lungă între aceste două fapte. El a trebuit să dea legea şi harul, dar nu deodată: legea şi harul au trebuit să fie împărțite fiecare la vremea ei. Iisus Hristos dar nu era supus la nevoile timpului, el care, ca şi creator, i-a prescris timpului ordinea care i s-a părut lui că este bună. Sfîntul Ioan îl face aici pe Iisus Hristos să spună: „Încă n-a veni ceasul Meu", pentru a arăta că el nu era bine cunoscut, şi că nu şi-a împlinit încă numărul apostolilor săi. Andrei şi Filip îl urmau, dar nici un altul cu ei: sau mai scurt, toți aceştia nu-l cunoşteau încă cum trebuia, nici chiar mama sa, nici frații săi. Căci după atîtea minuni, evanghelistul; vorbind despre frații săi zice: „Frații lui nu credeau în El" (Ioan 7,5): la fel cei ce erau la nuntă nu-l cunoşteau încă. Dacă l-ar fi cunoscut, ei s-ar fi apropiat de el, şi la nevoia în care se aflau l-ar fi rugat ei să-i ajute.

Iisus zice deci: „Încă n-a venit ceasul Meu". Eu nu sînt cunoscut încă de cei ce sînt prezenți aici, şi ei chiar nu ştiu că le lipseşte vinul; aşteaptă ca ei să ştie. Nu se potrivea ca tu să-mi faci această cerere, fiind mama mea, tu faci minunea suspectă, trebuia ca cei ce sînt în nevoie să vină să mi se adreseze mie, şi să mă roage, nu că eu am nevoie de rugăciunile lor, ci ca să primească binefacerea mea cu deplină încredere. Căci atunci cînd pe cineva îl constrînge o nevoie urgentă, obține ceea ce cere, şi are o recunoştință vie; dar cel care nici nu s-a văzut în nevoie nu cunoaşte tot prețul binelui care i se face lui.

Dar îmi veți zice, pentru ce, după ce a zis: „Încă n-a venit ceasul Meu, şi a refuzat, a făcut apoi ceea ce i-a cerut mama lui? Că dacă ar voi a se face obiecțiuni, şi să se prezinte că el era supus timpului, ceasului, să se cunoască, să nu se poată îndoi, că el nu era nicidecum supus nici ceasului nici timpului. În sfîrşit, dacă era supus ceasului, ora potrivită nefiind sosită încă, ar fi putut face această minune? Mai mult, el a făcut-o pentru mama lui, pentru a nu părea că o contrazice, pentru ca să nu i se atribuie refuzul lui slăbiciunii şi neputinței, pentru a nu o acoperi pe mama lui cu ruşine într-o aşa de mare adunare: căci i-a adus deja şi slujitorii. Aşa după ce i-a zis la Cananeancă: „Nu este bine să iei pîinea copiilor şi s-o arunci cîinilor" (Mt. 15,26); cu toate acestea, atins de stăruința ei, el i-a dat apoi ceea ce cerea; şi cu toate că zice: „Nu sînt trimis decît către oile pierdute ale casei lui Israel" (Ibid. 24); totodată după un asemenea răspuns îi vindecă fiica.

2. De unde învățăm, că adesea prin stăruință ne facem vrednici să primim haruri şi binefaceri, oricît de nevrednici s-ar părea că sîntem noi. Pentru aceasta aşteaptă mama lui Iisus, şi i-a făcut cu înțelepciune să se apropie de el; pe cei ce slujeau, ca să-l roage mai mulți împreună. Pentru aceasta a adăugat ea: „Faceți orice vă va spune" (5). Căci ea ştia desăvîrşit că nu din neputință a refuzat-o, ci pentru că fugea de strălucire, şi nu voia să pară cum că el căuta ocazie să facă minuni; iată pentru ce i-a făcut ea să se apropie pe cei ce slujeau.

„Şi erau acolo şase vase de piatră, puse pentru curăţirea Iudeilor, care luau căte două sau trei vedre“ (6).

„Zis-a lor Iisus: Umpleţi vasele cu apă. Şi le-au umplut pînă sus“ (7). Nu fără motiv a zis aceasta evanghelistul: „Puse pentru curăţirea Iudeilor“; ci aceasta a spus-o de teamă ca nu cumva vreun necredincios să poată bănui că a mai rămas în vase drojdie de vin, şi că n-a mai rămas decît să arunce acolo şi să amestece cu apă, pentru a obţine un vin foarte slab; iată, zic eu, pentru ce zice Sf. Ioan: „Puse pentru curăţirea evreilor“; prin aceia face să se vadă că niciodată nu s-a păstrat vin în aceste vase. În sfîrşit, precum este o mare lipsă de apă în Palestina, şi se află rar izvoare şi fîntîni, evreii aveau grijă să aibă mereu vase cu apă, pentru a nu fi obligaţi să alerge la rîuri, dacă din întîmplare se murdăreau, şi pentru a avea cu ce să se curăţe.

Dar pentru ce n-a făcut minunea înainte de a se umplea aceste vase cu apă, ceea ce ar fi fost mult mai minunat? Căci alt lucru este de a schimba materia care există, şi pe care o ai sub mînă, dîndu-i o altă formă, alt lucru de a crea substanţa care chiar nu există de loc; una din aceste minuni este mult mai strălucită decît cealaltă. Dar cei mai mulţi ar fi privit această minune ca necrezută, şi chiar pentru acest motiv Iisus Hristos a micşorat în mod voit măreţia minunilor sale, ca să fie crezute mai uşor.

Şi pentru ce, ziceţi voi, n-a pus apa el însuşi ci a poruncit slujitorilor să umple aceste vase? Chiar pentru acelaşi motiv, şi deasemenea pentru a avea martori ai acestei minuni chiar pe aceia care au adus şi au pus apa, ca ei să poată dovedi că aceasta nu este o faimă, o închipuire. Mai mult Iisus prin această purtare răstoarnă învăţăturile care s-au ridicat împotriva Bisericii. În sfîrşit, precum unii învaţă că este un alt Creator al lumii, şi că nu el a creat fiinţele văzute, ci un alt Dumnezeu care lui îi este potrivnic; pentru a mustra nebunia lor, el face cea mai mare parte din minunile sale, folosindu-se chiar de substanţele care sînt create deja. Căci dacă Creatorul îi era lui contrar şi opus, el nu s-ar fi folosit de lucrarea altuia, pentru a arăta şi a face să strălucească propria sa putere. Ci face să se vadă, prin acest semn, că el este însuşi acela care schimbă apa în vinuri, şi care făcînd să intre apa prin rădăcină, o preface în vin, lucrînd într-o clipă la nuntă ceea ce făcea în vie chiar cu mult mai înainte.

Ori, după ce au umplut vasele, Iisus le-a zis: „Scoateţi acum şi aduceţi naşului. Şi ei i-au adus“ (8).

„Şi după ce naşul a gustat apa ce se făcuse vin şi nu ştia de unde este, ci numai slujitorii care scoseseră apa ştiau, a chemat naşul pe mire“ (9).

Şi i-a zis: „Orice om pune întîi vinul cel bun şi cînd se ameţesc pe cel mai slab iar tu ai ţinut pe cel bun pînă acum“ (10). Asupra acestui loc unii încă se plîng şi zic: Era acolo o societate de beţivi, de oameni fără gust, fără deosebire, discernere, incapabili de a judeca lucrurile, pînă la a nu şti să spună dacă li se aducea vin sau apă: căci, erau beţi, o arată nunul însuşi. Iată ce este greu şi fără îndoială. Dar evanghelistul a prevenit orice bănuială de acest fel. El n-a zis că cei chemaţi au fost care au gustat vinul, ci nunul care era tînăr şi nu gustase încă nimic. Voi ştiţi toţi, că oamenii însărcinaţi cu ordinea unui mare ospăţ, nu i-au parte la serbare şi n-au altă

grijă decît de a veghea tot ceea ce se petrece în ordine. Iată de ce-l cheamă Iisus ca martor al acestei minuni pe omul acela tînăr; căci el n-a zis dă vin nuntaşilor; ci „Aduceţi nunului", „Nunul gustînd din această apă prefăcută în vin, şi neştiind de unde venea acest vin, cu toate că slujitorii o ştiau destul de bine, l-a chemat pe mire".

Pentru ce nu se adresează el slujitorilor? *Era drumul cel mai scurt de a vesti minunea.* Căci Iisus este departe de a vesti el minunile sale, voia ca virtutea şi puterea pe care-o avea de a face minuni, să vină pe nesimţite şi puţin cîte puţin la cunoştinţa oamenilor. Dacă de atunci aceia ar fi vestit-o, nu s-ar fi adăugat credinţa slujitorilor; ar fi fost judecaţi ca nebuni să atribui o forţă aşa de mare celui care, în părerea celor mai mulţi, era un om obişnuit. În adevăr, ei au văzut clar ceea ce s-a petrecut, aveau o cunoaştere desăvîşită; nu puteau să transforme în îndoială ceea ce au lucrat propriile lor mîini, dar totodată ei nu erau potriviţi să-i înveţe pe alţii să-i convingă. Pentru aceasta n-a descoperit Iisus Hristos această minune la toţi cei chemaţi, ci numai celui care putea s-o observe bine, primind ca pentru viitor s-o vestească mai mult; căci celalte minuni pe care trebuia să le facă nu puteau să facă această minune mai puţin crezută. Mai puţin, cu ocazia vindecării fiului sutaşului, evanghelistul face să se audă şi înţeleagă, fiindcă zice, că această minune a schimbării apei în vin era de atunci destul de cunoscută. În sfîrşit, cunoaşterea cum am spus-o, pe care o avea acest ofiţer este ceea ce l-a îndemnat mai mult să i se adreseze lui Iisus Hristos. Sfîntul Ioan o arată în mod clar, zicînd: „Deci iarăşi a mers în Cana Galileii, unde prefăcuse apa în vin" (Ioan 4,46); nu numai în vin ci într-un vin minunat.

OMILIA 23

„Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii." (Cap.2, Vers.11- pînă la Vers.23).

1. Schimbarea apei în vin este prima minune a lui Iisus Hristos. Pe ce mărturii se întemeiază această minune, care-i îndeamnă pe ucenici la credinţă.

2. Iisus Hristos îi alungă pe vînători din templu; el a mai făcut cu altă ocazie acelaşi lucru, dar în ultimele zile ale propăvăduirii sale.

3. Pentru ce a făcut Hristos preziceri neclare. Apostolii n-au cunoscut învierea. Iisus nu le-a descoperit-o, de ce? Se crede ceea ce se dovedeşte prin fapte: ceea ce nu este decît prin cuvinte, este crezut puţin.

Duhul Sfînt este dat apostolilor pentru a-i face să-şi amintească tot ceea ce le-a zis Iisus Hristos. El i-a făcut să-şi amintească, şi Iisus Hristos i-a învăţat. Cît era de mare virtutea apostolilor, lauda adresată lor. Frumos îndemn la milostenie: fără ea nu se poate intra pe poarta cerului.

1. Diavolul face toate eforturile sale pentru a ne ispiti, el ne încearcă de aproape şi ne întinde din toată părţile piedici şi curse pentru ca să ne

piardă. Trebuie deci să priveghem şi să-i închidem porţile; dacă el află cea mai mică intrare, imediat o face şi mai mare, şi puţin cîte puţin el va face să treacă toate forţele lui. Dacă avem ceva virtute pentru mîntuire, să nu-l lăsăm să se apropie nici în cele mai mici lucruri, pentru a ne scăpa şi în cele mai mari. Va fi în sfîrşit de-o extremă nebunie, ştiind cît este el de veghetor şi atent pentru a pierde sufletul nostru, de a nu fi la fel de vegheaţi şi a pune o grijă egală pentru mîntuirea noastră. Eu nu zic acestea fără motiv: eu o spun, fiindcă mă tem ca nu cumva lupul să fie la poarta noastră, în mijlocul staulului, gata să răpească oaia care, sau prin neglijenţă, sau prin răutate, s-a depărtat de turmă. Încă dacă rănile se vedeau, sau dacă acesta era trupul care a primit rănile, nu va fi nevoie de noi pentru a ne îngriji atîta pentru cursele pe care ni le întinde duşmanul nostru: că precum sufletul este nevăzut, căci lui i se dau loviturile, noi avem nevoie de mare grijă pentru a ne examina, „căci nici un om nu cunoaşte ceea ce este în om, fără numai duhul omului care este în el" (Cor. 2,11).

Facă-se glasul meu ascultat de către voi toţi, vorbirea mea vă prezintă vindecări pentru toţi; dar este a fiecăruia din ascultătorii mei de a se vindeca şi de a alunga boala lui. Eu nu-i cunosc nici pe cei ce sînt bolnavi nici pe cei ce sînt sănătoşi: iată pentru ce vorbesc despre toţi, eu spun ceeea ce i se potriveşte fiecăruia pentru boala sufletului lui: eu vorbesc pe atîta despre lăcomie, pe atîta despre plăcerile mesei, pe atîta despre cumpătare: apoi laud milostenia, vă îndemn s-o faceţi; de acolo eu trec la alte fapte bune. Căci ştiu că dacă m-aş lega de un singur punct medicamentul propus nu va folosi rănilor voastre. Dacă n-aş avea aici decît o singură persoană care să mă asculte, eu nu m-aş crede obligat să îmbrăţişez atîtea subiecte odată; dar precum se află după toate aparenţele printre atîţia ascultători, mulţi bolnavi diferit, mie nu-mi este greu de a împărţi subiectul şi de a trata o mulţime altele. În rest, nu se poate ca să nu se afle tot felul de boli într-o mulţime aşa de mare, cu toate că ele nu se află toate în fiecare în particular. Să ne gîndim să ne curăţim, şi apoi să aplecăm urechea la cuvîntul divin; astăzi, să ascultăm cu un duh foarte atent explicarea textului care a fost citit.

Care este textul? „Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii". Ultima dată am zis că unii cred că aceasta este prima minune. Da, zic ei, prima minune dacă nu se vorbeşte decît de Cana Galileii. Pentru mine, nu vreau să mă apuc să discut asupra celora de mai sus, ci zic că Iisus Hristos n-a început să facă minunile după botezul său noi am făcut deja să se cunoască, că el n-a făcut nici una mai înainte. Ori, că aceasta ar fi prima minune pe care Iisus a făcut-o după botezul său sau că ar fi alta, eu cred că nu-i nevoie s-o mai caut.

„Şi şi-a arătat slava Sa". Cum şi în ce fel? Căci puţini oameni au fost atenţi la ceea ce se petrecea; servitorii, naşul (nunul) şi mirele singurii au luat în seamă; cum a făcut el dar să i se cunoască slava sa? El a contribuit puţin la ea din partea sa. Căci dacă atunci această minune nu a fost cunoscută, sigur că apoi au auzit despre ea vorbindu-se; căci pînă azi toată lumea o spune, departe ca ea să fie ascunsă. Dar urmarea face să se vadă

că chiar în acea zi nu toți au cunoscut-o. Sf. Ioan, după ce a zis: „Şi-a arătat slava Sa", adaugă „şi ucenii Lui au crezut în El", ucenii săi care deja îl admirau. Nu vedeți că peste tot era nevoie să facă minuni, atunci cînd acolo se aflau oameni înțelepți şi atenți? Căci astfel de oameni trebuiau să fie dispuşi să creadă şi să fie atenți în mod exact la ceea ce se petrecea. Şi cum ar fi fost cunoscut Iisus fără minuni? desigur învățătura, şi profeția unită cu minunea, ajungeau pentru a imprima în sufletul ascultătorilor lucrurile făcute; ca fiind deja făcute aici şi obişnuiți să fie mai atenți la lucrurile pe care le vedeau. Iată pentru ce adesea evangheliştii zic cu siguranță că Iisus n-a făcut alte minuni din cauza stricăciunii şi a răutății locuitorilor.

„După aceasta s-a coborît în Capernaum, El şi mama Sa şi frații şi ucenicii Săi şi acolo au rămas nu multe zile" (12). Pentru ce merge în Capernaum cu mama sa? Pentru că aici n-a făcut nici o minune, ci locuitorii acestei cetăți nu-l iubeau de loc, erau oameni foarte stricați. Iisus Hristos însuşi a făcut-o cunoscut zicînd: „Şi tu Capernaume care te-ai înălțat pînă la cer, pînă la iad te vei coborî?" (Lc. 10,15). Pentru ce merge acolo? El merge acolo mi se pare, pentru că trebuia să meargă la Ierusalim imediat după aceia; merge acolo fiindcă nu voia s-o ducă peste tot cu el pe mama sa şi pe frații săi. Fiindcă acolo, el s-a oprit puțin din considerație față de mama sa, şi lăsînd-o acolo, el a făcut cîteva minuni (13). Pentru aceia zice evanghelistul că rămînînd cîtva timp la Capernaum, el merge de acolo la Ierusalim. Iisus Hristos a fost deci botezat cu puține zile înainte de Paşti. Şi la Ierusalim ce face el? O faptă foarte mare cu autoritate (14, 15). El i-a alungat din templu pe toți negustorii pe care i-a aflat acolo, pe schimbătorii cei ce vindeau porumbei, şi boi, şi berbeci, şi care stăteau acolo pentru comerțul lor.

2. Un alt evanghelist ne spune că alungîndu-i pe aceşti oameni, el a zis: „Nu faceți casa Tatălui Meu peşteră de tîlhari" (Mt. 20,13; Mc. 11,17; Lc., 19,46) Şi Sf. Ioan zice: „Casă de negustătorie" (16). În care ei totuşi nu se contrazice. Ci ne învață că Iisus i-a alungat din templu pe aceşti vînzători de două ori; de această primă dată acum la începutul predicii sale, şi de altădată atunci cînd se apropia de timpul patimii sale: pentru aceia vorbind atunci mai dur zice: De ce faceți casa Tatălui meu peşteră (Caverne)? Ceea ce n-o face în această primă alungare, în care mustrarea lui este mai moderată ceea ce explică, că el a reluat-o.

Şi pentru ce, veți zice voi, i-a alungat aşa Iisus Hristos? şi cu o furie cum n-a mai făcut-o niciodată, chiar atunci cînd evreii îl acoperau cu batjocuri şi cu hule, numindu-l samarinean şi demonizat? Căci nu s-a oprit nbumai la cuvinte, el a mers pînă la a-şi face o funie pentru a-i alunga pe aceşti oameni. Dar evreii, aşa de iuți la mînie, cînd îl vedeau că făcea vreun bine altuia, se poartă altfel după această alungare, care ar fi trebuit după cît se pare să-i înfurie. În sfîrşit, ei nu-i fac reproş lui Iisus, ei nu-l batjocoriră; dar ce-i zic? Au răspuns deci ludeii şi i-au zis: Ce semn ne arăți că (ai dreptul să) face acestea? (18). Nu vedeți gelozia lor furioasă şi cum binele făcut altuia îi indigna mai mult? Iisus Hristos deci le reproşează iudeilor, pe

atît că au făcut din templu o peşteră de tîlhari, arătînd prin aceia că ceea ce vindeau ei era furat, şi veneau din răpire şi din lăcomie, şi că ei se îmbogăţeau din mizeria altuia; pe atîta că ei au făcut-o casă de năguţătorie, prin aluzie, la comerţul lor urît.

Dar pentru ce a făcut Iisus aceia? Fiindcă el trebuia să-i vindece pe bolnavi în ziua sîmbetei şi să facă lucruri bune pe care le priveau ca o călcare a legii; el o face pentru a nu apărea în aceia ca un rival, un duşman al Tatălui său; prin aceia previne orice bănuială de aceasta; cel ce a făcut să se vadă atîta zel pentru templu şi cinstea lui, nu putea merge în contra Stăpînului care era închinat aici. Primii ani ai vieţii sale, în care a trăit după lege, ajungea pentru a dovedi că el îl respecta pe Legiuitor, şi că, el nu venea să-i înlocuiască legea cu o alta a sa. Dar precum aceşti ani puteau fi uitaţi, sau pentru că nu-l cunoşteau toţi, sau pentru că s-a ridicat într-o casă săracă, el face această faptă strălucitoare în faţa lumii întregi (Paştile Iudeilor erau aproape), în care s-a expus la un pericol foarte mare: căci nu numai că îi alunga pe vînzători, ci le-a vărsat şi vistieriile şi mesele cu bani pe pămînt, ca ei să se gîndească în ei înşişi că cel care, pentru slava templului, se punea în pericol nu-l disprefuia pe Stăpînul lui. Dacă acest zel ar fi fost numai aparent, şi simultan el s-ar fi oprit la mustrări şi la îndemnuri; dar el se aruncă în mijlocul pericolului: sigur, fapta este îndrăzneaţă. În sfîrşit, acesta nu era mic lucru de a se expune la furia vînzătorilor, oameni brutali, precum erau aceşti negustori; de a biciui această mulţime fără minte, şi a o porni împotriva sa; sigur, nu se poate spune că a fost fapta unei persoane care se maschează, care înşală, ci chiar a unui om care înfruntă orice pericol pentru slava lui Dumnezeu. Pentru aceasta Iisus Hristos face să se vadă legătura sa strînsă cu Tatăl său, nu numai prin faptele sale, ci încă şi prin cuvintele sale; că el n-a zis: casa sfîntă, ci casa Tatălui Meu. El îl numeşte pe Dumnezeu Tatăl său, şi nu se scandalizează de loc, ei nu se înfurie, aceasta fiindcă ei credeau că zice aceasta din simplitate. Dar atunci cînd vorbea mai clar pentru a stabili că el este egal cu Tatăl, ei s-au înfuriat. Ce zic ei? „Ce semn ne arăţi că ai dreptul să faci acestea?" O nebunie extremă! Era nevoie de o minune pentru a-i obliga să pună în cuvinte aceste practici rele, prin care ei necinsteau casa Domnului? Acest mare zel pentru casa lui Dumnezeu nu era o minune destul de mare şi suficientă pentru a dovedi virtutea şi puterea lui? În rest, această faptă face să se cunoască cei buni. Căci „Ucenii şi-au adus aminte că este scris „Rîvna casei Tale mă mistuie" (17). Dar evreii nu-şi amintesc profeţia; ei zic: „Ce minune faci Tu? Necăjiţi de a fi opriţi în urîtul lor comerţ, şi voind să-i lege mîinile lui, ei cer de la el o minune pentru a avea motiv de a-l socoti ca nebun pentru ceea ce făcea; chiar pentru aceia nici nu le-o dă. Deja, ceva mai înainte, au venit la el şi i-au cerut să le facă minune şi le-a dat acelaşi răspuns: „Acest neam rău şi defrînat cere semn, şi nu i se va da decît semn lui Iona proorocul" (Mt. 16,4). Dar primul lui răspuns era mai clar, acesta este mai ascuns; el face aşa din cauza nebuniei. Cel ce-i prevenea pe cei ce nu cereau şi le făcea lor minuni, nu i-ar fi respins pe cei ce-i cereau una, el n-ar fi cunoscut nebunia lor şi

răutatea lor. Chiar felul în care-o cer ei, cîtă dovadă de răutate şi de urîciune nu arată? Fiţi atenţi, vă rog; ei ar fi trebuit să laude şi să iubească zelul lui, şi să admire grija mare pe care-o avea el pentru casa lui Dumnezeu, şi ei din contră îl hulesc, susţin că lor le este permis să vîndă, şi că el n-are dreptul să-i împiedice, dacă nu le arată o minune.

Ce le răspunde lor Iisus Hristos? „Dărîmaţi templul acesta şi în trei zile îl voi ridica" (19). El spune lucruri care sînt destul de ascunse pentru cei ce le aud, dar care vor fi clare pentru cei ce vor urma. Pentru ce? Ca împlinirea prezicerii sale să dovedească într-o zi că el cunoaşte viitorul, şi aceasta s-a întîmplat prin profeţia aceasta: „Deci cînd s-a sculat din morţi, ucenicii Lui şi-au adus aminte că aceasta o spusese şi au crezut Scripturii şi cuvîntului pe care îl spusese Iisus" (22). Cînd zicea Iisus aceste cuvinte, unii ezitau asupra sensului cuvintelor sale, alţii se certau zicînd: „În patruzeci şi şase de ani s-a zidit templu acesta! Şi Tu îl vei ridica în trei zile?" (20). Zicînd patruzeci şi şase de ani, ei fac să se vadă că vorbesc despre ultima construire a templului; căci prima s-a termint în douăzeci de ani.

3. Pentru ce n-a descoperit el această taină şi de ce n-a zis: Eu nu vorbesc de acest templu, ci de templul trupului meu? Evanghelistul scriind multă vreme după aceia, a dat această explicaţie, dar Iisus Hristos n-a zis nimic pentru ce? Fiindcă evreii n-ar fi crezut în cuvintele lui, poporul ar fi înţeles cu atît mai puţin. „Cînd s-a sculat din morţi", zice Sf. Ioan, ei şi-au amintit şi au crezut cuvîntului şi Scripturii". Iisus Hristos propunea atunci să se creadă două lucruri: învierea, şi ceea ce este mai mare, că cel pe care-l vedeau ei, în acest trup era Dumnezeu; le arată şi una şi alta, zicînd: „Dărîmaţi acest templu şi în trei zile îl voi ridica". Sf. Pavel avînd în vedere aceste cuvinte, zice că ele nu sînt o dovadă slabă a divinităţii, ceea ce o explică în aceşti termeni: „Care a fost rînduit Fiu al lui Dumnezeu întru putere, după Duhul Sfinţeniei, prin învierea din morţi a lui Iisus Hristos, Domnul nostru" (Rom. 1,4).

Pentru ce acolo şi aici, şi altădată, Iisus Hristos dă această dovadă, zicînd pe atîta: „Cînd voi fi înălţat" (Ioan 12,32) şi: „Cînd veţi înălţa pe Fiul Omului atunci veţi cunoaşte că eu sînt". Şi pe atîta: „Nu li se va da alt semn decît semnul lui Iona Proorocul". Şi aici încă: „Încă trei zile îl voi zidi". El o dă această dovadă, fiindcă ea face să se cunoască mai ales că el nu era un simplu om, că putea să triumfeze din moarte, distrugînd lunga ei robie, şi să termine în aşa de puţin timp un război aşa de greu. Iată pentru ce zice el: „Atunci veţi cunoaşte". Cînd atunci? Atunci după învierea mea cînd eu voi atrage toată lumea, atunci veţi cunoaşte că eu, ca un Dumnezeu şi adevărat Fiu al lui Dumnezeu, „eu am vrut să fiu ridicat pe cruce", pentru a răzbuna batjocura pe care i-au făcut-o oamenii Tatălui meu.

Dar pentru ce motiv nu zice Iisus Hristos care minune ar trebui pentru a-i împiedica să facă răul, şi le promite una? Fiindcă dacă le-ar fi ţinut această primă vorbire, i-ar fi mîniat mai mult, şi pe de altă parte i-a înspăimîntat destul. Totodată ei n-au răspuns nimic, căci judecînd că punea nişte lucruri de necrezut, ei nu mai au puterea să-l întrebe şi precum ceea ce a zis ar fi fost imposibil, ei l-au lăsat să cadă. Dacă ar fi avut puţin simţ, oricît de

necrezută le-ar fi părut această asigurare, după ce l-au văzut făcînd mai multe minuni, atunci ar fi trebuit să-l întrebe, atunci l-ar fi rugat să-i scoată din această îndoială; dar precum nu erau decît nişte nebuni şi fără minte, la cele mai sigure lucruri ei nu dădeau nici cea mai mică atenţie; la altele ei puneau urechea, dar cu spirit rău şi stricat. Iată de ce le vorbea Iisus Hristos în mod enigmatic şi prin închipuiri.

Acum se întreabă pentru ce n-au cunoscut ucenicii că Iisus Hristos va învia din morţi? Aceasta fiindcă ei n-au primit încă Duhul Sfînt harul lui: auzind deci adesea vorbindu-se despre înviere, ei nu înţelegeau nimic; ci se întrebau în sine ce ar putea să fie aceia. În sfîrşit, ceea ce zicea Iisus Hristos era uimitor şi nemaiauzit: ca cineva să se poată învia pe sine însuşi, şi să se învie în acest fel. Pentru aceasta a fost mustrat Petru, fiindcă neavînd nici o cunoştinţă despre înviere, el îi zicea lui Iisus Hristos: „Milostiv fii ţie Doamne: să nu-ţi fie ţie aceasta" (Mt. 16,22). Înainte de învierea sa, Iisus Hristos nu le-a descoperit ucenicilor săi această taină, de teamă ca să nu fie pentru ei un motiv de sminteală, şi ca să nu se îndoiască de împlinirea unei aşa de mari preziceri, neştiind încă cine era Iisus Hristos.

Căci, dacă nimănui nu-i este greu să creadă ceea ce dovedesc lucrurile şi faptele însăşi, trebuie să se observe că privitor la ceea ce nu era întemeiat decît pe cuvîntul singur, nu toţi au aceiaşi credinţă: dar cînd a împlinit cuvintele sale, atunci le dă înţelesul şi varsă asupra ucenicilor săi harul Duhului Sfînt cu toată puterea, încît ei imediat au înţeles adevărul.

Duhul Sfînt, zice el „vă va aduce aminte toate cele ce v-am spus" (Ioan 14,26). În sfîrşit, ucenicii care într-o singură seară pierd tot respectul pe care-l aveau pentru stăpînul lor, care-l părăsesc, fug toţi; care susţineau că ei nu-l cunoşteau, şi-ar fi adus aminte foarte greu de ceea ce au auzit, şi de ceea ce au văzut aşa de îndelung timp, dacă ei n-ar fi primit Duhul Sfînt cu harul lui din belşug.

Dar, veţi zice voi, dacă Sfîntul Duh era cel ce trebuia să-i înveţe, ce nevoie mai aveau ei să rămînă cu Iisus Hristos, neînţelegînd ceea ce le zicea lor? Aceasta fiindcă Duhul Sfînt nu le-a descoperit nimic, ci numai i-a făcut să-şi amintească despre toate cele ce le-a zis Iisus Hristos. Apoi, Duhul Sfînt a fost trimis pentru a le aduce în minte toate cele ce a zis Iisus Hristos, aceia nu contribuia în mică măsură la slava lui. Sigur printr-o singură binefacere a lui Dumnezeu s-a răspîndit Duhul Sfînt asupra lor la început cu atîta belşug; dar ei au păstrat un aşa de mare dar prin virtutea lor. Căci sfinţenia făcea viaţa lor strălucită, înţelepciunea lor strălucea, osteneala lor era continuă: ei disprețuiau viaţa prezentă, nu făceau nici un caz despre lucrurile acestei lumi; ei erau mai prejos de restul oamenilor, şi ridicîndu-se în văzduh cu uşurinţa vulturului, ei se ridicau pînă la cer prin faptele lor.

Noi înşine să-i imităm: să nu stingem candela noastră, ci s-o păstrăm strălucită prin milosteniile noastre. Aşa se susţine şi lumina focului acestuia. Să ne facem rezerve de ulei în vasele noastre pînă trăim. După plecarea noastră din această lume nu vom mai putea dobîndi, nici să primim din altă parte decît din mîinile săracilor: să ne facem o provizie

bună, dacă vrem să intrăm cu Mirele în camera de nuntă: căci dacă n-o vom face, precis vom rămîne afară. Căci chiar cînd vom face mii de fapte bune, este imposibil de a intra fără milostenie pe poarta Împărăției cerurilor. Pentru aceasta să dăm cu mînă largă milostenie săracilor, ca să ne bucurăm de aceste bunuri nespuse, pe care vi le doresc, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia fie-i slavă în tot locul, slava şi împărăția, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 24

„Iar cînd era în Ierusalim, la praznicul Paştilor, mulți au crezut în numele Lui." (Cap.2- Vers.23, Cap.3- Vers.1-4).

1. Toți aceia pe care învățătura i-a ataşat de Iisus Hristos au fost mai tari şi mai constanți decît cei pe care i-au atras semnele.- Pentru ce nu se mai fac minuni.

2. Nicodim, slăbiciunea şi nedesăvîrşirea credinței lui; îngăduința lui Iisus Hristos.

3. Nu căutați să pătrundeți prea adînc cu curiozitate sfintele Taine.- Curiozitatea înlătură credința.- Atunci cînd nu se supune mintea credinței, se cade în mii de greşeli.- Mintea omenească care nu este luminată de sus nu produce decît întuneric.- Bogățiile sînt spinii care ne sfîşie.

1. Între aceşti oameni „care vedeau atunci minunile" lui Iisus Hristos, unii rămîneau în greşelile lor, alții îmbrățişau adevărul; dar cei mai mulți dintre ei nu l-au păzit decît puțin timp, şi apoi au căzut din nou. Iisus Hristos ne-a făcut s-o cunoaştem în comparația pe care a făcut-o cu semințele care nu prind rădăcini adînci şi care, căzînd pe un pămînt fără adîncime, seacă imediat (Mt. 13,3). Despre ei vorbeşte în acest loc de asemenea cînd zice evanghelistul: „Iar cînd era în Ierusalim, la praznicul Paştilor, mulți au crezut în numele Lui, văzînd minunile pe care le făcea. Dar Iisus însuşi nu se încredea în ei" (23, 24). Ucenicii, care, atinşi nu numai de această minune, ci încă şi de învățătura lui, au venit la el, şi l-au urmat, şi au fost mai siguri; căci semnele îi atrăgeau pe cei mai de jos, dar profețiile şi învățătura îi îndemnau pe cei ce aveau minte şi judecată. Toți aceia pe care i-a ataşat învățătura de el au fost mai fermi şi mai constanți decît cei pe care i-au atras semnele, şi pe aceştia i-a numit Iisus Hristos fericiți prin aceste cuvinte: „Fericiți cei ce n-au văzut şi au crezut" (Ioan 20,29). Dar că ceilalți nu erau adevărați ucenici, ceea ce urmează o dovedeşte: „Iisus însuşi nu se încredea în ei. Pentru ce?", „Pentru că îi cunoştea pe toți. Şi pentru că nu avea nevoie să-i dea mărturie cineva despre om, căci El însuşi cunoştea ce era în om" (25), adică, pătrunzînd în adîncul inimilor lor şi a gîndurilor lor, el nu asculta cuvintele lor, şi ştiind că rîvna lor nu este decît pentru un timp, el nu se încredea în ei, ca în ucenicii desăvîrşiți: nu le încredința lor toată doctrina sa ca la nişte persoane care ar fi îmbrățişat sigur credința sa.

Ori, dimpotrivă, de a cunoaşte inimile oamenilor, aceia nu aparţine decît Celui „ce a făcut inimile în ei" (Ps. 32,15), a şti, decît Dumnezeu singur; „Tu singur cunoşti inimile" (Fapt. 1,24). El nu avea nevoie de martor pentru a cunoaşte gîndurile şi mişcările inimii pe care el le-a creat: pentru aceasta nu se încredea el în primele semne de credinţă pe care le arătau ei. Adesea oamenii, care nu cunosc nici prezentul, nici viitorul, zic fără teamă orice şi le încredinţează totul la nişte orbi, care vin să-i asculte cu răutate, pentru a se retrage şi a-i părăsi apoi: Iisus Hristos nu face la fel, cunoscînd desăvîşit tot ce aveau aceşti oameni mai secret şi mai ascuns în inimile lor, şi sînt azi cei mai mulţi, care în adevăr au numele de credincioşi, dar care sînt nestatornici şi nepăsători. Iată de ce nu se încrede Iisus Hristos în ei, ci le ascunde cele mai multe lucruri. Precum noi în sfîrşit nu ne încredem în orice fel de prieteni, ci numai în cei adevăraţi; la fel Dumnezeu nu se încrede în toţi în mod indiferent. Ascultaţi ce le zice Iisus Hristos ucenicilor săi: „Nu vă mai numesc slujitori, căci voi sînteţi prietenii mei". Cum? Pentru ce? „Pentru că toate cîte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute" (Ioan 15,15). Pentru acest motiv le refuza evreilor să le facă minunile pe care le cereau: el ştia că ei nu le cereau decît pentru a-l ispiti.

Aşa cum, ca altădată, a ispiti pe Dumnezeu, înseamnă a-i cere minuni? Căci sînt astăzi oameni care pun întrebările următoare: Pentru ce nu face Dumnezeu şi acum minuni? Dacă sînteţi credincioşi, precum trebuie să fiţi: dacă îl iubiţi pe Iisus Hristos, precum se cuvine să-l iubiţi, voi nu mai aveţi nevoie de minuni: minunile sînt pentru necredincioşi. Pentru ce dar ziceţi voi, nu le-a făcut la evrei? Sigur că lor le-a făcut! dar, de cîteva ori au fost respinşi, atunci cînd le cereau, fiindcă nu le cereau pentru a se vindeca de orbirea lor şi de necredinţa lor, ci pentru a se înrăi şi mai mult şi a deveni şi mai răi.

„Şi era un om dintre farisei, care se numea Nicodim şi care era fruntaş al ludeilor" (1). „Acesta a venit noaptea la Iisus" (2). Acest om se pare să-l apere pe Iisus Hristos în timpul predicii lui a evangheliei sale, căci zice: „Legea noastră nu condamnă pe nimeni fără a-l asculta mai înainte" (Ioan 7,51). Evreii se răstesc împotriva lui şi-i răspund cu supărare: „Citeşte Scripturile şi vezi că nici un profet n-a ieşit din Galileea" (Ibid. 52). La fel, după ce Iisus Hristos a fost răstignit, el a avut o grijă destul de mare pentru înmormîntarea trupului lui, al Domnului nostru. „Nicodim zice evanghelia, care a venit să-l afle pe Iisus noaptea, a venit aducînd ca la o sută de litre de amestec de smirnă şi aloe" (Ioan 19,39). De atunci acest om îl iubea foarte mult pe Iisus Hristos: dar cu toate acestea, nu pe atîta cît era de drept, nici cu duhul cu care trebuia; îl stăpînea încă sigur o slăbiciune evreiască. Pentru aceasta vine noaptea; căci el n-ar fi îndrăznit să vină ziua. Dar Dumnezeu, plin de milă şi de bunătate, nu l-a respins, nu i-a făcut rău nici o mustrare şi nu l-a lispit de învăţătura lui. El i-a vorbit dimpotrivă cu multă blîndeţe, i-a descoperit sublima învăţătură a sa, într-adevăr într-un fel ascuns, dar totuşi i-a descoperit-o lui: căci el era mult mai scuzabil decît aceia care făceau acelaşi lucru cu o înclinaţie rea. În sfîrşit aceştia sînt cu totul, nevrednici de scuză; acela era totuşi de hulit, dar nu pe atîta cît

ceilalți. Pentru ce dar evanghelistul n-a arătat-o? Mai întîi a zis că mulți sinedrişti au crezut în Iisus Hristos, dar că din cauza evreilor nu îndrăzneau să-l recunoască public, de teamă de a fi alungați din sinagogă. Dar aici a spus tot, face să se cunoască totul prin aceste cuvinte: el a venit în vremea nopții. Ce zice oare Nicodim? „Rabbi ştim că de la Dumnezeu ai venit învățător, căci nimeni nu poate face aceste minuni, pe care le faci Tu, dacă nu este Dumnezeu cu el" (2).

2. Nicodim se tîra încă pe pămînt, are despre Iisus Hristos încă sentimente cu totul omeneşti, vorbeşte despre el ca despre un profet, minunile pe care le-a văzut nu i-au ridicat încă sufletul şi nu i-au inspirat nimic mare. „Ştim, zice el, că de la Dumnezeu ai venit învățător". Pentru ce dar vii tu noaptea în taină să-l afli pe cel care spune lucruri divine şi care este trimis de la Dumnezeu? Pentru ce nu-l întrebi tu cu încredere? Dar Iisus Hristos nu-i zice acelea, nu-i face nici o mustrare: „Căci nu va zdrobi trestia frîntă, zice Scriptura, şi nu va stinge feştilă fumegînd", el nu va striga nici nu i se va auzi glasul pe ulițe" (Is. 42,3; Mt. 12,19,20). Şi în alt loc: „Eu n-am venit ca să judec lumea, ci ca s-o mîntuiesc" (Ioan 12,47). „Căci nimeni nu poate face aceste minuni, pe care le faci Tu, dacă nu este Dumnezeu cu el". Acest om vorbeşte încă după părerea ereticilor: el zice că Iisus Hristos e trimis de un altul, şi că are nevoie de ajutorul altuia pentru a face ceea ce face. Ce răspunde deci Iisus Hristos? Vedeți blîndețea lui cea mare. El n-a zis: Eu n-am nevoie de ajutorul nimănui şi fac totul prin puterea mea şi cu autoritate; căci sînt adevăratul Fiu al lui Dumnezeu şi am aceiaşi putere ca şi Tatăl meu. El nu s-a explicat atunci asupra acestui punct prin îngăduință față de slăbiciunea ascultătorului său: ceea ce zic adesea, eu vă voi repeta aici: de multă vreme Iisus Hristos s-a ataşat foarte puțin pentru a-şi arăta demnitatea sa decît pentru a convinge că el nu făcea nimic împotriva voinței Tatălui său. Iată pentru ce adesea în vorbirile sale el se coboară: dar nu este tot aşa cînd lucrează. Astfel, lucrînd minunile vorbeşte cu autoritate, zicînd: „Voiesc, fii vindecat" (Mc. 1,41): „Copilă ridică-te, Eu îți poruncesc" (Mc. 5,41): „Întinde mîna ta" (Mc. 3,5): „Ți s-au iertat păcatele tale" (Mt. 9,5): „Taci, liniştește-te" (Mc. 4,39): „Ia-ți patul tău şi du-te la casa ta" (Lc. 5,24): „Duh necurat ieşi din acest om" (Mc. 5,8): „Fie ție după credința ta" (Mt. 8,13): „Dacă vă va zice cineva ceva, spuneți-i că Domnul are nevoie de el" (Mt. 21,3): „Astăzi vei fi cu mine în rai" (Lc. 23,43): „Ați auzit că s-a zis celor de demult: să nu ucizi: iar eu vă zic că oricine se va mînia împotriva fratelui său fără motiv, vrednic va fi de osîndă" (Mt. 5,21,22): „Urmează-mă şi te voi face pescar de oameni" (Mt. 4,19). Şi peste tot vedem marea lui autoritate. Căci nu puteau să-l contrazică faptele lui; şi în ce ar fi putut-o? Încă dacă efectul n-ar fi urmat cuvintele lui, cineva ar fi putut zice că aceste porunci sînt zadarnice şi de nimic; dar precum ele se împlineau în mod prompt, adevărul minunii îi forța pe evrei în ciuda lor înşişi să păstreze tăcerea. Dar în ceea ce priveşte cuvintele, neruşinarea lor ar fi putut să-i ducă să-l învinuiască de mîndrie şi de vanitate.Acum deci Iisus Hristos vorbindu-i lui Nicodim, nu-i spune deschis nimic mare, nimic sublim; ci prin pilde şi închipuiri îl aduce şi îl scoate din sentimentele

josnice pe care le gîndea despre el, făcîndu-l să cunoască, că el îşi era deja deajuns pentru a lucra minuni căci Tatăl său l-a născut desăvîrşit ajungîndu-şi sieşi şi neavînd nici o nedesăvîrşire. Dar cum stabileşte Iisus Hristos acest adevăr? „Nicodim a zis: Rabbi, ştim că de la Dumnezeu ai venit învăţător, căci nimeni nu poate face aceste minuni, pe care le faci Tu, dacă nu este Dumnezeu cu el". În care credea că a spus ceva lucu despre Iisus Hristos. Ce face deci Iisus Hristos? El îl face să vadă că era încă destul de departe de adevăr, că nu avea nici cea mai mică idee, şi că el şi toţi cei ce vorbeau despre el aşa, şi care aveau o asemenea părere despre Fiul unic, rătăceau înafară de împărăţia lui Dumnezeu şi nu se apropiau de adevărata cunoaştere. Ce zice el? „Adevărat, adevărat zic ţie: De nu se va naşte cineva de sus, nu va putea să vadă împărăţia lui Dumnezeu" (3); adică, dacă tu nu te renaşti de sus şi dacă nu primeşti adevărata cunoaştere a tainelor, tu vei rătăci înafară şi vei fi aruncat din împărăţia lui Dumnezeu. Dar el n-o spune clar, şi ca ceea ce-i spunea să-i fie mai puţin greu şi mai puţin neliniştitor, el îi vorbeşte într-un fel ascuns; el zice în general „De nu se va naşte cineva" ca şi cum ar zice: Dacă tu, sau oricare altul oricine ar fi acesta, veţi avea despre mine acele sentimente, voi sînteţi toţi afară de împărăţie. Dacă nu în acest duh a zis Iisus Hristos aceste lucruri, răspunsul lui nu se potriveşte subiectului. Apoi, dacă evreii l-ar fi auzit s-ar fi retras şi ar fi rîs. Dar Nicodim, chiar în aceia arată o dorinţă sinceră de a se învăţa. Adesea Iisus Hristos vorbeşte într-un fel acoperit, şi aceasta pentru a-i face pe ascultătorii săi mai prompţi să-l întrebe şi mai atenţi. În sfîrşit, ceea ce este clar şi de-o uşoară înţelegere nu atrage atenţia ascultătorului şi se pierde uşor din minte dar atenţia şi curiozitatea se trezesc cînd se spune ceva lucru ascuns, şi aşa este reţinut mai bine mai mult timp.

Iată ce înseamnă aceste cuvinte ale Lui Iisus Hristos: Dacă tu nu te vei naşte de sus, dacă nu vei primi Duhul Sfînt prin botezul renaşterii, tu nu vei putea să mă cunoşti cu adevărat: părerea pe care-o ai despre mine nu este duhovnicească, ea este trupească. Iisus Hristos nu s-a folosit de aceşti termeni de teamă de a-l intimida pe Nicodim, care a vorbit după sufletul lui şi după capacitatea sa; ci, după ce şi-a cîştigat încrederea lui, el îl ridică la o cunoaştere mai înaltă, zicînd: „Dacă nu se va naşte cineva de sus"; acest cuvînt „de sus", unii îl înţeleg despre cer; alţii zic că înseamnă „din nou": Acela, zice el, care nu se renaşte în acest fel, nu poate să vadă împărăţia lui Dumnezeu, adică, chiar pe însuşi Iisus Hristos; prin aceia făcea să se cunoască, că el nu era numai ceea ce se vedea în afară, ci că, pentru a-l vedea, era nevoie de alţi ochi.

Nicodim auzind aceia, zice: „Cum poate omul să se nască, fiind bătrîn?" (4). Ce! tu-l numeşti învăţător, tu spui că el a venit din partea lui Dumnezeu; şi celui pe care-l consideri învăţătorul tău îi pui o întrebare care poate să-l încurce şi să-l tulbure! În sfîrşit, acest cuvînt „cum", arată îndoiala unui suflet care crede puţin şi care este legat încă de pămînt. Sara a rîs zicînd: „Cum" şi acest rîs arată îndoiala ei şi greşala ei, şi multe altele, pentru că au pus o aşa întrebare, s-au depărtat de credinţă.

3. Aşa ereticii punînd astfel de întrebări, s-au încăpăţînat în erezia lor. Unii zic: Cum s-a născut el? Cum s-a întrupat el? Prin care ei supun substanţa imensă la slabele lor lumini. Noi deci să fugim de o aşa de mare curiozitate. Cei ce pun astfel de întrebări nu vor şti niciodată cum s-au făcut aceste lucruri şi vor pierde adevărata credinţă. Iată pentru ce Nicodim, în îndoiala sa, caută şi întreabă: CUM. El a înţeles că ceea ce zicea Iisus Hristos îl priveşte; el s-a tulburat cu totul; acoperit de întuneric se opreşte şi nu ştie unde să meargă. El a crezut că a venit să afle un om, şi aude o învăţătură pe care nimeni n-a auzit-o niciodată: în adevăr Iisus Hristos îi ridică sufletul lui la cuvintele sublime pe care l-a făcut să le audă, dar Nicodim cade din nou în întuneric şi nu poate ieşi: el nu poate să se fixeze, el este cuprins din toate părţile, adesea se depărtează de credinţă. Pentru aceasta el stăruia să ispitească imposibilul, ca să-l angajeze pe Iisus Hristos să-l înveţe mai clar învăţătura lui. „Oare, poate să intre a doua oară în pîntecele mamei sale şi să se nască?".

Priviţi fraţilor ce propunere ridicolă face, cînd, în lucrurile duhovniceşti, se lasă propriilor sale gînduri; şi cum se pare că spune vrednice visuri de o persoană beată, atunci cînd împotriva voinţei lui Dumnezeu, vrea să pătrundă prea adînc cuvîntul lui, şi nu-şi supune mintea credinţei. Nicodim auzind vorbindu-se despre naştere, nu înţelege că este vorba de o naştere duhovnicească; ci îşi întoarce gîndul asupra disprețuirii naşterii trupeşti, şi vrea să lege un mister aşa de adînc şi atît de sublim de ordinea naturală. Aceste întrebări şi îndoieli ridicole l-a făcut pe Pavel să spună: „Omul trupesc nu poate să înţeleagă lucruriie care sînt din Duhul lui Dumnezeu" (I Cor. 2,14). Dar totodată Nicodim păstrează respectul pe care trebuie să i-l dea lui Iisus Hristos: el nu rîde de ceea ce a auzit: el îl priveşte ca imposibil, şi tace. Două lucruri puteau să pară îndoielnice: această naştere nouă şi împărăţia. Căci aceste nume de împărăţie şi de renaştere erau încă necunoscute printre iudei; dar el se opreşte mai întîi la primul lucru: iată ce tulbură duhul lui şi-l chinuie mai mult.

Învăţaţi din aceste adevăruri, fraţilor, să nu motivăm asupra lucrurilor divine, să nu le comparăm cu produsele naturale, şi să nu le supunem legilor necesare; ci, încrezători în cuvintele Scripturii, să credem cu evlavie în tot ceea ce zic ele. Cel ce cercetează cu prea multă curiozitate nu află nimic, şi a nu găsi nici ceea ce caută, el va fi însă foarte aspru pedepsit. Vi se spune că Tatăl a născut? Credeţi ce vi s-a spus; nu căutaţi să cunoaşteţi: CUM: voi n-o ştiţi; căci acesta nu este un motiv pentru voi de a refuza să credeţi această naştere; aceasta va fi una din cele mai mari răutăţi. Dacă Nicodim, auzind vorbindu-se despre naştere, nu despre naşterea nespusă, ci despre naşterea pe care-o lucrează harul: dacă zic eu Nicodim, pentru că nu şi-a ridicat sufletul său, negîndind nimic înalt, neavînd decît idei de jos, omeneşti şi cu totul pămînteşti, s-a aruncat în îndoială şi în întuneric, cei ce caută curios această naştere minunată şi atît de respectată, care întrece mintea noastră şi toate gîndurile noastre, ce pedeapsă nu vor merita ei? Nimic nu produce mai mult întuneric ca mintea omenească, care nu vorbeşte decît despre lucrurile pămînteşti şi nu este

luminată de sus. Căci ea este robită cu totul de părerile pământeşti ale minţii noastre. Pentru aceasta avem nevoie de aceste izvoare de apă care cad din cer, ca după ce am spălat tina cu care este întinat sufletul nostru, ceea ce va rămîne curat să se ridice sus şi să zboare să se unească cu învăţătura divină. Ori, aceia se întîmplă atunci cînd avem grijă să ne împodobim nostru nostru s-a acoperit de întuneric; el poate să se acopere, nu numai printr-o curiozitate rău plasată, ci chiar prin viaţă rea. Iată pentru ce le zicea Sf. Pavel Corintenilor: „Cu lapte v-am hrănit, şi nu cu bucate, căci încă nu puteţi mînca. Fiindcă sînteţi trupeşti cîtă vreme este între voi pizmă, şi ceartă şi dezbinări" (I. Cor. 3,2,3). Sf. Apostol zice încă în epistola către evrei, şi adesea altădată, că aceia este izvorul tuturor relelor şi a învăţăturii rele care se ridică şi se răspîndeşte în Biserică. Sufletul care s-a supus patimilor sale nu poate să vadă nimic mare, nu poate să gîndească nimic nobil şi înalt; fiind întunecat printr-un fel de vînare, el rămîne în întuneric adînc.

Să ne curăţim dar sufletul nostru, să-l luminăm cu lumina pe care-o revarsă cuvîntul lui Dumnezeu, de teamă ca sămînţa să nu cadă între spini. Voi ştiţi care este mulţimea acestor spini, cu toate că noi n-am vorbit de loc. Voi l-aţi auzit pe Iisus Hristos numind adesea cu numele de spini (Mt. 13,22), neliniştile veacului acestuia şi închipuirile bogăţiilor. Şi sigur, aceasta cu dreptate: precum spinii sînt sterpi, bogăţiile sînt la fel; precum aceia îi sfîşie pe cei ce se apropie, la fel acestea sfîşie sufletul, şi precum focul le arde cu uşurinţă, şi pe care vierii nu pot să-i sufere, focul la fel va arde bogăţiile acestei lumi, la fel vierul le va arunca; şi încă precum animalele sălbatice, acelea ca viperele şi scorpiile, se ascund între spini, ele se ascund la fel în bogăţiile înşelătoare. Pentru aceasta să punem focul Duhului Sfînt între aceşti spini, şi să pregătim cîmpul nostru, să smulgem toate plantele rele, ca el să fie neted la sosirea vierului; să-l udăm apoi cu ape duhovniceşti. Să plantăm în el măslini roditori, acest pom aşa de roditor, care este verde în tot timpul, care luminează şi hrăneşte, care este bun pentru sănătate. Milostenia cuprinde în ea toate calităţile acestea, ea este ca o pecete care garantează proprietatea bunurilor noastre. Moartea chiar nu uscă acest pom, ci el rămîne tare, şi nu moare niciodată; luminînd totdeauna sufletul, întărind forţele noastre, păstrîndu-le în toată vigoarea lor, el îl face mai tare. Dacă îl posedăm totdeauna acest pom, noi vom putea să ne prezentăm cu încredere mirelui, şi să intrăm în camera de nuntă; facă cerul ca să intrăm toţi în ea, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia, cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, i se cuvine slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 25

„Iisus a răspuns: Adevărat, adevărat zic ţie, de nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu" **(Cap.3, Vers.5).**

1. Sf. Ioan Gură de aur predica de două ori pe săptămînă.- Nicodim nu înțelege aceste cuvinte ale Mîntuitorului fiindcă vrea să privească trupeşte şi omeneşte lucrurile duhovniceşti.- Dacă un om nu se naşte din apă şi din Duh, el nu poate să intre în împărăția cerurilor.

2. A crede ceea ce nu se vede.- În prima creație Creatorul s-a folosit de pămînt pentru a-l crea pe om.- În a doua, se foloseşte de apă şi de Duhul Sfînt.- Primul om a fost creat cu un suflet viu; şi al doilea este umplut de Duhul cel viu.- Primul om avea nevoie de un ajutor; al doilea primind harul Duhului Sfînt, nu mai are nevoie de nici un alt ajutor.- Descriere frumoasă despre ceea ce a făcut Dumnezeu pentru primul om şi ceea ce face pentru al doilea.- Noi aşteptăm o altă viață mult mai bună.- A se supune cuvîntului lui Dumnezeu, este mai sigur decît vederea. Ea a făcut totul de aceia trebuie să o credem.- Apa este necesară la botez, pentru ce?- Ceremonia botezului.- Marile taine pe care le-a lucrat Iisus Hristos pentru noi, şi pe care ni le-a încredințat trebuie să ne îndemne să ducem o viață care să fie vrednică de ele.

1. Copiii mici merg în toate zilele la şcoală să-l afle pe învățătorul lor, să primească lecția şi s-o spună, şi nu încetează niciodată să facă acelaşi lucru, sau mai mult ei unesc ziua cu noaptea. Şi voi îi obligați să facă toate acelea pentru bunuri slabe şi trecătoare; dar noi nu cerem de la voi, care sînteți într-o vîrstă mai tare şi mai sigură, ceea ce cereți voi de la copiii voştri. Noi nu vă cerem să veniți în toate zilele la predică, ci numai vă îndemnăm să veniți aici de două ori pe săptămînă şi să fiți atenți aici, şi încă, de a îndulci greul şi osteneala voastră aceasta n-o facem decît pentru o mică parte din zi. Iată de ce explicăm noi puțin cîte puțin cuvîntul lui Dumnezeu, ca să vă fie mai uşor să-l înțelegeți, să-l puneți în tainițele minții voastre, şi să-l rețineți în sufletul vostru, pentru a-l spune cu mai multă grijă şi exactitate, dacă voi sînteți extrem de neglijenți şi mai mîndri şi închipuiți decît copiii cei mici.

Să reluăm cuvintele din evanghelia noastră. Nicodim coborîse în nişte idei de jos, el înțelegea ceea ce a zis Iisus Hristos despre o naştere trupească, şi zicea că este imposibil ca un om, care era deja bătrîn să se poată să se mai nască a doua oară. Iisus Hristos explică mai clar cum trebuie să se facă această naştere, cu adevărat în termeni greu de înțeles pentru cel ce l-a întrebat cu un duh trupesc şi cu totul pămîntesc, dar care totodată putea să-l ridice şi să-l scoată din sentimentele de jos pe care le gîndea. În sfîrşit, ce zice Mîntuitorul divin? „Adevărat, adevărat zic ție că de nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu"; adică: tu gîndeşti că ceea ce zic eu este imposibil; şi îți spun că este cu totul posibil, şi chiar atît de necesar încît fără aceia nimeni nu poate să se mîntuiască; căci lucrurile necesare Dumnezeu le-a făcut totodată uşoare. Şi sigur naşterea trupească pămîntească, care este după trup, vine din țărînă; pentru aceasta îi sînt închise porțile cerului: Ce are comun cerul cu pămîntul? Dar naşterea pe care o lucrează Duhul Sfînt ne deschide uşor porțile cereşti.

Ascultați acestea, voi toți care n-ați primit încă botezul: Fiți cuprinși de frică, gemeți: amenințarea pe care-o veți auzi vă va face să tremurați, această hotărîre grozavă. Zice Iisus Hristos: „Cel ce nu se va naşte din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăția cerurilor", fiindcă el poartă o haină moartă, adică a blestemului şi a stricăciunii: el n-a primit încă simbolul Domnului (credința şi harul), el este un străin şi un dușman. El n-are semnul regesc, el zice: „Dacă nu se va naşte cineva din apă şi din Duh nu poate să intre în împărăția lui Dumnezeu".

Dar Nicodim nu o ia în acest sens. Prin care spun că nu este nimic mai rău ca a se da gîndurilor omeneşti în lucrurile duhovniceşti! Iată ce l-a împiedicat pe acest om să se ridice la vreun lucru mai mare şi mai sublim. Noi sîntem numiți credincioşi, ca disprețuind slăbiciunea gîndurilor omeneşti, să ne ridicăm la sublimitatea credinței, şi ca să-i încredințăm, comoara noastră şi bunurile noastre acestei învățături. Dacă Nicodim ar fi făcut-o, această naştere nu i-ar fi părut aşa de imposibilă. Ce zice deci Iisus hristos? Pentru a-l scoate din acest sentiment de jos şi care se tîra pe pămîn, şi pentru a arăta că el o vorbeşte de altă naştere, el zice: „Dacă cineva nu se va naşte din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăția cerurilor". Ori, el vorbeşte aşa pentru a-l aduce la credință prin această amenințare, pentru a-l convinge că nu trebuie să creadă că aceasta ar fi un lucru imposibil, şi pentru a-l scoate din gîndul unei naşteri trupeşti. Eu vorbesc, zice el, de o altă naştere, o Nicodime! pentru ce, ceea ce zic eu, cobori tu pînă la pămînt? Pentru ce, ceea ce este mai presus de natură, o supui tu legilor naturii? Această naştere întrece naşterea obişnuită, ea n-are nimic comun cu noi. Cealaltă este numită în mod egal naştere; dar aceste două naşteri n-au nimic comun între ele decît numele, ele se deosebesc în fapt. Depărtează din sufletul tău ideia naşterii obişnuite: eu introduc în lume un alt fel de naştere. Eu vreau ca oamenii să fie născuți în alt fel; eu aduc un alt mod de creație. Eu l-am creat pe om din pămînt şi din apă, acest chip de pămînt şi din apă n-a făcut nimic bun; vasul a luat o formă rea. Eu nu vreau să mă mai folosesc de pămînt şi de apă, ci de apă şi de Duh.

Căci dacă-mi pune cineva această întrebare: Cum poate să se facă din apă ceva lucru? Eu îi voi pune alta, şi îi voi zice: cum s-a putut face din pămînt vreun lucru? Cum a putut fi naşterea aşa de multiplă, producția aşa de diversă, cînd materia care a fost folosită era de o singură specie? De unde s-au format oasele, nervii, arterele, vinele? De unde s-au făcut membranele, vasele organizate, cartilajele, îmbrăcămintele, plămînii, rinichii şi inima? Din ce s-a făcut pielea, sîngele, saliva, bila? De unde vin atîtea lucrări? De unde vin şi se produc atîtea culori? Căci aceste lucruri nu se nasc din pămînt ori din tină. Cum scoate pămîntul însămînțat sămînța afară, şi trupul strică el ceea ce primeşte? Cum hrăneşte pămîntul ceea ce se pune în el; şi carnea dimpotrivă este hrănită din ceea ce primeşte, departe de o hrană? Să dăm un exemplu: pămîntul primind apă a făcut vin, şi trupul schimbă în apă vinul pe care-l primeşte. De unde se ştie că pămîntul produce aceste lucruri, pentru că în aceste producții, cum am spus-o,

pământul produce tocmai un efect contrar? Eu nu pot s-o cuprind cu mintea, eu nu pot, şi nu cunosc decît prin credinţă numai; ori, dacă lucrurile care se fac în toate zilele, care se petrec sub ochii noştri, sub simţurile noastre, şi pe care le ducem în mîinile noastre, au nevoie de credinţă, cu cît mai mult vor avea nevoie de ea lucrurile tainice şi duhovniceşti? Căci precum pământul, care este neînsufleţit şi nemişcat, a primit de la Dumnezeu, prin porunca pe care i-o dă, puterea să producă lucruri atît de minunate şi aşa de strălucite, la fel din Duh şi din apă unite împreună se fac uşor toate aceste semne şi minuni, care întrec mintea.

2. Nu refuzaţi să credeţi ceea ce n-aţi văzut. Voi nu vedeţi sufletul, şi cu toate acestea credeţi că este un suflet, şi un suflet deosebit de trup. Dar Iisus Hristos nu se foloseşte de acest exemplu pentru a-l învăţa pe Nicodim el se foloseşte de un altul. El nu i-l propune pe acesta, care este netrupesc şi nu se simte spre a-l şti: exemplul sufletului, fiindcă Nicodim era încă prea jos. El îi arată deci un exemplu, împrumutat unui lucru care nu are nimic de jos ca şi trupurile, nici chiar puterile duhovniceşti nevăzute, adică nestatornicia şi iuţimea vîntului. Mai întîi el începe prin apă, care este mai uşoară şi mai subtilă decît pământul, şi mai deasă ca şi vîntul (mai densă). Precum la creaţie pământul a slujit de materie şi Creatorul face tot restul, acum la fel, apa slujeşte de materie, şi harul Duhului Sfînt face tot restul; atunci „omul a primit suflet şi viaţă" (Fac. 2,7); „Acum el este umplut de Duh viu" (I Cor. 15,45). Dar este o mare deosebire între un lucru şi celălalt; căci sufletul nu dă viaţă, dar Duhul nu numai că trăieşte prin el însuşi, ci el le comunică viaţa şi altora. Aşa le-au dat apostolii viaţă morţilor. Altădată omul n-a fost format decît după crearea lumii acum dimpotrivă, omul nou este creat înainte de noua creaţie. Căci el este renăscut primul, şi apoi este transformată lumea. Şi precum la început Creatorul l-a creat pe om cu totul întreg, acum la fel Duhul Sfînt îl crează pe al doilea om cu totul întreg. Atunci Dumnezeu zice: „Să-i facem un ajutor asemenea lui" (Fac. 2,18); dar aici nu zice nimic asemănător. În sfîrşit, cel ce a primit harul Duhului Sfînt, de ce mai poate avea nevoie de ajutor? Cel ce rămîne în trupul lui Iisus Hristos, de ce ajutor va mai putea avea nevoie apoi? Atunci Dumnezeu l-a făcut pe om după chipul său, acum şi l-a unit cu sine. Atunci i-a poruncit să stăpînească peste peşti şi peste toate animalele, acum el a ridicat puterile noastre mai presus de ceruri. Atunci ne-a dat paradisul ca să-l locuim, acum ne-a deschis porţile cerurilor. Atunci omul a fost creat în ziua a şasea, fiindcă mai înainte trebuia să sfîrşească crearea lumii, acum el a creat în ziua întîi, şi de la început şi cu lumina. Prin care toată lumea vede că tot ce s-a făcut în a doua creaţie priveşte o viaţă mai bună şi o viaţă care nu se va sfîrşi niciodată.

Prima creaţie este deci pămîntească, şi este aceia a lui Adam: apoi vine aceia a femeii, care a fost făcută din una din coastele lui Adam, şi apoi Abel din Adam. Şi totodată noi nu putem cunoaşte nici una din aceste naşteri, nici să le explicăm prin cuvintele noastre, cu toate că ele sînt trupeşti şi pămînteşti. Cum ne vom putea noi pune mintea la naşterea duhovnicească pe care o lucrează botezul şi care este mult mai minunată şi mai sublimă?

Cum vom putea cuprinde o naştere atît de minunată? Dacă îngerii s-ar afla aici, chiar nimeni nu va putea explica felul cum se face prin botez această naştere minunată. Îngerii au fost de faţă la aceasta fără a contribui şi ei, fără a face nimic, ei numai au văzut ceea ce se făcea aici.

Să spunem dar cuvîntului lui Dumnezeu, care este mai sigur decît vederea însăşi. Căci adesea ochii se înşală, pe cînd cuvîntul lui Dumnezeu este fără greşală. Să ne supunem acestui cuvînt divin; căci cuvîntul care a creat ceea ce nu era, merită mai mult să-l credem atunci cînd vorbeşte despre natura lucrurilor pe care le-a creat. Ce zice el? Că se face o naştere în botez. Căci dacă va zice cineva: Cum e aceia? Închideţi-i gura prin cuvîntul lui Iisus Hristos care este un fel de dovadă şi o demonstraţie evidentă, dar dacă întreabă cineva pentru ce ise ia apa, să-l întrebăm noi din partea noastră pentru ce a fost făcut la început pămîntul pentru crearea omului. În sfîrşit, nimeni nu este care să nu ştie că Dumnezeu putea să-l facă pe om şi fără să ia pămînt. Pentru aceasta nu căutaţi cu prea multă curiozitate să ştiţi mai mult. Ori apa este necesară învăţaţi din acest exemplu: Duhul Sfînt fiind coborît într-o zi înainte de botez, apostolul nu s-a oprit la aceia; ci pentru a arăta că apa era necesară şi în plus, iată ce zice, ascultaţi-l: „Se poate refuza apa botezului celor ce au primit pe Duhul Sfînt ca şi noi?“ (Fap. 10,44,47).

Pentru ce este apa necesară la botez? Eu vă voi explica pentru a descoperi o taină ascunsă, căci sînt multe alte taine ascunse în această Taină. Astăzi, prin acest mare număr, vă voi arăta una. Care este? În botez, se serbează nişte simboale divine, se închipuie moartea, patima, învierea, viaţa lui Iisus Hristos, şi aceste lucruri se fac toate deodată. Capul nostru fiind cufundat în apă ca într-un mormînt (trupul întreg), vechiul om este înmormîntat şi astupat cu totul; cînd ieşim apoi din această apă, învie noul om. Precum ne este uşor să ne afundăm în această apă şi să ieşim apoi, la fel îi este uşor lui Dumnezeu să-l înmormînteze pe vechiul om şi să-l creeze pe cel nou. Această repetare se face de trei ori, pentru a ne învăţa că puterea Tatălui, şi a Fiului şi a Duhului Sfînt este cea care face toate lucrurile acestea. Dar pentru a vă face convinşi că nu în zadar spunem acestea, ascultaţi-l pe Sf. Pavel: „Noi ne-am îngropat cu el, cu Iisus Hristos, prin botez pentru a muri păcatului“ (Rom. 6,4); şi apoi: „Omul nostru cel vechi s-a răstignit împreună cu el“ (Rom. 5,6); şi încă: „Căci am crescut împreună cu El prin asemănarea morţii (Rom. 6,5). „Voi vă veţi boteza cu botezul cu care mă botez Eu, zice Iisus Hristos“ (Mc. 10,39); şi altădată: Eu trebuie să mă botez cu un botez pe care voi nu-l cunoaşteţi. Căci precum ne este uşor să ne botezăm şi de a ieşi din apă, la fel, Iisus Hristos fiind mort, a înviat atunci cînd a vrut el, sau mai bine mult mai uşor încă, ca şi cum ieşim noi din apă, cu toate că printr-o înţeleaptă şi tainică hotărîre el a rămas trei zile în mormînt.

OMILIA 26

„Ce este născut din trup, trup este, şi ce este născut din Duh, duh este“ (Cap.3, Vers. 6-11).

1. Naşterea duhovnicească şi caracterele ei.
2. „Vîntul suflă unde voieşte“.- Naşterea duhovnicească precisă şi preînchipuită.
3. „Noi ceea ce ştim vorbim şi ce am văzut mărturisim“.- A convinge prin bîlndeţe.- A nu se mînia.- A fugi de certuri.- Descrierea mîniei şi efectele ei.- Cel ce spune înjurături face o faptă urîtă: cel ce le suferă cu răbdare este un adevărat filozof.- Slujitorii sînt de aceiaşi natură ca şi stăpînul, stăpînii nu trebuie să-i jicnească.- Ceea ce fac ei prin teamă faţă de stăpînii lor, stăpînii trebuie s-o facă prin teamă de Dumnezeu.

1. Fiul lui Dumnezeu a avut bunătatea să ne iniţieze în tainele cele mari: da, sigur, ele sînt mari aceste taine, şi noi nu eram vrednici: dar era de vrednicia şi de măreţia sa să ni le comunice. Căci dacă se ia în considerare meritul nostru, nu numai că eram nevrednici de această binefacere, dar meritam chiar răzbunarea lui şi o aspră pedeapsă. Cu toate acestea el n-a privit la aceasta: nu numai că nu ne-a dat chinurile, chiar ne-a dat şi o viaţă mai nobilă decît prima, ne-a introdus în altă lume, a format o nouă creatură: „Dacă cineva aparţine lui Iisus Hristos este făptură nouă“ (2 Cor. 5,17). Care este această creatură nouă? Ascultaţi-l pe Fiul lui Dumnezeu, vă va învăţa el însuşi: „Dacă cineva nu se va naşte din apă şi din Duh, nu va putea intra în împărăţia lui Dumnezeu“ (Ioan 3,5). El ne-a încredinţat păzirea paradisului dulceţilor (Fac. 2,15); noi ne-am arătat nevrednici de a-l locui; el ne-a ridicat la cer. În prima noastră casă nu i-am arătat credinţă, şi cu toate acestea el ne-a dăruit ceva lucru mai mare. Noi nu ne-am putut abţine să mîncăm din fructul unui singur pom. (Fac. 2,17), şi el ne-a dat desfătările cereşti. Fiind în paradis noi nu ne-am păstrat în bine, şi el ne-a deschis cerurile. Sfîntul Pavel a avut deci dreptate să strige: „O adîncul înţelepciunii şi al ştiinţei lui Dumnezeu“ (Rom. 11,33).

Nu, azi nu mai este nevoie nici de mamă, nici de naştere, nici de somn, nici de căsătorie, nici de îmbrăţişări: lucrarea naturii noastre se face dar în cer şi se formează din apă şi din Duh: această apă care concepe şi produce copilul. Ceea ce este pîntecele mamei embrionului, apa îi este credinciosului, căci el este zămislit şi născut în apă. La început Dumnezeu a zis: „Apele să scoată peşti vii“ (Fac. 1,20). Dar după ce a intrat Mîntuitorul în rîul Iordanului, aceştia nu mai sînt peşti vii pe care-i scoate apa: ea naşte suflete cugetătoare, care poartă pe Duhul Sfînt. Şi ceea ce s-a spus despre soare că „El iese ca un mire din cămara sa“ (Ps. 18,5); acum se poate spune despre credincioşi, care răspîndesc raze mai strălucitoare decît soarele. Încă trebuie vreme ca ceea ce este zămislit în pîntecele mamei să se formeze şi să ajungă la sfîrşit: dar nu se întîmplă la fel cu apa cu ceea ce produce ea, totul se formează dintrodată: cînd este vorba

despre o viață stricăcioasă, rezultatul unei stricăciuni trupești, rodul întîrzie să se arată la lumină: căci este în natura trupurilor de a nu veni decît puțin cîte puțin la maturitate: dar nu este așa cu lucrurile duhovnicești: ele sînt desăvîrșite de la început.

Precum Nicodim, auzind spunîndu-se aceste lucruri, se tulbură mereu, priviți cum, îi arată Iisus Hristos secretul acestei taine, și-i luminează ceea ce înainte îi era ascuns: „Ceea ce este născut din trup, trup este, și ceea ce este născut din Duh, duh este". El îl îndepărtează prin aceia de tot ce cade sub simțuri, și nu-i permite să cerceteze tainele cu ochi trupești. Noi nu vorbim despre trup, o Nicodime! îi zice el: ci despre Duh. Astfel el îi ridică sufletul la lucruri duhovnicești: nu-ți închipui îi zice el, nu căuta nimic simțit. Nu cu acești ochi se vede Duhul: nu-ți închipuii că Duhul produce carnea.

Cum deci, poate va zice cineva, este născut trupul Domnului? El este născut nu numai din Duh, ci încă și din trup, ceea ce ne învață Sfîntul Pavel prin aceste cuvinte: „Născut din femeie, născut sub lege" (Gal. 4,4): Duhul Sfînt l-a crescut în așa fel, dar nu l-a scos din neființă, la ce ar fi fost nevoie de sînul unei mame? Duhul l-a format din trupul unei fecioare: dar cum? Eu nu pot s-o explic. Apoi, Iisus Hristos este născut dintr-o femeie, de teamă ca să nu se creadă că el nu avea nimic comun cu natura noastră. Dacă, atunci așa s-au petrecut lucrurile, se află oameni care totuși nu cred această naștere: la ce rău n-ar fi ajuns ei, susținînd că acest trup n-ar fi fost scos din acela al unei fecioare?

„Ceea ce este născut din Duh, duh este". „Nu vedeți voi în aceia demnitatea și puterea Duhului Sfînt? El face lucrul lui Dumnezeu. Evanghelistul a zis mai sus: „Ei sînt născuți din Dumnezeu"; acum aici zice: „Cei ce sînt născuți din Duh". „Ceea ce este născut din Duh, duh este": adică cel ce este născut din Duhul este duhovnicesc. Iisus Hristos nu vorbește aici despre naștere, privitor la substanță, ci privitor la vrednicie și la har. Dacă Fiul deci născut în acest fel, ce va avea el mai mult decît ceilalți oameni, care sînt născuți la fel? Cum este el Fiul unic? Căci la fel, eu sînt născut din Dumnezeu, dar nu din substanța sa: dacă deci Fiul el însuși nu este născut din substanța sa, în ce se deosebește de noi? Din acest mod se va afla că el este mai prejos decît Duhul Sfînt. Căci nașterea despre care vorbim noi se face prin harul Duhului Sfînt. Așa-i că pentru a rămîne Fiul, el are nevoie de Duhul Sfînt? Dar în ce se deosebește această învățătură de cea a evreilor?

Iisus Hristos după ce a zis: ceea ce este născut din Duh, duh este; cum îl vede pe Nicodim încă tulburat, trece la un exemplu simțit. „Nu te mira că ți-am zis: Trebuie să vă nașteți de sus. „Vîntul suflă unde voiește" (7, 8). Cînd Iisus Hristos îi zice lui Nicodim: „Nu te mira", el arată tulburarea și neliniștea sufletului lui, și în același timp, îl introduce într-un mediu mai puțin grosolan decît cea a trupurilor; deja prin aceste cuvinte: „Ceea ce este născut din Duh, duh este", el l-a îndepărtat cu totul de aceste idei trupești. Dar cum Nicodim nu înțelegea ce vrea să însemneze aceia, el îi aduce un exemplu, el nu-l scoate din grosimea trupurilor, nu-i vorbește în

nici un fel despre lucrurile duhovniceşti şi netrupeşti, din care Nicodim nu putea să înţeleagă nimic, ci îi propune un lucru care ţine mijlocul între ceea ce este trupesc şi ceea ce este netrupesc; a şti că vîntul care este uşor şi nestatornic, şi că prin acest simbol îl învaţă; el zice despre vînt: „Tu auzi glasul lui, dar nu ştii de unde vine, „nici încotro se duce". Cînd spune că „Suflă unde vrea"; el nu vrea să spună că vîntul se supune greutăţii lui, ci vrea să arate iuţimea lui şi forţa irezistibilă. Acesta este obieciul Scripturii de a vorbi aşa despre lucrurile neînsufleţite; ca atunci cînd zice: „căci făptura a fost supusă deşertăciunii- nu de voia ei." (Rom. 8,20). Acest cuvînt deci „suflă unde vrea", înseamnă că nu poate fi reţinut (oprit), că se răspîndeşte peste tot, că nimeni nu poate să-l împiedice să meargă într-o parte sau alta, şi că se dezlănţuie cu furie mare, nimeni neputînd opri iuţimea lui.

2. „Şi tu auzi glasul lui", cu alte cuvinte zgomotul, sunetul: „Dar nu ştii de unde vine, nici încotro se duce. Astfel este cu oricine este născut din Duhul" (8); aceia este concluzia. Dar tu, zice el, nu poţi explica iuţimea vîntului, pe care auzul şi simţul te fac să-l simţi, şi dacă tu nu cunoşti calea pe care merge el, pentru ce cauţi tu în mod curios să cercetezi lucrarea Duhului Sfînt, tu care nu cunoşti nici furia vîntului, cu toate că auzi zgomotul lui? Căci acest cuvînt: „El suflă unde vrea", este spus despre puterea Duhului Sfînt, şi aşa trebuie să explicăm. Dacă nimeni nu poate opri vîntul, şi dacă suflă unde vrea, nici legile naturii, nici limitele naşterii trupeşti, nici orice alt lucru ar putea fi, nu vor putea cu atît mai mult să oprească lucrarea Duhului Sfînt ori, că aceasta se spune despre vînt: „Tu auzi glasul lui", aceasta este evident; Iisus Hristos nu i-ar fi spus unui necredincios, la un neştiutor, voind să vorbească despre lucrarea Duhului Sfînt, „tu auzi glasul lui". Precum deci vîntul nu se vede cu toate că face zgomot, la fel nu se vede cu ochi trupeşti naşterea duhovnicească: şi cu toate acestea vîntul este un corp, cu toate că foarte subtil: căci tot ceea ce este supus simţirilor este un corp. Dacă deci aceasta nu este nici o greutate pentru voi nici un necaz, de a vedea un corp, nici la fel o minte negîndu-i existenţa, pentru ce vă tulburaţi cînd auziţi vorbindu-se despre Duhul Sfînt? Pentru ce cereţi atîtea socoteli,pentru că nu faceţi la fel cu privire la un corp? Care este deci purtarea lui Nicodim? După un exemplu atît de clar, el rămîne încă la ideile lui de jos, la grosimea lui evreiască: şi precum în îndoiala în care rămîne mereu, el îi zice încă lui Iisus Hristos: „Cum pot să fie acestea?" (9). Mîntuitorul divin îi răspunde mai dur: „Tu eşti învăţătorul lui Israel şi nu cunoşti acestea?" (10). Priviţi totodată că nu-l învinuieşte niciodată de răutate, ci numai îi mustră micimea şi stupiditatea lui. Dar ce are această naştere va zice cineva cu ceea ce s-a petrecut printre evrei? Dar mai bine spuneţi-mi mie, vă rog ceea ce nu se raportează la ei. Crearea primului om, formarea femeii din coastă; femeile sterpe devenite femei ale naşterii, şi tot ceea ce s-a făcut prin apă şi pe ape: în fîntîna din care a scos Elisei fierul care a căzut acolo; semnele care s-au făcut la trecerea mării Roşii; minunile făcute la scăldătoarea la care coboară îngerul şi tulbură apa (Ioan, 5, 4), şi vindecarea minunată a lui Neman Sirianul în Iordan; toate

aceste lucruri, zic eu, erau ca nişte chipuri şi simboale ale naşterii şi ale curăţirii care trebuiau să vină într-o zi, şi care le vestea mai dinainte; oracolele profeţilor vesteau în oarecare fel această naştere nouă, ca prin exemplu acestor cuvinte: „Cerurile vor vesti dreptatea copilului ce se va naşte, poporului care a fost făcut de Domnul" (Ps. 21,34). Şi aceasta: „Înnoiva tinereţile tale ca ale vulturului" (Ps. 102,5); „Ierusalimul va primi lumina; căci iată că regele vostru a venit" (Is. 60,1). Şi încă: „Fericiţi sînt cei ce li s-au iertat fărădelegile lor" (Ps. 31,1). Isaac era la fel o închipuire a acestei naşteri.

Spune, o Nicodime! spune-ne nouă: cum s-a născut Isaac? Oare numai aşa după legea curată a naturii? Nu: deci aceia s-a făcut într-un fel care ţinea de naşterea naturală, şi de naşterea cea nouă, căci Isaac este născut dintr-o căsătorie, şi pe de altă parte el nu este născut simplu din sînge. Şi eu, vă voi face să vedeţi că nu numai această naştere, ci chiar naşterea Fecioarei, au fost prezise şi anunţate mai înainte prin semnele închipuitoare despre care vă voi vorbi. Precum, nimeni n-ar fi crezut uşor că Fecioara a născut, mai întîi femeile sterpe, şi nu numai femeile sterpe, ci chiar şi cele în vîrstă au născut. Şi totodată, că o femeie a fost făcută dintr-o coastă, este un lucru mai strălucit şi mai de mirare: dar cum acest semn foarte vechi, un alt fel de naştere a apărut apoi: şi naşterea femeilor sterpe a pregătit sufletele să creadă naşterea Fecioarei: pentru a-i aduce în minte acestea îi zice Iisus Hristos lui Nicodim: „Tu eşti învăţătorul lui Israel şi nu cunoşti acestea?" Adevărat, adevărat zic ţie, că noi ceea ce ştim mărturisim, dar mărturia noastră nu o primiţi". Iisus Hristos adaugă aceste lucruri, şi pentru a dovedi prin alte exemple ceea ce a spus şi pentru a se acomoda slăbiciunii lui.

3. Dar ce înseamnă aceste cuvinte: „Noi ceea ce ştim vorbim şi ce am văzut mărturisim"? (11). Precum din toate simţurile vederea este cea care ne convinge mai mult, atunci cînd voim să fim crezuţi, noi spunem că n-am auzit cu urechile noastre, ci că am văzut cu proprii noştri ochi, iată pentru ce Iisus Hristos vorbindu-i lui Nicodim împrumută limbajul oamenilor şi felul lor de a vorbi; el îl împrumută pentru a dovedi ceea ce vorbeşte; dar că aceia este aşa, că aceia ar fi unica lui intenţie, şi că nu vrea să vorbească despre vederea simţită, o fac vizibil cuvintele sale proprii. El zice: „Ceea ce este născut din Duh, duh este", el adaugă „Noi vorbim ceea ce ştim. „şi ce am văzut mărturisim". Dar aceia nu sosise încă. Pentru ce el zice dar „Ceea ce noi am văzut"? Nu este evident că vorbeşte desprea această cunoaştere exactă şi desăvîrşită care nu poate să se înşele? „Dar mărturia noastră n-o primiţi". Acest cuvînt: „Ceea ce ştim", Iisus Hristos îl spune sau despre el şi Tatăl său, sau numai despre sine; dar aceasta „Nu o primiţi", el nu-l spune pentru a arăta mînia şi supărarea sa, ci numai pentru a face cunoscut ceea ce se petrece. căci n-a zis: Este oare cineva mai nesimţit ca tine? Ce! tu nu primeşti ceea ce ţi s-a explicat cu atîta grijă şi cu atîta exactitate? El arată dimpotrivă o foarte mare moderaţie şi în faptele sale şi în cuvintele sale; el nu zice nimic din ceva de aproape, ci prezice cu blîndeţe ceea ce se va întîmpla, şi ne dă nouă acest exemplu de o răbdare

extremă, ca să nu fim nici supărați, nici necăjiți, atunci cînd nu-i convingem pe cei cărora le vorbim.

În sfîrşit, la ce foloseşte a se supăra? Nu cîştigă nimic; dimpotrivă, sufletul se înnebuneşte, se face mai rău în necredința lui. Pentru aceasta trebuie să ne păzim bine de a ne supăra: trebuie să ne ataşăm să facem vrednic de credință ceea ce se spune, abținîndu-ne nu numai de a ne mînia, ci chiar de a răs pîndi calomnii; căci calomnia naşte, mînie. Să oprim deci calul, pentru a nu răsturna cavalerul. Să tăiem aripile mîniei, şi-i vom strica comoara ei. Ea este un venin subțire, care se ascunde uşor, şi care infectează sufletul. Trebuie deci să-i închidem toate porțile. Va fi ridicol de a îmblînzi animalele, şi de a neglija sufletul nostru, de a-l lăsa să devină brutal şi rău. Mînia este un foc care strică totul: ea strică trupul, ea ruinează sufletul; ea îl face pe om greu şi groaznic la vedere. Sigur că dacă un om mînios ar vrea să se privească în oglindă, lui nu i-ar mai trebui alt avertisment: nimic nu mai este urît ca o față aprinsă de mînie. Mînia este un fel de beție, sau mai scurt ea este mai rea decît diavolul: dar a fi atent şi a nu se risipi în calomnii, este cea mai bună cale pentru a ajunge la adevărata filozofie. Iată pentru ce porunceşte Sf. Pavel să fugim nu numai de mînie, ci şi de defăimare: „Orice mînie şi izbucnire şi defăimare să piară de la voi" (Efes. 4,31).

Să fim deci supuşi marelui Învățător al filozofiei, a toată înțelepciunea! Şi atunci cînd sîntem cuprinşi de mînie împotriva slujitorilor noştri să ne gîndim la păcatele noastre şi vom roşi de ruşine văzînd răbdarea şi blîndețea lor. Căci atunci cînd îi împovărați cu înjurături pe slujitorii voştri, şi cînd ei ascultă cu linişte şi cu răbdare injuriile voastre, cînd le faceți o faptă urîtă şi ei se poartă ca adevărați filozofi este un avertisment care ar trebui să vă ajungă. În sfîrşit cu toate că nu este decît un valet, totodată el este om, înzestrat cu un suflet nemuritor şi cinstit cu aceleaşi daruri ca şi noi de către Stăpînul nostru comun. Căci dacă fiind egali în cele mai mari lucruri şi în darurile duhovniceşti, el suferă cu răbdare batjocura voastră din cauza nu ştiu cărei prerogative omeneşti, de ce iertare şi de ce scuză vom fi noi vrednici, noi care nici prin teama de Dumnezeu nu putem sau mai bine, nu vrem să ne reținem precum o face acest casnic prin teama de noi?

OMILIA 27

„Dacă v-am spus cele pămînteşti şi nu credeți, cum veți crede de vă voi spune cele cereşti? Şi nimeni nu s-a suit la cer, decît Cel Care s-a coborît din cer, Fiul Omului care este în cer" (Cap.3, Vers.12-16).

1. Nu trebuie să căutăm să cuprindem cu mintea naşterea Fiului unic.
2. Şarpele de aramă, chipul lui Iisus Hristos.- Cît a iubit Dumnezeu lumea.

1. Eu am spus-o adesea, cum o voi repeta acum încă, nu voi înceta de a spune: Ce oare? Că Iisus Hristos atunci cînd vrea să vorbească despre lucrurile înalte şi sublime, se coboară la puterea ascultătorilor săi, şi nu se foloseşte de cuvinte vrednice de slava sa ci de cele mai simple şi mai de jos. Dacă a vorbit odată despre lucrurile divine în termeni proprii nu mai avea nevoie să se repete pentru a ne învăţa, pe atît cît este posibil; dar nu este la fel cu cuvintele simple de care se foloseşte el, prin care se cobora la puterea ascultătorilor săi: dacă ele n-ar fi fost repetate în mod frecvent, cum era vorba despre lucrurile divine, ele n-ar fi mişcat, nici n-ar fi aprins inima ascultătorilor săi care se tîrau pe pămînt. Iată de ce a zis Iisus Hristos mai mult cuvinte simple decît ridicate: dar de teamă ca acelea să nu le fie grele ucenicilor săi, el nu-i lasă tot timpul curbaţi spre pămînt, nu zice numai aceste cuvinte simple, nu se foloseşte de aceste comparaţii groase, fără a arăta pentru ce motiv face aşa: şi ceea ce o face în acest loc. Vorbind despre botez, şi despre această naştere pe care-o lucrează harul; voind să vorbească apoi despre naşterea sa nespusă şi tainică, el întrerupe vorbirea sa şi arată cauza. Care este ea? Este micimea şi slăbiciunea ascultătorilor săi: el a arătat apoi după aceste cuvinte: „Dacă v-am spus cele pămînteşti şi nu credeţi, cum veţi crede de vă voi spune cele cereşti?" Pentru aceasta cînd Iisus Hristos zice ceva lucru simplu şi de jos, trebuie să-i atribuim motivul slăbiciunii şi micimii ascultătorilor săi.

Apoi unii cred că în acest loc aceste cuvinte: cele pămînteşti, înseamnă vîntul, şi aceia revine să spună: dacă v-am dat exemplul lucrurilor pămînteşti, cu toate acestea eu nu m-am făcut înţeles, cum veţi putea înţelege lucrurile care sînt prea înalte, şi prea sublime? Dar dacă îl numeşte aici botezul pămîntesc, nu fiţi surprinşi: el îl numeşte aşa, sau fiindcă se dă pe pămînt, sau fiindcă el îl compară cu naşterea cea strălucită; căci cu toate că naşterea pe care o face botezul este cerească, dacă el este comparat cu această naştere pe care o produce substanţa Tatălui, se poate numi pămîntesc. Şi remarcaţi că Iisus Hristos n-a zis: Voi nu înţelegeţi; ci: Dacă nu credeţi. În sfîrşit, a acuza de nebunie pe cel ce nu vrea să creadă, neînţelegîndu-l, ceea ce este de domeniul minţii, nimic nu este mai drept: şi dimpotrivă dacă, cîte unii refuză să primească ceea ce nu admite mintea şi care nu este accesibil decît credinţei, nu este învinuit de nebunie, ci este hulit din cauza necredinţei lui. Iisus Hristos voind să-l readucă pe Nicodim, îi vorbeşte cu mai multă putere şi îi reproşează lui, ca el să nu caute să înţeleagă prin minte sensul acestor cuvinte; dar dacă credinţa ne obligă să credem în naşterea noastră, ce pedeapsă nu merită cei care caută să cunoască prin minte naşterea Fiului unic?

Dar poate va zice cineva: pentru ce a spus Iisus Hristos aceste cuvinte şi lucruri, dacă ascultătorii săi refuză să-l asculte? Aceasta o face fiindcă dacă aceia nu-l credeau, el era sigur că oamenii care vor veni după ei îl vor crede, şi vor scoate un mare folos. Iisus Hristos deci, vorbindu-i lui Nicodim cu multă putere îl face să vadă că nu numai el cunoştea aceste lucruri, ci încă şi mulţi alţii, fără asemănare mai mari; ceea ce arată prin cuvintele care urmează, în care zice: „Nimeni nu s-a suit la cer, decît Cel

Care s-a coborît din cer, Fiul Omului, care este în cer". Şi care este veţi zice voi această exactitate? Ea este foarte mare şi foarte bine legată de ceea ce este mai înainte; Nicodim zise: „Ştim că de la Dumnezeu ai venit" pentru a ne învăţa ca „un învăţător"; Iisus Hristos foloseşte aceste cuvinte, zicînd puţin cîte puţin: Nu gîndi că eu sînt învăţător, precum au fost cei mai mulţi profeţi, care erau oameni păminteşti, căci eu vin din cer. Nici unul din profeţi nu s-au urcat la cer, şi eu acolo locuiesc. Nu vedeţi fraţilor, că ceea ce părea foarte înalt rămîne prea dedesubtul aceleie slave? Căci Iisus Hristos nu este numai în cer, el este pretutindeni, el umple totul; dar el se smereşte încă pînă la slăbiciunea ascultătorilor săi, pentru a-i ridica puţin cîte puţin. Apoi, în acest loc, Iisus Hristos nu numeşte trupul Fiului Omului, ci el se desemnează cu totul întreg, pentru a vorbi aşa prin numele celei mai mici substanţe. În sfîrşit, el are obiceiul de a se numi cu totul întreg, atît prin divinitate, pe cît prin umanitate.

„Şi după cum Moise a înălţat şarpele de aramă în pustie, aşa trebuie să se înalţe şi Fiul Omului" (14). Acestea se pare că nu se leagă cu ceva de ce a zis mai înainte şi cu toate acestea se raportează perfect, căci, după ce a zis că botezul le aduce oamenilor un foarte mare bine, el descoperă imediat izvorul acestui bine, şi face să se cunoască, că el nu este mai puţin preţios ca şi altul, pentru că botezul îşi trage toată puterea lui din cruce. Sf. Pavel, striga corintenilor, zicînd: „Oare Pavel s-a răstignit pentru voi, sau în numele lui Pavel aţi fost botezaţi?" (1 Cor. 1,13). Prin care apostolul face să se cunoască în mod desăvîrşit nespusa iubire a lui Iisus Hristos, în aceia că el a suferit pentru duşmanii săi şi a murit pentru ei, ca să le ierte cu totul păcatele lor prin botez.

2. Dar de ce n-a spus clar că trebuia să fie răstignit, şi i-a trimis pe ascultătorii săi la vechiul chip? Mai întîi pentru a le arăta legătura şi potrivirea care este între Vechiul şi Noul Testament, şi pentru a-i învăţa pe ei că ceea ce s-a petrecut în unul, nu este contrar la ceea ce se petrece în altul. În al doilea rînd, ca să înţelegeţi şi ca să fiţi bine convinşi că el n-a mers la moarte forţat în ciuda sa; mai mult că această moarte lui nu-i face nici un rău, şi că prin ea cîştigă mîntuirea tuturor. Şi de teamă ca să nu zică cineva: Cum poate să fie că cei ce cred într-un om răstignit sînt mîntuiţi, pentru că moartea l-a luat pe el însuşi? El ne aminteşte o veche istorie. Dacă evreii care priveau chipul şarpelui de aramă (Ie, 21), erau scăpaţi de moarte, cu atît mai mult, cei ce cred în Iisus Hristos cel răstignit, vor primi mari daruri şi haruri mai minunate. În sfîrşit, dacă Iisus Hristos a fost răstignit, aceasta s-a făcut nu fiindcă el a fost cel mai slab şi evreii mai tari; trupul lui a fost spînzurat pe cruce, fiindcă Dumnezeu a iubit lumea.

„Ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică" (15). Nu vedeţi voi cauza morţii şi mîntuirea pe care-o aduce ea? Nu vedeţi potrivirea chipului cu adevărul? Atunci evreii au scăpat de moarte, dar de o moarte temporală; acum credincioşii sînt scăpaţi de moartea veşnică. Acolo şarpele înălţat în aier vindeca muşcăturile şerpilor, Iisus răstignit vindecă rănile pe care le face dragonul duhovnicesc (diavolul). Acolo, cel ce privea cu ochii trupului era vindecat; aici, cel ce vede cu ochii sufletului

se uşurează de toate păcatele sale. Acolo spînzura un chip de aramă care reprezenta un şarpe, aici trupul Domnului pe care l-a format Duhul Sfînt. *Acolo, un şarpe muşca şi un şarpe vindeca; aici moartea dă la moarte şi moartea a dăruit viaţă.* Şarpele care ucidea avea otravă, cel ce dă viaţă nu avea otravă. Aici este acelaşi lucru: moartea care dădea moarte păcătuise, precum şarpele avea veninul; dar moartea Domnului era lipsită de orice păcat, precum şarpele de aramă era lipsit de venin: „Căci El n-a făcut nici un păcat, şi din gura Lui n-a ieşit nici un cuvînt rău" (I Petru 2,22). Aceia a spus-o Sf. Pavel prin aceste cuvinte: „El a dezbrăcat domniile şi puterile şi le-a dat pe faţă cu hotărîre, biruind asupra lor prin cruce" (Col. 2,15). La fel ca şi un atlet curajos, care, ridicîndu-l foarte sus pe duşmanul său, îl aruncă la pămînt, purtînd o strălucită victorie, aşa Iisus Hristos, în faţa lumii întregi, le-a zdrobit puterile care ne erau duşmane, şi, după ce i-a vindecat pe cei ce erau răniţi în pustiu, el i-a eliberat prin răstignirea sa de toate fiarele; Iisus Hristos de asemenea n-a zis: Trebuie ca Fiul Omului să fie spînzurat pe cruce, ci a zis: Trebuie să fie înălţat; ca în acest fel să nu-i stînjenească pe cei ce-l ascultau, şi să se apropie de chip.

„Căci Dumnezeu aşa a iubit lumea, încît pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică" (16). Adică: Nu vă miraţi că eu voi fi ridicat, ca voi să fiţi mîntuiţi; aşa a hotărît Tatăl meu, şi Tatăl meu aşa v-a iubit, încît el l-a data pe Fiul său pentru slujitorii săi şi pentru nişte slujitori nemulţumiţi, pe cînd nimeni n-ar face atîta pentru prietenul său. Sf. Pavel zice la fel: „Căci cu greu va muri cineva pentru un drept" (Rom. 5,7). Apostolul era întemeiat pe iubirea lui Dumnezeu, fiindcă el le vorbea credincioşilor; Iisus Hristos o exprimă aici cu mai multă grijă, fiindcă el îi vorbea lui Nicodim; dar ceea ce zice el este mult mai însemnat încă, cum se poate convinge cercetînd fiecare cuvînt în parte de care se foloseşte el. Căci aceste cuvinte: „Aşa a iubit", şi această compunere: „Dumnezeu, lumea", arată o neasemănată iubire.

În sfîrşit, este mare deosebire între Dumnezeu şi lume, sau mai sigur este imensă. Dumnezeu, nemuritorul, cel ce este fără început, care are o mare infinitate de slavă, i-a iubit pe oamenii formaţi din pămînt şi din cenuşă (ţărînă), încărcaţi cu o mulţime de păcate, care nu încetau de a-l supăra nişte nemulţumiţi: da, zic eu, iată cine sînt cei pe care-i iubea. Cuvintele care urmează sînt destul de puternice, căci el adaugă „Încît pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat", nu pe unul din slujitorii săi, nici un înger, nici pe un arhanghel. Dar nimeni n-a arătat niciodată o asemenea iubire, atîta iubire pentru fiul său unic, cîtă a avut Dumnezeu pentru aceşti slujitori nemulţumiţi. Iisus Hristos deci prezice aici Patima sa, dacă nu deschis, întrun fel mai puţin arătat: dar folosul şi binele care trebuie să revină din Patima sa îl arată deschis: „Ca tot cel ce crede în El să nu piară ci să aibă viaţă veşnică". Iisus Hristos a spus că va fi ridicat, şi el a închipuit moartea sa. Aceste cuvinte puteau produce greutate şi tristeţe lui Nicodim, să-i insufle sentimente omeneşti, şi să-l facă să gîndească, că moartea lui va fi sfîrşitul vieţii lui. Vedeţi în ce fel corectează aceia zicînd că jertfa oferită este Fiul lui Dumnezeu, începutul şi izvorul vieţii, şi al vieţii veşnice: ori cel

care, prin moartea sa, trebuia să le dea viața altora, nu putea să rămînă multă vreme în moarte. Dacă cei ce cred în Iisus Hristos cel răstignit nu pier, cu atît mai mult va pieri oare cel care este răstignit? Cel ce-i scoate pe alții din pierzarea lor trebuie să fie lipsit de pierzare cu atît mai mult; cel ce dă viață altora, cu atît mai mult şi-o va da el luişi.

Nu vedeți, frații mei dragi, că peste tot este nevoie de credință? Căci Iisus Hristos zice că crucea este izvorul şi începutul vieții. Mintea nu va primi uşor: mărturie este starea de rîs a neamurilor de acum. Dar credința care se ridică mai presus de slăbiciunile minții, crede şi primeşte acest adevăr. Şi de unde vine că Dumnezeu a iubit atîta lumea? De unde vine aceia? În mod unic din bunătatea sa.

OMILIA 28

„Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca lumea să se mîntuiască, prin El" (Cap.3, Vers.17- Vers.21).

1. Cu cît este mai mare mila Mîntuitorului, cu atît vor fi mai mari şi pedepsele.- Dumnezeu le-a deschis porțile pocăinței tuturor oamenilor.- Două veniri ale lui Iisus Hristos.

2. Cel ce nu crede în mine este deja osîndit.- Cine sînt cei ce se depărtează de Iisus Hristos?

1. Mulți oameni fără virtute, abuzînd de mila lui Dumnezeu pentru a-şi înmulți păcatele lor şi a creşte în mîndrie, îndrăznesc să țină acest limbaj: Nu este iad, nu este pedeapsă, Dumnezeu iartă toate păcatele. Dar un înțelept le închide gura prin aceste cuvinte: Nu spune: „Mila lui Dumnezeu este mare, el se va milostivi pentru mulțimea păcatelor mele". Căci mila şi mînia sînt în mîna lui, şi mînia sa se va aprinde asupra păcătoşilor: (Eccles. 5). Şi altădată: „Cu cît este mai mare mila lui cu atît vor fi mai mari şi pedepsele lui". Dar ce devine mila veți zice voi, dacă noi toți trebuie să primim pedeapsă în proporția păcatelor noastre? Proorocul şi Sf. Pavel spun că noi trebuie să primim toți după faptele noastre: ascultați-i; proorocul o spune cu aceste cuvinte: „Doamne, tu ve răsplăti fiecăruia după faptele sale" (Ps. 61,11); apostolul cu acestea: „Dumnezeu va da fiecăruia după faptele sale" (Rom. 2,6).

Dar cu toate acestea, că mila lui Dumnezeu ar fi mare, partea pe care a făcut-o el din viața noastră în două, una pentru luptă, alta pentru cununi, o arată şi nu permite să ne îndoim; chiar în aceia el face să strălucească mila sa cea mare. Făcînd un număr mare de păcate, şi neîncetînd din copilărie pînă la adînci bătrînețe de a mînji cu păcate sufletul nostru, noi nu sîntem pedepsiți pentru atîtea păcate, şi ne dă iertarea prin botezul renaşterii, dîndu-ne îndreptarea, curăția şi sfințenia. Dar, veți zice voi, dacă cel ce a primit harul botezului în copilăria sa, cade în mii de păcate apoi? Dacă el cade, este mai vinovat, şi la fel merită o pedeapsă foarte mare: dacă, după

botez ne ducem la tot felul de păcate, păcatele pe care le vom face noi atunci vor fi pedepsite mai aspru decît acelea pe care le-am făcut înainte de botez, cu toate că şi unele şi altele sînt de aceiaşi specie şi de aceiaşi calitate. Sf. Pavel o arată, şi dă dreptate, prin aceste cuvinte: „Cel ce a călcat legea lui Moise este ucis fără milă, prin mărturia a doi sau trei martori. Gîndiţi-vă cu cît mai aspră va fi pedeapsa cuvenită celui ce a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu şi i-a necinstit sîngele testamentului cu care s-a sfinţit şi a făcut de ocară Duhul harului" (Evr. 10,28,29). Acest om, deci va fi vrednic de un chin mai mare: dar pe cînd Dumnezeu lui i-a deschis porţile pocăinţei, şi i-a oferit mai multe mijloace de a-şi spăla păcatele sale, dacă vrea să se folosească şi să cîştige.

Priviţi vă rog, cîte dovezi ne-a dat Domnul pentru mila sa şi mărturii mai întîi, prin harul botezului, el ne-a iertat păcatele noastre; în al doilea rînd, chiar după un aşa de mare har, el nu-l pedepseşte încă pe păcătos care s-a făcut vrednic de chin, ci îi lasă vreme să se corecteze şi să facă pocăinţă. Pentru aceasta îi zice Iisus Hristos lui Nicodim: „Dumnezeu n-a trimis pe Fiul său ca să judece lumea ci ca s-o mîntuiască" (Ioan 3,17). Căci sînt două veniri ale lui Iisus Hristos: una a avut loc deja, cealaltă trebuie să vină dar nu sînt amîndouă pentru aceiaşi cauză şi pentru acelaşi sfîrşit: Iisus Hristos a venit mai întîi, nu pentru a judeca păcatele, ci pentru a le ierta; a doua oară el va veni, nu pentru a le ierta, ci pentru a le judeca. Iată pentru ce zice divinul Mîntuitor la prima venire a sa: „N-am venit ca să judec lumea, ci s-o mîntuiesc". Dar pentru a doua zice: „Cînd va veni Fiul Omului în slava tatălui Său, el va pune oile de-a dreapta Sa şi caprele de-a stînga; şi atunci aceia vor merge la viaţă veşnică, şi aceştia la chin veşnic" (Mt. 25,31).

Dar totodată prima venire era la fel pentru a judeca lumea, pe cît o cere dreptatea. Pentru ce? Fiindcă înainte de venirea sa, era o lege naturală, prooroci, şi mai mult legea scrisă, învăţătura, sfaturile, făgăduinţele, minunile, şi multe alte lucruri care puteau îndrepta pe oameni şi să-i ţină în datoria lor. A cere seamă pentru toate lucrurile acestea, ar fi fost în ordine. Dar cum Iisus Hristos este milostiv, el n-a judecat n-a cerut să dea seama el a iertat totul. Dacă el ar fi făcut să dea seamă, dacă ar fi judecat toţi oamenii ar fi pierit. „Căci toţi au păcătuit şi au nevoie de slava lui Dumnezeu" (Rom. 3,23). Nu vedeţi mila lui negrăită?

„Cel ce crede în El nu este judecat, iar cel care nu crede a şi fost judecat" (18). Dar dacă Iisus Hristos n-a venit atunci pentru ca să judece lumea, cum cel ce nu crede este judecat şi condamnat, pentru că vremea judecăţii n-a sosit încă? Iisus Hristos zice aceia, sau pentru că necredinţa care nu este urmată de pocăinţă este ea însăşi un chin: căci a fi înafară de lumină, este în sine un mare chin: sau pentru a prezice ceea ce va sosi. În sfîrşit, precum o ucidere de om este condamnată deja prin însăşi natura ei, cu toate că încă nu este dată hotărîrea judecătorului, la fel este cu necredinţa, pentru că Adam a murit în ziua în care a mîncat din pomul oprit, hotărîrea lui la moarte fiind astfel pronunţată: „Căci, în ziua în care vei mînca din el vei muri, negreşit" (Fac. 2,17). Cu toate acestea el trăia: cum era el deci mort? El era mort chiar prin hotărîrea, şi prin natura faptei sale:

cel ce s-a făcut vinovat de un păcat care merită moartea este de atunci sub pedeapsa morții, dacă nu real, mai puțin prin hotărîrea pe care a pronunțat-o legea.

Dar, de teamă că auzind aceste cuvinte: „N-am venit să judec lumea" cineva să nu-şi închipuie că poate să păcătuiască fără a fi pedepsit, şi să nu devină mai neglijent şi mai mîndru, Iisus Hristos ia acest pretext zadarnic al neglijenței, zicînd: „Deja este osîndit". Cum vremea judecății viitoare nu era încă aproape, Iisus Hristos face să intervină imaginea şi teama de pedeapsă. Sigur, iată dovada unei mari bunătăți. Nu numai că Dumnezeu îl dă pe Fiul său, ci el amînă şi timpul pedepsei, ca păcătoşii să-şi poată spăla păcatele lor.

„Cel ce crede în Iisus Hristos nu este osîndit". Cel care crede, nu cel care cercetează în mod curajos; cel ce crede, nu cel ce hotărăşte. dar dacă viața lui este necurată şi faptele lui rele? Mai întîi despre oamenii de acest fel Sf. Pavel zice că ei nu sînt cu adevărat credincioşi: „Că ei mărturisesc că cunosc pe Dumnezeu: dar cu faptele îl tăgăduiesc" (Tit. 1,16). Apoi, acest divin Mîntuitor spune că nu asupra acestui punct vor fi judecați ei; că vor fi pedepsiți şi mai aspru pedepsiți pentru faptele lor; dar, crezînd, ei nu vor fi pedepsiți ca necredincioşi.

2. Nu vedeți, că Iisus Hristos care începe vorbirea sa prin lucruri uimitoare şi grozave, iar revine la ele. La început a zis: "Dacă nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăția cerurilor"; el zice acum: „Cel care nu crede în El a şi fost judecat"; adică, nu credeți că întîrzierea pedepsei ar fi folositoare păcătoşilor, dacă ei nu-şi schimbă viața: căci nu va fi nici o deosebire între cei ce n-au crezut, şi între cei ce sînt deja condamnați şi pedepsiți. „Iar aceasta este judecata, că Lumina a venit în lume şi oamenii au iubit întunericul mai mult decît Lumina" (19); adică, ei sînt pedepsiți, fiindcă n-au vrut să iasă din întuneric şi să alerge la lumină: prin aceste cuvinte el le ia orice scuză. Dacă eu veneam le zice el, pentru a-i face să dea seama şi să pedepsesc, ei ar fi putut zice: chiar pentru aceia ne-am despărțit de tine. Dar eu am venit pentru a-i scoate din întuneric şi pentru a-i aduce la lumină. Cine va avea milă de un om care refuză să iasă din întuneric la lumină? În sfîrşit zice el, ei n-au să-mi facă vreun reproş, ei au primit de la mine mii de binefaceri, şi fug de mine şi se depărtează de mine. Iisus Hristos învinuindu-i încă de această purtare, zicea: „M-au urît fără de pricină" (Ps. 34, 22); şi altădată: „Dacă eu n-aş fi nevit, şi nu le-aş fi vorbit, păcat n-ar avea" (Ioan 15,22) pe care-l au: căci cel care în lipsa luminii, rămîne în întuneric, este într-un fel vrednic de scuză şi de iertare: dar cel care, după ce a venit lumina, rămîne tot în întuneric, arată în mod vizibil răutatea voinței lui şi nesupunerea lui. Şi cum trebuia să apară de necrezut celor mai mulți că ar fi oameni care să prefere întunericul luminii, împotriva sentimentului general, evanghelistul ne arată motivul acestei dispoziții rele. Care este ea? „Căci faptele lor erau rele". „Că oricine face rele urăşte Lumina şi nu vine la Lumină, pentru ca faptele lui să nu se vădească" (20). Şi deşi Iisus Hristos n-a venit să judece lumea

nici să osîndească sau să ceară seamă, ci pentru a ierta şi a şterge păcatele, şi pentru a mîntui prin credinţă.

Pentru ce s-au depărtat ei dar? Dacă Iisus Hristos s-ar fi aşezat pe tronul său ca să judece, ei ar fi avut oarecare motiv să se scuze: cei care se simt vinovaţi de păcate, fug în mod obişnuit de judecătorul lor: dar dacă judecătorul le dă iertare, toţi vinovaţii se apropie de el. Apoi deci Iisus Hristos a venit să ierte păcatele, cei care se simţeau cei mai vinovaţi erau cei ce trebuiau să alerge la el cu mai multă grabă; cei mai mulţi au făcut-o; căci vameşii şi pescarii venind să-l afle pe Iisus, mîncau cu el. Despre cine vrea dar să vorbească Iisus Hristos? Despre aceia care s-au hotărît ca totuşi să rămînă în răutatea lor. În sfîrşit, el a venit ca să ierte păcatele trecute şi pentru a întări şi a-i uşura pe cei care se hotărau să nu mai păcătuiască în viitor; dar precum sînt oameni destul de răi şi de laşi, cînd este vorba despre virtute şi de greutăţile pe care le cere ea, pentru a stărui în păcate pînă la sfîrşitul vieţii lor, pe aceştia îi arată aici Iisus Hristos.

Creştinismul le cere uceniilor lui ca ei să adauge viaţa bună curăţiei învăţăturii. Aceşti oameni zice Iisus se tem să se apropie de mine, fiindcă nu vreau să trăiască în curăţie şi în sfinţenie. Nimeni nu-i mustră pe cei ce trăiesc în rătăcirea neamurilor, din cauza excesului lor: cei ce se închină idolilor păgînismului, şi celebrează sărbători aşa de urîte, atît de ridicole precum sînt şi idolii lor, ei au o purtare demnă de învăţătura lor pe care o mărturisesc: dar cei ce i se închină lui Dumnezeu, dacă sînt laşi, dacă trăiesc rău; nu este nimeni care să nu le adreseze mustrări şi reproşuri: atît este de admirat adevărul, chiar printre vrăjmaşi. Priviţi deci, cu ce exactitate şi cu ce siguranţă vorbeşte Iisus Hristos: el nu zice: cel ce face răul nu se apropie de lumină, ci cel ce stăruie în rău; cu alte cuvinte, cel care are plăcere să se tăvălească în fiecare zi în tina păcatului, şi nu vrea să se supună legii mele: el stăruie aşa pentru a se da în mod liber poftelor şi să facă toate celelalte lucruri pe care le opresc eu; dacă ei s-ar apropia de mine, va fi ca şi cu un tîlhar pe care lumina îl descopere imediat. Iată pentru ce fug ei de împărăţia mea. Şi întradevăr noi am auzit neamuri spunînd, că motivul pentru care ei nu pot să îmbrăţişeze religia noastră, acesta este că ei nu s-ar putea abţine de la beţii, de la de frînări şi de la alte păcate..

Ce oare! veţi zice voi, oare să nu fie creştini a căror viaţă să nu fie mai bună ca şi a păgînilor? Să nu fie păgîni care trăiesc ca şi filozofi? Că sînt creştini care fac răul, o ştiu mai bine ca şi voi: dar că sînt neamuri care fac binele, aceasta n-a venit la cunoaşterea mea. Şi nu-mi vorbiţi despre cei ce sînt în mod natural moderaţi, modeşti şi împodobiţi cu calităţi alese; căci nu în aceia constă virtutea: ci vorbiţi-mi mie despre acei care, fiind tulburaţi foarte tare de patimi, trăiesc cu toate acestea ca nişte filozofi. Sigur nu veţi afla. În sfîrşit, dacă făgăduinţa unei împărăţii, dacă ameninţarea cu iadul şi multe alte adevăruri abia pot să-i reţină pe oameni în practicarea virtuţii; cu cît mai greu o vor practica cei ce nu au nimic din acestea? Căci dacă unii dimpotrivă săvîrşesc virtutea, aceasta o fac dintr-un duh de mîndrie: ori, cei ce fac aşa, şi care fac virtutea pentru slava deşartă nu se vor abţine, dacă sper să scape de priviri ca să facă şi să-şi împlinească poftele lor rele. Dar,

totodată, ca să nu se creadă despre noi că ne place să respingem, noi vă spunem că ştim că printre păgîni sînt unii care fac binele; căci aceia nu distruge ceea ce am spus eu, pentru că n-am auzit vorbindu-se decît despre ceea ce se întîmplă în mod obişnuit, şi nu despre ceea ce poate să existe cîteodată.

OMILIA 29

„După acestea a venit Iisus cu ucenicii lui în pămîntul Iudeii şi a rămas acolo cu ei şi boteza" (Cap.3, Vers.22-Vers.30).

1. Nimic nu este mai mare decît adevărul nimic nu este mai josnic decît minciuna.- Pentru ce nu boteza Iisus Hristos, ci numai ucenicii săi.
2. Ucenicii lui Ioan purtau invidie ucenilor lui Iisus Hristos.
3. Cum devine Biserica mireasa lui Iisus Hristos.- Slava acestei lumi este zadarnică şi falsă.- Relele şi pierderile pe care le produce slava deşartă ea răstoarnă oraşele şi pustiurile.- Cum se poate scăpa de acest păcat.- Slava cerului este singura reală şi adevărată: a ridica ochii acolo (la cer) este mijlocul adevărat de a dispreţui tot ce se petrece aici jos, şi toată slava oamenilor.

1. Nimic nu este mai strălucit, nimic nu este mai tare şi mai puternic decît adevărul, precum nimic nu este mai de jos, nimic nu este mai slab decît minciuna; îi place să se ascundă, uşor se demască, uşor se risipieşte. Adevărul, dimpotrivă, se arată gol tuturor celor ce vor să-l privească; el nu caută să se ascundă, el nu se teme nici de pericole nici de piedici, el nu se ambiţionează după laudele mulţimii. Nimic omenesc nu stăpîneşte asupra lui; dar, superior tuturor curselor care i se întind, el le vede fără să se tulbure; cei ce se refugiază la sînul lui găsesc o scăpare sigură, ei sînt păziţi aici ca într-o fortăreaţă sigură şi de nepătruns; aceia este măreţia puterii lui; loviturile ascunse care i se dau, el le răstoarnă; dar faptele sale le arată ochii lumii întregi; aceasta i-o spune Iisus Hristos lui Pilat cînd zice: „Eu am vorbit pe faţă lumii şi nimic nu am vorbit în ascuns" (Ioan 18,20).

Ceea ce zice divinul mîntuitor atunci, acum o face: „După acestea, zice evanghelistul, a venit Iisus cu ucenicii săi în pămîntul Iudeii şi a rămas acolo cu ei şi boteza". La zilele sărbătorilor mari, Iisus mergea la Ierusalim pentru a învăţa public doctrina sa pe cei ce se adunau acolo, şi ca toţi să se folosească de minunile sale. Dar după ce trecea sărbătoarea, el mergea adesea la Iordan, fiindcă o mulţime de popor alerga după el; căci se aşeza totdeauna în locurile cele mai cercetare, nu prin mîndrie sau din ambiţie, ci pentru a face bine la cît mai multă lume. de altfel, evanghelistul zice apoi că nu Iisus era cel care boteza, ci ucenicii săi (Ioan 4,2); este deci evident că trebuie să înţelegem acelaşi lucru aici, să ştim că ucenicii botezau singuri.

Dar pentru ce, veţi zice voi, nu boteza Iisus Hristos? Cu mult înainte Ioan Botezătorul a zis: „El vă va boteza cu Duhul Sfînt şi cu foc" (Mt. 3,11). ori el

n-a dat încă Duhul Sfînt; deci pentru un motiv serios nu boteza el ci numai ucenicii săi botezau fiindcă voiau să cheme cît mai multă lume să asculte predicile şi învăţătura mîntuitoare. Şi pentru ce ucenicii lui Iisus botezînd, Ioan Botezătorul nu înceta să boteze pînă ce a fost pus în închisoare? Căci cînd zice evanghelistul: „Ioan botez la Enon", el adaugă: „Căci Ioan n-a fost pus în închisoare încă" (Ioan 3,23,24); el arată deci că Ioan Botezătorul n-a încetat încă să boteze. Şi pentru ce a mai botezat el pînă în acest timp. Totuşi, el ar fi trebuit să facă cunoscut că ucenicii lui Iisus erau mai vrednici să boteze decît el, dacă, atunci cînd au început ei el ar fi încetat. Pentru ce motiv boteza el dar? O făcea pentru a nu le atrage lor invidie şi mai mari certuri. În sfîrşit, dacă, vestind adesea ceea ce era Iisus Hristos, dîndu-i lui locul întîi, şi spunînd că el este inferior lui, el nu i-a convins pentru aceia pe Evrei că ei trebuie să meargă la el; dacă el, zic eu, ar fi încetat să boteze, el i-ar fi făcut şi mai răi şi mai înfierați în minte. Iată pentru ce a început Iisus Hristos să predice numai după moartea lui Ioan Botezătorul. Apoi, cred că el n-a trăit prea mult, căci sufletele acestei mulțimi se reunesc toate şi se întorc spre Iisus Hristos, şi nu mai erau împărțiți între unul şi altul. Mai mult, Ioan Botezătorul, în timp ce boteza, nu înceta să-i îndemne să meargă să-l afle pe Iisus Hristos şi să le dea mărturii destul de mari despre el. De altfel el boteza în numele celui ce trebuia să vină după el, ca ei să creadă în el. Dacă cel ce-l vestea aşa pe Iisus Hristos s-ar fi oprit să mai boteze, şi n-ar fi continuat, cum ar fi făcut el cunoscută strălucirea şi superioritatea ucenicilor lui Iisus Hristos? Nu s-ar fi crezut, dimpotrivă că el din gelozie sau din necaz nu mai boteza? Dar continuînd, el întăreşte şi adevereşte ceea ce zice, căci el nu căuta să-şi cîştige slavă, ci îi trimitea pe ascultătorii săi la Iisus Hristos. Şi el nu-l slujea mai puțin decît ucenicii, ci mai mult, aşteptînd ca mărturia lui să fie mai puțin bănuitoare şi faima lui o trecea în sufletul tuturor pe cea a ucenicilor. Evanghelistul voind să ne-o facă cunoscută, zicea: „Atunci a ieşit la El Ierusalimul şi toată Iudeea şi toată împrejurimea Iordanului şi se botezau de către el" (Mt. 3,5). Cu toate că ucenicii lui Iisus botezau, poporul nu înceta de a alerga în mulțime la Ioan Botezătorul.

Căci dacă unii întreabă în ce era superior botezul ucenicilor față de cel al lui Ioan, noi vom răspunde: în nimic, căci şi unul şi altul era lipsit de Duhul Sfînt de harul lui, şi unii şi alții nu aveau amîndoi decît un singur motiv: acesta era de a-i trimite la Iisus Hristos pe cei pe care-i botezau ei. În sfîrşit, ca să nu fie obligați să alerge din toate părțile, pentru a-i aduna pe cei care trebuiau să creadă în Iisus Hristos, precum Andrei l-a adus pe Simon şi Filip pe Natanael, ei se hotărîră şi s-au înțeles să boteze, ca prin botez să poată fără greutate şi fără osteneală să-i atragă lui Iisus Hristos, şi să pregătească calea credinței pe care trebuia s-o vestească el; dar că aceste botezuri nu aveau nici un avantaj unul asupra altuia, cuvintele care urmează o vor arăta.

Care sînt aceste cuvinte? „Şi s-a iscat neînțelegere între ucenicii lui Ioan şi un Iudeu asupra curățirii" (25). Şi aceia nu este surprinzător, pentru că ucenicii lui Ioan purtau continuu invidie ucenicilor lui Iisus Hristos, sau mai

sigur chiar lui Iisus: atunci cînd vedeau că botezau, ei atunci au început să spună celor ce veneau la ei că botezul lor avea ceva mai superior față de cel al ucenicilor lui Iisus Hristos, şi apropiindu-se de unii din cei ce veneau să boteze, ei au încercat pe acesta să-l convingă şi n-au putut: dar evanghelistul face să se vadă în mod clar că aceştia sînt ucenicii lui Ioan, şi nu acest evreu, care au pornit cearta că el nu zice că un cutare evreu le-a cerut părerea lor: ci zice că întrebarea privitoare la curățire de unde vine cearta, a pornit de la ucenicii lui Ioan cu un evreu.

2. Fiți atenți, vă rog, la blîndețea şi la reținerea evanghelistului. El nu ia parte, nu se mînie nici împotriva unora nici împotriva altora: ci pe cît se poate, micşorează greşala, zicînd că s-a ivit numai o neînțelegere. Totodată, urmarea face să se vadă bine că din gelozie au pornit aceşti ucenici neînțelegerea: dar o descrie cu destulă moderație, căci zice: „Şi au venit la Ioan şi i-au zis: Rabbi, Acela Care era cu tine dincolo de Iordan şi despre care tu ai mărturisit, iată botează şi toți se duc la El" (26). Adică cel pe care l-ai botezat tu; căci aceasta înseamnă acest cuvînt: „Despre care tu ai mărturisit", cu alte cuvinte: cel pe care l-ai făcut arătat şi strălucit, îndrăzneşte să imite ceea ce faci tu: ei nu s-au păzit să spună: cel pe care l-ai botezat tu, căci dacă ar fi zis aşa atunci ar fi trebuit să arate şi glasul care s-a făcut auzit de sus şi de asemenea coborîrea Duhului Sfînt; dar zic ei?" Acela Care era cu tine dincolo de Iordan, despre care tu ai mărturisit". Adică acela care era în numărul ucenicilor tăi, care n-avea nimic mai mult decît noi, s-a despărțit de noi şi botează. Dar nu numai prin acestea credeau că-l pot întări împotriva lui Iisus aceasta o făceau arătîndu-i că botezul lui pe viitor va fi mai puțin strălucit; căci adaugă ei: „toți merg la El". Din care se vede că ei nu puteau să-l aducă la sentimentul lor chiar pe evreul cu care se certau. Ei vorbeau aşa, fiindcă erau incomplet învățați şi încă sensibili pentru ambiție.

Ce zice oare Ioan Botezătorul? El nu-i mustră aspru, de teamă ca părăsindu-l să nu se dea la ceva fapte rele. Dar ce le zice? „Nu poate un om să ia nimic, dacă nu i s-a dat lui din cer" (27). căci dacă vorbeşte despre Iisus Hristos în cuvinte aşa de mici nu vă miraţi; el nu-i putea învăța dintr-o dată pe nişte oameni aşa de înfierați, şi care erau în aşa de rele dispoziții. Ci încearcă să-i înspăimînte, şi să-i facă să cunoască cum că, a lupta împotriva lui Iisus, înseamnă a se lupta împotriva lui Dumnezeu. Gamaliel a dat acelaşi răspuns: „Voi nu veți putea distruge acest lucru, şi veți fi în pericol de a lupta împotriva lui Dumnezeu însuşi": (Fap. 5, 39). Evanghelistul statorniceşte acelaşi adevăr într-un fel mai ascuns. El face să li se răspundă acestor ucenici: „Omul nu poate să ia nimic, dacă nu i s-a dat lui din cer". Adică, voi încercați imposibilul, şi făcînd aşa, vă puneți în pericol de a lupta împotriva lui Dumnezeu însuşi, ce oare? Teudas (Fap. 5, 36) nu lucra el prin sine însuşi? Sînt convins; el lucra prin el însuşi; dar abia a apărut că a şi fost şters şi toată opera lui cu el dar nu este aşa cu lucrarea lui Iisus Hristos. Prin aceia, Ioan îi potoleşte pe nesimțite pe ucenicii săi, făcîndu-i să vadă că acest Iisus, căruia ei îndrăzneau să i se opună, nu este un om, ci un Dumnezeu care îi întrece în vrednicie şi în

slavă. Că astfel, dacă faptele lui străluceau şi luminau, dacă toţi alergau la el, ei nu trebuie să se mire, căci aşa sînt lucrurile lui Dumnezeu: că cel ce făcea aşa de mari lucruri era un Dumnezeu, astfel lucrurile lui nu ar fi avut putere nici atîta virtute. Că apoi, lucrurile oamenilor se descoperă uşor şi se distrug uşor; dar nu este aşa cu acestea: ele nu sînt lucruri omeneşti. Şi priviţi cum întoarce el aceste cuvinte împotriva lor: "Despre Care tu ai mărturisit", prin care credeau să-l îndemne să-l ucidă pe Iisus Hristos. Căci după ce le-a arătat că Iisus Hristos a devenit strălucit nu pentru mărturia lui, el le închide gura zicînd: „Nu poate un om să ia nimic, dacă nu i s-a dat din cer".

Ce vrea să spună aceia? Dacă primiţi mărturia mea, şi dacă o credeţi adevărată, învăţaţi la fel, că acesta nu sînt eu pe care trebuie să-l puneţi mai presus de el, ci pe el pe care voi trebuie să-l priviţi ca mai presus de mine. Care este mărturia pe care i-am dat-o? Eu vă iau ca martori: Iată pentru ce adaugă el: „Voi înşişi mărturisiţi că am zis: „Nu sînt eu Hristosul, ci sînt trimis înaintea Lui" (28). Dacă din cauza mărturiei pe care i-am dat-o îmi ziceţi voi: „Despre Care ai mărturisit"; deci amintiţi-vă din această mărturie a mea şi veţi recunoaşte că nu numai nu L-am coborît, ci încă l-am ridicat foarte mult. Dar de altfel această mărturie nu venea de la mine, ea vine chiar de la Dumnezeu, care i-a dat-o lui prin gura mea, pentru aceasta dacă vă par vrednic de credinţă, amintiţi-vă că între multe alte lucruri pe care le-am zis, eu am zis la fel că „sînt trimis înaintea LUI".

Nu vedeţi că Ioan Botezătorul face să se vadă pe nesimţite că acest cuvînt este divin? Căci iată ce vrea să zică el: Eu sînt un slujitor, şi spun ceea ce mi-a poruncit să spun cel care m-a trimis, nu caut să plac oamenilor, ci îmi împlinesc slujirea pe care mi-a încredinţat-o Tatăl lui trimiţîndu-mă; nici din favoare, nici dim complăcere nu am dat această mărturie; eu am spus ceea ce aveam misiunea să spun. Nu credeţi deci pentru aceia că eu aş fi ceva lucru mare; misiunea mea, cuvintele mele, toate nu fac decît să se cunoască slava sa şi strălucirea sa, căci el este Domnul şi stăpînul tuturor lucrurilor; ceea ce arată prin cuvintele pe care le adaugă: „Cel care are mireasă este mire, iar prietenul mirelui, care stă şi ascultă, se bucură foarte mult de glasul lui. Deci această bucurie a mea s-a împlinit" (29). pentru aceasta cel care a zis: „Nu sînt vrednic să-i dezleg cureaua încălţămintelor lui" se numeşte acum prietenul lui, nu pentru a se înălţa şi a-şi aduce laude, ci pentru a arăta cît are el la inimă interesele lui Iisus Hristos: că ceea ce se petrece nu se face în ciuda lui, nici împotriva voinţei sale, ci spre marea lui mulţumire; şi că el n-a zis nimic, n-a făcut nimic care să nu tindă la acest sfîrşit unic; iată ce face el foarte prudent să se cunoască prin numele de prieten. În sfîşit, în căsătorii slujitorii mirelui nu au nici atîta bucurie, nici atîta plăcere ca şi prietenii săi. Ioan Botezătorul nu se numeşte dar egal în vrednicie cu mirele, ferească Dumnezeu! ci se numeşte prietenul lui, pentru a arăta excesul bucuriei sale şi pentru a se face înţeles de ucenicii săi. El a făcut să se înţeleagă că nu este decît un trimis, decît un slujitor, numindu-se trimis înaintea lui. Pentru aceasta se numeşte prietenul mirelui, şi de asemenea fiindcă îi vedea pe ucenici

suferind pentru că mergeau la Iisus Hristos; prin aceia el îi face să vadă că nu numai că nu-i face nici un rău, ci că chiar îl bucură în mod extrem.

Apoi după ce am venit eu, zice el, pentru a lucra şi contribui la această mare operă, departe de mine să mă întristeze că toţi merg la Iisus Hristos, eu aş avea dimpotrivă o durere extremă, dacă ar fi altfel. Dacă mireasa n-ar merge să-l caute pe mirele ei, atunci m-aş necăji eu; dar nu cînd văd că efortul meu a reuşit. Lucrarea lui se împlineşte, este un motiv de slavă; pentru noi ceea ce am dorit cu atîta ardoare se realizează; mireasa îl cunoaşte pe mirele ei. Şi chiar voi îmi daţi mărturie, cînd îmi ziceţi: „Toţi merg la El", iată ce voiam eu, şi pentru aceia am făcut totul: de asemenea martor al acestui rod fericit, mă bucur eu cu altfel de bucurie.

3. Dar ce înseamnă aceste cuvinte: „Prietenul mirelui, care stă şi ascultă, se bucură foarte mult de glasul lui"? Ioan Botezătorul se foloseşte aici de parabolă pentru a ajunge la subiectul său căci vorbind despre mire şi despre mireasă, el arată cum se fac înfierile, se ştie: Prin cuvînt şi prin învăţătură; aşa s-a înfiat Biserica de către Dumnezeu. Pentru aceasta zicea Sf. Pavel: „Credinţa vine din auzite, şi auzirea din propovăduirea cuvîntului lui Iisus Hristos:" (Rom. 10,17) care a fost predicat. Acest cuvînt mă răpeşte de bucurie. Dar cu privire la acest cuvînt: "Care stă şi ascultă": nu fără intenţie se exprimnă aşa, ci pentru a arăta că slujirea lui s-a sfîrşit, că el trebuie de acum să stea şi să asculte după ce i-a dat mireasa mirelui: că el este slujitorul şi robul mirelui, căci nădejdile lui cele bune, făgăduinţele lui s-au împlinit; iată de ce continuă aşa: "Deci această bucurie a mea s-a împlinit", adică, eu mi-am împlinit lucrul meu, noi nu mai avem de făcut nimic. Apoi, el reţine, închide în inima lui durerea care-l cuprinde, considerînd nu numai relele de faţă, ci cele care trebuie să se întîmple. El prezice cîteva lucruri şi le întăreşte şi prin cuvintele sale, şi prin faptele sale, zicînd: „Acela trebuie să crească, iar eu să mă micşorez" (30) adică, slujirea mea s-a sfîrşit, eu trebuie să mă retrag şi să dispar, dar pentru el, vremea lui a sosit, el trebuie să înainteze şi să se înalţe; pentru aceasta, de ceea ce vă temeţi voi, nu numai că se va întîmpla acum, ci încă va creşte tot mai mult. Şi iată ce străluceşte mai mult slujirea noastră, şi care-i dă toată slava; pentru aceia am fost eu înaintemergătorul lui, şi sînt răpit de bucurie văzînd că lucrul lui Iisus Hristos are o atît de mare şi de fericită reuşită, şi că scopul spre care au tins toate eforturile noastre, este ajuns în sfîrşit.

Nu vedeţi dragii mei fraţi, cu cîtă răbdare şi cu cîtă înţelepciune domoleşte Ioan Botezătorul durerea ucenicilor săi, astupă gelozia lor şi-i face să cunoască că a se opune creşterii lui Iisus Hristos, este a încerca imposibilul? Singurul medicament potrivit dintre toate, ca să vindece intenţia lor cea rea. Căci dacă Providenţa divină a permis ca să se întîmple aceste lucruri încă în viaţa acestui înaintemergător, şi atunci cînd boteza, încă aceasta a făcut-o ca să dea mărturie despre superioritatea Mîntuitorului, şi ca ucenicii lui să fie fără scuză, dacă se abţineau să nu creadă în Iisus Hristos. În sfîrşit, nu de la sine s-a îndreptat să dea aceste mărturii, nici pentru a împlini curiozitatea altor persoane; aceasta a făcut-o

pentru a răspunde întrebărilor ucenicilor săi. Care singuri, îl întrebau şi auzeau răspunsurile lui. Căci, dacă ar fi vorbit din propriul său îndemn, ei n-ar fi crezut aşa de uşor, decît înţelegînd ceea ce gîndea el, şi prin respingerea obiecţiilor lor, şi prin răspunsul la întrebările lor. La fel evreii care au trimis la el oameni pentru a-l întreba şi a şti sentimentul lui, nearătîndu-se ei atunci cînd îl cunoşteau, s-au făcut pentru aceia nevrednici de orice iertare.

Ce ne învaţă toate acelea? Că slava deşartă este izvorul şi rădăcina tuturor relelelor: ea i-a aruncat pe evrei într-o gelozie furioasă, ea i-a împins pentru scurtă vreme, şi i-a făcut să meargă să-l caute pe Iisus Hristos şi să-i zică: „Pentru ce nu postesc ucenicii tăi"? (Mt. 9,14). Să fugim de acest păcat, iubiţii mei. Dacă vom fugi vom scăpa de iad; căci mai ales acest viciu atrage focul, atîta se întinde domnia lui peste tot, atîta îşi exercită tirania lui peste toate vîrstele şi rangurile; acesta pune tulburare în Biserică, distruge republicile, ruinează casele, oraşele, popoarele, şi satele. Pentru ce vă miraţi cînd a putut să ajungă pînă în pustiu, unde şi-a făcut simţită toată puterea sa? Cei ce s-au dezbrăcat de bunurile lor şi de bogăţiile lor, care au renunţat la luxul lumii, la toate pompele şi zădărniciile ei, care au trecut peste dorinţele cărnii şi urîtele patimi ale lăcomiei, au pierdut adesea totul lăsîndu-se vînaţi de slava deşartă. Prin acest viciu cel ce a lucrat mult a fost depăşit de cel ce a lucrat puţin, şi care dimpotrivă a făcut multe păcate. Eu vorbesc despre fariseu şi vameş. Dar a vorbi asupra acestui viciu şi a vă arăta relele pe care le produce va fi timp pierdut, că toată lumea are aceiaşi părere asupra acestui păcat; şi ceea ce este de spus este de a potoli în sine acest viciu.

Cum vom ajunge noi la ţintă? Opunîndu-i slava slavei. Cum, în sfîrşit, dispreţuim bogăţiile acestui pămînt, atunci cînd ne gîndim la celelalte; precum dispreţuim această viaţă, atunci cînd ne gîndim la cealaltă care este mai bună; noi vom putea la fel să alungăm slava acestei lumi, atunci cînd ne vom gîndi la o slavă mai frumoasă, la aceia care este adevărată slavă. Aceia despre care vorbim nu este decît una falsă şi zadarnică, un nume fără realitate; dar aceia din cer este slava cea adevărată, care are ca lăudători nu pe oameni, ci pe îngeri, pe arhangheli şi pe Domnul arhanghelilor, sau chiar pe oameni. Dacă atinţiţi ochii asupra acestui teatru, de căutaţi să cunoaşteţi preţul acestor cununi, dacă vă veţi duce în locul unde răsună aplauzele, bunurile pămînteşti nu vor fi deajuns să vă mişte şi să vă oprească; nu vă veţi mai stingheri de a le avea, nu veţi căuta să le mai dobîndiţi dacă ele vă lipsesc. În această curte, nu se vede nici un trimis al regelui, care în loc să caute mulţumitele celui ce stă pe tron şi care poartă coroana, să se ocupe cu aceste glasuri de păsări, ale acestor muşte înţepătoare, care se numesc laudele oamenilor.

Cunoscînd dar josnicia lucrurilor omeneşti, să trimitem, să punem toate bunurile noastre şi bogăţiile în aceste comori nestricăcioase, şi să căutăm slava care este statornică şi veşnică. Eu îl rog pre Dumnezeu să ne-o da la toţi, prin harul şi prin mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt.

OMILIA 30

„Cel care vine de sus este deasupra tuturor; cel care este de pe pământ, pământesc este şi de pe pământ grăieşte". (Cap.3, Vers.30- Vers.34).

1. Efortul lui Ioan Botezătorul pentru a-i aduce pe ucenicii săi la Iisus Hristos.
2. Nu poate fi respins Iisus Hristos fără a învinui ca mincinos pe Dumnezeu care l-a trimis.
3. Nu trebuie să citim sau să ascultăm cu uşurinţă cuvintele Sfintei Scripturi: să apăsăm pe tot cuvîntul, şi să observăm toate împrejurările. Cuvintele Sfintei Scripturi sînt arme, dar trebuie să ştim să ne folosim de ele şi să le mînuim. Cînd sînt apărate rău adevărurile religiei, se face de rîs păgînilor şi ereticilor. Pentru afacerile acestei lumi fiecare este abil şi priceput; pentru marea afacere a mîntuirii, nu sîntem decît nişte laşi. Cărţile sfinte n-au fost scrise numai pentru cei vechi, ci şi pentru noi.

1. Iubirea de slavă este un păcat foarte rău; da, zic eu, foarte urît, şi rădăcina tuturor relelor. Este un spin care greu se scoate, o fiară care nu poate fi îmblînzită, o hidră cu o sută de capete înarmate împotriva celor ce o hrănesc. Precum viermele roade lemnul care-l hrăneşte, precum rugina roade fierul din care se naşte, şi molia mănîncă lîna, aşa slava deşartă îi dă moarte sufletului care-o hrăneşte. Pentru aceasta trebuie să fim foarte atenţi pentru a smulge şi a distruge acest viciu. Vedeţi voi aici tot ce zice Ioan Botezătorul ucenicilor săi, pentru că el îi vede infectaţi cu această boală şi are grijă să-i liniştească. La aceste cuvinte pe care le-aţi auzit, el adaugă încă şi acestea pentru a-i potoli: „Cel Care vine de sus este deasupra tuturor; cel care este de pe pămînt, pămîntesc este şi de pe pămînt grăieşte". Pentru că peste tot, zice el, voi înălţaţi mărturia mea, pentru că vestiţi că sînt foarte vrednic de crezare voi trebuie să ştiţi că este a celui de pe pămînt să-l facă vrednic de crezare pe cel ce vine din cer de sus; dar acest cuvînt: „Este deasupra tuturor". Ce înseamă el? Că cel ce a venit din cer n-are nevoie de nimeni, că el îşi este suficient sieşi, şi că fără asemănare este mai mare decît toţi. Apoi, Ioan Botezătorul zice despre sine că este de pe pămînt şi că cuvintele sale sînt pămînteşti, nu că vorbea din propriul său îndemn, ci în sensul în care zise Iisus Hristos: „dacă nu mă credeţi cînd vă spun cele pămînteşti". (Ioan 3,12), arătînd astfel botezul, nu că el ar fi pămîntesc ci fiindcă îl compara cu naşterea sa nespusă; în acest loc la fel, Ioan Botezătorul zice că el vorbeşte ca un locuitor al pămîntului, prin compararea învăţăturii sale cu cea a lui Iisus Hristos; căci aceste cuvinte: „de pe pămînt grăieşte", înseamnă că numai ceea ce zice el este dejos şi simplu, şi pentru a spune aşa lucrurile pămînteşti, dacă se compară cu sublimitatea şi strălucirea învăţăturii pe care o învaţă Iisus Hristos: „Pentru că în El sînt ascunse toate comorile înţelepciunii" (Col.

2,3). Dar încă aceste cuvinte: „Cel care este de pe pământ, pământesc este", fac să se vadă în mod evident ele însele şi că el nu vrea să vorbească despre gîndurile omeneşti; în sfîrşit, el nu era cu totul întreg de pe pământ; cea mai bună parte din fiinţa lui venea din cer, căci el avea un suflet care participa la duh, şi aceste lucruri nu sînt de pe pământ. Cum zice el deci că este pământesc? Acest fel de a vorbi nu înseamnă nimic mai mult ca aceasta: Eu sînt puţin lucru pentru că mă tîrăsc pe pământ şi sînt născut pe pământ. Hristosul dimpotrivă ne-a venit de sus.

În sfîrşit Ioan Botezătorul vindecînd prin toate aceste vorbiri boala ucenicilor săi, vorbeşte despre Iisus Hristos, apoi cu mai multă siguranţă dacă vorbea mai înainte însemna să-şi arunce cuvintele sale în vînt şi să le spună în zadar, pentru că ele n-ar fi aflat intrare în sufletele ucenicilor săi. Dar după ce a smuls spinii, atunci seamănă cu încredere zicînd: „Cel care vine de sus din cer este deasupra tuturor. Şi ce a văzut şi a auzit, aceea mărturiseşte, dar mărturia Lui n-o primeşte nimeni" (32). Ioan după ce a vorbit despre Iisus Hristos în termeni sublimi, coboară apoi tonul; căci acest cuvînt: „Şi ce a văzut şi a auzit" aparţine limbajului omenesc. Ceea ce ştia Iisus Hristos, nu a învăţat-o nici prin auzire nici prin vedere, ci se ţinea de propria sa natură; fiind ieşit desăvîrşit din sînul Tatălui său, el n-avea nevoie de învăţător precum o spune el însuşi: „Precum mă cunoaşte pe Mine Tatăl, şi eu cunosc pe Tatăl" (Ioan 10,15). Ce înseamnă acestea: „Ce a văzut şi a auzit aceia mărturiseşte?" Precum prin aceste sensuri învăţăm desăvîrşit toate lucrurile, şi sîntem priviţi drept stăpîni vrednici de credinţă, peste lucrurile pe care le-am văzut şi le-am auzit, fiindcă atunci sîntem convinşi că noi, nu scornim nimic şi nu spunem nimic fals; pentru a se potrivi obiceiului nostru Ioan Botezătorul a zis: „Iisus Hristos dă mărturie despre ce a auzit şi a văzut", pentru a face să se vadă că nu este în el nici o minciună şi el nu spune nimic decît adevărat. Aşa, adesea noi înşine avem curiozitatea de a întreba pe cel ce ne povesteşte ceva lucru, şi de a-i zice; l-ai văzut tu, l-ai auzit tu însuţi? Dacă el ne asigură, noi privim mărturia lui ca adevărată. Aşa zice Iisus Hristos „Eu judec precum aud" (Ioan 5,30); şi: "Eu nu spun nimic decît ceea ce am învăţat de la Tatăl meu" (Ioan 8,26); şi: „Noi mărturisim ceea ce am văzut" (Ioan 3,11), şi multe alte lucruri asemănătoare, nu pentru a face să înţelegem că ceea ce a spus-o a învăţat (a o crede ar fi mulţimea nebuniei); ci de teamă ca evreii să nu aibă îndrăzneala să privească ca şi suspect nici unul din cuvintele sale; căci, aşteptînd ca ei să nu aibă încă despre el părerea pe care trebuiau s-o aibă, el se întăreşte adesea prin Tatăl său pentru a dovedi ceea ce zice.

Dar pentru ce să te miri că citează mărturia Tatălui său, pentru că adesea a recurs la prooroci şi la Scripturi, ca atunci cînd zice: „Ele sînt care mărturisesc despre Mine?" (Ioan 10,39), El împrumută mărturia profeţilor, vom zice noi pentru că el este mai prejos de ei? Ferească Dumnezeu! El se potriveşte slăbiciunii ascultătorilor săi. El spune că raportează ceea ce a învăţat de la Tatăl său, nu că are nevoie de un învăţător, ci ca să dovedească că el nu zice nimic fals. Astfel ceea ce zice Ioan Botezătorul, voi trebui s-o explicaţi în acest fel: eu am nevoie de lecţiile lui, pentru că el

a venit din cer şi ne aduce o învăţătură cerească, pe care el singur o înţelege în mod desăvîrşit. Căci iată ce înseamnă acest cuvînt: El a auzit şi a văzut: „Şi mărturia Lui nimeni n-o primeşte": Dar el a avut ucenici şi cei mai mulţi ascultau cuvintele lui; pentru ce zice el: „Nimeni n-o primeşte?" adică: Sînt puţini cei ce o primesc. Dacă ar fi voit să zică: „nimeni", pentru ce a mai adăugat: „cel care primeşte mărturia Lui a întărit că Dumnezeu adevărat este" (33)?

Aici Ioan Botezătorul le reproşează ucenicilor săi puţina lor credinţă în Iisus Hristos: în sfîrşit, prin ceea ce urmează se vede clar că ei n-au crezut nici după aceste cuvinte. Iată pentru ce fiind în închisoare, el i-a trimis la Iisus, pentru a-i ataşa mai mult de el. Şi atunci cu toate acestea ei nu crezură în el, precum o face cunoscut Iisus Hristos prin aceste cuvinte: „Şi fericit este acela care nu se va sminti întru Mine" (Mt. 11,6). Ioan Botezătorul n-a avut alt motiv să spună: „Şi nimeni nu primeşte mărturia Lui", decît cu intenţia de a-i învăţa pe ucenicii săi; ca şi cum ar zice: cu toate că sînt puţini cei ce trebuie să creadă în el, să nu credeţi că ceea ce zice el n-ar fi adevărat, căci el dă mărturie despre ceea ce a văzut. Apoi, el o spune pentru a opri orbirea evreilor, la fel ca la începutul evangheliei sale, sfîntul Ioan îi mustră zicînd: „La ai Săi a venit, şi ai săi nu L-au primit" (Ioan 1,11): prin greşala nu a celui ce a venit, ci a celor care n-au vrut să-l primească: „Cel care primeşte mărturia Lui a întărit că Dumnezeu este adevărat" (33); prin aceste cuvinte el îi înfricoşează şi îi înspăimîntă, căci îi face să vadă că cel ce-l respinge pe Fiul nu-l respinge pe el singur, ci şi pe Tatăl său; pentru aceasta adaugă: „Căci Cel pe Care L-a trimis Dumnezeu vorbeşte cuvintele lui Dumnezeu" (34). Apoi pentru că nu zice decît cuvintele lui Dumnezeu, cel ce crede în el, crede în Dumnezeu, şi cel ce nu crede în el, nu crede în Dumnezeu. După ce a mărit în acest fel frica lor, el adaugă: „Că Dumnezeu adevărat este", pentru a arăta că nu poate fi respins Iisus Hristos, sau a nu crede în el, fără a-l învinui de minciună pe Dumnezeu care l-a trimis. Apoi pentru că Iisus Hristos nu zice nimic care să nu vină de la Tatăl său, cel care nu-l ascultă, nu-l ascultă pe Tatăl lui care l-a trimis.

Nu vedeţi aici, cu cîtă putere loveşte Ioan Botezătorul în ucenicii săi? Pînă acum ei nu credeau să fie un rău a nu crede în Iisus Hristos. Iată pentru ce le prezintă în mod extrem pericolul la care se expun cei necredincioşi; ca să înveţe că a nu-l asculta pe Iisus Hristos, este acelaşi lucru cu a nu-l asculta pe Tatăl său. El urmează şi se potriveşte ascultătorilor, şi le zice lor: „Pentru că Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură" (34). El se foloseşte cum am spus-o de expresii de jos şi îngroşate, potrivindu-şi limbajul său la înţelegerea lor; altfel n-ar fi putut să trezească în ei teama. Dacă zicea lucruri mari şi înalte despre Iisus Hristos, ei n-ar fi crezut, ei l-ar fi respins cu dispreţ: iată pentru ce raportează el totul la Tatăl, vorbind despre Iisus Hristos de cîteva ori ca despre un om. Dar ce înseamnă acestea: „Pentru că Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură?" Noi, zice Ioan Botezătorul, primim darurile Duhului Sfînt cu măsură: căci, prin Duhul Sfînt el înţelege aici darurile. În sfîrşit, acestea sînt darurile care sînt

împărțite. Dar Iisus Hristos are în el însuşi darurile, primind toată plenitudinea Duhului Sfînt fără măsură. Ori, dacă aceste daruri sînt imense, cu atît mai mult substanța lui este imensă. Nu vedeți voi că de asemenea Duhul Sfînt este mare „ca şi Tatăl?" Acela deci care a primit toată puterea Duhului Sfînt, care îl cunoaşte pe Dumnezeu, care zice: „noi spunem ceea ce am auzit şi mărturisim ceea ce am văzut", cum va putea să ne pară suspect? El nu zice nimic care n-ar fi de la Dumnezeu, nimic care n-ar fi de la Duhul Sfînt; dar cu toate acestea Ioan Botezătorul nu vorbeşte despre Dumnezeu Cuvîntul; autoritatea pe care i-o dă el învățăturii lui, el o scoate atît din Tatăl cît şi de la Duhul Sfînt. Ucenicii săi cunoşteau pe Dumnezeu unul, ei ştiau că este un Duh Sfînt, cu toate că n-aveau o idee dreaptă despre el; dar că este un Fiu ei n-o ştiau. Pentru aceia voind să-i dea tărie la ceea ce spunea şi dovedeşte, el a recurs mereu la Tatăl şi la Duhul Sfînt. Căci a separa acest adevăr „care-l face pe Ioan Botezătorul să vorbească aşa", şi să primească învățătura în sine, cum se prezintă ea, aceasta însemna să se înşele mult şi să se depărteze foarte mult de învățătura şi ideea pe care trebuia s-o aibă despre demnitatea lui Iisus Hristos. În sfîrşit, motivul credinței lor în Iisus Hristos nu trebuia să fie că el îl avea pe Duhul Sfînt, pentru că el n-are nevoie nicidecum de ajutorul Duhului Sfînt, ci el îşi este suficient sieşi: Ioan Botezătorul deci se potriveşte părerii celor simpli, pentru a-i ridica puțin cîte puțin la cele mai mari şi mai înalte sentimente.

Apoi, eu zic acestea, pentru a vă face să cunoaşteți că noi nu trebuie să trecem cu uşurință peste cuvintele Sf. Scripturi, că trebuie să fim atenți la scop şi la intenția celui ce vorbeşte, la slăbiciunea şi la sufletul ascultătorilor săi, şi să examinăm bine şi alte lucruri. Căci învățătorii nu explică totul dintr-odată şi clar, aşa cum ar vrea, ci ei temperează destule lucruri, după puterea ucenicilor lor. Pentru aceasta zice Sf. Pavel: „Eu n-am putut să vă vorbesc ca la nişte oameni duhovniceşti, ci ca la nişte oameni trupeşti: eu nu v-am hrănit decît cu lapte şi nu cu carne" (I Cor. 3,1,2). Eu aş vrea zice el, să vă vorbesc ca la nişte oameni duhovniceşti, şi n-am putut, pentru ce? Aceasta nu pentru că ar fi el însuşi incapabil, ci pentru că ei nu l-ar fi putut înțelege, dacă le-ar fi vorbit ca la nişte oameni duhovniceşti. La fel Ioan Botezătorul voia să-i învețe lucruri mari pe ucenicii săi, dar ei nu le puteau înțelege încă; iată de ce se leagă el aşa de tare de lucrurile simple şi mai de jos.

OMILIA 31

„Tatăl iubeşte pe Fiul şi toate le-a dat în mîna Lui. Cel care crede în Fiul are viață veşnică; iar cel care nu ascultă de Fiul nu va vedea viața, ci mînia lui Dumnezeu rămîne peste el" **(Cap.3, Vers.35,36- pînă la Vers.12, Cap.4).**

1. Credința fără viață bună nu foloseşte la nimic pentru mîntuire.
2. Pentru ce se retrage Iisus Hristos. Originea samarinenilor.
3. Viața ostenitoare a lui Iisus Hristos. Istoria samarinencei.

4. Continuarea aceluiaşi subiect. Iisus Hristos înlătură păzirile şi prescripţiile legii iudaice.

5. Frumosul exemplu pe care-l dă samarineanca prin iubirea şi rîvna pe care o are pentru cuvîntul lui Iisus Hristos: ea îi cheamă şi pe alţii să vină să-l audă, evreii s-au întors. A face ceea ce nu este plăcut lui Dumnezeu, este a trăi în mod inutil şi pentru pierderea sa. Noi vom da seamă de timpul pe care l-am pierdut, pentru că l-am folosit la nimicuri. Dumnezeu ne-a pus în lumea aceasta pentru a lucra în ea pentru alţii. Sufletul este nemuritor: Trupul va fi la fel de nemuritor, ca să ne bucurăm de bunurile veşnice. Dumnezeu ne oferă cerul, şi noi preferăm pămîntul, disprețul pe care I-l facem noi lui Dumnezeu.

1. Experienţa ne învaţă, fraţii mei, că în tot lucrul spiritul grijii aduce mari bunuri şi mari foloase: aşa se ajunge priceput în artă, după ce s-a primit de la un dascăl primele elemente. Aşa se construiesc oraşele, punîndu-se pe nesimţite puţin cîte puţin o piatră peste alta; aşa ne întreţinem şi păstrăm viaţa noastră. Şi nu vă miraţi că această înţeleaptă purtare are atîta putere şi reuşită în tot ceea ce priveşte această viaţă, atunci cînd ea are atîta în lucrurile duhovniceşti. Aşa au putut fi scoşi evreii din idolatria lor, aducîndu-i şi convingîndu-i puţin cîte puţin, ei care l-a început n-au auzit nimic mare, nimic sublim, nici privitor la învăţătură, nici privitor la morală. Aşa încă, după venirea lui Iisus Hristos, atunci cînd timpul de a vesti învăţătura sosise, apostolii atrăgeau la ei pe toţi oamenii, evitînd de a le vorbi mai întîi despre lucrurile mari şi înalte. Aşa a făcut Iisus Hristos la început faţă de cei mai mulţi. Aşa face acum şi Ioan Botezătorul; el vorbeşte despre Iisus Hristos ca despre un om minunat, şi aruncă un văl peste ceea ce depăşeşte mintea omenească. La început zicea: „Nu poate să ia un om nimic"; apoi, după ce a adăugat ceva lucru mai mare, şi a zis: „Cel ce a venit din cer este deasupra tuturor" coboară apoi tonul, şi zice între alte lucruri: „Căci Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură", şi apoi: „Tatăl iubeşte pe Fiul şi toate le-a dat în mîna Lui". De acolo el ajunge la pedepse, ştiind că frica de chin aduce un mare folos, şi că nu sînt atît de mult atinşi de făgăduinţe pe cît de ameninţări; şi de acolo sfîrşeşte, zicînd: „Cel care crede în Fiul are viaţă veşnică; cel care nu crede în Fiul, nu va vedea viaţa, ci mînia lui Dumnezeu rămîne peste el". Aici încă ceea ce zice el despre chinuri, el o raportează la Tatăl, căci el n-a zis mînia Fiului, cu toate că Fiul este judecătorul; căci el l-a numit pe Tatăl pentru a îngrozi mai mult.

Nu ajunge, veţi zice voi, de a crede în Fiul pentru a avea viaţa veşnică? Nu. Ascultaţi ce zice Iisus Hristos, care o spune prin aceste cuvinte: „Nu toţi cei ce-Mi zic Doamne, Doamne vor intra în împărăţia cerurilor" (Mt. 7,21). Şi hula împotriva Duhului Sfînt este deajuns pentru a ne arunca în iad. Şi pentru ce să vorbim despre un articol de credinţă? Chiar cînd se va crede cu desăvîrşire în Tatăl, şi în Fiul, şi în Duhul Sfînt, dacă nu se trăieşte bine, credinţa singură nu va folosi la nimic pentru mîntuire. Atunci cînd zice Iisus Hristos: „Viaţa veşnică este să te cunoască pe Tine ca singurul şi adevăratul Dumnezeu" (Ioan 18,3); să nu credem că această credinţă ne

este îndeajuns pentru mîntuire, ci mai avem nevoie încă de o viață bună și de o purtare ordonată. Cu toate că Ioan Botezătorul a zis aici: „Cel care crede în Fiul are viața veșnică", el stăruie mai mult asupra a ceea ce urmează. Căci în vorbirea sa leagă și unește împreună binele și răul, și vedeți cum, la prima sa propoziție adaugă acestea: „Cel care nu crede în Fiul nu va vedea viața, ci mînia lui Dumnezeu rămîne peste el". Dar cu toate acestea nu vom scoate concluzia de acolo că credința ajunge singură pentru mîntuire; ceea ce se dovedește printr-o mulțime de alte locuri din evanghelie, unde se vorbește despre viața cea bună. Iată de ce n-a zis Iisus Hristos: Viața veșnică constă numai ca să cunoașteți; nici Cel care crede numai în fiul, are viața veșnică; ci arată, privitor la aceste două lucruri, că viața se adaugă la ele: sigur, dacă viața bună nu însoțește credința, credința nu ne va mîntui de chinul cel mare. Căci el n-a zis: Mînia îl așteaptă; ci mînia rămîne peste el; prin care declară că mînia nu se va retrage niciodată de deasupra lui.

Dar de teamă ca acest cuvînt: „nu va vedea viața" să nu vă ducă la rătăcire și să nu vă dea ocazia să gîndiți că nu este vorba decît despre viața prezentă; și ca pe de altă parte să fiți convinși că chinul este veșnic el a zis: „Mînia rămîne" pentru a arăta că ea rămîne veșnic, și că ea planează peste necredincioși. Apoi, intenția lui Ioan Botezătorul este de a-i îndemna pe ucenicii săi prin toate cuvintele acestea, și de a-i împinge către Iisus Hristos. Pentru aceasta el nu le adresează cuvîntul numai lor singuri și în particular; ci îl adresează tuturor în general, și în felul care putea să-i atragă și să-i cîștige cel mai bine. Căci n-a zis: Dacă credeți, dacă nu credeți; ci vorbește în general, pentru a nu li se face greu, și el o face cu mai multă forță decît Iisus Hristos. Mîntuitorul zice: „Cel care nu crede s-a osîndit deja"; dar Ioan Botezătorul se exprimă așa: „Nu va vedea viața și mînia lui Dumnezeu rămîne peste el". Și singur el are dreptate: Iisus Hristos nu putea vorbi despre sine precum o putea face altul. Dacă el ar fi vorbit la fel, s-ar fi crezut că adesea revine la același subiect prin iubire de sine și prin vanitate; dar Ioan nu era expus la această bănuială. Căci dacă apoi Iisus Hristos s-a folosit de expresii mai puternice, aceasta a făcut-o cînd faima lui deja s-a statornicit, și se avea despre el o părere înaltă.

„Deci cînd a aflat Domnul că fariseii au auzit că Iisus face și botează mai mulți ucenici decît Ioan, deși Iisus însuși nu boteza, ci ucenicii Lui. A lăsat Iudeea și S-a dus iarăși în Galileea". (Cap. 4,1,2,3). Cu adevărat Iisus nu boteza el însuși, ci pentru a atîța mai mult invidia împotriva lui spunea așa. Pentru ce veți zice voi s-a retras el? Aceasta n-a făcut-o de teamă, ci pentru a înlătura orice motiv de invidie și pentru a îmblînzi invidia. El putea să-i oprească pe cei ce-l atacau, dar nu voia s-o facă prea des, de teamă de a distruge credința în întrupare. Dacă fiind prins el adesea s-a scăpat în mod minunat din mîinile lor, cei mai mulți ar fi ținut acest adevăr suspect. Iată de ce făcea el lucruri în mod omenesc: voind să fie crezut Dumnezeu, voia ca să fie crezut că el s-a îmbrăcat cu carnea noastră. Iată de ce după învierea sa, el îi zicea unuia din ucenicii săi: „Pune mîna și vezi că duhul nu are carne și oase". (Lc. 24,39). Iată de ce l-a mustrat pe Petru care îi zicea: „Fii

milostiv ţie să nu ţi se întîmple aceia" (Mt. 16,22) Atîta grijă avea el să statornicească această credinţă.

2. În sfîrşit, între dogmele Bisericii, aceia a întrupării nu este mai puţin importantă, sau mai scurt ea este principala; pentru că întruparea este originea şi începutul mîntuirii noastre, pentru că prin ea s-a făcut totul, căci totul s-a împlinit. Ea a distrus moartea a ridicat păcatul, ea a anulat blestemul ne-a adus o mulţime de haruri. Iată de ce voia Iisus Hristos ca să se creadă mai ales în întrupare, care a fost pentru noi rădăcina şi izvorul tuturor bunurilor. Dar lucrînd în acelaşi timp ca un om el nu lăsa ca divinitatea să stea ascunsă în el. Părăsind deci Iudeea continua să facă ceea ce a făcut mai înainte. Căci nu fără motiv a făcut-o mergînd în Galileea, el pregătea lucrurile mari pe care voia să le facă printre samarineni, şi nu le împărţea în mod indiferent, ci cu această înţelepciune, care I se potrivea lui, ca să nu lase cea mai mică scuză evreilor neruşinaţi. Evanghelistul ne-o arată prin acest cuvînt pe care l-a adăugat: „Şi trebuia să treacă prin Samaria" (4), în care arată că era ca în trecere prin Samaria. Apostolii făceau la fel: atunci cînd îi prigoneau evreii, ei mergeau spre neamuri; Iisus Hristos, la fel (Mc. 7,26), alungat de unii, merge spre alţii, cum o face cu privire la Sirofenicia.

Ori aceia se făcea pentru a le ridica evreilor orice pretext, orice motiv să spună: ne-a părăsit pentru ca să meargă la netăiaţii împrejur. Pentru acest motiv apostolii voind să se apere ziceau: „Voi eraţi primii cărora trebuia să vi se vestească cuvîntul lui Dumnezeu, dar pentru că v-aţi socotit nevrednici, noi mergem acum la neamuri" (Fap. 13,46) şi Iisus Hristos: „Nu sînt trimis decît către oile cele pierdute ale casei lui Israel" (Mt. 15,24) Şi: „Nu este bine să iei pîinea copiilor şi s-o arunci cîinilor (Ibid. 26). Dar atunci cînd evreii l-au respins, ei le-au deschis atunci porţile neamurilor. Şi cu toate acestea el nu mergea în mod expres la ele, ci numai în trecere: „Deci a venit la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacob l-a dat lui Iosif, fiul său"; (5) „Şi era acolo fîntîna lui Iacob" (6). Pentru ce vorbeşte evanghelistul despre loc cu atîta exactitate? Aceasta o face pentru ca auzind o femeie spunînd „Părintele nostru Iacob ne-a dat această fîntînă" voi să nu vă miraţi. Era cetatea în care Levi şi Simeon, împinşi de mînie, pentru batjocura făcută sorei lor Dina, au făcut acest crud masacru pe care-l ştiţi voi. Dar nu va fi în zadar de a spune aici originea samarinenilor. Căci tot ţinutul acesta se numea Samaria. De unde şi-au luat ei deci acest nume? Muntele care era aproape se numea Somor, după numele unui om care l-a avut acest munte, precum spune Isaia: „Efraimul va fi capitala Somorului" (Is. 7,9); cei ce-l locuiau atunci nu se numeau samarineni, ci Israeliţi. În cursul vremii aceşti oameni l-au supărat pe Dumnezeu. Faseia împărăţea, atunci cînd Tiglatfalasar intră în împărăţie, se făcu stăpîn al mai multor ţinuturi, atacă pe el l-a ucis şi i-a dat împărăţia lui Osea (4 Reg. 15). Salmanasar s-a luptat cu acesta din urmă, a luat alte oraşe şi le-a supus la dări. Osea s-a supus la început, apoi s-a revoltat şi a trimis să ceară ajutoare în Egipt. Regele Asiriei aflînd a mers împotriva lui, şi a luat Samaria, în care el n-a lăsat nici un locuitor ce era mai dinainte, de

teamă ca ei să nu se revolte şi a doua oară. El i-a dus la Babilon şi în Media şi a trimis în acel ţinut alte popoare din diferite locuri ale acestei ţări, să locuiască în Samaria, pentru a-şi întări pentru totdeauna împărăţia sa, dînd tot ţinutul la neamuri disprețuite (4 Reg. 17).

Lucrurile petrecîndu-se aşa, Dumnezeu, pentru a-şi arăta puterea sa şi pentru a face să se vadă că nu din slăbiciune i-a lăsat pe evrei, ci pentru a-i pedepsi pentru păcatele lor, a trimis împotriva acestor barbari lei care răspîndeau peste tot furia lor: s-a adus vestea regelui: el a făcut să se întoarcă în Samaria unul din preoţii care a fost dus prizonier, cu porunca ca să le înveţe pe aceste neamuri să-i aducă lui Dumnezeu cultul cuvenit. (4 Reg. 17,26,27). Dar ei n-au renunţat decît pe jumătate la necredinţa lor. Totuşi apoi aruncînd cultul idolilor, ei I se închinau adevăratului Dumnezeu. Aceia era starea acelui ţinut, atunci cînd evreii au venit în el din nou: ei au avut o ură mare împotriva neamurilor a locuitorilor, pe care-i priveau ca pe nişte străini şi duşmani, şi îi numeau samarineni, cu numele muntelui Somoron. Samarinenii nu primeau toate Scripturile, ceea ce dădea loc la alte nepotriviri între ei şi evrei. Ei nu primeau decît cărţile lui Moise, şi se foloseau foarte puţin de profeţi. Apoi, ei pretindeau să-şi asume noblețea evreilor şi făceau să urce originea lor pînă la Avraam, care ziceau ei că este capul neamului lor, pe cît era Caldeian; ei îl numeau pe Iacob părintele lor, ca şi cum ar coborî din Avraam. Dar evreii îi urau şi-i disprețuiau aşa de mult ca şi celelalte popoare. Iată pentru ce voind să-l batjocorească pe Iisus Hristos, ei îi ziceau: "Tu eşti un samarinean, tu eşti stăpînit de diavolul" (Ioan 8,48). Pentru acest motiv Iisus Hristos descriind istoria unui om care cobora de la Ierusalim la Ierihon, introduce un samarinean „care a făcut milă cu el" (Lc. 10,30) ştiindu-l ca o persoană rea şi disprețuită pentru ei: că din zece leproşi pe care I-a vindecat el, el nu-l numeşte decît pe unul singur străin, fiindcă el era samarinean (Lc. 17,18): şi învăţîndu-i pe ucenicii săi le zicea: Nu mergeţi la neamuri (Mt. 10,5), şi nu intraţi în cetăţile samarinenilor.

Deci nu numai pentru a compune o istorie şi a urma firul ei I-a numit evanghelistul pe Iacob; ci pentru a face cunoscut că evreii erau de mult aruncaţi. În sfîrşit, deja după părinţii lor şi din vremea vieţii părinţilor lor, samarinenii locuiau aceste ţinuturi căci pămîntul pe care-l locuiau părinţii lor, fără ca să le aparţină, evreii după ce au devenit stăpîni l-au pierdut prin neglijenţa lor şi prin răutatea lor. Astfel nu le foloseşte la nimic copiilor de a ieşi din părinţi virtuoşi şi din oameni buni, dacă ei cad înşişi din virtutea lor. Aceşti barbari n-ar fi fost atacaţi de lei, precum s-a întîmplat decît ca să revină la cultul şi la credinţa evreilor; dar evreii după ce au fost chinuiţi prin atîtea necazuri şi năpaste, nu deveniră mai buni. Iată deci ţinutul în care merge Iisus Hristos; iată poporul care a fost cercetat, făcînd un aspru şi continuu război împotriva moliciunii şi a poftelor, şi arătînd prin exemplul său că nu trebuie să trăim în asprime şi în osteneală. Căci în această călătorie el nu s-a folosit de animale pentru călărie, el o face pe jos, şi aşa de repede că era ostenit. Iisus Hristos ne învaţă peste tot, că fiecare trebuie să lucreze, şi să încerce să-şi fie deajuns sieşi; el vrea ca să fim aşa de

milostiv ție să nu ți se întîmple aceia" (Mt. 16,22) Atîta grijă avea el să statornicească această credință.

2. În sfîrșit, între dogmele Bisericii, aceia a întrupării nu este mai puțin importantă, sau mai scurt ea este principala; pentru că întruparea este originea și începutul mîntuirii noastre, pentru că prin ea s-a făcut totul, căci totul s-a împlinit. Ea a distrus moartea a ridicat păcatul, ea a anulat blestemul ne-a adus o mulțime de haruri. Iată de ce voia Iisus Hristos ca să se creadă mai ales în întrupare, care a fost pentru noi rădăcina și izvorul tuturor bunurilor. Dar lucrînd în același timp ca un om el nu lăsa ca divinitatea să stea ascunsă în el. Părăsind deci Iudeea continua să facă ceea ce a făcut mai înainte. Căci nu fără motiv a făcut-o mergînd în Galileea, el pregătea lucrurile mari pe care voia să le facă printre samarineni, și nu le împărțea în mod indiferent, ci cu această înțelepciune, care I se potrivea lui, ca să nu lase cea mai mică scuză evreilor nerușinați. Evanghelistul ne-o arată prin acest cuvînt pe care l-a adăugat: „Și trebuia să treacă prin Samaria" (4), în care arată că era ca în trecere prin Samaria. Apostolii făceau la fel: atunci cînd îi prigoneau evreii, ei mergeau spre neamuri; Iisus Hristos, la fel (Mc. 7,26), alungat de unii, merge spre alții, cum o face cu privire la Sirofenicia.

Ori aceia se făcea pentru a le ridica evreilor orice pretext, orice motiv să spună: ne-a părăsit pentru ca să meargă la netăiații împrejur. Pentru acest motiv apostolii voind să se apere ziceau: „Voi erați primii cărora trebuia să vi se vestească cuvîntul lui Dumnezeu, dar pentru că v-ați socotit nevrednici, noi mergem acum la neamuri" (Fap. 13,46) și Iisus Hristos: „Nu sînt trimis decît către oile cele pierdute ale casei lui Israel" (Mt. 15,24) Și: „Nu este bine să iei pîinea copiilor și s-o arunci cîinilor (Ibid. 26). Dar atunci cînd evreii l-au respins, ei le-au deschis atunci porțile neamurilor. Și cu toate acestea el nu mergea în mod expres la ele, ci numai în trecere: „Deci a venit la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacob l-a dat lui Iosif, fiul său"; (5) „Și era acolo fîntîna lui Iacob" (6). Pentru ce vorbește evanghelistul despre loc cu atîta exactitate? Aceasta o face pentru ca auzind o femeie spunînd „Părintele nostru Iacob ne-a dat această fîntînă" voi să nu vă mirați. Era cetatea în care Levi și Simeon, împinși de mînie, pentru batjocura făcută sorei lor Dina, au făcut acest crud masacru pe care-l știți voi. Dar nu va fi în zadar de a spune aici originea samarinenilor. Căci tot ținutul acesta se numea Samaria. De unde și-au luat ei deci acest nume? Muntele care era aproape se numea Somor, după numele unui om care l-a avut acest munte, precum spune Isaia: „Efraimul va fi capitala Somorului" (Is. 7,9); cei ce-l locuiau atunci nu se numeau samarineni, ci Israeliți. În cursul vremii acești oameni l-au supărat pe Dumnezeu. Faseia împărățea, atunci cînd Tiglatfalasar intră în împărăție, se făcu stăpîn al mai multor ținuturi, atacă pe el l-a ucis și i-a dat împărăția lui Osea (4 Reg. 15). Salmanasar s-a luptat cu acesta din urmă, a luat alte orașe și le-a supus la dări. Osea s-a supus la început, apoi s-a revoltat și a trimis să ceară ajutoare în Egipt. Regele Asiriei aflînd a mers împotriva lui, și a luat Samaria, în care el n-a lăsat nici un locuitor ce era mai dinainte, de

teamă ca ei să nu se revolte şi a doua oară. El i-a dus la Babilon şi în Media şi a trimis în acel ţinut alte popoare din diferite locuri ale acestei ţări, să locuiască în Samaria, pentru a-şi întări pentru totdeauna împărăţia sa, dînd tot ţinutul la neamuri disprețuite (4 Reg. 17).

Lucrurile petrecîndu-se aşa, Dumnezeu, pentru a-şi arăta puterea sa şi pentru a face să se vadă că nu din slăbiciune i-a lăsat pe evrei, ci pentru a-i pedepsi pentru păcatele lor, a trimis împotriva acestor barbari lei care răspîndeau peste tot furia lor: s-a adus vestea regelui: el a făcut să se întoarcă în Samaria unul din preoţii care a fost dus prizonier, cu porunca ca să le înveţe pe aceste neamuri să-i aducă lui Dumnezeu cultul cuvenit. (4 Reg. 17,26,27). Dar ei n-au renunţat decît pe jumătate la necredinţa lor. Totuşi apoi aruncînd cultul idolilor, ei I se închinau adevăratului Dumnezeu. Aceia era starea acelui ţinut, atunci cînd evreii au venit în el din nou: ei au avut o ură mare împotriva neamurilor a locuitorilor, pe care-i priveau ca pe nişte străini şi duşmani, şi îi numeau samarineni, cu numele muntelui Somoron. Samarinenii nu primeau toate Scripturile, ceea ce dădea loc la alte nepotriviri între ei şi evrei. Ei nu primeau decît cărţile lui Moise, şi se foloseau foarte puţin de profeţi. Apoi, ei pretindeau să-şi asume noblețea evreilor şi făceau să urce originea lor pînă la Avraam, care ziceau ei că este capul neamului lor, pe cît era Caldeian; ei îl numeau pe Iacob părintele lor, ca şi cum ar coborî din Avraam. Dar evreii îi urau şi-i disprețuiau aşa de mult ca şi celelalte popoare. Iată pentru ce voind să-I batjocorească pe Iisus Hristos, ei îi ziceau: "Tu eşti un samarinean, tu eşti stăpînit de diavolul" (Ioan 8,48). Pentru acest motiv Iisus Hristos descriind istoria unui om care cobora de la Ierusalim la Ierihon, introduce un samarinean „care a făcut milă cu el" (Lc. 10,30) ştiindu-l ca o persoană rea şi disprețuită pentru ei: că din zece leproşi pe care l-a vindecat el, el nu-l numeşte decît pe unul singur străin, fiindcă el era samarinean (Lc. 17,18): şi învăţîndu-i pe ucenicii săi le zicea: Nu mergeţi la neamuri (Mt. 10,5), şi nu intraţi în cetăţile samarinenilor.

Deci nu numai pentru a compune o istorie şi a urma firul ei I-a numit evanghelistul pe Iacob; ci pentru a face cunoscut că evreii erau de mult aruncaţi. În sfîrşit, deja după părinţii lor şi din vremea vieţii părinţilor lor, samarinenii locuiau aceste ţinuturi căci pămîntul pe care-l locuiau părinţii lor, fără ca să le aparţină, evreii după ce au devenit stăpîni l-au pierdut prin neglijenţa lor şi prin răutatea lor. Astfel nu le foloseşte la nimic copiilor de a ieşi din părinţi virtuoşi şi din oameni buni, dacă ei cad înşişi din virtutea lor. Aceşti barbari n-ar fi fost atacaţi de lei, precum s-a întîmplat decît ca să revină la cultul şi la credinţa evreilor; dar evreii după ce au fost chinuiţi prin atîtea necazuri şi năpaste, nu deveniră mai buni. Iată deci ţinutul în care merge Iisus Hristos; iată poporul care a fost cercetat, făcînd un aspru şi continuu război împotriva moliciunii şi a poftelor, şi arătînd prin exemplul său că nu trebuie să trăim în asprime şi în osteneală. Căci în această călătorie el nu s-a folosit de animale pentru călărie, el o face pe jos, şi aşa de repede că era ostenit. Iisus Hristos ne învaţă peste tot, că fiecare trebuie să lucreze, şi să încerce să-şi fie deajuns sieşi; el vrea ca să fim aşa de

departe de cele în plus, încît să tăiem de la noi şi multe lucruri necesare. Pentru aceasta zicea el: „Vulpile ai viziuni, şi păsările cerului cuiburi, dar Fiul Omului n-are unde să-şi plece capul" (Mt. 8,20). Pentru aceia rămîne adesea pe munţi şi în pustie, şi nu numai ziua, ci şi noaptea. David vorbind despre el printr-o inspiraţie profetică, zicea: „El va bea din izvor pe cale" (Ps. 109,8), pentru a arăta dezlipirea sa cea mare de toate. Sfîntul Ioan arată aici acelaşi lucru: „Iisus fiind ostenit de călătorie, S-a aşezat lîngă o fîntînă. Şi era ca la al şaselea ceas. Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă. Iisus I-a zis: „Dă-Mi să beau" (7). Căci ucenicii Săi se duseseră în cetate, ca să cumpere de mîncare" (8): prin care vedem răbdarea sa în ostenelile călătoriilor sale, puţina grijă pe care o avea pentru hrana sa, puţina atenţie pe care i-o dădea. Ucenicii săi au învăţat să-I imite în aceia: ei nu purtau mîncare cu ei de loc. Aceasta ne face un alt evanghelist s-o vedem cu această ocazie: Iisus le-a spus să se păzească de aluatul fariseilor (Mt. 16,6) ei s-au gîndit că le vorbeşte aşa, fiindcă n-au luat pîine. La fel, atunci cînd este întrebarea despre foamea care-i obliga să rupă spice (Mt. 12,1), pentru a mînca, şi spunînd că şi Iisus însuşi s-a apropiat de un smochinm, fiindcă îi era foame (Mt. 21,18). Prin toate aceste exemple, el ne învaţă că trebuie să disprețuim pîntecele, şi să nu avem atîta grijă de el.

Observaţi însă aici, că ucenicii n-au adus nimic cu ei, şi ei nu se sileau să facă rezerve de dimineaţă, ci mergeau să cumpere să mănînce numai la amiază. Noi, dimpotrivă, abia am ieşit din pat, că înainte de orice alt lucru ne gîndim ce să mîncăm; noi chemăm repede slujitorii şi bucătarii noştri, şi le dăm mii de porunci: după care ne gîndim la afacerile noastre, dînd totdeauna lucrurilor trupeşti preferinţă faţă de lucrurile duhovniceşti, şi considerînd ca necesar ceea ce este foarte uşor. Astfel noi facem totul contratimp. Cu totul altfel ar trebui să lucrăm; noi trebuie să ne legăm mai mult de lucrurile duhovniceşti, şi după ce le-am dat totul cuvenit, să trecem apoi la afacerile noastre. În sfîrşit, priviţi apoi în Iisus Hristos, pe lîngă răbdarea lui în osteneli şi în lucruri, extrema sa depărtare de fast: remarcaţi, nu numai că era obosit, că se aşează de-a lungul drumului, ci chiar că este lăsat singur, şi ucenicii lui au plecat. Totodată dacă ar fi voit, el putea să nu-i trimită pe toţi odată, sau putea să se folosească şi de alţi slujitori; dar n-a voit, fiindcă în acest fel îi obişnuia pe ucenicii săi să disprețuiască fastul. Şi ce este acolo minunat, va zice poate vreunul? Dacă el este smerit şi modest, aceştia nu erau decît nişte pescari şi făcători de corturi? Dar aceşti pescari s-au ridicat dintr-odată la cer, ei s-au făcut mai strălucitori decît regii, pentru că au devenit prietenii Domnului întregului univers, şi însoţitori ai acestui Învăţător minunat. Ori, voi ştiţi, că cei ce se ridică dintr-o stare de jos la una înaltă, devin foarte orgolioşi şi nerușinaţi, pentru aceia că înainte nu erau obişnuiţi cu asemenea onoruri. Iisus Hristos, reţinîndu-i în simplitatea lor primitivă, îi învaţa să fie smeriţi şi modeşti în toate, şi să n-aibă niciodată nevoie de servitori.

Iisus, zice evanghelia, fiind obosit de drum, se aşează la această fîntînă pentru a se odihni. Nu vedeţi voi că oboseala şi căldura l-au obligat să se aşeze pentru a-i aştepta pe ucenicii săi? Că el ştia bine ce trebuia să se

întîmple în ținutul Samariei. Dar nu acesta este principalul motiv pe care l-a scos el; cu toate acestea, o femeie care se părea că are atîta invidie şi dorință mare de a învăța, nu era totuşi de aruncat. În sfîrşit, el a venit la evrei, şi evreii nu voiau să-l primească. Neamurile, dimpotrivă, îl chemau şi-l constrîngeau să vină la ele, cînd voia să meargă în altă parte: aceia îi purtau invidie, aceştia credeau în el: evreii cuprinşi de necaz împotriva lui, neamurile i se închinau şi-l admirau. Ce oare? Trebuia să neglijeze mîntuirea atîtor oameni şi să-i părăsească pe oamenii care aveau o aşa de bună dispoziție? Sigur că aceea era nevrednic de bunătatea divină a Mîntuitorului: pentru aceasta conducea toate lucrurile cu înțelepciunea care-l era proprie şi potrivită. El era aşezat îşi odihnea trupul său şi se răcorea lîngă această fîntînă. Atunci era vremea amiezii, evenghelistul spune: „Şi era ca la al şaselea ceas" şi „S-a aşezat". Ce vrea să spună acest cuvînt „Aşezat"? Nu pe un tron, nu pe un fotoliu, ci în mod simplu pe pămînt. „Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă".

Vedeți grija pe care o are Iisus Hristos să facă cunoscut că această femeie a venit pentru cu totul alt lucru, şi cum peste tot respinge urîtele învinuiri ale evreilor, cum le ridică orice motiv să spună că el însuşi şi-a călcat apărarea, de a intra într-o cetate de samarineni (Mt. 10,5), el care vorbea cu ei. Pentru aceasta spune evanghelistul că ucenicii lui erau plecați în cetate pentru ca să cumpere pîine, spunînd cum că Iisus avea toată dreptatea să vorbească cu această femeie. Ce face ea deci? Auzind aceste cuvinte: "Dă-mi să beau" ea luă ocazia, cu multă prudență, să-i pună cîteva întrebări, şi i-a zis: „Cum Tu, Iudeu fiind, ceri să bei de la mine, care sînt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au amestec cu samarinenii" (9). Dar ce a făcut-o să gîndească, că el este evreu? Poate haina lui sau limbajul lui. Voi priviți cît de atentă şi cît de prudentă este această femeie. În sfîrşit, dacă trebuia să se păzească de ceva lucru, mai mult trebuia Iisus Hristos să se folosească de precauție decît ea. Căci ea n-a zis: Samarinenii n-au nici un amestec cu Iudeii; ci: evreii n-au nici un amestec cu samarinenii. Pe cînd această femeie, cu toate că era liberă de mustrare, crezînd că un altul a greşit, nu a tăcut, ci ea a ridicat ceea ce credea că este o încălcare a legii.

Dar unii ar putea să întrebe: pentru ce i-a cerut Iisus să bea, căci legea n-o permitea? Dacă se spune că prevedea că ea n-o să-i dea apă, el ar fi trebuit cu atît mai puțin să ceară. Ce trebuie dar să răspundem? Că de atunci era indiferent pentru el de a se păzi de acest fel de observații. Căci cel ce-i îndemna pe alții să trăiască peste ele, trebuia cu atît mai mult să treacă el peste ele. „Căci nu ceea ce intră în gură, zice Iisus Hristos, spurcă pe om, ci ceea ce iese din inimă" (Mt. 15,11). Apoi, această convorbire cu femeia nu este un slab reproş şi o învinuire împotriva evreilor, căci el i-a chemat adesea, şi prin cuvintele sale, şi prin faptele sale să se apropie de el, fără a reuşi să-i cîştige. Vedeți dimpotrivă ascultarea acestei femei; asupra unei scurte întrebări pe care i-o pune Iisus Hristos ea imediat răspunde. Ori Iisus Hristos nu presa pe nimeni încă să intre pe această cale, dar nici nu-i împiedica să vină la el pe cei ce voiau. Căci el le-a zis în mod simplu ucenicilor săi: Nu intrați în cetățile samarinenilor, dar nu le-a

zis să-i respingă, să-i arunce pe cei ce se lipeau de ei aceia ar fi fost o recomandare nevrednică de bunătatea sa. Iată de ce îi răspunde el aşa la această femeie: „Dacă ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu şi cine este cel ceţi vorbeşte: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El, şi ţi-ar fi dat apă vie" (10). Mai întîi o face să înţeleagă că ea merită să fie ascultată, şi de a nu fi respinsă, şi apoi el îi descopere cine este: căci învăţînd-o totodată cine este cel ce vorbeşte, ea va fi supusă şi ascultătoare, ceea ce nimeni nu poate s-o spună despre evrei. În sfîrşit, evreii învăţînd cine este el, nu l-au pus nici o întrebare, nu i-au cerut nimic, şi ei n-au vrut să înveţe de la el ceea ce lor le-ar fi fost folositor pentru mîntuire; dimpotrivă ei îl împovărau cu batjocuri şi-l alungau.

După aceste cuvinte, priviţi cu cîtă modestie răspunde această femeie: „Doamne nici nu ai găleată, şi fîntîna este adîncă: de unde dar ai apa cea vie?" (11). Deja Iisus a scos-o din părerea de jos pe care o avea despre el, în aceea că ea nu-l privea ca pe un om obişnuit. Nu numai că ea îl numeşte Domn, ci îi vorbeşte într-un fel respectuos şi cinstit. Urmarea face să se vadă că pentru a-l cinsti vorbea ea aşa. Căci ea nu s-a rîs de loc de el, nu-i zice nimic care l-ar fi jenat, ci ea numai ezita încă. Că dacă ea n-a înţeles totul de la început, nu vă miraţi. Nicodim însuşi nu înţelegea ceea ce-l zicea Iisus Hristos. Pentru aceia zice el: „Cum poate să fie aceia?" Şi apoi: „Cum poate să se nască un om care este deja bătrîn?" „Poate să intre a doua oară în pîntecele mamei sale ca să se nască a doua oară?" Dar această femeie răspunde cu mai multă reţinere: „Doamne Tu n-ai cu ce să scoţi şi fîntîna este adîncă, de unde dar ai apa cea vie?" Iisus Hristos spunea un lucru şi ea se gîndea la altul, neînţelegînd încă decît litera cuvintelor, puţin capabilă de a înţelege duhul şi sublimitatea.

Şi sigur, ea ar fi putut răspunde cu tărie: Dacă tu o ai, această apă vie, tu nu mi-ai fi cerut-o mie să bei, tu ai fi primul care ai bea din apa pe care-o ai: în zadar te avînţi. Dar ea nu vorbeşte aşa, ea răspunde cu modestie şi la început şi apoi. La început zice: „Cum Tu Iudeu fiind îmi ceri mie să-ţi dau să bei?" Ea nu i-a zis ca şi cum i-ar vorbi unui străin şi unui vrăjmaş: Ferească-mă Dumnezeu să-ţi dau să bei, ţie care eşti un duşman al neamului meu, un străin! Apoi, auzindu-l vorbind despre el în aceşti termeni măreţi care irită mai presus de orice răutatea, în loc să rîdă de el, ea îi zice simplu: „Nu cumva eşti Tu mai mare decît părintele nostru Iacob, care ne-a dat această fîntînă şi el însuşi a băut din ea şi turmele lui?" (12). Nu vedeţi voi cum îşi atribuie ea originea nobilă din evrei? Dar iată ce a vrut să spună: Iacob s-a folosit de această apă, el n-a avut nimic mai bun să ne dea nouă. Prin aceia face să se vadă că ea a legat la început la primul răspuns un sens înalt şi sublim; căci cînd zice ea: „Şi el însuşi a băut din ea, şi fiii lui şi turmele lui", ea nu face să se înţeleagă alt lucru decît că are ceva ideie, ceva sentiment despre o apă mai bună, pe care de altfel ea n-o cunoştea bine.

Apoi, ceea ce înţelege ea, eu vreau să vă dezvolt mai bine: tu nu poţi spune că Iacob ne-a dat această fîntînă, ci că el s-a folosit de alta; căci el şi fiii lui au băut, şi sigur ei n-ar fi putut bea din această apă dacă ar fi avut

una mai bună. Ori tu însuți nu ai ști să ne dai din această apă, şi tu nu ai putea avea una mai bună, dacă nu te-ai spune că eşti mai mare decît Iacob. De unde poți avea deci apă pe care o promiți să ne-o dai? Evreii dimpotrivă nu folosesc spre el aşa de dulci cuvinte, atunci cînd vorbind asupra aceluiaşi subiect, el le vorbeşte despre această apărare; dar ei la fel nu scot nici un folos. Cînd vorbeşte despre Avraam, ei caută să-l omoare cu pietre. Această femeie nu se poartă aşa cu privire la el; ci răbdătoare în ciuda căldurii zilei de amiază, ea era ascultătoare cu o foarte mare răbdare, şi nu arată nici unul din acele sentimente pe care le-ar fi arătat evreii, că el era un nebun, un om în afară de bunul simț, care avea închipuiri, care vorbea fără încetare despre o fîntînă şi de un izvor pe care el nu-l arăta, ci promitea cu destulă mîndrie şi vanitate. Samarineanca dimpotrivă ascultă cu stăruință, pînă ce află ceea ce caută.

Dar dacă această femeie samarineancă are rîvnă şi grabă să asculte pentru a învăța, dacă se aşază lîngă Iisus Hristos pe care nu-l cunoştea, ce iertare nădăjduim noi, noi care-l cunoaştem, care nu sîntem aşezați lîngă o fîntînă, nici într-un loc pustiu, nici expuşi la căldura amiezii şi la razele arzătoare ale soarelui, ci care, la răcoarea dimineții, la umbra acoperişului, fiind foarte comozi şi la locul nostru, ascultăm cu nerăbdare cuvîntul lui Dumnezeu şi murmurăm în laşitatea şi părerea de sine a noastră? Nu, samarineanca nu face aşa, ea este aşa de atentă la ceea ce-i zice Iisus, încît cheamă, invită chiar şi pe alții să vină să-l asculte. Dar evreii nu numai că nu chemau şi pe alții, ci chiar, dacă ar fi voit să vină la Iisus, ei îi întorceau; pentru aceasta ziceau ei: „Oare a crezut cineva din sinedriu în el? Dar mulțimea aceasta care nu cunoaşte legea, este blestemată!" (Ioan 7,38,49).

Să imităm dar pe această samarineancă: să ne întreținem cu Iisus Hristos; acum el este încă în mijlocul nostru, el ne vorbeşte prin profeți şi prin ucenicii săi. Să-l ascultăm dar şi să ne supunem glasului lui. Pînă cînd vom duce noi o viață nepăsătoare şi rea? Căci a face ceea ce este neplăcut lui Dumnezeu, este a trăi în mod inutil, sau nu este numai a trăi inutil, ci înseamnă a trăi şi pentru pierderea sa. În sfîrşit, dacă pierdem timpul care ne-a fost dat folosindu-l la lucruri inutile, noi vom ieşi din această lume pentru a fi pedepsiți că l-am folosit rău şi nefolositor. Pentru că cel ce a stricat şi a folosit banii care i-au fost dați pentru a aduce cîştig, va da seamă stăpînului său care i-a încredințat lui (Mt. 25; Lc. 19); sigur cel ce-şi petrece viața sa cu inutilități, nu va scăpa de pedeapsă. Nu, sigur, Dumnezeu nu ne-a făcut să ne naştem, nu ne-a pus în această lume şi nu ne-a dat un suflet numai pentru a ne bucura de această viață, ci pentru a lucra şi de a face aici provizii pentru viața viitoare. Animalele nu au decît folosul vieții prezente, dar noi nu avem un suflet nemuritor decît ca să facem toate eforturile noastre pentru a cîştiga această viață viitoare.

Dacă întreabă cîte unul la ce sînt folosiți caii, boii, asinii şi celelalte animale de acelaşi fel? La nimic altceva vom răspunde noi, decît ca să ne ajute în această viață; dar privitor la noi nu este la fel: noi aşteptăm o soartă mult mai fericită, noi vom fi într-o altă viață mai bună cînd vom ieşi de aici din aceasta; şi nu este nimic pe care noi n-ar trebui să-l facem pentru a ne

arăta străluciți acolo şi pentru a ne uni cu corurile îngerilor, pentru a fi veşnic şi în vecii vecilor în prezența Regelui. Pentru aceasta sufletul nostru este nemuritor şi trupurile noastre vor fi nemuritoare, ca noi să ne bucurăm de bunurile veşnice. Dar dacă cerurile, fiindu-vă destinate vouă, voi vă legați de pămînt, ce injurie, ce batjocură nu-I faceți voi celui ce o să vi le dea. La aceasta ar fi trebuit să vă gîndiți voi. Dumnezeu vă oferă cerurile, şi voi, nefăcînd un caz mare preferați pămîntul. Iată de ce, disprețuit de voi, el v-a amenințat cu iadul; el vrea să vă învețe cît sînt de mari bunurile de care vă lipsiți voi. Dar ferească Dumnezeu ca noi să cădem în acest loc de chin! Ci mai bine făcîndu-ne plăcuți Domnului, să posedăm bunurile veşnice, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, cu care să fie slavă Tatălui şi Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 32

„Iisus a răspuns şi i-a zis: Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăşi. Dar cel care va bea din apa pe care I-o voi da Eu nu va înseta în veac, ci apa pe care I-o voi da Eu se va face în el izvor de apă care curge spre viața veşnică“ (Cap.4, Vers.13- Vers.20).

1. Scriptura numeşte peste tot Duhul Sfînt pe atîta un foc, pe atîta o apă: termeni care exprimă, nu substanța, ci lucrarea. Urmarea istoriei samarinencii.

2. Ascultarea samarinencii.

3. Înțelepciunea lui Iisus Hristos; cu cîtă bunătate foloseşte el timpul convertirii noastre. Graba pe care o are samarineanca să asculte adevărurile mîntuirii, este un motiv destul de mare de ruşinare pentru creştini. Învățătorul sfînt recomandă citirea şi meditarea Sfintelor Scripturi. Se răneşte mai mult avînd cărți frumoase bine păstrate mai mult decît de a fi bine folosite. Se face mare paradă cu biblioteci mari, şi acesta este tot rodul care se scoate. Cărți în litere de aur: este o deşertăciune evreiască. Diavolul nu îndrăzneşte să intre în casa unde este cartea Evangheliilor. Lectura duhovnicească sfinteşte.

1. Scriptura numeşte harul Duhului Sfînt pe atîta un foc, pe atîta o apă; făcînd să se vadă că aceste nume arată, nu substanța, ci lucrarea. Căci Duhul Sfînt nu poate fi compus din diferite substanțe, pentru că el este nevăzut, şi dintr-o singură natură. Ioan Botezătorul arată unul din aceste lucruri atunci cînd zice: „Acela vă va boteza cu Duh Sfînt şi cu foc“ (Mt. 3,11). Celălalt este desemnat chiar de Iisus Hristos: „Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele celui care crede în Mine“ (Ioan 7,38). Pentru aceasta în vorbirea pe care o are cu samarineanca, el îl numeşte apă, pe Duhul Sfînt: „Acela care va bea zice el, din apa pe care I-o voi da Eu, nu va mai înseta niciodată“. Scriptura numeşte Duhul Sfînt şi foc, pentru a arăta puterea şi căldura harului, şi distrugerea păcatului; ea îl numeşte apă, pentru a arăta

că ea curăță și răcorește sufletul celor ce o primesc. Și cu dreptate: căci așa este o grădină plantată cu pomi și plină de roade, și mereu verde, așa este un suflet veghetor și bucuros pe care-l îmbrobodește Duhul Sfînt cu harul său. El nu permite, acest har, ca tristețea și durerea, nici răutățile și șmecheriile satanei să-l poată atinge chiar puțin, el care vindecă ușor toate rănile produse de duhul cel rău.

Pentru voi, iubiții mei ascultători, priviți vă rog, înțelepciunea lui Iisus Hristos, și cu cîtă blîndețe o încurajează pe această femeie și-l ridică inima ei. Căci el nu l-a zis la început: „Dacă tu ai fi știut cine este Cel ce-ți zice: Dă-Mi să beau" aceasta n-a făcut-o decît după ce ea l-a privit ca pe un evreu și l-a învinuit cu acest titlu, pentru a se apăra el îi vorbește așa; dar chiar și prin aceste cuvinte: „Dacă tu ai fi știut cine este cel ce-ți zice: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El", și prin aceste mari făgăduințe care a făcut să se gîndească la patriarhi, el deschide ochii sufletului ei. Apoi, la replica ei "Ești tu mai mare decît părintele nostru Iacob?" el nu răspunde: Da. Eu sînt. El ar fi părut c-o spune din mîndrie, greșală destul de evidentă. Totodată prin ceea ce zice el o pregătește la aceasta. Căci el nu zice în mod simplu: Eu îți voi da din apă; ci păstrînd tăcerea asupra lui Iacob arată ceea ce este el, făcînd să se cunoască, prin natura darului și prin deosebirea bunurilor pe care le aducea el, deosebirea persoanelor, și întîietatea sa, superioritatea sa asupra patriarhului. Dacă admiți zice el, că Iacob v-a dat această apă, ce vei spune tu dacă eu îți dau o apă mai bună? Deja ai recunoscut că eu sînt mai mare decît Iacob, atunci cînd m-ai întrebat: Ești mai mare ca și părintele nostru Iacob, pentru că promiți o apă mai bună? Vedeți voi dreptatea acestei femei, care fără să primească pe nimeni, judecă din fapte și pe patriarhul Iacob și pe Iisus Hristos?

Dar evreii n-au făcut la fel: ei l-au văzut pe Iisus Hristos alungînd demonii și îl numesc demonizat; departe de a-l numi mai mare decît patriarhul. Samarineanca dimpotrivă, judecă așa prin ce voia Iisus Hristos să judece, prin această vedere care vine din lucruri: „Dacă Eu nu fac lucrurile Tatălui Meu, să nu Mă credeți: dar dacă le fac, chiar cînd n-ați vrea să Mă credeți pe Mine credeți faptelor Mele" (Ioan 10,37). Prin aceasta el o convinge pe această femeie și o aduce la credință. Ea a zis: „Ești Tu mai mare decît părintele nostru Iacob?" Iisus Hristos îl lasă pe Iacob și vorbește despre apa vieții și zice: „Oricine bea din această apă, va înseta iarăși". Și fără să se oprească să disprețuiască apa lui Iacob, el trece dintr-odată la minunăția și la superioritatea apei sale proprii; El nu zice: această apă nu este nimic sau este puțin lucru, el se oprește să aducă mărturia care rezultă din natura sa: „Oricine va bea din această apă iarăși va înseta. Dar cel care va bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va înseta în veac". Această femeie a auzit vorbindu-se despre o apă vie, dar ea n-a înțeles care era această apă: precum se numește apă vie cea care curge în continuu din izvor și nu se oprește niciodată, ea credea că pe aceia trebuia s-o înțeleagă. Pentru aceasta Iisus Hristos în ceea ce urmează, o face să cunoască mai clar apa despre care vorbește, și arătîndu-I strălucirea prin comparația pe care o face cu cealaltă, el continuă așa: „Cel care va bea din apa pe care I-o voi da

Eu, nu va mai înseta în veac", arătîndu-I ei prin aceia, cum am spus-o, strălucirea sa şi prin ceea ce urmează: în sfîrşit, apa materială n-are nici una din calităţile pe care i le atribuie el apei sale. Ce urmează apoi deci? „Ci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă care curge spre viaţă veşnică". Căci aşa precum un om are la el o fîntînă, nu va înseta niciodată, la fel va fi cu cel ce va avea această apă.

Această femeie a crezut imediat, în care ea s-a arătat mult mai înţeleaptă decît Nicodim, şi nu numai înţeleaptă, ci chiar mai tare. Nicodim în sfîrşit, auzind o mulţime de astfel de lucruri, el n-a chemat şi n-a invitat pe nimeni, chiar el n-a crezut şi n-a avut încredere: samarineanca, dimpotrivă, vestind lumea întreagă despre ceea ce a învăţat ea, face slujbă de apostol. Nicodim, la ceea ce a zis Iisus Hristos răspunde „Cum poate să fie aceea?" (Ioan 3,9). Şi Iisus aducînd un exemplu clar şi simţit, exemplul vîntului, el n-a crezut încă: dar samarineanca se poartă cu totul altfel: ea se îndoia la început; apoi după o simplă vorbire fără dovezi, ea se supune şi crede imediat. Căci după ce a zis Iisus: „Apa pe care I-o voi da Eu se va face în el izvor de apă care curge spre viaţă veşnică"; ea zice imediat: „Doamne dă-mi această apă ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot" (15).

Nu vedeţi cum o ridică Iisus Hristos pe nesimţite la cea mai înaltă învăţătură şi la desăvîrşirea credinţei? Mai întîi ea îl privea ca pe un evreu schismatic şi călcător al legii: atunci cînd Iisus a îndepărtat această învinuire (Căci Lui nu-i plăcea ca ceea ce o învăţa să pară bănuitor), auzind vorbindu-se despre o apă vie, ea se gîndea că este apa naturală şi simţită despre care vorbea el; înţelegînd în sfîrşit că apa despre care vorbea el era duhovnicească, ea a crezut că această băutură avea puterea de a curăţi, şi totodată ea nu ştie ce era această apă; ci se îndoia încă: înţelegînd apoi că era vorba despre un lucru care depăşea simţurile dar neavînd încă o cunoaştere întreagă. În sfîrşit ea vede mai clar, şi cu toate acestea nu înţelege totul, pentru că ea zice: „Dă-mi din această apă ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot". Astfel deja ea îl prefera pe Iisus în locul lui Iacob. Nu, eu nu mai am nevoie de această fîntînă, zicea ea în sinea ei, dacă îmi mai dai tu apa pe care mă faci s-o nădăjduiesc: în care vedeţi că ea îl preferă pe Iisus patriarhului. Iată semnul unui suflet bun. Ea a făcut să se vadă că avea o părere destul de înaltă despre Iacob: ea vede un om mai mare decît Iacob, primul ei sentiment n-a fost capabil să-l oprească. Această femeie n-a crezut deci uşor, şi n-a primit fără considerare ceea ce i se spunea, pentru că ea a căutat cu atîta grijă să se lumineze şi să descopere adevărul, dar de asemenea ea n-a fost nici neascultătoare, nici cu părere de sine: cererea ei face să se vadă destul de bine.

Apoi, cînd Iisus Hristos le-a zis evreilor „Cel care va mînca trupul Meu nu va flămînzi: şi cel care crede în Mine nu va înseta niciodată" (Ioan 6,35); nu numai că nu l-au crezut, ci ei chiar s-au mîniat şi s-au scandalizat. Această femeie, dimpotrivă, aşteaptă şi cere; Mîntuitorul le zicea evreilor: „Cel care crede în Mine nu va înseta niciodată"; dar samarinencei nu-i vorbeşte aşa, el se foloseşte de o expresie mai de jos şi mai îngroşată: „Cel care va bea din apa aceasta, nu va mai înseta niciodată". Cum această făgăduinţă

cădea în mod unic asupra lucrurilor duhovniceşti, şi nu asupra lucrurilor simţite şi trupeşti, Iisus Hristos, ridicînd sufletul samarinencii prin făgăduinţe, continuă să-l propună lucruri sensibile, fiindcă ea nu putea înţelege încă ceea ce era curat duhovnicesc. Dacă el ar fi zis: Dacă tu crezi în Mine, tu nu vei mai înseta; neştiind cine era cel care-l vorbea, nici despre ce sete se vorbeşte, ea nu l-ar fi înţeles. Dar pentru ce nu le-a vorbit el la fel evreilor? Fiindcă ei au văzut destule minuni, pe cînd această femeie n-a văzut nici una, şi era prima dată cînd auzea ea acest cuvînt. Iată de ce-l descopere el puterea sa profetică şi virtutea sa. Iată pentru ce n-o mustră de la început pentru viaţa ei dezordonată. Dar ce zice el? „Iisus I-a zis: Du-te şi cheamă pe bărbatul tău şi vino aici!" (16). Această femeie i-a răspuns: „N-am bărbat". Iisus i-a zis: „Bine ai zis că n-ai bărbat" (17) „Căci cinci bărbaţi ai avut şi cel pe care îl ai acum nu-ţi este bărbat. Aceasta adevărat ai spus" (18). Această femeie îi zice lui: „Doamne, văd că eşti prooroc" (19).

Vai! Ce filozofie într-o femeie! Cu ce blîndeţe nu primeşte ea mustrarea. Şi pentru ce, veţi zice voi, nu ar fi primit-o ea? Iisus Hristos nu i-a mustrat adesea pe evrei cu mai multă forţă şi cu mai multă asprime? Căci este mult mai mare forţă şi mai mare putere de a pătrunde în cele ascunse din inima omului, decît de a descoperi o faptă ascunsă care s-a petrecut în afară. Unul din aceste lucruri nu aparţine decît lui Dumnezeu singur şi celui ce a născut gîndul în sufletul său: celălalt îi este posibil oricui trăieşte cu noi. Pe cînd evreii se mînie pentru mustrările pe care le face lor Iisus Hristos. Cînd le zice: „De ce căutaţi să mă omorîţi?" (Ioan 7,20), nu numai că nu sînt surprinşi, ca această femeie, ci ei îl încarcă cu batjocuri şi cu hule, deşi aveau înaintea ochilor multe dovezi a altor minuni, şi samarineanca n-a auzit decît acest singur cuvînt. Şi nu numai zic eu, ei nu s-au mirat, ci l-au batjocorit, zicîndu-i: „Tu eşti stăpînit de diavol. Cine caută să Te omoare?" Aceasta, dimpotrivă, nu numai că nu batjocoreşte, nu disprețuieşte, ci este mirată şi în admiraţie; ea îl cinsteşte pe Iisus Hristos ca pe un profet, cu toate că el o mustră mai aspru ca pe evrei. Căci, în sfîrşit, păcatul era al ei singure, ea singură era vinovată; pe cînd cel al evreilor era public, şi comun tuturor. Ori noi avem obiceiul să nu fim aşa de smeriţi pentru păcatele care ne sînt comune cu mulţi alţii, ca de cele care ne sînt particulare numai nouă şi proprii. Şi cu adevărat evreii credeau că fac un lucru destul de mare omorîndu-l pe Iisus Hristos; dar fapta acestei femei, în mod general toată lumea o privea ca rea. Cu toate acestea, ea nu s-a sfiit de loc, ea nu s-a mîniat, dimpotrivă, era mirată şi uimită.

Iisus Hristos s-a purtat în acelaşi fel şi cu Natanael. Mai întîi n-a proorocit, el n-a zis: „Te-am văzut sub smochin" (Ioan 1,48); ci nu l-a dat acest răspuns, decît după ce i-a zis: „De unde mă cunoşti?". El nu voia ca cei ce vin să-l caute, să dea ocazie la minuni ei înşişi şi la profeţii, ca să şi-l ataşeze mai mult şi să alunge orice bănuială de slavă deşartă. Purtarea pe care o are faţă de samarineancă este asemănătoare. El judeca, că ei îi va fi neplăcut, şi chiar inutil, să audă de la început această mustrare: „Tu n-ai bărbat"; dar spunînd-o după ce l-a dat ocazie, atunci putea s-o facă mai bine şi mai potrivit; prin aceia, el o face şi mai ascultătoare şi mai atentă. Şi

de ce-i zice Iisus Hristos: „Cheamă pe bărbatul tău"? Era vorba de un dar şi de un dar care întrecea natura omenească: această femeie cerea de la el cu stăruinţă. Iisus îi zice: „Cheamă pe bărbatul tău", pentru a face să înţeleagă că trebuie să ia parte şi soţul ei. Ea ascunde necinstea ei prin dorinţa ce o are de a primi acest dar, şi crezînd că-l vorbeşte la un om, ea răspunde: „N-am bărbat". Iată ocazia, ea este frumoasă, Iisus Hristos a înţeles-o şi-i vorbeşte, asupra celor două puncte, cu o mare precizie: căci el îi enumără pe toţi bărbaţii pe care l-a avut mai înainte, şi arată ceea ce-l ascundea ea. Ce face ea dar? Ea nu s-a ruşinat de loc, ea nu a fugit pentru a se ascunde; ea nu a luat mustrarea numai în parte ca rea, dimpotrivă ea era într-o mai mare admiraţie, şi nu devine decît mai tare şi mai perseverentă; ea zice: "Doamne văd că eşti un prooroc". Apoi, fiţi atenţi la prudenţa ei: ea nu aleargă imediat în oraş, ci se opreşte încă să mediteze asupra a ceea ce trebuia să înţeleagă, şi ea este surprinsă cu totul. Căci acest cuvînt: „Văd", vrea să spună: Tu îmi pari un profet. Apoi, odată ce ea a gîndit această bănuială, ea nu-l mai pune lui Iisus Hristos nici o întrebare despre lucrurile pămînteşti, nici despre sănătatea trupului, nici despre bunurile acestei lumi, nici despre bogăţii; ci ea îl întreabă pe scurt despre învăţătură, despre religie. Şi ce zice ea? „Părinţii noştri s-au închinat pe acest munte, iar voi ziceţi că în Ierusalim este locul unde trebuie a se închina" (20), cînd zicea despre părinţi se gîndea şi la Avraam, fiindcă samarinenii ziceau că el este strămoşul lor.

Nu vedeţi fraţilor, cît este de ridicat sufletul acestei femei? Mai înainte ea nu gîndea decît să-şi astîmpere setea, ea nu se mai gîndeşte acum decît să se înveţe. Ce face dar Iisus Hristos? El nu se opreşte să rezolve întrebarea pe care l-a pus-o; căci el nu se lega să răspundă în mod exact la totul, aceia ar fi fost un lucru nefolositor. Ci el ridică totdeauna din ce în ce mai mult sufletul, şi el nu începe să intre în materie decît după ce ea l-a recunoscut ca profet, ca ea să adauge mai multă credinţă cuvintelor lui. În sfîrşit, privindu-l pe Iisus Hristos ca pe un prooroc ea nu se va mai îndoi de ceea ce-i va zice el.

Ce ruşine, ce batjocură pentru noi, iubiţii mei ascultători; această femeie care a avut cinci bărbaţi, această samarineancă, are o aşa de mare dorinţă să înveţe şi să cunoască adevărata religie, încît nici ora, nici un fel de lucru nu poate s-o distreze nici s-o întoarcă de la această ocupaţie. Şi noi, nu numai că nu punem întrebări despre dogme, dar sîntem chiar laşi şi mîndri. Aşa tot se neglijează. Cine dintre voi, vă rog, atunci cînd este în casa sa, ia în mîinile sale cartea creştină, cercetîndu-i cuvintele, citind-o şi meditînd-o cu grijă? Nimeni; ci cei mai mulţi, ne aflăm ca grei şi stingheri la acestea; sînt cărţi la puţini. Încă nici cei ce au nu se folosesc prea mult de ele: ei le păzesc cu grijă în cabinetele lor, bine legate, sau puse în coperţi, şi nu sînt curioşi decît pentru frumuseţea copertei şi pentru frumuseţea literelor; căci să le citească ei nu-şi fac nici cea mai mică grijă. În sfîrşit, dacă ei cumpără cărţi, o fac nu pentru a le citi ci pentru a cîştiga, mai ales pentru a se mîndri cu bibliotecile lor. Atîta este de mare fastul pe care-l produce slava deşartă!

Eu nu aud să spună nimeni că are un mare folos din citire sau vanitate, ci dimpotrivă se slăveşte citind cărţile scrise în aur.

OMILIA 33

„Iisus i-a zis: Femeie crede-mă că vine ceasul cînd nici pe muntele acesta nici în Ierusalim nu vă veţi închina Tatălui. Voi vă închinaţi căruia nu ştiţi; noi ne închinăm Căruia ştim, pentru că mîntuirea din iudei este" **(Cap.4, Vers.21,22- Vers.27).**

1. Omul are nevoie mereu de credinţă. Credinţa este ca o corabie care ne poartă pe marea acestei lumi.
2. Adevărata închinare. Smerenia, coborîrea lui Iisus Hristos şi nesocotirea ca nevrednic de a vorbi cu o femeie simplă.
3. Respectul şi cinstea dată de ucenicii săi. Nimic nu este egal cu a fi iubit de Iisus Hristos. Ceea ce i-a atras sfîntului Ioan Marea iubire din partea Mîntuitorului: smerenia lui şi marea lui blîndeţe. Sfîntul Petru Corifeul, sau capul şi împăratul apostolilor. Smerenia este temelia virtuţii. Deşertăciunea bogăţiilor. Sfîntul învăţător recomandă milostenia.

1. Peste tot, fraţilor pretutindeni credinţa ne este necesară, această credinţă care este izvorul tuturor bunurilor, care lucrează mîntuirea, fără de care nu putem înţelege dogmele nici marile adevăruri ale religiei noastre: fără credinţă sîntem asemenea oamenilor care încearcă să treacă marea fără corabie; ei plutesc puţină vreme cu mîinile lor şi cu picioarele lor, valurile îi acoperă; la fel cei ce se dau propriilor lor sentimente, naufragiază înainte de a cîştiga nimic, cum o spune Sf. Pavel: „Ei s-au rătăcit în credinţă" (I Tim. 1,19). Pentru noi, de teamă ca să nu ni se întîmple şi nouă un asemenea rău, să ne legăm tare cu această ancoră sfîntă de care se foloseşte Iisus Hristos azi pentru a o atrage pe samarineancă. Ea zicea: „Voi ziceţi că în Ierusalim este locul unde trebuie a se închina". Şi Iisus Hristos răspunde: „Femeie crede-Mă că vine vremea cînd nici în muntele acesta nici în Ierusalim nu vă veţi închina Tatălui". El îi descoperă un adevăr foarte mare, pe care nu i l-a descoperit lui Nicodim, nici lui Nataniel. Samarineanca susţine că închinarea ei este mai bună decît cea a iudeilor, şi se străduieşte s-o confirme prin autoritatea celor vechi. Iisus Hristos nu răspunde nimic la aceia. În sfîrşit, ar fi fost inutil atunci să facă să se vadă pentru ce se închinau cei vechi pe acest munte, pentru ce se închinau evreii în Ierusalim. Pentru acest motiv trece aceasta sub tăcere, şi lăsînd deoparte numele care putea să le spună şi de o parte şi de alta, el ridică sufletul ei, arătînd că nici evreii, nici samarinenii n-au să dea nimic mare pentru viitor; şi atunci arată diferenţa care este între cele două culturi: de altfel el arată că evreii sînt mai presus decît samarinenii, nu pentru că ei preferă un loc pentru altul; ci el le dă primatul, pentru un singur motiv, care este următorul: Nu este vorba acum zice el, de a vorbi despre importanţa

locului, pe cît de felul de a da cinste, desigur că evreii sînt de preferat samarinenilor: Căci „voi vă închinați căruia nu știți; iar noi ne închinăm Căruia știm".

Cum nu cunosc oare samarinenii pe cel căruia i se închinau înseamnă că ei credeau într-un Dumnezeu al locului și parțial. Aceea este deci ideea pe care o aveau ei despre Dumnezeu, acela este cultul pe care I-l dădeau; în acest duh au declarat ei perșilor, că Dumnezeul acestui loc s-a mîniat împotriva lui, nedându-I nimic mai mult lui Dumnezeu ca și unui idol. Pentru aceasta ei se închinau în mod egal și lui Dumnezeu și demonilor, confundînd astfel ceea ce nu se putea uni împreună. Dar evreii, liberi de această părere superstițioasă, departe de această greșală, îl priveau pe cel căruia i se închinau ca pe Dumnezeul întregului univers, cu toate că nu aveau toți aceeași credință și aceiași idee. Iată pentru ce zice Iisus: „Voi vă închinați căruia nu știți; noi ne închinăm Căruia știm". Apoi, nu vă mirați că el se unește cu evreii; el vorbește după părerea acestei femei, și ca proorocul evreilor. Pentru aceasta se folosește de această expresie: „Noi ne închinăm". Că Iisus Hristos ar fi închinat nimeni nu se îndoiește. În sfîrșit al creaturii este a se închina, dar nu aparține decît Dumnezeului creaturilor de a fi adorat. Cu toate acestea el vorbește aici ca un evreu. Acest cuvînt deci: „Noi" vrea să spună: noi evreii.

Iisus Hristos înălțînd astfel cultul evreilor, se face vrednic de credință și înlăturînd tot ceea ce pare suspect, ridicînd orice bănuială, arătînd că el nu-i preferă pe evrei din favoare, din cauza legăturii pe care-o are cu ei, el dovedește ceea ce îi zice. În sfîrșit, judecata pe care o duce împotriva acestui loc, cu care evreii se mîndreau mai mult, ca de un avantaj fără asemănare; această întîietate pe care le-o ia, toate acelea, zic eu, fac să se vadă că el nu se uita la persoană, ci judeca după adevăr și prin această putere profetică pe care o avea, și era în el. După ce a scos-o pe samarineancă din greșală și din credința ei falsă, zicîndu-I: „Femeie crede-Mă" și celelalte adaugă: „Că mîntuirea din Iudei este", adică, sau fiindcă de acolo vin cele mai mari bunuri în lume (căci de acolo a ieșit cunoașterea lui Dumnezeu, disprețuirea idolilor, și atîtea alte adevăruri; chiar cultul vostru, cu toate că el nu este curat, voi îl țineți de la evrei): sau că venirea sa o numește Iisus Hristos mîntuire; sau mai scurt nu ne-am înșela dacă am vedea în unul și în altul din lucruri această mîntuire de care zice Iisus Hristos că vine din evrei. Sfîntul Pavel o spune prin aceste cuvinte: „Din care a ieșit după trup, chiar Iisus Hristos, care este Dumnezeu mai presus de toate" (Rom. 9,5). Nu vedeți lauda pe care i-o dă Iisus Hristos Vechiului Testament, și cum arată că el este rădăcina și izvorul tuturor bunurilor, și că el nu este nicidecum potrivnic legii? Pentru că el arată că izvorul tuturor bunurilor sînt evreii. „Dar vine ceasul și acum este, cînd adevărații închinători se vor închina Tatălui" (23). Femeia, zice el, în felul de a ne închina noi sîntem preferați vouă, dar acest cult trebuie să se sfîrșească; va fi o schimbare, nu numai de loc, ci și în felul de a se închina.

Și iată începutul: „Căci vine vremea, și acum este".

Ori precum proorocii au vestit lucrurile viitoare cu multă vreme înainte ca ele să se întîmple, aici Iisus Hristos are grijă să spună: „Şi acum este". Nu crede zice el, că această prezicere nu trebuie să se împlinească decît după multă vreme după mulţi ani, împlinirea ei este prezentă, mîntuirea este la porţi, şi „vremea a venit deja, cînd adevăraţii închinători se vor închina Tatălui în duh şi în adevăr". Cînd zice el: „Adevăraţii" de atunci el i-a exclus şi pe evrei şi pe samarineni: cu toate că aceia valorau mai mult decît aceştia, ei totuşi sînt foarte inferiori închinătorilor care le vor urma; ei sînt pe atîta pe cît este închipuirea faţă de adevăr. Prin acest nume de „adevăraţi închinători" Iisus Hristos înţelege Biserica, care ea însăşi este o închinare adevărată, şi un cult vrednic faţă de Dumnezeu. „Căci Tatăl astfel de închinători doreşte" (23). Dacă aceştia sînt închinătorii pe care-i caută Tatăl, înseamnă că nu după voinţa lui I s-au închinat evreii altădată, ci prin îngăduinţa pe care a permis-o el, pentru ca să-I introducă apoi pe adevăraţii închinători. Cine sînt ei dar, adevăraţii închinători? Aceştia sînt aceia care nu închid cultul într-un loc, şi care I se închină lui Dumnezeu cu duhul, cum zicea Sf. Pavel: „Dumnezeu căruia îi slujesc cu duhul meu întru Evanghelia Fiului Său" (Rom. 1,9); şi încă: „Vă îndemn, deci fraţilor, pentru îndurările lui Dumnezeu, să înfăţişaţi trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfîntă bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră cea duhovnicească" (Rom. 12,1).

Cînd zice Iisus Hristos: „Dumnezeu este Duh" (24), el nu vrea să arate alt lucru, decît că el este netrupesc; trebuie deci ca acest cult pe care I-l dăm noi la un Dumnezeu netrupesc să fie netrupesc el însuşi, şi ca să-I aducem lui închinările noastre prin ceea ce este în noi netrupesc, eu vreau să spun prin suflet şi prin duhul curat. Iată pentru ce zice Iisus Hristos: „Trebuie ca cei ce i se închină să i se închine cu duhul şi cu adevărul". Cum evreii şi samarinenii neglijau sufletul lor, şi aveau dimpotrivă o grijă destul de mare pentru trupul lor, pe care ei îl curăţau cu grijă în toate felurile, el arată că nu prin curăţia trupului trebuie să ne închinăm celui trupesc, ci prin ceea ce este netrupesc în noi, adică prin duh. Nu oferiţi dar lui Dumnezeu oi şi vaci, ci daţi-vă voi înşivă lui ca o jertfă vie: aceasta înseamnă a-I aduce lui o jertfă vie. Trebuie închinat cu adevărul.

În legea veche, toate lucrurile erau închipuiri, adică tăierea împrejur, jertfele, arderile de tot, miresmele. În cea nouă, nu este la fel: totul este adevăr. În sfîrşit, nu carnea trebuie tăiată împrejur, ci gîndurile cele rele: trebuie a se răstigni pe sine, şi a tăia, a arde poftele rele şi pofta trupului. Iată ce-i părea întunecos samarinencii: sufletul ei neputînd atinge sublimitatera acestor cuvinte, ea ezita se îndoieşte, ea zice: „Ştim că vine Mesia, Care se cheamă Hristos" (25). Iisus îi zice: „Eu sînt, Cel care vorbeşte cu tine" (26). Cum puteau să-I aştepte samarinenii pe Hristos, ei care nu primeau decît pe Moise? Mulţumită chiar cărţilor lui Moise. La începutul cărţilor sale Moise vesteşte şi-I face cunoscut pe Fiul. În sfîrşit, acest cuvînt: „Să facem pe om după chipul şi asemănarea noastră" (Fac. 1,26), se adresează Fiului; Fiul îi vorbeşte lui Avraam în cortul lui la stejar (Fac. 18): Iacob îl vesteşte în mod profetic prin aceste cuvinte: „Nu va lipsi

sceptru din Iada nici împărat din neamul lui, pînă va veni Acela care este aşteptarea neamurilor" (Fac. 40,9,10). Moise la fel îl prezice: „Domnul vă va ridica vouă un Profet ca şi mine, dintre voi; pe acesta să-l ascultaţi" (Deut. 18,15). Şi încă ceea ce este scris despre şarpe, despre toiagul lui Moise, despre Isaac, despre berbece, şi multe alte lucruri care pot fi văzute în vechiul testament, prezicînd toate venirea lui Iisus Hristos. Şi pentru ce, veţi zice voi, s-a folosit el de aceste chipuri şi de aceste dovezi pentru a convinge pe această femeie? El i-a citat pe şarpe lui Nicodim, lui Natanel i-a arătat profeţiile, şi la aceasta el nu i-a arătat nici unul din aceste lucruri? Pentru ce aceia, şi care este motivul? Aceasta fiindcă aceia erau oameni versaţi în Sfintele Scripturi, şi aceasta nu era decît o femeie săracă, simplă şi de jos. Fără cunoştinţă despre aceste cărţi sfinte. Iată pentru ce, în vorbirea pe care o are Iisus cu ea, el nu foloseşte aceste închipuiri, ci prin apă, şi prin profeţie, el o atrage la el: prin aceea el îi aduce aminte despre Hristos, şi în sfîrşit el se face cunoscut. Că dacă la început ar fi vorbit despre aceste lucruri cu această femeie, care nu-l întreba, ea l-ar fi luat drept un om nebun, care vorbea fără să-şi dea seama ce zicea: dar, descoperindu-i puţin cîte puţin amintirile ei, el are ocazia să i se descopere foarte iute. Evreii s-au adunat adesea în jurul lui, pentru a-l zice: „Pînă cînd ai să scoţi sufletul din noi? Spune-o nouă fără sfială dacă eşti tu Hristosul" (Ioan 10,24); fără ca să le răspundă clar: dar acestei femei îi vorbeşte deschis că el este Hristosul, pentru că ea era într-o dispoziţie mai bună decît evreii: evreii nu-l întrebau pentru a învăţa ci ei îl ispiteau totdeauna pentru a-l învinui. Dacă ar fi vrut să înveţe, ei aflau destule mijloace în doctrina lui, în cuvintele lui, în minunile lui şi în Scripturi. Samarineanca dimpotrivă, vorbea cu simplitate şi sinceritate, cum se vede purtarea pe care o are ea apoi. Căci ea asculta, credea, ea îi chema pe alţii să creadă, şi în toate se vede intenţia ei, credincioşia şi credinţa ei. „Şi atunci au sosit ucenicii Lui" (27). Ei sosiră imediat, în timpul cînd trebuiau să sosească, atunci cînd Iisus Hristos o învăţase desăvîrşit. „Şi se mirau că vorbea cu o femeie. Însă nimeni nu i-a zis: Ce întrebi, sau, Ce vorbeşti?" (27)

De ce se mirau ucenicii? Ce admirau ei? O familiaritate atît de uşoară. O aşa de mare smerenie într-o persoană aşa de strălucită; încît el nu socotea nevrednic de a vorbi cu o femeie săracă; că el se coboară pînă la a vorbi cu o samarineancă. Cu toate acestea, în uimirea lor, ei nu l-au întrebat pe Iisus Hristos pentru ce s-a oprit să vorbească cu această femeie: atît de mult ştiau ei să-şi păstreze rangul de ucenici: aşa de mare era cinstea lor faţă de învăţătorul lor! Dacă ei nu aveau despre el încă părerea pe care trebuiau s-o aibă, ei totuşi îl priveau, îl cinsteau ca pe un om minunat.

Adesea cu toate acestea ei au apărut prea îndrăzneţi, ca atunci cînd Ioan se odihnea cu capul pe pieptul lui (Ioan 13,23); atunci cînd s-a apropiat de el şi l-au zis: „Cine este mai mare în împărăţia cerurilor?" (Mt. 18,1) atunci cînd fii lui Zevedeu cereau să fie aşezaţi în împărăţia sa, unul de-a dreapta şi celălalt de-a stînga lui (Mt. 20,21). Pentru ce nu întreabă ucenicii pe Iisus motivul pentru care vorbeşte? Fiindcă, atunci cînd era vorba despre propriul lor interes, atunci ei erau în necesitatea de a întreba; dar aici nu-i

privea nimic. Apoi, aceasta nu este decît după multă vreme ce Ioan s-a odihnit cu capul la sînul lui Iisus; atunci întemeindu-se pe iubirea care i-o arăta Iisus, această iubire chiar le-a inspirat mai multă îndrăzneală. Căci vorbind despre sine, el zice: „Acela era ucenicul pe care-l iubea Iisus" (Ioan 19,26). Este oare ceva egal acestei cinstiri? Dar să nu ne oprim acolo, să nu ne mulțumim de a-l înălța pe acest apostol şi de a-l numi fericit: să facem noi înşine toate eforturile pentru a ajunge la fericirea acestui apostol; să-l imităm pe evanghelist şi să căutăm să cunoaştem ce i-a atras lui această iubire mare a lui Iisus Hristos. Care este cauza? El l-a părăsit pe tatăl său, şi barca sa, şi plasele sale, şi l-a urmat pe Iisus Hristos: dar aceia îi era comun cu fratele său, şi la fel cu Petru, şi cu Andrei, şi cu ceilalți apostoli. Ce era în el aşa de mare, atît de strălucit pentru a merita o aşa de mare iubire? Sfîntul Ioan n-a spus nimic despre sine, decît că era iubit; motivul acestei iubiri, el l-a ascuns din modestie. Că era iubit foarte mult de Iisus Hristos, aceia era vizibil pentru întreaga lume: pe cînd noi nu vedem să fi vorbit cu el, nici că l-a întrebat în particular, precum au făcut adesea Petru şi Filip, şi Iuda, şi Toma (Ioan 13,24); dacă aceasta nu o singură dată, şi încă din iubire pentru unul din frații de apostolat, atunci cînd l-a rugat Sf. Petru. Corifeul apostolilor făcîndu-i semn să-i pună o întrebare, el a pus-o: căci ei se iubeau foarte mult unul pe altul. Aşa se spunea despre ei care se urcau împreună la templu, că predicau împreună (Fap. 3,1). De altfel Petru arată adesea mai multă rîvnă şi fierbințeală decît ceilalți, şi lui l-a zis Iisus Hristos: „Petre mă iubeşti tu mai mult decît aceştia?" (Ioan 21,15). Ori, cel ce iubea mai mult decît alții era desigur iubit. Dar cu privire la unul se vedea strălucind de iubirea lui pentru Iisus Hristos, cu privire la celălalt, iubirea lui Iisus apărea mai evidentă. Ce a făcut deci să fie iubit Ioan cu o iubire singulară? Pentru mine, mie mi se pare că smerenia lui şi blîndețea lui cea mare: pentru aceia se vedea în purtarea lui adesea o teamă singură.

Moise ne învață, cît este de mare această virtute a smereniei: căci ea l-a făcut pe el aşa de mare. Nimic, în sfîrşit, nu i se poate asemăna: iată pentru ce începe prin ea Iisus Hristos fericirile (Mt. 5,3); voind să pună temelia unei clădiri înalte, el a pus smerenia prima. În sfîrşit, fără ea nimeni nu poate obține harul mîntuirii: dacă se posteşte, se roagă, se dă milostenie dacă acestea se fac din slavă deşartă şi lăudăroşenie toate sînt zadarnice; precum dimpotrivă cu ea totul este plăcut, totul este blînd şi iubit, totul este pace şi siguranță. Să ne purtăm dar smerit, frații mei dragi, sigur nouă ne va fi uşor să practicăm această virtute, dacă veghem asupra noastră înşine. O omule, ce ai tu care poate să te mîndrească? Nu ştii tu josnicia naturii tale? Nu ştii tu că voința ta este stăpînită de rău? Te gîndeşti la moarte, te gîndeşti la mulțimea păcatelor tale.

Poate că faptele tale bune îți insuflă sentimentele înalte şi-ți umflă inima? Dar chiar aceia vă va face să vă pierdeți toată roada. Iată pentru ce atîta omul păcătos pe cît omul de bine trebuie să se unească cu virtutea şi smerenia. Pentru ce motiv? Pentru că pe acela, conştiința lui îl forțează la aceasta; dar acesta dacă nu veghează în mod extrem, sigur că un vînt puternic îl doboară, şi toată virtutea lui se întunecă, precum cea a fariseului

despre care vorbeşte evanghelistul (Lc. 18,10). Voi daţi milostenie săracilor? Dar aceasta nu este din bunul vostru; ci din cel ce-l aparţine Domnului: aceasta vă este comun cu însoţitorii voştri. Iată pentru ce trebuie să fiţi şi mai smeriţi şi mai modeşti; prevăzînd prin necazurile fraţilor voştri pe acelea care stau spînzurate deasupra capului vostru şi vedeţi în ei propria voastră natură.

Poate nu sîntem noi ieşiţi din părinţi mizerabili? Eu o văd; dar dacă au intrat bogăţiile în casele noastre, fără îndoială ele ne vor părăsi în curînd. Şi aceste bogăţii, ce sînt ele? O umbră zadarnică, un fum care se înalţă, floarea ierbii, sau mai scurt ele sînt mai slabe ca şi floarea ierbii. Pentru ce vă mîndriţi cu puţină iarbă? Bogăţiile nu ajung ele şi la hoţi, şi la necuraţi, şi la femeile rele, şi la stricătorii de morminte? Oare de astfel de însoţitori ne mîndrim noi? Voi sînteţi avizi pentru cinste? Dar nimic nu este mai potrivit ca să vă atragă cinstea ca şi milostenia. Cei ce cîştigă bogăţiile şi demnităţile sînt însoţiţi de ură; dar cinstele pe care le produc milostenia sînt libere şi voite; ele pornesc din inimă şi din conştiinţa celor ce le fac, care nu pot să ni le răpească. Căci dacă oamenii au atîta cinste şi respect pentru cei ce fac milostenie, şi lor le doresc tot felul de bine şi de progrese, gîndiţi-vă la răsplată, la retribuţia pe care le-o va acorda Dumnezeul milelor. Să lucrăm dar să le dobîndim, pe aceste bogăţii care rămîn totdeauna şi pe care nu le putem pierde niciodată, ca şi în această viaţă şi în cealaltă, noi să fim mari şi strălucitori, şi ca să ne bucurăm într-o zi de bunurile veşnice, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 34

„Iar femeia şi-a lăsat găleata şi s-a dus în cetate şi a zis oamenilor: Veniţi şi vedeţi un om care mi-a spus toate cîte am făcut: Nu cumva Acesta este Hristosul?“ (Cap.4, Vers.28,29- Vers.39).

1. Urmarea istoriei samarinencii: smerenia acestei femei.

2. Pentru ce motiv Iisus Hristos la fel ca şi proorocii, îşi exprimă gîndirea sa adesea prin comparaţii, prin metafore şi asemănări. Profeţii au semănat, apostolii au adunat.

3. Să urmăm exemplul samarinencii, să ne mărturisim noi înşine păcatele pentru a face pocăinţă. Ne temem de oameni, dar nu ne temem de Dumnezeu: ne temem de a fi necinstiţi în faţa oamenilor, şi nu ne temem de a fi în faţa lui Dumnezeu. Ne ascundem păcatele faţă de oameni, şi nu ne străduim să le ştergem înaintea lui prin pocăinţă. Adevărata pocăinţă, în ce constă ea. A se întoarce la păcat este a face ca şi cîinele care se întoarce la vărsătura lui. Minunate mijloace de a se îndrepta de păcate; prin examinarea fiecărui păcat în particular, şi a nu trece peste nici unul. Sf. oan Gură de Aur crede că sfîrşitul lumii era aproape. Domnul va veni brusc; a fi mereu pregătit pentru venirea lui.

1. Ne trebuie multă rîvnă şi trebuie să ne însufleţească un zel destul de mare, fără de care nu vom putea dobîndi bunurile pe care ni le-a promis Iisus Hristos. Şi sigur, o spune el însuşi, pe atît zicînd: „Dacă cineva nu-şi ia crucea sa şi nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine" (Mt. 10,38) şi pe atît: „Eu am venit să arunc foc pe pămînt şi cît aş dori Eu ca să se aprindă" (Lc. 12,49). Prin aceste cuvinte, Iisus Hristos ne învaţă că ucenicul Lui trebuie să fie rîvnitor, cu totul de foc şi totdeauna gata să se expună la tot felul de pericole. Aşa era samarineanca; inima ei era aşa de aprinsă din cuvîntul lui Iisus Hristos pe care l-a auzit încît lăsîndu-şi găleata şi apa pentru care a mers la fîntîna aceasta, ea aleargă în cetate ca să cheme tot poporul ca să vină să-l vadă pe Iisus. „Veniţi, zice ea, şi vedeţi un om care mi-a spus mie toate cîte am făcut". Vedeţi rîvna ei, vedeţi prudenţa ei; ea a venit să scoată apă, şi aflînd adevăratul izvor, ea părăseşte disprețuieşte fîntîna pămîntească, pentru a ne învăţa, cu toate că printr-un exemplu destul de smerit, că dacă vrem să ne punem să studiem cerească învătură, noi trebuie să disprețuim toate lucrurile veacului. Ceea ce au făcut apostolii, această femeie a făcut-o la fel, şi chiar cu mai multă rîvnă în măsura puterilor ei. Aceia fiind chemaţi, şi-au lăsat plasele lor, dar aceasta, în mod voluntar, şi fără să-i poruncească nimeni şi-a lăsat găleata şi a făcut slujbă de evanghelist; bucuria ei i-a dat aripi, şi ea nu aduce la Iisus Hristos o persoană sau două ca Andrei şi ca Filip, ci pune în mişcare toată cetatea şi atrage la el tot poporul. Vedeţi cu cîtă prudenţă vorbeşte ea. Ea n-a zis: veniţi să-l vedeţi pe Hristos; ci prin aceleaşi menajamente cu care i-a cîştigat Iisus Hristos inima ei, ea îi atrage îi angajează şi pe alţii. „Veniţi, zice ea, şi vedeţi un om care mi-a spus mie toate cîte am făcut"; ea nu s-a temut să spună: „Care mi-a spus toate cîte am făcut", cu toate că ar fi putut spune: veniţi să-l vedeţi pe Profetul. Dar cînd un suflet este cuprins de focul divin nimic pămîntesc nu-l mai atinge, el este nesimţitor la faima bună sau rea, el merge unde-l mînă flacăra din el. „Nu cumva Acesta este Hristosul?"

Remarcaţi încă marea înţelepciune a acestei femei: ea nu asigură de nimic, dar nu mai păstrează tăcerea. Căci ea nu voia să-i atragă la propria ei părere prin propria sa mărturie, ci voia ca ei să vină să-l asculte pe Iisus Hristos, ca să împărţească între ei sentimentul ei, judecînd bine că, prin aceia, ceea ce a zis ea dobîndea şi mai multă putere, şi mai multă adeverire. Totodată Iisus Hristos nu i-a descoperit ei întreaga sa viaţă, ci ceea ce a făcut-o pe ea să audă de la el a făcut-o să judece că el avea cunoştinţe despre toate celelalte. Ea n-a zis: veniţi, credeţi; ci „veniţi şi vedeţi"; ceea ce în mod sigur, era mai puţin puternic şi mai potrivit ca să-i atragă. Aţi remarcat bine înţelepciunea acestei femei? Ea ştia, da, ea ştia să nu se îndoiască, că imediat ce ei vor gusta din această apă, li se va întîmpla şi lor ceea ce i s-a întîmplat ei. Apoi, o persoană cu un suflet mai îngroşat ar fi vorbit despre mustrarea pe care i-a făcut-o în cuvinte cam ascunse; dar această femeie spune în mod deschis viaţa ei, şi face o mărturisire publică pentru a atrage şi a aduce pe toată lumea la Iisus Hristos.

„Între timp, ucenicii Lui îl rugau zicînd: Învățătorule, mănîncă" (31). Aceste cuvinte: „ei îl rugau" înseamnă în limbajul lor: „ei îl îndemnau". Văzînd că este cuprins de căldură şi moleşeală, ei îl îndemnau: aceasta nu era o libertate prea familiară care-i îndemna să-l constrîngă la ceva lucru, ci iubirea pe care o aveau ei pentru Învățătorul lor. Ce le răspunde Iisus Hristos? „Eu am de mîncat o mîncare pe care voi nu o ştiți" (32). Îşi ziceau deci ei unii altora: „Nu cumva l-a adus cineva să mănînce?" (33). Pentru ce vă miraţi voi dar că o femeie, auzind vorbindu-se despre apă, ar fi crezut că era vorba de o apă naturală, atunci cînd chiar ucenicii nu au alt sentiment şi nu se ridică la nimic duhovnicesc; ei se îndoiau arătînd totodată după obiceiul lor, cinstea şi respectul pe care-l au ei pentru Învățătorul lor, şi vorbesc împreună fără să îndrăznească să-l întrebe. Ei fac la fel cu altă ocazie, sau dorind să-l ceară motivul unui lucru, ei se abțin imediat. Ce zice încă Iisus Hristos? „Mîncarea Mea este să fac voia Celui Care M-a trimis şi să săvîrşesc lucrul Lui" (34). Aici Iisus Hristos numeşte mîncarea sa mîntuirea oamenilor, în care ne arată grija deosebită pe care o are el față de noi, şi măreția Providenței sale divine. Căci această dorință fierbinte pe care o avem noi pentru lucrurile vieții, Dumnezeu o are pentru mîntuirea noastră.

Dar fiți atenți la acestea: mai întîi, Iisus Hristos nu descopere totul. Ci mai întîi pune pe ascultător în suspensie în ascultare, el îl aruncă în îndoială, ca apoi după ce a început să caute sensul a ceea ce a auzit, tulburat de nesiguranță, el să primească apoi cu mai multă dorință şi cu bucurie explicarea pe care o căuta, şi să-şi dubleze ascultarea. Pentru ce deci Mîntuitorul n-a zis mai întîi: Mîncarea mea este să fac voia tatălui Meu? Cu toate că aceia nu era destul de clar, aceasta era chiar mai clar decît ceea ce a spus-o; dar ce zice el? „Eu am de mîncat o mîncare pe care voi nu o ştiți". Mai întîi deci, cum am spus-o, prin îndoiala în care îi pune el, el îi face mai atenți, şi îi obişnuieşte să înțeleagă ceea ce zice el în mod tainic şi prin închipuiri. Apoi, Iisus Hristos spune în ceea ce urmează care este voința Tatălui său.

„Nu ziceți voi că mai sînt patru luni şi vine secerişul? Iată vă zic vouă: Ridicați ochii voştri şi priviți holdele că sînt albe pentru seceriş" (35). Iată că Iisus Hristos prin cuvinte simple, printr-o comparație familiară, ridică sufletul ucenicilor săi la contemplarea lucrurilor celor mai mari şi mai sublime: sub numele de mîncare (carne), el n-a vrut să le facă cunoscut alt lucru, decît mîntuirea viitoare şi apropiată a oamenilor! Prin aceia de cîmp şi de seceriş el exprimă acelaşi lucru, adică această mulțime de suflete care erau gata să primească propovăduirea. Prin ochi, el înțelege aici şi pe aceia ai sufletului şi pe aceia ai trupului. El vedea atunci alergînd mulțime de samarineni la el; voința lor aşa de supusă şi dispusă, aceasta o numeşte el holde albe. Precum spicele, atunci sînt albe, sînt gata pentru seceriş, la fel aceştia sînt gata şi dispuşi pentru mîntuire. Dar pentru ce n-a spus Iisus Hristos în mod clar: Samarinenii vin ca să creadă în mine; deja învățați de către profeți, ei sînt dispuşi şi cu totul pregătiți să primească cuvîntul şi să aducă rod? Şi pentru ce i-a desemnat el sub numele de holde şi de seceriş,

aceste chipuri, ce înseamnă ele? În sfîrşit, aceasta o face nu numai aici, ci în toată evanghelia aşa: profeţii fac la fel, şi prevestesc lucruri prin metafore şi închipuiri. Care este deci motivul? Duhul Sfînt n-a statornicit în zadar acest obicei. Dar pentru ce? Pentru două motive: primul, pentru a da vorbirii mai multă putere şi energie, pentru a o însufleţi şi a o face mai simţită, căci obiectul care reprezintă un chip natural îndeamnă şi trezeşte mai mult, şi sufletul care-l vede ca pictat pe un tablou este lovit mai mult: iată primul motiv. Al doilea, ca povestirea să fie mai plăcută şi ca amintirea să se păstreze mai multă vreme. În sfîrşit, nimic nu se face mai bine ascultat din partea ascultătorilor, nimic nu-i convinge mai mult, ca o vorbire care ne arată lucrurile chiar a căror experienţă noi o avem. Acest cuvînt dă un exemplu minunat.

„Şi cel care seceră primeşte plată şi adună roadă spre viaţa veşnică" (36). Roadele care se adună din secerişul bunurilor pămînteşti nu slujesc pentru viaţa veşnică, ci pentru această viaţă prezentă şi trecătoare; dimpotrivă; ceea ce provine din secerişul duhovnicesc, este păstrat pentru viaţa veşnică. Vedeţi cum dacă litera este îngroşată, sensul este duhovnicesc, şi precum cuvintele ele însele deosebesc şi separă lucrurile pămînteşti de cele cereşti? Precum, privitor la apă, Iisus Hristos i-a arătat calitatea proprie prin aceste cuvinte: „Cel care va bea din această apă nu va mai înseta niciodată"; la fel aici, cu privire la seceriş, el spune că „secerătorul adună pentru viaţa veşnică, ca să se bucure împreună şi cel care seamănă şi cel care seceră".

Cine este cel ce seamănă? Cine este cel ce seceră? Profeţii au semănat, dar aceştia sînt apostolii care au secerat (Ioan 4,28). Aceia cu toate acestea n-au fost lipsiţi de bucurie, nici de răsplata lor, şi cu toate că ei nu seceră cu noi, ei împart cu noi bucuria: căci lucrul secerişului nu este acelaşi cu cel al semănatului: acolo unde este deci mai multă osteneală este şi mai mare bucurie: eu v-am păstrat pentru secerat şi nu pentru semănat, în care este mai mult de lucru. În sfîrşit, la seceriş cîştigul este mare şi lucrul nu este aşa de greu, el este dimpotrivă mai dulce şi mai uşor. Apoi, prin aceste cuvinte, Iisus Hristos vrea să spună: voinţa tuturor profeţilor este ca toţi oamenii să vină la mine, legea a propus calea; ei au semănat pentru a veni acest rod. Mîntuitorul arată la fel că el i-a trimis, şi că este mare potrivire între legea veche şi cea nouă; şi toate acelea el le face prin această pildă. El spune şi acest proverb care era în gura lumii întregi: „Căci în aceasta se adevereşte cuvîntul, că unul este cel care seamănă şi altul cel care seceră" (37). În sfîrşit, cei mai mulţi ziceau: Ce unii au toată greutatea, şi ceilalţi au primit tot rodul? Şi Iisus Hristos zice că acest cuvînt îşi găseşte aici toată justificarea: profeţii au ostenit, şi voi adunaţi roadele ostenelilor lor. El n-a zis răsplata, căci ei n-au împlinit pe gratis o aşa de mare datorie; el zice numai rodul.

Daniel s-a văzut în aceiaşi situaţie; el spune acest proverb: „Răul vine de la cei răi". David la fel, vărsînd lacrimi spune acelaşi proverb (1 Reg. 24,14). Iisus Hristos a spus mai înainte: „Ca să se bucure împreună şi cel care seamănă şi cel care seceră". Cum trebuia să spună că unul va semăna şi

altul va aduna, ca să nu creadă, cum am spus-o, că profeții vor fi lipsiți de răsplata lor, el adaugă ceva lucru cu totul nou şi la care nu se puteau aştepta, ceva lucru care nu se întîmplă în lucrurile simțite, ci care se distinge mai ales în cele duhovniceşti. Căci dacă se întîmplă în lucrurile simțite că unul seamănă şi altul seceră, semănătorul şi secerătorul nu se vor bucura împreună; ci unul este în tristețe pentru că a muncit pentru altul, şi acela secerătorul este singur în bucurie. Dar, aici nu este la fel cei ce nu seceră ceea ce au semănat sînt în bucurie ca şi cei ce seceră; de unde se vede că ei participă toți la răsplată. „Eu v-am trimis să secerați ceea ce voi n-ați muncit; alții s-au ostenit şi voi ați intrat în osteneala lor" (38). Prin aceste cuvinte Iisus Hristos îi îndeamnă şi-i încurajează mai mult. Dacă părea dur şi greu de a străbate tot pămîntul şi de a predica, el face să se vadă că dimpotrivă aceia va fi foarte uşor. În sfîrşit, ceea ce era ostenitor şi greu şi producea mari sudori, era de a semăna sămînța şi de a aduce la cunoaşterea lui Dumnezeu un suflet care n-avea nici o idee.

Dar cu ce scop zice Iisus Hristos acestea? Ca atunci cînd îi va trimite să predice, ei să nu se tulbure şi să nu se descurajeze, ca şi cum ar fi trimişi la un lucru greu şi ostenitor. Slujirea profeților era cu totul grea, le zice el; dar a voastră este uşoară. Aşa cum la seceriş este uşor să aduni roadele, şi în puțină vreme umpli hambarele de boabe, fără a aştepta anotimpul, iarna, nici primăvara, nici ploile; acelaşi lucru este aici: faptele o dovedesc destul de bine. Pe cînd vorbea Iisus Hristos cu ucenicii săi aşa, samarinenii au ieşit din cetatea lor şi au sosit; şi rodul a fost adunat imediat. Iată pentru ce zicea el: "Ridicați ochii şi vedeți că holdele sînt albe". Mîntuitorul zice aceste cuvinte şi efectul se arată imediat. „Iar din cetatea aceea mulți au crezut în El, pentru cuvîntul femeii care mărturisea: Mi-a spus toate cîte am făcut" (39). Căci ei vedeau că aceasta nu era nici din favoare, nici din plăcere, că îl lăuda ea pe Iisus pentru că el a mustrat-o pentru păcatele ei şi că ea n-ar fi descoperit lumii întregi urîta ei viață pentru a-i face plăcere cuiva.

Să urmăm exemplul samarinencii, şi teama de oameni să nu ne împiedice să mărturisim public păcatele noastre; ci să ne temem de Dumnezeu precum este drept să ne temem: Dumnezeu care acum vede faptele noastre, Dumnezeu care va pedepsi într-o zi pe cei care nu fac pocăință. Dar, vai! Noi facem tocmai contrariul: nu ne temem de cel ce trebuie să ne judece; şi de cei de care n-ar trebui să ne temem, căci nu pot să ne facă nici un rău, noi ne temem de ei, nu ne temem de nimic a fi linguşiți de ei. Iată pentru ce vom fi pedepsiți chiar pentru ceea ce ne temem că vom fi: căci cel care n-are grijă decît să nu fie disprețuit de oameni, şi care nu roşeşte de a face răul înaintea lui Dumnezeu, dacă nu face pocăință, va fi hulit în ziua judecății, nu înaintea unui om, ci în fața lumii întregi. În sfîrşit, că acolo se va afla o adunare mare, pentru ca să vadă faptele voastre bune şi rele, aceia vă învață pilda cu oile şi cu caprele. (Mt. 25,31). Sfîntul Pavel vă zice la fel: „Pentru că noi toți trebuie să ne înfățişăm înaintea judecății lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut

prin trup, ori bine, ori rău" (I Cor. 5,10). Şi încă: „El va descoperi gîndurile ascunse ale inimii" (I Cor. 4,5).

Voi aţi făcut un păcat, sau aţi avut gîndul să-l faceţi, oare fără a fi pătat ştirea semenilor? Dar nu fără ştirea lui Dumnezeu; nu sînteţi îngrijoraţi, şi nu vă temeţi decît de ochii oamenilor. Gîndiţi-vă deci că în această zi, nu vă va fi posibil să vă ascundeţi de oameni, şi că atunci totul va fi în faţa ochilor noştri ca un tablou, ca fiecare să-şi pronunţe hotărîrea împotriva sa însăşi. Exemplul bogatului nu ne îngăduie să ne îndoim de aceia. El îl vede cu ochii săi pe săracul pe care l-a disprețuit, vreau să spun pe Lazăr, şi pe cel ce l-a respins cu ură: acum el îl roagă să-i răcorească puţin limba cu degetul lui (Lc. 16,19). Vă îndemn deci, pe cînd nu vede nimeni ceea ce facem noi, ca fiecare din voi să intre în conştiinţa sa, ca să ia hotărîrea de judecător, şi să facă să apară în faţa acestui tribunal păcatele sale. Şi dacă el nu vrea ca să fie descoperit în ziua cea grozavă, să aplice medicamentul pocăinţei, cu toate că are mii de răni, fiecare poate să se vindece. „Iisus Hristos zice, dacă veţi ierta greşelile altora vi se va ierta; dar dacă nu iertaţi, nu vi se vor ierta" (Mt. 6,14,15). În sfîrşit, precum păcatul şters prin botez nu mai apare, aşa şi celelalte vor fi şterse, dacă facem pocăinţă.

Dar, pocăinţa constă în a nu mai face păcatele acelea. „Căci cel ce se întoarce este asemenea cîinelui care se întoarce la borîtura lui" (2 Petr. 2,21), şi aceluia care, cum zice profetul, scorneşte focul, şi care scoate apă într-un vas spart. Trebuie să ne reţinem de la păcat, şi din faptă şi din inimă, şi să-i aplicăm fiecărui păcat leacul care îi este contrar. Spre exemplu aţi răpit voi bunul altuia? Aţi fost lacomi? Reţineţi-vă de a fura, şi aplicaţi la rana voastră leacul milosteniei. Voi aţi făcut păcatul desfrîului? Încetaţi de a-l mai face şi puneţi pe această rană curăţia. Voi aţi surpat faima aproapelui vostru prin limbă? Încetaţi de a vorbi de rău şi puneţi leacul iubirii. Să facem aşa cu fiecare păcat al nostru în particular, şi să nu trecem peste nici unul; căci vremea să dăm seama se apropie, pentru aceasta zicea Sf. Pavel: „Domnul este aproape nu vă neliniştiţi de nimic" (Filip. 4,5,6). Dar nouă dimpotrivă, poate ar fi trebuit să ne spună el: Domnul este aproape fiţi neliniştiţi. Aceşti credincioşi aveau bucuria de a auzi aceste cuvinte: „Nu vă neliniştiţi de nimic", ei care-şi duceau viaţa lor în pericole, în osteneli, în lupte. Dar cei ce trăiesc în pofte şi în răpiri, au să dea o seamă grozavă, nu le spuneam aceleaşi şi noi, ci: Domnul este aproape, neliniştiţi-vă!

Şi sigur sfîrşitul veacurilor nu este departe, deja lumea se pregăteşte pentru sfîrşit. Războaiele, sărăcia, cutremurele de pămînt, răcirea iubirii, o prezic şi o vestesc. Precum trupul care este gata să moară este cuprins de mii de dureri; precum o casă care urmează să se strice cad zidurile jos, la fel sfîrşitul lumii este aproape, şi iată pentru ce sînt atîtea rele din toate părţile. Dacă atunci Domnul era aproape, mai mult este acum; dacă s-au scurs mai mult de 400 (patru sute) de ani de cînd zicea Sfîntul Pavel: Domnul este aproape; dacă el numea vremea sa împlinirea vremii, cu atît mai mult timpul de acum, trebuie să spunem că este sfîrşitul. Dar poate tocmai pentru aceea nu cred unii. Vai! Nu este dimpotrivă un nou motiv ca să credem? De unde ştii tu o omule, că sfîrşitul nu este aproape, că această

prezicere a lui Pavel este încă departe? Precum nu spunem că este ultima zi a sfîrşitul anului, ci ultima lună, cu toate că ea este de treizeci de zile: la fel cînd este vorba de un număr aşa de mare de ani, un spaţiu de timp poate fi socotit sfîrşitul fiind de patru sute de ani. Oricum ar fi, apostolul de atunci a prezis sfîrşitul lumii.

Să ne schimbăm viaţa dar, să trăim în frica de Dumnezeu. Căci în vremea cînd vom avea noi mai mare încredere, atunci cînd ne vom gîndi mai puţin şi cînd nu ne vom aştepta, atunci brusc va veni Domnul. Iată de ce ne face atenţi Iisus Hristos zicînd: „Căci precum în zilele lui Noe şi a lui Lot mîncau beau şi se însurau şi aşa a venit sfîrşitul" (Mt. 24,37). Pavel ne prezice la fel: „Atunci cînd vor zice iată-ne în pace şi în siguranţă ei vor fi surprinşi dintr-o dată, atunci va veni peste ei pieirea, ca şi durerile peste cea însărcinată?" (I Tes. 5,3). Ce este aceea veţi zice voi, durerile unei femei gata să nască? Adesea femeile gata să nască cînd se bucură şi mănîncă, sînt la baie, se plimbă prin piaţa publică, negîndindu-se la ceea ce trebuie să li se întîmple sînt cuprinse subit de durerile naşterii; apoi dacă sîntem ameninţaţi ca să fim noi surprinşi, să fim mereu gata.

OMILIA 35

„Deci după ce au venit la El, Samarinenii îl rugau să rămînă la ei. Şi a rămas acolo două zile. Şi mai mulţi au crezut pentru cuvîntul Lui. Iar femeii îi ziceau: Credem nu numai pentru cuvîntul tău, căci noi înşine am auzit şi ştim că Acesta este cu adevărat Hristos, Mîntuitorul lumii. Iar după cele două zile, a plecat de acolo şi S-a dus în Galileea." (Cap.4, Vers. 40,41,42,43- Vers.53).

1. Mai supuşi harului decît evreii, Samarinenii mărturisesc, numai după ce l-au văzut şi l-au auzit pe Iisus Hristos, că el este Mîntuitorul lumii.
2. Vindecarea fiului unui ofiţer de la curtea lui Irod.
3. Să nu-l cerem lui Dumnezeu minuni, sau dovezi ale puterii sale. A lăuda şi a iubi pe Dumnezeu într-o stare şi în alta; în bucurie şi în necazuri; în sănătate şi în boală: şi a suferi totul pentru iubirea lui.

1. Nu este nimic mai rău ca invidia şi ca gelozia. Nimic nu este mai periculos decît slava deşartă: ea strică adesea tot binele pe care l-a făcut. Evreii sînt un exemplu. Cu mai mari cunoştinţe decît samarinenii, mulţumită profeţilor care i-au înălţat, ei le erau cu toate acestea inferiori. Samarinenii au crezut mărturiei femeii, şi fără să fi văzut minuni ei au ieşit din cetatea lor pentru a veni să-l roage pe Iisus Hristos să rămînă la ei; dar evreii, chiar după ce au văzut semne şi minuni, departe de ai cere să rămînă la ei, ei îl alungară şi n-au cruţat nimic pentru a-l îndepărta cu totul din ţinutul lor; ei, pentru care a venit el îl respingeau, pe cînd alţii îl rugau să rămînă la ei. Iisus Hristos deci nu trebuia să meargă la cei ce-l rugau, şi să se dea celor

ce doreau să-l aibă? Trebuia să se rețină ei să rămînă printre dușmanii săi, printre trădători? Aceia n-ar fi fost demn de providența sa. Iată pentru ce se pleacă rugăminții samarinenilor și a rămas la ei două zile. Ei ar fi binevoit să-l rețină și să-l păstreze în cetatea lor; evanghelistul o arată prin aceste cuvinte:„Ei l-au rugat să rămînă la ei"; dar el n-a vrut, el a rămas acolo numai două zile, și în acest timp mulți au crezut în el; deși nu se arăta nimic că ei credeau în el, fie fiindcă ei n-au văzut nici o minune, fie din cauza urii pe care le-o purtau evreilor. Dar cu toate acestea judecînd parțial cuvintele lui, ei au crezut cu așa de înalte sentimente în el, încît toate aceste obstacole nu i-au putut opri, și ei îl admirau cu invidie: „Iar ei ziceau femeii: credem nu numai pentru cuvîntul tău, căci noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristos, Mîntuitorul lumii". Ucenicii depășind stăpînirea lor; ar fi putut zice, cu dreptate, căci și ei învinuiau pe evrei, căci ei au crezut în Iisus Hristos și l-au primit. Aceia pentru care el a pornit la lucrul mîntuirii aruncau cu pietre în el, dar aceștia, atunci cînd nu mergea la ei, l-au rugat să vină; aceia după ce au văzut minuni, rămîn în starea lor de împotrivire și în necredința lor; dar aceștia, fără a fi văzut, arată o credință mare, și chiar ei se slăvesc că au crezut în Iisus Hristos fără ajutorul minunilor; dar aceia nu încetează să-l ispitească și să-i ceară minuni. Astfel, totdeauna este nevoie ca un suflet să fie bine dispus; adevărul venind atunci și arătîndu-i-se, va intra ușor în el și i se va face stăpîn. Căci dacă el nu se face stăpîn pe sine, aceia nu vine din slăbiciunea adevărului, ci din învîrtoșarea sufletului. În sfîrșit, soarele luminează ușor ochii care sînt curați și pregătiți, dar dacă el nu-i luminează, aceasta este boala ochilor, și nu slăbiciunea soarelui care este cauza.

Ascultați deci ce zic Samarinenii: „Noi știm că el este cu adevărat Hristos Mîntuitorul lumii". Vedeți în cît de puțină vreme au cunoscut că el atrăgea la sine lumea întreagă, că a venit ca să lucreze mîntuirea oamenilor, că providența lui nu trebuia să se ascundă și să se oprească numai la evrei, și că cuvîntul lui va fi ascultat și se va răspîndi pretutindenea? Dar evreii mult mai deosebiți decît ei „se străduiau să-și facă propria lor dreptate, nu s-au supus lui Dumnezeu, pentru a primi dreptatea care vine de la el" (Rom. 10,3). Samarinenii, dimpotrivă, mărturisesc că toți oamenii sînt vinovați, și vestesc cu glas înalt acest oracol al apostolului: „Toți au păcătuit și toți au nevoie de slava lui Dumnezeu, fiind îndreptați în dar prin har" (Rom. 3,23,24). Căci zicînd că el este Mîntuitorul lumii fac să se vadă că lumea era pierdută; ei arată în același timp și puterea unui asemenea Mîntuitor. Mulți au venit să-i salveze pe oameni, profeții, îngerii: dar acesta este adevăratul Mîntuitor, care dă mîntuirea adevărată și reală, și nu numai pentru un timp limitat. Iată o mărturie evidentă a sincerității și a curăției credinței lor.

În sfîrșit, sînt în mod dublu minunați samarinenii: ei sînt și pentru că au crezut fără a vedea minuni; de asemenea ei sînt aceia pe care-i numește Iisus fericiți, zicînd: „Fericiți cei care n-au văzut și au crezut" (Ioan 20,29): ei sînt minunați încă pentru că au crezut în mod sincer, pentru că auzind o femeie spunînd, cu un oarecare fel de îndoială: „Nu cumva Acesta este Hristosul?", ei nu zic: Noi la fel ne îndoim; ci: „Noi știm" nu numai aceia, ci

încă: „Şi că El este adevăratul Mîntuitor al lumii". Ei nu-l mai priveau ca pe un om obişnuit, ci îl recunoşteau ca adevăratul Mîntuitor. Totuşi, pe cine au văzut ei oare mîntuit? Ei n-au auzit decît cuvinte, şi totodată ei vorbesc, precum ar fi putut-o face, dacă ar fi văzut multe minuni şi de cele mai mari. Şi de ce nu spune evanghelistul ce a zis Iisus Hristos, şi nu amintesc ei despre această vorbire minunată? Aceasta ca să ştiţi că, printre lucrurile mari pe care le-a spus şi le-a făcut, se spune esenţialul şi aşa arată apoi şi restul. În sfîrşit, Iisus Hristos a întors prin cuvîntul său întreaga cetate. Aceasta cînd ascultătorii n-au fost nici supuşi, nici smeriţi pe cît în nevoie de a spune ceea ce a zis Iisus Hristos, ei n-o fac ca să nu se arunce asupra propăvăduitorului ceea ce nu este de imputat decît orbirii ascultătorilor. „Iar după cele două zile, a plecat de acolo şi s-a dus în Galileea. Căci Iisus însuşi a mărturisit că un prooroc nu este cinstit în patria lui" (43, 4). Pentru ce adaugă evanghelistul aceia?

Fiindcă el n-a fost în Capernaum, ci în Galileea şi de acolo în Cana. Şi ca voi să nu întrebaţi pentru ce nu a rămas la ai săi, ci la Samarineni, el vă arată motivul, spunînd că fiindcă ei nu-l ascultau: el nu s-a dus deci acolo, pentru a nu-i face şi mai vinovaţi, şi vrednici de o judecată şi mai aspră.

Apoi, prin patria sa, eu cred că evanghelistul înţelege aici Capernaumul. Iisus Hristos ne învaţă el însuşi că acolo nu era cinstit de loc; ascultaţi ceea ce zice: „Şi tu Capernaume pînă la cer te-ai înălţat, pînă la iad te vei coborî" (Lc. 10,15). El îl numeşte patria sa în limbajul întrupării sale, precum adesea se retrăgea aici. Ce oare! Veţi zice voi, nu vedem noi persoane mult mai cinstite şi mai stimate de compatrioţii lor? Mai întîi din aceste concluzii şi excepţii nu este nimic de scos. Mai mult, dacă unii şi-au făcut o faimă în patria lor, ei vor avea una şi mai mare în afară: obiceiul de a trăi împreună măreşte disprețul şi-l naşte adesea.

„Şi cînd a venit în Galileea, L-au primit Galileienii, cei ce văzuseră toate cîte făcuse El în Ierusalim, la praznic; căci şi ei veniseră la praznic" (45). Nu vedeţi că cei despre care se vorbea rău sînt aceiaşi care au alergat la el cu mai multă promptitudine? Că se vorbea rău, evanghelistul nu ne permite să ne îndoim". „Poate fi ceva bun din Nazaret?" (Ioan 1,46). Şi altele: „Citiţi Scripturile şi vedeţi că nici un prooroc nu a ieşit din Galileia" (Ioan 7,52). Evreii vorbeau aşa pentru a-l insulta pe Iisus Hristos, căci cei mai mulţi îl credeau din Nazaret. Ei îi făceau încă această mustrare, ca şi cum el ar fi fost samarinean: „Tu eşti un Samarinean şi eşti stăpînit de diavol" (Ioan 8,48): dar iată, spune Scriptura, că samarinenii şi Galileenii cred, pentru ură faţă de evrei: şi chiar samarinenii se arată mai buni decît galileenii. În sfîrşit, ei l-au primit pe Iisus Hristos prin mărturia unei singure femei, dar galileenii n-au crezut în el decît după ce au văzut minunile pe care le-a făcut.

„Deci iarăşi a mers în Cana Galileii, unde prefăcuse apa în vin" (46). Evanghelistul spune aici minunea spre lauda samarinenilor. Galileenii au crezut în Iisus Hristos, dar după ce au văzut minunile pe care le-a făcut Iisus Hristos şi la Ierusalim şi la ei; samarinenii l-au primit numai pentru învăţătura lui. Evanghelistul spune că Iisus vine în Galileea pentru a înmuia

gelozia evreilor; dar de ce merge în Cana? Acolo a fost prima dată pentru că a fost invitat la nuntă; dar, acum pentru ce merge? Mie mi se pare că aceasta a făcut-o pentru a întări, prin prezența sa, credința în minunea pe care a făcut-o el, şi mai mult pentru a se ataşa de aceşti oameni, mergînd la ei din propriul îndemn, fără ca ei să-l fi rugat, şi părăsind chiar patria sa pentru a-i prefera pe ei față de ai săi.

„Şi era un slujitor regesc, al cărui fiu era bolnav în Capernaum. Acesta auzind că Iisus a venit din Iudeea în Galileea, s-a dus la El şi L-a rugat să Se coboare şi să vindece pe fiul lui, căci era pe moarte" (46, 47): care înseamnă un ofițer de la curte, sau ca fiind din neam regesc, sau ca avînd ceva demnitate. Unii cred că este acelaşi cu cel despre care vorbeşte Sf. Matei, dar se vede că este un altul, şi prin demnitatea sa şi prin credința sa; acela, cu toate că Iisus Hristos a binevoit să meargă la el, îl ruga să nu se ostenească; acesta, dimpotrivă, îl constrînge să vină în casa sa, cu toate că el nu se oferă; unul zice: „Nu sînt vrednic să intri sub acoperişul casei mele" (Mt. 8,8), celălalt se roagă foarte mult „Coboară-te înainte ca copilul meu să moară" (49). Acela, coborînd din munte, vine la Capernaum; acesta era înaintea lui, din Samaria, precum el mergea nu la Capernaum ci în Cana. Slujitorul aceluia era atacat de paralizie, copilul acestuia de o febră. „Şi L-a rugat să Se coboare şi să vindece pe fiul lui, căci era pe moarte". Ce-i răspunde Iisus Hristos? „Dacă nu vedeți semne şi minuni, nu credeți" (48). Totodată acest ofițer cînd a venit să-l afle şi să-l roage, era un semn al credinței lui, de care-i dă evanghelistul mărturie, spunînd că Iisus i-a zis apoi: „Mergi fiul tău trăieşte. Şi omul a crezut în cuvîntul pe care i l-a spus Iisus şi a plecat" (50).

Ce pretinde aici evanghelistul sau să ne facă să-i admirăm cu el pe samarineni pentru că au crezut fără minuni, sau pentru a-l mustra pe Capernaum, pe care-l privea ca patria lui Iisus. Căci un altul care zice: „Cred Doamne, ajută necredinței mele" (Mc. 9,23), s-a folosit de aceleaşi cuvinte. Apoi, acest ofițer a crezut, dar credința lui nu era deplină şi întreagă; el o face să se vadă interesîndu-se de ora în care a încetat febra copilului său. Căci voia să ştie dacă febra l-a părăsit de la ea însăşi sau din porunca lui Iisus Hristos. „Aşadar Tatăl a cunoscut că în ceasul acela a fost în care Iisus i-a zis: „Fiul tău trăieşte şi a crezut el şi toată casa lui" (53). Nu vedeți că el crede, nu prin ceea ce a zis Iisus Hristos, ci prin mărturia slujitorilor săi? De asemenea Mîntuitorul îi face lui o mustrare privitor la duhul cu care a venit să-l roage, şi prin aceia el îl îndemna să creadă în el mai mult. În sfîrşit, înainte de minune, el nu credea decît în mod nedesăvîrşit. Căci dacă acest ofițer a venit să-l afle pe Iisus Hristos şi să-l roage, nu este nimic minunat în aceia; părinții în iubirea lor pentru copiii lor, dacă ei au unul din ei bolnav, aleargă mai întîi la medici, şi nu la cei în care au cea mai mare încredere, şi deasemenea la cei pe care nu-i țin în seamă, atîta se tem să neglijeze ceva. Şi totodată, acesta n-a venit să-l afle pe Iisus Hristos decît de ocazie, atunci cînd el mergea în Galileea; dacă ar fi crezut în mod deplin în el, fiul lui fiind în nevoia cea mai mare şi gata să

moară, el nu s-ar fi oprit să meargă să-l caute pînă în Iudeea. Că dacă se temea, aceia chiar nu poate să-l scuze.

Remarcați, vă rog, că chiar cuvintele lui arată slăbiciunea şi puțina lui credință. Căci el ar fi trebuit să aibă o părere mai înaltă despre Iisus Hristos, dacă nu înainte, mai puțin după ce el şi-a arătat sentimentele de jos pe care le avea despre el, şi după ce a fost mustrat. Totuşi, ascultați-l vorbind, veți vedea cum se tîrăşte pe pămînt: „Coboară-te înainte de a muri copilul meu" (49); ca şi cum Iisus Hristos nu l-ar fi putut învia pe fiul lui dacă era mort, ca şi cum el nu ştia starea în care era.

Iată pentru ce-l mustră şi-i vorbeşte conştiinței lui un limbaj aşa de aspru, făcîndu-l să cunoască, că minunile se fac mai ales pentru mîntuirea sufletului. Aşa a vindecat el în mod egal şi pe tatăl care era bolnav cu duhul, şi pe fiul care era bolnav cu trupul, pentru a ne învăța că nu trebuie să ne ataşăm lui atîta din cauza minunilor, pe cît din cauza învățăturii. Domnul lucrează minunile, nu pentru credincioşi, ci pentru necredincioşi şi pentru oamenii cei mai îngroşați.

3. În tristețea sa şi în durerea sa, acest ofițer nu a dat multă atenție cuvintelor lui Iisus Hristos, el nu a ascultat decît ceea ce tindea la vindecarea sufletului său; dar apoi trebuia să şi le reamintească pentru a cîştiga mai mult: ceea ce s-a şi întîmplat Dar pentru ce Iisus Hristos fără a fi rugat, se oferă să meargă la sutaş, şi nu se oferă la fel acestuia care-l grăbeşte şi-l chiamă cu putere? Aceasta o face fiindcă credința sutaşului era desăvîrşită, iată pentru ce se oferă Iisus Hristos să meargă la el, ca să ne facă să cunoaştem virtutea acestui om; dar acest ofițer nu avea încă decît o credință nedesăvîrşită. precum el îl constrîngea stăruitor zicîndu-i „Coboară-te" făcînd să se vadă că el nu ştia încă cum că Iisus Hristos putea să-l vindece pe fiul lui, cu toate că nu era de față şi era depărtat, Iisus îi arată că el o poate, ca şi cunoaşterea pe care-o avea sutaşul prin sine, acest slujitor s-o dobîndească, văzînd că Iisus l-a vindecat pe copilul lui fără să meargă la el acasă. Aşa cînd zice: „Dacă nu vedeți minuni şi semne nu credeți", este ca şi cum el zicea: Tu n-ai încă o credință vrednică de mine, şi tu mă priveşti încă, ca şi pe un prooroc. Iisus Hristos deci pentru a arăta ceea ce este el şi a arăta că trebuie să credem în el chiar independent de minuni, s-a folosit chiar de cuvintele prin care i s-a făcut cunoscut lui Iisus: „Nu crezi tu că Eu sînt în Tatăl şi Tatăl în Mine?" (Ioan 14,10) Chiar dacă nu m-ați crede pe mine, credeți lucrurilor mele" (Ioan 10,38). „Iar pe cînd el cobora, slugile lui l-au întîmpinat, spunîndu-i că fiul lui trăieşte" (51)

„Deci i-a întrebat de ceasul în care i-a fost mai bine, Şi i-au spus că ieri, în ceasul al şaptelea, l-au lăsat frigurile" (52). Aşadar tatăl a cunoscut că în ceasul acela a fost în care Iisus i-a zis: „Fiul tău trăieşte. Şi a crezut el şi toată casa lui" (53).

Nu vedeți că vestea acestei mununi s-a răspîndit imediat? În sfîrşit, acest copil n-a fost eliberat într-un fel obişnuit de pericolul în care era, dar vindecarea lui a avut loc imediat; de unde se vede că ea nu era naturală, şi că Iisus este cel ce a făcut-o prin virtutea sa şi prin puterea sa, deja el a ajuns la porțile morții, cum o arată aceste cuvinte ale tatălui: „Coboară-te

înainte ca fiul meu să moară", atunci cînd dintr-odată a fost salvat; iată ce i-a uimit pe slujitori. Poate că ei alergau nu numai ca să vestească această noutate, ci fiindcă priveau ca inutilă venirea lui Iisus Hristos: ei ştiau că stăpînul lor trebuie să sosească; iată de ce ei în întîmpinare se întîlnesc pe acelaşi drum. Apoi, acest ofiţer încetînd de a se mai teme, îşi deschide inima faţă de credinţă, pentru a arăta cum că această călătorie a lui i-a adus vindecarea fiului lui; el descrie toată grija sa de teamă ca să nu se creadă că el a călătorit în zadar; şi pentru aceia se informează în mod exact despre totul: „Şi a crezut el şi toată casa lui". Această mărturie era lipsită de orice îndoială şi de orice bănuială. În sfîrşit, slujitorii săi, care n-au fost prezenţi la minune, care nu l-au auzit pe Iisus Hristos, nici n-au ştiut ora, aflînd de la stăpînul lor că era chiar ceasul în care l-a vindecat pe fiul lui, au avut o dovadă foarte sigură şi prea evidentă despre purtarea lui Iisus Hristos, şi iată pentru ce au crezut ei deasemenea în el.

Ce lecţie, fraţilor, vom scoate noi de acolo? Că noi nu trebuie să ne aşteptăm de loc la minuni, nici nu trebuie să-i cerem Domnului dovezi ale puterii sale divine. Eu văd oameni care arată o mare iubire faţă de Dumnezeu atunci cînd copiii lor sau soţia lor au primit vreo vindecare de boală; dar cînd făgăduinţele noastre şi dorinţele noastre nu sînt ascultate, este drept ca să mai stăruim mereu în rugăciune, să nu încetăm să cîntăm cîntece de ale harului şi laude. Aceia este datoria slujitorilor credincioşi; aceia îi datorează Domnului cei care-l iubesc precum trebuie; ei trebuie şi în bine şi în rău, în pace şi în război, să alerge mereu în mod egal şi să se alipească de el! Nimic nu se întîmplă decît prin porunca providenţei sale divine: „Căci pe cine-l iubeşte Domnul îl ceartă, şi biciuieşte pe tot fiul pe care îl primeşte" (Evr. 12,6). Cel ce nu-l cinsteşte şi nu-l slujeşte decît atunci cînd este în pace şi în linişte, nu dă dovadă de o iubire mare, şi nu arată că el îl iubeşte în mod sincer şi curat pe Iisus Hristos; dar de ce să vorbim despre sănătate, despre bogăţii, despre boli? Căci chiar cînd voi aţi fi ameninţaţi cu focul, cu cele mai mari şi mai grozave chinuri, voi n-ar trebui pentru aceia să încetaţi de a cînta imne şi laude Domnului; ci ar trebui să suferiţi totul pentru iubirea faţă de el: aşa trebuie să fie slujitorul credincios, aşa este un suflet ferm şi constant. Cu aceste dispoziţii veţi suporta uşor necazurile şi calamităţile din viaţa de acum, veţi dobîndi bunurile viitoare, şi vă veţi prezenta cu mai multă încredere în faţa tronului lui Dumnezeu. Facă cerul ca această încredere să ne aparţină, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia îi aparţine slava în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 36

„Aceasta este a doua minune pe care a făcut-o Iisus, venind din Iudeea în Galileea" (Cap.4, Vers.54- Vers.5, Cap.5).

1. Scăldătoarea oilor, chipul botezului.

2. Paraliticul de treizeci şi opt de ani (38 ani), frumos model de răbdare. A stărui în rugăciune. Calităţile rugăciunii, pentru ce este grea şi ostenitoare viaţa omului. Pentru ce-i legea. Munca este necesară: omul nu poate susţine viaţa moleşită, pentru ce însoţeşte plăcerea viciul, şi greutatea virtutea. Adevăraţii curaţi, cine-s? Castitatea, în ce constă ea? Trebuie să luptăm pentru a dobîndi victoria. Trei feluri de oameni. Iisus Hristos nu răsplăteşte decît pe unul din ei. Cine sînt meşteşugarii viciului? Binele nu se face fără greutate, de ce? Greul amestecat cu virtutea. Sînt admiraţi mai mult cei ce sînt buni prin voinţa lor decît cei ce sînt prin temperamentul lor, vreme de lucru, vreme de moderare. A pluti în plăceri nimic nu este mai disprețuit. Deosebirea între a acţiona şi a lucra. Dumnezeu nu încetează să acţioneze. Plăcerea pe care o produce păcatul este scurtă: bucuria pe care o dă virtutea este veşnică. Nici o poftă în această lume: adevărata poftă este în cer.

1. Precum tot omul priceput în a scoate aurul din minele care-l ascund nu neglijează nici cea mai mică vînă, ştiind că el poate scoate mari bogăţii, la fel, în divinele Scripturi, voi nu veţi şti fără mare pericol să treceţi peste un singur „iota" nici peste un singur punct; trebuie să vedem totul, să examinăm totul: căci Duhul Sfînt este cel ce a dictat toate cuvintele acestea, şi ele nu conţin nimic nefolositor. Priviţi aici ce zice evanghelistul: „Aceasta este a doua minune pe care a făcut-o Iisus, venind din Iudeea în Galileea". Acest cuvînt „a doua", el nu l-a adăugat fără motiv; ci el îl pune acolo pentru a sărbători încă întoarcerea pe care admiraţia le-a produs-o la samarineni; făcînd să se vadă că Galileienii, chiar după a doua minune, n-au ajuns la această sublimă înălţare, la care au ajuns samarinenii, fără a vedea nici o minune.

„După acestea era praznicul Iudeilor şi Iisus s-a suit la Ierusalim" (Cap.5, vers.1).

„După acestea era praznicul Iudeilor". Ce praznic? Cincizecimea precum mi se pare. Şi „Iisus S-a suit la Ierusalim". Adesea Iisus Hristos mergea la Ierusalim să-şi petreacă zilele marilor sărbători, şi ca evreii să-l vadă că el sărbătorea cu ei sărbătorile lor, şi pentru a atrage la el poporul simplu. Căci la aceste sărbători alergau mai întîi cei care sînt mai simpli cu inima şi cu duhul.

„Iar în Ierusalim, lîngă Poarta Oilor, este o scăldătoare, care se numeşte pe evreieşte Vitezda, avînd cinci pridvoare" (2). „În acestea zăcea mulţime de bolnavi: orbi, şchiopi, uscaţi, aşteptînd mişcarea apei" (3).

Care era acest fel de a vindeca bolnavii? Ce taină ne arată? Acestea nu sînt scrise fără motiv. În acest chip, în această imagine, Scriptura pictează într-un fel şi pune în faţa ochilor noştri ceea ce trebuie să se întîmple, ca noi să fim pregătiţi, şi atunci cînd se va întîmpla ceva lucru uimitor şi la care nu ne aşteptăm, credinţa celor ce vor vedea să nu fie nicidecum stinsă, ci să rămînă tare. Ce ne prezintă ea, ce ne prezice ea? Botezul pe care noi trebuie să-l primim, acest botez plin de putere, care trebuie să aducă şi să împartă un mare har, care trebuie să spele toate păcatele, şi să

redea viaţă celor morţi. Aceste semne mari sînt deci picturi şi arată ca într-un tablou, şi în scăldătoare, şi în multe alte chipuri ceea ce am zis. Dumnezeu a dat mai întîi o apă care să spele murdăriile şi atingerile de morţi, nu cele adevărate, ci numai cele care se priveau ca adevărate, adică întinarea care se dobîndea la înmormîntări, prin lepră şi prin altele asemănătoare, care se pot vedea în legea veche, şi care erau curăţate prin apă.

Dar să reluăm subiectul nostru, mai întîi deci, precum am spus-o, apa spăla de pe trup, şi în al doilea rînd ea vindeca bolile cele mai diferite. Dumnezeu, pentru a ne apropia de harul botezului şi a ne face să-l vedem mai aproape, a vrut ca scăldătoarea să spele numai atunci petele, ci ca ea să vindece şi bolile. În sfîrşit închipuirile cele mai apropiate de adevăr, sau de vremea botezului, a patimii şi a altor taine, sînt mai clare şi mai luminoase decît cele mai vechi. Şi precum gărzile care stau cel mai aproape de rege sînt mai înalte în vrednicie decît cele mai îndepărtate, aşa închipuirile care au venit într-un timp mai apropiat şi mai vecin cu lucrurile pe care le prezicea, sînt mai clare şi mai strălucite.

„Căci un înger al Domnului se cobora la vreme în scăldătoare şi tulbura apa" (4), şi-i dădea ei puterea să vindece pe bolnavi; ca evreii să înveţe căci cu atît mai mult putea Domnul să vindece bolile sufletului. Dar precum apa acestei scăldători nu avea în sine şi prin natura ei puterea de a vindeca în mod simplu bolile, căci ea atunci le-ar fi vindecat mereu şi continuu, dar o dobîndea prin lucrarea îngerului; la fel în noi apa nu lucrează simplu şi prin propria ei putere, ci după ce ea a primit harul Duhului Sfînt, ea spală, ea atunci şterge toate păcatele.

„În pridvoare zăcea mulţime de bolnavi: orbi, şchiopi, uscaţi, care aşteptau mişcarea apei" (3). Atunci boala era ea însăşi o piedică pentru vindecarea bolnavului, ea îl împiedica pe cel ce dorea: dar acum fiecare are puterea să se apropie şi să vină la scăldătoare. Acesta nu este un înger care mişcă apa; ci Domnul îngerilor este cel care lucrează totul, care face totul. Şi noi nu putem zice: „Că pînă merg eu, altul se coboară înaintea mea" (7). Cînd ar veni întreaga lume aici, harul nu se sfîrşeşte, nici puterea lui; el rămîne acelaşi. Şi aşa cum razele soarelui strălucesc în toate zilele lumea întreagă fără să se termine, şi nepierzînd nimic din lumina lor pentru că se răspîndesc în mai multe locuri pe pămînt; aşa cu atît mai mult, harul Duhului Sfînt nu se micşorează din cauza mulţimii celor ce-l primesc. Ori Dumnezeu a lucrat acest semn, ca cei care vor învăţa că apa are puterea să vindece bolile trupului ar fi făcut ei înşişi dovadă de multă vreme, să le fie mai uşor să creadă că bolile sufletului pot fi la fel vindecate.

Dar pentru ce Iisus Hristos, lăsîndu-i pe toţi ceilalţi bolnavi, se apropie de cel bolnav de atîţia ani? Pentru ce-i pune el această întrebare „Voieşti să fii vindecat?" Aceasta nu pentru a-l învăţa că-i punea această întrebare, şi că ea i-ar fi fost inutilă; ci pentru a face să se vadă stăruinţa acestui om, şi pentru a ne arăta nouă că acela era motivul principal pentru care a venit el acolo la el. Ce zice bolnavul? „Doamne om nu am ca să mă bage în scăldătoare, cînd se tulbură apa; că, pînă merg eu, altul se coboară înaintea

mea" (7). Iisus Hristos l-a întrebat deci şi i-a zis: „Voieşti să fii sănătos?" Ca noi să vedem aceste împrejurări. Şi el nu-i zice: Vrei tu ca eu să te vindec? Fiindcă nu avea despre el o părere aşa de mare, ci: „Vrei să te faci sănătos?" Sigur este totodată minunat în stăruinţă acest paralitic: după treizeci şi opt de ani, nădăjduind în fiecare an să scape de boală, el a rămas în acest loc şi n-a ieşit de acolo. Dar dacă nu era foarte răbdător, chiar cînd atîţia ani nu l-ar fi lăsat, nădejdea unei aşteptări noi nu l-ar fi alungat? Gîndiţi-vă cu ce grijă vegheau ceilalţi bolnavi; căci nu se ştia timpul în care va fi tulburată apa. Şchiopii şi uscaţii puteau să vadă clipa; pe cînd orbii, ei puteau fi informaţi doar prin agitaţia generală.

2. Să roşim deci, fraţii mei dragi, să roşim şi să vărsăm lacrimi peste laşitatea noastră. Acest om a stăruit treizeci şi opt de ani, fără a obţine vindecarea pe care o dorea, el n-o obţine, şi totodată nu renunţă, şi dacă nu obţine acest har, aceasta nu se datora lipsei de grijă sau a buneivoinţe: ci, fiindcă alţii îl împiedicau, şi se foloseau de forţă faţă de el: pe cînd el nu s-a descurajat de loc. Noi, dimpotrivă, dacă stăruim zece zile să ne rugăm pentru a obţine vreun har, nu mai avem nici aceiaşi rîvnă nici acelaşi zel. Noi care petrecem atîţia ani pentru a obţine o favoare de la un om, care nu ne temem pentru aceia de a merge chiar la război de a ne pune în pericol viaţa noastră, de a petrece zilele noastre în necaz şi în mizerie, să ne punem la lucruri josnice şi urîte, şi care la sfîrşit sîntem lipsiţi de frumoasele noastre speranţe, noi n-avem nici putere, nici curajul de a stărui lîngă Domnul nostru cu tot zelul şi rîvna pe care ar trebui s-o avem; cu toate că răsplata promisă este mult mai mare decît nu sînt chiar ostenelile; „Căci această nădejde zice Scriptura nu înşală" (Rom. 5,5) Şi de ce chin nu ne facem noi vrednici purtîndu-ne aşa? În sfîrşit, dacă n-am avea nimic de aşteptat, nici răsplată de primit, cinstea de a se întreţine adesea cu Dumnezeu nu este ea una care egalează, care întrece toate bunurile închipuite?

Dar, veţi zice voi, rugăciunea continuă nu este ea un lucru greu? Şi ce! în lucrul virtuţii nu este totul greu? Căci pofta însoţeşte păcatul, şi grija virtutea, iată veţi zice voi încă, ce-mi insuflă mii de îndoieli. Care este cauza? Creindu-ne, Dumnezeu ne-a dat o viaţă liberă de nelinişte şi de greutăţi; noi am abuzat de acest har, şi fiind lipsiţi de un aşa de mare bine prin laşitatea noastră, noi am pierdut paradisul. Iată pentru ce a făcut Domnul viaţa oamenilor grea şi ostenitoare, şi se poate spune că el se justifică faţă de neamul omenesc în acest fel: La început eu v-am dat plăcerile, dar voi v-aţi făcut mai răi pentru că eu v-am dat să trăiţi prin bunătatea pe care v-am dat-o; iată pentru ce v-am condamnat să trăiţi în osteneală şi în sudori (Fac. 3,19). Şi cum această osteneală nu v-a împiedicat să faceţi rău, el v-a dat încă şi legea, care are multe prescripţii, precum se pune frîu unui cal iute şi nestăpînit pe care nu poate să-l ducă, căci aşa fac dresorii cu caii lor. Ni s-a poruncit deci să ducem o viaţă ostenitoare fiindcă moleşeala are obiceiul de a ne strica. În sfîrşit, natura noastră nu poate susţine o natură molatică, ci uşor cade de la nelucrare în păcat. Să presupunem că un om cumpătat şi virtuos n-are nevoie să

lucreze, şi că totul îi vine lui dormind, această viaţă uşoară, la ce-l va duce pe el? Nu ne va face ea deşerţi şi neruşinaţi?

Dar pentru ce, ziceţi voi, însoţesc atîtea plăceri păcatul, şi atîtea griji şi sudori urmează virtutea? Şi ce merit veţi avea voi, la ce răsplată veţi avea voi dreptul, dacă virtutea n-ar fi grea şi ostenitoare? Că mulţi oameni aş putea cita, care în mod natural urăsc femeile şi fug de întîlnirea cu ele ca de un lucru urît! Spuneţi-mi sînt aceia cei pe care-i numim noi curaţi sau cui îi vom da laude şi cununile? Nu desigur; căci curăţia este o înfrînare, o victorie peste poftă, cîştigată în urma luptei. La război acolo unde este lupta mai mare, acolo sînt cele mai strălucite trofee; dar cînd nu rezistă nimeni, este tocmai contrariul. Sînt oameni care din natură sînt laşi şi nepăsători: vom spune noi că aceştia sînt oameni blînzi? Nicidecum: pentru aceasta Iisus Hristos deosebind trei feluri de oameni, îi lasă pe doi fără cununi, fără răsplăţi, şi-l face pe celălalt să intre în împărăţie. (Mt. 19,12).

Dar, ziceţi voi, la ce este bun viciul? Şi eu zic: Cine este meşteşugarul lui? Este un altul care-l face, care porneşte din voinţă? Dar, ziceţi voi, ar trebui să nu fie decît oameni buni. Şi ce îi este propriu omului de bine? Nu-i aşa că a veghea asupra sa însăşi sau este de a dormi şi de a sforăi în patul său? Şi pentru ce veţi zice voi, n-a fost stabilit el aşa în natura noastră, ca noi să facem toţi binele fără greutate şi fără osteneală? Cuvinte cu adevărat vrednice de animale şi de cei ce-şi fac Dumnezeu pîntecele lor. Dar, ca să ştiţi că aceştia sînt ucenici laşilor şi mîndrilor, răspundeţi-mi: Să presupunem aici un rege şi un general de armată, şi că pe cînd regele bea, se îmbată, şi doarme, generalul cîştigă multe trofee prin luptă grea, căruia îi vom atribui noi victoria? Care dintre cei doi va primi laudele acestei fapte frumoase, cine va gusta rodul? Nu vedeţi voi că inima se leagă mai mult de ceea ce a costat mai multe sudori şi greutăţi? Domnul a amestecat greul cu virtuţile, cu care vrea să-l obişnuiască pe suflet pentru acest motiv admirăm noi virtutea, deşi încă n-o urmăm; şi păcatul cu toate că-i foarte dulce, noi îl condamnăm.

Că dacă ziceţi: Pentru ce nu-i admirăm noi pe cei ce sînt în mod natural buni faţă de cei ce sînt din voinţa lor? Fiindcă este drept să preferi pe cel ce lucrează celui care nu lucrează. Şi veţi zice voi, pentru ce să lucrăm noi acum? Aceasta fiindcă voi n-aţi ştiut să rezistaţi ispitelor odihnei. Mai mult dacă se cercetează de aproape, se va vedea că mîndria ne pierde în alt fel, şi ne produce mai multă osteneală şi greutate. Dacă vreţi să-l ţinem pe un om închis, să-l hrănim singur, să-l îngrăşăm, să nu facă nimic; dar să-l facem să se bucure de plăcerile mesei şi ale patului; să-l facem să călătorească în plăceri fără întrerupere: va avea el o viaţă mai mizerabilă? Dar alt lucru este de a acţiona veţi zice voi şi altul de a se osteni: şi la început, fără a lucra omul putea acţiona, Putea el? Desigur, el putea, şi Dumnezeu o voia de asemenea. Dar voi sînteţi aceştia care aţi tulburat această ordine, căci Dumnezeu v-a rînduit ca să cultivaţi Raiul, el v-a dat simţirea voastră, dar fără a uni cu ea osteneala. Dacă la început omul ar fi lucrat, Dumnezeu nu i-ar mai fi impus această greutate: omul, la fel ca şi îngerii, poate în acelaşi timp să acţioneze şi să nu se ostenească. În sfîrşit,

că îngerii acționează, profetul vă învață, ascultați-l: „Îngerii Domnului cei tari la virtute, care faceți cuvîntul Lui" (Ps. 102,20): sigur acum micşorarea puterii face lucrul greu, dar atunci noi eram într-o stare cu totul diferită: „Pentru că cine a intrat în odihna lui Dumnezeu s-a odihnit şi el de lucrurile lui, precum Dumnezeu de ale sale" (Evr. 4,10). Prin această odihnă, Scriptura nu înțelege inactivitatea, ci lipsa lucrului. În sfîrşit încă şi acum Dumnezeu acționează, cum o spune Iisus Hristos: „Tatăl Meu pînă acum lucrează şi Eu lucrez".

Pentru aceasta, vă îndemn, alungînd toată mîndria, să îmbrățişăm virtutea. Plăcerea pe care o aduce păcatul este scurtă, dar durerea pe care-o produce este veşnică: dimpotrivă, bucuria pe care o dă virtutea este nemuritoare, şi osteneala trecătoare. Virtutea, înainte de a împărți coroanele ucenicilor ei, îi alăptează şi-i hrăneşte prin nădejde: păcatul dimpotrivă, înainte de condamnarea la chinuri, îi tulbură pe cei ce-l fac, întărîtă conştiința prin mustrările ei, teama şi miile de nelinişti. Ori aceste greutăți nu sînt ele mai mari şi mai grele osteneli decît toate sudorile împreună? Şi chiar cînd s-ar putea elibera şi n-ar simți decît pofta singură, nu este nimic mai rău şi mai disprețuit ca această poftă. Ea apare şi dispare imediat, ea se linguşeşte; înainte ca s-o ții ea a fugit: înălțați apreciați cît vrea pofta trupului, pofta mesei, pofta bogăților, în fiecare zi ea se uzează şi se strică. Şi cum la toate lucrurile acestea trebuie să se adauge chinul şi pedepsele, este ceva mai nefericit şi mai mizerabil ca cel care caută plăcerile? Învățați din aceste adevăruri, să suferim totul pentru virtute; căci aşa ne vom bucura de adevărata poftă, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 37

„Voieşti să te faci sănătos? Bolnavul i-a răspuns: Doamne om nu am ca să mă bage în scăldătoare, cînd se tulbură apa" (Cap.5, Vers.6,7- Vers.13).

1. Cît este de mare folosul care se scoate din Sfintele Scripturi. Resemnarea paralizatului sfîntului Ioan, se deosebeşte de cea a sfîntului Matei.
2. Credința paralizatului.

1. Folosul care se scoate din Sfintele Scripturi este mare, cîştigul este nemăsurat, cum o spune Sf. Pavel: „Căci tot ceea ce s-a scris mai înainte s-a scris spre învățătură, ca prin răbdarea şi mîngîierea, care vin din Scripturi, să avem nădejde" (Rom. 15,4,1 Cor. 10,11), aceste cărți divine sînt o comoară cu tot felul de medicamente. Trebuie să înlăturăm mîndria, să stingem pofta trupului, să călcăm în picioare bogățiile, să disprețuim durerile, să ridicăm inima, să-i dăm curajul ei şi tărie, s-o întărim în răbdare? Acolo vom afla pentru fiecare ajutorul cel mai sigur şi mai

puternic. Care om, în sfîrşit, printre cei ce de multă vreme luptă împotriva sărăciei sau pe care-i ţine o boală grea în patul lor, citind aceste frumoase cuvinte ale apostolului, nu se va simţi pătruns de o vie mîngîiere?

Acest paralizat de treizeci şi opt de ani îi vede pe alţi bolnavi dobîndindu-şi în fiecare an sănătatea; el se vede mereu în neputinţa sa, şi nu se lasă abătut, şi nu se descurajează de loc, cu toate că greul de a fi văzut trecînd atîţia ani în zadar îl apăsa, şi aşteptarea unui viitor nesigur, în care nu se arăta nici o licărire de nădejde, putea să-i mărească chinul. Ascultaţi dar răspunsul lui, priviţi toată groaza soartei sale. Iisus Hristos zicîndu-i lui: „Voieşti să te faci sănătos?" el răspunde: „Doamne om nu am ca să mă bage în scăldătoare cînd se tulbură apa". Ce este mai trist decît aceste cuvinte? Ce este mai nenorocit decît o asemenea soartă? Vedeţi voi această inimă străpunsă de o mizerie aşa de îndelungată? Nu remarcaţi voi cum îşi reţine el şi-şi opreşte greutatea sa? Din gura lui nu iese nici un blestem, nici un murmur, aşa precum îi auzim noi pe cei mai mulţi spunînd în necazuri. El nu blestemă ziua naşterii sale, nu se supără pentru întrebarea care i s-a pus, şi nu zice: Tu mă întrebi dacă eu vreau să fiu vindecat, oare n-o faci aceasta pentru a mă insulta şi a-ţi bate joc de mine? Dar el răspunde cu calm şi cu multă blîndeţe: „Da, Doamne". El nu-l cunoaşte pe cel ce-l întreabă, nu ştie că el este cel ce trebuie să-l vindece, şi cu toate acestea el îşi descrie toată suferinţa sa fără să se necăjească, şi nu întreabă nimic, precum o fac cei ce le vorbesc medicilor lor; ci el îşi expune în mod simplu starea sa. Poate să se fi gîndit el că Iisus Hristos îl ajută, şi-i va întinde mîna pentru a-l arunca în scăldătoare, poate că voia să-l atingă prin aceste cuvinte şi să-l angajeze la aceasta. Ce zice deci Mîntuitorul? Voind să-i arate că el putea face totul prin cuvîntul său: „Scoală-te, ia-ţi patul tău şi umblă" (8).

Unii cred că acest paralizat este acelaşi cu cel despre care vorbeşte sfîntul Matei: dar nu este aşa, cum o arată un mare număr de dovezi. Mai întîi: acesta n-avea pe nimeni care să aibă grijă de el; dar acela avea mulţi oameni care-l îngrijorau şi-l purtau. Acesta zice: „N-am pe nimeni". Răspunsul însă face o mare deosebire: acela nu vorbeşte de loc, acesta spune tot ceea ce-l priveşte. O a treia dovadă se scoate din timp: unul a fost vindecat într-o zi de sărbătoare, şi chiar în ziua sabatului, celălalt în altă zi. Este încă o deosebire de loc: acela este vindecat într-o casă, acesta lîngă scăldătoare. Felul de vindecare este la fel deosebit: Acolo Iisus Hristos zice: „Iertate îţi sînt păcatele tale", aici el vindecă mai întîi trupul, şi sufletul apoi: acolo el dă iertarea, căci zice: „Iertate sînt păcatele tale"; aici el invită şi-l cheamă ca să se păzească pentru viitor: „De acum să nu mai păcătuieşti, ca să nu-ţi fie ceva mai rău" (Ioan 5,14). Învinuirile evreilor nu se deosebesc întru puţin: aici îl hulesc pe Iisus Hristos pentru că a vindecat în zi de Sîmbătă, acolo ei îl învinuiesc de hulă.

Pentru voi, fraţii mei, priviţi marea înţelepciune a lui Dumnezeu. El nu l-a făcut pe paralizat să iasă imediat din patul său; ci mai întîi, vorbind cu el şi întrebîndu-l, el îi cîştigă iubirea şi încrederea lui, ca să deschidă în inima lui un drum pentru credinţă. Şi el nu numai că îl face să se scoale şi să-l

vindece, ci îi porunceşte să-şi ducă şi patul său, ca să statornicească adevărul minunii, şi ca nimeni să nu poată bănui prestigiul sau să spună că este închipuire. În sfîrşit, dacă mădularele nu şi-ar fi primit puterea şi vigoarea lor, el nu şi-ar fi putut duce patul său.

Adesea face la fel Iisus Hristos, pentru a închide mai bine gura neruşinaţilor necredincioşi. În minunea pîinilor (Mr. 14,14), de teamă ca cineva să nu zică, că poporul a fost săturat, şi că înmulţirea pîinilor nu era decît o simplă închipuire, el a avut grijă să rămînă un număr destul de mare de fărîmituri. Cînd l-a vindecat pe lepros, el i-a zis: „Du-te şi te arată preoţilor" (Mt. 8,4); ca să facă arătată această minune, şi ca să mustre neruşinarea celor ce-l învinuiau că lucra împotriva procuncilor lui Dumnezeu. Mîntuitorul a făcut acelaşi lucru, atunci cînd a schimbat apa în vin (Ioan 2,8): căci el nu numai a făcut să se vadă vinul, ci a făcut să i se ducă naşului, ca cel care putea să asigure că el nu ştia cum s-a petrecut lucrul să dea o mărturie care să nu fie de loc bănuită. Pentru aceasta a zis Evanghelistul: Naşul nu ştia de unde vine vinul acesta (Ioan 2,9); prin aceia a făcut să se cunoască, că mărturia acestui om era în acelaşi timp sigură. Şi altădată, după ce a înviat un mort, Iisus zice: „Daţi-i să mănînce" (Mt. 3,43), pentru a face neîndoielnică minunea aceasta a învierii. Prin toate lucrurile acestea Iisus Hristos le dovedeşte şi celor fără de minte, că el nu este un vrăjitor, sau un descîntător, şi că el a venit pentru mîntuirea tuturor oamenilor.

Dar pentru ce, acestui paralizat Iisus Hristos nu-i cere credinţă, ca şi acestor orbi cărora le zice: „Credeţi voi că Eu pot să fac ceea ce-Mi cereţi?" (Mc. 6,35; Lc. 9,12; Mt. 9,28). Fiindcă acest om nu ştia încă cine este el: Iisus Hristos n-are obiceiul să ceară credinţă înainte, ci după minuni. Şi cu dreptate o cerea el de la cei ce au văzut în alţii efectele puterii sale; dar faţă de cei ce nu-l cunoşteau încă, şi care trebuiau să-l cunoască prin minuni, el nu-i invită să creadă decît după ce le-a lucrat minunile. Pentru aceasta nu arată Sf. Matei în evanghelia sa, că Iisus Hristos cerea credinţă cînd a început să facă minunile, ci că el o cerea de la cei doi orbi numai după ce el a vindecat mai mulţi bolnavi.

Aici, priviţi credinţa acestui paralizat. Auzind aceste cuvinte: „Scoală-te ia-ţi patul tău şi umblă" el n-a rîs, şi nu a zis: Ce vrea să spună aceia? Îngerul coboară şi tulbură apa, şi el nu-l vindecă decît pe un singur bolnav; şi tu, care eşti un om nădăjduieşti să faci prin singură porunca ta, mai mult decît un înger? Este acolo ceva orgoliu şi o prezumţie cu totul de rîs. Dar nu zice acelea, ci el n-a avut nici un asemenea gînd; şi imediat ce a auzit acest cuvînt: „Scoală-te" el s-a sculat şi a fost vindecat; el ascultă imediat pe cel ce-i zice această poruncă: „Scoală-te ia-ţi patul tău şi umblă". Sigur, aceia este minunat! Dar ceea ce urmează este şi mai mult: sau mai scurt că el a creat de la început, cînd nimeni nu murmura, aceia nu este aşa de minunat; dar că apoi el a rămas tare în credinţa sa, atunci cînd evreii, ca nişte nebuni şi înfuriaţi, s-au aruncat asupra lui, încărcîndu-l cu mustrări, îl asaltau de toate părţile şi-i ziceau: "Nu-ţi este îngăduit să-ţi iei patul"; că atunci el nu numai a dispreţuit furia lor şi răcnetul lor, ci a vestit tare şi

public, cu o tărie plină şi întreagă, binefacerea pe care a primit-o, şi mustră îndrăzneala lor: aceia arată după mine un suflet tare şi cu totul generos. În sfîrşit, evreii se aruncă asupra lui, îl încarcă cu injurii şi batjocuri, zicîndu-i lui cu neruşinare: „Este zi de Sîmbătă şi nu-ţi este îngăduit să-ţi iei patul", şi le răspunde cu răceală: „Cel Care m-a făcut sănătos, Acela mi-a zis: Ia-ţi patul şi umblă" (11). El numai se abţine să le zică: Voi sînteţi nişte nebuni şi neruşinaţi de a vrea ca eu să nu privesc ca pe Învăţătorul meu pe cel ce m-a scăpat de la o aşa de lungă şi de crudă boală, şi ca să nu fac tot ceea ce mi-a spus el. Apoi, dacă el ar fi voit să se folosească de vreo mascare, el putea să iasă din acest lucru în alt fel zicînd: Eu nu fac acestea în mod voit, ci pentru a mă supune poruncii pe care mi-a dat-o; dacă este aici ceva rău puneţi-l asupra persoanei lui, şi eu merg să las acolo patul meu, sau ar fi putut ascunde binefacerea vindecării lui; căci ştia că nu era atîta călcarea legii Sîmbetei care le stătea la inimă, pe cît a vedea un bolnav vindecat. Dar el n-a sigilat minunea, nu s-a scuzat: el a mărturisit scurt binefacerea vindecării, şi a vestit-o tare. Iată ce a făcut paralizatul.

Dar acum consideraţi, vă rog, cu cîtă răutate se purtau evreii. Ei nu zic: Cine te-a vindecat? Ci lăsînd aceia, ei arătau cu zgomot mare această călcare a Sîmbetei. „Ei l-au întrebat: Cine este omul care ţi-a zis: Ia-ţi patul tău şi umblă?" (12) „Iar cel vindecat nu ştia cine este, căci Iisus se dăduse la o parte, fiind mulţime în acel loc" (13). Şi pentru ce s-a ascuns Iisus Hristos? Mai întîi, ca prin absenţa sa el să dea mărturie liberă de orice bănuială: căci cel ce avea în sine sentimentul şi dovada refacerii sănătăţii sale, era un martor al binefacerii totodată vrednic de credinţă: în al doilea rînd, pentru a nu aprinde în inima lor mai mult focul mîniei; el ştia că singură prezenţa celui ce era ţinta invidiei era de-ajuns să aprindă focul. Pentru aceasta se retrage şi le lasă toată libertatea să discute între ei această faptă, nespunînd nimic el însuşi pentru apărarea sa, ci voind ca cei ce erau vindecaţi, să vorbească singuri cu acuzatorii. Şi aceşti acuzatori ei înşişi dau mărturie la fel despre minune; în sfîrşit, ei nu zic: Pentru ce ai poruncit tu să se facă aceia în ziua Sîmbetei? ci: pentru ce faci tu aceia în ziua Sîmbetei? în care se vede că nu călcarea legii îi însufleţea, ci invidia pe care o au pentru vindecarea paralizatului. Şi totodată, privirea lucrurilor în mod omenesc, ei ar fi trebuit mai mult să-l învinuiască pe paralizat că a lucrat Sîmbăta, decît pe Iisus Hristos, care n-a rostit decît numai un cuvînt. Aici Iisus Hristos face să se calce sîmbăta printr-un altul, altădată el însuşi este cel ce o calcă, atunci cînd a făcut tină cu salivă (Ioan 9,6), şi a uns ochii. Apoi, Iisus Hristos făcînd aceste vindecări, nu calcă de loc legea, ci el trece şi se ridică mai presus de lege. Noi vom reveni asupra acestui subiect mai tîrziu căci fiind învinuit că nu păzeşte Sîmbăta, el nu se apără peste tot în acelaşi fel; aceia trebuie să se cerceteze exact.

OMILIA 38

„După aceasta Iisus l-a aflat în templu şi i-a zis: Iată că te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuieşti, ca să nu-ţi fie ceva mai rău“ (Cap.5, Vers.14- Vers.21).

1. Dumnezeu pedepseşte trupul pentru păcatele sufletului. Cele mai multe boli vin din păcat.

2-3. Recunoştinţa paralizatului. Iisus se compară cu Dumnezeu Tatăl său, şi se declară egalul lui.

4. Acest cuvînt: „Fiul nu poate să facă nimic de la Sine“, arată desăvîrşita egalitate şi perfecta unire a Tatălui cu Fiul.

1. Păcatul este un mare rău, da, un rău mare, şi pierderea sufletului, dar mai mult, se poate ca acest rău să treacă şi la trup. Cum de obicei cînd sufletul este bolnav, noi nu simţim nici o durere, şi dimpotrivă, dacă trupul este incomodat puţin punem toată grija noastră pentru a-l scăpa de incomoditatea lui. Dumnezeu pentru aceia pedepseşte şi trupul din cauza păcatelor sufletului, pentru a-i da sănătate celei mai bune părţi din om prin pedepsirea celei mai puţin mobile. Aşa l-a îndreptat apostolul Pavel pe incestuosul din Corint (I Cor. 5), el mortifica trupul lui pentru a vindeca sufletul lui; chinul pe care i-l dă trupului îi vindecă păcatul. În care el imită pe medicul priceput, care văzînd că hidropizia sau altă boală nu cedează la medicamentele interioare, aplică în afară şi fierul şi focul. Aşa a făcut Iisus Hristos cu privire la paralizat o spune el însuşi ascultaţi-l: „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuieşti ca să nu-ţi fie ţie ceva mai rău“. Ce ne învaţă el prin aceia? Mai întîi că din păcat a venit boala lui; în al doilea rînd, că trebuie să credem cu adevărat că este un iad; în al treilea rînd, că chinul iadului este veşnic.

Să se arate aici deci cei ce zic: În timp de o oră eu am omorît, într-o clipă eu am făcut adulter. Ce! pentru un păcat aşa de scurt, eu voi suferi o veşnicie de chinuri? Dar iată un om al cărui păcat n-a ţinut aşa de mult pe cît pedeapsa şi care a petrecut aproape o viaţă întreagă în pedeapsă pentru păcatul său. În sfîrşit, păcatele nu sînt măsurate de timp, ci prin natura însăşi a păcatului. Mai mult, voi aveţi de văzut că, cu toate că sîntem pedepsiţi în mod aspru pentru păcatele noastre dintîi, vom fi pedepsiţi încă şi mai aspru apoi, dacă noi cădem în aceleaşi păcate, şi aceia este foarte drept. Căci cel pe care nu-l corectează pedeapsa va fi sigur mai aspru pedepsit, ca un om incorigibil şi învîrtoşat. Căci prima pedeapsă trebuia să fie deajuns pentru a-l face mai bun şi să-l împiedice să recadă. Dacă această primă pedeapsă nu-l face mai moderat, nici mai înţelept, şi el nu se teme de a face aceleaşi păcate merită chinul şi-l atrage el însuşi. Ori dacă chiar aici jos, păcatele de a cădea din nou sînt pedepsite mai aspru decît celelalte, cînd aici n-am primi nici o altă pedeapsă, nu trebuie să ne temem noi foarte mult şi să tremurăm că în cealaltă lume vom avea de suferit chinuri îngrozitoare?

Şi pentru ce, ziceţi voi, nu sînt toţi pedepsiţi la fel? Noi vedem mulţi stricaţi a căror fel de a fi arată o sănătate desăvîrşită, şi care se bucură de o soartă fericită. Eu cred, dar să nu ne încredem în aceasta, şi să-i plîngem ca fiind cei mai nenorociţi dintre toţi oamenii. dacă ei nu suferă nimic aici, este pentru ei o arvună şi o vedere a unui chin mai aspru care le este păstrat. Sfîntul Pavel o arată prin aceste cuvinte: „Dar, fiind judecaţi de Domnul, sîntem pedepsiţi, ca să nu fim osîndiţi împreună cu lumea" (I Cor. 11,32). Aici, este locul ameninţărilor, acolo al chinului.

Ce oare! veţi zice voi, aşa-i că toate bolile vin din păcate? Nu toate, ci cele mai multe. Sînt care-şi trag originea din mîndrie; necumpătare, beţie, leneveală, acestea nasc bolile trupeşti. Apoi, în tot ce ni se întîmplă avem de observat un lucru, acesta este de a suferi toate bolile şi necazurile cu mulţumită, Domnul ne trimite la fel boli pentru a ne pedepsi pentru păcatele noastre. Noi citim în cărţile Regilor că un om a fost atacat de boală pentru păcatele sale. El ne mai trimite încă pentru a ne dovedi şi a ne face mai străluciţi; pentru aceasta îi zice Dumnezeu lui Iov: „Să nu crezi că eu m-am purtat cu tine aşa cu altă intenţie decît ca să fac cunoscută şi să vestesc dreptatea ta". (Iov. 11,3). Dar pentru ce, cînd este vorba de vindecarea acestor paralizaţi Iisus Hristos vesteşte păcatele lor? Căci celui despre care vorbeşte Sf. Matei, el îi zice: „Fiule îndrăzneşte, iertate sînt păcatele tale"; şi acestuia: „Iată te-ai făcut sănătos, vezi să nu mai păcătuieşti" (Mt. 9,2). Eu ştiu că unii îl învinuiesc pe acest paralizat că a vorbit rău de Iisus Hristos şi o spun că pentru aceia îi zice Mîntuitorul: „Să nu mai păcătuieşti". Dar ce vom răspunde noi despre celălalt de care vorbeşte Sf. Matei? Iisus Hristos i-a zis: „Iertate sînt păcatele tale". De unde se vede clar că nu acolo este adevărul pentru care i-a făcut această recomandare. Şi ceea ce urmează o arată şi mai mult. „După acestea, zice evanghelistul, Iisus l-a aflat în templu"; acela era un semn de evlavie; el nu mergea în piaţa publică, nici la locuri de plimbare, nu se dădea la plăcerile mesei, nici la mîndrie, ci stătea în templu; cu toate că prevedea că toată lumea îl va alunga, nimic nu l-a putut face să iasă. Iisus Hristos deci aflîndu-l după aceia după ce a vorbit cu evreii, nu face nici o aluzie la acei oameni; ori el ar fi voit să-i facă mustrare acestuia, el i-ar fi zis: Ce, tu stăruieşti încă în aceleaşi greşeli, şi după ce ţi-ai dobîndit sănătatea, tu nu ţi-ai schimbat de loc purtarea, tu n-ai devenit mai bun? Dar el nu-i zice nimic de acest fel, numai îl întăreşte pentru viitor.

2. Dar pentru ce, cînd vindecă şchiopii şi uscaţii, nu le zice nimic despre iertarea păcatelor? Mie mi se pare că la aceia boala era din cauza păcatului (la paralizaţi), dar la aceştia era o simplă neputinţă trupească. Dacă nu era aceia, Iisus Hristos le-ar fi zis şi lor la fel. Şi mai mult, din toate bolile, paralizia fiind cea mai mare şi mai grea, aducîndu-i vindecarea se apleacă într-un fel şi spre cele mai mici boli. La fel vindecînd un lepros, el i-a poruncit să dea slavă lui Dumnezeu (Mt. 8,4), şi nu i-a dat acest avertisment lui singur, ci prin el tuturor celor ce vor fi vindecaţi de bolile lor; Astfel prin aceia el îi îndeamnă pe toţi ceilalţi, şi le dă la toţi acest mîntuitor sfat. La care trebuie să mai adaugăm că Iisus a văzut stăruinţa lui cea mare; pentru

aceasta el îl face să păzească ceea ce-i spune ca şi cum o poate face destul de bine, şi atît prin binefacerea vindecării sale cît şi prin teama de relele viitoare, el îl reţine şi îl angajează să fie înţelept.

Remarcaţi, cît este de departe Iisus Hristos de orice vanitate. El n-a zis: Vezi că eu te-am vindecat, ci: „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuieşti". El nu numai n-a zis: De teamă ca să nu te pedepsesc, ci: „De teamă ca să nu ţi se întîmple ceva mai rău". În nici o parte nu face amintire de persoana sa; el îi arată lui că dacă şi-a dobîndit sănătatea este mai mult un har decît rodul meritului său. Căci el n-a zis că a fost eliberat de greutatea lui pentru meritul lui, ci că a fost mîntuit şi vindecat prin mila lui Dumnezeu. Dacă aceia nu era aşa, el ar fi zis: Vezi că tu ai fost pedepsit pentru păcatele tale precum trebuia, ai grijă de tine pentru viitor. Ori el nu-i vorbeşte aşa, dar cum: „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuieşti". Să zicem noi fraţilor adesea cu toate că sîntem pedepsiţi, deşi sîntem în necaz, ca fiecare să-şi zică sieşi: „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuieşti". Căci dacă, stăruind în aceleaşi păcate, noi nu sîntem pedepsiţi de loc, să repetăm aceste cuvinte ale apostolului: „Bunătatea lui Dumnezeu vă cheamă la pocăinţă. Dar după învîrtoşarea ta şi după inima nepocăită, îţi aduni mînie în ziua mîniei şi a arătării dreptei judecăţi a lui Dumnezeu" (Rom. 2, 4, 5). Şi nu numai vindecîndu-i propriul trup, ci încă şi altfel, Iisus Hristos i-a dat paralizatului şi o altă dovadă a divinităţii sale. Căci, zicîndu-i: „De acum să nu mai păcătuieşti", el îl face să vadă că cunoaşte toate păcatele pe care le-a făcut el mai înainte, şi prin aceia el să-l judece vrednic de credinţă şi să creadă în el.

„Atunci omul s-a dus şi a vestit iudeilor că Iisus este Cel Ce l-a făcut sănătos" (15). Vedeţi această mare recunoştinţă a paralizatului acestuia. Căci el n-a zis: Iisus este cel ce mi-a zis: "Ia-ţi patul tău". În sfîrşit, cum evreii îi obiectau lui în continuu ceea ce era vrednic de disprețuit după părerea lor, el le răspunde mereu ceea ce înalţa slava medicului său, şi trebuia să-i cîştige şi să-i atragă. El nu era nici destul de stupid, nici aşa de nemulţumit ca să-l trădeze pe binefăcătorul său şi să vorbească rău împotriva lui, după ce a primit o aşa de mare binefacere un aşa har, şi un har legat de un sfat mîntuitor. Ar fi fost el barbar şi neomenos ca o fiară feroce, ar fi avut el o inimă de piatră, binefacerea şi teama i-ar fi reţinut limba lui. Ameninţarea pe care i-a făcut-o Iisus Hristos l-ar fi făcut să se teamă să nu i se întîmple ceva mai rău, dovedind el însuşi peste tot pînă unde putea merge puterea unui asemenea medic măreţ. De altfel, dacă ar fi vrut să-l îngreuneze, să-l facă hulit, el ar fi tăcut şi ar fi ascuns vindecarea sa şi n-ar fi vorbit decît despre călcarea Sîmbetei; dar, dimpotrivă, cu multă siguranţă şi tărie, cu o inimă recunoscătoare, el sărbătoreşte slava binefăcătorului său, în care el nu se deosebeşte de orbul care zicea: „El a făcut tină şi mi-a uns ochii mei" (Ioan 9,6); acesta zice tot la fel: „Iisus este Cel ce m-a vindecat".

„Pentru aceasta iudeii prigoneau pe Iisus şi căutau să-L omoare, că făcea acestea Sîmbătă" (16) Iar Iisus le-a răspuns: „Tatăl Meu pînă acum lucrează; şi Eu lucrez" (17). Cînd era vorba să-şi apere ucenicii săi, Iisus le

arăta evreilor pe David, compatriotul lor: „N-ați citit ce a făcut David atunci cînd a flămînzit?“ (Mt. 12,3), dar cînd vorbeşte pentru sine însuşi, el citează exemplul Tatălui său, arătînd prin unul şi celălalt că el este egal cu Tatăl său propriu, şi atunci cînd îl numeşte propriul său Tată, şi atunci cînd face să se vadă că face aceleaşi lucruri ca şi el. Şi pentru ce nu spune Iisus minunile pe care le-a făcut lîngă Ierihon? (Mt. 20,29). El voia să-i scoată din ideile lor trupeşti şi îngroşate, şi să-i facă să nu-l mai privească numai ca pe un „simplu“ om ci ca ei să vină şi să recurgă la el ca la Dumnezeu şi Legiuitorul lor. Căci dacă el nu era Fiul lui Dumnezeu şi din aceeaşi substanță, apărarea pe care şi-o făcea era mai rea decît învinuirea. În sfîrşit, dacă un magistrat, fiind învinuit că a călcat legea regelui său, s-ar scuza prin aceia că însuşi regele a călcat-o, el nu va fi iertat pentru aceea pentru păcatul său, ci dimpotrivă va fi privit ca mai vinovat şi mai demn de pedeapsă; dar aici, unde vrednicia este egală, apărarea este totodată dreaptă şi legitimă: pentru acelaşi motiv cu care tu aperi pe Dumnezeu, apără-mă şi pe mine. Iată pentru ce, înainte de toate lucrurile, Mîntuitorul zice: „Tatăl Meu“ ca să-i forțeze în ciuda lor să recunoască în el aceiaşi autoritate şi aceiaşi putere, cinstindu-l ca pe un adevărat Fiu al lui Dumnezeu.

Căci dacă unii zic: Şi unde lucrează Tatăl, el care s-a odihnit în a şaptea zi (Fac. 2,2) după lucrările sale? Ca ei să învețe în ce fel lucrează Dumnezeu. Cum lucrează el dar? El conduce şi păstrează lucrurile sale prin providența sa. Atunci cînd vedeți ridicarea soarelui, mersul lunii, izvoarele, fîntînile, fluviile, ploile şi măşcările naturii, fie în semințe, fie în trupul nostru, fie în acela al animalelor, şi a tuturor celorlalte lucruri care alcătuiesc lumea aceasta, recunoaşteți aici lucrarea continuă a Tatălui: „Care face să strălucească soarele şi peste cei buni şi peste cei răi“ (Mt. 5,45). Şi încă: „Dacă Dumnezeu astfel o îmbracă iarba cîmpului, care astăzi este şi mîine se aruncă în foc“ (Mt. 6,30) Şi apoi despre păsări: „Tatăl vostru cel ceresc le hrăneşte“ (Mt. 6,29).

3. Astfel tot ce a făcut Iisus Hristos în ziua Sîmbetei, el a făcut-o prin cuvîntul său, fără nimic mai mult. Pe cînd despre păcatul cu care-l învinuiau, el s-a apărat prin ceea ce făcea în templu (Mt. 12,5), şi chiar prin exemplul învinuitorilor săi; dar cînd porunceşte ca să lucreze, ca să-şi ducă păcatul (ceea ce nu este un lucru considerabil, ci acela arată o nepăzire a Sîmbetei), atunci vorbeşte mai înalt, el le aduce dovezile cele mai înalte, pentru a-i ruşina şi a le impune tăcere prin demnitatea Tatălui său, şi să-i ridice la sentimente mult mai înalte. Pentru aceasta, atunci cînd este vorba de sîmbătă, el nu se apără numai ca om, nici numai ca Dumnezeu, ci pe atît într-un fel cît şi în altul. Căci el voia să se creadă deodată şi în smerenia lui şi în întruparea lui, şi în vrednicia şi în măreția divinității sale. Iată pentru ce se apără el acum ca Dumnezeu. În sfîrşit, dacă el le-ar fi vorbit totdeauna omeneşte, ei totdeauna ar fi avut despre el sentimente de jos şi groase; deci pentru a-i scoate din părerea lor şi pentru a-i lumina îl numeşte el pe Tatăl său.

Apoi, creaturile însele lucrează în ziua Sîmbetei: soarele îşi urmează drumul său, fluviile îşi mînă apele lor, fîntînile izvorăsc, femeile nasc; dar ca voi să ştiţi că Fiul lui Dumnezeu nu este din numărul creaturilor, el n-a zis: Eu lucrez deasemenea, căci şi creaturile lucrează, dar ce? „Eu lucrez căci şi Tatăl Meu lucrează"; „Deci pentru aceasta căutau iudeii şi mai mult să-L omoare, pentru că nu numai că dezlega sîmbăta, ci şi pentru că numea pe Dumnezeu Tatăl său, făcîndu-Se pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu" (18). Şi el n-a demonstrat-o numai prin cuvintele sale, ci încă şi prin faptele sale. Pentru ce prin faptele sale? Fiindcă, din cuvintele sale, ei puteau să ia text ca să-l mustre, pentru a-l învinui de mîndrie şi de vanitate; dar văzînd realitatea şi adevărul lucrurilor şi a faptelor care arătau şi vesteau puterea lui, atunci ei nu puteau nici chiar să deschidă gura împotriva lui.

Cei ce nu vor să creadă în mod evlavios aceste adevăruri, zic: Iisus Hristos nu s-a făcut egal cu Dumnezeu, ci numai evreii îl bănuiau: pentru aceasta să ne întoarcem la ceea ce s-a spus mai înainte. Spuneţi-mi: Evreii îl prigoneau pe Iisus Hristos sau nu-l prigoneau? Sigur că ei îl prigoneau; nimeni nu este să n-o cunoască. Îl persecutau ei pentru acest motiv că se făcea egal cu Dumnezeu, sau pentru un altul? Sigur că pentru acest motiv, precum o recunosc toţi. Păzea el sîmbăta sau n-o păzea, nimeni nu va îndrăzni s-o nege. Spunea el că Dumnezeu este Tatăl său, sau n-o spunea? Sigur că zicea. Deci totul urmează la fel: precum de a-l numi pe Dumnezeu Tatăl său, de a nu păzi sîmbăta, de a fi persecutat de evrei pentru primul din aceste motive, şi încă mai mult pentru celelalte, sînt adevăruri cu totul stabilite cînd el se făcea egal cu Dumnezeu, el nu făcea decît să vorbească în acelaşi duh: şi aceasta este mai evident prin ceea ce s-a spus mai sus; căci a spune aceste cuvinte „Tatăl Meu lucrează şi Eu lucrez?" era acelaşi lucru cu a se face egal cu Dumnezeu. Iisus Hristos nu arată nici o diferenţă între aceste cuvinte. El n-a zis: El lucrează, şi eu îl slujesc, eu îl ajut; ci: precum lucrează el, la fel lucrez şi eu însumi; şi el face să se vadă o egalitate destul de mare.

Căci dacă, Iisus Hristos n-ar fi vrut să arate această egalitate, şi dacă evreii o bănuiau zadarnic, el n-ar fi permis să se păstreze această părere falsă despre el, ci ar fi corectat-o. Şi evanghelistul n-ar fi trecut-o cu tăcerea, ci el ar fi arătat în mod public că evreii o bănuiau aceasta şi că Iisus Hristos nu s-a făcut egal cu Tatăl său; aşa face el în altă parte, atunci cînd vede că ceva a fost spus într-un sens şi este luat în altul; spre exemplu, privitor la această frază: „Dărîmaţi acest templu şi în trei zile îl voi ridica" (Ioan, 2, 19), care se referea la trupul său. Dar evreii, neînţelegînd ceea ce a zis Iisus Hristos, şi crezînd că el vorbea despre templul lor, ziceau: „În patruzeci şi şase de ani s-a zidit acest templu, şi Tu îl vei ridica în trei zile?" (Ioan 2,20). Cum deci Iisus Hristos a zis un lucru, şi evreii se gîndeau la altul, că ceea ce a zis despre trupul său, ei au înţeles-o despre templul lor, evanghelistul face să se vadă, şi pentru a corecta această greşeală adaugă: „Iar El vorbea despre templul trupului Său" (Mt. 2,21). La fel, dacă în acest loc Iisus Hristos nu s-ar fi făcut egal cu Tatăl său, sigur că evanghelistul ar fi îndreptat gîndirea evreilor care o credeau, şi el ar fi zis:

Evreii credeau că Iisus Hristos se făcea egal cu Dumnezeu, dar el nu vorbeşte despre această egalitate. Şi nu numai evanghelistul nostru face aşa în locul pe care l-am arătat, ci un altul face tot la fel. Iisus Hristos zicîndu-le ucenicilor săi: „Feriţi-vă de aluatul fariseilor şi al saducheilor", şi ucenicii zicînd între ei: „N-am luat pîine". (Mt. 16,6); cum Mîntuitorul voia să spună un lucru, numind aluat învăţătura lor, şi ucenicii înţelegînd altul, gîndindu-se că Iisus vorbea despre pîini, el corectează acest gînd: şi chiar aici nu este evanghelistul, ci Iisus Hristos însuşi care corectează, zicînd: „Cum nu înţelegeţi că nu despre pîine v-am vorbit?" (Mt. 16,11). Dar despre pasajul asupra căruia este vorba nu se vede nici o corectare.

Dar, va zice cineva, Iisus Hristos doboară această interpretare, adăugînd: „Fiul nu poate să facă nimic de la Sine". Ce spuneţi voi? Este tocmai contrariul: departe de a nega egalitatea chiar prin aceste cuvinte pe care le-aţi ales, el o întăreşte şi o confirmă. Întăriţi-vă atenţia, fraţilor, întrebarea este foarte însemnată şi importantă. Această expresie „De la Sine", se întîlneşte adesea în Scriptură, unde ea se aplică şi lui Iisus Hristos şi Duhului Sfînt; trebuie deci să cunoaştem valoarea şi forţa, pentru a nu cădea în foarte mare şi grele rătăciri. În sfîrşit, dacă voi o luaţi în primul sens pe care-l arată, ce absurditate nu va urma de acolo? Fiţi atenţi. Scriptura n-a spus că Iisus Hristos poate face acele lucruri de la el însuşi, şi că n-ar putea face şi altele; ci ea zice în general „Fiul nu poate să facă nimic de la Sine" (19).

4. Noi îi vom pune această întrebare celui ce ne contrazice: Iisus Hristos după tine, nu poate deci face nimic de la sine? Dacă el răspunde: Nu, noi îi vom replica: Dar el a făcut cel mai mare bine prin sine însuşi; Sf. Pavel o strigă cu glas înalt: „Care în chipul lui Dumnezeu fiind, despre Iisus Hristos zice, nu răpire a socotit a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deşartat pe Sine, chip de rob luînd..." (Filip. 2,6,7). Şi încă: Iisus Hristos zice el însuşi altădată: „Putere am ca să o pun (viaţa) şi putere am iarăşi să o iau. Eu de la Mine Însumi o pun" (Ioan 10,18). Nu vedeţi voi că cel ce s-a smerit pe sine, luînd de la sine natura noastră (trupul), are în sine putere şi asupra morţii şi asupra vieţii? Şi ce zic eu de Iisus Hristos? Noi care sîntem ceea ce este mai urît şi mai disprețuit, noi facem totodată lucruri de la noi înşine; de la noi înşine alegem păcatul, de la noi înşine practicăm virtutea. Că dacă nu facem de la noi înşine această alegere, şi dacă noi n-avem puterea, păcatul nu ne-ar putea arunca în iad; nici faptele bune să ne deschidă împărăţia lui Dumnezeu. Deci, acest cuvînt: „Iisus Hristos nu poate să facă nimic de la Sine", nu înseamnă alt lucru, decît că el nu poate să fie contrar Tatălui său, în nimic opus străin: ceea ce arată egalitatea şi o unire desăvîrşită.

Şi pentru ce n-a zis Iisus Hristos: Fiul nu face nimic împotrivă, ci: nu poate să facă? Aceasta pentru a arăta o şi mai desăvîrşită egalitate. Căci prin această expresie Scriptura nu arată o slăbiciune, ci ea face să se vadă puterea lui cea mare. În sfîrşit, Sf. Pavel vorbeşte la fel altădată despre Tatăl în aceşti termeni: „Ca prin două fapte nestrămutate- credinţa şi jurămîntul- în care este cu neputinţă ca Dumnezeu să fi mincit" (Evr. 6,18). Şi apoi:

„Dacă nu sîntem credincioşi, El rămîne credincios, căci nu poate să Se tăgăduiască pe Sine Însuşi" (II Tim. 2,13). Acest cuvînt „este imposibil" nu arată numai o slăbiciune, ci o putere şi o puternicie nespusă. Şi iată ce înseamnă aceia. Această substanţă nu primeşte şi nu suferă nici unul din acest fel de lucruri, nici una din aceste nedesăvîrşiri. Ca atunci cînd zicem noi: Este imposibil ca Dumnezeu să păcătuiască, noi nu-i atribuim o defecţiune, ci mărturisim, dimpotrivă, despre puterea sa nespusă; deasemenea atunci cînd zice Iisus Hristos: „Eu nu pot să fac nimic de la mine însumi", aceia înseamnă: este absolut imposibil ca eu să fac ceva împotriva Tatălui meu.

Dar, ca voi să vă convingeţi că aşa trebuie să înţelegem noi acest pasaj să cercetăm ceea ce urmează de care parte este Iisus Hristos, sau de a voastră sau de a mea. Voi spuneţi că aceste cuvinte arată o slăbiciune a puterii, o mărginire a autorităţii şi a puterii: şi eu susţin, dimpotrivă, că ele arată o egalitate întreagă şi desăvîrşită, şi că totul se face ca prin aceiaşi voinţă şi aceiaşi putere. Să-l întrebăm pe Iisus Hristos însuşi, şi prin răspunsurile lui vom judeca dacă cuvintele asupra cărora stăruim, el le explică după părerea voastră sau după a noastră. Ce zice el deci? „Tot ceea ce face Tatăl Fiul face deasemenea ca şi El". Nu vedeţi voi că el răstoarnă şi distruge părerea voastră, pe cînd el o întăreşte şi o confirmă pe a noastră? În sfîrşit, dacă Fiul nu face nimic de la sine, Tatăl la fel nu va face nimic de la sine, pentru că tot ceea ce face Tatăl, Fiul face în mod egal. Şi dacă nu este aşa, va urma o altă greşală. Căci Iisus Hristos n-a zis: Fiul face ceea ce l-a văzut pe Tatăl său făcînd; înţelegînd prin aceia toate timpurile în afirmaţia sa: ori, după voi, el va învăţa să facă totdeauna aceleaşi lucruri. Simţiţi cît este de sănătoasă şi de înaltă această învăţătură care, cu toate că este ascunsă prin expresii de jos şi îngroşate, forţează în ciuda ei, pe oamenii cei mai neruşinaţi şi pe cei mai îndrăzneţi, să înlăture din sufletul lor orice ideie josnică, toate sentimentele nevrednice de o atît de mare slavă? Şi cine va fi destul de nenorocit pentru a spune că Fiul învaţă totdeauna în fiecare zi ceea ce trebuie să facă el? Atunci, cum va fi adevărat ceea ce zice profetul rege: „Dar tu eşti totdeauna acelaşi şi anii tăi nu se vor împuţina" (Ps. 101,28). Şi cum vor fi acestea? „Toate lucrurile prin El s-au făcut şi fără de El nimic nu s-a făcut din tot ceea ce s-a făcut" (Ioan 1,3), dacă ceea ce face Tatăl, Fiul îl imită văzîndu-l? Nu vedeţi voi cum se arată şi se descoperă autoritatea şi puterea sa, şi prin ceea ce s-a zis mai sus, şi prin ceea ce se va spune?

Că dacă Iisus Hristos foloseşte de cîteva ori expresii cu totul omeneşti, nu vă miraţi. Precum evreii, pentru că au auzit vorbindu-se în termeni prea înalţi, îl persecutau şi îl luau drept al lui Dumnezeu, el începe să se exprime puţin mai jos şi mai îngroşat, numai după expresii; apoi se ridică, el vorbeşte într-un fel mult mai sublim, apoi iar coboară, reducînd tonul; modificînd aşa vorbirea sa şi învăţăturile sale, ca cei mai învîrtoşaţi să poată crede uşor în el. Vedeţi; după ce a zis: „Tatăl Meu pînă acum lucrează; şi Eu lucrez", şi s-a arătat egal cu Dumnezeu, el zice încă: „Fiul nu poate să facă nimic de la sine, dacă nu va vedea pe Tatăl făcînd". Apoi se

pronunță în cuvinte mai înalte, şi zice: „Căci cele ce face Acela acestea le face şi Fiul întocmai". După care, el se coboară din nou: „Căci Tatăl iubeşte pe Fiul şi-l arată toate cîte face şi lucruri mai mari decît acestea îi va arăta, ca voi să vă miraţi" (20). Se poate vedea o mai mare coborîre? Nu, desigur, căci ceea ce am spus, şi ceea ce nu încetez s-o spun, eu vreau s-o repet acum. Atunci cînd Iisus Hristos vrea să spună vreun lucru într-un fel mai jos şi mai smerit, el nu se teme de exces, de aceia că îngroşarea cuvintelor îi conving chiar pe cei mai răi să primească cu evlavie ceea ce aud ei. În sfîrşit, dacă nu era aceia intenţia divinului Mîntuitor, gîndiţi-vă cît de zadarnice ar fi aceste cuvinte ale sale; pentru a se convinge este destul să le cercetăm. Cînd zice el: „Şi lucruri mai mari decît acelea îi va arăta", el părea că n-a învăţat încă destule lucruri, ceea ce nu se poate spune nici despre apostoli; căci de cînd au primit apostolii pe Duhul Sfînt, ei au primit imediat toate cunoştinţele, şi toate puterile care le erau necesare; dar, din acest fel, s-ar afla că Fiul n-a învăţat încă bine lucrurile care-i erau necesare să le ştie. Ce se va putea închipui mai absurd ca şi această idee? Ce vreau să spună dar aceste cuvinte? Iată cum: după ce l-a vindecat pe paralizat într-un fel atît de strălucit, trebuie să învieze un mort, el se foloseşte de aceste expresii ca pentru a zice: Voi v-aţi umplut de uimire că m-aţi văzut vindecînd imediat un paralizat, veţi vedea lucruri şi mai mari decît acestea. Cu toate acestea, el nu şi-a explicat prea clar gîndul său, ci l-a ascuns sub expresii simple şi mai îngroşate, pentru a potoli mînia evreilor.

Dar, pentru a cunoaşte acest cuvînt: „El îi va arăta", nu trebuie să ne luăm după literă, vedeţi ceea ce urmează: „Că precum Tatăl scoală morţii şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul pe care voieşte îl înviază" (21). Ori aceste cuvinte: „El nu poate să facă nimic de la sine", sînt contrare acestora: „Pe care voieşte". Căci, dacă el dă viaţă căruia voieşte, el poate să facă ceva lucru de la sine însuşi. În sfîrşit, a voi presupune puterea. Şi dacă el nu poate face nimic de la sine, el nu dă deci viaţă căruia îi place; acest cuvînt: „Precum Tatăl înviază", dovedeşte o egalitate de virtute; şi acestea: „Pe care voieşte", arată o putere egală. Prin care vedeţi că aceste cuvinte: „El nu poate să facă nimic de la Sine", departe de a-i lua ceva din puterea sa, arată, dimpotrivă, o putere egală şi aceiaşi voinţă. Acest cuvînt: „El îi va arăta" înţelegeţi-l la fel. Căci Fiul zice altădată: „Eu îl voi învia în ziua cea de apoi" (Ioan 6,40). Şi încă, pentru a arăta că această virtute, această putere de a lucra, el n-a primit-o, el zice: „Eu sînt învierea şi viaţa" (Ioan 11,25). Apoi, ca să nu ziceţi că înviază morţii şi că dă viaţă căruia îi place lui, şi că alte lucruri nu le face la fel, el previne obiecţia şi o înlătură prin aceste cuvinte: „Căci cele ce face Acela (Tatăl), acestea le face şi Fiul întocmai", arătînd că tot ceea ce face Tatăl, o face de asemenea şi el, a şti că el înviază morţii, că formează trupurile, le dă viaţă, că iartă păcatele, şi că le face toate celelalte lucruri la fel ca şi Tatăl său.

OMILIA 39

„Căci Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului.- Ca toți să cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl" (Cap.5, Vers.22-23, Vers.30).

1. Să ne temem de judecata din urmă.
2. Pentru ce se foloseşte Iisus Hristos de cuvinte simple.- Sabelienii învățau că nu este decît o singură persoană în Dumnezeu.
3. Iisus Hristos vorbeşte adesea despre judecata vieții, a învierii, pentru ce?
4. Două voințe în Iisus Hristos, cum?

1. Trebuie, frații mei prea iubiți, trebuie să ne folosim în toate lucrurile de o atenție foarte mare; căci noi vom da seamă exactă, şi de cuvintele noastre şi de faptele noastre. Afacerile noastre nu sînt limitate la limitele strînse ale acestei vieți, ci ne aşteaptă o altă viață, şi vom apărea toți la minunata judecată a Domnului. Zice sf. Pavel: „Pentru că noi toți trebuie să ne înfățişăm înaintea lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut în trup, ori bine, ori rău" (2 Cor. 5,10). Să ne gîndim mereu la acest tribunal; acesta este adevăratul mijloc de a ne apleca mereu la virtute. Precum cel ce înlătură din sufletul său amintirea acestei zile, asemenea unui cal care a prins frîul cu dinții, se aruncă în prăpastie (Psalmistul zice „Necurate sînt căile lui în toată vremea", şi arată motivul „Departe sînt judecățile tale dinaintea lui") (Ps. 9,26); la fel cel ce se teme de judecată, va merge cu modestie şi va fi reținut în toate faptele sale: „Aminteşte-ți de cele mai de pe urmă ale tale şi nu vei păcătui în veac" (Eccl. 7,40). Cel care acum ne iartă păcatele noastre, atunci va fi judecătorul nostru; cel care a murit pentru noi va fi să ne judece aici pe întreg neamul omenesc. Iisus Hristos „va apărea, zice Pavel, nu pentru a ierta păcatele, ci pentru mîntuirea celor ce-l aşteaptă" (Evr. 9,28). Pentru aceasta zice Mîntuitorul aici: „Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului ca toți să cinstească pe Fiul precum îl cinstesc pe Tatăl". Ce oare! veți zice voi, îl vom numi noi Tatăl? Ferească-ne Dumnezeu. Căci el îl numeşte Fiu, ca rămînînd Fiu, noi să-l cinstim precum îl cinstim pe Tatăl: cel ce dimpotrivă îl numeşte Tatăl, nu-l cinsteşte pe Fiul precum îl cinsteşte pe Tatăl; ci el confundă totul. Precum deci pedepsele îi atrag pe oameni mai mult la datoria lor decît binefacerile, Iisus Hristos ne-a făcut amenințări grozave, ca teama să ne aducă să-l cinstim.

Atunci cînd zice Iisus Hristos: „Toată", ne face să înțelegem că el are puterea să pedepsească şi să răsplătească, şi de a face şi una şi alta după cum îi place. El zice: „l-a dat" ca să nu credeți că el nu este născut, şi ca să nu credeți că el are doi Tatăl: căci tot ceea ce este Tatăl, Fiul deasemenea este, rămînînd născut şi Fiu. Dar, pentru a nu vă lăsa nici o îndoială că acest cuvînt „l-a dat" înseamnă acelaşi lucru: „El a născut", el o arată în mod expres în altă parte, zicînd: „Că precum Tatăl are viață în Sine, aşa i-a

dat şi Fiului să aibă viaţă în Sine" (26). Ce oare! Tatăl l-a născut întîi pe Fiul, şi numai după aceia i-a dat viaţă? Cel care dă, îi dă unuia care există: Fiul a fost el deci născut fără a avea viaţă? Dar chiar demonii, cu toate că sînt demoni, nu sînt capabili de un gînd aşa de urît în care străluceşte la fel destrăbălarea şi necredinţa. Să spunem deci că, acest cuvînt: „El i-a dat viaţă", este acelaşi lucru cu: el l-a născut viu; la fel: „El i-a dat puterea să judece", înseamnă: el l-a născut judecător. Şi de teamă că auzind aceste cuvinte, care arată că Tatăl este începutul Fiului, voi să nu vă gîndiţi că este o inegalitate de substanţă între unul şi celălalt, şi o mai mică demnitate în aceasta, el vine însuşi să vă judece, pentru a vă arăta egalitatea sa. Căci cel ce are puterea să pedepsească şi să răsplătească pe cei ce vrea, poate să facă aceleaşi lucruri ca Tatăl. În sfîrşit, dacă el n-avea o putere egală, dacă el n-ar fi primit această cinste decît după aceia, după ce a fost născut, care ar fi fost originea acestei ridicări? prin ce treaptă ar fi venit el apoi la o aşa de înaltă demmitate? Nu roşiţi voi de a avea nişte sentimente aşa de josnice şi atît de trupeşti despre această natură nemuritoare care nu poate să primească nici o creştere?

Pentru ce, ziceţi voi, vorbeşte el aşa? Ca oamenii să creadă mai uşor ceea ce zice el, şi pentru a-i pregăti să înţeleagă lucrurile mai înalte; aşa se amestecă două limbajuri. Dar vedeţi şi examinaţi atent cum lucrează această amestecare, şi pentru aceia el nu va fi înafară de a arăta lucrurile de la început. El a zis: „Tatăl Meu şi Eu lucrez"; şi prin aceia arată că el este egal Tatălui său şi că trebuie să fie cinstit în mod egal: „Şi evreii caută să-l omoare". Ce face el apoi? El temperează îşi îndulceşte cuvintele sale, dar le păstrează acelaşi sens, zicînd: „Fiul nu poate să facă nimic de la Sine". Apoi, vorbeşte într-un fel şi mai ridicat, şi zice: „Căci cele ce face Acela, acestea le face şi Fiul întocmai". Apoi coboară tonul: „Căci Tatăl iubeşte pe Fiul şi-l arată toate cîte face şi lucruri mai mari decît acestea îi va arăta". După care el urcă din nou: „Că precum Tatăl scoală morţii şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul pe care voieşte îl înviază". Apoi vin cuvinte de jos, amestecate cu cuvinte înalte: „Căci Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului". Apoi limbajul se ridică: „Ca toţi să cinstească pe Fiul, precum cinstesc pe Tatăl".

Nu vedeţi cum îşi potriveşte el vorbirea sa, prin minunata amestecare de cuvinte şi de idei înalte, cu expresii şi lucruri mai de jos şi mai îngroşate, ca oamenii de atunci să le primească mai uşor, şi ca cei ce vor veni apoi în cursul vremii să nu piardă rodul şi avantajul pe care trebuiau să-l scoată, ci ca interpretînd expresiile cu totul omeneşti în locul celor care sînt mai înalte şi mai sublime, ei să aibă despre Iisus Hristos părerea pe care trebuiau s-o aibă? În sfîrşit, dacă nu este aşa, dacă nu prin îngăduinţă a vorbit Iisus Hristos aşa, cum explicaţi lucrurile sublime care se amestecă cu acest limbaj al lui? Dacă cel ce trebuie să vorbească despre sine într-un limbaj mai mare şi mai înalt rămîne mai presus de ceea ce ar fi putut zice, el dă loc să se creadă că printr-un fel de menajament a vorbit în aşa fel. Dar dacă un om care trebuie să vorbească despre sine în termeni mai smeriţi şi modeşti, se exprimă cu pompă: pentru ce îşi atribuie el i se va zice lui, ceea

ce este mai presus de el de natura sa şi de starea sa? Acesta nu mai este duh de menajare, ci o necredinţă extremă.

2. Dacă deci Iisus Hristos se exprimă de cîteva ori într-un limbaj atît de smerit, noi putem să-i dăm o dreptate justă, un motiv potrivit divinităţii sale: vom spune că el face aşa prin coborîre, că el ne învaţă în acest fel să fim smeriţi şi modeşti, şi că prin aceia contribuie la mîntuirea noastră, el o arată aceasta în altă parte prin aceste cuvinte: „Dar Eu spun acestea ca voi să vă mîntuiţi" (Ioan 5,34). Cum nu voia să se folosească adesea de mărturia sa proprie, ceea ce era nevrednic de măreţia şi de slava sa, el o arată aceia a lui Ioan Botezătorul, el explică în acelaşi timp motivul pentru care se foloseşte de astfel de cuvinte, zicînd: „Dar Eu zic acestea ca voi să vă mîntuiţi".

Dar voi, care pretindeţi că el n-are o putere egală cu Tatăl său, ce veţi răspunde voi cînd îl veţi auzi spunînd că el are o virtute, o putere, o slavă egală cu cea a Tatălui său? Dacă, cum o susţineţi, el este mult inferior Tatălui, pentru ce vrea să fie cinstit ca şi el? Căci nu se mulţumeşte să spună cele de mai sus şi adaugă: „Cel care nu cinsteşte pe Fiul nu cinsteşte pe Tatăl Care L-a trimis" (23). Vedeţi cum uneşte el cinstea care trebuie să i se dea Fiului cu cea care trebuie să i se dea Tatălui? Şi ce dovedeşte aceia, va zice cineva, noi vedem că o face atît cu privire la apostoli: „Cel ce vă primeşte pe voi pe Mine mă primeşte" (Mt. 10,40). Dar acolo, el vorbeşte aşa pentru a arăta că el primeşte ca făcut pentru el ceea ce se face pentru slujitorii săi; aici vrea să spună că substanţa este aceiaşi şi slava egală. Mai mult, el n-a spus de apostoli că trebuie cinstiţi; ci, numai privitor la sine: „cel care nu cinsteşte pe Fiul nu cinsteşte pe Tatăl". Dacă dintre doi monarhi este supărat unul, jicnirea cade şi asupra celuilalt, şi mai ales dacă cel jicnit este fiul său; ce spun eu? Disprețuind un soldat înseamnă a-l disprețui pe rege; şi înseamnă a-l disprețui în mod indirect şi nu în acelaşi fel. Aici, dimpotrivă, totul este personal. Dacă Iisus Hristos a avut grijă să spună: „Ca toţi să-l cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl"; aceasta pentru ca, atunci cînd va zice apoi: „Cel ce nu cinsteşte pe Fiul nu cinsteşte pe Tatăl" voi să înţelegeţi că este vorba de aceiaşi cinste, de un cult egal. Căci el n-a zis în mod simplu: Cel care nu cinsteşte de loc, ci: Cel care nu cinsteşte în felul în care am spus eu, nu-l cinsteşte pe Tatăl.

Şi cum, veţi zice voi, cel care trimite şi cel ce este trimis sînt ei de aceiaşi substanţă? Ce! voi reveniţi încă la idei omeneşti şi pămînteşti, şi nu sînteţi atenţi că Iisus Hristos n-a zis toate aceste lucruri decît pentru a ne face să cunoaştem începutul, pentru a ne împiedica să cădem în rătăcirea sabelienilor, şi pentru a vindeca, prin acest medicament, boala evreilor, care erau ispitiţi să vadă în el un duşman al lui Dumnezeu; căci ei îi ziceau lui. „Acest om nu este de la Dumnezeu; acest om n-a venit de la Dumnezeu". Deci pentru a le ridica această bănuială nu se folosea atît de cuvinte înalte pe cît de cuvintele omeneşti şi îngroşate. Dacă zicea adesea că el a fost trimis, aceasta o făcea nu pentru a vă da vouă loc să credeţi că el este inferior Tatălui, ci pentru a le închide gura evreilor. Iată de ce se întăreşte el adesea cu autoritatea Tatălui său, unind în acelaşi timp cu

această mărturie propria sa autoritate. Dacă el ar fi vorbit totdeauna într-un fel demn de vrednicia sa, evreii n-ar fi primit cuvîntul lui, pentru că chiar adesea, pentru cîteva cuvinte vrednice de măreția sa, ei îl persecutau şi aruncau cu pietre în el. Căci dacă, în văzul lor, el ar fi zis totdeauna lucruri de jos şi smerite, cei mai mulți apoi, s-ar fi scandalizat, şi aceia ar fi fost dăunător mîntuirii lor; deci pentru acest motiv amestecă Mîntuitorul în învățătura sa măreția şi simplitatea; simplul cum am spus-o, pentru a le impune tăcere evreilor; mărețul, pentru a descoperi demnitatea persoanei sale şi a scoate din ideia de jos pe care-o aveau despre el, pe cei care aveau minte şi simț, făcînd să se cunoască destul că lucrurile omeneşti şi îngroşate pe care le spunea el, nu-i plăceau deloc: căci a fi trimis arată o trecere dintr-un loc în altul. Şi DUMNEZEU ESTE PRETUTINDENEA.

Pentru ce spune el dar că a fost trimis? Iisus Hristos deci se foloseşte de cuvinte mai îngroşate atunci cînd vrea să arate unitatea sa de simțire şi de voință cu Tatăl său. Şi pentru acelaşi motiv se temperează apoi: „Adevărat, adevărat zic vouă: Cel care ascultă cuvîntul Meu şi crede în Cel Care M-a trimis, are viață veşnică şi la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață" (24). Nu credeți voi că, pentru a distruge cu totul această bănuială a evreilor, că el era potrivnic lui Dumnezeu, el repetă adesea acelaşi lucru ca şi aici, şi în ceea ce urmează, şi prin amenințări, şi prin făgăduințe, el le ia orice motiv de a-l contrazice şi de a-l învinui, şi că încă aici el se coboară foarte mult prin simplitatea şi grosimea expresiilor de care se foloseşte? El n-a zis: Cel ce ascultă cuvîntul meu şi care crede în mine; el ar fi făcut să se privească aceste cuvinte ca înălțătoare şi dictate de o mîndrie ascunsă. În sfîrşit, dacă, după ce le-a dat tot timpul să-l cunoască, după ce a lucrat atîtea minuni, el se expunea folosindu-se de cuvinte ridicate, să se facă învinuit de ei de mîndrie şi de vanitate, cu cît mai mult ar fi fost aşa atunci. Pentru aceasta ei îi ziceau lui: „Avraam a murit, de asemenea şi proorocii; şi Tu zici: Dacă cineva va păzi cuvîntul Meu, nu va gusta moartea niciodată" (Ioan 8,52). Ascultați ce zice el pentru a-i împiedica de a se lăsa împinşi de mînie: „Cel ce ascultă cuvîntul Meu şi crede în Cel Care M-a trimis, are viață veşnică". Ei trebuiau să fie dispuşi să asculte, auzindu-l spunînd că cei care-l ascultă credeau în Tatăl: admițînd aceia în mod voluntar, ei trebuiau să fie mai duşi să creadă tot ceea ce urma. Aşa spunînd cîteva lucruri simple şi uşoare de înțeles, Iisus pregătea drumul adevărurilor celor mai înalte şi mai sublime.

Iisus Hristos zice: „El are viață veşnică"; la care adaugă imediat: „Şi la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață". Legînd deci aceste două lucruri împreună, el cîştigă încredere, convinge, şi fiindcă spunea că trebuie să creadă în Tatăl, şi fiindcă celui care va crede el îi promitea bunuri mari. Apoi, aceste cuvinte: „Nu va veni la judecată" înseamnă: el nu este osîndit, nu este pedepsit; „moartea" nu trebuie înțeleasă naturală, ci moartea veşnică; şi la fel pentru viață, nu este vorba despre viața pămîntească, ci despre viața nemuritoare.

„Adevărat, adevăr zic vouă, că vine ceasul şi acum este, cînd morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu şi cei care vor auzi vor învia" (25). Iisus

Hristos dovedeşte ceea ce zice prin fapte, căci zicînd: „Precum învie Tatăl morţii şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul pe care voieşte îl înviază". Apoi, pentru ca să nu credeţi că este mai mult de aşteptat, el adaugă: „Şi acum este, cînd morţii vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu şi cei care vor auzi vor învia". Nu vedeţi aici, fraţilor, această autoritate şi această putere nespusă? Ceea ce se va întîmpla la înviere, zice el, se întîmplă chiar şi acum la fel. Atunci glasul celui ce strigă făcîndu-se auzit, toţi vor învia „Întru trîmbiţa lui Dumnezeu cei morţi întru Hristos vor învia întîi" (1 Tes. 4,16). Şi ce dovedeşte, veţi zice voi, că acestea nu sînt cuvinte zadarnice şi fastuoase? Ceea ce urmează: „Ceasul acum este". Dacă Iisus Hristos nu prezicea decît lucruri îndepărtate, ar fi fost în îndoială şi în dispreţ; dar el oferă mijlocul de a verifica pentru ceea ce înaintează. Eu rămînînd, viu cu voi, zice el, aceia se va întîmpla. Dacă el n-ar fi avut puterea să realizeze acea făgăduinţă a sa, el n-ar fi promis, de teamă de a se arăta ridicol faţă de toată lumea. Apoi, ceea ce a zis, el o explică prin aceste cuvinte: „Că precum Tatăl are viaţă în Sine, aşa l-a dat şi Fiului să aibă viaţă în Sine" (26).

3. Fiţi atenţi la acestea, fraţilor, că Iisus Hristos stabileşte egalitatea şi pune această singură diferenţă între Tatăl şi Fiul, că unul este Tatăl, iar celălalt Fiul; căci acest cuvînt: „l-a dat", arată singur diferenţa aceasta; dar el arată că tot restul este egal şi asemănător. De unde se vede că Iisus Hristos face totul cu aceiaşi virtute ca şi Tatăl, şi că el nu împrumută de nicăieri din altă parte această virtute. În sfîrşit, viaţa pe care o are el, o are la fel ca şi Tatăl. Iată pentru ce adaugă ceea ce urmează, pentru a ne face s-o înţelegem. Ce? „Şi i-a dat putere să facă judecată, pentru că este Fiul Omului" (27). Şi pentru ce vorbeşte Iisus Hristos adesea despre înviere şi despre judecată? „Căci precum Tatăl scoală morţii şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul pe care voieşte îl înviază". Şi încă: „Tatăl nu judecă pe nimeni: ci toată judecata a dat-o Fiului". Şi apoi: „Precum Tatăl are viaţă în Sine, el i-a dat şi Fiului să aibă viaţă în Sine". Şi „Cei ce vor auzi glasul Fiului Omului, vor învia". Şi în acest loc: „l-a dat puterea să facă judecată". Pentru ce vorbeşte el adesea despre lucruri, adică despre judecată, despre înviere? Fiindcă aceia poate să atingă mai întîi şi să înmoaie inima cea mai dură şi mai învîrtoşată. Acela, în sfîrşit, care crede că el trebuie să învieze, şi că va fi pedepsit pentru păcatele sale, această credinţă singură în înviere şi în judecată, fără greşelile tuturor mărturiilor vizibile, va ajunge fără îndoială pentru ca el să alerge la Iisus Hristos, ca să i se arate judecătorul lui favorabil şi propriu.

„Nu vă miraţi de aceasta pentru că este Fiul Omului" (27, 28). Pavel de Samosata nu citeşte la fel; iată cum citeşte el: „El i-a dat putere să judece, fiindcă el este Fiul Omului". Dar textul, citit în acest fel n-are nici urmare, nici sens. Iisus Hristos n-a primit această putere să judece, fiindcă este om. Altfel ce i-ar împiedica pe toţi oamenii să fie judecători? Dar Fiul este născut din nespusa substanţă a Tatălui; iată pentru ce este judecător. Iată deci cum trebuie să citim: „Nu vă miraţi de aceasta pentru că este Fiul Omului". Iisus Hristos părea ascultătorilor săi că le spune nişte lucruri care se contrazic, şi ei nu-l priveau decît ca pe un om; totodată, cuvintele sale

lor le păreau că sînt mai presus de om, sau mai scurt mai presus de îngeri, şi neputînd veni decît de la un Dumnezeu; pentru a înlătura învinuirea şi a o distiuge, el adaugă: „Nu vă miraţi de aceasta că este Fiul Omului, căci vine ceasul în care toţi cei din morminte vor auzi glasul Lui" (28). Şi vor ieşi cei care au făcut cele bune, spre învierea vieţii, iar cei care au făcut cele rele, spre învierea judecăţii" (29).

Şi pentru ce n-a zis el: Nu vă miraţi că acesta este Fiul Omului, căci el este deasemenea Fiul lui Dumnezeu; şi n-a vorbit decît despre înviere? Calitatea de Fiu al lui Dumnezeu, el a stabilit-o mai sus zicînd: „Vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu". Dacă el o omite aici, nu fiţi surprinşi. Vorbind despre un lucru care-i este propriu lui Dumnezeu, el le-a lăsat ascultătorilor săi să scoată din aceia că el este şi Dumnezeu şi Fiul lui Dumnezeu. Dacă ar fi repetat-o adesea, el i-ar fi respins şi i-ar fi făcut mai mîndri de sine; dar confirmînd astfel învăţătura sa prin minunile sale, el îi aducea pe evrei să-l primească cu mai puţină greutate. Tot aşa adesea în hotărîri, atunci cînd este deajuns să spunem premisele pentru a convinge, nu se trage de la sine concluzia, sînt dispuşi mai bine ascultătorii, se cîştigă o victorie mai măreaţă, forţîndu-l pe potrivnic să scoată el însuşi urmarea: în acest fel, cei ce susţineau părerea opusă au mai puţină greutate ca să le dea dreptate contrazicătorilor lor.

Atunci cînd a vorbit Iisus Hristos despre învierea lui Lazăr, el n-a mai amintit despre judecată, fiindcă nu pentru acest motiv l-a înviat. Dimpotrivă, atunci cînd a vorbit despre învierea generală a morţilor, el a adăugat acestea: că cei ce vor fi făcut fapte bune, vor învia pentru a trăi veşnic; dar cei ce au făcut rele, vor învia pentru a fi osîndiţi. Sfîntul Ioan a îndemnat la fel pe ascultătorii săi, fie amintindu-le judecata din urmă, fie spunînd că cel ce nu crede în Fiul, nu va vedea viaţa, dar că mînia lui Dumnezeu rămîne asupra lui (Ioan 3,26). La fel Iisus Hristos i-a zis lui Nicodim: „Cel care crede în Fiul nu va fi osîndit, dar cel care nu crede a şi fost osîndit" (Ibid. 18). La fel, aici însă, el face menţiune şi despre judecată şi despre chinul la care vor fi condamnaţi cei care au făcut răul. Cum el a zis mai înainte: „Cel care ascultă cuvîntul Meu şi crede în Cel care M-a trimis pe Mine, nu va fi judecat, de teamă ca să nu se creadă că ajungea să creadă pentru a fi mîntuit, el adaugă că va da seamă de viaţă: cei ce vor fi făcut fapte bune,vor învia pentru viaţă: cei care au făcut rele, vor învia pentru a fi osîndiţi. Cum a zis că toată lumea îi va da seamă lui, şi că la glasul lui toţi vor învia, adevăr pînă atunci în mod sigur necunoscut, la care nu se aşteptau, în care nici azi chiar mulţi nu cred, chiar printre cei ce par că cred, şi cu atît mai mult evreii din acest timp: cum Iisus Hristos a zis că toţi îi vor da lui seamă, că toţi vor învia, ascultaţi şi vedeţi în ce fel o vesteşte el pentru a se acomoda la slăbiciunea ascultătorilor săi: „Eu nu pot să fac nimic, zice el, de la Mine însumi; precum aud, judec; dar judecata Mea este dreaptă, pentru că nu caut voia Mea, ci voia Celui Care M-a trimis" (30). Totodată el n-a dat o dovadă slabă despre înviere, atunci cînd l-a vindecat pe paralizat. Pentru aceasta el n-a vorbit decît după ce a făcut această vindecare, care nu se deosebea mult de o înviere: Pe cînd la judecată, el a făcut aluzie la ea după

ce a întărit trupul paralizatului, zicînd: „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greşeşti ca să nu ţi se întîmple ceva mai rău" (Ioan 5,14). Pe cînd el prezice, şi învierea particulară a lui Lazăr, şi învierea generală. Şi prezicînd aceste două învieri, aceia a lui Lazăr care trebuia să se întîmple imediat, şi aceia a tuturor oamenilor care nu trebuia să se întîmple decît multă vreme după aceia, el confirmă apropierea celei dintîi prin vindecarea paralizatului, zicînd: „Vine vremea şi acuma este", şi el vesteşte învierea generală prin aceia a lui Lazăr, expunînd ochilor oamenilor un chip al lucrurilor viitoare în cele ce s-au petrecut. Noi îl vedem făcînd aşa în mod constant: atunci cînd face două sau trei preziceri; aceia a cărei împlinire este foarte îndepărtată, el o dovedeşte prin ceia ce s-a întîmplat deja.

4. Iisus Hristos, cunoscînd că evreii erau extrem de slabi şi de îngroşaţi, nu s-a mulţumit cu primele învăţături pe care le-a dat deja, nici de primele lucruri pe care le-a făcut înaintea lor; ci, pentru a învinge răul şi învîrtoşarea lor adaugă la aceia cuvinte noi, şi zice: „Eu nu pot să fac nimic de la Mine însumi; precum aud, judec; dar judecata Mea este dreaptă, pentru că nu caut voia Mea, ci voia Celui Care M-a trimis". Dar învăţătura sa trebuia să pară nouă, străină, deosebită de cea a profeţilor pe care ei au învăţat-o; căci profeţii ziceau că Dumnezeu este cel care judecă pămîntul, adică neamul omenesc. David o vesteşte peste tot: „El va judeca neamurile întru dreptate" (Ps. 95,12); şi: „Dumnezeu este un judecător drept, puternic şi răbdător" (Ps. 7,12); toţi profeţii o arată şi Moise la fel. Iisus Hristos dimpotrivă, zicea: „Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului". Cum această învăţătură putea să-i tulbure pe evreii care-o auzeau, şi îi îndemna să-l bănuiască pe Iisus Hristos că era potrivnic lui Dumnezeu, iată, zic eu, pentru ce se coboară el aşa de mult, adică pe atîta pe cît o cerea slăbiciunea lor, pentru a smulge din rădăcină această bănuială urîtă a sufletului lor; iată pentru ce zice el: „Eu nu pot să fac nimic de la mine însumi"; adică voi nu mă veţi vedea făcînd nimic, sau nu mă veţi auzi zicînd ceva care ar fi împotriva voinţei Tatălui, care ar fi diferit de ceea ce vrea el. Mai mult, cum a spus mai înainte că el era Fiul Omului şi a arătat că evreii îl luau drept un simplu om, el face la fel în acest loc. Precum deci, atunci cînd zice mai sus: „Noi spunem ceea ce ştim, şi mărturisim despre ceea ce am văzut" (Ioan 3,11); şi sfîntul Ioan: „El mărturiseşte despre ceea ce a văzut, şi nimeni nu primeşte mărturia lui" (Ibid. 32); el vorbeşte despre o cunoaştere sigură şi intimă a Tatălui faţă de Fiul, şi a Fiului faţă de Tatăl, şi nu simplu despre ceea ce se dobîndeşte prin auz şi prin vedere; la fel aici, prin auz el n-aude alt lucru, dacă el nu poate face decît ceea ce-l vede pe Tatăl. Dar el n-a explicat-o aşa de clar, căci dacă el ar fi arătat-o deschis, evreii ar fi fost incapabili încă de a da credinţă cuvintelor sale.

Dar cum se pronunţă el? În cuvinte foarte simple şi prea omeneşti: „Eu judec precum aud", el nu aminteşte despre învăţătura sa; nu zice: după cum mă învaţă, ci: „după cum aud". Şi aceasta nu fiindcă el avea nevoie să audă; căci nu numai că n-avea nevoie să fie învăţat, ci nici chiar să audă. Prin aceste cuvinte deci, el nu arată alt lucru, decît desăvîrşita unire care este între Tatăl şi Fiul, şi identitatea judecăţii lor; este ca şi cum zicea: eu

judec ca şi cum ar fi chiar Tatăl care judecă. După care Iisus Hristos adaugă: „Şi ştiu că judecata Mea este dreaptă, fiindcă nu caut voia Mea, ci voia Celui Ce M-a trimis" (30). Ce spui, Doamne? Tu ai o altă voinţă decît voinţa Tatălui? Altădată ai zis: „Precum Tu şi Eu sîntem una" (Ioan 17,21,22). Şi încă, vorbind despre voinţă şi unire: „După cum, Tu, Părinte, în Mine şi Eu în Tine, aşa şi aceştia în Noi să fie una" (Ibid.), adică prin credinţa în noi.

Nu vedeţi, că ceea ce părea mai simplu, ascunde sub acest înveliş un sens sublim şi foarte ridicat? Iată ce ne învaţă Iisus Hristos: el ne face să cunoaştem că voinţa Tatălui nu se deosebeşte de a sa: voinţa Tatălui, zice el, şi a mea sînt la fel de bine una ca aceia a unui singur suflet a căruia este una. Şi nu vă miraţi dacă zice că această unire este strînsă în acest loc, pentru că Sf. Pavel, vorbind despre Duhul Sfînt, se foloseşte de acelaşi exemplu, şi zice: „Căci cine dintre oameni ştie cele ale omului, decît duhul omului, care este în el? Aşa şi cele ale lui Dumnezeu, nimeni nu le-a cunoscut, decît Duhul lui Dumnezeu" (1 Cor. 2,11). Iisus Hristos nu vrea să zică deci alt lucru, decît acesta: Eu n-am voinţă proprie, nici altă voinţă decît voinţa Tatălui: dar dacă el vrea ceva lucru, eu îl vreau la fel, şi dacă eu vreau ceva lucru, el îl vrea la fel. Precum deci nu poate să-l hulească pe Tatăl în judecăţile lui nimeni, nimeni nu poate să mă hulească în ale mele: acelaşi gînd formează şi produce şi o judecată şi cealaltă. Căci dacă, zicînd aceste lucruri, Iisus Hristos împrumută felul de a vorbi al oamenilor, nu fiţi surprinşi; aceasta o face fiindcă evreii îl considerau un om obişnuit. Pentru aceasta în aceste locuri, nu trebuie să fim atenţi numai la cuvinte, ci încă şi la părerea oamenilor, şi privind răspunsul ca fiind dat şi potrivit cu această părere: altfel vor urma absurdităţi.

Observaţi aici, vă rog, Mîntuitorul a zis: „Nu caut voia Mea". El are deci o altă voinţă, şi mai inferioară; şi nu numai inferioară, ci chiar mai puţin folositoare. Dacă această voinţă este mîntuitoare şi potrivită cu cea a Tatălui, pentru ce n-o cauţi tu? Oamenii pot spune acelea cu dreptate, ei au mai multe voinţe contrare voinţei lui Dumnezeu: dar tu, pentru ce vorbeşti aşa, care eşti egal în toate şi asemănător cu Tatăl? Acest limbaj nu-i potrivit unui om desăvîrşit, unui răstignit. Sf. Pavel se leagă şi se uneşte atît de strîns cu voinţa lui Dumnezeu, că zice: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine" (Gal. 2,20); cum a putut să spună Stăpînul întregii lumi: „Nu caut voia Mea, ci voia Celui Ce M-a trimis" cum se vorbea despre o altă voinţă? Ce explicaţie trebuie să le dăm deci acestor cuvinte? Aceasta: Iisus Hristos vorbeşte ca şi om, şi după părerea ascultătorilor săi. Cum el a vorbit aici mai sus pe atît ca Dumnezeu, şi pe atît ca om, el zice încă aici, ca om: „Judecata Mea este dreaptă". Şi de unde se va vedea aceia? Din ceea ce zice: „Fiindcă nu caut voia Mea, ci voia Celui Ce M-a trimis". În sfîrşit cum nu poate fi învinuit un om care este lipsit de patima de a judeca împotriva regulelor dreptăţii; la fel acum nu puteţi să mă învinuiţi de nimic. Căci cel ce vrea să-şi statornicească soarta sa, este bănuit că a aruncat la picioare dreptatea, poate avea vreun motiv, ceva temelie? dar cel ce nu caută propriul său interes, ce motiv va avea să judece în mod nedrept?

Slujiți-vă deci de acest motiv pentru a judeca despre învățătura mea şi despre faptele mele. Încă dacă eu aş zice că nu sînt trimis de Tatăl, şi dacă eu nu-i atribui slava faptelor mele lui, atunci cineva dintre voi s-ar putea gîndi că eu mă avînt, şi că eu nu spun adevărul? Dar dacă tot ceea ce fac eu o raportez la un altul, pentru ce vă este bănuitor cuvîntul meu? Nu vedeți voi unde ajunge Iisus Hristos, şi cum dovedeşte că judecata sa este dreaptă printr-un argument dintr-un obicei cu totul popular şi general? Nu vedeți cu cîtă claritate şi cu ce lumină se arată ceea ce zic eu adesea? Şi ce am zis eu? Că excesul de îngroşare care se află adesea în cuvintele Mîntuitorului este drept ceea ce-i duce pe oamenii cu simț să nu se oprească la idei de jos care li se prezintă mai întîi, şi să le explice într-un sens mai ridicat şi mai sublim; prin aceia, cei ce se tîrăsc acum pe pămînt, sînt aduşi cîte puțin, şi fără greutate, să se ridice sus.

OMILIA 40

„Dacă mărturisesc Eu despre Mine însumi, mărturia Mea nu este adevărată.- Altul este care mărturiseşte despre Mine; şi ştiu că adevărată este mărturia lui pe care o mărturiseşte despre Mine" (Cap.5, Vers. 31,32- Vers.38).

1. Explicarea foarte simplă şi prea mulțumitoare a unui text care, mai întîi pare greu.
2. Mărturia lui Ioan în favoarea lui Iisus Hristos, şi mărturia faptelor lui Iisus Hristos.
3. Mărturia lui Dumnezeu Tatăl.

1. Dacă un om neştiutor în meseria de a scoate minereu din mine, este anunțat să deschidă o mină şi ar vrea să lucreze în ea, în loc să se îmbogățească, el nu va face decît să rătăcească la întîmplare, şi lucrul lui va fi neroditor, şi mai scurt foarte dăunător: la fel, cei ce nu cunosc legătura lucrurilor pe care le conțin cărțile sfinte, care nu cercetează de loc proprietatea cuvintelor şi a limbajului, şi nu păzesc regulile, ci care se mulțumesc ca să treacă peste tot în mod uniform, aceia amestecă aurul cu pămîntul, şi nu vor găsi niciodată comoara pe care el o păstrează în sînul său ca într-un depozit.

Eu zic acestea, fraților, fiindcă textul pe care ni l-am propus este un adevăr cu totul de aur; dar acest aur, departe de a fi aparent, este, dimpotrivă, ascuns în mari adîncimi. Pentru aceasta trebuie, ca adîncind şi săpînd să încercăm să pătrundem pînă la adevăratul sens. Care este acesta, în sfîrşit, care nu va fi imediat aflat şi cu totul tulburat auzindu-l pe Iisus Hristos spunînd: „Dacă Eu mărturisesc despre Mine însumi, mărturia Mea nu este adevărată"? În sfîrşit, el dă adesea mărturie despre sine însuşi: el i-a zis samarinencii: „Eu sînt care vorbesc cu tine". (Ioan 6,26); el a zis orbului din naştere: „Eu sînt acela care vorbesc cu tine" (Ioan 9,37); şi făcîndu-le o mustrare evreilor le zice: „Pentru ce spuneți voi că eu hulesc,

fiindcă eu zic că sînt Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 10,36), şi la fel în mai multe alte locuri. Ori, dacă toate lucrurile acestea erau minciuni, ce nădejde vom putea avea noi să ne mîntuim? unde vom afla noi adevărul, pentru că cel ce este adevărul însuşi, zice: „Mărturia Mea nu este adevărată"? Şi nu este numai acest text care se pare că este în contrazicere cu cel dinainte; mai este unul încă, care pare mai puţin. Iisus Hristos zice, în ceea ce urmează: „Cu toate că Eu mărturisesc despre Mine însumi mărturia Mea totuşi este adevărată" (Ioan 8,24). Pe care din aceste două texte îl voi primi eu? Pe care din cele două îl voi crede fals? Dacă noi le primim în mod indiferent fără a examina cine este persoana care vorbeşte, care este subiectul, şi toate celelalte împrejurări, ele se vor găsi false şi unele şi altele. Dacă mărturia lui Iisus Hristos nu este adevărată, aceste mărturii cu atît mai mult nu sînt; şi primul text nu este nici mai mult decît primul.

Care este deci aici sensul? Noi avem nevoie de multă grijă şi atenţie, s-au mai sigur de harul lui Dumnezeu, pentru a nu ne opri la suprafaţă şi la litera cu totul goală. Aceasta îi înşală pe rătăciţi, greşala de a examina care este scopul, care este intenţia celui ce vorbeşte; şi de asemenea care este duhul, care sînt dispoziţiile celor cărora li se adresează cuvîntul. Dacă nu sîntem atenţi la aceste două lucruri, la persoana care vorbeşte şi celor cărora li se vorbeşte, şi chiar la altele încă, precum la timp, la loc, la duh şi la cei ce ascultă, vor urma absurdităţi. Ce înseamnă deci aceste cuvinte care urmează? Evreii nu se puteau opri să spună: „Dacă Tu mărturiseşti despre Tine însuţi mărturia Ta nu este adevărată". Iată pentru ce-i opreşte Iisus Hristos şi îi previne, zicîndu-le în puţine cuvinte: Voi îmi ziceţi fără îndoială, noi nu te credem: căci printre oameni nimeni nu-l crede pe cel ce-şi dă mărturie luişi. Nu trebuie deci să trecem cu uşurinţă peste acest text: „Nu este adevărat" ci trebuie să subînţelegem: după părerea lor este ca şi cum el ar zice: după voi, el nu este adevărat. Iisus Hristos nu zice deci nimic potrivnic demnităţii sale, ci vorbeşte după părerea lor. Şi cînd zice: „Mărturia Mea nu este adevărată" el le reproşează sentimentul lor, şi previne învinuirea pe care urmează să i-o facă ei. Dar atunci cînd zice: „Cu toate că Eu mărturisesc despre Mine însumi, mărturia Mea este adevărată", el descoperă adevărul, aşa cum este, a şti că fiind Dumnezeu, el trebuie crezut ca vrednic de credinţă, chiar atunci cînd îşi dă mărturie luişi. Prezicînd învierea morţilor şi judecata, zicînd că cel ce crede în el nu este osîndit, ci că a trecut deja din moarte la viaţă, că aşezat pe tronul său de judecată el va face să dea seamă toţi oamenii pentru toate faptele lor, şi că el are aceiaşi putere ca şi Tatăl, pentru a confirma toate aceste adevăruri prin noi argumente, el este obligat să expună mai întîi învinuirile evreilor.

Şi iată cum o face el: „Eu am zis că precum Tatăl învie morţii şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul îi dă viaţă căruia voieşte" (Ioan 5,21).

Eu am zis că: „Tatăl nu judecă pe nimeni; ci toată judecata a dat-o Fiului" (Ioan 5,22).Eu am zis: „trebuie să cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl" (Ioan, 5,23). Eu am zis că: „Cel ce nu cinsteşte pe Fiul nu cinsteşte nici pe Tatăl" (Ioan, 5,23). Eu am zis că: „Cel ce aude cuvîntul Meu, şi care crede în el nu va muri, ci a trecut din moarte la viaţă" (Ioan 5,24). Eu am zis

că glasul meu va învia morții, și acum și apoi (Ioan 5,25). Eu am zis că voi face să dea seamă toți pentru păcatele lor (Ioan 5,28,29). Eu am zis că voi judeca cu dreptate, și-i voi răsplăti pe cei ce au făcut fapte bune (Ioan 5,30). Precum Iisus Hristos a zis toate cele ce le-a arătat; cum tot ceea ce a zis el era sigur mare și important, și că el cu toate acestea n-a dat vreo dovadă mare și clară și evidentă, ci că a lăsat totul ascuns; el propune mai întîi ceia ce era învinuit, pentru a veni apoi la adevărata dovadă pentru ceea ce înaintează; este ca și cum ar vorbi așa dar cu alți termeni: Poate veți zice voi: tu spui toate lucrurile acestea, dar tu nu ești un martor vrednic de credință, tu care mărturisești despre tine însuți.

Iată deci cum rezolvă Iisus Hristos dificultatea pe care i-o arătau evreii: el o rezolvă arătîndu-le ceea ce voia să-i opună ei, făcîndu-i să cunoască cum că el vede ceea ce este mai ascuns în inima lor, și dîndu-le această primă dovadă despre virtutea și puterea sa; în sfîrșit, după ce a arătat învinuirile și a răspuns la ele, el le aduce alte dovezi și mai clare, evidente și de neînvins; aceasta a făcut-o prezentîndu-le trei mărturii: faptele sale, mărturia Tatălui și predica lui Ioan Botezătorul. Din aceste trei mărturii, el le-o arată pe cea mai slabă pe prima: pe aceia a lui Ioan Botezătorul. El a zis: „Altul este care mărturisește despre Mine; și știu că adevărată este mărturia lui pe care o mărturisește despre Mine" (32) el adaugă: „Voi ați trimis la Ioan și el a mărturisit adevărul" (33). Dar dacă mărturia ta nu este adevărată, cum spui tu însuți: mărturia lui Ioan este adevărată: „Și el a mărturisit adevărul"? Acela singur, fraților, nu vă face să vedeți clar că Iisus Hristos a zis: „Mărturia Mea nu este adevărată", plasîndu-se în punctul de vedere al evreilor?

2. Dar. ziceți voi, nu din complăcere a dat mărturie Ioan? Iisus Hristos înlătură această bănuială și îi împiedică pe evrei să vorbească așa. Vedeți cum: el n-a zis mai întîi: Ioan a mărturisit despre mine; ci mai întîi a zis: Voi ați trimis la Ioan; ori, voi n-ați fi trimis la el, dacă nu l-ați fi judecat vrednic de credință. Și ceea ce este mai mare și mai însemnat, este că ei nu i-au trimis ca să-l întrebe despre Iisus Hristos, ci despre el însuși (despre Ioan); ori, pe cel pe care-l priveau ei ca pe un om vrednic de credință, în mărturia pe care o dădea el despre sine însuși, cu atît mai mult trebuiau să-l creadă ei cînd mărturisea despre un altul. Este obiceiul, printre noi ceilalți morți, de a nu-i crede atîta pe cei ce vorbesc despre ei înșiși, pe cît pe cei ce vorbesc despre un altul. Dar pentru Ioan Botezătorul, ei îl credeau atît de sincer și atît de vrednic de credință, încît chiar atunci cînd vorbea despre credință, ei nu mai aveau nevoie de nici un martor altul. Și în sfîrșit, trimișii nu i-au pus această întrebare: Ce spui tu despre Iisus Hristos? Ci: „Cine ești tu? Ce spui tu despre tine însuți?" Atît era de mare considerația lor și admirația lor pentru el! Iisus Hristos deci face aluzie tot la aceia, zicînd: „Ați trimis la Ioan". Iată pentru ce la fel evanghelistul nu zice numai că evreii au trimis la Ioan; ci el încă arată, în cuvinte exprese, că trimișii erau preoți și farisei, oameni însemnați, incapabili de a se lăsa corupți și înșelați, și în stare desăvîrșită să înțeleagă bine răspunsul lui.

„Dar Eu nu de la om iau mărturia, ci vă spun acestea ca să vă mîntuiți" (34). Pentru ce primiți voi deci mărturia lui Ioan? Este sigur că mărturia lui nu era mărturia unui om. Ioan Botezătorul zice „Cel ce m-a trimis să botez cu apă, mi-a zis" (Ioan 1,33). Astfel mărturia lui Ioan era mărturia lui Dumnezeu: ceeace zicea el, el a învățat-o de la Dumnezeu. Dar ca evreii să nu zică : unde este dovada despre ceea ce a zis Ioan? el a învățat-o de la Dumnezeu, şi că din aceia ei nu mai aveau un nou motiv de ceartă, Iisus Hristos le închide în mod absolut gura, punîndu-se în punctul de vedere al părerii lor. Căci nu era nici o aparență că mulți oameni buni cunoşteau că Ioan era organul lui Dumnezeu; dar ei îl ascultau ca vorbind despre el însuşi fără vreun alt îndemn. Iată pentru ce zice Iisus Hristos: „Dar Eu nu de la om iau mărturie".

Dar dacă tu nu vrei să primeşti mărturia unui om, şi dacă tu nu vrei să te foloseşti de ea, pentru ce a-i arătat-o această mărturie? De teamă ca evreii să nu-i facă această învinuire, el o previne, vedeți cum: După ce a zis: „Eu nu de la om iau mărturie" adaugă: „Ci vă spun acestea ca să vă mîntuiți". Adică: Eu n-am nevoie de mărturia unui om, fiind Dumnezeu; dar cum voi n-aveți ochi şi urechi decît pentru Ioan, că îl credeți mai vrednic de credință dintre toți oamenii; încît voi alergați la el ca şi la un profet (Toată cetatea mergea spre el la Iordan), şi că pe mine nu m-ați crezut, atunci chiar cînd am făcut minunile: iată pentru ce vă aduc această mărturie.

„Acela (Ioan) era făclia care arde şi luminează, şi voi ați voit să vă veseliți o clipă, în lumina lui" (35). De teamă ca evreii să nu-i spună: Ei bine, Ioan a mărturisit despre tine, dar noi n-am primit mărturia lui; Iisus Hristos face să se vadă că ei au primit-o. Căci ei n-au trimis la Ioan oameni obişnuiți, ci preoți şi farisei; atîta îl admirau pe acest om, şi erau incapabili să i se opună cuvintelor lui! Acest cuvînt: „O clipă", arată uşurința lor şi extrema lor nestatornicie, în aceia că ei l-au părăsit imediat şi l-au uitat aşa de iute.

„Iar Eu am mărturie mai mare decît a lui Ioan" (36). Dacă ați vrea să primiți credința considerînd minunata înlănțuire a lucrurilor care se petrec aici înaintea voastră, eu v-aş fi adus mult mai bine şi mai uşor prin lucrurile mele; dar cum nu vreți, eu vă trimit la Ioan; nu că eu am nevoie de mărturia lui, ci fiindcă eu fac totul pentru ca să vă cîştig mîntuirea voastră: Eu am în faptele mele mai mari decît cele ale lui Ioan. Dar eu nu caut numai ca să vă recomand vouă, martori vrednici de credință, ci încă şi martori cunoscuți şi cinstiți printre voi. Astfel, după ce i-a mustrat prin aceste cuvinte: „Voi ați vrut să vă bucurați pentru puțină vreme la lumina lui", şi făcîndu-i să cunoască, că rîvna lor nu era decît un foc trecător şi slab, el îl numeşte pe Ioan o făclie, pentru a le arăta că lumina pe careo avea el nu venea de la el, ci din harul Duhului Sfînt. Totodată, el n-a arătat în ce se deosebea de Ioan, ştiindu-se că el era însuşi Soarele dreptății, ci numai amintindu-o, el îi mustra cu asprime şi face să se vadă că dacă ei nu ştiau să creadă în el, aceia provenea din aceiaşi dispoziție a sufletului şi a inimii, care i-a dus să-l disprețuiască pe Ioan. Căci ei nu l-au admirat pe Ioan decît „pentru o clipă":

dacă ei n-ar fi fost aşa de uşuratici şi atît de nestatornici, Ioan i-ar fi adus sigur la Iisus Hristos.

După ce a arătat aşa că evreii sînt nevrednici de iertare, Iisus Hristos adaugă: „Dar Eu am o mărturie mai mare decît a lui Ioan". Care? Aceia a faptelor. „Căci lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl, zice el, lucrurile", zic eu, pe care le fac Eu, mărturisesc pentru Mine că Tatăl M-a trimis" (36). Prin aceia, el aminteşte vindecarea paralizatului şi a multor altora. Privitor la mărturia lui Ioan, poate că unii ar fi bănuit de fast şi de complăcere, deşi el nu vorbeşte de loc aşa despre Ioan, despre acest om atît de înţelept, atît de aplecat spre filozofie, care exercita printre ei atîta admiraţie? dar faptele nu pot da loc bănuielii, chiar din partea oamenilor celor mai nebuni. Iată pentru ce aduce Iisus Hristos o altă mărturie zicînd „Lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvîrşesc, lucrurile acestea pe care le fac Eu, mărturisesc pentru Mine că Tatăl M-a trimis". Aici Iisus Hristos respinge învinuirea că n-a păzit sabatul. (Ioan 9,16). Evreii ziceau: Cum va fi acest om de la Dumnezeu, pentru că el nu păzeşte Sîmbăta? Iată pentru ce zice el: „Lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvîrşesc", cu toate că lucrează prin propria sa autoritate; dar voia să dovedească mult mai puternic că el nu făcea nimic potrivnic lui Dumnezeu Tatăl; pentru aceasta el nu se teme să folosească acest limbaj care-l coboară.

3. Şi pentru ce, veţi zice voi, n-a zis el: Faptele pe care mi le-a dat Tatăl să le fac mărturisesc despre mine că sînt egal cu Tatăl? Sigur prin fapte s-ar fi putut cunoaşte uşor aceste două adevăruri, şi că el nu făcea nimic împotriva Tatălui său, şi că era egal cu Tatăl său; ceea ce dovedeşte altădată cînd zice: „Dacă nu mă credeţi pe Mine, credeţi lucrurilor Mele, ca să ştiţi şi ca să credeţi că Eu sînt în Tatăl şi că Tatăl este în Mine". (Ioan 10,38); lucrurile sale deci mărturiseau despre aceste două lucruri, şi că el era egal Tatălui său, şi că nu făcea nimic împotriva Tatălui său. Pentru ce n-a spus el în mod deschis tot ceea ce este, şi a omis ceea ce era mai mare în el pentru a nu descoperi decît ceea ce este mic? Fiindcă el despre aceia vorbea mai întîi acolo. Cu toate că era mult mai mic pentru el ca să fie crezut trimisul lui Dumnezeu, ca egal al lui Dumnezeu (profeţii au prezis în sfîrşit misiunea lui, dar nu egalitatea sa), totodată el are mare grijă de a insista asupra acestui titlu inferior, ştiind bine că acest punct acordat, restul va fi primit fără nici o greutate; el omite deci ceea ce era mai măreţ, şi vorbeşte numai despre ceea ce este mai mic, ca primul din aceste lucruri să treacă în favoarea celuilalt. După care adaugă:

„Şi Tatăl care M-a trimis a mărturisit el însuşi despre Mine" (37). Unde a făcut-o el această mărturie? La Iordan, atunci cînd zice: „Acesta este Fiul Meu preaiubit întru care am binevoit, pe Acesta ascultaţi-l" (Mt. 3,17). Dar această mărturie nu era destul de clară, ea avea nevoie de ceva explicaţie; aceia a lui Ioan dimpotrivă, era arătată: evreii au trimis ei înşişi la el, şi ei n-o puteau tăgădui; minunile la fel erau evidente: le-au văzut ei înşişi cînd au fost făcute; ei au auzit vorbindu-se despre vindecarea paralizatului şi au crezut aceia; chiar pentru aceasta îl învinuiau pe Iisus Hristos că nu păzea Sîmbăta. În sfîrşit nu lipsea decît să mai aducă mărturia Tatălui; pentru a o

aduce Iisus Hristos adaugă: „Voi n-ați auzit glasul Lui". Cum zice Moise dar: Dumnezeu vorbea şi Moise a răspuns (Ieş. 20,19). Cum zice David: El a auzit un glas care-i era necunoscut"? (Ps. 80,6). Moise zice încă: „Dacă este aici un popor care a auzit glasul lui Dumnezeu" (Deut. 4,33).

„Nici n-a văzut chipul Lui". Şi totodată este scris de Isaia, de Ieremia, de Ezechiel şi de mulți alții că ei au văzut pe Dumnezeu. Ce face deci acum Iisus Hristos îi ridică pe ucenicii săi la cea mai înaltă şi mai sublimă filozofie, arătîndu-le lor pe nesimțite că în Dumnezeu nu este nici un glas, nici chip, şi că el este mai presus şi de sunete, şi de acest fel de chipuri pe care-l închipuiau ei; ca, zicînd? „Voi n-ați auzit niciodată glasul lui", el nu vrea să spună că Tatăl vorbeşte şi nu este înțeles; la fel, atunci cînd zice: „Voi n-ați văzut fața Lui" el nu vrea să spună că el are o față, şi cu toate acestea nu este văzut, ci înțelege că Dumnezeu nu are pe atîta chip pe cît are glas, nici ceva asemănător. Ca evreii să nu zică: În zadar te avînți, Dumnezeu nu i-a vorbit decît lui Moise singur; ei ziceau în sfîrşit: „Noi ştim că Dumnezeu i-a vorbit lui Moise, dar Acesta noi nu ştim de unde este El" (Ioan 9,29). Iisus Hristos zice aceste lucruri pentru a-i învăța că în Dumnezeu nu este glas, nici față. Dar ce spun eu? Nu numai că voi n-ați auzit de loc glasul lui, nici n-ați văzut fața lui, ci chiar dacă vă slăviți atîta, în ceia ce vă încredeți aşa de mult, ştiind că ați primit poruncile sale, şi le-ați păzit, voi nu puteți să vă preferați, şi iată pentru ce adaugă el: „Şi cuvîntul Lui nu sălăşluieşte în voi" (38); adică, poruncile lui, legea sa, profeții săi. Cu adevărat Dumnezeu a dat aceste lucruri, dar ele nu rămîn în voi, pentru că voi nu credeți în mine. Pretutindeni şi în toată clipa Scripturile repetă că trebuie să credeți în mine, şi voi, în acelaşi timp rîdeți; este deci evident că cuvîntul lui s-a retras de la voi; la fel Iisus Hristos mai adaugă încă: „Pentru că voi nu credeți în Cel pe Care L-a trimis Acela".

Apoi, de teamă ca evreii să nu zică: Dacă noi n-am auzit glasul lui, cum a dat el mărturie pentru tine? Iisus Hristos zice: „Cercetați Scripturile, căci voi socotiți că în ele aveți viața veşnică. Şi acelea sînt care mărturisesc despre Mine" (39); prin care le arată că Dumnezeu în Scripturi a dat mărturie despre el. În sfîrşit, şi la Iordan, şi pe munte, această mărturie a fost dată; dar Iisus nu aminteşte cuvintele pe care le-a făcut Tatăl să se audă pe munte, ei nu l-au auzit, şi acelea pe care le-a făcut să se audă la Iordan, dacă le-au auzit ei n-au fost de loc atenți. Iată pentru ce îi trimite la Scripturi, făcîndu-i să cunoască, că acolo vor afla mărturia Tatălui. Dar mai înainte distruge vechile lor pretenții, ca aceia că au văzut pe Dumnezeu, sau că au auzit glasul lui. Iisus Hristos deci îi trimite pe evrei la mărturia Scripturilor, pentru că era adevărat că ei nu vor crede în glasul Tatălui pe care el îl cita lor, şi că ei îşi închipuiau că el voia să vorbească de ceea ce s-a întîmplat pe muntele Sinai. Dar mai înainte corectează sentimentul pe care şi l-au putut ei forma cu privire la acest subiect, făcîndu-i să cunoască, că Dumnezeu a făcut aşa prin îngăduință şi prin bunătate.

OMILIA 41

„Cercetați Scripturile, căci voi socotiți că în ele aveți viață veşnică. Acelea mărturisesc despre Mine.-Şi nu veniți la Mine, ca să aveți viață!“ (Cap.5, Vers.39-47).

1. Nu trebuie citită Scriptura sfîntă numai în fugă şi cu usurință.
2. Evreii îl vor avea ca învinuitor chiar pe Moise însuşi.

1. Să avem grijă, fraților, să căutăm lucrurile duhovniceşti, şi să nu credem că ne ajunge, pentru mîntuire, să dăm numai o parte din aplecarea noastră. Dacă, în afacerile pămînteşti ale acestei lumi, nici nu are mari cîştiguri, atunci cînd el se pune la ele moleşit şi uşuratic, cu atît mai mult va fi aşa în lucrurile duhovniceşti şi cereşti, pentru că acestea cer mai multă grijă şi mai multă priveghere. Iată pentru ce Iisus Hristos, cînd îi trimite pe evrei la Scripturi, nu-i trimite pentru a face o simplă lectură, ci pentru ca să le studieze cu grijă şi cu vigilență. Căci el n-a zis, citiți Scripturle, ci adînciți-le. Pentru a descoperi acolo mărturia pe care o dau despre el, trebuiau să caute mult, să ostenească mult. În sfîrşit, cu privire la evrei, aceste mărturii erau ascunse sub umbre şi chipuri. Chiar pentru acest motiv le porunceşte Mîntuitorul să răsfoiască şi să cerceteze Scripturile, ca să poată afla ceea ce ascund ele în adîncimea lor. Aceste mărturii nu sînt la suprafață nici aparente, ele sînt ascunse foarte adînc ca şi o comoară. Ori, cel ce vrea să descopere o comoară adînc ascunsă, nu o va afla fără multă grijă şi greutate. Iată pentru ce Iisus Hristos, după ce a zis: „Cercetați Scripturile“, a adăugat „pentru că voi credeți că în ele aveți viață veşnică“. El n-a zis: voi puteți, ci, voi credeți că aflați. Prin care le arată că nu vor avea un cîştig mare, atunci cînd cred că pot să-şi cîştige mîntuirea numai prin singura citire a Scripturilor, fără credință. Este ca şi cum el ar zice: Nu admirați Scripturile, nu le priviți voi ca pe nişte izvoare vii? Chiar pe ele mă întăresc eu acum; căci ele mărturisesc despre mine; dar voi nu vreți să veniți la mine ca să aveți viață veşnică. Iisus Hristos avea deci dreptate să zică: „Voi credeți“; pentru că ei nu voiau să asculte învățătura lui, şi scoteau mîndrie din citirea simplă pe care o făceau Scripturilor. Apoi, de teamă ca să nu-l învinuiască de slavă deşartă, din cauza grijii mari pe care o avea de a se face cunoscut, şi ca să nu gîndească, că în dorința sa de a insufla credință în sine, el avea în vedere propriile sale interese (căci el a citat mărturia lui Ioan şi aceie a lui Dumnezeu Tatăl, el a făcut mențiune de faptele sale şi a promis viața veşnică, folosindu-se de toate lucrurile pentru a-i atrage şi a-i cîştiga): cum zic eu, se bănuia că cei mai mulți îl învinuiau de slavă deşartă, iată ce adaugă el, fiți atenți: „Slavă de la oameni nu primesc“ (41); adică, eu n-am nevoie de ea; eu nu sînt de natură de a avea nevoie de slava care vine de la oameni. Dacă lumina soarelui nu primeşte de loc creştere din aceia a lămpii, eu trebuie să am nevoie cu atît mai puțin de slavă de la oameni. Dar dacă tu nu ai nevoie, pentru ce ai adus aceste mărturii? „ca voi să vă mîntuiți“. Iisus Hristos a spus-o mai sus, aici el o arată încă prin aceste

cuvinte: „Ca să aveți viață veșnică". El aduce chiar o altă dovadă, iat-o: „Dar v-am cunoscut că n-aveți în voi dragostea de Dumnezeu" (42). Cum sub pretext de zel și de iubire față de Dumnezeu, ei adesea îl persecutau, fiindcă el se pretinde egal cu Dumnezeu; precum știa la fel că nu vor crede în el, el a vrut să-i prevină și să-i împiedice să spună: Pentru ce vorbești tu așa? Eu o fac, le zice el, pentru a vă mustra, pentru că voi mă prigoniți nu din iubire față de Dumnezeu. Căci Dumnezeu mărturisește despre mine, și prin lucruri și prin Scripturi. Dacă deci, în gîndul că eu sînt potrivnic lui Dumnezeu, mai înainte voi m-ați alungat, voi mă persecutați, acum că vă fac cunoscut adevărul, voi ar trebui să vă grăbiți să veniți la mine, dacă ați fi avut puțin din iubirea față de Dumnezeu; dar voi nu-l iubiți cu adevărat. Eu am zis aceste lucruri pentru a vă dovedi că vă însuflețesc mîndria și vanitatea, și că, voi nu căutați decît să acoperiți invidia pe care mi-o purtați. Iată ce arată Iisus Hristos, nu numai prin ceea ce a zis, ci prin ceea ce adaugă apoi, căci zice: „Eu am venit în numele Tatălui Meu, și voi nu Mă primiți; dacă va veni un altul în numele său, pe acela îl veți primi" (43). Voi vedeți fraților, căci dacă peste tot Iisus Hristos zice că a fost trimis, că a primit de la Tatăl puterea ca să judece, și că nu poate să facă nimic de la sine însuși, aceasta o face pentru a înlătura orice motiv de învîrtoșare al evreilor.

Despre cine zice el că va veni în numele său? Despre Antihrist, și el arată răutatea și ferocitatea evreilor prin dovezi de neînlăturat. Dacă iubirea față de Dumnezeu vă îndeamnă să mă persecutați, voi trebuie deci, cu atît mai mult să-l persecutați pe Antihrist. Antihrist nu vă va vesti o asemenea învățătură ca a mea; el nu va zice că Tatăl l-a trimis, nici că vine din partea sa și prin porunca sa. Ci, dimpotrivă, el va exercita o putere tiranică, distrugînd ceea ce nu-i aparține lui, și dîndu-se drept Dumnezeu întregului univers, după cuvîntul Sf. Pavel: „Potrivnicul înălțîndu-se mai presus de tot ce se numește Dumnezeu, sau este făcut pentru închinare, așa încît să se așeze el în Biserica lui Dumnezeu și pe sine să se dea drept Dumnezeu" (II Tes. 2,4). Căci aceia înseamnă să vină în propriul său nume. Pentru mine eu nu vorbesc la fel; ci spun că am venit în numele Tatălui meu. Ori, după o așa dovadă, după ce a spus că el a venit în numele Tatălui, ei tot nu-l primesc, această stare făcea singură să se vadă de lumea întreagă că ei nu-l iubeau pe Dumnezeu. Și acum, prin contrastul față de ceea de trebuie să facă Antihrist, el scoate la lumină nerușinata lor răutate. Căci, pentru că ei nu primeau pe cel ce se declara trimisul lui Dumnezeu, și pentru că trebuiau să i se închine celui pe care nu-l cunoșteau ca Dumnezeu, dar care se avînta să fie Dumnezeul întregului univers, este vizibil că persecuția împotriva lui Iisus Hristos pornea din invidia lor și din ura împotriva lui Dumnezeu. Pentru aceasta Iisus Hristos dă două motive pentru ceea ce zice el; mai întîi, cel mai bun: „Ca voi să vă mîntuiți, ca să aveți viață"; dar, știind că ei vor rîde și-și vor bate joc de el, el le arată al doilea motiv, mai puternic decît acela, a ști, că dacă ei nu se supun și cadă nu ascultă de cuvîntul său, Dumnezeu nu va înceta pentru aceia de a lucra în toate lucrurile după obiceiul său.

2. Sfîntul Pavel, vorbind în mod profetic despre Antihrist, zice: „Dumnezeu le trimite lucrarea amăgirii, ca să dea ei crezămînt minciunii, şi ca să cadă sub osîndă toţi cei ce n-au crezut adevărul, ci le-a plăcut nedreptatea“ (2 Tes. 2,11-12). Mîntuitorul nu zice că Antihrist va veni, ci „dacă el vine“, coborîndu-se astfel la înţelesul ascultătorilor săi; nedreptatea lor nu sosise încă la mulţimea ei; pentru aceasta el a tăcut motivul acestei întîmplări. Dar sfîntul Pavel a spus-o deschis pentru cei ce sînt înţelepţi: acest Antihrist le ia evreilor orice scuză. Iisus Hristos descopere apoi cauza necredinţei lor, zicînd: „Cum puteţi voi crede, cînd primiţi mărire unii de la alţii şi mărirea cea de la unicul Dumnezeu nu o căutaţi?“ (44). Prin care el arată că ei nu aveau în vedere interesele lui Dumnezeu, ci ei îşi ascundeau propriile lor patimi sub acest pretext al lor. Ei erau, în sfîrşit, atît de departe de a face ceea ce făceau pentru slava lui Dumnezeu încît căutau mai mult slava oamenilor decît cea a lui Dumnezeu. Cum ar fi conceput ei un aşa de mare zel pentru slava lui Dumnezeu, ei care o disprețuiau aşa de mult, încît îi preferau slava omenească? Apoi, după ce a zis că evreii nu aveau iubire faţă de Dumnezeu, şi le-a dovedit-o prin două adevăruri: unul prin ceea ce făceau împotriva lui: altul, prin ceea ce făceau pentru Antihrist, şi le-a demonstrat clar că ei erau nevrednici de orice iertare, Iisus Hristos face să reapară Moise pentru a pronunţa împotriva lor o nouă învinuire.

„Să nu vi se pară că Eu vă voi învinui la Tatăl. Este cine să vă învinuiască: Moise, în care voi aţi nădăjduit“ (45). Căci dacă aţi fi crezut în Moise M-aţi fi crezut şi pe Mine, căci despre Mine a scris acela“ (46). Iar dacă celor scrise de el nu credeţi, cum veţi crede în cuvintele Mele?“ (47). Adică, în ceea ce faceţi împotriva mea, Moise este acesta care va fi învinuit înainte de mine, refuzul de a crede voi îl atinge mai mult pe Moise decît pe mine. Voi vedeţi în ce fel îi respinge pînă în adîncul lor, şi le ia orice motiv de apărare. Atunci cînd mă persecutaţi, voi dovediţi iubirea pe care o aveţi faţă de Dumnezeu? Ori, eu am făcut să se vadă că ura este împotriva lui Dumnezeu care vă împinge să lucraţi aşa. Voi mă învinuiţi că nu păzesc Sîmbăta şi calc legea? Eu m-am apărat deaceastă învinuire. Voi asiguraţi că vă arătaţi credinţa voastră lui Moise în ceea ce aveţi îndrăzneala să faceţi împotriva mea? Şi eu vă arăt chiar în aceia că nu ascultaţi faţă de Moise. Şi atîta este de fals că eu mă opun legii; încît voi nu veţi avea alt acuzator decît pe cel care v-a dat legea. Cum deci, vorbind despre Scripturi, Iisus Hristos zicea: „Voi credeţi că în ele aveţi viaţă veşnică“; acum la fel, vorbind despre Moise, el zice: „Căci voi socotiţi“: unde se vede că Mîntuitorul îi mustră în toate prin cuvintele lor proprii.

Şi prin ce vom şti noi, vor zice evreii,că Moise trebuie să fie învinuitorul nostru, şi că tu nu vorbeşti decît în zadar? Ce este comun între tine şi Moise? tu nu ai păzit sîmbăta pe care el a poruncit s-o păzim: cum se va purta el ca acuzator împotriva noastră? Şi cum vei dovedi tu că noi vom crede într-un altul care va veni în numele său propriu? Toate lucrurile acestea , tu le spui fără martori şi fără dovezi. Desigur ele îşi găsesc dovada în ceea ce am spus eu mai sus: pentru că, prin faptele mele, prin

mărturia lui Ioan, prin aceia a Tatălui, este evident şi sigur că Dumnezeu este care m-a trimis, sigur că Moise va fi acuzatorul vostru. În sfîrşit, ce a zis Moise? „Oare pe cineva care face minuni şi semne, care cheamă la Dumnezeu, şi care prezice cu adevărat viitorul, nu va trebui crezut el" (Deut. 13,1), Iisus Hristos n-a făcut el toate aceste lucruri? El a făcut adevărate minuni a căror adevăr nu poate fi contestat, el i-a atras pe toţi oamenii la Dumnezeu, el a confirmat prezicerile sale prin împlinirea lucrurilor pe care le-a prezis. Dar unde este dovada că evreii vor crede în altul? În aceia că ei l-au persecutat şi l-au urît pe Iisus Hristos. Cei ce se declară împotriva celui care vine cu porunca lui Dumnezeu îl vor primi fără îndoială pe cel care este potrivnic şi duşmanul lui. Apoi, dacă Mîntuitorul, după ce a zis: „Eu nu primesc mărturie de la un om" îl citează acum pe Moise, nu vă miraţi, că nu la Moise i-a trimis el pe evrei, ci la sfintele şi divinele Scripturi: şi fiindcă ei se temeau mai puţin de el ca de legiuitorul lor, el li-l prezintă în persoană ca învinuitorul lor, pentru a le insufla mai multă teamă şi frică. După care el respinge puţin cîte puţin fiecare din vorbirile lor.

Daţi-i acesteia toată atenţia fraţii mei: evreii ziceau că ei îl persecutau pe Iisus Hristos din iubire faţă de Dumnezeu; şi Iisus Hristos le arată lor că ei îl persecută din ură faţă de Dumnezeu. Evreii se avîntau de a fi ataşaţi de Moise, şi Mîntuitorul le dovedeşte că persecuţia lor venea din aceia că ei nu credeau în Moise; căci dacă ei ar fi fost zeloşi pentru lege, ei ar fi trebuit să-l primească pe cel ce împlinea legea. Dacă ei îl iubeau pe Dumnezeu, ei ar fi trebuit să creadă în cel ce atrăgea la Dumnezeu dacă ei credeau în Moise, ei trebuiau să i se închine celui ce i-a prezis lui Moise. Pentru că înainte de a refuza să mă credeţi, voi aţi refuzat să-l credeţi pe Moise; că acum voi mă alungaţi, pe mine care vi-l vestesc de aceasta nu trebuie să ne mirăm. Cum Iisus Hristos face să se vadă că cei ce-l admirau pe Ioan îl disprețuiau ei înşişi declarîndu-se împotriva lui, pe Iisus persecutîndu-l; la fel, el dovedeşte că chiar aceiaşi evrei, atunci cînd îşi închipuiau că cred în Moise, nu o credeau; şi el întoarce împotriva lor tot ceea ce alegeau ei pentru a se apăra. Eu sînt atît de departe, zice el, de a vă întoarce de la lege, încît eu îl iau drept martor împotriva voastră chiar pe propriul vostru legiuitor. Iisus Hristos declară deci că Scripturile dau mărturia aceasta: dar unde? el n-o arată, şi aceasta pentru a le insufla lor mai multă teamă şi groază, şi pentru a-i pune să caute, să cerceteze şi să-l întrebe. Dacă el le-ar fi arătat locurile, fără ca ei să-l întrebe, ei ar fi respins mărturia. Dar pentru că au fost puţin atenţi la ceea ce le zicea Iisus Hristos, înainte de orice lucru ei l-ar fi întrebat şi învăţau de la el. Iată pentru ce, nu numai că le dă dovezi şi mărturii clare şi evidente, ci adesea el le face mustrări şi ameninţări, pentru a-i aduce puţin prin teamă: şi cu toate acestea ei păstrau tăcerea. Aşa este în sfîrşit răutatea: orice se zice şi orice se face, ea nu se schimbă de loc, ea îşi păstrează totdeauna veninul ei.

OMILIA 42

„După acestea, Iisus S-a dus dincolo de Marea Galileii, adică a Tiberiadei. Şi a mers după El mulţime multă, pentru că vedeau minunile pe care le făcea cu cei bolnavi. Şi S-a suit pe munte şi a şezut acolo cu ucenicii Săi. Şi era aproape Paştile, praznicul Iudeilor" **(Cap.6, Vers.1,2,3,4-Vers.15).**

1. Este bine cîte odată a se retrage departe de persecuţie.
2. Minunea înmulţirii pîinilor.- Greşeala lui Marcion.
3. Cu cîtă grijă le dă Iisus Hristos ucenicilor săi învăţăturile sale în lucrarea minunilor sale.

1. Să nu stăm înaintea celor răi, fraţii mei dragi, ci să le lăsăm cîmp liber atacurilor lor împotriva noastră, pe atît pe cît putem ca să nu ne compromitem virtutea noastră; aşa se opreşte şi se face inutilă toată furia lor. Şi precum un tăietor, dacă dă împotriva unui corp dur şi tare, revine cu mare izbitură asupra celui ce a dat şi l-a despicat; şi, precum el îşi pierde imediat violenţa şi toată puterea, dacă, cu toate că a dat cu tărie, el nu întîlneşte nimic din ceea ce ar fi tare şi rezistent: la fel oamenii mînioşi şi nestatornici devin mai furioşi, atunci cînd ne opunem lor; şi dacă cedăm, imediat se potoleşte mînia lor. Iată pentru ce Iisus Hristos, atunci cînd fariseii au aflat că el avea în urma sa mai mulţi ucenici decît Ioan, şi că boteza mai mulţi decît el, s-a dus în Galileia pentru a potoli mînia lor, şi prin retragerea sa a potolit furia care s-a aprins fără îndoială în inima lor prin invidia pe care i-o purtau. Despre întoarcerea în Galileia, el nu mai merge în aceleaşi locuri unde a fost şi mai înainte. El nu vine în Cana, ci merge pe malul mării. O mare mulţime de popor îl urma pentru a contempla minunile lui. Ce minuni? Pentru ce nu le arată Sfîntul Ioan? Fiindcă acest evanghelist şi-a umplut cartea sa în cea mai mare parte cu prezicerile lui Iisus Hristos. În sfîrşit, în istoria unui an întreg şi chiar a sărbătorilor Paştilor, el nu aminteşte de nici o altă minune decît despre vindecarea paralizatului şi a fiului sutaşului; fiindcă el n-a vrut să spună totul, şi sigur el n-ar fi putut-o face; el s-a mulţumit deci să spună o parte mică din faptele mari ale lui Iisus Hristos pe care le-a lucrat.

„Şi mulţime de popor îl urma", zice el, „pentru că vedeau minunile pe care le făcea cu cei bolnavi". Acest popor nu-l urma pe Iisus prin credinţă tare şi curată: ei se lăsau duşi mai mult din curiozitatea de a vedea minunile decît din iubire pentru învăţătura minunată pe care o auzeau vestindu-se: ceea ce arată un suflet îngroşat căci, zice apostolul: „minunile sînt nu pentru credincioşi, ci pentru necredincioşi" (1 Cor. 14,22). Dar poporul, despre care vorbeşte Sfîntul Matei, nu era la fel, ascultaţi ce zice el: „Toţi erau uimiţi pentru învăţătura Lui, că îi învăţa pe ei ca Unul care are putere" (Mt. 7,28,29). Pentru ce s-a urcat Iisus pe un munte şi s-a aşezat acolo cu

ucenicii săi? Aceasta din cauza minunii pe care se îndrepta s-o facă. Dar că ucenicii s-au urcat acolo singuri, era greşala poporului care nu l-a urmat. Apoi, Iisus Hristos nu s-a urcat pe un munte pentru acest motiv singur, ci şi pentru a ne învăţa să fugim de mulţime şi de tumult, şi să arate că singurătatea este proprie studiului înţelepciunii. Adesea tot aşa Iisus se retrăgea pe munte, şi-şi petrecea acolo toată noaptea în rugăciune (Lc. 6,12), pentru a ne învăţa că cel ce vrea să se apropie de Dumnezeu, trebuie să aibă sufletul liber, lipsit de orice tulburare şi de orice risipire; şi să caute un loc plăcut şi liniştit.

„Şi era aproape Paştile, praznicul Iudeilor" (4). Pentru ce, veţi zice voi Iisus Hristos nu s-a dus la această sărbătoare, şi atunci cînd toţi mergeau la Ierusalim, pentru ce merge el în Galileia, nu singur, ci însoţit de ucenicii săi; şi de acolo la Capernaum? Din cauza mîniei evreilor pentru că înlocuia puţin cîte puţin legea.

„Deci ridicîndu-şi Iisus ochii şi văzînd că mulţime vine către El" (5). Aici Iisus Hristos ne face să cunoaştem că el nu s-a aşezat niciodată cu ucenicii săi, fără un motiv deosebit; pentru a le vorbi, pentru a-i învăţa cu atenţie, şi pentru a-i lega mai mult de sine: în care vedem grija mare a providenţei sale divine pe care o avea, şi cît se cobora el pentru a se potrivi slăbiciunii lor. Ei erau aşezaţi toţi împreună, fără îndoială cu ochii aţintiţi unii asupra altora. Apoi „Văzînd că mulţime multă vine către El". Ceilalţi apostoli arată că ucenicii, apropiindu-se de Iisus, l-au rugat şi au stăruit să nu-i trimită după mîncare. Sfîntul Ioan zice că Iisus Hristos i s-a adresat lui Filip. Eu o cred adevărată şi una şi alta din descrieri, dar aceste lucruri nu s-au petrecut în acelaşi timp; una a precedat-o pe cealaltă, şi faptele descrise sînt diferite. Pentru ce i s-a adresat deci lui Filip? Iisus Hristos ştia care dintre ucenicii săi avea nevoie de mai multă învăţare: şi Filip i-a zis lui Iisus: „Arată-ne pe Tatăl, şi ne este deajuns" (Ioan 14,8). Petru aceasta îl învaţă el mai înainte despre ceea ce va face: dacă el ar fi făcut în mod simplu minunea, şi fără a-l pregăti nu i-ar fi părut aşa de mare. El are grijă deci să-l facă mai întîi să-i trezească dorinţa lui, ca să cunoască mai bine măreţia minunii. Fiţi atenţi la răspuns: „De unde vom cumpăra pîine, ca să mănînce aceştia?". Domnul a făcut la fel, în legea veche, cu privire la Moise, şi aceia înainte de a face minunea pe care voia s-o facă: „Ce ţii tu în mîna ta?" (Ieş. 4,2) îi zice el. Precum minunile care vin pe neaşteptate şi dintr-odată, fac să se uite uşor ceea ce s-a petrecut înainte, Iisus Hristos îl face atent pe Filip, făcîndu-l mai întîi să simtă şi să-şi arate îngrijorarea lui; ca apoi mirarea lui să nu-l facă să uite amintirea despre ceea ce i-a zis şi a recunoscut el însuşi, şi ca şi comparaţia pe care-o va face să-i arate toată măreţia minunii. Iată ce s-a întîmplat cu această ocazie. Filip, la întrebarea lui Iisus Hristos răspunde: „Pîini de două sute de dinari nu le va ajunge, ca să ia fiecare cîte puţin" (7). Dar Iisus Hristos zicea acestea ca să-l încerce (TENTER), căci El ştia ce avea să facă" (6). Ce înseamnă acest cuvînt: „Ca să-l încerce"? Iisus Hristos nu ştia ce va răspunde Filip? Aceasta nu se poate spune.

2. Care este deci sensul acestui cuvînt? Noi putem să-l aflăm din cărţile Vechiului Testament, unde se citeşte: „După aceia Dumnezeu l-a încercat

pe Avraam şi i-a zis: Ia pe Isaac fiul tău cel unul născut, pentru care ai suferit atîtea necazuri" (Fac. 22,1,2). Căci Dumnezeu nu zice aceia pentru a şti dacă Avraam se va supune, „El care cunoaşte toate lucrurile înainte ca ele să se fi făcut" (Dan. 13,42). Dar, într-un loc şi-n altul, Dumnezeu vorbeşte în felul oamenilor, ca atunci cînd zice Scriptura: „Dumnezeu pătrunde în adîncurile inimii" (Rom. 8,27), ea nu-i atribuie lui Dumnezeu o ignoranţă, ci o cunoaştere exactă şi desăvîrşită; astfel, atunci cînd zice ea: „Dumnezeu încerca"; aceia nu înseamnă alt lucru, decît că Domnul cunoştea exact, sau se mai poate spune că Dumnezeu i-a făcut mai tari în credinţă, dîndu-i atunci lui Avraam şi acum lui Filip, o mai mare cunoaştere a minunii chiar prin întrebarea pe care le-o pune. Pentru aceasta evanghelistul, de teamă ca simplitatea acestor cuvinte să nu vă insufle sentimente greşite, a adăugat: „Căci el ştia bine ce avea să facă". De altfel, trebuie să vedem peste tot grija pe care o are evanghelistul să mustre toate bănuielile rele. La fel ca în acest loc el are grijă să prevină falsa părere că evreii puteau să zică: „Căci el ştia ce avea să facă"; la fel, atunci cînd zice mai sus: evreii îl persecutau „fiindcă nu numai că nu păzea sîmbăta, ci fiindcă zicea că Dumnezeu este Tatăl său, făcîndu-se egal cu Dumnezeu" (Ioan 5,18). Dacă nu acesta ar fi fost sentimentul pe care voia Iisus Hristos însuşi ca să-l aibă despre el şi pe care l-a întărit şi l-a confirmat prin faptele sale, el s-ar fi oprit ca să înlăture greşala. În sfîrşit, dacă în ceea ce zicea Iisus Hristos despre el însuşi, evanghelistul se teme de interpretările greşite şi merge înaintea ideilor false care se puteau forma, cu atît mai mult, în ceea ce ziceau alţii despre el, a trebuit să se teamă să lase să treacă greşelile fără să le semnaleze. Dacă deci, în acest loc, el n-a zis nimic, aceasta fiindcă el ştia că aceste cuvinte exprimau gîndul lui Iisus Hristos şi voinţa sa veşnică. Iată pentru ce sfîntul Ioan, zicînd: „Făcîndu-se egal cu Dumnezeu", n-a adăugat să corecteze, căci părerea evreilor nu era de loc falsă, şi că în aceia ei aveau despre Iisus Hristos o părere dreaptă pe care trebuiau s-o aibă, faptele lui statornicind şi arătînd această egalitate.

Atunci deci cînd Iisus Hristos l-a întrebat pe Filip; „Zis-a Lui unul din ucenici, Andrei, fratele lui Simon Petru" (8). Este aici un băiat care are cinci pîini de orz şi doi peşti. Dar ce sînt acestea la atîţia?" (9). Andrei are un sentiment mai mult decît Filip, şi cu toate acestea el n-a înţeles intenţia lui Iisus Hristos. De altfel cred că el n-a vorbit aşa la întîmplare ci că învăţînd minunile proorocilor, ca aceia a lui Elisei în înmulţirea pîinilor (4 Reg. 4,42), el avea ceva simţ mai mult, fără a atinge pentru aceia culmea. Pentru noi fraţilor, care iubim masa, să vedem aici care era hrana acestor oameni minunaţi, cît era de simplă prin calitatea şi numărul de fărîmituri, şi să încercăm să-i imităm în aceia. Ceea ce zice Andrei apoi arată multă îngroşare, căci la aceste cuvinte: Un băiat are cinci pîini de orz, el adaugă: „Dar ce sînt acestea la atîţia?" El credea că cel ce lucra minunile va face puţin lucru din puţin (mic din mic) şi mult din mult (mare din mare). Dar în aceasta el se înşela, căci îi era la fel de uşor lui Iisus să facă un mare prisos şi cu mult şi cu puţin, căci el nu avea nici o nevoie să aibă materie în mîinile sale. Dar de teamă ca să nu se creadă că nu era potrivit înţelepciunii sale să

se folosească de făpturi, cum au învățat-o în mod fals marcioniții, el s-a folosit în mod expres de lucrurile create pentru a face minuni. Atunci cînd aceşti doi ucenici şi-au pierdut orice nădejde, Iisus Hristos face minunea. În acest fel, după ce au recunoscut şi au mărturisit greutatea de a găsi această calitate de pîine care trebuia pentru a o da spre mîncare acestei mulțimi de popor, minunea le era mai folositoare şi mai avantajoasă, făcîndu-i să cunoască virtutea şi puterea lui Dumnezeu. Şi cum această minune era de natura celor pe care le-au făcut profeții, cu toate că Iisus Hristos nu o face la fel ca ei şi face să-i premeargă fapta de mulțumire, de teamă totodată ca aceste persoane simple şi slabe să nu creadă în vreo bănuială şi în îndoială, vedeți, fraților, cum ia toate mijloacele pentru a ridica sufletul lor şi a-i face să simtă diferența. Atunci cînd pîinile nu apăreau încă, chiar atunci face minunea, ca să ştiți că ceea ce nu este de loc, ca şi ceea ce este, lui îi este în mod egal supus, aşa cum o arată sfîntul Pavel: „Dumnezeu cheamă ceea ce nu este la ființă ca şi cele ce sînt" (Rom. 4,17). Ca şi cum masa era pregătită şi prînzul servit, Iisus Hristos porunceşte imediat ca să-i facă să se aşeze: şi iată prin ce ridică sufletul ucenicilor săi. Dar dovada că întrebarea pe care le-a pus-o le era utilă, este că ei imediat au ascultat; nu s-au tulburat, nu zic: Ce vrea să spună aceia? Pentru ce porunceşti tu să-i punem să şadă, atunci cînd nu se vede nimic de mîncare? Astfel, ucenicii, înainte de a vedea minunea, au început să creadă ei care la început nu credeau şi care ziceau: „De unde vom cumpăra noi atîtea pîini?" Sau mai scurt ei au făcut poporul să se aşeze imediat cu bucurie.

Dar de unde vine că Iisus Hristos, înainte de a vindeca paralizatul, de a învia un mort, de a potoli furtuna, nu se roagă de loc, şi aici se roagă atunci cînd trebuie să înmulțească pîinile? Aceasta o face pentru a ne învăța că înainte de a mînca, trebuie să dăm mulțumită lui Dumnezeu. Apoi, Iisus Hristos în cele mai mici lucruri are obicei să dea mulțumită lui Dumnezeu, ca să învățați că aceasta nu prin nevoie o face, căci dacă ar fi avut nevoie s-o facă, el ar fi făcut-o în lucrurile cele mai mari pe care le-a făcut. Dar cel care le-a făcut cu această supremă autoritate, nu se poate îndoi că, în altele nu lucrează aşa prin îngăduință.

3. Mai mult, aici era prezentă o mare mulțime de popor pe care trebuia să-l convingă că el era trimisul lui Dumnezeu. Iată pentru ce, atunci cînd Iisus Hristos face ceva minune în particular, el nu face fapte de mulțumire; ci dacă le face în prezența mai multora, el o face pentru a ridica bănuiala că era dușmanul lui Dumnezeu şi potrivnic Tatălui său. „Şi Iisus a luat pîinile şi, mulțumind, a dat ucenicilor, iar ucenicii celor ce şedeau; asemenea şi din peşti, cît au voit ei" (11). Remarcați deosebirea care este între slujitor şi stăpîn: slujitorii, primind harul cu măsură, făceau la fel minunea lor; dar Dumnezeu, lucrînd cu putere absolută, lucrează toate lucrurile cu o putere absolută, cu o strălucire de putere.

„Iar după ce s-au săturat, a zis ucenicilor Săi: Adunați fărîmiturile ce au rămas, ca să nu se piardă ceva. Deci au adunat şi au umplut douăsprezece coşuri de fărîmituri, care au rămas de la cei care au mîncat din cele cinci

pîini de orz" (12, 13). Iisus Hristos nu face să se adune fărîmiturile prin afecţiune şi prin vanitate, ci ca să nu se privească minunea ca o închipuire şi o faimă, şi pentru aceasta creiază el din nou, folosindu-se de materia pe care o are în mîinile sale. Pentru ce a făcut Iisus Hristos să împartă pîinea ucenicii săi, şi nu poporul? Fiindcă voia să-i înveţe mai întîi pe ei, care trebuiau să fie învăţătorii întregii lumi. Poporul nu trebuia să scoată încă un rod prea mare din minuni; în sfîrşit, ei au uitat-o imediat pe aceasta şi cereau alta. Dar ucenicii trebuiau să se folosească foarte mult, şi acela nu era un fapt slab pentru a-l condamna mai mult pe Iuda, care a purtat un coş ca şi ceilalţi. Ori, că Iisus Hritos a făcut-o aceasta pentru învăţarea lor, aluzia pe care o face el aici arată clar aceia: „Tot nu înţelegeţi, nici nu vă aduceţi aminte de cele cinci pîini şi cîte coşuri aţi luat?" (Mt. 16,9). Şi chiar pentru aceasta a fost egal numărul coşurilor cu cel al ucenicilor. Dar în a doua minune, cum erau învăţaţi deja, nu mai rămîn decît şapte coşuri. Pentru mine, în această minune, eu nu admir numai înmulţirea pîinilor, ci cu această cantitate de fărîmituri admir acest număr drept de coşuri, şi grija pe care a avut-o Iisus Hristos ca să nu rămînă nici mai multe nici mai puţine, ci în mod precis ceea ce a vrut el prevăzînd consumul care se va face a fost semnul vădit al unei puteri nespuse. Aceste fărîmituri întăriră minunea, dovedind, şi că el nu avea de loc faimă acolo nici închipuire şi că prînzul a lăsat şi resturi în Minunea peştilor chiar care i s-au prezentat; iar după învierea sa el n-o mai foloseşte ca materie. Pentru ce? pentru a ne învăţa că dacă ,s-a folosit cu această ocazie de un lucru creat deja aceasta nu avea nevoie de materie nici de elemente şi că aceasta o face în mod unic pentru a le închide gura ereticilor.

„Iar oamenii văzînd minunea pe care a făcut-o ziceau: Acesta este în adevăr Proorocul Care va să vină în lume" (14). O semn al lăcomiei! Iisus Hristos a făcut o mulţime de minuni mai strălucite decît aceasta şi ei n-au recunoscut şi mărturisit că el era profetul decît după ce s-au săturat. Dar descrierea noastră ne arată că ei nu erau în aşteptarea a ceva mare şi a unui profet strălucit. În sfîrşit unii ziceau: „Nu eşti tu proorocul?" alţii: „El este proorocul? Cunoscînd Iisus deci că au să vină şi să-L ia cu sila ca să-L facă rege. S-a dus iarăşi la munte El singur" (15). Vai! cît este de tiranică împărăţia lăcomiei! Ce uşurinţă de suflet! Ei nu se mai gîndesc la lege, nu se mai îngrijesc de călcarea sîmbetei. Ei nu mai sînt împinşi de rîvnă faţă de Dumnezeu din iubire; pîntecele lor este plin, ei au uitat totul; iată acum, proorocul lor şi merg să-l încoroneze rege: dar Iisus Hristos fuge. Pentru ce? Pentru a ne învăţa să dispreţuim demnităţile, şi să ne facă să cunoaştem că el n-are nevoie de lucrurile pămînteşti. Cel care, venind în lume, a căutat simplitatea în totul, în alegerea unei mame, a unei case, a unei puteri, în educaţia sa, în hainele sale, nu trebuia să se facă strălucit prin lucrurile pămînteşti: el era mare şi strălucit prin lucrurile pe care le-a adus din cer, prin îngeri, prin stele, prin glasul Tatălui pe care l-a făcut să se audă, prin mărturia Duhului Sfînt, prin profeţi care cu mult mai mult înainte l-au vestit. Pe pămînt, totul era de jos, totul era vechi, ca puterea sa să strălucească şi mai mult. Mai mult, el a venit pentru a ne învăţa că

trebuie să dispreţuim lucrurile prezente şi să nu admirăm ceea ce se pare strălucit în viaţa aceasta, ci să ne rîdem de ele şi să nu iubim decît bunurile viitoare. În sfîrşit, cel ce admiră lucrurile din această lume nu le admiră pe cele din cer. Iată pentru ce îi zice Iisus Hristos lui Pilat: „Împărăţia mea nu este din lumea aceasta: (Ioan 18,36), ca să nu pară că el se foloseşte de ameninţare nici de puterea omenească pentru a dovedi nevinovăţia sa. Pentru ce zice dar profetul: „Iată regele tău care vine la tine blînd şi smerit; călare pe mînzul asinei a celei de sub jug? (Zah. 9,9; Mt. 21,5). Profetul vorbeşte despre împărăţia cerească şi nu despre cea pămîntească. Pentru aceasta Iisus Hristos zicea încă: „Eu nu iau slavă de la oameni" (Ioan 5,41).

OMILIA 43

„Şi cînd s-a făcut seară, ucenicii Lui s-au coborît la mare. Şi intrînd în corabie, mergeau spre Capernaum, dincolo de mare. Şi iată s-a făcut întuneric şi Iisus încă nu venise la ei. Şi suflînd vînt mare, marea se întărîta" **(Cap.6, Vers. 16,17,18- Vers.26).**

1. Iisus trece marea fără barcă şi potoleşte furtuna. Iisus făcea minuni sigure, fără alte mărturii decît ucenicii săi.

2. Nestatornicia şi uşurinţa poporului. Minunea trecerii Mării Roşii, minunea lui Iisus Hristos mergînd pe mare; diferenţa lor. Dumnezeu vrea ca să-i dăm mulţumire pentru bunurile duhovniceşti şi trupeşti pe care ni le dă. Să nu-i cerem lui Dumnezeu decît bunurile duhovniceşti, ca singurele necesare. Care sînt lucrurile pe care trebuie să i le cerem mai întîi Domnului. Păcătoşii, stricaţii, sînt bogaţi, pentru ce? A iubi adevăratele bogăţii.

I. Iisus Hristos nu numai cînd este aproape cu trupul, de ucenicii săi, se ocupă de ei, ci şi atunci cînd este absent şi foarte departe. Atotputernicia sa îi permite să producă asemenea efecte în împrejurimi mult mai diferite. Remarcaţi, spre exemplu, ceea ce face aici: lăsîndu-i pe ucenicii săi, el rămase pe munte. Învăţătorul fiind absent, ucenicii, spre seară coborîră pe malul mării şi rămaseră acolo pînă seara să aştepte ca să sosească; atunci cînd a sosit seara, în neliniştea şi nerăbdarea în care erau, ei îl căutau cu stăruinţă pe Învăţătorul lor drag, atît era de cuprins sufletul lor de focul iubirii faţă de el. Ei nu zic: Seara a venit, noaptea este aproape, acum unde vom merge noi? Acest loc este periculos, ora este periculoasă: inspiraţi prin iubirea lor fierbinte, ei urcă într-o barcă. Şi nu fără motiv arată evanghelistul timpul, ci pentru a arăta fierbinţeala iubirii lor. Pentru ce s-a depărtat oare Iisus de ucenicii săi? sau mai bine pentru ce apărea el din nou singur, mergînd pe mare? Mai întîi, pentru a-i învăţa cît era de trist şi de periculos pentru ei de a fi singuri şi separaţi de el, şi pentru a aprinde şi mai mult inima lor; în al doilea rînd, pentru a le arăta puterea sa. Cum Iisus Hristos nu-i învăţa numai în public cu tot poporul, ci şi în particular, la fel

făcea pentru ei minuni în particular pe care poporul nu le vedea, fiindcă era drept ca cei cărora trebuia să le încredințeze întoarcerea şi conducerea lumii întregi, să primească la fel mai mari haruri şi mai mari daruri decît ceilalți.

Şi care sînt minunile, veți zice voi, pe care le-au văzut singuri ucenicii? Schimbarea la față, minunea pe care o face Iisus aici pe mare, multe lucruri minunate după învierea sa, şi, cum cred eu, multe altele încă. Ucenicii vin dar spre Capernaum; cu adevărat că nu ştiau unde a mers Învățătorul lor dar sperau să-l întîlnească acolo sau în călătoria lor. Sfîntul Ioan arată zicînd că sosind seara, Iisus nu venise încă, şi că marea s-a tulburat din cauza unui vînt puternic care sufla. Şi ucenicii? Ei erau tulburați, şi sigur, aveau motiv să fie; multe lucruri puteau să-i tulbure: timpul, căci era noapte; furtuna, căci marea se umflase; locul, căci ei nu erau aproape de pămînt. „După ce au mers deci ca la douăzeci şi cinci sau treizeci de stadii, au văzut pe Iisus umblînd pe mare şi apropiindu-se de corabie şi s-au înfricoşat" (19) Iar El le-a zis: Eu sînt, nu vă temeți!" (20). Pentru ce li se arată el? Pentru a-i face să cunoască că el este cel ce va potoli furtuna. Aceste cuvinte ale evanghelistului ne fac s-o înțelegem: „Deci voiau să-L ia în corabie, şi îndată corabia a sosit la pămîntul la care mergeau" (21). Astfel, nu numai că i-a scăpat din pericol, ci i-a făcut să sosească bucuroşi la mal. El nu s-a arătat poporului mergînd pe mare, fiindcă această minune era mai presus de puterea lui, şi chiar nu s-a arătat multă vreme ucenicilor săi, ci s-a arătat, el a apărut şi a dispărut imediat; mie mi se pare că aici este o altă minune decît cea pe care o descrie sfîntul Matei, şi chiar multe lucruri arată că este deosebită. Apoi, adesea Iisus Hristos face aceleaşi minuni, ca să nu uimească numai pe cei ce le văd ci, ca fiind obişnuiți să le vadă, aceştia să le primească cu multă credință.

„Eu sînt nu vă temeți". Iisus prin cuvîntul său, alungă teama din inima lor; el nu face la fel cu altă ocazie cînd zice Petru: „Doamne dacă eşti Tu porunceşte-mi să vin la Tine" (Mt. 14,28). Pentru ce atunci dar nu l-au recunoscut imediat ucenicii, pe cînd acum ei îl recunosc şi cred în el? Fiindcă atunci furtuna continua şi tulbura barca, şi acum glasul lui potoleşte furtuna. Dacă nu este aşa, este sigur cum am spus-o, fiindcă Iisus Hristos, făcînd adesea aceleaşi minuni, primele le făceau pe cele de a doua oară mai crezute. Şi pentru ce nu urcă el în barcă? Pentru a face o minune, mai mare, şi în acelaşi timp pentru a-şi arăta mai clar divinitatea sa, şi pentru a arăta că atunci cînd a dat mulțumită, el n-a făcut-o din nevoie, ci prin îngăduință. El permite ca furtuna să se ridice, pentru a-i angaja să-l caute mai mult, şi a potolit-o imediat, pentru a-şi arăta puterea; în sfîrşit, el n-a urcat în barcă pentru a face o minune mai mare.

„A doua zi, mulțimea, care sta de cealaltă parte a mării, a văzut că nu era acolo decît numai o corabie mai mică în care intraseră ucenicii Lui şi că Iisus nu intrase în corabie împreună cu ucenicii săi, ci plecaseră numai ucenicii Lui" (22), au intrat chiar ei înşişi într-o altă corabie care sosise de la Tiberiada. Pentru ce arată sfîntul Ioan toate amănuntele acestea, şi pentru ce n-a zis el doar a doua zi, oamenii fiind intrați în corabie, s-au

dus? El vrea să ne învețe un alt lucru. Că dacă Iisus Hristos nu i-a spus aceia deschis poporului, cu toate acestea a arătat-o în mod tainic şi a dat să se gîndească, căci el zice: „Mulțimea a văzut că nu era acolo decît o barcă", că Iisus n-a intrat în ea cu ucenicii săi şi fiind intrați în corăbii care soseau de la Tiberiada" au venit la Capernaum căutîndu-l pe Iisus". În sfîrşit, ce rămînea de gîndit, decît că Iisus plecase la Capernaum traversînd marea cu picioarele? Nu se putea zice că el a trecut marea în altă barcă, nu era decît una, zice sfîntul Ioan, aceia în care au intrat ucenicii. Totodată, după o aşa de mare minune, ei nu l-au întrebat pe Iisus cum a putut trece marea, ei nu se informau de o minune aşa de însemnată. Ce zic ei? „Învățătorule, cînd ai venit aici?" (25) Mai puțin se presupune că evanghelistul a pus aici „cînd" pentru „cum", şi în acelaşi sens.

2. Aici încă, fraților, este important de a fi atenți la nestatornicia şi la uşurătatea acestui popor. Aceiaşi care au zis: acesta este profetul; aceia care l-au căutat pe Iisus pentru a-l face rege, l-au găsit, ei nu se mai gîndesc la aceasta, şi pe cînd ar fi trebuit să-l admire ei încetează să creadă în amintirea minunii lui Iisus Hristos pentru faptele lui. Poate că de aceia îl mai căutau ca să le dea să mănînce ca şi mai înainte.

Evreii au trecut Marea Roşie sub conducerea lui Moise, dar acea minune era cu totul diferită de aceasta. Ceea ce face Moise, o face ca şi slujitor, el o obține prin rugăciune (Ieş. 14,22), dar Iisus Hristos lucrează totul prin suprema sa autoritate şi puterea sa supremă. Acolo suflarea unui vînt de miazăzi usucă marea, şi evreii trec marea ca pe uscat; dar aici minunea este mult mai mare: apa, fără să-şi piardă nimic din natura sa, îl poartă pe Domnul pe spatele ei, confirmînd acest cuvînt „Domnul umblă peste apele mării" (Iov. 9,8). Apoi, minunea pîinilor era bine pusă la locul ei în clipa cînd Iisus Hristos intra în Capernaum, în mijlocul unui popor necredincios şi înverşunat: el voia să înmoaie aceste inimi nesupuse, nu numai prin minunile pe care le lucra în oraş, ci şi prin cele pe care le făcea afară din cetate. O aşa mulțime de oameni, intrînd în oraş cu atîta rîvnă şi fierbințeală, nu era un spectacol capabil să amuțească şi o piatră? Pe cînd nimeni n-a fost atins, nimeni n-a fost mişcat; ci ei nu căutau toți decît hrana trupească; iată pentru ce-i mustră Iisus Hristos.

Instruiți prin aceste exemple, dragii mei frați, să binecuvîntăm pe Domnul, să-i mulțumim nu numai pentru bunurile pămînteşti pe care ni le dă, ci mai mult pentru bunurile duhovniceşti pe care ni le dă. El vrea ca să-i mulțumim şi pentru unele şi pentru altele; şi pentru a vărsa peste noi bunurile duhovniceşti ni le dă el şi pe cele pămînteşti; el previne, el îi atrage pe cei ce sînt mai îngroşați şi mai nedesăvîrşiți prin bunurile simțite, fiindcă doresc încă lucrurile lumii. Dar dacă, după ce le-au primit, ei se închid în sine, el le face mustrări şi reproşuri. Iisus Hristos a vrut mai întîi să-i dea paralizatului bunurile duhovniceşti; dar cei ce erau prezenți se opuneau şi nu puteau s-o sufere: căci Iisus zicînd: „Iertate sînt păcatele tale" ei ziceau. Acest om huleşte" (Mt. 9,2,3). Departe de noi un asemenea sentiment, eu vă îndemn; dar să căutăm înaintea oricărui lucru bunurile duhovniceşti. Pentru ce? Fiindcă, dacă avem bunurile duhovniceşti, lipsa

bunurilor pămînteşti nu ne va face nici un necaz, nici pagubă; şi dimpotrivă, dacă nu le posedăm, ce nădejde, ce mîngîiere vom avea noi? Să-l rugăm deci în continuu pe Domnul să ni le dea şi pe ele să le cerem în mod unic. Iisus Hristos ne-a învăţat că acestea sînt bunurile pe care trebuie să le cerem noi. Dacă vom medita rugăciunea care ne-a învăţat vom vedea că nu are nimic trupesc în ea, şi vom găsi în ea numai bine.

OMILIA 44

„Iisus le-a răspuns şi a zis: Adevărat, adevărat zic vouă: Mă căutaţi nu pentru că aţi văzut minuni, ci pentru că aţi mîncat din pîini şi v-aţi săturat. Lucraţi nu pentru mîncarea cea pieritoare, ci pentru mîncarea ce rămîne spre viaţa veşnică, pe care o va da Fiul Omului, căci pe Acesta l-a pecetluit Dumnezeu Tatăl" (Cap.6, Vers. 26,27 Vers.31).

I. Să nu ne neliniştim pentru mîncarea trupului, ci de aceia a sufletului; de altă parte, să nu abuzăm de această poruncă pentru a ne justifica lenea.

I. Blîndeţea şi iertarea nu sînt totdeauna folositoare: adesea un dascăl are nevoie să se folosească de cuvinte tari şi ameninţătoare. Spre exemplu, atunci cînd ucenicul său este moale şi mîndru, el trebuie să se folosească de ac pentru a-l trezi din amorţirea lui. Fiul lui Dumnezeu o face aici şi adesea în altă parte. Poporul, apropiindu-se de Iisus, îl linguşeşte şi-i zice: „Învăţătorule, cînd ai venit aici?" Iisus Hristos pentru a le arăta că disprefuieşte laudele oamenilor, şi că n-are în vedere decît mîntuirea lor, le răspunde cu asprime, nu numai ca să-i corecteze, ci şi pentru ca să le descopere gîndul şi să-l arate în public. Şi ce le zice el? „Adevărat, adevărat zic vouă", cuvinte pe care le foloseşte cel ce vrea să insiste asupra a ceea ce a zis mai înainte: „Mă căutaţi nu pentru că aţi văzut minuni, ci pentru că aţi mîncat din pîini şi v-aţi săturat" (26). Dacă îi critică, îi mustră, nu o face cu răutate, ci cu multă cruţare. El nu le zice: O lacomilor! oameni robi ai stomacului vostru, eu am făcut o sută de minuni şi voi nu m-aţi urmat şi n-aţi admirat semnele pe care le fac eu! El le zice cu multă bunătate şi cu multă blîndeţe: „Mă căutaţi nu pentru că aţi văzut minuni, ci pentru că aţi mîncat din pîini şi v-aţi săturat", vorbind nu numai despre minunile trecute, ci şi despre cele ce le va face. Este ca şi cum ar zice: minunea pe care am făcut-o eu nu va atins de loc; voi veniţi fiindcă v-aţi săturat. În sfîrşit, ei făcură înşişi să se vadă că Iisus Hristos nu le zicea aceia aşa pentru presupunere, pentru că veneau să-l caute pentru că i-a săturat şi să-i mai sature şi a doua oară. Pentru acest motiv ziceau ei: „Părinţii noştri au mîncat mană în pustie" (31); ei iarăşi caută mîncarea trupească, ceea ce era foarte vrednic de mustrat. Dar Iisus Hristos nu se opreşte la a le face mustrări, el se leagă să-i înveţe, zicîndu-le: „Lucraţi nu pentru hrana cea pieritoare, ci pentru mîncarea ce rămîne spre viaţa veşnică pe care o va da

Fiul Omului, căci pe Acesta L-a pecetluit Dumnezeu Tatăl". Nu vă neliniştiţi pentru acest fel de hrană, ci pentru mîncarea cea duhovnicească.

Cîte unii pentru a trăi în moleşeală şi în lenevie, abuză de aceste cuvinte, ca şi cum Iisus Hristos ar fi interzis lucrul mîinilor: ocazia este bună pentru a le răspunde căci ei disprețuiau în acest fel pentru a zice aşa întreg creştinismul, şi ei sînt cauza ca să-l întoarcă spre ridicol prin mîndrie. Dar să ascultăm mai înainte ceea ce zice sfîntul Pavel: „Mai fericit este a da decît a lua" (Fap. 20,35). Ori, cel ce n-are nimic, cum va da? Pentru ce-i zice dar Iisus Martei: „Pentru multe te îngrijeşti: Maria însă şi-a ales partea cea bună care nu se va lua de la ea" (Lc. 10,41,42). Şi încă: „Nu vă îngrijiți pentru ziua de mîine (Mt. 6,34). La care trebuie să răspundem în mod absolut, nu numai pentru a-i trezi pe cei mîndri, dacă ei vor totodată să ne asculte, ci de teamă ca divinele Scripturi să nu pară că se contrazic. În sfîrşit, apostolul zice altădată: „Şi să rîvniți să trăiți în linişte, să faceți fiecare cele ale sale şi să lucrați cu mîinile voastre precum v-am dat poruncă. Aşa încît să umblați cuviincios față de cei dinafară de Biserică" (Tes. 4,11,12). Şi mai jos: „Cine a furat să nu mai fure, ci mai vîrtos să se ostenească lucrînd cu mîinile sale, lucru cinstit, ca să aibă să dea şi celui ce nu are." (Efes. 4,28). Aici sfîntul Pavel, nu porunceşte de a lucra în mod simplu pentru a fi ocupat, ci de a lucra aşa de bine pentru ca să poată să cîştige din ce să le dea la cei ce sînt sărcai. Acelaşi apostol mai zice: „Aceste mîini pe care le vedeți au făcut tot ceea ce-mi era necesar mie şi celor ce erau cu mine" (Fap. 20,34). Şi corintenilor: „În ce voi găsi eu răsplată predicînd evanghelia în aşa fel cum o predic în mod gratuit în dar?" (1 Cor. 9,18). Şi: „Ajuns în acest oraş el a rămas la Acvila şi la Priscila, şi acolo lucra fiindcă era meseria lor făcători de corturi" (Fap. 18,2,3). Acestea sînt ultimele cuvinte ale sfîntului apostol Pavel care se pare că le contrazic foarte mult pe primele, dacă ne ținem de literă. Este necesar să înlăturăm această greutate.

Ce vom răspunde deci? A nu ne nelinişti a nu vrea să spună că nu trebuie să lucrăm, ci că nu trebuie să ne legăm de lucrurile acestei lumi, adică să nu fim de loc neliniştiți pentru hrana de mîine şi a privi această grijă ca ceva în plus; căci cel ce lucrează poate foarte bine să nu adune pentru mîine, cel ce lucrează poate să fie fără frică. În sfîrşit, neliniştea şi munca nu sînt acelaşi lucru; Iisus Hristos şi apostolul vorbesc aşa ca cel ce lucrează să nu-şi pună încrederea sa în lucrul său, ci să se gîndească numai ca să cîştige să facă milostenie. Mai mult ceea ce zice Mîntuitorul către Marta nu priveşte lucrul în sine, ci numai timpul pe care trebuie să i-l dăm lucrului. El vrea ca să se aibă în vedere şi ca să nu se folosească timpul predicii la lucrurile pămînteşti şi trupeşti. El nu-i zice aceia pentru a o arunca în necaz, ci pentru a o îndemna să-l asculte. Eu am venit la tine, zice el, pentru a te învăța lucrurile necesare pentru mîntuire, şi tu te grăbeşti să-mi dai să mănînc? Vrei să mă serveşti bine şi să-mi pregăteşti o sărbătoare frumoasă? Pregăteşte alte alimente, fii atentă la cuvîntul meu, imită iubirea şi rîvna surorii tale. Iisus Hristos nu opreşte ospitalitatea, ferească-ne Dumnezeu să spunem aşa; ci ne învață că la vremea predicii

nu trebuie să ne dăm altor ocupații. În sfîrșit „Trîndăvia învață toate relele" (Eccl.) Ci el arată că trebuie să lucrăm şi să dăm celor ce sînt în lipsă: iată în mod sigur hrana care nu piere niciodată. Dar cel care, ducînd o viață trîndavă, se dă la mîncăruri şi la tot felul de plăceri, este un om care lucrează în adevăr pentru mîncarea care piere, şi dimpotrivă cel care, din propria sa muncă, îl îmbracă pe Iisus Hristos, îi dă să mănînce şi să bea, nimeni, dacă nu şi-a pierdut mintea nu va spune că acela lucrează pentru hrana cea pieritoare, lui căruia i s-a făgăduit împărăția şi bunurile care nu pier: iată hrana care rămîne în mod veşnic.

Deci cu dreptate hrana pe care o căuta poporul o numeşte Iisus Hristos mîncarea cea pieritoare, fiindcă aceşti oameni nu se îngrijeau de loc să fie învățați despre adevărurile credinței, pentru că nu căutau de loc să afle cine era cel ce a făcut minunea pîinilor, nici cu ce putere a făcut-o, ci ei nu-şi aminteau decît de un singur lucru, să umple, şi să-ş sature pîntecele lor fără ca să lucreze nimic. Eu am hrănit trupurile voastre, zice Mîntuitorul, pentru a vă îndemna prin aceia să căutați o mîncare tare, care rămîne şi hrăneşte sufletele; dar voi alergați încă după mine pentru a mai primi hrana trupească. Astfel, voi nu înțelegeți că eu nu pentru aceasta vă duc cu mine ca să vă hrănesc cu această hrană trupească; ci pentru a vă da una care nu este trupească, nici vremelnică, care vă va aduce viața veşnică, care nu va hrăni trupurile voastre, ci sufletele voastre. După ce a zis lucruri mari despre sine, promițînd să dea această hrană care nu piere, de teamă ca ascultătorii săi să nu se scandalizeze de aceste cuvinte, şi pentru a-i îndemna să creadă, el arată acest dar al Tatălui, căci zicînd: „Pe Care vi-l va da Fiul Omului" el adaugă: „Căci pe Acesta l-a pecetluit Dumnezeu-Tatăl", adică vi l-a trimis pe acela, pentru ca să vă aducă această hrană; se poate explica încă această frază în alt fel, căci Iisus Hristos zice aşa în altă parte: „Dumnezeu a dovedit că cel pe Care-l ascultați este Dumnezeu adevărat" (Ioan 3,33) adică el a făcut cunoscut în mod arătat, şi chiar aceia mi se pare că vreau să spună acele cuvinte, căci aceste cuvinte: „Tatăl a dovedit", nu vreau să spună alt lucru decît că el a arătat, el a descoperit prin mărturia sa. Căci Iisus Hristos s-a făcut cunoscut, s-a arătat el însuşi, dar cum le vorbea evreilor, el a arătat mărturia Tatălui.

OMILIA 45

„Deci au zis către El: Ce să facem, ca să săvîrşim lucrurile lui Dumnezeu? Iisus a răspuns şi le-a zis: Acesta este lucrul lui Dumnezeu, ca să credeți în Acela pe Care El L-a trimis. Dar ei i-au zis: Dar ce minuni faci Tu ca să vedem şi să credem în Tine? Ce lucrezi?" (Cap.6, Vers. 38,29 Vers.40).

1. Lăcomia este ruina sufletului
2. Pîinea vieții, ceea ce este ea.

3. Credința și harul sînt necesare pentru mîntuire. Iisus Hristos vorbește adesea despre înviere, pentru ce.

1. Nimic mai urît, nimic mai rău decît lăcomia: ea moleșește sufletul, coboară sufletul și face sufletul trupesc; ea nu-i permite să vadă, ea îl orbește. Remarcați, fraților, cum li s-au întîmplat toate relele acestea evreilor. În lăcomia lor ei nu se gîndesc decît la bunurile vremelnice și nicidecum la bunurile veșnice. Iisus Hristos, prin cuvinte amestecate cu mustrări și cu blîndețe, vrea să-i scoată din amorțeala lor, și totodată ei nu se trezesc, ci rămîn încă acoperiți de pămînt și culcați la pămînt.

Fiți atenți, vă rog, Mîntuitorul le-a zis: „Voi mă căutați nu fiindcă ați văzut minuni, ci pentru că ați mîncat din pîine și v-ați săturat". Prin această mustrare, el îi înțeapă, el îi împinge; el îi face să cunoască mîncarea pe care trebuie s-o caute și, zicîndu-le: „Lucrați nu pentru mîncarea cea pieritoare". La care adaugă promisiunea acestei răsplăți: „Ci pentru cea care rămîne spre viață veșnică". Apoi previne obiecția lor, zicînd că Tatăl l-a trimis. ce răspund ei? Ei vorbesc ca și cum n-ar fi auzit nimic: „Ce să facem ca să săvîrșim lucrurile lui Dumnezeu?" Apoi, ei îi pun această întrebare, nu pentru a învăța și pentru a face ceea ce vor învăța ei, cum va face urmarea să se vadă, ci pentru a-l angaja ca să le mai dea să mănînce și să-i sature din nou. Ce le zice Iisus Hristos?" Acesta este lucrul lui Dumnezeu, ca să credeți în Acela pe Care L-a trimis." La care ei răspund: „Dar ce minune faci Tu, ca să vedem și să credem în Tine? Părinții noștri au mîncat mană în pustie". Nu se vede nebunia și o asemenea lipsă de minte. Ei aveau încă înaintea ochilor lor minunea pîinilor, și ca și cum Iisus n-ar fi făcut nimic, ei ziceau: „Ce minune faci Tu?" Ei nu-l lasă nici să aleagă minunea, ci pretind să-i impună lui lege să nu mai facă altele ca cea care a fost făcută în vremea părinților săi." Pentru aceasta zic ei: „Părinții noștri au mîncat mană în pustie" Prin aceia ei nădăjduiesc să-l îndemne să facă una din aceste minuni care să le dea să se hrănească trupește.

În sfîrșit, pentru ce, din toate minunile vechi, nu-și amintesc ei decît de aceia singură, cu toate că Dumnezeu a făcut multe atunci în Egipt, pe mare, în pustiu, ei nu fac mențiune decît de cea a manei? Nu este aceasta o supunere cu totul mare la lăcomie? Dar pentru ce, voi care l-ați numit profet, care ați vrut să-l faceți rege pentru că ați văzut o minune, acum, ca și cum el n-ar fi făcut nimic pentru voi, sînteți nemulțumiți și necredincioși față de el și îi cereți o minune, strigînd ca și niște paraziți și urlînd ca niște cîini flămînzi? Ce! acum sufletul vostru cade în nemulțumire voi vorbiți cu admirație despre minunea manei? Vedeți ironia, ei nu zic: Moise a făcut această minune; tu, ce faci? de teamă de a-l mînia ci ei îi adresează cuvîntul cu mult respect și cu multă cinste, în așteptarea că el le va da să mănînce. Ei nu mai zic: Dumnezeu a făcut această minune, dar tu, ce faci? de teamă ca să nu pară că-l fac egal cu Dumnezeu; și la fel, ei nu-l numesc pe Moise, de teamă ca să nu se creadă că ei îl pun mai presus de Iisus Hristos, ci îi prezintă acest exemplu: „Părinții noștri au mîncat mană în pustie". Ori Iisus Hristos putea să le răspundă: Eu voi face imediat o minune mai mare decît

cea a lui Moise, n-am nevoie nici de un toiag, nici de rugăciuni, ci eu fac totul prin mine însumi. Voi înălțați minunea manei, şi eu v-am dat pîine.•Dar nu era timpul să vorbească atunci aşa: Iisus Hristos nu avea în vedere decît să-i atragă şi să-i angajeze să-i ceară mîncarea duhovnicească.

Observați, fraților, cu cîtă prudență le răspunde Iisus: „Adevărat, adevărat zic vouă, nu Moise va dat pîinea cea din cer, ci Tatăl Meu vă dă din cer pîinea cea adevărată" (32). Pentru ce n-a zis el: Nu Moise este acesta care va dat pîinea, ci eu v-am dat-o? Pentru ce în locul lui Moise l-a numit pe Dumnezeu, şi s-a numit pe sine însuşi în locul manei? Aceasta fiindcă el avea dea face cu ascultători simpli şi îngroşați, cum se va vedea prin ceea ce urmează. Căci aceste cuvinte pe care le-a spus el la început: „Mă căutați nu pentru că ați văzut minunea ci pentru că ați mîncat din pîine şi v-ați săturat", nu au fost capabile să-i țină şi să mustre lăcomia lor. Cum ei nu căutau decît în mod unic să mănînce, el îi mustră, dar ei nu se corectează şi nu încetează să-i ceară.

Cînd Iisus Hristos îi promite samarinencii că el îi va da apă, el nu l-a numit de loc pe Tatăl, ci a zis: „Dacă tu ai fi cunoscut cine este cel ce-ți zice: Dă-mi să beau, tu ai fi cerut de la el, şi el ți-ar fi dat apa cea vie şi încă, apa pe care eu ți-o voi da" (Ioan 4,10); şi el n-o trimite la Tatăl. Dar aici vorbeşte despre Tatăl pentru a vă face să cunoaşteți care era credința samarinencii, şi la fel care era slăbiciunea şi îngroşarea evreilor.

Mana deci nu era pîine din cer; pentru ce a numit-o pîine din cer? Este numită pîine din cer în acelaşi sens pe care-l spune Scriptura: „Şi Domnul a tunat din înaltul cerului" (Ps. 17,15). Pîinea pe care o dă Tatăl, Iisus Hristos o numeşte pîine adevărată, nu că minunea manei ar fi fost falsă, ci pentru că ea era o închipuire şi nu chiar adevărul. Iisus Hristos vorbind despre Moise, nu se ridică deasupra lui, fiindcă evreii nu-l preferau pe el înaintea lui Moise, şi ei îl credeau pe acest legiuitor mai mare decît el. Iată pentru ce zicînd: „Moise nu v-a dat", el n-a adăugat: Eu sînt care vă dau: ci el zice: Tatăl meu este acesta. Atunci evreii au răspuns: „Doamne dă-ne pîinea aceasta totdeauna" (34). Pentru care Iisus Hristos îi mustră pentru că, atîta cît au primit o mîncare trupească, ei au venit la el în mulțime; dar că imediat ce au crezut că era vorba de pîinea materială şi simțită; ei se mai aşteptau încă să-şi mulțumească pofta lor. Iată de ce aleargă ei imediat. Ce face deci Iisus Hristos? Puțin cîte puțin ridică sufletul lor, şi adaugă: „Căci pîinea lui Dumnezeu este cea care se coboară din cer şi dă viață lumii" (33); nu numai evreilor, zice el, ci la fel lumii întregi. El nu zice simplu hrana, ci o viață diferită de aceasta: şi zice că el dă viață, fiindcă cei ce au mîncat mana erau morți toți; dar evreii legați încă de pămînt zic „Dă-ne pîinea aceasta" (34). Ei imediat ce au auzit că mîncarea pe care le-o va da este duhovnicească, ei au încetat să vină la el şi le zice lor: „Eu sînt pîinea vieții; cel care vine la Mine nu va flămînzi şi cel care crede în Mine nu va înseta niciodată" (35) „Dar v-am spus că M-ați şi văzut şi nu credeți" (36).

2. Ioan Botezătorul le-a zis deja mai înainte: „El mărturiseşte despre ceea ce a văzut şi a auzit, şi nimeni nu primeşte mărturia Lui" (Ioan 3,32). Iisus Hristos la fel: „Noi spunem despre ceea ce ştim, şi mărturisim despre ceea

ce am văzut; şi voi nu primiţi mărturia noastră" (Ioan 3,17). Aceasta o făcea pentru a-i avertiza şi a arăta că el nu se miră de necredinţa lor, că nu caută slava şi el nu este fără cunoştinţă despre tainele, fie prezente fie viitoare ale inimilor lor. „Eu sînt pîinea vieţii". Evanghelistul începe acum să intre în expunerea tainelor. Şi mai întîi, el descoperă divinitatea lui Iisus Hristos: „Eu sînt pîinea vieţii, căci el nu spune aceia despre trupul său. El vorbeşte despre trupul său spre sfîrşitul capitolului: „Iar pîinea pe care Eu o voi da pentru viaţa lumii este trupul meu" (51) Dar aici el vorbeşte despre divinitatea sa. El este pîinea fiindcă el este Dumnezeu, Cuvîntul, la fel aici el devine pîine prin pogorîrea Duhului Sfînt. Apoi, Iisus Hristos nu aduce aici mărturie, ca în cuvîntarea dinainte, fiindcă el o avea pe aceia a pîinilor, şi evreii se păreau că o cred încă. Auzind altă prezicere, ei murmurau, se împotriveau; iată pentru ce explică el aici învăţătura sa. Evreii, în nădejdea de a avea hrana trupească, rămîn să-l asculte şi nu se tulbură pînă cînd văd că sînt înşelaţi în aşteptarea lor. Dar Iisus Hristos nu tace pentru aceia; el le zice, dimpotrivă, multe lucruri care i-ar fi putut face să intre în ei înşişi. Şi aceşti oameni care, atîta vreme cît mîncau şi se săturau, l-au numit profet, acum se mînie şi-l numesc fiul tîmplarului (Mt. 13,55). Ei nu-l tratau la fel atunci cînd le dădea să mănînce, ci zic: „Acesta este proorocul" şi au vrut să-l facă rege. Apoi, ei păreau că se necăjesc şi se mînie atunci cînd zice că s-a coborît din cer; dar nu acesta e adevăratul motiv al mîniei lor: ceea ce-i irita, era că nu mai aveau nădejde să primească hrana trupească. Şi sigur, dacă aceste cuvinte îi necăjea, ce nu se vor informa ei despre Iisus Hristos, cum era pîinea vieţii, cum a coborît din cer? dar în loc s-o facă, ei se puneau să murmure.

Ceea ce dovedeşte în mod arătat că nu aceia era care-i ofensa pe ei, ci fiindcă Iisus Hristos zicea: „Tatăl Meu vă dă pîinea"; ei nu zic: Roagă-l să ne-o dea, ci: Dă-ne această pîine. Deşi Iisus Hristos n-a zis: Eu sînt care v-o dau, ci: „Tatăl Meu este cel care v-o dă". Totodată avida lor nesăturare îi face să se gîndească că el putea să le dea pîinea. Atunci, cum puteau ei să se supere, şi aceia, auzindu-l spunînd că Tatăl lui este cel ce o dă? Care este deci cauza mîniei lor? Auzind că nu vor mai avea să mănînce, ei nu-l mai cred, şi acoperă necredinţa lor sub pretextul că el zicea lucruri prea înalte. Iată pentru ce zice: „Voi M-aţi văzut şi nu mă credeţi", dublă aluzie şi la minuni şi la mărturia Scripturii: „Căci ele mărturisesc despre Mine" (Ioan 5,39); şi: „Eu am venit în numele Tatălui Meu şi voi nu Mă primiţi" (Ibid. 43); şi: „Cum puteţi să credeţi voi care căutaţi slavă unii de la alţii" (Ibid. 44).

„Tot ce-Mi dă Mie Tatăl va veni la Mine; şi pe cel care vine la Mine nu-l voi scoate afară" (37). Nu vedeţi că divinul Mîntuitor nu uită nimic pentru mîntuirea oamenilor? Apoi adaugă aceia, de teamă ca să nu fie tulburat de întrebările inutile şi curioase, şi să vorbească cu îndrăzneală. Şi ce zice el? „Tot ce-Mi dă Tatăl Meu va veni la Mine, şi Eu îl voi învia în ziua cea de apoi" (40). Pentru ce vorbeşte Iisus Hristos despre înviere, la care vor lua parte păcătoşii şi cei răi, şi nu vorbeşte ca despre un har şi un dar care este propriu pentru cei ce cred? Fiindcă el n-o înţelege în mod simplu despre învierea generală, ci în mod special despre învierea fericită. Căci zicînd mai

înainte: „Eu nu-l voi scoate afară şi eu nu voi pierde niciunul" (39), vorbeşte apoi despre înviere. În sfîrşit, în învierea generală, unii sînt respinşi, atunci cînd zice: „Luaţi-l pe acela şi-l aruncaţi în întunericul cel mai dinafară" (Mt. 22,13). Alţii pier, cum o arată aceste cuvinte „temeţi-vă mai bine de cel ce poate să arunce în iad şi sufletul şi trupul" (Lc. 12,51). Pentru aceasta, iată ce înseamnă aceste cuvinte: „Şi vor ieşi cei ce au făcut cele bune, spre învierea vieţii, iar cei care au făcut cele rele, spre învierea judecăţii" (Ioan 5,29). Aici Iisus Hristos vorbeşte despre această înviere care este pentru cei buni.

În sfîrşit, ce vrea să spună Mîntuitorul prin aceste cuvinte: „Tot ce-Mi dă Mie Tatăl va veni la Mine"? El îi blamează pe evrei pentru necredinţa lor: face să se cunoască, că cel care nu crede în el, nu ascultă pe Tatăl său. Totodată, el n-o spune în mod deschis, ci o face să se înţeleagă destul: se vede chiar că el o face peste tot, pentru a arăta că cei care nu cred, nu numai că-l supără pe el însuşi, ci şi pe Tatăl său. Dacă este voinţa Tatălui ca Fiul să mîntuiască lumea întreagă, şi dacă pentru aceia a venit Fiul lui în lume, cei ce nu cred de loc sînt răzvrătiţi faţă de voinţa lui. Atunci deci cînd Tatăl meu îi conduce pe unii, zice el, nimeni nu-l împiedică să vină la mine. El continuă apoi să explice cuvîntul său şi zice: „Nimeni nu poate să vină la Mine, dacă nu-L va atrage Tatăl care M-a trimis" (44). Şi în acelaşi timp Pavel declară că: „Domnul va preda împărăţia lui Dumnezeu şi Tatălui" (I Cor. 15,24). Precum Tatăl deci atunci cînd dă nu se lipseşte de ceea ce dă; la fel Fiul, atunci cînd i-a dat Tatălui său, fiindcă „prin El avem noi intrare la Tatăl" (Efes. 2,18).

3. Acest cuvînt: „Prin care Scriptura îl spune la fel despre Tatăl, ca în acest pasaj: „Prin care aţi fost chemaţi la împărtăşirea cu Fiul Său" (I Cor. 1,9), adică prin voinţa Tatălui. Şi încă „Fericit eşti Simone fiul lui Iona, că nu trup şi sînge ţi-a descoperit ţie acestea" (Mt. 16,17). În acest loc, Iisus Hristos introduce aproape ceea ce vreau să spun eu: a crede în mine acesta nu este puţin lucru, şi este nevoie pentru aceia de asigurarea harului cerurilor. Pretutindenea Mîntuitorul statorniceşte acest adevăr; învăţînd că sufletul curajos care este atras de Dumnezeu, are nevoie de credinţă.

Dar cineva poate va zice: Dacă tot ceea ce-ţi dă Tatăl ţie merge la tine, dacă toţi pe care-i atrage merg la tine, şi dacă nimeni nu poate veni la tine, dacă nu i-a fost dat de sus, cei cărora nu le dă Tatăl sînt liberi de orice păcat. Acestea sînt cuvinte şi pretexte; căci voinţa noastră este la fel de necesară, pentru a fi învăţaţi şi a crede aceia depinde de voinţa noastră. Dar aici, prin aceste cuvinte: „Ceea ce-Mi dă Tatăl", Iisus spune numai acestea: acesta nu este un lucru comun de a crede în mine, şi aceia nu depinde de mintea omenească, ci trebuie revelaţie din înalt, şi un suflet evlavios care o primeşte. Acest cuvînt: „Cel care vine la Mine se va mîntui" vrea să spună că providenţa divină va avea o grijă mare, căci pentru aceia am venit eu, şi am luat forma unui slujitor şi trup. La care adaugă: „Pentru că m-am pogorît din cer nu ca să fac voia Mea, ci voia celui Ce M-a trimis" (38).

Ce spui tu, divinule Mîntuitor? Aşa-i că tu ai o voinţă şi Tatăl alta? De teamă deci ca cineva să nu-şi formeze această îndoială, imediat el o ridică

prin ceea ce urmează: „Că aceasta este voia Tatălui Meu, ca oricine vede pe Fiul şi crede în El, să aibă viaţă veşnică“ (40). Nu este aceia voinţa ta? Pentru ce ai zis tu altădată: „Am venit să pun foc pe pământ, şi ce aş dori, decît ca să se aprindă?“ (Lc. 12,49). dacă aceasta este deci voinţa ta, este evident că tu n-ai decît una singură şi aceiaşi voinţă cu Tatăl tău; în sfîrşit, Iisus Hristos mai zice altădată: „Precum Tatăl învie morţii şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul pe care voieşte îl înviază“ (Ioan 5,21).

Care este deci voinţa Tatălui? Nu este ca să nu piară niciunul din cei pe care ţi i-a dat? Şi iată ce vrei tu însuţi: voinţa ta şi a Tatălui nu sînt deci diferite. La fel, în alt loc, Iisus Hristos stabileşte şi mai mult egalitatea sa cu Tatăl zicînd: „Tatăl Meu şi cu Min vom veni la el şi ne vom face sălaş la el“ (Ioan 14,23); adică: eu n-am venit decît ca să fac voinţa Tatălui meu, şi n-am altă voinţă decît aceia a Tatălui meu. Căci: „Tot ceea ce este al Tatălui Meu este al meu şi toate ale Mele sînt ale Tatălui Meu“ (Ioan 17,10). Deci, dacă tot ceea ce este al Tatălui este egal şi al Fiului, dacă totul este comun între Tatăl şi Fiul, atunci pe bună dreptate zice Fiul: Eu n-am venit să fac voia mea.

Dar aici Iisus Hristos nu se explică aşa de clar, el păstrează s-o facă apoi. Aceste adevăruri sublime, cum am spus, el le ascunde încă şi le acoperă ca şi cu o umbră; el vrea să arate că dacă a zis: Aceia este voinţa mea, evreii l-ar fi disprețuit: zice deci că el colaborează cu voinţa Tatălui, ca să-i izbăvească mai mult de teamă şi de groază, la fel ca şi cum ar zice: Ce credeţi voi? Gîndiţi că necrezînd în mine mă supăraţi? Voi porniţi mînia Tatălui meu: „Şi aceasta este voia Celui Care M-a trimis, ca din tot ce Mi-a dat să nu pierd, ci să-l înviez în ziua cea de apoi“ (39). Divinul Mîntuitor declară aici că n-are nevoie de nici o închinare, şi că n-a venit pentru propriul său interes sau spre acela al slavei sale, ci pentru mîntuirea lor; el a spus-o în vorbirea dinainte: „Eu nu cer slavă de la oameni“ şi apoi: „Eu spun acestea ca să vă mîntuiţi“. Peste tot se pune să le facă cunoscut că el a venit pentru mîntuirea lor. Apoi, el zice că lucrează pentru a-l slăvi pe Tatăl său, ca ei să nu-şi poată forma nici o bănuială împotriva lui.

El face să se vadă prea clar, prin ceea ce urmează, că pentru acest motiv a vorbit el în acest fel: „Cel ce vrea să-şi facă voinţa sa, caută propria sa slavă; dar cel ce caută slava celui ce l-a trimis este adevărat; şi nu este în el nici o nedreptate“ (Ioan 7,18). „Căci aceasta este voia Tatălui Meu, ca oricine vede pe Fiul şi crede în El să aibă viaţă veşnică şi Eu îl voi învia în ziua cea de apoi“ (40). Pentru ce vorbeşte Iisus Hristos adesea despre înviere? O face ca evreii să nu judece providenţa lui Dumnezeu numai după lucrurile acestei vieţi, ca cei ce nu se bucură de bunurile din această viaţă să nu se descurajeze, ci să se mîngîie prin nădejdea în bunurile viitoare; şi ca cei ce merită pedeapsa, dacă ei n-o primesc în această viaţă, să nu creadă că sînt viteji împotriva Providenţei; ci să ştie că-i aşteaptă o altă viaţă.

OMILIA 46

„Deci Iudeii cîrteau împotriva Lui, fiindcă zisese: Eu sînt Pîinea Care s-a coborît din cer. Şi ziceau: Au nu este acesta Iisus, Fiul lui Iosif, şi nu ştim noi pe tatăl său şi pe mama Sa? Cum spune El acum: M-am pogorît din cer?“ (Cap.6, Vers.41, Vers.53).

I. Dumnezeu îi atrage la sine pe oameni fără a distruge libertatea lor; greşeala Maniheilor.

2. Deosebirea între mană şi adevărata pîine a vieţii.

3-4. Măreţia şi excesul iubirii lui Iisus Hristos în Euharistia divină.

Ce iubire nu trebuie să avem noi pentru el. Efectul minunat al acestei taine împărăteşti: Iisus Hristos din el şi din noi, nu face decît un singur trup, al căruia este el Capul, iar noi mădularele. El a luat trupul nostru pentru a fi de aceiaşi natură ca şi noi. Puterea sîngelui lui Iisus Hristos. Iconomia şi risipirea acestui sînge preţios. Tainele pe care i le-a încredinţat Iisus Hristos Bisericii sale, Altarul pe care este jertfit el, este cu adevărat grozav şi minunat. Din Sfînta Masă ies izvoare de apă şi de lumină: efectele lor. Cei ce iau parte la sfintele Taine devin cu totul de aur. Sîngele lui Iisus Hristos este preţul răscumpărării întregii lumi; cu acesta a cumpărat şi a împodobit Biserica, mireasa sa. După dispoziţia cu care se apropie de sfînta Masă, se primeşte de acolo viaţă sau moarte. Cine primeşte cu nevrednicie Trupul lui Iisus Hristos, va fi pedepsit ca şi cei ce l-au răstignit. A veghea, a lua aminte la sine, a ne gîndi la bunurile cu care Mîntuitorul ne-a umplut: această gîndire liniştеşte patimile şi le alungă.

I. Sfîntul Pavel, scriindu-le Filipenilor, zice despre unii dintre ei: „Că ei îşi fac Dumnezeul lor din pîntecele lor, şi-şi găsesc slavă întru ruşinea lor“ (Filip, 3,9). Căci acelaşi lucru puteau să-şi spună la fel evreii, ceea ce precede face să se vadă, şi ceea ce ziceau cei ce au venit să-l afle pe Iisus Hristos. Căci cînd le dădea să mănînce şi se săturau, ei îl numeau profet şi voiau să-l facă rege: dar atunci cînd îi face să cunoască hrana duhovnicească şi viaţa veşnică, atunci cînd îi întoarce de la lucrurile pămînteşti, atunci cînd le vorbeşte despre înviere şi le ridică sufletul, atunci cînd ei ar fi trebuit să-l admire mai mult; chiar atunci se pun să murmure, şi se retrag. Totuşi dacă el ar fi fost prooroc, cum au recunoscut-o mai înainte zicînd: „Iată cel despre care a vorbit Moise: Domnul Dumnezeul vostru vă va ridica un profet ca şi mine, dintre fraţii voştri, pe el să-l ascultaţi“ (Deut. 18,15); ei trebuiau să-l asculte cînd zicea: „Eu am coborît din cer“. Dar ei nu-l ascultau de loc, ci dimpotrivă s-au pus să murmure, păstrînd încă ceva respect pentru el, pentru minunea pe care a făcut-o pentru ei, chiar pentru acest motiv nu-l mai contraziceau în mod deschis, cu toate că prin murmurul lor ei au făcut să se vadă destul de clar nemulţumirea şi mînia lor, pentru că nu le dădea hrana pe care ei o cereau. Şi murmurînd ei îi făceau acest reproş: „Nu este acesta Fiul lui Iosif?“ ceea ce arată că ei n-

aveau nici o cunoştinţă despre naşterea lui minunată; pentru aceia îl numeau încă fiul lui Iosif. Şi totodată divinul Mîntuitor nu-i mustră nu le zice: Eu nu sînt fiul lui Iosif: nu că el era fiul lui Iosif, ci fiindcă ei nu erau capabili să înţeleagă vorbirea despre naşterea sa minunată. Căci dacă nu puteau înţelege încă naşterea lui trupească, cu atît mai puţin vor putea înţelege naşterea lui nespusă şi cerească. Dacă nu le descopere secretul naşterii sale pămînteşti, cu atît mai mult n-a întreprins el să le descopere naşterea sa sublimă. Pe cînd aceasta era pentru ei un motiv de ceartă ca să-l creadă născut în mod simplu: cu toate acestea, el nu le descoperă adevărul, de teamă ca ridicînd piatra unghiului ei să nu facă să se pună o alta în locul ei.

La aceste murmure, ce răspunde Iisus Hristos? „Nimeni nu poate să vină la Mine dacă nu-l va trage Tatăl" (44). Maniheii se acoperă cu aceste cuvinte rău înţelese pentru a se ridica împotriva libertăţii omului, şi a spune că noi nu putem face nimic de la noi înşine, şi totodată aceste cuvinte dovedesc neabătut că voinţa noastră este liberă şi că depinde de noi ca să vrem. Şi ce! dacă se poate veni la el, zice maniheul, ce nevoie mai are să fie atras? Dar că Tatăl ne atrage, aceia nu distruge liberul nostru arbitru (hotărîrea), aceia numai face să se cunoască, că avem nevoie de ajutor şi de siguranţă: Mîntuitorul nu zice că, pentru a veni, este nevoie de un mare ajutor. El arată apoi în ce fel atrage Tatăl. Căci, de teamă ca evreii să nu-şi închipuie aici o faptă sensibilă, el adaugă: „Nu doar că pe Tatăl l-a văzut cineva, decît Cel Care este de la Dumnezeu; Acela l-a văzut pe Tatăl" (46). Cum atrage el? zice maniheul. Deja cu mult înainte un profet a explicat-o prin aceste cuvinte: „Şi vor fi toţi învăţaţi de Dumnezeu" (45) remarcaţi aici, fraţilor, care este vrednicia şi strălucirea credinţei: Cei pe care-i atrage Tatăl, nu sînt învăţaţi de oameni, nici prin slujirea oamenilor, ci chiar de Dumnezeu însuşi. Pentru aceasta, ca să dovedească ceea ce zice, el îi trimite la profeţi. Şi dacă se spune că toţi vor fi învăţaţi de Dumnezeu, obiectează încă maniheul, pentru ce sînt care nu cred? fiindcă ceea ce zice profetul o zice numai despre cei mai mulţi: trebuie să vedem bine, el nu vorbeşte absolut de toţi, ci numai despre cei ce vor vrea să creadă. În sfîrşit, Învăţătorul se prezintă tuturor, gata să-i înveţe pe toţi, să le dea învăţătura sa pe care el o răspîndeşte peste toţi.

„Şi Eu îl voi învia în ziua cea de apoi". În aceste cuvinte vrednicia Fiului străluceşte mai minunat. Tatăl atrage, şi Fiul înviază. Scriptura nu împărţeşte de loc lucrurile Tatălui şi ale Fiului: şi cum ar fi putut-o face ea? ea arată o egalitate de putere, la fel ca în acest loc: „Şi Tatăl care M-a trimis mărturiseşte pentru Mine". Apoi, de teamă ca unii să nu caute să pătrundă cu prea multă curiozitate aceste cuvinte, el i-a trimis la Scripturi; aici la fel el îi trimite la profeţi, el îi citează pentru ei, pentru a-i face să vadă că el nu este contra Tatălui. Dar, veţi zice voi, mai înainte prin cine au fost învăţaţi oamenii? aşa-i că ei n-au fost învăţaţi de Dumnezeu? ce este în acestea atît de minunat şi de strălucit? Este că atunci slujeau oamenii ca servitori pentru a-i învăţa lucrurile divine, şi că acum îi învaţă Iisus Hristos şi Duhul Sfînt. Iisus Hristos scoate apoi concluzia prin aceste cuvinte „Căci un om

nu l-a văzut pe Tatăl; dacă Acesta nu este cel Care s-a născut din Dumnezeu"; unde nu vorbeşte despre cei ce sînt născuţi din Dumnezeu în aceia ca şi cauză, ci despre cel ce este născut din substanţa lui. Dacă zicea: Noi sîntem născuţi toţi din Dumnezeu, se va zice: În ce îi întrece Fiul pe ceilalţi, în ce se deosebeşte de ei?

Şi pentru ce, se va zice iarăşi, nu a explicat-o el mai clar? aceasta din cauza slăbiciunii şi a îngroşării evreilor. Dacă, atunci cînd a zis: „Eu am coborît din cer", ei s-au scandalizat aşa de mult, nu s-ar fi scandalizat şi mai mult şi s-ar fi iritat, dacă ar fi zis: Eu sînt născut din propria substanţă a Tatălui? El se numeşte pîinea lui Dumnezeu, fiindcă el este cel ce ne dă această viaţă şi viaţa viitoare. Iată pentru ce adaugă el: „De va mînca cineva din pîinea aceasta, viu va fi în veci" (51).

Dar aici Iisus Hristos numeşte pîine învăţătura mîntuirii şi credinţa în el, sau trupul său; căci şi unul şi altul din lucruri întăresc sufletul şi-l fac viu. Totuşi el a zis altădată: „Cel ce va asculta cuvîntul Meu nu va muri în veac" (Ioan 8,52), şi ei s-au smintit. Acum ei nu se smintesc poate, fiindcă îl considerau şi-l respectau iar din cauza pîinilor pe care el le-a dat lor să le mănînce.

2. Remarcaţi, diferenţa pe care o pune divinul Mîntuitor între această pîine, diferenţă pe care el o scoate din efectul pe care-l produce şi una şi alta. Mai întîi, el arată că mana n-a produs nimic nou, zicînd: „Părinţii voştri au mîncat mană în pustie şi au murit" (49). În al doilea rînd, el se leagă mai mult să-i convingă că ei au primit mult mai mari bunuri decît părinţii lor, făcînd aluzie prin aceia la Moise chiar şi la oamenii minunaţi din acest timp. Pentru aceasta, zicînd că cei ce au mîncat mană erau morţi, el a adăugat în continuu: „Cel ce va mînca din pîinea aceasta viu va fi în veci". Ori, nu fără motiv a pus el acest cuvînt: „În pustie". Aceasta a făcut-o pentru a-i face să înţeleagă că mana n-a durat multă vreme şi că ea n-a venit decît pînă la pămîntul făgăduinţei, dar această pîine nu este de aceiaşi natură. „Iar pîinea pe care Eu o voi da pentru viaţa lumii este trupul Meu" (51).

Este probabil că cineva va întreba aici cu mirare care era rostul unui limbaj care, departe de a fi folositor sau ziditor, nu putea decît să-i întunece pe cei care erau deja întăriţi. Zice evanghelistul: „De atunci mulţi dintre ucenicii Săi s-au retras şi nu mai umblau cu El" (Ioan 6,67) şi zic: „Aceste cuvinte sînt grele şi cine poate să le înţeleagă" (Ibid. 60). În sfîrşit, Iisus Hristos ar fi putut să nu descopere şi să nu le comunice aceste taine decît ucenicilor săi singuri, cum zice sfîntul Matei: „Fiind deosebit el le explica ucenicilor săi" (Mt. 13,36). Ce vom răspunde la aceia? Noi vom răspunde că azi încă aceleaşi cuvinte sînt foarte folositoare şi foarte necesare. Precum evreii îl presau neîncetat pe Iisus Hristos ca să le dea mîncare să mănînce, dar hrană trupească şi simţită; amintindu-şi despre hrana care le-a fost dată părinţilor lor, ei priveau mana ca ceva lucru mare, el a vrut să-i facă să cunoască, că aceste lucruri nu erau decît umbre şi închipuiri, şi că hrana pe care le-o promitea el era hrana adevărată singurul adevăr, iată pentru ce le vorbeşte Iisus despre această mîncare duhovnicească.

Dar veți zice voi, trebuia să zică: Părinții voștri au mîncat mană în pustie, şi eu vă voi da pîine. Dar diferența era mare: Evreii priveau pîinea ca inferioară manei, fiindcă aceasta era căzută din cer iar minunea pîinilor a fost făcută pe pămînt. Cum deci ei cereau o hrană care să le fie trimisă din cer, chiar pentru aceia le zice Mîntuitorul adesea: „Eu am coborît din cer". Căci dacă întreabă cineva pentru ce le-a vorbit despre taine, vom răspunde că era o veste potrivită ca să le spună despre acelea. Întunecimea cuvintelor trezeşte şi îndeamnă mereu pe ascultător şi-l face mai atent. Ei nu trebuiau deci să se supere, nici că se scandalizeze; ci mai bine-l întrebau, să caute să se lumineze şi să învețe; departe de aceia, ei se retrag. Ei îl numeau prooroc: dacă ei îl credeau ca acela trebuiau să adauge credință la ceea ce zicea el. Pentru că ei s-au supărat şi s-au scandalizat, aceia vine în mod unic din nebunia lor şi din întunecimea cuvintelor. Vedeți aici, vă rog, în ce fel cîştigă Mîntuitorul inima ucenicilor săi şi-i leagă de sine; căci ei sînt cei ce-i zic: „Tu ai cuvintele vieții celei veşnice, la cine ne vom duce?" (68)

Apoi, Iisus Hristos zice aici că el însuşi va da; el nu zice că este Tatăl său: „Pîinea pe care o voi da Eu este trupul Meu" pe care eu trebuie să-l dau pentru viața lumii". Dar poporul nu vorbeşte aşa; el zice dimpotrivă: „Acest cuvînt este greu", Şi iată pentru ce se retrag ei. Totuşi această învățătură nu era de loc nouă, ea nu era deosebită de cea cu care i-a învățat el. Deja mai înainte Ioan Botezătorul le-a spus acelaşi adevăr, atunci cînd l-a numit pe Iisus miel. Dar, veți zice voi, n-au înțeles ce voia să spună aceia. Eu o ştiu: ucenicii ei înşişi n-au ştiut-o. Dacă ei nu aveau încă o cunoaştere prea clară despre înviere, pentru că nu ştiau ceea ce a vrut să spună Iisus prin aceste cuvinte: „Dărîmați acest templu şi în trei zile îl voi ridica" (Ioan 2,19), ei înțelegeau cu atît mai puțin cuvintele lui Ioan Botezătorul, care era mai puțin clar. În sfîrşit, ei au învățat că proorocii erau înviați, cu toate că Scriptura n-o spune în mod clar: dar că cineva să fi mîncat trupul „unui om" aceasta nici unul n-a zis-o din ei din profeți: totodată, ei erau supuşi şi ascultători de Iisus Hristos. Ei îl urmau şi mărturiseau că avea cuvintele vieții veşnice. Căci este datoria ucenicului să nu examineze cu prea multă curiozitate cuvintele învățătorului său, ci să asculte, să se supună şi să aştepte ocazia pentru a cere apoi explicarea a ceea ce n-a înțeles. Pentru ce s-a întîmplat dar altfel, se va spune, şi pentru ce au părăsit evreii calea? Era un simplu efect al nebuniei lor. Atunci cînd această întrebare îndoielnică şi periculoasă: „Cum" intră în sufletul omului, necredința intră atunci cu ea în el. Astfel, Nicodim se încurcă şi se nelinişteşte; şi zice aşa: „Cum poate un om să intre a doua oară în pîntecele mamei sale?" (Ioan 3,4). Aşa se tulbură aceştia şi zic: „Cum poate Acesta să ne dea trupul Lui să-L mîncăm?" (52). Dacă întrebați cum se poate face aceia, pentru ce nu spuneți la fel despre pîine: Cum a înmulțit Iisus cele cinci pîini în atîtea altele? Ei atunci nu se îngrijeau decît să se sature, şi nu erau atenți numai la minune. Dar aici, veți zice voi, experiența i-a învățat. Deci tot aşa văzînd experiența pe care au făcut-o deja, ei ar fi trebuit să creadă mult mai uşor. Mîntuitorul a făcut să fie prima minunea pîinilor, ca recunoscînd puterea sa şi efectul cuvîntului

său, ei să nu mai fie necredincioşi apoi. Că dacă evreii, în acelaşi timp, nu s-au folosit de învăţătura lui, nici de cuvîntul lui, noi, azi vom scoate tot folosul şi tot rodul. Pentru aceasta trebuie să învăţăm care este minunea care se lucrează în tainele noastre, pentru ce ne-au fost date, ce cîştig, ce folos trebuie să ne revină. „Noi nu sîntem toţi decît un singur trup", zice Scriptura, şi mădulare ale trupului lui şi ale oaselor lui". Căci cei ce sînt învăţaţi în tainele noastre sfinte să asculte cu atenţie ceea ce voi spune.

3. Ca noi să devenim aşa nu numai prin iubire, ci încă şi real, să ne unim cu această carne divină. Este efectul pe care îl produce alimentul pe care Mîntuitorul ni l-a dat pentru a ne face să cunoaştem căldura şi excesul iubirii sale. Iată pentru ce a unit el, l-a amestecat trupul său cu al nostru, ca noi să fim toţi un singur trup, legat de un singur cap. În sfîrşit, acela este semnul unei iubiri fierbinţi. Iov arată acest adevăr, cînd spune despre slujitorii săi că el îi iubea atît de mult, încît ei ar fi dorit să-l mănînce. Căci pentru a arăta ataşamentul lor viu şi frumos ei ziceau: „Unde s-ar fi găsit unul care să nu se fi săturat la masa lui?" (Iov. 31,33). Iată ce a făcut Iisus Hristos pentru noi; el ne-a dat carnea sa să o mîncăm pentru a ne angaja ca să avem pentru el o iubire din cele mai mari, şi a ne-o arăta pe cea pe care o are el pentru noi; el nu s-a făcut numai văzut celor ce doreau să-l contemple, ci s-a lăsat atins, s-a dat să fie mîncat, să fie înfipţi dinţii în el, absorbind în aşa fel încît să mulţumească cea mai fierbinte iubire.

Să ieşim deci de la această masă, fraţii mei, ca nişte lei umpluţi de căldură şi de foc, grozavi pentru demoni, plini de amintirea capului nostru, şi de această iubire fierbinte despre care el ne-a dat semne aşa de vizibile. Adesea părinţii îşi încredinţează copiii la o doică; eu, dimpotrivă îi hrănesc cu trupul meu, mă dau eu însumi spre mîncare. Eu vreau ca pe toţi să vă înobilez şi să vă dau la toţi o nădejde bună pentru bunurile viitoare. Cel ce s-a dat pentru voi în lumea aceasta vă va face în cealaltă mult mai mult bine. Eu am vrut să fiu fratele vostru din iubire faţă de voi, eu am luat trupul şi sîngele vostru ca şi unul şi altul să fie comun între noi: eu vă dau acest trup şi acest sînge, prin care eu am devenit de aceiaşi natură cu voi. Acest sînge formează în noi o imagine strălucită şi regească: el produce o frumuseţe necrezută, el nu lasă să se strice noblefea sufletului, atunci cînd este udat adesea şi hrănit. Alimentele nu se transformă mai întîi în sînge, ci înainte ele se transformă în alt lucru. Dar acest sînge se răspîndeşte în suflet imediat ce este băut, el îl adapă şi îl hrăneşte. Acest sînge cînd este primit cu vrednicie, îi pune pe fugă pe diavoli, îi face şi-i chiamă să vină la noi pe îngeri, şi chiar pe Domnul îngerilor îl face să vină la noi. Căci imediat ce văd diavolii sîngele Domnului, ei fug, dar îngerii vin. Acest sînge, prin vărsarea lui a spălat şi a curăţit lumea întreagă.

Sfîntul Pavel, în Epistola către evrei, zice despre acest sînge lucruri care sînt pline de o minunată înţelepciune. Acest sînge a curăţit interiorul templului şi Sfînta Sfintelor (Evr. 9). Căci dacă simbolul acestui sînge, şi în templul evreilor, şi în capitala Egiptului, numai aruncat prin stropire pe uşorii de la uşi, a avut atîta putere şi atîta vîrtute, cel adevărat are cu mult mai mare şi mai eficace. Acest sînge a sfinţit altarul de aur: arhiereul nu

îndrăznea să intre în jertfelnic pînă nu-l stropea mai înainte şi se curăţea. Cu acest sînge se făcea sfinţirea preoţilor: acest sînge închipuit spăla păcatele; dacă deci închipuirea a avut atîta putere şi virtute, dacă moartea se temea aşa de mult de umbră, cu cît mai mult se va teme ea de adevăr? Acest sînge este sfinţirea şi mîntuirea sufletului. Acesta îl spală, îl curăţă, îl împodobeşte, îl lărgeşte: el face inteligenţa noastră mai strălucită decît focul, sufletul nostru mai luminos decît aurul. Acest sînge fiind vărsat a deschis cerul.

4. Tainele pe care le-a încredinţat Iisus Hristos Bisericii sale sînt într-adevăr îngrozitoare: altarul pe care este jertfită această jertfă divină, este cu adevărat minunat (Fac. 2,10). Din Paradis ieşea un rîu care se împărţea din toate părţile în fluvii de apă sensibilă: de la această masă curge un rîu care răspîndeşte fluvii de apă duhovnicească. Acesta nu este din pămînt sterp care se ridică pe lîngă această fîntînă, ci pomi a căror înălţime ajunge pînă la cer, care dau roadă la vremea lor, care nici odată nu se strică. Dacă cineva este înfierbîntat, să vină la această fîntînă, aici îşi va potoli fierbinţeala sa: căci ea risipeşte căldura şi răcoreşte tot ceea ce este aprins ca de foc, nu ceea ce este încălzit de căldura soarelui, ci ceea ce flăcările focului au aprins. Această fîntînă curge de sus din cer şi de acolo îşi are originea; de acolo se reînnoieşte. Ea dă naştere la mai multe rîuleţe pe care Duhul Sfînt le face să curgă, şi pe care le împarte Fiul: Nu cu tîrnăcopul le trasează calea lor, ci el deschide inima noastră şi ne face capabili să le primim. Acest izvor este un izvor al luminii care revarsă razele adevărului.

Acolo se află puterile cereşti, care contemplă frumuseţea izvoarelor şi a canalelor, fiindcă ele le cunosc puterea mai bine ca noi, şi ele văd mai clar această lumină nespusă. Şi cum s-ar fi putut ca vreunul să pună mîna sau limba sa în aurul ascuns, el a retras toată aurirea, la fel ca cei ce iau parte la sfintele taine despre care vorbim să-şi schimbe mai cu adevărat sufletul lor în aur. Acest fluviu face să curgă această apă cu cele mai mari valuri şi cu mai multă putere decît focul, dar el nu arde; el numai spală, curăţă. Altarele, ceremoniile şi jertfele legii vechi erau închipuirea care ne vesteşte nouă acest sînge preţios. Iată preţul răscumpărării întregii lumi; iată cu ce a cîştigat Iisus Hristos Biserica sa, prin acest sînge el o împodobeşte şi o înfrumuseţează cu totul. La fel ca şi cel ce cumpără robi, dă aur şi haine din stofă de aur, dacă vrea să-i împodobească şi să-i pregătească, aşa ne-a cumpărat pe noi Iisus Hristos şi ne-a împodobit cu sîngele său. Cei ce iau parte la acest sînge trăiesc împreună cu îngerii, cu arhanghelii şi cu puterile cereşti; ei sînt îmbrăcaţi cu haina regească a lui Iisus Hristos şi echipaţi cu arme duhovniceşti. Dar este prea puţin spus; ei sînt îmbrăcaţi chiar cu regele însuşi.

Ori, precum este acolo ceva lucru mare şi minunat, dacă vă apropiaţi de această masă cu o adevărată curăţie a inimii vă apropiaţi de mîntuire; dar dacă conştiinţa voastră este necurată, voi vă aruncaţi la chinuri şi aţi atras asupra voastră răzbunarea Domnului; căci, zice Sfîntul Pavel, „Cel care mănîncă şi bea cu nevrednicie, osîndă îşi mănîncă şi bea, nesocotind trupul Domnului" (1 Cor. 11,29). Dacă este adevărat că cei ce întină purpura regală

sînt pedepsiți ca și cum ar fi rupt-o, trebuie să ne mirăm că cei ce primesc trupul Domnului Iisus Hristos cu un suflet necurat, sînt condamnați la aceleași chinuri ca și cei ce l-au străpuns cu cuie? Vedeți cît este de grozavă pedeapsa pe care o pune apostolul înaintea ochilor noștri? „Cine a călcat legea lui Moise, este ucis fără de milă zice el, pe cuvîntul a doi sau trei martori; Gîndiți-vă cu cît mai aspră va fi pedeapsa cuvenită celui care a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu și i-a necinstit sîngele testamentului cu care s-a sfințit și a făcut de ocară Duhul harului" (Evr. 10,28,29).

Să veghem dar asupra noastră înșine, frații mei prea dragi, pentru că noi avem fericirea că am primit atît de mari bunuri, și atunci cînd ne vine în suflet ceva gînd rău, atunci cînd ne simțim îndemnați să spunem ceva cuvinte urîte, sau cînd observăm că se ridică mînia sau alt sentiment rău, să ne gîndim atunci în noi înșine la binefacerile cu care ne-a cinstit Mîntuitorul, să ne amintim cît este de minunat duhul pe care l-am primit. Acest gînd va înlătura și va potoli patimile noastre. Pînă cînd ne vom lega noi tot de lucrurile de acum? Cînd ne vom trezi? Pînă cînd vom fi lipsiți de căldură, indiferenți față de mîntuirea noastră? Să luăm în seamă măreția și strălucirea darurilor lui Dumnezeu, să-i mulțumim, să-l slăvim, nu numai prin credință, ci și prin fapte, ca să dobîndim bunurile viitoare, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 47

„Și le-a zis Iisus: Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mînca trupul Fiului Omului și nu veți bea sîngele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel care mănîncă trupul Meu și bea sîngele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi" **(Cap.6, Vers. 53,54- Vers.71).**

1. Urmarea minunatelor efecte ale divinei Euharistii. Iisus Hristos vorbește adesea despre viață, pentru ce?

2. Ucenicii lui Iisus Hristos află grele cuvintele Învățătorului lor.

3. Să se facă mustrările și reproșurile cu blîndețe.

4. Iisus îi prezice lui Iuda trădarea lui. Mîntuirea noastră precum și pierderea noastră depinde de voința noastră.

5. Exemplul lui Iuda trebuie să ne facă să tremurăm chiar și pe aceia a căror chemare este vizibilă și mai sigură. Lăcomia, cauza trădării lui Iuda, va fi la fel pierderea noastră. A disprețui pe sărac în mizeria lui, este a-l trăda pe Iisus Hristos. Cel ce se împărtășește cu nevrednicie, va fi pedepsit ca și cei ce l-au omorît pe Iisus Hristos. Bogățiile inutile și în plus. Să disprețuim lucrurile pămînteşti. Împotriva celor care nu numai că hrănesc cîini, asini sălbatici, urși, ci și alte animale. Cerul este un acoperiș prea frumos mai mult decît toate acoperișurile noastre aurite, el este mai mult al nostru decît acelea: a-l privi, el ne cheamă, ne invită să mergem la Creator. Iisus Hristos este dezbrăcat, tavanurile noastre sînt aurite, ce rușine pentru

noi, ce nebunie! Să disprețuim toate lucrurile trecătoare, a le căuta numai pe acelea care rămîn.

1. Cînd vorbim despre lucruri duhovnicești, să nu rămînă în sufletul nostru nici un lucru trupesc sau pămîntesc; să alungăm, să îndepărtăm de la noi orice idee asemănătoare, pentru a ne ataşa în mod unic şi întreg la cuvîntul divin. Dacă atunci cînd vine împăratul în oraş, se îndepărtează din fața persoanei sale orice piedică şi tumult, nu este cu mult mai drept ca, atunci cînd ne vorbeşte Duhul Sfînt, noi să-l ascultăm cu mai multă linişte şi pace, şi cu multă teamă şi mult respect? Şi cu adevărat ele sînt înspăimîntătoare, cuvintele care ni s-au citit astăzi. Ascultați ceea ce zice Iisus Hristos: „Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mînca trupul Fiului Omului şi nu veți bea sîngele Lui, nu veți avea viață în voi". Mai înainte evreii au zis că aceia era imposibil, divinul Mîntuitor le arată că nu numai că aceia nu este imposibil, ci şi că este foarte necesar. Pentru aceasta adaugă: „Cel care mănîncă trupul Meu şi bea sîngele Meu, are viață veşnică şi Eu îl voi învia în ziua cea de apoi". Cum zicea: „Dacă cineva mănîncă din pîinea aceasta nu va muri în veac" şi că era totuşi vizibil că ei s-au smintit la fel ca şi înainte atunci cînd a făcut să se arate sminteala lor prin aceste cuvinte. „Avraam a murit de asemenea şi proorocii şi Tu zici: nu va gusta moartea niciodată" (Ioan 8,52). El le prezintă învierea, prin care rezolvă dificultatea, şi îi face să vadă că cel ce mănîncă din această pîine nu va muri niciodată.

Apoi, Iisus Hristos revine adesea asupra acestor taine, pentru a-i face pe evrei să cunoască cum că adevărul pe care li-l vesteşte el, este foarte important şi foarte necesar, şi că ei trebuie neaparat să mănînce trupul său şi să bea sîngele său. Căci el mai adaugă: „trupul Meu este adevărată mîncare şi Sîngele meu adevărată băutură". (55) Ce înseamnă aceia? Sau că mîncarea adevărată este aceia care hrăneşte sufletul, sau că el vrea să întărească şi să dovedească ceea ce zice; ca ei să nu creadă că aceasta ar fi o enigmă sau o parabolă, şi că ei ştiu că trebuie să mănînce în mod necesar trupul lui. El zice apoi: „Cel ce mănîncă trupul Meu şi bea sîngele Meu rămîne în Mine şi Eu în el" (56) pentru a arăta că el se încorporează în el. Dar ceea ce urmează nu ni se va părea că se leagă cu ceea ce a fost mai înainte, dacă nu vom fi prea atenți. În sfîrşit, după ce a zis: „Cel ce mănîncă trupul Meu rămîne în Mine", adaugă „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl cel viu şi Eu viez prin Tatăl" (57); unde este urmarea, unde este legătura? Aceste lucruri au o legătură strînsă şi un raport desăvîrşit între ele. Mîntuitorul promițînd adesea viața veşnică, pentru a confirma făgăduința sa, adaugă"rămîne în Mine". Ori, dacă el rămîne în mine, precum trăiesc eu, este vizibil că el va trăi la fel. El zice apoi, „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl cel viu" ceea ce este o asemănare, şi mai spune: Eu trăiesc precum trăieşte Tatăl meu. Şi de teamă ca să nu-l credeți „nenăscut", el a adăugat neîncetat: „Prin Tatăl", nu că pentru a trăi el avea nevoie de vreo lucrare: căci, ca să ridice gîndul el a zis: „Precum are Tatăl viață în Sine, tot aşa i-a dat şi Fiului să aibă viață în sine" (Ioan 5,26).Căci dacă pentru a trăi el are nevoie de lucrare şi de ajutor, va urma sau că Tatăl nu i-a dat Fiului să aibă

putere şi viaţă, şi că această propoziţie este falsă; sau, dacă el i-a dat-o, că n-are nevoie în continuare nici de alt ajutor nici de asigurare. Ce vrea să spună acest cuvînt: „Prin Tatăl"? El arată numai cauza, începutul. Apoi vrea să spună acestea: Precum trăieşte Tatăl aşa trăiesc şi eu: „La fel cel ce Mă mănîncă, va trăi prin Mine". Aici Iisus Hristos numeşte viaţă, nu orice fel de viaţă, ci viaţa slăvită: că divinul Mîntuitor nu înţelege să se vorbească aici despre viaţa simplă şi obişnuită, ci despre această viaţă slăvită şi nespusă, aceia se vede clar, pentru că toţi necredincioşii şi catehumenii care nu sînt iniţiaţi în sfintele taine trăiesc, cu toate că ei n-au gustat din această carne divină. Vedeţi că Iisus Hristos nu vorbeşte de această viaţă, ci despre aceia din cer? Iată ce înseamnă ceea ce zice el: Cel ce mănîncă trupul meu, cu toate că moare şi dispare de la ochii noştri, nu va pieri şi nu va cădea în locul chinului. De altfel, el nu vorbeşte despre învierea care este comună tuturor oamenilor, căci toţi vor învia la fel; ci despre această plăcută şi slăvită înviere, care va fi urmată de răsplată.

„Aceasta este Pîinea Care S-a coborît din cer; cel care va mînca pîinea aceasta va fi viu în veci, nu ca părinţii voştri care au mîncat mană şi au murit" (58). Iisus Hristos vorbeşte adesea despre înviere, pentru a imprima în sufletul ascultătorilor săi acest adevăr. Căci acela era punctul cel mai important din învăţătura sa, să stabilească şi să întărească credinţa în aceste lucruri, învierea şi viaţa veşnică. Şi iată pentru ce adaugă el învierea; fie pentru că a vorbit despre viaţa veşnică, fie pentru a arăta că viaţa pe care o promite el nu este pentru viaţa prezentă, ci pentru cea care va urma după înviere. Şi prin ce veţi zice voi o va dovedi el? Prin Scripturi. Iisus Hristos îi trimite pe evrei adesea la acestea, ca prin ele să înveţe acest adevăr. El a zis că „Această Pîine dă viaţă lumii" (Ioan 6,33) pentru a-i îndemna s-o mănînce şi să le dea poftă şi dorinţă pentru aşa de mari bunuri văzîndu-i pe alţii bucurîndu-se de ele, în aşa fel ca să se străduiască ei înşişi să ia parte la ele: şi el face adesea menţiune despre mană, atît pentru a-i face să cunoască diferenţa, cît şi pentru a-i atrage la credinţă. Dacă fără seceriş, fără grîu, făină fără nici o pregătire, Dumnezeu a putut să-i hrănească timp de patruzeci de ani, acum va putea şi mai bine, pentru că el a venit să lucreze şi mai mari minuni. Şi de altfel, dacă aceste lucruri erau închipuiri, şi dacă fără sudori şi fără muncă, ei au avut atunci cu ce să se hrănească, cu atît mai mult vom avea noi aceste lucruri din belşug, acum cînd se află o aşa de mare deosebire, că nu este aici nici un mort, şi noi ne bucurăm de o viaţă adevărată.

Apoi, prea adesea vorbeşte divinul Mîntuitor despre viaţă: viaţa este ceea ce cer oamenii mai mult; nimic nu este mai dulce nici mai plăcut ca a nu muri de loc. În Vechiul Testament Dumnezeu făgăduia oamenilor o viaţă lungă, acum nu numai că ne promite o viaţă lungă, ci chiar ne face să aşteptăm una care nu va avea sfîrşit. Mai mult, Iisus Hristos vrea în acelaşi timp să ne facă să cunoaştem că grija la care ne-a pus păcatul, este acum înlăturată, şi că el a înlăturat sentinţa noastră la moarte nu prin instituirea unei vieţi obişnuite, ci a unei vieţi veşnice, contrară rînduielii de mai înainte. „Acestea le-a spus pe cînd învăţa în sinagoga din Capernaum" (59); el a

făcut în acest loc un număr foarte mare de minuni; aşa că nu trebuie să fie în nici o altă parte aşa de atenţi la cuvîntul lui.

2. Dar pentru ce învăţa Iisus în sinagogă şi în templu? O făcea pentru a atrage poporul şi pentru a arăta că el nu era potrivnic Tatălui". „Ci mulţi din ucenicii Lui, auzind, au zis: „Greu este cuvîntul acesta! Cine poate să-l asculte?" (60). Ce vrea să spună aceia „aceste cuvinte sînt grele"? Ele sînt respingătoare şi grele, ele poruncesc lucruri prea goale şi prea penibile. Dar Iisus Hristos nu zicea nimic respingător, nici greu: nici care prescria regulile vieţii; el numai învăţa ceea ce trebuia să se creadă, vorbind din vreme în vreme despre credinţa pe care trebuia s-o aibă în el. Cum sînt grele aceste cuvinte? Aceasta fiindcă Mîntuitorul promitea învierea şi viaţa veşnică? Fiindcă el zicea că a coborît din cer? Aceasta fiindcă el învăţa că nimeni nu poate fi mîntuit, dacă nu mănîncă trupul său? Aceste lucruri, vă rog, sînt grele? Cine poate spune? Ce înseamnă deci acest cuvînt, „greu"? Un lucru greu de înţeles, care întrecea forţele lor şi inteligenţa lor, care-i înspăimînta şi-i îngrozea. Ei credeau că Iisus Hristos le vorbea despre el însuşi în termeni prea măreţi. Iată pentru ce ziceau ei: „Cine poate să-l asculte?" Şi poate că vorbea aşa pentru a scuza viitoarea lor retragere.

„Iar Iisus ştiind în Sine că ucenicii Lui cîrtesc împotriva Lui" (61) era de divinitatea sa să descopere public ceea ce era mai ascuns în inima lor. Pentru aceasta le zice imediat: „Aceasta vă sminteşte?" (61). „Dar dacă veţi vedea pe Fiul Omului, suindu-Se acolo unde era mai înainte?" (62). Iisus Hristos i-a zis acelaşi lucru lui Natanael: „Fiindcă ţi-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi" (Ioan 1,50). Şi lui Nicodim: „Nimeni nu s-a suit la cer fără numai Fiul Omului care s-a coborît din cer" (Ioan 3,13). Ce oare? Mîntuitorul adaugă greutate la greutate? Nu, departe de noi acest gînd; ci el încearcă să-i atragă pe ascultătorii săi şi să-i cîştige prin măreţie şi strălucirea învăţăturii sale. Dacă, zicînd: „Eu am coborît din cer", el n-a adăugat nimic mai mult, el le-ar fi dat un motiv mare de sminteală şi de greşeală, dar cînd zice: „Trupul Meu dă viaţă lumii" şi: „Precum Tatăl Meu care M-a trimis este viu, eu trăiesc la fel prin Tatăl Meu" şi: „Eu am coborît din cer", el înlătură şi rezolvă greul. Cel ce zice despre sine un lucru mare se face suspect de minciună; dar cel ce adaugă la aceasta apoi astfel de lucruri, ridică orice bănuială. Apoi, el nu cruţă nimic pentru a-i împiedica să creadă că el ar fi fiul lui Iosif. Iisus Hristos deci n-a zis aceste lucruri pentru a înmulţi sminteala, ci pentru a o înlătura. În sfîrşit, a-l privi ca pe fiul lui Iosif, înseamnă a arăta că n-a înţeles ce voia să spună el. Dar a fi convins că el a coborît din cer, şi că trebuie să urce acolo, era adevăratul mijloc de a înţelege mai uşor cuvintele sale.

După aceia el aduce o altă soluţie pentru dificultate: „Duhul este cel ce dă viaţă, trupul nu foloseşte la nimic" (63); adică, ceea ce zic eu despre mine, trebuie înţeles în mod duhovnicesc; cel ce ascultă cu un duh trupesc şi pămîntesc nu înţelege nimic şi nu scoate nici un folos. Ori, aceasta înseamnă a fi trupesc a se îndoi că Iisus Hristos a coborît din cer, şi a-l crede fiul lui Iosif, şi a spune: „Cum poate să ne dea el trupul său să-l mîncăm? „Toate gîndurile acestea sînt trupeşti, şi ceea ce zicea Iisus

Hristos, trebuia luat într-un sens mistic şi duhovnicesc. Şi cum, veţi zice voi, puteau ei să înţeleagă, ceea ce voia să spună: „Să mănînce trupul Meu?" Sigur, trebuiau să aştepte un timp potrivit şi favorabil, trebuiau să-l întrebe, şi să nu înceteze de a-i pune aceste întrebări.

„Cuvintele pe care vi le-am spus Eu sînt duh şi sînt viaţă"; adică, ceea ce zic eu este cu totul divin şi duhovnicesc: eu nu vorbesc despre lucruri trupeşti şi care ar fi supuse naturii, ci despre lucruri care sînt libere de aceste nevoi şi de aceste legi ale vieţii: ceea ce vă spun eu are un sens cu totul altul şi cu totul deosebit de cel pe care i-l daţi voi. Cum aici Mîntuitorul a zis: Cuvintele pe care vi le dau eu sînt duh, în loc să spună, sînt lucruri duhovniceşti; la fel atunci cînd zice: Trupul nu foloseşte la nimic, el n-o înţelege despre trup în sine, ci arată că ei numai luau în sens trupesc ceea ce zicea el, ei care nu aveau gust şi dorinţă decît pentru lucrurile trupeşti, într-o vreme cînd totul îi chema să le caute pe cele duhovniceşti. A lua într-un sens trupesc ceea ce zicea Iisus Hristos, înseamnă a pierde tot rodul şi tot cîştigul. Ce oare? Aşa-i că trupul lui nu este trup? El este, sigur. Pentru ce a zis deci: „Trupul nu foloseşte la nimic"? Divinul Mîntuitor n-o înţelege despre Trupul său despre carnea sa, ferească-ne Dumnezeu de un asemenea gînd, şi despre cei ce primeau în mod trupesc ceea ce zicea el: şi ce se înţelege în mod trupesc? Înseamnă a înţelege în mod simplu şi după literă tot ce zicea el, şi a nu gîndi nimic, şi a nu-şi închipui nimic mai mult înseamnă a vedea lucrurile cu ochi trupeşti. Ori nu trebuie să se judece după aparenţă ce se arată ochilor trupului, ci, tot ceea ce este taină, trebuie văzut şi înţeles cu ochi duhovniceşti, adică duhovniceşte. Nu este adevărat, nu este sigur, că cel ce nu mănîncă trupul lui Iisus Hristos şi nu bea sîngele lui, n-are viaţă în sine? Cum nu foloseşte trupul la nimic, acest trup fără de care noi nu putem să trăim? Voi vedeţi că acolo Mîntuitorul nu vorbeşte despre trupul său, ci pentru că se înţeleg aceste cuvinte într-un mod trupesc.

„Dar sînt unii dintre voi care nu cred" (64). Iisus Hristos, după obiceiul său, înalţă ceea ce zice, şi-i dă vrednicie; ei prezice ceea ce trebuie să se întîmple şi face să se vadă că pentru mîntuirea ascultătorilor le vorbeşte despre aceste lucruri, şi nu pentru a-şi atrage slavă. Apoi, zicînd: „Unii" el îi desparte pe ucenicii săi din numărul acestora. La început a zis: „Voi M-aţi văzut şi tot nu credeţi" (Ioan 6,36). Dar zice aici: „Sînt unii dintre voi care nu cred". În sfîrşit, el ştia de la început cine erau aceia care nu credeau, şi cine era cel ce trebuia să-l trădeze. „Şi zicea: De aceea v-am spus vouă că nimeni nu poate să vină la Mine, dacă nu-i este dat de la Tatăl" (65). Evanghelistul arată aici că împărţirea darurilor şi a harurilor Tatălui său se face în mod liber şi după voinţă. Şi arată răbdarea lui Iisus Hristos. Şi nu fără motiv pune el aici acest cuvînt: „La început", aceasta pentru a vă face să cunoaşteţi preştiinţa lui Iisus Hristos, şi că el a cunoscut necredinţa lor şi trădarea lui Iuda înainte ca ei să-şi fi deschis gura şi ca să arate împotrivirile, ceea ce era o dovadă destul de evidentă a divinităţii sale. El adaugă apoi: „Dacă nu-i este dat de la Tatăl" pentru a-i convinge şi a-i îndemna să creadă că Dumnezeu este Tatăl său şi nu Iosif, şi să-i facă să

cunoască cum că nu era un lucru obişnuit de a crede în el; ca şi cum zicea. Căci dacă este cineva care nu crede în mine eu nu sînt tulburat de loc, nici mirat; căci înainte ca să se întîmple aceia, eu am ştiut-o, eu am cunoscut cine sînt aceia pe care mi i-a dat Tatăl meu.

3. Atunci cînd auziţi acest cuvînt: „l-a dat", nu gîndiţi că Tatăl dă la întîmplare, ci credeţi că cel ce s-a făcut vrednic de acest dar, îl primeşte. „De atunci mulţi dintre ucenicii Săi s-au retras şi nu mai umblau cu El" (66). Deci pe bună dreptate n-a zis evanghelistul: Ei s-au dus, ci: „Nu mai umblau cu El"; pentru a arăta că ei au părăsit drumul virtuţii, şi că despărţindu-se de Iisus au părăsit credinţa despre care pînă atunci au făcut dovadă; dar cei doisprezece ucenici n-au făcut la fel. „Deci a zis Iisus celor doisprezece: Nu vreţi şi voi să vă duceţi?" (67). Prin care face să se cunoască cum că el n-are nevoie de slujirea lor, nici de ajutorul lor, şi că nu pentru aceia îi duce cu sine. Cel ce le vorbeşte în acest fel, ce nevoie ar fi putut avea de ei?

Pentru ce nu i-a lăudat, pentru ce n-a arătat virtutea lor? Mai întîi pentru a-şi păstra demnitatea sa de învăţător; în al doilea rînd, pentru a arăta că ei în acest fel trebuiau să fie atraşi apoi şi puşi la lucru. Dacă Iisus i-ar fi lăudat crezînd că este obligat de ei, ei ar fi putut să aibă ceva sentimente omeneşti, ceva iubire de sine. Dar făcîndu-le cunoscut că nu avea nevoie de însoţirea lor, el i-a reţinut mai bine la datoria lor, şi i-a legat de sine şi mai mult.

Remarcaţi de asemenea, cu cîtă prudenţă le vorbeşte el. El nu le-a zis: Duceţi-vă, căci aceasta însemna să le dea curaj şi să-i alunge. Ci îi întreabă şi le zice: „Nu vreţi şi voi să vă duceţi?" Prin aceia ia orice constrîngere şi orice nevoie; el îi previne, le dă libertatea să facă ceia ce voiesc, ca nu cumva ruşinea să-i întreţină, ci dimpotrivă, ei să fie obligaţi din bunătatea pe care o are el ca să-i păzească. Şi încă, evitînd de a le face această mustrare publică, pătrunzînd în inima lor cu blîndeţea şi cu bunătatea, divinul Mîntuitor ne învaţă cum trebuie să hotărîm şi să ne purtăm în acest fel de întîmplări. Pentru noi care facem totul din vanitate şi cu înălţare, şi care credem că ne pierdem ceva din slava noastră dacă cei ce ne cinstesc ne-ar lăsa, meritam chiar prin aceia să ne lase. Într-un cuvînt, Iisus Hristos nu-i linguşeşte de loc pe ucenicii săi: el nu i-a slobozit, ci numai i-a întrebat ce voiesc să facă, în care nu le arată nici un dispreţ, ci numai le mărturiseşte că nu vrea ca ei să rămînă cu el de teamă şi cu forţa prin constrîngere, că mai bine era să plece decît să rămînă în acest fel.

Dar Petru, ce-i răspunde lui Iisus Hristos „Simon Petru l-a răspuns: Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieţii veşnice" (68). Şi noi am crezut şi am cunoscut că Tu eşti Hristos, Fiul Dumnezeului celui viu" (69). Nu vedeţi în acest răspuns că nu cuvintele lui Iisus Hristos i-a scandalizat pe ascultătorii săi, ci propria lor învîrtoşare, mîndria lor, stricăciunea şi răutatea lor? Cînd ar fi păstrat tăcerea ei n-ar fi încetat să se sminteasca, ei care nu-i cereau decît hrana trupească, şi care erau legaţi numai de pămînt. Unii şi alţii au auzit toţi împreună ceea ce a zis Iisus Hristos; dar adevăraţii ucenici, fiind în dispoziţii cu totul contrare, au zis: „La cine ne vom duce?"

Cuvinte care arată o iubire mare şi adevărat ataşament. Ele fac să se cunoască, că părinţii lor, mamele lor, toate lucrurile nu le erau atît de dragi precum le era învăţătorul lor; şi că cei ce se despart de Iisus Hristos nu mai au scăpare. Apoi, de teamă ca să nu creadă că Petru a zis: „La cine vom merge noi?" fiindcă nici el nici însoţitorii săi, nu ştiau la cine să meargă neavînd pe nimeni, el adaugă imediat motivul pentru care vreau să rămînă: „Tu ai cuvintele vieţii veşnice". Căci unii ascultau cuvîntul divin cu un duh trupesc şi pămîntesc, dar alţii îl ascultau duhovniceşte, punîndu-şi toată încrederea în credinţă.

Iată pentru ce zicea Iisus Hristos: „Cuvintele pe care vi le-am spus Eu sînt duh şi viaţă", adică: Nu vă gîndiţi că ceea ce vă spun eu ar fi legat şi dependent de lucrurile acestei lumi: lucrurile duhovniceşti nu sînt de aceiaşi natură, ele nu sînt supuse legilor pămînteşti. Aceia spune şi sfîntul Pavel prin cuvintele acestea: „Nu ziceţi în inima voastră; Cine se va sui la cer? adică pentru a-l face pe Hristos să coboare? pentru a-l chema pe Iisus Hristos dintre morţi" (Rom. 10,6,7). Deja ucenicii au primit învăţătura învierii şi moştenirea cerească. Priviţi, vă rog, în ce fel cel ce-i iubeşte pe fraţii săi le ia apărarea şi răspunde pentru toţi. Petru n-a zis: Eu ştiu, ci „noi ştim". Sau vedeţi mai bine în ce fel urmează el cuvintele Învăţătorului său şi le imită, şi se depărtează de limbajul evreilor. Evreii ziceau: Acela este fiul lui Iosif; dar Petru răspunde: „Tu eşti Hristosul, Fiul Dumnezeului celui viu", şi: „Tu ai cuvintele vieţii veşnice"; poate pentru că l-a auzit adesea spunînd: „Cel ce crede în Mine are viaţă veşnică". Căci, folosindu-se de aceleaşi cuvinte, face să se vadă că el le-a reţinut. Şi Iisus Hristos ce răspunde? El nu-l laudă pe Petru, nu-l înalţă, ceea ce totuşi făcea altădată. Dar ce zice el? „Oare nu v-am ales Eu pe voi, cei doisprezece? Şi unul dintre voi este diavol!" (70). Cum Petru a zis: „Noi ştim", Iisus, ca pe drept îl lipseşte pe Iuda de acest număr. El nu mai vorbeşte apoi despre ucenici, atunci cînd cu altă ocazie, asupra acestei întrebări a lui Hristos: „Şi voi cine ziceţi că sînt Eu?" Petru l-a răspuns: „Tu eşti Hristosul Fiul Dumnezeului celui viu" (Mt. 10,15,16). Dar aici auzind că a zis: „Credem", el îl scoate pe Iuda imediat din acest număr, şi o face cu mult mai înainte pentru a-l întoarce pe acest trădător de la fapta lui, ştiind că acesta era cu totul pierdut, dar voind să facă ceea ce trebuia din partea lui.

4. Admiraţi minunata înţelepciune a divinului Mîntuitor: El nu face să fie cunoscut Iuda şi nu permite ca să fie totuşi necunoscut; pe de o parte, ca să nu devie şi mai neruşinat, şi ca să nu se învîrtoşeze în păcatul său; pe de altă parte, ca să nu se creadă necunoscut, şi să nu se poarte cu mai multă îndrăzneală şi neruşinare. Iată pentru ce îl mustră apoi mai deschis. Şi sigur, prima dată el îl cuprinde printre ceilalţi credincioşi, zicînd: „Sînt unii dintre voi care nu cred". Este ceea ce o arată evanghelistul prin aceste cuvinte: „Iisus ştia de la început cine erau cei ce nu credeau în El, şi cine este cel ce-l va vinde" (Ioan 6,65). Dar cum el stăruia în planul lui cel urît, el îi face o mustrare mai puternică şi mai înţepătoare: „Unul dintre voi este diavol!". El le vorbeşte la toţi împreună, pentru a le insufla frică la toţi şi pentru a-l mai acoperi încă pe Iuda. Asupra căruia trebuie să spunem de ce

oare ucenicii nu răspund la o învinuire aşa de gravă, ci se îndoiesc, ei se întristează, se privesc unul pe altul, şi fiecare dintre ei zice: „Nu cumva sînt eu, Doamne?“ (Mt. 26,22). Şi Petru îi face semn lui Ioan să întrebe de învăţător cine este trădătorul (Ioan 13,24). Care este deci adevărul?Înainte ca Petru să fi auzit acest cuvînt înspăimîntător: „Mergi înapoia Mea, satano“ (Mt. 16,23) el nu se temea; dar după ce Învăţătorul l-a mustrat aşa de aspru, şi vorbind cu aşa de multă iubire, el n-a fost lăudat, ci s-a auzit numit satan, el are motiv să se teamă pentru sine, atunci cînd zice Iisus: „Unul dintre voi mă va vinde“. Mai mult, acum Iisus Hristos nu zice: „Unul dintre voi mă va vinde“; ci: „Unul dintre voi este diavol“ (Mt. 26,21). Iată pentru ce nu înţelegeau ucenicii ceea ce voia să spună Învăţătorul lor, şi se gîndeau că el numai le reproşa puţina lor credinţă şi nedesăvîrşirea lor.

Dar pentru ce divinul Mîntuitor a zis: „Oare nu v-am ales Eu pe voi, cei doisprezece şi unul dintre voi este diavol!“ (70). O făcea pentru a-i face să cunoască, că învăţătura sa era departe de orice linguşire, că el nu voia să-i lege de sine prin linguşire şi să-i convingă. Atunci cînd toţi se retrăgeau, ei rămîneau singuri şi îl mărturisesc pe Iisus Hristos prin gura lui Petru; nevoind chiar atunci ca să se aştepte la linguşire, el le ridică orice gînd; este ca şi cum le-ar zice lor: Nimic nu este capabil de a mă opri să-i mustru pe cei răi: nu credeţi că, pentru că rămîneţi cu mine, eu vă linguşesc şi vă laud, sau fiindcă mă urmaţi eu mă abţin ca să-i mustru pe cei răi. Ceea ce poate să flateze mai mult pe un învăţător nu mă atinge pe mine: cel ce rămîne dă dovadă de iubirea sa. Se va întîmpla că pe care l-a ales învăţătorul va fi batjocorit şi alungat de cei nebuni, ca şi cum era el însuşi nebun. Dar totodată nimic din aceia nu mă împiedică să-i mustru pe cei ce fac răul. Iată pentru ce neamurile pînă azi îl resping pe Iisus Hristos în mod ridicol. Dumnezeu n-are obiceiul să constrîngă şi să forţeze pe nimeni ca să devină om bun. Alegerea şi chemarea sa nu constrîng de loc, ci el lucrează prin convingere. Vreţi să ştiţi să vă convingeţi cum că chemarea nu constrînge şi nu forţează pe nimeni? Vedeţi, cercetaţi cîţi sînt printre cei chemaţi care s-au pierdut. Prin aceia veţi vedea în mod arătat că mîntuirea şi pierzarea depinde de hotărîrea noastră liberă şi de voinţa noastră.

5. Că aceste adevăruri, ne fac foarte atenţi şi totdeauna veghetori. Dacă cel ce era ales în ceata apostolilor, care a primit un aşa de mare dar, care a făcut minuni; căci el a fost trimis cu ceilalţi pentru a învia morţii şi a-i vindeca pe leproşi; dacă, zic eu, un ucenic, pentru că s-a lăsat biruit de cruda şi trista boală a lăcomiei, l-a vîndut pe Stăpînul său; dacă atîtea binefaceri şi haruri; dacă nici petrecerea nici familiaritatea cu Iisus Hristos, nici spălarea picioarelor, nici însoţirea de la masă, nici păstrarea pungii, nu i-au folosit la nimic, sau dacă aceste lucruri lui i-au deschis mai repede prăpastia în care s-a aruncat; să tremurăm şi să ne temem noi înşine să nu imităm într-o zi pe acest urît şi perfid lacom. Voi nu-l trădaţi pe Iisus Hristos? Dar atunci cînd îl dispreţuiţi pe sărac care se usucă de foame, sau care îngheaţă de frig, voi meritaţi soarta lui Iuda şi pedeapsa lui. Şi atunci cînd luăm parte cu nevrednicie la sfintele taine cădem în acelaşi adînc, în care s-au aruncat cei ce l-au omorît pe Iisus Hristos. Atunci cînd vrem să-l

alungăm, atunci cînd îl mustrăm pe sărac şi pe necăjit ne atragem o răzbunare grozavă: şi sigur că o meritäm. Pînă cînd vom fi stăpîniţi de iubirea faţă de bunurile din această lume, de lucrurile zadarnice şi nefolositoare? Căci bogăţiile sînt lucruri zadarnice şi fără folos. Pînă cînd inima noastră se va lega de deşertăciuni, de nimicuri? Pînă cînd vom amîna ca să ne ridicăm ochii la cer? să veghem, să dispreţuim bunurile pămînteşti, lucrurile care trec? propria noastră experienţă nu ne învaţă ea cît sînt de urîte şi de dispreţuite toate lucrurile acestea?

Să ne gîndim la acei bogaţi care au fost înainte de noi: tot ceea ce ne aduce aminte despre ei, nu ne pare un vis? Nu este ca o floare, ca o umbră, o apă care curge, o poveste şi o fabulă? Acest om era bogat: dar ce au ajuns bogăţiile lui? Ele au pierit, ele s-au risipit. Dar păcatele pe care i le-au făcut aceste bogăţii rămîn, şi chinul care-i este pregătit îl aşteaptă din cauza păcatelor sale. Sau mai scurt, chiar cînd n-aţi avea de a vă teme de chin şi să nădăjduiţi împărăţia, ar trebui să priviţi la soarta semenilor voştri care nu se deosebeşte de a voastră.

Vedeţi dar: sînt hrăniţi cîinii, cei mai mulţi hrănesc asini slăbatici, urşi şi diferite animale; şi pe omul pe care-l sfîşie foamea, noi îl părăsim. Noi facem mai mult caz de o natură care ne este străină decît de propria noastră natură. Nu este oare un lucru frumos veţi zice voi, decît să construim clădiri mari, să avem un număr mare de slujitori; şi cînd sîntem culcaţi în casa noastră, să vedem dormeze numai de aur. Acela este un lux zadarnic şi în plus. Sînt alte clădiri mult mai strălucitoare decît acelea, cu care trebuie să vă înveseliţi privirea, şi pe care nimeni nu poate să vă împiedice să le contemplaţi. Vreţi să vedeţi un tavan frumos? spre seară priviţi cerul împodobit cu stele. Dar, veţi zice acest tavan nu este al meu: este tocmai contrarul, el este mai mult al vostru decît celelalte. Căci pentru voi a fost făcut, şi vă este comun cu fraţii voştri. Dar cel pe care-l numiţi voi al vostru, nu este al vostru, el este al celor ce vor moşteni după moartea voastră. Acela poate să vă fie foarte folositor pentru că el vi-l vesteşte pe Creator şi vă cheamă să vă ridicaţi pînă la el dar acesta vă va întuneca mult şi el vă va fi un judecător şi acuzator foarte aspru în ziua judecăţii, atunci cînd va apărea înaintea voastră cu totul de aur Iisus Hristos neavînd cu ce să se acopere măcar cu o singură haină.

Pentru aceasta, să ne păzim, să cădem într-o aşa de mare nebunie. Să nu alergăm după ceea ce trece, să nu fugim de ceea ce rămîne, să nu ne pierdem mîntuirea noastră; ci să ne lipim cu totul de bunurile viitoare; cei bătrîni pentru că ştiu că le rămîne prea puţină vreme să trăiască; cei tineri fiindcă trebuie să fie convinşi că viaţa lor este foarte scurtă: ziua judecăţii va sosi, ca un hoţ care vine noaptea (Lc. 12,39). Apoi după el aceste adevăruri ne sînt cunoscute: femeile să-i facă atenţi pe bărbaţii lor, şi bărbaţii pe soţiile lor. Să-i învăţăm pe tineri şi pe copii, şi să ne îndemnăm unii pe alţii să fugim de lucrurile prezente să nu căutăm şi să nu iubim decît bunurile vieţii viitoare; ca noi să le putem dobîndi, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 48

„Şi după acestea mergea Iisus prin Galileea. Căci nu voia să meargă prin Iudeia, deoarece iudeii căutau să-l omoare. Şi era aproape praznicul Iudeilor, cel al Corturilor“ (Cap.7.-1 Vers.8).

I. Gelozia evreilor şi necredinţa părinţilor lui Iisus Hristos.

2. Iacob, fratele Domnului, primul episcop al Ierusalimului.

3. Să imităm blîndeţea şi bunătatea lui Iisus Hristos. Să suferim cu răbdare rîsurile, injuriile, batjocurile. Mînia este o fiară urîtă şi furioasă. Ura şi greutatea pe care o produce ea. Medicamentul pentru a vindeca această boală. Motivul pentru a se răzbuna. Oamenii mînioşi; imaginea lor, chinul lor în această lume şi în cealaltă.

I. Nimic nu este mai rău ca gelozia; nimic nu este mai rău ca şi învidia: prin ele a intrat moartea în lume. Diavolul văzînd că omul era în cinste, şi neputînd suferi fericirea de care se bucura el, nu cruţă nimic pentru a-l pierde. Şi noi vedem în toate zilele acelaşi pom producînd aceleaşi roade. Invidia l-a ucis pe Abel: ea a căutat viaţa lui David; ea i-a făcut să sufere pe atîţia drepţi; ea i-a îndemnat pe evrei să-l omoare pe Iisus Hristos. Evanghelistul o arată spunînd: „Şi după acestea mergea Iisus prin Galileea. Căci nu voia să meargă în Iudeea, deoarece iudeii căutau să-l omoare“. Ce spui tu, fericite Ioane? Cel ce poate tot ce vrea, nu poate scăpa de evrei? Cel ce a zis: „Pe cine căutaţi“? a aruncat la pămînt pe toţi cei ce au venit să-l caute? Cel care fiind înaintea noastră, nu este văzut cînd vrea, cel acela n-a avut atîta putere? Cum în ceea ce urmează, în mijlocul lor, în templu, în zi de sărbătoare cînd erau adunaţi toţi evreii, unde erau de faţă toţi cei ce voiau să-l ucidă, a zis ceea ce-i înţepa şi-i irita mai mult? Evreii mirîndu-se ei înşişi, ziceau: „Nu este oare Acesta pe care caută să-L ucidă? Şi iată că vorbeşte pe faţă şi ei nu-i zic nimic“ (Ioan 7,25,26).

Care este această taină? Vai! departe de noi aceste cuvinte: evanghelistul n-a zis aceste lucruri pentru ca să fie păzite ca o taină, ci pentru a arăta că Iisus Hristos a făcut fapte care descoperă divinitatea sa, şi că el a făcut să se cunoască şi demnitatea sa. Cînd zice: „El n-avea putere“ el vorbea despre Iisus ca despre un om care face multe lucruri într-un mod omenesc; dar atunci cînd spune că fiind în mijlocul lor, nimeni n-a îndrăznit să pună mîna pe el ca să-l prindă, el arată puterea divinităţii sale. Căci se retrăgea ca un om; apărea ca Dumnezeu; reprezentînd una şi alta în mod adevărat. În sfîrşit, atunci cînd fiind în mijlocul lor care întindeau curse pentru a-l prinde, nu este prins, el face să se cunoască atunci puterea sa de neînvins, dar atunci cînd se retrăgea, el statornicea adevărul întrupării sale, ca nici Pavel de Samosata, nici Marcion, nici cei ce sînt atacaţi de boala lor, să nu poată să contrazică. Prin această purtare el închide deci gura tuturor ereticilor acestora.

„Şi era aproape praznicul Iudeilor, cel al Corturilor" (2). Această particulă" era aproape" nu înseamnă alt lucru, decît că după ultima cuvîntare pe care a ţinut-o Iisus Hristos, evanghelistul omite un interval destul de mare de timp; iată dovada: Atunci cînd Iisus Hristos s-a urcat pe munte şi s-a aşezat acolo cu ucenicii săi, era sărbătoarea Paştilor. Dar evanghelistul vorbeşte aici despre sărbătoarea numită a Corturilor. Cam vreo cinci luni intermediare, Sfîntul Ioan nu spune nimic despre el, nici o învăţătură care s-ar raporta la aceasta, decît minunea pîinilor şi cuvîntarea către cei ce le-au mîncat: de altfel, Iisus Hristos n-a încetat să facă minuni şi să predice nu numai ziua sau seara, ci încă şi noaptea, căci noaptea vine Iisus Hristos la ucenicii săi, cum arată toţi evanghelişţii. Pentru ce au neglijat ei deci această perioadă? Fiindcă nu puteau istorisi totul. Apoi, ei s-au legat să raporteze lucrurile care trebuiau să atragă apoi reproşurile sau murmurul evreilor, şi aceste lucruri se văd adesea. Ei au repetat adesea istoria lor că Iisus vindeca bolile, că dădea viaţă morţilor, ceea ce a trezit admiraţia şi mirarea poporului. De altfel, atunci cînd se prezintă ceva lucru minunat şi extraordinar, sau ceva învinuire adresată împotriva lui Iisus Hristos, ei o descriu, cum se vede acum, ei zic că fraţii lui nu credeau în el: ceea ce putea deveni un subiect grav de învinuire. Şi sigur, este minunat de a vedea cît de credincioşi erau ucenicii şi adevăraţi în ceea ce spuneau şi au scris, ei care nu se tem să transmită posterităţii lucrurile care se păreau că sînt dăunătoare Învăţătorului lor şi se pare că chiar spuneau acest fel de lucruri mai mult decît celelalte.

Pentru aceasta sfîntul Ioan trece aici rapid peste o mulţime de minuni de semne, de cuvîntări, pentru a ajunge la aceasta: „Au zis deci către El fraţii Lui: Treci de aici şi du-te în Iudeea, pentru ca şi ucenicii Tăi să vadă lucrurile pe care le faci: (3). Căci nimeni nu lucrează în ascuns, ci voieşte să se facă cunoscut. Dacă faci acestea arată-te pe Tine lumii" (4). Pentru că nici fraţii Lui nu credeau în El" (5). Şi în ce, veţi zice voi, sînt ei necredincioşi, pentru că îl roagă să facă minuni? Da, sigur, ei sînt, şi mult; cuvintele lor, graba lor, această libertate folosită contratimp, arată necredinţa lor. Căci ei credeau că părtinirea le dădea dreptul să vorbească şi să întrebe cu îndrăzneală. Şi, dacă în aparenţă, ei îi fac o dovadă de prieteni, cuvintele lor nu sînt mai puţin înţepătoare şi prea amare: ei îl învinuiesc de timiditate şi de slavă deşartă. În sfîrşit, cînd zic: „Nimeni nu lucrează în ascuns", ei fac slujba de învinuitori, pentru că îl acuză de timiditate, şi că faptele lui lor le sînt suspecte; şi cînd zic: „Ci voieşte să se facă cunoscut" ei bănuiesc că se află slavă deşartă în ceea ce zice şi face.

2. Pentru voi, fraţilor admiraţi virtutea lui Iisus Hristos. Căci din mijlocul celor ce vorbeau aşa a ieşit primul episcop al Ierusalimului, adică fericitul Iacob, despre care zice sfîntul Pavel: „Eu n-am văzut pe niciunul din apostoli fără numai pe Iacob fratele Domnului" (Gal. 1,19). Se spune că Iuda era un om minunat. Pe cînd aceşti fraţi ai lui Iisus erau în Cana, atunci cînd Iisus schimbă apa în vin, dar această minune n-a făcut nici o impresie asupra sufletului lor. De unde le venea dar o aşa de mare necredinţă? Din voinţa lor cea rea şi din invidia lor. Căci părinţii au obiceiul să le poarte

invidie la aceia dintre părinții lor pe care-i văd că sînt mai sus şi sînt mai cinstiți decît ei. Cine sînt aceia pe care-i numesc ucenicii lui Iisus Hristos? Poporul care-l urma şi nu cei doisprezece pe care i-a ales el. Ce răspunde dar divinul Mîntuitor? Remarcați cu cîtă blîndețe răspunde. El n-a zis: Cine eşti tu pentru a-mi da acest anunț şi a mă învăța ceea ce trebuie să fac? Dar ce a zis el? „Vremea Mea încă n-a sosit" (6), adică vremea crucii mele şi a morții mele. Pentru ce vă grăbiți să mă omorîți înainte de vreme?" Iar vremea voastră totdeauna este gata". Adică, evreii atîta vreme cît veți fi printre ei nu vă vor omorî deoarece aveți aceleaşi sentimente ca şi ei: dar pe mine, imediat ce mă vor avea în mîinile lor, ei căuta să mă omoare. Astfel atîta vreme cît veți fi cu ei, voi n-aveți de ce să vă temeți că vă vor face vreun rău: dar pentru mine, aceasta va fi vremea mea, atunci cînd va veni pentru mine vremea să fiu răstignit şi omorît. Ceea ce urmează face să se vadă în mod clar că aceia a vrut să spună Iisus Hristos.

„Pe voi lumea nu poate să vă urască" (7). Şi cum vă va urî ea, pentru că voi sînteți în sentimentele ei şi în interesele ei, şi căutați ceea ce caută ea?" Dar pe Mine mă urăşte, pentru că Eu mărturisesc despre ea că lucrurile ei sînt rele" (7); adică îi sînt urît, pentru că eu îi fac mustrări şi reproşuri. Un răspuns aşa de blînd şi atît de modest trebuie să ne învețe că, oricît de răi şi de disprețuiți ar fi cei ce se pun să ne dea nouă sfaturi trebuie să ne reținem mînia şi supărarea noastră. Dacă Iisus Hristos a suferit cu blîndețe şi cu răbdare sfaturile oamenilor care nu credeau de loc în el, chiar atunci cînd din răutate şi cu intenție rea, ei îl sfătuiau ceea ce nu-i plăcea lui, ce iertare vom obține noi, noi care, nefiind decît cenuşă şi țărînă, nu-i putem suporta pe cei ce ne dau sfaturi şi îndemnuri şi ne credem ofensați pentru că cei ce ne spun sînt mai mici decît noi? Vedeți cu ce blîndețe înlătura Iisus Hristos reproşul care i s-a făcut. Frații săi îi ziceau: „Arată-te pe Tine lumii"; el le răspunde: „Pe voi lumea nu poate să vă urască, dar pe Mine Mă urăşte", răsturnînd astfel învinuirea lor: pe atît este de fals zice el că eu caut slavă de la oameni, pe cît nu încetez să-i mustru, cu toate că ştiu bine că prin aceia îmi atrag ura şi moartea.

Şi cînd veți zice voi i-a mustrat? Dar mai bine, cînd a încetat el să-i mustre? Nu zicea el: „Să nu credeți că Eu vă voi învinui înaintea tatălui Meu; învinuitorul vostru este Moise" (Ioan 5,45). Şi: „Eu vă cunosc şi ştiu că n-aveți în voi iubire față de Dumnezeu" (Ioan 5,42). Şi: „Cum puteți să credeți, voi care căutați slavă unii de la alții şi mărirea cea de la unicul Dumnezeu n-o căutați?" (Ioan 5,44). Nu vedeți că, prin toate lucrurile acestea, divinul Mîntuitor face să se cunoască şi că ura pe care o aveau împotriva lui venea din aceia că el îi mustra liber, şi nu pentru că n-au păzit Sîmbăta?

Dar pentru ce-i trimite la sărbătoare, zicîndu-le lor: „Voi suiți-vă la sărbătoare; Eu nu mă sui la praznicul acesta?" (8). Prin aceia face să se vadă că n-o spune pentru a se scuza, sau din plăcere, ci pentru a permite păzirea cultului iudaic. Pentru ce a mers atunci Iisus la sărbătoare după ce i-a zis: „Eu nu mă sui"? El n-a zis simplu: Eu nu mă duc, ci adaugă „Acum, adică cu voi, „fiindcă vremea Mea nu s-a împlinit încă". Căci el nu trebuia

să fie răstignit decît la Paştile viitoare. Pentru ce nu merge cu ei? căci dacă el nu era cu ei, fiindcă vremea lui n-a sosit încă, atunci nici nu trebuia să meargă? Dar nu merge pentru a suferi moartea, ci merge numai ca să-i înveţe. Pentru ce merge acolo în mod tainic, pentru că putea merge public, prezentîndu-se în mijlocul lor, şi să mustre furia şi violenţa lor precum a făcut-o adesea? Aceasta fiindcă el nu voia s-o facă prea des. Dacă ar fi fost acolo public, şi dacă i-ar fi lovit cu un fel de paralizie, el şi-ar fi descoperit divinitatea sa înainte de vreme într-un fel prea clar, şi ar fi făcut-o să strălucească prea mult prin această minune nouă. Dar cum ei credeau că frica îl oprea şi-l împiedica să meargă la sărbătoare, îi face să vadă dimpotrivă că el n-are nici o frică; că ceea ce face este din prudenţă, şi că ştie timpul în care trebuie să sufere: cînd va veni acest timp, el va merge atunci în mod liber şi voluntar la Ierusalim. Pentru mine, mi se pare că aceste cuvinte: „Voi suiţi-vă", înseamnă acestea: Să nu credeţi că eu vreau să vă constrîng să rămîneţi cu mine în ciuda voastră. Şi cînd adaugă: „Vremea Mea nu s-a împlinit încă", vrea să spună că trebuie să facă minuni, ca să creadă un număr mai mare în el, şi ca ucenicii, văzînd statornicia şi siguranţa Învăţătorului lor, şi necazurile pe care le-a răbdat să devină mai tari în credinţa lor.

3. În sfîrşit, ceea ce am auzit ne învaţă, să avem bunătate şi blîndeţe: „Învăţaţi de la Mine că sînt blînd şi smerit cu inima" (Mt. 22,19). Şi să alungăm orice supărare. Ne insultă, să dăm dovadă de smerenia noastră; este împins de mînie şi de furie, să îndulcim, să potolim această furie şi mînie; ne disprețuieşte, ne calomniază, ne necinsteşte, se rîde, îşi bate joc de noi; să nu ne tulburăm, să nu ne întristăm, şi pentru a voi să ne răzbunăm să nu ne pierdem pe noi înşine. Mînia este o fiară, şi o fiară furioasă şi crudă. Pentru aceasta să cîntăm noi cîntecele divine ale Scripturii, şi să spunem: „Tu nu eşti decît pămînt şi pulbere" (Fac. 3,19): Pentru ce se înalţă pămîntul şi cenuşa de mîndrie?" (Eccl. 10,9). Şi: „Mînia pe care o are în inima lui este ruina lui" (Eccl. 1,28) şi: „Omul mînios nu este plăcut" (Pilde 11,25). În sfîrşit, nimic nu este mai greu, nimic nu este mai înspăimîntător ca omul mînios. Căci dacă aspectul lui este urît şi grozav, sufletul lui este cu atît mai mult. Căci precum se sparge o infecţie şi iese un miros greu, la fel sufletul care este tulburat de mînie va fi deformat şi infectat.

Dar, veţi zice voi, eu nu pot să sufăr injuriile pe care mi le spune duşmanul meu. Pentru ce vă rog? Dacă ce spune despre voi este adevărat trebuie ca în prezenţa lui să arătaţi semne de remuşcare, şi lui să-i fiţi dator. Dar dacă ceea ce zice este fals, disprețuiţi această vorbire. Spune că eşti sărac? rîde de el; că eşti din naştere smerită sau că ţi-ai pierdut mintea? geme pentru el. „Cel ce-i zice fratelui său Nebunule, este vrednic de gheenă" (Mt. 5,22). Dacă vă batjocoreşte, gîndiţi-vă la chinul care-l aşteaptă, şi nu numai că vă veţi reţine de la mînie, ci veţi vărsa şi lacrimi. Nimeni nu se mînie împotriva unui om care are febră sau că o boală îl împinge să se mînie; dimpotrivă, are milă, se plînge asupra lui. Dar dacă vreţi să vă răzbunaţi, păstraţi tăcerea; aceia îl va amorţi foarte mult pe duşmanul

vostru mai mult decît tot ce a-ţi putea să-i spuneţi. Dacă, dimpotrivă respingeţi injuria prin injurie veţi aprinde focul, Dar veţi zice încă, dacă nu răspundem, ne va învinui de slăbiciune. Nu, nu vă va învinui de slăbiciune, ci va admirat înţelepciunea voastră, filozofia voastră. Căci dacă injuria care vi se zice aprinde mînia voastră, veţi da ocazia să se creadă că ceea ce se spune este adevărat. Pentru ce, vă rog, bogatul auzind că este numit sărac, se rîde? Nu pentru că ştie bine că nu este sărac? Noi dacă rîdem cînd sîntem învinuiţi vom da dovadă foarte mare că nu sîntem vinovaţi. Dar mai mult, pînă cînd ne vom teme de învinuirile oamenilor? Pînă cînd îl vom dispreţui pe învăţătorul nostru comun? şi vom fi legaţi de trup? „Cîtă vreme este între voi pizmă şi ceartă şi dezbinări, nu sînteţi oare trupeşti, şi nu umblaţi după om?“ (I Cor. 3,3).

Să fim deci duhovniceşti, să dispreţuim această fiară crudă şi rea; între mînie şi nebunie, nu este nici o deosebire: mînia este un fel de demon trecător, sau ea este mai rea decît un demonizat. Este acuzat de demonizat, dar omul mînios se face vrednic de mii de chinuri; în mod voluntar el aleargă la pierzarea sa şi se aruncă în iad; continuu tulburat de gînduri rele, noaptea şi ziua în tulburare şi în greutatea sufletului suferă aici jos chiar chinurile mai înainte de a ajunge la iad. Pentru aceasta să lucrăm să ne eliberăm şi de chinurile prezente, şi de pedeapsa viitoare. Să alungăm departe de noi această boală, şi să ne purtăm în toate lucrurile cu multă blîndeţe, ca să ne cîştigăm sufletelor noastre odihna şi liniştea, şi în lumea aceasta şi în împărăţia cerurilor, pe care v-o doresc, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor Amin.

OMILIA 49

„Acestea spunîndu-le, a rămas în Galileia. Dar după ce fraţii Săi s-au suit la praznic, atunci S-a suit şi El, nu pe faţă, ci cam pe ascuns.“ (Cap.7, Vers.9 Vers.24).

1. Iisus Hristos nu lucrează peste tot ca Dumnezeu, ci adesea şi ca om, ca să ne lase exemplul să-l urmăm.

2. Altul este Ipostasul Tatălui, altul acela al Fiului. Iisus Hristos se numeşte egal cu Dumnezeu Tatăl său: greşeala evreilor.

3. Iisus Hristos înlătură învinuirea care i se aduce cum că el calcă sîmbăta. Învăţăturile pe care le-a dat Iisus Hristos evreilor, se adresează tuturor oamenilor. În iubirea faţă de aproapele, să nu trecem cu vederea pe nimeni. A fi nestricat în judecăţile sale. A exersa dreptatea fără respect omenesc. A trăi cu o conştiinţă rea, înseamnă a trăi în chinuri. Nici un prieten nu este în cealaltă lume înafară de virtute; ea singură scapă de iad, şi face să intre în paradis.

1. Lucrurile pe care le-a făcut Iisus Hristos într-un mod omenesc le-a făcut nu numai pentru a confirma taina întrupării sale, ci şi pentru a ne

învăța şi a ne întări în virtute. Dacă la toate ocaziile ar fi lucrat ca Dumnezeu, de unde am fi învățat noi purtarea pe care trebuie s-o avem în cazurile spinoase şi grele; ca aici, spre exemplu, dacă el s-ar fi prezentat în mijlocul evreilor care nu respirau decît moartea sa, oprind dintr-odată violența lor şi furia lor? Dacă Iisus Hristos n-ar fi încetat să facă minuni şi semne, dacă el ar fi lucrat totdeauna ca Dumnezeu, noi ajungînd în aceleaşi curse şi pericole, şi neputînd scăpa din ele ca şi el, cum am fi ştiut ceea ce trebuie să facem; dacă trebuie să ne dăm la moarte sau să ne ascundem şi să ne păstrăm în siguranță, ca să predicăm şi să vestim cuvîntul lui Dumnezeu? Cum deci, trebuind să avem aceiaşi putere n-am fi ştiut cum să ne purtăm în asemenea caz; pentru aceia ne-a învățat Iisus Hristos prin propriul său exemplu. Căci evanghelistul spune că: „Acestea spunîndu-le a rămas în Galileia. Dar după ce frații Săi s-au suit la praznic, atunci S-a suit şi El, nu pe față, ci cam pe ascuns" (10). Aceste cuvinte: „După ce frații Săi s-au suit", arată că el n-a vrut să meargă la sărbătoare cu ei. Iată pentru ce a rămas în Galileia şi nu s-a făcut cunoscut, cu toate că ei îl sfătuiau.

Dar pentru ce Iisus Hristos, care vorbea totdeauna public, se poartă acum ca şi cum ar fi vrut să se ascundă? Evanghelistul nu spune că s-ar fi ascuns, ci, ca şi cum s-ar fi ascuns. Căci trebuia cum am spus-o, ca să ne învețe sfiala pe care trebuie s-o avem în asemenea cazuri. Şi de altfel, acesta nu era acelaşi lucru de a se face cunoscut la nişte oameni mînioşi şi furioşi împotriva lui, sau de a se arăta mai tîrziu, după sărbătoare.

„La praznic, Iudeii îl căutau şi ziceau: Unde este Acela?" (11) Iată sigur, o faptă frumoasă pentru a sărbători sărbătoarea! Ei îl căutau pe Iisus cu nerăbdare cu scopul de a-l omorî; într-o zi de sărbătoare ei hotărăsc să-l facă să moară căutînd mijloace să-l prindă. În alt loc la fel, ei zic: „Ce vi se pare? Oare nu va veni la praznic?" (Ioan 11,56). Şi aici ziceau: „Unde este Acela?" Printr-un exces de ură ei nu socotesc vrednic nici să-l numească. Sigur, aceia era a sfinți frumos sărbătoarea, a o sărbători bine: aceia arăta o evlavie destul de mare. Ei voiau să se folosească de sărbătoare chiar pentru a se scăpa de Iisus Hristos. „Şi pricină multă era despre El în mulțime" (2). Apoi, cred că s-au mîniat din cauza locului unde a săvîrşit minunea, şi că nu erau atîta de indignați de lucrul pe care l-a făcut, pe cît de teama ca el să nu mai facă altele asemănătoare. Dar s-a întîmplat tocmai contrarul a ceea ce meditau ei: În ciuda lor înşişi, ei înălțau slava lui şi au făcut-o minunată; „că unii ziceau: Este bun; iar alții ziceau: „Nu, ci amăgeşte mulțimea" (12). Prima părere, cred că este a poporului: cealaltă, a sinedriştilor şi a arhiereilor. Căci acestor oameni răi şi geloşi le aparținea calomnia împotriva lui Iisus. El înşeală poporul, zic ei: În ce, vă rog? Oare spunînd că face minuni pe care el nu le face? Dar ştiți contrarul prin experiență.

„Totuşi de frica Iudeilor, nimeni nu vorbea despre El pe față" (13). Vedeți pretutindenea că cei mari arată o inimă stricată, şi că poporul are sentimente bune, dar lipsit de curajul care-i era necesar.

„Iar la jumătatea praznicului Iisus S-a suit în templu şi învăța" (14). Aşteptarea în care se găseau i-a făcut şi mai atenți la cuvîntul său.

Remarcați în sfîrșit, că cei ce-l căutau cu atîta nerăbdare în primele zile şi ziceau: „Unde este Acela?“ se apropie de el, şi-l ascultă vorbind, atît cei ce ziceau: este un om bun, pe cît şi cei ce ziceau: este un om rău. Dar unii îl ascultau pentru a se folosi de învățătura lui, să-l admire şi să-l laude; ceilalți, pentru a-l surprinde în cuvintele lui şi a-l prinde. Apoi, această învinuire: „El înşeală poporul“, era întemeiată pe învățătura lui, căci ei n-o înțelegeau. Şi aceste cuvinte: „Este un om bun“ pe minunile sale. Iisus Hristos deci potolind mînia lor, le-a vorbit cu atîta tărie şi siguranță, încît ei îl ascultau cu atenție, mînia nespărgîndu-le ochii. Evanghelistul nu ne spune deloc ceea ce învăța, el spune numai că vorbea lucruri minunate, care i-a îmblînzit, şi le-a schimbat dispoziția lor, atîta putere şi eficacitate avea cuvîntul lui! Chiar cei ce ziceau: „Înşeală poporul“ fiind cu totul schimbați, se mirau atunci şi-l admirau, pentru aceasta vorbeau despre el în aceşti termeni: „Şi Iudeii se mirau zicînd: Cum ştie Acesta carte, fără să fi învățat?“ (15). Nu vedeți că, prin aceaste cuvinte, evanghelistul vrea să ne facă să cunoaştem că admirația lor era plină de răutate? El nu zice că au admirat învățătura lui şi au primit cuvîntul lui; ci numai că îl admirau, adică se mirau zicînd: „De unde-i vine lui această ştiință“ cînd această îndoială ar fi trebuit să-i facă să vadă că nu era nimic omenesc în el.

Dar, cum ei nu voiau să recunoască aceia nici s-o mărturisească, şi se opreau la simpla mirare, iată ce le răspunde lor divinul Mîntuitor; ascultați-l: „Învățătura Mea nu este a Mea, ci a Celui ce M-a trimis“ (16). Prin aceia răspunde încă la bănuiala lor, trimițîndu-i la Tatăl, pentru a le închide gura. „De vrea cineva să facă voia Lui, va cunoaşte despre învățătura aceasta dacă este de la Dumnezeu sau Eu vorbesc de la Mine Însumi“ (17). Adică, desfaceți-vă din răutatea voastră, alungați mînia, invidia, şi această ură pe care o aveți împotriva mea fără motiv, şi atunci nimic nu vă va împiedica să cunoaşteți că cuvîntul meu este cu adevărat acela al lui Dumnezeu: iată ce acoperă acum sufletul vostru cu întuneric, iată ce perverteşte judecata voastră şi nu vă permite să vedeți adevărul: dacă ridicați aceste obstacole bănuielile şi îndoielile voastre vor cădea şi vor dispărea. Dar Iisus nu le vorbeşte aşa pentru a nu le face o mustrare prea dură şi prea înțepătoare; totuşi el le arată toate acelea prin cuvintele acestea: „Cel care face voia lui Dumnezeu, va recunoaşte dacă învățătura Mea este de la el, sau Eu vorbesc de la Mine însumi“, adică, dacă eu învăț o învățătură străină sau nouă, sau potrivnică celei a lui Dumnezeu. Căci folosind acest cuvînt: „Însumi“ de la mine însumi, Iisus Hristos vrea să zică totdeauna acestea: Eu nu spun nimic împotriva voinței lui Dumnezeu: tot ceea ce vrea Tatăl, eu vreau la fel. „De vrea cineva să facă voia Lui, va cunoaşte despre învățătura aceasta dacă este de la Dumnezeu ... „Ce înseamnă aceia?“ „Dacă cineva vrea să facă voia lui Dumnezeu“? Dacă cineva iubeşte virtutea, el va simți puterea cuvintelor mele. Dacă cineva vrea să citească cu grijă profețiile, el va recunoaşte dacă ceea ce învăț eu este conform cu ele sau nu.

2. Cum poate să fie învățătura sa a lui, şi să nu fie? Căci el n-a zis: Această învățătură nu este a mea; ci după ce a zis învățătura mea, şi şi-a însuşit-o, el adaugă fără întrerupere: aceasta nu este învățătura mea. Cum

acelaşi lucru poate şi nu poate să fie al lui? Ea este învăţătura sa, fiindcă învăţătura pe care o învaţă el n-a învăţat-o: ea nu este învăţătura sa, fiindcă este învăţătura Tatălui său. Pentru ce zice el deci: „Şi toate ale Mele sînt ale Tale şi ale Tale sînt ale Mele"? (Ioan 17,10). Căci dacă învăţătura, pentru a fi de la Tatăl tău, nu este a ta, ceea ce ai spus tu se contrazice, căci tocmai pentru aceia trebuie să fie ea a ta. Dar acest cuvînt: „Nu este învăţătura Mea" arată într-un fel prea puternic şi expres, că voinţa Fiului este aceia a Tatălui şi nu sînt decît una singură şi aceeaşi voinţă: este ca şi cum ar zice: „Învăţătura Mea nu se deosebeşte întru nimic de cea a Tatălui", ca şi cum ea ar fi de la altul. Căci cu toate că alta este persoana Tatălui, alta a mea, cu toate acestea eu vorbesc şi lucrez în felul în care nu trebuie să se creadă că ceea ce face Tatăl şi ceea ce zice el ar fi diferit de ceea ce zic eu şi de ceea ce fac, şi că dimpotrivă ceea ce fac eu şi ceea ce zic este în mod absolut acelaşi lucru cu ceea ce zice şi face Tatăl. Iisus Hristos foloseşte apoi un alt argument la care nu se poate răspunde, şi care ete întemeiat pe obiceiul şi felul de a lucra al oamenilor. Care este acest argument? „Cel care vorbeşte de la sine îşi caută mărirea sa" (18). Adică cel ce vrea să-şi facă o învăţătură proprie şi particulară, nu caută alt lucru în aceia decît să-şi cîştige slavă. Ori, dacă eu nu caut să-mi cîştig slavă, pentru ce aş vrea să-mi fac o învăţătură proprie? Cel ce vorbeşte din propriul îndemn, adică, cel ce învaţă o învăţătură deosebită şi care îi este proprie, n-o învaţă decît pentru a-şi face un nume, pentru a se arăta valoare şi pentru a-şi cîştiga laudă; dar dacă eu nu lucrez, dacă nu vorbesc decît pentru slava celui ce m-a trimis, pentru ce aş vrea să învăţ altă doctrină?

Nu remarcaţi voi, că Iisus Hristos are un motiv pentru a spune că el nu face nimic de la sine însuşi? Care este acest motiv? Este de a-i convinge pe evrei că el nu caută să se facă cinstit de popor. Pentru aceasta, cînd se foloseşte de expresii îngroşate ca: „Eu caut slava Tatălui Meu" aceasta o face pentru a le arăta că el nu caută propria sa slavă. Apoi, pentru a se folosi aşa de acest fel de expresii simple şi îngroşate, Mîntuitorul avea mai multe motive: ca să nu fie crezut nenăscut, şi potrivnic lui Dumnezeu; ca să fie crezut că el s-a îmbrăcat cu trup, pentru a se acomoda la slăbiciunea şi la starea ascultătorilor săi; ca să ne înveţe să căutăm smerenia şi să fugim de mîndrie. Dar el nu avea decît unul singur pentru a vorbi aşa de înalt, era măreţia şi vrednicia naturii sale. În sfîrşit, dacă pentru că l-au auzit zicînd că el era mai înainte ca Avraam să fi venit în lume (Ioan, 8, 58), evreii s-au supărat şi s-au mîniat, la ce exces de mînie nu ar fi ajuns ei, dacă nu l-ar fi auzit spunînd niciodată decît lucruri sublime şi înalte?

„Oare nu Moise va dat legea? Şi nimeni dintre voi nu ţine legea. De ce căutaţi să mă ucideţi?" (19). Ce raport au aceste cuvinte cu cele ce s-au zis mai înainte? Evreii îi imputau lui Iisus Hristos două păcate: unul, că nu păzea sîmbăta; celălalt că îl numea pe Dumnezeu Tatăl său, şi că se făcea egal cu Dumnezeu. Este la fel de vizibil că în mod real şi de fapt Iisus Hristos se numea Fiul lui Dumnezeu şi egal cu Dumnezeu, şi că aceia nu era o bănuială zadarnică a evreilor: este la fel sigur că el nu se numea Fiul lui Dumnezeu, cum sînt oamenii în general, ci că el îşi atribuia această

calitate ca fiindu-i proprie lui şi particulară lui singur. Mai mult, adesea, l-au numit pe Dumnezeu tatăl lor; iată un exemplu: „Nu ne-a creat pe noi un singur Dumnezeu? N-avem noi acelaşi Tată?" (Maleahi, 2,10). Dar aceasta nu se zicea pentru că poporul era egal cu Dumnezeu. Pentru aceasta cei ce-l auzeau spunînd nu se mîniau şi nu se scandalizau. Precum deci Iisus Hristos i-a mustrat adesea pe evrei, pentru că au zis că el nu era trimis de Dumnezeu, precum s-a apărat el că i-au zis că nu păzeşte sîmbăta: dacă aceasta n-ar fi fost decît pentru o simplă bănuială, pentru o părere care s-a ridicat printre ei că-l învinuiau că s-a făcut Dumnezeu, şi nu pentru că o înţelegeau aşa, fără îndoială el i-ar fi mustrat şi le-ar fi zis: Pentru ce mă credeţi voi egal cu Dumnezeu? eu nu sînt. Dar nu le-a zis nimic de acest fel; dimpotrivă, în cuvintele următoare, el arată că este egal cu Dumnezeu. Aceste cuvinte: „Că precum Tatăl scoală morţii şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul pe care voieşte îl înviază" (Ioan 5,21) şi: „Ca toţi să cinstească pe Fiul precum îl cinstesc pe Tatăl" (Ibid. 23) şi: „Căci cele ce le face Tatăl, acestea le face şi Fiul întocmit" (Ibid. 19). Toate lucrurile acestea zic eu, stabilesc şi confirmă egalitatea sa. Vorbind despre lege zice: „Să nu credeţi că am venit să desfiinţez legea sau profeţii" (Mt. 5,17). În acest fel are el obiceiul să înlăture bănuielile rele. Dar aici, părerea egalităţii cu privire la Tatăl, nu numai că n-o înlătură, ci o întăreşte şi o confirmă.

Pentru aceasta, atunci cînd îi zic evreii: „Tu te faci pe Tine însuţi Dumnezeu", el nu i-a întors de la acest sentiment, dimpotrivă l-a întărit zicînd: „Dar ca să ştiţi că Fiul Omului are putere pe pămînt ca să ierte păcatele: l-a zis paraliticului: ia-ţi patul tău şi mergi la casa ta" (Mt. 9,6). Deci prima învinuire de a se face egal cu Dumnezeu, departe de a o distruge, el o întăreşte; el arată la fel că nu este potrivnic lui Dumnezeu, ci că zice şi învaţă aceleaşi lucruri ca şi Tatăl. În sfîrşit, al doilea că nu păzeşte sîmbăta, el îl înlătură prin aceste cuvinte: „Oare nu Moise v-a dat legea? Şi nimeni dintre voi nu ţine legea". Ca şi cum zicea: Legea opreşte să ucizi; dar voi ucideţi; şi cu toate acestea mă învinuiţi că sînt un călcător al legii. Dar pentru ce a zis: „Nimeni dintre voi"? Fiindcă toţi căutau să-l omoare. Pentru mine, zice el, dacă eu am călcat legea, eu am călcat-o pentru a salva viaţa unui om; dar voi o călcaţi pentru a face rău. Chiar cînd eu aş călca-o, şi voi fi scuzabil, făcînd aceasta pentru a mîntui; şi aceasta nu este al vostru de a-mi reproşa, voi care călcaţi legea în lucrurile mari şi importante: căci, ceea ce faceţi voi răstoarnă cu totul legea.

El vorbeşte apoi împotriva lor: el a făcut-o deja altădată, şi mult mai mult; dar atunci într-un fel mai ridicat şi potrivit vredniciei sale, acum mai simplu şi mai grosolan. Pentru ce? Fiindcă nu voia să-i irite aşa de des; căci de aceea stă dată în acest îndemn spre mînie al lor, ei n-ar fi recurs aşa de iute la moarte. Iată pentru ce stăruie să îmblînzească sufletul lor, folosind aceste două mijloace şi mustrarea păcatului lor: „Pentru ce căutaţi să mă omoriţi?" şi o arătare de modestie şi de blîndeţe: „Pe Mine care v-am spus adevărul" (Ioan 8,40); şi făcîndu-i să cunoască, că ei care nu respiră decît sînge şi ucidere nu trebuie să-i judece pe alţii.

Pentru voi, iubiții mei ascultători, considerați vă rog, cît de smerită este întrebarea lui Iisus Hristos, cît este de neruşinat şi de crud răspunsul evreilor: „Ai demon. Cine caută să Te ucidă?" (20). Cuvinte de mînie şi de furie şi de neruşinare; şi aceia fiindcă le-a făcut un reproş la care ei nu se aşteptau şi cu care se credeau insultați. Căci, aşa precum hoții cîntă atunci cînd se duc la atac, şi apoi, pentru a-l surprinde pe cel pe care vreau să-l atace; ei se țin în tăcere; evreii fac la fel. Apoi, Iisus Hristos renunțînd să-i mai ruşineze, de teamă ca să nu-i facă şi mai neruşinați, se apără din nou asupra călcării sîmbetei, şi vorbeşte cu ei despre lege.

3. Dar priviți cu cîtă prudență. Nu este surprinzător zice el, că nu mă credeți de loc, nu vă supuneți mie, voi care nu ascultați nici legea pe care se pare c-o urmați, şi pe care o călcați, această lege pe care voi pretindeți că o țineți de la Moise. Nu este deci ceva extraordinar că nu sînteți atenți la cuvîntul meu. Cum ei au zis: „Noi ştim că Dumnezeu i-a vorbit lui Moise, iar pe Acesta nu-L ştim de unde este" (Ioan 9,29); Iisus le arată că ei îi fac o ruşine lui Moise, nesupunîndu-se legii pe care le-a dat-o lor.

„Iisus le-a răspuns şi le-a zis: Un lucru am făcut şi toți vă mirați" (21). Prin care remarcați iubiții mei ascultători, că atunci cînd Iisus vrea să se apere şi să respingă păcatul de care este învinuit, el nu mai aminteşte de Tatăl său, ci prezintă numai persoana sa singură: „Un singur lucru am făcut"; el vrea să facă să se vadă că dacă nu l-a făcut el, atunci s-ar fi putut spune că a călcat legea, şi că sînt lucruri mult mai importante decît legea care trebuie păzite, şi că Moise a primit o poruncă împotriva legii dintr-o stare mult mai înaltă decît legea. Căci tăierea împrejur era mai presus de sîmbătă, cu toate că vine de la patriarhi şi nu de la lege. Ori, eu, am făcut o faptă mai bună şi mai mare chiar decît tăierea împrejur. El ar fi putut reveni la prescrierile legii şi să arate spre exemplu, că preoții călcau sîmbăta, precum a spus-o deja: dar el vorbeşte într-un fel mult mai general; apoi, acest cuvînt: „Vă mirați", înseamnă, vă tulburați.

Ori, dacă legea ar fi trebuit să rămînă neatinsă, tăierea împrejur nu va fi mai presus de ea; apoi, Iisus Hristos n-a spus că a făcut o faptă mai mare decît tăierea împrejur, ci cuvintele sale fac dovada la ceea ce zice: „Şi sîmbăta tăiați împrejur pe om" (23). Vedeți, că atunci cînd Mîntuitorul distruge legea, chiar atunci ea rămîne mai tare? Remarcați călcarea sîmbetei că ea este păzirea legii, în aşa fel că, dacă sîmbăta n-ar fi fost călcată, în mod necesar ar fi fost călcată legea? Prin urmare, zice el, eu am întărit legea. Iisus n-a zis: Voi vă mîniați împotriva mea, fiindcă eu am făcut o faptă mai mare decît tăierea împrejur: ci numai le expune fapta şi-i lasă să judece apoi, dacă vindecarea întreagă a unui om nu este mai necesară decît tăierea împrejur. Se calcă legea, zice el, pentru a-i face unui om un semn care nu-i foloseşte la nimic pentru sănătate, şi, pentru că a fost vindecat de o aşa de mare boală, s-a trezit mînia voastră?

„Nu judecați după înfățişare, ci judecați judecată dreaptă" (24). Ce vrea să spună aceia „după înfățişare"? Cu toate că Moise este printre voi într-o faimă foarte mare, mai mare decît mine, nu judecați pentru aceia despre vrednicia persoanelor, ci despre natura lucrurilor; aceia înseamnă a judeca

după dreptate. Pentru ce nu l-a hulit nimeni pe Moise? Pentru ce nu i s-a opus lui nimeni, cînd a poruncit să se calce sîmbăta printr-o prescriere străină legii? Ci suferă ca acest precept, să fie privit superior legii sale; acest precept, zic eu, pe care nu l-a stabilit legea, ci care vine din altă parte: cu adevărat este acolo de ce să ne mirăm. Pe cînd tu care nu eşti dintre legiuitori, tu calci legea într-un mod cu totul străin, dar Moise,, care porunceşte să călcăm legea printr-o prescripţie care nu este din lege, este mai demn de credinţă decît tine. Atunci cînd zice Iisus Hristos: Eu am vindecat un om în întreg trupul lui face să se înţeleagă că tăierea împrejur nu vindecă decît o parte a trupului. Şi care este această vindecare pe care o aduce tăierea împrejur? „Tot omul, zice Moise care nu va fi tăiat împrejur va fi omorît" (Fac. 17,14). Pentru mine, eu nu am vindecat o boală parţială, ci am întărit un trup întreg care era cu totul stricat. „Nu judecaţi după înfăţişare".

Să ne gîndim fraţilor, că aceste cuvinte ale divinului Mîntuitor nu se adresează numai evreilor, ci şi nouă. Să nu lăsăm nimic din dreptate, ci să facem totul prin efortul nostru pentru a rămîne credincioşi. Să nu privim dacă cel ce ni se prezintă nouă este sărac sau bogat; să nu cercetăm persoanele, ci faptele pe care trebuie să le judecăm noi. Nici săracului să nu-i fii părtinitor la judecată" (Ieş. 23,3). Ce vrea să spună aceia? Dacă este un sărac cel ce a făcut o nedreptate, şi care a ucis, inima voastră să nu se înmoaie, nu vă lăsaţi linguşiţi. Dar dacă nu trebuie să avem milă de sărac, cu atît mai puţină trebuie să avem faţă de bogat. Apoi mă adresez nu numai judecătorilor, ci mă adresez la toţi aici; nu trebuie rănită niciodată dreptatea, ci a o păzi totdeauna în mod nepătat. „Domnul iubeşte dreptatea, zice Scriptura, iar cel ce iubeşte nedreptatea, urăşte sufletul său" (Ps. 10,6,8).

Să nu ne urîm sufletul nostru, vă îndemn, fraţii mei dragi, şi să nu iubim nedreptatea. Aici jos, nu vom scoate decît puţin sau nici un cîştig, şi în cealaltă lume ea ne va fi fatală. Să zicem mai bine nu ne vom bucura, chiar nici aici jos, de nedreptatea noastră. A trăi în plăceri cu o conştiinţă rea, nu este un chin şi o tulburare? Să iubim deci dreptatea şi să nu călcăm niciodată această lege. Şi ce rod vom avea noi din această viaţă, dacă nu vom ieşi din ea cu virtute? Cine ne va apăra în cealaltă lume? Va fi aceasta prietenia, rudenia, vor fi acestea în favoarea noastră? Ce zic eu, favoare? Chiar cînd l-am avea pe Noe ca tată, sau pe Iov, sau pe Daniel, toate acelea nu ne vor sluji la nimic dacă faptele noastre ne învinuiesc; pentru tot ajutorul şi asigurarea n-avem nevoie decît de virtute. Ea singură ne va putea apăra de orice pericol şi ne va scăpa de focul veşnic; ea ne va face să intrăm în împărăţia cerurilor, pe care v-o doresc, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 50

„Deci ziceau unii dintre Ierusalimiteni: Nu este oare Acesta pe Care caută să-L ucidă? Şi iată că vorbeşte pe faţă şi ei nu-I zic nimic. Nu cumva căpeteniile au cunoscut cu adevărat că Acesta este Hristos? Dar pe Acesta îl ştim de unde este. Iisus Hristos cînd va veni, nimeni nu ştie de unde este." **(Cap.7, Vers. 25,26- Vers.36).**

1. Evreii se contrazic cu privire la Iisus Hristos.
2. Iisus Hristos îi descopere şi le arată că refuză să-I primească deşi ei ştiu că el este Mesia.
3. Iisus prezice moartea sa, ceea ce este mai presus de om. Noi trebuie să ne temem ca să nu ne împiedice păcatele noastre să mergem acolo unde este Iisus Hristos; despre ucenicii săi a zis: „Vreau ca unde sînt Eu să fie şi ei cu Mine". Dacă ne lipseşte uleiul iubirii, ni se va întîmpla ca şi fecioarelor nebune. Ceea ce alungă şi stinge Duhul Sfînt în suflete. Neomenia, cruzimea, răpirea, lăcomia sting Duhul Sfînt din suflete prin necazuri şi tristeţea pe care i le produc aceste păcate. Cei ce nu vor fi practicat iubirea spre săraci, vor auzi cuvinte grozave: „Nu vă cunosc pe voi".

1. În dumnezeieştile Scripturi, nimic nu este inutil, totul a fost dictat de către Duhul Sfînt; pentru aceasta să eliminăm cu grijă toate cuvintele: adesea înţelegerea unui pasaj întreg depinde de un singur cuvînt, cum se întîmplă acum aici. „Deci ziceau unii dintre Ierusalimiteni: Nu este oare Acesta pe Care caută să-L ucidă? Şi iată că vorbeşte pe faţă şi ei nu-i zic nimic". Pentru ce-i numeşte pe oamenii din Ierusalim? Evanghelistul arată în aceia că cei pentru care a făcut Iisus Hristos atîtea minuni în mod principal, erau cei mai mizerabili dintre toţi oamenii pentru că văzînd cu propriii lor ochi cele mai mari mărturii ale divinităţii lui, ei raportează totul la judecata părtinitoare a mai marilor lor. Nu era aceia, în sfîrşit, cea mai mare arătare a divinităţii sale? Aceşti oameni furioşi şi sălbatici, care nu respirau decît ucidere, aleargă din toate părţile şi-l caută pe Iisus Hristos pentru a-l omorî; ei îl au în mîinile lor, şi imediat se opresc. Cine ar fi putut face aşa? cine, imediat, ar fi putut reprima o asemenea furie?

Cu toate acestea, după atîtea minuni, vedeţi nebunia lor, vedeţi furia lor: „Nu este oare, Acesta pe Care caută să-L ucidă?" Remarcaţi în ce fel se condamnă ei înşişi: „Pe care caută să-L ucidă, şi ei nu-i zic nimic". Şi nu numai că nu-i zic nimic, ci, chiar atunci cînd vorbeşte în faţa întregii lumi, ei nu-l opresc, cînd zice ceea ce vrea, cînd îi înţeapă şi-i irită. „Au cunoscut cu adevărat că Acesta este Hristos? „Dar voi înşivă ce vă gîndiţi? ce judecaţi voi despre el? Judecată contrară, răspund ei, iată pentru ce ziceau: „Dar pe Acesta îl ştim de unde este". O răutate! o contrazicere! Ei nu judecă ca şi cărturarii, ci au altă judecată nedreaptă şi demnă de nebunia lor. „Noi ştim,

zic ei, de unde este Acesta": sau „Cînd va veni Hristos nimeni nu ştie de unde este" (Mt. 2,4,5). Dar pe arhiereii voştri întrebaţi-i despre locul naşterii lui, ei vă vor răspunde că acesta era Betleemul în care trebuia să se nască.

Alţii vin să spună iar: „Noi ştim că Dumnezeu i-a vorbit lui Moise; dar Acesta nu-L ştim de unde este" (Ioan 9,29). Priviţi aceste cuvinte ale oamenilor beţi. Şi mai înainte: „Va veni Hristos din Galileia?" (Ioan 7,41). „Nu va veni El din micul orăşel Betleem?" (Ibid. 42). Nu vedeţi judecata acestor nebuni? Noi ştim, noi nu ştim: El va veni din micul orăşel Betleem: „Dar cînd va veni Hristos nimeni nu va şti de unde este". Este ceva mai vizibil decît contradicţia acestor cuvinte? Singurul pe care-l au ei în vedere, era să nu creadă deloc.

Dar, ce răspunde Iisus Hristos la toate vorbirile acestea? „Deci a strigat Iisus în templu, învăţînd şi zicînd: Şi pe Mine Mă cunoaşteţi şi ştiţi de unde sînt; şi Eu n-am venit de la Mine, ci adevărat este Cel Care M-a trimis pe Mine şi pe Care voi nu-L ştiţi" (28). Şi încă: „Dacă M-aţi şti pe Mine, aţi şti şi pe Tatăl Meu" (Ioan 8,19). Cum zice deci Iisus Hristos aici că ei îl cunosc şi că ştiu de unde este; şi altădată, că ei nu-l cunoşteau nici pe el, nici pe Tatăl său? Divinul Mîntuitor nu se contrazice, departe de noi un asemenea gînd! El este perfect de acord cu sine însuşi: el vorbeşte de o altă cunoaştere, cînd zice: Voi nu mă cunoaşteţi. Ca atunci cînd zice Scriptura: „Copiii lui Eli erau necredincioşi, care nu-l cunoşteau deloc pe Domnul". Şi iarăşi: „Dar Israel nu m-a cunoscut" (Isaia, 1,3). La fel ca sfîntul Pavel ce zice: „Ei mărturisesc că-l cunosc pe Dumnezeu, dar cu faptele îl tăgăduiesc" (Tit. 1,16). Se poate cunoaşte şi să nu fie cunoscut. Iată ce vrea să spună Iisus Hristos: Dacă voi m-aţi cunoaşte, voi aţi şti că eu sînt Fiul lui Dumnezeu. Acest cuvînt: „De unde sînt eu" nu arată aici locul, cum o demonstrează ceea ce urmează: „Şi Eu n-am venit de la Mine însumi, ci adevărat este Cel Care m-a trimis pe Mine şi pe care voi nu-L ştiţi". El vorbeşte aici despre această necunoaştere pe care o arată faptele, şi despre care apostolul zice: „Ei mărturisesc că-l cunosc pe Dumnezeu, dar cu faptele îl tăgăduiesc". Căci păcatul lor nu era un păcat al lipsei de cunoaştere, ci din răutate şi din voinţă rea. Ceea ce ştiau foarte bine, ei voiau să n-o ştie.

Dar ce urmare este în acestea? Pentru ce, pentru a-i respinge se foloseşte de cuvintele lor? Ei ziceau: „Noi ştim de unde este Acesta" şi Iisus le răspunde: „Voi Mă cunoaşteţi". Ce zic ei? Spuneau că nu-l cunosc? Dimpotrivă, ziceau: că ei îl ştiau de unde este, ei nu voiau să spună alt lucru, decît că el era din pămînt şi fiul tîmplarului. Dar dumnezeiescul Mîntuitor îi ridică la cer, zicînd: Voi ştiţi de unde sînt eu, adică: Eu n-am venit de unde credeţi voi, ci de unde este cel ce m-a trimis. În sfîrşit, atunci cînd zice: „Eu n-am venit de la Mine însumi", el spune acestea, să ştie: că ştiau că el este trimis de Tatăl, cu toate că nu voiau să-l recunoască. Iisus Hristos îi respinge în două feluri: mai întîi vesteşte înaintea întregii lumi şi strigă cu glas înalt ceea ce spuneau ei în taină, ca să-i acopere cu ruşine; în al doilea rînd, el descoperă şi arată gîndul lor; este ca şi cum le-ar zice: Eu nu sînt o persoană de jos, eu n-am venit fără motiv: „Ci adevărat este Cel

Care m-a trimis pe Mine şi pe Care voi nu-L ştiţi". Ce înseamnă aceste cuvinte: „Cel Care M-a trimis este adevărat"? Dacă este adevărat, el m-a trimis pentru adevăr. Dacă el este adevărat, urmează că cel care a fost trimis este adevărat el însuşi.

2. Iisus Hristos o dovedeşte încă într-un alt fel luîndu-i prin propriile lor cuvinte. Cum ziceau: „Cînd va veni Hristos nimeni nu va şti de unde este", prin aceia le arată că el este Hristosul. Căci zicînd: „Nimeni nu va şti", ei se gîndeau la deosebirea locurilor; şi prin aceia face să se vadă că el este Hristosul, pentru că a ieşit din Tatăl; şi peste tot mărturiseşte că îi aparţine numai lui singur să-l cunoască pe Tatăl, zicînd: „Căci nimeni nu a văzut pe Tatăl, decît numai cel ce s-a născut din Tatăl". Aceste cuvinte aprindeau mînia lor: atunci cînd le zicea: „Voi nu-l cunoaşteţi, şi cînd îi convingea că ştiau cu adevărat cine era el, că el era Mesia Fiul lui Dumnezeu", ci ei numai se prefăceau că nu-l ştiu; nimic nu era mai potrivit ca să-i înţepe, să le umfle mînia.

„Deci căutau să-l prindă şi nimeni n-a pus mîna pe El, pentru că nu venise încă ceasul Lui" (30). Vedeţi bine, fraţilor, că o mînă nevăzută îi reţinea şi ea mustra furia lor. Şi pentru ce n-a spus sfîntul Ioan că mînia lor s-a potolit, fiindcă Iisus Hristos i-a reţinut în mod nevăzut, ci numai că ceasul lui n-a sosit încă? Evanghelistul a voit să vorbească într-un fel omenesc şi mai simplu, ca să se creadă la fel în omenitatea lui Iisus Hristos. În sfîrşit, precum peste tot vorbeşte despre sine lucruri mari şi înalte, chiar pentru aceia le amestecă acelea cu acestea. Dar cînd zice Mîntuitorul: „Că de la El sînt" el nu vorbeşte ca un profet care este prin har, el o spune fiindcă îl vede pe Tatăl şi el este cu el.

„Iar Eu îl ştiu, căci de la El sînt şi El M-a trimis" (29). Fiţi atenţi fraţilor, că în toate ocaziile dovedeşte ceea ce a spus deja: „Eu n-am venit de la Mine însumi" şi: „Adevărat este cel ce M-a trimis" Aceasta o făcea de teamă ca să nu-l creadă separat de Dumnezeu. Şi remarcaţi în acelaşi timp folosul acestor cuvinte simple şi îngroşate. În sfîrşit, după aceia, continuă evanghelistul, cei mai mulţi ziceau: „Hristos, cînd va veni, va face El minuni mai multe decît a făcut Acesta?" (31). Nu vedeţi fraţilor că acea călcare a sabatului nu era decît un pretext? Care minuni? Erau trei: aceia a vinului, aceia a paralizatului, aceia a fiului sutaşului; evanghelistul nu spune mai multe: de unde se vede clar, cum am spus-o adesea, că evangheliştii au omis multe lucruri, şi se opresc la minunile care arătau mai mult răutatea fariseilor. Ei căutau deci mijlocul ca să-l prindă şi să-l omoare. Cine? Acesta nu era poporul care nu aspira deloc la conducere şi a cărui inimă nu era cuprinsă de invidie, ci aceştia sînt arhiereii. Căci poporul zicea: „Cînd va veni Hristos va face el mai multe minuni?" Cu toate acestea, aceasta nu era o credinţă sănătoasă şi fără pată, ci o credinţă proprie unei mulţimi ca aceia. A spune: „Cînd va veni Hristos" aceasta nu arăta că ei vorbeau ca nişte oameni care cred în Hristos că el este acesta. Unde trebuie să înţelegem, sau să-i atribuim aceasta unui popor sigur, şi să spunem că, atunci cînd cărturarii şi fariseii făceau toate eforturile pentru a face să se înţeleagă că acesta nu era Hristos, poporul zice: să presupunem

că acest om nu ar fi Hristos, Hristos îi va fi superior? Cum am spus, nici învățătura, nici cuvîntările, ci minunile sînt acelea care atrag poporul şi-l fac să alerge.

„Au auzit fariseii vorbind mulțimea acestea despre El şi au trimis arhiereii şi fariseii slujitori ca să-L prindă" (32). Nu vedeți fraților că acea călcare a legii nu era decît un pretext? Iată ce-i irita mai mult vorbirile poporului. Căci, pe cînd ei nu huleau nimic, nici în cuvinte, nici în faptele sale, cu toate acestea vreau să se scape de el din cauza celor spuse de popor. Şi precum teama unei revolte îi intimida şi-i reținea, ei trimit spioni ca să cerceteze expediția. Ce violență! Ce furie! sau mai scurt ce infamie! Adesea au plănuit ei înşişi să-l prindă, şi cum nu l-au putut, ei le dau sarcina arhiereilor, pentru a reuşi prin vreun mijloc să-şi împlinească mînia lor. Şi în acelaşi timp, Iisus a vorbit multă vreme cu ei pe malul scăldătorii, fără ca ei să încerce acelaşi lucru; cu adevărat căutau mijloace ca să-l prindă, dar ei n-au îndrăznit să pună mîna pe el. Acum cînd văd aproape tot poporul adunat la Iisus Hristos, ei nu se mai pot stăpîni.

Ce răspunde deci Iisus Hristos? „Încă puțin timp mai sînt cu voi şi Mă duc la Cel Care M-a trimis" (33). El putea, cu un singur cuvînt, să-i încurce şi să-i înspăimînte pe aceşti oameni, şi le dă răspuns prea smerit: este ca şi cum le-ar zice: „Pentru ce căutați să mă ucideți" Aşteptați puțin, şi fără ca să aveți nevoie să faceți atîtea eforturi, nici să vă folosiți de violență, mă voi da eu însumi în mîinile voastre. După care, de teamă ca să nu se creadă că zicînd: „Mai sînt cu voi puțină vreme", că el vorbea despre moartea obişnuită a tuturor oamenilor, cum se gîndeau ei: pentru a le lua această părere că el după moartea sa nu mai lucra adaugă: „Şi unde sînt Eu, voi nu puteți să veniți" (34). Ori, dacă el ar fi trebuit să rămînă în moarte, sigur că ei ar fi putut să se grăbească, căci moartea e o țară în care mergem toți. Astfel, prin aceste cuvinte, Iisus îi cîştigă pe cei mai simpli, el reținea în teamă şi în respect pe cei mai furioşi şi mai nestăpîniți, şi pe cei ce erau mai greu de învățat, el îi îndemna să se grăbească să vină să-l asculte, fiindcă trebuie să rămînă aici jos puțină vreme, şi ei nu vor avea totdeauna fericirea să asculte o atît de minunată învățătură? Mîntuitorul n-a zis în mod simplu: Eu sînt aici, ci: „Eu sînt cu voi", adică, deşi mă persecutați, mă tulburați, eu nu voi înceta nici o clipă să am grijă de voi şi de a vă vesti ceea ce vă este necesar să ştiți pentru mîntuirea voastră.

„Şi Eu mă duc la Cel Care M-a trimis". Aceste cuvinte puteau să-i înfrice şi să-i neliniştească. Căci le prezice că ei vor avea nevoie de el. Voi mă veți căuta, zice el, nu numai că nu mă veți uita, ci încă „mă veți căuta şi nu mă veți găsi". Şi cînd l-au căutat evreii? Sfîntul Luca spune că femeile l-au plîns. (Lc. 23,27), şi este probabil că mulți alții, şi atunci cînd a fost dărîmat Ierusalimul, doreau prezența lui Iisus Hristos prin amintirea pe care o aveau despre el şi despre minunile sale. Apoi, dumnezeiescul Mîntuitor zice toate lucrurile acestea pentru a-i atrage şi a-i cîştiga. În sfîrşit, puținul timp care mai trebuia să fie cu ei, regretul pe care-l vor avea ei pentru el, după ce va pleca, atunci cînd nu vor putea să-l mai găsească; aceia era ce trebuia să-i pună mai mult să se ataşeze de el pentru a profita în aceste ultime clipe.

Dacă nu trebuia să se întîmple ca ei să regrete prezența sa, ceea ce le zicea nu avea nimic extraordinar, nici interesant: dacă, dimpotrivă, ei trebuiau să dorească prezența sa, fără ca să le fie imposibil de găsit ceea ce le zicea n-ar fi fost în stare să-i tulbure şi să-i neliniştească aşa de mult.

3. Şi iar, dacă el ar fi trebuit să rămînă multă vreme cu ei, poate că ei ar fi devenit îndrăzneți şi mîndri. Dar, prin această vorbire, acum el îi presează din toate părțile, şi-i înspăimîntă. Aceste cuvinte: „Eu merg la Cel Care M-a trimis" îi face să cunoască cum că el n-are să se teamă de nimic de cursele lor şi că va suferi moartea în mod voluntar. Iisus Hristos a prezis două lucruri: că el va pleca imediat, şi că ei nu-l vor putea afla: sigur, este mai presus de spiritul omenesc să prezică astfel moartea sa. Ascultați ceea ce zice David: „Doamne fă-mi cunoscut sfîrşitul meu şi care este numărul zilelor mele, ca să ştiu ce-mi lipseşte" (Ps. 38,5,6). Chiar aceia nu o ştie nimeni: apoi, Iisus Hristos îl confirmă un lucru prin celălalt: Prezicerea că ei nu-l vor mai găsi, prin aceia a morții sale. Pentru mine, eu cred că Mîntuitorul le zice în mod tainic acestor trimişi, şi că aceste cuvinte îi priveşte, că le adresează lor pentru a-i cîştiga totodată, făcîndu-i să cunoască, că el ştia pentru ce au venit, ca şi cum le-ar zice: aşteptați puțin, şi după aceia eu voi merge cu voi. „Deci au zis Iudeii, între ei: Unde are să se ducă acesta, ca noi să nu-l găsim? (35). Totuşi aceşti oameni care doreau cu patimă ca el să plece, şi fac tot ceea ce pot pentru a nu-l mai avea înaintea ochilor lor, n-ar fi trebuit să se informeze despre acestea, ci să zică: noi ne bucurăm că tu pleci; şi cînd va fi aceia? Dar aceste cuvinte îi neliniştesc; iată pentru ce se întreabă unii pe alții, în slăbiciunea duhului lor: unde va merge el? „Nu cumva are să meargă la cei împrăştiați printre elini?" Ce înseamnă aceia „spre neamuri la cei împrăştiați"? Aşa numeau evreii neamurile, pentru că ele erau risipite peste tot şi se amestecau în mod liber unii cu alții. În ceia ce urmează, evreii au suferit aceiaşi ruşine şi aceiaşi batjocură: căci ei înşişi au fost risipiți. Altădată, tot neamul era unit împreună în acelaşi loc, şi nu putea fi găsit un evreu în altă parte înafară de Palestina: iată pentru ce-i numeau evreii pe aceia împrăştiați: era un reproş pe care li-l făceau ei, slăvindu-se că sînt toți adunați împreună, şi lăudîndu-se foarte mult.

Ce vreau să spună deci aceste cuvinte: „Şi unde sînt Eu, voi nu puteți să veniți" (36), şi într-o vreme în care evreii se amestecau peste tot cu neamurile în lumea întreagă? Dacă Iisus Hristos ar fi vrut să arate neamurile, el n-ar fi zis: Eu merg unde voi nu puteți veni. Dar atunci cînd zic evreii: „Va merge la cei împrăştiați printre elini?" ei nu mai adaugă, pentru a-i ucide şi a-i desființa, cu pentru a-i învăța: astfel deja mînia lor era potolită, şi ei au început să aibă încredere în cuvîntul lui Iisus Hristos. Dacă n-ar fi crezut, ei nu s-ar fi întrebat între ei ce voia să spună el: dar iată ceea ce dovedesc.

Noi trebuie să ne temem, dragii mei frați, ca să nu se refere la noi acest cuvînt: voi nu puteți veni unde sînt eu, din cauza păcatelor cu care este încărcată viața voastră. Căci, despre ucenicii săi Iisus Hristos zice: „Eu doresc ca unde sînt eu, ei să fie cu Mine". Dar despre noi mă tem ca să nu

spună contrariul, ca să nu ne zică: „Voi nu puteți veni unde sînt Eu". Ceea ce nu ne este îngăduit să facem, noi o facem: cum vom putea merge unde este el? În această lume, soldatul care-l lipseşte de cinste pe rege, pierde dreptul ca să-l vadă: el este degradat şi condamnat la ultimul chin. Dacă răpim bunul altuia, dacă ne dăm la lăcomie, dacă facem nedreptate, dacă sîntem violenți şi nestăpîniți, dacă nu facem milostenie, nu vom putea merge acolo unde este Iisus Hristos. Ci ni se va întîmpla acelaşi lucru cu ceea ce li s-a întîmplat fecioarelor nebune (Mt. 25), care n-au putut să intre cu el la nuntă şi care au fost obligate să se retragă, lămpile lor stingîndu-se, adică, uleiul iubirii şi al faptelor bune le lipsea. Căci focul iubirii pe care l-a aprins Duhul Sfînt brusc în noi, dacă vrem, noi îl vom face mai fierbinte, şi dacă nu vrem îl vom stinge imediat; dar de cînd va fi stins, nu va mai fi decît întuneric în sufletul nostru. Precum lampa care este aprinsă răspîndeşte o lumină destul de mare, la fel cînd ajunge să se stingă, totul nu este decît întuneric. Iată pentru ce zice Scriptura: „Nu stingeți Duhul" (1 Teş. 5,19). Ori, se stinge acest duh, atunci cînd lipseşte uleiul, atunci cînd un vifor puternic de vînt asaltează; atunci cînd este strîns şi astupat: căci în acest fel se stinge şi focul. Ori, se astupă, se comprimă acest duh, dîndu-se la gîndurile lumeşti; se stinge, lăsîndu-se supus la patimi urîte. Dar mai ales nimic nu este atît de capabil să-l stingă ca şi neomenia, cruzimea, răpirile. Dacă lipseşte uleiul vărsăm pe deasupra apă rece, adică zgîrcenia care răceşte sufletele, victimele ei, cum îl vom putea noi apoi reaprinde? Noi vom ieşi din această lume, ducînd cu noi multă cenuşă şi un fum care ne va învinui că am stins candela. Căci unde este fum, acolo în mod necesar a fost şi foc, şi un foc care urmează să se stingă.

Dar ferească Dumnezeu ca cineva dintre voi să audă aceste cuvinte îngrozitoare: „Nu vă cunosc pe voi!" (Mt. 25,12). Şi ce-l provoacă acest cuvînt grozav? dacă nu că am văzut pe sărac şi n-am fost atenți la el? dacă l-am văzut pe Iisus Hristos disprețuit nu ne va cunoaşte el însuşi, pe noi care am fost fără milă. Şi sigur aceasta va fi drept. Căci cel ce disprețuieşte pe sărac şi nu-l ajută din bunurile sale, cum va nădăjdui să ia parte la bunuri care nu-i aparțin? Pentru aceasta vă îndemn, frații mei, să facem tot ceea ce putem, să punem totul în faptă pentru ca să nu ne lipsească uleiul. Să ne păzim bine lampa noastră, ca să intrăm cu mirele în cămara de nuntă. Eu îl rog pe Dumnezeu să ne facă pe toți să intrăm acolo, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 51

„Iar în ziua cea din urmă- ziua cea mare a praznicului- Iisus a stat între ei şi a strigat, zicînd: Dacă însetează cineva să vină la Mine şi să bea. Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele celui care crede în Mine, precum a zis Scriptura". **(Cap.7, Vers.37- Vers.44).**

1. Ascultătorul cuvîntului lui Dumnezeu trebuie să aibă o sete arzătoare.
2. Duhul Sfînt le-a fost dat deja sfinților din Vechiul Testament; dar apostolii îl primesc cu o deplinătate mai mare.

1. Trebuie ca cei ce vin să asculte cuvîntul lui Dumnezeu şi care cred în el, să arate o aşa de mare fierbinţeală pentru el pe cît au pentru apă cei pe care-i constrînge o sete arzătoare: trebuie ca sufletul lor să fie cuprins de dorinţă şi de iubire. Numai aşa îl vor putea păzi cu credincioşie şi în mod sigur în inima lor. În sfîrşit, cei ce sînt însetaţi, beau cu o extremă lăcomie paharul de apă care li se dă, şi prin aceia îşi potolesc setea . Deci cei ce beau din izvorul Scripturilor divine, dacă sînt stricaţi ca nişte oameni care au o sete prea arzătoare, nu vor înceta să bea pînă cînd nu vor consuma tot. Sfînta Scriptură zice, că trebuie să fim mereu însetaţi, că totdeauna trebuie să fim flămînzi: Zice „Fericiţi cei ce flămînzesc şi însetează de dreptate" (Mt. 5,6). Şi aici Iisus Hristos: „Dacă cineva însetează să vină la Mine şi să bea", adică, eu nu constrîng, nu forţez pe nimeni să vină la mine ca „să bea": dar dacă cineva are bunăvoinţă, dacă are rîvnă şi iubire, chiar pe acela îl chem.

Dar pentru ce arată evanghelistul aşa „ultima zi a sărbătorii", care era cea mai solemnă? Căci şi ultima zi era din cele mai solemne, şi aceia din mijloc se petrecea în plăceri şi în serbări. Pentru ce zice deci: „Cea din urmă zi?" Fiindcă în această zi alerga întreg poporul şi se aduna. Iisus deci n-a fost la sărbătoare din prima zi, şi le spune motivul fraţilor săi. El nu predică nici în a doua, nici în a treia, pentru a nu predica în mod inutil, pentru că în aceste zile se dădeau la plăceri şi la bucurie. Ci în ultima zi, în care fiecare se retrăgea acasă, el le dă calea mîntuirii; şi strigă cu glas înalt, fie pentru a arăta că el vorbeşte cu siguranţă şi cu toată libertatea, fie pentru a le face cunoscut la toţi că el a vorbit despre o băutură duhovnicească, şi adaugă: „Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele celui care crede în Mine, precum a zis Scriptura". Iisus numeşte pîntece inima, la fel ca şi psalmistul" Şi legea Ta este săpată în mijlocul pîntecelui meu" (Ps. 39,11). Şi unde este ceea ce zice Scriptura: „Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele lui" Nicăieri! Ce vrea să spună dar aceasta: „Cel care crede în Mine precum zice Scriptura"? Trebuie aici să punem punctul în aşa fel ca să nu apară aceste cuvinte" Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele lui", ele sînt de la Iisus Hristos însuşi. Căci cum cei mai mulţi ziceau: „Acesta este Iisus Hristos", şi: „Cînd va veni Hristos, va face el mai multe minuni?" el arată că trebuie să aibă o credinţă curată, să aibă o părere dreaptă despre el, şi să nu creadă atîta în minuni pe cît în cele ce învaţă Scriptura. În sfîrşit, un număr mare din cei ce l-au văzut făcînd minuni, nu-l mai recunosc ca pe Hristosul; şi nu se puteau stăpîni să nu spună: Scripturile nu spun ele că Hristosl va veni din neamul lui David?

Iisus vorbea adesea din Scripturi, pentru a face să se vadă că el nu se temea pentru mărturie, şi că nu fugea de loc de lumină: şi pentru aceia îi trimite pe evrei la Scripturi. Căci el a zis mai înainte: „Citiţi cu grijă Scripturile" (Ioan 5,39); şi iarăşi: „Scris este în prooroci: Şi vor fi toţi

învățați de Dumnezeu" (Ioan 6,45) şi: „Este cine să vă învinuiască Moise" (Ioan 5,45). Dar aici zice: „Precum a zis Scriptura: rîuri de apă vie vor curge din pîntecele lui". Prin care arată belşugul şi rodul harului. Altădată a zis: Viața veşnică; aici zice: Apă vie. Mîntuitorul numeşte apă vie pe cea care curge, care lucrează totdeauna. Căci atunci cînd a intrat harul Duhului Sfînt într-un suflet şi acolo şi-a făcut sălaşul său, el curge şi se răspîndeşte cu mai multă putere şi cu mai mult belşug decît oricare izvor; el nu întîrzie şi nu încetează niciodată să curgă. Iisus Hristos deci, pentru a arăta că această apă niciodată nu se strică, şi că ea lucrează într-un mod nespus, spune o fîntînă şi rîuri; nu un singur rîu, ci o mulțime de rîuri. Ş în acest loc s-a folosit de cuvîntul de a curge, în locul aceluia de a inunda.

Vedeți în mod clar, că această apă se împarte într-o mulțime de rîuri? Gîndiți-vă la sfîntul Ştefan, la înțelepciunea lui, la elocvența Sfîntului Petru, la forța sfîntului Pavel: priviți că nimic n-a putut să învingă, nici să oprească zelul şi activitatea lor: nici furia poporului, nici violența tiranilor, nici cursele diavolilor, nici moartea la care se vedeau expuşi în toate zilele; şi că asemenea fluviilor repezi care se rostogolesc, ei au dus totul cu ei.

„Iar aceasta a zis-o despre Duhul Sfînt pe Care aveau să-L primească acei care cred în El. Căci încă nu era dat Duhul, pentru că Iisus nu fusese încă preaslăvit" (39). Cum au prezis deci profeții şi au lucrat atîtea minuni? Căci nu prin Duhul, ci prin puterea lui Iisus au alungat apostolii pe diavoli, cum spune el însuşi: „Dacă Eu alung diavolii cu Beelzebub, cu cine-i alungă fiii voştri? „Iisus Hristos spunea deci aceia pentru a arăta că înainte de a fi răstignit ei n-au alungat toți diavolii prin Duhul Sfînt, ci prin puterea lui Hristos. Cînd i-a trimis pe ucenicii săi să predice evanghelia el le-a zis: „Luați Duh Sfînt". Şi iarăşi: „Duhul Sfînt se va vărsa peste ei şi vor face minuni" (Mt. 20,22).

2. Apoi, atunci cînd Iisus Hristos i-a trimis pe apostolii săi, nu este scris că le-a dat pe Duhul Sfînt, ci că le-a dat putere, zicînd: „Vindecați pe cei leproşi, alungați diavolii, înviați morții; în dar ați luat în dar să dați" (Mt. 10,1,8). Ori, toată lumea ştie că Duhul Sfînt a fost dat profeților; dar la fel nu trebuie să se ignoreze că acest har era dat cu măsură, că el a fost luat şi că a încetat de pe pămînt în ziua în care s-a zis: „Iată se lasă pustie casa voastră" (Mt. 23,38); şi că înainte de această zi chiar Duhul Sfînt a început să-şi facă simțită mai rar lucrarea sa. Nu mai erau profeți printre evrei, şi dacă se aflau, harul lor, virtutea lor nu se întindea decît peste lucrurile sfinte şi mîntuitoare. Evreii deci fiind lipsiți de harul Duhului Sfînt, a sosit o vreme cînd el se revărsa peste oameni cu mai mult belşug, şi după răstignirea Mîntuitorului el a început să se arate mai mult, nu numai cu mult mai belşug, ci încă şi prin haruri mult mai mari şi mai strălucite. Căci darul despre care s-a zis: „Nu ştiți ai cărui duh sînteți" (Lc. 9,55); şi iarăşi: „Căci voi n-ați primit duhul robiei, ci duhul înfierii" (Rom. 8,15), era în mod efectiv un dar minunat şi mai strălucit decît acelea pe care le dădea Dumnezeu în Vechiul Testament; căci sfinții legii vechi primeau de asemenea Duhul Sfînt, dar ei nu-l trimiteau altora; pe cînd apostolii au umplut lumea întreagă cu el: precum trebuiau să primească într-o zi acest

har şi nu le era dat încă, iată pentru ce zice evanghelistul: „Duhul nu era dat încă". Şi în mod sigur despre acest har vorbeşte, cînd zice: „Căci încă Duhul nu era dat, pentru că Iisus încă nu fusese preaslăvit", numind preaslăvire sau slavă crucea Mîntuitorului. Cum noi eram duşmani ai lui Dumnezeu, păcătoşi, lipsiţi de harul Domnului, necredincioşi, şi harul este semnul împăcării; cum aceasta nu este nici a duşmanilor săi nici a celor ce urăsc atunci cînd se face binele, ci a prietenilor săi, a celor ce sînt oameni de bine, el a trebuit să dea pentru noi mai înainte o jertfă de împăcare; a trebuit ca duşmănia să fie distrusă în trup şi ca noi să devenim prieteni ai lui Dumnezeu înainte de a primi darurile lui. Şi dacă era un dar oferit atunci cînd i-a dat făgăduinţa lui Avraam, trebuia cu atît mai mult, să se ofere unul sub împărăţia harului: aceia o spune sfîntul Pavel prin aceste cuvinte: „Căci dacă moştenitorii sînt cei ce au legea, atunci credinţa a ajuns zadarnică, iar făgăduinţa s-a desfiinţat căci legea pricinuieşte mînie" (Rom. 4,14,15) adică Dumnezeu a promis lui Avraam şi urmaşilor lui să le dea pămîntul „Canaan"; dar urmaşii lui Avraam s-au aflat nevrednici de făgăduinţă şi n-au putut să se facă plăcuţi lui Dumnezeu prin propriile lor fapte. Pentru această credinţă, care este un lucru uşor, a venit în lume ca să atragă harul şi ca făgăduinţele lui Dumnezeu să nu fie fără efect; şi chiar pentru acelaşi motiv apostolul, vorbind despre credinţă, zice: „Ca să fim moştenitori prin har, şi ca făgăduinţa să rămînă statornică" (Ibid. 16). Prin har, nici fiii lui Avraam n-au putut s-o dobîndească nici prin munca lor, nici prin sudorile lor.

Dar pentru ce zicînd Iisus Hristos: „Precum a zis Scriptura", nu a adus mărturii? Aceasta fiindcă spiritul evreilor era prevenit. Căci unii ziceau: „Acesta este Proorocul" (40); alţii „el înşeală poporul" (12). Alţii: „Hristos nu va veni din Galileea, ci din micul orăşel al lui David, Betleem" (41, 42). Şi alţii: „Cînd va veni Hristos nimeni nu va şti de unde este" (27). Astfel părerea lor era împărţită, precum se întîmplă în tulburările din masa poporului. În sfîrşit, ei nu voiau să asculte, nici nu voiau să înveţe. Iată pentru ce nu le răspunde Iisus nimic, cu toate că erau unii care ziceau: „Hristos oare va veni din Galileea?" Dar l-a lăudat pe Natanael ca pe un adevărat Israelit, cu toate că vorbea cu multă forţă şi duritate şi zice cu dispreţ: „Poate fi ceva bun din Nazaret?" Dar şi cei care-i ziceau lui Nicodim: „Citeşte Scripturile şi vezi că nici un prooroc n-a ieşit din Galileea" (52), nu vorbeau pentru a şti cine era el, ci pentru a înlătura părerea şi a o distruge pe aceia care ziceau: „El este Hristosul". În ceea ce zice Natanael, ceea ce l-a făcut să vorbească aşa era iubirea adevărului şi cunoaşterea vechilor profeţii; dar aceia nu aveau în vedere decît să întoarcă poporul de la gîndul că Iisus era Hristosul, iată pentru ce nu-i învaţă Iisus deloc. Căci oamenii care se contraziceau, care pe atîta ziceau „Nimeni nu va şti de unde este", şi pe atîta: „El va veni din Betleem", ar fi învăţat cu adevărat că el era Hristosul, ei nu s-ar fi oprit în mod sigur să-l tăgăduiască. Căci fiindcă a rămas în Nazaret ei nu ştiau că el este din Betleem, eu o trec, cu toate că în aceia ei nu sînt deloc scuzaţi, pentru că Iisus nu era născut în Nazaret; ci genealogia sa, puteau la fel s-o recunoască, puteau să nu ştie că

el era din casa şi din familia lui David? Cum ziceau ei deci: „Hristos nu va veni oare din neamul lui David?" Iată prin ce încercau să întunece şi să ascundă naşterea lui, şi să înşele poporul prin vorbirile pe care le semănau ei.

Dar pentru ce nu vin să-i zică lui Iisus Hristos: Învăţătorule, noi admirăm învăţătura ta şi faptele tale, dar pentru că vrei ca noi să credem în tine, potrivit la ceea ce învaţă Scripturile, învaţă-ne pe noi pentru ce învaţă ele că Hristos va veni din Betleem, şi pentru ce ai venit tu din Galileea? Dar ei nu zic nimic din aceia, şi răutatea le dicta toate vorbele lor. Evanghelistul face să se vadă bine că ei nu căutau să-l cunoască, sau că nici nu voiau, pentru că el adaugă în continuu: „Iar unii dintre ei voiau să-L prindă, dar nimeni n-a pus mîinile pe El" (44).

Şi în sfîrşit, dacă ceva lucru putea să-i atingă, era mai puţin această îndrăzneală urîtă şi neruşinată, dar ei n-au fost atinşi nicidecum, cum o spune proorocul: „Ei s-au dezbinat, dar cu toate acestea n-au fost cuprinşi de milă" (Ps. 34,19).

OMILIA 52

„Deci slujitorii au venit la arhierei şi la farisei şi aceia le-au zis: De ce nu l-aţi adus? Slujitorii au răspuns: Niciodată n-a vorbit un om aşa cum vorbeşte Omul Acesta" (Cap.7, Vers. 45,46- Vers.19, Cap.8).

1. Adevărul se descoperă de la sine sufletelor drepte şi sincere, şi se ascunde sufletelor infectate de răutate.

2. N'codim, un sinedrist, ia apărarea lui Iisus Hristos împotriva fariseilor.

3. Obiecţiunile ereticilor.-Răspuns-Iisus declară că el este consubstanţial cu Tatăl său.

4. A huli împotriva Fiului, înseamnă a huli împotriva Tatălui. A slăvi pe Fiul precum pe Tatăl, el este de aceiaşi natură: nu poate fi cunoscut Tatăl fără a fi cunoscut Fiul: dacă el nu era de aceiaşi substanţă, s-ar fi putut cunoaşte Tatăl fără a fi cunoscut Fiul. Nu poate fi cunoscut Tatăl fără a cunoaşte pe Fiul, fiindcă ei sînt de aceiaşi substanţă. Se cunoaşte omul dar nu poate fi cunoscut îngerul; se cunoaşte creatura, dar nu se cunoaşte Dumnezeu, fiindcă substanţele sînt diferite. A slăvi pe Fiul şi prin cuvinte şi prin fapte. Ceea ce cere Dumnezeu de la un creştin. Greutatea şi putregaiul păcatului. Nimic nu este mai urît, nici mai grozav ca răpirea şi lăcomia.

1. Nimic nu este mai clar, nimic nu este mai simplu ca adevărul, cînd este căutat cu o inimă dreaptă şi sinceră: dar dacă în suflet este răutate, nimic nu este atunci mai întunecos nici mai de nepătruns ca acelaşi adevăr. Iată un exemplu: Cărturarii şi fariseii, care păreau cei mai înţelepţi dintre toţi oamenii, care erau mereu cu Iisus Hristos, pentru a-i pune piedici, cu

toate că văd minunile pe care le făcea, cu toate că citesc sfintele Scripturi, nu au scos nici un rod, nici un cîştig, şi ce zic eu? n-au făcut decît să se întunece: dimpotrivă pe slujitori, lipsiţi de aceste avantaje, o singură predică i-a cîştigat. Şi cei ce au venit să-l prindă pe Iisus Hristos răpiţi de admiraţie, au fost prinşi ei înşişi. Noi nu trebuie numai să admirăm înţelepciunea lor pentru că au ştiut să treacă peste minuni, şi n-au avut nevoie decît de învăţătura singură, de singur cuvîntul lui Iisus Hristos pentru a se converti, (căci ei n-au zis: Niciodată vreun om n-a făcut atît de mari minuni, ci: „Niciodată n-a vorbit un om ca Omul Acesta": nu numai ascultarea lor este vrednică de admiraţie, ci şi libertatea cu care răspund celor ce i-au trimis, fariseilor, la cei ce-l persecutau pe Iisus, şi care nu uitau nimic pentru a-şi împlini invidia pe care i-o purtau.

„Deci slujitorii au venit la arhierei, şi aceia le-au zis: De ce nu l-aţi adus?" A fi întorşi este mai mult ca a fi rămas: dacă ei nu i-ar fi căutat pe farisei s-ar fi expus mîniei lor; dar prin întoarcerea lor ei au acum slava de a fi predicatorii înţelepciunii lui Iisus Hristos, şi prin aceia se arată mai bine tăria lor. Ei nu zic: noi n-am putut să-l aducem din cauza poporului care-l ascultă ca pe un profet; dar care este răspunsul lor?" Niciodată n-a vorbit un om cum vorbeşte Omul acesta". Şi sigur, ei ar fi putut alege altă acuză, dar inima lor este dreaptă, şi o arată aceasta. În sfîrşit, răspunsul lor nu este numai o mărturie a admiraţiei şi a uimirii lor, ci chiar un reproş pe care-l fac fariseilor că i-au trimis să prindă şi să lege un om pe care ei ar fi trebuit mai bine să meargă să-l asculte. Deşi n-a auzit decît o predică scurtă, un suflet drept şi sincer n-are nevoie de vorbiri lungi, adevărul are prin el însuşi destulă tărie.

Ce răspund fariseii? Atunci cînd ar fi trebuit să fie atinşi de remuşcare, ei îi învinuiesc pe aceşti slujitori că s-au lăsat înşelaţi: „Nu cumva şi voi aţi fost amăgiţi?" (47). Ei îi linguşesc încă şi nu se folosesc de cuvinte grele, de teamă ca ei să nu-i pedepsească îndată, ci totodată, trecînd peste această stare, se vede furia şi răcnetul lor. Fariseii ar fi trebuit să întrebe ce a zis Iisus Hristos, şi să admire răspunsul lui, şi n-o fac, în teama de a nu fi atraşi ca şi ceilalţi, ci răspund prin acest argument absurd: „Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpetenii sau dintre farisei?" (48). Spuneţi-mi nu înseamnă aceia mai mult un reproş faţă de cei necredincioşi decît faţă de Iisus Hristos?" Dar mulţimea aceasta, care nu ştie legea, este blestemată!" (49). Şi iată pentru ce sînteţi voi mai condamnabili, voi care aţi rămas în necredinţă, pe cînd poporul credea. Aceşti oameni din popor se purtau ca nişte oameni care urmau legea. Cum sînt deci blestemaţi? Voi nu păziţi legea, care sînteţi blestemaţi, şi nu cei ce o păzesc: şi credinţa celor ce refuză să creadă în Iisus Hristos nu este un argument care ar putea fi folosit împotriva lui. Acest procedeu este foarte disprețuit, voi înşivă n-aţi crezut în Dumnezeu, precum zice sfîntul Pavel: „Căci ce este dacă unii n-au crezut? Oare necredinţa lor va nimici credinţa lui Dumnezeu?" (Rom. 3,3). Profeţii v-au făcut în continuu această mustrare, zicîndu-vă: „Ascultaţi cuvîntul Domnului împăraţi ai Sodomei" (Isaia 1,10); şi: „Mai marii voştri

nu păzesc legea". Şi mai sus: „Nu este al vostru să ştiţi ceea ce este drept?" (Mt. 3,1). Şi peste tot ei le fac aspre mustrări.

Ce oare? Voi sînteţi necredincioşi îndrăznind să scoateţi de acolo un argument împotriva lui Dumnezeu? Departe de noi această hulă, este în mod unic greşeala voastră: şi ce altă dovadă mai trebuie, pentru a vedea că voi nu cunoaşteţi legea, decît singură necredinţa voastră? Atunci cînd au zis că niciunul din căpetenii n-a crezut în Iisus, dar aceia nu numai că nu ştiau legea, Nicodim îi mustră foarte aspru prin aceste cuvinte: „Nu cumva legea noastră judecă pe om, dacă nu-l ascultă mai întîi şi nu cunoaşte ce a făcut?" (51). El face să se vadă prin aceia că ei nu cunosc şi nu păzesc legea. Căci dacă legea opreşte să ucizi pe cineva fără a-l auzi mai înainte, şi dacă înainte de a-l fi auzit pe Iisus, ei căutau să-l omoare erau călcători ai legii: şi cum înaintau zicînd că niciunul din căpetenii n-a crezut în el, evanghelistul arată în mod expres că Nicodim era din ceata lor, pentru a face să se vadă că chiar dintre căpetenii au crezut în el. Fără îndoială ei n-au mărturisit-o încă public cum ar fi trebuit, dar cu toate acestea erau ataşaţi de Iisus Hristos.

Dar remarcaţi, fraţilor, cu ce moderaţie şi cu ce reţinere îi mustră Nicodim. El nu zice: Voi vreţi să-l ucideţi şi îl condamnaţi fără motiv ca pe un înşelător. El nu le-a vorbit în aceşti termeni: el s-a folosit de cuvinte mai dulci şi mai moderate pentru a mustra excesul lor de violenţă fără considerare şi sîngeroasă. Pentru aceia invocă legea zicînd: „Dacă nu-L ascultă mai întîi şi nu cunoaşte ce a făcut". Iată pentru ce nu trebuie numai să auzi, ci trebuie să auzi cu grijă; căci aceia înseamnă aceste cuvinte: „Şi fără a fi informat ce a făcut", adică ceea ce pretinde el. Care este intenţia lui, scopul lui, dacă purtarea lui este aceia a unui duşman care vrea să răstoarne statul? Fariseii atunci, dezarmaţi pentru că au zis că niciunul dintre căpetenii n-a crezut în el în Iisus Hristos, răspundeau slab lui Nicodim, deşi fără putere.

2. Nicodim a zis: „Legea noastră nu osîndeşte pe nimeni". Ei îi replică: „Nu cumva şi tu eşti din Galileea?" (52) era un răspuns rău care nu avea nici un raport cu ceea ce a zis el. Trebuiau să arate, sau că ei n-au trimis să-l prindă pe Iisus Hristos fără judecată, sau că nu era nevoie să-l asculte, şi răspund cu duritate şi cu mînie: „Cercetează şi vezi că prooroc din Galileea nu s-a ridicat" (52). Dar, ce a zis Nicodim? Că Iisus era un prooroc? Nu, el a zis că nu trebuia condamnat nimeni la moarte, fără a afla mai întîi procesul lui, şi fariseii îi dau acest răspuns urît, ca şi cum el n-ar fi cunoscut de loc Scripturile; îi zic cam cu aceste cuvinte: „Cercetează şi învaţă".

Ce răspunde deci Iisus Hristos? Cum fariseii nu aveau în gură niciodată decît numele de galileian şi prooroc, Mîntuitorul, pentru a-i îndepărta de această ideie falsă şi a-i face să vadă că el nu este un prooroc ci Domnul întregii lumi, zice: „Eu sînt lumina lumii" (Cap.8, Vers.12). Nu din Galileia, nici din Palestina, nu din Iudeea. Ce răspund evreii? „Tu însuţi mărturiseşti despre Tine însuţi; mărturia Ta nu este adevărată" (13). O nebunie! Mîntuitorul îi trimite totdeauna la Scripturi, şi ei zic: „Tu mărturiseşti despre Tine însuţi". Dar ce mărturie a dat el? „Eu sînt lumina lumii". Acela

este un cuvînt mare; da, sigur, este un cuvînt mare. Dar ei nu s-au prea îngrijorat, fiindcă el nu-şi zicea egal cu Tatăl, nici Fiul lui, sau Dumnezeu, ci numai că el este lumina. Cu toate acestea, ei voiau să distrugă această părere, căci era ceva cuvînt mai mare ca a zice: „Cel care îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric" (12). Mîntuitorul vorbeşte despre lumină şi despre întunericul duhovnicesc, adică nu va rămînea în rătăcire. Aici Iisus Hristos îl atrage la sine pe Nicodim şi-l încurajează, fiindcă a vorbit în mod liber şi şi-a arătat sentimentul său, şi el laudă pe slujitori pentru purtarea lor înţeleaptă. Acest cuvînt „A strigat" înseamnă că Iisus a vrut să trezească pe farisei să vină la el să-l asculte. În acelaşi timp el le arată că ei tăinuiau să-i întindă piedici şi să înşele în mod tainic, adică, în întuneric şi în rătăcire, dar că nu vor învinge şi nu vor stinge lumina. El îi aminteşte lui Nicodim cuvintele pe care le-a zis puţin mai tîrziu: „Oricine face răul, urăşte lumina şi nu vine la lumină, de teamă ca să nu i se descopere faptele sale" (Ioan 3,20). Cum evreii ziceau că niciunul din căpetenii n-a crezut în el, Iisus zice: „Oricine face răul urăşte lumina, şi nu vine la lumină". Prin care îi face să vadă că dacă el nu vine, nu înseamnă că lumina este slabă, ci fiindcă voinţa lor este stricată şi rea.

„Ci i-au zis fariseii: Tu însuţi mărturiseşti despre Tine însuţi" (13) „A răspuns Iisus şi le-a zis: Chiar dacă Eu însumi mărturisesc despre Mine, mărturia Mea este adevărată, fiindcă ştiu de unde am venit şi unde Mă duc. Voi nu ştiţi de unde vin, nici unde Mă duc" (14). La ceea ce a zis Iisus mai înainte, evreii îi opuneau o hotărîre. Ce răspunde deci Iisus Hristos? El răstoarnă această decizie pretinsă, şi le arată că după părerea lor a vorbit aşa, pentru că îl luau drept un om, şi el le zice: „Cu toate că Eu mărturisesc despre Mine, mărturia Mea este adevărată, fiindcă Eu ştiu de unde vin". Ce vreau să spună acestea? Eu sînt Dumnezeu, şi Fiul lui Dumnezeu. Dumnezeu este pentru sine un martor vrednic de credinţă: pentru voi, voi nu cunoaşteţi pe Dumnezeu pentru că faceţi răul după voinţa voastră; voi ştiţi dar vă mascaţi că nu ştiţi; vorbiţi după sentimentele voastre omeneşti şi pămînteşti, şi nu vreţi să ştiţi nimic, nu vreţi să cunoaşteţi nimic mai mult ca ceea ce se arată înafară. „Voi judecaţi după trup, Eu nu judec pe nimeni" (15). Precum a trăi după trup, înseamnă a trăi rău; la fel, a judeca după trup, înseamnă a judeca rău. „Şi chiar dacă Eu judec, judecata Mea este adevărată" (16); adică, voi judecaţi nedrept. Dar dacă judecăm nedrept, răspund ei, pentru ce nu ne mustri tu? Pentru ce nu ne pedepseşti? Pentru ce nu ne condamni? Aceasta n-o fac zice el, fiindcă eu n-am venit pentru aceia. Iată ce înseamnă acest cuvînt: „Eu nu judec pe nimeni. Şi dacă Eu judec, judecata Mea este adevărată". Căci dacă eu aş vrea să judec, voi aţi fi în numărul celor condamnaţi. Dar dacă nu zic acestea, zice el, pentru a vă judeca; şi dacă am zis: „Eu nu vorbesc pentru a judeca" aceasta nu înseamnă că mă tem să vă ruşinez, dacă aş vrea să vă judec: dacă eu aş judeca, voi aţi fi osîndiţi cu dreptate; dar vremea judecăţii n-a venit încă. Iisus Hristos face să se întrevadă judecata viitoare, cînd zice: „Fiindcă Eu nu sînt singur, ci Eu şi Tatăl Meu care M-a trimis". În sfîrşit el spune că nu este singur care-i va condamna, ci că şi Tatăl său îi osîndeşte la fel. Mai

departe, el arată încă acelaşi lucru într-un fel mai ascuns atunci cînd încearcă să-i cîştige ca martori ai săi: „Şi în legea voastră este scris că mărturia a doi oameni este adevărată“ (17).

3. Ce vor zice oare ereticii? Dacă luăm în mod simplu acest cuvînt şi în sensul natural pe care ni-l arată, ce va avea Iisus Hristos mai mult decît ceilalţi oameni? Căci dacă această lege s-a statornicit printre oameni, este că nici un om nu este crezut vorbind despre sine însuşi. Dar, cu privire la Dumnezeu, cum se va putea admite aşa ceva? Să cercetăm deci ceea ce zice Iisus Hristos în ce sens spune acest cuvînt către ei: s-a folosit de acest cuvînt pentru a arăta doi oameni? Dacă aceasta ar fi fost intenţia sa, pentru ce n-a adus mărturia lui Ioan Botezătorul, şi n-a zis: Eu mărturisesc şi-mi dau mărturie mie însumi? Ioan dă mărturie despre mine şi el. Pentru ce nu s-a folosit de mărturia îngerilor? Pentru ce nu s-a folosit de cea a profeţilor? El putea să arate o mulţime de alte profeţii şi mărturii. Dar Iisus nu vrea numai să arate două persoane şi chiar două persoane de aceiaşi substanţă.

„Îi ziceau deci: Unde este Tatăl Tău? Răspuns-a Iisus: Nici pe Mine nu Mă ştiţi, nici pe Tatăl Meu“ (19). Precum ştiind-o, ei se făţărniceau că nu ştiu, şi-l întrebau pentru a-l ispiti, Iisus nu-i socoteşte vrednici să le răspundă. Apoi, el a vorbit mai clar şi mai liber, folosindu-se de autoritatea faptelor sale şi a învăţăturii sale, fiindcă atunci timpul răstignirii şi a morţii sale era aproape. „Eu ştiu de unde vin“, zice el, aceia nu putea să-i mişte prea mult. Dar cînd a adăugat: „Unde merg“; acest cuvînt trebuia să-i tulbure şi să-i înspăimînte mai mult, ca arătînd că el nu va rămîne în moarte.

Şi pentru ce n-a zis el: „Eu ştiu că sînt Dumnezeu, ci, Eu ştiu de unde vin“? Totdeauna amestecă lucruri de jos cu cele înalte, şi încă le ascunde puţin pe aceste înalte. După ce a zis: „Eu mărturisesc despre Mine“ şi a arătat-o, el trece apoi la ceva lucruri puţin mai ridicate; este ca şi cum ar zice: Eu îl cunosc pe cel care m-a trimis şi la care mă duc. În acest fel, evreii, auzind că Tatăl l-a trimis, şi că se va întoarce la el nu puteau să contrazică ceea ce zicea. Eu n-am nimic decît adevărul zice el, căci de la acela vin şi acolo mă întorc, eu mă duc la Dumnezeul adevărului. Dar voi, voi nu-l cunoaşteţi pe Dumnezeu, iată pentru ce judecaţi după timp. În sfîrşit, după ce au văzut atîtea mărturii şi dovezi spun: „Nu este adevărat“. Despre Moise voi ziceţi: Este vrednic de credinţă, şi atunci cînd vorbeşte despre alţii, şi atunci cînd vorbeşte despre sine; dar vorbiţi cu totul altfel privitor la Iisus Hristos, aceia înseamnă a judeca trupeşte.

„Eu nu judec pe nimeni“ (15). De altfel el zice aşa: „Tatăl nu judecă pe nimeni“ pentru ce zice el: Şi dacă eu judec judecata Mea este adevărată, fiindcă Eu nu sînt singur“? Iisus Hristos vorbeşte încă după părerea evreilor. Aceia înseamnă: Judecata Mea este judecata Tatălui, căci judecata Tatălui nu va trebui să fie diferită de a mea, nici a mea de cea a Tatălui. Dar pentru ce vorbeşte despre Tatăl?. Evreii nu credeau că Fiul ar fi vrednic de credinţă dacă el nu avea mărturia Tatălui. Altfel ceea ce zicea el ar fi rămas fără valoare; căci, printre oameni, atunci cînd doi mărturisesc în lucrul altuia, atunci mărturia lor este adevărată; aceia este mărturia adusă de doi

martori. Dar dacă cineva mărturiseşte despre sine însuşi, atunci nu mai sînt doi martori.

Vedeţi bine, dragii mei ascultători, că dacă Iisus Hristos a vorbit cu aceste cuvinte, aceia a făcut-o pentru a arăta că el este consubstanţial cu Tatăl său, şi că prin el însuşi n-are nevoie de un alt martor; în sfîrşit, pentru a face să se vadă că el n-are nimic mai puţin decît Tatăl. Recunoaşteţi deci autoritatea lui în cuvintele acestea: „Eu sînt Cel Care mărturisesc despre Mine Însumi şi mărturiseşte despre Mine Cel Care M-a trimis pe Mine Tatăl Meu" (18). Iisus Hristos n-ar fi zis aceia, dacă el era dintr-o substanţă mai mică. Apoi, pentru a vă convinge că vorbind aşa el n-a avut în vedere numărul „doi", fiţi atenţi că puterea lui nu se deosebeşte întru nimic de cea a Tatălui. Un om dă mărturie atunci cînd, prin sine însuşi, este vrednic de credinţă şi cînd n-are nevoie de un alt martor, şi aceia, atunci cînd este vorba de o acţiune care nu-l priveşte şi care-i este străină; dar în propriul său caz el nu este crezut şi are nevoie de o altă mărturie. Dar tocmai contrarul este pentru Iisus Hristos: atunci chiar cînd îşi dă mărturie în propria sa cauză şi cînd zice că are mărturia altuia, el se declară vrednic de credinţă, arătînd peste tot autoritatea sa. În sfîrşit, pentru ce zicînd: „Eu nu sînt singur, ci Eu şi Tatăl M-a trimis", şi mărturia a doi martori este adevărată; nu s-a oprit acolo şi a adăugat: „Eu mărturisesc despre Mine însumi"? Nu-i aşa că în mod unic pentru a arăta autoritatea sa? Şi el se pune primul: „Eu mărturisesc despre Mine însumi". Aici Iisus Hristos arată că el este egal în vrednicie cu Tatăl său şi că nu le foloseşte la nimic evreilor de a se slăvi că-l cunosc pe Dumnezeu Tatăl, dacă nu-l cunosc ei înşişi; şi pentru că nu voiesc să-l cunoască, ei nici nu-l cunosc. Iisus le zice deci că nu poate fi cunoscut Tatăl fără să-l cunoască pe el însuşi, ca să-i atragă prin aceia la cunoaşterea sa. Cum ei îl neglijau şi căutau totdeauna pe Tatăl direct, el le zice: „Voi nu puteţi să-l cunoaşteţi pe Tatăl fără de mine". Pentru aceasta cei ce hulesc împotriva Fiului, nu-l hulesc numai pe Fiul, ci şi pe Tatăl.

4. Să ne păzim fraţilor şi să-l slăvim pe Fiul: sigur că el n-ar fi vorbit aşa, dacă n-ar fi fost de aceiaşi natură cu Tatăl. Căci dacă, fiind de altă substanţă decît Tatăl, el ar fi făcut-o cunoscut, se putea cunoaşte Tatăl fără a-l cunoaşte pe Fiul: şi în mod reciproc, cunoscîndu-l pe Tatăl, pentru aceia nu se va putea cunoaşte Fiul. În sfîrşit, cel ce cunoaşte omul nu cunoaşte în mod necesar şi pe înger. Deşi, veţi zice voi, cel care cunoaşte creatura, cunoaşte la fel pe Dumnezeu. Nu, sigur. Căci cei mai mulţi, sau mai scurt toţi oamenii, cunosc creatura, fiindcă ei o văd; dar pentru aceia ei nu cunosc pe Dumnezeu.

Să slăvim deci pe Fiul lui Dumnezeu, nu numai dîndu-i slava care i se cuvine, ca Fiului lui Dumnezeu, ci încă şi prin faptele noastre. Căci slava care se dă prin cuvinte nu este nimic, dacă ea nu este însoţită de cinstea care vine din fapte. „Dar dacă tu te numeşti Iudeu şi te reazimi pe lege şi te lauzi cu Dumnezeu. Şi cunoşti voia Lui şi ştii să încuviinţezi cele bune, fiind învăţat din lege. Tu care te lauzi cu legea, Îl necinsteşti pe Dumnezeu, prin călcarea legii?" (Rom. 2,17,21,23). Voi înşivă iubiţii mei ascultători, păziţi-vă

ca, slăvindu-vă că aveți credința ortodoxă, să nu duceți o viață potrivită cu credința pe care o mărturisiți; ca să nu necinstiți pe Dumnezeu, făcînd-o aceasta hulindu-l. Dumnezeu vrea ca un creştin să fie învățătorul întregului univers, aluatul, lumina, sarea. Ce este lumina? Este o viață strălucită, pe care n-o întunecă un nor. Lumina nu-şi este folositoare sieşi, sarea sau aluatul cu atît mai mult, dar aceste lucruri le sînt folositoare altora: la fel se cere de la noi, nu numai ceea ce este în interesul nostru, ci încă ceea ce este în interesul altora. Căci dacă sarea nu sară ea nu mai este bună la nimic şi nu mai este sare (Mt. 5,13; Mc. 9,49); prin aceia nouă ni se mai descoperă încă un adevăr: este că, dacă trăim bine, alții la fel vor trăi bine. Altfel nu le putem fi folositori altora prin nimic ca prin viața noastră bună (Mt. 25,11). Să le zicem la revedere nebuniilor, vanităților; căci aşa sînt lucrurile din lume, aşa sînt cerințele veacului. Fecioarele sînt numite nebune, fiindcă se ocupau de afacerile nebune ale veacului: ele adunau aici şi nu trimiteau ceia ce au adunat acolo unde trebuia să le trimită.

Să ne temem ca ceea ce li s-a întîmplat lor, să nu ni se întîmple şi nouă la fel, şi ca să nu mergem cu o haină murdară, acolo unde toți sînt îmbrăcați cu haine strălucite, căci nimic nu este mai pătat, nimic nu este mai urît ca şi păcatul. Pentru aceasta profetul, pentru a ne arăta o imagine vie prin persoana sa, striga cu glas înalt: „Putrezit au rănile mele şi s-au umplut de stricăciune" (Ps. 37,5). Vreți să cunoaşteți putreziciunea păcatului? Considerați-l după ce l-ați făcut. Atunci cînd pofta nu vă va ține în lanțurile ei, atunci cînd focul nu va mai arde în vinele voastre, atunci veți vedea ceea ce este păcatul. Atunci cînd veți fi intrat la linişte, priviți mînia; considerați lăcomia; atunci cînd s-a stins în voi această patimă. Nimic nu este mai urît ca lăcomia şi ca plăcerea. Noi facem să se audă dragile noastre adevăruri adesea, nu pentru a vă împovăra, ci dintr-o dorință de a produce în voi mari şi minunate efecte; Căci se poate ca pe cel pe care nu l-a corectat o mustrare îl va corecta a doua, sau a treia. Facă cerul, ca fiind eliberați toți de păcat şi de toate relele care-l însoțesc, noi să fim bună mireasmă a lui Iisus Hristos (Cor. 2,15), căruia I se cuvine slava, cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 53

„Cuvintele acestea le-a grăit Iisus în vistierie învățînd în templu; şi nimeni nu l-a prins, că încă nu venise ceasul Lui" (Cap.8, Vers.20- Vers.30).

1. Nebunia şi învîrtoşarea evreilor.
2. Iisus Hristos, vorbind evreilor, le arată în mod constant unirea sa cu Dumnezeu Tatăl său. El îi amenință. Cîțiva cred în el.

3. Pentru a cîştiga mîntuirea, să citim sfintele Scripturi cu grijă şi nu în trecere: meditîndu-le se învață adevărata învățătură şi felul de a trăi bine. A merge la Biserică să auzim cuvîntul lui Dumnezeu; dacă la început nu cîştigăm, într-o zi tot ne vom folosi. Cînd te-ai recunoscut ca vinovat este

deja semnul unui progres. Ceremonia care se practica înainte pentru a citi sfintele Scripturi. A se apleca la studiul Scripturii, mai mult la studiul Evangheliilor: utilitatea şi folosul care se scoate.

1. Care nebunie este ca cea a evreilor! Ei căutau înainte de Paşti să-l prindă pe Iisus Hristos: atunci cînd era în mijlocul lor, ei au încercat să pună adesea mîinile lor pătate pe el, sau să-l prindă alţii: planurile lor, eforturile lor sînt zadarnice şi fără rod; şi ei nu admiră încă virtutea lui; şi puterea lui nu-i uimeşte, nu-i înspăimîntă încă de loc, dar ei rămîn în încercarea lor de a-l prinde. În sfîrşit, că ei căutau în continuu mijloacele de a-l prinde, evanghelistul o arată prin aceste cuvinte: „Cuvintele acestea le-a grăit Iisus în vistierie, învăţînd în templu şi nimeni nu L-a prins, că încă nu venise ceasul Lui". El învăţa ca un învăţător în templu, ceea ce trebuie să-i mînie şi mai mult: ceea ce le zicea îi mînie, şi ei considerau o crimă faptul că se făcea egal cu Tatăl. Căci acest cuvînt: „Mărturia a doi oameni este adevărată", nu înseamnă alt lucru. Între timp, zice evanghelistul, el învăţa în templu şi ca un învăţător: şi nimeni n-a pus mîna pe el, fiindcă nu sosise încă vremea lui, adică vremea potrivită ca să fie răstignit. Iată pentru ce n-a fost în puterea lor atunci ca să-l prindă; dar, dacă ei n-au putut să-şi împlinească patima, aceasta a fost din cauza efectului înţelept al Mîntuitorului. Deja de multă vreme voiau să-l prindă, şi n-au putut; şi nu l-ar fi putut prinde niciodată, dacă nu s-ar fi dat el însuşi în mîinile lor.

„Şi Iisus iarăşi Le-a zis: Eu Mă duc şi Mă veţi căuta" (21). Pentru ce nu se opreşte de a ţine acest limbaj? Pentru a atinge inima lor, şi pentru a-i înspăimînta. Remarcaţi groaza care le-a produs-o acest cuvînt: căci voind să-l omoare pentru a se scăpa de el, ei întrebau unde va merge: atît le păreau să fie de mari urmările acestei morţi. El voia să-i înveţe la fel un alt lucru, că nu prin efectul violenţei lor va fi răstignit; ci fiindcă închipuirile Vechiului Testament au prevestit-o cu mult înainte, şi prin aceste cuvinte el vesteşte învierea sa. Ei ziceau deci: „Nu cumva îşi va ridica singur viaţa?" Ce le răspunde Iisus Hristos? Pentru a le lua această bănuială şi pentru a-i face să cunoască cum că aceia era un păcat, zice: „Voi sînteţi din cele de jos" (23) adică, nu este de mirare că aveţi acest fel de gînduri, voi care sînteţi oameni trupeşti, şi care nu sînteţi capabili să primiţi nimic duhovnicesc; dar eu nu voi face nimic asemănător: „Eu sînt din cele de sus". Pentru voi „voi sînteţi din această lume". Acolo iar vorbeşte Mîntuitorul despre gîndurile trupeşti şi pămînteşti. Rezultă de acolo că acest cuvînt: „Eu nu sînt din această lume", nu înseamnă că el n-a luat trup de loc, ci că el este lipsit de viclenia şi de răutatea lor. În sfîrşit, el zice la fel că ucenici săi nu sînt din lumea aceasta (Ioan 15,19), şi totodată el avea un trup. La fel atunci cînd zicea sfîntul Pavel: „Dar voi nu sînteţi în carne" (Rom. 8,9) nu vrea să spună, că cei cărora le vorbeşte n-au trup de loc: astfel Iisus Hristos, zicînd ucenicilor săi că ei nu sînt din lume, vrea numai să dea mărturie pentru înţelepciunea lor.

„V-am spus vouă că veţi muri în păcatele voastre. Căci dacă nu veţi crede că Eu sînt, veţi muri în păcatele voastre" (24); căci dacă Iisus Hristos

a venit pentru ca să ridice păcatul lumii, şi dacă păcatul nu poate fi şters decît prin botez, în mod necesar cel ce nu crede este un om vechi. În sfîrşit, cel ce nu vrea să-l omoare şi să-l îngroape cu credinţă, va muri cu păcatul, şi cu el va merge să-şi primească pedeapsa păcatelor sale. Iată pentru ce zicea Mîntuitorul: „Cel ce nu crede deja este osîndit" (Ioan 3,18), nu numai pentru că nu crede, ci şi fiindcă merge în cealaltă lume cu păcatele sale de la început. „Deci îi ziceau ei: Cine eşti Tu? Şi Iisus le-a zis: Ceea ce v-am spus de la început" (25). O nebunie străină. După atîta vreme după ce au văzut atîtea minuni şi au auzit învăţătura lui, ei îi pun această întrebare: „Cine eşti Tu?" „Ce le răspunde Iisus Hristos?" „Ceea ce v-am spus de la început"; adică, voi sînteţi nevrednici de a auzi cuvîntul meu, şi departe de a înţelege ceea ce sînt eu: căci niciodată nu-mi vorbiţi decît pentru a mă ispiti, şi nu sînteţi atenţi la ceea ce vă zic eu: şi chiar pentru aceia am să vă fac acum mai multe mustrări. Iată, în sfîrşit, ceea ce înseamnă aceste cuvinte: „Multe am de spus despre voi şi de judecat" (26). Nu numai a mustra, ci încă a şi pedepsi. Dar cel care m-a trimis, vreau să spun Tatăl meu, n-o vrea: „Căci n-am venit ca să judec lumea, ci ca s-o mîntuiesc. Căci Dumnezeu n-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca lumea să se mîntuiască prin El" (Ioan 3,17). Dacă pentru aceia m-a trimis Dumnezeu, şi dacă Dumnezeu este adevărat, eu am motiv ca să nu judec pe nimeni acum, ci eu mă ataşez numai să învăţ ceea ce este necesar pentru mîntuire, şi nu să fac mustrări. Apoi, Iisus Hristos spune aceia, ca evreii să nu creadă că el, care aude aşa de mari lucruri, n-ar avea puterea ca să-i pedepsească, sau că nu ştie gîndurile lor şi derîderea lor.

„Şi ei n-au înţeles că le vorbea despre tatăl" (27). O nebunie! o orbire! Iisus nu înceta să vorbească despre Tatăl său şi ei nu observau! După care, neputîndu-i atrage nici printr-un număr mare de minuni şi prin doctrina sa, nici prin învăţăturile sale, el le vorbeşte despre răstignirea sa şi le zice: „Cînd veţi înălţa pe Fiul Omului, atunci veţi cunoaşte că Eu sînt şi că de la Mine însumi nu fac nimic, ci precum M-a învăţat Tatăl aşa vorbesc" (28). Iisus Hristos face să se vadă prin aceia că el cu dreptate a zis: „Eu sînt începutul tuturor lucrurilor, Eu care vă vorbesc".

2. Atît de puţin erau de atenţi evreii la ceea ce le zicea Iisus Hristos. „Cînd veţi înălţa pe Fiul Omului": atunci, zice el, vă veţi gîndi să mă omoriţi, să vă scăpaţi de mine: dar eu vă spun că chiar atunci veţi cunoaşte în mod deosebit „că Eu sînt"; voi o veţi cunoaşte prin minunile şi prin semnele pe care le voi face eu, prin învierea mea, prin ruinarea voastră. În sfîrşit, toate lucrurile acestea erau destul de potrivite ca să facă să strălucească puterea Mîntuitorului. El n-a zis: Voi veţi cunoaşte atunci cine sînt eu, ştiind că eu sînt Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, care stăpîneşte şi conduce totul; şi care nu sînt potrivnic Tatălui. Iată pentru ce adaugă el: „Şi că de la Mine însumi nu fac nimic". Voi veţi cunoaşte în sfîrşit aceste două adevăruri, şi puterea mea şi unirea mea cu Tatăl meu. Căci acest cuvînt: „Eu nu spun nimic de la Mine însumi" arată egalitatea şi unitatea de substanţă, şi că nu zice nimic împotriva voinţei Tatălui său. Cînd închinarea voastră va fi schimbată şi înlăturată, şi cînd nu vi se va îngădui să vă închinaţi Tatălui după vechiul

vostru obicei, atunci veți cunoaşte, că m-am mîniat împotriva celor ce nu m-au ascultat, el ia apărarea mea şi se răzbună pentru mine el însuşi. Este ca şi cum am zice: Dacă eu aş fi opus şi contrar lui Dumnezeu, el nu ar avea o aşa de mare mînie împotriva voastră. Isaia o spune la fel: „Mormîntul lui a fost pus lîngă cei fărădelege" (Isaia 53,9); şi David: „Le va vorbi atunci întru mînia sa" (Ps. 2,5); şi Domnul însuşi: „Iată se lasă pustie casa voastră" (Mt. 23,38); ascultați mai bine parabola: „Ce va face Domnul viei acestor vieri? Pe cei răi cu rău îi va pierde" (Mt. 21,40). Nu vedeți că peste tot vorbeşte la fel, aşteptînd ca ei să nu creadă încă?

Căci dacă Domnul trebuie să-i facă să piară, cum o va face cu adevărat, căci zice: „Cei care nu mă vor să stăpînesc peste ei, să fie aduşi aici, şi să fie tăiați în fața mea" (Lc. 19,27) pentru ce această faptă nu şi-o atribuie lui însuşi, ci Tatălui? Aceasta o făcea pentru a se acomoda la înțelegerea evreilor, şi la fel pentru a-l cinsti pe Tatăl său. Iată pentru ce n-a zis el: Eu las casa voastră pustie, ci: „Se lasă casa voastră pustie", vorbind în mod impersonal. Dar zicînd, „De cîte ori am voit să adun pe fiii tăi şi tu n-ai voit" (Lc. 13,34); şi adaugă apoi: „Ea va rămîne"; aceasta înseamnă a arăta că el este autorul dezolării. Pentru că zice, binefacerile mele, chemarea mea, nu v-au determinat să credeți în mine, pedepsele vă vor face să cunoaşteți că eu sînt.

„Şi Cel Care M-a trimis este cu Mine". De teamă ca să nu creadă că acest cuvînt: „Cel care m-a trimis", ar arăta că el este mai mic decît Tatăl, adaugă: „El este cu Mine". Căci unul din aceşti termeni se referă la întrupare, şi celălalt la dumnezeire. „Nu M-a lăsat singur, fiindcă Eu fac pururea cele plăcute Lui" (29). Iisus Hristos coboară încă la un limbaj omenesc, combătînd fără cruțare ceea ce ziceau evreii, că el nu era trimis de Dumnezeu, că nu păzea sîmbăta; el zice: „Eu fac pururea cele plăcute Lui". Prin care arată că faptul călcării sîmbetei este plăcut Tatălui. La fel, atunci cînd îl duceau la cruce, el zice: „Credeți că Eu nu pot să rog pe Tatăl Meu?" (Mt. 26,53). Şi totodată, prin acest singur cuvînt: „Pe cine căutați?" (Ioan 18,46), el i-a aruncat pe toți la pămînt. Pentru ce nu zice el: Nu credeți voi că eu vă pot face să pieriți, pe cînd a dovedit-o prin faptă? El se potriveşte la puterile lor. Căci avea mare grijă să arate că nu făcea nimic împotriva Tatălui său. La fel aici vorbeşte într-un fel omenesc şi în acelaşi sens în care a zis: „Nu M-a lăsat singur"; el zice aici: „Eu fac pururea ceea ce-i plăcut Lui".

„Şi spunînd acestea, mulți au crezut în El" (30). Atunci cînd Mîntuitorul s-a coborît şi vorbeşte într-un fel simplu şi mai îngroşat, atunci cei mai mulți au crezut în el. După aceia, mă veți întreba încă pentru ce se coboară Iisus astfel ca să vorbească într-un fel simplu şi îngroşat? Dar evanghelistul va făcut să cunoaşteți arătat adevărul şi motivul prin aceste cuvinte: „Şi spunînd acestea, mulți au crezut în El". Faptele se par că strigă prin gura sa: Nu vă tulburați, voi care mă ascultați, dacă auziți cuvinte de jos şi îngroşate; oamenii care după ce au auzit o aşa de înaltă învățătură, n-au fost convinşi că cel ce îi învăța era trimisul Tatălui, nu puteau fi aduşi la

credință decît prin lucruri îngroşate. Şi acestea sînt dovada a ceea ce va putea spune Mîntuitorul în ceea ce urmează adică cele de jos şi îngroşate.

Evreii au crezut deci, nu cum ar fi trebuit, ci după puterea lor, datorită acestei simplități a limbajului care mişca şi odihnea duhul lor. În sfîrşit, că credința lor nu era de loc desăvîrşită, evanghelistul face să se vadă apoi, descriind batjocurile pe care i le-au făcut lui Iisus Hristos; şi deşi erau aceiaşi evrei care au crezut; el o arată clar prin aceste cuvinte: „Deci zicea Iisus către Iudeii care crezuseră în El: Dacă veți rămîne în cuvîntul Meu, sînteți cu adevărat ucenici ai Mei" (31); arătînd că ei n-au înțeles încă învățătura lui, şi că numai ascultau ce zicea el; pentru aceasta vorbeşte cu mai multă putere, căci el s-a mulțumit să spună simplu la început: „Voi Mă căutați!; dar acum adaugă: „Voi veți muri în păcatele voastre". Şi îi face să cunoască cum li se va întîmpla aceia: Cînd veți fi morți în păcatul vostru, zice el nu mă veți mai putea ruga, nici să-mi cereți harul. „Ceea ce spun Eu în lume". Prin aceste cuvinte el le spune evreilor că va merge spre neamuri. Dar cum ei n-au înțeles că despre Tatăl său le-a vorbit mai înainte, el le mai vorbeşte încă; şi evanghelistul arată cauza pentru care s-a folosit Mîntuitorul de expresii de jos şi îngroşate.

3. Dacă citim cu multă grijă şi atenție sfintele Scripturi, şi nu cu uşurință şi în trecere vom putea cîştiga mîntuirea; dacă le studiem şi le medităm în continuu, vom învăța adevărata învățătură şi felul de a trăi bine. Căci dacă ai fi dur şi violent, dacă ai avea un suflet molatec, sau ai fi leneş, dacă altădată nu ai profitat de această învățătură şi lectură, acum vei cîştiga şi vei avea mare folos. În sfîrşit, dacă cineva intră în chioşcul unei parfumerii şi se opreşte puțin, chiar în ciuda lui, el va simți binele, va răspîndi un parfum dulce şi plăcut; cu atît mai mult va răspîndi această mireasmă bună cel care vine la Biserică. Căci, precum din lene se naşte lene, la fel din muncă se naşte forța şi tăria sufletului. Chiar dacă ați fi încărcați cu o mulțime de păcate, ați fi necurați, nu vă depărtați pentru aceia de sfînta noastră Biserică.

Şi la ce, veți zice voi îmi va folosi mie să stau aici, dacă nu mă folosesc de ceea ce se învață aici? Vai! dacă vă recunoaşteți păcătoşi, dacă vă numiți nenorociți, acela nu este un cîştig prea mic, aceasta nu este o frică rău plasată, nu este o frică inutilă: dacă numai veți geme că nu practicați ceea ce ați auzit, va veni o zi cînd o veți practica. Căci este imposibil ca cel ce vorbeşte cu Dumnezeu şi stă de vorbă cu el şi-l ascultă, să nu aibă ceva folos. În clipa în care luăm dumnezeieştile Scripturi ne reculegem şi ne spălăm mîinile noastre. Nu vedeți cîtă grijă este înainte de a începe această respectabilă lectură? Dacă o continuăm cu grijă şi cu atenție vom dobîndi destul de mari roduri. În sfîrşit, dacă această citire nu ne va inspira dispoziții evlavioase, noi nu ne vom spăla mîinile; femeile care au capul descoperit, nu-l vor acoperi imediat cu vălul lor, în semn de reculegere interioară; oamenii, a căror cap este acoperit, nu-l vor descoperi. Vedeți că starea exterioară este o dovadă a evlaviei care este în inimă? Apoi, aşezați pentru a asculta se scot gemete, se condamnă viața trecută.

Să ne aplecăm iubiți ascultători, la citirea sfintei Scripturi, dar să citim mai ales sfintele Evanghelii. Imediat ce veți deschide evanghelia, veți zări numele lui Iisus Hristos, şi-l veți auzi vorbind: „Iar naşterea lui Iisus Hristos aşa a fost: Maria mama Lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat având în pîntece din Duhul Sfînt" (Mt. 1,18). Ori, cel ce aude aceste cuvinte este luat imediat de iubirea față de feciorie, admiră această naştere minunată, el ridică mai presus de pămînt şi-l părăseşte. Nu este un lucru mic faptul că Duhul Sfînt n-a socotit nevrednică s-o umple pe o fecioară cu harul său, şi să vorbească un înger cu ea; totodată nu aceia se vede la început. Dar dacă continuați citirea voastră pînă la sfîrşit, sigur că veți arunca toate lucrurile veacului, veți rîde de tot ceea ce este pămîntesc; dacă eşti bogat, tu nu te vei mai îngriji de bogății, cînd vei fi învățat că această logodnică a unui tîmplar, stînd într-o casă săracă, este Maica Domnului; dacă eşti sărac, tu nu vei mai roşi pentru sărăcia ta, atunci cînd vei fi învățat că Creatorul lumii n-a roşit să locuiască într-o iesle smerită.

Dacă meditați aceste lucruri nu veți mai fura, nu veți mai fi lacomi, nu veți mai răpi bunul altuia, ci mai bine veți iubi sărăcia şi veți disprețui bogățiile; prin aceia veți alunga din sufletul vostru toate relele şi orice viciu. Şi încă, atunci cînd îl veți vedea pe Iisus culcat într-o iesle, nu veți avea invidie ca să-i dați fiului vostru o haină țesută cu aur, nici femeii tale un pat împodobit cu argint; şi odată liberi de aceste ocupații zadarnice, nu vă veți mai da la lăcomie şi la răpiri. Vă vor veni încă şi alte foloase pe care nu vi le spun acum, ci le vor cunoaşte cei ce vor face experiența aceasta. Pentru acestea vă îndemn să umpleți totul cu sfintele Scripturi, să le studiați în sensul lor şi să le săpați în mintea voastră. Evreii, pentru că le-au neglijat, au primit poruncă să le poarte legate de mîna lor. (Deut. 6) Pentru noi, noi nu le purtăm la mînă, ci le lăsăm în casele noastre, în loc să le săpăm în inimile noastre cum trebuie; căci în acest fel, după ce ne-am spălat petele noastre, noi vom obține bunurile viitoare, pe care vi le doresc eu, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 54

„Deci zicea Iisus către Iudeii care au crezut în El: Dacă veți rămîne în cuvîntul Meu, sînteți cu adevărat ucenicii Mei. Şi veți cunoaşte adevărul, iar adevărul vă va face liberi„ (Cap.8, Vers.31- Vers.47).

1. Iisus Hristos le făgăduieşte evreilor că învățătura sa, dacă o vor păzi, îi va elibera de robia păcatului, şi ei legați totdeauna de lucrurile pămînteşti şi trupeşti, răspund că fiind fii ai lui Avraam, ei nu-s robii nimănui.

2. Dacă l-ați avea pe Avraam de tată n-ați căuta să mă omorîți, le zice Iisus Hristos.

3. Nefiind fii ai lui Avraam, evreii sînt cu atît mai puţin fii ai lui Dumnezeu; diavolul, iată-l pe tatăl lor.

4. Pentru a înţelege şi a cunoaşte adevărul, trebuie să ducem o viaţă sfîntă şi curată. Să ducem bunurile noastre trecătoare în împărăţia cerurilor. Cel ce nu cunoaşte relele mai mici, nu le va cunoaşte nici pe cele mai mari. Ceea ce trebuie să facem cînd vrem să dobîndim ceva lucru. Să ne punem toată osteneala şi toată grija noastră, să dobîndim împărăţia cerurilor. Cum se cîştigă.

1. Noi avem nevoie de răbdare foarte mare, dragii mei fraţi; această virtute se formează şi creşte în noi, atunci cînd cuvîntul lui Dumnezeu şi-a înfipt rădăcinile în inima noastră: şi, la fel ca şi vîntul care cu toată violenţa şi furia sa, nu poate să dezrădăcineze un copac care are rădăcinile adînc înfipte în pămînt, aşa nimeni nu va putea răsturna un suflet pe care frica l-a legat strîns de Dumnezeu. Căci, a fi ţintuit, este mult mai tare ca a fi înrădăcinat. Aceia îl întreba profetul şi-i cerea Domnului: „Străpunge carnea mea prin frica de tine" (Ps. 118,120). Astfel pătrundeţi-vă voi înşivă şi ataşaţi-vă aşa de puternic de Dumnezeu precum ar fi un corp bătut cu cuie în altul. Cei ce sînt legaţi în aşa fel, cu greu pot fi desprinşi; dar cei ce nu sînt aşa, sînt uşor surprinşi şi răsturnaţi.

Iată ce li s-a întîmplat atunci evreilor. După ce au auzit cuvîntul şi au crezut, ei totuşi au fost răsturnaţi. Iisus Hristos, voind să facă credinţa lor mai tare, mai sigură, mai adîncă, lucrează sufletul lor pentru a spune aşa, prin mustrări mai aspre; căci, pentru că au primit credinţa, datoria lor era să asculte şi să sufere cu răbdare mustrările dar ei totodată au luat foc şi s-au mîniat. Acum, care este calea pe care a urmat-o Iisus Hristos? El începe prin acest îndemn: „Dacă veţi rămîne în cuvîntul Meu, sînteţi cu adevărat ucenicii Mei, şi adevărul vă va face liberi"; ca şi cum ar fi zis: Eu trebuie să fac o tăietură adîncă dar nu vă tulburaţi; sau mai bine prin aceste cuvinte el smereşte mîndria lor. De ce vă rog îi va face adevărul liberi? De păcatul lor.

Şi ce răspund aceşti îndrăzneţi? „Noi sîntem urmaşi ai lui Avraam şi nimănui niciodată n-am fost robi. Cum zici Tu că: Veţi fi liberi?" (33). Ei şi-au pierdut la început spiritul, fiindcă doreau mult lucrurile pămînteşti.

Acest cuvînt: „Dacă veţi rămîne întru învăţătura Mea", descoperă gîndul lor şi ceea ce meditau în inima lor, şi arată că cel ce vorbea aşa ştia cu adevărat că ei au crezut, dar că n-au rămas în credinţă: şi el îi face încă să nădăjduiască ceva lucru mai mare, ştiind că ei vor fi ucenicii săi. Cum, după puţin foarte mulţi s-au retras, Iisus, prin aluzie, la această plecare, zice: „Dacă veţi rămîne"; în sfîrşit, aceşti oameni au auzit la fel învăţătura lui, au crezut, şi s-au retras, fiindcă n-au stăruit. „Căci cei mai mulţi din ucenicii săi zice evanghelistul s-au retras şi nu mai umblau cu El" (Ioan 6,66).

„Veţi cunoaşte adevărul", adică mă veţi cunoaşte pe mine însumi, căci „Eu sînt adevărul" (Ioan 14,6; Cor. 10,11). Toată istoria evreilor n-a fost decît o închipuire; voi veţi învăţa de la mine adevărul, care vă va elibera de păcatele voastre. Cum le zicea la aceia „Veţi muri în păcatele voastre"; el le-a zis la fel la aceştia: „Adevărul vă va face liberi de păcatele voastre". Iisus

nu le-a zis: Eu vă voi elibera de robie, ci el i-a lăsat să gîndească. Ce răspund ei? „Noi sîntem urmaşi ai lui Avraam şi nimănui niciodată n-am fost robi". Dar dacă aveau să se mînie, era de ceea ce a zis mai înainte el: „Veţi cunoaşte adevărul"; şi ei ar fi trebuit să răspundă: Ce oare? Nu cunoaştem noi adevărul? legea şi cunoştinţele noastre sînt false? Dar nu de aceia se îngrijeau ei; singură pierderea bunurilor pămînteşti era în stare să-i atingă şi să-i necăjească, şi despre această pierdere şi robie pămîntească voiau ei să vorbească. Sînt azi destui oameni încă, da sigur, sînt mulţi care roşesc pentru lipsa bunurilor pămînteşti şi pentru această robie, şi care n-au nici o teamă de a fi robi ai păcatului: care ar iubi să fie numiţi de o mie de ori robi ai păcatului, decît să fie numiţi o singură dată robi ai oamenilor. Aşa erau evreii aceştia: ei nu cunoşteau altă robie, dar pentru ce ziceau ei: Ce! tu i-ai numit robi pe cei ce sînt urmaşi ai lui Avraam, oameni nobili cărora chiar pentru aceia n-ar fi trebuit să le dai numele de robi care-i necinsteşte? Noi zic ei n-am fost niciodată robi ai nimănui. Aşa este mîndria, aşa este lăudăroşenia evreilor: „Noi sîntem urmaşi ai lui Avraam: noi sîntem Israeliţi". Niciodată ei nu vorbesc despre faptele lor. Pentru aceasta le striga Ioan Botezătorul: „Nu spuneţi: Noi avem pe Avraam ca părinte" (Mt. 3,9).

Dar pentru ce nu-i mustră Iisus Hristos pentru răspunsul lor neruşinat? În sfîrşit, ei au fost robi ai egiptenilor, ai babilonenilor, şi ai multor altora. Fiindcă el nu le-a zis aceia pentru a intra în ceartă cu ei, ci pentru a-i mîntui, pentru a le face bine: iată ceea ce avea el în mod unic în vedere. Sigur el le-ar fi putut reproşa o robie de patruzeci de ani, alta de şaptezeci de ani, şi alta sub judecători, pe atîta de douăzeci de ani, pe atîta de doi, pe atîta de şapte ani; el le putea zice că n-au încetat niciodată de a fi în robie. Dar Mîntuitorul a vrut să-i facă să vadă, nu că erau robi ai oamenilor, ci că erau robi ai păcatului, ceea ce este mai dur şi mai nenorocit dintre toate robiile, o robie din care singur Dumnezeu poate să-l elibereze pe om. Căci Dumnezeu singur are puterea de a ierta păcatele: ei o recunoşteau şi o mărturiseau, şi la aceasta îi aduce prin aceste cuvinte: „Adevărat, adevărat zic vouă: Oricine săvîrşeşte păcatul este rob păcatului" (34), arătîndu-le că le vorbeşte despre libertatea privitoare la această robie.

„Iar robul nu rămîne în casă în veci; Fiul însă rămîne în veci" (35) Amintindu-le primele vremuri pe nesimţite face să cadă legea. El nu voia ca să ajungă să zică: Noi avem jertfe pe care le-a prescris Moise; ele pot să ne elibereze de păcatele noastre; iată pentru ce adaugă el aceste lucruri; altfel ce legătură ar fi între aceste cuvinte ale sale? „Fiindcă toţi au păcătuit şi sînt lipsiţi de slava lui Dumnezeu, fiind îndreptaţi în dar prin har" (Rom. 3,23,24) şi preoţii înşişi. Pentru aceasta zice apostolul Pavel arhiereului: „Din această pricină (a slăbiciunii) dator este, precum pentru popor, aşa şi pentru sine să jertfească pentru păcate" (Evr. 5,3). Şi aceia îl face pe Iisus să-l auzim spunînd: „Robul nu rămîne în casă". Apoi, prin aceste cuvinte, Domnul declară că el este egal în vrednicie cu Tatăl său, şi face să se cunoască diferenţa care este între rob şi Fiul. Căci iată ce înseamnă

această parabolă: ea face să se vadă, că robul n-are putere, ceea ce arată acest cuvînt „Nu rămîne".

2. Dar pentru ce, Iisus Hristos vorbind despre păcate, a vorbit despre casă? Aceasta pentru a arăta că, precum stăpînul are toată stăpînirea casei, la fel o are asupra tuturor lucrurilor. Şi acest cuvînt: „Nu rămîne", înseamnă: n-are puterea să dea fiindcă el nu este stăpînul; ori, Fiul este stăpînul; este ceea ce vrea să spună acest cuvînt: „Rămîne în veci", luat metaforic, şi după idei pe care o au lucrurile omeneşti, ca ei să nu-i zică: cine eşti tu? Toate lucrurile sînt ale mele, căci eu sînt Fiu şi rămîn în casa Tatălui meu; Iisus numeşte aici casă autoritatea, altădată el numeşte casă împărăţia: „În casa Tatălui Meu mai multe locaşuri sînt" (Ioan 14,2). Cum vorbeşte despre libertate şi despre robie, este natural ca să se folosească de această metaforă, pentru a arăta că cei despre care vorbeşte el n-au puterea să ierte păcatele.

„Deci, dacă Fiul vă va elibera, liberi veţi fi cu adevărat" (36). Nu vedeţi că Fiul este consubstanţial cu Tatăl său, şi că are o putere egală cu a sa? „Dacă Fiul vă va elibera", nimeni nu va putea sta împotriva libertăţii voastre, ci ea va fi tare şi statornică: „Căci dacă Dumnezeu este cel ce îndreaptă, cine va îndrăzni să condamne?" (Rom. 8,33,34). Iisus Hristos se arată aici curat şi liber de păcat; el vorbeşte şi despre libertatea pe care o dau oamenii, şi care nu are decît numele, şi despre această altă libertate pe care Dumnezeu singur are putere s-o dea. Pentru aceasta el îi îndeamnă să nu roşească de aceia că se numesc aici jos robi, ci numai pentru robia păcatului. Şi voind să-i facă să vadă că, cu toate că nu erau robi ai nimănui, dispreţul pe care l-au arătat faţă de cealaltă robie i-a făcut cu toate acestea mai robi, el a adăugat în continuare: „Veţi fi cu adevărat liberi". Şi prin aceia el arată că libertatea lor nu este o libertate adevărată. Apoi, de teamă ca să nu zică cum că ei erau lipsiţi de păcat, căci este de crezut că ei ar fi zis: vedeţi în ce fel îi învinuieşte el asupra acestui punct. El trece peste tot ceea ce este de mustrat în viaţa lor, şi se opreşte să le arate păcatul la care se gîndeau ei acum: „Ştiu că sînteţi urmaşi ai lui Avraam, dar căutaţi să Mă omorîţi, pentru că cuvîntul Meu nu are loc în voi" (37). Pe nesimţite el îi exclude din neamul lui Avraam şi din familia lui, arătîndu-le că nu trebuie să se laude că sînt. Precum acestea sînt faptele care-l fac pe om liber sau rob, acestea sînt care fac rudenia. El nu le-a zis la început: Voi nu sînteţi fii ai lui Avraam, ai acestui om drept, voi care sînteţi ucigaşi de oameni: el le acordă înfierea şi le zice: „Ştiu că sînteţi urmaşi ai lui Avraam", dar nu despre acesta este întrebarea. Acum, el se îndreaptă să le vorbească cu mai multă putere şi tărie. În sfîrşit, se poate vedea în general că Iisus Hristos, după ce a făcut cîteva fapte mari pe care avea planul să le facă, vorbeşte apoi cu mai multă putere şi tărie, fiindcă atunci mărturia faptelor chiar le închide gura potrivnicilor.

„Dar căutaţi să Mă omorîţi". Şi dacă este cu dreptate? Nu, sigur, pentru aceasta el arată motivul: Voi vreţi să mă omorîţi, „Fiindcă cuvîntul Meu nu încape în voi". Cum zice dar că ei au crezut în el? Da, ei au crezut, dar, cum am spus-o, ei n-au stăruit: iată pentru ce le face o mustrare aspră. Dacă vă

slăviți zice el, cu această înfiere, trebuie să corespundă viața voastră cu această înfiere. Şi Iisus n-a zis: voi nu înțelegeți de loc cuvîntul meu, ci: „Cuvîntul Meu nu are lor în voi"; în care face să se cunoască înălțimea şi sublimitatea doctrinei sale. Dar acesta nu este un motiv ca să mă omoriți, ci mai sigur este unul prin care trebuie să mă cinstiți, ca să vă învăț. Dar dacă tu spui acelea despre tine însuți? Pentru a preveni această obiecție, el adaugă: „Eu ceea ce am văzut la Tatăl Meu vorbesc, iar voi ce ați auzit de la tatăl vostru faceți" (38). Precum eu, zice el, îl fac cunoscut pe Tatăl meu şi prin faptele mele şi prin cuvintele mele; la fel voi, prin faptele voastre, îl arătați cine este al vostru. Căci nu numai că eu am aceiaşi substanță cu Tatăl meu, ci încă şi acelaşi adevăr.

„Ei l-au răspuns şi l-au zis: Tatăl nostru este Avraam. Iisus le-a zis: Dacă ați fi fii ai lui Avraam, ați face faptele lui Avraam. Dar acum căutați să Mă ucideți, pe Mine, Omul, Care v-am spus adevărul pe care l-am auzit de la Dumnezeu. Avraam n-a făcut aceasta" (39, 40). Iisus Hristos le reproşează aici dorința lor de sînge, şi le vorbeşte despre Avraam: dar aceasta o face pentru a le arăta că ei s-au exclus din această filiație a lui Avraam, pentru a smeri mîndria lor, a le arăta inutilitatea şi a-i convinge că nu trebuie să-şi pună nădejdea mîntuirii lor acolo, nici să se întemeieze pe o legătură trupească, ci pe una duovnicească care rodeşte în voința bună. Aceia îi împiedică să vină la Iisus Hristos; ei îşi închipuiau că o aşa de mare legătură le ajungea singură pentru a-i mîntui.

Care este acest adevăr despre care vorbeşte aici Iisus Hristos? Că el este egal cu Tatăl său, pentru acest adevăr căutau evreii să-l facă să moară, cum o arată el însuşi: „Dar căutați să mă ucideți, pe Mine, Omul, Care v-am spus adevărul pe care l-am auzit de la Dumnezeu". Pentru a vă face să vedeți că ceea ce zice el nu este contrar Tatălui său, el se mai întăreşte încă: „Voi faceți faptele tatălui vostru. Zis-au Lui: Noi nu sîntem născuți din desfrînare. Un tată avem pe Dumnezeu" (41). Ce spuneți voi? Că îl aveți pe Dumnezeu ca tată, şi îl acuzați şi-l învinuiți pe Iisus Hristos pentru că a spus acelaşi lucru! Nu vedeți că Iisus a zis că Dumnezeu este Tatăl său într-un mod deosebit?

3. Precum Iisus Hristos i-a deposedat pe evrei de filiația lor pretinsă din Avraam, neavînd nimic de răspuns ei au îndrăzneala să urce mai sus şi să-şi atribuie calitatea de fii ai lui Dumnezeu; dar Iisus Hristos îi coboară din această demnitate zicîndu-le: „Dacă Dumnezeu ar fi tatăl vostru, M-ați iubi pe mine, căci de la Dumnezeu am ieşit şi am venit. Pentru că n-am venit de la Mine Însumi" (42). „De ce nu înțelegeți vorba mea? Fiindcă nu puteți asculta cuvîntul Meu" (43). Voi sînteți din tatăl vostru diavolul şi vreți să faceți poftele tatălui vostru. El, de la început a fost ucigaş de oameni şi nu a stat întru adevăr, pentru că nu este adevăr întru el. Cînd grăieşte minciuna, dintru ale sale grăieşte, căci este mincinos şi tatăl minciunii" (44). Iisus Hristos i-a deposedat şi i-a exclus pe evrei din filiația lui Avraam, şi cum au îndrăznit să se ridice la o demnitate mai mare şi mai înaltă, el îi abate şi le dă în sfîrşit lovitura care-i doboară, zicîndu-le: Nu numai că nu sînteți urmaşi ai lui Avraam, ci sînteți chiar fiii diavolului; prin aceia îi loveşte aşa

de tare pe cît merită nerușinarea lor, și nu lasă această învinuire fără dovadă; el o arată, dimpotrivă: a ucide zice el, este o faptă de răutate drăcească. Și el n-a zis în mod simplu: Voi faceți faptele diavolului, ci voi împliniți plăcerile lui, arătînd că evreii ca și diavolul sînt împinși spre ucidere și aceia din invidie. Căci diavolul l-a ucis pe Adam numai pentru a-și împlini invidia sa. Iisus Hristos o arată aici acum, „Și nu a stat în adevăr", adică, în dreptate, în adevăr. Cum evreii îl învinuiau pe Iisus Hristos adesea de a nu fi trimis de Dumnezeu, el le răspunde că diavolul este cel ce le insuflă această învinuire; căci el este cel ce a zămislit și a născut de la început minciuna, atunci cînd a zis: „Imediat ce veți mînca din acest pom, vi se vor deschide ochii" (Fac. 3,5). El a pus-o la început în faptă aceasta. În sfîrșit, oamenii nu se folosesc ca de un lucru pe care l-ar afla în ei înșiși, ci ca de un lucru împrumutat. Diavolul se folosește ca de proprietatea sa.

„Dar pe Mine fiindcă vă spun adevărul, nu Mă credeți" (45). Care este urmarea acestei idei? Vreți să mă omorîți fără să-mi spuneți de ce mă învinuiți. Voi nu mă prigoniți fără numai fiindcă sînteți dușmani ai adevărului; dacă nu este pentru aceia, arătați-mi păcatul meu. Iată pentru ce continuă el așa: „Cine dintre voi Mă vădește de păcat? Dacă spun adevărul, de ce nu Mă credeți?" (46). Pentru aceia ei răspund: „Noi nu sîntem născuți din desfrînare". Și cu toate acestea cei mai mulți erau, pentru că ei erau în obiceiul de a face căsătorii nelegale. Dar nu aceia vrea să le reproșeze, el se oprește la primul punct. Făcîndu-i să vadă că nu erau fii ai lui Dumnezeu, ci fiii diavolului, el pornește de la aceia. (A ucide și a minți, le zice el, acestea sînt fapte demne de diavol și voi faceți și una și alta), pentru a ne învăța că după iubire se cunosc fiii lui Dumnezeu.

„Dacă spun adevărul, de ce nu Mă credeți?" Cum erau mereu ca plutind în îndoială, și nu încetau să repete aceste cuvinte: „Ce vrea să spună El, voi nu puteți veni unde Mă duc Eu". Iisus zice: „Voi nu ascultați pentru că nu puteți să primiți cuvîntul Meu". Și aceia vine din faptul că voi aveți un suflet josnic și tîrîtor pe pămînt, și fiindcă învățătura mea este prea ridicată. Dar dacă nu puteau s-o înțeleagă, ce reproș, ce dispreț să le arate lor? Aici a nu putea este același lucru cu a nu vrea; voi nu puteți, fiindcă sînteți obișnuiți să vă tîrîți totdeauna, și fiindcă nu vă ridicați spiritul la nimic înalt. Iar, evreii voind să arate că ei nu-l persecutau pe Iisus decît din rîvnă pentru Dumnezeu, Iisus se oprește peste tot să arate că a-l persecuta pe el, înseamnă a-l urî pe Dumnezeu; că a-l iubi, dimpotrivă, aceasta va însemna a-l cunoaște pe Dumnezeu.

„Un tată avem: pe Dumnezeu". Așa se stimează ei totdeauna, și nu din faptele care ar trebui s-o dovedească. Deci necredința voastră dovedește, nu că eu sînt străin de Dumnezeu, ci că voi nu-l cunoașteți, și iată cauza este fiindcă voi mințiți și vreți să faceți ceea ce face diavolul. Voi mințiți fiindcă aveți un suflet josnic și tîrîtor, fiindcă nu aveți decît gînduri trupești, cum zice apostolul: „Fiindcă se află la voi invidie și certuri nu este învederat că încă sînteți trupești?" (1 Cor. 3,3). Pentru ce nu puteți să primiți cuvîntul meu și să credeți în mine? Aceasta fiindcă voi vreți să

împliniți „dorințele tatălui vostru" pentru care faceți toate planurile voastre. Nu vedeți că acest cuvînt: „Voi nu puteți" înseamnă că ei nu voiesc.

„Ceea ce Avraam n-a făcut". Şi care sînt faptele lui? blîndețea, smerenia, ascultarea: voi, dimpotrivă sînteți fără omenie şi cruzi. Dar s-au gîndit ei să se numească fii ai lui Dumnezeu? Iisus Hristos a făcut să se vadă că ei erau nevrednici ca să fie fii ai lui Avraam: voind să întoarcă această mustrare, ei s-au ridicat la ceva lucru mare. Şi cum le reproşa uciderea lor, ca să se apere într-un fel, ei zic că pentru a-l răzbuna pe Dumnezeu au ajuns la aceasta. Apoi acest cuvînt: „Am ieşit" înseamnă că el a venit de sus. Prin aceia face aluzie la venirea sa în lume. Şi cum în mod adevărat ei trebuiau să răspundă: Tu înveți o învățătură străină şi nouă; Iisus zice că el a ieşit de la Dumnezeu. Este natural, zice el, ca să nu ascultați cuvîntul meu, fiindcă sînteți fii ai diavolului: pentru ce vreți să mă omorîți? De ce păcat mă puteți învinui? dacă nu este nici unul, pentru ce nu credeți în mine?

Apoi, după ce le-a zis şi i-a făcut să cunoască astfel, prin minciuna lor şi uciderea pe care voiau s-o facă ei, că sînt fii ai diavolului, le arată că ei sînt foarte departe de a fi fii, şi ai lui Avraam şi ai lui Dumnezeu, fie fiindcă ei îl urăsc, pe el care nu le-a făcut niciun rău, sau fiindcă nu ascultă cuvîntul lui. Şi în acelaşi timp el statornicește de neînvins acest cuvînt, că el este potrivnic lui Dumnezeu, şi că ei nu pentru acest motiv nu cred în el, ci fiindcă sînt vrăjmaşi ai lui Dumnezeu. Era, în sfîrşit cu totul evident că, dacă nu credeau în cel care n-a făcut nici un păcat, care îşi zicea ieşit de la Dumnezeu şi trimisul lui Dumnezeu, care învăța adevărul şi-l învăța în aşa fel încît dezarmează lumea întreagă de a putea spune că el ar fi făcut vreun păcat; era, zic eu, cu totul evident că, dacă nu credeau în Iisus Hristos, însemna că ei erau în acelaşi timp cu totul trupeşti. Căci el ştia, sigur că ştia cu desăvîrşire, că păcatele coboară sufletul. Pentru aceasta zice sfîntul apostol Pavel: „În privința aceasta avem mult de vorbit şi lucruri grele de tîlcuit de vreme ce v-ați făcut greoi la auzit" (Evr. 5,11). Atunci cînd n-ai putere să disprețuieşti lucrurile pămînteşti, nu le poți asculta nici pe cele cereşti, nici să ai gust pentru ele.

4. Pentru aceasta vă îndemn fraților, să nu uităm nimic, să facem toate eforturile noastre pentru a ne rîndui bine viața noastră: să ne curățim sufletul nostru, de teamă ca nici o pată, nici o murdărie să nu ne împiedice să vedem adevărul. Să aprindem în noi candela înțelegerii şi să nu semănăm printre spini. Cel ce nu înțelege că lăcomia este un rău, cum va cunoaşte cele mai înalte adevăruri? Cel ce nu se înfrînează cum se va ataşa de lucrurile cerului? Este bine să răpeşti, nu bunurile pieritoare, ci împărăția cerurilor; căci această împărăție zice Iisus Hristos" cei ce se silesc o răpesc" (Mt. 11,12); deci cei laşi n-o pot răpi: pentru a o cîştiga, trebuie să fii statornic şi plin de rîvnă. Dar ce vrea să spună acest cuvînt: „Silitori"? Că trebuie să facem foarte multe eforturi, fiindcă strîmtă este calea (Mt. 7,14), că trebuie curaj şi tărie. Cei ce vreau s-o răpească trebuie să depăşească lumea întreagă. Ei nu țin seamă de nimic, nici învinuirea, nici condamnarea, nici chinul; ci ei n-au decît un singur lucru în vedere,

este de a răpi ceea ce doresc ei, şi fac tot efortul pentru a-i depăşi pe cei ce merg mai înainte.

Să răpim împărăţia cerurilor: a o răpi aceasta nu este un păcat, ci înseamnă a-şi cîştiga slavă; este un păcat dimpotrivă de a nu o răpi. În această împărăţie, bogăţiile noastre nu se întorc spre ruinarea altora: să lucrăm dar s-o răpim. Dacă simţim mînia şi pofta că se aprind în noi şi ne înţeapă ca şi un ac al lor, să ne strîmtorăm natura noastră; să fim mai blînzi, să ne ostenim puţin pentru a ne odihni veşnic. Nu răpiţi aurul, ci răpiţi aceste bogăţii care vă vor învăţa să priviţi aurul ca şi pe tină. Spuneţi-mi: dacă veţi afla sub mîna voastră şi aur şi plumb, pe care l-aţi lua voi? nu aurul îl veţi lua oare? acolo unde cel ce-l răpeşte este pedepsit; voi vă legaţi de ceea ce este de mai mare valoare, şi acolo unde cel ce răpeşte este cinstit şi răsplătit, voi treceţi, neglijaţi ceea ce este de mare preţ. Că dacă şi de o parte şi de cealaltă avem să ne temem de o pedeapsă, nu vă veţi îndrepta voi spre ceea ce este mai valoros? dar în furtul pe care vi-l propun eu n-aveţi să vă temeţi de nimic, o fericire veşnică este răsplata.

Şi cum se poate veţi zice voi, răpi această împărăţie? Ceea ce aveţi în mîinile voastre, aruncaţi-l; căci atîta vreme cît veţi avea mîinile ocupate nu veţi putea dobîndi această comoară: închipuiţi-vă un om care are mîinile pline de argint; atît cît va fi în mîinile sale, va putea lua aurul?nu trebuie ca mai întîi să arunce argintul şi să aibă mîinile libere? În sfîrşit, un hoţ trebuie să fie iute ca să nu fie prins. La fel, sînt pe lîngă noi puteri vrăjmaşe care ne asaltează, totdeauna gata să se arunce asupra noastră pentru a ne răpi comoara. Dar să ne ferim de ei, să fugim de ei, să nu le lăsăm nici o putere asupra noastră. Să tăiem, să rupem legăturile care ne opresc, să ne dezbrăcăm de bunurile acestei lumi. Ce nevoie este să avem haine de preţ? Pînă cînd ne vom opri la aceste netrebnicii de rîs? Pînă cînd vom ascunde aurul nostru în pămînt? Eu aş vrea din toată inima mea să nu vă tot vorbesc despre aceste lucruri; dar voi niciodată nu vă opriţi de a-mi da ocazia să vorbesc despre ele. Să ne corectăm azi, ca, dînd altora acest exemplu bun, bunurile pe care ni le-a făgăduit Dumnezeu, să le dobîndim, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 55

„Au răspuns ludeii şi l-au zis: Oare, nu zicem noi bine că Tu eşti samarinean şi ai demon? A răspuns Iisus: Eu nu am demon, ci cinstesc pe Tatăl Meu şi voi Mă necinstiţi pe Mine." (Cap.8, Vers. 48,49- Vers.59).

1. A răzbuna cu putere ceea ce se zice împotriva lui Dumnezeu, a suferi cu răbdare ceea ce se zice împotriva noastră.

2. Respingerea Anomeilor şi a Arienilor. Acest cuvînt: „Eu sînt", arată în Iisus Hristos veşnicia sa.

3. Să ne folosim de timp şi să nu amînăm întoarcerea noastră. Sufletul care a devenit nesimţit, este asemenea marinarului care şi-a părăsit corabia sa în bătaia vînturilor. Ce efort trebuie să facă virtutea pentru a trece peste patimi. Invidiosul voind să-l prindă pe altul se pierde pe sine. Portretul invidiei şi al invidiosului.

1. Este oare un lucru mai necurat şi mai urît decît păcatul: atunci cînd ar trebui să roşească de ruşine, chiar atunci se îndreaptă să-şi arate mai mult mînia sa; aceia li s-a întîmplat şi evreilor. Atunci cînd inima lor ar fi trebuit să fie cuprinsă de remuşcare pentru ceea ce au auzit; atunci cînd ar fi trebuit să admire puterea şi dreptatea judecăţilor divinului Mîntuitor, ei îl acoperă cu batjocuri, îl numesc samarinean şi demonizat, şi răspund: „Nu zicem noi bine că Tu eşti un samarinean şi ai demon?" Că Iisus Hristos spunea ceva lucruri înalte şi mari, era o nebunie în faţa ochilor acestor oameni fără minte. Este adevărat că evanghelistul n-a spus încă, cum că ei îl numeau samarinean, ci totodată aceste cuvinte fac să se vadă că ei l-au apostrofat de cîteva ori cu acest nume. Tu ai demon, îi ziceţi voi lui Iisus; dar cu adevărat la cine locuieşte diavolul? la cel care-l cinsteşte pe Dumnezeu, sau la cel care-l dispreţuieşte pe omul care-l cinsteşte pe Dumnezeu? Care este răspunsul Mîntuitorului? este blîndeţea, smerenia însăşi. Eu nu am demon, ci cinstesc pe Tatăl Meu" (49). Atunci cînd trebuia să-i înveţe, să înlăture mîndria lor şi vanitatea lor, şi să-i împiedice să se laude cu numele lui Avraam, atunci Iisus le vorbea cu tărie şi cu putere; dar cînd aveq să sufere injuriile lor, el răspundea cu multă blîndeţe. Cînd ziceau ei: Noi îl avem ca tată pe Dumnezeu şi pe Avraam asemenea; el îi mustra cu asprime; dar atunci cînd îl numesc demonizat, el le răspunde cu blîndeţe, pentru a ne învăţa să răzbunăm slava lui Dumnezeu şi să suferim cu răbdare ceea ce se zice împotriva noastră.

„Dar Eu nu caut slava Mea. Este cine să o caute şi să judece" (50). Eu am zis aceste lucruri pentru a vă arăta că nu vă aparţine vouă care sînteţi ucigaşi, să-l numiţi pe Dumnezeu Tatăl vostru; ceea ce am spus eu, eu am spus-o spre slava lui, şi pentru a susţine slava lui, eu vă aud batjocorindumă; chiar pentru el sînt eu ţinta batjocurilor voastre. Dar eu ascult injuriile voastre, eu nu mă răzbun. Cel pentru a cărui iubire sufăr acum, vă va face să daţi seamă şi vă va pedepsi. „Eu nu caut slava Mea". Pentru aceasta, în loc să mă răzbun, eu vă chem şi vă îndemn să faceţi ceea ce nu numai vă va scăpa de chinuri, ci vă va procura viaţa veşnică.

„Adevărat, adevărat zic vouă: Dacă cineva va păzi cuvîntul Meu, nu va vedea moartea niciodată" (51). Iisus Hristos nu vorbeşte aici numai despre credinţă, ci şi despre curăţia vieţii. Şi mai sus a zis: „Va avea viaţă veşnică"; el zice aici; Nu va muri niciodată, şi arată totodată că duşmanii lui nu pot nimic împotriva lui. Căci dacă cel ce va păzi cuvîntul lui nu trebuie să mai moară, cu atît mai mult nu va muri el însuşi. Evreii înţelegîndu-l i-au zis: „Acum am cunoscut că ai demon. Avraam a murit de asemenea şi proorocii; şi Tu zici: dacă cineva va păzi cuvîntul Meu, nu va gusta moartea niciodată" (52), adică cei ce au auzit cuvîntul lui Dumnezeu au murit, şi cei

ce-l vor auzi pe al tău nu vor mai muri? „Oare Tu eşti mai mare decît Tatăl nostru Avraam, care a murit?“ (53). O deşertăciune! din nou se laudă că sînt fii ai lui Avraam. Era mai bine să răspundă: Eşti tu mai mare ca Dumnezeu, sau cei ce te ascultă sînt mai mari decît Avraam? dar ei n-o zic, fiindcă îl credeau pe Iisus chiar mai mic decît însuşi Avraam. Mai întîi Iisus le arată că ei sînt ucigaşi de oameni, şi prin acest motiv le dovedeşte că sînt lipsiţi de pretinsa lor înfiere; şi cum se înfierau s-o susţină, el o combate pe altă cale, făcîndu-i să vadă că ei fac eforturi zadarnice pentru a se menţine în ea.

Apoi, Mîntuitorul nu descoperă şi nu explică despre ce moarte vrea să vorbească acum; el îi face să înţeleagă că el este mai mare decît Avraam, ca să-i ruşineze şi pe această cale. Sigur, zice el, chiar cînd aş fi un om obişnuit, voi totuşi n-ar trebui să mă omorîţi pe nedrept; dar fiindcă spun adevărul, fiindcă n-am făcut nici un păcat, fiindcă sînt trimis de Dumnezeu şi mai mare decît Avraàm, nu este o nebunie şi o zădărnicie că voi căutaţi să mă omorîţi? Ce răspund ei deci? „Acum am cunoscut că ai demon“? Samarineanca n-a vorbit aşa; ea nu i-a zis lui Iisus: Tu ai demon, ci numai: „Eşti Tu mai mare decît părintele nostru Iacob?“ (Ioan 4,12). În sfîrşit, evreii erau îndrăzneţi şi stricaţi, pe cînd această femeie nu se gîndea decît să înveţe. Iată pentru ce îşi arată ea îndoielile sale, dă un răspuns respectuos, precum trebuia, şi-l numeşte pe Iisus, Domnul. Căci cel ce făcea nişte făgăduinţe aşa de mari, şi care pe de altă parte, merita să fie crezut prin cuvîntul său, nu trebuia să primească injurii şi batjocuri, ci mai bine trebuia admirat şi umplut cu laude; şi totuşi evreii îl numesc demonizat. Cuvintele samarinencii arătau numai că ea era în îndoială, că nu avea încă o credinţă tare; dar cuvintele evreilor arătau necredinţa şi răutatea lor: „Oare eşti Tu mai mare decît tatăl nostru Avraam?“ A fi deci trimis de Dumnezeu, iată ce-l face deja mai mare decît Avraam. Dar atunci cînd îl veţi vedea ridicat sus, atunci îl veţi recunoaşte ca acela. Iată pentru ce zicea Mîntuitorul „Cînd veţi înălţa pe Fiul Omului atunci veţi cunoaşte că Eu sînt“ (Ioan 8,28).

Şi voi, dragii mei ascultători. priviţi la înţelepciunea lui Iisus. După ce le-a dovedit evreilor că ei au căzut din înfierea lor cea pretinsă, el îi face să vadă că este mai mare decît Avraam, ca să ştie că el este cu mult mai presus decît proorocii. Şi le zice: „Cuvîntul meu nu are loc în voi“ (Ioan 8,37), fiindcă ei în mod continuu îl numesc prooroc. În sfîrşit zicea pe atîta că el învie morţii, pe atîta că cel ce va crede în el nu va muri niciodată, ceea ce este mult mai mare ca a nu fi lăsat în laţul morţii. Iată pentru ce se mîniau evreii mai mult. Ce răspund ei deci? „Cine Te crezi Tu că eşti?“ şi este un ton şi un dispreţ urît. Tu te lauzi zic ei; la care Iisus Hristos răspunde: „Dacă Mă slăvesc Eu pe Mine însumi, slava Mea nimic nu este“ (54)

2. Asupra acestui răspuns al Mîntuitorului ce zic ereticii? Ascultaţi puţin. Evreii i-au pus Mîntuitorului această întrebare: „Oare eşti Tu mai mare decît părintele nostru Avraam?“ şi el n-a îndrăznit să răspundă în mod afirmativ: Da, eu sînt; ci răspunde cu cuvinte ascunse şi mai dezvoltate. Ce oare? Slava lui nu este nimic? după ei, ea nu este nimic. Dar să ştiţi o ereticilor,

că precum atunci cînd Iisus Hristos zice: „Mărturia Mea nu este adevărată" el vorbeşte după părerea evreilor; vorbeşte încă la fel cînd zice: „Altul este care mărturiseşte despre Mine" (Ioan 5,32). Şi de ce n-a zis el, ca mai sus: Tatăl meu m-a trimis? aceasta o face fiindcă voia să le arate evreilor, că nu numai că ei nu cunoşteau pe Tatăl, dar nici pe Dumnezeu. „Dar Eu îl cunosc". Pentru aceasta, cînd zice: Eu îl cunosc, nu este o mîndrie: dacă ar fi zis că nu-l cunoaşte, aceasta ar fi fost o minciună. Pentru voi ceştialalţi, cînd ziceţi că-l cunoaşteţi, voi sînteţi mincinoşi; şi cum spuneţi fals că-l cunoaşteţi, eu, la fel, voi spune fals că nu-l cunoasc.

„Dacă Eu Mă slăvesc pe Mine însumi". Evreii ziceau: „Cine Te crezi Tu că eşti?" Iisus le răspunde: dacă eu mă slăvesc pe mine însumi, dacă ceea ce zic eu o spun despre mine însumi, slava mea nu este nimic. Cum eu cunosc deci desăvîrşit pe Tatăl, voi nu-l cunoaşteţi cu totul. Astfel, ca atunci cînd puneau şi această întrebare, să ştie; dacă ei erau fii ai lui Avraam, el nu le-a luat-o cu totul, ci a zis: Eu ştiu că voi sînteţi din neamul lui Avraam, pentru a lua din aceia o ocazie şi mai mare pentru a le face o mustrare şi mai aspră; la fel în acest loc el nu le ia totul ci le zice: „Voi spuneţi că este tatăl vostru"; lăudîndu-le această slavă, el le arată că ei nu sînt decît vinovaţi şi vrednici de o pedeapsă şi mai mare. Apoi, cum se va putea spune că voi nu cunoaşteţi pe Dumnezeu? Fiindcă voi îl acoperiţi cu batjocuri şi cu injurii pe cel ce spune totul spre slava sa, pe acela pe care însuşi Dumnezeu l-a trimis: acestea s-au spus fără dovezi, dar ceea ce va urma va sluji ca dovadă.

„Şi nu L-aţi cunoscut, iar Eu îl ştiu; şi, dacă aş zice că nu-l ştiu, aş fi mincinos asemenea vouă. Ci îl ştiu şi păzesc cuvîntul Lui" (55). Dacă evreii aveau de spus ceva lucru împotriva lui Iisus Hristos, ei puteau şi trebuiau; căci aceia era o dovadă destul de tare pentru a dovedi că el era trimisul lui Dumnezeu. „Avraam, părintele vostru, a fost bucuros să vadă ziua Mea şi a văzut-o şi s-a bucurat" (56). Iisus Hristos mai dovedeşte că evreii nu sînt fii ai lui Avraam, pentru că se necăjesc pentru ceea ce se bucura el. Şi cred că prin aceste cuvinte el desemnează ziua jertfei de pe cruce, pe care Avraam a arătat-o mai înainte prin berbec şi prin Isaac. (Fac. 22). Ce zic ei deci? „Încă nu ai cincizeci de ani şi ai văzut pe Avraam?" (57). Iisus Hristos avea deci atunci treizeci şi doi de ani. Iisus le-a răspuns: „Adevărat, adevărat zic vouă: Eu sînt mai înainte de a se fi născut Avraam" (58). Deci au luat pietre ca să arunce asupra Lui. Dar Iisus s-a ferit şi a ieşit din templu şi, trecînd prin mijlocul lor, S-a dus" (59). Nu aţi fost atenţi la felul în care dovedeşte că el este mai mare decît Avraam? cel ce s-a bucurat să vadă această zi, care a crezut că era un lucru dorit, a privit fără îndoială ca o cinste şi un har să vadă această zi, fiindcă Iisus este mai mare decît el. Astfel precum evreii nu vedeau în el nimic mai mult decît pe fiul unui tîmplar, el îi ridică pe nesimţite la o cunoaştere mai înaltă. Dar este surprinzător că auzindu-l pe Iisus Hristos zicînd că ei nu-l cunosc pe Dumnezeu, ei s-au mîniat imediat împotriva lui; şi că, atunci cînd zice: Eu sînt mai înainte de a se fi născut Avraam, precum aceia i-ar fi degradat din noblețea lor, ei se mînie şi aruncă cu pietre în el. Avraam a văzut ziua mea, şi „s-a bucurat". Iisus face să se

vadă, prin aceste cuvinte, că el n-a mers la cruce şi la moarte fără voie şi în ciuda sa, pentru că el îl laudă pe cel ce se bucură de cruce, care era mîntuirea lumii. Şi cu toate acestea evreii aruncă cu pietre în el: atîta rîvnă aveau ei pentru sînge şi ucidere! Şi se purtau aşa de la ei înşişi fără altă atenţie, fără a examina nimic. Dar pentru ce n-a zis Iisus Hristos: Eu eram mai înainte ca Avraam să se fi născut în lume, ci „Eu sînt"? Precum Tatăl său, pentru a se face cunoscut, s-a folosit de acest cuvînt: „Eu sînt", Iisus Hristos face la fel. Acest cuvînt arată că el este veşnic, şi pe atîta pe cît el nu arată nici un timp deosebit. Iată pentru ce priveau evreii acest cuvînt ca pe o hulă. Dacă ei nu puteau suferi această comparaţie pe care o făceau cu el şi cu Avraam, cu toate că ea nu era aşa de mare, nici atît de folositoare, nu este vizibil că dacă el s-ar fi făcut egal cu Tatăl, său adesea, ei n-ar fi încetat o clipă să-l persecute şi să-l urmărească? Apoi el s-a retras după obiceiul omenesc, şi s-a ascuns, după ce i-a învăţat destul, şi după ce a împlinit lucrul său şi misiunea sa. El a ieşit din templu, şi lucrează vindecarea unui orb, dovedind prin faptele sale că este mai înainte de Avraam.

Dar poate cineva va zice: pentru ce nu-i reduce la neputinţă? În acest fel poate ar fi crezut în el. El a vindecat paralizatul, şi ei n-au crezut în el. Cum ar fi crezut, dacă el i-ar fi redus la neputinţă? Nimic nu este mai rău ca şi un om în deznădejde. Căci vede minuni, vede semne, aceste semne şi aceste minuni nu sînt capabile să treacă peste supărarea lui. Faraon este un exemplu: el primeşte mii de răni; dar vindecarea singură putea să-l facă să intre în el însuşi: şi a stăruit în învîrtoşarea lui pînă în ultima zi a sa, pe cînd îi urmărea pe cei pe care i-a trimis. Iată pentru ce zice sfîntul Pavel adesea: „Nimeni să nu se învîrtoşeze cu închipuirea păcatului" (Evr. 2,18). Căci precum la fel se epuizează forţele la sfîrşit, şi trupul îşi pierde orice simţire, tot aşa sufletul, pe care-l înconjoară o mulţime de patimi, devine ca mort pentru virtute: arătaţi-i lui orice vă place, el nu simte nimic: ameninţaţi-l cu chinul sau cu orice alt lucru, el rămîne nesimţit.

3. Pentru aceasta vă îndemn, pînă cînd mai avem nădejde de mîntuire, pînă cînd putem să ne întoarcem, să nu neglijăm de loc acest lucru: să lucrăm la aceasta din toate puterile noastre. Precum marinarii care nu mai au nădejde părăsesc corabia lor în bătaia vîntului şi rămîn cu braţele încrucişate, oamenii descurajaţi renunţă la fel la orice efort. Invidiosul nu are în vedere decît să-şi astîmpere patima lui; că-l ameninţi cu chinul, cu moartea, el caută în mod unic să-şi astîmpere patima sa: aşa sînt şi neruşinaţii şi lacomii. Dacă patimile exercită asupra sufletului o atît de mare tiranie, virtutea trebuie să aibă mai multă putere, pentru că, pentru a ne împlini patima noastră, disprețuim moartea, noi trebuie cu atît mai mult s-o disprețuim pentru virtute. Dacă cei ce sînt stăpîniţi de ceva patimă disprețuiesc viaţa, cu atît mai mult trebuie s-o disprețuim noi pentru mîntuire. Altfel ce scuză vom avea noi? Cei ce pier se dau la mii de chinuri ca să piară şi nu ne gîndim la o greutate egală pentru a ne mîntui, ci ne uscăm totdeauna de invidie.

Nimic nu este mai rău, în sfîrşit, decît invidia: voind să-l piardă pe altul, invidiosul se pierde pe sine însuşi. Ochiul invidiosului seacă de necaz, viaţa lui nu este decît o moarte continuă: el îi priveşte pe toţi oamenii ca pe duşmanii săi, şi chiar pe aceia care nu i-au făcut nici un rău. El se întristează că Dumnezeu este cinstit; de ceea ce se bucură diavolul el se bucură la fel. Acest om este cinstit de oameni, dar aceasta nu este o cinste, nu-i purta invidie. Este cinstit de Dumnezeu, imită-l, dar tocmai aceia nu vreţi să faceţi. Pentru ce vă pierdeţi pe voi înşivă? pentru ce aruncaţi voi ceea ce aveţi în mîini? voi nu puteţi s-o egalaţi nici să aveţi ceva cîştig? pentru ce vă faceţi mai mult rău? Ar trebui să vă bucuraţi cu el dacă nu puteţi să luaţi parte cu el la ostenelile lui, să aveţi ceva cîştig prin mulţumirea voastră: adesea voinţa bună ne ajunge pentru a ne face un bine destul de mare. Ezechiel zice că Moabiţii au fost pedepsiţi pentru că i-au insultat pe israeliţi şi s-au bucurat de necazul lor; şi că cei ce gem pentru necazurile altora, obţin mîntuirea proprie. Căci cei ce plîng pentru relele fraţilor lor îşi cîştigă aici mîngîierea, cu atît mai mult se vor bucura ei pentru cinstea care li se face: profetul le reproşa moabiţilor că s-au bucurat de relele care li s-au întîmplat israeliţilor deşi Dumnezeu era acela care-i pedepsea pe aceştia din urmă. Dar Dumnezeu nu vrea să avem bucurie pentru pedepsele pe care le dă şi chiar nici el nu găseşte plăcere în a se răzbuna. Căci dacă trebuie să ne necăjim cu cei ce se necăjesc, cu atît mai mult nu trebuie să le purtăm invidie celor ce sînt cinstiţi. Aşa a pierit Core şi Datan care, pe de o parte au atras asupra lor răzbunarea divină, şi pe de alta prin aceia i-au arătat mai strălucitţi pe cei cărora le purtau invidie. Căci invidia este un animal veninos, un animal necurat, o răutate voită, care nu merită iertare, o răutate care nu se poate scuza, rădăcina şi maica tuturor relelor. S-o smulgem din inimile noastre, ca să fim liberi de relele prezente, şi ca să ne dobîndim slava viitoare, prin harul şi prin mila şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 56

„Şi trecînd Iisus, a văzut un om orb din naştere. Şi ucenicii Lui l-au întrebat, zicînd: Învăţătorule, cine a păcătuit: acesta sau părinţii lui, de s-a născut orb?“ (Cap.9, Vers.1- Vers.6).

1. Vindecarea orbului din naştere. Nimeni nu este pedepsit pentru păcatul părinţilor săi.

2. Iisus Hristos dîndu-i vedere orbului din naştere, dovedea evreilor că el este Creatorul.

3. Contrazicerea aparentă este explicată. Sfîntul Pavel numeşte noapte ceea ce numeşte Iisus Hristos zi şi zi ceea ce numeşte el noapte. Fericirea patriei cereşti. Ceea ce trebuie să se facă pentru a ajunge acolo. Săracii ne construiesc case în cer. Să le dăm bunurile noastre.

1. „Şi trecînd Iisus, a văzut un om orb din naştere" (1). Iisus Hristos în omenirea sa, în rîvna sa pentru mîntuirea noastră, şi voinţa sa de a le închide gura celor răi, nu neglija nimic din ceea ce-i aparţinea să facă, chiar cînd nu întîlnea decît indiferenţă în jurul său. Aceasta fiindcă profetul ştia ceea ce a zis: „Ca să te îndreptezi întru cuvintele Tale; şi să biruieşti cînd vei judeca Tu" (Ps. 50,5). Iată pentru ce evreii nu puteau ajunge acum la sublimitatea cuvintelor lui, ce zic eu? atunci cînd îl numesc demonizat, şi căutau să-l omoare; fiind ieşit din templu, el a vindecat un orb, ca să potolească mînia lor chiar prin lipsa sa, ca să înmoaie duritatea inimii lor, şi să îndulcească neomenia lor prin minune, şi la fel pentru a dovedi învăţătura sa, ca să-i dea lui mai multă credinţă şi crezare: şi minunea pe care o face el nu este nici obişnuită, nici mică, ci în aşa fel încît nu s-a mai văzut pînă atunci aşa ceva. „De cînd este lumea" zice orbul, „să fi deschis cineva ochii unui orb din naştere". Căci poate că cineva a deschis ochii unui orb, dar nu a unui orb din naştere.

Ori, că Iisus a ieşit din templu şi ar fi venit în mod expres şi cu intenţia de a lucra această minune, ceea ce o dovedeşte în mod arătat iat-o: El a mers să-l caute pe orb, şi orbul n-a venit să-l caute. Şi iarăşi: El l-a privit cu atîta atenţie, că ucenicii săi zărindu-l, s-au dus să-i pună această întrebare: „Învăţătorule, cine a păcătuit: acesta sau părinţii lui, de s-a născut orb?" Întrebare întemeiată pe o părere falsă: căci, înainte de a se naşte, cum ar fi putut face acest om ceva păcat? Pentru ce să fi fost el pedepsit pentru păcatele părinţilor săi? Pentru ce s-au dus ucenicii să-i pună această întrebare? Iisus Hristos vindecînd mai înainte paralizatul, îi zice: „Iată că te-ai făcut sănătos de acum să nu mai păcătuieşti" (Ioan 5,14). De acolo au cunoscut că pentru aceia a ajuns acest om paralizat pedepsit pentru păcatele sale, şi ei au gîndit între ei la fel. Că acest om a căzut în paralizie pentru păcatele sale aceia poate să fie; dar ce veţi spune voi despre acesta? oare pentru păcatele sale a fost lovit de orbire? Aceasta nu se poate spune, căci el s-a născut orb. Poate că păcatele părinţilor săi sînt acelea care i-au atras această pedeapsă? Dar chiar aceia nu se poate spune: căci fiul nu este pedepsit de loc pentru păcatele părinţilor săi. Dacă vedem maltratat un copil zicem: Ce înseamnă aceia? Ce a făcut acest copil? Aceasta nu înseamnă a întreba ci numai a-şi arăta uimirea şi îndoiala sa. La fel vorbeau şi ucenicii, nu atîta pentru a întreba, pe cît pentru a-şi expune îndoiala lor. Ce răspunde deci Iisus Hristos? „Nici el n-a păcătuit, nici părinţii lui, ci ca să se arate în el lucrurile lui Dumnezeu" (3). Şi el nu o spune aceia pentru a arăta că ei ar fi cu totul lipsiţi de păcat; căci n-a zis: „Nici el n-a păcătuit, nici părinţii lui", ci adaugă, că motivul că s-a născut orb este pentru ca să se arate în el slava Fiului lui Dumnezeu. Acest om aici a păcătuit, şi părinţii săi au păcătuit la fel, dar nu aceia este cauza orbirii lui. În sfîrşit Iisus Hristos, vorbind cu aceşti termeni n-a vrut să ne facă să cunoaştem decît în mod adevărat că acesta nu era orb din această cauză, ci că alta era, ştiind despre păcatul părinţilor lui; căci nu este permis să fie pedepsit unul pentru păcatul celuilalt. În sfîrşit, dacă am fi de acord ar

trebui să recunoaştem că şi acest om a păcătuit înainte de naştere. La fel Mîntuitorul zicînd: „Nici el n-a păcătuit", nu înţelege că sînt oameni care păcătuiesc de la naşterea lor, şi care ar fi pedepsiţi pentru aceia; ca atunci cînd zicem: „Nici părinţii lui" el nu vrea să spună că ar fi cineva pedepsit pentru păcatele părinţilor săi. El înlătură această bănuială prin gura lui Ezechiel: „Mă jur pe Mine însumi că nu se va auzi spunîndu-se această pildă: „Părinţii au mîncat aguridă şi copiilor li s-au strepezit dinţii" (Ezech. 18,3,44). Moise zice la fel: „Nu vei ucide pe tată pentru copil" (Deut. 24,16). Mai mult, Scriptura spune de un rege sigur, că el nu i-a ucis pe copii pentru părinţi, ca să se conformeze legii lui Moise.

Că dacă îmi face cineva această obiecţie: pentru ce zice Scriptura: „Dumnezeu pedepseşte păcatele părinţilor asupra copiilor, pînă în al treilea şi al patrulea neam" (Ieş. 20,5; Deut. 5,9); vom răspunde că această hotărîre nu este generală, şi că ea este pronunţată împotriva unora din evrei care au ieşit din Egipt, şi iată sensul: Cum cei pe care i-am scos eu din robia egipteană au devenit, chiar după ce au văzut atîtea semne şi minuni, mai răi ca şi părinţii lor, care totodată n-au văzut nimic aşa de mare şi atît de minunat, ei vor fi pedepsiţi la fel ca şi ei, zice Domnul, fiindcă au făcut aceleaşi păcate. Şi dacă se examinează acest pasaj cu grijă şi cu atenţie, se va cunoaşte că aşa trebuie să-l înţelegem.

Pentru ce s-a născut dar acest om orb? Zice Scriptura: „Ca să se arate în el slava lui Dumnezeu". De unde se mai naşte încă o întrebare să ştim, dacă slava lui Dumnezeu nu putea să se arate decît prin orbirea acestui om? Sigur, Scriptura nu spune că slava lui Dumnezeu nu se putea arăta altfel, căci sigur că se putea; ci aceasta s-a făcut ca ea să se arate mai mult şi în minune. Ce! veţi zice voi, acest om a primit această lipsă pentru ca să se arate slava lui Dumnezeu? Dar, vă rog, ce rău i s-a întîmplat lui? Dacă Domnul n-ar fi vrut să vină el în lume ce aţi avea voi de răspuns?

Dar eu spun că această orbire chiar, i-a adus lui un bine: căci el a văzut cu ochii sufletului. La ce le-a folosit la evrei să aibă ochii? Văzînd, ei erau ca nişte orbi care nu văd, şi şi-au atras un chin mai mare. Dar orbirea ce rău i-a făcut acestuia? pentru că era orb, el şi-a primit vederea. Precum relele din această viaţă nu sînt rele adevărate, la fel bunurile nu sînt adevărate bunuri. Ci păcatul singur este un rău, orbirea dimpotrivă nu este nici un rău. Ori, cel ce scoate toate lucrurile din nefiinţă, „Este Stăpînul", el a putut să-i lase pe acest orb în această stare. Totodată unii zic că acest cuvînt „ca să", nu este aici o particulă cauzală, şi că el arată numai fapta care urmează: ca atunci cînd Iisus Hristos zice „Spre judecată am venit în această lume, pentru ca cei care nu văd să vadă, iar cei care văd să fie orbi" (Ioan 9,39). Căci Mîntuitorul n-a venit, ca cei ce văd să devină orbi. Şi încă: „Pentru că ceea ce este vădit despre Dumnezeu se cunoaşte între ei; aşa ca ei să fie fără cuvînt de apărare" (Rom. 9,19,20). Cu toate acestea, Dumnezeu nu le descopere desăvîrşirile sale lor, pentru a-i face fără scuză, ci pentru a le da un mijloc ca să se apere. Şi mai jos în alt loc: „Iar legea a intrat şi ea ca să se înmulţească greşeala" (Rom. 5,20). Şi deşi legea n-a venit pentru a-

l duce pe om la păcat; dimpotrivă, pentru a-l opri şi a-l împiedica să cadă în el.

2. Vedeţi că peste tot particula „ca să", nu este pusă decît pentru a arăta fapta, sau ceea ce va urma după ea. Aşa ca un arhitect priceput, Dumnezeu a terminat o parte din casa pe care a voit s-o construiască, a lăsat cealaltă parte nedesăvîrşită, ca terminînd-o apoi, să le închidă gura necredincioşilor momentan cu privire la originea faptelor sale. Astfel leagă el laolaltă diferite părţi din trupul nostru, el sfîrşeşte ceea ce-i lipseşte, şi lucrează aici ca şi la o casă care este gata să se prăbuşească, atunci cînd face sănătoasă mîna uscată, atunci cînd întăreşte membrele paralizatului, cînd îi face să meargă pe şchiopi, cînd îi vindecă pe leproşi, cînd dă sănătate bolnavilor, cînd întăreşte picioarele slabe, cînd învie morţii, cînd deschide ochii care erau închişi, cînd le dă celor ce nu aveau deloc ochi. El repară deci toate slăbiciunile naturii noastre slabe, şi prin aceia el îşi arată, îşi descoperă slava şi puterea sa. Apoi, cînd zice Iisus: Ca să se arate puterea lui Dumnezeu, el vorbeşte despre sine, şi nu despre Tatăl. Căci puterea Tatălui era cunoscută cu desăvîrşire.

Ori, cum evreii au auzit spunînd că Dumnezeu, pentru a-l crea pe om a luat ţărînă din pămînt; pentru acest motiv, Iisus Hristos s-a folosit la fel de tină. Dacă el ar fi zis: Acesta sînt eu care am luat tină, şi eu l-am făcut pe om, acest cuvînt i-ar fi supărat pe ascultătorii săi. Dar făcînd să apară chiar prin faptele pe care le făcea, el a înlăturat orice obiecţie. Mîntuitorul deci, luînd tină, a amestecat-o cu saliva sa şi prin aceia şi-a descoperit puterea sa, care era ascunsă, şi a făcut-o să strălucească. În sfîrşit, nu era slavă mică pentru a se face cunoscut ca şi Creatorul. Căci din aceia urma restul, o parte făcînd să se creadă cealaltă şi apoi totul. Credinţa nu făcea aşa decît să se coboare de la mai mult la mai puţin. În sfîrşit, din toate lucrurile create, omul este ceea ce este mai minunat, şi ochiul este cel mai preţios dintre toate organele sale: iată pentru ce în vindecarea minunată despre care vorbim noi, Mîntuitorul n-a creat în mod simplu ochiul, ci l-a creat în felul în care am arătat. Căci, cu toate că ochiul este un organ foarte mic, cu toate acestea el este necesar trupului. Sfîntul Pavel o arată prin aceste cuvinte: „Şi dacă urechea ar zice: Pentru că nu sînt ochi, eu nu sînt din trup: oare pentru aceia nu va fi ea din trup?" (I Cor. 12,16). Tot ceea ce este în noi arată puterea divină care l-a format; dar ochiul o face să strălucească mai mult, pentru că el conduce întreg trupul, care îl face frumos, care este podoaba cea frumoasă a feţei şi candela care luminează toate mădularele. Ochiul este pentru trup ceea ce este soarele pentru lume. dacă aţi stinge lumina soarelui veţi pune totul în tulburare şi în confuzie, veţi pierde totul. Dacă stingeţi ochii, picioarele şi mîinile sînt inutile, sufletul la fel. Pierderea ochilor aduce cu sine ruinarea minţii. În sfîrşit, căci prin ei am venit noi la cunoaşterea lui Dumnezeu. „Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înţelegîndu-se din făpturi, adică veşnica Lui putere şi dumnezeire" (Rom. 1,20). Ochiul nu este deci numai lampa trupului (Mt. 6,22), ci el este mai mult a sufletului decît a trupului. Pentru aceasta este pus sus ca pe un tron regesc şi este pus mai presus decît celelalte simţuri. Iisus Hristos deci

formează ochiul. Apoi ca să nu credeți că el ar fi avut nevoie de materie pentru a face lucrul pe care voia să-l facă, şi ca să învățați că la început, cînd a creat toate lucrurile, țărîna de care s-a folosit el nu-i era necesară: căci cel care din nimic a produs substanțele cele mai mari şi mai strălucite putea cu atît mai mult să formeze acest ochi fără materie, dacă ar fi voit. Pentru a vă învăța, zic eu, că el n-a avut nicidecum nevoie, şi pentru a vă arăta că el este care la început, a creat toate lucrurile, punînd tina în locul ochiului zice „Mergi de te spală" (7) ca să ştiți că, pentru a forma ochii, n-am nevoie ca să am în mînă tină şi că nu mă folosesc de ea decît pentru a face să strălucească slava mea şi puterea mea.

Mîntuitorul deci, pentru a arăta că vorbeşte despre propria sa persoană, atunci cînd zice: „Ca să se arate în el lucrurile lui Dumnezeu" adaugă „Mie Mi se cade să fac, pînă este ziuă, lucrurile Celui Care M-a trimis pe Mine; căci vine noaptea, cînd nimeni nu poate să lucreze" (4); adică, trebuie ca să mă fac cunoscut eu însumi, şi ca să fac tot ceea ce este capabil să dovedească cum că eu fac aceleaşi lucruri ca şi Tatăl meu nu asemănătoare, ci aceleaşi; ceea ce arată o şi mai mare egalitate, şi nu se poate spune decît de aceia care n-au între ei nici cea mai mică inegalitate. Cine va îndrăzni deci să combată acum această egalitate a Fiului, văzînd că el este capabil de aceleaşi lucruri ca şi Tatăl, care are puterea să le facă? În sfîrşit, nu numai că l-a format ochiul, nu numai că l-a deschis, ci el i-a dat şi facultatea de a vedea, ceea ce face să se vadă că el a insuflat şi sufletul. Căci dacă sufletul nu lucrează, oricît de sănătos, oricît de întreg ar fi ochiul, niciodată nu va vedea nimic. Pentru aceasta i-a transmis el sufletului facultatea să acționeze, şi i-a dat acestui om un ochi compus din artere, din nervi, din sînge, şi din toate celelalte lucruri din care este construit trupul nostru.

„Mi se cade să fac lucrurile pînă este ziuă". Ce înseamnă aceste cuvinte? Ce urmare au ele? Ele au una adevărată. Căci Iisus vrea să spună acestea: Pînă este ziuă, pînă cînd oamenii pot să creadă în mine, şi eu trăiesc, trebuie ca să fac lucrurile. „Vine noaptea", adică vremea apropiată" cînd nimeni nu poate să lucreze". Mîntuitorul n-a zis: În care eu nu voi putea lucra, ci: „Cînd nu poate să lucreze", adică în care nu va mai fi nici credință, nici faptă, nici răbdare. Şi cum Iisus numeşte credință o faptă, ei îi zic: „Ce să facem, ca să săvîrşim lucrurile lui Dumnezeu?" (Ioan 6,28). El răspunde: „Lucrul lui Dumnezeu este ca să credeți în Cel pe care L-a trimis" (Ibid. 29). Pentru ce atunci nimeni nu va putea să facă această faptă? Fiindcă atunci nu va rămîne credința şi toți vor asculta fie că vreau, fie că nu vreau.

Şi ca evreii să nu poată spune că Iisus Hristos lucra printr-un îndemn de ambiție şi de mîndrie, el le arată că tot ce face el o face pentru ei, pentru mîntuirea lor; pentru că numai în această lume se poate crede şi se pot face fapte şi în cealaltă credința nu le va folosi la nimic, că nu vor putea nici să lucreze nici să cîştige. Iată pentru ce vindecă divinul Mîntuitor pe orb, fără ca acesta să vină să-l caute sau să-l roage. Dar totodată ceea ce a urmat vindecarea lui, vreau să spun credința lui şi tăria lui, dovedesc arătat că el era vrednic de acest har; căci dacă ar fi văzut el ar fi venit să-l afle pe Iisus

Hristos şi ar fi crezut în el; şi dacă ar fi auzit spunînd că era de faţă, el nu s-ar fi stăpînit să nu alerge. El putea să se gîndească şi să spună în sine însuşi: Ce înseamnă aceia? Iisus a făcut tină mi-a uns ochii mei şi mi-a zis: „Du-te şi te spală"? Şi fiindcă nu poate să mă vindece mă trimite la scăldătoarea Siloamului? Adesea eu m-am spălat acolo cu alţii şi aceia nu mi-a folosit la nimic. Dacă avea cu adevărat puterea să mă vindece să-mi dea vederea, el m-ar fi vindecat imediat, fără a mă trimite să mă spăl. Aşa zicea şi Nemaan către Elisei (Reg. 5,11): poruncindu-i proorocul să se spele în Iordan, el nu credea în aceasta. Şi deşi Elisei se bucura de o faimă destul de mare. Dar acest orb n-a fost necredincios, nu s-a împotrivit nu zice în sine însuşi: Ce vrea să fie aceia? Trebuia ca să pună tină pe ochi? Aceia mai mult mă orbeşte. Cine şi-a primit vreodată vederea în acest fel? Dar n-a avut nici un gînd de acestea. Acum, fraţii mei, vedeţi această credinţă şi această tărie de suflet?

„Vine noaptea": Prin aceia Iisus Hristos face să se cunoască, că chiar după ce va fi ridicat pe cruce, chiar şi după moartea sa va avea grijă de păcătoşi şi îi va atrage la sine pe cei mai mulţi. „Pînă este zi", dar după ce va trece ziua, el îi va tăia, îi va arunca în mod absolut pe cei răi; aceasta o arată el în aceşti termeni: „Atît cît sînt în lume, Eu sînt Lumina lumii" (5). Şi o spune aşa şi în altă parte: „Credeţi pînă aveţi Lumina".

3. Pentru ce dar a numit sfîntul Pavel viaţa aceasta noapte, şi zi ceea ce va urma? Cu toate acestea el nu înaintează nimic în cunoaşterea cuvintelor lui Iisus Hristos: departe de noi aceia, el spune aceleaşi lucruri, nu după literă, ci după sens, ştiind că: „Noaptea a trecut şi este ziuă" (Rom. 13,22). Căci timpul prezent el îl numeşte noapte, din cauza celor ce sînt aşezaţi în întuneric sau prin compararea acestei vieţi plină de întuneric cu viaţa luminoasă, de care se va bucura în cer; dar Iisus Hristos numeşte timpul viitor o noapte, căci atunci nu se va mai păcătui. Apostolul numeşte dimpotrivă viaţa de faţă o noapte, fiindcă cei ce trăiesc în nedreptăţi şi în necredinţă sînt în întuneric. Adresîndu-şi deci cuvîntul către credincioşi, el zice: „Noaptea a trecut şi s-a arătat ziua". Fiindcă ei sînt rînduiţi să se bucure într-o zi de această lumină: dar prima lor viaţă, el o numeşte noapte; pentru aceasta le zice: „Să părăsim deci faptele întunericului". Vedeţi că le arată că ei erau în întuneric; pentru acest motiv adaugă: „Să călătorim cu bună ştiinţă şi cu cinste, precum se merge ziua", ca să ne putem bucura de lumina: „care ni s-a vestit". Căci dacă lumina „Pe care ne-o aduce de faţă acum propovăduirea evangheliei", este aşa de luminoasă şi aşa de strălucită, gîndiţi-vă cum va fi aceia de care vă veţi bucura în cer? Să fim convinşi: că pe cît întunecă (eclipsează) razele soarelui lumina lămpii, pe atît, sau mai mult va întrece lumina cerească pe aceasta care v-o vestim noi vouă. Şi aceia voia să spună Mîntuitorul prin aceste cuvinte: „Soarele se va întuneca" (Mt. 24,29): adică va fi acoperit de strălucirea luminii celei noi.

Căci dacă acum, pentru că avem case luminoase, bine aierisite, noi punem banii şi grija noastră ca să le construim; nu vă gîndiţi că, noi ne vom epuiza pînă la ultimele puteri, pentru a ne construi în ceruri locuinţe care să strălucească, acolo unde locuieşte lumina nespusă?

Construind aici joc, ne expunem la pericole şi la procese pentru limite de hotar şi case, pe cînd sus nu poate să ni se întîmple nimic din acestea: nu mai este temere de gelozie şi de invidie, nimeni nu ne va mai face proces pentru limitele pămîntului (hotar). Ci, mai mult, această casă pe care o construim noi aici jos, în mod necesar va trebui s-o părăsim; şi cealaltă o vom locui veşnic: una se distruge şi o degradează vremea, e supusă la multe pericole, cealaltă este statornică şi rămîne totdeauna în prima ei stare: săracul nu poate s-o construiască pe aceasta, cealaltă pentru doi dinari se poate construi, cum a făcut-o văduva pe care voi o cunoaşteţi (Mc. 13,42). Pentru aceasta eu mă usuc, mă întristez şi de durere, că văzînd că trebuie să nădăjduim bunuri mari, noi sîntem aşa de laşi şi atît de neglijenţi să ni le cîştigăm, şi nu cruţăm nimic pentru a ne stabili aici în case frumoase, totuşi nu ne gîndim de loc să ne pregătim în cer cea mai mică locuinţă.

Spuneţi-mi, vă rog: în această lume unde aţi vrea să aveţi locuinţa voastră? Oare în pustie, sau într-un mic sătuc? Nu, ci cred că într-o capitală, acolo unde se face un negoţ foarte mare, unde este o strălucire mai mare. Şi vă duc într-un oraş al cărui arhitect este Dumnezeu şi lucrător este tot el. Eu vă îndemn, dragii mei fraţi, să construim acolo; să construim acolo unde este nevoie de mai puţină muncă şi osteneală. Mîinile săracilor sînt care construiesc aceste case, şi iată adevăratul mod de a construi: ceea ce se face în această lume nu ajunge decît ca să arate nebunia noastră cea mare. Dacă vreunul din voi v-aţi angaja să faceţi o călătorie în Persia, pentru a vedea ţara şi să veniţi imediat înapoi; şi dacă v-ar sfătui în acelaşi timp să construiţi case acolo nu l-aţi judeca drept un nebun că vă îndeamnă la un lucru nefolositor şi zadarnic? Pentru ce construiţi dar pe pămînt, de pe care va trebui să ieşiţi după puţine zile?

Dar, veţi zice voi, aceste case pe care le construiesc eu le voi lăsa copiilor mei. Vai! copiii voştri trebuie să vă urmeze, dacă cumva ei nu vă vor depăşi: şi la fel va fi cu urmaşii lor, şi chiar în această lume, este un motiv de împovărare şi de necăjire a se afla moştenitor. Dar în împărăţia cerească n-aveţi să vă temeţi de aşa ceva: moştenirea pe care o veţi avea acolo, nu va suferi nici o schimbare, vă va rămîne întreagă a voastră, a fiilor voştri şi a copilaşilor dumneavoastră, dacă ei imită virtutea voastră. Acesta este Iisus Hristos care construieşte zidul; cu un aşa de priceput arhitect nu mai este nevoie de nici un inspector; este lipsit de orice nedreptate. Dumnezeu se dezbracă de totul şi el se îngrijeşte de toate, de ce ar mai trebui să vă îngrijiţi voi? El adună materialele şi ridică casa. Şi nu numai aceasta este minunat, ci că el o construieşte după dorinţa voastră, şi încă şi mai bine ca şi cum aţi dori voi. Căci el este un arhitect minunat, şi se pune să vă procure tot felul de comodităţi şi de foloase. Dacă, fiind săraci vreţi să construiţi această casă, nu vă mai temeţi, ea nu vă va trezi invidie, nici gelozie; invidiosul n-o vede de loc, ci numai îngerii care se bucură de fericirea voastră. Nimeni nu va putea spune dinainte care sînt limitele moştenirii voastre, fiindcă nu veţi avea vecini care să fie atacaţi de această boală. Acolo vecinii voştri vor fi sfinţii, Petru, Pavel, toţi patriarhii, martirii,

cetele îngerilor şi ale arhangelilor. Pentru aceasta dragii mei fraţi, să dăm bunurile şi bogăţiile noastre săracilor, ca să dobîndim aceste locuinţe. Facă Dumnezeu ca să le obţinem toţi, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 57

„Acestea zicînd, a scuipat jos şi a făcut tină din scuipat şi a uns cu tină ochii orbului. Şi i-a zis: Mergi de te spală la scăldătoarea Siloamului (care se tîlcuieşte trimis). Deci s-a dus şi s-a spălat şi a venit văzînd." **(Cap.9 Vers.6- Vers.16).**

1. Credinţa orbului din naştere. Bunătatea lui Dumnezeu faţă de toţi oamenii fără excepţie.
2. Nevoia credinţei peste tot. Este o pace rea şi un război care este bun.
3. Să fugim de cei răi, să ne lipim de oamenii buni. Să tăiem membrele stricate, să ne separăm de prietenii periculoşi. Depărtîndu-ne adesea de ei îi cîştigăm, sînt făcuţi să intre în sine. Însoţirea cu cei răi este mai periculoasă decît o ciumă. Copiii răi sînt nişte dezmoşteniţi, trebuie să fugim de prietenii care sînt stricaţi. Nu se cercetează viaţa noastră dar sîntem judecaţi după cei cu care avem de a face. Însoţirea cu cei răi, periculoasă pentru sine, sminteşte cu privire la alţii.

1. Cei ce vor să aibă ceva rod din învăţătura noastră nu trebuie să lase să treacă nici cel mai mic lucru. Motivul pentru care ni se porunceşte să citim cu grijă sfintele Scripturi, este că, cea mai mare parte din timp, ceea ce părea mai uşor de înţeles ascunde ceea ce este cu un sens ascuns, care este de o adîncime destul de mare. Remarcaţi în sfîrşit, ceea ce ne arată nouă lectura pe care urmează s-o facem: „Aceasta zicînd, a scuipat jos". Pentru ce scuipă Iisus aşa? Ca să strălucească slava lui Dumnezeu, şi fiindcă el trebuie să facă lucrurile celui ce l-a trimis. În sfîrşit, nu fără motiv a spus evanghelistul toate lucrurile acestea şi a arătat că Iisus a scuipat; ci pentru a arăta că el întărea cuvintele prin faptele sale. Şi pentru ce nu s-a folosit Mîntuitorul de apă pentru a face tină, ci de salivă? El trebuia să-l trimită pe orb la scăldătoarea Siloamului: el a scuipat deci pe pămînt, de teamă ca să nu i se atribuie o parte din vindecare acestei fîntîni, adică apei ei, şi la fel pentru a ne învăţa că virtutea care a format şi a deschis ochii acestui orb, a ieşit din gura sa. În acest sens a zis evanghelistul: „Şi a făcut tină din scuipat". Apoi i-a poruncit orbului să se spele, ca să nu se creadă că pămîntul a lucrat această minune.

Pentru ce n-a făcut-o Iisus Hristos imediat şi l-a trimis pe orb la Siloam? Aceasta a făcut-o pentru a ruşina mîndria evreilor şi pentru a vă face să cunoaşteţi credinţa orbului. Căci este de crezut că ei l-au văzut toţi pe cînd mergea la scăldătoare, avînd ochii unşi cu tină; o faptă aşa de minunată şi de strălucită şi nemaiauzită ar fi trebuit să atragă asupra lui privirile întregii

lumi; toți, fie că-l cunoșteau sau nu, trebuiau să-l privească cu o atenție curioasă. Precum nu era prea de crezut că un orb din naștere își va primi vederea, Mîntuitorul, făcîndu-l să meargă într-o călătorie lungă, a adunat în jurul lui mai mulți martori siguri și nerespinși ai unui semn atît de nou, ca dînd toată atenția acestuia, evreii să nu poată spune apoi; el este, acesta nu este el. Mai mult, îi face să vadă că nu este contrar legii, fiindcă îl trimite pe acest om la lacul Siloamului. Și nu este de crezut și de temut că ei îi vor atribui slava acestei vindecări lacului, cei mai mulți spălîndu-și acolo ochii lor, fără a avea vreun folos.

Dar aici, puterea lui Iisus Hristos lucrează totul. Iată pentru ce a arătat sfîntul Ioan semnificația cuvîntului Siloam: Căci zicînd: Iisus l-a trimis la Siloam, el a adăugat „care se tîlcuiește trimis", pentru a vă face să înțelegeți că Iisus acolo l-a vindecat pe orb; așa citim la sfîntul Pavel „Și toți aceiași băutură duhovnicească au băut, pentru că beau din piatra duhovnicească, ce avea să vină. Iar piatra era Hristos" (1 Cor. 10,4). Cum deci Iisus Hristos era piatra cea duhovnicească, el era la fel Siloamul duhovnicesc. Apoi, mi se pare că această apă, care se arată așa dintr-odată, înseamnă o mare și adîncă taină. Care este această taină? Venirea lui Iisus Hristos în lume care a avut loc împotriva oricărei așteptări.

Considerați împreună, frații mei, supunerea sufletului acestui orb și ascultarea lui întru totul. El n-a zis: dacă saliva sau tina trebuie să-mi dea vederea, ce nevoie mai am să merg la Siloam? Dar dacă Siloamul este care trebuie să mă vindece, la ce-mi folosește această salivă? pentru ce a uns el ochii mei? pentru ce mi-a poruncit să merg să mă spăl? El n-a avut nici măcar gîndul vreuneia din aceste obiecții, n-a avut în vedere decît să asculte de porunca lui Iisus Hristos. Nimic n-a fost capabil să-l oprească, nici să-l supere.

Dar dacă cineva ne pune nouă această întrebare: Cum acest orb, pentru că și-a spălat tina care era pusă pe ochii săi, și-a dobîndit vederea? Nu-i vom da decît acest singur răspuns, că nu știm nimic. Și ce este de mirare că nu știm, pentru că nici evanghelistul, nici cel ce a fost vindecat, n-au știut ei înșiși? Cu adevărat, orbul știa ceea ce a făcut Iisus Hristos, dar felul în care și-a dobîndit vederea, el n-a putut să-l înțeleagă, nici să-l descopere. Cînd l-au întrebat, el a răspuns: „Tină a pus pe ochii mei și m-am spălat și văd". Dar cum se face aceia este ceia ce nu se poate explica. Cînd i-ar fi pus mii de întrebări, el n-ar fi știut să răspundă nimic mai mult.

„Iar vecinii și cei care-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: Nu este acesta care ședea și cerșea?" (8). Unii ziceau el este. Alții ziceau: Nu, ci seamănă cu el. Dar el zicea: Eu sînt" (9). Noutatea faptului îi aruncă în necredință, cu toate apărările luate împotriva îndoielii. Unii ziceau: „Nu este acesta care ședea și cerșea?". Vai! cît este de mare umanitatea lui Dumnezeu! Pînă unde coboară ea? Ea îi vindecă cu o infinitate de bunătăți pe o mulțime de cerșetori săraci, și prin aceia ea le impune tăcere evreilor; ea nu-i cinstește cu grija și cu providența sa numai pe oamenii strălucițî și mari, ci și de asemenea pe cei ce sînt de jos și fără nume în lume. Căci Dumnezeu a venit pentru mîntuirea tuturor oamenilor.

Apoi, paralizatul şi orbul din naştere au avut aceiaşi soartă: nici unul nici celălalt nu l-au cunoscut pe cel ce venea să-i vindece, fiindcă imediat după vindecarea lor Iisus Hristos s-a retras; Mîntuitorul avea obiceiul să facă aşa pentru a lua orice bănuială faţă de minunile sale pe care le făcea. Cum, în sfîrşit, oameni care nu-l cunoşteau pe cel care i-a vindecat, s-ar fi pus să înşele şi să ascundă fapta şi să strice adevărul în favoarea lui? Mai mult, acest orb nu era un necunoscut un vagabond, era un om pe care în toate zilele îl vedeau stînd la poarta templului. Cum evreii erau toţi în îndoială dacă era acesta, ce zice el? „Eu sînt". El nu roşeşte pentru infirmitatea sa din trecut, nu se teme de furia poporului, şi nu se teme de loc de a se face cunoscut pentru a înălţa slava binefăcătorului său. Deci îi ziceau: Cum ţi s-au deschis ochii? (10). Acela a răspuns: Omul care se numeşte Iisus a făcut tină şi a uns ochii mei şi mi-a zis: mergi la scăldătoarea Siloamului şi te spală. Şi ducîndu-mă deci şi spălîndu-mă, am văzut! (11). Ce spui tu acolo? Un om poate să-i redea vederea unui orb din naştere? Aceasta fiindcă el nu avea încă o idee dreaptă despre Iisus Hristos. „Omul care se numeşte Iisus a făcut tină şi a uns ochii mei".

2. Remarcaţi, dragii mei ascultători, cît de adevărat este acest om: el nu spune din ce a făcut Iisus tina, căci nu spune ceea ce nu ştie. În sfîrşit, el n-a văzut că Iisus a scuipat pe pămînt, ci prin atingere şi simţire a simţit că l-a uns. Şi mi-a zis: „Mergi la scăldătoarea Siloamului şi te spală". El asigura aceia pentru că l-a auzit. Şi de unde cunoştea el glasul lui Iisus Hristos? Prin întreţinerea lui cu ucenicii săi. Toate lucrurile acestea, el le povestea prin mărturia faptelor, arătînd ceea ce se face; felul el nu putea să-l spună. Căci dacă în lucrurile pe care le zărim prin simţuri şi prin atingere, credinţa este necesară, ea este cu atît mai mult în cele care nu se pot vedea. „Şi i-au zis: Unde este Acela? A zis el: Nu ştiu" (12). Dacă ei întrebau „Unde este el" era deja cu scopul de a-l face să moară.

Aici, fraţii mei, consideraţi cît de departe este Iisus Hristos de orice mîndrie şi de laudă, cum se retrage şi se ascunde după ce a făcut o vindecare, cum nu căuta slavă, nici laude de la popor. Priviţi cu cît adevăr răspunde orbul la toate întrebările care i se pun. Evreii îl căutau deci pe Iisus Hristos ca să-l aducă la arhierei, şi, negăsindu-l, ei îl duc pe orb la farisei, ca să-l întrebe mai cu asprime. Evanghelistul arată că era ziua sîmbetei; pentru a face să se vadă sufletul lor rău, şi că ei se foloseau de ocazie şi de pretextul zadarnic de a-l batjocori, pentru că se pare că el a trecut peste lege. Aceia rezultă din faptul că în clipa cînd l-au văzut pe orb, ei nu i-au pus decît această întrebare: „Cum ţi-a deschis el ochii?" Şi priviţi că ei n-au zis: Cum ţi-ai dobîndit vederea, ci: „Cum ţi-a deschis el ochii tăi?" ca să-i dea ocazia să-l calomnieze pe Iisus Hristos, pentru fapta pe care a făcut-o. Dar orbul le răspunde în cuvinte puţine, ca la nişte oameni care nu erau în lipsă de cunoaştere faţă de ceea ce s-a petrecut: el nu-l numeşte pe Iisus, el nu zice: el mi-a zis: „Du-te şi te spală"; ci fără a întîrzia răspunde imediat: „Tină a pus pe ochii mei şi m-am spălat şi văd" (15), fariseii ştiau tot ce s-a petrecut, fiindcă deja l-au învinuit foarte mult, şi au zis: Vedeţi ce fapte face Iisus Hristos în ziua sîmbetei, el unge cu tină. Dar

pentru voi, iubiții mei ascultători, priviți că orbul nu se tulbură de loc: căci la prima întrebare el a mărturisit adevărul, atunci cînd n-avea să se teamă de nimic, aceia se întăreşte mai mult, dar ceea ce este minunat, ceea ce este uimitor, este că fariseii intimidîndu-l, dîndu-i ocazie să se teamă, el stăruie să susțină adevărul acesta, şi nu se desparte de ceea ce a zis mai înainte. Ce fac deci fariseii, sau ceilalți care s-au aflat acolo? Ei l-au adus cu ei, nădăjduind să nege ceea ce a zis; dar în zadar se linguşeau, el era cu totul altfel. Ei au învățat încă într-un mod mult mai exact cum s-a petrecut lucrul, şi aceia li s-a întîmplat totdeauna în toate minunile. Noi vom arăta mai clar în ceia ce urmează.

Ce zic deci fariseii? „Unii" nu toți, ci cei mai îndrăzneți, zic: „Acest om nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu ține sîmbăta. Iar alții ziceau: Cum poate un om păcătos să facă asemenea minuni? Şi era dezbinare între ei" (16). vedeți că aceşti evrei erau atraşi şi cîştigați prin minuni? Fiți atenți la ceea ce răspund acum cei ce au trimis să-l caute pe orb mai puțin cîțiva din ei; pe atîta sinedrişti, dorința de slavă i-a făcut pe cei mai mulți să cadă în necredință. Cu toate acestea cei mai mulți din sinedrişti au crezut în el, dar nu îndrăzneau să-l mărturisească public (Ioan 12,42). Poporul era disprețuit pentru el, fiindcă el lua parte la slava sinagogii. Sinedriştii care erau mai de vază, aveau multă greutate să se declare deschis; reținuți, unii, prin iubirea de stăpânire, ceilalți, prin teama de părerea generală. Pentru aceasta Iisus Hristos le-a zis: „Cum puteți voi să credeți, luând slavă de la oameni?" (Ioan 5,44).

Ei care căutau să-l omoare pe nedrept pe Iisus Hristos se mândreau că lucrează spre slava lui Dumnezeu şi ziceau că cel ce vindeca orbii nu putea să fie trimis de Dumnezeu, fiindcă nu păzea sîmbăta: la care ceilalți se opuneau că un om rău n-ar fi ştiut să facă asemenea semne. Aceia, ascunzând cu viclenie minunea, vesteau ceea ce se numea călcarea legii. Ei nu ziceau: El vindecă în ziua sîmbetei; ci el nu păzeşte sîmbăta. Aceştia arată o slăbiciune mare de spirit: atunci cînd trebuiau să arate că nu era călcată sîmbăta, ei nu obiectează decît minunile, şi aceia se întîmpla fiindcă ei îl luau drept un om, altfel ei ar fi putut să-l apere, şi să răspundă că cel ce a făcut sîmbăta este stăpînul sîmbetei (Mc. 2,28); dar ei nu aveau încă această părere dreaptă despre el. De altfel niciunul din ei nu îndrăznea să-şi arate pe față gîndul său, ci se exprimă toți sub formă de îndoială, unii fiind opriți prin frică, ceilalți din iubire pentru demnități. „Şi era dezbinare între ei": şi această dezbinare, care s-a ridicat la început în popor, se răspîndeşte apoi şi printre sinedrişti. „Unii ziceau: este un om bun, alții ziceau: nu, ci amăgeşte poporul" (Ioan 7,12). Remarcați că sinedriştii, a căror dezbinare o urmează pe cea a poporului, au arătat mai multă neputință ca şi el? Dar, ceea ce este uimitor, este că după ce s-au împărțit aşa, ei n-au mai arătat nici tărie, nici curaj, în fața fariseilor. Dacă dezbinarea lor era desăvîrşită, ei ar fi cunoscut imediat adevărul: căci este o dezbinare dreaptă şi mîntuitoare. Pentru aceasta zicea Iisus Hristos: „N-am venit să aduc pace pe pămînt, ci sabie" (Mt. 10,34). În sfîrşit, este o pace rea şi un război care este bun şi folositor. Spre exemplu, fiii lui Adam care zidesc un turn, s-au

unit împreună pentru pierzarea lor şi au fost dezbinaţi, cu toate că în ciuda lor, pentru binele şi pentru folosul lor. (Fac. 11) Core şi ceata sa s-au unit pentru rău: împărţirea lor a fost deci fericită (Ieş. 13). Iuda la fel a făcut foarte rău că s-a unit cu evreii (Mt. 26). Poate deci să fie o pace rea şi un război bun. Iată pentru ce zice Iisus Hristos: „Dacă te sminteşte ochiul tău, scoate-l: şi dacă piciorul tău te sminteşte, taie-l" (Mt. 5,29: 18,9). Dacă trebuie să tăiem membrele rele de la trup din care fac parte, cu atît mai mult trebuie să ne ferim de prietenii a căror însoţire ne pierde sufletul. Pacea deci nu este totdeauna bună; la fel precum războiul nu este totdeauna rău.

3. Eu spun aceste lucruri, dragii mei ascultători, ca să fugiţi de cei răi şi ca să vă ataşaţi de oamenii buni. Dacă tăiem membrele cu gangrenă care sînt de nevindecat, de teamă ca să nu strice şi restul trupului, dacă tăiem unele din membrele noastre, nu din dispreţ, ci în interesul celorlalte, cu cît mai mult trebuie să facem noi la fel privitor la cei a căror însoţire ne este dăunătoare? Că dacă putem să-i vindecăm fără niciun risc, trebuie să facem tot efortul nostru pentru aceia. Dar dacă sînt de necorectat, şi dacă ne sînt o ocazie de cădere, trebuie să-i tăiem şi să-i aruncăm de la noi. Adesea aceasta va fi un mare cîştig. Pentru aceasta le dă acest aviz Pavel corintenilor: „Ridicaţi răul din mijlocul vostru" (1. Cor. 5,13). Şi iarăşi: „Pentru a-l scoate din mijlocul vostru pe cel care a făcut o asemenea faptă atît de urîtă" (Ibid. 2). Căci însoţirea cu cei răi este periculoasă şi fatală. Ciuma nu face aşa de mari ravagii, şi boala nu-i strică aşa de repede pe cei ce sînt infectaţi, ca nedreptatea prietenilor să nu le devină dăunătoare prietenilor lor: în sfîrşit, „însoţirile rele strică obiceiurile bune" (I Cor. 15,33). Un prooroc zice iarăşi: „Fugi din mijlocul lor şi te depărtează de ei" (Ierem. 51,6). Deci nimeni să nu-şi facă prieten din cel ce este rău. Dacă, atunci cînd copiii noştri sînt răi îi dezmoştenim, fără a mai privi atunci nici la natură, nici la legile ei, nici la legătura pe care o formează ea; noi trebuie cu atît mai mult, să fugim de cunoştinţele noastre şi de prietenii noştri, dacă sînt răi; căci, cînd nu ne-ar face nici un rău, cu toate acestea nu ne putem feri ca ei să nu ne producă o faimă rea, fiindcă străinii nu cercetează viaţa noastră, ci judecă despre noi prin cei ce ne cercetează.

Eu vă chem la aceasta în mod egal şi pe femei şi pe fiice, şi vă zic la toţi cu apostolul: „Aveţi grijă să faceţi binele nu numai înaintea lui Dumnezeu, ci şi înaintea oamenilor" (Rom. 12,17). Să facem deci tot posibilul pentru a nu fi un subiect de sminteală şi de cădere aproapelui nostru. Oricît de curată şi de sfîntă ar fi viaţa noastră, dacă îi smintim pe alţii, totul este pierdut pentru noi. Şi cum, trăind în mod sfînt putem să fim subiect de sminteală? Aceasta se întîmplă cînd întîlnirea cu cei răi ne dă o faimă rea. În sfîrşit, dacă ne văd sigur pe noi netemîndu-ne de întîlnirea lor, cu toate că nu ni se întîmplă nici un rău, noi sîntem atunci altora o piatră de sminteală. Vorbirea mea vă priveşte pe toţi, bărbaţi, femei şi fiice, şi las la conştiinţa voastră să cerceteze cîte rele se nasc din această însoţire. Pentru mine, cu adevărat, eu nu bănuiesc niciun rău, poate la fel fac cele mai strălucite persoane: dar propria voastră desăvîrşire poate răni conştiinţa fratelui vostru care este mai simplă şi mai slabă, şi sînteţi

obligaţi să priviţi la slăbiciunea lui. Şi chiar cînd n-ar fi rănit, acest neam ce vă vede se va sminti. Ori, sfîntul Pavel porunceşte „să nu dăm pricină de sminteală nici evreului, nici neamurilor, nici Bisericii lui Dumnezeu" (I Cor. 10,32). Pentru mine, încă odată, eu nu bănuiesc niciun rău la o fecioară, căci eu iubesc fecioria, şi iubirea n-are bănuieli rele (I Cor. 13,5). Eu iubesc foarte mult această stare, şi n-aş putea gîndi nimic rău. Dar chiar aceleaşi sentimente, cum îi vom face noi pe străini să le aibă căci trebuie să avem privirea îndreptată şi spre ei. Să ne rînduim aşa de bine viaţa noastră, ca necredinciosul să nu afle nimic în noi ca să ne reproşeze. Pentru cei ce trăiesc bine slăvesc pe Dumnezeu, la fel cei ce trăiesc rău sînt pricină de hulă împotriva lui. Dar, ferească Dumnezeu ca să fie oameni de aceia printre voi, ci mai bine să strălucească faptele noastre în aşa fel ca Tatăl nostru cel din ceruri să fie preamărit (Mt. 5,16) şi ca să ne bucurăm de slava lui. pe care v-o doresc prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 58

„Au zis deci orbului iarăşi: Tu ce zici despre el că ţi-a deschis ochii? Iar el a zis că prooroc este. Dar ludeii n-au crezut despre el că era orb şi a văzut, pînă ce n-au chemat pe părinţii celui care vedea." (Cap.9, Vers. 17,18 – Vers. 34).

1. Cum, privitor la orbul din naştere, evreii combătînd adevărul, îl fac să strălucească şi mai mult.
2. Întrebat de farisei, orbul din naştere le răspunde cu curaj şi dă slavă lui Dumnezeu.
3. Dezamăgirea fariseilor: Ei îl batjocoresc pe orb.

1. Nu trebuie să ne oprim să citim Scripturile în fugă, trebuie să le meditaţi cu multă grijă şi atenţie, de teamă ca să nu vă aflaţi dintr-odată opriţi. Spre exemplu, se poate pune aici în mod drept această întrebare: cum evreii după ce au zis: „Acest om nu este trimis de Dumnezeu, fiindcă nu ţine sîmbăta", zic ei acum: „Tu ce zici despre El, că ţi-a deschis ochii?" Ei nu zic: şi tu, ce spui despre omul acesta care calcă sîmbăta, ci pun justificarea în locul învinuirii. Ce trebuie deci să răspundem? Nu sînt aici aceiaşi care ziceau: acest om nu este de la Dumnezeu, ci aceştia sînt cei care, avînd un sentiment contrar, au zis: un om rău nu poate să facă asemenea semne. Aceştia voind să le închidă gura celorlalţi, fără să pară că i-au apărarea lui Iisus Hristos, fac să fie adus omul care purta pe faţa sa semnele puterii şi ale virtuţii medicului său, şi-l întreabă.

Remarcaţi deci, dragii mei ascultători, înţelepciunea acestui cerşetor sărac, care a vorbit cu mai multă prudenţă decît ei toţi. Mai întîi el zice: „Este un prooroc", fără să se înspăimînte de judecata pe care o vor avea despre el evreii, care, împotrivindu-se din toate puterile lor şi minunii şi

faimei sale, ziceau: „Cum poate să fie trimis un om de la Dumnezeu care nu ține sîmbăta?" dar el a zis: „Este un prooroc". Dar Iudeii n-au crezut despre el că era orb şi a văzut, pînă ce n-au chemat pe părinții celui care vedea." Fiți atenți la toate şmecheriile la care apelează ei pentru a acoperi şi a face să dispară minunea. Dar adevărul este de aşa natură că el se fortifică şi se întăreşte prin aceleaşi arme cu care adversarul îl combate; şi că eforturile zadarnice pe care le face pentru a-l întuneca, nu slujesc decît pentru a-l face să strălucească mai mult. Dacă evreii n-ar fi făcut toate lucrurile acestea, mulți s-ar fi putut îndoi de minune: dar, iată că ei lucrează ca şi cum n-ar avea în vedere decît să descopere adevărul: ei n-ar fi fost luați altfel dacă ar fi lucrat pentru Iisus Hristos. În sfîrşit, în intenția de a pierde, ei întreabă: „Cum ți-a deschis el ochii tăi?" Adică, fără îndoială, aceasta a făcut-o prin ghicit şi vrăjitorie? În sfîrşit, cu altă ocazie cînd ei nu mai au nimic de obiectat, ei se străduie să-i batjocorească la început minunile şi vindecările, zicînd: „Acest om nu alungă demonii decît cu puterea lui Beelzebub" (Mt. 12,24). Aici, la fel, neavînd nimic de obiectat, ei se năpustesc asupra timpului şi asupra călcării sîmbetei; ei zic iarăşi: Acest om este un păcătos.

Dar acest om, pe care invidia voastră nu poate să-l sufere şi a cărui faimă voi o sfîşiați, acest om va dezarma zicîndu-vă: „Cine dintre voi Mă vădeşte de păcat?" (Ioan 8,46). Şi nimeni n-a răspuns, nimeni n-a zis: Tu te numeşti fără păcat, tu huleşti: ori, dacă ei ar fi avut să-i facă cel mai mic reproş, sigur că n-ar fi păstrat tăcerea. În sfîrşit, oamenii care au fost capabili să arunce cu pietre în el, atunci cînd a zis că era mai înainte de Avraam în lume (Ibid. 58), care negau că el este Fiul lui Dumnezeu, atunci cînd se mîndreau că sînt fii ai lui Dumnezeu, cu toate că erau ucigaşi de oameni, şi care ziceau că cel care făcea atît de mari minuni, nu era trimis de Dumnezeu, fiindcă el nu păzea sîmbăta şi aceia în urma unei vindecări: aceşti oameni dacă aveau să-i facă cea mai mică mustrare, sigur că n-ar fi oprit să i-o facă. Apoi, dacă ei îl numesc păcătos, fiindcă se părea că nu păzeşte sîmbăta, învinuirea lor era ridicolă şi nepotrivită cu judecata însoțitorilor lor care-i învinuiau pe ei înşişi de răutate.

Evreii, văzîndu-se presați din toate părțile, încearcă un lucru şi mai ruşinos decît tot ceea ce au făcut pînă atunci. Şi ce? „Dar Iudeii n-au crezut despre el că era orb şi a văzut" zice evanghelistul. Dacă ei nu l-au crezut, pentru ce dar îl învinuiesc ei pe Iisus Hristos că nu păzeşte sîmbăta? Pentru ce nu credeți voi în ceea ce zice aşa de mult popor, în ceea ce zic vecinii despre acest om, care-l cunoşteau? Dar, cum am spus-o, minciuna se contrazice în toate, şi prin aceleaşi arme cu care combate adevărul, ea piere şi se distruge: şi adevărul nu devine decît mai strălucitor şi mai luminos. Aceia s-a întîmplat atunci. Trebuia ca să nu se poată spune că vecinii şi martorii n-au spus nimic exact, şi că ei au vorbit numai despre un om care semăna cu acest orb: evreii fac să vină tatăl lui şi mama sa, şi prin aceia fac să strălucească adevărul în ciuda lor: căci tatăl şi mama îşi cunoşteau bine felul lor mai bine decît toți ceilalți. Cum ei n-au putut să-l intimideze pe fiu, care vestea cu glas înalt slava binefăcătorului său, ei se

linguşesc ca să slăbească minunea prin răspunsul pe care-l vor scoate de la părinţii lui.

Remarcaţi răutatea cu care îi întreabă ei, căci ce face ei? Făcîndu-i să intre în mijlocul adunării pentru a-i înfricoşa, ei îi întreabă, zicînd cu un ton aspru şi furios şi răpitor: „Acesta este fiul vostru despre care ziceţi că s-a născut orb? Deci cum vede el acum?" (19). Şi ei n-adaugă: care era mai înainte orb; dar ce zic ei? „Care ziceţi că s-a născut orb?" Ca şi cum ei s-ar fi făţărnicit pentru a întări lucru lui Iisus Hristos. O oameni netrebnici, şi mai mult decît netrebnici! Care este tatăl care s-ar făţărnici să spună că fiul lui s-a născut orb? Este ca şi cum ei ar zice: Tu ai zis că s-a născut orb, ci chiar ai şi răspîndit-o peste tot. „Deci cum vede el acum?" O nebunie! tu eşti acesta zic ei, care ai scornit această minciună; tu eşti cel ce ai inventat această stare. Ei îi îndeamnă în două feluri să-i nege faptul şi cuvintele acestea: „Ce spuneţi voi?", şi prin acestea: „Deci cum vede el acum?".

2. Evreii pun trei întrebări tatălui şi mamei orbului: dacă acesta era fiul lor, dacă el a fost orb, şi cum şi-a dobîndit vederea? Tatăl şi mama nu răspund decît la primele două, a treia o lasă fără răspuns. Şi ceea ce contribuie mai minunat să confirme minunea ca adevărată, este că nimeni altul decît orbul care şi-a primit vederea, şi care era vrednic de credinţă, nu o dovedeşte şi nu vesteşte felul în care l-a vindecat Iisus Hristos. Cum ar fi vorbit tatăl şi mama lui prin favoare şi linguşire, ei care de teama evreilor, au ascuns chiar cîteva lucruri pe care le ştiau destul de bine? Căci ce răspund ei? „Ştim că acesta este fiul nostru şi că s-a născut orb" (20). Dar cum vede el acum, noi nu ştim: sau cine i-a deschis ochii lui, noi nu ştim. Întrebaţi-l pe el; este în vîrstă să vorbească singur despre sine" (21). Ei îl dau pe fiul lor drept vrednic de credinţă, şi prin aceia ei se scuză să răspundă la a treia întrebare. „El nu este nici tînăr, nici copil, zic ei, el poate să mărturisească despre sine însuşi."

„Acestea le-au spus părinţii lui, pentru că se temeau de iudei. Căci iudeii se sfătuiseră că, dacă cineva va mărturisi că El este Hristos, să fie dat afară din sinagogă" (22).

Vedeţi, dragii mei fraţi cu cîtă exactitate şi grijă descoperă evanghelistul sentimentul şi intenţia lor. Eu vă fac această remarcă pentru ceia ce v-am spus puţin mai sus, în una din vorbirile mele, prin acest cuvînt: „El se face egal cu Dumnezeu". Eu susţin că dacă aceia n-ar fi fost decît o simplă părere a evreilor, şi nu simţirea şi învăţătura lui Iisus Hristos, evanghelistul ar fi adăugat ceva corectură, şi nu s-ar fi oprit să spună că era părerea evreilor.

Tatăl şi mama trimiţîndu-i pe evrei la mărturia fiului lor care era orb înainte şi şi-a cîştigat vederea, evreii îl cheamă pe acest om şi a doua oară. Ei nu-i spun deschis şi cu îndrăzneală: neagă că Iisus te-a vindecat; ci sub haină de evlavie ei vreau să-l înşele prin adresarea dacă ar putea. „Dă slavă lui Dumnezeu. Noi ştim că Omul Acesta este păcătos" (24). Dacă ei ar fi zis tatălui şi mamei lui: Negaţi că acesta este fiul vostru şi că el s-ar fi născut orb, ei ar fi făcut o propunere cu totul de rîs; şi pe de altă parte să i-o spună fiului, aceia ar fi fost o neruşinare vădită: iată de ce păzesc ei să vorbească

aşa; dar ei i-au altă cale, şi-i întind cursă în alt fel: „Dă slavă lui Dumnezeu", adică, mărturiseşte că nu Iisus Hristos te-a vindecat. „Noi ştim că Omul Acesta este un păcătos". Pentru ce dar nu i-aţi reproşat voi lui, atunci cînd vă zicea: „Cine dintre voi mă vădeşte de păcat?" (Ioan 8,46). De unde o ştiţi voi că el este un păcătos? Evreii îi zic deci acestui om: „Dă slavă lui Dumnezeu" şi el nu le răspunde nimic. Iisus neîntîlnindu-l, l-a lăudat, şi nu l-a mustrat pentru că n-a dat slavă lui Dumnezeu: dar ce-i zice lui?„Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu". Prin care ne învaţă că aceia înseamnă a da slavă lui Dumnezeu. Dar precum cel ce cinsteşte pe Fiul cinsteşte şi pe Tatăl, deci cu dreptate nu-l mustră Iisus Hristos pe orb.

Atît cît se aşteptau evreii ca tatăl şi mama să se supună voinţei lor, şi că ei vor nega ceea ce doreau ei nu-i zic nimic fiului lor. Dar cînd văd că n-au înaintat nimic din partea aceia, ei se întorc în cealaltă, şi-i zic orbului: Acest om este un păcătos. „A răspuns deci acela: dacă este păcătos, nu ştiu. Un lucru ştiu: că eram orb şi acum văd" (25). Oare orbul se temea? Nu. Şi pentru ce cel ce a zis: Este un prooroc, zice acum „Dacă este păcătos, nu ştiu". El nu se nici gîndea la aşa ceva, nici n-o credea; dar răspunde aşa fiindcă voia să-l apere de orice păcat chiar prin mărturia faptei însăşi pe care a făcut-o Iisus, şi nu prin cuvintele sale; şi să le arate o apărare vrednică de crezut în binefacerea vindecării sale, care-i condamna şi tot felul lor de a proceda. Căci, dacă după vorbiri frumoase, pentru că s-a zis: dacă acest om n-ar cinsti pe Dumnezeu, el n-ar putea să facă aşa de mari minuni; el a trezit aşa de tare mînia lor, că ei i-au răspuns: „Tu care te-ai născut în păcate din pîntecele maicii tale, tu vrei să ne înveţi pe noi?" ce n-ar fi făcut ei, ce n-ar fi zis ei dacă el ar fi vorbit de la început cu aceste cuvinte? „Dacă este un păcătos, eu nu ştiu" adică, acum eu nu răspund la acelea, şi nu explic sentimentul meu; ceea ce ştiu eu foarte bine, ceea ce aş putea eu afirma acum, este că dacă acesta ar fi fost un păcătos, el n-ar fi făcut asemenea semne. Prin aceste cuvinte el înlătură orice bănuială şi despre persoana sa şi despre mărturia sa, făcînd să se vadă în mod clar că a povestit în mod simplu faptul aşa cum s-a petrecut, fără stricăciune, fără a adăuga nimic prin linguşire sau din complăcere. Cum ei nu puteau deci să întunece nici să împiedice un lucru împlinit, ei revin să cerceteze materia cu care s-a făcut această vindecare: şi fac ca şi un jucător care, căutînd foaia pierdută pe poştă se întorc pe atîta într-o parte pe atîtea în alta. Ei reiau primele răspunsuri şi încearcă să le strice prin întrebări dese, ei îi zic orbului: „Ce ţi-a făcut? Cum ţi-a deschis ochii?" (26). Ce răspunde el? Fiindcă i-a învins şi i-a încurcat, el nu le mai vorbeşte cu blîndeţe. Căci atîta cît a avut nevoie această faptă de cercetare şi de informare, el a povestit fapta cu multă reţinere şi cu modestie: dar după ce s-a făcut stăpîn, şi după ce a dobîndit asupra lor o victorie strălucită, el îi atacă din partea sa cu curaj şi cu îndrăzneală, şi le răspunde: „V-am spus cum şi n-aţi auzit? Ce voiţi să auziţi iarăşi? Nu cumva voiţi şi voi să vă faceţi ucenici ai Lui?" (27). Aţi văzut-o, această îndrăzneală cu care un sărac cerşetor le vorbeşte cărturarilor şi fariseilor? atît este de puternic adevărul, minciuna este slabă şi neputincioasă. Adevărul dintr-un om din rîndul poporului, face un

personaj strălucit şi mare; minciuna dimpotrivă, coboară şi din om mare îl face de nimic. Apoi, iată ceea ce vrea să spună orbul: Voi n-aţi fost atenţi de loc la ceea ce v-am vorbit eu, pentru aceasta nu voi vorbi mai mult, şi nu voi răspunde la întrebările voastre mincinoase şi zadarnice, pentru că nu mă ascultaţi pentru a învăţa adevărul, ci pentru a mă surprinde din cuvintele mele. „Nu cumva şi voi voiţi să vă faceţi ucenici ai Lui?" Deja orbul se uneşte cu ucenicii; căci acest cuvînt „şi voi" arată că el este ucenic al lui Iisus Hristos. El îi atacă apoi, şi-i ocărăşte destul de tare.

3. În sfîrşit, ştiind că nimic nu era mai capabil să-i înţepe în viu ca această întrebare „Nu cumva voiţi şi voi", el le-o adresează în mod expres pentru a-i învinge: în care acest orb arată un suflet ridicat, tare şi curajos, care disprețuieşte urîta lor ameninţare; el face să strălucească prin încrederea sa slava lui Iisus Hristos; el face să se vadă că cel pe care-l acoperă ei cu o mulţime de batjocuri este un om minunat, căci injuriile lor nu pot să-i dărîme faima lui; şi că aceste batjocuri nu slujesc decît să-i arate slava lui.

„Şi l-au ocărît şi i-au zis: Tu eşti ucenic al Aceluia, iar noi sîntem ucenici ai lui Moise" (28). Dar în ce? Voi vorbiţi fără temei. Voi nu mai sînteţi ucenici ai lui Moise pe cît ucenici ai lui Iisus Hristos: dacă voi aţi fi ucenici ai lui Moise, aţi fi la fel ucenici ai lui Iisus Hristos. Iată pentru ce le-a zis Mîntuitorul mai înainte: „Dacă aţi crede lui Moise, aţi crede şi în Mine, fiindcă despre Mine a vorbit acela" (Ioan 5,46); ei aveau aceste cuvinte mereu pe buze: „Noi ştim că Dumnezeu i-a vorbit lui Moise" (29). Dar cine v-a spus-o? Cine va învăţat? Părinţii noştri, răspund ei, ne-au învăţat. Dar cel care a zis că el era trimis de Dumnezeu, şi vorbeşte lucruri din cer, dovedind-o prin minuni, nu este mai vrednic de credinţă decît părinţii voştri? Şi ei nu ziceau: Noi l-am auzit pe Dumnezeu vorbindu-i lui Moise, ci „noi ştim". Ceea ce ştiţi voi fiindcă aţi auzit spunîndu-se, o evreilor, voi o credeţi, voi o asiguraţi şi ceea ce vedeţi cu ochii voştri, voi n-o credeţi atîta de considerabil nici aşa de vrednic de credinţă! Ceea ce vă spune Moise, n-aţi văzut-o, voi numai aţi auzit spunîndu-se: dar „lucrurile lui Iisus Hristos" voi nu le cunoaşteţi pentru că aţi auzit vorbindu-se despre ele, ci fiindcă le-aţi văzut cu proprii voştri ochi.

Ce răspunde orbul? „Tocmai în aceasta stă minunea că voi nu ştiţi de unde este şi El mi-a deschis ochii!" (30), cel care face asemenea semne: este de mirare că un om care nu se bucură de nici o demnitate printre voi, care nu este nici strălucit, nici celebru, poate să facă aşa de mari lucruri: în aşa fel că este vizibil că acesta este un Dumnezeu care n-are nevoie de nici un ajutor omenesc. „Şi noi ştim că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoşi" (31). Evreii spunînd mai înainte: „Cum poate un om păcătos să facă asemenea minuni?" (16).. orbul se întăreşte pe judecata pe care au făcut-o ei înşişi, şi le reaminteşte lor cuvintele. Această credinţă zice el, nu este comună şi mie şi vouă: ea este dreaptă, rămîneţi în ea. Remarcaţi bine prudenţa lui; el are mereu minunea în gura sa, fiindcă n-o putea nega; şi pe aceasta îşi întăreşte judecata sa. Observaţi, dragii mei ascultători, că la început, cînd zice el: „Dacă este un păcătos eu nu ştiu", el n-a spus-o

pentru a arăta o îndoială reală? Departe de noi acest gînd; căci ştia bine că Iisus nu era un păcătos.

Acum cînd timpul este potrivit şi cînd poate să vorbească în mod liber, vedeţi în ce fel răspunde el: „Şi noi ştim că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoşi; ci de este cineva cinstitor de Dumnezeu şi face voia Lui, pe acela îl ascultă" (31). Prin aceste cuvinte, nu numai el îl apără pe Iisus, şi-l arată lipsit de orice păcat, ci el dovedeşte că el este plăcut lui Dumnezeu, şi că el face lucrurile lui Dumnezeu. Cum evreii spuneau că ei îl cinstesc pe Dumnezeu, chiar pentru aceia adaugă el: „Şi face voia Lui". Nu este destul, zice el, să cunoşti pe Dumnezeu, ci trebuie să faci şi ceea ce porunceşte el. Apoi înalţă zicînd: „Niciodată nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naştere" (32). Dacă recunoaşteţi că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoşi, Iisus făcînd o minune şi o aşa minune, că nimeni niciodată n-a făcut una asemănătoare din propria voastră dovadă se vede că este evident şi arătat că Iisus i-a întrecut pe toţi în virtute, şi că puterea sa este mai mult decît omenească. Ce-i răspund ei lui? „În păcate te-ai născut tot şi tu ne înveţi pe noi? Şi l-au dat afară" (34). Atît cît se puteau ei linguşi că orbul va nega, ei l-au privit ca pe un om vrednic de credinţă, ca să-l poată face să vină înaintea lor de două ori. Căci dacă voi nu-l credeţi vrednic de crezut, pentru ce-l întrebaţi de două ori? Dar acest om spunînd adevărul cu îndrăzneală şi fără teamă, în loc să-i admire mai mult, el chiar atunci îl condamnă.

Dar ce înseamnă aceste cuvinte: „În păcate te-ai născut tot"? Că ei îi reproşează boala lui dinainte, ca şi cum ei i-ar zice: „Tu te-ai născut în păcate din primii tăi ani": şi ei îi fac această mustrare ca şi cum pentru aceia s-ar fi născut el orb: judecată cu totul contrară adevărului şi totodată nedreaptă. Pentru care voind Iisus Hristos să-l mîngîie, zice: „Spre judecată am venit în lumea aceasta, pentru ca cei care nu văd să vadă, iar cei care văd să fie orbi" (39).

„În păcate te-ai născut tot". Şi ce a răspuns el? A spus el o părere care-i era proprie şi particulară? Sau mai scurt nu este acesta sentimentul comun pe care l-a arătat el, zicînd: „Noi ştim că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoşi". N-a spus el simplu ceea ce aţi spus voi înşivă? „Şi l-au dat afară". L-aţi auzit voi bine pe acest predicator al adevărului, şi n-aţi recunoscut că sărăcia lui n-a ars filozofia lui? Remarcaţi cum a suferit el de la început batjocurile şi injuriile? Remarcaţi voi în ce fel şi cu cîtă putere a dat el mărturie pentru adevăr prin cuvintele sale şi prin faptele sale? Dacă acest orb care nu l-a văzut pe Iisus Hristos a arătat atîta curaj şi noi să arătăm tăria noastră şi curajul.

OMILIA 59

„Şi l-au dat afară. Auzind Iisus că l-au dat afară şi aflîndu-l, i-a zis: Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu? El a răspuns şi a zis: Şi cine este, Doamne ca să cred în El?" (Cap.9 Vers.35-Cap.10, Vers.13).

1. Iisus Hristos vine înaintea orbului din naştere ca pentru a-l lăuda pentru mărturisirea sa curajoasă, el îi dă un nou har.
2. După care semne diferite se cunoaşte hoţul şi păstorul.
3. Iisus este adevăratul Păstor şi adevăratul Hristos.

1. Dumnezeu îi cinsteşte mai ales pe cei care, pentru adevăr şi mărturisirea numelui lui Iisus Hristos, suferă ceva rău sau ceva batjocoritor. Căci, precum este adevărată păstrarea bogăţiilor pierzîndu-le pentru Dumnezeu, şi a iubi viaţa sa urînd-o în această lume (Ioan 12,25); la fel înseamnă a-şi aduna comoară de slavă fiind aici înconjurat de batjocuri. Aşa a fost soarta orbului: evreii l-au alungat din templu, şi Domnul templului l-a primit. El a fost alungat dintr-o adunare stricată, şi a aflat izvorul mîntuirii: el a fost necinstit prin cei ce-l necinsteau pe Iisus Hristos, şi Domnul îngerilor l-a cinstit: acelea sînt răsplăţile celor ce apără adevărul. Aşa noi înşine, după ce ne-am desprins de bogăţiile de aici de jos, dobîndim bunătăţile cereşti; dacă sîntem înconjuraţi de batjocuri pentru sfîntul nume al lui Dumnezeu şi dacă am dat săracilor bogăţiile noastre vom fi cinstiţi şi aici jos şi acolo sus. Iisus l-a întîlnit pe orb imediat ce l-au alungat din templu. Evanghelistul vrea să spună că Iisus vine în mod expres ca să se întîlnească cu el. Şi priviţi răsplata pe care i-o dă: el îi dă cel mai mare din toate bunurile, căci i se face cunoscut lui, care nu-l cunoştea de loc mai înainte, şi îl asociază cu ucenicii săi.

Pentru voi, dragii mei ascultători, vă rog să vedeţi în ce fel evanghelistul face să se cunoască graba lui Iisus Hristos şi înţelepciunea de care se foloseşte el; Iisus zicîndu-i orbului: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?" Orbul răspunde: „Şi cine este Doamne?" căci el nu-l cunoştea încă cu toate că l-a vindecat, căci el era orb înainte de a fi primit binefacerea vindecării sale; şi după ce şi-a dobîndit vederea a fost tras într-o parte şi-n alta de aceşti turbaţi. Iisus deci, ca şi grecul Agonotet, primeşte pe acest atlet care iese din luptă victorios şi triumfător. Şi ce îi zice el? „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?" ce vrea să spună aceia? După ce s-a luptat aşa de mult împotriva evreilor, după atîtea cuvinte pe care le-a zis pentru apărarea adevărului, Iisus îl întreabă dacă crede; aceasta nu fiindcă el nu ştie, ci fiindcă voia să se facă cunoscut, şi să arate cît cinsteşte el credinţa acestui om. O aşa de mare mulţime de popor, zice el, m-a încărcat cu batjocuri, eu nu mă îngrijorez de loc; singurul lucru pe care-l doresc este ca tu să crezi în mine, căci un singur om care face voia lui Dumnezeu, valorează mult mai mult decît o mulţime de bîrfitori „Unul valorează mai mult decît o mie" zice Eclesiastul. „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?" Iisus Hristos îl întreabă ca şi cum el ar fi Fiul lui Dumnezeu, el care este prezent în faţa ochilor săi şi începe prin a-i inspira dorinţa de a-l cunoaşte. Căci el nu i-a zis: crezi, imediat; ci l-a întrebat pentru credinţa lui. Ce răspunde deci? „Şi cine este, Doamne, ca să cred în El?" Răspunsul unui om care doreşte şi aşteaptă cu căldură, el nu-l cunoaşte pe acela pentru care a vorbit atîta, şi în aceia vă face să cunoaşteţi măreţia iubirii sale pentru adevăr: nici favoarea, nici

interesul nu l-a făcut să vorbească, pentru că nu l-a văzut încă pe binefăcătorul său.

„Şi a zis Iisus: L-ai şi văzut! Chiar cel Care vorbeşte cu tine Acela este" (37). El nu zice: eu sînt; folosindu-se încă de protejare zice: „L-ai şi văzut". Aceste cuvinte erau întunecate, pentru aceasta adaugă mai clare, şi zice: „Cel Care vorbeşte cu tine". Orbul a răspuns: „Cred Doamne. Şi s-a închinat Lui" (38). Mîntuitorul nu numai că nu i-a zis: Eu sînt care te-am vindecat, eu sînt care-ţi vorbesc: du-te şi te spală în scăldătoarea Siloamului; ci trecînd în aceste lucruri sub tăcere îi zice. Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?". Pentru care orbul s-a aruncat înaintea lui şi i s-a închinat cu o dovadă mare de iubire: ceea ce au făcut o parte mică din cei pe care i-a vindecat, ca şi leprosul şi alţii cîţiva. Iisus îi descopere apoi puterea sa divină; căci, ca să nu se creadă că acelea erau simple cuvinte, el adaugă şi mărturia faptelor. Şi cum orbul era încă culcat înaintea picioarelor lui pentru a i se închina, el adaugă: „Spre judecată am venit în lumea aceasta, pentru ca cei care nu văd să vadă, iar care văd să fie orbi" (39). Sfîntul Pavel spune acelaşi lucru: „Ce vom zice deci? Că păgînii care nu căutau dreptatea au dobîndit dreptatea, însă dreptatea din credinţă; Iar Israel, urmînd legea dreptăţii n-a ajuns la legea dreptăţii" (Rom. 9,30,31).

Cînd a zis Iisus Hristos: „Spre judecată am venit în această lume" el l-a întărit pe orb în credinţă, şi i-a invitat pe cei ce-l urmau, să ştie pe farisei. Şi acest cuvînt: „spre judecată", înseamnă un chin mai mare; prin aceia arată că cei ce-l condamnau pe el erau ei înşişi condamnaţi şi că cei ce-l numeau un păcătos erau ei înşişi în păcat. Mai mult, Mîntuitorul declară aici că se pot primi două feluri de vederi, şi două orbiri: una simţită şi alta duhovnicească. Atunci unii din cei ce-l urmau i-au zis: „Nu cumva şi noi sîntem orbi?" (40). Şi cum cu altă ocazie au zis: „Noi n-am fost niciodată robi nimănui" (Ioan 8,33) şi: „Noi nu sîntem născuţi din desfrînare" (Ibid. 41): acum ei la fel n-au ochi şi urechi decît pentru lucrurile sensibile, şi aceia este orbirea pentru care vor roşi. După care Iisus Hristos, pentru a-i face să cunoască, că ar fi mai bine pentru ei ca să fie orbi decît să vadă, le zice: „Dacă aţi fi orbi n-aţi avea păcat" (41). Evreii privind ca blestem boala de a fi orbi, Iisus Hristos întoarce vorbirea sa împotriva lor, şi le zice: chiar aceia vă va face mai puţin vinovaţi, şi voi n-aţi fi aşa de aspru pedepsiţi. Astfel Mîntuitorul înlătură întotdeauna sentimentele omeneşti şi trupeşti, şi ridică sufletul insuflîndu-i gînduri mari şi minunate. Voi spuneţi deci acum că vedeţi. Cum Iisus Hristos le-a spus altădată: Voi spuneţi că el este Dumnezeul vostru; la fel le spune aici: „Dar acum ziceţi: că vedeţi; căci cu adevărat nu vedeţi". Aici Iisus Hristos le arată evreilor că ceea ce priveau ei ca un subiect foarte mare de slavă şi de laudă, va fi pricina unei pedepse aspre la care vor fi condamnaţi. El mîngîie pentru orbirea lui pe orbul din naştere. Apoi vorbeşte despre orbirea lor; căci, de teamă ca ei să nu spună: dacă noi nu te urmăm, dacă nu te credem, aceasta nu este din cauză că noi sîntem orbi, ci fiindcă ne temem de tine ca de un înşelător; el nu le vorbeşte decît despre acest subiect.

2. Şi nu fără motiv a arătat evanghelistul că, cîţiva dintre fariseii, care erau cu Iisus, au înţeles aceste cuvinte şi i-au zis: „Nu cumva şi noi sîntem orbi?“ Aceasta pentru a face să se vadă că erau aceiaşi care s-au retras mai înainte să-l urmeze, şi care au aruncat cu pietre în el. Căci unii îl urmau prin felul de a cîştiga; la fel şi ei îl părăseau şi se întorceau uşor împotriva lui. Prin ce dovedeşte Iisus Hristos că el nu este un înşelător şi un şarlatan, ci păstorul? O face punîndu-le pe unele împotriva altora şi pe semnele păstorului şi pe ale şarlatanului, prin care le dă mijlocul de a cunoaşte adevărul şi de a-l cerceta. Şi mai întîi, el arată ce este furul şi tîlharul, spunînd aşa chiar prin Scripturi.

„Adevărat, adevărat zic vouă: Cel care nu intră pe uşă în staulul oilor, ci sare pe aiurea, acela este fur şi tîlhar“ (Cap. 10,1). Vedeţi fraţilor semnele tîlharului: mai întîi, el nu intră ziua, nici pe faţă; în al doilea rînd, el nu intră prin autoritatea Scripturilor, căci, a intra prin Scripturi, înseamnă a intra prin uşă. Apoi, Mîntuitorul îi arată aici pe proorocii mincinoşi, pe păstorii falşi, care au fost înainte de el, şi pe cei care trebuie să-l urmeze: Antihrist, falşii hristoşi, Iuda, Teuda (Fap. 5,36) şi toţi ceilalţi din această specie; şi cu dreptate numeşte el Scripturile uşă. Acestea sînt care ne duc la Dumnezeu şi ni-l fac cunoscut: ele sînt care le fac pe oi: acestea sînt care le păzesc şi care le închid intrarea lupilor. În sfîrşit, Scripturile ca o poartă sigură, îi împiedică pe eretici să intre, garantîndu-ne păstrarea a tot ceea ce voim noi să păstrăm, şi păzindu-ne de orice rătăcire. Şi dacă nu deschidem noi înşine această uşă, duşmanii noştri nu vor putea să ne prindă uşor. Prin acelea vom deosebi şi-i vom cunoaşte pe cei ce sînt păstori adevăraţi, şi pe cei ce nu sînt. Dar ce înseamnă acest cuvînt: „În staul“? el face aluzie la oi şi la păzirea lor. Căci, cel ce nu intră prin sfînta Scriptură, ci urcă prin alt loc, adică, cel care-şi alege un alt drum decît cel pe care l-a arătat Scriptura şi ni l-a descris, acela, zic eu este un hoţ.

Nu vedeţi fraţilor, că Iisus Hristos, invocînd mărturia Scripturilor, arată în acest fel unirea sa cu Tatăl? pentru aceasta le zicea evreilor: „Cercetaţi Scripturile“ (Ioan 5,39); pentru aceasta l-a luat pe Moise ca martor, şi la fel pe toţi proorocii. „Toţi cei ce-i ascultă pe proroci vor veni la Mine zice el“. Şi: „Căci dacă aţi fi crezut pe Moise M-aţi fi crezut şi pe Mine“ (Ioan 5,46). Dar aici zice aceste lucruri în mod metaforic. Şi atunci cînd zice: „Care intră prin altă parte“, el i-a numit pe cărturari, care călcau legea, învăţînd învăţături omeneşti ca adevărată învăţătură şi prescripţii ale Domnului. Iisus Hristos le face o mustrare, zicînd: „Şi nimeni dintre voi nu ţine legea“ (Ioan 7,19). Divinul Mîntuitor a spus foarte bine: „Care urcă şi nu care intră: ceea ce arată fapta unui hoţ care face eforturile sale pentru a trece un zid şi nu încetează de a se expune la pericole. Vedeţi acest portret al hoţului? Dar acum învăţaţi ceea ce înseamnă păstor. „Iar cel care intră pe uşă păstor este oilor“ (2). Acestuia portarul îi deschide şi oile ascultă de glasul lui şi oile sale le cheamă pe nume şi le mînă afară“ (3). Şi cînd le scoate afară pe toate ale sale, merge înaintea lor şi oile merg după el, căci cunosc glasul lui“ (4). Iisus Hristos a făcut portretul păstorului şi al furului; vedeţi în ce fel le aplică cuvintele care urmează: „Acestuia portarul îi deschide“. El

continuă cu metafora pentru a da mai multă forță și energie cuvintelor sale. Căci dacă vreți să examinați în mod deosebit fiecare termen din parabola sa, nimic nu ne împiedică să-l înțelegem pe Moise sub acest nume de portar, căci lui i-a descoperit Dumnezeu tainele sale; vocea lui o ascultă oile, „și el le cheamă pe oile sale după numele lor". În sfîrșit, cum cărturarii și fariseii îl numeau adesea pe Mîntuitorul un înșelător, și întăreau poporul prin necredința lor, zicînd: „Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpetenii sau dintre farisei?" (Ioan 7,48), el îi face să vadă și zice că nu este un înșelător fiindcă ei îl cred așa, ci ei trebuie să fie numiți înșelători și răi, fiindcă ei nu-l ascultă și nu cred în el; și la fel pentru acest motiv, ei sînt pe drept alungați din staul. Dacă este pentru păstor să intre prin poarta cea adevărată, și dacă Iisus a intrat prin aceia, toți cei ce-l vor urma vor putea fi oile lui; cei ce dimpotrivă s-au separat, nu i-au făcut pentru aceia rău păstorului, ci și-au făcut lor separîndu-se de adunarea oilor. Căci dacă se numește pe sine ușă, nu vă tulburați;: el se numește pe sine însuși și păstor și oaie după diferitele funcții pe care și le atribuie. Astfel atunci cînd ne oferă pe noi Tatălui său, el se numește ușă; cînd poartă grijă de noi, el se numește păstorul. Și își zice păstor, ca să nu credeți că a ne oferi pe noi Tatălui său, acesta ar fi tot lucrul său.

„Și oile ascultă de glasul lui și oile sale le cheamă pe nume și le mînă afară". „Și cînd le scoate afară pe toate ale sale, merge înaintea lor"- Deși în obiceiul comun, se întîmplă tocmai contrarul, păstorii merg după oi. Dar Iisus Hristos, pentru a arăta că el îi va duce pe toți oamenii la adevăr, lucrează tocmai contrar obiceiului păstorilor; la fel ca atunci cînd a făcut să iasă oile sale, el nu le-a depărtat de lupi (Mt. 10,16) ci le-a trimis în mijlocul lor: grija păstorească la divinul păstor este cu totul diferită față de a noastră; este de altfel cu totul admirabilă.

3. Apoi, mi se pare că orbul este desemnat aici, pentru că Iisus l-a chemat atunci cînd era în mijlocul evreilor, și acesta a auzit glasul lui și l-a recunoscut. „Iar după un străin, ele nu merg, ci vor fugi de la el, pentru că nu cunosc glasul străinilor" (5). În acest loc Iisus Hristos vorbește despre cei ce l-au urmat pe Teuda sau pe Iuda (Fap. 5,36) despre care este scris că toți cei ce au crezut în ei, s-au risipit, sau și despre hristoșii falși care vor trebui să-i înșele pe mulți oameni după aceia. Și de teamă ca fariseii să nu zică, că el era unul din aceștî falși hristoși face să se vadă că el era cu totul deosebit de ei.

Prima deosebire pe care o aduce el constă în aceia că doctrina sa provenea din Scripturi, și că prin aceia le conducea el pe oile sale: ori, ceilalți nu făceau la fel. Oile sale n-au crezut în el numai atunci cînd trăia, ci și după moartea sa; pe cînd celelalte oi s-au separat în mod continuu de păstorii lor. Noi putem să mai adăugăm încă, ceea ce nu este de puțină însemnătate; este că aceștî falși hristoși, aceștî profeți falși lucrau ca niște tirani, făceau tot ceea ce puteau pentru a îndemna poporul la revoltă: dar Iisus Hristos era așa de departe de această purtare, că fuge atunci cînd poporul voia să-l facă rege (Ioan 6,15); și atunci cînd vin să-l întrebe dacă este îngăduit să plătească dajdie cezarului, el răspunde că trebuie s-o

plătească (Mt. 22,17) şi a plătit-o el însuşi (Ibid. 17,26). Mai mult, el a venit pentru mîntuirea oilor, ca ele să aibă viaţă şi s-o aibă din belşug (Ioan 10,10); dar alţii chiar le-au luat viaţa aceasta prezentă. Aceia le-au trădat pe oile care s-au încrezut în ei, şi au luat-o la fugă; dar Iisus Hristos a rămas aşa de tare, şi i-a apărat cu atîta curaj, încît şi-a dat viaţa sa pentru ele. Aceia au suferit împotriva voii lor şi a inimii lor; dar Iisus Hristos n-a suferit nimic decît liber şi în mod voit.

„Această pildă le-a spus-o Iisus, dar n-au înţeles ce înseamnă cuvintele Lui" (6). Pentru ce le vorbea el într-un fel întunecos? O făcea pentru a-i face mai atenţi. Dar imediat după aceia el ia orice întuneric prin aceste cuvinte: „Eu sînt uşa, de va intra cineva prin Mine, se va mîntui, şi va intra şi va ieşi şi păşune va afla" (9) adică el va trăi în linişte şi în libertate. Iisus Hristos numeşte aici păşune hrana oilor, şi puterea şi autoritatea pe care le-o dă lor: adică oaia rămîne în staul, şi nimeni n-o va putea face să iasă. Şi aceia li s-a întîmplat apostolilor, care intrau şi ieşeau ca nişte stăpîni ai lumii întregi, şi nimeni n-a putut să-i mai alunge. „Toţi cîţi au venit mai înainte de Mine sînt furi şi tîlhari, dar oile nu i-au ascultat" (8). Iisus Hristos nu vorbeşte acolo despre prooroci, cum o pretind ereticii; căci oile i-au ascultat, şi prin ei au crezut în Iisus Hristos, toţi cei care au crezut în el; ci el vorbeşte despre Teuda, despre Iuda, şi despre alţi înşelători. Mai mult aceste cuvinte: oile nu i-au ascultat, el le zice spre lauda oilor. Ori, niciodată el nu-i laudă pe cei ce nu i-au ascultat pe profeţi; dimpotrivă îi disprețuieşte şi-i mustră foarte aspru: de unde se vede că despre aceşti înşelători zice Mîntuitorul că oile nu i-au ascultat.

„Furul nu vine decît să fure şi să junghie şi să piardă. Eu am venit ca viaţă să aibă şi mai mult să aibă" (10). Precum s-a întîmplat în răzvrătirea lui Teuda, în care toţi au fost stîrpiţi şi măcelăriţi. „Eu am venit ca viaţă să aibă şi mai mult să aibă". Ce este aceasta vă rog o viaţă din belşug? Este împărăţia cerurilor. Dar el n-o arată încă, şi se foloseşte de numele de viaţă ca arătînd un nume care lor le este cunoscut. „Eu sînt păstorul cel bun, Păstorul cel bun îşi pune viaţa pentru oi" (11). Aici în sfîrşit Iisus Hristos vorbeşte despre patima sa, face să se vadă că va suferi pentru mîntuirea lumii şi că nu va merge la moarte în ciuda sa.

După aceia dumnezeiescul Mîntuitor aduce încă un mijloc de a-l recunoaşte pe păstor şi pe năimit. „Păstorul cel bun îşi pune viaţa pentru oi. Iar cel plătit şi cel care nu este păstor, şi ale cărui oi nu sînt ale lui, vede lupul venind şi lasă oile şi fuge; şi lupul le răpeşte şi le risipeşte" (12). Prin aceste cuvinte Iisus Hristos arată că el este egal cu Tatăl său în putere şi în autoritate; căci el însuşi este păstorul, căruia îi aparţin oile. Nu vedeţi dragii mei ascultători, că în parabole Iisus Hristos vorbeşte într-un fel mai înalt, fiindcă vorbirea este mai ascunsă şi mai tainică, şi nu dă ocazie ascultătorilor să critice, „Cel plătit vede lupul venind şi lasă oile şi fuge; şi lupul le răpeşte şi le risipeşte". Aceia au făcut falşii hristoşi; dar adevăratul Hristos a făcut tocmai contrarul; atunci cînd l-au prins, el a zis: „Deci dacă Mă căutaţi pe Mine, lăsaţi pe aceştia să se ducă, ca să se împlinească cuvîntul spus de El: Dintre cei pe care Mi i-ai dat, n-am pierdut pe niciunul"

(Ioan 18,8,9). Se poate înțelege în acest loc lupul duhovnicesc, căruia Iisus Hristos nu i-a îngăduit să răpească oile. Acela nu este numai un lup, ci încă şi un leu: „Diavolul umblă răcnind ca un leu, căutînd pe cine să înghită" (1 Petru, 5,8). El este şarpele şi dragonul: „Călcați peste şerpi şi peste scorpii" (Luc. 10,19).

OMILIA 60

„Eu sînt Păstorul cel bun şi cunosc pe ale Mele şi ale Mele Mă cunosc pe Mine.- Precum Mă cunoaşte Tatăl şi Eu cunosc pe Tatăl. Şi viața Mea o pun pentru oi" (Cap.10 Vers. 14,15- Vers.21).

1. Despre păstorii răi. Egalitatea Fiului cu Tatăl afirmată din nou.
2. Aluzie la chemarea neamurilor. Cum are Iisus Hristos putere să-şi părăsească viața sa şi s-o ia din nou.

3. Se ridică printre evrei o împotrivire cu privire la Iisus Hristos; minunata răbdare a lui Iisus Hristos.

4,5-6. Să-l imităm pe Iisus Hristos, el este modelul nostru: să urmăm exemplele de bunătate şi de răbdare pe care ni le-a dat el. Datoria ucenicilor săi: blîndețea şi răbdarea. Durerea pentru păcate întrece orice durere. O inimă înfrîntă nu se ocupă decît de durerea sa, şi nu este bănuită de nici o patimă. Această viață este o vreme de lacrimi şi de plîns. Se rîde de adevărurile pe care le vesteşte un propovăduitor. Se păcătuieşte, şi rămîne în păcatul lui, şi cade în gheenă cel ce şi-a aprins-o singur. Să-i dăm să mănînce şi să bea lui Iisus Hristos, nu cîteva zile, ci atîta vreme cît sîntem în lumea aceasta. Exemplul fecioarelor nebune, scoase de la nuntă. Să ne facem o provizie de ulei foarte mare, să dăm cu lărgime de inimă săracilor. Să fim milostivi către aproapele nostru atîta cît este cu putință. Mila cea mare, să dăm din ceea ce ne este necesar nouă. A nu face milostenie înseamnă a ne pierde orice nădejde de mîntuire: tot credinciosul care crede în Dumnezeu, oricine ar fi el are dreptul să ia parte la toate bunurile noastre. Obligațiile creştinului sînt uşor de îndeplinit. Cu cît sînt mai uşoare poruncile Mîntuitorului, cu atît vor fi mai mari chinurile celor ce nu le păzesc. Să-i vizităm pe cei închişi în închisoare; descrierea tristă a stării lor şi a suferințelor lor: nimic nu este mai capabil ca aceasta să înmoaie inima şi s-o facă să se gîndească la judecățile lui Dumnezeu. Puterile vin de la Dumnezeu (stăpînirile): Domnul le-a încredințat păzirea şi siguranța legilor. Teama şi pedepsele sînt necesare pentru a-i reține pe oameni. Folosul care se scoate din vizitarea celor închişi: şi dimpotrivă pericolul ce li se întîmplă celor ce merg la teatru. Cel ce va urma în această lume filozofia cea sănătoasă, va auzi în lumea cealaltă cuvinte mîngîietoare. Omenia şi iubirea față de prizonieri.

Să nu cercetăm asprimea pe care o arată alții, ci numai ceea ce am făcut noi înşine. Sînt cîteodată şi oameni buni în închisoare: Iosif este un

exemplu. Bunătatea lui Iisus Hristos în primirea păcătoşilor. modelul omeniei pe care trebuie s-o avem faţă de ei. Sînt înafara închisorii oameni, mult mai mari hoţi decît cei ce sînt închişi. Adesea se fură puţin, şi prin obicei, ceea ce n-ar voi să fure în gros. A nu da preţul drept al unei neguţătorii sau a ceea ce prisoseşte, înseamnă a fura. Să nu ne facem judecătorii altora, ci numai ai noştri. Ceea ce a făcut Dumnezeu pentru noi, chiar atunci cînd eram încă fii ai mîniei, ne învaţă ceea ce trebuie să facem noi pentru mîntuirea aproapelui nostru. Este mai mare slavă şi mai mare cinste în a primi un sărac în casă şi un răutăcios, decît a-l primi pe unul mai mare, un om înstărit, pentru ce. Marea răsplată pentru cei ce merg să mîngîie pe prizonieri.

1. Este o încercare mare păzirea Bisericii, o primejdie mare care are nevoie de multă înţelepciune şi de un curaj ca cel despre care vorbeşte Iisus Hristos, acela ca să-şi dea viaţa pentru oile sale, ca niciodată să nu le părăsească, ca să fie tare şi ca să stea cu curaj în faţa lupului. În aceia se deosebeşte păstorul de mercenar. Acesta se îngrijeşte puţin de oile sale, şi nu veghează decît pentru propriul său interes; dar celălalt se uită pe sine însuşi, şi veghează în mod unic numai la mîntuirea turmei sale.

Iisus Hristos deci, după ce l-a caracterizat pe păstor, vorbeşte de două feluri de păstori care dăunează turmei; despre hoţ, care nu caută decît să răpească oile, decît să le sugrume, şi despre cel care nu le pierde el însuşi, dar care nu respinge şi nu-l alungă pe hoţ. Prin acelea îl arată pe Teuda; în persoana acestuia el îi arată pe învăţătorii evreilor, care nu aveau nici un interes pentru turma care li s-a încredinţat: pentru aceasta cu multă vreme înainte le-a reproşat Ezechiel zicîndu-le: „Vai păstorilor lui Israel! Nu se pasc oare pe ei înşişi? Păstorii oare nu pasc şi turmele lor?“ (Ezech. 34,2). Dar păstorii lui Israel făceau tocmai contrarul, ceea ce este o răutate extremă şi izvorul tuturor celorlalte rele. Iată pentru ce zice profetul: Ei nu aduc la turmă oile care s-au rătăcit, pe cele care s-au pierdut nu le caută; nu leagă rănile celor ce s-au rănit; ei nu lucrează să întărească şi să vindece pe cele slabe şi bolnave, fiindcă se pasc pe ei înşişi, şi nu pe turma lor (Ezech. 34,4).

Sfîntul Pavel spune acelaşi lucru cu alte cuvinte: „Toţi caută propriile lor interese şi nu pe cele ale lui Iisus Hristos“ (Filip. 2,21); şi iarăşi: „Ca nimeni să nu caute propria sa plăcere ci binele aproapelui“ (1 Cor. 10,24) Iisus Hristos se desparte de aceste două feluri de păstori, de cei ce se înfing în această slujire pentru a pierde turma, cînd zice: „Eu am venit ca oile mele viaţă să aibă şi să aibă mai mult“ (10); şi de cei ce se îngrijesc că le răpeşte lupul oile, şi nu le părăsesc dîndu-şi dimpotrivă viaţa lor pentru mîntuirea oilor. Atunci cînd evreii căutau să-l facă să moară, el nu s-a oprit să înveţe şi să predice, el nu i-a părăsit pe ucenicii săi; ci a rămas tare şi a vrut să sufere moartea. Pentru aceasta peste tot zice: „Eu sînt Păstorul cel bun“.

Apoi, cum nu se vedea dovada că el înainta, căci aceasta nu a fost decît scurtă vreme după cuvîntul său: „Eu îmi dau viaţa“ că a avut împlinirea lui, şi acesta: „Ca viaţă să aibă şi mai mult să aibă“, pe care nu trebuiau s-o

aibă decît după moartea sa; ce face el? El întăreşte un lucru prin altul: dîndu-şi propria sa viaţă, dovedeşte de asemenea că el dă viaţă, şi aceia ne învaţă sfîntul Pavel; căci el zice: „Dacă încă pe cînd noi eram potrivnici lui Dumnezeu, noi am fost împăcaţi cu el prin moartea Fiului său, cu atît mai mult acum fiind împăcaţi cu el, ne vom mîntui" (Rom. 5,10). Şi altădată: „Dacă el nu l-a cruţat pe propriul său Fiu, ci l-a dat la moarte pentru noi toţi, ce nu ne va da el după ce ni l-a dat pe el nouă?" (Rom. 8,32).

Dar acum, cum de nu-i fac mustrare evreii lui Iisus Hristos, şi nu-i zic ca şi mai înainte: „Tu mărturiseşti despre tine însuţi deci mărturia ta nu este adevărată"? (Ioan 8,13). Aceasta fiindcă el i-a obligat adesea să tacă, şi că minunile pe care le-a făcut el îi dădeau mai mare libertate faţă în faţă cu ei.

După aceia, zicînd cele de mai sus: „Oile ascultă glasul lui şi-l urmează"; de teamă ca unii să nu întrebe: şi ce-i interesează aceia pe cei ce nu cred? fiţi atenţi la ceea ce adaugă: „Şi cunosc pe ale Mele şi ale Mele Mă cunosc pe Mine". Apostolul a spus la fel: „Nu a lepădat Dumnezeu pe poporul Său pe care mai înainte l-a cunoscut" (Rom. 11,2). Şi Moise: „Domnul cunoaşte pe cei ce sînt ai lui" (Num. 16,5: Tim. 2,19). Eu vorbesc despre aceia zice Iisus Hristos, pe care i-am cunoscut în preştiinţa mea. Şi pentru a-i împiedica să zică că gradul de cunoaştere este egal, priviţi cu cîtă grijă corectează el, prin ceia ce urmează, falsa idee care se putea forma: „Eu cunosc oile Mele, zice el, şi ale Mele Mă cunosc pe Mine": dar aceste cunoaşteri, a mea şi a oilor, nu sînt egale. Şi unde este egalitate de cunoaştere? În Tatăl meu şi în Mine, căci: „Precum Mă cunoaşte Tatăl şi Eu cunosc pe Tatăl. Şi viaţa Mea o pun pentru oi" (15). În sfîrşit, dacă Mîntuitorul n-ar fi vrut s-o dovedească aceia, pentru ce ar fi adăugat ceia ce urmează imediat? Precum el se amestecă adesea cu mulţimea, de teamă ca să nu se gîndească, că el îl cunoştea pe Tatăl său numai într-un fel omenesc, el a adăugat: „Precum Mă cunoaşte pe Mine Tatăl şi Eu cunosc pe Tatăl". Eu îl cunosc tot aşa de desăvîrşit pe Tatăl precum mă cunoaşte el pe mine. Iată pentru ce zicea: „Nimeni nu cunoaşte cine este Fiul fără numai Tatăl; nici cine este Tatăl, fără numai Fiul" arătînd prin aceia o cunoaştere care-i este proprie şi particulară, şi aceia pe care nimeni nu poate s-o atingă.

„Eu îmi dau viaţa Mea". Iisus Hristos o repetă adesea, pentru a arăta că el nu este un înşelător, pentru că sfîntul Pavel, pentru a face să se vadă că el este un învăţător şi un stăpîn adevărat, şi pentru a-i ruşina pe profeţii mincinoşi, se arată în chinurile şi pericolele pe care le-a învins, zicînd: „În bătăi peste măsură, la moarte adeseori" (2 Cor. 11,23). Iisus Hristos zicînd: Eu sînt lumina, eu sînt viaţa, cei nebuni l-ar fi putut privi ca pe un om mîndru care nu vorbea decît pentru a se înălţa mai presus de alţii; dar zicînd: eu vreau să mor, el nu-şi atrăgea invidia nimănui. Chiar pentru aceia nu-i zic evreii acum: „Tu mărturiseşti despre tine însuţi, deci mărturia ta nu este adevărată". Prin acest cuvînt, el arăta infinita sa chemare, el care voia să se dea la moarte chiar pentru cei ce-l ucideau cu pietre.

2. Pentru aceasta dumnezeiescul Mîntuitor le vorbeşte foarte apropiat despre neamuri: „Am şi alte oi care nu sînt din staulul acesta. Şi pe acelea

trebuie să le aduc şi vor auzi glasul Meu şi va fi o turmă şi un păstor" (16): Iisus Hristos se foloseşte de acest cuvînt, nu pentru a arăta o nevoie, ci pentru a arăta că ceia ce promite el se va împlini fără greşeală; este ca şi cum ar zice: Pentru ce vă miraţi voi că aceşti oameni sînt gata să mă urmeze, de aceia că oile mele ascultă de glasul meu? Atunci cînd le veţi vedea şi pe altele că mă urmează şi ascultă glasul meu, atunci va trebui să vă miraţi şi mai mult. Dar dacă zice: „Care nu sînt din staulul acesta", nu vă tulburaţi,: deosebirea nu este decît în lege, după aceste cuvinte ale sfîntului apostol Pavel: „Tăierea împrejur nu este nimic şi netăierea împrejur nu este nimic" (I Cor. 7,19). „Şi pe acelea trebuie să le aduc". Iisus Hristos arată că unele şi altele sînt toate risipite şi amestecate împreună, neavînd păstor, fiindcă păstorul cel bun nu venise încă. După care vesteşte că ele vor fi toate împreună: „Şi va fi o turmă şi un păstor". Această unitate, Sfîntul Pavel a arătat-o la fel, zicînd: „Ca să fie un singur om din cele două neamuri".

„Pentru aceasta Mă iubeşte Tatăl, fiindcă Eu îmi pun viaţa Mea ca iarăşi să o iau" (17). Este oare ceva mai smerit ca acest cuvînt? aceasta din cauza noastră, căci murind pentru noi trebuie să se facă Domnul iubit. Ce oare! Spuneţi-mi, dragii mei ascultători, mai înainte Iisus Hristos nu era iubit? oare numai de azi începe să-l iubească Tatăl său? oare noi am fost începutul şi legătura acestei iubiri? Meditaţi bine la modul în care Mîntuitorul se potriveşte la slăbiciunile noastre? Prin aceste cuvinte ce vrea să dovedească? Cum evreii îi făceau aceste reproşuri: că era străin de Tatăl şi un înşelător, că a venit pentru răul nostru şi pentru ruinarea noastră, el zice: Dacă nu este nimic în voi care să mă îndemne să vă iubesc, aceasta cu atît mai puţin mă îndeamnă: este că voi sînteţi iubiţi de Tatăl meu precum sînt eu însumi, şi că motivul acestei iubiri, este că eu mor pentru voi. Mai mult, el vrea să ne facă să vedem că nu merge la moarte în ciuda voinţei sale: căci dacă nu murea în mod voluntar şi fiindcă el voia aceasta, cum va fi moartea sa o legătură a dragostei? El vrea să ne arate că aceia este voinţa Tatălui său. Apoi, dacă ceea ce zice Mîntuitorul aici, o spune cu un limbaj omenesc, nu vă miraţi: noi v-am explicat adesea motivul, şi nu mai este nevoie să-l repetăm.

„Eu îmi pun viaţa Mea ca iarăşi să o iau. Nimeni n-o ia de la Mine, ci Eu de la Mine însumi o pun. Putere am ca să o pun şi putere am iarăşi să o iau. Această poruncă am primit-o de la Tatăl Meu" (18). Cum arhiereii, şi bătrînii poporului au ţinut adesea sfat pentru a găsi un mijloc de a-l omorî (Mt. 26,3,4), Iisus le zice: Înafară de consimţirea mea, grijile voastre sînt inutile: şi confirmă faptul cel mai îndepărtat prin cel mai apropiat, adică să ştim; învierea sa prin moartea sa cu totul voluntară, şi aceia este uimitor şi vrednic de admiraţia noastră: căci aceste două lucruri sînt în mod egal noi şi extraordinare.

Să fim deci atenţi la ceea ce zice Iisus Hristos: „Putere am ca să o pun viaţa Mea". Şi cine n-are această putere să-şi pună viaţa sa? Fiecare poate să se omoare; dar nu aşa o înţelege el. Şi cum o înţelege el? Eu am o aşa putere de a părăsi viaţa mea, încît nimeni nu poate să mi-o ia în ciuda mea,

şi dacă eu nu vreau. Ori, nu este aşa cu oamenii. Noi n-avem puterea de a părăsi viaţa decît sinucigîndu-ne. Dar dacă noi cădem într-o cursă şi în mîinile ucigaşilor, nu mai avem atunci puterea de a părăsi sau de a nu părăsi viaţa, ci aceşti asasini ne ucid în ciuda noastră. Cu totul altfel este cu Iisus Hristos, cu toate că-i întindeau curse, el avea puterea să nu părăsească viaţa.

Mîntuitorul deci zicînd: „Nimeni n-o ia de la Mine", a adăugat: „Putere am ca să o pun": adică, eu singur pot s-o părăsesc; putere pe care voi n-o aveţi de loc: şi în sfîrşit, mulţi pot să ne ia viaţa noastră. Dar el n-a spus aceia la început, fiindcă ei n-ar fi crezut-o. Acum cînd faptele care s-au petrecut îi slujeau ca mărturie şi dovadă, cum ei i-au întins adesea curse, în zadar şi fără a-l putea prinde, căci el adesea s-a scăpat din mîinile evreilor, el putea să spună sigur: „Nimeni n-o ia de la Mine". Ori, dacă este aşa, urmează că el s-a dat de bună voie la moarte; şi din aceia rezultă dovada că el are puterea să-şi ia viaţa atunci cînd va vrea. În sfîrşit, dacă o asemenea moarte este mai presus de natura omenească, nu vă îndoiţi de restul: pentru că este stăpîn să părăsească viaţa sa, el o va relua iar prin aceiaşi putere, cînd va vrea. Remarcaţi voi cum, printr-unul din aceste lucruri îl dovedeşte pe celălalt? cum prin felul în care moare, el face învierea sa neîndoielnică?

„Această poruncă am primit-o de la Tatăl Meu". Care poruncă? de a muri pentru lume. A aşteptat el, pentru a lua hotărîrea, ca Tatăl lui să-i dea această poruncă? nu s-a hotărît el decît atunci, şi a avut nevoie să înveţe voinţa Tatălui? Şi care este omul atît de nebun, atît de fără de minte să vorbească în aşa fel? Dar precum zicînd mai sus: „Pentru aceasta Mă iubeşte Tatăl meu", arată o voinţă liberă şi înlătură orice bănuială de contradicţie; aici la fel, cînd spune că a primit poruncă de la Tatăl său, el vrea să spună alt lucru, decît că ceea ce face îi este plăcut Tatălui său; ca apoi evreii, după ce-l vor omorî, să nu creadă că Tatăl său l-a părăsit şi l-a lăsat să moară, şi nu-i fac această mustrare pe care i-o fac la sfîrşit: „Pe alţii i-a mîntuit şi pe sine nu poate să se mîntuiască" (Mt. 27,42); şi: „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu coboară-te de pe cruce" (Ibid. 40). Dar fiindcă este Fiul lui Dumnezeu de aceia este drept să nu se coboare.

3. Şi de teamă că auzind aceste cuvinte: „Această poruncă am primit-o de la Tatăl Meu" să nu vă gîndiţi că această faptă n-ar fi voluntară, şi că Iisus murea în ciuda sa, el a zis mai înainte: „Păstorul cel bun îşi pune viaţa sa pentru oile sale" prin care arată că oile-i aparţin, că fapta pe care o face este cu totul a lui şi că n-are nevoie de poruncă. Dacă i-ar fi trebuit o poruncă, pentru ce motiv ar mai fi zis: „De la Mine Însumi o pun" (18)? În sfîrşit, cel ce-şi pune viaţa de la sine, n-are nevoie de poruncă. Şi la fel motivul pentru care o părăseşte el îl arată. Care este? este că el e păstorul, şi Păstorul cel bun. Ori, Păstorul cel bun n-are nevoie ca altul să-l îndemne să-şi dea viaţa pentru mîntuirea oilor sale. Căci dacă, cu privire la oameni, un asemenea îndemn nu este necesar, cu atît mai mult nu este nevoie cu privire la Dumnezeu. Pentru aceasta sfîntul Pavel zicea despre el: „S-a smerit pe sine" (Filip. 2,7). Iisus Hristos deci, în acest loc, prin acest cuvînt: „poruncă", nu vrea să arate alt lucru decît unirea sa desăvîrşită cu Tatăl.

Căci dacă el se exprimă în cuvinte atît de omeneşti şi aşa de smerite, trebuie să vedem îngroşarea şi slăbiciunea ascultătorilor săi.

„Deci iarăşi s-a făcut dezbinare între ludei, pentru cuvintele acestea" (19). Şi mulţi dintre ei ziceau: Are demon şi este nebun. De ce-L ascultaţi?" (20). Alţii ziceau: Cuvintele acestea nu sînt ale unui demonizat. Cum poate un demon să deschidă ochii orbilor? (21). Ceea ce zicea Mîntuitorul fiind mai mult decît omenesc, totul minunat şi mult mai presus de limbajul omenesc, pentru acest motiv îl numeau evreii demonizat, şi ei l-au mai numit încă de patru ori cu acest nume. Ei au zis mai înainte: „Ai demon. Cine caută să te omoare?" (Ioan 7,20). Şi mai jos: „N-am spus noi bine că eşti un samarinean şi ai demon?" (Ibid. 8,48). Şi aici: „Are demon, şi este nebun. De ce-L ascultaţi? „Dar aceasta nu este numai de patru ori, ci adesea Iisus Hristos a trebuit să se aştepte să fie numit demonizat. Aceste cuvinte singure: N-am avut noi dreptate spunînd că eşti demonizat? arătînd în mod evident că nu de două sau trei ori l-au hulit ei aşa, ci foarte adesea.

„Alţii ziceau: Cuvintele acestea nu sînt ale unui demonizat. Cum poate un demon să deschidă ochii orbilor?" Aceştia nu puteau să le impună tăcere celorlalţi chiar prin cuvintele pe care le-a zis Iisus Hristos; ei o fac mai mult prin fapte. Sigur, chiar cuvintele sale nu sînt cele ale unui om demonizat; dar dacă nu vreţi să credeţi şi să vă supuneţi cuvintelor lui, lăsaţi-vă convinşi prin faptele sale. Dacă faptele lui nu pot veni de la un om demonizat, şi dacă dimpotrivă sînt mai mult decît omeneşti, este vizibil că ele vin dintr-o putere dumnezeiască. Remarcaţi voi tăria acestui argument? Căci, deoparte era vizibil că nu ziceau: „Este demonizat", decît fiindcă cuvintele sale erau mai presus de om; şi pe de alta Iisus Hristos a făcut să se cunoască la fel în mod evident, prin faptele pe care le-a făcut că nu era demonizat.

Ce răspunde deci Iisus Hristos la aceste batjocuri? el nu dă niciun răspuns. Mai înainte el le-a răspuns: „Eu nu sînt demonizat". Dar acum nu zice nici un cuvînt: fiindcă le-a dat chiar prin faptele sale o dovadă simţită că nu era demonizat, de aceia a păzit tăcerea. Ei nu erau deci vrednici de răspuns, fiindcă îl numeau demonizat, pentru faptele pe care ei ar fi trebuit să-l admire, şi care trebuia să-i convingă pentru dumnezeirea sa. Dar la ce era nevoie să-i mai ruşineze cînd ei erau dezbinaţi şi se certau întreolaltă? El a rămas deci în tăcere, şi suferea totul cu multă linişte, nu numai pentru acest motiv, ci pentru a ne forma pe noi în blîndeţe şi în răbdare.

4. Să-l imităm deci pe Iisus Hristos: căci nu s-a limitat atunci să păstreze tăcerea, ci azi, dacă-l întrebi, el răspunde şi dă semne şi dovezi văzute pentru providenţa sa. Oamenii pe care el i-a umplut de mii de bunătăţi, cărora le-a făcut bine, nu odată sau de două ori, ci de mai multe ori, l-au numit demonizat şi nebun, şi nu numai că nu s-a răzbunat, ci n-a încetat să le facă bine. Şi ce zic eu, de a le face bine? El îşi dă viaţa sa pentru ei şi îl roagă pe Tatăl său pentru cei ce l-au răstignit. Aceste exemple, pe care ni le dă dumnezeiescul Mîntuitor, să le urmăm la fel şi noi înşine, căci înseamnă a fi adevărat ucenicul lui Iisus Hristos fiind blînd şi răbdător.

Dar prin ce vom ajunge noi la această blîndeţe? Amintindu-ne adesea în mintea noastră păcatele noastre, plîngîndu-le cu amar. Sufletul care trăieşte în această tristeţe, care s-a pătruns de durerea păcatelor sale nu se mînie şi nu se supără pentru nimic. Acolo unde este doliu nu poate fi mînie; unde este durere, acolo nu este nici o grabă; unde este înfrîngerea inimii, nu mai este nici dezbinare nici ceartă. O inimă tristă şi necăjită n-are timp şi putere de a se mînia, ci va scoate suspine adînci, ea va vărsa lacrimi amare. Eu ştiu că cei mai mulţi din ascultătorii mei rîd de ceea ce zic; dar eu nu voi înceta să deplîng răutatea celor ce rîd. Viaţa prezentă este o viaţă de lacrimi, de plîns şi de păreri de rău. În sfîrşit, noi facem multe păcate prin cuvintele şi prin faptele noastre. Ori, cei ce fac aceste păcate vor cădea în iad, într-un rîu de foc, într-o groapă plină cu jăratec, şi vor pierde împărăţia cerurilor: ceea ce este mai mare şi mai grozav decît toate relele. După o asemenea ameninţare, spune-ţi, dragii mei ascultători, veţi mai rîde încă, veţi mai putea trăi în plăceri, şi Domnul vostru fiind mînios împotriva voastră, şi ameninţîndu-vă cu furie. Veţi rămîne în păcatul vostru? Prin această purtare nu vă veţi teme că veţi aprinde mai mult focul cuptorului în care veţi fi aruncaţi? Nu auziţi glasul lui Iisus Hristos, care vă strigă în toate zilele: „M-aţi văzut flămînd şi nu mi-aţi dat să mănînc; M-aţi văzut însetat, şi nu mi-aţi dat să beau. Mergeţi de la Mine în focul care a fost pregătit pentru diavol şi pentru îngerii lui"? (Mt. 25,42). Da în toate zilele Iisus Hristos vă face această ameninţare.

Dar eu i-am dat să mănînce ziceţi voi. Cînd şi de cîte ori? De douăzeci sau de treizeci de ori? dar aceia nu-i este deajuns, voi trebuie să-i daţi să mănînce în toată vremea cît sînteţi pe pămînt. Căci fecioarele au avut untdelemn, dar nu atîta cît le-ar fi trebuit pentru mîntuirea lor: ele au aprins la fel candelele, şi cu toate acestea au fost excluse de la nuntă (Mt. 25), pe drept, căci candelele lor s-au stins înainte de venirea mirelui. Iată pentru ce ne este necesar să avem o cantitate mare de ulei, şi să dăm cu libertate săracilor. Ascultaţi ceea ce zice profetul: „Miluieşte-mă Dumnezeule, după mare mila ta" (Ps. 50,1). Să avem deci atîta milă de fraţii noştri pe cît se poate întinde mila noastră. Precum vom fi noi faţă de fraţii noştri, aşa va fi Domnul faţă de noi.

Dar în ce constă mila cea mare? să dăm nu numai din plusul nostru, ci şi din necesarul nostru. Căci dacă nu dăm nici din ceea ce ne prisoseşte, ce nădejde ne va mai rămîne nouă? Pe unde, prin ce mijloc vom scăpa noi de relele ce ne ameninţă? Unde vom merge, la cine vom recurge pentru a ne cîştiga mîntuirea? Dacă fecioarele, după atîta muncă şi atîtea sudori, n-au găsit nici o mîngîiere, o protejare, unde va fi refugiul nostru, atunci cînd judecătorul ne va zice cu un glas ameninţător aceste cuvinte grozave: „Mi-a fost foame şi nu Mi-aţi dat să mănînc"? (Mt. 25,45). Voi nu mi-aţi făcut mie aceste servicii, de atîtea ori de cîte ori nu mi le-aţi făcut dîndu-le unuia din aceşti prea mici. Domnul nu zice aceia numai despre ucenicii săi sau despre călugări, ci chiar despre toţi credincioşii, oricine ar fi ei. Căci tot credinciosul dacă ar fi el rob sau cerşetor, de atunci de cînd crede în Dumnezeu, are dreptul să ia parte la toate bunurile noastre şi la întreagă

bunăvoința noastră. Dacă, atunci cînd este gol sau cînd îi este foame, noi îl neglijăm vom auzi aceste cuvinte îngrozitoare: „Mergeți în foc". Şi sigur aceasta va fi dreptatea. În sfîrşit, oare ce cere de la noi Domnul greu şi împovărător? sau este ceva mai uşor ca ceea ce cere el de la noi? El n-a zis: Eu eram bolnav şi nu m-ați vindecat, ci: nu m-ați cercetat. El n-a zis: Eu eram în închisoare şi nu m-ați scos, ci: n-ați venit să mă vedeți. Cu cît sînt mai uşoare aceste porunci, cu atît vor fi mai mari chinurile celor care nu le-au păzit. În sfîrşit eu vă rog, este ceva mai uşor ca a merge să vezi un prizonier? Ce este mai uşor şi mai plăcut? Cînd îi veți vedea pe unii în lanțuri, pe alții palizi, cu părul mare în dezordine, sfîşiați de dureri; pe alții uscați de foame, alergînd la picioarele voastre ca nişte cîini; alții avînd spatele cu totul sfîşiat, alții care se aduc la loc în lanțuri şi chinuiți; trecîndu-şi ziua cerşind, fără a-şi putea cîştiga nici măcar pîinea care le este necesară pentru a putea trăi, şi seara constrînşi de păzitorii lor şi de ofițeri aşa de cruzi şi de penibili; cînd veți vedea acest spectacol, veți avea inima mai tare ca şi piatra, îi veți părăsi plini de omenie; chiar cînd ați fi dus o viață moleşită şi în plăceri, veți deveni adevărați filozofi, fiindcă, în necazurile altuia, veți vedea veți învăța să cunoaşteți starea nenorocită a neamului omenesc. Atunci în ziua cea grozavă a Domnului, diferitele pedepse care s-au pregătit pentru cei răi, se vor arăta sufletului vostru; meditînd apoi asupra tuturor subiectelor acestora, veți alunga din inima voastră mînia, pofta, iubirea de lucrurile lumeşti; şi sufletul vostru va deveni mai liniştit decît portul cel mai liniştit şi mai sigur. Veți filozofa, vă veți gîndi asupra acestui subiect al judecății: amintindu-vă ceea ce ați văzut veți zice în sinea voastră: dacă printre oameni este o aşa de mare ordine, chinuri atît de grozave, pedepse aşa de înspăimîntătoare, cu cît mai strălucită trebuie să fie judecata lui Dumnezeu şi dreptatea lui!" „Căci nu este stăpînire care să nu fie de la Dumnezeu" (Rom. 13). Cel ce le-a dat împăraților şi gărzilor puterea de a păzi siguranța legilor, va veghea fără îndoială asupra acestora, şi le va face el însuşi mult mai păzite.

5. Apoi, dacă teama nu i-ar reține pe oameni, toți fără îndoială, toți vor cădea în dezordine, fiindcă sînt foarte mulți îndemnați la rău, în ciuda atîtor pedepse ce-i amenință. Dacă filozofați, dacă meditați aceste lucruri, veți fi mai dispuşi şi mai iuți să faceți milostenie, vă veți bucura de o plăcere destul de mare, şi mult mai mare ca şi aceia că ați veni la teatru. Cei ce ies de la teatru au inima aprinsă de pofte: după ce au văzut pe scenă, nu fără a primi mii de răni, toate femeile acestea fără moravuri, ei vor fi tulburați ca o mare mişcată de furtună, pe atîta cît privirile acestor desfrînate, hainele lor, cuvintele lor, felul lor de a merge şi celelalte le vor ocupa mintea lor. Dar cei ce ies de la aceste spectacole, nu vor avea nimic din acelea, ci se vor bucura de o pace adîncă şi de o linişte mare. Tristețea pe care o insuflă vederea acestor nefericiți care sînt în lanțuri, stinge cu totul tot focul poftelor. Dacă cel ce vine din închisoare se întîlneşte cu o femeie stricată, această întîlnire va fi fără pericol. Sufletul lui, ca şi cum ar fi devenit nesimțit, nu se va lăsa prins în cursele acestea, avînd în față frica de pedepsele lui Dumnezeu, care l-a scăpat de această stricată. Iată pentru ce

cel ce a fost cuprins de toate poftele zicea: „Mai bine este să mergi într-o casă de jale decît într-una de rîs" (Pilde). Cel ce va fi practicat în această lume filozofia pe care eu v-o predic acum se va aştepta să i se zică în lumea cealaltă cuvintele cele mai mîngîietoare.

Să nu neglijăm deci, dragii mei fraţi, această faptă bună. Chiar cînd nu le-am putea duce să mănînce nimic celor din închisoare, nici să răscumpărăm starea lor jalnică cu bani, îi vom putea mîngîia prin cuvintele noastre, să ridicăm sufletul lor abătut de tristeţe, să-i ajutăm în multe alte lucruri; fie vorbind pentru ei celor ce i-au închis; fie făcîndu-i pe gardieni mai blînzi şi mai compătimitori; pentru aceia nu vom fi lipsiţi de cîştig, mic sau mare. Poate veţi zice: Nu este acolo nici un om cinstit, nici om de bine; ci aceştia toţi sînt ucigaşi, asasini, stricători de cele sfinte care au furat din morminte, tîlhari, adulteri, necuraţi şi oameni vinovaţi de multe crime: vai! ceea ce-mi răspundeţi voi la aceia dovedeşte nevoia de a-i vizita pe aceşti nefericiţi. Domnul nu ne porunceşte să-i ajutăm pe cei buni şi să-i pedepsim pe cei răi, ci avem omenie în mod general pentru toţi, şi să vărsăm peste toţi iubirea noastră. În sfîrşit, el zice: „Fiţi asemenea Tatălui vostru celui din ceruri, care face să răsară soarele şi peste cei buni şi peste cei răi şi face să ploaie şi peste drepţi şi peste nedrepţi" (Mt. 5,45). Nu le faceţi deci altora mustrări prea aspre, şi nu fiţi judecători prea aspri, ci arătaţi-vă omenoşi şi blînzi. Noi înşine, cu toate că nu sîntem adulteri, din cei ce sparg mormintele cu mîini necurate, nici hoţi, sîntem totuşi vinovaţi de alte păcate care sînt vrednice de mii de chinuri: sau l-am numit nebun pe fratele nostru, şi prin aceia meritäm pedeapsa gheenei (Mt. 5,28); sau am privit o femeie cu ochi necuraţi cu poftă rea, şi acela este un adevărat adulter; sau ceea ce este mai grav şi mai mare din toate păcatele, noi am luat parte cu nevrednicie la sfintele Taine, şi ne-am făcut vinovaţi pentru trupul şi pentru sîngele lui Iisus Hristos (1 Cor. 11,27). Să nu examinăm cu asprime ceea ce fac alţii, ci să ne gîndim la ceea ce am făcut noi înşine; şi în acest fel vom alunga acest duh de neomenie şi de cruzime, care ne depărtează de închisoare.

Dar de altfel, se poate spune că noi vom afla în închisoare mulţi oameni buni, şi care valorează mai mult decît toţi concetăţenii lor împreună. Închisoarea în care era Iosif cuprindea mulţi oameni răi (Fac. 30,20) cu toate acestea acest drept avea grijă de toţi prizonierii, şi era confundat cu ei, fără să se ştie cine era el. Cu toate că meritul lui nu-l egala Egiptul întreg, deşi era închis în închisoare, şi nimeni nu-l cunoştea. Acum de asemenea este adevărat că în închisoare sînt mulţi oameni buni, virtuoşi şi cinstiţi, cu toate că ei nu sînt cunoscuţi de toată lumea; grija pe care o veţi avea de aceştia vă va ajuta pentru ceea ce le faceţi voi rău altora. Dar cînd nu s-ar afla decît numai un singur om bun, nu vă va fi păstrată o răsplată mai mică. Sigur, Domnul vostru nu vorbea numai drepţilor, nu-i respingea pe păcătoşi; el a primit-o cu multă bunătate pe cananeancă şi pe necurata samarineancă; el a primit şi a vindecat o altă femeie rea, acelea pentru care evreii îl mustrau; şi a suferit ca picioarele sale să fie udate cu lacrimi de o femeie necurată, pentru a ne învăţa să-i tratăm cu omenie pe păcătoşi; căci în aceia constă

în mod deosebit iubirea. Ce spui? Hoții și nenorociții, care și-au spurcat mîinile prin morminte, umplu închisoarea? Dar, vă rog, oare toți locuitorii acestui oraș sînt curați și drepți? Nu se vor găsi mulți care sînt mai răi decît cei închiși, și care fură cu mai multă nerușinare? Aceia caută mai mult locurile întunecoase și mormintele, așteptînd noaptea și se ascund pentru a putea fura: dar aceștia, părăsind masca, fac păcatul pe față și deschis, sînt furioși, răpitori, lacomi, și răpesc după cum vreau bunul altuia. Vai! este rar găsit un om drept și nepătat.

6. Căci nu răpim sume mari de bani, sau atîtea și atîtea suprafețe de pămînt; acestea tot furt sînt, noi facem tot ceea ce putem pentru a le arăta drepte furturile. Atunci, cînd în afacerea noastră, fie cumpărînd, fie vînzînd, noi facem, tot efortul nostru și folosim toate mijloacele și toate șmecheriile închipuite pentru a înșela și pentru a nu-i da adevărata valoare, sau pentru a reduce prețul sau a-i da preț mai mare, nu este acela un furt și o răpire? Și nu veniți să-mi ziceți că voi n-ați furat case și robi. Nedreptatea nu se măsoară după prețul a ceia ce ai furat, ci după voința celui ce fură. Dreptatea și nedreptatea au același cîntar și se arată la fel în lucrurile mici ca și în cele mari; și eu numesc hoț, atît pe cel ce sparge o bancă, furînd aurul, cît și pe cel care cumpărînd, reține oarecare preț din ceea ce se cuvine; și eu zic stricător de ziduri, nu numai pe cel ce trece peste ele pentru a fura ceva lucru din interior, ci încă și pe cel care călcînd dreptul, îi face rău aproapelui său. Ceea ce am făcut noi, să n-o uităm, pentru a ne face apoi judecători ai altora; și atunci cînd se ivește ocazia să arătăm iubire și omenie, să nu căutăm viciul și nedreptatea, ci să căutăm ceea ce am făcut noi altădată; și prin aceia ne vom face blînzi și milostivi.

În ce stare sîntem noi deci? Ascultați-l pe sfîntul Pavel, el vă va învăța: „Noi am fost altădată neascultători, nebuni, necurați, amăgiți, slujind poftelor și multor feluri de desfătări, petrecînd viața în răutate și în pizmuire, urîți fiind și urîndu-ne unul pe altul" (Tit. 3,3) și iarăși: „Prin nașterea naturală eram fii ai mîniei" (Efes. 2,3). Dar Dumnezeu văzîndu-ne compătimitori ca pe niște prizonieri care sînt ținuți în închisoare și legați cu lanțuri de fier, n-a roșit să vină să ne caute: el a intrat în închisoarea noastră, ne-a scos de acolo cu toate că noi eram vrednici de mii de chinuri; ne-a adus în împărăția sa (Col. 1,13) și ne-a făcut mai strălucitori decît cerul; ca noi la fel, după puterea noastră să facem același lucru pentru frații noștri. Cînd le zice Iisus ucenicilor săi: „Deci dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat picioarele, și voi sînteți datori să vă spălați picioarele unii altora" (Ioan 13,14). El nu ne poruncește numai să ne spălăm picioarele în mod reciproc ci să imităm și toate celelalte lucruri pe care le-a făcut el pentru noi.

Cel ce este în închisoare este un ucigaș? Să nu ne abținem pentru aceia să facem o faptă bună. Este un nenorocit care a spart morminte, sau un adulter? Să nu avem milă de păcat, ci de nenorocirea păcătosului. Dar adesea, cum am spus-o deja, se va afla în acest loc, cîte unul care va valora mai mult decît mii de oameni; și dacă mergeți să vedeți adesea prizonierii, aceasta nu vă va dăuna. Precum Avraam, care-i primea în mod general pe

toți oamenii străini, a întîlnit pe îngeri, noi, la fel, vom întîlni oameni mari, dacă vom merge adesea în închisoare. Dar dacă-mi este îngăduit să vă zic un lucru care vă va surprinde şi vă va uimi, este că cel ce primeşte în casă pe un om mare, pe unul însemnat, nu este aşa de vrednic de laudă ca şi cel care primeşte acolo pe unul rău şi pe un nenorocit fiindcă acela aduce cu sine aceia pentru care este bine primit, eu vreau să spun starea sa, demnitatea sa; dar un sărac nenorocit, pe care toată lumea îl alungă şi-l respinge, n-are decît o singură poartă, un singur azil: mila, compătimirea celui ce binevoieşte să-l primească; de aceia nu este o iubire mai curată decît aceia. Cel ce-i face servicii unui om strălucit şi celebru face adesea din interes; dar cel ce primeşte un om disprețuit şi sărac, n-o face decît pentru a împlini porunca Mîntuitorului.

Pentru aceasta, dacă facem un ospăț, ne este poruncit să-i invităm pe schilozi, pe orbi (Lc. 14,13); dacă facem milostenie, el ne porunceşte s-o facem celor mai mici şi mai nenorociți; căci Iisus Hristos zice: „Întrucît ați făcut unuia din aceşti prea mici, Mie Mi-ați făcut" (Mt. 25,40). Apoi fiindcă ştim că în închisoare se află o comoară ascunsă, să intrăm acolo adesea, acolo să ne facem comerțul nostru, şi înclinarea pe care o avem pentru teatru s-o întoarcem acolo. Dacă voi n-ați avea de adus decît propria voastră persoană prizonierilor, dați-le cuvinte de mîngîiere. Dumnezeu nu răsplăteşte numai pe cel ce hrăneşte pe prizonieri, ci şi pe cel ce i-a vizitat. În sfîrşit, dacă, intrînd în închisoare, voi îi încurajați pe aceşti săraci nenorociți, dacă întăriți sufletul lor abătut şi adîncit în teamă şi în tristețe, făcîndu-le îndemnuri bune, ajutîndu-i şi făgăduindu-i siguranță şi faptele voastre bune, învățîndu-i, nu veți avea o plată prea mică. Cei mai mulți din cei ce plutesc în plăceri poate vom rîde dacă vă vor auzi vorbind aşa; dar aceşti nenorociți care sînt în mizerie, atinşi şi pătrunşi de starea lor, vor asculta cuvintele voastre cu multă blîndețe şi modestie; ei vă vor lăuda, se vor face mai buni. Adesea evreii s-au rîs şi şi-au bătut joc de sfîntul Pavel auzindu-l predicînd; dar prizonierii l-au ascultat cu multă atenție. Nimic nu înclină mai mult sufletul spre filozofie, ca nenorocirea, durerile şi năpastele.

Să fim dar atenți, dragii mei frați, la toate lucrurile acestea: să privim tot binele pe care-l vom dobîndi noi şi-l vom da acestor săraci închişi şi cel pe care o să ni-l facem nouă, dacă mergem să-i vizităm; dacă timpul pe care-l folosim rău în piața publică şi la lucruri inutile îl vom da pentru el pentru a-i cîştiga lui Iisus Hristos şi pentru a ne procura nouă o bucurie destul de mare. Să lucrăm astfel pentru slava lui Dumnezeu, şi vom obține bunurile veşnice, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 61

„Şi atunci era la Ierusalim sărbătoarea înnoirii templului şi era iarnă, Iar Iisus umbla prin templu, prin pridvorul lui Solomon. Deci l-au împresurat ludeii şi l-au zis: Pînă cînd ai

să scoţi inima din noi? Dacă Tu eşti Hristos, spune-o nouă fără sfială" (Cap.10, Vers. 22,23,24- Vers.42).

1. Duplicitatea şi necredinţa îndîrjită a evreilor. Atunci cînd Iisus Hristos îi învaţă prin cuvinte, ei îi cer fapte, şi atunci cînd face minuni, ei îi cer cuvinte.

2. Puterea Tatălui şi a Fiului este aceiaşi. Evreii înţeleg că Iisus se numeşte Dumnezeu pe sine, şi Iisus îi lasă totdeauna în acest gînd. Iisus afirmă deci dumnezeirea sa. Sf. Ioan Gură de Aur revine adesea la acest subiect.

3-4. Iisus, alungat de către evrei, se retrage în locul în care a mărturisit Ioan despre el. Dumnezeu în legea veghe, a despărţit pe poporul său de adunarea celor răi: el l-a dus în pustie pentru a-l forma şi pentru a-l învăţa în calea poruncilor sale. Domnul ne învaţă la fel să fugim de zgomotul lumii şi de tumult, şi să ne facem rugăciunile noastre într-un loc retras. Sufletul care este liber de grijile veacului, rămîne liniştit ca o corabie în port. Datoriile femeilor, ele trebuie să fie mai aplecate spre filozofie decît bărbaţii: pentru ce: puterea unei femei evlavioase şi prudente. Femeia este însoţitoarea omului: ea ştie să-l îmblînzească pînă şi pe omul cel mai îngroşat. Omul înţelept şi cumpătat se ataşează cu sfială de femeie. Portretul unei femei creştine. Care sînt podoabele cu care trebuie să se împodobească ea ca să-i placă soţului ei. Zdrobind trupul, împodobeşti sufletul. Împotriva luxului femeilor.

1. Sigur orice virtute este bună, dar blîndeţea şi mila trecînd înaintea tuturor celorlalte, ele sînt acelea care arată că sîntem oameni, şi că noi ne deosebim de animale: ele ne fac egali cu îngerii. Iată pentru ce ne vorbeşte adesea Iisus Hristos despre această virtute, şi ne recomandă să fim blînzi şi binevoitori. El nu ne îndeamnă numai prin cuvintele sale, ci şi prin faptele sale şi prin exemplul său: suferind adesea atît batjocuri, pe cît huliri, pe atît comploturi apoi rămînînd şi vorbind chiar cu cei ce-l persecutau. În sfîrşit, cei ce l-au numit demonizat şi samarinean, care voiau adesea să-l omoare, care au aruncat cu pietre în el, chiar aceia vin lîngă el, şi-i pun această întrebare: „Tu eşti Hristosul?" Şi, după atîtea batjocuri şi curse, Iisus Hristos nu-i respinge, el le răspunde cu o blîndeţe destul de mare.

Dar subiectul cere ca să luăm lucrurile de mai sus. Zice evanghelistul: „Şi atunci era la Ierusalim sărbătoarea înnoirii templului şi era iarnă. Sărbătoarea pe care o prăznuiau acum evreii în aceste zile era mare şi foarte solemnă; căci ei făceau cu pompă mare şi părută sărbătoarea construirii templului, după lunga lor captivitate din Persia (Babilon). Iisus Hristos era la sărbătoarea aceasta. La apropierea morţii sale mergea adesea în Iudeea. „Deci L-au împresurat Iudeii şi i-au zis: Pînă cînd ne scoţi sufletul? Dacă Tu eşti Hristosul, spune-o nouă fără sfială" (24). Mîntuitorul n-a zis: Ce întrebare-mi puneţi? Voi m-aţi făcut adesea demonizat, nebun, samarinean: mă credeţi potrivnic lui Dumnezeu şi un înşelător, şi la urmă ziceaţi: „Tu mărturiseşti despre Tine însuţi, deci mărturia ta nu este

adevărată" (Ioan 8,13). Pentru ce mă întrebați și vreți să învățați de la mine cine sînt eu, pentru că respingeți mărturia mea? Iisus nu zice nimic din aceia, cu toate că el cunoștea intenția lor cea rea. Și în sfîrșit, a judeca despre ei în felul în care s-au strîns pe lîngă el, și i-au zis: „Pînă cînd ne scoți sufletul?" ei păreau că au ceva iubire față de el, și se putea crede că o dorință sinceră de a cunoaște adevărul îi îndemna să pună această întrebare. Dar acești făcători de întrebări erau niște suflete rele și niște nebuni. Cum lor nu le era ușor să calomnieze lucrurile lui Iisus Hristos, ei căutau să-l surprindă în cuvintele sale, își întorceau simțul și adesea îi puneau întrebări dese nădăjduind să-l ruşineze prin propriul său limbaj; și cum nu aveau mijloc să hulească faptele lui, căutau ocazie să-l prindă prin cuvintele sale; pentru aceasta ziceau: „Spune-o".

Dar ceea ce cereți voi, el a spus-o adesea; el a zis în mod formal samarinencii: „Eu sînt care-ți vorbesc" (Ioan 9,37); el i-a zis orbului: „L-ai și văzut! Chiar cel Care vorbește cu tine" (Ioan 9,37). El le-a spus și lor, dar cu alte cuvinte. Și dacă ei ar fi avut un suflet bun și simț, dacă ar fi cercetat bine lucrurile, ar fi recunoscut și l-ar fi mărturisit ca pe Hristosul pe cel care, prin faptele sale le-a dovedit adesea cine era. Priviți acum răutatea lor. Cînd predică și-i învață prin cuvintele sale, ei zic: „Ce minune faci Tu?" Și atunci, cînd prin minunile sale și prin faptele sale, el descoperă și arată ceea ce este el, ei îi zic: „Dacă Tu ești Hristosul spune-o nouă fără sfială". Atunci cînd faptele strigă și vestesc, ei cer cuvinte, și atunci cînd cuvintele le-o vestesc, ei cer fapte; astfel ei nu sînt de acord cu ei înșiși. Dar ceea ce urmează va arăta că ei nu l-au întrebat pentru a învăța și a cunoaște adevărul, căci ei aruncă cu pietre în continuu în cel pe care ei nu voiau să-l creadă după propria lui mărturie, numai dacă își deschide gura pentru a-i supune sieși. Deci cu un duh răutăcios și cu o intenție rea se adună lîngă el și-l constrîng să se declare. Felul în care-l întreabă arată o mare neruşinare: „Dacă Tu ești Hristosul, spune-o nouă fără sfială". Dar el le vorbea în mod public la sărbători unde se afla întotdeauna și nu spunea nimic în ascuns; pentru aceia ei îi zic într-un fel linguşitor: „Pînă cînd ne scoți sufletul?" pentru a putea să scoată vreun cuvînt din gura lui, care le va da ocazia să-l învinuiască.

Nu numai prin aceia se dovedește că ei îl întreabă cu răutate, nu pentru a învăța, ci pentru a-l surprinde în cuvintele sale, și să aibă pentru ce să-l calomnieze. Se dovedește încă și prin alte locuri. Atunci cînd au trimis ca să-l întrebe dacă era îngăduit să plătească dajdie: „Se cuvine să dăm dajdie Cezarului sau nu?" (Mt. 22,17). Atunci cînd vin să-l întrebe dacă-i este îngăduit unui om să-și alunge femeia sa (Mt. 19,3); și atunci cînd îl întreabă despre femeia care a avut șapte bărbați (Mt. 22,25), ei fac să se cunoască îndeajuns că nu i-au pus toate întrebările acestea decît din răutate, și cu planul de a-l surprinde și nu de a învăța. Dar atunci Iisus îi mustră zicîndu-le: „Fățarnicilor pentru ce Mă ispitiți?" (Mt. 22,13). Făcînd să se cunoască, că el vedea ceea ce se petrecea în adîncul inimii lor. Dar aici nu le zice nimic asemănător, pentru a ne învăța că nu trebuie să facem

întotdeauna mustrări celor ce ne întind curse, şi că trebuie să suferim lucrurile cu blîndeţe şi cu resemnare.

Cum era deci nebunie în a cere mărturia cuvîntului, acolo unde faptele vorbeau ele însele, şi vesteau cu glas înalt ceea ce era el; iată în ce fel răspunde Iisus Hristos, fiţi atenţi, dragii mei ascultători. Mai întîi, le arată că fără motiv îi pun această întrebare, şi nu pentru a se învăţa şi a cunoaşte adevărul; apoi le arată că prin faptele sale, le-a descoperit mai clar ceea ce este el, pe cît n-a făcut-o prin cuvintele sale. Căci zice: „V-am spus şi nu credeţi. Lucrurile pe care le fac în numele Tatălui Meu, acestea mărturisesc despre Mine" (25). Iisus le dă acest răspuns, fiindcă aceia dintre ei care erau mai blînzi şi mai moderaţi, îşi ziceau unii altora: „Cum poate să facă un om păcătos asemenea minuni?" (Ioan 9,16); şi iarăşi: „Diavolul nu poate să deschidă ochii orbilor" (Ioan 10,21). Şi mai jos: „Căci nimeni nu poate să facă aceste minuni dacă nu este Dumnezeu cu el" (Ioan 3,2). Şi aşa văzînd minunile pe care le făcea, ei ziceau: „Nu cumva acesta este Hristosul?" Dar alţii ziceau: „Hristos cînd va veni, va face El minuni mai multe decît a făcut Acesta?" (Ioan 7,31). Apoi, aceiaşi evrei, care cereau mărturia cuvîntului, au vrut să creadă în el prin dovada faptelor, zicînd „Ce minuni faci Tu ca văzîndu-le să credem în Tine?"

2. Cum făceau să se pară atunci că ei vor crede prin cuvîntul lui, ei care n-au crezut în aşa de mari fapte şi minuni, Iisus Hristos le reproşează răutatea lor, zicînd: „Dacă nu credeţi faptelor mele cum veţi crede în cuvintele Mele?" Pentru aceasta întrebarea pe care mi-o puneţi este zadarnică şi fără folos. „Dar voi nu credeţi, pentru că, precum v-am spus, nu sînteţi dintre oile Mele" (26). Datoria păstorului, eu am împlinit-o în întregime; dar dacă voi nu mă urmaţi, refuzul vostru nu vine din aceia că eu nu sînt păcătos, ci din aceia că voi nu sînteţi din oile mele. „Oile Mele ascultă de glasul Meu şi Eu le cunosc şi ele vin după Mine" (27). Şi Eu le dau viaţă veşnică şi nu vor pieri niciodată şi din mîna Mea nimeni nu le poate răpi" (28). Tatăl Meu, Care Mi le-a dat, este mai mare decît toţi şi nimeni nu poate să le răpească din mîna Tatălui Meu" (29). Iar Eu şi Tatăl una sîntem" (30). Remarcaţi dragii mei fraţi, acea milă mare a lui Iisus Hristos: respingîndu-i pe aceşti răi, el îi îndeamnă totuşi încă să-l urmeze. „Dar voi nu credeţi, pentru că precum v-am spus, nu sînteţi din oile Mele": dar cele ce mă urmează sînt din staulul meu. Şi le vorbea aşa, ca să încerce să fie din oile sale. Apoi, după ce le-a arătat binele şi folosul ce le va reveni, Mîntuitorul îi îndeamnă şi-i însufleţeşte, pentru a le insufla dorinţa să-l urmeze.

Ce oare! va zice cineva, dacă din cauza Tatălui nimeni nu poate să răpească şi să risipească oile, urmează că tu n-ai nici-o putere ca să le păzeşti? Nu, sigur, nu aceasta este sensul acestor cuvinte: Iisus Hristos pentru a vă învăţa ceea ce zice el: „Tatăl Meu care mi le-a dat" ca evreii să nu-l acuze din nou că este potrivnic lui Dumnezeu; Iisus Hristos zic eu, după ce a zis: „Şi din mîna Mea nu le va răpi", continuă vorbirea sa, făcînd să se cunoască şi arătînd că mîna lui şi aceia a Tatălui său nu sînt decît una singură. Dacă aceia nu era aşa, el trebuia să zică: Tatăl meu care mi le-a

dat, este mai mare decît orice lucru, şi nimeni nu poate să le răpească din mîinile mele. Ori, el n-a zis aşa, ci: „Şi nimeni nu poate să le răpească din mîna Tatălui Meu". După care, de teamă ca să nu gîndiţi că el n-are puterea de a le păzi însuşi oile, şi că prin păzirea Tatălui sînt ele în siguranţă, el a adăugat: „Iar Eu şi Tatăl Meu una sîntem"; ca şi cum ar zice: Eu n-am zis că nimeni nu le răpeşte din mînă din cauza puterii Tatălui meu, ca şi cum eu însumi n-aş avea putere să le păzesc. „Căci Eu şi Tatăl Meu una sîntem", adică, aici, privitor la putere. În sfîrşit, despre aceia vorbea el atunci. Ori, dacă puterea este aceiaşi, este evident că substanţa este aceiaşi. În zadar recurg evreii la orice mijloace, comploturi, alungări din sinagogă, Iisus Hristos le spune că în zadar au încercat ei toate lucrurile acestea; căci oile sînt în mîna Tatălui său, cum o spune profetul: „Iată Te-am însemnat în palmele mele" (Is. 49,16). Şi pentru a arăta că nu este decît o singură mînă, Iisus zice pe atîta mîna mea, pe atîta mîna Tatălui meu. Atunci cînd auziţi vorbindu-se despre mînă, nu vă închipuiţi nimic sensibil, ci înţelegeţi că este vorba despre virtute şi putere.

Apoi, dacă nimeni n-a răpit oile din mîna lui Iisus Hristos fiindcă Tatăl i-a dat lui această putere de a le păzi, ar fi fost inutil să adauge: „Eu şi Tatăl Meu una sîntem". Dacă Fiul era mai mic decît Tatăl, acela ar fi fost un cuvînt zadarnic şi îndrăzneţ. Sigur, prin aceste cuvinte, Iisus Hristos nu spune alt lucru decît egalitatea de putere; evreii înţelegînd-o bine, îl loveau cu pietre pentru aceia că el se făcea egal cu Tatăl său; şi Iisus nu zice nimic pentru a le lua această gîndire.

Deşi, dacă şi-ar fi închipuit-o în mod fals, el ar fi trebuit să le-o facă cunoscut şi să le zică: Pentru ce mă consideraţi voi aşa? Eu n-am spus aceia pentru a-mi atribui o putere egală cu cea a Tatălui meu. Dimpotrivă, chiar atunci cînd sînt mai înfuriaţi şi mai însufleţiţi împotriva lui, ei confirmă acest sentiment şi-l dovedesc. El nu se apără ca şi cum ar fi vorbit rău, nici ca şi cum ar fi spus un lucru fals; dimpotrivă, el îi mustră pentru că n-au o părere dreaptă despre el. Căci, cum ei ziceau: „Pentru lucru bun nu aruncăm cu pietre asupra Ta, ci pentru hulă şi pentru că Tu, om fiind, Te faci pe Tine Dumnezeu" (33). Iisus le-a răspuns: Nu este scris în legea voastră: „Eu am zis: Sînteţi dumnezei?" (34) Dacă i-a numit dumnezei pe aceia către care a fost cuvîntul lui Dumnezeu şi Scriptura nu poate să fie desfiinţată" (35). Despre Cel pe Care Tatăl L-a sfinţit şi L-a trimis în lume, voi ziceţi: Tu huleşti, pentru că am zis: Fiul lui Dumnezeu sînt?" (36). Adică, dacă nu se huleşte numindu-i dumnezei, pe aceia care prin har, au primit acest titlu, cu ce drept şi pentru care motiv îmi spuneţi voi mie că păcătuiesc numindu-mă Dumnezeu, pe mine care sînt Dumnezeu prin natura mea? Dar Mîntuitorul n-a vorbit aşa, este cam tîrziu să stabilească acest punct, după ce a muiat şi a redus acest limbaj al său, zicînd: „Cel pe Care Tatăl L-a sfinţit şi L-a trimis în lume": numai ce a potolit furia lor vine la o afirmaţie precisă: dar aşteptînd ca ei să asculte şi să creadă ceea ce zicea, el a vorbit mai simplu şi mai îngroşat; este prea tîrziu ca să le mai înalţe sufletul la ideile cele mai înalte şi la cele mai sublime, zicîndu-le: „Dacă nu fac lucrurile Tatălui Meu, să nu credeţi în Mine" (37). Iar dacă le

fac chiar dacă nu credeţi în Mine, credeţi în aceste lucruri, ca să ştiţi şi să cunoaşteţi că Tatăl este în Mine şi eu în Tatăl" (38). Fiţi atenţi la felul în care dovedeşte Iisus Hristos, cum am spus-o, că el nu este în nimic mai mic decît Tatăl, şi că el îi este totodată egal. Cum nu se putea vedea substanţa lui, el demonstrează şi arată egalitatea sa de putere prin egalitatea şi „identitatea" faptelor sale.

3. Dar, vă rog, ce vom crede noi? Noi vom crede ceea ce zice Iisus Hristos: „Tatăl este în mine şi Eu în Tatăl" (38). Căci, zice el, eu nu sînt nimic alt lucru, decît ceea ce este Tatăl meu, totuşi rămînînd Fiu; şi Tatăl nu este nimic alt lucru, decît ceea ce este Fiul, totuşi rămînînd Tată, şi el ştie ceea ce este Fiul. Căci dacă puterea Fiului n-ar fi fost la fel de mare, noi n-am cunoaşte prin el pe Tatăl decît într-un fel înşelător, căci fie putere, fie substanţă, nu se poate cunoaşte un lucru prin altul. „Căutau deci iarăşi să-L prindă şi Iisus a scăpat din mîna lor" (39). „Şi a plecat iarăşi dincolo de Iordan, în locul unde Ioan a botezat întîi şi a rămas acolo" (40). Şi mulţi au venit la El şi ziceau: „Ioan n-a făcut nicio minune, dar toate cîte Ioan a zis despre Acesta erau adevărate" (41). „Şi mulţi au crezut în El acolo" (42). Acesta este obiceiul lui Iisus Hristos de a se retrage imediat după ce a spus ceva lucru mai înalt şi sublim cedînd furiei evreilor, pentru a o potoli şi a o înlătura prin lipsa lui din faţa lor. Aceasta o face şi cu altă ocazie.

Dar pentru ce arată evanghelistul locul unde s-a dus Iisus Hristos? O face ca să vă înveţe că el era în acest loc pentru a le reaminti evreilor despre ceea ce a făcut Ioan, despre ceea ce a zis el, despre mărturia pe care a dat-o el. Ei şi-au amintit deci de Ioan, imediat ce au ajuns în acest loc; pentru aceasta zic ei: „Ioan n-a făcut nici o minune". Altfel, la ce ar fi folosit ca să arate această împrejurare? Deci fiindcă locul le amintea despre Ioan Botezătorul şi despre mărturia lui pentru aceia spune evanghelistul acestea. Apoi, este de remarcat că judecata lor este dreaptă şi foarte adevărată. Ioan, zic ei, n-a făcut nici o minune: acesta a făcut, deci chiar în aceia se arată în mod vădit superioritatea acestuia, şi strălucirea lui mai presus decît a celuilalt. Dacă deci noi am crezut în el care nu făcea nici o minune, cu atît mai mult trebuie să credem în acesta? Apoi, cum Ioan care a mărturisit-o, n-a făcut nici o minune, de teamă ca pentru aceia să nu fie privit ca nevrednic de a da mărturie, ei adaugă: cu toate că Ioan n-a făcut nicio minune, cu toate acestea tot ce a spus el despre Iisus Hristos este foarte adevărat. De altfel nu Iisus este judecat vrednic de credinţă pentru mărturia lui Ioan, ci Ioan statorniceşte adeveritatea faptelor lui Iisus Hristos.

„Şi mulţi au crezut în El acolo" (42). Cele mai multe lucruri îi atrăgea: amintirea cuvintelor lui Ioan Botezătorul, despre ceea ce a zis el despre Iisus Hristos că era mai mare şi mai puternic decît el; că el era lumina, viaţa, adevărul, şi celelalte; precum glasul ce s-a făcut auzit din înălţimea cerului, despre Duhul Sfînt care s-a arătat în chip de porumbel, şi care l-a făcut cunoscut tuturor. La care mai trebuie să adăugăm dovada evident rezultată din minuni, care confirma toate celelalte. Dacă trebuie crezut Ioan, ziceau ei, cu atît mai mult trebuie crezut Iisus Hristos: dacă l-am crezut pe acela, fără ca el să fi făcut nicio minune, trebuie cu atît mai mult să

adăugăm credință acestuia pentru care a mărturisit Ioan, dovadă care rezultă din minuni. Nu remarcați voi de ce folos le-a făcut acest loc, cît le-a fost de folositor să se separe de cei răi? Iată pentru ce Iisus Hristos îi retrage adesea din această societate.

În legea veche, Dumnezeu l-a scos la fel pe poporul său din însoțirea celor răi; el i-a separat pe evrei de Egipteni; i-a condus în pustie pentru a-i forma despre legile sale și despre poruncile sale. El ne îndeamnă să facem la fel, și ne îndeamnă să fugim de piețele publice, de zgomot și de mulțime, și să ne închidem în cămara noastră (Mt. 6,6) pentru a ne face acolo în mod liniștit rugăciunile noastre. O corabie care nu este agitată de valuri, face o călătorie fericită, și sufletul care este lipsit de orice griji trăiește în pace și în liniște, ca și cum ar fi ajuns deja în port. Iată pentru ce femeile care păzesc în general casa trebuie să fie mai aplecate spre filozofie, spre contemplarea lucrurilor cereşti mai mult decît bărbații. Iată pentru ce Iacob, care rămînea în casa sa, departe de zgomot, era un om mai simplu decît Isav: căci nu fără intenție zice Scriptura despre el că „el a rămas în cortul tatălui său" (Fac. 25,27).

Dar veți zice voi, este și în casă destulă neliniște. Da, și femeia dacă vrea, poate să aibă multe griji și treburi pentru bărbatul care nu părăsește niciodată piața publică și tribunalele; el este tulburat de mii de preocupări străine, ca o corabie în mijlocul mării, care este lovită de valuri și de vînturi. Femeia, dimpotrivă, așezată în casa ei ca într-o școală de filozofie, poate să-și reculeagă sufletul, aplecîndu-se la rugăciune și la citire, și la alte fapte filozofice. Și la fel ca și cei care rămîn în pustie și nu mai sînt tulburați de nimeni, la fel femeia care este închisă totdeauna în casă, poate să se bucure de un repaos continuu. Dacă, cîteodată ea este obligată să iasă și să meargă în oraș, ea nu este expusă pentru aceia la tulburările sufletului: fără îndoială, fie pentru a veni la Biserică, fie pentru a merge la baie, îi este necesar să iasă, dar de obicei ea este sedentară și păzește casa. Ea poate să se ocupe aici cu studiul înțelepciunii și să liniștească sufletul tulburat al soțului ei, atunci cînd se întoarce acasă; ea poate să-l îmblînzească și să risipească inutilitățile și gîndurile necăjitoare care-l tulbură, și să-l trimită apoi debarasat de gîndurile și de grijile pe care le avea dinafară, ducînd cu el ceeace a învățat bun de la femeia sa. Nimic, în sfîrșit, nimic nu are mai multă putere și tărie pentru a-l ordona și a conduce pe om ca femeia lui, atunci cînd este evlavioasă și prudentă, și pentru a-i întoarce sufletul lui unde vrea ea, și cum îi place. Va afla mai puțină încredere la prietenii săi, la învățați, și la fel la cei mari, decît la avizele și la sfaturile femeii sale. Căci extrema tandrețe pe care o are un soț pentru femeia sa, îl face să primească sfaturile ei cu multă plăcere. Eu v-aș putea arăta aici exemplul multor oameni grei și indisciplinați, pe care femeile lor i-au potolit și i-au civilizat. Femeia este însoțitoarea omului, la masă, la pat, în crearea copiilor: ea este păstrătoarea secretelor, a hotărîrilor lui, mai știu eu a ce? Ataşată cu totul de bărbatul ei, ea îi este așa de unită precum este capul cu trupul. Ea îi va face mai multe servicii bărbatului ei decît oricine, dacă este cinstită și cu bun simț.

4. Pentru aceia le rog pe femei să se ataşeze la ceea ce zic eu, şi să le dea sfaturi mîntuitoare şi bune bărbaţilor lor; căci, dacă femeia este foarte capabilă să îndemne pe bărbatul ei la virtute, ea poate la fel să-l ducă la păcat. O femeie l-a pierdut pe Abesalom, o femeie l-a pierdut pe Amon; o femeie a încercat să-l piardă, pe Iov: femeia lui Nabat l-a scăpat de moarte; o femeie Iudita a salvat un popor întreg. Debora, Estera, şi multe altele, au împlinit destul de bine funcţia unui general de armată. Sf. Pavel zice: „Ce ştii tu femeie de-ţi vei mîntui bărbatul tău?" (1 Cor. 7,16). Şi Scriptura ne învaţă că în veacul fericit al apostolilor, Persida, Maria, Priscila (Rom. 16) s-au expus în mod curajos la luptele apostolice.

Imitaţi-le pe aceste femei sfinte: ziditi-i şi întăriţi-i pe bărbaţii voştri, nu numai prin cuvintele voastre, ci încă şi prin exemplul vostru bun. Şi cum îl veţi învăţa voi pe bărbatul vostru, prin faptele voastre şi prin exemplul vostru? Atunci cînd nu va vedea în voi nici răutate, nici rău, nici curiozitate, nici iubire pentru podoabe şi împodobiri, nici dorinţă, nici gust pentru lucrurile zadarnice, şi dimpotrivă vă veţi mulţumi simplu cu ceea ce aveţi, atunci vă va asculta cu plăcere, el va primi cu bucurie sfaturile voastre: dar dacă nu sînteţi înţelepte decît în cuvinte, şi dacă faceţi contrarul a ceea ce ziceţi, atunci vă va învinui de înşelătorie, dar dacă faptele voastre se potrivesc cu cuvintele voastre, dacă învăţaţi în acelaşi timp şi prin cuvintele voastre şi prin faptele voastre, soţul vostru vă va asculta atunci cu plăcere, şi va ceda în faţa voastră: atunci, spre exemplu, cînd nu veţi mai căuta de loc aurul, pietrele preţioase şi măreţia hainelor; şi în locul acelora vă veţi face o comoară de modestie, de cumpătare, de blîndeţe şi de bunătate: atunci cînd vă veţi prezenta în faţa soţului vostru împodobite cu aceste virtuţi, veţi avea dreptul să le cereţi să le aibă şi el. Căci dacă o femeie trebuie să facă ceva lucru pentru a-i plăcea soţului ei, sufletul ei trebuie să şi-l împodobească, şi trupul ei nu va face aşa decît să-l desfigureze împodobindu-l. În sfîrşit, aurul şi împodobirile nu vă vor face aşa de iubite soţului vostru, ca şi cumpătarea şi blîndeţea, şi de a fi gata să vă daţi viaţa voastră pentru el. Iată ceea ce cîştigă inima şi toată iubirea soţului. Împodobirile în plus îi sînt neplăcute: ele cer griji, produc osteneală şi jenă; dar ceea ce v-am spus îl ataşează pe soţ femeii sale, fiindcă o voinţă dreaptă şi bine dispusă, prietenia, ataşamentul nu cer nici o grijă, nici osteneală; sau vorbind mai scurt, cu aceia se îmbogăţeşte o casă. Împodobirile, au dezgustul lor de obicei; dar împodobirile sufletului răspîndesc în toate părţile o nouă strălucire în toate zilele, şi aprind în inimă o flacără mai curată şi mai mare.

Pentru aceasta, vreţi să plăceţi soţului vostru? împodobiţi sufletul vostru cu curăţia şi cu evlavia, aveţi grijă de casă. Acestea sînt lucrurile care ataşează mai mult, şi care nu încetează niciodată să ataşeze bătrîneţea, nu distruge această podoabă, boala nu o veştejeşte. Este tocmai contrarul cu frumuseţea trupului: vîrsta înaintată îl veştejeşte, boala îl consumă, şi multe alte lucruri îl distrug. Dar bunurile sufletului le întrec pe cele ale trupului. Frumuseţea trupului trezeşte invidia şi gelozia: frumuseţea sufletului nu este supusă nici unei boli, nici slavei deşarte.

Ataşîndu-vă aşa să vă împodobiţi sufletul vostru, şi nu trupul vostru, voi veţi conduce mai uşor gospodăria din casa voastră, şi veniturile voastre vor fi mai abundente, dacă aurul cu care aţi putea să vă împodobiţi trupul vostru şi mădularele voastre, îl veţi folosi la lucrurile necesare, ca hrană pentru robii voştri şi pentru casnicii voştri, să le daţi copiilor voştri educaţia care este necesară, şi la alte lucruri asemănătoare.

Căci dacă expuneţi acest aur în ochii soţului vostru, atîta vreme cît inima lui este îngrijorată, ce rod, ce folos veţi avea? Nu, durerea nu permite ca privirea să mai fie fermecată. Voi ştiţi, dragii mei ascultători, sigur ştiţi: cînd ai venit să întîlneşti femeia cea mai împodobită şi mai rafinată, nu vei mai găsi plăcere aici, dacă inima este în necaz şi în tristeţe. Pentru a se bucura de un lucru, trebuie să fii vesel, trebuie să ai inima mulţumită. Ori, dacă tot aurul este folosit la împodobirea trupului femeii, jena va stăpîni la masă, şi soţul nu va putea găsi nici bucurie, nici plăcere. Dacă vreţi să-i plăceţi la al vostru, gîndiţi-vă să-i daţi mîngîiere, şi-i veţi da, dacă veţi înlătura surplusul împodobirii, dacă veţi înlătura orice împodobiri zadarnice. Aceste lucruri se par să facă plăcere în primele zile ale nunţii; dar puţin timp după aceia ele devin grele şi împovărătoare. Şi în sfîrşit, dacă cerul care este aşa de frumos, dacă soarele care este aşa de strălucitor, încît nu veţi îndrăzni să comparaţi cu el nici un corp, noi le vom admira cu atît mai mult pe cît sîntem în obiceiul de a le vedea, cum vom putea admira un corp împodobit cu veşminte frumoase multă vreme? Eu zic acestea, fiindcă doresc să vă împodobiţi cu aceste veşminte adevărate pe care vi le prescrie sfîntul Pavel: „Nu din păr împletit sau din aur sau din mărgăritare sau din veşminte de mult preţ: ci din fapte bune precum se cuvine unor femei care se fac mărturie de evlavie" (1 Tim. 2,9,10). Dar vreţi ca să plăceţi oamenilor şi ca să atrageţi privirile lor şi complimentele lor? Vai! sigur, aceasta nu este dorinţa unei femei curate! ci încă, dacă vreţi, voi vă veţi face iubiţi prin aceia, şi ei vor fi vestitorii curăţiei voastre. Nici un om simţit, nici un om care ştie să judece în mod sănătos lucrurile, nu va iubi şi nu va lăuda o femeie încărcată cu podoabe, ci numai pe cea stricată şi moleşită: sau mai sigur aceştia nu o vor lăuda; dimpotrivă, ei vor rîde de ele, atunci cînd privirea lor necurată se va etala asupra persoanei lor. Dar femeia castă şi modestă, aceia şi aceştia toţi o vor cinsti şi o vor lăuda, fiindcă ea nu le este o pricină de cădere şi de sminteală, şi ea le dă dimpotrivă, o lecţie de înţelepciune şi de evlavie; oamenii le vor face toţi multe laude, şi Dumnezeu le va da o răsplată foarte mare. Să ne îngrijim să ne pregătim sufletele noastre cu aceste podoabe preţioase, ca să trăim aici în pace şi ca să dobîndim într-o zi bunurile viitoare, pe care vi le doresc tuturor, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 62

„Şi era bolnav un oarecare Lazăr din Betania, satul Mariei şi al Martei, sora ei. Iar Maria este aceia care a uns cu mir

pe Domnul şi l-a şters picioarele cu părul capului ei, al cărei frate Lazăr era bolnav" (Cap.11, Vers. 1,2- Vers.29).

1. Greutatea referitoare la Maria sora lui Lazăr. Iisus Hristos declară odată în plus că slava sa este aceiaşi cu slava Tatălui său.

2. Frica l-a făcut pe Sf. Toma să spună acestea: „Să mergem şi noi ca să murim cu El". Iisus se coboară în Betania pentru a-l învia pe Lazăr.

3. „Eu sînt învierea şi viaţa". Iisus Hristos a aşteptat ca Lazăr să miroase rău pentru a-l învia, pentru ce?

4-5. Lipsa de modestie a femeilor la doliu şi în necazuri. Sminteala pe care le-o fac păgînilor. Paguba ce o fac ele religiei prin excesul lor. Vorbirile păgînilor: exemple frumoase de filozofie şi de modestie pe care le-au dat ei. Se face din respect omenesc ceea ce nu se face din frică faţă de Dumnezeu. Necazul pe care-l avem pentru morţi trebuie să fie moderat: să plîngem mai mult asupra noastră decît pentru morţi. Lacrimile nu sînt oprite. Milosteniile, jertfele, rugăciunile pentru morţi. Cum trebuie să-i cinstim. Relele pe care le produc tristeţea şi plînsul nestăpînit. Este permis să-i plîngem pe morţi, dar nu cu exces.

1. Cei mai mulţi cînd văd oameni plăcuţi lui Dumnezeu, căzuţi în vreun necaz, ca boală, sărăcie, sau oarecare vreun alt accident, se tulbură, neştiind că aceia este starea care le place cel mai mult prietenilor Domnului. Lazăr era unul din prietenii lui Iisus Hristos şi era bolnav. Surorile lui au trimis la Iisus să-i spună:" Cel pe care îl iubeşti este bolnav".

Dar să reluăm textul nostru puţin de mai sus: „Şi era bolnav un oarecare Lazăr din Betania, satul Mariei şi al Martei, sora ei". Nu fără motiv a arătat el locul de unde era Lazăr; aceasta a făcut-o pentru un motiv pe care îl va arăta mai apoi. Dar aşteptînd să explicăm ceea ce se petrece aici. El le-a numit în mod util pe surorile lui: şi despre Maria care s-a făcut strălucită printr-o faptă celebră, printr-o faptă frumoasă el a zis: „Iar Maria era aceia care a uns cu mir pe Domnul"

Cîţiva pun aici o întrebare: ei întreabă pentru ce Iisus Hristos permite ca această femeie să verse mirul acesta. Pentru aceasta el trebuie mai întîi să vă facă atenţi că această femeie nu este aceia cu viaţă rea despre care vorbeşte sfîntul Matei, nici aceia despre care vorbeşte sfîntul Luca, ci o alta, şi o femeie virtuoasă: aceia era o păcătoasă, dar aceasta este o femeie cinstită, şi femeie atentă şi aplecată la datoriile ei. Căci ea a avut mare grijă să-l primească pe Iisus Hristos. Evanghelistul spune că aceste două surori îl iubeau pe Iisus Hristos la fel: deşi el l-a lăsat să moară pe Lazăr. Pentru ce, precum ofiţerul şi sutaşul, nu l-au părăsit ele pe fratele lor bolnav, pentru a merge ele însele să-l caute pe Mîntuitorul, în loc de a se limita să trimită pe altcineva la el? Aceasta o fac fiindcă aveau în el o încredere foarte mare, şi ele erau foarte unite cu el. Mai mult, erau femei delicate, slabe de sănătate, şi înconjurate de grijile lor. Ele au făcut să se vadă apoi că nu din dispreţ au lucrat în acest fel. Apoi, este evident că Maria, sora lui Lazăr, nu este femeia aceia cu viaţă rea despre care se vorbeşte altădată.

Dar, veţi zice voi, pe această femeie stricată de ce a primit-o Iisus Hristos? Pentru a o converti, pentru a-i ierta păcatele ei, pentru a-şi arăta omenia sa, pentru a vă învăţa că nu este boală pe care să n-o fi vindecat bunătatea sa, nici un păcat care să întreacă mila lui. Nu vă opriţi numai la aceia că Iisus a primit-o, ci priviţi şi în ce fel a întors-o el. Şi pentru ce evanghelistul spune această istorie, sau mai scurt ce vrea să ne înveţe prin aceste cuvinte ale sale: „Şi Iisus iubea pe Maria şi pe sora ei şi pe Lazăr" (5)? El vrea ca noi să nu ne supărăm, sau ca să nu ne împovărăm, atunci cînd vedem oameni buni căzuţi în boli. „Cel pe care-l iubeşti este bolnav" (3). Ei voiau să-l atingă pe Iisus Hristos cu compătimirea, privindu-l ca pe un om, ceea ce face să se vadă urmarea vorbirii lor: „Dacă ai fi fost aici fratele meu n-ar fi murit"; şi ei nu-i zic: Lazăr este bolnav, ci: „Cel pe care îl iubeşti este bolnav". Ce le răspunde deci Iisus Hristos? „Această boală nu este spre moarte, ci pentru slava lui Dumnezeu, ca, prin ea, Fiul lui Dumnezeu să se slăvească" (4). Vedeţi că Iisus mai spune iar că slava sa este aceiaşi cu a Tatălui său; căci zicînd: „Slava lui Dumnezeu" el a adăugat: „Ca Fiul lui Dumnezeu să se slăvească".

„Această boală nu este spre moarte". Cum trebuia să mai rămînă încă două zile în locul în care era, el i-a trimis pe cei pe care i-au trimis la el pentru a duce acest răspuns celor două surori. Pentru care este de mirare că ele nu s-au supărat, nici nu s-au smintit văzîndu-l murind pe fratele lor, după ce Iisus a răspuns că boala lui nu era spre moarte: văzînd că se întîmplă contrarul a ceia ce a zis autorul vieţii. Dar, fără a se tulbura, ele au mers înaintea lui Iisus Hristos, şi n-au crezut că el le-a zis un lucru fals. Apoi, această particulă „ca să" nu arată nicidecum cauza bolii, ci efectul pe care trebuia să-l producă ea: ea avea o altă origine, dar Iisus Hristos s-a folosit de ea spre slava lui Dumnezeu.

„Deci cînd a auzit că este bolnav, atunci a rămas două zile în locul în care era" (6). Pentru ce rămîne el acolo? Ca să moară Lazăr şi să fie înmormîntat, şi ca să nu se zică: Lazăr nu era încă mort, atunci cînd l-a înviat Iisus: el era numai aţipit (leşinat) căzînd în neştiinţă: el nu era mort. Iisus a rămas deci multă vreme pentru ca trupul lui Lazăr să se strice, şi să poată spune: „Miroase deja" (39). Apoi după aceia le-a zis ucenicilor săi: Să mergem iarăşi în Iudeea" (7). Pentru ce Iisus care nici odată nu i-a prevenit pe ucenicii săi pentru ceia ce avea să facă îi previne acum? Aceasta o face fiindcă îi vedea într-o întristare mare: el îi vesteşte ceea ce va face, de teamă ca, în teama în care erau ei să nu fie tulburaţi de această plecare neaşteptată.

Dar ce au răspuns ucenicii? „Învăţătorule, acum căutau Iudeii să Te ucidă cu pietre şi iarăşi Te duci acolo?" (8). Ei se temeau în mod efectiv pentru învăţătorul lor, dar mai mult pentru ei înşişi, fiind încă destinul de nedesăvîrşiţi. Pentru aceasta Toma tremurînd tot de frică, zice: „Să mergem şi noi ca să murim cu El" (16), fiindcă el era mai slab şi mai necredincios decît ceilalţi. Dar fiţi atenţi la felul în care-i întăreşte Iisus Hristos prin aceste cuvinte: „Nu sînt oare douăsprezece ceasuri într-o zi?" (9). El dă acest răspuns, sau pentru a arăta că cel ce nu se simte vinovat de nici un

păcat, nu trebuie să se teamă de nimic; dar şi că cel ce a făcut răul va fi pedepsit (ca să nu ne temem de nimic, noi care n-am făcut nimic care ar merita moartea); sau mai scurt iată ce a vrut să spună Iisus Hristos: Cel ce vede lumina acestei lumi este în siguranţă: ori, dacă el este în siguranţă, cel care este cu mine, dacă nu mă părăseşte, este cu atît mai mult, el i-a întărit prin aceste cuvinte, şi i-a făcut să cunoască motivul pentru care trebuia să facă această călătorie. Şi spunîndu-le apoi că ei nu vor merge în Ierusalim, ci în Betania, el zice: „Lazăr, prietenul nostru, a adormit; dar merg să-l trezesc" (11); adică eu nu mă duc să mă lupt pentru a doua oară cu evreii, ci merg să-l trezesc pe prietenul nostru. „Deci l-au zis ucenicii: Doamne, dacă a adormit, se va face bine" (12). Ei aveau intenţia lor dîndu-i acest răspuns, era de a-l întoarce să meargă. Tu zici, au răspuns ei, că doarme? Deci nimic nu te obligă să mergi acolo. Totodată Iisus Hristos n-a zis: „Prietenul nostru" decît pentru a face să se vadă necesitatea acestei călătorii.

2. Dar cum ei arătau puţină bunăvoinţă, el le zice în sfîrşit: „Lazăr a murit" (14). Mîntuitorul a zis deci la început prin modestie, şi pentru ca să nu arate fast. nici mîndrie în ceea ce mergea să facă: „Lazăr a murit. Şi Mă bucur pentru voi că n-am fost acolo, ca să credeţi. Dar să mergem la El" (15). Pentru ce, din pricina voastră? Căci fiind departe, eu v-am prezis-o: astfel atunci cînd eu îl voi învia, voi nu vă veţi mai putea îndoi niciodată despre adevărul minunii. Remarcaţi voi, fraţilor, cît erau de slabi şi de nedesăvîrşiţi ucenicii lui, şi cum n-aveau nici putere, nici virtute, nici părere dreaptă despre Învăţătorul lor pe care trebuiau s-o aibă? Acela este efectul pe care-l produce în ei frica care le-a tulburat sufletul. Iisus, după ce a zis: „Lazăr doarme", a adăugat „Mă duc să-l trezesc"; dar atunci cînd a zis: „Lazăr a murit" el n-a adăugat: Mă duc să-l înviez, fiindcă nu voia să vestească mai înainte prin cuvintele sale ceea ce trebuia să lucreze, şi ceea ce nu trebuia să facă să se vadă decît prin faptele sale: aşa ne învaţă Mîntuitorul în continuu că trebuie să fugim de slava deşartă, şi să nu promitem nimic cu îndrăzneală. Căci dacă el îi făgăduieşte rugăciunii sutaşului, căci zice: „Voi merge şi-l voi vindeca" (Mt. 8,7): o face pentru a arăta credinţa acestui om.

Dar dacă zice cineva: Pentru ce se gîndeau ucenicii că acela era un somn, pentru ce n-au cunoscut că Lazăr este mort, atunci cînd zicea Iisus: Voi merge şi-l voi vindeca; în sfîrşit, era de crezut aproape o nebunie că Învăţătorul lor va merge cincisprezece stadii pentru a-l trezi pe Lazăr? eu voi răspunde că ei au crezut că aceia era o taină, o pildă, ca şi multe alte lucruri pe care le spunem. Ucenicii deci se temeau de furia evreilor, şi Toma se temea mai mult decît toţi, pentru aceasta zice el: „Să mergem şi noi ca să murim cu El" (16). Cîte unii zic, că el avea în adevăr de ce să dorească să moară, dar s-au înşelat: deci frica îl făcea pe Toma să vorbească aşa. Iisus cu toate acestea nu-l mustră, căci tolera încă slăbiciunea lui. De altfel, Toma devine apoi de neînvins şi mai tare decît toţi apostolii. Şi, ceea ce este vrednic de admirat, acest om pe care l-am văzut aşa de slab înainte de cruce, înainte de moartea şi învierea Învăţătorului său, îl vedem după aceia

mai fierbinte decît toți: atît este de mare puterea lui Iisus Hristos! Căci acela care nu îndrăznea să meargă în Betania cu Stăpînul său, a străbătut apoi aproape întreaga lume, cu toate că Iisus Hristos nu era prezent, şi a rămas printre popoarele păgîne şi ucigaşe, care nu doreau decît viața lui.

Dar dacă Betania nu era departe decît cam la cincisprezece stadii, care fac două mile, cum atunci cînd a ajuns Iisus acolo, erau deja patru zile trecute de cînd a murit Lazăr? Trimişii au venit să anunțe cele despre Lazăr chiar în ziua în care a murit Lazăr; dar Mîntuitorul a rămas două zile acolo unde era: astfel el n-a sosit în Betania decît a patra zi. Dacă a aşteptat ca să vină să-l cheme şi n-a plecat pînă n-au venit să-l caute, aceasta a făcut-o de teamă ca să nu se ridice ceva bănuială asupra minunii. Şi cele care erau iubite n-au venit ele însele, ci s-au mulțumit să trimită.

„Iar Betania era aproape de Ierusalim, ca la cincisprezece stadii" (18) aceia arată că multe persoane trebuiau să fi venit în Betania; şi, în sfîrşit, evanghelistul spune: „Şi mulți dintre ludei veniseră la Marta şi Maria ca să le mîngîie pentru fratele lor" (19). Cum au mers evreii să-l mîngîie pe cel pe care-l iubea Iisus Hristos, din moment ce ei au hotărît că cel ce va recunoaşte pe Iisus drept Hristosul, să fie alungat din sinagogă? Ei le-au vizitat pe Marta şi pe Maria, fie din cauza iubirii lor mari, fie că le cinsteau ca pe nişte persoane respectabile pentru calitatea lor, sau poate că nu sînt aici evreii cei răi; căci cei mai mulți dintre ei au crezut în Iisus Hristos. Apoi, evanghelistul arată aceste lucruri pentru a confirma moartea lui Lazăr. Pentru ce Marta fuge singură înaintea Mîntuitorului, fără a fi însoțită de sora ei? Ea voia să-l vadă pe Iisus în mod deosebit şi s-o învețe apoi pe sora sa ceea ce i-a zis el. Dar imediat ce Mîntuitorul i-a dat o nădejde bună, ea a alergat s-o cheme şi pe Maria, care a alergat imediat, în ciuda necazurilor în care se afla.

Vedeți voi măreția iubirii ei? Despre ea a zis Iisus Hristos: „Maria partea cea bună şi-a ales care nu se va lua de la ea" (Lc. 10,42). Cum deci, veți zice voi Marta se părea că era mai grăbită şi mai rîvnitoare acum? Nu pentru aceasta este Marta mai rîvnitoare, ci numai fiindcă Maria n-a aflat încă de sosirea lui Iisus. Marta era mai slabă, pentru că auzind tot ceea ce i-a zis Mîntuitorul mîngîietor pentru moartea fratelui ei, răspunde încă; „Doamne chiar miroase, că este a patra zi". Dar Maria cu toate că n-a învățat ceea ce i-a răspuns Iisus surorii ei, nu zice nimic asemănător, ci a crezut imediat, şi zice: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele Meu n-ar fi murit" (21).

3. Priviți cîtă înțelepciune arată aceste femei, în ciuda slăbiciunii naturale a sexului lor. La vederea lui Iisus Hristos, ele nu se pun imediat pe plîns, pe strigăte, pe gemete, cum avem noi obiceiul să facem, atunci cînd fiind în doliu şi în necazuri vedem că apare vreuna din cunoştințele noastre: acestea, dimpotrivă, imediat ce-l văd pe Învățătorul lor, ele îi aduc mulțumiri. Cu adevărat, ele credeau amîndouă în Iisus Hristos, dar nu cum trebuiau să creadă. Căci ele nu-l cunoşteau încă desăvîrşit; ele nu-l cunoşteau ca şi Dumnezeu; ele nu ştiau că el lucrează prin propria sa putere şi prin autoritatea sa: Mîntuitorul le învață şi un lucru şi celălalt. Că ele nu ştiau că Iisus este Dumnezeu, şi că el lucra prin propria sa putere şi

autoritate o arată aceste cuvinte: „Dar şi acum ştiu că orice vei cere de la Dumnezeu, Dumnezeu îţi va da" (22), pe care ea le adaugă la acestea: „Dacă ai fi fost aici fratele nostru nu ar fi murit" o fac în mod vizibil arătat. Ele îi vorbesc ca şi unui om cu o virtute mare, ca unui om strălucit şi minunat.

Dar priviţi ce le răspunde Iisus Hristos: „Fratele tău va învia" (23); prin aceia respinge şi înlătură aceste cuvinte: „orice vei cere". El n-a zis: Eu voi cere, dar ce? „Fratele tău va învia". Dacă el ar fi zis: O femeie! priveşte pământul tu încă? Eu n-am nevoie de nici un ajutor străin eu fac totul prin mine însumi, aceste cuvinte i-ar fi fost grele femeii, ele ar fi supărat-o. Dar zicînd: „Fratele tău va învia", Mîntuitorul ţine o cale de mijloc, şi prin cuvintele care urmează arată ceea ce am spus deja. Marta zicînd: „Ştiu că va învia la înviere, în ziua cea de apoi" (24), Iisus Hristos îi descopere mai clar puterea sa prin răspunsul său: „Eu sînt învierea şi viaţa" (25); arătîndu-i că el n-are nevoie de ajutorul altuia, pentru că el este însăşi viaţa. Dacă avea nevoie de ajutorul altuia, cum va fi el învierea şi viaţa? Într-adevăr, el n-a explicat-o aşa de clar, ci a făcut-o să se înţeleagă vorbind de multe ori. Şi iarăşi, Marta a răspuns: „Orice vei cere Dumnezeu îţi va da" Iisus îi răspunde: „Cel care crede în Mine, chiar dacă va muri, va fi viu" făcînd să se cunoască cum că el este cel ce împarte toate bunurile, şi că la el trebuie să ne adresăm pentru a le obţine.

„Şi oricine trăieşte şi crede în Mine nu va muri niciodată. Crezi tu aceasta?" (26). Priviţi în ce fel ridică Iisus sufletul Martei; căci fapta lui nu era limitată numai la singura înviere a lui Lazăr. Trebuia de asemenea ca această femeie şi cei ce erau de faţă cu ea să cunoască această taină: pentru aceia înainte de a-l învia pe Lazăr a vorbit. Căci dacă Iisus Hristos este învierea şi viaţa, puterea lui nu este circumscrisă într-un loc: pretutindenea şi în orice loc ar fi el poate să învieze, poate să dea viaţă. Încă, dacă aceste femei ar fi zis ca şi sutaşul: „Spune un cuvînt şi se va vindeca fiul meu" (Mt. 8,8); fără îndoială Mîntuitorul ar fi înviat imediat pe fratele lor. Dar cum ele au trimis să-l roage să vină, vine în sfîrşit, dar pentru a le scoate din părerea de jos pe care o aveau despre el: el s-a dus la locul unde era Lazăr pus; dar în acelaşi timp ce coboară la slăbiciunea lor, face să se vadă că el poate să vindece şi să învieze imediat, cu toate că era absent şi foarte departe; iată pentru ce amînă şi întîrzie să facă minunea. Un har obţinut imediat ar fi rămas acoperit cu tăcerea: trebuia ca stricăciunea trupului să înainteze.

Dar această femeie, de unde putea şti ea că Iisus îl va învia pe fratele ei? Ea l-a auzit spunînd lucruri despre înviere; dar numai după puţin a dorit să vadă efectul. Priviţi-l, ea are încă sentimente de jos şi cu totul pămînteşti. Iisus răspunzîndu-i: „Eu sînt învierea şi viaţa", ea nu răspunde: Înviază-l pe fratele meu; dar ce răspunde ea? „Eu am crezut că Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, Care a venit în lume" (27). Ce-i răspunde Iisus? „Şi oricine trăieşte şi crede în Mine, nu va muri niciodată. Crezi tu aceasta?" (26) adică vorbeşte despre moartea sufletului.

„Oricine crede în Mine chiar de va muri va fi viu" adică, este mort cu trupul. Apoi dacă eu sînt învierea şi dacă fratele vostru este acum mort, nu vă neliniştiţi, nu vă tulburaţi, ci credeţi „ÎN MINE". Prin aceste vorbiri Mîntuitorul o mîngîie pe Marta pentru moartea fratelui ei: el îi dă o nădejde bună, şi făgăduindu-i că fratele ei va învia, şi spunînd înalt: „Eu sînt învierea", asigurînd că după ce va învia el va muri a doua oară dar nu va mai suferi nici o durere. Pentru aceasta moartea de aici nu este de temut; cu alte cuvinte, fratele tău nu este mort şi voi nu veţi muri la fel de loc: „Crezi tu aceasta?" „Da Doamne, Eu am crezut că Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, Care a venit în lume" (27). Se pare că această femeie n-a înţeles bine ceea ce voia să-i zică Iisus Hristos. Într-adevăr ea a simţit că este ceva lucru măreţ, dar n-a înţeles totul: pentru aceia întreabă un lucru şi ea îi răspunde altul: dar totuşi ea a avut acest avantaj, că necazul ei s-a risipit cu totul. Aceia este în sfîrşit puterea cuvîntului lui Iisus Hristos. Aşa a luat-o o soră mai înainte, iar cealaltă a urmat-o. Iubirea de care erau ele însufleţite pentru Învăţătorul lor nu le permitea să simtă toată durerea sorţii lor: influienţa harului comunica înţelepciune chiar şi inimii acestor femei.

4. Dar azi, între alte defecte, femeile sînt stăpînite de boli străine: în doliu şi în necazuri ele fac o arătare zadarnică a necazului lor, ele îşi arată braţele, îşi smulg părul, îşi sfîşie faţa; unele prin durere, altele din mîndrie; altele îşi descoperă braţul lor prin neruşinare în faţa oamenilor. O femei, ce faceţi? Voi vă dezbrăcaţi urît în piaţa publică, voi care sînteţi un mădular al lui Iisus Hristos, zic eu şi-n faţa oamenilor? Vă smulgeţi părul, vă sfîşiaţi veşmintele, scoateţi strigăte mari, voi imitaţi dansurile lui Menade, şi nu credeţi că-l supăraţi pe Dumnezeu? Ce destrăbălare şi ce nebunie! Păgînii nu vor rîde ei? Nu vor zice că religia noastră, că învăţătura noastră nu este decît o poveste şi o fabulă? Da, fără îndoială, vor zice: nu mai este înviere; dar învăţăturile creştinilor sînt de rîs, ele nu sînt decît minciună şi închipuire. Căci printre ei femeile, ca şi cum n-ar mai rămîne nimic după această viaţă, nu ţin nici o seamă de scripturile lor: Scripturile lor şi învăţăturile lor nu sînt decît curate închipuiri, cum o dovedeşte purtarea acestor femei. În sfîrşit, dacă el ar crede că cel ce este mort, nu este cu adevărat mort, ci că a trecut la o viaţă mai bună, ele n-ar mai plînge ca şi cum ei n-ar mai fi; ele nu s-ar necăji atîta, n-ar mai spune astfel de cuvinte, care sînt o dovadă vizibilă a necredinţei lor: eu nu te voi mai vedea, eu nu te voi mai afla altul. Totul nu este decît poveste şi închipuire printre creştini. Căci dacă învierea, care este temelia şi făgăduinţa tuturor bunurilor pe care le nădăjduiesc ei, nu obţine nici o credinţă printre ei, cu atît mai mult nu vor crede ei nici în celelalte învăţături ale lor.

Nu, neamurile nu sînt aşa de slabe, nici aşa de laşe: mulţi dintre ei au dat dovadă de înţelepciune. O femeie păgînă, aflînd că fiul ei era mort în război, a pus imediat această întrebare: În ce stare este patria noastră, cum sînt lucrurile noastre? Unul din filozofii lor, care avea pe cap o coroană de flori, primeşte noutatea că unul din fiii săi a murit pentru patrie; atunci îşi ia coroana sa, el întreabă care (fiindcă avea doi) şi aflînd, şi-a pus coroana din nou. Mulţi dintre păgîni au dat pe fiii lor şi pe fiicele lor ca să fie aduse ca

jertfă zeilor lor. Femeile lor din Sparta aşa-i îndemna pe fiii lor: Unde vă sînt trofeele voastre din luptă, sau vă vor aduce morţi cu trofeele voastre. Sigur, mie ruşine să văd neamurile filozofînd aşa de frumos şi arătînd o aşa înţelepciune, pe cînd noi ne purtăm aşa de urît. Cei care n-au nici o idee despre înviere, se poartă ca şi cum ar avea o cunoaştere adevărată; şi noi care sîntem învăţaţi în mod desăvîrşit, trăim ca şi cum n-am fi auzit vorbindu-se despre aceia. Cei mai mulţi fac din respect omenesc, ceea ce n-ar face pentru Dumnezeu însuşi. Căci femeile care sînt mai presus de alţii prin bogăţiile lor, nu-şi smulg părul, ele nu-şi descoperă braţele lor, şi în aceia ele sînt foarte hulite, nu pentru că nu-şi dezgolesc braţele, ci fiindcă n-o fac decît de teamă ca să nu necinstească şi nu din duh de evlavie. Respectul omenesc le reţine, le împiedică să se necăjească, şi frica de Dumnezeu nu poate să oprească lacrimile şi să înlăture durerea lor? Oare asemenea purtare nu este destul de condamnabilă?

Ar trebui deci ca aceasta s-o facă femeile bogate, fiindcă ele sînt bogate, femeile sărace o fac la fel din frică de Dumnezeu. Astăzi totul s-a schimbat, se face tocmai contrarul la ceia ce trebuie să se facă: acelea sînt reţinute pentru slava deşartă; acestea din slăbiciune sînt lipsite de sfială. Mari absurdităţi! Noi facem totul pentru oameni, totul pentru pămînt, dar aceasta nu este încă nimic: se ţin discursuri ridicole, nebune. Cu adevărat Domnul zice: „Fericiţi cei ce plîng" (Mt. 5,5) dar el vorbeşte despre aceia care-şi plîng păcatele lor şi durerea păcatului nu-l face pe nimeni să plîngă; nimeni nu se îngrijeşte pentru pierderea sufletului său. Nu ni se porunceşte să-i plîngem pe cei ce sînt morţi, şi noi îi plîngem.

Ce oare! veţi zice voi, nu este permis să plîngem moartea unui om? Nu aceastsa o opresc eu: eu disprețuiesc aceste lovituri, aceste răniri, aceste plînsuri nestăpînite şi excesive. Eu nu sînt nici dur, nici neuman; eu ştiu slăbiciunea naturii şi regretul pe care-l lasă în urmă o iubire mare. Noi nu ştim să ne oprim să plîngem; Iisus Hristos însuşi o face să se vadă, el a plîns pentru Lazăr. Faceţi la fel; plîngeţi, dar cu blîndeţe, cu modestie, cu frică de Dumnezeu. Dacă veţi plînge în acest fel, nu veţi plînge ca nişte necredincioşi necrezînd în înviere, ci ca neputînd suporta despărţirea.

5. În sfîrşit pe cei ce merg să facă o călătorie lungă, noi îi însoţim cu lacrimile noastre, dar nu plîngem ca şi cum am deznădăjdui de a-i mai vedea. Voi la fel vărsaţi lacrimi pentru acest mort, ca şi cum l-aţi trimite să facă o călătorie lungă înaintea voastră. Aceasta nu este o poruncă pe care v-o dau eu, nu vorbesc aşa decît pentru a mă acomoda slăbiciunii voastre. Dacă cel ce a murit este un păcătos, dacă el l-a supărat adesea pe Dumnezeu, sigur că trebuie să-l plîngem, sau mai bine nu trebuie să plîngem de loc pentru el, ceea ce nu-i foloseşte la nimic, ci trebuie să facem ceia ce poate să-i fie folositor şi să-l ajute; spre exemplu, milostenii, jertfe, şi încă să ne bucurăm pentru că nu mai are ocazie să păcătuiască; dar dacă era un drept, trebuie să ne bucurăm, fiindcă a sosit în port; că nu mai are să se teamă de nimic, nu mai are nici un risc în alergare. Dacă este tînăr, trebuie să ne bucurăm că-l vedem scăpat aşa de repede de relele şi de necazurile acestei vieţi; dacă este bătrîn, aceasta este pentru noi un subiect

de mîngîiere şi de bucurie că s-a bucurat aşa de mult de această viaţă de faţă care este privită ca bunul cel mai de preţ. Dar pentru voi, voi treceţi peste toate aceste considerări: voi îi chemaţi pe robii voştri şi îi îndemnaţi să plîngă, ca pentru a-l cinsti mai mult pe mort, şi aceia este o ruşine şi o nebunie destul de mare. Cinstea pe care ar trebui să i-o daţi nu constă în vărsarea lacrimilor, în a scoate gemete şi strigăte, ci în a cînta imne şi psalmi, ci în a duce voi înşivă o viaţă foarte curată şi sfîntă. Dreptul care a ieşit din această lume, chiar cînd nimeni nu ia parte la înmormîntarea sa va rămîne cu îngerii, dar păcătosul care a murit în păcatul său, să aibă tot oraşul în convoi nu va avea nici un folos.

Vreţi să-i cinstiţi pe morţi? faceţi tocmai altceva ce n-aveţi obiceiul să faceţi; împrăştiaţi milostenii, faceţi fapte bune, jertfe, aduceţi darul Jertfei Sfîntului nostru Altar al Bisericii. La ce sînt bune atîtea lacrimi? Eu am învăţat încă un lucru destul de trist: acesta este că prin acest fluviu de lacrimi multe femei caută să-şi cîştige amanţi ţinînd seamă de acest doliu şi durerea furioasă care le-a lovit şi pe care o arată ele înafară pentru a-şi cîştiga faima că-l iubeau pe soţul lor aşa de mult. O născocire diavolească! Pînă cînd vom fi noi pulbere şi cenuşă, şi pînă cînd vom fi noi carne şi sînge? Să ridicăm ochii la cer, să avem sentimente duhovniceşti. Ce mustrări, ce învinuiri le vom mai face neamurilor? Cum vom îndrăzni să le învăţăm învierea, să le vorbim despre virtuţile creştineşti? Este oare siguranţă într-o viaţă aşa de periculoasă? Nu ştiţi că tristeţea produce moartea? Durerea orbind sufletul, nu numai că nu permite să fie văzute lucrurile aşa cum trebuie, ci ea produce şi rele destul de mari. Prin aceste excese, noi îl supărăm pe Dumnezeu şi nu facem nici un bine, nici morţilor nici nouă înşine; dar, prin moderaţie ne facem plăcuţi lui Dumnezeu, şi oamenii ne umplu de laude, dacă nu ne lăsăm abătuţi de durere, noi sîntem brusc scăpaţi de celelalte de către Domnul. Dacă ne lăsăm stăpîniţi de acestea, el ne lasă într-un fel în puterea lor. Dacă îi mulţumim lui Dumnezeu, nu ne vom pierde curajul.

Şi cum, veţi zice voi, cel care şi-a pierdut fiul, sau fiica sa, se poate opri să nu plîngă? Eu nu zic că nu trebuie să plîngă de loc, ci zic că nu trebuie să plîngă cu exces. În sfîrşit, dacă ne gîndim că Dumnezeu l-a luat pe cel pe care l-am pierdut noi, şi că soţul nostru, fiica noastră, s-a născut muritoare, ne vom mîngîia în mod sigur. Căci aceia se necăjesc care doresc un lucru mai presus de natură. Omul este născut ca să moară, pentru ce vă necăjiţi pentru ceia ce se întîmplă în mod natural? Vă plîngeţi că mîncaţi pentru a vă păstra viaţa? Vreţi să trăiţi fără să mîncaţi? Faceţi la fel cu privire la mort: V-aţi născut muritori (Evr. 9,27) nu cereţi să fiţi nemuritori aici jos. Este rînduit ca oamenii să moară odată. Astfel nu vă întristaţi, nu vă tulburaţi, ci suferiţi o lege care este fixă şi neschimbată pentru toţi oamenii. Să ne plîngem păcatele noastre, iată un doliu mîntuitor, iată o faptă filozofică. Să nu încercăm dar niciodată să le plîngem, ca în cealaltă viaţă să ne putem bucura de bucuria şi de odihna veşnică, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 63

„Şi Iisus nu venise încă în sat, ci era încă în locul unde îl întîmpinase Marta. Iar ludeii care erau cu ea în casă şi o mîngîiau, văzînd pe Maria că s-a sculat degrabă şi a ieşit afară, au mers după ea, socotind că se duce la mormînt, ca să plîngă acolo" (Cap.11, Vers. 30,31- Vers.40).

1. Sosirea lui Iisus Hristos în Betania. Rîvna Mariei. Iisus îl plînge pe Lazăr.

2. Iisus înaintea mormîntului deschis şi a trupului lui Lazăr care era stricat deja.

3,4. Credinţa este un bine mare şi izvorul multor bunuri. Dovada de netăgăduit a învierii lui Iisus Hristos. După moartea sa, ucenicii săi au făcut mai mari minuni decît el: Iisus Hristos înviat nu s-a arătat tuturor, pentru ce. Care este credinţa cea care este un mare bine? A se ataşa acesteia; înseamnă a urma lumina. Filozofii n-au putut înţelege nimic, nici să cunoască nimic, nici să vorbească. Simplii pescari au înţeles totul, au fost convinşi de tot, pentru ce? Apostolii sînt mult mai presus decît filozofii. Greşeala Anomeilor. Curăţia numită sfinţenie. Împotriva adulterului; cei adulteri vor fi excluşi din împărăţia lui Dumnezeu şi vor cădea în iad. Păcatul adulterului: cel ce păcătuieşte aşa îşi face mai mult necaz sieşi decît femeii sale. Bărbatul credincios nu pierde nimic din sfinţenie pentru că rămîne cu femeia necredincioasă: el o pierde sfinţenia dacă se lasă înşelat de destrăbălată. Adulterul, care caută să facă păcatul, trăieşte mai mizerabil ca şi cei ce sînt condamnaţi la chinuri.

1. Filozofia este un bun destul de mare. Eu vorbesc despre a noastră căci, pentru învăţătura neamurilor, aceasta nu este decît cuvinte şi poveşti, şi încă poveşti care n-au nimic filozofic în ele. În sfîrşit, printre ei totul se face din mîndrie şi din vanitate. Filozofia este deci un bine destul de mare, pentru că chiar în această viaţă ea ne răsplăteşte. Spre exemplu, cel ce disprefuieşte bogăţiile, simte deja, de acum tot folosul acestui dispreţ, el este lipsit de orice grijă în plus şi fără de folos. Cel ce calcă în picioare slava, primeşte de aici de jos răsplata sa, pentru că el nu este rob nimănui, fiindcă se bucură de adevărata libertate. Cel ce doreşte bunurile cerului, primeşte în această viaţă răsplata sa, pentru că el nu face nici un caz de lucrurile prezente, şi trece cu uşurinţă peste toate greutăţile şi necazurile acestei vieţi.

Iată o femeie filozoafă care a primit aici răsplata filozofiei ei. Ea este adîncită în durerea ei, este scăldată în lacrimile ei şi este înconjurată de o mulţime mare care a venit ca s-o mîngîie, nu aşteaptă ca Învăţătorul să sosească acasă la ea, ea nu priveşte la demnitatea ei; doliul, un necaz furios nu este în stare s-o reţină. Şi totodată este un semn al slăbiciunii care plîng să-şi facă un motiv de cinste din jalea lor în faţa celor ce le văd plîngînd. Este cu totul altfel privitor la Maria; ea n-a aflat imediat sosirea

Învățătorului, că ea a şi alergat înaintea lui. Ori Iisus nu intrase încă în sat, căci mergea încet, ca nu cumva să se creadă că el se grăbea să meagă să facă minunea, şi ca să se ştie că el n-a venit decît fiindcă l-au rugat. Şi aceia vrea s-o arate evanghelistul, cînd spune că Maria s-a sculat degrabă, sau mai bine el vrea să ne învețe că ea alerga aşa pentru a ajunge mai înainte de sosirea Învățătorului şi să nu-l ostenească venind pînă la ea acasă. Marta face dovadă de o mare prudență chemînd-o acolo jos pe sora ei, pentru a nu-i tulbura pe cei din jur, şi abținîndu-se să-i spună pentru ce o chema ea, căci dacă ar fi ştiut evreii, cei mai mulți dintre ei s-ar fi retras, dar aşa au venit cei mai mulți după ea. Dar, crezînd că ea merge la mormînt ca să plîngă au urmat-o toți, şi poate chiar aceia a slujit mai mult să confirme moartea lui Lazăr.

„Deci Maria, cînd a venit unde era Iisus, văzîndu-L, a căzut la picioarele Lui, zicîndu-I: Doamne, dacă ai fi fost aici fratele meu n-ar fi murit" (32). Maria era mai rîvnitoare decît sora ei; ea nu se temea de această mulțime de popor care o înconjura, nici de bănuiala pe care şi-au făcut-o evreii cu privire la puterea lui Iisus, căci cei mai mulți dintre duşmanii lui ziceau: „Nu putea oare Acesta, Care a deschis ochii orbului să facă El ca şi acesta să nu moară?" Dar Învățătorul este de față, este destul pentru a înlătura orice gînd omenesc: ea nu este atentă decît ca să-I cinstească şi să-i arate în public semnele iubirii ei. Şi ce zice ea? „Doamne dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit". Ce răspunde Iisus Hristos? El nu-i vorbeşte de loc încă, el nu-i zice nici măcar ceia ce i-a zis surorii ei, căci era acolo o mare mulțime de popor, şi nu era vremea să vorbească despre aceste lucruri. Ci el se acomodează la timp şi la persoane, el se coboară, şi făcînd să se cunoască cum că el are o natură omenească plînge puțin, şi totuşi amînă săvîrşirea minunii. Cum minunea pe care trebuia s-o facă el era destul de mare, şi aşa minune că rar s-a văzut ceva asemenea, precum la fel văzîndu-l cei mai mulți vor crede în el, de teamă ca dacă el ar fi făcut-o în lipsa poporului, să nu se creadă, şi să nu se scoată nici un folos, dumnezeiescul Mîntuitor atrage mulți martori, potrivindu-se în aceia la slăbiciunea naturii noastre, pentru a nu pierde această dobîndă. Şi el arată ceea ce are omenesc, el plînge, se tulbură; în sfîrşit, iubirea omenească are obiceiul să scoată lacrimi. Apoi, Iisus simțind sufletul său atins şi lacrimile venindu-i în ochi, căci aceste cuvinte: „A suspinat cu duhul", arată mişcarea din interiorul lui, el se reține şi calmează tulburarea care apărea atunci înafară şi zice: „Unde l-ați pus?" (34) pentru a nu pune această întrebare plîngînd. Dar pentru ce întreabă el? Fiindcă nu voia să meargă mai înainte decît dorința lor, ci dimpotrivă să le aştepte şi să le asculte, ca apoi minunea să fie lipsită de orice bănuială. „I-au răspuns: Doamne, vino şi vezi. Şi a lăcrimat Iisus" (35).

Vedeți fraților, că Iisus n-a dat nici un semn despre învierea pe care voia s-o facă, şi că el se pare că merge la mormînt, nu pentru a-l învia pe Lazăr, ci pentru a-l plînge? Evreii ne fac s-o cunoaştem aceasta prin ceia ce zic ei: „Iată cît de mult îl iubea" (36). Iar unii dintre ei ziceau: Nu putea, oare, Acesta Care a deschis ochii orbului să facă El ca şi acesta să nu moară?"

(37). Aceşti evrei erau în doliu şi în necaz, şi n-au înlăturat încă răutatea din inima lor! Dar, o evreilor, Iisus Hristos va face o faptă mult mai minunată, căci este mult mai minunat şi mai măreţ de a-l întoarce pe un mort la viaţă, decît de a-l împiedica pe un om viu să nu moară şi de a alunga moartea care-l constrînge. Ceea ce ar fi trebuit să-i facă să admire virtutea lui şi puterea, este cauza că îl disprețuiesc. Dar cu toate acestea ei mărturisesc că Iisus Hristos a deschis ochii orbului; şi în loc să-l admire pentru această minune, ei se folosesc de ea tocmai dimpotrivă, pentru a-i reproşa că el n-a făcut încă şi această minune. Nu numai în aceasta se arată răutatea lor şi stricăciunea inimii lor; ci încă şi în aceasta că încă înainte de a fi sosit Iisus, şi înainte ca el să fi făcut ceva, fără a aştepta venirea, fără a şti ceia ce va face el, ei îi adresează mustrări. Nu vedeți care era starea lor?

2. Iisus vine deci la mormînt, şi din nou înlătură tristețea sa, pentru ce şi cu ce scop repetă evanghelistul de mai multe ori că Iisus Hristos a plîns, şi că a suspinat? Aceasta o face pentru a ne învăța că el era în mod adevărat îmbrăcat cu natura noastră umană. Cum sfîntul Ioan a vorbit foarte mult despre Iisus Hristos, şi a spus lucruri mai mari decît toți ceilalți evanghelişti, el a făcut să se vadă de cîteva ori în el slăbiciunea omenească, neajunsurile naturii trupeşti. Sfîntul Ioan în istoria patimilor, nu intră în aceleaşi amănunte ca şi ceilalți evanghelişti: el nu spune că Iisus a fost trist, că a căzut în agonie, ci spune contrarul, că el i-a aruncat la pămînt pe cei ce au venit să-l prindă, ceea ce a omis el în acest loc, el completează aici, spunînd că el plîngea, că s-a tulburat, că a suspinat. În sfîrşit, atunci cînd sfîntul Ioan vorbeşte despre moartea lui Iisus Hristos, el se foloseşte de aceste cuvinte: „Putere am ca s-o pun" (Ioan 10,18); nimic nu se resimte aici din slăbiciunea naturii noastre. Dar ceilalți evanghelişti voind să arate şi să dovedească adevărul întrupării, s-au ataşat în mod desăvîrşit să spună tot ceea ce este omenesc în patima Mîntuitorului: Sf. Matei dovedeşte întruparea lui, umanitatea lui prin agonie, prin tulburare, prin sudori: şi aici sfîntul Ioan, prin tristețe şi prin lacrimi. Dacă Iisus Hristos n-ar fi fost de natura noastră, el n-ar fi simțit de cele mai multe ori suspinul, tulburarea în tristețe şi în durere.

Dar ce răspunde Iisus reproşurilor pe care i le fac evreii? El nu se apără pentru învinuirea lor: şi ce era nevoie să respingă prin cuvinte pe cei pe care într-o clipă şi mai sigur, şi cu mai puțină greutate, îi va convinge pentru calomnie prin faptele sale?" Iisus a zis: Ridicați piatra" (39). Pentru ce, înainte de a sosi la mormînt, Iisus nu-l chamă pe Lazăr, şi nu-i porunceşte să se ridice şi să iasă afară? sau chiar, pentru ce nu-l învie el, atunci cînd încă piatra era deasupra mormîntului? Cel care prin singurul său cuvînt, putea să-i dea la un mort viață şi mişcare, putea la fel, mult mai uşor, prin aceiaşi virtute, să ridice piatra? Chiar absent şi departe el putea să facă orice lucru din acestea, pentru ce nu le face dar? El nu le-a făcut, ca să-i aibă pe evrei martori ai minunii: el nu le-a făcut, de teamă ca ei să nu zică ceea ce i-au zis orbului: „Acesta este, nu este acesta" Căci aceste mîini legate în propria lor prezență lîngă mormînt, ajungeau pentru a statornici că cel ce învia era însuşi Lazăr.

Pentru aceasta, dacă evreii n-ar fi venit la mormînt, ei ar fi crezut că văd sau o fantomă, sau un alt om, şi nu pe Lazăr însuşi. Dar acum cînd au sosit, cînd au ridicat ei înşişi piatra, cînd din porunca lui Iisus ei au dezlegat fîşiile cu care era legat Lazăr, cînd aceşti prieteni care l-au scos din mormînt, le-au recunoscut aceste fîşii, că surorile lui erau de faţă, că una din ele a zis: „Doamne, chiar miroase, că este a patra zi" (39); acum, zic eu, toate lucrurile acestea sînt mai mult decît suficiente pentru a-i forţa în ciuda lor, să dea mărturie despre minune. Iată pentru ce le porunceşte Iisus să ridice piatra, prin aceia el îi face să vadă că el va învia pe Lazăr: iată pentru ce întreabă el la fel: „Unde l-aţi pus?" El întreabă ca cei ce au zis: „Vino şi vezi"; şi care l-au condus pe Iisus la mormînt, să nu poată spune că este un altul cel care a înviat: el întreabă, ca mîinile şi glasul să mărturisească, glasul zicînd: „Vino şi vezi"; mîinile, ridicînd piatra şi dezlegînd fîşiile. El întreabă, ca vederea şi auzul să dea la fel mărturie acestora pentru că au auzit glasul lui, cealaltă pentru că a văzut pe Lazăr ieşind din mormînt; şi încă: mirosul este o mărturie, el a mirosit deja rău „Chiar miroase" s-a zis, „Că este a patra zi".

Eu am avut deci dreptate să zic că Marta n-a înţeles acest cuvînt al lui Iisus Hristos: „Chiar dacă va muri va fi viu". Fiţi atenţi la ceea ce răspunde ea acum: ea vorbeşte ca şi cum era imposibil de făcut această înviere, fiindcă trecuse multă vreme de cînd trupul era în mormînt. Era totuşi un lucru destul de surprinzător a învia un cadavru putrezit după patru zile şi stricat. Dar să vedem aici că Iisus, cînd le-a vorbit ucenicilor săi, a zis: „Ca să se slăvească Fiul lui Dumnezeu" vorbind despre sine însuşi, dar femeii îi zice: „Nu ţi-am spus că dacă vei crede vei vedea slava lui Dumnezeu?" (40) vorbind despre Tatăl. Remarcaţi fraţii mei, că deosebirea ascultătorilor este cauza acestei diferenţieri de limbaj? Iisus adresîndu-i cuvîntul Martei, îi aminteşte ceea ce i-a zis, ca şi cum ar mustra-o pentru că l-a uitat; sau nevoind să pună în tulburare şi în frică pe cei ce erau de faţă, el îi zice cu blîndeţe: „Nu ţi-am spus că dacă vei crede, vei vedea slava lui Dumnezeu?"

3. Credinţa deci este un bine mare: da, sigur, credinţa este un bine destul de mare şi izvorul tuturor bunurilor: prin ea pot face oamenii lucrurile lui Dumnezeu în numele ei. „Dacă veţi avea credinţă, zice Iisus Hristos, veţi spune muntelui acestuia: Mută-te de aici, şi se va muta" (Mc. 17,19) şi încă: „Cel ce va crede în Mine va face el însuşi lucrurile pe care le fac eu, şi mai mari decît acestea va face" (Ioan 14,12). Care sînt aceste lucruri mai mari? Cele pe care le-au făcut ucenicii apoi. Umbra lui Petru a dat viaţă unui mort. Şi prin aceia puterea lui Iisus Hristos strălucea şi mai mult. Căci nu era nici aşa de minunat, nici aşa de uimitor, că fiind în viaţă, el făcea minuni, ca de a-i vedea pe ucenicii lui după moartea sa, făcînd minuni mai mari în numele său; aceia era o dovadă de netăgăduit a învierii sale. Dacă Iisus înviat s-ar fi arătat tuturor, nu s-ar fi crezut aşa de bine în învierea sa, s-ar fi putut spune: Aceasta este o fantomă. Dar cel care, după moartea sa, vedea lucrînd singur numele lui mai mari minuni ca atunci cînd trăia el şi rămînea printre oameni, nu puteau refuza să creadă, dacă nu era complet nebun. Credinţa este deci un bine destul de mare; dar această

credință porneşte dintr-o inimă fierbinte, plină de iubire şi de rîvnă. Credința ne face filozofi şi arată că sîntem cu adevărat creştini; ea ne descoperă micimea naturii omeneşti, şi aruncînd toate gîndurile zadarnice ea se ridică la lucrurile cerului şi le contemplă, sau mai sigur, ceea ce nu poate înțelege înțelepciunea omenească, ea o înțelege şi o pune în practică în mod uşor. Să ne ataşăm ei deci, acestei credințe, şi să nu ne punem mîntuirea noastră în gîndiri.

Spuneți-mi, vă rog, pentru ce n-au putut înțelege neamurile de loc? Nu erau ele umplute de toată înțelepciunea omenească şi de cunoaştere? Pentru ce n-au putut ele să-i depăşească pe pescari, pe făcătorii de corturi, pe oamenii fără inteligență? Nu-i aşa că fiindcă ele se întemeiau în mod unic pe propriile lor iluminări, fiindcă ei voiau să-i scoată pe toți din mintea lor cea slabă; şi că dimpotrivă aceştia lăsau totul pe seama credinței, şi nu voiau să fie luminați decît de ea? Iată pentru ce apostolii l-au întrecut cu mult pe Platon, pe Pitagora, şi pe mulți alți visători: iată pentru ce ei i-au întrecut pe astronomi, pe matematicieni, pe geometri, pe aritmeticieni şi pe toți ceilalți savanți, ori cu ce ştiință să fi fost împodobiți, şi orice diferență ce există între filozofii vrednici de acest nume şi de oameni lipsiți de simțul obişnuit. Remarcați în sfîrşit, că apostolii au învățat că sufletul este nemuritor, şi nu numai că au făcut cunoscută nemurirea, ci încă au şi dovedit-o. Dar filozofii n-au cunoscut mai întîi ceea ce este sufletul, şi după ce i-au descoperit existența şi l-au deosebit de trup, ei s-au dezbinat între ei; unii zicînd că este netrupesc, alții că este trupesc, şi că el se risipeşte şi piere odată cu trupul: filozofii au zis şi că cerul este însuflețit, şi că el este un Dumnezeu; dar pescarii au învățat că Dumnezeu a creat cerul, şi i-au convins pe oameni.

Apoi, că neamurile le dau toată ascultarea nu trebuie să ne surprindă nimic în aceia; ci că cei care par că fac dovadă de credință, nu ar fi în fond decît oameni animale, aceasta este vrednic de lacrimile noastre. Iată pentru ce ei au căzut toți în greşeală; unii susțin că ei cunosc pe Dumnezeu la fel de bine precum se cunoaşte el însuşi; ceea ce păgînii nici n-au îndrăznit să spună: alții că Dumnezeu nu poate naşte căci produce fără patimă, neatribuindu-i lui Dumnezeu nimic mai mult decît oamenilor: alții învață că moravurile bune, că o purtare nepătată nu foloseşte la nimic; dar timpul nu-mi îngăduie să resping toate aceste extravaganțe.

4. Iisus Hristos şi sfîntul Pavel zic, şi au foarte mare grijă să facă să se înțeleagă că credința, oricît de sfîntă şi de dreaptă ar fi ea, nu este de nici un folos, dacă viața este necurată. Iisus Hristos o spune prin aceste cuvinte: „Nu toți cei ce-mi zic: Doamne, Doamne, vor intra în împărăția cerurilor" (Mt. 7,21). Şi încă: „Mulți îmi vor zice în ziua aceia: Doamne, Doamne, n-am propovăduit noi în numele Tău? Şi atunci Eu le voi răspunde: Nu vă cunosc pe voi: Plecați de la Mine lucrători ai fărădelegilor" (Ibid. 22,23). Căci cei ce nu priveghează asupra lor cad uşor în păcat, chiar cînd ar avea o credință curată şi sănătoasă. Şi sfîntul Pavel o arată în epistola sa către evrei, prin acest aviz pe care îl dă lor: „Căutați să trăiți în pace şi în sfințenie cu toată lumea fără de care nimeni nu va vedea pe

Dumnezeu" (Evr. 12,14). Apostolul numeşte sfinţenie castitatea, voind ca fiecare să se mulţumească cu femeia sa, şi să nu caute alta. Cel ce nu se mulţumeşte cu femeia sa, nu poate să se mîntuiască; el se pierde, chiar cînd ar face o mulţime de fapte bune, căci este imposibil ca desfrînatul să intre în împărăţia cerurilor; şi ce zic eu, desfrînatul! aceasta nu mai este o desfrînare ci un adulter. Cum femeia care este legată cu bărbat, dacă îl cunoaşte pe altul, săvîrşeşte un adulter: la fel bărbatul legat cu o femeie, dacă se însoţeşte cu alta, este un adulter. Ori, adulterul nu va moşteni niciodată împărăţia cerurilor, ci va cădea în iad. Ascultaţi ceea ce zice Iisus Hristos: „El va cădea acolo unde viermele care roade nu moare, nici focul nu se stinge" (Mc. 9,45).

În sfîrşit, nici o iertare nu este pentru cel care, avînd mîngîierea de a avea o femeie, îşi îndreaptă pofta lui spre alta; căci acela este un adulter. Căci dacă credincioşii care se dedau la post şi la rugăciune se abţin de la femeile lor (I Cor. 7,5) cel care, nemulţumindu-se cu a sa, ia alta, ce foc nu se pregăteşte pentru el?Dacă nu i se permite celui ce a alungat pe femeia sa, să se apropie de alta (Mt. 5,32) („Căci acela este un adulter") ce păcat nu face cel care, păzindu-şi femeia sa, ia alta? Nu neglijaţi deci nimic, toţi pe atîta cît sînteţi să alungaţi acest viciu din inima voastră, din suflet, smulgeţi-l pînă la rădăcină. Cel ce cade într-o aşa destrăbălare îşi face mai mult necaz lui decît soţiei sale. Acest păcat este aşa de mare şi aşa de nevrednic de iertare, încît Dumnezeu o pedepseşte pe femeia care se desparte de bărbatul ei în ciuda lui, ca şi cum ea ar fi idolatră; şi dimpotrivă el nu pedepseşte pe cea care se desparte de un bărbat adulter. Vedeţi grozăvia acestui rău? Sfîntul Pavel zice: „Dacă o femeie credincioasă, are un bărbat necredincios, şi dacă el consimte să rămînă cu ea, ea să nu se despartă de el" (I Cor. 7,13). Dar Iisus vorbeşte altfel despre femeia adulteră; şi ce zice el? „Oricine îşi va lăsa femeia sa, afară de motiv de adulter, o face să păcătuiască" (Mt. 5,32). Dacă, căsătoria a două trupuri nu face decît unul (Mt. 19,5) de acolo urmează că cel ce se leagă cu o destrăbălată, este acelaşi trup cu ea (I Cor. 6,16). Cum deci o femeie virtuoasă şi modestă, care este un mădular al lui Iisus Hristos, va permite unui soţ adulter să se apropie de ea? Cum se va uni ea cu un membru desfrînat? Vedeţi fraţilor cît de uimitor este aceasta: femeia credincioasă care rămîne cu un om soţ necredincios nu devine necurată, căci apostolul zice: „Soţul necredincios se sfinţeşte prin femeia credincioasă" (I Cor. 7,14). El nu vorbeşte la fel despre femeia stricată, ci zice: „Voi lua oare eu mădularele lui Iisus Hristos şi le voi face mădularele unei desfrînate?" (I. Cor. 6,15). În sfîrşit, că un soţ necredincios locuieşte cu o femeie credincioasă, sfinţenia rămîne şi nu se pierde, dar conlocuirea cu adulterul o distruge: deci, adulterul este un rău foarte mare, şi un rău care aduce un chin veşnic. În această viaţă el vă atrage nenumărate rele, vă face să duceţi o viaţă nenorocită, care nu se deosebeşte de aceia a acelor nefericiţi care sînt condamnaţi la chinuri, atunci cînd pentru a face păcatul, încerci să intri pe ascuns într-o casă străină, şi că om liber sau rob, toată lumea vă este bănuitoare şi suspectă.

Pentru aceasta vă îndemn, ca să puneți toată grija ca să vă scăpați de această boală străină. Dacă n-o faceți, să n-aveți îndrăzneala să intrați în Biserica lui Dumnezeu. Nu trebuie ca oile rîioase şi bolnave să se amestece cu cele sănătoase şi tari, ci trebuie ca ele să fie separate de turmă pînă la vindecarea lor. Noi sîntem mădulare ale lui Iisus Hristos, să nu devenim deci mădulare ale unei desfrînate. Acest loc nu este o casă de desfrînare, ci este Biserică: dacă sînteți mădulare ale unei desfrînate, să nu mai veniți aici pentru a necinsti acest loc sfînt. Chiar cînd n-ar fi de loc iad nici chin: după această consimțire reciprocă pe care v-ați dat-o solemn, după ce flacăra nunții a fost aprinsă, după ce ați încheiat o căsătorie legitimă, ați trăit împreună, dați zile copiilor, cum veți îndrăzni să vă bucurați de o altă femeie? cum nu vă îngroziți de acest păcat, cum nu roşiți oare? Nu ştiți voi că cei care, după moartea soției lor, se căsătoresc cu alta, sînt huliți de mulți oameni, cu toate că nu este nici greutate, nici pedeapsă legată de a doua nuntă? Şi voi, pînă este vie încă soția voastră luați alta: care este necumpătarea voastră! Ascultați ce zice Scriptura despre acest fel de libertini: „Viermele lor nu moare, nici focul nu se va stinge" (Mc. 9,45). Căci aceste amenințări trebuie să vă umple de groază, temeți-vă de acest loc de chin. Pofta pe care o simțiți voi acum nu este atît de mare pe cît chinul la care veți fi supuşi. Dar ferească-vă Dumnezeu de a vă expune la un asemenea rău! ci mai bine să ne facă milă să îmbrățişăm evlavia şi sfințenia, ca să putem să-l vedem pe Iisus Hristos, şi să ne bucurăm de bunurile care ne sînt făgăduite. Facă cerul ca noi să le obținem toți, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, şi Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 64

„Iar Iisus şi-a ridicat ochii în sus şi a zis: Părinte îți mulțumesc că M-ai ascultat. Şi Eu ştiam că întotdeauna Mă asculți, dar pentru mulțimea care stă împrejur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis" (Cap.11, Vers. 41,42- Vers.48).

1. Iisus Hristos nu vorbeşte totdeauna despre Dumnezeu din îngăduință pentru slăbiciunea ascultătorilor săi şi pentru a le pregăti mai uşor mîntuirea lor. Sfîntul Învățător dovedeşte împotriva Anomeilor şi Arienilor, că Tatăl şi Fiul sînt de aceiaşi substanță.

2. Cuvintele pe care le adresează Iisus Hristos Tatălui său înainte ca să-l învie pe Lazăr, deşi sînt potrivite slăbiciunii ascultătorilor, dovedesc în acelaşi timp egalitatea sa cu Tatăl.

3. Oratorul face să se simtă în continuu autoritatea cu care lucrează Iisus Hristos minunile lui. Frămîntarea fariseilor privitor la noutatea învierii lui Lazăr. Ei îşi formează planul ca să-l omoare pe Autorul vieții.

1. Ceea ce am zis eu adesea o voi zice şi acum: Iisus Hristos n-are atîta în vedere demnitatea sa pe cît are mîntuirea noastră şi el nu se ataşează să

zică lucru mare şi înalt, ci ceea ce poate să ne atragă pe noi la el. Iată pentru ce spune puţine cuvinte înalte şi sublime, el le zice încă într-un fel ascuns: şi adesea el amestecă în vorbirea sa lucruri de jos şi îngroşate. Motivul pentru care se foloseşte el adesea de astfel de expresii, iată-l: este că ele atrag şi cîştigă mai uşor pe ascultătorii săi. El nu vorbeşte totdeauna la fel, de teamă ca să nu le fie greu celor ce trebuiau să creadă apoi în el; ci adesea foloseşte acest limbaj, pentru a nu-i supăra pe cei ce erau prezenţi la vorbirile sale. Căci cei ce s-au desprins de aceste sentimente de jos în care-i prejudecata lor nu au nevoie decît de lumina unei singure dogme sublime pentru a înţelege totul: dar aceia a căror suflet n-a încetat să se tîrască pe pămînt, nu s-ar fi apropiat de loc de Iisus Hristos, dacă ei n-ar fi ascultat adesea vorbiri simple şi mai uşoare. Şi cu toate acestea, după ce au auzit atîtea şi aşa de mari lucruri, în loc să-i rămînă credincioşi, îl lovesc cu pietre, îl prigonesc, ei caută să-l omoare şi-l numesc hulitor. Se pretinde el egal cu Dumnezeu? ei zic: „El huleşte" (Mc. 2,7); cînd zice: „Iertate sînt păcatele tale" îl numesc demonizat (Mt. 9,2); şi la fel, atunci cînd zice: „Cel care ascultă cuvîntul meu nu va muri"; cînd vorbeşte cu aceste cuvinte: „Tatăl meu este în Mine şi Eu în Tatăl" (Ioan 10,28), ei îl lasă; se supără şi se întristează încă atunci cînd zice „că el a coborît din cer" (Ioan 6,38). Dacă evreii nu puteau suferi aceste cuvinte, cu toate că Mîntuitorul le-a avut rar în gura sa, sigur le-ar fi fost greu să-l asculte, dacă el le-ar fi zis totdeauna aceste cuvinte înalte şi sublime.

Deci atunci cînd Iisus Hristos se foloseşte de aceste expresii: „Ci precum M-a învăţat Tatăl aşa vorbesc" (Ioan 8,28); şi: „Eu n-am venit de la Mine însumi" (Ioan 7,28): atunci evreii cred, cum o arată clar evanghelistul zicînd: „Atunci cînd a zis Iisus aceste cuvinte mulţi au crezut în El" (Ioan 8,30). Ori dacă cuvintele de jos şi simple atrăgeau la credinţă; dacă dimpotrivă, cele care erau sublime şi înalte alungau, depărtau, nu va fi o nebunie mare de a nu crede că Iisus Hristos nu se slujea de aceste expresii de jos decît pentru a se acomoda la înţelegerea ascultătorilor săi? Şi aceia este adevărat, că cu altă ocazie Mîntuitorul, care voia să spună ceva lucru mare, a păstrat tăcerea, şi că explicînd motivul zice: „Ca să nu-i smintim, du-te la mare şi aruncă undiţa" (Mt. 17,26). Iată ce face el aici; căci, după ce a zis: „Şi Eu ştiam întotdeauna că Mă asculţi" a adăugat: „Dar pentru mulţimea care stă împrejur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis". Este oare felul nostru, este oare numai o virtute omenească că vorbesc eu aşa? Astfel, cînd cel ce nu vrea să se convingă, pentru credinţa textului, că evreii se supărau pentru cuvintele înalte, îl aude apoi pe Iisus Hristos însuşi zicînd că el s-a folosit de expresii de jos şi mai îngroşate ca să nu-i smintească (Ioan 2,28), poate să se mai îndoiască el încă, se mai poate gîndi că Iisus Hristos vorbea aşa în mod natural şi nu din îngăduinţă? Chiar pentru acelaşi motiv făcîndu-se auzită o voce din cer, Iisus zice: „Nu pentru Mine s-a făcut acest glas, ci pentru voi" (Ibid. 30). Dar i se permite unui mai mare să spună cu modestie despre sine lucruri bune, şi, dimpotrivă, nu se va îngădui ca un om obişnuit şi din naştere de jos să spună despre sine nimic mare şi înalt.

Să ne întoarcem la acest fel de expresii de jos şi îngroşate; Mîntuitorul s-a folosit de ele, nu din nevoie, ci printr-o îngăduinţă înţeleaptă, ca să se potrivească la înţelesul şi la slăbiciunea ascultătorilor săi, sau mai scurt ca să-i ducă la smerenie, să-i facă să cunoască, că el s-a îmbrăcat cu adevărat în trup, să-i înveţe că nu trebuie să spună niciodată nimic mare pentru socoteala proprie; şi încă şi pentru că ei îl priveau ca şi potrivnic lui Dumnezeu, că se gîndeau că el distrugea legea, în sfîrşit fiindcă erau însufleţiţi de invidie şi de gelozie împotriva lui, şi ei îl urau, deoarece el se numea egal cu Dumnezeu: dar un om de jos nu poate avea o părere dreaptă despre sine în cuvinte mari, şi dacă el îndrăzneşte s-o facă, nu trebuie să învinuim decît îndrăzneala lui, neruşinarea lui, şi o înfruntare de neiertat. Pentru ce dar Iisus Hristos, care este născut din această substanţă nespusă şi necomparabilă „a Tatălui" vorbeşte despre sine aşa de modest şi aşa de smerit? Aceasta o face şi din motivele pe care le-am arătat, şi pentru ca să nu-l creadă nenăscut. Se pare că sfîntul Pavel a avut această temă, şi pentru aceia zicînd: „Totul îi este supus" el adaugă imediat „înafară de cel ce i-a supus lui toate lucrurile" (I Cor. 16,27). În sfîrşit, ar fi o necredinţă să se poată concepe o asemenea idee: dacă Iisus Hristos era mai mic decît Tatăl său, de o altă substanţă, nu ar fi făcut el orice lucru, pentru ca să nu-l creadă egal şi de aceiaşi substanţă: dar vedem acum că face tocmai contrarul, pentru că zice: „Dacă Eu nu fac lucrurile Tatălui Meu, să nu credeţi în Mine" (Ioan 10,37). Şi iarăşi, atunci cînd zice: „Tatăl Meu este în Mine şi Eu în Tatăl Meu" (Ibid. 38) el ne arată că este egal cu Tatăl. Ori, ar fi trebuit ca Iisus Hristos să combată cu putere şi să distrugă această părere de egalitate, dacă era mai mic decît Tatăl, şi să nu zică: „Eu sînt în Tatăl Meu, şi Tatăl Meu este în Mine" şi: „Noi sîntem una": „Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Tatăl Meu" (Ioan 14,9). Căci atunci cînd vorbea despre puterea care era în el zicea: „Tatăl Meu şi cu Mine sîntem una" (Id. 10,30). Cînd vorbea despre puterea sa zicea: „Căci precum Tatăl învia morţii şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul îi dă viaţă cui voieşte" (Id. 5,21): ceea ce n-ar fi putut face, dacă el ar fi fost de altă substanţă. Şi cînd ar fi putut-o face, el n-ar fi putut spune, de teamă ca evreii să nu bănuiască şi să nu creadă că aceasta era una singură şi aceiaşi substanţă. Dacă, de teamă ca ei să nu gîndească şi să nu bănuiască cum că este contrar lui Dumnezeu, el zice lucruri care sînt mult mai presus de el, şi care nu se potrivesc naturii sale, cu atît mai mult ar fi trebuit s-o facă atunci, şi cu aceste ocazii. Dar acum aceste cuvinte pe care le zice: „Ca toţi să cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl" (Ibid. 19) şi iarăşi: Că el este învierea şi viaţa, şi lumina lumii, sînt cuvinte care-l arată egal cu Tatăl, şi care confirmă bănuiala şi părerea evreilor. Nu vedeţi în ce fel se apără el, cînd este învinuit că strică legea, şi cum dimpotrivă părerea egalităţii cu Tatăl, nu numai că n-o combate şi n-o distruge, ci chiar o întăreşte? Astfel, atunci cînd ziceau evreii: „Tu huleşti fiindcă Te faci pe Tine însuţi Dumnezeu" el dovedeşte şi stabileşte prin egalitatea faptelor că este Dumnezeu.

2. Vai! ce am zis eu? Fiul s-a folosit de expresii de jos şi mai simple; Tatăl care n-a luat trup s-a folosit el însuşi. El a permis ca să i se zică

lucruri de jos, pentru mîntuirea celor ce le vor asculta. Acest cuvînt: „Adame, unde eşti?" (Fac. 3,9). Şi acestea: „Pentru ca să văd dacă faptele lor sînt aceleaşi cu strigătul care a ajuns la Mine" (Gen. 18,21) şi: „Acum cunosc că te temi de Dumnezeu" (Gen. 22,12) şi iar: „Ca să văd dacă vor asculta şi dacă vor înţelege" (Ezech. 3,11) şi mai jos: „Cine le va da un asemenea duh?" (Deut. 5,29) Şi: „Între toţi dumnezeii nu este alt Dumnezeu care să fie asemenea Ţie" (Ps. 85,7). Şi multe altele pe care le puteţi voi aduna din Vechiul Testament, voi le veţi afla toate fără îndoială, nevrednice de măreţia lui Dumnezeu. Şi Domnul vorbindu-i încă lui Ahab, zice: „Cine va înşela pe Ahab?" Şi la fel cînd face Dumnezeu comparaţie între sine şi ceilalţi zei ai neamurilor, şi se preferă pe sine în faţa lor; toate lucrurile acestea, toate aceste comparaţii şi aceste expresii sînt nevrednice de Dumnezeu; dar pentru un alt motiv ele sînt vrednice. Şi iată acest motiv: Dumnezeu este aşa de bun şi atît de milostiv, încît pentru mîntuirea noastră el disprețuieşte cuvintele care se potrivesc demnităţii sale. Că un Dumnezeu s-a făcut om, că a luat chipul unui rob, vorbeşte cu aceste cuvinte aşa de jos, că este îmbrăcat sărac, toate acelea, ca să nu acopere slava lui sînt vrednice de el; dar dacă se iau în seamă bogăţiile nespuse ale bunătăţii sale, toate lucrurile acestea sînt vrednice de el.

Iată un alt motiv, care l-a dus pe Iisus Hristos să se folosească de aceste expresii de jos şi îngroşate. Care este? Este că, cu adevărat, evreii cunoşteau şi mărturiseau bine pe Tatăl, dar că ei nu-l cunoşteau pe el însuşi. Iată pentru ce citează el adesea mărturia Tatălui care era cunoscut în mod universal, şi se întăreşte, ca şi cum el însuşi n-ar fi fost vrednic de credinţă, nu din lipsă, ci pentru a coborî la nenoricirea şi la slăbiciunea ascultătorilor săi. Iată pentru ce se roagă şi zice „Părintele Meu îţi mulţumesc că mai ascultat" (Ioan 5,21). Căci dacă el dă viaţă cui voieşte, şi dacă o dă la fel cu Tatăl, pentru ce se mai roagă? Dar este vreme să reluăm subiectul nostru.

Ei au ridicat deci piatra de pe mormînt, unde era înmormîntat mortul. „Iar Iisus şi-a ridicat ochii în sus şi a zis: Părinte, îţi mulţumesc că M-ai ascultat. Şi Eu ştiam că întotdeauna Mă asculţi, dar pentru mulţimea care stă împrejur am zis; ca să creadă că Tu M-ai trimis". Să-l întrebăm acum pe unul din aceşti eretici pe care-l cunoaşteţi bine, să-l întrebăm dacă Iisus Hristos a înviat acest mort pentru a obţine harul prin rugăciunile sale? El v-a răspuns: Da. Dar dacă aşa este, îi vom răspunde noi, cum a făcut el mai înainte minuni fără să se roage: cum atunci cînd zice: „Ieşi din acest copil, eu îţi poruncesc" (Mc. 9,24) şi: „Voiesc, fii sănătos" (Mc. 1,41) şi: „Ia-ţi patul tău" (Ioan 5,8) şi: „Iertate sînt păcatele tale" (Mt. 9,2) şi vorbindu-i mării zice: „Taci, linişteşte-te?" (Mc. 4,11,39). Dacă Iisus lucrează în virtutea rugăciunii, ce are el mai mult decît apostolii? Dar nici apostolii înşişi nu făceau toate minunile prin rugăciuni, adesea ei se foloseau de numele lui Iisus Hristos fără a face nici o rugăciune. Ori, dacă singur numele lui Iisus a avut atîta putere şi virtute, cum se mai poate spune că el a avut nevoie de rugăciune? Dacă el ar fi fost în această nevoie, sigur că numele lui n-ar fi avut o aşa de mare putere. Atunci cînd a creat omul, de ce rugăciune a avut

nevoie? În această creație nu se vede o desăvîrșită egalitate între Tatăl și Fiul?" Să facem pe om" zice el. Ori, cine ar fi fost mai slab decît Iisus Hristos, dacă ar fi avut nevoie de rugăciune?

Dar să cercetăm care este această rugăciune pe care o face el: „Părintele Meu, îți mulțumesc că M-ai ascultat". Cine s-a mai rugat vreodată în acest fel? El începe prin a spune: „Îți mulțumesc" făcînd să se vadă că n-are nevoie de rugăciune. „Eu știam că întotdeauna Mă asculți". Iisus Hristos a zis aceia, nu pentru a arăta că singur nu putea să facă minunea, ci pentru a face cunoscut că voința Tatălui și a sa nu sînt decît una singură și aceiași voință. Pentru ce s-a folosit el de acest fel de rugăciune? Nu mă ascultați pe mine, ascultați-l pe el însuși, el vă va învăța: Aceasta zice el, „pentru mulțimea care stă împrejur, ca să creadă că Tu M-ai trimis". Căci această rugăciune înseamnă tot aceia, dacă este luată în sensul simplu și natural pe care-l exprimă ea. Iisus n-a zis: Tu M-ai trimis slab și neputincios, așa ca un rob ce nu poate face nimic de la sine însuși: dar fără a face nici o mențiune despre aceste lucruri de teamă totodată ca voi să nu bănuiți ceva, el arată adevăratul motiv pentru care s-a rugat. Acesta este, zice el, ca ei să nu mă creadă potrivnic lui Dumnezeu, ca ei să nu zică: Nu este trimis de Dumnezeu: ca să-i facă să vadă că fapta pe care o voi face eu este potrivită cu voința ta; este ca și cum ar zice: Dacă eu eram potrivnic lui Dumnezeu n-aș fi putut face această minune. Apoi: „M-ai ascultat" este un cuvînt care se zice între prieteni și egali. „Eu știam că întotdeauna Mă asculți"; adică, pentru a împlini voința mea, eu n-am nevoie de rugăciune, ci eu o spun ca să-i conving că în tine și în mine nu este decît o singură voință. Pentru ce te rogi atunci? Aceasta o fac din considerație față de cei slabi și mai de jos.

„Și zicînd acestea, a strigat cu glas mare" (43). Pentru ce n-a zis el în numele Tatălui ieși afară? Pentru ce n-a zis: Părintele Meu, învie-ză-l? Ci el omite toate lucrurile acestea, și chiar atunci cînd ia poziția unui om care se roagă, el își arată puterea sa prin faptele pe care le face. Era de înțelepciunea dumnezeiescului Mîntuitor să facă cunoscută smerenia sa prin cuvintele sale, și puterea sa prin faptele sale. Într-un cuvînt, cum evreii nu puteau să-i facă nici un alt reproș, decît că nu este trimis de Dumnezeu, cum se foloseau de această învinuire pentru a înșela și a seduce poporul; Iisus Hristos le dovedește foarte clar prin cuvintele sale că el este trimis de Dumnezeu, și în felul în care o cerea slăbiciunea lor. El putea să le arate și în acest fel, și fără să se abată, această potrivire de voință: dar poporul n-ar fi putut ajunge la această considerație, ea ar fi fost mai presus de puterea lui Iisus care a zis: „Lazăre, vino afară!". Și aceia era împlinirea a ceia ce s-a zis: „Vine ceasul și acum este, cînd morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și cei care vor auzi vor învia" (Ioan 5,25). Căci, ca voi să nu credeți că el a primit de la un altul puterea de a învia morții, el va prezis de mai înainte că îi va învia, și acum o dovedește prin fapte. El n-a zis: Scoală-te; ci: „Vino afară" vorbindu-i mortului ca și cum el ar fi fost viu.

3. Este ceva egal cu această putere? dacă el n-a făcut această minune prin propria sa virtute, ce are el mai presus de apostolii care zic: „Pentru ce vă uitați la noi ca și cum cu a noastră putere l-am făcut să meargă pe

picioarele lui, şi din evlavia noastră?" (Fap. 3,12). Dacă Iisus n-a făcut minunea prin propria sa virtute, pentru ce, după ce a făcut-o, n-a zis cum ziceau apostolii ei înşişi? Dacă nu prin propria sa virtute a făcut Iisus această faptă, sigur apostolii au practicat mai bine filozofia sau smerenia decît Iisus Hristos însuşi, fiindcă ei au respins şi au fugit de slavă. Şi cu altă ocazie apostolii zic: „Fraţilor ce vreţi să faceţi? Noi nu sîntem decît nişte oameni cu nimic mai mult decît voi" (Fap. 14,14). Oare nu fiindcă ei nu făceau nimic prin ei înşişi, ci pentru a convinge poporul la fel, apostolii au spus toate lucrurile acestea? şi Iisus Hristos, dacă ar fi avut acest sentiment despre sine, n-ar fi trebuit să vorbească la fel, nu ar fi trebuit el ca şi ei să întoarcă această părere şi să facă poporul să cunoască greşala, eu înţeleg dacă el n-ar fi lucrat prin propria sa autoritate? Şi cine va îndrăzni să spună contrarul? Deşi vorbeşte cu totul altfel, el zice: „Dar pentru mulţimea care stă împrejur am zis acestea, ca ei să creadă: deci, dacă ei ar fi crezut el n-ar fi avut nevoie de rugăciune. Dar dacă nu era nedemn de a se ruga el, pentru ce pune vina pe ei? pentru ce n-a zis el: Ca că creadă ei că eu nu sînt egal cu tine? Trebuia, în sfîrşit, ca el să se folosească de aceia pentru a distruge părerea lor.

Atunci cînd evreii numai au avut acest gînd că el distrugea legea, Iisus Hristos, înainte ca ei să vorbească, le descoperă gîndul şi sentimentul inimii lor, şi le zice: „Să nu gîndiţi că am venit să stric legea" (Mt. 5,17) dar cu privire la egalitate face tocmai contrarul, el întăreşte părerea. Şi la ce mai era nevoie de răsturnare şi de cuvinte neînţelese şi tainice? Era deajuns să zică: Eu nu sînt egal cu Dumnezeu, şi să încheie această întrebare; ce oare? N-a zis el, veţi spune voi: „Eu nu fac voia Mea?" dar ceea ce spuneţi voi el a zis-o într-un fel ascuns, şi din cauza slăbiciunii ascultătorilor săi, şi la fel ca pentru motivul pentru care s-a rugat. Dar ce vreau să zică aceste cuvinte: „Că M-ai ascultat"? Ele înseamnă: Nu este nimic potrivnic între tine şi mine. Cum deci acest cuvînt: „M-ai ascultat" nu înseamnă că el nu are puterea de a lucra învierea lui Lazăr căci, dacă aceia ar fi fost însemnarea, nu ar mai fi fost în el o neputinţă numai, ci încă şi o ignoranţă, pentru că înainte de rugăciunea sa el n-ar fi ştiut dacă Dumnezeu trebuie să-l asculte; dar dacă o ignora, cum a putut să zică: „Merg să-l trezesc" (Ioan 11,11). Şi n-a zis: Eu voi ruga pe Tatăl Meu să-l învieze cum am spus-o, acest cuvînt: „M-ai ascultat" este un semn, nu al slăbiciunii şi al neputinţei, ci al potrivirii şi al unirii; la fel acesta: „Întotdeauna Mă asculţi", nu are altă însemnare. Şi aceia trebuia să se spună, că Iisus Hristos a spus aceste cuvinte pentru a răspunde la părerea evreilor. Ori, dacă nu era în Iisus Hristos nici o ignoranţă nici neputinţă, este vădit că el nu s-a folosit de aceste expresii de jos decît ca prin asemănare să credeţi şi să fiţi forţaţi să acceptaţi că zicînd aceste lucruri, Iisus Hristos n-a vorbit după natura sa şi după demnitatea sa, ci pentru a se acomoda la slăbiciunea ascultătorilor săi. Ce spun duşmanii adevărului? Căci aceste cuvinte: „M-ai ascultat" Iisus Hristos nu le-a zis pentru a se coborî la slăbiciunea ascultătorilor săi, ci pentru a face să se cunoască strălucirea sa şi superioritatea sa asupra celorlalte creaturi. Dar aceasta nu era o arătare a superiorităţii, a acestei

străluciri, ci dimpotrivă se arăta acțiunea într-un fel foarte de jos, și face să se vadă că el nu avea nimic mai mult decît celelalte creaturi, decît ceilalți oameni. Căci a se ruga, aceia nu este pentru un Dumnezeu, nici de cel ce este așezat pe același tron. Și nu vedeți voi că Iisus nu vine la aceia și nu se smerește pînă la acest punct decît din cauza necredinței lor? Recunoașteți că fapta însăși este o dovadă și o desăvîrșită arătare a autorității sale. Iisus l-a chemat pe mort, și mortul a ieșit din mormînt, avînd mîinile și picioarele legate cu fîșii. Dar de teamă ca să nu se ia aceia drept o iluzie, și ca să nu fie privit Lazăr ca o fantomă (în sfîrșit, a ieși dintr-un mormînt, avînd mîinile și picioarele legate, nu era un lucru cu puțin mai mic decît a învia), el a poruncit să-l dezlege, ca cei ce-l atingeau și se apropiau de el, să vadă că era cu adevărat Lazăr. Și zicea: „Dezlegați-l și lăsați-l să meargă" (44).

Nu vedeți în aceia, frații mei, cît este de departe Iisus de fast?el nu-l aduce pe Lazăr cu el, nu-i poruncește să-l urmeze, se folosește de o modestie foarte mare, ca să nu fie învinuit de vanitate și de mîndrie. „Iar unii dintre ei s-au dus la farisei și le-au spus cele ce a făcut Iisus" (46). La această noutate, care este starea, care este purtarea evreilor? Nu veți crede voi că ei au fost răpiți de admirație și au fost loviți de uimire? Nu, ei sînt departe de aceasta: ei se adună, și pentru ce? pentru a hotărî asupra mijlocului de a-l face să moară pe acest Iisus care a înviat un mort. O nebunie! ei cred că pot să-i ia viața învingătorului morții, și zic între ei: „Ce facem pentru că Omul Acesta face multe minuni?" (47). Pe Iisus, cel a cărui divinitate lor le este dovedită prin atîtea dovezi și mărturii, ei îl numesc încă un om! „Ce facem noi?" A crede în el, a-l cinsti, a i se închina și a nu-l mai privi ca pe un om, iată ce aveți de făcut. „Dacă-L vom lăsa așa, toți vor crede în El și vor veni Romanii și ne vor lua și locul, și neamul" (48). Care este scopul și planul lor? Ei vreau să intimideze poporul, se pretind în pericol de a fi bănuiți de complicitate cu un uzurpator. Dacă Romanii află că poporul îl urmează pe acest om, ei nu vor bănui de răzvrătire, vor veni, și vor distruge orașul nostru.

Pentru ce vă rog? Doctrina pe care o învață Iisus Hristos tinde la răzvrătire? N-a poruncit el să plătiți dajdie cezarului? (Mt. 22,21). Cînd au vrut să-l facă rege, nu a fugit? (Ioan 6,15). Nu trăiește el într-un fel simplu, fără fast, fără casă, fără nici o desfătare? Sigur, nu teama îi făcea să vorbească așa, ci invidia și gelozia. Dar lor li s-a întîmplat ceea ce nu se așteptau; Romanii au distrus și orașul și neamul lor fiindcă l-au omorît pe Iisus Hristos; tot așa de bine faptele lui Iisus Hristos erau înafară de orice bănuială. În sfîrșit, cel ce vindeca bolnavi, care învață modul de a trăi bine, și care poruncește să ne supunem stăpînirilor, nu este nicidecum un om care aspiră la tiranie; dimpotrivă, el este un om care întoarce de la ea. Dar starea noastră nu este zadarnică zic ei; ea este întemeiată pe ceea ce s-a petrecut mai înainte; dar cei la care faceți voi aluzie au semănat prin popor acest duh de revoltă: Iisus însă era departe de aceasta.

Nu vedeți fraților, că toate vorbele acestea erau false și artificiale? Căci în ce putea da Iisus ocazie la așa ceva? Mergea el însoțit de gărzi? Avea

căruțe în urma sa? Nu mergea el în locuri singuratice şi retrase? Dar evreii, pentru a nu apărea că vorbesc aşa din răutatea inimii lor, răspîndeau mii de zvonuri false: tot oraşul este expus la un pericol mare, se întind curse republicii: totul este în teamă. Nu, nu aceasta trebuie să pună la robie: alte cauze o vor atrage cu totul diferite, această captivitate de care vă temeți voi, la fel precum cele ce v-au atras ceea ce ați suferit în Babilon, şi sub Antiohus. Nu se aflau oameni buni printre ei, nici cei ce l-au cinstit pe Dumnezeu şi i-au slujit, care au dat în mîinile vrăjmaşilor voştri, ci cei răi; ci mînia lui Dumnezeu care s-a pornit împotriva voastră pe care voi ați pornit-o; ci invidia voastră este izvorul tuturor relelor; invidia, această patimă întunecată care, după ce a orbit odată sufletul, nu-i mai permite să vadă binele, nici să se îndrepte să mai facă ceva cinstit. Iisus Hristos nu v-a învățat să fiți blînzi? (Mt. 11,29). Nu v-a învățat să suportați injuriile şi să arătați tărie mai multă şi să suferiți cu curaj răul pe care vi l-au făcut alții? Oare aceasta este învățătura unui om care aspiră la tiranie? Nu trebuie să se spună mai bine că acestea sînt faptele şi învățătura unui om care fuge de ea, a celui care o alungă şi se depărtează de această tiranie?

OMILIA 65

„Iar Caiafa, unul dintre ei, care în anul acela era arhiereu, le-a zis: Nu ştiți nimic. Nici nu gîndiți că ne este mai de folos să moară un om pentru popor, decît să piară tot neamul" **(Cap.11, Vers. 49,50- Cap.12, Vers.9).**

1. Profeția involuntară a arhiereului Caiafa.
2. Iisus Hristos fuge într-un fel omenesc. Iisus acasă la Lazăr.

1. „Căzut-au neamurile în groapa pe care au făcut-o; în cursa aceasta pe care au ascuns-o, s-a prins piciorul lor" (Ps. 9,15). Iată frații mei, iată ce li s-a întîmplat evreilor. Ei ziceau: Trebuie să moară Iisus, de teamă ca Romanii să nu vină să dărîme oraşul nostru şi neamul nostru. Ei l-au omorît şi imediat aceste necazuri au căzut peste ei: şi ceea ce au făcut ei pentru a le evita pe drept este ceea ce le-a atras. Dar acest Iisus pe care ei l-au jertfit fricii şi furiei lor, trăieşte în cer, şi cei ce au urmat patima şi ura lor, au fost aruncați în iad; deşi cu totul altul era gîndul. După această zi, zice evanghelistul, evreii căutau să-l omoare pe Iisus, căci ziceau: „Vor veni Romanii şi ne vor lua şi locul şi neamul. Iar Caiafa unul din ei, care era în anul acela arhiereu, le-a zis: Nu ştiți nimic". Acesta era mai neruşinat decît ceilalți; ceilalți se îndoiau, şi propunînd părerea lor ziceau: „Ce facem noi?" Dar acesta aruncă masca, el nu cruță nimic: el strigă cu înfruntare: „Nu ştiți nimic; Nici nu gîndiți că ne este mai de folos să moară un om pentru popor, decît să piară tot neamul" (50). „Iar aceasta n-a zis-o de la sine, ci fiind arhiereu al anului aceluia, a proorocit că Iisus avea să moară pentru neam" (51).

Vedeți fraților, cît este de mare puterea preoțească? Caiafa, fiindcă a fost ridicat prin sorți la arhierie, cu toate că era nevrednic, a profețit fără ca să știe ce zice. Harul se folosea numai de gura lui, dar el n-a atins nicidecum inima lui necurată. Mulți alții au prezis ceea ce trebuia să se întîmple, cu toate că ei erau nevrednici, ca Nabucodonosor, Faraon, Valaam; motivul este pentru toți evident.

Dar iată ce vrea să spună acest arhiereu: voi stați liniștiți pe scaunele voastre, voi tratați în mod laș o problemă de această importanță. Voi nu vă gîndiți că, atunci cînd este vorba de mîntuirea comună a întregului popor, viața unui singur om nu trebuia socotită ca nimic. Vedeți cît este de mare virtutea Duhului Sfînt. Dintr-un suflet necurat, dintr-un rău, el a putut să scoată cuvintele unei profeții minunate. Apoi, evanghelistul numește neamurile fii ai lui Dumnezeu, asupra a ceea ce trebuie să ne oprim, cum a prezis-o însuși Iisus Hristos, zicînd: „Mai am și alte oi" (Ioan 10,16), numindu-le cu acest nume, fiindcă într-o zi ele vor deveni oile lui. Ce înseamnă aceste cuvinte: „Fiind arhiereu al anului aceluia?" Printre alte obiceiuri stricate, evreii l-au mai introdus și pe acesta: sacerdoțiul (preoția, arhieria) nu mai era pe viață, era numai anuală. Prin aceia demnitățile au devenit zadarnice (pătate); și cu toate acestea, chiar în această stricăciune în care au căzut ei, Duhul Sfînt îi ajuta încă. Dar atunci cînd au pus mîna pe Iisus Hristos, atunci acest Duh dumnezeiesc i-a părăsit, și a trecut peste apostoli. „Catapeteasma templului s-a rupt în două (Mt. 27,51) era un semn al acestei părăsiri. Iisus Hristos a făcut să se audă glasul lui, zicînd: „iată se lasă pustie casa voastră" (Mt. 23,38). Și Iosif care a venit puțină vreme după aceia, (Iosif Flaviu) spune în istoria sa, că îngerii care au rămas cu ei le-au zis că dacă nu-și vor schimba viața și nu vor deveni mai buni ei se vor retrage de la ei. Atîta vreme cît a rămas via, toate lucrurile s-au petrecut printre ei după cum aveau obiceiul să se petreacă; dar cînd l-au ucis pe vier, pe moștenitor, n-a mai fost la fel, ei au pierit toți și Dumnezeu luîndu-i într-un oarecare fel acestui fiu al lor nemulțumitor, haina strălucitoare cu care l-a îmbrăcat, adică evreilor, a dat-o slujitorilor celor buni, neamurilor care s-au întors la credință, și pe evrei el i-a lăsat singuri și dezbrăcați.

Apoi nu era un lucru mai puțin minunat și puțin uimitor că acesta a fost chiar un dușman care a profețit un eveniment atît de însemnat și așa de minunat. O asemenea prezicere era în stare să atragă și să cîștige poporul; în sfîrșit, s-a întîmplat tocmai contrarul la ceia ce dorea arhiereul. Căci, chiar prin aceia că Iisus Hristos este mort, credincioșii cei ce au crezut în el, au fost scăpați de chinurile la care erau condamnați. Ce vreau să spună aceste cuvinte: „Și nu numai pentru neam, ci și ca să adune într-una pe fiii lui Dumnezeu cei împrăștiați" (52)? I-a reunit pe toți într-un singur trup: cel ce este la Roma îi privește pe indieni ca pe mădularele sale. Ce este asemănător cu o asemenea reunire? și capul tuturor este Iisus Hristos. „Deci din ziua aceia, s-au hotărât ca să-L ucidă" (53). Mai înainte ei căutau, zice evanghelistul: „Evreii căutau să-l omoare" (Ioan 7,11). Și Iisus Hristos le zice: „Pentru ce căutați să mă omorîți?" (Ibid. 20). Dar ei atunci numai căutau (Ioan 5,18); și acum hotărîrea lor este luată, și au pus mîna la lucru.

„De aceia Iisus nu mai umbla pe față între ludei, ci a plecat de acolo într-un ținut aproape de pustiu, într-o cetate numită Efraim, şi acolo a rămas cu ucenicii Săi" (54). Aici Iisus Hristos se asigură pe sine într-un fel cu totul omenesc, şi adesea face la fel.

2. Eu am spus deja motivul pentru care Iisus Hristos a fugit adesea şi s-a depărtat de duşmanii săi. Acum se retrage la Efraim, aproape de pustie, şi rămîne acolo cu ucenicii săi. Dar vă gîndiți dragii mei ascultători cît de mare a fost tulburarea ucenicilor, văzîndu-l pe Învățătorul lor fugind aşa, şi lucrînd la asigurarea lui într-un mod cu totul omenesc? Nimeni nu l-a însoțit atunci; cum Paştile erau aproape, toți evreii alergau în masă la Ierusalim. Astfel, atunci cînd toți erau în bucurie, în sărbătoare şi în veselie, atunci ucenicii se ascundeau şi se vedeau în pericol; dar cu toate acestea ei rămîneau tari, ataşați de Mîntuitorul lor; în vreme ce evreii sărbătoreau Paştile, ei rămîneau ascunşi în Galileia. Dar chiar atunci fiind singuri cu Învățătorul lor, şi obligați de a fugi şi de a se ascunde, ei aveau folosul de a-i arăta lui tot ataşamentul şi iubirea lor. Pentru aceasta sfîntul Luca spune că Iisus le-a zis: „Voi sînteți aceia care ați rămas cu Mine în încercările Mele" (Lc. 22,28); voind să-i facă să cunoască, că harul lui îi întărea şi-i făcea tari.

„Şi era aproape Paştile ludeilor şi mulți din ținutul acela s-au suit la Ierusalim, mai înainte de Paşti, ca să se curățească. Deci căutau pe Iisus şi, pe cînd stăteau în templu, ziceau între ei: Ce vi se pare? oare nu va veni la praznic?" (55, 56). frumos fel de a se curăți cu o voință care a hotărît să-l ucidă pe Iisus Hristos, şi de a-şi muia mîinile în sînge! „Ziceau între ei: ce vi se pare? Oare nu va veni la praznic?" În ziua cea mare de Paşti ei îi întindeau curse lui Iisus Hristos: dintr-un timp de sărbătoare şi de bucurie, ei făceau un timp de ucidere şi de masacru; este ca şi cum ei ar zice: Sărbătoarea îl cheamă aici, trebuie să vină şi să cadă în cursele noastre. O ce necredință! Atunci cînd trebuiau să dea semne de evlavie mai mare, şi să se elibereze de cele mai mari păcate, atunci încearcă să-l prindă pe cel nevinovat. Dar mai mult, încercînd şi altădată să-l prindă, nu numai că n-au putut, ci ei şi-au bătut joc de ei înşişi. Dacă el s-a scăpat adesea din mîinile lor, atunci cînd credeau că-l țin; dacă i-a împiedicat ca să-l omoare, şi i-a lăsat în îndoială şi în suspensie, aceasta a făcut-o ca să-i aducă la remuşcare şi la pocăință, făcîndu-i să cunoască aşa virtutea sa şi puterea sa; ca să ştie, cînd îl vor prinde, că nu prin propria lor putere îl țineau pe el; ci fiindcă el a binevoit să se dea în mod voluntar în mîinile lor. În sfîrşit, lor le-a fost imposibil atunci să-l prindă, cu toate că el era în Betania, aproape de Ierusalim; şi chiar atunci cînd l-au prins, el i-a răsturnat pe toți la pămînt (Ioan 18,6).

„Deci cu şase zile înainte de Paşti, Iisus a venit în Betania, unde era Lazăr, cel pe care îl înviase din morți" (Cap. 12, vers. 1). „Şi l-au făcut acolo cină şi Marta slujea. Şi Lazăr era unul dintre cei care şedeau cu El la masă" (2). Că Lazăr multe zile după învierea lui a fost în viață şi a mîncat, acela era semnul şi dovada unei învieri adevărate. Din textul de mai sus rezultă că cina avea loc în casa Martei; Lazăr şi surorile lui îl înconjurau pe Iisus ca

niște persoane care-l iubesc și care sînt iubite de el. Unii zic privitor la cină că a fost pregătită în altă casă; Maria nu slujea, ocupată numai să-l asculte pe Iisus Hristos. Însă aici, ea arată dispoziții și mai duhovnicești. Ea se abține să slujească, ca și cum n-ar fi fost decît ca o invitată. Ea păstrează serviciul ei pentru Iisus Hristos singur și laudele ei, și nu se poartă spre el așa cum se poartă cu un om, ci ca spre un Dumnezeu (3). Iată pentru ce a vărsat ea mir pe picioarele lui și le-a șters cu părul capului ei; ceea ce făcea arătat că ea nu avea aceiași părere despre Iisus Hristos ca și ceilalți.

Dar Iuda, printr-o fățărnicie de evlavie, îi face mustrări. Ce răspunde Iisus Hristos?" Las-o că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat" (7), pentru a pregăti trupul meu pentru îngropare. Pentru ce nu-l mustră Iisus Hristos pe ucenicul său că a disprețuit fapta acestei femei, și nu zice, ca evanghelistul, că el a hulit-o pentru că era iubitor de argint? Aceasta fiindcă el voia să-i inspire groază prin răbdarea sa. Dar Iisus Hristos îl cunoștea pe Iuda ca pe un trădător, de aceasta nu ne putem îndoi, pentru că l-a mustrat de mai multe ori, zicînd: „Nu toți cred, și unul dintre voi este diavol" (Ioan 6,71) Iisus face deci să se cunoască, că el știa că Iuda este trădător, dar nu-l mustra pe față; el îl cruță și-l tratează cu blîndețe, fiindcă voia să-l întoarcă de la planul lui. Dar pentru ce spune alt evanghelist că toți ucenicii au zis la fel? Este adevărat, ucenicii și acesta s-au supărat toți de această faptă, dar nu în același gînd.

Căci dacă întreabă unii pentru ce Iisus Hristos i-a încredințat punga unui hoț, și-i încredințează împărțirea unui lacom vom răspunde că singur Dumnezeu cunoaște lucrurile ascunse, dar mai mult, dacă-mi este îngăduit să zic sentimentul meu și din întîmplare o împrejurare, eu voi răspunde că Mîntuitorul făcea așa pentru a-i lua lui Iuda orice motiv de scuză. În sfîrșit, el nu putea să motiveze că iubirea de argint l-a pus să-l trădeze pe Învățătorul lui, pentru că avînd punga la dispoziția sa, îi era ușor să-și împlinească lăcomia sa cea rea; dar trebuia ca el să mărturisească că extrema lui răutate îl ducea să facă acest păcat, și pentru a-l corecta și a-l opri folosea Iisus Hristos atîta bunătate față de el. Chiar pentru acest motiv nu-l mustra Iisus Hristos pentru păcatul lui, cu toate că el îl cunoștea, și el îl lăsa să-și împlinească toată patima lui cea nenorocită pentru a-i lua orice motiv de scuză.

„Las-o, că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat", ea prevede înmormîntarea mea cu cîteva zile mai înainte. Mîntuitorul, vorbind așa despre înmormîntarea sa, îl face atent din nou pe trădător cu privire la anul lui. Dar acest avertisment nu l-a atins de loc, acest cuvînt n-a înmuiat inima lui, cu toate că el era capabil să insufle compătimire și milă; căci Iisus se părea că zice: Eu îți sînt greu și incomod, dar rabdă puțin și voi pleca. Căci aceasta a avut-o în vedere atunci cînd a zis: „Că pe săraci îi aveți pururea cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți orișicînd" (8). Dar nimic din acelea nu l-a putut atinge pe acest om crud, nici n-a putut opri furia lui; încă pe cînd Iisus a zis și a făcut multe alte lucruri, cînd le-a spălat picioarele în această noapte și i-a făcut să se așeze la masa sa, ceea ce ar fi putut înmuia chiar și inima celor mai mari hoți, și cînd a zis cuvinte care ar fi putut atinge chiar și

piatra despicîndu-o; şi mai mult, aceasta nu era cu mult înainte de moartea sa cînd zice şi face Mîntuitorul toate lucrurile acestea, ci chiar în ziua cînd trebuia să moară, de teamă ca timpul să nu-i facă să le uite. Pe cînd acest trădător se opune la totul şi îşi face inutile toate binefacerile Mîntuitorului.

OMILIA 66

„Şi mulţime mare de evrei a aflat că este acolo şi au venit nu numai pentru Iisus, ci să vadă şi pe Lazăr pe care-l înviase din morţi". (Cap.12, Vers.9- Vers.24).

1. Fariseii se gîndesc să-l ucidă pe Lazăr. Iisus, intrînd în Ierusalim călare pe un asin împlineşte o profeţie şi închipuie convertirea neamurilor. Neştiinţa ucenicilor înainte de moartea lui Iisus Hristos.

2. Neamurile care au venit să ia parte la sărbătoare cer să-l vadă pe Iisus. Această intervenţie ascunde o taină.

3. Cei ce nu cred în învierea trupurilor, sînt fără scuză. Dovezile învierii. Cel ce a scos toate lucrurile din nefiinţă, poate cu atît mai mult, să învie trupul. Învierea este necesară pentru a i se răsplăti fiecăruia după fapta lui. Pentru ce n-ar fi o învierea trupurilor? Tot îi dovedeşte nevoia. Dacă învierea constă în curăţirea sufletului, în iertarea păcatelor, în nepăcătuire, pentru ce a mai înviat Iisus Hristos?

Să nu ne punem la luptă cu ereticii, dacă nu sîntem bine înarmaţi cu armele pe care ni le oferă Scripturile sfinte. Moravuri şi obiceiuri la filozofii păgîni: învăţăturile lor. Un scriitor păgîn a scris o carte cu conţinut împotriva creştinilor.

1. Cum bogăţiile au obiceiul de a-i pierde pe oameni fără ca ei să se gîndească, demnităţile la fel compromit mîntuirea lor: acelea îi fac lacomi, acestea neruşinaţi. La evrei, dimpotrivă, vedeţi poporul ascultător şi supus credinţei, şi pe cei mai mari stricaţi şi răzvrătitori. Că poporul credea în Iisus Hristos, pentru aceasta dă mărturie evanghelistul în tot momentul: „Mulţime multă de popor a crezut în El". Necredincioşii erau sinedriştii. Deci acesta nu este poporul care zice, ci ei zic: „Nu cumva a crezut în El cineva din căpetenii sau dintre farisei?" (Ioan 7,48). Şi ce zic încă? „Dar mulţimea care nu cunoaşte legea, este blestemată!" (Ioan 7,49). Pe acei care cred, ei îi numesc oameni blestemaţi, dar ei, care vreau să-l omoare pe Iisus Hristos, se numesc prudenţi şi înţelepţi. Aici cei mai mulţi din popor care au văzut minunea învierii lui Lazăr au crezut în Iisus Hristos. Pe cînd sinedriştii nu numai că nu se mulţumeau pentru relele pe care le făceau în toate zilele, ci caută să-l omoare şi pe Lazăr. Din cauza Romanilor de ce vă temeţi, o evreilor, voi căutaţi să-l omorîţi pe Iisus Hristos care nu păzea sîmbăta, care se făcea egal cu Dumnezeu, aceia se mai primeşte încă; dar în Lazăr ce găsiţi voi de mustrat, pentru că vreţi să-l omorîţi? Ce! oare este acesta un păcat că-l învinuiţi că a primit o binefacere? Nu vedeţi că aceste suflete sîngeroase nu respiră decît numai ucidere? Iisus a făcut multe

semne şi minuni, el l-a vindecat pe paralizat, i-a dat vedere orbului din naştere; nici una din aceste minuni nu i-au scos aşa de tare din sinea lor şi i-a dus la această furie ca această înviere. În sfîrşit, ea era prin natura ei mult mai minunată, şi Iisus a făcut-o după multe altele; să spunem încă; era uimitor de a vedea vorbind şi mergînd un om mort de patru zile.

Într-adevăr, a săvîrşi ucidere într-o zi solemnă, a vărsa sînge omenesc, nu era un fel frumos de a sărbători sărbătoarea şi de a-şi împlini obligaţiile? Mai mult, ei îl învinuiau pe Iisus Hristos că nu ţinea sîmbăta, şi sub acest pretext ei îndemnau poporul împotriva lui; dar aici, ce au de zis? Ei nu pot să-l învinuiască pe Lazăr de niciun păcat, căci Iisus l-a înviat; aceia le ajunge pentru a se gîndi la uciderea lui. Apoi prin această înviere nu se mai putea alege dacă el era potrivnic Tatălui său, rugăciunea pe care a făcut-o îi împiedica. Ei nu mai au aici acest motiv de învinuire pe care îl făceau să se vadă aşa de des; dar minunea străluceşte şi face zgomot mare, aceia este un motiv destul de mare că se îndeamnă la ucidere: şi ei ar fi făcut la fel cu privire la orb, dacă n-ar fi trebuit să mustre călcarea sîmbetei. De altfel, era un om de nimic, ei s-au mulţumit să-l alunge din templu: dar Lazăr era dintr-o familie distinsă, cum se vede aceia prin această mulţime de evrei care au venit să le mîngîie pe surorile lui, şi minunea învierii sale a fost făcută în ochii întregii lumi şi într-un fel strălucit. Iată pentru ce învinuiau ei totul în masă. Ceea ce-i înţepa şi-i irita, este că sărbătoarea fiind aproape, toţi au părăsit oraşul pentru a merge în Betania. Ei căutau deci să-l ucidă, şi nu credeau că fac vreun rău, atît erau de sîngeroşi.

Iată pentru ce începe legea prin aceste cuvinte: „Să nu ucizi" (Ieş. 20,13), şi cu toate acestea tocmai de aceasta îi învinuieşte profetul. „Mîinile lor sînt pline de sînge zice el" (Is. 1,15). De ce Iisus, care nu se mai arăta în public printre evrei (Ioan 11,54) şi s-a retras în pustie, intră în oraş cu atîta siguranţă? Potolind furia lor prin fuga sa, acum cînd sînt liniştiţi, merge să-i caute. Mai mult, poporul care mergea înaintea şi în urma lui, putea să le insufle frică: căci nimic nu i-a atins atîta şi i-a atras atîta lîngă Iisus Hristos, ca minunata înviere a lui Lazăr. În sfîrşit, un alt evanghelist zice: „Că ei aşterneau hainele lor pe cale" (Lc. 19,36), şi că toată cetatea s-a mişcat (Mt. 21,10), văzându-l intrînd în Ierusalim cu atîta strălucire şi cu atîta pompă. Apoi, Mîntuitorul făcea aşa pentru a prezice un lucru şi a-l împlini pe altul: şi aceiaşi faptă a fost începutul unei preziceri şi realizarea alteia. Aceste cuvinte: „Bucuraţi-vă, iată regele vostru vine plin de blîndeţe" (Is. 62,11; Zah. 9,9), sînt împlinirea unei profeţii; dar faptul urcării pe un asin (Mt. 21, 5), închipuia şi prezicea un fapt care trebuia să se întîmple; ştiind că Iisus Hristos îşi va supune neamurile care erau un neam fără lume.

Dar pentru ce ceilalţi evanghelişti spun că Iisus i-a trimis pe ucenicii săi şi le-a zis: „Dezlegaţi asina şi asinul" (Mt. 21,2; Mc. 111,5); atunci cînd sfîntul Ioan nu zice nimic asemănător, ci zice numai: „Si Iisus Hristos găsind un asin tînăr a şezut pe el, precum este scris" (14)? Este de crezut că s-a întîmplat şi una şi alta, şi că ucenicii aducînd asina după ce au dezlegat-o, Iisus a aflat un asin pe care a şezut. Ei au luat ramuri de măslin,

şi şi-au întins hainele lor pentru a face să se vadă că aveau o părere mai mare şi mai înaltă despre el decît faţă de un profet. Şi strigau: „Osana! Binecuvîntat este Cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul lui Israil" (13). Fiţi atenţi că ceea ce-i supăra întotdeauna pe capi şi pe senatori, era să vadă întreg poporul convins că Iisus nu era potrivnic lui Dumnezeu: Şi pe de altă parte, ceea ce împărţea mai mult poporul era să audă spunînd pe Iisus că venea în numele Tatălui său.

Ce înseamnă aceste cuvinte: „Nu te teme, fiica Sionului!" (15)? Este că de obicei toţi regii lor au fost ambiţioşi şi răi, şi-i dădeau în mîinile duşmanilor lor, distrugeau poporul şi-l puneau sub jugul robiei. „Ai încredere" zice profetul, acesta nu este la fel, el este blînd şi binevoitor, voi îl vedeţi bine, pentru că el urcă în mod simplu pe o asină. Iisus nu intră în Ierusalim înconjurat de o armată, ci simplu călare pe o asină." Acestea nu le-au înţeles ucenicii Lui la început, ci cînd s-a preaslăvit Iisus, atunci şi-au adus aminte că acestea erau scrise pentru El şi că acestea i le-au făcut Lui" (16). Vedeţi că ucenicii multe lucruri nu le-au ştiut, fiindcă Iisus nu le-a descoperit lor încă? Atunci cînd zice: „Dărîmaţi acest templu, şi în trei zile îl voi ridica" (Ioan 2,19) ucenicii n-au înţeles atunci ce voia să însemneze aceia. Şi un alt evanghelist, că acestea le erau ascunse ucenicilor (Lc. 18,34), şi că ei nu înţelegeau că Iisus trebuia să învieze din morţi. Dar era drept ca aceste lucruri să le fie ascunse; pentru aceasta zice sfîntul Matei, că auzind vorbindu-se despre patima Mîntuitorului şi de tot ceea ce trebuia să i se întîmple lui, ei erau trişti şi foarte necăjiţi (Mt. 17,32); ceea ce venea din necunoaşterea în care erau ei despre înviere. Apoi, pe dreptate Învăţătorul nu le-a descoperit aceste adevăruri sublime, fiindcă ele erau mai presus de puterea şi de înţelegerea lor. Dar istoria acestei asine, pentru ce le-ar fi fost ascunsă? Fiindcă ea ascundea încă o taină destul de mare.

2. Pentru voi, dragii mei ascultători, admiraţi filozofia, acest duh de putere şi de înţelepciune, pe care-l arată aici evanghelistul, neroşind să arate ignoranţa ucenicilor. Cu adevărat ei ştiau că toate lucrurile acestea erau scrise; dar că ele erau scrise despre Iisus nu ştiau. Fără nici o îndoială că dacă ar fi ştiut că fiind rege trebuia să sufere multe batjocuri, să fie vîndut şi dat duşmanilor săi, ei ar fi fost supăraţi şi scandalizaţi: dar chiar atunci n-ar fi înţeles uşor al cărei împărăţii era Iisus rege. Un evanghelist spune că ucenicii au crezut că Iisus vorbea despre împărăţia acestei lumi (Mt. 20,21).

„Deci da mărturie mulţimea care era cu El, cînd l-a strigat pe Lazăr din mormînt şi l-a înviat din morţi" (17). Un aşa de mare număr de evrei n-ar fi alergat aşa de repede înaintea lui, dacă n-ar fi crezut în minune. „Atunci fariseii ziceau între ei: Vedeţi că nimic nu folosiţi" Iată, lumea s-a dus după El" (19). Mi se pare că aceştia erau aceia care aveau sufletul sănătos şi cu simţire bună, şi care nu îndrăzneau să se declare public, care zic aceste cuvinte, şi că, prin ceia ce se petrecea, ei îi respingeau pe cei ce erau potrivnici lui Iisus, făcîndu-i să vadă că în zadar se străduiau să-l hulească şi să-l dispreţuiască. Apoi, ei numesc aici lume această mulţime de popor care-l urma pe Iisus. Este obiceiul Scripturii să numească lume şi creaturile

şi pe cei ce trăiesc în nedreptate; ea o înţelege în primul sens atunci cînd zice: „Care face să meargă lumea într-o aşa de mare rînduială" (Is. 40,26). Şi în al doilea cînd zice: „Pe voi lumea nu vă urăşte, dar pe Mine Mă urăşte" (Ioan 6,7). Trebuie ştiute în mod exact aceste lucruri, de teamă că ereticii abuzînd de însemnarea numelor să nu se folosească de ele pentru a-şi susţine rătăcirea lor.

„Şi erau nişte Elini din cei care se suiseră la praznic să se închine" (20). Aceşti păgîni au venit la praznic pentru a se întoarce, şi uimiţi de faima cea mare a lui Iisus Hristos, ziceau: „Doamne, voim să vedem pe Iisus" (21). Filip atunci se apropie de Andrei, care mergea înainte, şi-i spune ceea ce cer aceste neamuri; dar o face cu multă grijă, şi nu vrea să ia nimic asupra sa, fiindcă el l-a auzit zicînd pe Învăţătorul său: „Să nu mergeţi la neamuri" (Mt. 10, 5).

Dar ce le răspunde lor? „A venit ceasul ca să fie preaslăvit Fiul Omului" (23). Adevărat adevărat zic vouă: Bobul de grîu, cînd cade în pămînt, de nu va muri, rămîne singur; iar dacă va muri, multă roadă aduce" (24). Ce înseamnă aceia: A venit ceasul? Iisus le-a zis ucenicilor săi: „Nu mergeţi la neamuri", şi le-a făcut această oprire, pentru a le lua evreilor orice motiv de apărare. Dar, cum rămîneau în învîrtoşarea lor şi în necredinţa lor, şi dimpotrivă neamurile voiau să vină şi să se apropie de el, vremea, zice în sfîrşit Iisus, a venit cînd trebuie să mă dau la moarte, pentru că toate lucrurile s-au împlinit. Dacă noi ne-am pune să-i aşteptăm totdeauna pe aceşti îngîmfaţi, şi dacă am refuza să-i primim pe aceştia, care cer să vină la noi, noi am face o faptă nevrednică de bunătatea noastră şi de providenţa noastră.

Cum deci Iisus, după patima sa, trebuia să-i trimită pe ucenicii săi la neamuri, văzîndu-le apropiindu-se deja de el şi venind la el zice: A venit vremea pentru mine să mă duc la cruce şi să mă dau morţii. El nu le-a îngăduit mai înainte ucenicilor să meargă la neamuri, fiindcă voia ca crucea sa să le slujească de mărturie. Înainte ca evreii să-l respingă, înainte ca ei să-l spînzure pe cruce, el n-a zis: „Mergînd învăţaţi toate neamurile" (Mt. 28,19). Şi: „Nu sînt trimis decît către oile pierdute ale casei lui Israil" (Mt. 15,24) şi: „Nu este cu dreptate să iei pîinea copiilor şi s-o arunci cîinilor" (Ibid. 26). Evreii deci urîndu-l pe Iisus Hristos, şi urîndu-l pînă la a-l face să moară, ar fi fost inutil să-l aştepte mai mult timp, pe ei care-l respingeau cu atîta cruzime atunci cînd el se înfăţişa înaintea lor. În sfîrşit, ei l-au respins prea tare, zicînd: „Nu avem rege, decît pe Cezarul" (Ioan 19,15). Atunci Mîntuitorul în sfîrşit i-a părăsit, fiindcă ei l-au părăsit mai întîi. Iată pentru ce zice el: „De cîte ori am vrut să adun pe fiii tăi, şi tu n-ai vrut?" (Mt. 23, 37).

Ce înseamnă aceste cuvinte: „Bobul de grîu, cînd cade în pămînt, de nu va muri"? Mîntuitorul vorbeşte despre crucea sa, despre moartea sa, ca ucenicii săi să nu se tulbure de loc, văzînd şi gîndindu-se că va fi omorît Învăţătorul lor, chiar atunci cînd neamurile veneau la el, le zice lor: Chiar moartea mea le atrage şi le face să vină mai grăbite la mine. Chiar moartea mea va răspîndi predica şi Evanghelia mea. Apoi, cum el nu-i convingea aşa de bine prin cuvintele sale ca prin exemplu, apelează la o imagine a

ceea ce se petrece în natură: Grîul zice el, dacă moare aduce roadă; ori dacă aceia se întîmplă cu semințele, cu atît mai mult același lucru se va întîmpla cu mine, dar ucenicii n-au înțeles aceste cuvinte, pentru aceasta evanghelistul repetă adesea că ucenicii n-au înțeles ceea ce zicea Iisus, ca să scuze fuga lor în vremea patimilor. Sfîntul Pavel, vorbind despre învierea trupurilor, dă același exemplu al morții și al învierii semințelor.

3. Ce scuză vor avea deci cei ce nu cred în înviere, pentru că noi o putem vedea în toate zilele și o putem admira în semințe, în plante și chiar în răspîndirea neamului nostru? Trebuie ca mai întîi sămînța să se strice și să putrezească în pămînt, pentru ca apoi să se ridice și să aducă roadă. Dar, în general, cînd Dumnezeu face vreun lucru, nu mai este nevoie de mintea omenească, ea trebuie să tacă; și în sfîrșit, cum ne-a scos pe noi Domnul din neființă? Eu creștinilor le vorbesc acum, creștinilor care mărturisesc că ei cred în Scripturi. Dar vreau să-i împrumut minții omenești o altă dovadă a învierii. Printre oameni sînt și buni și răi; cum oare cei ce sînt răi au trăit în bine pînă la adînci bătrînețe; și dimpotrivă, cîți drepți și-au petrecut viața lor în mizerie și în necazuri? Cînd deci și în ce vreme va primi fiecare ceia ce i se cuvine după meritul său, după faptele sale? Aceia este așa, dacă nu este înviere a trupurilor. A răspunde așa, nu înseamnă a-l asculta pe sfîntul Pavel, care zice: „Trebuie ca acest trup stricăcios să se îmbrace în nestricăciune" (1 Cor. 15,53). Apostolul n-o spune despre suflet, căci sufletul nu se strică și nici nu moare, și învierea nu este decît pentru ceia ce este mort ori numai trupul singur moare și se strică.

Pentru ce nu vreți să fie o înviere a trupurilor? Oare Dumnezeu n-are putere să le învieze? Dar nu va fi o nebunie prea mare să se nege? Dar, veți zice voi, această înviere nu este potrivită? Și pentru ce nu este potrivită căci acest trup este stricăcios, care a suferit atîtea greutăți și osteneli, în viața sa, în sfîrșit a suferit moartea, să ia parte într-o zi la cununile și la răsplățile sufletului? Dacă aceia nu era drept, Dumnezeu nu l-ar fi creat la început, și Iisus Hristos n-ar fi luat un trup, ori, că el a luat unul și l-a înviat, aceste cuvinte o dovedesc vădit: „Adu degetul tău încoace, și vezi că duhul n-are carne și oase" (Lc. 24,39; Ioan 20,27). Pentru ce l-a înviat Iisus pe Lazăr, dacă era mai bine să-l învieze fără trup? Pentru ce lucrează el această minune a învierii ca o binefacere? Pentru ce ne-a mai dat mijloace de a ne hrăni? (Mc. 5,43). Nu vă lăsați dar înșelați de eretici, dragii mei frați; este o înviere, este o judecată. Cei ce refuză adevărul învierii sînt cei ce nu vreau să dea seamă de faptele lor. Trebuie ca învierea noastră să fie asemănătoare cu cea a lui Iisus Hristos (1 Cor. 15, 20) căci el este pîrga și întîiul născut din morți (Col. 1,18).

Căci dacă învierea constă în curățirea sufletului, în eliberarea de păcat, Iisus Hristos nefăcînd nici un păcat; pentru ce a mai înviat? Și dacă el însuși a păcătuit, cum am fost noi scăpați de blestem? (Gal. 3,13). Cum zice el: „Vine stăpînitorul acestei lumi, dar el nu are nimic în mine" (Ioan 14,30) care-i aparține? căci iată ce arată lipsa lui de păcat. Astfel după acești eretici, sau Iisus Hristos n-a înviat de loc, sau pentru că el a înviat, trebuie ca el să fi păcătuit înainte de învierea sa; dar el a înviat și n-a făcut nici un

păcat; deci este un adevăr constant că Iisus Hristos a înviat, şi învăţătura cea rea a acestor eretici nu este decît rodul vanităţii lor.

Să ne ferim deci de aceşti oameni ciumaţi, căci: „Însoţirile rele strică obiceiurile bune" (1 Cor. 15,33). Acestea nu sînt învăţăturile apostolilor. Marcion şi Valentin, iată-i pe inventatorii acestor noutăţi necredincioase. Să fugim deci de aceste rătăciri, preaiubiţii mei, viaţa bună nu foloseşte la nimic fără învăţătură dreaptă, precum învăţătura bună nu foloseşte la nimic fără viaţă curată. Neamurile au inventat şi au semănat primele rătăciri; ereticii primindu-le de la filozofii păgîni, le-au luat şi le-au răspîndit, susţinînd în mod egal cu ei că materia este necreată şi multe alte nebunii. Cum deci învăţau că materia este necreată, ei au scos concluzia că nu mai este nici creator; la fel, văzînd moartea şi stricăciunea trupurilor, ei au zis că nu este înviere.

Dar noi dragii mei fraţi, care cunoaştem imensa şi marea putere a lui Dumnezeu, să nu ascultăm visurile lor; să ne ferim de a vorbi cu ei, pentru aceia vă zic acestea. Căci pentru mine însumi eu nu voi refuza să intru în vorbă cu ei. Dar un om gol şi fără de arme, oricît ar fi de tare în sine însuşi, mai tare decît cei ce-l atacă, va fi uşor învins şi doborît. Dacă aţi face studiul vostru şi meditaţia sfintelor Scripturi, dacă v-aţi pregăti în fiecare zi la luptă, eu nu m-aş mai feri să caut să vă abat de la lupta cu ei; dimpotrivă, eu vă voi sfătui să mergeţi la luptă, fiindcă adevărul este tare şi puternic, dar cum nu ştiţi să vă folosiţi de Scripturi, mă tem de luptă, mă tem că voi aflîndu-vă fără de arme şi fără apărare, ei să nu vă doboare. Nimic, în sfîrşit, nimic nu este mai slab decît cei ce sînt departe de ajutorul Duhului Sfînt.

Căci dacă aceşti înţelepţi falşi caută să-şi arate înafară înţelepciunea lor şi gravitatea, n-ar trebui să vă miraţi, ci ar trebui să rîdeţi văzîndu-i urmînd învăţători falşi şi fără de minte; căci învăţătorii lor n-au ştiut să gîndească nimic mare, adevărat, nici cu privire la Dumnezeu nici cu privire la creatură; ceea ce la noi ştie cea mai mică dintre femei, pe care Pitagora n-a cunoscut-o, că sufletul este duhovnicesc şi nemuritor. Ci aceşti filozofi zic în mod fastuos că sufletul este schimbat în muscă, în peşte, în ţînţar. Nu vă aplecaţi urechea la ei, vă rog şi va fi aceasta adevărat? Ei sînt aici personaje destul de mari, ei lasă să le crească părul, îl taie, îl ajustează şi se îmbracă cu o manta; iată în ce constă toată filozofia lor. Dacă îi priviţi mai de aproape, ei nu sînt decît cenuşă şi ţărînă, nu este nimic sănătos la ei, ci „gîtlejul lor este mormînt deschis" (Ps. 5,11); în ei totul este murdărie şi stricăciune, şi învăţăturile lor, aşa ca un leu putrezit, mîncat de viermi.

Primul dintre filozofii lor a învăţat că Dumnezeu este apa, cel care a venit după el a zis că era focul, un altul că era aerul, şi toţi n-au avut despre Dumnezeu decît idei stricate şi trupeşti. Nu admiraţi dar, vă rog pe aceşti învăţători care n-au ştiut să se ridice la cunoaşterea unui Dumnezeu netrupesc. Căci dacă au avut ceva cunoaştere, ei o datorează vorbirilor pe care le-au avut în Egipt cu ai noştri. Dar, pentru a nu produce aici prea multă dezordine, să terminăm vorbirea noastră. Dacă ne-am osteni să vă expunem învăţătura lor, ceea ce au zis ei despre Dumnezeu, despre materie, despre suflet şi despre trup, nu aţi putea apoi să nu izbucniţi în rîs.

De altminteri nu merită nici măcar să fie respinşi, căci ei se distrug în mod reciproc pe ei înşişi.

Filozoful care a scris împotriva noastră cartea despre materie, se defaimă pe sineşi. Astfel deci, pentru a nu vă ocupa fără folos timpul vostru, şi pentru a nu ne pune să vorbim fără sfîrşit, să le lăsăm toate lucrurile acestea, şi să spunem că trebuie să ne aplecăm la lectura sfintei Scripturi, în loc să ne punem la vorbiri fără sens din care nu se scoate nici un folos. Acest aviz i-l dă sfîntul Pavel lui Timotei, acestui ucenic iubit care era plin de înţelepciune, şi care a primit darul Duhului Sfînt şi al minunilor. Să urmăm deci sfatul marelui apostol, să fugim să respingem aceste poveşti şi copilării (1 Tim. 4,7; 6, 20; 2 Tim. 2,3); să punem mîna la lucru; vreau să spun, să ne obişnuim cu faptele iubirii spre fraţii noştri, cu primirea de străini, şi să ne lipim cu toată puterea noastră de milostenie, ca să putem dobîndi bunurile pe care ni le-a făgăduit Dumnezeu, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 67

„Cel care îşi iubeşte viaţa o va pierde; iar cel care îşi urăşte viaţa în lumea aceasta o va păstra pentru viaţa veşnică. Dacă-Mi slujeşte cineva să-Mi urmeze, şi unde sînt Eu, acolo va fi şi slujitorul Meu. Dacă-Mi slujeşte cineva, Tatăl Meu îl va cinsti" (Cap.12, Vers. 25,26- Vers.34).

1. Cine este cel ce iubindu-şi viaţa sa o va pierde? Pentru ce se tulbură Iisus Hristos.

2. A trece prin cruce pentru a ajunge la slavă. Diavolul alungat din lume prin moartea lui Iisus Hristos.

3. Iisus prezice învierea şi biruinţa sa. A slăvi pe Dumnezeu: a-i da slavă, şi prin credinţă şi prin viaţă curată. Dumnezeu nu este atît de necinstit de către păgîni pe cît este de către creştini. Păcatele care tind la stricăciunea publică, sînt acelea care fac să se hulească mai mult împotriva lui Dumnezeu: adică lacomii şi cei ce răpesc bunurile altuia.

1. Viaţa prezentă este plăcută şi dulce, ea este plină de plăceri şi de pofte; nu pentru toţi, ci numai pentru aceia care se ataşează de ea şi-şi fixează gîndul aici în ea. Căci dacă, dimpotrivă, se priveşte cerul şi bunurile care sînt pregătite în el, sigur că viaţa aceasta va fi disprețuită şi nu se va mai face caz de ea. Este admirat un trup frumos, pînă cînd se arată unul mai frumos şi mai plăcut: atunci ceea ce ne-a răpit pe noi la început şi ne-a pus în uimire, noi îl disprețuim. Dacă vrem să contemplăm frumuseţea divină şi chipul ceresc al împărăţiei cereşti, noi vom rupe imediat legăturile care ne ţin legaţi de lucrurile acestei lumi. Căci iubirea de lucrurile pămînteşti este un lanţ. Iisus Hristos voind să ne facă s-o înţelegem, ne zice: „Cel care îşi iubeşte viaţa o va pierde; iar cel care îşi urăşte viaţa în lumea aceasta, o va

păstra pentru viața veșnică" „Dacă-Mi slujește cineva, să-Mi urmeze, și unde sînt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu". Se va spune că acolo sînt taine, dar nu este nimic; dimpotrivă, aceste cuvinte sînt pline de lumină și de înțelepciune.

Dar cine este cel ce iubindu-și viața sa o va pierde? Acesta este cel ce caută să-și împlinească poftele lui vinovate, cel ce-i dă vieții mai mult decît i se cuvine. Iată pentru ce ne dă Scriptura această învățătură. „Nu vă lăsați amăgiți de poftele voastre cele rele"; chiar prin acelea vă pierdeți viața voastră: o asemenea purtare pierde drumul care duce la virtute. Dar, dimpotrivă, cel ce-și urăște viața sa în lumea aceasta, o păstrează. Cine este cel ce-și urăște viața sa? Cel ce se opune sfaturilor rele pe care i le dă viața. Și Iisus Hristos n-a zis: Cel ce nu cedează, ci cel ce urăște. Cum, în sfîrșit nu putem nici să ascultăm în mod voit, nici să vedem cu liniște persoanele care ne sînt urîte; la fel trebuie să avem o îndepărtare extremă pentru viață, atunci cînd ea ne oferă lucruri potrivnice lui Dumnezeu voinței lui.

Iisus Hristos le vorbea atunci despre moarte ucenicilor săi, adică despre moartea sa; și el prevedea că această noutate îi va arunca în tristețe; pentru aceasta vorbește cu această putere: Pentru ce să mai vorbesc zice el, despre resemnarea pe care voi trebuie s-o arătați pentru moartea mea? Dacă voi înșivă nu veți muri nu mai aveți de nădăjduit nici un folos. Remarcați fraților, în ce fel amestecă Mîntuitorul cuvintele mîngîietoare cu cele care puteau să apară puțin cam dure. Ar fi fost sigur ca greu și dur pentru omul care iubește viața așa de mult, să audă vorbindu-se că el trebuie să moară. Și pentru ce voi merge eu ca să mai caut exemple în veacurile trecute, pentru că azi aflăm atîția oameni care suferă în mod voit atîtea lucruri fiindcă iubesc viața aceasta; cu toate că ei cred într-un viitor, într-o altă viață mai fericită? Văd ei ceva clădire, ceva mașină minunată, ei zic cu lacrimi în ochi: cum inventează omul lucruri pentru a muri apoi și a fi redus la țărînă! Atîta trezește patima viața aceasta.

Iisus Hristos pentru a rupe orice legături, zice: „Cel ce-și urăște viața în lumea aceasta o va păstra pentru viața veșnică". Și ceia ce urmează face să se vadă în mod vădit că el n-a spus-o decît pentru a-i învăța pe ucenicii săi să alunge frica; ascultați-l: „De-Mi slujește cineva, să-Mi urmeze". Vorbind despre moartea sa arată că cere de la ucenicii săi ca să-l urmeze prin faptele lor, murind la fel ei înșiși căci un slujitor trebuie să-l urmeze peste tot pe stăpînul lui pe care-l slujește. Gîndiți-vă în ce vreme zice Mîntuitorul cuvintele acestea: el le zice, nu cînd era persecutat, ci atunci cînd erau în pace și liniște, atunci cînd ei se credeau în siguranță. „Să-și ia crucea sa și să vină după Mine" (Mt. 16,24); adică, fiți gata totdeauna la pericole, la moarte și la a părăsi viața aceasta. Apoi după ce i-a făcut să se gîndească la lucruri grele și întristătoare, el îi înalță prin făgăduință și răsplată. Care este această răsplată? Căci a-l urma, înseamnă a fi cu el; prin care face să se cunoască cum că moartea va fi urmată de înviere căci, zice el: „Și unde sînt Eu, acolo va fi și slujitorul meu". Unde este Iisus Hristos? În cer. Să ne

ridicăm dar inimile noastre acolo şi duhurile noastre chiar înainte de înviere.

„Dacă-Mi slujeşte cineva, Tatăl Meu îl va iubi". Pentru ce n-a zis: Eu îl voi iubi? Fiindcă ucenicii nu aveau despre el părerea pe care trebuiau s-o aibă, şi fiindcă aveau una mai înaltă despre Tatăl. Ei nu ştiau că Învăţătorul lor va învia, cum ar fi avut ei atunci despre el o părerea dreaptă? Pentru aceasta le zice fiilor lui Zevedeu: „Dar a şedea de-a dreapta Mea sau de-a stînga Mea, nu este al Meu a da ci celor pentru care s-a pregătit" (Mc. 10,40) deşi el este cel care judecă. Iisus Hristos spune aici că el este Fiul de drept al Tatălui; căci Tatăl îi va primi ca pe nişte slujitori ai Fiului lui adevărat şi legitim.

„Acum sufletul Meu este tulburat, şi ce voi zice? Părinte. izbăveşte-Mă pe Mine de ceasul acesta. Dar pentru aceasta am venit în ceasul acesta". (27) Dar acesta nu este limbajul celui ce trebuia să convingă că el mergea la moarte în mod voluntar? Acela este, dimpotrivă, sensul acestor cuvinte. Mîntuitorul, ca nu să se zică, că fiind lipsit de durerile omeneşti lui îi era uşor să filozofeze asupra morţii, şi că el îi îndemna pe alţii la aceasta, neavînd de suferit nimic el însuşi, face să se vadă aici că cu toate că se temea, totuşi n-a refuzat-o, fiindcă ea trebuia să ne fie foarte folositoare şi utilă. Într-un cuvînt, aceste cuvinte îi aparţin trupului pe care l-a luat el, şi nu dumnezeirii sale. Iată pentru ce zice el: „Acum sufletul Meu este tulburat". Dacă el nu era aşa, ce urmare ar mai fi fost între aceste cuvinte şi cele următoare: „Părinte, izbăveşte-Mă pe Mine de ceasul acesta"? Dumnezeiescul Mîntuitor este atît de tulburat, încît îi cere Tatălui său să-l scape de moarte, dacă ar putea s-o evite.

2. Aceste cuvinte arată slăbiciunea naturii omeneşti. Dar eu nu pot alege nimic zice el, pentru a cere să fiu scăpat de moarte: „Căci pentru aceasta am venit în ceasul acesta"; este ca şi cum ar zice: oricît de mare ar putea fi tulburarea şi întristarea noastră, să nu fugim de moarte: oricît aş fi eu de tulburat tot nu voi fugi de moarte. Trebuie să suferim ceea ce ni se întîmplă; dar: „Părinte, preaslăveşte numele Tău" (28). Cu toate că tulburarea în care mă găsesc mă face să pronunţ aceste cuvinte, eu spun contrarul: „Preaslăveşte numele Tău"; adică, du-mă la cruce: ceea ce arată o slăbiciune omenească, şi neputinţa firii care nu vrea să moară, şi face să se vadă că Iisus Hristos nu era lipsit de sentimente omeneşti. Precum nu se socoteşte ca păcat cînd ne este foame, sau de a dori să dormim, de asemenea nu este o dorinţă viaţa prezentă. Ori, Iisus Hristos era lipsit de orice păcat, dar nu de instinctele naturale altfel trupul lui n-ar fi fost un trup adevărat. Prin aceste cuvinte, dumnezeiescul Mîntuitor ne-a mai învăţat un lucru. Şi care? Că dacă ni se întîmplă să fim în necaz şi în frică, nu trebuie să ne lăsăm pentru aceia întristaţi, şi să ne schimbăm hotărîrea.

„Părintele Meu, preaslăveşte numele Tău". Iisus Hristos face să se vadă că el moare pentru adevăr, ceea ce numeşte el slava lui Dumnezeu, şi aceia s-a întîmplat după moartea sa. Căci după moartea sa toată lumea trebuia să se convertească, să cunoască numele lui Dumnezeu, să i se închine şi să-i slujească, şi nu numai numelui Tatălui, ci şi numelui Fiului. Dar Mîntuitorul

n-o spune deschis. „Deci a venit glas din cer zicînd: Şi L-am preaslăvit şi iarăşi îl voi preaslăvi". Cînd l-a slăvit el? Mai înainte la botez: Şi eu îl voi preaslăvi încă după ce el va fi răstignit. „Iisus a răspuns şi a zis: Nu pentru Mine s-a făcut glasul acesta, ci pentru voi" (30). Iar mulţimea care sta şi auzea zicea: A fost tunet! Alţii ziceau: Înger l-a vorbit" (29). Şi pentru ce l-au crezut ei? Glasul nu era clar şi de înţeles? El era, dar s-a şters imediat din mintea lor fiindcă ei erau grosolani, trupeşti, laşi şi nesăţioşi. Unii n-au reţinut decît sunetul, alţii ştiau bine că cuvintele pe care le-a făcut glasul să se audă, erau articulare, dar nu ştiau la fel ceea ce s-a spus. Ce zice Iisus Hristos? „Nu pentru Mine s-a făcut glasul acesta, ci pentru voi". Pentru ce o spune el? Fiindcă ei ziceau adesea că el nu era trimis de Dumnezeu. Nu se poate ca acela pe care-l slăveşte Dumnezeu să nu fie trimis de Dumnezeu, al cărui nume el îl face să se slăvească. Iată pentru ce zice Iisus Hristos: „S-a făcut glasul acesta?" Nu pentru Mine s-a făcut ci pentru voi". Acesta s-a făcut nu pentru a mă învăţa ceva lucru pe care eu nu-l ştiam mai înainte, căci eu îl cunosc în mod desăvîrşit pe Tatăl Meu: ci pentru voi s-a făcut. Cum ziceau că un înger i-a vorbit, sau că era glasul unui tunet care s-a făcut auzit, şi că ei n-au fost prea atenţi la aceasta, Iisus Hristos le zice: Pentru voi a venit glasul acesta din cer, ca să doriţi să întrebaţi ce a zis. Dar ei sînt aşa de stupizi şi aşa de îndărătnici, încît cu toate că-i învaţă ceea ce a zis glasul care-i priveşte, ei nu mai întreabă ce a zis. Acest glas putea să nu apară aşa de distinct pentru nişte oameni pentru care el se făcea auzit, şi ceea ce vestea el. Iată pentru ce le zice Iisus Hristos: Pentru voi s-a făcut glasul acesta. Nu vedeţi fraţii mei, că pentru ei, din cauza slăbiciunii lor, se fac aceste lucruri de jos şi simple, şi nu pentru Fiul, care n-avea nici o nevoie de acest ajutor?" Acum este judecata acestei lumi; acum stăpînitorul lumii acesteia va fi aruncat afară" (31). Aceste cuvinte, cum se potrivesc ele cu acestea" Eu L-am preaslăvit, şi-L voi preaslăvi iarăşi"? Desăvîrşit, şi ele sînt totodată de acord. Cum Tatăl a zis: „Îl voi preaslăvi" Fiul face să se cunoască cu ce fel de slavă îl va preaslăvi Tatăl. Şi care este această slavă? Stăpînitorul acestei lumi va fi scos afară. Ce vrea să spună aceasta: „Acum este judecata acestei lumi". Este ca şi cum ar fi zis: Judecata şi răzbunarea vor veni: cum? Diavolul, care este stăpînitorul acestei lumi, l-a făcut să moară pe primul om, pe care l-a găsit vinovat de păcat; căci prin păcat a intrat moartea în lume (Rom. 5, 12). În mine el n-a găsit nici un păcat. Pentru ce s-a aruncat atunci asupra mea, şi m-a dat morţii? pentru ce a intrat el în sufletul lui Iuda ca să mă ucidă? Să nu veniţi să-mi spuneţi că Dumnezeu a rînduit lucrurile acestea în aşa fel: căci o aşa rînduială n-ar fi putut proveni decît din înţelepciunea sa şi nu din a diavolului. Dar totuşi să examinăm purtarea acestui duh rău. Cum va fi lumea judecată în mine? Se va face să apară acest duh rău ca înaintea unui tribunal, şi i se va zice: Că tu i-ai făcut să moară pe toţi oamenii, ţi-o trec cu vederea; căci aceasta ai făcut-o fiindcă i-ai aflat vinovaţi de păcat; dar pe Iisus Hristos de ce l-ai omorît tu? Nu este totodată o nedreptate? Toată lumea va fi deci răzbunată în Iisus Hristos. Pentru a vă face aceasta mai clar şi mai simţit, eu mă voi folosi de un exemplu. Să presupunem un tiran

crud care acoperă cu mii de rele şi-i ucide pe toţi cei ce cad în mîinile lui: dacă atacînd un rege sau un fiu de rege, el l-a făcut să moară pe nedrept, chinul lui va putea să răzbune pe toţi ceilalţi pe care i-a ucis el. Să presupunem un cămătar care cere de la datornicii săi fără cruţare ceea ce-i datorează ei, care-i loveşte şi-i pune în închisoare, şi apoi cu aceiaşi îndrăzneală face să fie închis un om care nu-i datora nimic. Atunci el va fi pedepsit pentru purtarea faţă de ceilalţi; căci acela îl va face să moară.

3. Se întîmplă la fel cu privire la Dumnezeu. Diavolul va fi pedepsit pentru ceia ce a făcut împotriva voastră, prin ceea ce a îndrăznit să-i facă lui Iisus Hristos, împotriva lui. Fiţi atenţi la cuvintele Mîntuitorului, şi veţi înţelege că aceia vrea s-o spună prin aceste cuvinte: „Acum stăpînitorul acestei lumi va fi aruncat afară, în iad", prin moartea mea.

„Şi Eu cînd voi fi înălţat de pe pămînt, îi voi trage pe toţi la Mine" (32) adică şi pe neamuri. Şi de teamă ca cineva să nu zică: Dacă stăpînitorul acestei lumi are biruinţă asupra ta, cum va fi alungat în iad? Iisus previne această obiecţiune, şi zice: El nu mă va învinge; căci cum îl va învinge el pe cel ce-i atrage pe toţi ceilalţi? Şi el nu vorbeşte acolo despre înviere, ci despre ceia ce este mai mare decît învierea: „Îi voi trage pe toţi la Mine". Dacă Mîntuitorul ar fi zis: Eu voi învia, el n-ar fi făcut cunoscut că toţi vor crede în el. Dar zicînd: Toţi vor crede arată şi una şi alta şi aminteşte că va învia. dacă ar fi rămas în moarte, şi dacă n-ar fi fost decît un om, nimeni n-ar fi crezut în el.

„Îi voi atrage pe toţi la Mine". Pentru ce zice Iisus Hristos că Tatăl atrage? Căci Fiul atrăgînd, Tatăl deasemenea atrage. Eu îi voi atrage, zice el, fiindcă ei sînt în aşa fel opriţi de tiran, încît nu pot să vină de la ei înşişi, nici să scape din mîinile celui ce-i atrage. În alt loc Mîntuitorul numeşte aceia jefuire: „Cum poate cineva să intre în casa celui tare şi să-i jefuiască lucrurile, dacă nu va lega întîi pe cel tare şi pe urmă să-i prade casa?" (Mt. 12,29). Şi prin aceste expresii le arată furia lui. Ceea ce numeşte el acolo „jefuire", aici el numeşte „a atrage".

Învăţaţi cu aceste adevăruri, să ne trezim, să ieşim din învîrtoşarea noastră, să-l slăvim pe Dumnezeu, nu numai prin credinţă, ci încă şi prin viaţă curată. Altfel nu va însemna că-i dăm slavă, ci că hulim împotriva lui. Sfîntul nume al lui Dumnezeu nu este atîta hulit prin stricăciunea neamurilor pe cît este prin stricăciunea creştinilor. Pentru aceasta vă îndemn, dragii mei fraţi, să facem tot posibilul ca Dumnezeu să fie slăvit în mod infinit. Căci zice: Vai slujitorului prin care se huleşte numele lui Dumnezeu! Ori, zicînd Dumnezeu: Vai, el arată că cel împotriva căruia pronunţă acest cuvînt, va fi condamnat la chinuri şi la pedepsele cele mai aspre. Dar dimpotrivă: Fericit este cel prin care se cinsteşte numele lui! Să nu trăim ca şi cum am fi încă în întuneric, ci să fugim de orice fel de păcat, şi mai ales de cei ce tind la pierzarea comună: căci mai ales prin aceia este hulit Dumnezeu.

În sfîrşit, ce iertare vom obţine noi, dacă Domnul dîndu-ne o poruncă să dăm altora propriile noastre bunuri, noi răpim bunurile altora? Ce nădejde de mîntuire vom mai avea noi? Veţi fi pedepsiţi, dacă nu-i daţi să mănînce

celui căruia îi este foame; dacă mergeți pînă la a-l dezbrăca pe cel ce este îmbrăcat, ce iertare veți mai obține? Noi nu vom înceta să vă repetăm adesea aceste adevăruri; poate că cei ce nu le ascultă azi, le vor asculta mîine. Căci dacă se află printre voi unii de necorectat, cu atît mai puțin nu va fi greşeala noastră, şi noi nu vom mai fi răspunzători, pentru că ne-am împlinit slujba noastră. Facă cerul ca să nu fim umpluți de ruşine cu privire la aceste cuvinte, şi ca voi să nu fiți alungați, ci ca noi să putem apărea toți cu încredere înaintea tribunalului lui Iisus Hristos, în aşa fel ca noi înşine să ne putem slăvi prin voi, şi să primim o mîngîiere pentru osteneala noastră; vreau să spun, să vă văd slăviți şi încununați de Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, Tatălui şi Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 68

„I-a răspuns deci mulțimea: Noi am auzit din Lege că Hristos rămîne în veac; şi cum zici Tu că Fiul Omului trebuie să fie înălțat? Cine este acesta Fiul Omului?“ (Cap.12 Vers.34- Vers.42).

1. Moartea nu-l împiedică pe Iisus Hristos să rămînă veşnic.
2. Profețiile nu necesită să nu luăm după literă diversele feluri de a vorbi ale sfintei Scripturi.
3. Să facem toate eforturile noastre ca să nu ne despărțim de Dumnezeu: pentru aceia să facem tot felul de fapte bune. Blîndețea şi iubirea față de aproapele. Să încercăm să înmuiem rănile care nu se pot vindeca.

1. Minciuna este slabă şi uşor de descoperit, chiar cînd ea înafară se acoperă cu mii de culori. Precum cei ce zidesc pe ziduri ruinate nu le fac pentru aceia mai tari; la fel mincinoşii sînt uşor ruşinați. Iată ce li se întîmplă aici evreilor. Iisus Hristos zicîndu-le: „Cînd voi fi înălțat de pe pămînt, îi voi trage pe toți la Mine“; ei răspund: „Noi am auzit din Lege că Hristos rămîne în veac; şi cum zici Tu că Fiul Omului trebuie să fie înălțat? Cine este Acesta Fiul Omului?“ Deci ei ştiau că Hristos este nemuritor, şi că viața lui nu va avea sfîrşit; deci înțelegeau ceea ce zicea Iisus Hristos. În sfîrşit, se află în mii de locuri din sfînta Scriptură şi patima şi învierea. Isaia le pune împreună: „ Ca o oaie spre junghiere s-a adus“ (Lc. 7) şi toate celelalte. David le uneşte în psalmul al doilea, şi adesea şi în alții. Patriarhul la fel, atunci cînd zice: „El a îndoit genunchii şi s-a culcat ca un leu, ca o leoaică ... Cine-l va deştepta? (Gen. 49,9). Prin care arată în acelaşi timp patima şi învierea. Dar ei nu dovedesc şi nu mărturisesc că Hristos rămîne veşnic, decît prin falsa lor părere ce o au, de a-i impune tăcerea lui, şi de a-l face să vadă în mod arătat că el nu este Hristos.

Şi remarcați frații mei, cu cîtă răutate fac ei această dovadă. Ei n-au zis: Noi am învățat că Hristos nu trebuie să sufere de loc, nu trebuie să fie răstignit, ci că el trebuie să rămînă veşnic. Dar chiar această prezicere nu-i

era potrivnică lui Iisus Hristos, patima în sfîrşit n-a fost o piedică pentru nedumerire. Prin aceia, se poate vedea că evreii înţelegeau bine lucrurile în aparenţă îndoielnice, şi că le-au stricat şi le-au alterat în mod voit. Cum Mîntuitorul a vorbit mai înainte despre moartea sa, auzindu-l aici că trebuie să fie înălţat, ei au aruncat de o parte aceste cuvinte ascunse. Apoi adaugă: „Cine este Acesta Fiul Omului?" Şi aceia cu răutate. Nu crede zic ei, că despre tine vrem să spunem, noi acestea, şi să nu spui că noi te contrazicem din însufleţire: noi nu ştim despre cine vorbeşti tu, dar ne aflăm bine întemeiaţi arătîndu-ţi ceia ce zice legea. Ce le răspunde Iisus Hristos? El îi ruşinează şi-i face să vadă că patima şi moartea sa nu-l împiedică să rămînă veşnic.

„Încă puţină vreme este Lumina cu voi" (35), arătînd prin aceste cuvinte că moartea sa nu este decît o trecere; căci lumina soarelui nu se stinge de loc, şi dacă se retrage pentru puţină vreme, ea reapare din nou „Umblaţi cît aveţi Lumina ca să nu vă apuce întunericul". Ce timp arată aceia? Oare este toată viaţa prezentă? este oare timpul care trebuie să treacă pînă la moartea sa? Eu cred că este şi una şi alta. Căci, prin bunătatea sa nespusă, cei mai mulţi chiar şi după moartea lui, au crezut în el. Apoi, divinul Mîntuitor le zice aceste lucruri pentru a-i îndemna să creadă, cum a făcut-o mai înainte, zicînd: „Puţină vreme mai sînt cu voi" (Ioan 7,3).

„Şi cel care umblă în întuneric nu ştie unde merge". Cîte greutăţi îşi fac acum evreii fără ca să ştie ce fac! la fel ca şi cum ar merge prin întuneric, ei cred că merg pe drumul drept, pe cînd merg pe cel opus: ei păzesc sîmbăta şi legea şi cele privitoare la mîncări, şi nu ştiu unde merg. Iată pentru ce le zicea Iisus: „Cît aveţi Lumina, credeţi în Lumină, ca să fiţi fii ai Luminii" (36); adică, fiii mei. Sfîntul Ioan zicea, la începutul evangheliei sale: fiii „nu sînt născuţi nici din sînge nici din poftă trupească, ci din Dumnezeu" (Ioan 1,3); adică, din Tatăl meu. Dar aici este arătat că Fiul este cel ce-i naşte, pentru a vă învăţa că fapta Tatălui şi aceia a Fiului sînt aceiaşi faptă şi singura lucrare.

„Acestea vorbind Iisus şi, plecînd, S-a ascuns de ei". pentru ce motiv s-a ascuns atunci? Ei n-au mai aruncat cu pietre în el, nu-l mai hulesc, cum au făcut-o mai înainte. Pentru ce se ascunde deci? Văzînd ceea ce este mai ascuns în inimile lor, el ştia că se vor mînia împotriva lui, cu toate că nu ziceau un cuvînt: el ştia că ei erau mînioşi şi că nu respirau decît ucidere şi n-a aşteptat ca să izbucnească înafară, ci s-a ascuns pentru a potoli mînia lor prin absenţa sa. Fiţi atenţi la grija mare pe care o are evanghelistul să ne arate adăugînd imediat: „Şi atîtea minuni făcînd înaintea lor, ei tot nu credeau în El" (37). Care este acest număr mare de minuni? Acela despre care evanghelistul n-a vorbit precum se vede în ceea ce urmează. Căci retrăgîndu-se mai întîi, revine apoi la ei şi le vorbeşte cu blîndeţe cu aceste cuvinte: „Cel ce crede în Mine, nu crede în Mine, ci în Cel ce M-a trimis" (Ioan 12,44). Priviţi ceea ce face Mîntuitorul: El încearcă să se introducă în sufletul lor prin expresii mai de jos, întemeindu-se pe Tatăl: după aceia înalţă vorbirea sa şi atunci cînd îi vede că se însufleţesc şi se mînie

împotriva lui, se retrage: apoi reapare din nou, şi reîncepînd iarăşi într-un limbaj potrivit slăbiciunii lor.

Şi unde face Iisus Hristos aceia? Să zicem mai bine: Unde n-o face? Ascultaţi ceea ce zice el la început: „Eu judec precum aud" (Ioan 5,30). După care, vorbind într-un fel mai înalt zice: „Eu nu judec pe nimeni un altul vă va judeca" (Ioan 8,15,50). Şi apoi se retrage, şi după ce s-a arătat în Galileia: „Lucraţi" zice el pentru a avea „nu hrana cea pieritoare" (Id. 6,27). Şi după ce a vorbit despre sine într-un fel mai înalt şi mai măreţ, după ce a zis că s-a coborît din cer (Ibid. 41), că el dă viaţă veşnică (Ioan 10,28) se retrage iarăşi. La sărbătoarea zisă a corturilor face acelaşi lucru (Ioan 7,2).

2. Fiţi atenţi, fraţilor: veţi vedea că Mîntuitorul schimbă în continuu vorbirea sa şi învăţăturile prin expresii pe atît omeneşti, pe atît sublime; şi că pe atîta se retrage şi se ascunde, pe atîta reapare şi se face văzut public: face la fel cu această ocazie. „Şi atîtea minuni făcînd înaintea lor, ei tot nu credeau în El", zice evanghelistul. „Ca să se împlinească cuvîntul pe care l-a zis proorocul Isaia: „Doamne cine a crezut în ceia ce a auzit de la noi? Şi braţul Domnului cui s-a descoperit?" (38). Şi încă: „De aceia nu puteau să creadă că iarăşi a zis Isaia: (39), „Şi au orbit ochii lor, ca să nu vadă cu ochii şi să nu înţeleagă cu inima şi să nu se întoarcă să-i vindec" (40). Acestea a zis Isaia, cînd a văzut slava Lui şi a vorbit despre El" (41). Remarcaţi aici precum am făcut să se vadă şi în altă parte, că aceste cuvinte: „Fiindcă" şi: „El a zis" nu sînt particule cauzale, ci ele numai arată evenimentul, sau ceea ce s-a întîmplat. Căci nu fiindcă Isaia a prezis-o de aceia n-au crezut evreii, ci precum trebuia să se întîmple că ei nu vor crede, Isaia a prezis-o. Pentru ce nu se explică evanghelistul pentru acest fel şi lasă să se înţeleagă că necredinţa evreilor vine din profeţia care s-a făcut şi nu din prezicerea necredinţei? Pentru ce se exprimă el la fel în ceea ce urmează şi în termeni mai lămuriţi, şi zice: „De aceia nu puteau să creadă, că iarăşi a zis Isaia"? Aceasta fiindcă vrea, prin mai multe exemple, să facă să se cunoască în mod desăvîrşit adevărul Scripturii şi să arate că lucrurile pe care le prezice ea nu s-au întîmplat în alt fel ca şi cum au fost spuse ca să nu se zică: Pentru ce a venit Iisus Hristos? Aşa-i că el nu ştia că evreii nu vor crede? El aduce mărturia profeţilor, care au prezis necredinţa lor. Dar dacă a venit Iisus Hristos, aceasta a făcut-o ca evreii să nu aibă nici scuză pentru păcatul lor.

Profetul n-a prezis aceste lucruri decît fiindcă ele trebuiau să se întîmple în mod negreşit, şi nu le-ar fi prezis, dacă împlinirea n-ar fi fost sigură şi negreşită. Ori, aceste lucruri trebuiau sigur să se întîmple, fiindcă evreii erau de necorectat. Acest cuvînt: „Ei n-au putut" înseamnă, ei n-au vrut. Şi nu fiţi surprinşi, căci Iisus Hristos mai zice încă într-un loc: „Cine poate înţelege, să înţeleagă" (Mt. 19,12). El are obiceiul să pună puterea pe voinţă. Şi iar: „Pe voi lumea nu poate să vă urască pe Mine însă Mă urăşte" (Ioan 7,7).

Şi chiar printre noi, acest obicei de a zice: eu nu pot să-l iubesc pe cutare; acest om nu poate deveni bun, nu arată decît puterea şi stăpînirea voinţei noastre. Şi ce mai zice profetul? „Dacă un etiopian poate să-şi

schimbe pielea sa, şi un leopard pestriţimea culorilor lui, acest popor la fel va face binele, el care n-a învăţat decît să facă răul" (Ierem. 13,23). Aceasta o zice nu fiindcă ei nu pot îmbrăţişa binele şi să facă virtutea, ci fiindcă nu voiau, de aceia zice profetul că nu puteau. Apoi, evanghelistul vrea să spună aici că profetul nu putea să mintă; aceasta nu fiindcă a zis că le era imposibil să creadă. Se putea întîmpla că, cu toate acestea ei să creadă, şi profetul să fie tot adevărat; căci dacă ei ar fi trebuit să creadă, atunci el n-ar fi prezis că nu vor crede de loc. Pentru ce dar, veţi zice voi, nu s-a explicat în aceste cuvinte? Fiindcă Scriptura are adesea obiceiul de a vorbi despre cele ce îi sînt proprii, şi la aceia trebuie să privim. În sfîrşit, Isaia a zis aceste lucruri, atunci cînd a văzut slava lui. Slava cui? A Tatălui.

Pentru ce vorbeşte sfîntul Ioan de Fiul, şi sfîntul Pavel despre Duhul Sfînt? Aceasta nu pentru a încurca pe cineva, ci pentru a arăta că vrednicia lor este egală şi aceiaşi. Ceea ce este în Tatăl, este în Fiul, şi ceea ce este în Fiul este în Tatăl. (Ioan 17,10) deşi Dumnezeu a spus multe lucruri prin îngerii săi, şi cu toate acestea nimeni nu zice: Cum a zis îngerul, ci: Dumnezeu a zis; fiindcă ceea ce a zis Dumnezeu prin îngerii săi, aparţine lui Dumnezeu, şi ceea ce este al lui Dumnezeu nu aparţine decît îngerilor. Dar apostolul zice că cuvintele pe care le-a spus sînt ale Duhului Sfînt.

„Isaia a vorbit despre el", ce a zis el? „Eu sînt Domnul aşezat pe un scaun de slavă" (Is. 6,1). El numeşte aici această vedenie o slavă: el zice că a văzut un fum, că a auzit taine adînci, că a văzut serafimi ieşind de la tron, fulgere pe care nici aceste puteri n-au putut să le vadă. „Şi el a vorbit despre El". Ce a zis el? Că a auzit un glas care zicea: „Pe cine voi trimite eu, şi cine va merge? Şi am răspuns iată-mă, trimite-mă pe mine! El a zis: Du-te şi spune poporului acestuia: Cu auzul veţi auzi şi nu veţi înţelege şi, uitîndu-vă, vă veţi uita, dar nu veţi vedea. Că s-a învîrtoşat inima poporului acestuia şi cu urechile sale greu a auzit şi ochii săi i-a închis, ca nu cumva să vadă cu ochii şi cu urechile să audă şi cu inima să înţeleagă şi să se întoarcă la Mine şi să-i vindec" (Is. 6,8,9,10). Se vede aici o greutate aparentă, care totuşi dacă se ţine bine seama de ea, nu este nici una. Căci, aşa precum soarele, dacă face să închidă ochii pe cei mai slabi, nu-i face să şi-i închidă prin propria sa natură, ci fiindcă sînt slabi; la fel Dumnezeu nu face surzi pe cei ce nu ascultă cuvîntul lui. Căci aşa şi în acest sens a zis Domnul că a învîrtoşat inima lui Faraon, şi aceia li se întîmplă în mod egal la aceste suflete învîrtoşate şi răzvrătite care se opun cuvîntului lui Dumnezeu. Apoi, este un fel de a vorbi al Scripturii, ca acela: „Dumnezeu i-a lăsat la mintea lor" (Rom. 1,28); şi aceste cuvinte: „Domnul Dumnezeul vostru le-a împărţit neamurilor" (Deut. 4,19): adică, a permis, a lăsat. Scriptura în acest loc, nu face ca Dumnezeu să lucreze însuşi, ci arată că neamurile au făcut răul din propria lor răutate. Căci, atunci cînd sîntem părăsiţi de Dumnezeu sîntem daţi diavolului, noi sîntem cuprinşi de tot felul de rele. Deci pentru a-i umple pe ascultători de groază, de aceia zice Scriptura: „Domnul a împietrit şi i-a lăsat".

În sfîrşit, nu numai că Dumnezeu nu lasă, ci chiar el nici nu părăseşte, dacă nu vrem noi înşine să fim părăsiţi, iată dovada; ascultaţi ceea ce zice

el: „Nu păcatele voastre s-au făcut zid de despărţire între mine şi voi?" (Is. 40,2). Şi iarăşi: „Cei ce se îndepărtează de Tine vor pieri" (Ps. 72,26). Osea zice: „Voi aţi uitat legea lui Dumnezeu şi Dumnezeu vă va uita pe voi" (Os. 4,6). Şi Iisus Hristos însuşi zice în Evanghelia sa: „De cîte ori am voit să adun pe fiii tăi şi tu n-ai vrut" (Lc. 13,34). Isaia zice încă: „Eu am venit, şi n-am aflat pe nimeni; eu am chemat şi nimeni nu M-a auzit" (Is. 50,2). Scriptura spune aceste lucruri, pentru a ne arăta că noi înşine sîntem primii autori şi ai părăsirii noastre şi ai pierderii noastre. Dumnezeu nu numai că nu vrea să ne părăsească, ci nu vrea nici să ne pedepsească; şi cînd pedepseşte el, nu trebuie să ne legăm numai de voinţa lui. „Nu voiesc moartea păcătosului, zice Domnul, ci să se întoarcă şi să fie viu" (Ezech. 18,32). Iisus Hristos a vărsat lacrimi pentru căderea Ierusalimului, la fel cum îi plîngem noi pe prietenii noştri.

3. Aceste adevăruri nouă ne sînt perfect cunoscute, fraţii mei; să facem deci tot efortul nostru, pentru a nu ne despărţi de Dumnezeu. Să avem grijă de sufletele noastre, să avem iubire frăţească, şi să nu ne sfîşiem mădularele noastre: căci a-şi distruge propriile mădulare, este fapta unui demonizat şi a unui nebun. Dimpotrivă, să avem cu atît mai multă grijă cu cît le vedem într-o stare mai tristă şi mai necăjită. Adesea, în sfîrşit vedem persoane atacate de boli dureroase şi de nevindecat; dar atunci nu încetăm să punem medicamente pentru bolile lor. Şi ce este mai rău ca a avea grijă la mîini şi la picioare? Tăiem pentru aceia noi mădularele acestea? Nu desigur: nu este nimic să facem să se uşureze cel puţin durerea, dacă nu putem vindeca răul. Să ne purtăm la fel faţă de fraţii noştri în bolile duhovniceşti: sînt stăpîniţi de o boală periculoasă de o patimă, să le dăm lor toată grija noastră, şi să nu ne lăsăm: să purtăm sarcinile unii altora; căci aşa vom împlini legea lui Iisus Hristos (Gal. 6,2) şi bunurile care ne sînt făgăduite, le vom obţine, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 69

„Totuşi şi dintre căpetenii mulţi au crezut în El, dar nu mărturiseau din pricina fariseilor, ca să nu fie izgoniţi din sinagogă. Căci au iubit slava oamenilor mai mult decît slava lui Dumnezeu" (Cap.12, Vers. 42,43- Vers.50)

1. Lăcomia este boală foarte periculoasă. Substanţa Tatălui şi a Fiului este egală şi totodată aceiaşi.

2. Atunci cînd zice Iisus Hristos: Eu n-am venit de la mine însumi, nu distruge puterea sa, ci numai arată că nu este potrivnic Tatălui său.

3. Să fugim de slava deşartă, acul ei se răspîndeşte peste tot: excesele ei. Împotriva luxului femeilor, să ne ataşăm să împodobim mai mult sufletul decît trupul. Recomandarea milosteniei, femeile trebuie să părăsească luxul, pentru a-i putea îndemna cu mulţumire pe soţii lor să facă milostenie.

1. Fără îndoială trebuie să fugim la fel de toate patimile care strică sufletul; dar, mai presus de toate, mai ales de acelea care dau naştere la o mulţime de alte păcate: ca lăcomia care, fiind prin ea însăşi o mare nebunie şi o boală grea, devine încă mai periculoasă în aceia că ea este rădăcina şi mama tuturor relelor. Aşa este slava deşartă. Iată un exemplu: Evreii despre care vorbim acum, s-au depărtat de credinţă prin această patimă a slavei. Evanghelistul nostru zice: „Totuşi şi dintre căpetenii mulţi au crezut în El, dar nu mărturiseau din pricina fariseilor, ca să nu fie izgoniţi din sinagogă". Acolo este mustrarea pe care le-a făcut-o Iisus Hristos, zicîndu-le: „Cum puteţi voi să credeţi căutînd slavă unii de la alţii, şi necăutînd slava care vine de la singurul Dumnezeu?" (Ioan 5,44). Ei nu erau deci căpetenii şi cărturari, ci robi adînciţi în cea mai urîtă robie. Apoi, această temă a fost alungată. Şi nu aflăm decît în vremea apostolilor, să fi fost stăpîniţi de această boală: căci atunci sînt văzuţi că cred în Iisus Hristos şi căpeteniile şi preoţii. Harul Duhului Sfînt coboară peste ei, îi face mai tari şi mai puternici decît diamantul.

Cum teama era aceia care-i împiedica să creadă, Iisus Hristos le zice: „Cel care crede în Mine nu crede în Mine, ci în Cel Care M-a trimis pe Mine" (44). Şi aceasta ca şi cum ar zice: Pentru ce vă temeţi să credeţi în mine? Credinţa trece prin mine pentru a merge la Dumnezeu, ca şi necredinţa. Vedeţi că Iisus Hristos arată că substanţa sa este în totul la fel cu substanţa Tatălui său. Mîntuitorul n-a zis: Cel care crede în mine, de teamă ca să nu se creadă că avea în vedere numai cuvintele sale, şi zicea un lucru cu adevărat egal cu oamenii. Căci cel care crede în apostoli nu crede în ei, ci în Dumnezeu. Ca să vă facă să cunoaşteţi că vorbeşte aici despre credinţă în substanţa ei, el nu zice: Cel care crede în cuvintele mele, ci cel ce crede în mine. Pentru ce veţi zice voi, nu afirmă el niciodată în mod reciproc: cel ce crede în Tatăl nu crede în Tatăl, ci în mine? Fiindcă ei ar fi răspuns: Noi credem în Tatăl şi nu credem în tine, fiindcă erau încă prea slabi şi prea de jos. Dar atunci cînd îşi îndrepta cuvîntul său către ucenicii săi, el zicea: „Credeţi în Dumnezeu credeţi şi în Mine" (Ioan 14,1). El îi învăţa altfel pe aceia, fiindcă erau prea slabi şi prea îngroşaţi pentru a înţelege aceste cuvinte. Iisus Hristos face deci să se vadă că cei ce nu cred în el nu pot să creadă în Tatăl. Şi ca să nu vă gîndiţi că el zice aceia ca şi cum ar vorbi ca un om, el adaugă: „Şi cel care Mă vede pe Mine vede pe Cel Care M-a trimis" (45).

Ce oare? aşa-i că Dumnezeu are un trup? Nicidecum. Iisus Hristos vorbeşte aici despre vederea duhovnicească, şi prin aceia arată consubstanţialitatea. Ce vreau să spună acestea: „Cel care crede în Mine"? Este ca şi cum cineva ar zice: Cel ce ia apă dintr-un fluviu, nu o ia din fluviu, ci din izvor. Să zicem mai bine: această comparaţie este prea slabă pentru a explica un lucru aşa de mare şi aşa de înalt. „Eu lumină am venit în lume, ca oricine crede în Mine să nu rămînă în întuneric" (46). Precum Tatăl este numit cu acest nume de Tată, şi în legea veche şi în cea nouă, şi pe care nume şi-l dă el însuşi, sfîntul Pavel învăţînd din aceia să-l cunoască pe

Fiul, îl numeşte pe Fiul strălucirea lui(a Tatălui). Iisus Hristos prin aceste cuvinte, face să se vadă în mod sigur că el este într-o unire mare cu Tatăl, sau mai scurt că nu este nici o deosebire între Tatăl şi el; căci el zice cum că credinţa care se are în el, nu se are în el, ci că ea merge şi trece pînă la Tatăl său. Apoi, el s-a numit lumină, fiindcă eliberează de greşeală şi risipeşte întunericul duhovnicesc.

„Şi dacă cineva aude cuvintele Mele şi nu le păzeşte, Eu nu-l judec; căci n-am venit ca să judec lumea, ci ca să mîntuiesc lumea" (47) ca ei să nu creadă că din slăbiciune şi din neputinţă îi lăsa nepedepsiţi pe cei ce-l disprețuiau pe el.

2. Apoi, de teamă că auzind că cel ce va crede se va mîntui, şi că cel ce nu crede se va osîndi, să nu devină mai laşi şi fără rîvnă, priviţi cît este de minunată judecata cu care-i ameninţă Mîntuitorul, adăugînd: „Pe cel care se leapădă de Mine şi nu primeşte cuvintele Mele are cine să-l judece" (48). Dacă Tatăl nu judecă pe nimeni, şi dacă tu n-ai venit ca să judeci lumea, cine o va judeca? „Cuvîntul pe care L-am spus, acela îl va judeca în ziua cea de apoi". Cum evreii ziceau: El nu este trimis de Dumnezeu, Iisus le vorbeşte aşa, pentru a-i face să înţeleagă că în ziua cea din urmă ei nu vor mai vorbi aşa. Chiar cuvintele, le zice el, pe care vi le spun eu acum, vor ţine de învinuire, ele vă vor convinge şi vă vor lua orice motiv de apărare şi de scuză.

„Cuvîntul pe care l-am spus": care cuvînt? „Că Eu n-am vorbit de la Mine, ci Tatăl Care M-a trimis, Acesta Mi-a poruncit ce să spun şi ce să vorbesc" (49), şi toate celelalte lucruri. Iisus Hristos deci nu le-a vorbit cu aceste cuvinte, ca ei să nu aibă nici o scuză. Dacă aceia nu era aşa ce avea el mai mult decît Isaia?Căci Isaia zice acelaşi lucru: „Domnul mi-a dat o limbă înţeleaptă, ca să ştiu trebuie să vorbesc" (Is. 50,4). Ce avea el mai mult decît Ieremia, care nu era inspirat şi nu primea ceia ce trebuia să spună decît în momentul în care-l trimitea Dumnezeu? Ce avea el mai mult decît Ezechiel? căci acest profet nu vestea cuvîntul lui Dumnezeu fiilor lui Israel decît după ce el a mîncat cartea? (Ezech. 3,1). Şi încă, dacă aceia nu era aşa, se va afla că evreii, care trebuiau să asculte cuvîntul lui, ar fi fost ei înşişi cauza cunoaşterii şi a ştiinţei pe care o avea Iisus Hristos. Dacă Tatăl nu i-a prescris prin porunca sa ceea ce trebuia să zică el, decît trimiţîndu-l, veţi zice imediat că Iisus Hristos nu ştia nimic, înainte ca să-l trimită Tatăl. Şi ce este mai necredincios ca un asemenea sentiment periculos, ca a lua aceste cuvinte după literă, în sensul pe care îl dau lor ereticii, şi de a nu recunoaşte motivul pentru care s-a folosit Iisus Hristos de aceste expresii de jos şi populare; adică pentru a se acomoda la slăbiciunea ascultătorilor săi?

Dar sfîntul Pavel zice că chiar ucenicii lui înţeleg „care este voinţa lui Dumnezeu" şi recunosc „ceea ce este bun, ceea ce este plăcut ochilor lui, şi ceea ce este desăvîrşit" (Rom. 12,2); şi Fiul lui Dumnezeu n-ar fi cunoscut, pînă ce el a primit de la Tatăl său poruncă pentru aceia ce trebuia să zică? Şi cum se poate aceia? Nu vedeţi că Iisus Hristos nu zice lucruri aşa de jos decît pentru a-i atrage pe evrei, şi pentru a le impune tăcere celor

ce trebuiau să vină după el? Mîntuitorul vorbeşte dar astfel într-un mod omenesc, pentru a pune prin acest fel de a vorbi, pe cei ce-l aud în nevoia de a respinge sensul literar, ştiind că nu natura sa l-a făcut să vorbească în acest fel, ci numai nevoia unică de a se coborî la puterea şi la slăbiciunea ascultătorilor săi: „Şi ştiu că porunca Lui este viaţa veşnică. Deci cele ce vorbesc Eu, precum Mi-a spus Mie Tatăl, aşa vorbesc" (50).

Fiţi atenţi, dragii mei ascultători, la josimea şi la grosimea acestor cuvinte; căci cel ce primeşte o poruncă nu este stăpîn de sineşi, şi deşi zice: „Precum învie Tatăl morţii şi le dă viaţă, tot aşa Fiul îi dă viaţă cui voieşte" (Ioan 5,21). Aşa-i că el are puterea de a-i învia pe cei ce voieşte el, şi n-are puterea să spună ceia ce vrea?

Apoi, iată ce vrea să spună Iisus Hristos prin aceste cuvinte: Nu este natural ca Tatăl să spună un lucru şi eu un altul: „Şi ştiu că porunca Lui este viaţa veşnică". El le vorbeşte acelora care-l numeau înşelător şi care ziceau că el a venit pentru a-i pierde. Dar cînd zice: „Eu nu judec pe nimeni" face să se vadă că ei înşişi sînt cauza pierzării lor. Şi el aproape că le spune că-i va părăsi, şi că nu va mai rămîne cu ei. Eu nu v-am spus nimic ca de la mine însumi, ci v-am vorbit totdeauna ca din partea Tatălui meu; dacă el coboară la lucruri de jos şi îngroşate, şi dacă termină prin aceia vorbirea lui, aceasta o face pentru a ajunge să spună: Pînă la sfîrşit v-am învăţat acest cuvînt: care cuvînt? „Deci cele ce vă vorbesc Eu, precum Mi-a spus Mie Tatăl, aşa vorbesc". Dacă eram potrivnic lui Dumnezeu, sigur v-aş fi vorbit cu alt limbaj, eu v-aş fi zis că nu este în cuvintele mele nimic plăcut lui Dumnezeu, pentru a mă referi la slavă; dar raportez aşa de bine şi de adevărat toate lucrurile mele la Tatăl meu, încît eu nu-mi atribui nimic ca propriu al meu. Pentru ce nu mă credeţi deci, pe mine care vă spun că am primit de la Tatăl meu această poruncă, eu care mă străduiesc cu atîta putere să distrug părerea cea rea, pe care o aveţi voi despre împotrivirea dintre noi? Şi precum este imposibil ca cei ce au primit o poruncă să facă sau să spună alt lucru decît ceia ce li s-a poruncit lor de către cel ce i-a trimis, pentru ca să facă în mod punctual ceia ce li s-a poruncit; eu la fel nu pot face nimic sau să spun alt lucru decît ceia ce vrea Tatăl meu. „Şi Cel Care M-a trimis este cu Mine; nu M-a lăsat singur, fiindcă Eu fac pururea cele plăcute Lui" (Ioan 8,29).

Nu vedeţi că Fiul spune fără încetare că el este unit foarte strîns cu Tatăl său? Cînd zice: „Eu n-am venit de la Mine însumi" el nu-şi distruge puterea sa, ci numai arată că nu este potrivnic Tatălui său. Dacă oamenii sînt stăpîni pe sine, cu atît mai mult este Fiul unic stăpîn pe sine însuşi. Ceea ce zice sfîntul Pavel dovedeşte arătat că aceia este adevărul, ascultaţi-l: „S-a smerit pe Sine" şi „S-a dat pentru noi" (Filip, 2,7). Dar în sfîrşit, cum am mai spus-o, slava deşartă este o patimă foarte periculoasă şi tare, sigur aşa este; căci ea a fost pricina că unii n-au crezut, şi alţii au crezut rău, şi au aflat un motiv de necredinţă în ceia ce a zis Mîntuitorul din cauza lor prin curata sa bunătate.

3. Să fugim deci de slava deşartă: este un monstru care ia toate felurile de forme şi de chipuri, care-şi înfinge acul peste tot, peste bogăţii, peste

plăceri, peste frumusețea trupului. Ea este aceia care ne face să depășim limitele necesarului. Din aceia, acest lux în haine, această mulțime de robi din aceia acest dispreț pentru ceia ce este de lipsă, în casele noastre, în mobilele noastre, la masa noastră; peste tot domnește fastul. Vreți să vă bucurați de slavă? Faceți milostenie; atunci vă vor aplauda îngerii, atunci veți fi plăcuți lui Dumnezeu. Dar acum nu avem ca admiratori decît pe muncitorii care lucrează în aur, în purpură, în lînă. Şi voi, femeile, aceste nu sînt cununi pe care le purtați, ci batjocuri şi dispreț şi blesteme. Aceș argint pe care-l puneți ca să vă împodobiți trupurile voastre, dacă îl împărțiți săracilor, ce laudă, ce aplauze nu vă veți atrage voi? Voi veți fi lăudați și aplaudați atunci cînd veți da altora; dar cînd veți păstra totul pentru voi, veți fi în dispreț. Comoara voastră nu este în siguranță la voi acasă: puneți-o în mîna săracilor, atunci va fi ascunsă şi sigură. Pentru ce vă împodobiți trupul vostru, pe cînd sufletul este întinat? Pentru ce nu aveți atîta grijă de sufletul vostru pe cît aveți de trupul vostru, pe cînd voi ar trebui să aveți grijă mai mare, sau poate mai puțin, o asemenea grijă? Spuneți-mi, vă rog, dacă v-ar întreba cineva ce iubiți voi mai mult ca trupul vostru să fie viguros, frumos şi bine făcut şi în mod simplu acoperit cu stofe obişnuite şi de puțin preț, sau ca el să fie neputincios, nesănătos, dar acoperit cu stofe de aur. Nu veți răspunde că veți prefera în locul fastului cu haine, un trup sănătos, bine făcut şi proporționat? pentru trupul vostru veți face această alegere şi pentru sufletul vostru n-o veți face? sufletul vostru este neputincios, negru, urît, şi voi credeți că este îmbrăcat, îl înălțați şi împodobiți cu aur? ce nebunie!

Ataşați-vă să împodobiți interiorul vostru; aceste coliere, faceți-le pentru mai bun folos; ca ele să slujească la împodobirea sufletului vostru. Podoabele pe care le puneți pe trupul vostru nu-i folosesc la nimic, nici pentru sănătate, nici pentru frumusețe; dacă el este negru ele nu-l vor albi; dacă este leneş, ele nu-l vor face frumos. Dar dacă veți îmbrăca sufletul vostru, din negru cum era, el va deveni imediat alb; din greu şi urît, îl veți face frumos şi plăcut. Nu sînt eu acesta care vi le spun acestea, ci Domnul: „Cînd păcatele voastre vor fi ca şi purpura, le voi albi ca zăpada" (Is. 1,18) şi încă: „Dați milostenie şi toate lucrurile vă vor fi curate" (Lc. 11,41).

Dacă voi sînteți în aceste dispoziții bune, nu vă veți face frumoşi numai pe voi înşivă, ci îl veți face frumos şi pe soțul vostru. Cînd veți părăsi luxul, el nu se va mai gîndi să facă cumpărături mari: atunci el va pierde această invidie pe care o avea de a aduna, şi va fi mai îndemnat să facă milostenie şi îl veți putea sfătui să facă ceea ce este plăcut. Dar acum nu aveți puterea. Veți avea rîvna şi graba să-i îndemnați pe soții voştri să facă milostenie, voi care vă consumați cea mai mare parte din bogății ca să vă împodobiți trupul vostru? Părăsiți acest fast, încetați de a mai purta haine împodobite cu aur, şi atunci veți putea vorbi cu îndrăzneală despre milostenie către soțul vostru. Şi chiar cînd nu veți cîştiga nimic, veți avea mîngîierea că ați făcut tot ce trebuia să faceți din partea voastră.

Dar, ce zic eu? Este imposibil ca să nu-l mişcați, atunci cînd îl veți constrînge cu exemplul: „Căci, ce ştii tu femeie de-ți vei mîntui bărbatul

tău?" (1 Cor. 7,16). Cum veți continua să trăiți în acest fel veți avea de dat seamă lui Dumnezeu, şi pentru voi şi pentru el; la fel dacă renunțați la această împodobire zadarnică, veți obține o cunună dublă, veți fi împodobit şi umplut de slavă cu soțul vostru, în vecii nesfîrşiți, şi vă veți bucura de bunurile veşnice, pe care vi le doresc, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 70

„Iar înainte de praznicul Paştilor, ştiind Iisus că a sosit ceasul Lui, ca să se mute din lumea aceasta la Tatăl, a arătat că iubind pe ai Săi care sînt în lume, i-a iubit pînă la sfîrşit" (Cap.13, Vers.1- Vers.12).

1. Bunătatea lui Iisus Hristos spre dușmanii săi şi spre toți oamenii.
2. Sfîntul Ioan Gură de Aur a crezut că Iisus Hristos i-a spălat picioarele lui Iuda mai întîi. Spălarea picioarelor era o lecție minunată de smerenie dată de Domnul apostolilor săi.
3. Să avem grijă de văduve şi de orfani.

1 „Fiți următori mie, zice sfîntul Pavel, precum şi eu sînt lui Iisus Hristos" (1 Cor. 11,1) . Căci el a luat un trup din natura noastră ca să ne învețe virtutea prin trup, „asemenea trupului păcatului; şi chiar prin păcat el a pedepsit păcatul în trup" (Rom. 8,3). Şi Iisus Hristos zice însuşi: „Învățați de la Mine că sînt blînd şi smerit cu inima" (Mt. 11,29). El ne-a învățat nu numai prin cuvintele sale, ci şi prin exemplul său. Evreii îl numeau samarinean, demonizat, înşelător, şi aruncau în el cu pietre. Pe atîta au trimis fariseii slugi ca să-l prindă, pe atîta au făcut să-i întindă curse prin alții; adesea ei înşişi l-au batjocorit, cu toate că ei nu aveau să-i facă nici o mustrare, şi el dimpotrivă le face binele. Şi deşi după atîtea insulte şi batjocuri, el nu încetează să-i ajute prin cuvintele sale şi prin faptele sale. Un slujitor îl loveşte, şi el răspunde. „Dacă am vorbit rău arată-mi ce am zis rău: iar dacă am vorbit bine, pentru ce mă bați?" (Ioan 18,23).

Dar dușmanilor săi, celor care-i întindeau curse le-a vorbit în acest fel; să vedem cum se poartă acum cu privire la ucenicii săi, sau mai sigur ce face el pentru un trădător. Iuda, cel mai nevrednic şi cel mai nenorocit dintre toți oamenii, este primit în numărul ucenicilor, mănîncă la masa Învățătorului său, vede minunile pe care le face, primeşte mii de binefaceri, şi face fapta cea mai neagră şi mai oribilă care se poate închipui. El nu aruncă cu pietre în el, nu-i zice batjocuri, ci îl trădează; priviți totuşi cu cîtă blîndețe, cu cîtă bunătate îl primeşte Iisus Hristos; el îi spală picioarele pentru a-l întoarce de la o aşa de mare neruşinare prin această slujire bună. Totodată, dacă el ar fi voit, l-ar fi putut face să se usuce ca şi smochinul (Mt. 21,19); el putea să-l taie în două, la fel cum a sfîşiat catapeteasma templului şi pietrele. (Mt. 28,51). Dar Mîntuitorul n-a vrut să se folosească de forță, n-a vrut să-l tragă prin forță de la hotărîrea pe care a luat-o de a-l

trăda; iată pentru ce-i spală picioarele acestui nenorocit, acestui mizerabil, cu toate că aceia nu l-a făcut să intre în sine însuşi.

„Înainte de praznicul Paştilor" zice evanghelistul, „ştiind Iisus că a sosit ceasul Lui". Aceasta nu numai atunci a ştiut-o Iisus, ascultaţi că mai ales atunci cînd face ceea ce urmează, el ştia de multă vreme. „Să se mute"- Evanghelistul numeşte moartea lui Iisus Hristos o mutare, o trecere. Această expresie este măreaţă. Fiţi atenţi, fraţii mei, că Dumnezeiescul Mîntuitor fiind pe punctul de a se despărţi de ucenicii săi, le dă semnele celei mai mari şi mai puternice iubiri. Aceste cuvinte: „Că iubind pe ai Săi, i-a iubit pînă la sfîrşit" înseamnă: el n-a omis nimic din ceea ce trebuia să facă cel ce iubeşte cu înfocare. Pentru ce nu le--a arătat Iisus Hristos ucenicilor săi de la început această iubire fierbinte? El le dă cea mai mare dovadă la sfîrşitul vieţii sale, pentru a le adăuga iubirea lor şi pentru a le insufla mai multă tărie şi curaj să sufere relele care li se vor întîmpla. Apoi, sfîntul Ioan zice: „Pe ai Săi", prin referire la unirea şi la ataşamentul lor faţă de Iisus Hristos, căci le dă la fel nume şi altor oameni prin referire la creaţie, ca atunci cînd zice: „Ai Săi nu l-au crezut" (Ioan 1,11).

Pentru ce aceste cuvinte: „Care sînt în lume"? Fiindcă erau de ai săi care erau morţi, Avraam, Isaac, Iacob şi mulţi alţii care nu mai erau în lume. Nu vedeţi că Iisus Hristos este Dumnezeul Vechiului Testament şi al Noului Testament? Ce înseamnă acest cuvînt: „I-a iubit pe ai Săi pînă la sfîrşit"? Adică, a stăruit să-i iubească, şi evanghelistul zice că aceia este o dovadă a celei mai mari iubiri. (Ioan 10,15). Altădată spune altceva, a şti că Iisus Hristos şi-a dat viaţa sa pentru prietenii săi, dar aceia nu s-a întîmplat încă. Pentru ce le dă acum ucenicilor săi aceste semne de iubire fierbinte? Fiindcă asemenea mărturii într-un timp în care se afla el atît de strălucit şi într-o aşa de mare faimă, îi atingea mai mult şi mult mai minunat, şi la fel fiindcă despărţindu-se de ei, el a vrut să le lase un motiv mai mare de mîngîiere. Această despărţire nu putea să nu-i arunce pe ucenicii săi într-o tristeţe adîncă, de aceia Mîntuitorul are bunătatea să le dea o mîngîiere potrivită.

„Şi făcîndu-se Cină, cînd diavolul pusese deja în inima lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul, gîndul să-L vîndă" (2). Evanghelistul arată această împrejurare, cu totul mirat că Învăţătorul lui spală picioarele celui ce a hotărît să-l trădeze. El face să se cunoască extrema răutate a acestui neruşinat, pe care n-a putut să-l oprească nici o masă luată împreună, ceea ce este un lucru din cele mai capabile să schimbe o inimă şi să astupe toate sentimentele rele, nici blîndeţea unui Învăţător care este aşa de bun.

„Iisus, ştiind că Tatăl I-a dat toate în mîini Lui şi că de la Dumnezeu a ieşit şi la Dumnezeu merge," (3). Cu multă admiraţie spune sfîntul Ioan acestea. Cel Iisus este atît de mare şi dintr-o aşa de înaltă şi aşa de strălucită slavă încît a ieşit de la Dumnezeu şi se întoarce la Dumnezeu, şi încît le porunceşte la toate lucrurile; şi cu toate acestea spală picioarele unui trădător, şi se coboară la o faptă aşa de smerită şi atît de nepotrivită cu demnitatea sa! Cînd zice evanghelistul că Tatăl a pus toate lucrurile în mîinile lui Iisus, eu cred că are în vedere mîntuirea credincioşilor; căci

atunci cînd zice Iisus Hristos: „Tatăl Meu a dat toate lucrurile în mîinile Mele" (Mt. 11,27) el vorbeşte despre acest fel de dar; ca atunci cînd zice altădată: „ Ai Tăi erau, şi Mie Mi i-ai dat" (Ioan 17,6); şi mai jos: „Nimeni nu poate să vină la Mine de nu-l va atrage Tatăl Meu" (Ioan 6,44) şi „Dacă nu i s-a dat din cer" (Ioan 3,27). Iată ce vrea să zică el, sau că nu trebuie să-şi piardă nimic din înălţimea sa pentru aceia, el care a ieşit de la Dumnezeu, şi care se întoarce la Dumnezeu, şi care ţine toate cu puterea sa.

Atunci cînd auziţi acest cuvînt: „a pune" nu vă închipuiţi nimic omenesc: evanghelistul nu face decît să arate prin aceia cinstea pe care Iisus Hristos i-o dă Tatălui său, şi unirea sa cu el. Tatăl lui îi dă, la fel el îi dă Tatălui lui: sfîntul Pavel o arată spunînd: „Cînd va preda împărăţia lui Dumnezeu şi Tatălui" (1 Cor. 15,24). Mîntuitorul vorbeşte deci aici într-un fel omenesc; el le face cunoscut ucenicilor săi că are pentru ei o iubire nespusă, că are grijă de ei ca de o moştenire care-i aparţine, şi-i învaţă că smerenia, pe care el o numeşte este la fel începutul şi sfîrşitul virtuţii, este izvorul tuturor bunurilor. Şi nu în zadar a pus evanghelistul aceste cuvinte: „A ieşit de la Dumnezeu şi la Dumnezeu merge"; aceasta a făcut-o pentru a ne învăţa că Iisus Hristos n-a făcut nimic nevrednic de cel care a ieşit de la Dumnezeu şi care se întoarce la el; şi că el a călcat în picioare fastul şi toate zădărniciile acestei lumi.

2. „S-a sculat de la Cină; S-a dezbrăcat de haine, şi luînd un ştergar, S-a încins cu el" (4). Vedeţi fraţilor, pînă unde merge smerenia dumnezeiescului Mîntuitor: nu se opreşte la a spăla picioarele ucenicilor săi, ci o extinde şi la alte lucruri: căci, după ce toţi s-au aşezat, el se scoală de la masă. Apoi, nu numai că le-a spălat picioarele lor, ci el s-a dezbrăcat de hainele sale. Şi nu s-a mulţumit cu aceia, ci s-a încins cu un ştergător, şi tot n-a fost destul pentru el; el a umplut vasul cu apă, şi nu l-a dat altuia să-l umple. El face totul el însuşi; în care arată şi ne învaţă că, atunci cînd facem noi aceste lucruri mici într-un fel de a face fapte bune, nu trebuie să le facem cu neglijenţă, nici într-un fel de a cîştiga, ci cu multă rîvnă.

Mi se pare că Iisus Hristos i-a spălat picioarele mai întîi lui Iuda după cum zice evanghelistul: „A început să spele picioarele ucenicilor şi să le şteargă cu ştergarul cu care era încins" (5) şi la care adaugă: „A venit deci la Simon Petru. Acesta i-a zis: Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele?" (6). Chiar cu aceste mîini, zice el, cu care tu ai deschis ochii orbilor, cu care i-ai vindecat pe leproşi, cu care i-ai înviat pe cei morţi? Aceste cuvinte au sens mare şi o putere foarte mare. Pentru aceasta el n-a avut nevoie decît de acest cuvînt: Tu, care singur exprimi şi însemnezi totul.

Se poate întreba aici pe bună dreptate pentru ce niciunul nu s-a opus înafară de Petru singur, cînd această opunere nu ar fi fost o dovadă mică de iubire şi de respect: care este deci motivul? Mi se pare că Mîntuitorul a început prin a spăla picioarele trădătorului, înainte de a veni la sfîntul Petru, şi că ceilalţi după aceasta au fost făcuţi atenţi. Căci prin aceste cuvinte: „A venit deci la Simon Petru", este vizibil că Iisus Hristos n-a spălat picioarele niciunuia înainte de a le spăla pe ale lui Iuda. Dar evanghelistul nu este un

învinuitor violent; el se opreşte la o amintire, zicînd: „A început". Cu toate că Petru era primul se pare că tot trădătorul a fost primul, care a fost mai îndrăzneţ şi mai neruşinat, s-a aşezat înainte de şeful lui. Şi, în sfîrşit, neruşinarea lui s-a făcut cunoscută, prin alte trădări, ca atunci cînd pune mîna în blid cu Învăţătorul său (Mt. 26,23), şi atunci cînd fiind mustrat pentru păcatul lui, el n-a fost atins de pocăinţă: totuşi deosebit de Petru, pe care o singură mustrare pe care i-a făcut-o Învăţătorul lui cu mult înainte, pentru că i-a vorbit prea liber, cu toate că printr-un exces de iubire, l-a reţinut şi l-a intimidat aşa de tare, că avînd de întrebat mai tîrziu un lucru, n-a mai îndrăznit să-l întrebe el însuşi, ci în frica lui s-a adresat altuia. Dar trădătorul Iuda a fost mustrat adesea şi el n-a simţit, şi nici măcar nu s-a recunoscut pe sine.

„A venit deci la Simon Petru. Acesta i-a zis: Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele? A răspuns Iisus şi i-a zis: Ceea ce fac Eu, tu nu ştii acum, dar vei înţelege după aceasta" (6,7), adică, tu nu cunoşti folosul, învăţătura îmbelşugată care vin din acest exemplu, nici la ce smerenie poate să-i ducă pe oameni. Ce răspunde Petru? El se opune, şi zice: „Nu-mi vei spăla niciodată picioarele" (8). Petre, ce faci? Nu-ţi aminteşti de ceea ce ţi-a răspuns Învăţătorul tău, atunci cînd i-ai zis: „Doamne să nu-ţi fie ţie aceasta"? (Mt. 16,22). N-ai auzit tu că el ţi-a răspuns: „Mergi înapoia Mea Satano"? (Mt. 16,23). Tu nu te corectezi, şi te laşi dus încă de obiceiul tău cel rău şi iute? Da, zice el, fiindcă ceea ce văd eu mă uimeşte şi mă surprinde foarte mult. Dar Iisus Hristos încă îl mustră pe Petru, şi pentru aceia, se foloseşte de iubirea violentă pe care i-o dădea această rezistenţă. Căci deşi la început i-a făcut o mustrare foarte aspră şi i-a zis: „Îmi eşti sminteală" la fel acum îi vorbeşte cu aceste cuvinte: „Dacă nu te voi spăla, nu ai parte împreună cu Mine". Ce răspunde deci acest om iute şi nestăpînit? „Doamne spală-mi nu numai picioarele, ci şi mîinile şi capul" (9). El este prompt, este iute în rezistenţa lui, este încă şi mai iute şi mai prompt în supunerea sa. Dar şi una şi alta pornesc din iubirea lui.

Dar pentru ce Iisus Hristos nu i-a explicat lui motivul pe care-l avea să le spele picioarele, şi i-a făcut numai ameninţări? Fiindcă altfel Petru nu s-ar fi supus. Dacă ar fi zis Iisus Hristos: Lasă-mă să fac, eu te voi învăţa prin această faptă să fii smerit, Petru ar fi protestat de mii de ori că el va fi smerit, pentru a-l împiedica pe Domnul de a se smeri atîta. Dar acum, ce zice Iisus Hristos? El îl ameninţă cu ceia ce se temea Petru mai mult, adică de a fi despărţit de Stăpînul său. El este acela care l-a întrebat adesea unde se va duce, şi-i zicea pentru acest motiv: „Eu îmi voi da viaţa mea pentru Tine". Dacă, auzindu-l zicînd pe Învăţătorul său: „Tu nu ştii acum, dar vei înţelege după aceasta" el n-a încetat de a se opune; cu atît mai puţin ar fi cedat, dacă ar fi ştiut despre ce era vorba. Iată pentru ce-i zice Iisus lui: „Vei înţelege după aceasta „ştiind bine că dacă Petru ar fi cunoscut intenţia sa, el s-ar fi opus şi mai mult. Şi Petru nu zice: Învaţă-mă aceasta acum, ca să te las să faci; ci, ceea ce arăta mai multă vioiciune, el n-are nici măcar răbdarea să înveţe, şi continuă să se opună. Nu, zice el, „Nu-mi vei spăla picioarele niciodată". Dar atunci cînd l-a ameninţat Iisus Hristos că nu va

avea parte cu el, el se supune şi ascultă imediat. Acum ce înseamnă acest cuvînt: „Vei înțelege după aceasta"? Cînd oare? Atunci cînd veți alunga diavolii în numele meu, atunci cînd mă veți vedea că mă ridic la cer, atunci cînd veți învăța de la Duhul Sfînt că eu sînt aşezat la dreapta Tatălui: atunci veți şti ceia ce fac eu acum. Ce răspunde deci Iisus Hristos? Cum Petru a zis: „Nu numai picioarele, ci şi mîinile şi capul" Mîntuitorul îi zice: „Cel care a făcut baie n-are nevoie să-i fie spălate decît picioarele, căci este curat tot. Şi voi sînteți curați însă nu toți (10). Căci ştia pe cel ce avea să-L vîndă; De aceia a zis: Nu toți sînteți curați" (11). Dacă ei sînt curați, pentru ce le mai speli tu picioarele? Aceasta o fac pentru a vă învăța să vă smeriți şi să vă coborîți. Iată pentru ce le-a spălat Mîntuitorul numai acele membre care păreau cele mai de jos dintre toate.

Şi ce înseamnă aceste cuvinte? „Cel care a făcut baie"? Adică: Cel care este curat. Dar ucenicii oare erau curați, ei care nu erau încă eliberați de păcatele lor, care n-au primit încă pe Duhul Sfînt? Erau curați, atunci cînd stăpînea încă păcatul în lume, atunci cînd hotărîrea osîndei noastre mai rămînea, atunci cînd jertfa n-a fost oferită încă? Cum îi numeşte deci Iisus Hristos curați? El îi numeşte curați: dar ca să nu credeți că, pentru a fi curați, ei erau cu totul liberi de păcat, adaugă: „Voi sînteți curați, pentru cuvîntul pe care vi l-am spus" (Ioan 15,3); adică sînteți curați, în sensul în care ați primit cuvintele mele: voi ați primit deja lumina; deja voi sînteți scăpați de rătăcire şi de superstițiile evreilor. Profetul zice: „Spălați-vă, curățați-vă, alungați orice răutate din inimile voastre" (Is. 1,16), pentru aceasta, cel care a făcut aceste lucruri, este spălat şi curat. Ucenicii deci renunțînd la orice fel de răutate, şi trăind cu Învățătorul lor într-o mare curăție de spirit şi de inimă, Iisus Hristos îi numeşte curați, după cuvîntul profetului: Cel care a făcut baie este curat. Căci Mîntuitorul nu are aici în vedere curățirea legală care se dobîndea prin apă şi prin ceremoniile iudaice: el vorbeşte despre cărțile conştiinței.

3. Să fim curați noi înşine: să învățăm să facem binele. Şi cum să facem binele?" Faceți dreptate orfanilor, apărați pe văduve" şi după aceia" veniți să vorbim despre Domnul". Scriptura face adesea mențiune despre văduve şi despre orfani: dar noi nici nu ne gîndim la aceasta. Gîndiți-vă totuşi la răsplata făgăduită. „Cînd vor fi păcatele voastre roşii ca purpura eu le voi face albe ca zăpada: şi cînd vor fi ca şi cîrmîzul, eu le voi face mai albe ca şi zăpada cea mai albă". O văduvă n-are pe nimeni ca s-o apere şi s-o sprijinească; iată că Mîntuitorul o ia în grijă. O văduvă este o femeie care, putînd să se recăsătorească, suferă din frică de Dumnezeu, greutățile şi necazurile văduviei. Să le întindem deci mîna, noi toți şi bărbați şi femei, de teamă ca într-o zi să nu fim în aceleaşi greutăți. Căci dacă trebuie să cădem acolo, ne vom asigura noi oare iubirea altuia prin aceia? Lacrimile văduvelor nu au puțină virtute şi putere, ele pot să deschidă chiar cerul. Să ne ferim de a le insulta, de a înmulți greul lor şi necazul lor; ci dimpotrivă să le ajutăm în toate felurile. Dacă o vom face ne vom procura un ajutor sigur, şi în lumea aceasta şi în cealaltă. Nu numai aici jos ne vor fi aceste femei de un mare ajutor, ci chiar şi în cealaltă viață; căci binele pe care îl vom fi făcut

lor va înlătura şi va şterge cea mai mare parte din păcatele noastre, şi ne va face să apărem cu încredere înaintea tronului lui Iisus Hristos. Noi ne vom putea bucura de toată această cinste, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 71

„Deci după ce le-a spălat picioarele şi Şi-a luat hainele, S-a aşezat iar la masă şi le-a zis: Înţelegeţi ce v-am făcut Eu?" (Cap.13, Vers.12- Vers.19).

1. Învîrtoşarea lui Iuda. Purtarea lui Iisus Hristos faţă de ucenicii săi trebuie să-i facă pe învăţătorii care sînt duri spre ucenicii lor să reflecteze.

2. Oratorul insistă asupra lecţiei de smerenie dată lumii de Stăpînul lumii.

3. Nu cel ce primeşte injuria este nefericit şi de plîns, ci cel ce o face. Răsplata pe care o va avea cel ce nu se răzbună, care poate să facă aceasta, şi cel care nu poate, dar şi-a stăpînit mînia şi limba lui. Cel ce nu se răzbună de loc devine asemenea lui Dumnezeu. Cu cît sînt exemplele mai vechi cu atît conving mai mult: pentru ce. Noe este desăvîrşit în vremea lui. Iosif, Moise, modele de blîndeţe şi de răbdare. Istoria lui Iosif. Să iertăm ca Dumnezeu să ne ierte nouă.

1. A cădea în adîncul păcatelor, este dragii mei fraţi, sigur un rău grozav. Este destul de greu ca atunci să se întoarcă o inimă şi să se schimbe. Iată pentru ce trebuie de la început, să facem toate eforturile pentru a nu ne lăsa să cădem în cursele păcatului. Vedeţi-l pe Iuda; odată ce s-a supus păcatului, toate ajutoarele pe care i le-a dat Învăţătorul său au devenit fără folos şi el nu s-a ridicat. Iisus a zis înaintea lui: „Unul dintre voi este diavol" (Ioan 6,71); el zice: „Nu zic despre voi toţi" (Ioan 13,18); el a zis: „Eu cunosc pe cei ce i-am ales". Şi Iuda n-a fost atent la aceasta.

Deci după ce le-a spălat picioarele, el îşi ia din nou hainele sale, şi aşezîndu-se la masă, le zice: „Înţelegeţi ce v-am făcut Eu?" Iisus nu-i mai vorbeşte numai lui Petru singur, ci la toţi. „Voi Mă numiţi pe Mine Învăţătorul şi Domnul, şi bine ziceţi, căci sînt" (13). Iisus Hristos confirmă sentimentul pe care-l au ei despre el. Apoi, de teamă ca să nu creadă că din complăcere pentru ei le întăreşte acest sentiment, el adaugă: „Căci sînt". Citînd aşa cuvintele lor, el înlătură din afirmaţie ceea ce putea să fie supărător, căci a le arăta expresiile lor şi a se limita la a le întări, această purtare nu era potrivită ca să inspire gînduri rele: „căci sînt", zice el. Nu vedeţi voi, fraţii mei, că Iisus Hristos vorbeşte foarte deschis despre sine, atunci cînd vorbeşte singur cu ucenicii săi? Cum deci zice: „Să nu numiţi pe nimeni pe pămînt, învăţătorul vostru, fiindcă voi n-aveţi decît un singur învăţător" (Mt. 22,8) el zice la fel: „Să nu numiţi pe nimeni pe pămînt Tatăl vostru". Apoi acest cuvînt: un singur învăţător şi un singur tată, nu este spus numai despre Tatăl, ci şi despre Fiul; dacă Iisus Hristos nu vorbea de

sine, cum a zis el: „Ca să fiți fii ai luminii"? (Ioan 12,36). Şi iarăşi, dacă el îl numeşte Învățător pe Tatăl singur, cum va mai vorbi cu aceste cuvinte: „căci sînt"? Cum va zice: „Hristos este singurul vostru dascăl, singurul vostru Învățător"?

„Deci, dacă Eu, Domnul şi Învățătorul, v-am spălat picioarele, şi voi sînteți datori să spălați picioarele unii altora" (14). Dar acesta nu este acelaşi lucru, el este Învățătorul şi Domnul, şi voi, sînteți nişte slujitori unii altora. ce vrea să zică deci acest cuvînt: „la fel"? Cu aceiaşi grijă şi aceiaşi iubire. Iată pentru ce ne dă Mîntuitorul exemple mari ca noi să facem cel puțin şi lucrurile mici. Exemplele pe care le dau învățătorii copiilor pe care-i învață ei sînt scrise cu cele mai frumoase caractere, ca să încerce să le imite, cu toate că nedesăvîrşit.

Unde sînt acum cei ce nu au nici o grijă de frații lor care sînt în robie? Unde sînt cei ce vreau să fie cinstiți? Iisus Hristos a spălat picioarele unui trădător, a unui sacrilegiu, ale unui hoț, chiar atunci cînd mergea să-l trădeze; el face să se aşeze şi să mănînce la masa sa, atunci cînd nu mai era nici o nădejde de îndreptare şi de întoarcere, şi voi aveți sentimente înalte despre voi înşivă şi vă umflați de mîndrie? Ne spălăm noi picioarele unii altora, zice Mîntuitorul, să le spălăm chiar ale acelora ale slujitorilor noştri. Şi ce este mai mare ca a spăla picioarele slujitorilor noştri? printre noi toată deosebirea între liber şi rob nu este decît un nume, dar privitor la Iisus Hristos, ea este reală şi adevărată. El este Domnul prin natură, şi noi, prin natură, sîntem slujitori şi robi, şi deşi cel ce este adevăratul Domn n-a socotit nedemn să facă o faptă aşa de jos şi aşa de umilitoare. Dar azi trebuie să ne mulțumim dacă îi tratăm pe oamenii liberi ca pe nişte slujitori şi robi cumpărați de pe drum.

Ce vom răspunde noi într-o zi, noi care, avînd înaintea ochilor atît de mari exemple de moderație şi de răbdare, nu le imităm; noi care sîntem cu totul depărtați, care sîntem aşa de sus şi aşa de umflați de mîndrie, care nu le dăm altora ceea ce li se cuvine? Dumnezeu ne-a făcut îndatoritori unii spre alții, el a început prin a plăti el primul datoriile noastre cele mari, şi nu ne-a lăsat sarcina decît de a le plăti pe cele mai mici. În sfîrşit, cînd ne-a spălat picioarele el era Domnul nostru; dar noi, dacă facem la fel, le facem celor deopotrivă cu noi. Iisus ne face în mod clar s-o înțelegem zicînd: „Deci, dacă Eu, Domnul şi Învățătorul v-am spălat picioarele", Şi iarăşi: „Voi sînteți datori să faceți la fel". Trebuie să se aştepte la ceia ce zice Mîntuitorul: Cu cît mai mult trebuie să faceți la fel, voi care nu sînteți decît slujitori; dar lasă grija de a trage concluzia la conştiința celor ce-l ascultau. Dar pentru ce le-a spălat atunci Mîntuitorul picioarele ucenicilor săi? Fiindcă ei trebuiau să primească cinste, unii mai mare, unii mai mică.

2. Deci ca ucenicii să nu se ridice unii mai presus de alții, şi ca să nu zică ca şi mai înainte: „Cine este mai mare?" (Mt. 18,11) şi ca să nu se supere unii împotriva altora (Mt. 29,24), Iisus Hristos mustră toate gîndurile acestea de mîndrie, zicînd: oricît de mari ați fi, nu trebuie să vă ridicați mai presus de frații voştri. Mîntuitorul n-a zis, ceea ce era mai mare şi mai tare: dacă eu am spălat picioarele altora, ale unui trădător, este oare ceva lucru

minunat că voi veți spăla picioarele celor de o seamă cu voi? Dar, cum a spălat în mod real picioarele unui trădător, el lasă aceia la judecata celor ce au fost martori. Pentru acest motiv a mai zis: „Cel ce va face şi va învăța, acesta mare se va chema în împărăția cerurilor" (Mt. 5,19). Căci a învăța în mod adevărat înseamnă a învăța prin fapte. În sfîrşit, ce fast nu ar fi tăiat prin aceea ce făcea Mîntuitorul, ce laudă nu ar fi atins acest fapt?

Cel ce este aşezat pe heruvimi spală picioarele unui trădător; şi voi oamenilor, voi care nu sînteți decît cenuşă, țărînă, pulbere, vă înălțați de mîndrie, şi voi aveți o părere înaltă despre voi înşivă? Căci dacă voiți să vă înălțați, veniți, eu vă voi arăta calea; căci voi n-o cunoaşteți. A se lega de lucrurile prezente ca de nişte lucruri mari, înseamnă a avea un suflet mic şi de jos. Precum copiii mici n-au dorință decît după jucării, pentru animale, maimuțe, şi nu sînt în stare să se gîndească la nimic serios, la nimic mare; cel ce se dă adevăratei filozofii nu va face nici un caz de lucrurile prezente. El nu va dori să le dobîndească, sau să i le dea alții. Dar omul nu se apleacă la această filozofie, se va lega cu iubire şi din inimă de stele rătăcitoare, de umbre, de sunete, şi de lucrurile cele mai urîte şi mai disprețuite.

„Adevărat zic vouă: Nu este sluga mai mare decît stăpînul său, nici solul mai mare decît cel ce l-a trimis" (16). Cînd ştiți acestea, fericiți sînteți dacă le veți face" (17). Nu zic despre voi toți; căci Eu ştiu pe cei pe care i-am ales. Ci ca să se împlinească Scriptura: „Cel care mănîncă pîinea cu Mine a ridicat călcîiul asupra Mea" (18). Iisus Hristos mai repetă aici ceea ce a zis înainte: dacă slujitorul, zice el, nu este mai mare decît învățătorul lui, adică trimisul nu este mai mare decît cel ce l-a trimis, şi dacă eu fac această faptă, dacă eu v-am spălat picioarele voastre, cu atît mai mult trebuie să faceți voi la fel. Apoi, de teamă ca unii să nu răspundă: Pentru ce vorbeşti tu aşa acum, noi nu vedem motivul? el adaugă: Eu nu vă zic acestea, ca şi cum n-ați şti; ci ca să arătați prin fapte că ştiți. Cu adevărat toți ştiu, dar nu toți fac. Iată pentru ce zice Mîntuitorul: „Fericiți sînteți dacă le veți face". Încă fiindcă ştiți, eu v-o repet foarte adesea, pentru a vă îndemna să le faceți. Evreii o ştiu la fel, dar nu sînt fericiți, fiindcă ei nu fac ceea ce ştiu. „Nu zic despre voi toți". Vai! ce răbdare! Mîntuitorul nu-i face mustrare acestui trădător, ci acoperă păcatul lui, pentru a-i da timp să facă pocăință! Şi îl mustră, zicînd: „Cel care mănîncă pîine cu Mine a ridicat călcîiul asupra Mea". Mi se pare că Iisus Hristos a zis: „Slujitorul nu este mai mare decît stăpînul lui", ca dacă un slujitor, sau vreo altă persoană, îl necăjeşte şi-l supără pe careva, aceştia să nu se tulbure, gîndindu-se la ceia ce a făcut Iuda: Iuda, care primind aşa de mari bunuri de la Învățătorul lui, îl răsplăteşte cu atîta nemulțumire! Iată pentru ce adaugă Iisus Hristos: „Cel care mănîncă pîinea cu Mine". Şi trecînd peste toate celelalte binefaceri, el nu-i reproşează decît ceia ce ar fi fost în stare să-l oprească şi să-l ruşineze. Cel pe care l-am hrănit eu, cel care mînca cu mine la masa mea zice el, acela este care m-a trădat. Într-un cuvînt, Mîntuitorul zicea aceste lucruri ca să-i învețe pe ucenicii săi să le facă bine celor ce le-au făcut rău, aceia rămînînd de necorectat.

Apoi, după ce a zis: „Nu zic despre voi toți"; pentru a-i arunca așa de mult în frică și în teamă, Iisus îl desparte în sfîrșit pe Iuda de ceilalți, și-l arată prin aceste cuvinte: „Cel care mănîncă pîine cu Mine". Căci aceste cuvinte: „Nu zic despre voi toți" nu arată pe nimeni în mod deosebit; pentru aceasta adaugă: „Cel care mănîncă pîine cu Mine" arătîndu-i acestui trădător că trădarea lui îi era cu desăvîrșire cunoscută: și nimic nu era mai capabil să-l întoarcă din hotărîrea lui. Divinul Mîntuitor n-a zis: Iuda mă trădează, ci: „A ridicat călcîiul asupra Mea" pentru a face să se cunoască nebunia lui și cursele pe care i le întindea el în taină.

3. În sfîrșit, frații mei, aceste lucruri sînt scrise pentru ca să ne învețe, ca să nu ne mîniem împotriva celor ce ne fac rău, și ca să ne limităm a-i mustra și a-i deplînge. Căci nu aceștia sînt ofensați, ci cei ce ofensează, care sînt vrednici de lacrimi. Un răpitor al bunului altuia, un calomniator, și toți cei ce fac răul, își fac un foarte mare rău lor. Dar nouă ei ne procură foarte mari bunuri, dacă nu ne răzbunăm. Spre exemplu, un hoț va răpit bunul vostru, voi ați mulțumit lui Dumnezeu, și i-ați dat toată slava din răbdarea voastră: prin această faptă de mulțumire, voi ați meritat o mulțime de răsplăți, pe cînd acest răufăcător și-a pregătit o mulțime de pedepse infinite.

Dar dacă zice vreunul: Unde este meritul meu? Eu n-am putut să mă răzbun din cauza slăbiciunii și a neputinței, eu îi voi răspunde: Tu te-ai fi putut supăra și mînia: este în puterea noastră de a-l blestema pe cel ce ne-a făcut rău; este în puterea noastră de a îndrepta împotriva lui mii de hule, de a-l vorbi de rău, și de a-i distruge faima. Voi n-ați făcut nimic, ați știut să vă stăpîniți, veți avea răsplata celui ce nu s-a răzbunat: căci este sigur că voi ați putut-o face dar n-ați făcut-o. Un om care se simte ofensat, își face arme din tot ceea ce se prezintă; dacă nu sufere cu răbdare batjocura care i s-a făcut, el se răzbună prin blesteme, prin cuvinte urîte și batjocoritoare, prin constrîngeri. Dacă nu vă abțineți de la toate lucrurile acestea, ci dacă mai și rugați pe Dumnezeu pentru cel ce v-a supărat, prin această purtare deveniți asemenea lui Dumnezeu, care vă zice: „Rugați-vă pentru cei ce vă prigonesc, ca să fiți asemenea Tatălui vostru celui din ceruri" (Mt. 5,44,45).

Nu vedeți frații mei, ce veselie, cît cîștig dobîndim noi din injurii? Nimic nu-i place lui Dumnezeu ca a nu da rău pentru rău, ce zic eu, rău pentru rău? Ne este poruncit ca să facem tocmai contrarul, de a-i obliga pe cei ce ne fac nouă rău, să se roage pentru ei. Iată pentru ce Iisus Hristos îl umple de binefaceri pe cel ce trebuia să-l vîndă, el îi spală picioarele, îi face mustrări în taină, îl mustră cu moderație și cu blîndețe, îl cinstește cu serviciile de la masa lui, cu hrana lui. Și cu toate acestea Iuda nu a devenit mai bun; totuși Iisus Hristos n-a încetat să facă ceea ce era în el.

Dar vreau, fraților: să vă arăt exemplul Învățătorului, pentru a vă propune un exemplu mai mare; să trecem la exemplul slujitorilor, să scoatem învățături; și ceia ce va avea mai multă putere, să ne folosim aici de Vechiul Testament, în așa fel ca să vedeți bine că batjocura este un păcat mare și fără scuză. Vreți să vi-l arat pe Moise ca model, sau să merg mai sus? Cu cît sînt mai vechi exemplele, cu atît mai mult ne cuprind. Pentru ce? Fiindcă

atunci era mai greu de practicat virtutea. Atunci oamenii nu aveau legi scrise, ei nu aveau exemplul celor vechi, ci natura omenească, goală şi fără arme, se lupta prin ea însăşi, prin propriile ei puteri, ea era obligată să călătorească fără răsărit pe marea întinsă a acestei lumi. Iată pentru ce Scriptura lăudîndu-l pe Noe, nu zice în mod simplu că era desăvîrşit, ci adaugă: „În mijlocul oamenilor care trăiau atunci" (Gen. 6,9), prin aceia, ea face să se vadă că era într-o vreme în care erau multe piedici de trecut; alţii după aceia s-au remarcat; Noe totuşi va fi cinstit ca şi cei mai mari, văzînd timpul în care era desăvîrşit.

Cine înainte de Moise a fost blînd şi răbdător? Fericitul Iosif, acest viteaz şi generos atlet, care strălucind prin curăţia sa, nu s-a remarcat mai puţin prin răbdarea sa. Iosif a fost vîndut de către fraţii săi, cărora el nu le-a făcut nici un rău; sau mai sigur el a fost pentru ei slujitorul cel mai credincios, şi ei l-au hulit printr-o batjocură urîtă; dar Iosif nu s-a răzbunat de loc, cu toate că avea mare iubire faţă de tatăl său: şi a fost purtătorul lor de pîini în pustie; negăsindu-l el nu s-a neliniştit, nici nu s-a întors. Dacă ar fi voit să se răzbune, ocazia i s-a oferit; dar dimpotrivă, el a avut o inimă de frate pentru aceste fiare crude, pentru aceste suflete barbare şi neomeneşti. Apoi, aruncat în închisoare, atunci cînd i se cerea un motiv, el nu zice nici un rău despre fraţii săi, ci numai: eu n-am făcut nimic, şi „Căci eu sînt furat din pămîntul evreilor" (Gen. 40,15). Şi apoi, imediat ce a fost ridicat în vrednicie şi în putere, el le-a dat lor pîine, i-a scos din mizeria lor, i-a scăpat dintr-o mulţime de rele: căci dacă veghem, dacă sîntem atenţi asupra noastră înşine, răutatea aproapelui nu este capabilă să ne întoarcă de la virtute. Dar fraţii lui s-au purtat faţă de el într-un mod cu totul diferit: ei l-au dezbrăcat de hainele lui, au vrut să-l omoare, şi i-au spus visul pe care l-a arătat lor; şi chiar cînd le aducea să mănînce, ei căutau să-i ia viaţa şi libertatea. (Gen. 37). Ei mîncau şi lăsau să moară de foame, fratele lor, pe care l-au dezbrăcat şi l-au aruncat într-o fîntînă; este oare ceva mai barbar şi mai neomenesc? Nu erau ei mai cruzi decît ucigaşii? Ei l-au scos apoi din fîntînă, dar aceasta au făcut-o ca să-l expună la moarte, vînzîndu-l la oameni barbari şi cruzi, care trebuiau să-l ducă la un popor barbar.

Ridicat pe tron, Iosif nu numai că nu s-a răzbunat pe fraţii săi, ci chiar le scuză păcatul, pe atît pe cît putea, atribuind tot ceia ce au făcut ei, nu răutăţii lor, ci unei rînduieli deosebite a providenţei divine. Şi dacă face ceva lucru împotriva lor, aceasta nu o face cu planul de a se răzbuna, ci prin mascare, pentru a-i încerca şi a descoperi sentimentele lor pentru fratele lor Veniamin. Şi cînd a recunoscut că ei îl apără şi grijesc de el, inima lui nemaiputîndu-se ascunde, lacrimile îi curg imediat din ochi, el îi îmbrăţişează pe fraţii săi, ca şi cum el ar fi primit nişte binefaceri mari, lui căruia ei au vrut să-i ia viaţa: şi el îi face pe toţi să vină în Egipt, unde îi umple cu tot felul de bunuri.

Ce scuză vom avea noi într-o zi, noi care, trăind după lege, după har după atît de mari şi noi lecţii de virtute, nici n-am imitat măcar pe cel ce a trăit înainte de lege şi înainte de har? Cine ne va scăpa de chin? Căci nimic nu este mai rău şi mai periculos ca amintirea injuriilor. Cel ce datora zece

mii de talanți este un martor arătat: i s-a iertat lui la început datoria; dar după aceia, l-a forțat s-o plătească (Mt. 18,24). Dumnezeu i-a iertat datoria lui prin compătimire şi prin milă; dar propria lui răutate, duritatea lui spre consłujitorul cu el, au fost cauza că Domnul lui l-a pus să plătească totul. Să luăm în seamă aceste lucruri, frații mei, şi să-i iertăm aproapelui nostru greşalele şi jicnirile lui, sau mai bine să răspundem la aceste ofense prin binefaceri, ca să dobîndim mila lui Dumnezeu, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava şi împărăția în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 72

„Adevărat, adevărat zic vouă: Cel care primeşte pe cel pe care-l voi trimite Eu, pe Mine Mă primeşte; iar cine Mă primeşte pe Mine primeşte pe Cel Care M-a trimis pe Mine“ (Cap.13, Vers.20- Vers.35).

1. Pentru ce toți ucenicii fiind fricoşi, Ioan era culcat cu capul pe pieptul lui Iisus.

2. Nesimțirea lui Iuda. Pentru ce avea Iisus Hristos o pungă.

3. Vorbirea de după Cină. Nu minunile îi fac arătați pe ucenicii lui Iisus Hristos, ci iubirea arătată de ei. Mustrările pe care le făceau păgînii creştinilor, şi pentru minuni, şi pentru iubire. În ce au făcut apostolii să se arate iubirea lor. Neamurile observă viciile şi greşelile creştinilor, pentru a se întări în sentimentele lor şi pentru a se apăra ca să nu îmbrățişeze creştinismul.

1. Dumnezeu adaugă răsplățile cele mari celor ce-i primesc pe slujitorii săi şi care le fac bine: şi cîştigul pe care-l avem noi dintr-o asemenea purtare este imediat. Căci Iisus Hristos zice: „Cel ce vă primeşte pe voi, pe Mine Mă primeşte; şi cine Mă primeşte pe Mine, primeşte pe Cel ce M-a trimis pe Mine“. A-l primi pe Iisus Hristos, a-l primi pe Tatăl său, oare cu ce se poate asemăna această fericire?

Dar ce raport au aceste cuvinte cu cele dinaintea lor? ce au ele comun cu ceia ce a zis Iisus Hristos mai înainte? Fericiți sînteți dacă le veți face: cel ce vă primeşte pe voi? Toate lucrurile acestea se potrivesc foarte bine, dar priviți cum. Ucenicii trebuiau să iasă din patria lor să se risipească prin lume, şi să sufere rele destul de mari; divinul Mîntuitor îi mîngîie prin două argumente: unul pe care-l scoate din sine însuşi, altul pe care-l împrumută de la alții. Dacă vă străduiți la slujirea voastră, dacă gîndiți înțelept, zice el, dacă vă amintiți de mine, şi dacă vă gîndiți la ceia ce am suferit eu şi la tot ce am făcut veți suferi mai uşor osteneala şi necazurile; şi nu numai că vă veți mîngîia prin aceste reflexii, ci şi prin laudele pe care le veți primi de la lumea întreagă. Iisus Hristos arată primul din aceste puncte, zicînd: „Fericiți veți fi dacă veți face acestea“; celălalt, prin aceste cuvinte: „Cel care vă primeşte pe voi pe Mine Mă primeşte“. El a făcut să le deschidă

lumea întreagă casele, ca să fie mîngîiaţi în mod dublu şi prin tăria caracterului lor, şi prin rîvna celor ce-i vor cinsti.

Iisus Hristos, după ce le-a dat aceste învăţături ucenicilor săi ca trebuind să străbată lumea întreagă, gîndind că trădătorul va fi lipsit şi de una şi de alta, şi că el nu va primi nici unul din aceste foloase; că el va fi lipsit, şi de răbdarea în necazuri, şi de slujirile bune ale celor care trebuiau să-i primească pe apostolii săi s-a tulburat din nou. Pentru a arăta această tulburare, şi a arăta că ea a fost cauza, că adaugă evanghelistul: „Iisus zicînd acestea, S-a tulburat cu duhul şi a mărturisit şi a zis: Adevărat, adevărat zic vouă că unul dintre voi Mă va vinde" (21). Mîntuitorul nenumindu-l, îi pune pe toţi în tulburare şi în frică şi teamă: „Deci ucenicii se uitau unii la alţii, nepricepînd despre cine vorbeşte" (22). Ucenicii sînt neliniştiţi şi îngrijoraţi, cu toate că ei nu se simt vinovaţi de nici un rău, fiindcă judecata lui Iisus Hristos le părea foarte sigură, mai sigură decît părerea lor pe care puteau s-o aibă ei despre sine; pentru aceasta se priveau unii pe alţii. Mîntuitorul reduce teama restrîngînd trădarea la unul singur, dar zicînd: „Unul dintre voi" el i-a tulburat şi i-a înspăimîntat pe toţi. Ce oare? Ei se priveau toţi unul pe altul; dar Petru care totdeauna este iute, i-a făcut semn lui Ioan: „Deci Simon Petru i-a făcut semn acestuia şi i-a zis: Întreabă cine este despre care vorbeşte" (24). Căci, cum puţină vreme mai înainte el a fost mustrat, şi a vrut să-l împiedice pe Învăţătorul lui să-i spele picioarele; cum este împins peste tot de iubirea sa, şi peste tot mustrat, iată pentru ce este timid şi fricos, el nu poate să se reţină; dar nu mai îndrăzneşte să-şi deschidă gura, ci caută să se lămurească prin ajutorul slujirii lui Ioan.

Se prezintă aici o întrebare vrednică de atenţia noastră şi de căutările noastre; pentru ce toţi fiind în nelinişte şi în frică, şi capul, el însuşi în tulburare şi în teamă, Ioan, ca şi cum ar fi în bucurie, se pune cu capul pe pieptul lui Iisus, şi nu numai se odihneşte, ci el chiar îşi lasă capul să se reazime pe pieptul lui; şi nu este numai această întrebare care este vrednică de căutarea noastră, ci şi ceia ce urmează. Care? ceia ce zice Ioan despre sine însuşi: „Ucenicul pe care-L iubea Iisus". Pentru ce nici unul dintre ei n-a vorbit cu aceste cuvinte? şi deşi şi ceilalţi erau iubiţi? Dar acesta era mai mult decît toţi ceilalţi. Căci dacă nici unul n-a vorbit despre sine cu aceste cuvinte, şi dacă Ioan singur a făcut-o, nu este nimic în aceia care trebuie să ne surprindă. Sfîntul Pavel, cu o ocazie a făcut tocmai la fel, el zice: „Cunosc un om care a fost răpit acum patrusprezece ani" (II Cor. 12,2). Şi apostolul a spus multe alte lucruri care nu i-au făcut puţină cinste.

Ioan aude acest cuvînt: „Urmează-mă" (Mt. 4,21); imediat părăseşte plasele sale şi pe tatăl său, şi-l urmează: credeţi voi că acesta este puţin lucru? Şi că Iisus l-a luat cu Petru şi i-a dus pe un munte (Mt. 17,1); după voi, acela este un lucru mic? Şi că a intrat cu Învăţătorul său în casa arhiereului? Dar Ioan el însuşi, ce laudă nu i-a făcut lui Petru? El n-a trecut sub tăcere aceste cuvinte ale lui Iisus Hristos: „Petre, Mă iubeşti tu mai mult decît aceştia?" (Ioan 21,15). peste tot el se arată viu şi avîntat, şi în mod sincer ataşat de Învăţătorul său. Apoi, chiar dintr-o iubire destul de

mare pentru Ioan, pune Petru această întrebare: „Doamne, dar cu acesta ce va fi?" (Ioan 21,21).

Nimeni altul n-a vorbit despre Ioan în acest fel, şi Ioan n-ar fi făcut-o dacă nu i s-ar fi prezentat ocazia. Dacă, după ce a spus că Petru i-a făcut semn lui Ioan să întrebe „cine este trădătorul" el n-ar fi adăugat nimic, sigur el n-ar fi pus în nelinişte şi în frică, şi ne-ar fi pus în nevoia de a căuta noi motivul; iată pentru ce spune el însuşi, zicînd: „Era rezemat pe pieptul lui Iisus".

Atunci cînd auziţi că Ioan se reazimă pe pieptul lui Iisus, şi că era aşa de familiar cu Învăţătorul lui, credeţi că aţi învăţat puţin lucru? Dar dacă veţi întreba ce-i procura această cinste şi acest avantaj, eu vă voi spune că iubirea pe care o avea Iisus pentru el; pentru aceasta zice: „Cel pe care-l iubea Iisus". Pentru mine, eu cred că Ioan a avut un alt motiv de a face lucrul acesta de a pune această întrebare, şi aceasta o făcea pentru a arăta că el e nevinovat pentru păcatul despre care-l învinuia Mîntuitorul pe unul din ei. Iată pentru ce întreabă el cu îndrăzneală şi cu încredere; şi în sfîrşit, pentru ce motiv nu ar fi făcut-o atunci cînd capul apostolilor i-a făcut semn? Aceasta a făcut-o ca să nu credeţi că Petru se adresează lui din preferinţă, ca fiind mai mare decît ceilalţi, la fel Ioan arată că acesta era motivul pentru care-l iubea mult Iisus. Pentru ce se odihneşte Ioan cu capul pe pieptul lui Iisus Hristos? Aceasta fiindcă în general ucenicii nu aveau încă o părere vrednică despre ei, şi cu privire la Ioan, el arăta prin aceia necazul lui. Este foarte vădit că ei aveau toţi faţa tristă; căci dacă sufletul lor era plin de tulburare şi de tristeţe, faţa lor era cu atît mai mult. Iisus Hristos deci îi mîngîie şi prin cuvintele sale, şi prin răspunsul pe care-l dă la această întrebare, şi îl invită pe Ioan să-şi sprijine capul pe pieptul lui. Dar priviţi că acest evanghelist este foarte departe de fast şi de mîndrie; el nu se numeşte, ci zice: „Cel pe care-l iubea Iisus". La fel cum face sfîntul Pavel, atunci cînd zice: „Cunosc un om care a fost răpit acum patrusprezece ani".

Iată în sfîrşit că Iisus îl arată pe faţă pe trădător fără a-l numi cu numele. Cum? Zicînd: „Acela este, căruia Eu, întingînd bucăţica de pîine, i-o voi da" (26). Chiar acela este un reproş faţă de neruşinarea lui Iuda, trădător faţă de cel ce-l hrănea cu pîine la masa lui. Căci această masă luată în comun, n-a avut puterea să-l reţină, eu trec peste aceasta: dar care om n-ar fi fost atins prin această bucăţică de pîine care i se prezintă din mîna unui asemenea Învăţător?Ei bine! inima lui n-a a fost mişcată. Iată de ce a intrat satana în inima lui: „Şi după pîine a intrat atunci satana în el" (27) rîzîndu-se şi jucîndu-se cu neruşinarea sa. Atît cît a fost din numărul şi în familia apostolilor, Satana n-a îndrăznit să intre în el, şi s-a mulţumit să-l atace dinafară. Dar imediat ce l-a făcut Iisus Hristos cunoscut şi l-a scos din familia sfîntă, diavolul s-a aruncat în mod liber asupra lui, şi l-a stăpînit. Iuda fiind aşa de rău şi de necorectat, nu-i mai convenea să rămînă în casa Învăţătorului său. Iată pentru ce-l alungă Iisus Hristos; Satana se foloseşte de acesta care este tăiat, şi trădătorul părăsindu-i pe apostoli, a ieşit atunci

noaptea. Iisus îi zice: „Ceea ce faci, fă mai degrabă" (27). dar nimeni din cei care şedeau la masă n-a înţeles pentru ce i-a zis acestea" (28).

2. Ce nesimţire! Cum nu s-a lăsat mişcat, şi n-a fost cuprins de ruşine şi de teamă? cum a devenit el mai îndrăzneţ şi mai neruşinat? Cum a ieşit? Apoi, acest cuvînt al lui Iisus: „Fă mai degrabă" nu este o poruncă nici un sfat; ci este o mustrare, este un semn al dorinţei pe care o are acest răutăcios şi dorinţa lui Iisus ca el să se întoarcă şi să se schimbe; dar inima lui fiind învîrtoşată, Domnul l-a părăsit. Pentru care se poate pune o întrebare destul de mare: „Dar zice evanghelistul, nimeni din cei ce erau la masă n-a înţeles pentru ce i-a zis aceasta". Iar întrebarea cea mare este: cum ucenicii întrebînd: „Cine este?" Şi Iisus răspunzînd: „Acela este, căruia Eu, întingînd bucăţica de pîine, i-o voi da", ei n-au înţeles încă pentru ce Învăţătorul lor a zis aceia. Poate va răspunde cineva din cauză că nimeni n-a înţeles-o. Ioan fiind cu capul rezemat pe pieptul Învăţătorului lui, poate îi vorbea la ureche, ca trădătorul să nu fie descoperit: poate că Iisus a răspuns într-un fel care să nu se înţeleagă. Şi atunci, în ciuda cuvintelor semnificative ale lui Iisus Hristos: „Ceea ce faci, fă mai degrabă" ei n-au înţeles ceea ce voia să spună. Iisus Hristos vorbea aşa, pentru a face să se vadă că ceia ce le-a zis el evreilor pentru moartea sa, era adevărat: „Eu am putere ca să o pun şi putere am iarăşi s-o iau" (Ioan 10,18). Deci, atît cît a vrut Iisus Hristos să-şi păstreze viaţa sa, nimeni n-a putut, să o ia de la el; dar atunci cînd a permis ca să o ia de la el, atunci era uşor s-o ia. Pentru a arăta acest lucru a zis: „Ceia ce faci, fă mai degrabă". Şi la aceste cuvinte ucenicii nu l-au cunoscut încă pe trădător; ei poate l-ar fi alungat, dacă l-ar fi cunoscut; poate Petru l-ar fi omorît! Ce! Ioan n-a înţeles-o? Nu, Ioan n-a înţeles nici el; el nu se putea gîndi că un ucenic ar fi capabil de o aşa răutate şi de o perfidie aşa de neagră. Cum ei erau departe de a se îndemna la o asemenea crimă, ei nu se puteau gîndi că alţii ar fi capabili. Cum Învăţătorul le-a zis mai înainte: „Nu zic despre voi toţi" (18) şi nu l-a enunţat de loc pe vinovat; acum, la fel, ei au crezut că vorbea de altcineva.

„Deci după ce a luat acela pîinea, zice evanghelistul, a ieşit numaidecît. Şi era noapte" (30). Pentru ce-mi araţi tu noaptea? Ca să cunoaşteţi îndrăzneala şi răutatea acestui om, chiar vremea nopţii n-a putut să oprească violenţa lui. Dar această împrejurare nu l-a făcut cunoscut încă. Ucenicii deci, cuprinşi de frică şi de mare îngrozire, erau tulburaţi şi n-au înţeles adevăratul sens al acestor cuvinte, ci: „Unii socoteau, deoarece Iuda avea punga, că lui îi zice Iisus: Cumpără cele ce avem trebuinţă pentru praznic, sau să dea ceva săracilor" (29). Căci dumnezeiescul Mîntuitor avea mare grijă de săraci, pentru a ne învăţa să avem un zel mare pentru acelaşi obiect. Şi ei aveau dreptate să gîndească aşa, pentru că Iuda avea punga.

Dar va zice cineva: Nicăieri nu se spune că i s-a dat argint lui Iisus Hristos. Numai evanghelistul spune că femeile care s-au ataşat lui, şi care-l urmau pentru a asculta învăţătura lui, dădeau din bunurile lor pentru ca să contribuie la hrana lui şi la nevoile lui; dar el nu lasă să se gîndească niciodată că lui i s-ar fi dar argint. Pentru ce dar, cel ce le porunceşte ucenicilor săi să nu poarte cu ei în călătorii, nici traistă, nici argint, nici

toiag, făcea el însuşi să se poarte o pungă pentru ajutorul săracilor? Aceasta o făcea pentru a vă învăţa că chiar cel ce n-are nimic şi care-şi poartă crucea lui, trebuie mai presus de toate lucrurile să aibă o grijă foarte mare ca să-i ajute pe săraci. Căci Domnul făcea multe lucruri numai pentru ca să ne înveţe pe noi.

Ucenicii deci au crezut că Iisus i-a zis aceia lui Iuda, ca să dea ceva bani săracilor. Şi cu toate că Mîntuitorul are răbdare pînă în ultima zi, şi n-a vrut să-l defaime, nici să-l facă cunoscut pînă în acest moment, acest trădător nu a fost nici înmuiat. Noi trebuie să imităm fraţii mei, această blîndeţe şi această iubire: oricît de mare şi de grozav ar fi păcatul fratelui nostru nu trebuie să-l divulgăm. Chiar mai tîrziu, dumnezeiescul nostru Învăţător a primit să-i dea o sărutare Iuda, atunci cînd acesta venea ca să-l trădeze, chiar atunci cînd s-a prezentat ca să facă fapta cea mai neagră şi mai grozavă; atunci cînd venea să-l prindă pentru a-l da la cruce şi la moartea cea mai ruşinoasă; chiar atunci el îi dă noi dovezi despre bunătatea şi despre mila sa. Şi el numeşte aceia slavă, pentru a ne învăţa că ceia ce părea mai ruşinos şi mai urît, ne face mai strălucitori şi ne acoperă de o slavă şi mai mare, atunci cînd o facem pentru Dumnezeu aceasta.

După ce Iuda a ieşit pentru a-şi împlini trădarea lui, Iisus zice: „Acum a fost preaslăvit Fiul Omului şi Dumnezeu a fost preaslăvit întru El" (31). Înălţînd prin aceasta sufletul ucenicilor, care erau abătuţi şi în întristare, el îi face să vadă şi-i convinge că nu numai că ei n-au de ce să se necăjească, ci că chiar trebuie să se bucure. Chiar pentru aceia la început Petru „necunoscînd încă adevărata slavă"(Mt. 16,22), nu s-a temut să-l mustre pe Învăţătorul său. Căci, dacă a învinge moartea chiar prin moarte, este o slavă foarte mare, şi chiar aceia zice Iisus Hristos însuşi: „Cînd voi fi înălţat atunci veţi cunoaşte că Eu sînt" (Ioan 8,28); şi încă: „Dărîmaţi acest templu" (Ioan 2,19) şi mai jos: „Nu li se va da alt semn decît acela al lui Iona" (Lc. 11,29). După moartea sa, putînd face lucruri mult mai mari ca înainte de moarte, cum nu va fi aceasta o slavă destul de mare? În sfîrşit, ca popoarele să creadă în înviere, ucenicii şi predicatorii învierii au făcut minuni mult mai mari. Spuneţi: dacă Iisus Hristos nu ar fi înviat, dacă nu ar fi trăit după moartea sa, dacă n-ar fi fost Dumnezeu, cum ar fi făcut ucenicii în numele lui atît de mari lucruri şi atît de mari minuni?

„Dacă Dumnezeu a fost preaslăvit întru El, şi Dumnezeu îl va preaslăvi pe El şi îndată îl va preaslăvi" (32). Ce vrea să spună aceia: „Dumnezeu îl va preaslăvi pe El?" Adică: El îl va slăvi prin el însuşi şi nu prin altul; îl va slăvi imediat, el îl va slăvi în acelaşi timp cu crucea. Nu, zice el, el nu va întîrzia, şi nu mult după învierea lui va face să strălucească această slavă a sa; ci chiar atunci cînd va fi spînzurat pe cruce, vor apărea semne şi minuni strălucite, şi în cer şi pe pămînt. Se văd aceste semne şi aceste străluciri: soarele a fost întunecat, pietrele s-au despicat, catapeteasma templului s-a rupt în două, cele mai multe trupuri ale sfinţilor care erau adormiţi, erau morţi, au înviat (Lc. 26,45) (Mt. 27,51,52); evreii, pentru a fi siguri pe mormînt, au sigilat piatra şi au pus gărzi acolo; şi cu toate că a fost închis cu o piatră uriaşă mormîntul unde era pus trupul, acest trup a înviat şi a

ieşit din mormînt. Patruzeci de zile după aceia, apostolii au primit Duhul Sfînt, şi imediat ei l-au vestit pe Iisus înviat. Iată ce înseamnă acest cuvînt: „Dumnezeu îl va preaslăvi pe El"; şi îl va slăvi în continuu, nu prin îngeri, nici prin vreo altă putere, ci prin el însuşi.

3. Cum l-a preaslăvit Dumnezeu prin el însuşi? Făcînd totul pentru slava Fiului său. Dar Fiul a făcut lucrurile. Nu vedeţi fraţii mei că Iisus raportează la Tatăl toate faptele Fiului?

„Fiilor, încă puţin timp sînt cu voi. Voi Mă veţi căuta, dar, după cum am spus Iudeilor- că unde Mă duc Eu, voi nu puteţi veni vă spun şi vouă acum" (33). Iisus Hristos începe acum, după cină, să-i întreţină pe ucenicii săi despre lucrurile triste: căci, atunci cînd a ieşit Iuda nu mai era seară ci era noapte. Cum cei ce urmau să-l prindă veneau cu grabă să-l găsească, el trebuia ca să le dea toate poruncile şi învăţăturile sale ca să nu uite şi să nu omită nimic din ceia ce trebuiau să facă; sau mai scurt Duhul Sfînt îi va face să-şi reamintească despre toate cele ce le-a zis Învăţătorul lor (Ioan 14,26); se pare că multe lucruri s-au pierdut atunci din mintea lor, şi fiindcă ei le auzeau pentru prima dată, şi fiindcă aveau de trecut şi de răbdat multe necazuri. Ei s-au lăsat furaţi de somn, cum o arată un alt evanghelist; şi erau cuprinşi de tristeţe, cum le-o spune însuşi Iisus Hristos: „Dar fiindcă v-am spus aceste lucruri inimile voastre s-au umplut de întristare" (Mt. 26,40,43,45; Ioan 16,6); cum ar fi putut ei reţine exact toate lucrurile acestea?

Dar pentru ce în această stare de tristeţe şi de supărare, Iisus Hristos le-ar mai fi spus lor? Aceasta fiindcă ei ar fi scos un cîştig mare şi un folos mare care se întoarce spre slava sa, atunci cînd în continuare, văzîndu-le întîmplîndu-se în mod arătat, ei îşi vor aminti că le-a prezis toate. Dar încă, pentru ce tulbură aşa de tare Mîntuitorul sufletul ucenicilor săi, zicînd: Puţin timp mai sînt cu voi? Ei ar fi putut să răspundă: Tu ai motiv să le spui aceia evreilor, dar pentru ce ne confunzi tu pe noi cu aceşti nemulţumiţi? Nu, el nu-i confundă. pentru ce zice deci: „cum am spus Iudeilor?" Aceasta pentru a-i face să-şi amintească, că nu apropierea pericolului îi dictează acest limbaj, şi că de mult i-a făcut atenţi, ei înşişi sînt martori, ei care l-au auzit pe Iisus Hristos făcînd aceste preziceri evreilor. Pentru aceasta a adăugat el: „Fiilor" ca auzind aceste cuvinte: „Cum am spus evreilor", ei să nu creadă că el le zicea în acelaşi fel şi în acelaşi sens. Deci nu pentru a-i arunca pe ucenicii săi în întristare şi în supărare, le zicea Învăţătorul acelea, ci pentru a-i mîngîia şi a-i preveni, de teamă ca într-o zi să nu fie tulburaţi de necazurile care vor apăsa asupra lor fără încetare.

„Voi nu puteţi veni unde mă duc Eu acum". Prin aceste cuvinte Mîntuitorul face să se cunoască, că moartea sa este o trecere şi o întoarcere la o stare mai bună, într-un loc unde nu mai sînt primite trupurile stricăcioase. El zice deasemenea aceste lucruri pentru a trezi iubirea lor şi pentru a-i face mai vii şi mai fierbinţi. Voi o ştiţi fraţilor, atunci cînd vedem plecînd vreunul din cei mai iubiţi prieteni ai noştri, iubirea pe care o avem pentru ei se aprinde şi mai mult, şi mai ales atunci cînd îi vedem plecînd în altă ţară în care n-am şti merge noi înşine. Încă odată, Iisus Hristos a spus

aceste lucruri, şi pentru a-i îngrozi pe evrei, şi pentru a aprinde şi mai mult iubirea ucenicilor săi. Locul acela zice el este aşa, încît nici ei, nici voi aceştia, care sînteţi cei mai iubiţi prieteni ai mei, nu puteţi veni în el; în care face să se vadă la fel demnitatea sa. „Vă spun şi vouă acum", dar cu totul diferit faţă de ei, şi cu totul altfel vouă: adică, eu nu vă spun ca şi lor nici pentru a vă confunda cu ei.

Cînd l-au căutat evreii pe Iisus Hristos? Cînd l-au căutat ucenicii? Ucenicii l-au căutat atunci cînd fugeau din toate părţile; evreii atunci cînd au căzut într-un necaz destul de mare, în rele nemaiauzite atunci cînd oraşul lor a fost cucerit şi cînd mînia lui Dumnezeu îi înconjura din toate părţile şi s-a lăsat asupra lor cu totul. Iisus Hristos vorbea deci aşa evreilor, din cauza necredinţei lor; acum el vă vorbeşte vouă, ucenicilor, ca să vă pregătească la necazurile care vă sînt păstrate.

„Poruncă nouă vă dau vouă: Să vă iubiţi unul altul. Precum v-am iubit Eu pe voi, aşa să vă iubiţi şi voi unul pe altul" (34). Cum era adevărat că ucenicii auzind aceste cuvinte şi lucruri, vor fi cuprinşi de teamă şi de groază, aşa ca nişte oameni cu totul părăsiţi, Învăţătorul lor îi mîngîie, şi pentru a-i face mai siguri şi a-i întări, el plantează în inima lor rădăcina tuturor felurilor de virtuţi, adică iubirea; ca şi cum ar zice: fiindcă eu plec, voi sînteţi trişti şi abătuţi; dar dacă vă iubiţi unii pe alţii veţi fi mai tari şi mai curajoşi. Pentru ce nu le-a zis cu aceste cuvinte? Fiindcă felul în care le-a zis era mult mai folositor şi mult mai avantajos.

„Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sînteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste unii faţă de alţii" (35). Prin aceste cuvinte Iisus Hristos le arată că întărindu-i în iubire, şi însemnaţi cu acest semn, nimic nu-i va putea risipi pe cei ce s-au unit în acest fel. Apoi, Mîntuitorul le-a făcut această prezicere după ce trădătorul a ieşit şi s-a despărţit de ei. Dar pentru ce numeşte el nouă, o poruncă din legea veche? Aceasta, fiindcă a făcut-o nouă prin felul în care a răspîndit-o el; întrucît zicînd: „Dacă veţi avea dragoste unii faţă de alţii", a adăugat: „Precum v-am iubit Eu". Eu nu mi-am achitat o datorie, eu nu v-am iubit ca răsplată pentru meritele voastre din trecut, ci am început eu primul să vă iubesc, zice el, şi să vă fac bine; astfel trebuie ca voi, la fel, să faceţi bine prietenilor voştri, chiar fără a avea faţă de ei o obligaţie imediată. Şi fără a vorbi de minuni a căror putere trebuie să le dea el să le facă, el îi deosebeşte prin iubire. Pentru ce? Fiindcă aceia face, aceia caracterizează caracterul sfinţilor; fiindcă iubirea este temelia oricărei virtuţi. Fiindcă mai întîi prin iubire ne cîştigăm noi mîntuirea noastră. Aşa, zice Iisus Hristos sînteţi ucenicii mei şi toţi vă vor lăuda dacă vor vedea că imitaţi iubirea mea.

Ce oare? Nu sînt minunile cele care fac să se cunoască ucenicii lui Iisus Hristos? Nicidecum. „Căci mulţi vor zice: Doamne oare nu am alungat noi demoni în numele Tău?" (Mt. 7,22). Şi iarăşi: Ucenicii fiind în bucurie fiindcă diavolii li se supuneau poruncii lor, Iisus le-a zis: „Nu vă bucuraţi că diavolii vi se supun, ci bucuraţi-vă pentru aceia fiindcă numele voastre sînt scrise în ceruri" (Lc. 10,20). Dacă minunile au convertit lumea, aceasta s-a întîmplat fiindcă preexista iubirea; fără iubire nu ar fi avut loc minuni.

Aceasta este iubirea, unirea tuturor inimilor care i-a făcut pe ucenici virtuoşi. Dacă ar fi fost dezbinare printre ucenici totul ar fi fost pierdut. Şi Mîntuitorul n-a zis aceia numai pentru ucenicii săi, ci şi pentru toţi cei ce vor crede în el apoi, căci azi nimic nu scandalizează aşa de mult neamurile ca a vedea că nu mai este iubire printre noi; dar, veţi zice voi, ei ne reproşează că nu se mai fac minuni. Este adevărat, dar nu aşa de mult.

În ce au făcut arătată apostolii iubirea lor? Nu vedeţi că Petru şi Ioan nu se despart niciodată atunci cînd merg la templu? Nu vedeţi cîtă iubire avea Pavel pentru fraţii lui? şi vă mai îndoiţi încă? Dacă apostolii au fost împodobiţi cu alte virtuţi, ei au posedat cu atît mai mult, pe aceia care este izvorul tuturor bunurilor; căci iubirea creşte în sufletul care este plin de virtute, ea seacă şi piere în acela în care stăpîneşte nedreptatea. „Atunci cînd va prisosi nedreptatea zice Iisus Hristos, iubirea multora se va răci" (Mt. 24,12). Sigur neamurile nu sînt aşa de mult cîştigate prin minuni ca prin viaţa pe care o ducem noi, şi nimic nu desăvîrşeşte viaţa ca iubirea. Ei i-au numit adesea înşelători pe cei ce făceau minuni; dar n-au putere asupra unei vieţi curate şi sfinte. Înainte ca propovăduirea evangheliei să fi făcut prea mari progrese, cu dreptate se admirau minunile, dar acum viaţa trebuie să ne facă minunaţi. Nimic nu atinge şi convinge aşa de mult neamurile ca virtutea; nimic în sfîrşit nu le este un aşa de mare motiv de sminteală ca răutatea, şi aceia se acceptă.

Atunci cînd un păgîn vede un lacom, pe răpitorul bunului altuia că propovăduieşte virtutea contrară acestui viciu şi învaţă ceia ce el nu practică, atunci cînd vede că celui căruia legea îi porunceşte să-i iubească pe vrăjmaşii lui se dezlănţuie împotriva concetăţenilor lui ca o fiară sălbatică, el spune că învăţăturile noastre sînt nişte poveşti şi fabule. Cînd vede că la apropierea morţii un creştin este cuprins de frică şi de teamă, cum va primi el dogma nemuririi? Cînd va vedea printre noi oameni ambiţioşi sau stăpîniţi de alte păcate, el va rămîne şi mai tare în sentimentul lui şi nu va avea decît dispreţ pentru religia noastră, căci noi sîntem pricina că ei stăruiesc în greşeala lor. De multă vreme ei n-au decît dispreţ pentru dogmele lor şi o egală admiraţie pentru ale noastre; dar azi viaţa noastră şi moravurile noastre îi resping şi-i fac să fugă. În sfîrşit, este uşor de filozofat în cuvinte, şi mulţi dintre ei au filozofat aşa; dar ei cer ceva lucru mai mult, ei cer practicarea. Căci dacă li se zice: Vă amintiţi voi de cei vechi ai noştri, ei nu vreau să urce aşa de sus ci ne privesc pe noi şi cercetează ceia ce sîntem noi acum: arătaţi-ne nouă zic ei, arătaţi-ne nouă credinţa voastră din faptele voastre. Şi aceasta noi nu o vom şti face. Dimpotrivă ei ne văd porniţi împotriva fratelui nostru, şi tratîndu-l mai crud decît fac fiarele sălbatice şi ne numesc ruşinea lumii.

Iată ce aleg neamurile pentru a se apăra să vină printre noi. Aşa deci noi vom purta pedeapsa vom fi pedepsiţi nu numai că am făcut răul, ci şi fiindcă sîntem pricină că numele lui Dumnezeu este hulit. Pînă cînd vom fi noi împătimiţi pentru bogăţii, pentru plăceri? pînă cînd ne vom da noi la alte patimi? Să punem capăt acestor dezordini, este vremea deja. Ascultaţi ce zice profetul despre oarecare nebuni. „Să mîncăm şi să bem căci mîine vom

muri" (Is. 23,13). Cu adevărat noi nu putem zice acelea despre cei ce trăiesc astăzi, căci cîţiva mănîncă bunurile tuturor celorlalţi, cum le reproşează acelaşi profet, zicînd: „Oare numai voi singuri veţi locui pe pămînt?" (Is. 5,8). Pentru aceasta eu mă tem să nu vi se întîmple un rău prea mare, şi ca să nu ne atragem cea mai grozavă răzbunare a lui Dumnezeu. Să ne ferească Dumnezeu!" Să ne întoarcem deci la tot felul de virtuţi, pentru a dobîndi bunurile viitoare, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă se cuvine Tatălui şi Duhului Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 73

„Simon Petru a zis: Doamne, unde Te duci? Răspuns-a Iisus: Unde Mă duc Eu, tu nu poţi veni acum după Mine, dar mai tîrziu vei veni" (Cap.13, Vers.36- Cap.14, Vers.7).

1. Vioiciunea şi rîvna sfîntului Petru. Iubirea nu este nimic fără har. Prezicerea căderii sfîntului Petru. Sfîntul Petru capul şi cel mai mare în ceata apostolilor.

2. Iisus Hristos pentru a nu-i întrista şi mai mult pe ucenici le ascundea multe lucruri. Iisus Hristos arată odată mai mult că el este egal cu Tatăl său,vedenia se ia drept cunoaştere.

3. Să avem grijă să ne spălăm toate petele sufletului; mai întîi le spală botezul, apoi multe alte mijloace. Primul este milostenia. Calitatea pe care trebuie s-o aibă ca să fie bună, dreaptă şi folositoare. A-i aduce lui Dumnezeu jertfă din răpirile sale, înseamnă a-i aduce lui un păcat, înseamnă a întina Altarul şi sufletele sfinţilor. Altarul de piatră. Cea mai mică răpire strică toate bogăţiile. Se fac cu mare grijă lucrurile mici şi se neglijează cele mari. Îşi spală mîinile intrînd în Biserică. Este indiferent dacă te rogi fără să-ţi fi spălat mîinile. A face milostenie din răpiri, este un păcat. Este mai bine să nu facem milostenie de loc decît s-o facem din furturile noastre,din răpirile noastre.

1. Iubirea este un bine mare: este oare un lucru mai nestăpînit ca şi focul, care se ridică chiar pînă la cer, şi a cărui furie nimic nu poate s-o oprească. Petru, acest om vioi şi înfocat, auzindu-l zicînd pe Învăţătorul lui: „Tu nu poţi veni acum unde Mă duc Eu", ce răspunde el? „Doamne, unde Te duci?" El n-o spune pe atîta pentru dorinţa de a fi învăţat pe cît din dorinţa de a-l urma. El nu îndrăzneşte să zică: „Eu merg, eu te urmez, ci zice: „Unde Te duci?" Iisus Hristos nu răspunde de loc la aceste cuvinte ale lui, ci numai gîndului lui, cum o face să se cunoască răspunsul lui. Şi ce-i răspunde? „Tu nu poţi veni acum după Mine". La aceste cuvinte nu vedeţi că Petru voia să-l urmeze pe Învăţătorul lui, şi chiar pentru aceia l-a întrebat unde merge? Şi, lucru uimitor, acest răspuns: „Dar mai tîrziu vei veni", nu-i ajunge ca să-l reţină, nici pentru a mustra violenţa dorinţei lui, atîta vreme cît el aude că mai are nădejde, ci se lasă dus pînă la a zice: „Doamne, de ce

nu pot să urmez Ție acum? Viața mea voi pune-o pentru Tine" (37). Cum nu se temea că va fi trădătorul, şi cum era privit ca unul bun şi ucenic credincios, el întreabă în sfîrşit cu îndrăzneală şi cu încredere atunci cînd toți ceilalți păstrează tăcerea.

Vai! Ce spui Petre? Învățătorul tău îți zice: „Tu nu poți" şi tu răspunzi: Eu pot! Tu ai învățat deja că iubirea ta nu este nimic fără harul de sus. Şi prin aceia se vede că spre folosul lui Petru a permis Mîntuitorul căderea lui. Petru zicînd cu prea multă încredere şi îndrăzneală: „Te voi urma", Iisus a vrut să-l învețe făcîndu-l să-şi cunoască propria slăbiciune. Ori, cum el stăruia în siguranța lui, Iisus Hristos cu adevărat, nu l-a dus, nu l-a pus să-l tăgăduiască, ci l-a părăsit ca el să-şi cunoască propria slăbiciune.

Iisus îi prezice că el va fi dat la moarte. Petru răspunde: „Milostiv fie Ție Doamne să nu Ți se întîmple Ție acestea" (Mt. 26,22); el a fost mustrat, şi nu s-a corectat; Iisus voind să-i spele picioarele, el i s-a opus şi zice: „Tu nu-mi vei spăla niciodată picioarele mele" (Ioan 13,8). Şi iarăşi, Învățătorul îi zice: „Tu nu poți veni acum după Mine" şi el răspunde: „Chiar cînd toți se vor lepăda de Tine eu nu mă voi lepăda niciodată". Cum era deci vizibil că Petru cădea în învîrtoşare şi nu căuta decît să contrazică, Învățătorul lui îl face atent să nu se mai împotrivească nici să discute despre ceia ce vrea el. Sfîntul Luca ne arată aceste lucruri, arătînd că Iisus Hristos a zis: „Eu m-am rugat pentru voi ca să nu piară credința voastră" (Lc. 22,32); adică, voi să nu pieriți cu totul şi pînă în sfîrşit. Mîntuitorul ne învață deasemenea că trebuie să practicăm smerenia în toate lucrurile, şi ne face să cunoaştem că natura omenească nu este nimic prin ea însăşi „că ea nu este în sine decît slăbiciune şi neputință". Cum Petru era gata întotdeauna să discute, lăsîndu-se împins de furia iubirii lui, Iisus Hristos îl face atent să se corecteze, de teamă ca apoi, atunci cînd va primi conducerea întregii lumi, el să nu cadă în aceiaşi greşală; şi permite căderea lui, ca să se cunoască bine pe sine însuşi prin amintirea a ceia ce i s-a întîmplat.

Dar priviți cît este de mare această cădere: Petru nu s-a lepădat odată sau de două ori de Învățătorul lui, ci s-a uitat şi s-a lepădat de trei ori în puțină vreme, ca să cunoască faptul că el nu l-a iubit pe atîta pe Învățătorul său pe cît l-a iubit Învățătorul pe el. Şi cu toate acestea, chiar aceluia care a căzut aşa de tare, Iisus îi zice încă: „Mă iubeşti tu mai mult decît aceştia?" (Ioan 21,15). Deci nu fiindcă a fost rece de aceia a căzut Petru, ci pentru că a fost lipsit de ajutorul de sus: Iisus primeşte iubirea lui, dar spiritul de contradicție care se naşte din această iubire, el îl taie şi-l aruncă: Petre, dacă mă iubeai, tu trebuia să te supui şi să-l asculți pe cel pe care-l iubeai.

Iisus Hristos ți-a zis; şi ție şi la cei ce sînt cu tine: „Tu nu poți veni acum", pentru ce te mai împotriveşti? Ce! Voi nu vă gîndiți ce este aceia o lepădare de Dumnezeu? Vai bine! pentru că aceia nu vă ajunge pentru a vă convinge că ceia ce spun eu s-ar fi întîmplat o veți învăța prin renunțarea voastră, care vi s-a părut la început de necrezut. Unul din aceste lucruri vă era necunoscut: celălalt, voi aveți despre el o cunoaştere în adîncul sufletului vostru: cu toate acestea vedeți realizîndu-se acela la care nu vă aşteptați.

„Viața mea voi pune-o pentru Tine" (36). Cum Petru l-a auzit zicînd pe Învățătorul că nimeni nu poate să arate o iubire mai mare ca dîndu-şi viața sa (Ioan 15,13) imediat acest om plin de foc, a cărui iubire este nesățioasă, este cuprins de acest cuvînt şi crede că poate să-l împlinească şi să ajungă la ceia ce este mai înalt. Dar Iisus Hristos, pentru a-i arăta că nu-i aparține decît lui singur să promită fără greşeală o asemenea jertfă, îi spune: „Adevărat, adevărat zic ție că nu va cînta cocoşul, pînă ce nu te vei lepăda de Mine de trei ori" (38); adică, imediat, în acelaşi ceas. Era foarte tîrziu noaptea cînd a zis Iisus aceste lucruri, şi deja au trecut prima strajă şi a doua.

„Să nu se tulbure inima voastră" (Cap. 14,1). Iisus Hristos o spune, fiindcă se putea vedea cum că cuvintele lui i-a tulburat pe ucenicii săi. Dacă, capul care era aşa de rîvnitor şi aşa de plin de zel, a auzit făcîndu-i-se această prezicere, că el se va lepăda de Învățătorul său înainte să cînte cocoşul de trei ori, trebuie să credem că ucenicii erau foarte necăjiți, şi într-o tristețe capabilă să despice chiar inimile de diamant. Cum deci gîndul la aceste lucruri nu putea să nu-i tulbure pe ucenici, şi să-i arunce în groază, Învățătorul lor îi mîngîie zicîndu-le: „Să nu se tulbure inima voastră": începînd să arate prin aceia virtutea şi puterea divinității sale; pentru că el cunoaşte ceia ce au ei în inimă, şi le descoperă public.

„Credeți în Dumnezeu, şi în Mine credeți" (1); adică, toate necazurile voastre vor trece: căci, a crede în mine şi în Tatăl Meu, este un lucru mai puternic decît orice necaz, şi această credință nu vă va lăsa să cădeți sub povară. Mîntuitorul adaugă apoi: „În casa Tatălui meu multe locaşuri sînt" (2), Cum el l-a mîngîiat pe Petru în întristarea lui, zicîndu-i: „Dar mai tîrziu vei veni", el îi mîngîie la fel pe ceilalți ucenici ai săi dîndu-le aceiaşi nădejde. Căci, de teamă ca ei să nu creadă că făgăduința pe care le-o face el, nu-l priveşte decît pe Petru singur, el zice: „În casa Tatălui Meu multe locaşuri sînt". Iar de nu, v-aş fi spus. Mă duc să vă pregătesc loc" (2). Şi este ca şi cum le-ar zice: voi veți fi primiți în aceiaşi casă cu Tatăl. Acolo este un număr destul de mare de locaşuri şi nu se poate spune că acolo ar fi nevoie de pregătiri. Şi iarăşi, cum Iisus a zis: „Voi nu puteți veni acum" de teamă ca să nu se gîndească, că ei erau excluşi din această casă, el adaugă: „Ca, unde sînt Eu, să fiți şi voi" (3). Eu am, zice el, o aşa de mare grijă de locaşurile voastre, că eu deja le-aş fi pregătit dacă ele nu erau pregătite mai de demult: prin aceia dumnezeiescul Mîntuitor îi face să cunoască aceia că ei trebuie să aibă o încredere foarte mare în el.

2. Apoi, ca aceste cuvinte ale lui să nu le pară o linguşire, şi ca ei să creadă că lucrul este real aşa cum zice el, adaugă: „Şi unde Mă duc Eu ştiți şi cunoaşteți şi calea" (4). Nu vedeți fraților, în ce fel le arată Iisus Hristos că el n-a zis aceste cuvinte în zadar şi cu îndrăzneală? Aceste cuvinte: „Voi ştiți unde Mă duc Eu" Iisus le-a spus, fiindcă vedea că ei au o dorință destul de mare ca să ştie unde merge el. În sfîrşit, Petru nu l-a întrebat de loc „unde merge" pentru a învăța, ci pentru a-l urma. Şi cum a fost mustrat, cum Iisus Hristos a arătat posibil ceia ce părea imposibil: şi la fel imposibilitatea aparentă insuflîndu-le ucenicilor dorința de a şti unde merge

el, Iisus le-a zis: „Şi cunoaşteţi şi calea". Căci precum în clipa cînd i-a zis lui Petru: „Te vei lepăda de Mine" fără ca nimeni să fi zis un cuvînt, fiindcă el pătrunde şi vede ceia ce se petrece în adîncul inimilor, el adaugă: „Nu vă tulburaţi"; la fel zicînd aici: „Voi cunoaşteţi", el a arătat şi a descoperit dorinţa inimii lor, şi le dă ocazia să-l întrebe. Dar această întrebare: „Unde Te duci?" Petru a făcut-o dintr-o iubire violentă, şi Toma, dimpotrivă, zice de frică: „Doamne, nu ştim unde Te duci: şi cum putem şti calea?" (5) Noi nu cunoaştem acest loc, zice el, şi „cum putem şti calea"?

Remarcaţi, fraţii mei, cu ce respect îi vorbeşte Toma Învăţătorului său. El n-a zis: Fă-ne cunoscut acest loc, ci „nu ştim unde Te duci"; căci aceia o doreau ei de multă vreme s-o afle. Dacă evreii, atunci cînd îl auzeau pe Iisus vorbind aşa, erau îngrijoraţi de locul unde merge, chiar cînd doreau să se scape de el, cu cît mai mult cei ce nu doreau să se despartă de el trebuiau să dorească să înveţe aceasta? Dar cu toate că respectul pe care-l au pentru el îi reţine, totuşi neliniştea şi iubirea lor îi împinge, şi ei îi pun această întrebare. Ce le răspunde Iisus Hristos? „Eu sînt calea, adevărul şi viaţa. Nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine" (6). Pentru ce deci, Petru întrebîndu-l pe Învăţătorul lui unde merge, nu i-a răspuns Iisus imediat: Eu mă duc la Tatăl meu; tu nu poţi veni acum? pentru ce face un aşa de lung circuit de cuvinte, pentru ce atîtea întrebări şi atîtea răspunsuri? Se înţelege că el nu le-a descoperit adevărul evreilor; dar ucenicilor lui de ce nu l-a arătat? El le-a spus ucenicilor săi şi evreilor, că el a ieşit de la Dumnezeu, şi că se întoarce la Dumnezeu (Ioan 13,3; 16,27). Şi acum el o spune mai clar ca şi înainte. Într-adevăr, evreilor el nu li s-a explicat aşa de clar. Dacă el ar fi zis: voi nu puteţi veni la Tatăl meu, ei ar fi crezut că o spune din vanitate şi din mîndrie. Dar, vorbindu-le într-un fel mai ascuns, el îi ţine în îndoială.

Dar, veţi zice voi, pentru ce le-a răspuns el la fel ucenicilor săi şi lui Petru? Cum cunoştea sufletul lui viol şi nestăpînit, şi că era totdeauna gata să constrîngă şi să întrebe, el i-a dat un răspuns ascuns pentru a-l opri şi pentru a înlătura întrebările lui. Dar întunecimea cuvintelor lui producînd efectul pe care-l dorea, el îi descoperea din nou şi mult mai clar ceia ce dorea, căci răspunzînd: „Nimeni nu poate veni unde Mă duc Eu" adaugă „În casa Tatălui Meu multe locaşuri sînt". Şi încă: „Nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine". Iisus Hristos nu voia să le descopere ucenicilor săi de la început aceste lucruri, pentru a nu-i arunca într-o tristeţe şi mai mare. Dar după ce i-a mîngîiat, el le arată lor. Căci a micşorat mult tristeţea lor prin mustrarea pe care i-a făcut-o lui Petru; şi teama pe care o aveau ei să nu li se întîmple la fel îi făcea atunci mai reţinuţi şi mai atenţi.

„Eu sînt calea". Este explicarea frazei: „Nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine"; şi aceste cuvinte: „Eu sînt adevărul şi viaţa" arată că tot ce a prezis el se va întîmpla fără îndoială. Dacă eu sînt adevărul, nu va ieşi nici o minciună din gura mea; dacă eu sînt viaţa, chiar nici moartea nu vă va putea împiedica să intraţi în casa Tatălui meu. Dar mai mult, „dacă Eu sînt calea", voi nu mai aveţi nevoie de conducător; dacă eu sînt adevărul, eu nu zic nimic fals; dacă eu sînt viaţa, chiar cînd veţi muri, voi veţi avea bunurile pe care vi le făgăduiesc eu. Ceia ce zicea Iisus despre cale, ucenicii au

înțeles-o și au mărturisit-o; dar celelalte lucruri, ei nu le înțelegeau de loc; deși ei nu-i cereau lui explicația, și cu toate acestea ei au primit destulă mîngîiere din înțelegerea acestui cuvînt: „Eu sînt calea". Apoi fiindcă este în puterea mea să duc la Tatăl, în mod sigur voi veți veni la el; căci nu este altă cale care poate să vă ducă la el. Iisus Hristos zicînd mai înainte: „Nimeni nu poate veni la Mine, dacă nu-l va atrage Tatăl Meu" (Ioan 6,44); și încă, „Și Eu, cînd voi fi înălțat de pe pămînt, îi voi trage pe toți la Mine" (Ioan 12,32); și acum „Nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine"; el arată că este egal cu Tatăl.

Cum deci Iisus Hristos după ce a zis: „Și unde Mă duc Eu voi știți, și cunoașteți și calea" mai adaugă: „Dacă M-ați fi cunoscut pe Mine și pe Tatăl Meu L-ați fi cunoscut; dar de acum îl cunoașteți și l-ați și văzut" (7)? În aceste cuvinte Mîntuitorul nu se contrazice: ucenicii îl cunoșteau dar nu așa cum trebuiau să-l cunoască. Ei îl cunoșteau pe Dumnezeu, dar nu-l cunoșteau încă pe Tatăl. Ei nu l-au cunoscut decît apoi, atunci cînd coborînd Duhul Sfînt peste ei, le-a dat toată cunoașterea. Apoi iată ce vrea să zică Iisus Hristos: Dacă voi ați cunoaște esența și demnitatea mea, a-ți cunoaște și pe cea a Tatălui meu. „Acum îl cunoașteți și L-ați și văzut"; adică: „voi l-ați văzut" voi îl vedeți prin mine, văzîndu-mă pe mine.

Iisus Hristos numește aici vedere cunoașterea interioară și duhovnicească a sufletului, căci ceia ce se vede „în mod exterior", noi putem să le vedem în același timp și să nu le cunoaștem, dar ceia ce se cunoaște, noi nu putem să le cunoaștem și să nu știm ceia ce sînt ele. Pentru aceasta zice Mîntuitorul: „Îl cunoașteți", precum, zice el, el a fost văzut de îngeri chiar; dar nimeni n-a văzut propria lui substanță, și cu toate acestea Iisus Hristos zice că ucenicii săi au văzut-o: ascultați, după măsura cu care puteau ei înțelege. El a vorbit așa pentru a vă învăța că cel ce l-a văzut, cunoaște la fel pe Tatăl. Într-un cuvînt, ucenicii îl vedeau. nu cu adevărat în substanța lui simplă și curată, ci îmbrăcat în trup. Altădată numește Iisus Hristos vederea cunoaștere, ca atunci cînd zice: „Fericiți cei cu inima curată, că aceia vor vedea pe Dumnezeu" (Mt. 5,8). Ori, Mîntuitorul numește curați, nu numai pe cei ce se abțin de la desfrînare ci pe cei ce se abțin de la orice fel de păcat, fiindcă orice păcat întină sufletul.

3. Să facem tot ce putem ca să ne spălăm întinăciunea noastră. Mai întîi botezul o șterge, apoi, multe mijloace diferite. Dumnezeu, care este milă și bunătatea chiar, ne-a deschis destule căi pentru ca să ne curățim. Milostenia este prima. „Credința și mila șterg păcatele" (Ecl. 4,33); eu zic milostenia care nu este făcută dintr-un bun rău cîștigat, căci aceia nu este milostenie, ci o neomenie și o cruzime. În sfîrșit, ce se poate cîștiga dezbrăcîndu-l pe unul și îmbrăcîndu-l pe altul? Trebuie să începem prin milă și aceia din neomenie. Chiar cînd vom da tot bunul altuia, nu vom cîștiga nici un rod. Zaheu ne învață, el zice că îmblînzește mînia lui Dumnezeu restituind împătrit tot bunul ce l-a luat. (Lc. 19,8). Dar noi, comitem mii de răpiri, credem, că prin ceva milostenie potolim mînia lui Dumnezeu și nu vedem că o pornim mai mult.

Spuneți-mi, vă rog, luînd într-un car un asin mort şi putrezit, voi l-ați duce la altar pentru a-l aduce jertfă, oare nu vă va ucide cu pietre lumea întreagă ca pe un necredincios şi un stricător de cele sfinte? Ei bine! dacă eu dovedesc că o jertfă făcută dintr-un bun furat este mai netrebnică, ce iertare vom avea noi? Să presupunem o bijuterie, o mobilă stricată: nu este mai mizerabil ca acest asin mort? Vreți să vedem cît de mare este infecția păcatului? Ascultați ceia ce zice profetul: „Umplutu-s-au rănile mele de stricăciune şi de putreziciune" (Ps. 28,5). Pentru voi, voi îl rugați pe Dumnezeu cu buzele ca să uite păcatele voastre, şi prin furturile voastre şi prin răpirile voastre faceți ca el să şi le amintească totdeauna, punînd păcatul vostru pe altar, fiindcă ceia ce se oferă lui Dumnezeu este din păcat.

Dar acesta nu este singurul păcat pe care-l faceți voi; ceia ce este mai rău, este că voi întinați sufletele sfinților, voi necinstiți moaştele sfinților care sînt puse în sfîntul Altar. Altarul este de piatră, şi este sfințit; sufletele sfinților îl poartă în continuu pe Iisus Hristos, şi voi nu vă temeți să aduceți jertfe atît de necurate? Nicidecum, veți zice voi; aceasta nu din acela aur o ofer eu, ci din altul. Scuză absurdă şi ridicolă. Vai! nu ştiți că dacă o bucățică de nedreptate cade pe o masă de argint o strică cu totul? Precum dacă se aruncă în fîntînă, un hoit unde este apă curată, se strică toată apa; la fel dacă, în bogății, se amestecă răpiri, această răpire le strică cu totul.

Ce oare? noi ne spălăm mîinile intrînd în Biserică, şi nu ne curățim inima noastră? Oare mîinile sînt acestea care vorbesc, care pronunță cîntările şi laudele? căci inima spune aceste cuvinte sfinte, pe ea o priveşte Dumnezeu: dacă ea este întinată, curăția trupului nu foloseşte la nimic. Ce rod, ce folos vom scoate noi spălîndu-ne mîinile trupului, dacă noi lăsăm în necurăție mîinile sufletului? Iată ce este uimitor, şi la ce trebuie să fiți atenți: iată ce răstoarnă totul, şi pune totul în dezordine; aceasta este că noi ataşîndu-ne să facem cu grijă lucrurile mici, le neglijăm pe cele mari. A se ruga fără a avea mîinile spălate, sigur aceia este indiferent: dar a se ruga fără a avea curățită conştiința sa, este cel mai grozav din toate relele. Ascultați ceia ce zice profetul evreilor, care erau foarte îngrijorați să-şi spele acest fel de întinăciune trupească: „Curățați inima voastră de stricăciunea ei. Pînă cînd vor rămîne în voi gîndurile ostenelilor voastre?" (Ierem. 4,14). Să ne curățim aşa pe noi înşine, nu cu tină ci cu apă curată; prin milostenie, nu prin lăcomie. Începeți prin a vă abține de la orice răpire, şi atunci veți face milostenie. „Să ne întoarcem de la rău şi să facem binele" (Ps. 36,28). Rețineți-vă mîinile voastre departe de orice răpire, şi apoi întindeți-le, deschideți-le pentru a face milostenie. Dar dacă cu aceleaşi mîini cu care-i despuiem pe unii, noi îi îmbrăcăm pe alții, chiar cînd pentru aceia ne vom folosi de bunurile pe care le-am jefuit nu vom evita pentru aceia chinurile. Căci, din acest obicei materia luată pentru a se împroprietări devine materie a nedreptății.

Sigur este mai bine a nu face nici o operă de milostenie, decît s-o facem în acest fel. I-ar fi fost mai folositor lui Cain să nu jertfească nimic din tot. Ori, dacă, Cain, pentru că a oferit ceia ce avea de mai puțin preț, l-a jignit pe

Dumnezeu, cel ce face milostenie dînd bunul altuia, cum nu va porni el mînia lui? Eu v-am oprit, zice Domnul, să răpiți bunul altuia, şi voi vreți să mai cinstiți oferindu-mi răpirile voastre? Ce sentiment aveți despre mine? Credeți că asemenea jertfe îmi sînt plăcute? Domnul vă va zice: „Voi ați crezut, o oameni plini de nedreptate că voi fi asemenea vouă. Eu vă voi mustra aspru, şi voi pune păcatul vostru înaintea voastră" (Ps. 49,22). Dar ferească Dumnezeu ca să nu auziți niciunul un cuvînt aşa de grozav! facă cerul, ca după ce ați dat săracilor milostenii curate şi sfinte, purtînd în mîinile noastre candele de nuntă să intrăm în cămara de nuntă, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 74

„Filip i-a zis: Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl şi ne va fi deajuns. Iisus i-a zis: De atîta vreme sînt cu voi şi nu M-ai cunoscut Filipe? Cel ce M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl, şi cum zici tu: Arată-ne pe Tatăl?" (Cap.14, Vers.8- Vers.14)

1. Iisus Hristos proclamă consubstanțialitatea sa cu Tatăl.
2. Autoritatea şi puterea lui Iisus Hristos.
3. A-l urma pe Iisus Hristos şi a duce crucea sa. Jertfa Legii noi este mult mai minunată decît jertfa legii vechi. Jertfa creştinului; în ce constă.

Patimile şi dorințele rele întunecă cuvîntul divin. Nu iubirea bogățiilor este tiranul nostru, ci laşitatea noastră. Multă vreme a trecut fără a se cunoaşte aurul şi argintul, de unde se naşte iubirea de argint în noi. Diferite dorințe: naturale, necesare, în plus. A omite să facem ceea ce este uşor, înseamnă a-şi lua orice scuză. A nu face cît de cît ceva milostenii mici, înseamnă a se face fără scuză.

1. Profetul le zicea evreilor: „Voi ați luat chip de desfrînată, v-ați făcut fără de ruşine față de toți" (Ierem. 3,3). Cum se vede aceste cuvinte se aplică cu dreptate, nu numai oraşului Ierusalim, ci la toți cei ce se opun cu neruşinare adevărului. Căci Filip zicîndu-i lui Iisus Hristos: „Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl" Iisus Hristos i-a răspuns lui: „De atîta vreme sunt cu voi şi nu M-ai cunoscut Filipe?" Şi totuşi sînt oameni care, după aceste cuvinte, îl mai despart încă pe Fiul de Tatăl. Dar, o ereticilor, ce unire mai strînsă şi mai mare puteți cere? Asupra acestui răspuns al Mîntuitorului, unii au căzut în erezia lui Sabelie. Dar să-i lăsăm pe sabelieni şi pe ceilalți eretici, ca fiind printr-o necredință disprețuită, cu totul opuşi adevărului, şi să ne ataşăm să cercetăm cu exactitate adevăratul sens al acestor cuvinte.

„De atîta vreme sînt cu voi şi nu M-ai cunoscut Filipe?" Ce? Oare tu eşti Tatăl pe care-l caut eu să-l cunosc? Nu, răspunde Iisus Hristos. Pentru aceasta el n-a zis: Tu nu l-ai cunoscut, ci „tu nu M-ai cunoscut". Prin aceia el arată în mod unic că Fiul nu este alt lucru decît ceia ce este Tatăl, rămînînd cu toate acestea el însuşi totdeauna Fiul.

Ce l-a îndemnat pe Filip să pună această întrebare? Acest cuvînt al Învățătorului lui: „Dacă M-ați fi cunoscut pe Mine şi pe Tatăl Meu L-ați fi cunoscut" (Ioan 14,7); aşa le-a zis Iisus Hristos adesea acelaşi lucru evreilor. Cum deci Petru, evreii, aşa şi Toma, întrebîndu-l adesea pe Iisus cine era Tatăl său, nici unii, nici alții nu au fost învățați mai bine, şi ei au rămas toți în necunoaştere: Filip, care nu vrea să apară nepotrivit, unindu-se cu evreii pentru a pune aceiaşi întrebare, zice: „Arată-ne nouă pe Tatăl" ci el şi adaugă „şi ne va fi deajuns": Doamne noi nu te întrebăm nimic mai mult. Iisus Hristos a zis: „Dacă M-ați fi cunoscut pe Mine, L-ați fi cunoscut şi pe Tatăl Meu", şi el îl făcea cunoscut pe Tatăl său prin sine însuşi. Filip, dimpotrivă, schimbă această ordine, zicînd: Arată-ne nouă pe Tatăl tău, ca şi cum el l-ar fi cunoscut cu desăvîrşire pe Iisus Hristos. Dar Mîntuitorul nu se supune la întrebarea lui punîndu-l pe drum, el îl face să înțeleagă că prin el însuşi se poate cunoaşte Tatăl său. Filip voia să-l vadă pe Tatăl cu ochii trupului, poate fiindcă a auzit că profeții l-au văzut pe Dumnezeu. Dar, Filipe din îngăduință vorbeşte aşa Scriptura. La fel Iisus Hristos zicea: „Pe Dumnezeu nimeni nu l-a văzut vreodată" (Ioan 1,18); şi iarăşi: „Deci oricine a auzit şi a învățat de la Tatăl vine la Mine" (Ioan 6,45). Şi în Vechiul Testament este scris: „Nimeni nu va vedea fața Mea şi să nu moară" (Ieş. 33,20).

Ce răspunde deci Iisus Hristos? El îi face această mustrare: „De atîta vreme sînt cu voi şi nu M-ai cunoscut Filipe?". Mîntuitorul n-a zis: Tu nu m-ai văzut, ci „tu nu M-ai cunoscut?" Dar oare pe tine caut eu să te cunosc? Pe Tatăl tău caut eu acum să-l văd: şi tu-mi răspunzi: Tu nu m-ai cunoscut; ce raport este între acest răspuns şi întrebarea pe care o pune Filip? este unul foarte mare. Cum Fiul este acelaşi lucru cu Tatăl, totuşi rămînînd Fiul, pe bună dreptate îl arată şi face să se cunoască Tatăl în el însuşi. Şi apoi el deosebeşte şi separă persoanele, zicînd: „Cel ce Mă vede pe Mine vede pe Tatăl Meu", de teamă ca să nu zică cineva că Tatăl şi Fiul erau aceiaşi. Dacă Tatăl era acelaşi cu Fiul, Fiul nu ar fi zis: „Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Tatăl Meu".

Dar pentru ce nu i-a răspuns Iisus Hristos lui Filip: Tu ceri un lucru imposibil, şi care este mai presus de natura omenească: numai eu singur sînt care am puterea să-l văd pe Tatăl meu? Aceasta fiindcă acest apostol zice: „şi ne va fi deajuns" ca şi cum l-ar fi văzut el însuşi. Dar Iisus Hristos îl face să cunoască, că el se înşeală, şi că nu l-a văzut pe însuşi Fiul; căci, el l-ar fi văzut pe Tatăl, dacă l-ar fi putut vedea pe Fiul. Pentru aceasta zice: „Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Tatăl Meu". Oricine m-a văzut, îl va vedea la fel şi pe Tatăl meu; adică, nimeni nu poate să mă vadă nici pe mine, nici pe Tatăl meu. În sfîrşit, Filip căuta să vadă cu ochii săi: şi cum credea că l-a văzut pe Fiul, şi voia să-l vadă şi pe Tatăl, Iisus Hristos îl face să cunoască cum că el nu l-a văzut nici pe unul, nici pe altul. Căci dacă cineva pretinde că aici vederea trebuie să se înțeleagă despre cunoaştere, eu nu mă voi opune: căci cel ce mă cunoaşte, zice el, îl cunoaşte la fel pe Tatăl meu. Dar nu aceia zice Iisus Hristos: el vrea să arate consubstanțialitatea sa, şi zice: Cel care cunoaşte substanța mea, o cunoaşte la fel şi pe cea a Tatălui meu.

Ce înseamnă aceia? Nu ajunge a cunoaşte creatura pentru a-l cunoaşte pe Dumnezeu? Nu, nu este aşa: toţi oamenii cunosc creatura şi o văd, dar nu toţi oamenii îl cunosc pe Dumnezeu. Mai mult, să examinăm ceia ce voia să cunoască Filip: Era aceasta înţelepciunea Tatălui? era aceasta bunătatea lui? Nicidecum, ci el voia să cunoască ceia ce era Dumnezeu, voia să cunoască substanţa lui. Pentru aceia răspunde Iisus Hristos: „Cel ce Mă vede". Dar cel ce vede creatura, nu vede substanţa lui Dumnezeu. „Cel ce Mă vede pe Mine vede la fel pe Tatăl Meu", zice Iisus Hristos; ceia ce el n-ar fi zis, dacă ar fi fost de altă substanţă. Dar, pentru a mă folosi de un exemplu mai sensibil, eu zic: Cel ce n-a văzut niciodată aurul, nu poate să cunoască substanţa lui văzînd argintul; căci nu se cunoaşte o natură prin alta. Iată pentru ce l-a mustrat Iisus Hristos pe bună dreptate pe Filip prin aceste cuvinte: „De atîta vreme sînt cu voi" Ce! Eu am avut bunătatea de a vă învăţa o doctrină aşa de mare şi atît de sublimă, voi aţi văzut minunile pe care le-am făcut cu autoritate şi cu o putere absolută, aţi văzut tot ceia ce este propriu şi nu-i aparţine decît divinităţii, şi ceia ce Tatăl singur poate face, voi m-aţi văzut pe mine făcînd la fel: m-aţi văzut iertînd păcatele, descoperind şi arătînd ceia ce este mai ascuns în inimă, alungînd moartea, înviind morţii, voi m-aţi văzut creind ochi din pămînt", şi nu M-ai cunoscut?".

2. Dacă Iisus Hristos a zis: „Tu nu M-ai cunoscut" aceasta a făcut-o fiindcă era îmbrăcat în trup. Tu ai văzut pe Tatăl meu, nu cere mai mult: văzîndu-mă pe mine, l-ai văzut pe el. Dacă tu m-ai văzut, nu căuta în mod curios să-l cunoşti pe Tatăl meu; căci tu l-ai cunoscut în mine însumi.

„Nu crezi că Eu sînt în Tatăl şi că Tatăl este în Mine?" (10). Adică, eu sînt îmbrăcat în aceiaşi substanţă. „Cuvintele pe care vi le spun nu le spun de la Mine, ci Tatăl Care locuieşte în mine „face lucrurile Lui" (10). Nu vedeţi fraţilor, cît este de minunată şi de strălucită unirea care este între Tatăl şi Fiul? nu vedeţi dovada uneia şi aceleiaşi substanţe? „Ci Tatăl-Care locuieşte în Mine- face lucrurile Lui" pe care le fac eu. Cum deci Mîntuitorul, începînd dovada sa prin cuvintele sale, trece imediat la fapte? Căci ceia ce voia să dovedească, cerea ca el să spună: Tatăl spune cuvintele pe care le spun eu: aici el prezintă în acelaşi timp două lucruri, şi învăţătura şi minunile: sau încă, el face aşa, fiindcă în Dumnezeu cuvintele sînt fapte. Cum deci face Tatăl el însuşi faptele? În sfîrşit, Fiul zice în alt loc: „Dacă Eu nu fac lucrurile Tatălui Meu, nu Mă credeţi" (Ioan 10,37). Cum, zic eu, Iisus Hristos după ce a zis că el face faptele, zice aici că Tatăl le face? El o zice, pentru a arăta că nu este mijloc sau interval între Tatăl şi Fiul: şi este ca şi cum ar zice: Tatăl nu face un lucru şi eu să fac altul. Tatăl nu lucrează separat de mine, el nu face un alt lucru înafară de cel pe care-l fac eu: ceia ce face el o fac şi eu; ceia ce fac eu face şi el: Căci Noi sîntem acelaşi lucru. Căci este scris în altă parte că Tatăl lucrează la fel: „Tatăl Meu pînă acum lucrează; şi Eu lucrez" (Ioan 5,17). Acolo Iisus Hristos face să se vadă că între lucrurile Tatălui şi faptele Fiului, nu este nici o diferenţă; aici arată că Tatăl şi Fiul sînt unul şi acelaşi lucru.

Căci dacă aceste cuvinte arată ceva lucru mai de jos, nu vă miraţi. Mîntuitorul zicînd mai înainte: „Voi nu credeţi" el a vorbit apoi cu aceste cuvinte, pentru a vă face să cunoaşteţi că el n-a temperat cuvintele sale în acest fel, decît pentru ca să-i aducă pe ucenicii săi la credinţă. Iisus Hristos era în inima lor, el vedea tot ce se petrecea acolo. „Credeţi Mie că Eu sînt în Tatăl şi Tatăl în Mine, iar de nu credeţi-Mă pentru lucrurile acestea" (11). Sigur, zice Mîntuitorul trebuie, că auzind numindu-l pe Tatăl şi pe Fiul, voi nu veţi căuta nimic mai mult: trebuia să recunoască imediat că substanţa este egală şi aceiaşi. Căci dacă acesta nu este pentru voi o arătare suficientă a egalităţii de rang şi de consubstanţialitate, învăţaţi-o încă şi prin fapte, că substanţa şi vrednicia sînt egale. Şi dacă Iisus Hristos zicînd: „Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Tatăl Meu" a vrut să vorbească despre fapte, el n-ar fi adăugat apoi: „Credeţi-Mă pentru lucrurile acestea" pe care le fac eu. După care, voind să arate că, nu numai că el putea să facă aceste lucruri, ci mult mai multe şi mai mari, el se înalţă şi vorbeşte în mod hiperbolic. Căci nu zice: Eu pot să fac mult mai mari fapte, ci, ceia ce este mai minunat: Eu pot. zice el, să dau altora puterea să facă mult mai mari.

„Adevărat, adevărat zic vouă: Cel care crede în Mine va face şi el lucrurile pe care le fac Eu şi mai mari decît acestea va face, pentru că Eu Mă duc la Tatăl" (12). Adică, va fi al vostru să faceţi minuni căci eu plec, mă duc. Apoi, terminînd de explicat ceea ce cerea urmarea vorbirii sale, Mîntuitorul zice: „Şi orice veţi cere în numele Meu, aceia voi face, ca să fie slăvit Tatăl în Fiul" (13). Nu vedeţi, fraţii mei, că Fiul este încă acela ce face faptele? Eu voi face, zice el; şi el n-a zis: „Eu voi ruga pe Tatăl Meu"; ci: „Ca să fie slăvit Tatăl în Fiul". Şi deşi el a zis în altă parte: „Tatăl este cel care Mă slăveşte" (Ioan 8,54) dar aici zice: Fiul îl va slăvi pe Tatăl. Cum se va vedea că Fiul are puterea să facă fapte mari, Tatăl lui va fi slăvit.

Ce vreau să spună aceste cuvinte: „în numele Meu"? Ceea ce ziceau apostolii: „În numele lui Iisus Hristos scoală-te şi umblă" (Fap. 3,6). Căci toate minunile pe care le făceau apostolii, el însuşi le făcea. Şi „Mîna lui Dumnezeu era cu ei" (Fap. 11,21). „Eu voi face", zice el. Nu vedeţi autoritatea lui? Ceia ce fac alţii, este el însuşi care le face; şi ceia ce voia să facă el prin sine însuşi nu putea, dacă Tatăl nu-i dădea virtutea şi puterea? Cine va îndrăzni să susţină o asemenea absurditate? „Eu voi face": pentru ce n-o spune el decît după aceia? Aceasta, o face ca să întărească ceia ce a zis mai înainte, şi ca să facă să se cunoască cum că el a vorbit într-un asemenea limbaj prin îngăduinţă. „Eu Mă duc la Tatăl". Prin aceste cuvinte Iisus Hristos vrea să facă să înţeleagă ucenicii săi acestea: Eu nu voi muri, ci rămîn în toată vrednicia mea, şi eu sînt în cer. Apoi, Mîntuitorul zicea toate aceste lucruri apostolilor săi pentru a-i mîngîia. Cum era adevărat că, neavînd încă o cunoaştere deplină despre înviere, le venea în suflet destule idei triste şi necăjicioase, Învăţătorul le promite că ei vor avea puterea să le facă altora aceleaşi lucruri pe care le-a făcut el însuşi, că el va avea întotdeauna grijă de ei; el îi face să cunoască, că el rămîne totdeauna, şi nu numai că rămîne, ci încă şi aceia că el le va da lor semne simţite de o virtute şi de o putere mai mare.

3 Să-l urmăm deci pe Iisus Hristos şi să purtăm crucea lui. Încă azi cînd nu este nici o persecuţie, totuşi avem în faţă o altfel de moarte. „Faceţi să moară mădularele omului pămîntesc care este în voi" (Col. 3,5). Să ucidem dar pofta, mînia, invidia. Aceia este jertfa cea vie: este o jertfă care nu se reduce la cenuşă, care nu se risipeşte în fum, care n-are nevoie nici de lemne, nici de foc, nici de secure: focul şi securea le are în sine: şi Duhul Sfînt este acesta. Slujiţi-vă de această secure pentru a tăia, pentru a înlătura tot ceia ce este străin şi în plus în inima voastră, şi pentru a deschide urechile voastre care sînt astupate. Bolile sufletului, patimile şi dorinţele rele închid intrarea cuvîntului dumnezeiesc. Dorinţa bogăţiilor nu ne permite să auzim cuvîntul care ne îndeamnă să facem milostenie, invidia sufocă cuvîntul care ne îndeamnă la iubire; alte boli încă fac sufletul nostru laş şi mîndru. Să smulgem din inimile noastre dorinţele rele: este deajuns să vrei, şi totul se stinge.

În sfîrşit, să nu considerăm că iubirea bogăţiilor este un tiran: să nu imputăm această tiranie decît laşităţii noastre. Mulţi oameni zic că ei nu ştiu ceia ce este argintul. Această dorinţă nu ne este naturală; dorinţele naturale sînt născute cu noi de la început, şi multă vreme nu s-a ştiut ce este aurul şi argintul. De unde s-au produs în noi aceste dorinţe după bogăţii? Din slava deşartă şi din părerea noastră cea mare despre sine. Printre dorinţele care se află în om, unele sînt necesare, altele sînt naturale: şi sînt care nu sînt nici una, nici alta. Spre exemplu: sînt dorinţe care dacă nu sînt împlinite, fac să moară trupul, şi acelea sînt naturale şi necesare, ca dorinţa de a mînca, de a bea, de a dormi. Pofta trupului este naturală, dar nu este necesară: cei mai mulţi au stăpînit-o şi n-au murit. Iubirea bogăţiilor nu este nici naturală, nici necesară, ci în plus. Dacă vrem, noi vom înlătura jugul acestei tiranii.

Şi sigur, Iisus Hristos, vorbind despre feciorie, zice: „Cine poate înţelege să înţeleagă" (Mt. 19,12). Dar despre bogăţii nu vorbeşte la fel; şi ce zice el? „Oricine nu se leapădă de tot ce are nu poate să fie ucenicul Meu" (Lc. 14,33). Cu privire la ceia ce este uşor, Mîntuitorul se foloseşte de îndemn lăsînd totul la voinţă ceia ce întrece puterile celor mai mulţi. Pentru ce ne facem oare fără scuză? Cel ce este atacat de o boală puternică şi tare, nu va fi pedepsit aspru; dar cel ce nu este atins decît de o febră şi de o uşoară neputinţă, rămîne fără scuză. Ce-i vom răspunde noi lui Iisus Hristos cînd ne va întreba: „M-aţi văzut flămînd şi nu mi-aţi dat să mănînc"? (Mt. 25,42). Ce scuză vom avea noi? Vom motiva sărăcia noastră? Dar nu sîntem mai săraci decît această văduvă săracă din Evanghelie, care pentru că a dat doi dinari (Mc. 12,42) a întrecut lumea întreagă. Dumnezeu nu cere de la noi jertfe mari, nici milostenii mari; el nu măsoară decît bunăvoinţa noastră. În aceia străluceşte providenţa lui. Să admirăm deci această bunătate infinită a Domnului, şi să-i oferim lui ceia ce avem, ca în această viaţă şi în cealaltă să putem atrage asupra noastră marea sa milă, şi să obţinem bunurile pe care ni le-a făgăduit, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, în vecii vecilor! Amin.

OMILIA 75

„De Mă iubiți, păziți poruncile Mele. Şi Eu voi ruga pe Tatăl şi alt Mîntuitor vă va da, ca să rămînă cu voi în veac. Duhul Adevărului, pe Care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-l vede, nici nu-L cunoaşte; voi îl cunoaşteți, că rămîne la voi şi va fi în voi" **(Cap.14, Vers. 15,16,17, Vers.31).**

1. Dumnezeu vrea să fie iubit prin fapte. Împotriva sabelienilor şi a celor care neagă pe Duhul Sfînt. Pentru ce Iisus Hristos fiind de față, Duhul Sfînt n-a coborît.

2. Cît era de mare în apostoli puterea Duhului Sfînt.

3. Iisus Hristos îi întăreşte pe ucenicii săi.

4. „Tatăl este mai mare decît Mine": încă un cuvînt din îngăduință. În ce este mai mare Tatăl decît Fiul.

5. Cît de puternic este harul Duhului Sfînt, puternic şi eficace.

Descrierea efectelor pe care le produce el în suflet. Tot ceia ce este duhovnicesc procură mari bunuri: tot ceia ce este pămîntesc şi trupesc cauzează mari pierderi.- Omul poate să nu fie inferior îngerilor.- Naturile netrupeşti nu sînt de neînvins de viciu, s-au aflat îngeri mai răi decît oamenii şi fiarele. Trupul nu face virtutea imposibilă: mulțimea sfinților o dovedeşte. A se scuza pentru trup, este o scuză zadarnică.- Se poate lega trupul, dar libertatea nu ne poate fi luată.- Nu corpul este cel ce produce păcatul, ci laşitatea sufletului.- Viciile nu sînt naturale.- A supune carnea sufletului, este mijlocul de a dobîndi bunurile veşnice.

1. Trebuie fapte, şi nu cuvinte pompoase şi zadarnice: de acelea avem nevoie continuu. Îi este uşor fiecăruia să promită şi să zică: dar a face, nu este la fel. Pentru ce zic eu aceia? Aceasta fiindcă azi noi auzim spunîndu-se de mulți oameni, că ei se tem de Domnul şi-l iubesc şi vedem că dezmint cuvintele prin faptele lor. Ori, Dumnezeu vrea să fie iubit prin fapte. Pentru aceia le zicea el ucenicilor săi: „Dacă Mă iubiți păziți poruncile Mele". „Orice-Mi veți cere eu voi face": de teamă ca ucenicii săi să nu creadă că le ajungea să ceară, el adaugă: dacă mă iubiți, atunci eu voi face. Şi cum aceste cuvinte: „Mă duc la Tatăl Meu", i-a aruncat fără îndoială în tulburare, Iisus le zice aşa, nu înseamnă că mă iubiți tulburîndu-vă în acest fel: pentru a mă iubi, trebuie să fiți supuşi şi ascultători față de voința mea. Eu v-am dat poruncă să vă iubiți unii pe alții (Ioan 13,33); să faceți unii altora ceea ce vă fac eu vouă: iubirea voastră constă în a face toate lucrurile acestea, şi în a fi supuşi celui pe care-l iubiți.

„Şi Eu voi ruga pe Tatăl şi alt Mîngîietor vă va da". Acestea sînt cuvintele unui Învățător iubitor care binevoieşte să se smerească pentru a se acomoda la slăbiciunea ucenicilor săi. Cum era sigur că, necunoscîndu-l bine încă, ei vor dori şi vor căuta cu o rîvnă extremă însoțirea cu el,

vorbirea cu el, prezența lui trupească, și că vor fi nemîngîiați prin lipsa lui, el zice: „Eu voi ruga pe Tatăl Meu și alt Mîngîietor vă va da": adică, un altul, așa cum sînt eu însumi.

Ca sectarii lui Sabelius și cei ce neagă dumnezeirea Duhului Sfînt să fie plini de rușine auzind aceste cuvinte. Căci este admirabil și totodată minunat că, în aceste puține cuvinte, Iisus Hristos a răsturnat dintr-odată toate ereziile care sînt opuse existenței Duhului Sfînt. În sfîrșit, cînd zice „alt" el arată distincția și deosebirea „Ipostasului" său, sau a persoanei sale și atunci cînd zice „Mîngîietorul", el arată că substanța este aceiași.

Pentru ce zice Mîntuitorul: „Voi ruga pe Tatăl Meu" Aceasta fiindcă, dacă el ar fi zis: Eu îl voi trimite, ei nu l-ar fi crezut așa de bine. Acum el vrea numai să se creadă în Duhul Sfînt: și de aceia se atașează el. În ceia ce urmează arată că el este cel ce-l trimite" „Luați, zice el, Duh Sfînt". Dar zice aici că el îl va ruga pe Tatăl său ca să-l trimită, ca acest cuvînt al lui să le apară mai vrednic de credință, și ca să-l creadă mai cu tărie. Ioan Botezătorul zice despre el: „Din plinătatea lui noi toți am luat" (Ioan 4,16), ori ceia ce avea în sine, cum ar fi primit el de la altul? Și iarăși: „El vă va boteza cu Duh Sfînt și cu foc" (Mt. 3,11). Dar Iisus Hristos, ce ar fi avut el mai mult decît apostolii, dacă a trebuit să-l roage pe Tatăl său ca să le dea lor pe Duhul Sfînt, ei care au fost văzuți dîndu-l de multe ori fără a se ruga? Cum se răspîndește Duhul Sfînt de la el însuși, dacă prin efectul unei rugăciuni îl trimite Tatăl? Cum este el trimis de un altul, acest Duh Sfînt, care este prezent pretutindenea, care-i dă fiecăruia darurile sale, după cum îi place (I Cor. 12,1,11); care zice cu autoritate: „Deosebiți-mi pe Pavel și pe Varnava"? (Fap. 13,11). Dar acești slujitori, Pavel și Varnava, erau cu totul aplecați la lucrul lui Dumnezeu, și cu toate acestea, Duhul Sfînt i-a chemat pentru a-i face să lucreze la lucrul lui; într-adevăr, aceasta nu era pentru a-i scoate din slujirea lor și a-i trimite la o lucrare diferită, ci aceasta era pentru a arăta autoritatea sa și puterea sa.

Ce înseamnă deci, veți zice voi, acest cuvînt: „Eu voi ruga pe Tatăl Meu"? Că vremea venirii Duhului Sfînt a sosit. Iisus Hristos curățindu-i pe ucenicii săi prin jertfa crucii, Duhul Sfînt a coborît în continuare peste ei. Pentru ce nu coboară el atunci cînd este Iisus cu ei? Fiindcă jertfa nu a fost oferită încă. Dar acum cînd păcatul este șters, și cînd ucenicii separîndu-se pentru a porni la luptă, trebuiau să fie expuși la pericole mari, el a trebuit să le trimită pe Duhul Sfînt pentru a-i încuraja și a-i însufleți la lupte. Și de ce n-a coborît el imediat după înviere? Aceasta ca, chiar prin faptul întîrzierii, ucenicii avînd o dorință mai mare, să-l primească cu mai mult belșug și cu o mai mare roadă de har. Atît cît a rămas Iisus Hristos cu ei, ei n-au simțit nici greutate, nici necaz; dar imediat ce se retrage el, această despărțire îi aruncă într-o frică și într-o groază destul de mare, aprinzînd în ei iubirea lor și trezind în ei o dorință violentă să dorească primirea Duhului mîngîietor.

„Că rămîne la voi și va fi în voi"; adică, el nu se retrage chiar după moarte. Dar, de teamă ca ucenicii, auzind vorbindu-se de un mîngîietor, să nu se gîndească la o nouă întrupare, și să nu se gîndească cum că îl vor vedea cu ochi trupești. Mîntuitorul îi întoarce de la această gîndire

îngroşată, zicînd: „Pe Care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede". Duhul Sfînt nu va rămîne cu voi ca şi mine, ci el va locui în sufletele voastre; aceasta înseamnă acest cuvînt: „Va fi în voi". Iisus Hristos îl numeşte Duhul Adevărului, şi prin acest chip el descopere vechile chipuri ale legii vechi. „Că rămîne la voi"; ce vrea să spună aceia: „Cu voi"? Ceea ce zice el însuşi: „Eu sînt cu voi". Şi mai introduce aceasta aici: el nu va mai avea de suferit ceia ce sufăr eu, şi el nu se va despărți niciodată de voi. „Pe care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede. Ce oare? Aşa-i că Duhul Sfînt este din numărul lucrurilor văzute? Nicidecum: ci aici Iisus Hristos prin cuvîntul vedere, înțelege cunoaşterea, căci el adaugă: „Nici nu-L cunoaşte". Şi adaugă, fiindcă el are obiceiul de a numi vedere cunoaşterea exactă. Cum, din toate simțurile, ochiul este cel care face să se cunoască cel mai bine lucrurile, tot la fel Iisus Hristos prin acest simț arată cunoaşterea exactă. Apoi, Mîntuitorul numeşte aici lume pe cei răi, şi el îi mîngîie pe ucenicii săi, făcîndu-i să cunoască cum că le aduce un dar minunat.

Vedeți, frații mei, cît ridică el măreția şi strălucirea acestui dar. El zice: „Un altul" adaugă „vă va da", el zice: „Ca să rămînă cu voi în veac". Dar prin toate cuvintele acestea el n-a alungat tristețea lor, ei îl voiau pe el însuşi, şi mai cereau ca el să rămînă cu ei. Pentru a-i mîngîia în mod deplin, el le zice: „Nu vă voi lăsa orfani, voi veni la voi". (18). Nu vă temeți de loc zice el, nu vă întristați: eu nu am zis că vă voi trimite un alt mîngîietor pentru a vă lăsa totdeauna. Eu nu v-am zis: El rămîne cu voi pentru ca voi să nu mă mai vedeți: sigur, eu vin la fel la voi, „Nu vă voi lăsa orfani". Numindu-i mai întîi „Fiilor", el le zice acum: „Nu vă voi lăsa orfani".

2. La început deci, Iisus Hristos le-a zis ucenicilor săi: „Veți veni unde Mă duc Eu acum"; şi „În casa Tatălui Meu mai multe locaşuri sînt". Dar cum trebuiau să aştepte multă vreme, acum le dă pe Duhul Sfînt. Şi cum n-au înțeles ceia ce le-a zis lor, ei n-au primit o mîngîiere destul de mare; pentru aceasta Mîntuitorul adaugă: „Vă voi lăsa orfani"; şi aceia doreau ei cel mai mult. Dar încă acest cuvînt: „Voi veni la voi" arată prezența lui simțită, aceia pe care au avut-o ei mai înainte, Iisus Hristos într-adevăr, nu le explică în cel fel va fi prezent, ci numai le aminteşte. După ce a zis: „Încă puțin timp şi lumea nu Mă va mai vedea" (19) adaugă: „Voi însă Mă veți vedea". Este ca şi cum ar zice: cu adevărat, eu vin la voi, dar nu pentru a rămînea pentru totdeauna cu voi ca şi înainte. Şi de teamă ca ei să nu-i facă această obiecție: Pentru ce le-ai zis tu evreilor: „Voi nu Mă veți mai vedea"? el previne aceasta şi o înlătură, zicînd: „Eu vin numai la voi". Duhul Sfînt va fi la fel.

„Pentru că Eu trăiesc şi voi veți trăi". Crucea, moartea mea nu ne vor despărți pentru totdeauna, ci ea nu mă va ascunde decît pentru puțină vreme. Mi se pare că Mîntuitorul nu vorbeşte aici numai despre viața de față, ci şi despre viața viitoare. „În ziua aceia veți cunoaşte că Eu sînt în Tatăl Meu şi voi în Mine şi Eu în voi" (20). Şi Tatăl meu, prin substanța mea; în voi, prin unirea mea cu toți şi prin ajutorul pe care-l veți primi de sus. Cum, şi în ce fel, vă rog, va fi Iisus Hristos cu ucenicii săi? Cum şi în ce fel

lucruri contrare pot ele să se unească împreună? Căci este o mare, sau mai sigur o distanţă infinită între Iisus Hristos şi ucenicii săi. Nu vă miraţi că auziţi aceleaşi cuvinte şi aceleaşi expresii. Scriptura, vorbind despre Dumnezeu şi despre oameni, are obiceiul să se folosească de aceleaşi cuvinte şi de aceiaşi termeni, dar ea le aplică foarte diferit; ea ne dă numele de dumnezei şi de fii ai lui Dumnezeu (Ps. 81,6), dar aceste nume şi aceste titluri n-au, cînd se aplică la noi, aceiaşi forţă şi acelaşi sens ca atunci cînd i se dau lui Dumnezeu. Scriptura numeşte la fel pe Fiul chip şi slavă ca pe noi, dar este o mare deosebire între unul şi altul. Şi ea zice încă: „Şi voi sînteţi ai lui Iisus Hristos, şi Iisus Hristos al lui Dumnezeu: (I Cor. 3,23). Dar totodată Iisus Hristos nu este la fel al lui Dumnezeu, precum sîntem noi ai lui Iisus Hristos.

În sfîrşit, care este sensul acestor cuvinte? Iată-l: Atunci cînd voi fi înviat, atunci voi veţi şti că eu nu sînt separat niciodată de Tatăl meu, şi că eu am aceiaşi putere şi tărie cu el; veţi cunoaşte că eu sînt totdeauna cu voi, chiar faptele pe care le veţi face vor da mărturie publică şi vor arăta ajutorul meu, şi vor arăta grija mea continuă; voi cunoaşteţi, că eu sînt totdeauna cu voi, fiindcă voi îi veţi vedea pe duşmanii voştri răsturnaţi şi smeriţi, fiindcă veţi lucra cu încredere şi veţi acţiona cu libertate, fiindcă eu vă voi scăpa de cei ce vă împovărează şi vă necăjesc; voi cunoaşteţi că eu sînt cu voi, fiindcă veţi vedea în toate zilele propovăduirea înflorind şi că toată lumea se va supune la sfînta şi evlavioasa învăţătură pe care o veţi vesti voi. „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl tot aşa vă trimit şi Eu pe voi" (Ioan 17,18). Nu vedeţi încă aici, fraţii mei, că aceiaşi expresie nu are în aceste două mădulare aceiaşi forţă, nici aceiaşi semnificaţie?Dacă o luăm în acelaşi sens, nu va mai fi nici o deosebire între Iisus Hristos şi apostoli. Şi în sfîrşit, pentru ce zice Mîntuitorul: „Atunci veţi cunoaşte?" aceasta fiindcă atunci ei l-au văzut pe Învăţătorul lor înviat, şi că el rămînea cu ei fiindcă atunci au primit ei deplinătatea credinţei, au învăţat adevărata doctrină, căci puterea Duhului Sfînt era mare şi virtutea lui în ei puternică; el îi învaţă toate lucrurile.

„Cel care are poruncile Mele şi le păzeşte, acela este care Mă iubeşte" (21). Nu este deajuns numai să le vezi, ci trebuie să le păzeşti încă cu exactitate. Dar pentru ce repetă Iisus aceia în mod frecvent ucenicilor săi, ca atunci cînd le zice: „De Mă iubiţi, păziţi poruncile Mele" (15) şi: „Cel care are poruncile Mele şi le păzeşte pe ele" şi: „Dacă cineva ascultă cuvîntul Meu şi-l păzeşte, acela este care Mă iubeşte. Cel ce nu Mă ascultă nu Mă iubeşte"? Eu cred că el face aluzie la tristeţea lor. Cum le-a vorbit foarte mult despre moarte, zicînd: „Cel ce îşi urăşte viaţa sa în lumea aceasta, o va păstra pentru viaţa veşnică" (Ioan 12,25) şi: „Cel ce nu-şi ia crucea sa şi nu vine după Mine, nu este vrednic de Mine" (Mt. 10,38) şi că trebuia să le mai vorbească mult, el le face această mustrare: Voi credeţi că iubirea voastră faţă de mine vă face aşa de trişti; nu vă mai întristaţi, aceasta va însemna să-mi daţi dovadă şi mărturie mai mare despre acea iubire. Voind deci să producă acest efect în inimile lor, el rezumă prin aceia ceia ce a zis: „De M-aţi iubi, v-aţi bucura că Mă duc la Tatăl" (28). Acum deci, aceasta nu

este iubirea, ci teama vă face trişti. Voi vă întristaţi şi vă lăsaţi abătuţi aşa, oare aceasta arată că voi vă amintiţi de poruncile mele? Dacă voi m-aţi iubi cu adevărat, voi aţi alerga de sine la cruce şi la moarte, pentru ce învăţătura mea vă învaţă să nu vă temeţi de nimic din partea celor ce ucid trupul (Mt. 10,28). Iată ceia ce iubeşte Tatăl şi eu iubesc la fel. „Şi Mă voi arăta lui (21). Deci i-a zis Iuda, nu Iscarioteanul: Doamne, ce s-a întîmplat că vrei să Te arăţi nouă şi nu lumii?" (22).

3. Nu vedeţi fraţilor, că sufletul ucenicilor era cuprins de frică şi de teamă? Iuda este cu totul intimidat şi tulburat; el îşi închipuie că el îl va vedea pe Învăţătorul său precum îi vedem noi pe cei morţi în vise. Iisus Hristos deci, pentru a şterge din sufletul lui acest fel de gînduri, îi răspunde: „Dacă Mă iubeşte cineva, va păzi cuvîntul Meu şi Tatăl Meu îl va iubi, şi vom veni la el şi vom face locaş la el" (23). Este ca şi cum ar zice el: Aşa precum se descoperă Tatăl meu el însuşi, tot aşa mă descopăr şi eu pe mine însumi. Şi Mîntuitorul nu se mulţumeşte cu a-l scoate pe Iuda din această idee greşită prin acest cuvînt: „Tatăl meu şi cu Mine vom veni la el"; ci adaugă: „Şi vom face locaş la el", ci o alungă cu totul. În sfîrşit, această zi exclude ideea din somn.

Pentru voi, dragii mei ascultători, consideraţi vă rog, pe acest ucenic în agitarea şi în tulburarea lui, el nu îndrăzneşte să declare pe faţă ceea ce gîndeşte şi ceia ce ar fi binevoit el să întrebe. El n-a zis: Vai nouă! tu te duci să mori, şi tu te vei arăta nouă, precum se arată morţii. Nu, el nu s-a explicat în acest fel, ci a zis: „Ce s-a întîmplat că vrei să Te arăţi nouă, şi nu lumii?" Iisus Hristos le zice lor încă: „Eu vă iubesc, fiindcă voi păziţi poruncile Mele". El îi previne şi le prezice aceste lucruri, ca ei să nu creadă că văd o fantomă, atunci cînd îl vor vedea mai tîrziu; şi de teamă ca ei să nu creadă că el va apărea în felul în care am zis, el le explică motivul pentru care va rămînea cu ei. Acesta este, zice el, fiindcă voi păziţi poruncile mele; el le mai prezice încă şi că Duhul Sfînt li se va arăta lor, şi va rămîne cu ei în acelaşi fel ca şi el. Căci dacă apostolii, după ce au rămas atîta vreme şi au vorbit cu Iisus Hristos, nu pot să-l vadă fără frică în substanţa lui duhovnicească, nici măcar să înţeleagă ceea ce este, le-ar fi fost cu mult greu, şi cu mai mare groază, dacă la început el li s-ar fi arătat la fel şi în această formă duhovnicească. Iată pentru ce mănîncă cu ei, de teamă ca ei să nu-l ia drept o fantomă. Dacă, văzîndu-l mergînd pe mare, ei au crezut că este o nălucă (Mc. 6,49) încă pe cînd avea faţa şi acelaşi chip, şi cînd n-a fost departe de ei; în ce bănuieli şi în ce închipuiri nu ar fi căzut ei, dacă ei l-ar fi văzut înviat imediat după ce l-au prins şi înmormîntat? Dacă deci el le zice adesea că el li se va arăta, şi cum, şi pentru ce motiv; aceasta o face ca ei să nu privească învierea ca o închipuire, şi ca să nu-l ia drept o nălucă.

„Cel care nu Mă iubeşte nu păzeşte cuvintele Mele. Şi cuvîntul pe care îl auziţi nu este al meu, ci al Tatălui Care M-a trimis" (24). Pentru aceasta cel care nu păzeşte aceste cuvinte, nu-l iubeşte nici pe Tatăl meu, nici pe Mine; dacă păzirea poruncilor este mărturia şi dovada iubirii, şi dacă aceste porunci sînt ale Tatălui meu, cel ce le păzeşte nu iubeşte numai pe Fiul, ci şi pe Tatăl. Dar cum poate să fie cuvîntul al tău şi să nu fie al tău? Aceia

înseamnă: Eu nu zic nimic fără Tatăl meu; eu nu zic nimic care nu ar fi conform cu voința sa.

„Acestea vi le-am spus fiind cu voi" (25). Aceste cuvinte erau întunecoase; ucenicii nu le înțelegeau pe unele, şi se îndoiau asupra celor mai multe. Iisus Hristos pentru a-i împiedica de a se mai tulbura, şi de a spune: Care sînt aceste porunci pe care mi le dai tu? îi scoate din orice neliniște adăugînd: „Iar Mîngîietorul, Duhul Sfînt, pe care-L va trimite Tatăl, în numele Meu Acela vă va învăța toate şi vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus" (26). Poate că ceia ce vă zic eu acum este ascuns dar acest învățător vă va arăta clar toate lucrurile. Şi acest cuvînt: „Duhul Sfînt va rămîne cu voi" le arată că el trebuie să plece. După aceia, de teamă ca ei să nu se întristeze, el le zice că atîta cît va rămîne el cu ei, ei nu vor putea să se ridice la nimic înalt şi sublim.

Iisus Hristos le zice aceste lucruri pentru a-i dispune să suporte cu curaj plecarea sa şi o lipsă care trebuie să le aducă atîta bine. El îl numeşte adesea Mîngîietorul, din cauza tristeții şi a necazului în care-i vede acum. Cum deci ceia ce au auzit ei, cum gîndul atîtor necazuri, luptele şi plecarea Învățătorului lor i-a agitat şi i-a tulburat, vedeți frații mei, vedeți cum îi mîngîie din nou dumnezeiescul Mîntuitor, zicînd: „Pace vă las vouă, pacea Mea dau vouă" (27). Şi este ca şi cum le-ar zice: Ce pierdere, ce greutate pot să vă producă războaiele şi tulburările acestei lumi, dacă aveți pacea mea? Această pace este cu totul diferită de celelalte. Pacea lumii este adesea inutilă şi fățarnică, ea nu ne aduce nici un bine. Dar eu, vă dau una care vă va face să trăiți într-o înțelegere reciprocă, o pace care vă va face mai tari şi mai curajoşi. Şi încă cum această expresie: „Pace vă las vouă", arăta plecarea sa, şi putea să-i tulbure, el le zice din nou: „Să nu se tulbure inima voastră, nici să se înfricoşeze". Voi vedeți bine, că tulburarea ucenicilor venea în parte din iubirea lor şi în parte din teama lor. „Ați auzit că v-am spus: Mă duc şi voi veni la voi. De M-ați iubi, v-ați bucura că Mă duc la Tatăl, pentru că Tatăl este mai mare decît Mine" (28). Ce bucurie, ce mîngîiere nu ar fi trebuit să verse acest cuvînt în inimile lor?

4. Ce vrea să spună acest cuvînt: „Tatăl este mai mare decît Mine"? El ne învață că ucenicii nu aveau încă nici o cunoaştere despre înviere, şi că ei n-aveau despre Iisus Hristos încă părerea pe care trebuiau s-o aibă. Şi cum ar fi avut ei această părere, ei care nici nu ştiau că el va învia? Dar, dimpotrivă, ei credeau că Tatăl este mare. Iată ce vrea să le zică Mîntuitorul ucenicilor săi: Dacă vă temeți pentru mine, ca şi cum eu nu m-aş putea apăra singur şi să mă susțin împotriva duşmanilor mei, şi dacă nu nădăjduiți că eu pot să mă arăt după răstignirea mea, după moartea mea, cu toate acestea auzindu-mă zicînd că mă duc la Tatăl meu, voi ar trebui în sfîrşit să vă bucurați, fiindcă mă duc la cel ce este mai mare, şi care este capabil să dea alinare oricăror rele pe care vi le-am prezis eu. „Ați auzit că v-am spus". Pentru ce a mai adăugat Iisus Hristos aceste cuvinte? Pentru a spune: Eu am atîta încredere în faptele mele, încît eu nu mă tem să vă fac aceste preziceri.

„Şi acum v-am spus acestea, înainte de a se săvîrşi, ca să credeţi cînd se vor petrece" (29). Este ca şi cum ar zice: Oare aţi şti voi dacă nu v-aş spune eu? Şi eu nu v-aş spune dacă n-aş avea încredere. Nu vedeţi că această vorbire este acomodată la înţelesul ascultătorilor săi? Atunci cînd zice Iisus Hristos: „Credeţi voi că Eu nu aş putea să rog pe Tatăl Meu, ca să-mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?" (Mt. 26,53), el vorbeşte după părerea ascultătorilor săi. Ar trebui să-şi fi pierdut sufletul spunînd că Iisus Hristos nu ar fi avut el însuşi puterea să se apere, şi că el avea nevoie de îngeri. Dar cum ei îl credeau un om, el a zis că Tatăl lui îi va trimite douăsprezece legiuni de îngeri. Şi totuşi printr-o singură întrebare pe care le-a pus-o celor ce au venit să-l prindă, el i-a făcut să cadă răsturnaţi la pămînt.

Dacă cineva zice că Tatăl este mai mare, ca început al Fiului, noi nu-l contrazicem: dar aceia nu spune că Fiul ar fi de altă substanţă. Cînd zice Fiul: „Tatăl Meu este mai mare decît Mine" iată ce ne face să înţelegem; atîta vreme cît voi fi eu cu voi aici jos, voi veţi putea crede cu dreptate că sîntem în pericol: dar dacă plec eu să aveţi această încredere că noi sîntem în siguranţă: căci nimeni nu poate nici să se suie, nici să-l învingă pe cel la care mă duc eu. Iisus Hristos zicea toate lucrurile acestea, pentru a se potrivi la slăbiciunea ucenicilor săi. Pentru mine, zice el, eu sînt într-o siguranţă deplină, nu mă tem de nimic, eu nu mă feresc de moarte. Iată pentru ce adaugă el: „Nu voi mai vorbi multe cu voi, căci vine stăpînitorul acestei lumi şi el nu are nimic în Mine" (30). Cum voi nu puteţi înţelege încă vorbirea pe care v-am ţinut-o mai sus, eu vă mîngîi prin Tatăl meu, pe care-l numiţi voi mare.

Mîntuitorul, după ce i-a mîngîiat pe ucenicii săi, merge acum să le vorbească despre lucruri triste şi mai îngrozitoare. Eu nu vă voi mai vorbi mult. Pentru ce? „Căci vine stăpînitorul acestei lumi şi el nu are nimic în Mine" care să-i aparţină lui. Iisus Hristos îl numeşte pe diavol stăpînitorul acestei lumi, şi prin lume el îi înţelege pe cei răi. Stăpînitorul lumii nu porunceşte în cer nici pe pămînt; dacă ar stăpîni el aici ar răsturna totul, el ar pune totul în dezordine şi în confuzie.

El stăpîneşte numai asupra acelora care i se supun lui; pentru aceasta îl numeşte Mîntuitorul stăpînitorul întunericului acestui veac, şi el numeşte aici întuneric faptele sale.

Ce oare! Oare diavolul te face să mori? Nu: el nu poate nimic asupra mea. Pentru ce dar te fac evreii să mori? Fiindcă eu binevoiesc aceasta: „Dar ca să cunoască lumea că Eu iubesc pe Tatăl şi precum Tatăl Mi-a poruncit aşa fac. Sculaţi-vă să mergem de aici" (31). Eu sufăr moartea, nu fiindcă sînt supus ei, nu fiindcă eu datorez ceva lucru stăpînitorului acestei lumi; ci din cauza iubirii pe care o am eu pentru Tatăl meu.

Iisus Hristos zice aceste lucruri, ca să ridice inima ucenicilor săi şi ca să-i încurajeze din nou, ca ei să ştie că el nu merge la moarte în ciuda lui însuşi, ci în mod voluntar, fiindcă el îl disprețuieşte pe diavol. Lui nu-i ajunge că a zis: „Mai sînt cu voi puţină vreme" (Ioan 7,33); ci o repetă adesea, cu toate că această vorbire este tristă şi necăjitoare. De altfel, ca pe

dreptate,pînă ce i-a obişnuit cu aceasta, el a amestecat cu aceasta lucruri mai dulci şi mai plăcute; pentru aceasta el pe atîta zicea: „Eu Mă duc şi Eu vin"; pe atîta: „Ca unde sînt Eu şi voi să fiţi"; pe atîta: „Voi nu puteţi veni acum unde Mă duc Eu, dar mai tîrziu veţi veni". Şi iarăşi: „Eu Mă duc la Tatăl Meu" şi „Tatăl Meu este mai mare decît Mine' şi la fel „Vă spun acestea ca să credeţi cînd se vor întîmpla" şi apoi „Eu nu sufăr moartea din nevoie, ci din iubire pentru Tatăl Meu". Mîntuitorul zice deci toate lucrurile acestea, pentru a le face cunoscut ucenicilor săi că moartea n-are nimic urît pentru el, nimic întunecat, pentru că Tatăl său vrea ca el să moară, cu toate că îl iubeşte şi este iubit. El face amintire adesea despre patima sa, despre moartea sa, despre aceste triste lucruri, amestecînd cu acestea lucruri mîngîietoare, pentru a pregăti sufletul lor. Aceste cuvinte: „Duhul Sfînt va rămîne cu voi"; şi: „Vă este de folos ca să mă duc" sînt adevărate cuvinte de mîngîiere. Chiar pentru a-i mîngîia pe ucenicii săi le-a zis cuvinte despre Duhul Sfînt înainte, adică să ştiţi: „Că el este înaintea voastră" şi: „Lumea nu poate să-L primească" şi „Vă va aduce aminte despre toate". Şi: „Duhul Adevărului, este Duhul Sfînt, şi Mîngîietorul". Şi iarăşi: „Vă este de folos ca să Mă duc", ca să nu cadă în tristeţe, ca nişte oameni nepăsători şi lipsiţi de orice ajutor şi de toată siguranţa. Iisus Hristos le zice că le este de folos ca să plece, şi prin aceia îi face să cunoască că ei îi va face duhovniceşti.

5. Şi sigur, noi vedem cu ochii noştri această schimbare minunată: aceşti ucenici, care erau mai înainte atît de timizi şi de fricoşi, după ce au primit apoi Duhul Sfînt, aruncîndu-se în mijlocul pericolelor, a năpastelor, a fiarelor sălbatice, pe mare, şi expunîndu-se cu îndrăzneală la orice chinuri; oameni fără carte şi fără studii, oameni din poporul obişnuit vorbeau cu atîta tărie şi siguranţă; încît ei îi numeau pe ascultătorii lor (Fap. 4,13). În sfîrşit, din tină cum erau mai înainte. Duhul Sfînt îi face de fier, îi face vulturi, şi nu permite ca ceva omenesc să-i răstoarne.

Aşa este harul Duhului Sfînt: aceia este forţa şi eficacitatea lui. Dacă află într-o inimă tristeţe, el o risipeşte; dacă află acolo dorinţe rele, le distruge şi le stinge. El alungă orice copilărie, şi nu suferă ca noi să fim stăpîniţi de cea mai mică frică, ci ne ridică pînă la cer, pentru a spune aşa, făcîndu-le pe toate lucrurile cereşti prezente privirii noastre. Iată pentru ce ziceau ucenicii că ei n-aveau nimic (Fap. 2, 41) iată pentru ce aveau ei toate lucrurile în comun, stăruiau în rugăciuni cu bucurie şi cu simplitatea inimii: aceia o cere totdeauna Duhul Sfînt. Căci „roadele Duhului sînt, bucuria, pacea, credinţa, blîndeţea" (Gal. 5,22).

Deşi, veţi zice voi, adesea oamenii duhovniceşti sînt în tristeţe: dar această tristeţe este mai dulce şi mai plăcută decît bucuria. Cain a fost trist, dar tristeţea lui era cu totul lumească. Pavel la fel a fost întristat, dar întristarea pe care o avea el era după Dumnezeu. Tot ceia ce este duhovnicesc produce mare bine; tot ceia ce este pămîntesc produce mari rele.

Să atragem asupra noastră, fraţii mei, harul de neînvins şi atotputernicia Duhului Sfînt. Îl vom atrage în noi prin păzirea poruncilor, şi nu le vom fi cu nimic inferiori îngerilor; îngerii cu toate că sînt netrupeşti, nu sînt de

„Şi acum v-am spus acestea, înainte de a se săvîrşi, ca să credeţi cînd se vor petrece" (29). Este ca şi cum ar zice: Oare aţi şti voi dacă nu v-aş spune eu? Şi eu nu v-aş spune dacă n-aş avea încredere. Nu vedeţi că această vorbire este acomodată la înţelesul ascultătorilor săi? Atunci cînd zice Iisus Hristos: „Credeţi voi că Eu nu aş putea să rog pe Tatăl Meu, ca să-mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?" (Mt. 26,53), el vorbeşte după părerea ascultătorilor săi. Ar trebui să-şi fi pierdut sufletul spunînd că Iisus Hristos nu ar fi avut el însuşi puterea să se apere, şi că el avea nevoie de îngeri. Dar cum ei îl credeau un om, el a zis că Tatăl lui îi va trimite douăsprezece legiuni de îngeri. Şi totuşi printr-o singură întrebare pe care le-a pus-o celor ce au venit să-l prindă, el i-a făcut să cadă răsturnaţi la pămînt.

Dacă cineva zice că Tatăl este mai mare, ca început al Fiului, noi nu-l contrazicem: dar aceia nu spune că Fiul ar fi de altă substanţă. Cînd zice Fiul: „Tatăl Meu este mai mare decît Mine" iată ce ne face să înţelegem; atîta vreme cît voi fi eu cu voi aici jos, voi veţi putea crede cu dreptate că sîntem în pericol: dar dacă plec eu să aveţi această încredere că noi sîntem în siguranţă: căci nimeni nu poate nici să se suie, nici să-l învingă pe cel la care mă duc eu. Iisus Hristos zicea toate lucrurile acestea, pentru a se potrivi la slăbiciunea ucenicilor săi. Pentru mine, zice el, eu sînt într-o siguranţă deplină, nu mă tem de nimic, eu nu mă feresc de moarte. Iată pentru ce adaugă el: „Nu voi mai vorbi multe cu voi, căci vine stăpînitorul acestei lumi şi el nu are nimic în Mine" (30). Cum voi nu puteţi înţelege încă vorbirea pe care v-am ţinut-o mai sus, eu vă mîngîi prin Tatăl meu, pe care-l numiţi voi mare.

Mîntuitorul, după ce i-a mîngîiat pe ucenicii săi, merge acum să le vorbească despre lucruri triste şi mai îngrozitoare. Eu nu vă voi mai vorbi mult. Pentru ce? „Căci vine stăpînitorul acestei lumi şi el nu are nimic în Mine" care să-i aparţină lui. Iisus Hristos îl numeşte pe diavol stăpînitorul acestei lumi, şi prin lume el îi înţelege pe cei răi. Stăpînitorul lumii nu porunceşte în cer nici pe pămînt; dacă ar stăpîni el aici ar răsturna totul, el ar pune totul în dezordine şi în confuzie.

El stăpîneşte numai asupra acelora care i se supun lui; pentru aceasta îl numeşte Mîntuitorul stăpînitorul întunericului acestui veac, şi el numeşte aici întuneric faptele sale.

Ce oare! Oare diavolul te face să mori? Nu: el nu poate nimic asupra mea. Pentru ce dar te fac evreii să mori? Fiindcă eu binevoiesc aceasta: „Dar ca să cunoască lumea că Eu iubesc pe Tatăl şi precum Tatăl Mi-a poruncit aşa fac. Sculaţi-vă să mergem de aici" (31). Eu sufăr moartea, nu fiindcă sînt supus ei, nu fiindcă eu datorez ceva lucru stăpînitorului acestei lumi; ci din cauza iubirii pe care o am eu pentru Tatăl meu.

Iisus Hristos zice aceste lucruri, ca să ridice inima ucenicilor săi şi ca să-i încurajeze din nou, ca ei să ştie că el nu merge la moarte în ciuda lui însuşi, ci în mod voluntar, fiindcă el îl disprețuieşte pe diavol. Lui nu-i ajunge că a zis: „Mai sînt cu voi puţină vreme" (Ioan 7,33); ci o repetă adesea, cu toate că această vorbire este tristă şi necăjitoare. De altfel, ca pe

dreptate,pînă ce i-a obişnuit cu aceasta, el a amestecat cu aceasta lucruri mai dulci şi mai plăcute; pentru aceasta el pe atîta zicea: „Eu Mă duc şi Eu vin"; pe atîta: „Ca unde sînt Eu şi voi să fiţi"; pe atîta: „Voi nu puteţi veni acum unde Mă duc Eu, dar mai tîrziu veţi veni". Şi iarăşi: „Eu Mă duc la Tatăl Meu" şi „Tatăl Meu este mai mare decît Mine' şi la fel „Vă spun acestea ca să credeţi cînd se vor întîmpla" şi apoi „Eu nu sufăr moartea din nevoie, ci din iubire pentru Tatăl Meu". Mîntuitorul zice deci toate lucrurile acestea, pentru a le face cunoscut ucenicilor săi că moartea n-are nimic urît pentru el, nimic întunecat, pentru că Tatăl său vrea ca el să moară, cu toate că îl iubeşte şi este iubit. El face amintire adesea despre patima sa, despre moartea sa, despre aceste triste lucruri, amestecînd cu acestea lucruri mîngîietoare, pentru a pregăti sufletul lor. Aceste cuvinte: „Duhul Sfînt va rămîne cu voi"; şi: „Vă este de folos ca să mă duc" sînt adevărate cuvinte de mîngîiere. Chiar pentru a-i mîngîia pe ucenicii săi le-a zis cuvinte despre Duhul Sfînt înainte, adică să ştiţi: „Că el este înaintea voastră" şi: „Lumea nu poate să-L primească" şi „Vă va aduce aminte despre toate". Şi: „Duhul Adevărului, este Duhul Sfînt, şi Mîngîietorul". Şi iarăşi: „Vă este de folos ca să Mă duc", ca să nu cadă în tristeţe, ca nişte oameni nepăsători şi lipsiţi de orice ajutor şi de toată siguranţa. Iisus Hristos le zice că le este de folos ca să plece, şi prin aceia îi face să cunoască că ei îi va face duhovniceşti.

5. Şi sigur, noi vedem cu ochii noştri această schimbare minunată: aceşti ucenici, care erau mai înainte atît de timizi şi de fricoşi, după ce au primit apoi Duhul Sfînt, aruncîndu-se în mijlocul pericolelor, a năpastelor, a fiarelor sălbatice, pe mare, şi expunîndu-se cu îndrăzneală la orice chinuri; oameni fără carte şi fără studii, oameni din poporul obişnuit vorbeau cu atîta tărie şi siguranţă; încît ei îi numeau pe ascultătorii lor (Fap. 4,13). În sfîrşit, din tină cum erau mai înainte. Duhul Sfînt îi face de fier, îi face vulturi, şi nu permite ca ceva omenesc să-i răstoarne.

Aşa este harul Duhului Sfînt: aceia este forţa şi eficacitatea lui. Dacă află într-o inimă tristeţe, el o risipeşte; dacă află acolo dorinţe rele, le distruge şi le stinge. El alungă orice copilărie, şi nu suferă ca noi să fim stăpîniţi de cea mai mică frică, ci ne ridică pînă la cer, pentru a spune aşa, făcîndu-le pe toate lucrurile cereşti prezente privirii noastre. Iată pentru ce ziceau ucenicii că ei n-aveau nimic (Fap. 2, 41) iată pentru ce aveau ei toate lucrurile în comun, stăruiau în rugăciuni cu bucurie şi cu simplitatea inimii: aceia o cere totdeauna Duhul Sfînt. Căci „roadele Duhului sînt, bucuria, pacea, credinţa, blîndeţea" (Gal. 5,22).

Deşi, veţi zice voi, adesea oamenii duhovniceşti sînt în tristeţe: dar această tristeţe este mai dulce şi mai plăcută decît bucuria. Cain a fost trist, dar tristeţea lui era cu totul lumească. Pavel la fel a fost întristat, dar întristarea pe care o avea el era după Dumnezeu. Tot ceia ce este duhovnicesc produce mare bine; tot ceia ce este pămîntesc produce mari rele.

Să atragem asupra noastră, fraţii mei, harul de neînvins şi atotputernicia Duhului Sfînt. Îl vom atrage în noi prin păzirea poruncilor, şi nu le vom fi cu nimic inferiori îngerilor; îngerii cu toate că sînt netrupeşti, nu sînt de

neînvins; dacă ei erau aşa, nici o natură netrupească n-ar fi fost rea. Dar peste tot, şi printre îngeri ca şi printre oameni voinţa şi libertatea de a hotărî sînt cauza dezordinii şi a tuturor nelegiuirilor. Iată pentru ce, chiar printre naturile netrupeşti, s-au aflat răi şi mai răi decît oamenii, şi chiar ca şi fiarele: „Dacă El nu se încrede nici în slujitorii Săi şi dacă găseşte vină chiar îngerilor Săi" (Iov. 4,18). Iată pentru ce, printre naturile trupeşti, s-au aflat mai mulţi buni ca printre cele netrupeşti. Toţi dreptii au locuit pămîntul, trăiau în trupuri, cînd au făcut faptele lor cele bune; aceasta fiindcă ei locuiau pămîntul ca nişte străini, şi cerul ca nişte cetăţeni.

Nu spuneţi deci: Eu sînt îmbrăcat în carne, nu pot să învinq, eu nu pot să întreprind fapte şi osteneli pentru virtute: păziţi-vă de a-l învinui pe Creator; dacă, carnea face virtutea imposibilă, noi nu sîntem de loc vinovaţi; dar că această carne nu face virtutea imposibilă, mulţimea sfinţilor o demonstrează în mod arătat. Natura trupească nu l-a împiedicat pe Pavel să fie aşa de mare şi atît de virtuos precum a fost, nici pe Petru să primească cheile cerurilor. Ilie, în ciuda cărnii cu care era îmbrăcat a fost luat în car de foc, iar Enoh; în ciuda cărnii cu care era îmbrăcat a fost răpit şi nu s-a mai găsit. Avraam, Isaac şi Iacob au strălucit în trup; Iosif îmbrăcat într-un trup, a învins o femeie neruşinată. Şi ce zic eu carne? Chiar lanţurile care pot s-o lege nu sînt o piedică. „Chiar cînd sînt în lanţuri, cuvîntul lui Dumnezeu nu se poate lega" (II Tim. 2,9). Dar, ce zic eu încă, legăturile şi lanţurile? Adăugaţi încă şi închisorile, cheile şi lanţurile, nimic din acelea nu este o piedică în calea virtuţii: apostolul ne-o spune prin exemplul său. Legătura care leagă sufletul, nu este un lanţ de fier, ci teama, dorinţa bogăţiilor, şi o mulţime de alte boli. Iată ce ne înlănţuieşte chiar cînd trupul nostru ar fi liber.

Dar, veţi zice voi, aceste boli, acest fel de legături, le produce trupul: nenorocire, scuze, zadarnice pretexte. Dacă aceste boli veneau din trup totul ar fi stricat. Precum noi nu putem evita laşitatea, somnul, foamea, setea, fiindcă aceste lucruri sînt naturale; la fel, dacă aceste boli ar fi aşa cum o pretindeţi voi, nimeni n-ar fi lipsit de tirania lor. Dar dacă cei mai mulţi sînt departe de ele, este evident că aceste vicii se nasc din lenevia sufletului. Să le smulgem deci, şi să nu învinuim carnea, ci să o supunem sub stăpînirea sufletului, ca obişnuind-o să se supună, noi să dobîndim bunurile veşnice, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 76

„Eu sînt viţa cea adevărată şi Tatăl Meu este lucrătorul" (Cap.15, Vers.1- Vers.11).

1. Cît erau de timizi şi de fricoşi ucenicii înaintea morţii lui Iisus Hristos. Pilda viei şi a vierului care arată încă odată mai mult, desăvîrşita egalitate a Tatălui cu Fiul.

2. Mîntuitorul zice multe lucruri plasîndu-se la punctul lor de vedere al ascultătorilor săi.

3. Iubirea este un lucru mare, ea este de neînvins, foloasele ei. Ceea ce a făcut Iisus Hristos pentru noi: strălucită mărturie a iubirii lui. Împotriva răpirii şi a lăcomiei. Relele pe care le produce bogăţiile şi lăcomia. Iisus Hristos ne-a răscumpărat şi noi mai slujim bogăţiile. Cine sînt cei ce rîd de săraci: Fiarele, nebunii. Cum se ajunge la desăvîrşirea virtuţii. Laudă sărăciei.

1. Neştiinţa îl face pe suflet timid şi laş: învăţătura despre lucrurile cerului îi dau forţă şi înălţare: un suflet lipsit de griji este fricos, nu prin natura lui, ci prin dispoziţia voinţei lui. Cînd văd un om, pe cît de curajos pe atît de timid, eu zic: acesta nu este un viciu al naturii, ceea ce este natural nu este supus schimbării; la fel, atunci cînd văd azi oameni fricoşi, şi mîine îndrăzneţi, am aceiaşi judecată, şi eu pun totul asupra voinţei. Aşa ucenicii, înainte de a învăţa ceia ce trebuiau să ştie, înainte de a fi primit darul Duhului Sfînt, erau extrem de timizi; dar după aceia au fost mai curajoşi decît leii. Petru însuşi, pe care singure ameninţările unei slujnice au fost în stare să-l înfricoşeze, expus apoi la mii de pericole, lovit cu lovituri de bici, răstignit pe cruce cu capul în jos, nu mai păstrează tăcerea; şi ca şi cum le-ar fi suferit în vis aceste chinuri, el vorbeşte cu libertate destul de mare şi cu siguranţă, dar nu înainte de crucea, înainte de moartea Dumnezeiescului Mîntuitor.

Iată pentru ce zicea Iisus Hristos: „Sculaţi-vă să mergem de aici". Pentru ce motiv vă rog? Nu ştia el ceasul în care trebuia să-l trădeze Iuda şi trebuia să vină? Se temea că sosind el se va arunca asupra ucenicilor săi, şi că duşmanii lui, care s-au înarmat cu săbii ca să-l prindă, nu se vor arunca asupra lor, ca ei să fi predicat şi să fi vestit în lume învăţătura pe care a învăţat-o el? Departe de noi acest gînd totodată nevrednic de Măreţia lui. Dacă el nu se temea de nimic din aceia, pentru ce îi face să iasă din acest loc, şi-i duce, numai după ce şi-a terminat vorba sa în grădina pe care o cunoaşte Iuda? Şi, cu toate că Iuda a venit în persoană, nu putea el să-i orbească pe soldaţi, precum a făcut şi altădată chiar prin lipsa sa? Pentru ce iese el deci? Aceasta o face pentru a le da ucenicilor săi puţin timp ca să respire. Era adevărat că fiind într-un loc deschis lumii întregi, ei trebuiau să tremure de teamă şi frică, atît din cauza orei cît şi din cauza locului. Noaptea era deja înaintată şi foarte întunecoasă, şi ei nu puteau fi atenţi la cuvintele Învăţătorului lor, avîndu-i mereu prezenţi în sufletul lor pe cei ce veneau să-l prindă, şi mai mult, vorbirea pe care le-o ţinea nu-i făcea să prevadă decît rele şi suferinţe: „Puţin timp mai sînt cu voi", le zicea el „Stăpînitorul lumii vine"

Toate lucrurile şi cuvintele acestea îi aruncau deci în tulburare şi în îngrozire, ca şi cum mergeau să fie prinşi imediat. Învăţătorul lor îi conduce în alt loc, ca ei crezîndu-se atunci în siguranţă, să-l asculte cu mai multă siguranţă şi cu mai multă libertate a sufletului, căci ei trebuiau să audă o învăţătură cu totul sublimă. Iată pentru ce le zice el: „Sculaţi-vă, să mergem

de aici". El adaugă apoi: „Eu sînt viţa şi voi sînteţi mlădiţele"Ce vrea să ne facă Mîntuitorul să înţelegem prin această parabolă? Că cel ce nu ascultă cuvîntul lui nu poate să trăiască, şi că prin tăria şi puterea sa se lucrează minunile şi semnele care trebuiau să se împlinească. „Tatăl Meu este lucrătorul". Ce oare? Fiul are nevoie de ajutorul Tatălui său? Ferească Dumnezeu! nu aceia vrea să ne arate parabola aceasta.

Remarcaţi, fraţii mei, cu cîtă exactitate explică Iisus Hristos. El nu zice că vierul are grijă de rădăcină, ci de ramuri de mlădiţe; el nu aminteşte de rădăcină; aceasta pentru a-i învăţa pe ucenicii săi că, despărţiţi de el, şi fără tăria şi puterea lui, ei nu pot să facă nimic, şi că ei trebuie să se adauge lui şi să se unească cu el prin credinţă, aşa cum sînt unite ramurile, mlădiţele cu viţa de vie: „Orice mlădiţă care nu aduce roadă în Mine, el o taie; şi orice mlădiţă care aduce roadă, El o curăţă, ca mai multă roadă să aducă" (2). Iisus Hristos vorbeşte despre viaţă şi spune că nimeni nu poate să rămînă în el fără fapte. „Şi orice mlădiţă care aduce roadă el o curăţă; cu alte cuvinte, el va avea de ea grijă mare.

Deşi rădăcinile au nevoie să fie cultivate înainte de ramuri şi de mlădiţe: vierul trebuie să sape împrejur, şi s-o descopere puţin. Dar Mîntuitorul nu zice aici nimic despre rădăcină, el nu vorbeşte decît de ramuri; făcînd să se vadă că dacă el îşi este suficient sieşi, ucenicii săi ori cu ce virtute ar fi împodobiţi, au nevoie ca vierul să poarte de ei o grijă destul de mare. Pentru acest motiv zice el: el curăţă mlădiţa care aduce roadă. Cea care nu aduce roadă nu mai poate să rămînă nici chiar în viaţă. Dar mlădiţa care aduce roadă, el o face şi mai roditoare. Ceia ce trebuie să se înţeleagă despre necazurile care li se vor întîmpla lor. Acest cuvînt „o va curăţi", înseamnă: el o va tăia mlădiţa pentru a o face mai roditoare. El arată deci că ispitele îi vor întări pe ucenici.

Apoi, de teamă ca să nu-l întrebe despre cine vorbeşte el, şi la fel pentru a nu-i arunca din nou în tristeţe şi în nelinişte, el zice: „Acum voi sînteţi curaţi, pentru cuvîntul pe care vi l-am spus" (3). Nu vedeţi fraţilor, că Iisus Hristos face să se cunoască, că el este cel ce poartă grijă de ramuri? Eu sînt, zice el, care v-am curăţit, cu toate că mai înainte a spus că Tatăl a făcut acelaşi lucru. Dar motivul pentru care vorbeşte Iisus Hristos în acest fel, este că între Tatăl şi Fiul nu este nici o deosebire. Trebuie aici, le zice el, ca voi să aduceţi şi grija voastră.

Apoi, pentru a-i face să cunoască cum că el i-a curăţat, fără a avea nevoie de slujirea lor, şi numai în vederea înaintării el adaugă: „Rămîneţi în Mine şi Eu în voi. Precum mlădiţa nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămîne în viţă, tot aşa nici voi, dacă nu veţi rămîne în Mine" (4). De teamă ca frica să nu-i îndepărteze pe ucenicii săi, Mîntuitorul întăreşte sufletul lor pe care l-a slăbit frica, şi-l ataşează de el foarte strîns; el îl înalţă apoi prin nădejdile bune pe care le dă lor. Căci zice el, rădăcina rămîne, dar depinde de ramuri dacă vor fi tăiate, sau lăsate pe coardă. Urmîndu-şi apoi vorbirea sa în acelaşi timp prin lucruri mîngîietoare şi prin lucruri triste, el începe prin a cere contribuţia noastră: „Eu sînt viţa, voi mlădiţele. Cel care rămîne în Mine şi Eu în el, acesta aduce roadă multă,

căci fără de Mine nu puteți face nimic" (5). Nu vedeți că Fiul nu contribuie mai puțin decît Tatăl la grija şi la mîntuirea ucenicilor? Tatăl curăță, Fiul este vița care ține mlădițele. Ori, a rămîne atașat de rădăcină, aceasta face ca ramurile să aducă rod. Ramura care nu este curățită, rămînînd atașată de rădăcină, aduce rod, cu toate că nu aduce pe cît trebuie: dar cea care nu rămîne nu aduce nici un rod. De altfel s-a văzut că-i aparține Fiului în mod egal să curețe, şi Tatălui, care a născut rădăcina, să facă să rămînă apoi atașată de rădăcină.

2. Voi vedeți fără îndoială, fraților că totul este comun, a curăța şi a se bucura de puterea rădăcinii. Desigur este o mare pierdere şi un mare rău a nu putea face nimic, de a nu putea să aducă nici un rod; dar greul nu se termină aici, el merge mai înainte. „Dacă cineva nu rămîne în Mine se aruncă afară ca o mlădiță şi se usucă" (6), adică, dacă el a scos ceva rod din rădăcină, el îl pierde; dacă a primit ceva har, ceva bine, el este despuiat de el, şi prin aceia el este lipsit de orice ajutor şi de viață. Şi care va fi sfîrşitul aceluia? „Se aruncă în foc şi arde". Dar nu este la fel cu cel care rămîne strîns legat de butucul viei.

Mîntuitorul ne învață apoi ce înseamnă aceia a rămînea, şi zice: „Dacă rămîneți în Mine şi cuvintele Mele rămîn în voi, cereți orice veți voi şi se va da vouă" (7). Voi vedeți bine, acum dragii mei frați, că eu am avut dreptate să zic cum că Iisus Hristos cere dovada faptelor. Căci, zicînd: Tot ce veți cere, eu voi face, adaugă: „dacă rămîneți în Mine şi cuvintele Mele rămîn în voi, cereți orice veți voi şi se va da vouă" (7). Iisus Hristos zicea aceste lucruri pentru a-i învăța pe ucenicii săi că cei ce le vor întinde curse vor fi aruncați în foc, şi că ei dimpotrivă vor aduce roadă. Astfel, făcînd să treacă în alții frica, care era în ei şi făcîndu-i să cunoască şi că ei vor fi de neînvins, el zice: „Întru aceasta a fost slăvit Tatăl Meu, ca să aduceți roadă multă şi să vă faceți ucenici ai mei" (8). Prin aceia, ceia ce a spus Mîntuitorul se arată vrednic de credință; dacă a aduce rod se întoarce spre slava Tatălui, Tatăl nu va neglija de loc slava sa „şi să vă faceți ucenicii Mei".

Vedeți bine frații mei, că cel ce aduce roadă este ucenic al lui Iisus Hristos. Ce înseamnă aceia: „Pentru aceasta a fost slăvit Tatăl Meu?" Iată: Tatăl are bucurie cînd rămîneți voi în mine, atunci cînd aduceți roadă.

„Precum M-a iubit pe Mine Tatăl, aşa v-am iubit şi Eu pe voi; rămîneți în iubirea Mea" (9). Aici în sfîrşit Iisus Hristos vorbeşte într-un fel mai omenesc. Cum acest cuvînt li se adresează oamenilor, el are o tărie şi o putere cu totul deosebită. Cel care a binevoit să moară pentru slujitorii săi şi pentru dușmanii şi prigonitorii săi, care le-a făcut lor harul de a-i ridica la o cinste aşa de mare, la o atît de înaltă demnitate, care i-a dus la cer, ce exces de iubire nu a arătat el făcînd toate lucrurile acestea? Apoi deci, fiindcă eu vă iubesc aşa de mult, să aveți o încredere deplină; apoi fiindcă spre slava Tatălui meu aduceți voi roadă, nu vă mai temeți de nici un rău. Apoi, de teamă de a-i face laşi şi cu părere de sine, el îi îndeamnă din nou şi-i leagă şi mai mult de sine; iată în ce fel, zicîndu-le lor: „Rămîneți în iubirea Mea", aceia este în puterea voastră. Dar cum veți rămînea voi în

iubirea mea? Aşa: „Dacă veţi păzi poruncile Mele, veţi rămîne în iubirea Mea, după cum am păzit Eu poruncile Tatălui Meu şi rămîn în iubirea Lui" (10). Mîntuitorul continuă să vorbească încă omeneşte: fiind legiuitor, el nu trebuia să fie supus nicidecum legilor. Voi vedeţi aici, fraţilor, ceea ce vă repet în tot momentul, că Mîntuitorul vorbeşte cu aceste cuvinte pentru a se acomoda la slăbiciunea ascultătorilor săi. El zice multe lucruri plasîndu-se la punctul lor de vedere; şi toate cuvintele acestea tind să le facă cunoscut că ei sînt în siguranţă, şi că ei îi vor răsturna şi-i vor călca în picioare pe duşmanii lor; şi încă, cum că tot ceia ce au ei, ei au de la Fiul, şi că dacă ei duc o viaţă curată şi sfîntă, nimeni nu-i va putea învinge nici să le stea în faţă.

Dar priviţi, cu cîtă autoritate le vorbeşte Iisus Hristos ucenicilor săi. El n-a zis: Rămîneţi în iubirea Tatălui meu, ci în iubirea mea. Apoi, de teamă ca ei să nu zică: acum cînd tu ne-ai atras ura întregii lumi, tu te duci şi ne laşi; el le arată că nu-i lasă de loc, şi că dimpotrivă el se va lega aşa de strîns cu ei dacă voiesc cu adevărat aceasta, precum este mlădiţa legată de butucul viei. De teamă ca prea multă încredere să nu-i moleşească, el le zice că dacă sînt laşi şi mîndri, darurile pe care le-au primit nu sînt de neşters. Şi la fel pentru a nu raporta totul numai la sine însuşi şi pentru a-i expune prin aceia la un pericol mai mare, el zice: „spre slava Tatălui Meu". Peste tot el îi face să cunoască şi iubirea sa pentru ei şi aceia a Tatălui său. Faptele evreilor deci nu erau spre slava Tatălui său, ci numai acelea pe care le vor face ei prin har.

Şi încă de teamă ca ei să nu vină să zică: Noi ne-am pierdut moştenirea noastră, noi sîntem părăsiţi, despuiaţi şi lipsiţi de totul, el le zice: Aruncaţi privirile voastre spre mine, vedeţi: Tatăl meu mă iubeşte, şi cu toate acestea eu sufăr acum toate relele acestea şi toate batjocurile; aceasta nu înseamnă că eu nu vă iubesc, dacă acum vă părăsesc; căci eu însumi, pe care mă fac duşmanii mei să mor, eu n-o iau drept un semn că Tatăl meu nu mă iubeşte; voi deci la fel nu trebuie să vă tulburaţi. Dacă veţi rămîne în iubirea mea, toate relele vieţii prezente nu vă vor putea face nici un rău, în aceasta constă iubirea.

3. Apoi fiindcă iubirea este ceva lucru mare şi de neînvins: pentru că ea nu este un cuvînt zadarnic, să arătăm iubirea noastră, s-o facem să apară prin faptele noastre. Iisus Hristos ne-a împăcat cu sine, atunci cînd noi eram duşmanii lui: acum noi sîntem, prietenii lui, să rămînem în iubirea lui: el a început să ne iubească primul, să-l iubim şi noi după ce ne-a iubit el atîta. El nu ne iubeşte pentru propriul lui interes, el n-are nevoie de nimic, să-l iubim deci noi pentru utilitatea şi folosul nostru. Atunci cînd noi eram vrăjmaşii lui, el ne-a întîmpinat cu iubirea sa, să-l iubim şi noi pe acest prieten care ne dă atîta mărturie despre iubirea sa şi despre fineţea sa. Dar, vai! noi facem tocmai contrarul! prin răpirile noastre şi prin lăcomia noastră, în toate zilele noi sîntem pricină că Dumnezeu este hulit.

Dar poate cineva va zice: ce! Tu în toate zilele predici despre lăcomie. Ei, plăcut i-ar fi lui Dumnezeu ca eu să pot predica împotriva ei şi în toate nopţile! Plăcut i-ar fi lui Dumnezeu ca eu să vă pot urma şi cînd mergeţi în

pieţele publice, şi cînd vă puneţi la masă! Lui Dumnezeu i-ar plăcea ca femeile voastre, ca prietenii voştri, ca aceşti copii ai voştri, ca slujitorii voştri, lucrătorii voştri, ca vecinii voştri, ca şi acest pavaj, şi aceste pietre să poată sparge tăcerea, dacă răul nostru ar putea primi de acolo ceva uşurare! Această boală s-a răspîndit în toată lumea, şi ea stăpîneşte inimile tuturor oamenilor: atît este de mare tirania bogăţiilor!

Iisus Hristos ne-a răscumpărat, şi noi slujim bogăţiile: deci noi proclamăm superioritatea unui alt stăpîn, noi ne supunem unui alt stăpîn, sîntem foarte atenţi la tot ce ne porunceşte el: drepturile moştenirii, drepturile, prietenia, legile, noi neglijăm totul pentru acest stăpîn, şi-i jertfim totul lui. Nimeni nu priveşte cerul, nimeni nu se gîndeşte la bunurile viitoare. Dar, vai! va veni vremea cînd aceste cuvinte şi regretele noastre vor fi inutile; căci zice Scriptura: „Şi în iad cine va lăuda?" (Ps. 6,5). Aurul este dorit, el ne procură mari plăceri şi ne atrage cinste, dar nu ca şi cerul. Bogatul, cei mai mulţi îl urăsc şi-l socotesc disprețuit: dar pe omul care este împodobit cu virtutea, toţi îl cinstesc şi-l respectă.

Dar veţi zice voi, se rîde de sărac, îl disprețuiesc, chiar cei virtuoşi; dar nu printre oameni se întîmplă aceia, ci printre animalele care sînt fără de minte; pentru aceasta nu trebuie să ne mirăm. Dacă asinii răgesc, dacă năpîrcile şuieră, atunci cînd toţi înţelepţii ne laudă şi ne aplaudă, noi nu vom pierde din vedere un asemenea public pentru a ne nelinişti de strigătele acestor animale. Ori, toţi cei ce admiră şi caută bunurile vieţii prezente, sînt mai răi ca viperele, mai răi ca şi asinii. Dacă vreunul din regii de aici de jos vă va lăuda, sigur că nu v-aţi mai îngriji despre ceia ce zice mulţimea poporului, chiar dacă ar rîde de voi. Şi atunci cînd *Stăpînul* universului vă laudă, voi mai căutaţi lauda ţînţarilor şi a muştelor aşa cum sînt oamenii aceştia, dacă-i comparaţi cu Dumnezeu, sau mai scurt ei sînt încă şi mai răi şi mai disprețuiţi.

Pînă cînd vom rămîne noi culcaţi în ţărînă? Pînă cînd vom căuta noi laudele şi aplauzele făţarnicilor şi ale oamenilor trupeşti? Este de obiceiul lor şi se fac nişte jucători, beţivi, bufoni: dar despre virtute şi despre viciu ei n-au nici cea mai mică cunoştinţă; pentru aceasta nu sînt capabili să judece. Şi sigur, dacă cineva rîde de voi că nu ştiţi să trageţi linii, voi nu vă supăraţi, sau mai sigur veţi rîde voi de el pentru că va făcut o asemenea mustrare, voi îi luaţi ca hotărîtori pe acest fel de oameni şi ca judecători pe ei care n-au nici o idee? Iată de ce nu ajungem noi la desăvîrşirea acestei meserii. În sfîrşit, noi nu cercetăm persoane mari pricepute; ci pe neştiutori, care judecă despre virtute nu după regulile artei, ci după propria lor neştiinţă.

Pentru aceasta, vă îndemn, fraţii mei prea dragi, să disprețuim mulţimea, sau mai scurt să nu dorim laude, să nu căutăm nici argint, nici bogăţii şi să nu privim sărăcia ca pe un rău. Sărăcia este o stăpînă mare care ne face prudenţi şi răbdători, care ne ridică la cea mai înaltă şi la cea mai sublimă filozofie. Lazăr a trăit în sărăcie, şi el a fost răsplătit cu o cunună: Iacob nu dorea decît să aibă pîine: Iosif s-a aflat în aceiaşi nevoie; el s-a văzut nu numai rob, ci încă şi prizonier; şi pentru aceia îi dăm noi cele mai multe

laude. Da, noi nu-l admirăm pe atîta pe Iosif ca împărțitor al grîului din Egipt, pe cît pe Iosif cel închis în închisoare: noi nu-l admirăm atîta pe Iosif, încoronat cu o diademă, pe cît pe Iosif legat în lanțuri: noi nu-l admirăm atîta atunci cînd este așezat pe un tron, ca atunci cînd i se întind curse ca să fie vîndut.

Să luăm în seamă toate lucrurile acestea, și cununile care sînt pregătite acestor lupte, să nu lăudăm nici bogățiile, nici cinstea, nici demnitățile, nici plăcerile, nici puterea: să lăudăm dimpotrivă sărăcia, lanțurile, legăturile, și ostenelile și necazurile care se suferă pentru virtute. Acelea se sfîrșesc prin tumult și tulburare, și se termină în această viață; dar acestea ne procură împărăția cerurilor și bunurile cereşti „pe care ochiul nu le-a văzut, și urechea nu le-a auzit" (I. Cor 2,9): facă cerul ca noi să le obținem toți, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 77

„Acestea vi le-am spus ca bucuria Mea să fie în voi și ca bucuria voastră să fie deplină. Aceasta este porunca Mea: Să vă iubiți unul pe altul precum v-am iubit Eu". (Cap.15, Vers.11- Vers.4, Cap.16).

1. Se poate separa iubirea lui Dumnezeu de iubirea aproapelui
2. Iisus Hristos îi mîngîie pe apostolii săi
3. Ultima mîngîiere; făgăduința Duhului Sfînt pe care-l trimite Fiul ca și Tatăl

4-5 Diverse motive de mîngîiere în suferințe și în necazuri. În suferințe, să ne gîndim mai bine la cununi decît la greutăți, la cer decît la timp. În milostenii, în alte fapte bune, să nu ne gîndim atîta la semănat pe cît la seceriș. Virtutea este grea, să fim atenți la binele pe care-l procură. Cei ce sînt tari iubesc virtutea pentru ea însăși, cei slabi se gîndesc la răsplăți. Recomandarea milosteniei cîte motive ne angajează s-o facem. Dacă nu se dă nimic săracilor cel puțin nu trebuie să-i batjocorim nici să-i maltratăm: nu este nici o odihnă în viața aceasta, pentru ca să ne bucurăm în cealaltă. Să înlăturăm surplusul. Să ne mulțumim cu ceia ce este necesar. Să împărțim bunurile noastre săracilor. De unde vine neomenia spre săraci? De acolo că se adună prin lăcomie.

1. Toate faptele bune își obțin răsplata lor după împlinirea lor deplină: dacă ele rămîn în cale, toate naufragiază. Și precum un vas încărcat de tot felul de negustorii de mărfuri, care nu soseşte în port, ci pe care valurile îl înghit în plină mare, nu scoate nici un cîștig din lunga lui călătorie, dacă acesta nu este un rău potrivit cu pericolul pe care l-a înfruntat; la fel sufletele, înainte de a ajunge la țintă, se opresc în mijlocul carierei, și cad în luptă, care își pierd coroana și pier în mod mizerabil. Pentru aceasta sfîntul

Pavel declară că aceştia sînt care vor fi alergat pînă la sfîrşit (Rom. 2,7) şi care stăruiesc în faptele bune, care vor obţine slava, cinstea şi pacea. Şi aceasta le-o arată acum Iisus Hristos ucenicilor săi. Precum ei s-au bucurat la început că au fost aleşi, şi că apoi tot ce li s-a vestit lor trist despre patima lui, despre moartea lui, le-a întrerupt şi le-a tulburat bucuria lor, Mîntuitorul, după ce le-a ţinut o vorbire lungă, plină de mîngîiere, adaugă încă: „Acestea vi le-am spus, ca bucuria Mea să fie în voi şi ca bucuria voastră să fie deplină". Adică: Nu vă despărţiţi de mine, şi nu vă opriţi din alergarea voastră: voi v-aţi bucurat în mine, şi v-aţi bucurat foarte mult; dar tristeţea s-a amestecat cu bucuria voastră, şi a întrerupt-o. Eu alung această tristeţe, ca bucuria voastră să sosească; eu o alung făcîndu-vă să vedeţi că suferinţele şi necazurile din această viaţă nu merită ca voi să vă întristaţi, şi voi trebuie să vă bucuraţi mai mult. Eu v-am văzut în tulburare, şi nu v-am neglijat, şi nu v-am zis: Pentru ce nu aveţi voi mai multă tărie şi curaj? ci, dimpotrivă, eu v-am zis tot ceia ce este mai capabil să vă mîngîie. Aşa vreau eu să vă păstrez totdeauna în iubirea mea. Voi m-aţi auzit vorbind despre împărăţie, şi voi aţi fost bucuroşi. Eu v-am zis deci aceste lucruri ca bucuria voastră să fie deplină şi desăvîrşită.

„Aceasta este porunca Mea: Să vă iubiţi unul pe altul, precum v-am iubit Eu" (12). Voi vedeţi, fraţii mei, că iubirea lui Dumnezeu este amestecată şi confundată cu iubirea aproapelui: aceste două iubiri sînt legate împreună, ca şi o funie. Iată pentru ce Mîntuitorul dă deodată două porunci, şi cîte odată el nu dă decît una singură; căci aceste două iubiri sînt de nedespărţit. Nu se poate avea una fără cealaltă. Iată pentru ce pe atîta zice el: „Toată legea şi profeţii se cuprind în aceste două porunci" (Mt. 22,40). Pe atîta: „Faceţi oamenilor precum voiţi să vă facă ei vouă" (Mt. 7,12) în aceia constă toată legea şi profeţii, „şi aşa iubirea este împlinirea legii" (Rom. 13,10).

Iisus Hristos o spune el însuşi aici; căci a „rămîne" tare în iubirea lui, dacă iubirea cuprinde păzirea poruncilor, şi dacă porunca este să ne iubim unii pe alţii, deci prin această iubire reciprocă pe care o avem unii faţă de alţii, noi rămînem în Dumnezeu. Mîntuitorul nu ne dă numai porunca iubirii, ci ne prescrie şi măsura, zicînd: „Precum v-am iubit Eu". El îi face să cunoască pe ucenicii săi că nu din ură se separă de ei, ci din iubire. Deci pentru aceasta trebuie să mă admiraţi voi mai mult, şi să vă bucuraţi mai mult cînd vă necăjiţi. Eu mor pentru voi. Iisus Hristos n-o spune deschis, ci numai o arată, atunci cînd face mai sus descrierea bunului păstor; şi aici dînd învăţăturile sale, arătînd măreţia şi puterea iubirii, declarînd şi făcînd să se cunoască ceea ce este el. Dar pentru ce Mîntuitorul înalţă peste tot iubirea? Fiindcă iubirea este semnul ucenicilor; fiindcă, iubirea formează şi întreţine virtutea. Pentru acest motiv sfîntul Pavel care era un adevărat ucenic al lui Iisus Hristos, care a dovedit şi a simţit în el însuşi efectele iubirii, zice aşa de mari lucruri, şi o numeşte „împlinirea legii".

„Voi sînteţi prietenii Mei, dacă faceţi ceia ce vă poruncesc" (14). De acum nu vă mai zic slugi, că sluga nu ştie ce face stăpînul său, ci v-am numit prieteni, pentru că toate cîte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute" (15). Pentru ce zice deci: „Încă multe am a vă spune, dar nu le

puteți purta acum" (Ioan 16,12). Cînd zice Mîntuitorul: „Toate cîte am auzit" el nu vrea să spună alt lucru, decît că nu zice nimic contrar Tatălui său, ci numai ceia ce a învățat de la el. Ori, cum este o mărturie foarte mare de prietenie de a-i încredința cuiva tainele sale, el le zice ucenicilor săi: Eu am binevoit să vă fac acest dar, și să vă dau acest semn al iubirii mele: dar cînd zice „Toate", înțelegeți ce trebuie să știe ei.

Apoi el le descopere un lucru care nu este de loc ușor, nici un semn de iubire obișnuită: Care? Iată-l: „Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi" (16). Eu sînt cel ce am căutat iubirea voastră cea fierbinte. Și eu nu m-am mulțumit cu aceia, ci „v-am rînduit", adică, eu v-am sădit. Domnul continuă încă metafora cu parabola viei „să mergeți"; adică să vă întindeți „și roadă să aduceți și roada voastră să rămînă" totdeauna. Căci dacă roada voastră rămîne, cu atît mai mult veți rămîne voi înșivă. Nu numai, zice el, eu v-am iubit, ci eu v-am umplut de tot felul de bunuri, întingînd și înmulțind ramurile voastre în toată lumea.

2. Remarcați frații mei, în cîte feluri arată Mîntuitorul iubirea sa față de ucenicii săi: el le-o arată descoperindu-le tainele sale și secretele sale. El le arată întîmpinîndu-i cu iubirea sa și cu afecțiunea sa, alegîndu-i primul; el o arată prin binefacerile cu care i-a umplut și prin tot ce a suferit pentru ei. Prin aceia el îi face să cunoască că el va rămînea pururea cu ei, ca ei să aducă roadă; căci pentru a o aduce, ei au nevoie de ajutorul lui: „Ca Tatăl să vă dea orice veți cere în numele Meu". Dar aceluia i se cere să aducă roadă, și aceasta i se cere Tatălui, pentru ce face Fiul? Pentru a vă învăța că Fiul nu este mai mic, nici mai puțin puternic decît Tatăl.

„Acestea vă poruncesc, să vă iubiți unul pe altul" (17); adică, aceasta nu pentru a vă face o mustrare, nu pentru aceasta zic eu că-mi dau viața pentru voi; căci vă zic că eu v-am ales primul; dar aceasta pentru a vă angaja să mă iubiți. Apoi, ca fiind scoși dintre oamenii buni, că vor suferi de la oameni și injurii și batjocuri, era un lucru prea dur și de nesuportat, capabil de a abate și sufletul cel mai mare și cel mai curajos, Mîntuitorul i-a prevenit, și i-a pregătit să suporte cu curaj aceste insulte și aceste înfruntări; el i-a pregătit la acestea cîștigînd inima și iubirea lor, și mai mult arătîndu-le și făcîndu-i să cunoască cum că aceste lucruri, precum și toate cele despre care le-a vorbit deja mai înainte nu se făceau decît pentru ei, pentru utilitatea și folosul lor. Căci precum el le-a zis că nu numai nu trebuie să se întristeze, ci că trebuie să se bucure că el merge la Tatăl său, căci nu pentru a-i lăsa de aceia mergea acolo, ci fiindcă îi iubea mult: la fel el îi face să vadă acum aici că ei trebuie să se bucure și nu să se întristeze. Și priviți în ce fel o dovedește el. El n-a zis: Eu știu că este greu a suferi totul și atîta; dar a suferi aceste lucruri pentru iubirea mea; dar priviți că pentru mine suferiți voi.

Aceasta nu era încă o mîngîiere suficientă, pentru aceasta Iisus Hristos fără a se opri aici, propune alta; care? A suferi așa, aceasta va fi o dovadă și o mărturie sigură a primi ale voastre virtuți, ci, dimpotrivă, acesta va fi pentru voi un motiv de durere și de necaz, nu fiindcă lumea vă urăște acum, ci fiindcă ea trebuie să vă iubească; ceea ce-i face Mîntuitorul să

înțeleagă zicînd: „Dacă ați fi din lume lumea ar iubi ceia ce este al ei". Dacă veți fi iubiți, voi trebuie să vă gîndiți că sînteți răi. Apoi, văzînd că aceste cuvinte n-au înaintat de loc, el continuă încă, şi zice: „Nu este sluga mai mare decît stăpînul său, dacă M-au prigonit pe Mine, şi pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvîntul Meu, şi pe al vostru îl vor păzi: (20). Prin aceia, Mîntuitorul arată că ei vor fi în mod sigur imitatorii lui. Căci atîta cît a fost Iisus Hristos în trup, a fost persecutat şi disprețuit; dar după ce s-a urcat la cer, s-au întors împotriva ucenicilor săi, şi i-au maltratat. Şi încă: cum ei se tulburau, fiindcă erau în puțină umbră, ei aveau de luptat împotriva unui popor aşa de numeros, Mîntuitorul le înalță inima şi le zice încurajîndu-i, că a fi urîți de lume, aceasta trebuie să fie pentru ei o mare bucurie; prin aceia, zice el, voi veți avea parte la suferințele mele. Voi nu trebuie deci să vă tulburați, pentru că nu sînteți mai mari ca mine, cum am spus-o deja: „Nu este slujitorul mai mare decît stăpînul său". De unde se naşte un al treilea motiv de mîngîiere, aceasta este că atunci cînd vă necinsteşte cineva şi vă batjocoreşte, îl disprețuiesc şi-l batjocoresc la fel pe Tatăl meu.

„Iar toate acestea le vor face vouă din cauza numelui Meu, fiindcă ei nu cunosc pe Cel Care M-a trimis" (21); adică, ei îl tratează tot la fel pe Tatăl meu în mod îndrăzneț. Mai mult făcînd să se vadă că ei sînt nevrednici de orice iertare, el le dă un alt motiv de mîngîiere prin aceste cuvinte: „De n-aş fi venit şi nu le-aş fi spus, păcat nu ar avea; dar acum n-au cuvînt de dezvinovățire pentru păcatul lor: (22) pe care-l au ei arătîndu-le că îl vor batjocori pe el şi pe ucenicii săi. Pentru ce ne-ai atras tu toate aceste tratamènte rele? Oare fiindcă n-ai prevăzut această ură şi aceste lupte? pentru aceia el adaugă: „Cel care Mă urăşte pe Mine urăşte şi pe Tatăl Meu" (23). prin aceste cuvinte, Iisus Hristos prezice prigonitorilor săi grozavele chinuri la care vor fi osîndiți.

Cum în toate ocaziile el pretexta şi arăta iubirea Tatălui, şi arăta că din cauza lui îl prigonesc evreii pe Iisus Hristos, Mîntuitorul a zis aceste lucruri pentru a le lua orice scuză. Căci, zice el, ei n-au dezvinovățire. Eu le-am dat lor învățăturile mele, eu i-am învățat învățătura mea, pe care eu am întărit-o prin faptele mele, după legea lui Moise, care porunceşte să fie ascultat cel ce face şi zice, şi de a i se supune lui atunci cînd cuvintele lui duc la evlavie, şi sînt întărite cu aşa de mari minuni; nu, zice el, minuni obişnuite şi de jos, ci minuni nemaiauzite; şi despre acelea au mărturisit ei înşişi, zicînd: „Niciodată nu s-a văzut asemenea în Israel" (Mt. 9,33) şi: „De cînd este lumea nu s-a mai auzit ca cineva să deschidă ochii unui orb din naştere" şi încă: învierea lui Lazăr şi atîtea alte semne, şi felul în care au fost făcute ele, în aşa fel că totul este sigur nou şi uimitor.

Dar pentru ce ne prigonesc ei şi pe tine şi pe noi? Fiindcă nu sînteți din lume; căci dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al său" (Ioan 7,7). Mai întîi, Iisus Hristos le reaminteşte lor cuvintele pe care le-a spus fraților săi, dar atunci într-un fel cu mult mai ascuns de teamă ca să nu-i supere, şi acum, dimpotrivă, el le vorbeşte deschis şi le descopere totul. Şi de unde se vede că acesta este motivul pentru care ne urăşte lumea? Aceia este

evident prin ceia ce mi-au făcut ei mie. Căci, fie în cuvintele mele, fie în faptele mele, ce au găsit ei să mustre pentru a nu mă primi? Şi precum se putea mira de acest refuz, el arată şi motivul, adică răutatea lor. Dar aceia nu-i este deajuns, el mai aduce încă şi mărturia profetului, făcînd să se vadă că el a prezis-o de multă vreme prin aceste cuvinte: „M-au urît fără de pricină" (Ps. 34,22 şi 68,5,25).

Sfîntul Pavel o spune el însuşi la fel. Cum cei mai mulţi se mirau pentru aceia că evreii nu credeau, el îl citează pe profetul care a prezis mai înainte, şi care arată cauza necredinţei lor; adică răutatea şi aroganţa lor. Dar ce? Ei n-au păzit cuvîntul tău, ei nu-l vor păzi nici pe al nostru; ei te-au prigonit, ei ne vor prigoni; dacă ei au văzut minuni, acelea pe care nimeni altul nu le-a făcut, dacă ei au auzit cuvinte care nu s-au mai auzit încă şi nu s-au folosit, dacă ei l-au urît pe Tatăl tău şi pe tine la fel, pentru ce ne mai expui tu în mijlocul lor? Cum vor putea ei să ne judece vrednici de credinţă? cine dintre compatrioţii noştri ne vor asculta?

3. Vedeţi, fraţii mei, mîngîierea pe care le-o dă divinul Mîntuitor ucenicilor săi, de teamă ca aceste gînduri să nu-i agite şi să nu-i tulbure. „Iar cînd va veni Mîngîietorul, pe care Eu îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi pentru Mine" (26). Şi voi mărturisiţi, pentru că de la început sînteţi cu Mine" (27). Acest Mîngîietor va fi vrednic de credinţă; el este Duhul Adevărului. Pentru aceasta nu l-a numit Iisus Hristos Duhul Sfînt, ci Duhul Adevărului. Acest cuvînt: „Care de la Tatăl purcede" arată că el cunoaşte în mod exact toate lucrurile, ceia ce Iisus Hristos zice la fel despre sine însuşi: „Eu ştiu de unde vin şi unde mă duc": pasaj unde vorbeşte despre adevăr: „Pe care Eu îl voi trimite" voi îl veţi vedea: Tatăl nu trimite singur, ci Fiul trimite şi el la fel, voi înşivă veţi fi vrednici de credinţă, voi care aţi fost înălţaţi cu mine pururea, şi care a-ţi învăţat de la mine, şi nu de la alţii: apostolii se întăresc pe aceia, atunci cînd zice: „Noi care am mîncat şi am băut cu El" (Fap. 10,41). Şi Duhul Sfînt dă mărturie la fel el însuşi, că aceste lucruri n-au fost spuse din complăcere sau din linguşire.

„Acestea vi le-am spus, ca să nu vă smintiţi" (Cap.16, vers.1). Să le ştiţi atunci cînd veţi afla necredincioşi şi cînd veţi avea de suferit mari necazuri. „Vă vor scoate din sinagogi şi vine ceasul că tot celui ce vă va ucide să i se pară că aduce închinare lui Dumnezeu" (2). Căci evreii au hotărît între ei că dacă-l va recunoaşte cineva pe Iisus drept Hristosul, el va fi alungat din sinagogă (Ioan 9,22). Ei vor pregăti moartea voastră, ca şi cum ar face o faptă pioasă şi plăcută lui Dumnezeu. Apoi dumnezeiescul Mîntuitor îi mai mîngîie încă pe ucenicii săi prin aceste cuvinte: „Şi acestea vor face, pentru că n-au cunoscut nici pe Tatăl, nici pe Mine" (3) Este un motiv destul de mare de mîngîiere pentru voi ca să suferiţi aceste lucruri pentru Tatăl meu şi pentru mine. Aici Iisus Hristos le mai aduce în mintea lor această fericire despre care le-a vorbit şi mai înainte: „Fericiţi veţi fi voi cînd vă vor ocărî şi vă vor prigoni şi vor zice tot cuvîntul rău împotriva voastră, minţind din pricina Mea. Bucuraţi-vă şi veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri" (Mt. 5,12).

„Iar acestea vi le-am spus, ca atunci cînd va veni ceasul lor, să vă aduceţi aminte că vi le-am spus. Şi acestea nu vi le-am spus de la început fiindcă eram cu voi" (4) şi după aceia vă va privi lumea întreagă ca vrednici de credinţă. Căci voi nu puteţi spune că eu v-am vestit aceste lucruri din linguşire, sau prin măgulire, nici că aceste cuvinte ale mele ar fi false şi înşelătoare. În sfîrşit, cel ce avea planul să vă înşele nu v-ar anunţa ceia ce este în stare să vă întoarcă de la înşelăciune. Pentru aceasta v-am prezis aceste lucruri ca, atunci cînd se vor întîmpla ele, voi să nu fiţi surprinşi, nici tulburaţi, şi încă pentru un alt motiv, ca să nu ziceţi că eu n-am prevăzut că ele se vor întîmpla. Amintiţi-vă că eu vi le-am spus. Căci evreii alegeau totdeauna motive rele şi pretexte rele, pentru a-i persecuta şi pentru a-i alunga ca pe nişte necredincioşi şi stricaţi; dar ucenicii nu se tulburau, fiindcă ei au învăţat că nu era nimic pe care el să n-o fi prezis, şi ştiau pentru ce erau maltrataţi; ceea ce era foarte în stare să înalţe sufletul lor şi să-i facă tari şi curajoşi. Iată pentru ce repetă Iisus Hristos adesea aceste cuvinte: ei nu m-au cunoscut, şi ei vă vor trata aşa din cauza mea, din cauza numelui meu, din cauza Tatălui meu, şi eu am fost persecutat şi maltratat primul; şi iarăşi: ei mă urăsc şi mă maltratează fără nici un motiv.

4. Să facem la fel noi înşine, fraţii mei, să facem reflexii serioase asupra adevărurilor acestea în necazurile care ni se întîmplă, atunci cînd ne prigonesc cei răi şi ne batjocoresc. Să ţintim ochii spre capul nostru" Începătorul şi plinitorul credinţei noastre (Evr. 12,2); să ne gîndim că aceştia sînt cei răi care ne fac să suferim; să ne gîndim că pentru virtute, că pentru Iisus Hristos suferim noi acestea: să trecem peste aceste lucruri şi totul ne va părea uşor şi suportabil. Căci atunci cînd suferi pentru cei ce-i iubeşti, te slăveşti; atunci cînd suferi pentru Dumnezeu, trebuie să nu mai simţim aceste rele şi aceste suferinţe ale lor? Dar era oare un lucru ruşinos ca şi crucea? Iisus Hristos o iubea din iubire pentru noi, o slavă: cu cît mai mult trebuie să fim noi înşine în aceste sentimente şi în aceste dispoziţii! Şi dacă putem dispreţui aşa chinurile, noi putem cu atît mai mult să dispreţuim bogăţiile şi lăcomia. Deci, atunci cînd ni se întîmplă necazuri mari, nu trebuie să privim numai greul şi ostenenile, ci trebuie să avem în vedere şi cununile şi răsplăţile.

Precum negustorii nu se gîndesc numai la marea pe care trebuie s-o treacă, ci încă şi la veselia şi la cîştigul care trebuie să le revină, noi trebuie la fel să ne gîndim la cer şi la locul care ni se va da de către Dumnezeu. Căci dacă vă pare dulce a vă îmbogăţi prin răpiri, amintiţi-vă că Iisus Hristos vă opreşte aceasta, şi aceia în continuu vă va deveni neplăcut şi amar. Şi încă, dacă vi se pare greu să le faceţi parte săracilor din bogăţiile voastre, nu vă gîndiţi numai la ceia ce vă costă, ci uitaţi semănatul şi vă întoarceţi cu tot gîndul spre seceriş. Dacă vă pare greu de a vă abţine să iubiţi femeia altuia, gîndiţi-vă la lupta pe care v-o aduce această luptă, şi veţi dobîndi uşor victoria. Căci dacă frica de oameni poate să vă reţină, şi să vă întoarcă de la faptele rele cu cît mai mult trebuie să împărătească iubirea lui Iisus Hristos în voi?

Virtutea este grea; trebuie să-i schimbăm aspectul prin măreția răsplăților care-i sînt făgăduite: oamenii buni fără nici un motiv o iubesc pentru ea însăşi; ei o cinstesc pentru acest motiv singur că o găsesc frumoasă şi plăcută; ei o exercită şi o practică din iubire față de Dumnezeu, şi nu pentru iubirea răsplății; ei privesc înfrînarea ca o virtute destul de mare, nu din teamă față de chinuri, ci din porunca pe care a dat-o Dumnezeu: dar dacă eşti slab închipuieți răsplățile.

Să facem la fel cu privire la milostenie, să avem milă față de concetățenii noştri, să avem milă de frații noştri, să nu-i lăsăm să moară de foame. Nu va fi oare urît să ne aşezăm la masă în mijlocul rîsetelor şi a plăcerilor, totuşi în colțul acestei străzi, alte persoane plîng şi strigă tare; să nu alergăm la ajutorul celui ce geme şi care plînge, şi, dimpotrivă, de a nu-l putea suferi şi de a-l numi stricat şi înşelător. O omule, ce spui? Te înşeală pentru pîine? Da, zici tu. Iată pentru ce trebuie să te atingă săracul mai mult de compătimire, iată pentru ce trebuie să vă grăbiți să-l scoateți din mizeria lui. Dar dacă nu vreți să-i dați nimic, să nu-l disprețuiți măcar: dacă nu vreți să-l scoateți din necaz, nu-l alungați, şi nu-l îmbrînciți în prăpastie. Atunci cînd vine la voi, şi-l alungați, gîndiți-vă în sinea voastră la ceia ce vreți să cereți de la Dumnezeu, la ceia ce doriți să obțineți de la el: „El zice, cu ce măsură ați măsurat cu aceia vi se va măsura" (Mt. 7,2). Gîndiți-vă cum se retrage acest sărac după ce l-ați refuzat; el merge umilit, cu capul plecat, cu ochii plini de lacrimi, purtînd în acelaşi timp şi rana sărăciei lui, şi rana pe care i-ați făcut-o prin batjocură sărăciei lui. Dacă a cerşi vouă vă pare un blestem; a nu primi nimic după ce a-i căzut în ruşine, a fi alungat cu injurii, gîndiți-vă ce furtună grozavă trebuie să trezească aceia în sufletul lui.

Pînă cînd vom fi ca şi animalele sălbatice? pînă cînd va face lăcomia noastră să uităm de natură? Mulți oameni gem că ne văd aşa de duri şi atît de necruțători: dar eu vreau să vă predic azi milostenia, şi nu numai azi, ci totdeauna. Gîndiți-vă la acea minunată zi în care noi vom apărea toți înaintea înfricoşatei judecăți a lui Iisus Hristos. Atunci cînd vom cere noi milă, şi cînd Iisus Hristos îi va face pe săraci să stea înainte în mijloc, ne va vorbi aşa: pentru o pîine, sau pentru un ban, voi ați trezit o furtună grozavă în sufletul acestora, ce vom răspunde noi? ce scuză vom avea noi? Căci Domnul trebuie să ni-i aducă pe săraci în mijloc şi să-i arate; aceasta ne învață propriile lui cuvinte; ascultați-l: „Întrucît nu ați făcut unuia din aceşti prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut" (Mt. 25,45). Săracii atunci nu ne vor zice nici un cuvînt, dar Dumnezeu însuşi ne va face mustrări pentru ei.

Bogatul îl vede pe Lazăr, şi dacă Lazăr nu-i zice nimic, Avraam vorbeşte pentru el. Se va întîmpla la fel cu privire la săracii pe care-i disprețuim noi acum: noi nu-i vom mai vedea întingîndu-ne mîna, nici îmbrăcați în haine urîte şi murdare; noi îi vom vedea în linişte şi în odihnă şi în slavă; dar noi, noi vom lua hainele lor şi chipul lor. Şi facă Dumnezeu ca să nu luăm decît numai chipul şi haina; şi ceia ce este mai rău şi mai grozav, noi să nu fim aruncați în locul chinurilor! Bogatul, în locul în care era, nu mai dorea să se sature de fărîmituri, ci el era în foc şi în cele mai cumplite chinuri; şi s-a

auzit această voce de la el: „Tu ai luat cele bune în viața ta, și Lazăr pe cele rele“ (Lc. 16,25)

Să nu cinstim dar bogățiile ca ceva lucru mare. Ele vor sluji ca să ne conducă la chinuri, dacă nu sîntem atenți asupra noastră; dar, dimpotrivă, dacă noi sîntem, sărăcia va fi pentru noi o creștere a odihnei și a desfătărilor; căci ea șterge păcatele noastre, dacă o suferim cu mulțumire, și știind că noi ne vom cîștiga o mare credință lîngă Dumnezeu.

5. Să nu căutăm să ne bucurăm de odihnă pe pămînt, ca să ne bucurăm în cer, să ne luptăm cu curaj pentru virtute; să aruncăm tot ceia ce este în plus la noi și inutil; să ne mulțumim cu necesarul, și să risipim bunurile noastre în sînul săracilor. Iisus Hristos ne promite însuși cerul ca răsplată, și nu-i dăm nici măcar pîine: cum ne vom scuza noi? El face să răsară soarele peste voi, el pune toată creația în slujba voastră (Mt. 5,45) și voi nu-i dați nici măcar o haină; și nu-i dați nici cel mai mic loc în casa voastră? Și ce zic eu, soarele său și creaturile? El va dat trupul și sîngele său cel prețios, și voi nu-i dați nici măcar un pahar de apă; poate chiar aceia vi s-a întîmplat odată? dar aceia nu înseamnă a face milostenie; dacă, atîta cît aveți voi ce da, nu dați, nu împliniți toată datoria milosteniei. Fecioarele, care aveau candele, aveau la fel și untdelemn; dar acela pe care-l aveau nu era deajuns. Chiar cînd ați da din al vostru nu trebuie să fiți chiar așa de lacomi, dar precum voi nu dați decît ceia ce-i aparține Domnului, pentru ce sînteți așa de înfierați?

Vreți să vă arat de unde vine o așa de mare neomenie? Cei ce adună prin lăcomie sînt duri și mîndri că dau milostenie, cel ce a învățat să se îmbogățească așa nu știe ce înseamnă a da. Cum, în sfîrșit, cel ce este gata să răpească va putea să se hotărască să dea? Cel ce răpește bunul altuia, cum va da el din al său altuia? Un cîine care s-a obișnuit să trăiască cu carne nu poate păzi o turmă; pentru aceasta îi omoară păstorii, ciobanii pe astfel de cîini. Să ne abținem dar de la o astfel de hrană, dacă vrem să nu fim omorîți la fel. Și să știți că a trăi cu carne înseamnă a-i face să moară de foame pe alții.

Nu vedeți frații mei, că Dumnezeu ne-a dat toate lucrurile în comun? Dacă el a îngăduit să fie săraci, el a permis-o din iubire față de bogați, ca ei să-și poată curăți păcatele lor prin milostenie. Dar voi chiar în aceia sînteți cruzi și fără omenie, de unde se vede lămurit că, dacă puterea voastră era mai mare și mai întinsă, voi ați fi făcut o mulțime de ucideri, și i-ați fi lipsit pe toți oamenii de lumină și de viață. Iată pentru ce i-a pus Dumnezeu limite lăcomiei voastre. Căci dacă ceia ce vă zic eu acum, vă înțeapă și vă supără, eu trebuie să mă supăr însumi că mai văd aceste lucruri mai mult decît voi. Pînă cînd veți fi bogați, și acesta va fi sărac? Pînă seara: după care totul va lua o nouă înfățișare, atît este de scurtă viața. Deja este la porți: totul va sosi însă după puțin timp. La ce sînt bune aceste hambare, această mulțime de provizii din toate lucrurile; la ce vă va sluji această mulțime de sclavi, de valeți, de gărzi? pentru ce nu vă faceți mai bine mii de martori pentru milostenia voastră? Comoara voastră este mută, și vă va atrage mulți hoți. Dar comoara care este dată săracilor urcă pînă la Dumnezeu, ea va face

viața dulce şi plăcută, ea vă va aduce iertarea tuturor păcatelor voastre, şi vă va acoperi cu slavă înaintea lui Dumnezeu, şi de cinste înaintea oamenilor. Pentru ce vă lipsiți voi de aşa de mari bunuri? dînd, vbi vă faceți mai mult bine vouă decît săracilor. Voi le dați bunurile trecătoare ale acestei vieți, dar vă cîştigați slava viitoare şi încrederea. Binevoiască Dumnezeu ca noi s-o obținem toți, prin harul şi mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava şi împărăția în veci. Amin.

OMILIA 78

„Şi acestea nu vi le-am spus de la început, fiindcă eram cu voi. Dar acum Mă duc la Cel Care M-a trimis şi nimeni dintre voi nu Mă întreabă: Unde Te duci? Dar, fiindcă v-am spus acestea, întristarea a umplut inima voastră." (Cap.15 Vers. 5,6- Vers.15).

1. Tristețea are folosul ei. Împotriva pnevmatomahilor.
2. Ceia ce înseamnă a vădi, de păcat, de dreptate, de judecată.
3. Distincția Ipostazelor sau a persoanelor, egalitatea persoanelor, Valentinienii, Marcioniții, Anomeii.
4. Care este binele, care este puterea unirii şi a înțelegerii. Societatea face viața dulce şi plăcută. Cît fac prietenii de puternic pe un om. Viața nenorocită a celui ce nu are prieteni. Nu este nimic mai rău ca a fi singur. Călugării trăiesc în munți. Ce trebuie să gîndim despre singurătatea lor? Creştinii de la început se îmbrățişau la săvîrşirea Sfintelor taine (la Sf.Liturghie). Iubirea se întăreşte mai ales în rugăciuni, în săvîrşirea sfintelor taine, în îndemnurile făcute în comun.

1. Mare este împărăția tristeții; este o boală a sufletului care cere multă putere pentru a-i rezista în mod curajos, şi pentru a arunca ceia ce are rău, după ce am învățat ceia ce are ea folositor, căci ea are folosul ei. În sfîrşit, atunci cînd am păcătuit, sau cineva păcătuieşte, atunci numai tristețea este bună şi folositoare; dar ea nu este de folos atunci cînd este pricinuită de nenorociri omeneşti. Iisus Hristos deci văzînd că ea se arăta în inima ucenicilor săi care erau încă nedesăvîrşiți, îi mustră după cum se vede. Aceşti ucenici, care mai înainte i-au pus Învățătorului lor mii de întrebări, ca atunci cînd a zis Petru: „Unde Te duci?" Şi Toma: „Noi nu ştim unde Te duci, şi cum putem noi şti calea?" Şi Filip: „Arată-ne pe Tatăl"; chiar aceşti ucenici, auzindu-l zicînd acum: Vă vor scoate din sinagogi, şi vă vor urî şi vor crede că aduc un lucru plăcut lui Dumnezeu, au fost atît de întristați şi de supărați, încît ei nu mai puteau să-şi deschidă nici gura, nici să pronunțe măcar un cuvînt; şi iată ce le reproşează Iisus Hristos prin aceste cuvinte: „Eu nu v-am spus aceste lucruri de la început, fiindcă eram cu voi".

„Dar acum Mă duc la cel care M-a trimis şi nimeni dintre voi nu Mă întreabă: Unde te duci? Dar, fiindcă v-am spus acestea întristarea a umplut inima voastră". Mîntuitorul le face această mustrare, fiindcă tristețea este

prea mare şi este periculoasă, şi chiar atît de periculoasă încît poate să cauzeze şi moartea: pentru aceasta sfîntul Pavel zicea „De teamă ca să nu fie cuprins de prea mare tristeţe" (II Cor. 2,7).

„Eu nu v-am spus aceste lucruri de la început". Pentru ce nu le-a spus Mîntuitorul de la început? De teamă ca să nu se zică cum că el prezicea în pripă pentru ceia ce vine adesea. Şi pentru ce întreprinde el un lucru aşa de greu? Eu ştiam aceste lucruri, zice el, de la început, şi nu fiindcă nu le-am ştiut de aceia nu vi le-am, spus; ci „fiindcă eram cu voi". Iisus Hristos vorbeşte aici încă într-un fel omenesc: „Fiindcă eram cu voi"; adică, fiindcă voi eraţi în siguranţă, fiindcă puteaţi să-mi puneţi întrebările pe care voiaţi; şi fiindcă toată lupta şi toată ura se întorcea asupra mea; şi încă: Fiindcă ar fi fost inutil să vi le spun de la început.

Dar oare este ceva ce nu le-a spus? Chemîndu-i pe cei doisprezece ucenici, nu le-a zis: Încă şi la dregători şi la regi veţi fi duşi pentru Mine, spre mărturie lor şi păgînilor" (Mt. 10,18)? Pentru ce zice el: „Nu v-am spus acestea de la început?" Fiindcă el le-a prezis că numai îi vor alunga, şi că vor fi obligaţi să se ascundă; dar că el nu le-a arătat că duşmanii lor vor avea în inimile lor moartea lor pe atîta, încît ei vor crede că aduc închinare lui Dumnezeu şi că-i oferă o jertfă ucigîndu-i pe ei. Aceia putea să-i înspăimînte şi mai mult, mai mult ca a fi judecaţi şi consideraţi ca nişte necredincioşi şi stricaţi. Mai mult, el nu le prezicea atunci decît ceia ce vor suferi de la păgîni; dar acum el le arată şi cu mai multă tărie, ceea ce trebuie să facă evreii împotriva lor, şi-i învaţă că duşmanii lor sînt deja la uşă, şi toate aceste necazuri gata să cadă asupra lor.

„Dar acum mă duc la Cel Care M-a trimis şi nimeni dintre voi nu Mă întreabă: Unde Te duci? Dar fiindcă v-am spus acestea, întristarea a umplut inima voastră. Aceasta nu era o mîngîiere slabă pentru ucenici de a vedea că Învăţătorul lor cunoştea toată mărimea tristeţii lor. Nelinişitea şi povara din partea lui, şi prevederea relelor care vor veni asupra lor, pe acelea pe care ei nu ştiau dacă le vor putea suferi, îi cuprindea şi-i arunca în această tristeţe adîncă. Pentru ce n-a aşteptat Mîntuitorul ca ei să primească, pe Duhul Sfînt, pentru a le prezice aceste lucruri? Aceasta pentru a vă învăţa pe voi că ei erau deja întăriţi în virtute. Dacă, chiar înainte ca Duhul Sfînt să fi coborît peste ei, ei nu s-au retras, chiar cînd au fost cuprinşi de tristeţe, care credeţi voi că a trebuit să fie puterea şi virtutea lor, după ce au fost umpluţi de acest har? Dar dacă ei n-ar fi învăţat ceia ce trebuia să li se întîmple decît după coborîrea Duhului Sfînt, noi i-am atribui totul lui, Duhului; pe cînd acum vedem că tot rodul pe care-l au ei vine din buna dispoziţie a inimii lor, şi este o dovadă arătată a iubirii lor fierbinţi pe care o au pentru Iisus Hristos, iubire care consumă sufletul lor încă sfîşiat de tristeţe.

„Ci adevăr vă spun" (7). Vedeţi cum îi mîngîie din nou Mîntuitorul pe ucenicii săi. Eu nu vă vorbesc din linguşire, zice el, ci cu toate că voi vă întristaţi foarte mult, eu trebuie cu toate să vă învăţ ceea ce vă este folositor. Voi aţi dori ca eu să rămîn cu voi, dar este în interesul vostru ca să vă părăsesc. Ori, este demn de un bun îngrijitor ca să nu facă ceia ce

doresc prietenii săi, atunci cînd ei vreau să se lipsească de un bine şi de un avantaj mai mare: „Căci dacă nu Mă voi duce, Mîngîietorul nu va veni la voi".

Ce spun de aceste cuvinte cei ce combat divinitatea Sfîntului Duh? Oare este folositor ca Învăţătorul să plece şi ca slujitorul să vie în locul lui? Nu vedeţi cît este de mare vrednicia Sfîntului Duh? „Iar dacă Mă voi duce, îl voi trimite la voi". Şi ce bine ne va aduce aceia? „Şi El, venind va vădi lumea" (8); adică. Duşmanii voştri nu vor face cu neruşinare aceste lucruri, dacă vine Duhul Sfînt. Faptele pe care le-am făcut eu sînt deajuns pentru a-i reduce la tăcere; dar, atunci cînd va lucra Duhul Sfînt faptele şi semnele pe care vi le-am prezis eu, atunci cînd învăţătura mea va fi răspîndită cu desăvîrşire, şi cînd se vor face mai mari minuni, ei vor cădea sub o judecată mai aspră şi sub o osîndă şi mai mare, văzînd atît de mari şi atîtea minuni pe care le lucraţi voi în numele meu, dovezi şi mărturii sigure ale învierii mele.

Acum ei pot să zică: acesta este Fiul unui tîmplar pe a cărui mamă şi tată noi îi cunoaştem. (Mt. 13,55) Dar cînd vor vedea moartea distrusă, nedreptatea alungată, pe cei şchiopi mergînd drept, demonii alungaţi, darurile necuprinse ale Duhului Sfînt şi toate aceste minuni lucrate prin chemarea numelui meu, ce vor răspunde ei? tatăl meu mi-a dat mărturie, Duhul Sfînt mi-o va da la fel: el mi-a dat-o de la început, şi acum mi-o va da.

2. Apoi, acest cuvînt: „El va vădi de păcat" (8), înseamnă: el le va lua orice scuză, şi-i va face să vadă că păcatele lor sînt de neiertat. „De dreptate, pentru că Mă duc la Tatăl Meu şi nu Mă veţi mai vedea" (10); adică, eu am dus o viaţă nepătată, şi iată dovada: eu mă duc la Tatăl meu. Cum evreii îi reproşau lui continuu că nu era trimis de Dumnezeu, şi pentru aceia ei vesteau că el este un păcătos şi un rău; Iisus Hristos le spune că le va lua acest motiv de a-i reproşa. Dacă gîndul pe care-l au ei că eu nu sînt trimis de Dumnezeu, îi face să creadă că eu sînt un rău, atunci cînd îi va învăţa Duhul Sfînt că eu m-am dus la Tatăl meu, şi că n-am mers acolo pentru un ceas, ci pentru a rămînea acolo totdeauna; căci aceia înseamnă acest cuvînt „Nu mă veţi vedea", ce vor mai avea ei de adăugat? Priviţi fraţilor, că Iisus Hristos distruge părerea cea rea pe care o aveau despre el prin două argumente: nu este pentru un păcătos să facă minuni, căci un păcătos nu poate face acest fel de fapte, şi la fel un păcătos nu poate fi trimisul lui Dumnezeu: deci voi nu puteţi spune că Iisus este un păcătos, nici că el nu este trimis de Dumnezeu.

„Şi de judecată, pentru că stăpînitorul lumii acesteia a fost judecat: (11) Iisus Hristos vorbeşte încă aici de judecată, fiindcă el l-a învins pe vrăjmaş, pe stăpînul acestei lumi; ceea ce un păcătos nu poate face, nici un drept dintre oameni. Căci din cauza mea, zice Mîntuitorul, este el judecat şi condamnat: cei ce-l vor călca apoi în picioare, şi care vor vedea semnele învierii mele, o vor şti, şi ei vor recunoaşte că acela este semnul condamnării lui: şi în sfîrşit, el n-a putut să mă ţină. Evreii m-au învinuit de a fi stăpînit de diavol şi că sînt un înşelător: dar toate învinuirile acestea se

arată zadarnice şi mincinoase. Oare l-aş mai fi învins eu pe stăpînitorul acestei lumi dacă eram vinovat de păcat? Iată-l acum osîndit şi alungat.

„Încă multe am a vă spune, dar nu le puteţi purta acum: (12). Vă este deci folositor ca eu să plec; atunci cînd voi fi plecat atunci le veţi putea purta. Şi ce s-a întîmplat? Duhul Sfînt este deci mai mare decît tine, pentru că acum noi nu putem purta aceste lucruri, şi el ne va face capabili să le purtăm? Oare puterea lui are mai mare eficacitate decît a ta? Nicidecum, căci el vă va învăţa cele cu privire la mine. Pentru aceasta zice el: „Căci nu va vorbi de la Sine, ci cîte va auzi va vorbi şi cele viitoare vă va vesti" (13). Acela Mă va slăvi, pentru că din al Meu va lua şi vă va vesti" (14). Toate cîte are Tatăl ale Mele sînt; de aceia am zis că din al meu va lua şi vă va vesti vouă" (15). Iisus Hristos a zis: Duhul Sfînt vă va învăţa şi vă va face să vă amintiţi, şi el vă va mîngîia în necazurile voastre (ceea ce n-a făcut-o însuşi). Şi: vă este de folos ca eu să mă duc, ca să vină el; şi: acum voi nu puteţi purta aceste lucruri, dar atunci le veţi purta. Şi: el vă va arăta tot adevărul. De teamă ca din aceste cuvinte ucenicii să nu ia ocazia ca să zică cum că Duhul Sfînt este mai mare decît Fiul, şi ca să nu cadă într-o credinţă extremă, el adaugă: „din al Meu va lua", adică, ceea ce am învăţat eu, o va învăţa el însuşi, el nu va zice nimic contrar, nimic care ar fi numai a lui nimic străin de învăţătura mea. Cum deci Mîntuitorul vorbea despre sine, zice: eu nu vorbesc de la mine însumi; adică, eu nu spun decît ceia ce am primit de la Tatăl meu; eu nu zic nimic care mi-ar fi propriu şi care i-ar fi lui străin, trebuie să înţelegem la fel ceia ce zice Duhul Sfînt: „Din al meu", adică, din ceia ce am învăţat eu, din ceia ce ştiu eu; căci ştiinţa Duhului Sfînt şi a mea sînt la fel.

„Şi cele viitoare vă va vesti". Prin această făgăduinţă Iisus Hristos înalţă sufletul ucenicilor săi, pentru că omul nu doreşte nimic atît ca a învăţa ceea ce trebuie să se întîmple. Asupra acestui lucru puneau ei adesea întrebări, zicîndu-i Învăţătorului lor: „Unde Te duci?" Care este calea? Mîntuitorul deci voind să-i scoată din această nelinişte, le zice: Duhul Sfînt vă va învăţa despre toate lucrurile acestea, ca voi să nu cădeţi fără oprire. „El Mă va slăvi." Cum? El va face faptele în numele meu. Cum după venirea Duhului Sfînt ucenicii trebuiau să facă mai multe minuni, Iisus Hristos arată din nou această egalitate, zicînd: „Mă va slăvi". Dar ce numeşte el „Tot adevărul"? Căci el asigură că Duhul Sfînt îi va învăţa adevărul tot. Iisus Hristos, fie din cauza slăbiciunii trupului cu care era îmbrăcat, sau pentru a nu părea că vorbeşte despre sine; şi la fel fiindcă ucenicii săi nu cunoşteau încă învierea şi erau prea nedesăvîrşiţi; în sfîrşit pentru ca evreii să nu pară că au pedepsit în el călcarea legii; păstra într-un oarecare fel termenii săi şi nu se desparte de lege. Dar odată separaţi ucenicii, evreii aruncaţi, atunci cînd cei mai mulţi trebuiau să creadă şi să obţină iertarea păcatelor lor, atunci cînd grija de a vorbi despre el le era încredinţată altora, aceasta nu mai era a lui ca să se sărbătorească pe sine. Astfel deci, se pare zice el, dacă eu n-am învăţat ceia ce trebuia să învăţ, nu trebuie să imputaţi neştiinţei mele, ci slăbiciunii ascultătorilor mei. Iată pentru ce, zicînd: „Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul" adaugă: „El nu va vorbi de la Sine". Dar că Duhul

Sfînt n-are nevoie să învețe sfîntul Pavel o spune. „Nimeni nu cunoaşte cele ale lui Dumnezeu fără numai Duhul lui Dumnezeu" (I Cor. 2,11). La fel atunci cînd duhul omului cunoaşte fără a fi învățat de la cineva, tot aşa Duhul Sfînt „din al Meu va lua", adică, el nu vă va învăța nimic care nu s-ar potrivi cu învățătura mea. „Toate cîte are Tatăl Meu ale Mele sînt". Apoi fiindcă aceste lucruri sînt ale mele, şi Duhul Sfînt vă va învăța ceea ce a învățat el de la Tatăl meu, el va spune ceia ce este al meu.

3. Dar de ce n-a venit Duhul Sfînt înainte ca să fi plecat Iisus Hristos? Fiindcă, atîta vreme cît rămînea blestemul, şi păcatul nu era distrus şi oamenii erau condamnați şi rînduiți la chinuri, Duhul Sfînt nu putea să vină. Trebuie deci, zice el, ca să fie distrusă neprietenia, şi ca noi să fim împăcați cu Dumnezeu (Efes. 2,14,16), pentru ca să putem primi acest dar. Şi pentru ce zice Mîntuitorul: „Eu îl voi trimite?" Este ca şi cum ar zice: eu vă voi pregăti ca să-l puteți primi. Căci cum ar fi putut fi trimis cel ce este pretutindeni? Dar mai mult, zicînd aceia, Iisus Hristos arată distincția persoanelor: iată pentru ce vorbeşte el aşa. Şi cum Duhul Sfînt şi Fiul nu se pot despărți, Mîntuitorul îi convinge pe ucenicii săi să se ataşeze de el, să-l cinstească şi să i se închine. El putea să facă însuşi toate lucrurile acestea, dar îi lasă lui să facă minunile, ca ei să cunoască demnitatea lui. Precum Tatăl a putut să dea naştere la tot ce există, şi Fiul a creat la fel, pentru a ne arăta puterea sa; Duhul Sfînt a venit la fel pentru a se face cunoscut. Pentru acest motiv s-a întrupat Fiul, lăsîndu-i lucrării Duhului Sfînt să se exercite, pentru a le închide gura celor ce voiau să se folosească de această mărturie a nespusei lui bunătăți pentru a favoriza sentimentele lor necredincioase.

Efectiv, dacă ei zic: Fiul s-a întrupat, fiindcă el este inferior Tatălui, noi le răspundem: Ce ziceți voi despre Duhul Sfînt? Cu toate că el n-a luat un trup, cu toate acestea nu veți zice că este mai mare ca şi Fiul, nici că Fiul îi este inferior. Iată pentru ce, în botez, se numeşte Treimea: căci Tatăl, poate să facă totul şi Fiul la fel, şi Duhul Sf. la fel. Dar cu privire la Tatăl, nimeni nu-l trece în îndoială, şi că îndoiala cade asupra Fiului şi asupra Duhului Sfînt; în taina botezului se numeşte Sfînta Treime, ca să recunoaşteți comuniunea şi unitatea de esență şi de demnitate în darul bunurilor nespuse care ni s-au făcut în comun prin cele trei Persoane. Că Fiul poate să facă prin el însuşi în botez ceia ce face în comun cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, dovada este clară în ceia ce le zicea evreilor: ascultați-l: „Ca să ştiți că putere are Fiul Omului pe pămînt să ierte păcatele" (Mc. 2,10). Şi: „Ca să fiți fii ai luminii" (Ioan 12,36). Şi încă: „Eu le dau viață veşnică" (Ioan 10,28). Şi apoi: „Ca oile Mele viață să aibă şi s-o aibă din belşug" (Ioan 10,20).

Acum, să vedem cu privire la Duhul Sfînt, noi îl vom vedea făcînd aceleaşi lucruri: „Darurile Duhului Sfînt" zice apostolul, care s-au făcut cunoscute înafară, sînt date fiecăruia spre folos: (I Cor. 12,7). Acela deci care face aceste lucruri cu atît mai mult să ierte păcatele. Şi: „El vă va da viață prin Duhul Sfînt care locuieşte în voi" (Rom. 8,11). Şi: „Iar Duhul este viață pentru îndreptare" (Rom. 8,10) pe care o lucrează în voi. Şi: Iar de vă purtați cu Duhul nu sînteți sub lege" (Gal. 5,18). „Căci n-ați primit Duhul

robiei, pentru a vă purta cu frică; ci aţi primit Duhul punerii de fii" (Rom. 8,15). Dar, mai mult, minunile pe care le făceau atunci apostolii, ei le făceau prin Duhul Sfînt, care a coborît peste ei. Şi sfîntul Pavel, în epistola către Corinteni, zice: „Dar v-aţi spălat, v-aţi sfinţit, v-aţi îndreptat în numele Domnului nostru Iisus Hristos, şi prin Duhul Tatălui nostru". (6, 11). Cum deci evreii şi ucenicii au auzit vorbindu-se mult despre Tatăl; cum au văzut faptele mari ale Fiului, şi ei n-au învăţat încă nimic clar despre Duhul Sfînt, Duhul Sfînt face minuni, şi prin aceia el se face cu desăvîrşire cunoscut. Dar, de teamă ca ei să nu i-a ocazie, cum am spus-o, să-l creadă mai mare decît Fiul, Iisus Hristos adaugă: „Cîte va auzi vă va învăţa şi cele viitoare vă va vesti". Dacă nu cu acest scop adaugă Mîntuitorul aceste cuvinte, nu va fi absurd a zice că Duhul Sfînt n-a auzit decît atunci, şi în văzul ucenicilor? În sfîrşit, după voi, Duhul Sfînt n-ar fi trebuit să audă atunci, decît pentru a le repeta ucenicilor ceia ce a învăţat. Este ceva mai mizerabil şi mai disprețuit ca această idee? Dar mai mult, ce trebuia să audă el? Tot ceia ce, după voi, el trebuia să audă, nu a vestit-o deja prin gura proorocilor? Fie că el trebuia să vorbească despre distrugerea legii, sau despre Iisus Hristos, despre divinitatea şi întruparea lui, toate lucrurile acestea n-au fost vestite deja cu mult înainte? Ce putea să spună el mai clar apoi?

„Şi cele viitoare vă va vesti". Prin aceste cuvinte, dumnezeiescul Mîntuitor face să se cunoască în mod clar natura şi demnitatea Duhului Sfînt, fiindcă nu-i aparţine decît lui Dumnezeu singur să prezică viitorul. Căci dacă Duhul Sfînt învaţă de la altul, el nu va avea nimic mai mult ca şi profeţii. Dar, încă odată, Iisus Hristos arată prin aceste cuvinte cunoaşterea foarte exactă şi desăvîrşită pe care o are Duhul Sfînt despre Dumnezeu, pentru că el nu poate spune alt lucru. Apoi, acest cuvînt: „Din al Meu va lua", vrea să zică despre harul cu care trupul meu a fost umplut, sau despre această cunoaştere pe care o am eu, nu prin răpire, nici pentru că am primit-o de la altul; ci fiindcă ştiinţa Tatălui, a Fiului şi a Duhului Sfînt este una şi aceiaşi ştiinţă. Dar pentru ce s-a explicat Iisus Hristos cu aceşti termeni, şi nu altfel? Fiindcă ucenicii n-au primit încă această cunoaştere a Duhului Sfînt: pentru aceia nu se ataşează el decît de un singur lucru; să ştie că ei îl cred şi-l vor primi, şi că ei nu se scandalizează; căci precum a zis el: „Hristos este capul vostru" (Mt. 23,8) şi conducătorul: de teamă ca să nu se creadă că ei erau credincioşi cuvîntului lui Iisus Hristos, dacă ei credeau Duhului Sfînt, el zice: „Învăţătura mea şi învăţătura lui" sînt aceleaşi. Ceia ce va zice Duhul Sfînt va veni din acelaşi izvor ca şi cuvintele mele pe care le-am zis. Să nu credeţi că el va zice altele, lucrurile pe care le va zice sînt ale mele şi mă va slăvi: voinţa Tatălui, a Fiului şi a Duhului Sfînt este aceiaşi voinţă. Şi Iisus Hristos vrea ca noi să nu avem toţi decît o singură voinţă şi aceiaşi voinţă, zicînd: „Ca ei să fie una, precum Tu şi cu Mine sîntem una" (Ioan 17,11,12).

4. Nimic nu este egal cu unirea şi cu buna înţelegere; prin ea un om izolat devine partea unui mare întreg. Dacă două sau zece persoane sînt unite împreună din inimă, fiecare din ele nu mai este decît una singură; în acestea zece voi nu veţi afla decît una, şi în una veţi afla zece. Dacă ei au un

duşman, precum atunci nu este atacată numai una, ci cele zece, trebuie ca duşmanul să cedeze, pentru că el nu este respins de una singură, ci de zece. Dacă unul ar fi în lipsă, el nu este pentru aceia în pericol; el este bogat prin partea cea mare, prin ceilalţi nouă; şi partea care cade este astfel susţinută, cea mai slabă prin cel mai puternic. Fiecare din ei are douăzeci de mîini, douăzeci de ochi şi la fel douăzeci de picioare; el nu mai merge singur prin picioarele sale, ci şi prin cele ale celorlalţi; el nu lucrează numai prin mîinile sale, ci şi prin a celorlalţi. Fiecare din ei are zece suflete; fiindcă n-are numai el unul singur grijă de lucrurile sale, ceilalţi au la fel. Şi dacă ar fi aşa o sută uniţi împreună, va fi la fel, şi puterea se va adăuga în proporţie cu numărul.

Nu vedeţi fraţii mei, frumuseţea iubirii? Ea îl face pe om de neînvins, ea îl multiplică, dintr-unul singur ea face mai mulţi. Cum va putea un singur om să fie şi în Persia şi în Roma? Ceia ce nu poate natura, iubirea o poate; o parte din el va fi aici şi cealaltă acolo, şi totul întreg aici. Dar dacă el are o mie sau zece mii de prieteni, gîndiţi-vă care va fi puterea lui, care va fi tăria lui. Vedeţi ce putere de multiplicare are iubirea? În sfîrşit, ca unul să devină o mie, este un lucru uimitor şi admirabil. Pentru ce nu ne cîştigăm o aşa de mare iubire şi putere, şi nu ne punem în siguranţă? Aceia valorează mai mult decît orice demnitate, şi bogăţii, şi sănătate, şi chiar mai mult decît lumina. Este izvorul bucuriei. Pînă cînd vom limita noi iubirea noastră la unul sau la doi? Învăţaţi-vă să cunoaşteţi prin contrar foloasele acestei virtuţi. Să presupunem pe unul care n-are nici un prieten, ceia ce este semnul unei extreme nebunii, căci nu este decît un nebun care ar putea să zică: eu n-am prieteni. Un om de acest fel, ce viaţă va duce el? Va fi el bogat, plin de toate lucrurile şi plăcerile, va stăpîni el pămînt mult şi va avea mari venituri, el este sărac, gol, este singur şi izolat. Nu este la fel cu cel ce are prieteni; este el sărac, va trăi într-o fericire mai mare ca cel bogat; şi ceia ce n-ar îndrăzni să zică pentru sine, o va zice altul; ceia ce nu poate să-şi dea el însuşi, îi va da altul, sau chiar mai mult. Aşa unirea este pentru noi un motiv de bucurie şi un port sigur şi liniştit. Nu i se poate întîmpla nimic rău celui ce este înconjurat de atîţia; gărzile chiar, care veghează la siguranţa împăratului, nu au nici atîta vigilenţă, nici atîta atenţie. Aceştia îl păzesc pe regele lor din nevoie, aceia îl păzesc pe prietenul lor din iubire şi din afecţiune. Ori, iubirea are mai multă putere şi forţă decît frică. Regele este în teamă faţă de gărzile sale, prietenul se încrede prietenului mai mult decît în sine însuşi, şi cu acest ajutor el nu se teme de cursele nimănui.

Să facem dar această călătorie: săracul, pentru a avea o mîngîiere în sărăcia lui; bogatul pentru a-şi asigura bogăţiile lui; împăratul, ca să împărăţească în siguranţă; sluga pentru a cîştiga bunăvoinţa stăpînului. Acest comerţ leagă sufletele şi inimile şi face viaţa dulce şi plăcută. Aşa printre animale, cele ce nu se unesc cu turma sînt cele mai crude şi mai sălbatice. Iată pentru ce locuim noi în oraşe. Noi avem pieţe publice; aceasta ca să ne vedem şi să trăim împreună. Sfîntul Pavel porunceşte această societate, cînd zice: „Să nu ieşim din adunarea credincioşilor" (Evr. 10,25). Nu este nimic mai rău ca a fi singur şi lipsit de societate.

Ce oare! veți zice voi, și călugării și cei ce locuiesc pe vîrfurile munților? Călugării nu sînt fără de prieteni, ci fugind de zgomotul orașului și de pietele publice, ei găsesc în singurătate mai mulți însoțitori pe care-i unește și-i leagă foarte strîns împreună, și chiar pentru a-și procura această societate plăcută de aceia se retrag. Aceasta fiindcă afacerile necesită tot felul de griji, de care ei se despart pentru a se exersa cu totul în virtutea iubirii. Dar pustnicul, veți mai zice voi, va avea el la fel un număr destul de mare de prieteni? Pentru mine, cu adevărat, eu aș vrea aceasta, ca să putem trăi toți împreună, și ca iubirea să se păstreze în toată forța și vigoarea ei, căci nu locul îi face pe prieteni. Călugării au mulți oameni care-i laudă, care nu i-ar lăuda dacă nu i-ar iubi. Și, din partea lor, ei se roagă pentru lumea întreagă: ceea ce este o dovadă destul de mare despre iubirea lor. Chiar pentru aceia ne îmbrățișăm noi unii pe alții la săvîrșirea sfintelor taine, ca să nu mai fim toți decît un singur trup, cu toate că sîntem mai mulți. Pentru aceia ne rugăm noi în comun catehumenii, pentru bolnavi, pentru rodirea țarinii, pentru cei de pe uscat și de pe mare. Voi vedeți că iubirea își arată puterea ei și virtutea în rugăciuni, în participarea la sfintele Taine și în predici. Ea este izvorul tuturor bunurilor; dacă ne ataşăm de ea cu zel și cu înfocare, ne vom purta bine în viața aceasta și vom obține împărăția care ne este făgăduită; eu îl rog pe Dumnezeu să ne-o dea la toți prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt. Amin.

OMILIA 79

„Puțin și nu Mă veți mai vedea, și iarăși puțin și Mă veți vedea, pentru că Eu Mă duc la Tatăl. Deci au zis dintre ucenicii Lui unii către alții: Ce este aceasta ce ne spune: Puțin și nu Mă veți mai vedea și iarăși puțin și Mă veți vedea, și că Mă duc la Tatăl?“ **(Cap.15, Vers. 16,17-Vers.33).**

1. Iisus Hristos îi necăjește pe ucenicii săi spunîndu-le, că-i va părăsi imediat, le prezice că vor fi într-o mare întristare, dar scurtă, și care se va schimba într-o bucurie care nu se va mai sfîrși.
2. Se obține de la Tatăl tot ce i se cere în numele lui Iisus Hristos.
3. Cum poate fi biruită lumea. Moartea nu-l face pe om muritor; biruința îl face nemuritor. Nu se poate numi muritor cel ce trebuie să învieze după moartea sa.

1. Nimic nu abate un suflet cuprins de durere și de tristețe ca a auzi adesea repetîndu-se cuvintele care-i produc tristețea și durerea. Pentru ce Iisuș Hristos zicînd: „Mă duc“ și „Nu vă voi mai vorbi“ repetă adesea aceste cuvinte: „Puțin și nu Mă veți mai vedea și iarăși puțin și Mă veți vedea“ și: „Eu Mă duc la Cel Care M-a trimis“? După ce i-a mîngîiat și i-a bucurat pe

ucenicii săi prin făgăduința Sfîntului Duh, el iar îi aruncă în întristare. Pentru ce face adesea aşa? El pătrunde în inima lor şi-i pune la o încercare şi mai mare, şi-i obişnuieşte cu înțelepciune să înțeleagă în pace şi în supunere cuvintele triste şi necăjitoare, ca să suporte apoi plecarea lui cu curaj şi cu tărie. Ucenicii avînd tot timpul să reflecteze asupra a ceia ce le-a zis Învățătorul lor, trebuiau apoi cu adevărat să sufere despărțirea cu cea mai mare uşurință. Căci dacă se cercetează cu grijă aceste cuvinte ale sale, se va afla o mîngîiere în ceia ce zice el: „Mă duc la Tatăl". El îi face să cunoască cum că el nu va muri, ci că moartea sa va fi numai o trecere, o transfigurare. Domnul le dă o mîngîiere, căci el nu zice simplu: „Încă puțin timp şi nu Mă veți mai vedea" ci adaugă la fel: „Şi iarăşi puțin şi Mă veți vedea"; arătînd că va reveni, că despărțirea nu va fi aşa de lungă şi că apoi el va rămîne pentru totdeauna cu ei; dar sigur că ei nu l-au înțeles. Şi avem de ce ne mira, căci auzind adesea aceste cuvinte, ei nu le-au înțeles mai mult ca şi cum nu le-ar fi spus niciodată.

Dar pentru ce nu le-au înțeles ucenicii? Aceasta, din cauza tristeții lor, cum mă gîndesc eu, căci tristețea şterge toate aceste cuvinte din mintea lor, sau din cauza întunecimii lor; căci ceia ce nu se contrazicea lor li se părea că se contrazic. Unde te duci tu, zic ei, pentru ca noi să te putem vedea? Dacă nu te duci, cum te vom mai vedea noi? Iată pentru ce ziceau ei: „Nu înțelegem ce zice" (18). Ei ştiu că trebuia să plece, dar că trebuia să se întoarcă puțin după aceia ei n-o ştiau. Iată pentru ce Mîntuitorul îi mustră pentru că n-au înțeles; şi voind să introducă în sufletul lor credința în moartea sa, el le zice: „Adevărat, adevărat zic vouă că voi veți plînge şi vă veți tîngui, iar lumea se va bucura, Voi vă veți întrista, dar întristarea voastră se va preface în bucurie" (20). Cum ucenicii nu voiau ca să moară de loc Învățătorul lor, se îndemnau uşor să creadă că el nu va muri, şi cum ei erau în îndoială, neştiind ce vrea să zică acest cuvînt: „Încă puțin timp", Iisus Hristos zice: „Voi veți plînge şi vă veți tîngui, dar întristarea voastră se va preface în bucurie".

Iisus Hristos apoi, după ce le-a zis ucenicilor săi că bucuria va urma după tristețe, că din necazul lor se va naşte mîngîierea, că el nu va lipsi decît pentru puțină vreme, şi că bucuria lor va fi continuă, trece la un exemplu comun şi ćam înjositor. Şi ce zice el? „Femeia cînd e să nască se întristează" (21). Profeții s-au folosit adesea de acest exemplu, comparînd tristețea cu durerile naşterii. Dar iată ce vrea să zică Mîntuitorul: Voi veți fi atacați ca de durerile naşterii, dar durerile naşterii sînt un motiv de bucurie; prin această comparație el confirmă învierea sa apropiată, şi arată că a muri este acelaşi lucru cu a ieşi din sînul unei femei pentru a intra într-o lumină strălucită; este ca şi cum el ar zice: nu vă mirați că prin această tristețe eu vă aduc la o bucurie fericită, pentru că o femeie nu devine mamă decît prin durere.

Domnul ne mai descopere aici încă o taină, aceia că el a distrus moartea, că el i-a luat tot ceia ce avea amar şi rău, şi că el l-a renăscut pe om şi a făcut un om nou. Apoi, el nu mai face mențiune de aceasta, atît va fi de mare bucuria care trebuie să-i urmeze: căci aceia li s-a întîmplat sfinților.

Dar încă: o femeie nu se bucură pentru că a venit un om în lume, ci se bucură numai cînd ea a adus un om în lume. Dacă o femeie s-ar bucura că a venit un om în lume nimic nu va împiedica şi pe cele ce nu nasc să se bucure de naşterea celor ce au născut. Pentru ce dar Iisus Hristos s-a folosit de acest exemplu? Fiindcă el a vrut numai să arate că durerea nu va dura decît puţin timp; şi că bucuria va fi continuă, că moartea nu este decît o trecere la viaţă, şi că durerile naşterii vor aduce un rod mare şi un folos puternic. Şi Mîntuitorul n-a zis: S-a născut un copil, ci: S-a născut un om; voind, prin acest fel de a se exprima, să ne facă să înţelegem că el vorbeşte despre înviere şi că omul nu va fi supus morţii, ci că se va naşte pentru a trăi şi pentru a împărăţi în mod veşnic. Iată pentru ce n-a zis el: S-a născut un copil, ci: S-a născut un om în lume.

„Deci şi voi acum sînteţi trişti, dar iarăşi vă voi vedea şi se va bucura inima voastră şi bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi" (22). Apoi, pentru a face cunoscut că Iisus Hristos nu va mai muri (Rom. 6,9,10) zice: „Şi în ziua aceia nu Mă veţi mai întreba nimic. Adevărat, adevărat, zic vouă: Orice veţi cere de la Tatăl în numele Meu vă va da" (23). Iisus Hristos, prin aceste cuvinte, nu declară alt lucru, decît că el este trimis de Dumnezeu; atunci veţi şti toate lucrurile. Dar ce vrea să zică aceasta: „Nu mă veţi mai întreba nimic?" Voi n-aveţi nevoie de mijlocitor, ci vă va ajunge să pronunţaţi numai numele meu pentru a obţine tot ceia ce veţi cere; în care Iisus Hristos face să se cunoască virtutea şi puterea numelui său, pentru că, fără ca să fie văzut, fără ca să fie rugat, singura chemare a numelui lui îi pune pe oameni în credinţă înaintea Tatălui. Dar cînd s-a întîmplat aceia? Atunci cînd ziceau apostolii: „Şi acum Doamne, caută spre ameninţările lor şi dă robilor Tăi să grăiască cuvîntul Tău cu toată îndrăzneala, întinzînd dreapta Ta spre vindecare şi săvîrşind semne şi minuni, prin numele Sfîntului Tău Fiu, Iisus. Şi pe cînd se rugau aşa s-a cutremurat pămîntul, locul în care erau adunaţi" (Fap. 4,29,30,31).

„Pînă acum n-aţi cerut nimic în numele Meu" (24) Mîntuitorul face să se cunoască din nou de către ucenicii săi că lor le este de folos ca să plece, pentru că pînă acum ei n-au cerut nimic, şi cînd va fi el plecat, ei vor obţine tot ce vor cere. Iată eu nu mai trebuie să rămîn cu voi, nu vă credeţi pentru aceia părăsiţi; numele meu vă va da o încredere şi mai mare şi o putere şi mai mare.

2. Şi cum aceste cuvinte erau puţin ascunse, el adaugă la ele: „Acestea vi le-am spus în pilde, dar va veni ceasul cînd nu vă voi mai vorbi în pilde ci pe faţă vă voi vorbi de Tatăl" (25). Va veni o vreme cînd veţi auzi totul lămurit (această vreme, este aceia a învierii). Atunci eu vă voi vorbi deschis despre Tatăl meu (Fap. 1,3). Şi în sfîrşit, Iisus Hristos a rămas patruzeci de zile cu apostolii săi, vorbind, mîncînd cu ei, şi explicîndu-le cele cu privire la împărăţia lui Dumnezeu. Acum, teama de care sînteţi cuprinşi voi nu vă permite să fiţi atenţi la nimic din ceia ce vă zic, dar atunci văzîndu-mă înviat şi în mijlocul vostru, veţi putea învăţa toate lucrurile cu o libertate deplină, fiindcă Tatăl meu el însuşi vă va iubi, atunci cînd veţi avea în mine o credinţă mai vie şi mai tare.

„Şi nu vă zic că voi ruga pe Tatăl pentru voi" (26). Iubirea pe care o aveţi faţă de mine ajunge pentru a obţine ajutorul lui. „Căci însuşi Tatăl vă iubeşte, fiindcă voi M-aţi iubit pe Mine şi aţi crezut că de la Dumnezeu am ieşit" (27). Ieşit-am de la Tatăl şi am venit în lume; iarăşi las lumea şi Mă duc la Tatăl" (28). Cum singur cuvîntul înviere, şi la fel acest cuvînt al Învăţătorului lor, că el a ieşit de la Tatăl şi că se întoarce la el; cum zic eu, aceste lucruri nu-i mîngîie puţin pe ucenici, divinul Mîntuitor le repetă adesea; el îi asigura pentru una fiindcă ei credeau cu sinceritate în el, şi cealalată pentru a le arăta lor că ei trebuiau să fie în odihnă şi să nu se teamă de nimic. Atunci cînd le zice: „Puţină vreme şi nu Mă veţi mai vedea, şi iarăşi puţină vreme şi Mă veţi vedea", era natural că ei n-au înţeles ceia ce voia să zică el; dar, cu privire la aceste ultime cuvinte: „Că el va învia, că a ieşit de la Tatăl, că se va întoarce la el" nu era la fel, ei le înţelegeau foarte bine.

Ce înseamnă aceste cuvinte: „Nu Mă veţi mai întreba"? Este ca şi cum le-ar zice: Voi nu-mi veţi mai zice nimic: „Arată-ne pe Tatăl Tău" Şi: „Unde Te duci?" fiindcă veţi fi plini de tot felul de cunoaştere, şi Tatăl meu vă va iubi la fel cu mine. Chiar această făgăduinţă principală de iubire şi de afecţiune a Tatălui le-a dat o nădejde bună şi i-a întărit; iată, pentru ce zic ei: „Acum ştim că Tu ştii toate şi nu ai nevoie să Te întrebe cineva" (30) Nu vedeţi fraţii mei, că Mîntuitorul le vorbea ucenicilor săi după sentimentul şi dispoziţia pe care o vedea în inima lor?" Şi nu ai nevoie de nimeni ca să Te întrebe"; adică, tu vezi care este tulburarea noastră, chiar înainte ca să deschidem gura ca să-ţi spunem şi tu ne-ai bucurat şi ne-ai mîngîiat cu totul, zicîndu-ne: „Tatăl vă iubeşte fiindcă voi M-aţi iubit pe Mine". După atîtea şi aşa de mari lucruri, pe care le-au văzut şi le-au auzit ei, ei zic în sfîrşit: „Noi vedem". Voi vedeţi la fel fraţilor, cît erau ei de îngroşaţi.

Apoi, precum printr-o faptă a harului îi ziceau ei: „Noi vedem", Mîntuitorul le răspunde: Voi sînteţi încă departe de desăvîrşire; pentru a ajunge la ea, voi aveţi nevoie de multe alte lucruri, nimic nu iese încă desăvîrşit din inima voastră. Şi acum, voi mă veţi lăsa în mîinile duşmanilor mei, şi veţi fi cuprinşi de o aşa de mare frică, încît nu veţi îndrăzni să mergeţi nici împreună; dar aceia nu-mi va face nici un rău, nici o pagubă.

Nu vedeţi cît temperează Mîntuitorul vorbirile sale, pentru a le potrivi la slăbiciunea ucenicilor săi? La fel le reproşează că au nevoie continuă de scuză şi de îngăduinţă. Cum ei îi zic: „Iată acum vorbeşti lămurit şi nu spui nici o pildă, de aceia credem"; el îi face să vadă că chiar atunci cînd îşi închipuiau că cred, ei nu credeau încă; le arată că el nu primeşte mărturisirea lor de credinţă: el le zice acelea pentru a-i trimite la o altă vreme.

„Tatăl este cu mine„ (32). Pentru ucenici o zice Iisus aceasta. Şi el a avut totdeauna o grijă destul de mare să-i înveţe pe ei aceasta şi să le-o insufle. Apoi, pentru a le arăta, că zicînd aceste lucruri el nu le-a dat încă cunoaşterea desăvârşită, „pe care ei n-o vor avea decît apoi" şi că nu le-a vorbit aşa decât pentru a împiedica să se tulbure sufletul lor prin gînduri, că se pare că ei aveau ceva gînduri omeneşti şi că se temeau că nu vor primi

nici un ajutor de la el, el zice: „Acestea vi le-am grăit, ca întru Mine pace să aveți" (33); adică, eu să nu fiu şters din inimile voastre, ci ca să rămîn continuu săpat acolo în adîncul lor. Ca nimeni să nu ia aceste lucruri drept dogme, eu nu le-am zis decît pentru mîngîierea voastră şi pentru a vă îndemna la credință şi la iubire. Voi nu veți avea de suferit totdeauna, necazurile voastre se vor stinge la sfîrşit. Dar atât cît veți fi în lume, veți avea de suferit necazuri şi osteneli, nu numai acum cînd eu voi fi dat duşmanilor mei, ci şi apoi. Să aveți curaj şi să aveți încredere. Suferințele voastre vor fi uşoare; învățătorul învingînd duşmanul, ucenicii nu trebuie să deznădăjduiască. Dar îngăduie-ne Doamne să te întrebăm ,când ai biruit tu lumea? Eu v-am spus-o, că eu am aruncat pe stăpînitor în adîncul prăpastiei, şi voi o veți cunoaşte apoi, atunci cînd toată lumea vi se va supune şi vă va asculta.

3. Noi putem la fel fraților, învinge lumea, dacă vrem să ne ațintim ochii asupra autorului credinței noastre, şi să mergem pe calea pe care ne-o arată. Să mergem pe ea, şi nici moartea nu ne va învinge. Ce oare! veți zice voi, aşa-i că noi nu vom muri? Atunci sigur că moartea nu ne va învinge. Un luptător se arată strălucit, nu atunci cînd nu se luptă de loc cu duşmanul său, ci învingîndu-l în luptă. Deci, nu din cauza luptei eşti muritor, ci din cauza victoriei devenim nemuritori. Dacă am rămîne totdeauna sub stăpînirea morții atunci am fi muritori. Cum eu nu voi numi de loc nemuritor un animal care are o viață foarte lungă, chiar dacă înainte de a muri el trăieşte foarte mult, la fel eu nu-l voi numi muritor pe cel care trebuie să învieze după moartea sa. Spuneți-mi vă rog, dacă cineva roşeşte o clipă vom spune pentru aceia că el este totdeauna roşu? Nu, sigur, căci aceia nu este o roşeală obişnuită şi continuă. Dacă cineva este palid, vom zice noi pentru aceia că el are boală? Nicidecum; căci boala lui este trecătoare. Nu numiți deci muritor pe cel ce nu este mort decît pentru puțină vreme. Dacă-i numiți morți pe cei ce dorm, numiți-i la fel morți: ei sînt, pentru a zice aşa, morți, pentru că nu mai lucrează; dar moartea strică trupurile. Şi ce face aceia? Ei nu mor pentru a rămîne în stricăciune, ci pentru a deveni nemuritori.

Să biruim dar lumea; să alergăm la nemurire. Să-l urmăm pe regele nostru; să-i aducem trofee, să disprețuim poftele: acesta nu este un lucru greu. Să ridicăm sufletul nostru şi inima noastră la cer, şi atunci vom birui lumea. În sfîrşit, dacă fiind ieşit dintr-o patrie înfloritoare, şi din părinți străluciți, veți fi plecat într-o țară îndepărtată, unde necunoscuți de toată lumea, fără copii, fără bogății, cineva vă înfruntă, voi nu veți avea atîta greutate ca să suferiți, ca atunci cînd ați fi în familia voastră. Considerînd atunci că sînteți într-o țară străină şi depărtată, aceia sigur vă va convinge că trebuie să suferiți totul, să disprețuiți totul, şi foamea şi setea, şi toate celelalte întîmplări. Acum la fel, faceți această reflexie, că sînteți aici un străin şi un călător, ca văzîndu-vă ca într-un pămînt străin, nimic să nu fie în stare să vă tulbure.

Şi sigur, voi aveți o cetate a cărei creator şi arhitect este însuşi Dumnezeu: lumea aceasta de aici nu este decît un pelerinaj, şi n-aveți de

rămas decît doar pentru puțină vreme aici. Ne lovesc, ne acopăr cu injurii şi cu batjocuri pe care le vor vrea, noi sîntem într-un pămînt străin, în care trăim puțină vreme. Cu adevărat ne va fi greu să suferim aşa în patria noastră, şi printre concetățenii noştri; atunci aceia ne va face un necaz mare, şi ne va acoperi de ruşine. Dar dacă, dimpotrivă, te afli într-un loc unde nu eşti cunoscut de nimeni, vei suferi totul cu uşurință. Căci necazul răneşte voința celui ce-l face; spre exemplu: a ofensa un magistrat pe care-l cunoşti că este acela, este o ofensă de moarte; dar a-l disprețui crezîndu-l cineva obişnuit, este mai mult o ofensă adresată unui om.

Gîndiți-vă că este la fel cu privire la noi: aceşti răi care ne batjocoresc nu ştiu cine sîntem noi; ei nu ştiu că sîntem cetățeni ai cerurilor, că numele noastre sînt scrise în patria cerească, şi printre acelea ale heruvimilor. Să nu ne necăjim deci, şi ceia ce fac împotriva noastră să n-o considerăm ca pe o batjocură: ei se vor păzi ca să ne facă nouă ceva care ne-ar putea supăra, dacă ne vor cunoaşte; dar ei ne iau drept săraci şi răufăcători; să nu privim deci ca o injurie ceia ce fac ei. Spuneți-mi: dacă într-o călătorie cineva fiind sosit înainte de oamenii săi şi de toată suita, hotelierul, sau unul din călători neştiind cine este el, se va pune să spună rele împotriva lui, nu va rîde el de neştiința lui, şi nu-şi va bate joc de disprețul lui? Nu se va distra el, ca şi cum aceste batjocuri ar cădea asupra altcuiva, şi nu asupra lui. Să facem la fel: noi sîntem într-o casă de oaspeți, în care îi aşteptăm pe prietenii noştri de călătorie. Atunci cînd ei vor fi sosit, şi cînd vor fi toți reuniți împreună atunci ei vor cunoaşte cine sînt cei pe care i-au supărat. Atunci cu capul plecat vor zice: „Nebuni ce sîntem! acela este, despre care noi am rîs altădată" (Înțelepc. 5,3).

OMILIA 80

„Acestea a grăit Iisus şi, ridicînd ochii Săi spre cer, a zis: Părinte, a venit ceasul! Preaslăveşte pe Fiul Tău, ca şi Fiul să Te preaslăvească"(Cap.17, Vers.1- Vers.5).

1. Sf. Gură de Aur îi ruşinează pe Arieni şi pe Anomei care negau divinitatea lui Iisus Hristos.

2. Fiul este la fel Dumnezeu ca şi Tatăl.

3. Noi vom lua parte la slava lui Iisus Hristos după măsura noastră, după credința noastră şi după faptele noastre. Cît este de mizerabil a se lipsi de această slavă: să suferim totul cu bucurie pentru a o dobîndi. Disprețul bogățiilor pe care va trebui să le părăsim într-o zi. Bunurile pe care le avem nu sînt ale noastre. Noi facem, totul pentru trup: nu facem nimic pentru suflet. Împotriva fastului. De cîți oameni ai nevoie atîția stăpîni ai. Înmulțirea nevoilor, înmulțirea robilor. Un stăpîn este rob al slujitorilor săi. Robia măreției şi a fastului. Adevărata libertate constă în a nu avea nevoie de nimeni: cea dimprejur, este a avea puțină nevoie. A nu se folosi de bunurile pe care le ai: aceasta nu înseamnă a le stăpîni, ci a fi stăpînit de ele.

1. „Cel ce va face şi va învăţa" zice Iisus Hristos, „acela mare se va chema în împărăţia cerurilor" (Mt. 5,19) şi pe bună dreptate. Este uşor a filozofa în cuvinte, dar a pune în practică regulile înţelepciunii, aceia este mare şi demn de un suflet tare şi generos. Iată pentru ce Iisus Hristos vorbind despre răbdare, se propune pe sine însuşi drept exemplu şi ne porunceşte ca să-l luăm ca modelul nostru. Iată pentru ce, după ce ne-a dat acest aviz şi această învăţătură, el se pune să se roage, pentru a ne învăţa că în ispite şi în necazuri trebuie să ne desprindem de totul şi să ne punem în Dumnezeu scăparea şi încrederea. Căci, după ce le-a zis ucenicilor săi: „Necazuri veţi avea în lumea aceasta" şi a aprins sufletul lor, el îi ridică printr-o rugăciune, aşteptînd ca ei să-l privească încă precum este un om. Chiar pentru a coborî la slăbiciunea lor face această rugăciune, la fel cum a făcut-o la învierea lui Lazăr, pentru motivul pe care-l arată cu aceste cuvinte: „Eu am spus acestea pentru poporul de lîngă Mine, ca ei să creadă că Tu M-ai trimis" (Ioan 11,12).

Este foarte bine veţi zice voi, era nevoie ca Iisus Hristos să facă aşa înaintea evreilor; dar pentru ce face la fel pentru ucenicii săi? Era potrivit ca el să facă aşa cu privire la ucenicii săi. Oameni care după ce au văzut atîtea şi aşa de mari minuni, ziceau: „Acum vedem că Tu ştii toate" (Ioan 6,30) aveau mai multă nevoie de învăţături şi de dovezi decît ceilalţi toţi. Dar fiţi atenţi fraţii mei, că evanghelistul nu numeşte această faptă o rugăciune, el zice: „Iisus ridicînd ochii Săi la cer". Prin care face să se înţeleagă că era mai mult o convorbire pe care-o avea Fiul cu Tatăl său, decît o rugăciune. Căci dacă altădată vorbeşte despre rugăciune, dacă îl arată pe Domnul pe atîta în genunchi, pe atîta ridicînd ochii săi la cer, nu vă tulburaţi de loc: aceasta o face pentru a ne învăţa că trebuie să stăruim în rugăciune, că, noi stînd jos trebuie să privim cerul, nu numai cu ochii trupului, ci şi cu ochii duhului; şi la fel trebuie să ne punem în genunchi şi să ne frîngem inimile noastre. Căci Iisus Hristos n-a venit numai pentru a ni se arăta nouă, ci la fel pentru a ne învăţa virtutea nespusă. Un învăţător deci nu trebuie să se mulţumească să înveţe din vîrful buzelor, el trebuie să înveţe la fel cu exemplul şi prin faptele sale.

Să ascultăm deci ce zice el acum: „Părinte, a venit ceasul! Preaslăveşte pe Fiul Tău, ca şi Fiul să Te preaslăvească". Prin aceste cuvinte, dumnezeiescul Mîntuitor ne arată încă şi că el nu merge la moarte în ciuda sa. Cum va merge el împotriva sa la moarte şi involuntar, el care o cere şi i se roagă pentru aceia, el care o numeşte slavă, nu numai a celui ce trebuie să fie răstignit, ci şi a Tatălui său? Căci aceia s-a întîmplat: nu numai Fiul a fost slăvit, ci şi Tatăl. Înainte de cruce, evreii nu cunoşteau chiar nici pe Tatăl: „Israel nu M-a cunoscut" (Is. 1,3); dar după cruce, tot universul a alergat la el.

Iisus Hristos ne învaţă apoi de ce fel de slavă şi în ce fel îl va slăvi el pe Tatăl său: „Precum l-ai dat stăpînire peste tot trupul, ca să dea viaţă veşnică tuturor acelora pe care Tu i-ai dat Lui" (2). A face în continuu bine, în aceia constă slava lui Dumnezeu. Ce vreau să spună acestea: „Precum l-

ai dat stăpînire peste tot trupul"? Prin aceia Mîntuitorul arată că propovăduirea nu va fi închisă numai în Iudeia, ci că ea se va răspîndi în lumea întreagă; şi el pune primul fundament al chemării neamurilor. Cum el a zis: „Nu mergeţi la neamuri" (Mt. 10,5) şi cum trebuia să zică apoi: „Mergînd învăţaţi toate neamurile" (Mt. 28,19), el face să se vadă că aceia era voinţa Tatălui său, aşteptînd ca aceia să necăjească şi să-i scandalizeze foarte mult pe evrei şi chiar pe ucenici. În sfîrşit cînd apoi se adăugau neamurile la ei, ei nu mai sufereau cu răbdare" şi ei nu le-au primit cu inimă bună şi cu bucurie", ca atunci cînd au primit harul Duhului Sfînt şi învăţătura lui; căci, această unire îi îndepărta foarte mult pe evrei. Deci după ce a coborît Duhul Sfînt peste ucenici cu atîta strălucire şi putere, Petru, la întoarcerea la Ierusalim, a avut multă grijă să evite reproşurile evreilor, atunci cînd le-a spus ce i s-a întîmplat lui şi cum a văzut acea pînză mare (Fap. 10).

Dar ce înseamnă aceste cuvinte: „I-ai dat stăpînire peste tot trupul"? Eu le voi pune această întrebare ereticilor: Cînd a primit Iisus Hristos această putere peste toţi oamenii? Oare înainte de a-i fi creat sau după aceia? Căci după ce a fost răstignit şi a înviat a zis: „Datu-Mi-s-a toată puterea. Drept aceia mergînd învăţaţi toate neamurile" (Mt. 28,28,19). Ce oare? El nu avea în sine puterea lucrărilor sale? El i-a făcut pe oameni şi după ce i-a făcut nu mai are autoritate asupra lor? Dar, de la început Scriptura ne arată că el făcea toate lucrurile; este văzut pedepsindu-i pe unii ca păcătoşi, îndreptînd, chinuind pe alţii, ca ei să se îndrepte şi să se întoarcă. El zice: „Eu nu-i voi ascunde slujitorului Meu Avraam ceia ce voi face" (Gen. 18,17). Altora, el le dă laude şi răsplăţi pentru că au făcut binele. Oare atunci avea Fiul puterea aceasta, ca apoi s-o piardă, şi ca acum s-o primească din nou? şi care diavol va îndrăzni să vorbească aşa? Dar dacă, şi atunci, şi acum, el are aceiaşi putere egală, căci el zice: „Precum învia Tatăl morţii şi le dă viaţă, tot aşa Fiul dă viaţă căruia voieşte"(Ioan 5,21). Ce înseamnă acest cuvînt? Iată: El trebuia să-i trimită pe ucenicii săi la neamuri; de teamă ca ei să nu creadă că el scotea ceva nou, din cauza a ceia ce a zis mai înainte: „Nu sînt trimis decît către oile cele pierdute ale casei lui Israel" (Mt. 15,24) el arată că aceiaşi este şi voinţa Tatălui său. Căci dacă dumnezeiescul Mîntuitor vorbeşte cu atîta modestie şi smerenie, voi nu trebuie să vă miraţi fiindcă el în acest fel îi învăţa atunci pe ucenicii săi, şi pe cei ce trebuiau să vină după ei. Şi iarăşi, cum am spus-o, prin aceste expresii de jos şi smerite, el făcea să se cunoască în mod simţit că el nu se smerea aşa de mult decît pentru a potrivi vorbirile sale la înţelesul şi la slăbiciunea ucenicilor săi şi a ascultătorilor săi.

2. Dar ce vrea să zică aceia: „Peste tot trupul"? Nu toţi oamenii au crezut. Dar Iisus Hristos a făcut pentru ei tot ce a putut, ca ei să creadă toţi. Căci dacă n-au primit toţi cuvîntul lui, nu este greşeala Învăţătorului, ci este greşala celor ce n-au vrut să-l primească. „Ca să dea viaţă veşnică tututor acelora pe care Tu i-ai dat Lui." Dacă Mîntuitorul se foloseşte aici încă de expresii omeneşti, nu fiţi surprinşi; el face aşa pentru motivele pe care le-am explicat altădată, şi pentru a evita să vorbească măreţ despre sine

însuşi: ceia ce i-ar fi supărat pe ascultătorii săi, care n-aveau încă despre el o părere destul de mare. Sfîntul Ioan cu toate acestea, cînd vorbeşte în propriul lui nume, el se foloseşte nu de aşa termeni, ci de termeni mai înalţi şi mai sublimi? „Toate prin El s-au făcut" (Ioan 1,3). În care se vede, nu că el nu ar fi avut această putere, dacă el n-ar fi primit-o, ci că el le dădea şi la alţii putere" Puterea să se facă fii ai lui Dumnezeu". Sfîntul Pavel îl arată egal cu Dumnezeu.

Dar Mîntuitorul pune întrebarea sa într-un fel mult mai omenesc în aceste cuvinte; „Ca să dea viaţă veşnică tuturor acelora pe care i-ai dat Tu Lui. Şi aceasta este viaţa veşnică; Să te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, şi pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis" (3). Iisus Hristos zice; „Singurul Dumnezeu adevărat", spre deosebire de aceşti dumnezei falşi care nu sînt dumnezei; şi le face această observaţie ucenicilor săi, fiindcă el îi va trimite la neamuri.

Căci dacă ereticii nu primesc această explicaţie, şi dacă stăruiau să nege că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, din cauza acestui termen „singurul"; gîndind aşa, ei ajung şi să spună că nu este Dumnezeu; căci Iisus Hristos zice „Voi nu căutaţi slava care vine de la singurul Dumnezeu" (Ioan 5,44) Ce oare! Fiul nu va fi Dumnezeu? Dar dacă Fiul este Dumnezeu, şi Fiul Singurului Tată, este evident, şi că el este adevărat Dumnezeu, şi că el este Fiul celui care se numeşte singurul Dumnezeu adevărat. Ce oare! atunci cînd zice sfîntul Pavel „Oare numai eu singur şi Varnava?" (I Cor. 9,6) oare el îl exclude pe Varnava? Nicidecum, acest cuvînt nu este pus decît prin opoziţie la ceea ce fac alţii. Căci dacă Fiul nu este adevărat Dumnezeu, cum mai este el adevărat? căci a zice: „adevărat" este mai mult a zice „adevărat". Cel ce nu este cu adevărat om, ce vom zice noi vă rog că este el? nu vom spune că el nu este om? La fel, dacă Fiul nu este adevărat Dumnezeu, cum mai este Dumnezeu? cum ne face el pe noi dumnezei, şi fii ai lui Dumnezeu, nefiind adevărat Dumnezeu? Dar noi am tratat prea exact în altă parte această materie, pentru aceia să ne urmăm subiectul nostru.

„Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pămînt" (4). Iisus Hristos zice foarte bine; „pe pămînt", fiindcă Tatăl era slăvit în cer, avînd slava pe care i-o dă natura sa, şi fiind închinat de îngeri. Mîntuitorul nu vorbeşte deci despre slava care-i este proprie esenţei lui. Această slavă, chiar cînd nimeni nu l-ar slăvi, el o are cu totul întreagă şi deplină; dar el vorbeşte despre slava pe care trebuie să i-o dea oamenii prin cultul şi prin cinstirea lor. Pentru aceasta cuvîntul acesta „preaslăveşte-Mă" trebuie înţeles la fel.

Pentru a vă arăta că el vorbeşte de acest fel de slavă, ascultaţi ce zice apoi „Lucrul pe care Mi L-ai dat să-l fac, l-am săvîrşit". Dar el era încă la început, sau abia a început. Cum zice el deci „L-am săvîrşit"? El zice; sau fiindcă el a făcut totul din ceia ce trebuia să facă, sau fiindcă vorbeşte despre ceia ce trebuie să se petreacă, ca fiind deja petrecut; sau mai bine să spunem că totul s-a săvîrşit deja din moment ce el a plantat rădăcinile binelui, din care trebuia în mod firesc să se nască rodul; şi că el îl cunoştea îi va ajuta şi pe cei ce vor veni mai tîrziu la el. Iată pentru ce zice el încă în aceste cuvinte cu îngăduinţă; „Pe care Mi l-ai dat să-l fac". Dacă aceasta ar

fi fost că ascultînd şi învăţînd ar fi împlinit Fiul lucrul, lucrul lui ar fi fost mult mai presus de slava pe care trebuia să i-o aducă Tatălui său. Dar, un mare număr de martori arată într-un fel vizibil şi descoperit că Iisus Hristos din propriul îndemn a făcut ceia ce trebuia să facă. Ascultaţi spre exemplu, ceia ce zice sfîntul Pavel; „Atît ne-a iubit încît s-a dat pe sine pentru noi: (Gal. 2,20) Şi; „S-a smerit pe Sine chip de rob luînd" (Filip, 2,7). Şi încă ceia ce zice sf. Ioan; „Precum M-a iubit pe Mine Tatăl aşa v-am iubit Eu pe voi".

„Preaslăveşte-Mă, Părinte, la Tine Însuţi, cu slava pe care am avut-o mai înainte de a fi lumea" (5). Şi unde este această slavă? Că el a fost fără slavă înaintea oamenilor fiind îmbrăcat în trup, fie; aceia nu este de loc uimitor; dar pentru ce cere el să fie slăvit înaintea lui Dumnezeu? Mîntuitorul vorbeşte aici despre întruparea sa, şi vrea să spună că natura sa trupească n-a fost slăvită încă, că nu şi-a dobîndit încă nestricăciunea, că ea n-a luat parte încă la acest tron regesc. Iată pentru ce n-a zis el „Preaslăveşte-mă pe pămînt, ci „La Tine Însuţi".

3. Noi la fel vom lua parte la această slavă după măsura care ne este proprie (Efes. 4,16), dacă sîntem veghetori. Iată pentru ce zice sfîntul Pavel „Dacă pătimim împreună cu Hristos, ca împreună cu El să ne şi preamărim" (Rom. 8,17). Deci ei sînt vrednici de toate lacrimile noastre, cei care, avînd în vedere o aşa de mare slavă, îşi întind lor înşişi curse prin laşitatea şi prin nepăsarea lor. Şi, dacă n-ar fi de loc iad, ei tot vor fi cei mai nenorociţi dintre toţi oamenii, pentru că putînd să împărătească cu Fiul lui Dumnezeu şi să se bucure de slava lui, ei se lipsesc pe sine înşişi de un bine aşa de mare şi atît de strălucit. Şi, în sfîrşit, ar fi trebuit să cădem sub mii de morţi, să dăm mii de trupuri şi mii de vieţi în fiecare zi, nu ar trebui să suferim noi toate lucrurile acestea pentru a dobîndi o slavă atît de strălucită şi aşa de imensă?

Dar acum nu dispreţuim nici măcar bogăţiile; aceste bogăţii, pe care într-o zi va trebui să le părăsim, chiar în ciuda noastră. Noi nu dispreţuim de loc bogăţiile, care ne leagă de o mulţime de rele şi le înmulţesc în fiecare zi; care vor rămîne aici şi care nu sînt ale noastre. Noi nu facem decît să folosim nişte bunuri a căror proprietate n-o avem chiar cînd le moştenim de la părinţii noştri. Dar atunci cînd se va deschide iadul sub picioarele noastre, cum vom putea suferi acest vierme care nu moare niciodată. Acest foc care nu se stinge, această scrîşnire a dinţilor? Pînă cînd vom amîna să ne deschidem ochii? Pînă cînd ne vom petrece zilele în nimicuri, în împotriviri şi în războaie, în vorbe zadarnice şi fără rost? Noi cultivăm pămîntul, ne îngrăşăm trupurile, şi neglijăm sufletul nostru; noi n-avem nici o grijă de ceia ce este nevoie, şi ne neliniştim pentru lucruri frivole şi zadarnice. Noi construim mausolee mari, cumpărăm palate uriaşe, sîntem înconjuraţi de un cortegiu mare de robi din toate neamurile; ne punem intendenţi şi tot felul de slujitori pentru pămîntul nostru, pentru casele noastre, pentru comorile noastre; şi n-avem nici o grijă de sufletul nostru şi îl lăsăm în părăsire! Care va fi sfîrşitul acestor lucruri? Avem noi de umplut mai mult decît un pîntece? Trebuie să întreţinem noi mai mult decît un trup? Pentru ce atîta grijă şi atîta tumult? Acest suflet, pe care ni l-a dat

Domnul, pentru ce-l împărțim noi așa, pentru ce îl risipim între atîtea slujiri și oficii, creindu-se nouă înșine slujiri crude? Cel ce are nevoie de multe lucruri este rob a multe lucruri, cu toate că el se pare că este mai presus de ele; el este însuși slujitor al slujitorilor săi și depinde mai mult de ei decît ei de el, făcîndu-și un altfel de robie mai rea decît a lor. El este rob în altfel, neîndrăznind să meargă nici în piață, nici la baie fără casnicii și slujitorii săi; dar ei merg adesea în toate părțile fără stăpînul lor. Cel se se pare că este săpînul nu îndrăznește să iasă din casa sa, dacă el n-are lumea lui cu el și dacă iese vreodată din casă fără însoțitori se crede că este de rîs.

Poate cineva rîde de noi, auzindu-ne vorbind în acest fel; dar chiar în aceia sînt mai vrednici de lacrimile noastre. Și pentru a vă arăta că aceia este o adevărată robie, eu vreau să vă pun o întrebare; ați vrea să aveți pe cineva să vă pună bucata de pîine la gură sau paharul la buze? Nu v-ați gîndit atunci că sînteți vrednici de milă? Căci dacă, pentru a face un pas, voi aveți nevoie totdeauna de însoțitori și de ajutoare, nu vă veți crede cei mai nefericiți dintre oameni? Iată sentimentul pe care ar trebui să-l aveți voi; iată ce ar trebui să gîndiți despre fastul vostru. Căci, dacă aceștia ar fi oameni sau animale care vă poartă, aceia nu este nimic, este o egală robie. Spuneți-mi vă rog, ce-i deosebește pe îngeri de noi, dacă nu că ei nu sînt constrînși de nevoi comune ca și noi? Așa cu cît avem mai puțină apropiere de starea lor, cu atît sîntem mai depărtați de ei și adînciți în această viață nenorocită. Și pentru a ști dacă eu spun adevărul, întrebați-i pe bătrîni, întrebați-i care perioadă din viața lor o cinstesc mai mult, sau pe aceia în care au fost robi nebuni ai tuturor nevoilor acestora, sau pe aceia în care ei s-au desprins de ele? Dacă vi le amintim, este că tinerii, îmbătați de poftele lor nu mai simt acul patimii robiei. Întrebați-i pe cei ce suferă de febră, întrebați-i cînd se simt fericiți, dacă aceasta este cînd se simt rău și beau mult, atunci cînd au nevoie de multe lucruri; sau atunci cînd reprimindu-și sănătatea, ei nu mai au aceste nevoi constrîngătoare? Nu vedeți că în orice stare ar fi, înseamnă să fii rău avînd nevoie de multe, și că robia nenorocită și pofta nesățioasă ne depărtează foarte mult de adevărata filozofie a virtuții?

Pentru ce ne înmulțim în mod involuntar mizeria noastră? Spuneți-mi, vă rog, dacă ați putea trăi comod fără casă, nu veți prefera starea aceasta lipsindu-vă de împodobirea unei case? Pentru ce înmulțiți voi dar plăcerile slăbiciunii voastre? Nu-l numim noi pe Adam fericit fiindcă n-are nevoie de nimeni, nici de casă, nici de haine? Da, sigur, îmi veți răspunde; dar acum sîntem în această nevoie. Și pentru ce o înmulțim noi? Dacă mulți se lipsesc și de lucrurile de care au nevoie, ca slujitori, argint, case, ce scuză vom avea noi care trecem mai încolo de nevoi? Cu cît mai mult va crește cortegiul vostru cu atît mai mult vă veți adînci în robie; cu cît veți avea mai multe nevoi, cu atît mai mult se va micșora libertatea voastră.

A nu avea nevoie de nimeni, în aceia constă adevărata libertate; și a nu avea nevoie decît de puține lucruri, aceia apropie mai mult; aceia este libertatea de care se bucură îngerii și cei ce îi imită pe ei. Gîndiți-vă cît este de lăudabil a-și dobîndi această libertate într-un trup muritor. Sfîntul Pavel îi

îndemna la aceasta pe Corinteni, zicînd: „Numai că unii ca aceştia vor avea suferinţă în trup. Şi eu aş vrea să vă cruţ pe voi" (I Cor. 7,28). Motivul pentru care-l numeşte argintul „bun" aceasta o face pentru ca să ne folosim de el în nevoile noastre, şi ca să-l păstrăm şi să-l ascundem în pămînt; căci nu aceia înseamnă a-l stăpîni, ci înseamnă a fi stăpînit de el. Dacă încercăm să ascundem bogăţiile şi nu să le punem spre cîştig, noi vom strica ordinea. Bogăţiile noastre ne stăpînesc pe noi, şi nu noi le stăpînim pe ele.

Să ne eliberăm de această robie crudă, şi să ne punem în libertate. Pentru ce ne facem noi atîtea legături şi înlănţuiri? Nu sînteţi voi destul de legaţi prin lanţurile naturii, prin nevoile vieţii, printr-o mulţime de afaceri? Trebuie ca să vă mai întindeţi curse, ca să vă prindeţi în ele picioarele? Şi cum vă veţi putea ridica la cer şi să vă ţineţi într-o aşa de mare înălţime? Acesta va fi un semn destul de mare de cîştig, adică a rupe legăturile, ca să putem sui în cetatea cerească de sus. Atîtea alte piedici se pun la aceasta; dar voim să le depăşim şi să le învingem toţi şi putem, dar să îmbrăţişăm sărăcia. Este calea pentru a obţine viaţa veşnică, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 81

„Arătat-am numele Tău oamenilor pe Care Mi i-ai dat din lume. Ai Tăi erau şi Mie Mi i-ai dat şi cuvîntul Tău au păzit" (Cap.17 Vers.6- Vers.13).

1. Noile cuvinte de îngăduinţă care nu dovedesc nimic, decît numai unirea Tatălui cu Fiul. Alt text care arată egalitatea Tatălui şi a Fiului.

2. Iisus Hristos, acomodîndu-se cu slăbiciunea ucenicilor săi, îi recomandă Tatălui său ca şi cum n-ar putea să-i apere el însuşi.

3. A nu fi fiu în înţelepciune; să urmăm îndemnul apostolului, nu numai pentru a dobîndi înţelepciunea, ci şi pentru a-şi orîndui bine viaţa sa. Nu sînt ascultate cuvintele cereşti; cei mai mulţi oameni aleargă ca nişte copii după lucruri pămînteşti, şi se poartă ca şi copiii. Care sînt adevăratele bogăţii. Îndemn la milostenie; milostenia este un medicament tare ce se poate aplica la orice fel de rană. Lauda şi roadele milosteniei.

1. Fiul lui Dumnezeu este numit „înger de Mare Sfat" (Is. 9,6): şi din cauza învăţăturii pe care a învăţat-o, şi mai ales pentru că el l-a făcut pe Tatăl cunoscut oamenilor; aceasta o spune acum: „Arătat-am numele Tău oamenilor" (6). Zicînd că a săvîrşit lucrul arată că el este acest lucru. Aceasta nu fiindcă numele lui Dumnezeu n-ar fi fost cunoscut; Iisus zice: „Te-ai jurat pe numele adevăratului Dumnezeu" (Is. 25,16). Dar cum am spus eu o mai repet încă, numele lui Dumnezeu le era cunoscut evreilor, şi nu la toate popoarele. Ori, Mîntuitorul vorbeşte acum despre neamuri, şi arată că ele nu-l cunosc numai ca Dumnezeu, ci şi ca Tatăl: ştiind că el este creatorul, şi ştiind că el are un Fiu, acesta nu este acelaşi lucru. Iisus

Hristos a făcut cunoscut numele Tatălui său, şi prin cuvintele sale şi prin faptele sale.

„Pe care Mi i-ai dat din lume". Cum Mîntuitorul a zis mai înainte: „Nimeni nu poate veni la Mine, dacă nu i s-a dat, şi dacă nu-l va atrage Tatăl Meu", la fel zice aici: „Pe care Mi i-ai dat". Ori el a zis că el este calea, de unde apărea clar că prin aceste cuvinte, vrea să arate două lucruri: unul că el nu este contrar Tatălui său, celălalt că este voinţa Tatălui ca ei să creadă în Fiul lui. „Ai Tăi erau şi Mie Mi i-ai dat". Prin aceia Iisus Hristos vrea să ne înveţe că el este iubit mult de Tatăl său: căci cum că el n-avea nevoie să-i dea Tatăl său, aceia este vizibil, şi fiindcă el i-a creat, şi fiindcă el este cel ce are grijă de ei în continuare prin providenţa divină. Cum i-au fost ei daţi lui? Dar, cum am mai spus, aceia arată unitatea sa cu Tatăl său.

Căci dacă acest dar pe care i l-a făcut Tatăl Fiului său, voim să-l luăm în sens literar şi într-un fel omenesc, se va afla că ceia ce a dat Tatăl lui nu-i mai aparţine. Căci dacă, atunci cînd Tatăl îi avea, Fiul nu-i avea, este evident că dându-i Fiului său, el s-a lipsit de proprietatea sa şi urmează un lucru şi mai absurd: este că, atunci cînd îi aparţineau ei Tatălui, ei erau nedesăvîrşiţi, şi că atunci cînd au căzut ei în mîinile Fiului au devenit desăvîrşiţi. Dar voi simţiţi ce ridicolă este această vorbire. Ce vrea să zică deci Iisus Hristos prin aceste cuvinte? El vrea să arate că este voinţa Tatălui ca ei să creadă în Fiul.

„Şi cuvîntul Tău au păzit. Acum au cunoscut că toate cîte Mi-ai dat sînt de la Tine" (7). Cum au păzit ei cuvîntul Tău? Crezînd în mine, şi nu evreilor. „Cel care primeşte mărturia Lui a întărit că Dumnezeu adevărat este" (Ioan 3,33). Unii întorc şi explică aşa acest pasaj: eu ştiu acum că tot ce mi-ai dat vine de la tine; dar această explicaţie este contrară adevărului. Cum ar fi putut să nu ştie Fiul ceia ce venea de la Tatăl său? Aceste cuvinte îi privesc pe ucenici. Imediat ce am zis eu aceste cuvinte, zice Mîntuitorul, ucenicii mei au învăţat că tot ce mi-ai dat tu vine de la tine. Eu n-am nimic care să fie în acelaşi timp şi al tău, eu n-am nimic propriu şi particular. Căci a zice cum că are ceva lucru propriu şi particular, aceia arată o posesiune deosebită.

Ucenicii mei au învăţat că învăţătura mea şi îndemnurile mele vin de la tine. Şi unde au învăţat ei? Din cuvintele mele: iată cum i-am învăţat eu, şi nu numai că i-am învăţat aceia, ci şi că eu am ieşit de la tine. În sfîrşit, de aceia s-a ataşat mai mult Mîntuitorul în Evanghelia sa.

„Eu pentru aceştia Mă rog" (9). Ce spui tu, Doamne? Tu-l înveţi pe Tatăl tău ca şi cum el n-ar şti ceva lucru? Tu-i vorbeşti ca şi unui om care nu ştie nimic? Ce înseamnă această deosebire pe care o pui acolo? Nu vedeţi fraţilor, că Mîntuitorul nu se roagă decît pentru a le arăta ucenicilor săi iubirea pe care o are pentru ei? Căci cela ce nu numai că face ce poate, ci care-l cheamă şi pe altul să facă la fel, dă în aceia o mărturie de o iubire mai mare. Ce înseamnă deci acest cuvînt: „Pentru aceştia Mă rog"? Eu mă rog, zice el, nu pentru toată lumea, ci pentru cei pe care mi i-ai dat. Iisus Hristos se foloseşte adesea de aceşti termeni: „Pe care Mi i-ai dat", pentru a-i învăţa pe ucenicii săi că aceia este voinţa Tatălui. Apoi cum a zis adesea: „Ai Tăi erau şi Mie Mi i-ai dat": pentru a înlătura impresia rea pe care ar fi

putut-o face aceia asupra sufletului lor, şi să-i împiedice să creadă că împărăţia sa peste ei este cu totul nouă, şi că ei veneau numai din aceia că i-au fost daţi, să ascultăm ce zice el: „Şi toate ale Mele sînt ale Tale, şi ale Tale sînt ale Mele şi M-am preaslăvit întru ei" (10).

În aceste cuvinte nu vedeţi fraţii mei, egalitatea care este între Tatăl şi Fiul? Căci, de teamă că auzind aceste cuvinte „Mi i-ai dat", voi să nu credeţi că cei ce au fost daţi erau despărţiţi de Tatăl şi nu mai erau sub stăpînirea lui; sau că mai înainte ei nu erau sub stăpînirea Fiului şi nu-i aparţineau lui de loc, el a înlăturat aceste două bănuieli deodată prin ceia ce a zis, ca şi cum el ar fi vorbit aşa: Cînd mă auziţi zicînd Tatălui meu: „Pe care Mi i-ai dat" să nu credeţi pentru aceia că pe cei pe care mi i-a dat ar fi despărţiţi de Tatăl meu şi nu ar fi mai fi dependenţi de el; ceia ce este al meu este al lui; şi la fel cînd mă auziţi spunînd: „Ai Tăi erau" să nu credeţi că ei ar fi fost separaţi de mine şi ale Tale sînt ale Mele". Deci aceste cuvinte: „Pe care Mi i-ai dat" nu sînt spuse în acest fel decît din îngăduinţă, pentru că tot ceia ce este al Tatălui este şi al Fiului, şi tot ceia ce este al Fiului este şi al Tatălui. Dar aceia nu se poate zice despre Fiul pe atîta ca om, ci numai despre Fiul ca o existenţă mai mare" despre Fiul lui Dumnezeu"; căci nimeni nu ignoră că ceia ce este mai puţin mare aparţine la ceia ce este mai uşor; dar invers nu este adevărat. Ori, aici este o răsturnare: „Ceia ce este al Tatălui este şi al Fiului, ceia ce este al Fiului este şi al Tatălui", şi chiar această răsturnare arată egalitatea „Tatălui cu Fiul". Iisus Hristos, vorbind despre cunoaşterea Tatălui şi a Fiului, ne-a arătat încă altădată acest adevăr prin aceste cuvinte: „Toate cîte are Tatăl ale Mele sînt" (Ioan 16,15).

În sfîrşit aceste cuvinte: „Pe care Mi i-ai dat", şi celelalte asemănătoare arată că Iisus n-a primit ceia ce i-a dat Tatăl său ca un lucru străin, ci ca un bun care-i era lui propriu" şi care-i aparţinea în mod egal". El arată apoi motivul şi dovedeşte, zicînd: „Şi M-am preaslăvit întru ei", adică, eu am putere asupra lor, şi ei mă vor slăvi atunci cînd vor crede în mine şi în tine, şi ne vor slăvi la fel. Căci dacă Fiul nu este slăvit în mod egal în ei, ceia ce este al Tatălui nu mai este al Fiului. Nimeni nu este slăvit în cei asupra cărora n-are putere.

2. Dar cum este slăvit în mod egal? El este, fiindcă toţi mor pentru el, precum şi pentru Tatăl, şi toţi îl predică la fel cu Tatăl, şi fiindcă zicînd că totul se face în numele Tatălui, ei zic la fel că totul se face şi în numele Fiului. „Şi Eu nu mai sînt în lume, iar ei sînt în lume şi Eu vin la Tine?" (11). Adică, cu toate că nu mă mai văd în trupul meu, ei totuşi mă vor preaslăvi, eu voi fi preaslăvit în ei. Pentru ce repetă el adesea: Eu nu mai sînt în lume, eu ţi-i încredinţez; şi cînd eram în lume eu îi păzeam? Dacă se iau aceste cuvinte după literă, vor urma multe absurdităţi. Cum nu mai este el în lume, şi atunci cînd iese din ea, îi încredinţează altuia? Acestea sînt acolo cuvintele unui simplu om care se va despărţi de ai săi pentru totdeauna.

Nu vedeţi că Mîntuitorul vorbeşte într-un fel omenesc, şi pentru a se acomoda la înţelesul şi la puterea celor care credeau că prezenţa lui, lor le era necesară, pentru a fi apoi în siguranţă? Iată pentru ce zice el: „Cînd eram cu ei în lume, Eu îi păzeam". Şi cu toate acestea el adaugă: „Şi Eu vin

la Tine" (Ioan 14,28): „Eu sînt cu voi pînă la sfîrşitul veacurilor" (Mt. 28,20). Cum vorbeşte el deci ca şi cum ar trebui să plece? Aşa cum am spus-o, Mîntuitorul vorbeşte aşa pentru a se potrivi gîndului ucenicilor lui, şi ca ei să se uşureze şi să aibă curaj în el auzind spunîndu-se aceste lucruri, şi încredinţîndu-i Tatălui său. Ei nu s-au supus la toate cuvintele acestea de mîngîiere pe care le-au auzit, Mîntuitorul îi recomandă în sfîrşit Tatălui său, şi arată aşa iubirea pe care o are pentru ei; Este ca şi cum ar zice: Părintele Meu, pentru că tu mă chemi la tine, pune-i în siguranţă pe aceştia, căci eu mă întorc la tine.

Ce spui tu, Doamne? Nu mai poţi să-i păzeşti tu? Eu pot. Pentru ce vorbeşti atunci aşa? Ca să fie deplină bucuria Mea în ei, aceasta ca fiind încă destul de slabi şi de nedesăvîrşiţi, ei să nu se mai tulbure cu toate acestea. Mîntuitorul face să se vadă prin aceste cuvinte că el n-a vorbit decît pentru a-i mîngîia, a-i pune în odihnă şi pentru a-i bucura: altfel, el va părea că se contrazice.

„Eu nu mai sînt în lume, iar ei sînt în lume" (11). Acela era gîndul lor şi dumnezeiescul Mîntuitor are bunătatea să se acomodeze la slăbiciunea lor. Dacă ar fi zis: Eu îi păzesc eu însumi, ei nu l-ar fi crezut; pentru aceasta zice el: „Părinte Sfinte, păzeşte-i în numele Tău" (11) adică, prin grija ta. „Cînd eram cu ei în lume, Eu îi păzeam în numele Tău" (12). Iisus Hristos vorbeşte încă precum un om şi ca un profet. Şi la fel el nu părea că face ceva lucru în numele lui Dumnezeu. El zice: „Pe cei pe care Mi i-ai dat; şi i-am păzit şi n-a pierit nici unul dintre ei, decît fiul pierzării, ca să se împlinească Scriptura" (12). Şi altădată: „Dintre cei pe care Mi i-ai dat n-am pierdut pe niciunul" (Ioan 18,9). Dar totodată, nu numai fiul pierzării s-a pierdut ci şi mulţi alţii după aceia; cum zice deci: „N-am pierdut pe nici unul?" Pe atîta pe cît puteam, eu nu-i voi lăsa să se piardă; şi aceasta o zice el mult mai clar în altă parte: „Nu-l voi scoate afară" (Ioan 6,38). Nu se va pierde din greşala mea, nu se va pierde pentru că a fost respins şi părăsit. Căci dacă ei se retrag în mod voit, eu nu-i voi atrage cu forţa.

„Iar acum vin la Tine" (13). Nu vedeţi că Iisus Hristos temperează vorbirea sa într-un fel omenesc? Pentru aceasta, dacă vrea să se folosească de cuvinte pentru a micşora măreţia Fiului, se va micşora la fel cea a Tatălui. Căci voi trebuie să vedeţi de la început că Mîntuitorul a vorbit pe atîta pentru a învăţa şi a institui, pe atîta ca să dea un sfat; el învaţă, instruieşte prin aceste cuvinte: „Nu pentru lume Mă rog"; el sfătuieşte prin acestea: „Şi i-am păzit şi n-a pierit nici unul din ei"; şi: „Ai Tăi erau şi Mie Mi i-ai dat" şi iarăşi: „Cînd eram cu ei în lume Eu îi păzeam". Dar se rezolvă toate dificultăţile acestea spunîndu-se că Mîntuitorul vorbeşte aşa, pentru a se potrivi cu slăbiciunea ascultătorilor săi. După aceia, cînd zice, „Şi n-a pierit nici unul dintre ei, decît fiul pierzării, ca să se împlinească Scriptura". Care Scriptură? Aceia care a prezis multe lucruri despre el. Dar cu toate acestea Iuda, nu s-a pierdut ca să se împlinească Scriptura. Noi am explicat aceia cu mult mai sus: Noi am spus că este un obicei al Scripturii de a vorbi aşa, ca să se folosească de expresii care se par că arată cauza, atunci cînd ele arată numai o părere. Ori, pentru a înţelege bine Scriptura, trebuie să

fim atenți la totul, să cercetăm cu exactitate toate lucrurile, şi caracterul persoanei care vorbeşte, şi subiectul, planul şi felul de a vorbi al Scripturii, fără de care se cade în mari greşeli". „Fraților, nu fiți copii în ceia ce priveşte înțelepciunea" (I Cor. 14,20).

3. Trebuie să-l urmăm acest sfat al apostolului, nu pentru a dobîndi înțelegerea Scripturilor, ci pentru a ne rîndui bine viața. Copiii mici nu sînt curioşi pentru lucrurile mari, ci ei admiră ceia ce nu este de nici un preț. Ei privesc cu un ochi avid şi plin de bucurie un car, caii, un coş din pămînt, de argilă. Dar dacă vine să treacă împăratul într-un car de aur, la care sînt cai albi, şi pompos împodobiți, ei nici măcar nu-l privesc. Ei îmbracă şi pregătesc frumos păpuşile; dar dacă vine în fața lor o persoană frumoasă, ei nu ştiu s-o admire; şi fac la fel cu privire la multe alte lucruri.

Mulți oameni nu sînt mai înțelepți decît aceşti copii: vorbiți-le despre lucrurile cereşti, ei nu vă vor asculta; prezentați-le obiecte din pămînt şi din tină, ei le privesc curios şi cu poftă, ca şi copiii; ei admiră bogățiile pămînteşti şi se leagă de ele; ei fac mare caz de slava şi de plăcerile acestei vieți. Dar acestea sînt adevărate jucării, adevărate copilării: pe cînd lucrurile cereşti ne procură adevărata viață, slava şi odihna. Şi încă, precum plîng copiii, atunci cînd li se iau păpuşile şi jucăriile, căci ei nu sînt în stare să dorească bunurile adevărate şi reale; aşa se poartă şi mulți dintre cei ce se cred oameni. Iată pentru ce zice apostolul: „Nu fiți copii cu înțelepciunea".

Voi iubiți bogățiile îmi veți zice mie, dar nu le iubiți pe cele adevărate şi care rămîn, ci pe nişte jucării de ale copiilor? Astfel, dacă vedeți pe cineva că ia o monedă de plumb, şi se străduieşte să o cîştige, vă gîndiți că este un om foarte sărac? Şi voi care adunați lucruri mai rele chiar, vă puneți în rîndul bogaților. Aceia oare nu răzvrăteşte mintea? Adevăratul bogat, este omul care disprețuieşte toate lucrurile prezente. Nimeni în sfîrşit, nimeni nu se va îndemna să rîdă şi să-şi bată joc de aceste lucruri rele şi învechite, de aur, şi de tot ce n-are decît un preț mic şi zadarnic, dacă el nu este cuprins de iubirea pentru ceia ce este mai mare şi mai înalt; precum nu se va disprețui moneda de plumb, dacă nu ai monedă de aur. Voi deci, atunci cînd vedeți un om trecînd, fără să-l priviți, înaintea tuturor acestor lucruri de aici de jos, credeți că această disprețuire îi vine din aceia că are ochii ridicați la cer la lumea superioară. La fel, dacă muncitorul jertfeşte puțin din grîul lui, aceasta n-o face decît în nădejdea unui seceriş mai bogat şi mai abundent. Dacă jertfim la fel ceia ce avem, chiar atunci cînd nădejdea rodului este nesigură, trebuie cu atît mai mult să facem la fel, atunci cînd cîştigul este sigur.

Pentru aceasta vă rog şi vă îndemn, fraților mei, să nu ne facem rău nouă înşine, şi să nu ne lipsim, pentru puțin pămînt şi puțină țărînă, de comorile cerului, aducînd la liman un vas încărcat cu paie şi cu uscături. Hulă şi dispreț pentru care ne vor numi: nebuni, nestăpîniți, noi totuşi nu vom înceta pentru aceia să vă facem atenți, şi de a vă predica chiar aceleaşi adevăruri, nici de a vă repeta la toți acest cuvînt al proorocului: „Răscumpărați păcatele voastre prin milostenii, şi nedreptățile voastre prin fapte de milă spre cei săraci, şi le legați la gîtul vostru" (Dan. 4,24). Nu

faceți azi milostenie ca apoi mîine să nu mai faceți: trupul are nevoie în toate zilele de hrană, şi sufletul la fel; sau mai sigur sufletul are nevoie de mai multă, şi dacă nu face fapte de milostenie, dacă nu dă, el devine şi mai neputincios şi mai urît.

Să nu-l neglijăm în necazurile şi în relele lui: în toate zilele lăcomia, mînia, părerea de sine, calomniile, răzbunarea, invidia, îi fac mari răni sufletului; trebuie deci să-i aplicăm vindecări; şi milostenia este un medicament mare care se poate aplica la toate felurile de răni. „Dați milostenie, zice Iisus Hristos, şi toate lucrurile vă vor fi curate". Dați milostenie din bunurile voastre, şi nu din răpirile voastre: ceea ce vine din răpire nu rămîne, nu stă chiar atunci cînd se dă săracilor. Adevărata milostenie este aceia care nu este întinată cu nici o nedreptate: această milostenie curăță totul; este oare un lucru mai minunat ca a posti şi de a se culca pe jos: cu toate că aceia este foarte greu şi prea ostenitor, totuşi milostenia este de un preț mai mare şi de un cîştig mai mare. Ea străluceşte, ea hrăneşte şi înfrumusețează sufletul. Uleiul nu-i întăreşte atîta pe atleți, ca aceasta care dă forță şi vigoare celor ce se exersează în faptele de evlavie şi de milostenie. Să ne ungem deci mîinile noastre cu acest ulei, ca să le putem ridica cu curaj împotriva duşmanilor noştri. Cel ce ia hotărîrea sigură să-l ajute pe sărac, va alunga de la sine lăcomia; cel ce stăruie în ajutorul celui în nevoie, va alunga sigur mînia, şi nu se va mai umfla niciodată de mîndrie. Precum medicul obişnuit să trateze bolnavii, se supune uşor la un regim, învățat prin vederea neputințelor altora la care este supusă natura omenească; noi, la fel, dacă ne dedicăm în a ajutora pe cei săraci, ne vom exersa cu atît mai mult în lucrarea filozofiei, nu vom mai privi bogățiile cu ochi de admirație, nu vom cinsti lucrurile prezente ca ceva mare. Dar, disprețuind tot ceia ce este pămîntesc, şi ridicîndu-ne la cer vom obține uşor bunurile veşnice, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, Tatălui şi Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 82

„Eu le-am dat cuvîntul Tău, şi lumea i-a urît, pentru că nu sînt din lume, precum Eu nu sînt din lume" (Cap.17, Vers.14- Vers.26).

1. Ucenicii lui Iisus Hristos nu sînt din lume, Iisus Hristos este egal cu Dumnezeu Tatăl său. „Eu Mă sfințesc" vrea să zică, eu mă jertfesc.

2. Iisus Hristos le recomandă ucenicilor săi pacea şi unirea care-i vor atrage pe oameni mai mult la ei decît minunile.

3. Nimeni nu cunoaşte pe Dumnezeu, fără numai cei ce cunosc pe Fiul.

4. A crede în Dumnezeu şi a-l iubi. Necredinciosul mai iubitor decît creştinul. Cîte ocazii ne-a dat Dumnezeu ca să facem binele. La ce se risipeşte argintul şi aurul. Enumerarea viciilor creştinilor; nu se merge la Biserică decît pentru a vedea pe alții şi pentru a fi văzut. Duritatea spre

săraci, atunci cînd se fac mii de risipe zadarnice. Se vede răul şi nimeni nu-l îndreaptă; dimpotrivă mulţi poartă invidie celor ce-l fac, şi se necăjesc că nu pot face şi ei un asemenea rău.

1. Atunci cînd sînt persecutaţi oamenii buni de către cei răi, atunci cînd cei ce practică virtutea şi o caută sînt obiect de rîs şi de bătaie de joc oamenilor, nu trebuie să ne supărăm pentru aceia nici să ne necăjim. Este propriu virtuţii să atragă din toate părţile ura celor răi. Precum ei poartă invidie celor ce trăiesc bine, şi se cred acoperiţi micşorînd slava altora; ei îi urăsc necruţînd nimic pentru a-i necinsti, fiindcă merg pe o altă cale, fiindcă duc o viaţă cu totul diferită de a lor. Dar să nu ne necăjim, dragii mei fraţi, acela este un semn după care se recunoaşte virtutea. Iară pentru ce zice Iisus Hristos: „Dacă aţi fi din lume, lumea ar iubi ce este al ei" (Ioan 15,19); şi în alt loc: „Vai vouă cînd vă vor vorbi toţi oamenii de bine!" (Lc. 6,26). Iată pentru ce zice şi aici: „Eu le-am dat cuvîntul Meu, şi lumea i-a urît". Şi explică pentru care motiv sînt ei vrednici ca Tatăl său să aibă o grijă aşa de mare de ei: aceasta este aşa zice el, fiindcă ei păzesc cuvîntul tău chiar dacă sînt urîţi; ei sînt vrednici totodată de grija ta şi de protecţia ta.

„Nu Mă rog ca să-i iei din lume, ci ca să-i păzeşti de cel viclean" (15) Mîntuitorul mai explică acest cuvînt al lui şi-l face mai clar şi mai înţeles. Prin aceia vrea să arate în mod simplu că el are o grijă foarte mare de ucenicii săi, pentru că el îi recomandă cu atîta rîvnă şi cu atîta căldură. Dar deşi le-a zis că tot ceia ce-i vor cere ei Tatălui său, Tatăl lui le va da (Ioan 16,23); pentru ce se roagă dar pentru ei? El nu se roagă cum am mai zis, decît pentru a le arăta iubirea sa.

„Ei nu sînt din lume, precum nici Eu nu sînt din lume" (16). Pentru ce a zis el alaltăieri: „Pe care Mi i-ai dat din lume, ai Tăi erau"? (Ioan 17,6). Acolo Mîntuitorul le vorbea despre natura lor; aici, sub numele de lume, el vorbeşte despre faptele rele pe care le fac cei răi şi îi laudă foarte mult pe ucenicii săi; mai întîi zice că nu sînt din lume; în al doilea rînd, că lumea îi urăşte fiindcă ei îl urăsc pe cel ce i-a dat lui şi fiindcă ei păzesc cuvîntul lui. Căci dacă zice Iisus Hristos: „Precum nici Eu nu sînt din lume", nu vă tulburaţi! Acest cuvînt „Precum" nu arată aici o asemănare exactă. Dacă, cuvîntul „Precum" zis despre Tatăl şi despre Fiul, arată atunci o egalitate destul de mare, din cauza unităţii naturii, este cu totul diferit cînd zice despre Fiul şi despre noi, fiindcă atunci, chiar între cele două naturi se află o distanţă infinită. În sfîrşit, „Iisus Hristos nefăcînd nici un păcat, şi neaflîndu-se nici o minciună în gura lui" (Is. 53,9) cum se poate el compara cu apostolii? Ce vreau deci să zică acestea: „Ei nu sînt din lume"? Ei au altă vedere, alte dorinţe, ei n-au nimic comun cu pămîntul, au devenit cetăţeni ai cerurilor. Mîntuitorul lăudîndu-i aşa pe ucenicii săi înaintea Tatălui său, şi încredinţîndu-i lui, le arată iubirea sa.

Dar cînd zice: „Păzeşte-i" el nu-l roagă pe Tatăl său numai să-i scape de pericole şi de rău, el mai cere încă şi ca ei să rămînă tari în credinţă; pentru aceasta adaugă: „Sfinţeşte-i în adevărul Tău" (17), fă-i sfinţi prin insuflarea

Duhului Sfînt şi prin adevărul Evangheliei şi siguranţa cuvîntului tău. Cum a zis: „Acum voi sînteţi curaţi pentru cuvîntul pe care vi l-am spus" (Ioan 15,3), acum zice la fel: învaţă-i adevărul. Dar Iisus Hristos a spus că Duhul Sfînt o va face: Pentru ce-l roagă el pe Tatăl său s-o facă? Pentru a vă mai arăta încă egalitatea persoanelor. Iisus Hristos zice: învaţă-i adevărul, ca învăţătura sănătoasă şi sentimentele drepte pe care le au despre Dumnezeu să le sfinţească sufletul lor. Nu vă miraţi deci că zice că ei se sfinţesc prin cuvînt. După aceia, că despre învăţătură ar vorbi el aici, nu ne putem îndoi, ceia ce o arată el: „Cuvîntul Tău este adevărul"; adică, nu este nici o minciună în el, cuvîntul lui Dumnezeu deci nu trece, el se împlineşte fără nici o greşală. Mîntuitorul arată că nu este în el nimic închipuit sau trupesc, aşa cum zice sfîntul Pavel despre Biserică: „Domnul a sfinţit-o prin cuvînt" (Efes. 5,26). Căci cuvîntul lui Dumnezeu are obiceiul să curăţească.

Mie, mi se pare că acest cuvînt: „Sfinţeşte-i", înseamnă încă un alt lucru, adică: separă-i şi-i pregăteşte pentru lucrul cuvîntului şi al propovăduirii. Ceia ce se vede clar prin ceia ce urmează: „Precum M-ai trimis pe Mine în lume, şi Eu i-am trimis pe ei în lume" (18). Sfîntul Pavel zice la fel. „El a pus în noi cuvîntul împăcării" (II Cor. 5,19). Pentru acest cuvînt a părăsit Iisus Hristos pămîntul şi s-a urcat la cer; chiar pentru acest cuvînt au străbătut şi apostolii întreg pămîntul. Dar acest cuvînt „Precum" nu arată o egalitate între Iisus Hristos şi apostoli; altfel cum i-ar fi putut trimite? Iisus Hristos are obiceiul să vorbească despre ceia ce trebuie să se întîmple ca şi cum s-a împlinit deja.

„Şi pentru ei Eu Mă sfinţesc pe Mine însumi, ca şi ei să fie sfinţiţi întru adevăr" (19). Ce vrea să spună: „Eu Mă sfinţesc"? Eu îţi aduc o jertfă. Ori, toate jertfele sînt numite sfinte, lucrurile sfinte sînt acelea care sînt închinate lui Dumnezeu. Şi cum, în Vechiul Testament, oamenii erau sfinţiţi în chip prin mielul jertfit, acum în Noul Testament ei nu mai sînt în chip, ci în adevăr, în realitate; pentru aceasta zice Mîntuitorul: „Ca şi ei să fie sfinţiţi întru adevăr". Eu ţi-i ofer, zice el, şi-ţi aduc o jertfă; fie că el înţelege aceia despre jertfa capului sau cea a membrelor, căci ei trebuiau la fel să fie jertfiţi, să se jertfească ei înşişi. „Aduceţi lui Dumnezeu zice Scriptura ca o jertfă vie, sfîntă" (Rom. 12,1). Şi: „Socotiţi am fost ca nişte oi de junghiere" (Ps. 43,24). Astfel Mîntuitorul face din ai săi o jertfă şi o ardere de tot, fără a-i jertfi. Urmarea arată în mod evident că Iisus Hristos vorbea despre jertfirea sa şi despre moartea sa, zicînd: „Eu Mă sfinţesc. Dar nu numai pentru aceştia Mă rog, ci şi pentru cei ce vor crede în Mine, prin cuvîntul lor" (20). În sfîrşit, cum el murea pentru ei a zis: „Eu Mă sfinţesc pe Mine însumi pentru ei" de teamă ca să nu se creadă că el murea numai pentru apostoli, el adaugă: „Nu numai pentru aceştia Mă rog, ci şi pentru cei ce vor crede în Mine prin ei" (20).

2. Iisus Hristos făcînd pe apostolii săi să cunoască aşa că mulţi se vor converti şi vor deveni ucenici ai săi, ridică încă sufletul lor şi-i încurajează. Căci chiar în aceia că el face comun ceia ce le era lor particular, le dă un nou motiv de mîngîiere, arătîndu-le că ei vor fi înşişi cauza mîntuirii altora. Şi după ce le-a vorbit de mîntuirea lor, arătîndu-le că ei se vor sfinţi prin

credință, prin suferințele și prin jertfirea trupurilor lor, le vorbește apoi despre unitatea care trebuie să fie între ei, și prin aceia el sfîrșește vorbirea sa, terminînd-o prin ceia ce a început-o.

El a început-o prin aceste cuvinte: „Poruncă nouă vă dau vouă" (Ioan 13,34), el o continuă prin acestea: Ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, în Mine și Eu în Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis" (21). Vedeți iarăși că acest cuvînt „precum" nu arată aici o egalitate exactă, căci nu puteau să fie una la fel, ci pe atîta pe cît era posibil oamenilor, ca atunci cînd zice: „Fiți milostivi precum Tatăl vostru" (Lc. 6,36). Ce vrea să zică aceia: „în noi"? În credința în noi. Precum nimic nu-i tulbură atîta pe oameni ca lipsa de unitate, Iisus Hristos face în așa fel ca ei să fie una. Ce oare? Mîntuitorul n-a făcut-o? Da sigur, a făcut-o. Toți cei ce au crezut prin cuvîntul apostolilor șînt una, cu toate că dintre ei cîțiva s-au despărțit. Și Iisus Hristos nu a fost să nu știe, el a prezis-o și a arătat că aceia va veni din lașitatea lor.

„Ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis". Mîntuitorul a spus-o la începutul vorbirii sale: „În aceia vor cunoaște oamenii că sînteți ucenicii Mei dacă veți avea dragoste unii pentru alții" (Ioan 13,55). Și cum va fi că prin aceia oamenii trebuie să creadă? Fiindcă, zice el, tu ești Dumnezeul păcii. Dacă ei păzesc învățătura pe care au învățat-o, prin ucenici ascultătorii îl vor cunoaște pe Învățătorul lor. Dar dimpotrivă, dacă ei sînt fără unire, oamenii nu-i vor mai numi ucenici ai Dumnezeului păcii. Dacă eu nu sînt pașnic, oamenii nu vor recunoaște că tu m-ai trimis. Nu vedeți frații mei, că, pînă la sfîrșit, dumnezeiescul Mîntuitor spune și arată unirea sa cu Tatăl său?

„Și slava pe care Tu Mi-ai dat-o le-am dat-o lor" (22). Adică, prin darul minunilor, prin învățătura mea și prin unirea pe care am pus-o eu între ei. Căci slava constă în a fi una, și această slavă este mai mare și mai strălucită decît cea a minunilor. Precum noi îl admirăm pe Dumnezeu, din aceia că, în această natură divină, nu se află nici o nepotrivire, nici dezbinare; precum aceasta este cea mai mare slavă; la fel trebuie, zice el, ca ucenicii mei să se facă strălucîți prin acest fel de slavă. Și pentru ce, veți zice voi, îl roagă Iisus Hristos pe Tatăl său ca să le dea lor această slavă, fiindcă pretinde că le-o dă el însuși? Că el vorbește despre minuni, despre unire, despre pace, se vede că le dă aceste lucruri. Toate acelea vă dovedesc în mod evident că el nu a adresat această rugăciune către Tatăl său: „Ca Eu să fiu în ei precum ești Tu în Mine" (21) decît prin a-i mîngîia pe ucenicii săi. Cum le-a dat el slava? Venind în ei și avîndu-l pe Tatăl său cu el, pentru a-i uni împreună. Dar altădată el nu mai vorbește în acest fel; el nu zice că Tatăl său ar veni prin el; zice că vine el însuși cu Tatăl, și că rămîne cu Tatăl: prin care respinge pe deoparte erezia lui Sabelius, și pe de alta pe cea a Arienilor.

„Eu în ei și Tu în Mine, ca ei să fie desăvîrșiți întru una, și să cunoască lumea că Tu M-ai trimis" (23). Mîntuitorul repetă adesea aceste cuvinte pentru a arăta că pacea și unirea atrag mai mult pe oameni decît minunile. Precum împotrivirile dezunesc, așa pacea și înțelegerea leagă inimile și le unește împreună. „Și că i-ai iubit precum M-ai iubit pe Mine". Cu cuvîntul:

„Precum", trebuie să se înţeleagă pe cît pot oamenii să iubească: ori, că Iisus Hristos s-a dat el însuşi pentru ei, acela este semnul şi mărturia iubirii sale. Mîntuitorul deci spunîndu-le ucenicilor săi că vor fi în siguranţă, că nimic nu-i va putea abate, nici să-i răstoarne, că vor fi sfinţi, că mulţi vor crede prin ei, şi că se vor bucura de o slavă destul de mare; că nu i-a iubit numai el, ci că şi Tatăl său îi iubea la fel; Mîntuitorul zic eu, le arată în sfîrşit acum ceia ce trebuie să li se întîmple lor după ieşirea din această lume, după această viaţă, le vorbeşte despre cununi şi despre răsplăţile care le sînt pregătite, şi zice:

„Părinte, voiesc ca, unde sînt Eu, să fie împreună cu Mine şi aceia pe care Mi i-ai dat" (24). Aceia o cereau ucenicii în continuu, zicînd: Unde Te duci? Dar ce le zice Domnul? Ce spui tu Doamne? Această împărăţie pe care le-o făgăduieşti tu nici n-o ai încă: tu o cîştigi prin rugăciune. Pentru ce dar le zici tu: „Veţi fi aşezaţi pe douăsprezece scaune"? (Mt. 19,28). Pentru ce le-ai făcut tu şi alte făgăduinţe şi mai mari şi mai însemnate? Nu vedeţi fraţii mei că Iisus Hristos spune toate lucrurile acestea din îngăduinţă, şi pentru a se comoda la înţelesul ucenicilor săi? Dacă aceia nu era aşa, cum ar fi răspuns el afirmativ lui Petru: „După aceia vei veni"? (Ioan 13,30). Dar într-un cuvînt, Mîntuitorul n-a făcut această rugăciune şi n-a dat acest răspuns, decît pentru a-i da lui Petru şi celorlalţi ucenici o dovadă şi o mărturie de cea mai mare iubire a sa.

„Ca să vadă slava pe care Mi-ai dat-o" (24). Aceasta este încă o dovadă a unirii Fiului cu Tatăl său, şi o dovadă mai ridicată şi mai sublimă decît prima". „Tu M-ai iubit", zice el, ÎNAINTE DE CREAREA LUMII, dar cu toate acestea se foloseşte de îngăduinţă, martore sînt aceste cuvinte: „Mi-ai dat-o". Deci adversarii noştri ereticii care pretind contrarul îmi răspund: Cel ce dă îi dă sigur unuia care exista dinainte; deci Tatăl născîndu-l mai înainte pe Fiul său, i-ar fi dat la fel slava, şi l-ar fi lăsat fără slavă pînă atunci, pînă în clipa în care i-a dat-o? Dar aceia poate să fie? Aceia pot ei s-o susţină? Să convenim că cuvîntul: „Mi-ai dat-o" înseamnă: tu m-ai născut.

3. Pentru ce n-a zis Mîntuitorul: Ca ei să ia parte; ci numai: „Ca să vadă slava Mea?" Aceasta fiindcă el a voit să-i facă să înţeleagă că fericirea, slava desăvîrşită constă în a contempla pe Fiul lui Dumnezeu, şi că aceia face strălucit şi fericit, cum o spune sfîntul Pavel: „Iar noi toţi, privind ca în oglindă, cu faţa descoperită, slava Domnului, ne prefacem în acelaşi chip din slavă în slavă" (II Cor. 3,18). Ca şi cei care, într-un timp senin, contemplînd lumina strălucitoare a soarelui, au plăcerea prin ochi, aşa vom fi noi fericiţi în cealaltă viaţă, sau mai sigur această contemplaţie le va procura o plăcere cu mult mai mare. Mîntuitorul îi face să cunoască la fel că el nu este ceia ce văd ei înafară, ci că el este substanţă strălucită, o măreţie care te face să te cutremuri.

„Părinte drept, lumea nu Te-a cunoscut" (25). Ce vrea să zică aceia? Ce urmare are aceasta? Mîntuitorul declară că nimeni nu cunoaşte pe Dumnezeu, decît numai cei ce-l cunosc pe Fiul; este ca şi cum ar zice: Eu aş vrea ca toţi să te cunoască, dar nu te-au cunoscut toţi, cu toate că ei nu pot să-ţi facă nici un reproş. Căci aceasta înseamnă acest cuvînt: „Părinte

drept". Şi se vede că el zice aceia cu greu, gîndindu-se că ei nu au vrut să-l cunoască pe cel ce este aşa de bun şi atît de drept. Cum evreii ziceau că ei cunoşteau pe Dumnezeu şi că Iisus nu-l cunoştea, Mîntuitorul îi are în vedere zicînd: „Tu M-ai iubit mai înainte de întemeierea lumii" şi prin aceia el se apără de învinuirile lor. Cum va fi Iisus Hristos potrivnic Tatălui său, el care a primit toată slava, el care a fost iubit mai înainte de crearea lumii, el care a vrut să-i facă martori şi participanţi la această slavă? Nu este deci adevărat, cum pretind evreii, că ei sînt cei ce te cunosc, şi că eu nu te cunosc; ci dimpotrivă: eu te cunosc, şi ei nu te cunosc; dar „aceştia au cunoscut că Tu M-ai trimis". Voi vedeţi, fraţii mei, Mîntuitorul face aluzie aici la cei ce ziceau că el nu este trimis de Dumnezeu, şi el îi are în vedere în mod unic pentru tot ce a zis aici.

„Şi le-am făcut cunoscut numele Tău, şi-L voi face cunoscut" (26) încă. Voi aţi putea zice că această cunoştinţă adevărată vine de la Duhul Sfînt. Da, dar tot ceia ce este a Duhului Sfînt este al meu. „Ca iubirea cu care M-ai iubit Tu să fie în ei şi Eu în ei". Dacă ei învaţă cine eşti tu, atunci ei vor şti că eu nu sînt despărţit de tine, că eu sînt preaiubitul tău, Fiul tău, unit strîns cu tine. Cei ce vor crede aceia, precum este drept să creadă, vor avea o credinţă adevărată în mine, şi mă vor iubi cu o iubire adevărată. Dacă ei mă iubesc precum trebuie, eu voi rămîne în ei. Nu remarcaţi bine, fraţii mei, că dumnezeiescul Mîntuitor îşi sfîrşeşte vorbirea prin ceia ce este mai minunat: prin iubire, care este izvorul tuturor bunurilor?

Să credem deci în Dumnezeu, fraţii mei dragi, să credem în Dumnezeu şi să-l iubim, de teamă ca să nu zică de noi: „Ei mărturisesc că-l cunosc pe Dumnezeu dar cu faptele lor îl tăgăduiesc" (Tit. 1,16) şi iarăşi: „S-a lepădat de credinţă şi este mai rău decît un necredincios" (I Tim. 5,8). Necredinciosul îi ajută pe slujitorii săi, pe cei de aproape ai săi, şi chiar pe străini; dar voi n-aveţi nici cea mai mică grijă de familiile voastre. Ce scuză veţi avea voi într-o zi, voi care sînteţi pricină ca să fie hulit Dumnezeu? Consideraţi, cercetaţi cu seriozitate, de cîte ori va dat Domnul ocazie ca să faceţi binele: ai milă de acesta zice el, care este de un sînge cu tine; fie-ţi milă de acela ca de prietenul tău; de acela ca de vecinul tău; de altul ca de un concetăţean cu tine, de aceasta fiindcă el este om. Dacă nimic din acelea nu este în stare să vă mişte, nici să vă facă să vă împliniţi datoria voastră; căci dacă rupeţi toate legăturile acestea, ascultaţi-l pe sfîntul Pavel care zice că eşti mai rău decît un necredincios; pentru că necredinciosul, cu toate că n-a auzit vorbindu-se de milostenie, nici despre lucrurile cereşti, va întrecut în omenie. Vi se porunceşte să-l iubiţi pe vrăjmaşul vostru, şi voi îi priviţi pe cei de aproape ai voştri ca pe nişte duşmani, şi voi cruţaţi mai mult aurul decît trupurile fraţilor voştri. Totodată cînd aceste bogăţii le veţi fi risipit, nu vor mai suferi nici un pericol; dar acesta piere fiindcă voi l-aţi neglijat, fiindcă aţi refuzat să-i daţi ajutor. Ce este acest fel al vostru de a cruţa bunurile voastre, şi de a nu ţine nici o seamă de părinţii voştri? Cum s-a aprins aşa de tare această patimă pentru bogăţii în inima voastră? De unde vă vine o aşa de mare neomenie şi o aşa cruzime?

4. Să presupunem aici, fraţii mei, că un om aşezat pe un tron foarte înalt descoperă de acolo lumea întreagă; sau mai scurt, dacă vreţi să considerăm numai ceia ce se petrece în acest oraş: să presupunem că cineva este aşezat într-un loc înalt, din care va vedea şi va contempla toate faptele oamenilor. Ce exces, ce nebunie nu va vedea el în ei! ce de lacrimi va vărsa el, ce strigăte de rîs va scoate el? ce ură nu-l va cuprinde pe el? de ce groază va fi cuprins sufletul lui? Căci noi facem fapte care sînt vrednice de rîs, de mînie, de lacrimi, de indignare şi de ură. Acesta hrăneşte cîini pentru a prinde animale sălbatice, şi se face sălbatic el însuşi. Acela hrăneşte măgari şi tauri pentru a transporta pietre, pe cînd el le refuză pîinea oamenilor care mor de foame. Aşa este risipa oamenilor în alte afaceri; şi pe adevăraţii oameni pe care ei îi trec cu vederea devin la fel oameni de piatră în necazul lor. Această asină are mari frîie de aur, pentru a o acoperi, şi el vede un sărac cu totul gol, el nu este nicidecum atins. Alţii adaugă haine peste haine, inventează în toate zilele altele noi, pe cînd aceşti nefericiţi n-au cu ce să-şi acopere goliciunea.

Tribunalele sînt pline de oameni care se mănîncă unii pe alţii. Acesta risipeşte banii săi cu femei stricate şi cu paraziţi, acela cu comedieni şi cu dansatori; altul se ruinează construind clădiri uriaşe; altul, cumpără pămînturi şi case, acesta are un interes, celălalt interese peste interese. Acela face înţelegeri ucigătoare de oameni, petrece nopţile fără ca să doarmă, şi nu veghează decît la ruinarea şi la distrugerea altora. Odată venită ziua, unul aleargă la o afacere nedreaptă, altul la nimicuri altul la răpiri şi la furturi. Noi sîntem iuţi şi fierbinţi pentru lucrurile inutile şi oprite, şi pentru lucrurile necesare n-avem nici suflet, nici simţire.

Judecătorii n-au decît numele de judecători; în fond ei sînt hoţi şi ucigaşi de oameni. Dacă se cercetează procesele şi testamentele, se află în ele mii de nedreptăţi, furturi, hoţii, neruşinare. Toată vremea se petrece în acest fel de ocupaţii. Nu se dă nimic pe lucrurile duhovniceşti, de care nu se face nici un caz. Nu sînt cercetate Bisericile noastre decît din curiozitate. Dar oare aceia vă cerem noi? Noi vă cerem fapte bune şi o inimă curată. Căci dacă după ce v-aţi petrecut ziua întreagă în fapte de lăcomie şi de camătă, voi intraţi seara în Biserică pentru a face ceva rugăciune scurtă, sigur nu veţi îmblînzi mînia lui Dumnezeu; voi nu faceţi dimpotrivă decît s-o porniţi şi mai mult. Dacă vreţi să-l îmblînziţi pe Domnul şi să vi-l faceţi favorabil, faceţi fapte; informaţi-vă despre nenoricirea şi despre numărul nenorociţilor, aveţi ochi iubitori pentru cei ce sînt goi, pentru cei ce-i mistuie foamea, pentru cei disprețuiți şi batjocoriţi: Domnul va dat multe mijloace să arătaţi omenia.

Să nu ne înşelăm pe noi înşine ducînd o viaţă leneşă şi inutilă; şi să nu ne neglijăm astăzi, fiindcă azi ne purtăm bine. Dar cînd cădem adesea în boli grele, văzîndu-ne în ultima anevoie sîntem aproape morţi de frică la gîndul că a sosit vremea ieşirii noastre, să ne gîndim chiar azi că acel viitor ne aşteaptă, să trăim în frică, şi să devenim mai buni; căci purtarea noastră de acum merită condamnarea cea mai aspră. Cei ce sînt puşi să-i judece pe alţii, sînt asemenea leilor şi cîinilor, negustorii sînt asemenea vulpilor. Pe

cînd cei ce n-au nici sarcină nici afaceri, chiar nici aceia nu se folosesc bine de starea lor: ei îşi petrec toată vremea la teatru şi la alte fapte nu cu puţin mai păcătoase.

Şi, ceia ce este uimitor, nimeni nu-i mustră şi nu-i îndreaptă pentru dezordinile lor; ci cei mai mulţi îi invidiază şi sînt în deznădejde că nu pot să facă aşa, în aşa fel că aceştia sînt mai vrednici de pedeapsă decît ceilalţi, cu toate că ei nu fac răul; căci, zice apostolul: „Nu numai cei ce fac sînt vrednici de moarte, ci şi cei ce aprobă ceia ce fac ei" (Rom. 1, 32). În sfîrşit, inima lor este la fel de stricată. De unde se poate vedea că chiar voinţa este vrednică de pedeapsă. Toate zilele vă spun aceste lucruri, şi nu voi înceta niciodată să vi le spun. Dacă le ascultă cineva, se va folosi, şi dacă nu le ascultaţi acum, sigur le veţi asculta în ziua judecăţii, atunci cînd nu vă veţi mai putea folosi, şi atunci vă veţi condamna voi înşivă; dar noi, vom fi lipsiţi de orice hulă şi de orice mustrare. Dar, ferească Dumnezeu ca noi să nu aducem toţi roadă pentru toată vorbirea mea ca o îndreptare a noastră! Facă cerul ca voi să fiţi mărirea noastră şi cununa noastră înaintea tronului lui Iisus Hristos, ca să ne bucurăm toţi împreună de bunurile veşnice, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia I se cuvine, şi Tatălui şi Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 83

„Zicînd acestea, Iisus a ieşit cu ucenicii Lui dincolo de pîrîul Cedrilor, unde era o grădină, în care a intrat El şi ucenicii Săi" (Cap.18, Vers.1- Vers. 36).

1. Începutul Patimii Mîntuitorului

2. Acest Malhus rănit de sfîntul Petru şi vindecat de Iisus Hristos, este acelaşi slujitor care i-a dat o palmă Mîntuitorului. Prima lepădare a sfîntului Petru.

3. Cît este de slabă natura noastră, atunci cînd ne părăseşte Dumnezeu. A doua şi a treia lepădare a sfîntului Petru.

4. Iisus înaintea lui Pilat

5. Noi trebuie să urmăm lui Iisus Hristos. Arătarea batjocurilor şi chinurilor pe care le-a suferit Mîntuitorul pentru noi. Frumoasă reflexie asupra batjocurilor ce ne sînt adresate sau care ni se spun. Slava şi lucrurile omeneşti nu sînt decît o umbră, şi n-au nimic real. Scara lui Iacob, ce ne arată ea. A se îndrepta puţin cîte puţin pentru greşelile sale; în această lună de o greşală, în cealaltă de alta. A se înălţa la virtute şi la desăvîrşire ca pe nişte trepte.

1. Moartea este un lucru însemnat şi îngrozitor; dar nu pentru un suflet hrănit cu filozofie cerească. Cel ce n-are nici o idei despre lucrurile viitoare, şi care priveşte moartea ca o descompunere a fiinţei lui, sfîrşitul şi terminarea vieţii sale, are motiv să se teamă şi să aibă groază de ea, crezînd că va înceta să mai existe. Dar noi, cărora Dumnezeu ne face harul de a ne

descoperi tainele şi misterele înţelepciunii sale (Ps. 50,7) care privim moartea ca o trecere, noi n-avem nici un motiv să ne temem de ea; dimpotrivă, la apropierea ei trebuie să ne bucurăm şi să avem curaj, fiindcă din această viaţă stricăcioasă noi trecem la o viaţă mai bună şi mai strălucită, care nu va avea sfîrşit. Aceasta ne învaţă Iisus Hristos prin exemplul său; el merge la patimă şi la moarte, nu forţat şi din necesitate, ci în mod voluntar şi de bunăvoie.

„Zicînd acestea, Iisus a ieşit cu ucenicii Lui dincolo de pîrîul Cedrilor, unde era o grădină, în care a intrat El şi ucenicii săi. Iar Iuda, cel care-L vînduse, cunoştea acest loc, pentru că adesea Iisus şi ucenicii Săi se adunau acolo" (2). Mîntuitorul merge în miezul nopţii; el trece pîrîul, se grăbeşte să sosească la acest loc pe care-l cunoştea trădătorul, pentru a-i scuti pe cei ce-i întindeau curse de greutatea şi de osteneala drumului; el îi face pe ucenicii săi să vadă că merge în mod voluntar la moarte, ceia ce trebuia să-i mîngîie foarte mult; şi el se consideră, se închide pe sine ca într-o închisoare în această grădină.

„Zicînd acestea Iisus". Ioane, ce spui tu? Mîntuitorul l-a rugat pe Tatăl său, el i-a făcut rugăciunea sa? Pentru ce nu spui tu că terminînd rugăciunile, el vine în acest loc? Fiindcă aceia nu era o rugăciune, ci o convorbire pe care a avut-o cu Tatăl său, privitor la ucenici. Şi ucenicii lui au intrat în grădină; astfel el îi scapă de teama în care erau, în aşa fel că n-au refuzat să meargă şi au intrat acolo fără de nici o greutate. Ce l-a îndemnat pe Iuda să vină aici? de unde a aflat el că aici trebuia să vină? Prin aceia se vede că Iisus îşi petrecea adesea nopţile afară; dacă ei le-ar fi petrecut în casă, Iuda n-ar fi venit să-l caute în această pustie, ci ar fi mers la casă ca să-l afle culcat.

Dar de teamă că auzind vorbindu-se despre grădină, voi să nu credeţi că Iisus a voit să se ascundă, evanghelistul adaugă: „Iuda cunoştea acest loc". Şi el nu se mulţumeşte numai să vă arate; ci să zică că şi Iuda îl cunoştea, „Pentru că adesea Iisus şi ucenicii Săi se adunau acolo". El mergea adesea acolo cu ucenicii săi, pentru a vorbi cu ei în mod deosebit despre lucrurile necesare, pe care nimeni înafară de ei nu trebuiau să le cunoască. Iisus se retrăgea pe munţi şi în grădini, căutînd totdeauna locurile depărtate de zgomot şi de tumult, ca nimic să nu-i poată distrage pe ascultătorii săi de la învăţătura sa şi de la sfaturile sale.

„Deci Iuda, luînd oaste şi slujitori, de la arhierei şi de la farisei, a venit acolo cu felinare şi cu făclii şi cu arme" (3). Mai mult decît odată deja, arhiereii şi fariseii au trimis oameni pentru a-l prinde, dar ei nu l-au putut. De unde se vede că el singur s-a dat pe sine. Şi cum a putut să pună această ceată să facă acest drum şi o asemenea faptă? Aceştia erau soldaţi gata să facă oricînd orice pentru bani. „Iisus Hristos, ştiind toate cele ce erau să vină asupra sa, a ieşit şi le-a zis: Pe cine căutaţi? „ (4). Adică, Iisus n-a aflat numai la sosirea acestor oameni despre ceia ce-i vor face lui; dar, fără să se tulbure, ca ştiind totul, el a înaintat, şi le-a vorbit lor purtîndu-se aşa. Pentru ce vin ei cu arme ca să-l prindă? Ei se temeau de poporul care avea obiceiul să-l urmeze: şi chiar pentru aceia vin noaptea. „A ieşit şi le-a

zis: Pe cine căutați? „Răspuns-au Lui: Pe Iisus Nazariteanul" (5). Nu vedeți această putere de neînvins? el este în mijlocul lor, ei nu pot să-l vadă, el îi face cu totul orbi.

Căci aceia nu vine din întunericul nopții, evanghelistul o arată destul de bine zicînd că ei aveau făclii; dar chiar cînd n-ar fi avut, ei l-ar fi putut recunoaşte după glasul lui. Căci dacă el le era necunoscut soldaților, cum i-ar fi fost lui Iuda, care era în continuu cu el? În sfîrşit, Iuda era cu ei, şi nu l-a recunoscut pe Iisus mai mult ca şi ceilalți, el a căzut cu ei la pămînt. Ori, Iisus a făcut aceia pentru a arăta că cu toate că era în mijlocul lor, nu numai că ei nu puteau să-l prindă, ci nici chiar să-l vadă, dacă el nu le permitea.

„Deci după ce le-a zis: Eu sînt, ei s-au dat înapoi şi au căzut la pămînt" (6). Şi iarăşi i-a întrebat: Pe cine căutați? „ (7). O nebunie! Iisus i-a aruncat pe toți la pămînt printr-un singur cuvînt, ei vin să încerce această putere minunată, şi nu intră în sinea lor, ei nu se căiesc, ci mai urmează încă planul lor. Dar cînd Iisus a făcut ceia ce era în el, pentru a-i întoarce de la planul lor, atunci, el în sfîrşit, se dă lor şi le zice: „V-am spus că Eu sînt. Deci dacă Mă căutați pe Mine, lăsați pe aceştia să se ducă: (8). „Iar Iuda cel care-l vînduse sta şi el cu ei". Vedeți fraților moderația evanghelistului: el nu-l disprețuieşte de loc pe trădător, el numai descrie în mod simplu ceia ce se petrece, neoprindu-se să spună decît că nimic nu s-a întîmplat decît din îngăduința lui Iisus. Dar, de teamă ca să nu se ia de acolo ocazie şi să se zică cum că Iisus Hristos făcîndu-se cunoscut el însuşi şi dîndu-se lor, i-a lăsat să facă acest păcat, el a făcut mai întîi tot ceia ce era în stare să-i întoarcă de la planul lor; şi cum stăruiau în răutatea lor, şi erau fără scuză, numai atunci s-a dat el însuşi şi le-a zis: „Deci dacă Mă căutați pe Mine, lăsați pe aceştia să se ducă", dîndu-le pînă la sfîrşit mărturii şi semne ale bunătății sale. Dacă de mine aveți nevoie, zice el, nefiind nimic comun între mine şi ei, mă dau pe mine însumi vouă." Ca să se împlinească cuvîntul spus de El: Dintre cei pe care Mi i-ai dat, n-am pierdut pe nici unul." (9). Apoi, această pierdere Iisus o înțelegea, nu despre moartea trupului, ci despre cea a sufletului, despre cea veşnică. Evanghelistul are în vedere în acelaşi timp şi pe cea a trupului.

Dar avem de ce ne mira că ei nu s-au legat de loc de ucenici, şi că nu i-au omorît pe toți; mai ales Petru mîniat foarte tare îi taie urechea unui slujitor. Cine i-a reținut, cine i-a împiedicat, dacă nu această putere care i-a aruncat şi i-a răsturnat la pămînt? Aceasta pentru a arăta că nu prin voința lor, ci chiar prin voința celui pe care ei au reuşit să-l prindă, încît evanghelistul adaugă: „Ca să se împlinească cuvîntul spus de El: Dintre cei pe care Mi i-ai dat n-am pierdut nici unul".

2. Petru deci simțindu-se încurajat şi prin acest cuvînt, şi prin ceia ce a văzut, s-a înarmat împotriva acelora care se aruncau asupra Învățătorului lui. Dar cum, veți zice voi, cel căruia i s-a poruncit să n-aibă nici traistă, nici două haine, are o sabie? Fără îndoială Petru a presimțit ceia ce trebuia să se întîmple, şi chiar pentru aceia s-a înarmat cu mult mai înainte cu sabie. Căci dacă ziceți încă: cum celui căruia i s-a oprit să dea o palmă, o lovitură, se poartă el acum spre a săvîrşi o ucidere? Fără îndoială lui i s-a oprit să nu

se răzbune; dar cu această ocazie Petru nu se răzbună, el îl răzbună pe Învățătorul său. La care se mai poate adăuga că apostolii nu erau încă desăvîrșiți, nici cuprinși cu totul de virtute. Pentru voi, dacă vreți să-l vedeți pe Petru în această înaltă și sublimă filozofie, urmați-L: îl veți vedea apoi sfîșiat de lovituri de bici, și înlănțuit de mii de rele fără a deschide gura, chiar fără să se vaiete. Dar Iisus face aici încă o minune, pentru a vă învăța că trebuie să le faceți bine celor ce vă fac rău, și pentru a-și arăta puterea și virtutea sa, el pune la loc urechea acestui slujitor și o vindecă, și-i zice lui Petru: „Toți cei ce scot sabia de sabie vor pieri" (Mt. 26,52). Precum la spălarea picioarelor, Iisus i-a oprit sufletul lui vioi și nestăpînit prin amenințări, el face la fel acum. Istoricul ne spune și numele slujitorului, fiindcă acela era un lucru mare, nu numai pentru că l-a vindecat, ci fiindcă a vindecat un om care mai apoi trebuia să-i dea lovituri; și mai ales pentru a stinge atunci războiul care se pornea împotriva ucenicilor săi. Istoricul a spus deci numele lui, ca cei ce vor citi istoria lui să poată să se informeze despre faptă și să afle adevărul; și nu fără motiv arată că Petru i-a tăiat urechea dreaptă; ci, cum cred eu, pentru a arăta iuțeala acestui apostol, pentru că puțin a trebuit ca el să nu-l lovească în cap.

Dar Iisus nu s-a mulțumit să-l rețină pe Petru prin amenințările sale, el l-a mîngîiat cu aceste cuvinte: „Nu voi bea oare paharul pe care Mi l-a dat Tatăl?" (11). Prin care arată că ceia ce făcea el, nu trebuia să se atribuie puterii lor, ci permisiunii lui Iisus: și arată că el nu este potrivnic lui Dumnezeu, ci că îl ascultă pînă la moarte. „Deci ostașii și căpetenia cea peste o mie și slujitorii ludeilor au prins pe Iisus și L-au legat" (12). Și L-au adus întîi la Anna (13). Pentru ce la Ana? ei se bucurau și exaltau fapta lor, ca și cum ar fi dobîndit o victorie destul de mare: „Căci era socrul lui Caiafa, care era arhiereu în anul acela". Și Caiafa era cel care sfătuise pe ludei că este de folos să moară un om pentru popor" (14). Evanghelistul ne amintește profeția și o arată, ca să facă cunoscut că toate acelea se fac pentru mîntuirea noastră; și acest adevăr, care este așa de important și atît de mare, ne este prezis chiar prin dușmanii noștri. De teamă ca să nu fie scandalizați auzind vorbindu-se despre legături, istoricul face imediat mențiune despre profeție, care ne învață că moartea lui Iisus Hristos era mîntuirea lumii întregi.

„Și Simon Petru și celălalt ucenic mergeau după Iisus" (15). Care este celălalt ucenic? Este cel ce a scris Evanghelia. Și pentru ce nu-și spune numele? Atunci cînd zice că și-a plecat capul lui pe pieptul lui Iisus (Ioan, 21, 20), el are motiv să nu-și spună numele, dar acum, pentru ce-l ascunde? Sigur pentru același motiv, pentru că spune aici o faptă frumoasă care îi era spre slavă lui, că el îl urma pe Învățătorul său pe cînd toți ceilalți ucenici au luat-o la fugă. Iată pentru ce nu-și spune numele și-l pune pe Petru primul. El totuși este forțat să se facă cunoscut, pentru a vă arăta vouă că el a descris cu exactitate celelalte care s-au petrecut în casa arhiereului, pentru că intrînd el acolo a văzut toate. Vedeți modestia lui și cum ascunde ceia ce este spre lauda sa. Ca să nu se zică: Cum toți ceilalți după ce au fugit, a

intrat Ioan apoi mai înainte chiar decît Petru în casa aceia? el adaugă: Era cunoscut arhiereului".

Şi are grijă să arate, ca nimeni să nu se mire că el l-a urmat pe Învăţătorul său şi să nu laude curajul şi tăria lui.

Dar ceia ce este surprinzător, este că Petru, care era timid şi fricos, ar fi intrat în casă, chiar atunci cînd colegii lui s-au retras toţi. Iubirea faţă de Învăţătorul lui l-a atras şi l-a făcut să intre. Teama şi groaza l-au împiedicat să intre mai înainte. Evanghelistul a arătat aceste împrejurări, pentru a ne pregăti lepădarea lui Petru şi a ne da mai mare motiv să-l scuzăm. Nu pentru a se arăta şi pentru a-şi da importanţă arată Ioan că el era cunoscut arhiereului, ci numai fiindcă a zis că a intrat singur cu Iisus Hristos în casă, şi ca să nu credeţi că el a făcut o faptă de mare curaj. Apoi arată prin ceia ce urmează că Petru ar fi intrat şi el la fel dacă i s-ar fi îngăduit, pentru că, atunci cînd a ieşit el (Ioan) ca să-i spună portăriţei să-l lase să intre, Petru a intrat imediat. Pentru ce nu l-a făcut el însuşi să intre? Fiindcă el se ataşa de persoana lui Iisus Hristos şi nu-l părăsea nici un pas. Iată pentru ce i-a zis el slujnicei să-l facă să intre.

Ce-i zice lui Petru deci această slujnică? „Nu cumva eşti şi Tu dintre ucenicii Omului Acestuia?" Acela a zis: Nu sînt (17). Ce spui tu Petre? Nu ai spus tu ultima dată că dacă ar trebui să-ţi dai şi viaţa pentru Iisus Hristos ţi-o vei da? Ce ţi s-a întîmplat oare de nu poţi să susţii aceia la întrebarea unei slujnice? Ce oare? Oare acesta este un soldat care te întreabă? Oare este unul din cei ce l-au prins pe Iisus? Este o femeie de jos, şi întrebarea pe care ţi-o pune n-are nimic neruşinat. Ea nu ţi-a zis: Oare eşti tu ucenicul acestui nebun, a acestui înşelător, a acestui răufăcător? Ci: „A Acestui Om". Ceia ce arată mai mult compătimirea şi mila decît dispreţul. Astfel Petru n-a auzit-o nimic pe această slujnică să zică care ar fi putut să-l intimideze şi să-l înfricoşeze. Dacă ea i-a zis: „Nu cumva eşti dintre ucenici?" aceasta a zis-o fiindcă Ioan era în casă; se vede cît de reţinut era limbajul acestei femei şi de blînd. Dar Petru n-a simţit nimic din aceia, el n-a înţeles nimic, nici la prima, nici la a doua, nici la a treia întrebare, ci numai atunci cînd a cîntat cocoşul; şi chiar nici aceia nu l-a făcut să gîndească, pînă cînd l-a privit Iisus cu indignare. Petru era deci aproape de focul unde se încălzea cu slujitorii arhiereului, de Iisus Hristos legat şi tîrît, care era păzit în interiorul casei. Apoi, noi nu intrăm în aceste amănunte pentru a-l învinui pe Petru şi pentru a vă face cunoscută grozăvia păcatului lui, ci numai pentru a vă arăta adevărul cuvintelor lui Iisus Hristos.

3. „Deci arhiereul a întrebat pe Iisus despre ucenicii Lui şi despre învăţătura Lui" (19). O ce rău şi cîtă răutate! acest arhiereu l-a auzit adesea pe Iisus Hristos învăţînd în templu, învăţînd public, şi acum vrea să afle de la el ce a zis, ce a învăţat. Cum n-avea să-i aducă nici o învinuire lui, nici un motiv de învinuire împotriva lui, el îl întreabă cu privire la ucenicii săi. Poate că întreba unde sînt ei, pentru ce i-a adunat, care era proiectul şi planul lui. Arhiereul punea toate întrebările acestea fiindcă voia să-l convingă cum că este un înşelător şi un inventator, ca şi cum ucenicii lui ar fi fost singurii

care credeau în el, ca şi cum şcoala lui Iisus Hristos ar fi fost un atelier de crime.

Ce răspunde deci Iisus Hristos? El respinge toate aceste lucruri, toate aceste învinuiri false printr-un singur cuvînt: „Eu am vorbit pe faţă lumii" (20) eu n-am vorbit nimic în particular cu ucenicii mei: „Totdeauna am învăţat în sinagogă şi în templu". Ce oare? N-a zis el nimic în taină? Sigur că a zis lucruri tainice, dar nu cum se gîndeau evreii, de teamă, sau pentru a îndemna la răscoală, ci fiindcă ceia ce a zis era mai presus de înţelegerea poporului. „Ce Mă întrebi pe Mine? Întreabă pe cei care M-au auzit ce le-am vorbit" (21). Acesta nu este un răspuns de om mîndru şi înfierat, este al unui om care se încrede în cuvintele sale ca adevărate. La început ce a învăţat Iisus, ce a zis deci? „Dacă Eu mărturisesc despre Mine însumi mărturia Mea nu este adevărată" (Ioan 5,31); şi aceia o aminteşte el acum, voind să le dea mărturia cea mai vrednică de credinţă. Căci, întrebat despre ucenici ca fiind ucenici ai săi, el zice: Voi mă întrebaţi pe mine însumi cu privire la ucenicii mei. Întrebaţi-i pe duşmanii mei, pe ce-i ce-mi întind curse, pe cei ce m-au prins şi m-au legat. „Iată, aceştia ştiu ce am vorbit." Să vorbească ei. În sfîrşit, aceasta nu este o mărturie îndoielnică a adevărului ca să fie luat drept dovadă pentru a-l înţelege aşa.

Ce face deci arhiereul? El ar fi trebuit după aceste cuvinte să-i întrebe pe aceşti oameni şi să facă cercetări; el nu face nimic. „Şi zicînd El acestea, unul din slujitorii care era de faţă, l-a dat lui Iisus o palmă" (22). Este oare ceva mai ruşinos? O cerule, tremură de tunete! o pămîntule, cutremură-te văzînd răbdarea Domnului şi învîrtoşarea acestor slujitori! Dar ce a zis Iisus Hristos? El n-a zis: De ce mă întrebi tu? ca şi cum n-ar vrea să răspundă, ci pentru a lua orice motiv de răutate. Şi putînd, pentru a ajunge la acest subiect, putea totul să răstoarne, totul să piardă, totul să ucidă, el n-o face, ci spune lucruri care ar fi putut să înmoaie şi cea mai feroce inimă.

„Dacă am vorbit rău, dovedeşte că este rău" (23); dacă afli ceva să mustri în cuvintele mele, arat-o: „Iar dacă am vorbit bine, de ce Mă baţi?" Voi vedeţi această judecată, vedeţi acest tumult, această agitaţie, această mînie. Arhiereul întreabă captivant şi cu ură. Iisus Hristos răspunde drept şi fără ocolire. Ce parte trebuia să ia el? Trebuia să respingă sau să se apere. Dar face tocmai contrarul, şi o slugă îl loveşte pe Iisus Hristos. Aşa că, aceasta nu mai era o judecată, era o batjocură, o scenă de violenţă. Apoi, cum ei n-au nimic de mustrat în el „L-a trimis legat la Caiafa arhiereul" (24). Iar Simon Petru stătea şi se încălzea" (25). Vai! cît de puţin a durat această rîvnă, această iuţeală pe care a arătat-o în clipa în care-l duceau pe Iisus! Acum nu-l mai interesează, el se încălzeşte; aceia vă arată fraţii mei, că natura noastră este foarte slabă şi destul de neputincioasă, atunci cînd Dumnezeu ne lasă în puterile noastre proprii, Şi fiind întrebat, el neagă. Apoi „Una dintre slugile arhiereului, care era rudă cu cel căruia Petru îi tăiase urechea, a zis: Nu te-am văzut eu în grădină cu El" (26). Această grădină nu-i mai aducea în minte ceia ce a făcut, nu numai da mărturie de iubirea pe care i-a arătat-o Învăţătorului său, ci de teama care l-a făcut să tremure cu totul.

Dar pentru ce se potrivesc toți evangheliștii în descrierea pe care o fac despre această renunțare, lepădare? Aceasta o fac nu ca să-i aducă o mustrare lui Petru, ci ca să ne învețe că este un mare rău a nu-și pune toată încrederea în Dumnezeu și de a se încrede în sine însuși. Pentru voi dragii mei frați, admirați providența Învățătorului; cu toate că el era prins și legat, el are grijă mare de ucenicul său, pentru că prin singură privirea sa, el îl ridică din căderea lui și-l îndeamnă să verse lacrimi.

„Deci au dus pe Iisus de la Caiafa la pretoriu la Pilat" (28). Și ei au făcut în acest fel, ca mulțimea judecătorilor să-l facă pe popor să creadă, chiar în ciuda lui, că ei au cercetat și au recunoscut adevărul. „Și era dimineață". Înainte de cîntatul cocoșului, l-au dus la Caiafa, dimineața la Pilat; prin aceste cuvinte, evanghelistul face să se vadă că acest Caiafa, întrebîndu-l pe Iisus de la miezul nopții pînă dimineața, n-a putut să-l convingă de nici un păcat; și pentru aceia l-a trimis la Pilat. Dar sfîntul Ioan, lăsînd altora aceste împrejurări, ne spune ceia ce urmează.

Remarcați, frații mei, purtarea ridicolă a evreilor: ei au prins un nevinovat, îl conduc cu armele, și nu îndrăznesc să intre în palatul guvernatorului de teamă de a se întina. Dar ce întinare este aceasta de a intra într-un palat unde se pedepsesc cei răi? „Cei ce plătesc dajdie din mentă și din chimen" (Mt. 23,23; Lc. 11,42) nu cred că se întină făcînd să moară pe nedrept un nevinovat, și cred dimpotrivă că se fac necurați intrînd într-un tribunal. Dar pentru ce nu l-au făcut ei să moară și de ce-l mai trimit la Pilat? Puterea lor și autoritatea lor era destul de redusă deja, Romanii și-au supus totul. Și mai mult, ei se temeau ca Iisus să nu-i învinuiască de nedreptate și ca să nu fie pedepsiți.

Ce vrea să zică aceasta: „Ci să mănînce Paștile"? Iisus Hristos nu le-a sărbătorit mai înainte cu pîine fără azimă? Sau evanghelistul numește pași toată sărbătoarea, sau mai scurt în aceste zile evreii sărbătoreau Paștile lor; dar Iisus Hristos l-a făcut cu o zi mai înainte, rînduind pentru ziua morții sale pe acela vechi și al pregătirii în care se serba atunci Paștile. Dar atîta vreme cît poartă ei arme, ceia ce era permis, și cînd varsă sîngele, ei se păzesc cu grijă să intre în acest loc, fac să-l cheme pe Pilat, care venind să-i afle afară, zice: „Ce învinuire aduceți Omului Acestuia?" (29).

4. Nu vedeți frații mei, cît era de străin acest guvernator de ambiția și de invidia lor? Văzîndu-l pe Iisus legat și adus în fața tribunalului său, el n-a crezut pentru aceia că ar fi împotriva lui niște învinuiri sigure și neîndoielnice; iată pentru ce întreabă el, gîndindu-se că era absurd, ca după ce l-au judecat ei primii, ei să nu vină la el decît ca să-i ceară hotărîrea și pedeapsa cu moartea, fără o nouă judecată. Ce răspund deci evreii? „Dacă Acesta n-ar fi fost răufăcător, nu ți L-am fi predat ție" (30). O nebunie! Pentru ce nu spuneți voi dar păcatul lui în loc să-l ascundeți? Pentru ce nu arătați răul pe care l-a făcut? Vedeți; ei refuză în mod voit să procedeze după rînduielile judecății, și nu știau să se apere. Ana l-a întrebat pe Iisus privitor la învățătura lui, și după ce l-a auzit, el l-a trimis la Caiafa. Caiafa l-a întrebat, și neaflînd niciun păcat în el, l-a trimis la Pilat. Pilat zice:

„Ce învinuire aduceți Omului Acestuia?" Şi ei n-au răspuns nimic, dar ei se folosesc încă de întoarcere şi aleg ceva bănuială.

Pilat deci, nesigur şi nehotărît pentru ceia ce trebuia să facă, le zice: „Luați-L voi şi judecați-l după legea voastră. Iudeii însă i-au răspuns: Nouă nu ne este îngăduit să omorîm pe nimeni" (31). Şi ei ziceau acelea „Ca să se împlinească cuvîntul lui Iisus, pe care îl spusese, însemnînd cu ce moarte avea să moară" (32) Şi cum aceste cuvinte: „Nu ne este îngăduit să omorîm pe nimeni" o arată ele? Evanghelistul zice aceia, sau pentru că Iisus nu trebuia să moară pentru evrei numai, ci şi pentru neamuri; sau fiindcă nu le era îngăduit evreilor să-l răstignească. Dar dacă zic ei: „Acum". Căci ei i-au făcut să moară şi încă în altfel, pe sfîntul Ştefan pe care l-au ucis cu pietre, care este o dovadă. Apoi voiau să-l răstignească pe Iisus Hristos, ca să se slăvească cu o moarte aşa de nenorocită.

Pilat deci, voind să se despartă de nebuniile lor, nu a prelungit judecata. Intrînd în palat, el l-a întrebat pe Iisus, şi i-a zis: „Tu eşti regele Iudeilor?" (33). Răspuns-a Iisus: De la tine însuți zici aceasta, sau alții ți-au spus-o aceasta despre Mine?„ (34). Pentru ce-i pune Iisus Hristos această întrebare? Pentru a descoperi răutatea evreilor, căci Pilat deja i-a auzit vorbind foarte mult. Cum ei n-aveau să zică nimic nou împotriva lui Iisus, Pilat, pentru a intra în discuții lungi, îi arată lui Iisus ceia ce-l învinuiau evreii mereu. Şi cum el le-a zis evreilor: „Judecați-L după legea voastră"; ei pentru a arăta că păcatul făcut de Iisus nu privea legea lor nici religia lor, răspund: „Nu ne este îngăduit". El n-a păcătuit împotriva legii noastre, păcatul lui este un păcat public. Văzînd aceia, Pilat, ca şi cum ar fi fost el însuşi în pericol, zice: „Tu eşti regele Iudeilor?" Pentru care Iisus, care cunoştea frica lui, îl întreabă din partea sa: dar cum el voia ca însuşi Pilat să-i învinuiască pe evrei, el zice: „Alții ți-au spus-o despre Mine?„ Şi Pilat declară că evreii sînt autorii acestei învinuiri, zicînd: „Nu cumva eu sînt Iudeu? Neamul Tău şi arhiereii Te-au predat mie. Ce ai făcut? (35). Pilat dă acest răspuns pentru a se scuza. Apoi, Iisus Hristos mustrîndu-l pentru că a zis: „Tu eşti regele Iudeilor? îi răspunde: Evreii sînt care au zis aşa? Pentru ce nu faci tu o cercetare exactă? Evreii ți-au zis că eu sînt un răufăcător; informează-te şi vezi care este răul pe care l-am făcut. Dar tu n-o faci, şi tu numai îmi arați învinuirile lor: „De la tine însuți zici aceasta sau de la alții?" După care Pilat, neputînd răspunde imediat la replica lui Iisus, el se limitează în a alege ceia ce a făcut poporul: „Ei Te-au dat în mîinile mele", zice el, eu trebuie să te întreb pentru ceia ce ai făcut.

Ce-i răspunde Iisus Hristos? „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta" (36). Mîntuitorul îi înalță sufletul lui, care nu era nici aşa de rău ca evreii, nici asemenea lor, şi vrea să-i arate că el nu este un simplu om, ci că este Dumnezeu şi Fiul lui Dumnezeu. Şi ce zice el? „Dacă împărăția mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii Mei s-ar fi luptat ca să nu fiu dar Iudeilor". Prin acest răspuns Iisus înlătură bănuiala de răscoală şi de tiranie pe care Pilat a păstrat-o pînă în această clipă.

Dar oare aşa-i că împărăția lui Iisus Hristos nu este din lumea aceasta? Sigur, ea este. Cum se explică atunci aceste cuvinte: „Ea nu este"? Aceia

nu înseamnă că Iisus Hristos nu porunceşte de loc în lumea aceasta ci că el are la fel împărăţia sa şi în cer: şi această împărăţie nu este omenească, ci este mult mai mare şi mai strălucită. Dacă deci această împărăţie este mult mai mare, cum a fost prins el de oamenii împărăţiei acestei lumi? Aceasta s-a întîmplat dîndu-le el în mod voluntar.lor: dar el n-o ascunde aceasta. Şi ce zice el? „Dacă eu eram din lumea aceasta oamenii Mei s-ar fi luptat pentru Mine ca să nu fiu predat în mîinile ludeilor".

Prin care Iisus Hristos face să se cunoască slăbiciunea împărăţiei pămînteşti, care-şi trage toată puterea şi forţa din slujitorii ei. Dar împărăţia cerească îşi este suficientă sieşi şi n-are nevoie de nimeni.

Ereticii se folosesc de aceste cuvinte pentru a întări rătăcirea lor: ei zic, că Iisus Hristos n-are nimic comun cu Creatorul. Dar ce vor răspunde ei la ceia ce zice Scriptura despre acelaşi Iisus Hristos: „La ai săi a venit" (Ioan 1,11)? Ce vor răspunde ei la ceia ce zice el însuşi:"Ei nu mai sînt din lume precum Eu nu mai sînt din lume" (Ioan 17,14). În acest sens zice el că împărăţia sa nu este din lumea aceasta. În care el nu exclude lumea, cum am spus-o, că împărăţia lui n-ar fi omenească, nici trecătoare, nici stricăcioasă.

Ce zice Pilat? „Aşadar eşti Tu rege? Răspuns-a Iisus: Tu zici că Eu sînt rege. Eu spre aceasta M-am născut" (37). Deci dacă el este rege din naştere el este născut cu toţi cei dependenţi de împărăţia sa; şi n-are nimic pe care să-l fi primit, ci el are totul prin sine însuşi. Deci atunci cînd auziţi voi aceste cuvinte: „Precum Tatăl are viaţă în Sine, aşa l-a dat şi Fiului să aibă viaţă în Sine" (Ioan 5,26) să n-o înţelegeţi despre nici un alt lucru decît despre naştere. Înţelegeţi şi explicaţi la fel toate celelalte locuri din Scriptură, care sînt asemenea cu acesta. „Am venit ca să mărturisesc pentru adevăr"; adică, ca să-i învăţ adevărul pe toţi oamenii şi să-i conving pentru adevăr.

5. Pentru voi, dragii mei fraţi, care aţi auzit această descriere, care vedeţi că l-au legat pe Iisus Hristos, că-l duc dintr-o parte în alta, şi din tribunal în tribunal, nu faceţi nici un caz de aceste lucruri prezente. Ei! cum nu va fi de rîs şi absurd Iisus Hristos suferind atîta pentru voi şi aşa de mari chinuri, ca voi să nu puteţi suferi pentru el cuvintele? Se loveşte peste faţa lui, şi voi vă împodobiţi cu haine scumpe cu bijuterii şi cu pietre preţioase. Şi dacă nu vă dă toată lumea semne de cinstire şi de venerare, voi credeţi că nu mai trăiţi. Iisus Hristos este batjocorit, scuipat, primeşte lovituri groaznice peste faţă; şi voi vreţi ca să fiţi cinstiţi totdeauna, şi nu vreţi să luaţi parte la batjocurile lui Iisus Hristos. Voi nu ascultaţi ceia ce vă zice sfîntul Pavel „Urmaţi mie, precum şi eu urmez lui Iisus Hristos" (I Cor. 10, 1). Atunci cînd vă necinsteşte cineva, amintiţi-vă de Domnul vostru, pe care evreii îl cinsteau cu rîsuri, jucîndu-se cu el; că ei îl necinsteau prin faptele lor şi prin cuvintele lor şi pentru care ei îşi făceau mii de rîsuri şi-şi băteau joc, atunci chiar cînd el nu le făcea la fel, nici dădea rău pentru rău, ci dîndu-le dimpotrivă mărturii despre blîndeţea sa şi despre mila sa.

Să-l imităm deci pe acest dumnezeiesc Mîntuitor; prin aceia noi putem să ne eliberăm de orice fel de necaz. Căci nu cel ce calomniază, ci cel ce se

supără şi se întristează, acela face simţită batjocura, dacă n-aţi fi nerăbdători, n-aţi primi nici o batjocură. Greutatea pe care-o produce o batjocură, nu vine de la cel ce o face, ci de la cel ce o primeşte. Pentru ce vă necăjiţi dar? Dacă pe nedrept vă batjocoreşte acest om, voi n-ar trebui să vă necăjiţi de loc, ci mai mult să-l compătimiţi. Dacă pe drept, cu atît mai mult ar trebui să staţi liniştiţi. Dacă fiind sărac, veţi auzi că vă numeşte bogat, această laudă nu vă va atinge deloc ci o veţi lua mai mult ca o nimica; la fel dacă cel ce vă înjură zice minciuni despre voi, aceia nu vă priveşte de loc; voi n-ar trebui să vă emoţionaţi nicidecum. Căci dacă vă face conştiinţa mustrări, nu vă tulburaţi pentru ceia ce zice de voi; ci corectaţi-vă viaţa voastră cu adevărat de greşelile voastre. Eu zic aceia cu privire la batjocurile adevărate. Dacă vă reproşează sărăcia şi naşterea voastră de jos voi ar trebui să rîdeţi. Acest fel de batjocuri nu-l necinstesc pe cel ce le primeşte, ci pe cel ce le zice, ca neputincios să filozofeze sau să gîndească.

Dar veţi zice voi, cînd se vorbeşte aşa în faţa mai multor persoane care nu ştiu adevărul, atunci rana devine de nesuportat. Este tocmai contrarul, atunci este foarte suportabil cînd fiind înconjuraţi de un număr destul de mare de martori, toţi vă laudă şi vă aplaudă, hulindu-l pe cel ce n-a ştiut ce zice, şi se rîd de el. Persoanele cuminţi nu-l laudă pe cel ce se răzbună, ci pe cel ce păstrează tăcerea. Dacă, printre cei ce sînt prezenţi, nu este nimeni cu minte, atunci ar trebui ca voi să vă folosiţi de injurie şi s-o păstraţi pentru tribunalul ceresc. Acolo, toţi vă vor lăuda, toţi vă vor aplauda şi vă vor dovedi; ori un singur înger valorează mai mult decît întreg universul. Şi pentru ce să vorbim despre înger? Domnul însuşi vă va lăuda.

Să ne ocupăm de aceste gînduri, şi să ne convingem să păstrăm tăcerea, atunci cînd ni se adresează batjocuri, aceasta nu înseamnă a-şi face rău, ci înseamnă a-şi face unul mai mare în a se răzbuna. Dacă aceasta înseamnă a-şi face rău a asculta cuvinte satirice şi înţepătoare în tăcere, Iisus Hristos ar fi zis: „Dacă cineva vă loveşte peste obrazul drept întoarceţi şi pe celălalt" (Mt. 5,39). Dacă deci ceia ce zice acest om despre noi este fals, să ne fie milă, fiindcă el îşi atrage chinul celor ce batjocoresc (Mt. 5,22) şi se face nevrednic de a citi Sfintele Scripturi „Căci Dumnezeu i-a zis păcătosului: pentru ce rosteşti cuvintele legămîntului meu?" (Ps. 49,17) „Şi stînd vorbeşti împotriva fratelui tău". Şi dacă ceia ce a zis el este adevărat, este încă vrednic de compătimire. Fariseul spune adevărul, vorbind despre vameş (Lc. 18,10), şi el nu-i face nici un rău: dimpotrivă, el i-a fost folositor; dar el s-a lipit însuşi de cel mai mare bine, şi învinuirea lui l-a făcut să se rătăcească şi să se piardă. Aşa, cel ce vă înjură se răneşte din toate părţile, se pedepseşte pe sine însuşi, şi nu vă face nici un rău.

Pentru voi sigur dacă vegheaţi, dacă sînteţi atenţi asupra voastră faceţi un dublu cîştig fiindcă, prin tăcerea voastră, vă faceţi pe Dumnezeu favorabil, şi deveniţi mai moderaţi, şi fiindcă ceia ce v-a zis vă foloseşte să vă corectaţi de greşelile voastre şi să disprețuiţi slava omenească. Acesta este pentru noi un motiv destul de mare de întristare şi de durere să vedem că cea mai mare parte din oameni caută cu lăcomie slava şi renumele. Dacă

vrem să filozofăm, noi vom înțelege uşor şi cu desăvîrşire că lucrurile omeneşti nu sînt decît o umbră, şi n-au nimic real. Să învățăm aceasta, şi făcînd o cercetare exactă a păcatelor noastre şi a greşelilor noastre, să le îndreptăm puțin cîte puțin; luna aceasta pe acela, luna următoare pe celălalt, şi apoi să ne propunem să-l corectăm pe al treilea. În acest fel, ridicîndu-ne ca pe nişte trepte, noi vom ajunge la cer prin scara lui Iacob. Căci mi se pare că această scară pe care o vede Iacob în somn (Gen. 28,12), arată progresul în virtute, acest progres care ne ridică de la pămînt la cer, nu prin trepte simțite, ci prin corectarea şi transformarea moravurilor şi prin creşterea virtuții. Să întreprindem această călătorie, să lucrăm ca să urcăm pe această scară, ca fiind sosiți la cer, să ne bucurăm acolo de tot felul de bunuri, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 84

„Eu spre aceasta M-am născut şi spre aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc pentru adevăr; oricine este din adevăr ascultă de glasul Meu" (Cap.18, Vers.37- Cap.19 Vers.15).

1. Iisus Hristos ne învață răbdarea. Pilat caută mai întîi să-l elibereze pe Iisus.
2. Teama îl cuprinde pe Pilat şi-l face să pronunțe o judecată nedreaptă.
3. Să avem mereu prezentă patima lui Iisus Hristos, s-o meditățm continuu.

Ea va fi un medicament foarte bun pentru toate necazurile noastre şi pentru toate relele noastre. Iisus Hristos a suferit, ca să mergem după paşii lui. Să imităm blîndețea lui, şi pe cea a apostolilor, pentru a-i atrage la răbdare pe cei ce ne-au supărat. Mînia şi minciuna vin de la diavol. Noi am venit zadarnic în lume şi pentru pierzarea noastră, dacă nu practicăm în lume virtutea. Credința singură şi lipsită de fapte nu ne face să intrăm în cer, ea atrage o mai mare osîndă. Filozofia şi virtutea neamurilor este superioară celei a creştinilor: mare motiv de ruşine şi de condamnare. Se poate muri în fiecare zi, a se ține gata: să ne facem aici aceste provizii necesare pentru această călătorie: acolo sus nu se mai află nimic.

1. Răbdarea este o virtute minunată, care scapă sufletul de aceste valuri ale mării furtunoase a duhurilor rele. În tot timpul vieții sale Iisus ne învață aceasta, şi ne-o arată mai ales acum cînd este tîrît înaintea judecătorilor şi cînd este dus din tribunal în tribunal. Este dus la Ana, unde răspunde cu o blîndețe destul de mare, şi slujitorului care l-a lovit, el dă un răspuns în stare să reprime orice fast şi orice mîndrie. De acolo este dus la Caiafa, apoi la Pilat; aici el îşi petrece toată noaptea şi nu încetează să arate o blîndețe destul de mare. Atunci cînd evreii îl învinuiau că este un răufăcător, ceia ce nu puteau dovedi, el a rămas în tăcere, dar atunci cînd l-

a întrebat Pilat despre împărăția lui, atunci a răspuns, şi învățîndu-l, el l-a înălțat prea sus şi la cea mai înaltă teologie.

Dar pentru ce nu cercetează Pilat această afacere în fața acuzatorilor? şi pentru ce intră el în pretoriu? Fiindcă avea o stimă mare şi o părere înaltă despre Iisus Hristos şi voia, departe de aclamările evreilor, să se informeze exact de totul. Apoi, atunci cînd i-a zis lui Iisus Hristos: Ce ai făcut? Iisus Hristos, cu adevărat nu i-a răspuns nimic la această întrebare, ci îl învață despre ceia ce era nevoie să ştie mai mult, despre împărăția sa; asupra căreia el i-a răspuns prin aceste cuvinte: „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta", adică, într-adevăr eu sînt rege, dar nu aşa cum bănuieşti tu; împărăția mea este infinit mai slăvită. Prin aceia şi prin ceia ce urmează, dumnezeiescul Mîntuitor arată că el n-a făcut nici un rău. Căci cel ce zice: „Eu spre aceasta M-am născut şi spre aceasta am venit în lume ca să mărturisesc pentru adevăr" arată că el n-a făcut nici un rău.

Apoi, cînd zice Iisus: „Cine este din adevăr ascultă glasul meu" el îl atrage pe Pilat şi-l angajează să asculte cu atenție ceia ce-i zice el; dacă cineva, zice el, este adevărat, doreşte, iubeşte adevărul, sigur el mă va asculta. În acest fel, şi cu aceste puține cuvinte, el atrage şi-l angajează ca să-i zică: „Ce este adevărul?" (38). dar totodată Pilat urmează afacerea care-l priveşte, căci el vede că întrebarea pe care o pune are nevoie de timp, şi el voia să-l elibereze pe Iisus de furia evreilor. pentru aceia a ieşit el din palat; şi ce zice el? „Eu nu găsesc în El nici o vină". Dar priviți cu cîtă prudență vorbeşte. El n-a zis: pentru că el este vinovat şi vrednic de moarte, acordați-i lui acest har în favoarea sărbătorii; ci mai întîi îl curăță de orice păcat şi-l arată nevinovat; şi atunci, prin creştere treptată, el roagă ,cere ca dacă ei nu voiesc să-l elibereze ca pe un nevinovat, ei se potrivesc prea puțin cu sărbătoarea în care-l învinuiesc ca pe un criminal, pentru aceasta zice: „Ci este la voi obiceiul ca la Paşti să vă eliberez pe unul. Voiți deci să vă eliberez pe regele Iudeilor?" (39). Deci au strigat iarăşi, zicînd: „Nu pe Acesta. ci pe Varvara. Iar Varvara era tîlhar" (40). „O simțire, o inimi stricate" El îl eliberează pe cel ce este asemenea cu ei prin depravarea şi stricarea moravurilor lor, ei îi eliberează pe criminali, şi cer moartea nevinovatului, căci de multă vreme acela era obiceiul lor.

Dar voi, dragii mei frați, priviți la bunătatea Domnului. „Deci atunci Pilat a luat pe Iisus şi L-a dat să fie bătut" (1) poate pentru a mai potoli furia evreilor şi ca apoi să-l elibereze. Cum prin tot ce a făcut pînă atunci el n-a putut să-l elibereze face să fie bătut, pentru a-i mişca şi pentru a-i opri de la rău, şi el permite toate celelalte, ca soldații să-l îmbrace cu hlamidă roşie, şi să-i pună pe cap o coroană de spini (2, 3) pentru a potoli mînia lor. El l-a adus în fața lor afară, ca văzîndu-l tratat aşa de crud şi atît de rău, ei să-şi lapede ura şi să-şi potolească toată furia. Şi cum s-ar fi purtat soldații cu acest exces şi ar fi îndrăznit ei să comită asemenea neruşinări, dacă nu le-ar fi poruncit pretorul pentru a fi pe placul evreilor? Căci dacă ei au mers fără ordinul lui să-l prindă pe Iisus noaptea, aceasta a fost din complăcere pentru evrei, şi fiindcă argintul care li s-a dat lor era în stare să-i facă să

întreprindă orice. Deşi atunci cînd îl batjocoreau şi-l băteau, Iisus stătea în tăcere, la fel ca atunci cînd îl întreba şi n-a răspuns nimic.

Nu vă mulţumiţi dragii mei fraţi, să ascultaţi trista istorisire a acestei tragedii groaznice; dar să aveţi prezent în suflet tot ce s-a întîmplat acolo: şi văzînd pe regele lumii şi al îngerilor, de care-şi bat joc soldaţii, şi în faptă şi în cuvînt, să suferim totul fără că ne plîngem, fără să spunem un cuvînt, să ştiţi să-l luaţi drept model. Căci atunci cînd a zis Pilat: Iată regele Iudeilor! soldaţii l-au îmbrăcat, prin rîs, cu o hlamidă de purpură. Pilat, apoi, aducîndu-l afară, le zice evreilor: „Nici o vină nu găsesc în El" (14). Iisus deci a apărut înaintea lor cu o cunună de spini pe cap, şi această privelişte n-a fost în stare să potolească mînia lor, ci ei s-au pus să strige: „Răstigneşte-L! Răstigneşte-L!" (6). Văzînd că tot ce făcea era inutil pentru a-l elibera pe Iisus, Pilat zice: „Luaţi-L voi şi răstigniţi-L". De unde se vede că în mod unic numai pentru a ceda furiei lor le-a permis tot ce a făcut mai înainte: pentru mine, zice el: „Eu nu-i găsesc nici o vină".

2. Remarcaţi fraţilor, în cîte feluri îl apără judecătorul pe Iisus Hristos, şi cum se pune să înlăture învinuirile false ale evreilor; dar nimic nu i-a putut potoli pe aceşti cîini furioşi. Căci, cînd le zice: Luaţi-L voi şi răstigniţi-L, aceasta o face pentru a scăpa de răspunderea sa, şi pentru a-i pune să facă ceia ce nu le era permis. Ei l-au dus deci pe Iisus la guvernator, ca după ce el îl va judeca, ei să-l poată răstigni: dar s-a întîmplat tocmai contrarul că, prin sentinţa judecătorului, el s-a găsit cu totul nevinovat şi absolvit. Pentru care, văzîndu-se acoperiţi de ruşine, ei zic: „Noi avem lege şi după legea noastră El trebuie să moară, pentru că s-a făcut pe Sine Fiu al lui Dumnezeu" (7). Pentru ce deci, zicîndu-vă judecătorul; „Luaţi-L voi şi răstigniţi-L după legea voastră", aţi răspuns voi: „Nouă nu ne este îngăduit să omorîm pe nimeni„ (Ioan 18,31); şi acum vă întăriţi pe legea voastră, şi pretindeţi că după legea voastră el trebuie să moară?

Dar priviţi învinuirea lor: „S-a făcut pe Sine Fiu al lui Dumnezeu". Spuneţi-mi, vă rog: Oare acela este un motiv de învinuire? oare este un păcat că cel ce face faptele Fiului lui Dumnezeu se numeşte pe sine Fiu al lui Dumnezeu? Ce face deci Iisus Hristos? Cum vorbeau împreună despre aceşti capi ai acuzării, el păzea tăcerea, împlinind acest cuvînt al profetului: „El nu-şi va deschide gura sa din cauza tristeţii şi a durerii în care va fi" (Is. 53,70). Pilat deci, pentru această învinuire „că s-a făcut Fiu al lui Dumnezeu" (8) s-a temut ca ceia ce se spunea să nu fie cumva adevărat, şi ca el să nu pară rău slobozindu-l. Dar evreii, cărora cuvintele şi faptele lui Iisus le arătau adevărul, nu se îngrozesc de învinuirile lor şi de mîrşăviile lor; şi ei îl fac pe Iisus să moară chiar pentru acelaşi motiv care ar fi trebuit să-i determine să-l cinstească. Pilat deci nu-l mai întreabă: „Ce ai făcut?" Ci cuprins de teamă şi de frică, el începe ancheta de mai sus, şi zice: „Tu eşti Hristos?" (9). Dar Iisus nu-i dă nici un răspuns, fiindcă, auzind deja replica lui cu privire la aceiaşi întrebare: „Eu spre aceasta M-am născut şi spre aceasta am venit în lume" şi „Împărăţia mea nu este din lumea aceasta": Pilat în loc să se opună atunci furiei evreilor şi s-o mustre, în loc să-l libereze şi să-l trimită achitat, a urmat planului dat de ei.

Evreii văzîndu-se respinşi, şi toate învinuirile lor înlăturate prin motive foarte puternice, au recurs la o altă înşelăciune, şi-l învinuiesc pe Iisus pentru un păcat public. „Oricine se face pe sine rege este împotriva Cezarului, zic ei". Trebuia deci atunci să se informeze exact şi cu adevărat despre Iisus dacă aspira la tiranie, dacă el căuta să-l detroneze pe Cezar. Dar judecătorul nu face nici o cercetare nici o informare, iată pentru ce nu-i răspunde Iisus nimic, ştiind că întrebările lui nu erau serioase. Mai mult, faptele sale dîndu-i o mărturie suficientă, el nu voia să respingă învinuirile lor, nici să se apere prin cuvinte, pentru ca să facă cunoscut întregii lumi că el s-a dat în mod voit morţii.

Cum păzea Iisus tăcerea. „Pilat îi zice: Nu ştii că putere am să te eliberez şi puterea am ca să Te răstignesc?" (10). Nu vedeţi, fraţii mei, cum se condamnă acest judecător pe sine însuşi prin cuvintele sale? Căci i se putea obiecta: Dacă ai această putere absolută, pentru ce, negăsind nici un păcat în acest om, nu-l trimiţi eliberîndu-l cu totul? Atunci deci cînd a pronunţat hotărîrea sa împotriva lui Iisus, atunci i-a zis Mîntuitorul: „De aceia cel care M-a predat ţie mai mare păcat are" (11), arătîndu-i lui prin aceia că el însuşi era vinovat de păcat. Apoi, pentru a înlătura fastul lui şi înfierarea lui, el adaugă: „N-ai avea nici o putere asupra mea dacă nu ţi-ar fi fost dat de sus"; prin care Mîntuitorul arată că nu la întîmplare, nici după obiceiul comun se făcea aceia, ci că este în interior o taină ascunsă. Şi de teamă că auzind aceste cuvinte: „Dacă nu ţi s-ar fi dat" el să nu se creadă liber de orice păcat, Iisus Hristos adaugă: „Cel care M-a dat ţie mai mare păcat are".

Dar dacă această putere i s-a dat, nici evreii, nici el nu erau vinovaţi. Aceia înseamnă a vorbi în zadar, căci cuvîntul „dat" este pus aici ca îngăduinţă, permisie, este ca şi cum Mîntuitorul ar fi zis: Dumnezeu a îngăduit ca să se întîmple aceia. Dar voi nu sînteţi pentru aceia lipsiţi de păcat. Iisus Hristos l-a îngrozit pe Pilat prin aceste cuvinte, şi s-a apărat lămurit şi pe deplin. Pentru aceasta căuta judecătorul un motiv să-l elibereze, dar evreii mai strigau încă: „Dacă îl vei elibera pe Acesta, nu eşti prieten Cezarului" (12). Cum nu le-a folosit la nimic învinuirea adusă lui Iisus că a păcătuit împotriva legii, ei s-au întors cu neruşinare la legea publică, zicînd: „Oricine se face pe sine rege este împotriva Cezarului". Şi în ce va părut vouă că Iisus este un uzurpator? Prin ce puteţi să dovediţi aceasta? Oare prin purpură, prin coroană, prin hlamidă, prin ceia ce fac soldaţii? Nu mergea el singur totdeauna cu cei doisprezece ucenici ai săi, nu se folosea el totdeauna în hrana sa, în hainele sale, în culcarea sa, de tot ceia ce era mai obişnuit şi mai vechi? Dar, o neruşinare, o teamă rău pusă! În sfîrşit, Pilat, temîndu-se de pericolul la care era expus neglijînd o învinuire aşa de însemnată, a ieşit cu adevărat din pretoriu, ca pentru a-l cerceta, căci aceia o arată evanghelistul zicînd: ! „a şezut" dar el nu face nimic, şi fără altă informaţie sau cercetare, el l-a dat pe Iisus evreilor, închipuindu-şi că-i va înmuia prin această purtare. Că aceasta a fost gîndirea sa şi intenţia lui; vă veţi convinge dacă veţi asculta ceia ce zice el: „Iată regele vostru" (14). Evreii strigînd: „Răstigneşte-L" el adaugă încă:

„Să răstignesc pe regele vostru?" (15). Dar arhiereii s-au pus să strige: „Nu avem rege decît pe Cezarul". Prin care se vede că ei se dau pe ei înşişi răzbunării divine, pentru aceia i-a părăsit Dumnezeu atunci cînd ei înşişi s-au sustras primii de sub providenţa şi de sub grija sa; şi i-a lăsat să se poarte după simţurile lor, şi să meargă la ruinarea lor, atunci, ei toţi de comun acord l-au refuzat pe el ca rege al lor.

Şi sigur ceia ce a zis Pilat ar fi trebuit să stingă cu totul mînia lor: dar ei au strigat că dacă Iisus Hristos era trimis, el n-ar fi adunat din nou poporul, şi ei nu cruţau nimic pentru a-l împiedica. Iubirea de slavă este o patimă periculoasă, şi aşa de periculoasă încît ea pierde sufletul: şi această patimă i-a întors pe evrei ca să nu asculte de Iisus Hristos. Pilat vrea să-l elibereze pe Iisus, dar cînd trebuia să lucreze cu autoritate, el nu foloseşte decît virtuţile; din partea lor, evreii presează şi strigă: „Răstigneşte-L". Şi pentru ce se grăbesc ei aşa de mult ca să-l omoare? Fiindcă a muri pe o cruce, însemna a muri de o moarte ruşinoasă. Temîndu-se ca apoi să nu se mai păstreze amintirea lui Iisus Hristos, ei se leagă să-i insufle această ură, acest chin urît, neştiind că adevărul trece peste orice obstacol care i se pune şi se ridică mai sus. Pentru a vă convinge că aceia gîndeau ei şi că de aceia se temeau, ascultaţi ce zic ei: „Noi L-am auzit spunînd pe acest înşelător: A treia zi voi învia" (Mt. 27,63). Iată pentru ce amestecau totul, totul răsturnau ca să-l batjocorească, ca să întunece şi să stingă amintirea lui continuă. Iată pentru ce nu încetează ei să strige: „Răstigneşte-L"; adică, poporul de jos pe care arhiereii l-au cîştigat şi l-au stricat.

3. Dar noi, fraţii mei, să nu ne mulţumim numai să citim istoria patimilor Mîntuitorului; ci s-o purtăm continuu în sufletul nostru şi în inima noastră; să avem în faţa ochilor noştri cununa de spini, hlamida, trestia, scuipările, lovirile care i s-au dat peste ochi, bătăile, derîderile şi bătaia de joc. Meditarea deasă a acestor batjocuri va potoli mînia noastră. Dacă îşi bat joc de noi, dacă ne maltratează, să zicem atunci: „Slujitorul nu este mai mare decît Stăpînul său" (Ioan 15,20). Şi să ne amintim cuvintele evreilor, atunci cînd aceşti nebuni îi ziceau divinului Învăţător: „Ai demon" şi „Tu eşti un smarinean" (Ioan 8,48); şi: „Acest om alungă diavolii cu Beelzebub". Dacă Iisus Hristos a suferit toate lucrurile acestea a făcut-o numai ca noi să călcăm pe urmele lui (I Petru 2,21) şi ca să suportăm cu curaj cuvintele înţepătoare şi rîsurile care au obiceiul să ne intimideze şi să aprindă mînia în noi. Şi nu numai divinul nostru Mîntuitor a suferit toate aceste batjocuri, ci el încă a făcut tot ce a putut, pentru a-i scăpa de chinul care le era pregătit, pe cei ce s-au făcut aşa de vinovaţi: căci el i-a trimis pe apostoli pentru mîntuirea lor. Iată pentru ce îi auziţi pe apostoli spunînd aceste cuvinte: „Ştiu că din neştiinţă aţi făcut rău ca şi mai marii voştri" (Fap. 3,17) şi prin aceste sfieli şi prin această blîndeţe, ei i-au îndemnat să facă pocăinţă.

Să imităm acest exemplu, fraţii mei; nimic nu este mai potrivit ca să potolească mînia lui Dumnezeu ca a-i iubi pe vrăjmaşii noştri şi de a le face bine celor ce ne fac rău. Atunci cînd cineva v-a făcut vreun necaz, nu asupra lui trebuie să vă ţintiţi voi privirile voastre, ci asupra diavolului,

care l-a împins şi l-a îndemnat. Vărsaţi-vă toată mînia voastră împotriva diavolului şi aveţi milă de cel ce v-a supărat şi care este sub stăpînirea lui. Dacă minciuna vine de la diavol, cu atît mai mult prin influenţa lui se mînie fără motiv; atunci cînd cineva rîde de voi, gîndiţi-vă că diavolul este cel ce-l însufleţeşte; aceste cuvinte nu pot să iasă din gura unui creştin. Unui creştin căruia i s-a poruncit să plîngă şi care a auzit aceste cuvinte: „Vai vouă celor ce rîdeţi acum!" (Lc. 6,25) dacă rîde, dacă face necazuri, dacă se mînie, sigur nu merită mustrările noastre, ci el este vrednic de lacrimile noastre. Iisus Hristos însuşi s-a tulburat gîndindu-se la Iuda.

Să medităm deci toate lucrurile acestea, dragii mei fraţi, să le medităm punîndu-le în practică. Dacă nu le practicăm, noi am venit în zadar şi fără nici un folos în lume, sau mai scurt noi am venit aici pentru pierzarea noastră. Credinţa singură nu ne poate face să intrăm în cer, ci ea nu va folosi decît pentru a atrage o pedeapsă mai aspră celor ce trăiesc rău. „Căci slujitorul care a ştiut voia stăpînului său şi nu va face ceia ce cere de la el, va fi bătut mult" (Lc. 12,47) şi: „De n-aş fi venit şi nu le-aş fi spus, păcat n-ar avea" (Ioan 15,22) pe care-l au.

Ce scuză vom avea deci, noi care fiind ridicaţi în palatul regelui care avînd fericirea de a intra în sanctuarul lui şi de a lua parte la sfintele lui Taine, sîntem mai răi decît neamurile, care n-au primit nici unul din aceste avantaje? Dacă neamurile prin slavă deşartă au arătat o asemenea filozofie, cu cît mai mult trebuie ca noi să practicăm tot felul de virtute, mai ales pentru că aceia este plăcut lui Dumnezeu. Noi nu dispreţuim nici măcar bogăţiile, dar ei au mers pînă la a-şi dispreţui propria lor viaţă; în războaie ei i-au jertfit pe copiii lor domnilor (IV, Reg. 3,27); şi pentru diavoli, ei au dispreţuit chiar propria lor natură. Noi, dimpotrivă, pentru Iisus Hristos nu dispreţuim nici măcar argintul; pentru a plăcea lui Dumnezeu nu ne potolim nici măcar mînia noastră; dimpotrivă ne lăsăm cuprinşi de ea, şi nu ne deosebim întru nimic de cei ce au febră. La fel ca cei ce sînt atacaţi de această boală, sînt cu totul tulburaţi şi plini de foc; noi la fel, ca şi cum ne-ar devora, ne-ar consuma un foc violent, nu mai punem capăt lăcomiei noastre, aţîţăm noi înşine focul mîniei şi al lăcomiei noastre.

Pentru aceasta eu roşesc şi trebuie să tac, atunci cînd văd, printre păgîni, că sînt oameni care dispreţuiesc bogăţiile, şi că printre noi, toţi sînt stăpîniţi de ele pînă la ultimul. Şi dacă este cîte unul printre voi care le dispreţuieşte, el este stăpînit de alt păcat; de mînie sau de invidie; acesta este un lucru foarte rar şi foarte greu a găsi un adevărat filozof, o virtute cu totul curată. Iată care este cauza: nu ne putem găsi remedii în sfînta Scriptură, noi nu citim cu un suflet de înfrîngere, cu durere, cu gemete; le citim, dacă ne mai rămîne din întîmplare puţin timp să le citim. Pentru aceasta o mulţime de afaceri inundă totul, răpindu-ne puţinul rod pe care l-am putea dobîndi. Dacă cel ce a primit o rană, şi-i pune pe ea medicamente, nu leagă cu grijă rana sa; dacă lăsînd să cadă pansamentul el expune rana la apă, la praf, şi la o mulţime de alte influienţe dureroase, sigur el n-o va vindeca niciodată; şi aceia, nu din neputinţa medicamentului, ci din neglijenţa lui. Iată ce ni se întîmplă la fel, atunci cînd neconsacrînd decît

puţin timp, şi cu o atenţie uşoară profeţiilor divine, ne dăm cu totul lucrurilor din această lume. Acestea sînt cerinţele veacului de acum care astupă sămînţa, şi care sînt cauza că noi nu scoatem nici un rod din lecturile noastre.

De teamă ca nouă să nu ni se întîmple un asemenea rău, să nu citim cu uşurinţă sfintele Scripturi. Să ridicăm ochii la cer, şi să-i coborîm apoi, pentru a privi mormintele şi locuinţele morţilor. Aceiaşi soartă ne aşteaptă, noi vom muri ca şi ei şi poate mai înainte de seară. Să ne pregătim deci la această călătorie, noi avem nevoie de mari provizii; în ţara aceia este mult foc, mari clădiri, o singurătate întinsă; nu vom găsi nici casă de oaspeţi, nici călători, trebuie să ducem totul de aici. Ascultaţi ce zic fecioarele înţelepte: „Mergeţi la cei ce vînd" (Mt. 25,9) şi fecioarele nebune fiind plecate, n-au aflat nimic. Ascultaţi ce zice Avraam: „Între noi şi voi este o mare prăpastie" (Lc. 16,26). Ascultaţi ce zice Ezechiel de ziua aceia: „Noe, Daniel şi Iov, aceştia prin dreptatea lor, şi-ar scăpa numai viaţa lor" (Ezech. 14,14). Dar ferească Dumnezeu ca noi să nu auzim asemenea cuvinte! facă cerul, ca făcîndu-ne provizii pentru viaţa veşnică să apărem fără frică înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine, precum Tatălui şi Duhului Sfînt, slava, împărăţia, cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 85

„Deci atunci L-a predat lor ca să fie răstignit. Şi au luat pe Iisus şi L-au dus să-L răstignească. Şi ducîndu-şi crucea, a ieşit la locul ce se cheamă al Căpăţînii, care evreieşte se zice Golgota. Unde L-au răstignit". **(Cap.19, Vers. 16,17,18- Cap.20, Vers.9).**

1. Iisus este răstignit între doi tîlhari. La ce trebuia să slujească inscripţia de pe crucea lui Iisus Hristos.
2. Cămaşa fără cusătură a lui Iisus Hristos. Pentru ce o încredinţează Iisus pe mama sa ucenicului lui.
3. Moartea lui Iisus Hristos nu este o ruşine, ci o slavă.
4. Iubirea fierbinte a Mariei Magdalena
5. Sfîntul Ioan Gură de Aur condamnă fastul şi pompa de la înmormîntări şi risipa care se face în zadar. Descrierea acestui fel de excese. Morţii sînt expuşi să rămînă goi pe pămînt şi fără înmormîntare. Să nu amestecăm lucrurile sfinte cu cele profane. Cei ce au vărsat mir mirositor pe trupul lui Iisus Hristos n-aveau încă cunoştinţă despre înviere. Iisus Hristos n-a zis: „Voi nu M-aţi înmormîntat" ci „Voi nu Mi-aţi dat să mănînc". A le da morţilor ultimele datorii, şi a prescrie fastul şi cheltuielile zadarnice. Ceia ce este în plus le este oprit celor vii, cu atît mai mult cu privire la morţi. False compătimiri pentru morţi; numai milosteniile le sînt folositoare şi spre cîştig. În doliu şi la înmormîntare, a se purta cu minte,

aceia atrage laude şi cununi. Virtutea, puterea lui Iisus Hristos răstignit, de a-i convinge pe cei cé mor că moartea nu mai este o moarte. Cetele de bocitoare la înmormîntări. Să-i înmormîntăm pe morţi ca să fie spre slava lui Dumnezeu: să împărţim pentru ei mari milostenii. A-l pune pe Iisus Hristos în numărul moştenitorilor săi, înseamnă a-şi face sieşi şi lor o mare protecţie. Un suflet care iese din lumea aceasta gol şi lipsit de virtute, este mai necinstit decît un trup lăsat neînmormîntat şi care este aruncat pe pămînt.

1. Progresul îi pierde uşor pe cei care nu sînt atenţi şi veghetori asupra lor înşişi; aşa evreii asupra cărora împărăţea Dumnezeu (I Reg. 8,7), au vrut să se conducă după obiceiurile şi moravurile păgînilor; şi după ce au mîncat mana în pustie, amintindu-şi încă despre usturoiul din Egipt, ei îl regretau; la fel acum ei îl refuză pe Iisus Hristos ca să le fie rege, şi îl cer pe Cezar cu strigăte mari şi cu stăruinţă. Pentru aceasta le-a dat Domnul un rege după dorinţa lor. Pilat auzind cererile şi dorinţa lor, l-a dat lor pe Iisus ca să fie răstignit, dar prin cea mai mare nedreptate care s-a săvîrşit vreodată. El ar fi trebuit să se informeze dacă Iisus a aspirat la împărăţie; groaza singură îl face să pronunţe hotărîrea sa, chiar atunci cînd l-a prevenit Iisus Hristos zicîndu-i că „împărăţia sa nu era din lumea aceasta". Acest judecător se dă cu totul lucrurilor prezente şi filozofia lui nemergînd mai departe, el nu gîndeşte, nu vede nimic mai sus; deşi visul femeii sale ar fi trebuit să-l înspăimînte (Mt. 27,29). Dar nimic din toate acelea nu puteau să-l schimbe; el n-a ridicat ochii la cer, şi l-a părăsit pe Iisus.

Evreii văzîndu-l pe Iisus osîndit l-au împovărat cu crucea; avînd acest lemn ca hulă, ei n-au vrut nici măcar să-l atingă. Dar ceia ce vedem noi astăzi, o închipuire a prezis-o şi a vestit-o; Isaac şi-a purtat lemnele sale pentru jertfa sa (Gen. 22,6). Această jertfă n-a avut atunci împlinirea ei decît în voinţa Tatălui, fiindcă ea era numai chipul celei ce trebuia să se întîmple; dar azi se împlineşte lucrul, ca o realizare a închipuirii. „Şi a ieşit la locul Căpăţînii". Cîte unii zic cum că acolo a murit Adam şi acolo se odihneşte, şi că Iisus Hristos a ridicat un trofeu chiar pe locul în care a împărăţit moartea şi şi-a exercitat împărăţia ei; căci Iisus Hristos îşi purta crucea sa ca pe un trofeu împotriva Stăpînirii morţii. la fel precum învingătorul poartă semnele biruinţei sale, aşa purta Mîntuitorul pe umerii săi simbolul biruinţei sale. Şi ce importanţă are adevărul că o purta cu alt plan că evreii l-au împovărat pe Iisus Hristos cu crucea? aceia nu schimbă nimic.

Ei l-au răstignit cu doi tîlhari; împlinind în ciuda lor profeţia, căci ceia ce făceau evreii pentru a-l acoperi pe Iisus de ruşine, slujea să arate adevărul şi să vă facă să cunoaşteţi mai bine forţa şi puterea lui. În sfîrşit, cu mult înainte profetul a prezis aceste lucruri: „S-a socotit cu cei fără de lege" (Is. 53,12). Diavolul a vrut deci să întunece triumful lui Iisus Hristos, dar n-a putut: din trei care au fost răstigniţi în acelaşi timp, singur Iisus strălucea, pentru a vă învăţa că virtutea a făcut totul. Trei au fost răstigniţi, s-au făcut minuni, dar nici una din aceste minuni nu i-a fost atribuită decît numai lui Iisus; atîta erau de slabe cursele diavolului şi încercările lui, care s-au

întors cu totul spre ruşinea şi spre dispreţul lui; pentru că unul din cei ce au fost răstigniţi cu Iisus Hristos a dobîndit mîntuirea! Deci, nu numai că răstignirea acestor tîlhari n-a micşorat slava lui Iisus răstignit cu ei, ci dimpotrivă ea n-a putut să contribuie decît ca s-o înalţe. Nu era nici mai puţin mare nici mai puţin admirabil de a converti un tîlhar, fiind spînzurat pe cruce, şi de a-l face să intre în paradis, decît de a face să tremure pămîntul şi să se despice pietrele.

„Iar Pilat a scris şi titlu" (19). El l-a pus atît pentru a-i pedepsi pe evrei, pe cît pentru a-l apăra pe Iisus Hristos. Evreii l-au dat în mîinile lui ca pe un răufăcător, şi s-au străduit să biruiască această idee, punîndu-l pe Iisus Hristos în rîndul acestor tîlhari. De teamă ca cineva să nu-i poată face lui Iisus acest reproş, şi ca să-l trateze ca pe un rău şi stricat, Pilat prin această inscripţie le-a închis gura aşa tuturor celor ce voiau să vorbească rău despre el; şi pentru a le arăta că ei s-au ridicat împotriva propriului lor rege, el a făcut să se scrie cuvinte pe cruce ca pe un trofeu, şi cuvinte care se făceau înţelese uşor, care vesteau cu glas înalt victoria şi împărăţia lui, cu toate că el n-a făcut-o cunoscută cu totul întreagă. Apoi, această inscripţie, nu a făcut să fie scrisă numai într-o limbă ci în trei diferite; fiindcă, neîndoindu-se că sărbătoarea Paştilor atrăgea la Ierusalim oameni din toate neamurile, el a vrut ca nimeni să nu fie lipsit de a cunoaşte această apărare; şi pentru aceia arată furia evreilor în toate limbile. Căci evreii îi mai purtau încă invidie lui Iisus Hristos, chiar şi după ce l-au răstignit.

Dar, o evreilor, în ce vă putea răni să vă întunece această inscripţie? În nimic. dacă Iisus era muritor, slab, neputincios, şi dacă moartea trebuia să-l acopere, pentru ce vă mai temeţi de o inscripţie care spune că el este regele iudeilor? Dar ce îi zic ei lui Pilat? „Nu scrie: regele Iudeilor, ci că Acela a zis: Eu sînt regele iudeilor" (21). Acum toată lumea crede şi se gîndeşte că el este regele Iudeilor, dar adaugă: „Ce am scris, am scris" (22) aceasta îl va acuza de înfruntare şi de îndrăzneală: şi Pilat cu toate acestea n-a schimbat-o, ci a rămas tare. Această rînduială providenţială a avut un efect de o importanţă fără asemănare. Lemnul crucii a fost ascuns în pămînt, şi nimeni nu s-a gîndit atunci să-l scoată, fie de teamă, fie că credincioşii erau ocupaţi cu alte lucruri prezente: deşi într-o zi trebuia căutat acest lemn, această cruce, şi cele trei cruci trebuiau îngropate împreună; de teamă deci ca să nu fie în îndoială şi ca să nu se dispreţuiască, crucea Domnului a fost recunoscută, mai întîi, fiindcă ea a fost în mijloc; în al doilea rînd, mulţumită inscripţiei, crucile tîlharilor neavînd inscripţii.

Ostaşii şi-au împărţit hainele, dar nu cămaşa. Vedeţi aici încă fraţii mei, că răutatea evreilor şi a ostaşilor slujeşte peste tot la împlinirea profeţiilor. Ceia ce se petrece aici a fost prezis cu mult mai înainte: dealtfel ei erau trei răstigniţi, dar profeţiile îşi găsesc împlinirea numai în Iisus Hristos singur. Şi, în sfîrşit, pentru ce soldaţii şi evreii i-au făcut numai lui Iisus Hristos, ceia ce nu le-au făcut celorlalţi? Pentru voi, fraţii mei eu vă rog să priviţi exactitatea profeţiei. Profetul nu spune numai ceia ce au împărţit ei, ci şi

ceia ce n-au împărțit, ei au împărțit hainele, dar n-au împărțit cămașa, ci au aruncat sorți asupra ei.

2. Nu fără motiv este arătat că această cămașă „Era fără cusătură, de sus țesută în întregime" (23). Unii zic că aceasta este o aseminare, căci acest răstignit nu era numai om, ci că el era Dumnezeu înainte de a se îmbrăca în umanitate: alții, că evanghelistul descrie forma acestei cămăși, și că precum era obiceiul în Palestina să se compună cămășile din două părți deosebite legate împreună, sfîntul Ioan voind să arate că cea a Lui Iisus era la fel, zice: „Era fără cusătură, de sus țesută în întregime". Pentru mine, mi se pare că evanghelistul face această remarcă pentru a face cunoscut că hainele lui Iisus Hristos erau de jos și foarte ieftine; și că, precum căuta el în toate lucrurile ceia ce era mai de jos și obișnuit, el a făcut la fel cu privire la hainele sale.

Iată ce au făcut soldații (24). Dar Iisus Hristos răstignit o încredințează pe mama sa ucenicului său, pentru a ne învăța că, pînă la ultima suflare, noi trebuie să avem o grijă foarte mare de tata și de mama noastră. Atunci cînd vine mama lui într-o vreme nepotrivită ca să-i ceară o minune, Iisus îi răspunde: „Femeie ce este Mie și ție?" (Ioan 2,3). Și: „Cine este mama mea" (Mt. 12,48). Dar acum el îi arată o iubire mare și o încredințează ucenicului pe care-l iubea. Sfîntul Ioan își ascunde aici încă numele său din smerenie: dacă el ar fi vrut să se slăvească, el ar fi spus motivul pentru care era iubit, motiv care nu putea să fie decît mare și minunat. Pentru ce nu zice Iisus Hristos lui Ioan decît acest singur cuvînt și nu-l mîngîie, văzîndu-l așa de trist și atît de necăjit? Fiindcă nu era atunci vreme de mîngîiat. Și mai mult, acesta nu era un lucru mic, cinstea pe care o primea, de a fi răsplătit de atunci pentru stăruința și perseverența lui. Dar voi, dragii mei frați, priviți pe acest dumnezeiesc răstignit, priviți cum face tot lucrul fără a se tulbura, priviți cu cîtă liniște îi vorbește ucenicului său și mamei sale, el împlinește profețiile, el îi dă nădejdi bune tîlharului, cu toate că înainte de a fi atîrnat pe Cruce, el a asudat, a căzut în agonie, în frică. Ce este oare aceasta, ce este acest semn? Nici o îndoială, nici o nesiguranță; înainte de răstignire, s-a arătat neputința naturii, acum strălucește măreția puterii sale. Să adăugăm că, prin aceste două lucruri, prin slăbiciunea și prin puterea sa, el ne învață că chiar atunci cînd ne tulbură înainte ca să ni se întîmple acel rău, nu trebuie pentru aceia să cedăm și să fugim, și că odată intrați în carieră, noi sîntem în plină luptă, atunci trebuie să privim totul ca ușor și fără greutate, și să nu ne gîndim decît la victorie.

Să nu ne temem dar de moarte; iubirea de viață s-a născut odată cu noi, ea este foarte legată cu viața noastră, cu natura noastră, dar este în puterea noastră, sau să rupem această legătură și să slăbim această dorință, sau să întărim această legătură și s-o facem această iubire mai tare și mai violentă. Noi purtăm în noi înșine pofta cărnii, dar dacă sîntem înțelepți, noi știm să-i oprim tirania ei; așa este și cu dorința vieții. Cum pofta trupească a fost pusă în noi pentru păstrarea speciei noastre fiindcă Dumnezeu a statornicit înmulțirea fără a ne împiedica să urmăm o cale mai înaltă și mai minunată, aceia a înfrînării; la fel, el a pus în noi iubirea de viață, oprindu-ne să ne

ucidem unii pe alții, și neoprindu-ne pentru aceia să dispreţuim viața de acum. Această cunoaştere frații mei, trebuie să rînduiască purtarea noastră; nu trebuie să ne aruncăm noi înşine la moarte, chiar cînd am fi cuprinşi de mii de rele; şi de asemenea nu trebuie s-o refuzăm nici să ne temem de ea, atunci cînd îi place lui Dumnezeu să ne ia viața pentru motive care-i sînt cunoscute lui. Trebuie să mergem atunci înaintea morții cu încredere, şi să preferăm viața viitoare în locul celei de acum.

„Şi stăteau lîngă crucea lui Iisus, mama Lui şi sora mamei Lui, Maria lui Cleopa, şi Maria Magdalena" (25). Sexul cel mai slab se arată atunci mai tare; astfel atunci totul era răsturnat. Dar Iisus încredințînd-o pe mama sa, zice: „Femeie, iată Fiul tău" (26). Vai! ce cinste nu-i face el ucenicului său? Cum el pleca, el îl însărcinează pe ucenicul său cu grija mamei sale. Cum nu era nici o îndoială că fiind mamă, era cuprinsă de durere, şi avea nevoie de ajutor şi de apărare; cu dreptate, acest dumnezeiesc Fiu o încredințează ucenicului său, zicînd: „Iată mama ta!" (27). Prin aceia, el îi uneşte şi-i leagă cu o iubire reciprocă şi frumoasă; ucenicul înțelegînd-o bine, o ia pe Maria la el acasă, şi o priveşte ca pe mama sa.

Dar pentru ce nu mai aminteşte Mîntuitorul pe nici una din celelalte femei, cu toate că mai erau lîngă crucea sa? pentru a ne învăța să avem o grijă deosebită de mamele noastre. Precum noi nu trebuie nici măcar să-i recunoaştem pe tatăl şi pe mama noastră atunci cînd ne dăunează în lucrurile duhovniceşti, şi cînd ne împiedică să înaintăm în virtute; la fel atunci cînd nu ne pun nici o piedică, trebuie să le dăm toate datoriile noastre şi să le preferăm în locul oricăror persoane, fiindcă ei ne-au dat viața, ei ne-au înălțat, şi ei au suferit pentru noi multe greutăți şi osteneli. Prin această grijă şi încredințare, Iisus Hristos mustră neruşinarea lui Marcion. Dacă el nu era născut după trup din Maria, dacă ea nu era mama lui, pentru ce a mai avut el o grijă atît de mare de ea singură?

„După aceia, ştiind Iisus că toate s-au săvîrşit acum" (28), că nu mai lipsea nimic cu privire la Întrupare, Mîntuitorul avea mare grijă să facă cunoscut, prin tot ceia ce făcea el şi prin ce zicea, că moartea sa era o moarte cu totul nouă. În sfîrşit, cel ce murea avea totul în puterea sa, şi moartea n-a venit la trupul lui decît atunci cînd a vrut el; ori, el a voit-o atunci cînd a împlinit toate lucrurile. Pentru aceia a zis el: „Putere am să pun viața Mea şi putere am ca iarăşi s-o iau" (Ioan 10,18), „Ştiind Iisus că toate s-au împlinit acum, a zis: „Mi-e sete". În care el mai împlineşte o profeție.

Pentru voi, frații mei, considerați vă rog, barbaria şi netrebnicia celor ce sînt în jurul lui Iisus Hristos. Noi, oricît de mare număr de duşmani am avea, orice rău şi batjocură ne-ar face să suferim, dacă vedem că-i omoară, noi îl plîngem şi-i văietăm; dar pe aceşti nenorociți, nimic nu a putut să-i mişte; durerile, chinurile pe care le suferă Iisus Hristos nimic n-a putut să-i atingă; dimpotrivă, mereu mai cruzi, mai furioşi, ei inventează noi batjocuri, ei umplu un burete cu oțet şi îl duc la gura lui; ei îi dau să bea, ca şi cum o făceau pentru cei ce erau condamnați la moarte, căci pentru aceia i-au prezentat trestia cu oțetul.

„Deci după ce a luat oțetul, Iisus a zis: Săvîrşitu-s-a" (30). Voi vedeți, fraților, Iisus fără să se tulbure, fără să se emoționeze, face totul cu autoritate, ceia ce urmează o arată în mod evident: „Şi plecîndu-şi capul (căci nu erau cuie ca să-l sprijinească) Şi-a dat duhul", adică, a murit. Deşi nu după ce-şi pleacă capul moare; dar aici, este cu totul contrar: Iisus Hristos nu şi-a plecat capul după ce a murit, cum se vede aceia în general; şi după ce şi-a plecat capul, abia apoi a murit. Prin toate împrejurările acestea, evanghelistul arată că răstignit era Domnul şi Stăpînul universului.

3. Dar evreii care strecurau țînțarul şi înghițeau cămila (Mt. 23,4), aceşti evrei care n-au frică să comită un sacrilegiu atît de mare, sînt neliniştiți pentru sărbătoare. Şi se sfătuiesc pentru ceia ce vor face, ca să nu calce sfințenia. „Ori Iudeii, fiindcă era vineri, ca să nu rămînă trupurile sîmbăta pe cruce, căci era mare ziua sîmbetei aceleia au rugat pe Pilat să le zdrobească fluierele picioarelor şi să-i ridice" (31). Vedeți cît este de tare adevărul şi cît de puternic? Grija şi precauția evreilor slujeşte la împlinirea profeției, şi se împlineşte o altă prezicere. „Deci au venit ostaşii şi au zdrobit fluierele celui dintîi şi ale celuilalt" (32) dar pe ale lui Iisus nu le-a zdrobit" (33)

„Ci unul dintre ostaşi cu sulița a împuns coasta Lui şi îndată a ieşit sînge şi apă" (34). Aceasta au făcut-o soldații din plăcere pentru evrei, şi nu s-au temut să batjocorească pînă şi cadavrul lui. O faptă nenorocită şi mizerabililă! Dar, dragii mei frați, nu vă tulburați, nu vă întristați. Ceia ce au făcut evreii, dintr-o intenție rea şi cu o urîtă răutate, întăreşte şi confirmă adevărul profeției, care zicea: „Ei îl vor vedea pe Cel pe care l-au împuns" (37 şi Zah. 12,10). Şi această faptă necredincioasă a slujit nu numai la împlinirea profeției, ci să le dovedească apoi şi necredincioşilor, precum lui Toma şi celorlalți, adevărul răstignirii şi al învierii lui Iisus. Mai mult încă, prin aceia se împlineşte o taină mare şi nespusă: căci: „A ieşit sînge şi apă" (34). Nu fără motiv şi la întîmplare au curs aceste două izvoare din deschizătura sfîntă din coasta Mîntuitorului; din ele s-a format Biserica. Cei ce sînt inițiați, cei ce au primit sfîntul botez, înțeleg bine ceia ce zic eu: ei care au fost renăscuți prin apă, şi care sînt hrăniți cu acest sînge şi din această carne. Din acest fericit izvor curg misterele şi tainele noastre, ca, atunci cînd vă apropiați de paharul nostru cel minunat (Potirul) să veniți la el ca să beți ca şi cum ați veni să puneți buzele la această coastă sfîntă.

„Şi cel care a văzut a mărturisit şi mărturia lui este adevărată" (35). Adică, eu n-am învățat-o de la altcineva, ci am văzut-o cu proprii mei ochi, fiind de față, şi mărturia mea este adevărată. Nimic mai drept, acest ucenic descrie batjocura făcută Stăpînului său; el nu vă spune ceva lucru mare şi minunat pe care voi l-ați putea trece sub îndoială şi să-l bănuiți ca fals; ci, considerînd comoara ce o ascunde şi o produc aceste izvoare, el descrie mai pe larg ceia ce s-a petrecut: prin care le închide gura ereticilor; el prezice şi vesteşte tainele care trebuie să se lucreze apoi.

La fel, această profeție: „Nu i se va zdrobi nici un os" (36, Ieş. 12,46) şi-a găsit împlinirea. Căci, cu toate că aceia s-a spus despre mielul de paşti al evreilor, aceia nu era decît o închipuire în stare să precede adevărul, să-l

prezică, şi care a avut împlinirea desăvîrşită în Iisus Hristos: pentru aceasta citează evanghelistul profeţia. În teama că dacă ea ar fi dată peste tot ca dovadă, să nu pară vrednică de credinţă, el aduce mărturia lui Moise, pentru a aminti aceia că nu se face la întîmplare, ci că cu mult înainte a fost prezisă în Scriptură, unde se zice: „Nu vei zdrobi nici un os din oasele lui". Şi în acelaşi timp el îi dă o autoritate nouă cuvîntului profetului: eu am spus aceste lucruri, zice el, pentru a vă învăţa şi să vă fac cunoscut că este raport destul de mare şi o legătură înaltă între închipuire şi adevăr. Nu vedeţi fraţilor, ce măsură, ce precauţie ia evanghelistul, pentru a face să se creadă ceia ce era ruşinos şi disprețuit? Căci, că un soldat şi-ar fi bătut joc de acest trup, era ceva lucru rău şi mult mai ruşinos ca a-l atîrna pe cruce; şi cu toate acestea eu l-am spus, şi cu multă grijă, „ca şi voi să credeţi", ca nimeni să nu refuze să-l creadă; ruşinea să nu îndemne pe nimeni să respingă această mărturie, în dauna cauzei noastre. Căci ceia ce părea mai ruşinos şi mai disprețuit, aceasta este care ne ridică la o slavă mai înaltă, şi la izvorul tuturor bunurilor pe care le primim.

„După acestea Iosif din Arimateia, fiind ucenic al lui Iisus" (38). Nu din cei doisprezece, ci poate din cei şaptezeci. Aceşti ucenici, crezînd că crucea a potolit mînia şi ura evreilor, au mers să ceară cu libertate trupul lui Iisus de la Pilat, şi au avut grijă să-l înmormînteze. Iosif deci aflîndu-l pe Pilat, l-a rugat să-i permită să ia trupul lui Iisus, şi Pilat i-a acordat aceasta, pentru ce i-ar fi refuzat-o el? Atunci Nicodim s-a unit cu Iosif Arimatianul, şi l-a ajutat să desprindă şi să ia trupul să-l ducă ca să-l înmormînteze cu măreţie. Căci ei nu vedeau încă în Iisus nimic altceva decît un simplu om. Ei au înfăşurat trupul cu giulgiu cu aromatele cele mai puternice şi mai preţioase, aşa că puteau să-l păstreze nestricat multă vreme şi să-l împiedice să se strice imediat; în care arătau că ei nu aveau despre el această părere înaltă pe care trebuiau s-o aibă; dar, cu toate acestea, ei îi dădeau lui semne de o iubire destul de mare.

Dar pentru ce nu era la înmomîntare nici unul din cei doisprezece, nici Ioan, nici Petru, nici unul din cei mai însemnaţi? Ucenicul care a scris această istorie n-o ascunde, dacă se spune că din teamă faţă de evrei se va răspunde că şi aceştia se temeau de ei la fel: evanghelistul spune că Iosif era ucenic al lui Iisus, dar pe ascuns, fiindcă el se temea de evrei. Şi nu se va putea spune că el face aşa din dispreţ faţă de evrei, căci vedem că dimpotrivă el nu vine fără frică. Dar însuşi Ioan, care a stat sub crucea Stăpînului său, şi care l-a văzut murind, n-a apărut şi n-a făcut nimic asemănător: ce trebuie să zică el? Mi se pare că Iosif era cel mai priceput şi cel mai strălucit dintre evrei, cum apare el din grija pe care o are pentru înmormîntare: că el era cunoscut lui Pilat, şi pentru aceia obţine trupul ca să-l înmormînteze, nu ca pe un osîndit, ci după cum aveau evreii obiceiul să înmormînteze pe unul mai mare şi pe o persoană mai strălucită.

4. Şi cum timpul îl constrîngea (Iisus fiind mort de pe la ceasul al nouălea) Iosif după ce a plecat la Pilat, şi de acolo el şi Nicodim plecînd să desprindă şi să ia trupul de pe cruce se vede că seara era aproape; şi atunci, începînd sărbătoarea, nu mai era îngăduit să lucreze: cum deci

timpul îi constrîngea, ei au pus trupul în mormîntul cel mai apropiat. Şi s-a întîmplat prin rînduiala providenţei divine, că acest trup a fost pus tocmai într-un mormînt nou, în care n-a mai fost pus nimeni, ca să nu se creadă că a fost alt mort cel care a înviat: şi ca ucenicii să poată merge uşor şi să ia parte la eveniment, acest loc fiind aproape de oraş: şi încă, nu numai ucenicii lui Iisus, ci şi duşmanii lui să fie martorii învierii lui. În sfîrşit, precauţia pe care au luat-o evreii de a asigura mormîntul, de a pecetlui piatra şi de a pune ostaşi ca să-l păzească (Mt. 27,66), era o mărturie sigură că Iisus era înmormîntat acolo. Iisus Hristos n-a avut mai puţină grijă ca înmormîntarea lui să fie recunoscută public ca şi învierea. Ucenicii la fel se ataşează foarte mult să stabilească şi să confirme acest adevăr, că Iisus era cu adevărat mort; căci în cursul vremii învierea trebuie să fie dovedită foarte mult. Dar dacă s-ar fi putut răspîndi îndoieli şi întuneric asupra morţii lui, şi dacă ea n-ar fi fost totodată sigură şi evidentă, dovezile învierii ar fi fost întunecate. Nu pentru acest motiv numai a fost înmormîntat trupul în acest loc vecin cu oraşul, ci ca zvonul că ucenicii lui l-au furat să se arate cu totul fals.

„Iar în ziua întîi a săptămînii (duminica), Maria Magdalena a venit la mormînt dis-de-dimineaţă, fiind încă întuneric şi a văzut piatra ridicată de pe mormînt" (Cap.20, Vers.1). Iisus Hristos a înviat, şi piatra şi peceţile erau expuse public. Şi cum trebuia ca şi alţii să fie convinşi de înviere, mormîntul a fost deschis, şi prin aceia s-a recunoscut ceia ce s-a întîmplat. Vederea acestui mormînt deschis o atinse pe Maria, care-l iubea foarte mult pe Învăţătorul ei; ziua sîmbetei fiind trecută, ea n-a avut odihnă pînă ce n-a fost la mormînt, şi vine la mormînt la începutul zilei, pentru a primi ceva mîngîiere de la acest loc; şi văzîndu-l, şi piatra răsturnată, ea n-a intrat , n-a privit înăuntru, ci arzînd de iubire a alergat la ucenici, fiindcă avea o dorinţă foarte mare să-i înveţe pe cît mai mulţi ceia ce s-a întîmplat cu trupul. Alergarea ei şi cuvintele ei o arată destul de mult.

„Au luat pe Domnul din mormînt şi nu ştiu unde L-au pus" (2). Nu vedeţi voi că Maria nu avea încă o cunoaştere clară despre înviere, şi ea a crezut că au luat trupul Stăpînului ei? nu auziţi voi cu cîtă grijă raportează ea ucenicilor ceia ce a văzut? dar istoricul nu s-a limitat să-i dea toate laudele pe care le merita ea, şi n-a crezut că se necinsteşte arătînd că era ea, care fusese de cu noapte la mormînt, că ei au aflat primele veşti ale învierii; aşa străluceşte în toate iubirea ei pentru adevăr. Maria deci venind şi spunînd tot ce s-a întîmplat, ucenicii aleargă imediat la mormînt, şi văd giulgiurile care erau acolo, ca un semn şi o mărturie a învierii (3, 4, 5, 6). Dacă ar fi luat trupul, nu l-ar fi dezbrăcat mai înainte; şi dacă l-au dezbrăcat, nu şi-ar fi făcut nici o grijă să ia giulgiul, să-l strîngă şi să-l pună într-un colţ, ci l-ar fi luat aşa cum era. Pentru aceasta evanghelistul n-are atîta grijă să arate că trupul a fost înmormîntat cu multă smirnă, substanţă care lipeşte şi leagă giulgiul de trup ca un plumb, decît că giulgiurile erau strînse într-un loc aparte, voi să nu-i ascultaţi pe cei ce zic cum că trupul a fost furat. Un hoţ n-ar fi fost aşa de nebun pentru a folosi atîta timp la lucruri inutile. Pentru ce motiv ar fi lăsat el acest giulgiu? Cum s-ar fi pus el să le desprindă de

către trup, fără ca să fie zărit? Trebuia pentru aceia destulă vreme, şi dacă ar fi întîrziat aşa, el n-ar fi fost lipsit ca să fie prins asupra faptului. Dar pentru ce erau giulgiurile acolo puse separat, şi mahrama într-un loc aparte? Pentru a vă arăta că aceia nu s-a făcut la întîmplare şi cu grabă, pentru că giulgiurile şi mahrama erau separat şi strînse separat: într-un cuvînt, aceia se face aşa, ca ucenicii să creadă în înviere. Pentru aceasta li se arată Iisus Hristos apoi, ca fiind deja convinşi de înviere prin ceia ce au văzut.

Priviţi aici, vă rog, fraţii mei, cît este de departe evanghelistul de fast şi de vanitate; cercetaţi să vedeţi cîtă grijă are el să arate că Petru a făcut o cercetare exactă. Fiind sosit primul la mormînt şi văzînd giulgiurile care erau acolo, el n-a căutat nimic mai mult şi s-a retras. Dar Petru, care era vioi şi iute, a intrat în mormînt, a cercetat totul cu atenţie, şi face o nouă descoperire; atunci el l-a chemat pe Ioan ca să vină să vadă. Ioan deci intrînd după Petru, vede la fel giulgiurile care au slujit la îngroparea trupului, separate şi puse la o parte. Ori, aceste giulgiuri aşa separate, strînse şi puse într-un loc aparte, dovedesc în mod arătat că cel ce le-a aranjat în acest fel nu era nici constrîns, nici grăbit, nici tulburat, ci că era liniştit şi atent la ceia ce făcea.

5. Voi aţi auzit fraţilor, Domnul a înviat gol; păziţi-vă de aceste risipe nebune care se fac la înmormîntări. La ce foloseşte o risipă zadarnică şi nebună, grea pentru părinţii mortului, fără a-i fi de nici un folos mortului însuşi; sau mai scurt dacă vrem să aflăm adevărul, este foarte ruinătoare pentru aceia şi foarte grea pentru aceştia şi periculoasă. Urmînd măreţia, somptuozitatea cu care se îngroapă morţii, aceasta a fost cauza că le stricau hoţii şi dezbrăcîndu-i pe morţi i-au lăsat goi şi fără înmormîntare: dar, o slavă deşartă! tu îţi duci tirania pînă la doliu şi la înmormîntare, şi ce nebunie nu insufli tu? Cei mai mulţi, în sfîrşit, pentru a împiedica acest rău, desfac şi sfîşie foarte frumoase şi foarte preţioase văluri, şi după ce le-au umplut de aromate multe, ei le înmormîntează, ca în acest fel să le fie teamă fără folos hoţilor. Nu este aceia fapta unui nebun şi a unui furios; a face să strălucească fastul şi vanitatea, şi a distruge materia? Da, zic ei, este ceia ce am aflat noi, ca morţii noştri să fie în siguranţă, şi ca aceia ce le dăm, să le rămînă. Ce oare! dacă hoţii nu i-au aceste draperii, viermii şi insectele nu le vor mînca? Şi dacă viermii şi insectele le cruţă, vremea şi putrezirea nu le vor distruge?

Dar să presupunem că nici viermii, nici insectele, nici timpul, nici vreo altă întîmplare nu distrug aceste lucruri, că nu ating deloc nici trupul, şi că totul se conservă în prospeţimea sa, în solidaritatea sa, în fineţea sa, morţii vor fi ei oare mai bogaţi şi mai înaintaţi? Trupul va învia gol, aceste haine vor rămîne în mormînt, şi nu vor sluji la nimic cînd vom da seama. Pentru ce deci, veţi zice voi, s-a înmormîntat trupul lui Iisus Hristos în giulgiuri pline cu aromate preţioase? Vai! păziţi-vă de a amesteca lucrurile sfinte cu cele profane: păziţi-vă de a confunda ceia ce s-a făcut pentru Domnul cu ceia ce se face pentru oameni: dovadă parfumul vărsat de femeia stricată pe picioarele sfinte ale Domnului. Dacă trebuie să vorbim vom spune mai

întîi că cei ce au făcut aceste lucruri nu aveau încă cunoştinţă despre înviere; pentru aceasta zice evanghelistul; „Precum este obiceiul de îngropare la ludei" (Ioan 19,40). Cei ce-l cinsteau aşa pe Iisus Hristos nu erau din cei doisprezece ucenici ai săi, ci din cei ce nu-l cinsteau decît pe jumătate; nu în acest fel l-au cinstit cei doisprezece apostoli, ci suferind moartea pentru el, expunîndu-se pentru el la mii de pericole şi la mii de morţi. Cinstea pe care i-au dat-o lui cei despre care vorbesc, era cu adevărat cinste, dar cu mult mai inferioară acesteia. Mai mult, cum am spus-o, noi vorbim acum despre oameni, şi despre Domnul era vorba atunci.

Dar ca să ştiţi că el nu se bucura de aceste lucruri, ascultaţi ce zice: „Flămînd am fost şi Mi-aţi dat să mănînc; însetat am fost şi Mi-aţi dat să beau, gol am fost şi M-aţi îmbrăcat" (Mt. 25,35,36,37). Niciodată n-a zis: m-aţi văzut mort, şi m-aţi îngropat. Eu nu vă zic acestea pentru a vă întoarce să le daţi morţilor datoriile înmormîntării lor. Ferească Dumnezeu! ci ca să mai lăsaţi din luxul şi risipa fastuoasă şi rău folosită.

Acestea sînt, veţi zice voi, mărturii ale durerii noastre, ale iubirii noastre faţă de mort. Nu, nu vă înşelaţi, fraţii mei nu, aceasta nu este iubire faţă de mort, ci laudă. Vreţi să-i arătaţi compătimirea voastră? Eu vă voi arăta înmormîntarea unei alte specii, şi vă voi arăta cum să-l acoperiţi cu hainele care-i sînt necesare care-l vor face strălucit: cu hainele pe care nici viermii, nici vremea nu le vor strica, şi pe care nu le vor mai fura hoţii, care sînt ele? Este haina milosteniei; această haină va învia cu el: milostenia rămîne imprimată ca şi o pecete. Ei vor străluci prin haina lor, acei care, în acea zi minunată, li se va zice „Flămînd am fost şi mi-aţi dat să mănînc". Acestea sînt hainele care fac acolo străluciţi şi celebri pe cei ce sînt îmbrăcaţi cu ele: acestea sînt hainele care ne pun în siguranţă. Ceia ce se face acum este o risipă zadarnică şi nebună, care nu foloseşte decît la hrănirea viermilor.

Încă odată, eu nu spun aceste lucruri pentru a împiedica înmormîntările, ci numai vreau ca să nu depăşiţi limitele, ca să vă mulţumiţi să acoperiţi trupul şi să nu-l puneţi gol în pămînt. Dacă este prescris şi celor ce trăiesc să aibă numai cu ce să se acopere, este acelaşi lucru cu atît mai mult, privitor la cei morţi. În sfîrşit, un mort n-are atîta nevoie de haine pe cît are un om viu care respiră încă. Atunci cînd trăim, hainele ne sînt necesare atît pentru frig cît şi pentru acoperămînt: morţii lipsiţi de aceste nevoi, cer numai ca trupul lor să nu fie pus gol în mormînt: fără a socoti că ei sînt deja acoperiţi de pămîntul însuşi, giulgiu propriu naturii lor. Dacă deci, aici jos chiar, unde sîntem supuşi la atîtea nevoi, nu trebuie să căutăm nimic în plus; cu atît mai mult, acolo unde nu mai este aşa, vanitatea şi fastul sînt disprețuite mai mult.

6. Dar, veţi zice voi, dacă se vede, dacă se ştie, se va rîde de noi, îşi vor bate joc de noi. Sigur, nu trebuie să ne îngrijim atîta de aceste rîsuri, pe cît de extrema nebunie a celor ce rîd. Şi credeţi-mă, se vor afla mai mulţi oameni care ne admiră, şi care vor lăuda filozofia noastră şi virtutea noastră. Nu aceia este vrednic de rîs, ci ceia ce facem noi: excesele

noastre, plînsetele noastre, gemetele noastre, înmormîntîndu-se cu morții, iată ce este vrednic de rîs şi de dispreț. Dar a filozofa, dar a se conduce după minte şi în doliu de a-i îmbrăca pe morți este în mod sigur ceia ce ne va procura cununile şi laudele. Toți ne vor aplauda, toți vor admira virtutea lui Iisus Hristos, şi vor zice: Vai! cît este de mare puterea lui Iisus Hristos! El i-a convins pe cei ce trebuie să moară în mod necesar că moartea nu este o moarte: iată pentru ce nu mai acționează ei ca nişte creaturi stricăcioase, ci ca şi cum ei le-ar trimite ale lor înaintea lor pentru o zi mai bună. El i-a convins că acest trup stricăcios şi pămîntesc va fi îmbrăcat în nemurire, îmbrăcăminte mult mai prețioasă decît hainele de aur şi de purpură. Şi pentru aceia nu se pun ei să facă înmormîntări pompoase, privind o viață bună mai de preț decît o înmormîntare.

Iată ce vor zice ei, dacă ei ne vor vedea filozofînd aşa şi purtîndu-ne cu înțelepciune: dar dacă ne văd trişti şi abătuți, dacă văd că noi ducem alături de trup o mulțime de bocitoare, ei se vor rîde de noi, ne vor disprețui, ne vor batjocori, vor huli zadarnica şi risipa în plus pe care o facem. Căci pentru aceia ne fac toți reproşuri, şi sigur că au dreptate. În sfîrşit, unde poate fi scuza noastră, cînd îmbrăcăm un trup pe care viermii şi putreziciunea îl vor consuma, şi dimpotrivă neglijăm, îl disprețuim pe Iisus Hristos căruia îi este sete, care este gol în străzi, şi fără casă? Să încetăm să ne dăm aceste griji şi aceste greutăți în plus: să-i îngropăm pe morți, dar în felul ca, şi în ei şi în noi, aceia să se întoarcă spre slava lui Dumnezeu. Să facem pentru ei milostenii mari, să-i încărcăm cu provizii bune pentru călătoria lor. Dacă amintirea oamenilor mari este folositoare şi utilă celor ce trăiesc, căci Domnul zice: „Eu voi apăra cetatea aceasta din cauza Mea şi a slujitorului meu David" (IV Reg. 19,34) cu atît mai mult milostenia va atrage acest folos şi această apărare morților. În sfîrşit, milostenia, da, milostenia învie morții: Ea a înviat-o pe Tavita (Fap. 9,36,39), atunci cînd văduvele, înconjurîndu-l pe sfîntul Petru, i-au arătat hainele pe care le făceau mîinile ei.

Atunci deci cînd cineva este aproape să moară, pînă ce cel mai de aproape părinte al lui pregăteşte înmormîntarea; el să-l sfătuiască pe cel ce moare să lase ceva săracilor; ca să-l trimită în cealaltă lume cu hainele sale, ca să-l facă pe Iisus Hristos moştenitorul său. Dacă regii, punînd moştenitorii, le dau familiilor lor o mare siguranță; cel ce-l lasă pe Iisus Hristos moştenitor cu copiii săi ce bunăvoință atrage el, şi asupra sa însuşi, şi asupra întregii familii? Acelea sînt înmormîntările frumoase: iată care sînt cîştigătoare şi celor vii şi celor morți. Dacă avem asemenea înmormîntări, noi vom ieşi din mormînt, în ziua învierii, cu totul strălucitori şi acoperiți de slavă. Dar dacă, avînd grijă de trup neglijăm sufletul nostru, vom avea mult de suferit în lumea cealaltă şi ne vom atrage mari rîsuri şi disprețuri. Nu este mică bătaie de joc de a ieşi din lumea aceasta dezbrăcați de virtute: un trup lipsit de înmormîntare şi aruncat pe pămînt nu este atît de necinstit pe cît este un suflet care nu este îmbrăcat cu virtute.

Să ne îmbrăcăm cu virtute, să ne acoperim cu această haină. Dacă din răutate am neglijat-o în cursul vieții noastre, să fim înțelepți măcar acum la

moarte, şi să avem mare grijă să ne facem prieteni şi apărători prin milosteniile noastre. Întăriţi cu aceste asigurări reciproce noi vom putea apărea în faţa Tribunalului divin cu această încredere deplină pe care v-o doresc, fraţii mei, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, împărăţia, cinstea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 86

„Şi s-au dus ucenicii la ai lor. Iar Maria stătea afară lîngă mormînt, plîngînd. Şi pe cînd plîngea s-a aplecat în mormînt" (Cap.20, Vers. 10,11- Vers.23).

2. Învierea Domnului nostru Iisus Hristos
3. Maria îl vesteşte apostolilor. Pentru ce li s-a arăta Iisus Hristos seara ucenicilor săi.
3. Harul Duhului Sfînt este necuprins
4. Să facem tot posibilul şi să nu cruţăm nimic pentru a avea cu noi pe Duhul Sfînt, şi să păstrăm harul lui. Măreţia demnităţii şi a slujirii preoţilor; să-i cinstim, să-i stimăm, să-i ajutăm. Înseamnă a-şi face rău sieşi batjocorindu-i şi supărîndu-i.

1. Femeile sînt în mod natural sfioase şi înclinate spre compătimire. Eu spun aceia ca să nu vă miraţi văzînd-o pe Maria scăldată în lacrimi în faţa mormîntului, şi pe Petru că nu plînge de loc, căci evanghelistul zice: „Şi s-au dus ucenicii iarăşi la ai lor. Iar Maria stătea afară lîngă mormînt, plîngînd". Ea era de un sex slab, şi nu avea încă o cunoaştere clară despre înviere. La fel ceilalţi ucenici nu erau destul de convinşi de acest adevăr; văzînd giulgiurile, ei au crezut şi s-au întors la ai lor loviţi de uimire. Şi pentru ce n-au plecat ei imediat în Galileia, cum li se poruncise mai înainte de patimă? poate că-i aşteptau pe ceilalţi. Şi mai mult, ei erau foarte nesiguri şi foarte încurcaţi.

Ucenicii deci s-au întors la ai lor, şi Maria a rămas lîngă mormînt; singură vederea mormîntului o mîngîia, cum am spus-o. Vedeţi la fel că ea se pleca să vadă înăuntru, şi a vedea numai locul unde a fost pus trupul, pentru ea era un adaus de mîngîiere; pentru aceasta rîvna şi zelul ei au fost răsplătite foarte mult. Ea a avut avantajul să-l vadă prima pe Iisus ceia ce ucenicii au văzut apoi, să vadă doi îngeri îmbrăcaţi în alb aşezaţi în locul unde a fost pus trupul lui Iisus, unul la cap şi altul la picioare; singură vederea acestor haine i-a inspirat bucurie şi plăcere. Şi cum această femeie nu avea înţelepciune prea înaltă pentru a scoate din giulgiuri şi din mahramă dovada învierii, Domnul face ceva mai mult, o face să vadă îngeri aşezaţi, şezînd, îmbrăcaţi cu haine de sărbătoare şi de bucurie, pentru a o mîngîia şi a o încuraja prin această privelişte.

Aceşti îngeri nu-i vorbesc nimic despre înviere, dar ea este adusă puţin cîte puţin la această cunoaştere a adevărului. Ea vede un veşmînt

strălucitor, aude un glas mîngîietor; şi ce zice acest glas? „Femeie de ce plîngi?“ (13) Toate împrejurările acestea au fost pentru ea ca o uşă deschisă, prin care vine să vorbească pe nesimţite despre înviere. Postura acestor îngeri aşezaţi la uşă ca s-o întrebe, căci păreau că ştiu ceia ce s-a petrecut. Iată pentru ce nu erau aşezaţi împreună, ci la oarecare distanţă unul de altul. Şi cum nu este de crezut că ea ar fi îndrăznit să-i întrebe prima, îngerii o previn şi o invită să vorbească cu ei şi prin întrebarea lor şi prin atitudinea lor. Ce răspunde Maria? Ea zice cu atîta rîvnă şi iubire: „Au luat pe Domnul meu şi nu ştiu unde l-au pus“. Marie, ce spui tu? Tu nu ştii încă nimic despre înviere; tu îţi închipui că trupul a fost luat, că este ascuns? Nu vedeţi bine, fraţii mei, că această femeie nu era încă iniţiată în această învăţătură sublimă?

„Zicînd acestea, ea s-a întors înapoi“ (14). Care este urmarea a aceia? Maria vorbeşte cu îngerii, ea n-a învăţat nimic încă, şi imediat s-a întors. Mie mi se pare că precum ea pronunţase aceste cuvinte Iisus Hristos a apărut brusc în spatele ei, de care îngerii au avut o oarecare frică, şi că recunoscîndu-l pe Domnul ei l-au arătat imediat şi prin privirea lor şi prin mişcarea lor, că ei îl vedeau, ceia ce a făcut-o pe Maria să se întoarcă. Domnul le-a apărut deci văzut îngerilor, dar nu i s-a arătat la fel acestei femei, de teamă să n-o înspăimînte cu această primă arătare. El nu s-a făcut văzut decît sub o haină foarte veche şi foarte obişnuită; ceia ce o dovedeşte, este că ea l-a luat drept grădinarul. După aceia nu era potrivit s-o ridice imediat la această învăţătură sublimă despre înviere pe o femeie care avea sentimente şi suflet aşa de jos şi aşa de îngroşat; el trebuia s-o ridice puţin cîte puţin. Iisus Hristos o întreabă din nou şi-i zice: „Femeie, de ce plîngi? pe cine cauţi?“ (15). Aceia arăta că Iisus Hristos ştia că ea voia să-l întrebe, şi o pune el s-o facă. Înţelegînd aceia, nu l-a mai numit pe Iisus; ci ca şi cum acest om ar fi ştiut ceia ce voia să afle ea, ea răspunde: „Doamne, dacă Tu l-ai luat, spune-mi unde L-ai pus şi eu îl voi lua“. Maria mai zice încă: „Dacă l-ai luat spune-mi unde L-ai pus“ ca şi cum Iisus era între morţi. Dar iată ce vrea să zică ea: Dacă de frica pe care o ai de evrei l-ai luat de aici, spune-mi-o şi eu îl voi lua.

Această femeie are o afecţiune mare şi o iubire mare, dar ea n-are încă nimic mare în sufletul ei; pentru aceasta Iisus se face cunoscut ei, nu pe faţă, ci după glasul lui. Cum uneori li se făcea cunoscut evreilor şi alteori nu li se făcea, cu toate că era în faţa ochilor lor; la fel, cînd vorbeşte, depinde de el să se facă cunoscut, recunoscut. Aşa atunci cînd le-a zis evreilor: „Pe cine căutaţi?“ el nu s-a făcut cunoscut nici după faţă nici după glas, decît atunci cînd a binevoit el; şi aceasta o face încă aici, unde se mulţumeşte s-o cheme pe Maria pe numele ei, mustrîndu-o pentru sentimentele pe care le are despre el, şi mustrîndu-o pentru că-l credea mort, pe el care era viu. Dar cum zice ea „Întorcîndu-se“ (16); căci ei îi vorbea Iisus? Eu cred că atunci cînd zicea ea: „Unde l-ai pus?“ ea era întoarsă spre îngeri pentru a-i întreba de ce sînt înspăimîntaţi; ca apoi chemînd-o Iisus, ea s-a întors spre el, şi el i s-a făcut cunoscut ei după

glasul său. Căci atunci cînd a numit-o „Marial" l-a recunoscut ea. Aşa că ea l-a recunoscut, nu după înfăţişare, ci după glas.

Dar, veţi zice voi, de unde porneşte că s-au înspăimîntat îngerii, şi că pentru aceia s-a întors Maria spre ei? Voi aţi avea aici acelaşi motiv să ziceţi: prin ce se vede că Maria l-a atins pe Iisus şi s-a aruncat la picioarele lui? Dar dacă unul din aceste lucruri rezultă evident din aceste cuvinte ale lui Iisus Hristos: „Nu te atinge de Mine" (17), la fel ceia ce spune evanghelistul că ea s-a întors, dovedeşte clar pe celălalt.

2. Pentru ce zice Iisus: „Nu te atinge de Mine"?Unii răspund că Maria cerea harul duhovnicesc, „darul Duhului Sfînt", fiindcă ea l-a auzit zicînd către ucenicii săi: „Şi Eu voi ruga pe Tatăl şi alt Mîngîietor vă va da, ca să rămînă cu voi în veac" (Ioan 14,16). Şi cum Maria care nu era cu ucenicii, ar fi putut să audă aceste cuvinte? Dar mai mult, aceia este o închipuire care este foarte depărtată de aceste cuvinte de sensul adevărat al lor. Cum să ceară ea acest har, Iisus nefiind plecat încă la Tatăl său? Ce trebuie deci să răspundem? Eu cred că Maria voia să mai rămînă încă cu Iisus ca mai înainte, şi că în bucuria ei ea n-a ajuns la înălţimile adevărului, cu toate că Iisus a fost, după trup, într-o stare destul de desăvîrşită. Domnul deci corectează această greşală a ei şi mustră acest exces de siguranţă; şi, în sfîrşit, nu se vede ca el să fi vorbit pe acest ton cu ucenicii săi: el înalţă sufletul ei ca ea să se apropie de el cu mai mult respect şi cu mai multă cinste.

Dacă a zis Iisus: Nu te apropia de mine ca mai înainte, lucrurile nu mai sînt în aceiaşi stare şi eu nu mai trebuie să vorbesc aşa cu tine acum şi mai tîrziu; acest răspuns ar fi părut mîndru şi fastuos. Dar acesta: „Căci încă nu M-am suit la Tatăl Meu" (17) cu toate că mult mai dulce, înseamnă acelaşi lucru, căci zicînd: Nu M-am suit încă", el declară că se grăbeşte să urce acolo şi că aceasta aşteaptă să facă din moment în moment; ori nu trebuie privit cu acelaşi ochi ca mai înainte pe cel ce urca la cer şi care nu mai trebuia să rămînă cu oamenii. Ceia ce urmează face să se vadă în sfîrşit că acela este adevăratul sens al acestor cuvinte: „Ci mergi, nu Mă atinge, la fraţii Mei şi le spune: Mă sui la Tatăl Meu şi Tatăl vostru şi la Dumnezeul Meu şi Dumnezeul vostru" (17) Deşi el nu se va urca imediat ci după patruzeci de zile. Pentru ce-i vorbeşte dar aşa? O face pentru a-i înălţa sufletul ei şi pentru ca să-i dea siguranţă că el va urca la cer. Şi aceste cuvinte: „La Tatăl Meu şi Tatăl vostru, la Dumnezeul Meu şi Dumnezeul vostru" se referă la întrupare: cum zice că se va urca, el o spune despre trupul său. Şi Iisus îi vorbeşte aşa Mariei, fiindcă ea n-avea despre el sentimente vrednice de măreţia lui. Dumnezeu este deci Tatăl lui Iisus într-un fel şi al nostru în alt fel? Sigur. Dacă el este în altfel Dumnezeul celor drepţi, cum nu este pentru ceilalţi oameni, cu atît mai mult este el Dumnezeul Fiului în alt fel, şi în altfel Dumnezeul nostru. Aşa cînd zice el: „Spune Fraţilor Mei" de teamă ca ei să nu scoată concluzia din aceia pentru o egalitate, el pune o diferenţă; căci Iisus trebuie să se aşeze pe tronul Tatălui său, şi ei trebuie să stea înainte în faţa tronului acesta. Pentru aceasta, încă după substanţa sa trupească, el ar fi devenit fratele nostru,

dar el este cu totul diferit de noi în demnitate şi nici nu se poate exprima măreţia acestei deosebiri.

„Şi a venit Maria Magdalena, vestind ucenicilor că a văzut pe Domnul şi acestea i-a spus ei" (18). Atîta este de mare binele pe care-l produce stăruinţa şi perseverenţa! Dar pentru ce nu se necăjesc ucenicii aflînd că Învăţătorul lor va pleca imediat şi nu zic aceleaşi lucruri pe care le-au zis mai înainte? Atunci ei se întristau şi plîngeau fiindcă el mergea la moarte; acum cînd află că el a înviat, de ce să se mai necăjească ei? Maria i-a anunţat pe ucenici că ea l-a văzut pe Domnul, ea le-a spus cuvintele lui care i-au mîngîiat foarte mult. Dar cum era de presupus că ucenicii auzind aceste cuvinte, nu o vor crede pe această femeie, sau, ei o vor crede, văzînd că Iisus nu i-a cinstit şi pe ei cu vederea lui, după făgăduinţa pe care le-a făcut-o că li se va arăta în Galileea (Mt. 28,10); de teamă deci ca, amintindu-şi din nou aceste cuvinte, ei să nu cadă în tristeţe şi în necaz dumnezeiescul Mîntuitor nici nu lasă să treacă ziua; dar, prin noutatea învierii şi a ceia ce a spus această femeie, aprinzînd în inima lor dorinţa de a-l vedea. Atunci cînd ardeau de această dorinţă, cînd teama de evrei se mărea încă, atunci el li se arată spre seară şi într-un fel minunat şi strălucit (19)

Şi de ce li se arată el seara? Fiindcă se pare că atunci era teama lor mai mare şi s-a dublat şi ei erau într-o îngrozire prea mare. Dar ceia ce este uimitor, este că ei nu l-au luat drept o fantomă, o nălucă; căci el a intrat, uşile fiind încuiate şi dintr-odată; dar sigur că Maria i-a prevenit şi le-a insuflat o credinţă destul de mare; mai mult, el li s-a arătat lor cu o faţă strălucitoare şi plină de blîndeţe. El nu vine ziua, ca ei să fie toţi împreună; căci ei erau într-o uimire mare şi în frică. El n-a bătut la uşă, ci dintr-odată a apărut în mijlocul lor şi le-a arătat coasta sa şi mîinile sale, şi în acelaşi timp el a liniştit prin glasul său gîndurile lor agitate şi tulburate, zicîndu-le: „Pace vouă" (19) adică: „Nu vă tulburaţi; şi el le aminteşte aceste cuvinte pe care le-a spus lor mai înainte de a merge la cruce: „Pace vă las vouă" (Ioan 14,27) şi încă: „Întru Mine pace să aveţi. În lume necazuri veţi avea" (Ioan 16,33).

„Deci s-au bucurat ucenicii văzînd pe Domnul" (20). Nu vedeţi fraţilor, că Domnul întăreşte cuvîntul său prin faptele sale? Căci ceia ce le-a prezis ucenicilor săi înainte de a merge la cruce, înainte de moartea sa: „Dar iarăşi vă voi vedea şi se va bucura inima voastră şi bucuria voastră nimeni n-o va lua de la voi" (Ioan 16,22) el o realizează acum. Apoi, toate lucrurile acestea slujesc mult să le insufle o credinţă tare şi constantă. Cum evreii trebuiau să le facă un război continuu, Mîntuitorul le repetă adesea: „Pace vouă", dîndu-le prin aceia o mîngîiere proporţională cu războiul şi cu luptele pe care le vor avea de susţinut.

3. Acela este primul cuvînt pe care l-a zis Domnul către ucenicii săi după învierea sa. Iată pentru ce le face Pavel această urare credincioşilor în epistolele sale: „Ca Dumnezeu Tatăl nostru şi Domnul nostru Iisus Hristos, să vă dea pace şi har". Dar femeilor Iisus Hristos le promite bucurie, fiindcă ele erau adîncite în tristeţe, şi aşa ele au avut primele bucuria şi mîngîierea

ca să-l vadă. Deci pe dreptate le vesteşte Iisus Hristos oamenilor pacea, fiindcă lor trebuie să li se declare război; şi bucurie femeilor, fiindcă ele erau în durere şi în tristeţe, el face să se cunoască roadele crucii, adică; pacea. Deci după ce a luat orice piedică, aduce victoria sa cea strălucită, şi terminîndu-se totul zice: „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit şi Eu pe voi" (21). Nu aveţi nici o îndoială, nici asupra a ceia ce s-a petrecut, nici de caracterul celui ce vă trimite. Aici, el înalţă inima şi curajul lor şi le insuflă o încredere foarte mare, ca ei să întreprindă cu curaj lucrurile sale; el nu-l mai roagă pe Tatăl său, ci le dă din propria sa autoritate virtutea şi puterea să acţioneze. Căci „A suflat asupra lor şi Le-a zis: Luaţi Duh Sfînt" (22) Cărora veţi ierta păcatele, le vor fi iertate, şi cărora le veţi ţinea vor fi ţinute" (23). La fel precum un rege îi trimite pe ofiţerii săi şi pe soldaţi şi pe generali, dîndu-le putere să închidă în închisoare şi să-i slobozească pe vinovaţi, aşa Iisus Hristos, trimiţîndu-i pe apostolii săi, le-a dat aceiaşi autoritate şi aceiaşi putere.

Cum deci Iisus Hristos după ce a zis: „Dacă nu Mă voi duce Eu Duhul Sfînt nu va veni la voi" (Ioan, 16,7), acum le dă el Duh Sfînt? răspund că el nu le-a dat Duh Sfînt, şi că, suflînd peste ei, el numai i-a pregătit să-l primească. Dacă arătarea unui înger l-a lovit pe Daniel şi l-a făcut să cadă cu faţa la pămînt (Dan. 8,17), ce nu li s-ar fi întîmplat apostolilor, primind un dar aşa de mare fără ca Mîntuitorul să-i fi pregătit de mai înainte, pe ei care nu erau încă decît ucenici? Pentru aceasta n-a zis el: Voi aţi primit, ci: „Luaţi Duh Sfînt". Cu toate acestea n-ar fi o greşală a spune că ei au primit atunci o putere duhovnicească sigură şi un har; un har, nu destul de puternic, într-adevăr, pentru a învia morţii şi a lucra minuni, ci capabil de a ierta păcatele; căci este deosebire între darurile Duhului Sfînt, pentru aceasta adaugă Domnul: „Cărora le veţi ierta păcatele le vor fi iertate", făcîndu-i să cunoască natura darului pe care-l dă lor. Dar după patruzeci de zile ei au primit puterea de a face minuni. Iată pentru ce zice Iisus Hristos: „Veţi primi puterea Duhului Sfînt, care se va coborî peste voi, şi-mi veţi fi Mie martori în Ierusalim şi în Iudeea" (Fap. 1,8). Această mărturie, ei au dat-o prin minuni, căci harul Duhului Sfînt este nespus, şi darurile lui sînt de mai multe feluri. Înţelepciunea lui Dumnezeu a rînduit aşa pentru a vă învăţa că darurile Tatălui, ale Fiului şi ale Duhului Sfînt, sînt unul şi acelaşi dar, şi puterea lor una singură şi aceiaşi putere. Lucrurile care se par că sînt proprii Tatălui, şi-i aparţin lui în mod unic, aparţin în mod egal şi Fiului şi Duhului Sfînt (Ioan 6,44) Cum nimeni nu vine deci la Fiul dacă nu-l atrage Tatăl? Dar această putere se arată la fel şi în Fiul, căci zice: „Eu sînt calea, nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine" (Ioan 14,6). Vedeţi că este la fel şi pentru Duhul Sfînt. Apostolul zice: „Nimeni nu poate mărturisi pe Iisus Domnul, decît numai în Duhul Sfînt". Şi iarăşi, darul pe care l-a făcut Dumnezeu Bisericii apostolilor săi, Scriptura îl atribuie pe atîta Tatălui, pe atîta Fiului, pe cît şi Duhului Sfînt; noi vedem la fel în aceste cărţi sfinte că este deosebire de daruri duhovniceşti ale Tatălui, ale Fiului şi ale Duhului Sfînt.

4. Să facem deci tot efortul nostru, şi să nu cruţăm nimic pentru a-l avea cu noi pe Duhul Sfînt şi să-i cinstim mult pe cei ce au fost însărcinaţi cu lucrarea lui, căci demnitatea preoţiei este mare. „Păcatele vor fi iertate" zice Iisus Hristos „cărora le veţi ierta"; pentru aceasta zice sfîntul Pavel: „Ascultaţi pe conducătorii voştri şi vă supuneţi lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre" (Evr. 13,17). Voi n-aveţi grijă decît de voi înşivă, şi dacă vă purtaţi bine, voi n-aveţi de dat seamă pentru alţii. Dar un preot, un păstor, dacă se mulţumeşte să trăiască numai el bine, dacă n-are o grijă destul de mare de voi şi de toţi cei ce-i sînt încredinţaţi lui, el va merge în iad cu cei răi; adesea el piere, nu pentru greşalele sale proprii şi pentru păcatele lui, ci pentru ale altora, dacă n-a făcut tot ceia ce-i este în puterea sa ca să-i îndrepte. Văzînd deci la ce pericol sînt expuşi păstorii voştri, să aveţi pentru ei iubire plină de sfială şi respectuoasă; sfîntul Pavel vă arată ce le datoraţi lor, zicînd: „Ei priveghează pentru sufletele voastre" şi ei nu priveghează simplu, ci „ca avînd să dea seamă", pentru aceasta trebuie cinstiţi foarte mult şi respectaţi.

Căci dacă vă uniţi cu cei ce-i batjocoresc şi-i disprețuiesc, vouă înşivă vă faceţi rău în acelaşi timp. Atîta vreme cît pilotul este în linişte şi bucuros, mateloţii şi tot echipajul sînt în siguranţă, dar dacă, prin injuriile lor şi prin tratamentul lor, ei îi fac viaţa dură şi nenorocită, dacă ei îl împiedică să-şi exercite meseria lui, el va merge în ciuda sa să-i arunce în pericole; aşa păstorii voştri, dacă le daţi cinstea pe care le-o datoraţi, vor putea, veghind asupra voastră şi veghind asupra lor înşişi să vă ajute în mîntuirea voastră; dar dacă îi împiedicaţi să lucreze, vă veţi expune cu ei să pieriţi sub valuri chiar cînd ei vor fi activi şi veghetori.

Ascultaţi ce le-a zis Iisus Hristos evreilor, şi daţi toată atenţia la aceasta. „Cărturarii şi fariseii au şezut în scaunul lui Moise, faceţi tot ce vă vor zice ei să faceţi" (Mt. 23,2,3). Acum nu trebuie să spunem: Preoţii sînt aşezaţi în scaunul lui Moise; noi trebuie să zicem; ei sînt aşezaţi în scaunul lui Iisus Hristos, căci ei au primit învăţătura sa. Pentru aceasta zice sfîntul Pavel: „Propovăduim în numele lui Iisus Hristos, ca şi cum Dumnezeu v-ar îndemna prin noi" (II Cor. 5,20). Nu vedeţi că toţi sînt supuşi puterilor lumeşti şi magistraţilor, şi chiar cei ce-i întrec prin naştere, în înţelepciune şi în experienţă? Supunerea faţă de împărat care l-a întărit şi l-a confirmat în autoritatea lui, face ca să nu se mai gîndească la toate lucrurile acestea, şi să nu se mai ia în seamă decît voinţa lui, cu toate că oricine ar fi cel pe care l-a ridicat el la magistratură. Noi care avem o aşa de mare frică de cel pe care l-a pus un om într-o autoritate, cînd Dumnezeu este care pune, cînd el este cel ce porunceşte, noi nu ne temem să disprețuim, să insultăm, să acoperim cu mii de batjocuri pe cel pe care l-a ales el; nouă la care ne este oprit să-i judecăm pe fraţii noştri, noi ascuţim limba noastră împotriva preoţilor. Şi de ce iertare vom mai fi noi vrednici, noi care, nevăzînd bîrna din ochiul nostru, căutăm cu duritate şi cu asprime să descoperim un pai în ochiul altuia? Nu ştiţi voi că atunci cînd judecaţi aşa vă pregătiţi o judecată mai aspră?

Eu nu zic acestea, fraţii mei, pentru a-i scuza pe preoţii răi, nici pentru a-i huli pe cei ce slujesc cu nevrednicie slujba lor; departe de aceia, eu îi deplîng, eu gem pentru soarta lor, dar chiar cînd ar fi răi şi nevrednici de caracterul lor, nu le este îngăduit celor ce sînt sub purtarea de grijă a lor, şi mai ales poporului şi celor mai simpli să-i judece. Oricît de rea ar fi viaţa lor, dacă sînteţi atenţi la datoriile voastre, voi nu veţi primi nici un rău în ceia ce i-a încredinţat Dumnezeu ca să slujească (Num. 22,28). Dacă Domnul a făcut să vorbească o asină, dacă el a dat binecuvîntări duhovniceşti prin mîinile unui ghicitor; dacă prin gura unui animal şi prin limba necurată a lui Balaam, el a făcut o minune în folosul evreilor care erau răi; cu atît mai mult pentru voi, a căror viaţă şi purtare este bună, chiar cînd preoţii ar fi răi şi stricaţi, îşi vor împlini ei toată datoria lor, şi va trimite el Duhul Sfînt al său? Nu, nu sufletul curat şi sfînt atrage şi face să se coboare Duhul Sfînt prin propria lui curăţie, ci harul lucrează totul. „Căci toate sînt ale voastre, zice apostolul fie Pavel, fie Apolo, fie Chefa" (I Cor. 3,22) Şi în sfîrşit, tot ce are preotul în puterea sa este un dar care nu-i aparţine decît lui Dumnezeu singur şi oricît de mare şi de înaltă ar fi înţelepciunea omului, ea va fi totdeauna mai prejos de har. În sfîrşit, eu zic acestea fraţii mei, nu pentru a vă întări să duceţi o viaţă leneşă şi mîndră, ci ca, dacă este cineva dintre episcopii voştri sau preoţi care-şi neglijează datoria lor, voi să nu vă faceţi rău şi vouă. Şi ce zic eu, episcopi sau preoţi? Nu, nici un înger, nici un arhanghel nu poate să facă nimic împotriva darurilor lui Dumnezeu; Tatăl şi Fiul şi Duhul Sfînt fac totul; preotul, slujitorul numai împrumută limba sa şi mîna sa. Nu ar fi drept ca în ceia ce priveşte făgăduinţa mîntuirii noastre, răutatea altuia să poată să întunece pe cei ce au îmbrăţişat credinţa. Să pătrundem şi să considerăm bine toate adevărurile acestea; să ne temem de Dumnezeu, să-i respectăm pe preoţii săi, să le dăm tot felul de datorii, ca faptele noastre cele bune şi cinstea şi respectul pe care-l dăm lor, să ne facă să obţinem de la Dumnezeu o răsplată mare, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, împărăţia, cinstea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 87

„Iar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamăn, nu era cu ei cînd a venit Iisus. Deci i-au zis lui ceilalţi ucenici: Am văzut pe Domnul! Dar el le-a zis: „Dacă nu voi vedea în mîinile Lui semnul cuielor şi dacă nu voi pune mîna mea în coasta Lui, nu voi crede" **(Cap.20, Vers. 24,25-Cap.21, Vers.15).**

1. Pentru ce nu i s-a arătat Iisus Hristos lui Toma decît după opt zile după ce li s-a arătat celorlalţi apostoli. Pentru ce a păstrat Iisus Hristos în trupul său urmele rănilor sale.

2. Petru avea sufletul mai vioi şi mai fierbinte, Ioan mai înalt şi mai pătrunzător.

3-4 Ce fericire de a-l vedea pe Iisus în slava sa! Să nu cruţăm nimic pentru a ne procura veşnicia fericită. Ce înseamnă a suferi cu Iisus Hristos. Vederea bunurilor viitoare face viaţa liniştită, dulce şi uşoară. Cît este de puternică iubirea. Iubirea lui Iisus Hristos produce dispreţul tuturor lucrurilor pămînteşti. Paralelă între iubirea sfîntului Pavel faţă de Iisus Hristos, şi a noastră. De ceea ce ai groază să auzi, nu mai ai ruşine să faci. Descrierea păcatelor noastre. Se face totul pentru a aduna argint, dar, nimic nu se face pentru mîntuirea sufletului. Portretul lacomului: furia lui, excesele lui. La ce risipesc oamenii din lume banii lor. Cel ce se dă femeilor rele se face de rîs şi disprețuit. Pacea şi siguranţa omului bun.

1. Dacă este a fi prea uşor şi prea complăcut a crede orice cu uşurinţă, înseamnă a fi destul de dur şi de îngroşat a vrea să ştii în mod curios totul, şi să cercetezi totul cu asprime. Iată de ce-l putem învinui pe Toma, cînd apostolii ziceau: „Am văzut pe Domnul"; el n-a crezut, mai puţin din neîncredere faţă de ei pe cît din îndoială cu privire la posibilitatea faptului, vreau să zic a învierii. Căci el n-a zis: Eu nu vă cred, ci: „Dacă nu voi pune mîna mea în coasta Lui nu voi crede". Cum apostolii erau adunaţi toţi în acelaşi loc, Toma singur nu mai era cu ei? Este adevărat că el nu s-a întors încă din fuga şi risipirea de la început.

Pentru voi, dragii mei fraţi, văzîndu-l pe acest ucenic necredincios, gîndiţi-vă la mila Domnului, la bunătatea cu care, în interesul unui singur suflet, el îi arată rănile pe care le-a primit, şi vine în ajutorul unui singur ucenic, cu sufletul mai îngroşat decît ceilalţi. Iată pentru ce voia Toma să-şi întărească credinţa sa pe mărturia mai îngroşată a simţurilor, şi nu se referea numai la ochii săi. Căci el n-a zis numai: dacă nu văd, ci încă: dacă nu voi atinge; de teamă ca aceia ce apărea să nu fi fost o nălucă şi o închipuire. Deşi ucenicii care vesteau această înviere erau vrednici de credinţă, şi chiar însuşi Domnul care a făgăduit-o. Şi cu toate acestea, cu toate că el cerea lucru mare, Iisus Hristos voia să-l mulţumească întru totul.

Şi de ce nu i s-a arătat Iisus Hristos lui Toma imediat, ci numai după opt zile după aceia? Ca ucenicii învăţîndu-l mai înainte, şi avînd tot timpul să-i spună acelea ce au văzut şi au auzit ei, să crească dorinţa lui, şi ca el să fie apoi mai tare în credinţă. De unde a aflat el că, coasta a fost străpunsă? De la ucenici. Pentru ce crede el într-un lucru fără să creadă în altul? Fiindcă acest al doilea lucru era mai mult, era ceva mai surprinzător. Dar, fraţii mei, consideraţi aici cu cît adevăr vorbesc apostolii; iată cum nu ascund ei nici defectele lor, nici pe ale altora, şi spun totul cu o foarte mare sinceritate.

Iisus Hristos se arată încă ucenicilor săi; el nu aşteaptă ca Toma să-l roage, nici să-i spună ceva asemenea; ci, de la sine însuşi, el previne şi împlineşte dorinţa lui, făcîndu-i cunoscut că el era prezent atunci cînd le-a zis aceste lucruri ucenicilor săi: căci el se foloseşte de aceleaşi cuvinte, ca pentru a-i face o mustrare aspră şi vie, şi să-l înveţe în acelaşi timp pentru viitor; el îi zice: „Adu degetul tău încoace şi vezi mîinile Mele şi adu mîna ta

şi o pune în coasta Mea şi nu fii necredincios, ci credincios" (27). Nu vedeţi că Toma se îndoia din necredinţă? Dar aceasta era înainte ca ucenicii să fi primit pe Duhul Sfînt; după aceasta ei n-au mai fost necredincioşi, ei au fost desăvîrşiţi. Iisus Hristos nu-l mustră pe Toma numai prin aceste cuvinte, ci şi prin următoarele. Toma, imediat ce a fost lămurit pentru îndoiala sa, revine, şi crezînd, strigă: „Domnul meu şi Dumnezeul meu!" (28). Şi Iisus îi zice: Pentru că M-ai văzut, ai crezut. Fericiţi cei ce n-au văzut şi au crezut!" (29). Este propriu credinţei să creadă chiar în lucrurile pe care nu le-a văzut încă. „Credinţa este încredinţarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute" (Evr. 11,1). Apoi, Mîntuitorul nu-i numeşte pe ucenici numai aici fericiţi, ci şi pe cei ce vor crede după aceia în cursul vremii.

Totuşi, veţi zice voi, ucenicii au văzut înainte ca să creadă. Da, dar ei n-au căutat să vadă şi să pipăie ca şi Toma. Imediat ce au văzut giulgiurile şi mahrama, pentru această mărturie ei au primit învăţătura despre înviere; şi înainte ca să-l vadă pe Iisus Hristos înviat, ei au arătat o credinţă întreagă şi deplină. Dacă vă vine în suflet să ziceţi: eu aş fi vrut să fiu în vremea aceia, aş fi vrut să-l văd Iisus Hristos făcînd minuni, amintiţi-vă atunci acest cuvînt: „Fericiţi cei care n-au văzut şi au crezut". Acum este potrivit să examinăm cum un trup nestricăcios a reţinut cicatricile cuielor, şi a putut fi atins de mîna unui om: aceia nu trebuie să vă înspăimînte: Iisus Hristos a vrut-o aşa din îngăduinţă. Acest trup, care era aşa de subtil şi aşa de uşor, că, el a intrat în sala unde erau apostolii, uşile fiind încuiate, el n-avea nimic îngroşat. Dar Mîntuitorul s-a arătat sub acest aspect, ca să-i convingă despre înviere pe ucenicii săi, şi să-i facă să cunoască cum că el a fost cu adevărat răstignit, că nu un altul a înviat pentru el. Iată pentru ce a înviat el, purtînd pe acest trup semnele crucii, şi încă pentru acest motiv a şi mîncat. Căci apostolii făceau să se vadă adesea aceasta în predica lor, zicînd: „El ni s-a arătat nouă care am mîncat şi am băut cu El" (Fap. 10,41). La fel deci ca atunci cînd îl vedem înainte de moartea sa mergînd pe valuri, noi nu zicem că trupul lui este de altă natură şi nu este ca al nostru; aşa, văzîndu-l după învierea sa cu cicatricile rănilor sale, noi nu vom spune pentru aceia că trupul lui ar fi stricăcios. Mîntuitorul nu face să se vadă aceste cicatrici decît pentru a vindeca boala ucenicului său.

2. „Şi încă multe alte minuni a făcut Iisus înaintea ucenicilor săi" (30). Sfîntul Ioan, care descrie mai puţine minuni decît ceilalţi evanghelişti arată că chiar aceia nu le-au spus pe toate; ci numai pe atîtea cîte erau necesare pentru a-i atrage pe ascultători la credinţă. „Căci, zice el, dacă s-ar fi scris cu deamănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărţile care s-ar fi scris" (Ioan 21,25). Prin care se vede evident că evangheliştii n-au scris aceste fapte din vanitate, din mîndrie, ci numai pentru folosul şi utilitatea noastră. În sfîrşit, cum nişte scriitori care au omis multe lucruri, ar fi spus ei acestea din mîndrie?

Pentru ce n-au spus evangheliştii totul amănunţit? Aceasta mai întîi din cauza numărului mare de lucruri care ar fi fost de spus; şi încă, fiindcă ei se gîndeau bine că cel ce nu va crede prin aceia ce spunea Iisus, nu va mai crede, chiar cînd i se vor spune mai multe; în sfîrşit, că cel ce va crede

acestor fapte nu va mai avea nevoie de altele ca să creadă. Dar mi se pare că evanghelistul vorbeşte aici despre minunile pe care le-a făcut Domnul după învierea sa, pentru că el adaugă: „înaintea ucenicilor săi". Cum înainte de înviere era nevoie ca Iisus să facă fapte şi minuni, ca ei să creadă că el era Fiul lui Dumnezeu, a trebuit la fel ca să facă multe după aceia, ca ei să fie pe deplin convinşi că el era înviat. Pentru acest motiv adaugă istoricul sfînt: „Înaintea ucenicilor Săi". În sfîrşit, Domnul a cinat singur cu ei după învierea sa. Iată pentru ce zicea Mîntuitorul: „Lumea nu Mă va mai vedea" (Ioan 14,19). Evanghelistul voind să arate apoi că Iisus n-a făcut aceste minuni decît spre folosul ucenicilor săi, a mai adăugat: „Şi crezînd viaţă să aveţi în numele Lui" (31); vorbind în general tuturor oamenilor, pentru a vă face să cunoaşteţi că nu el, ci noi ne folosim de credinţa pe care ne-o insuflă el în sine însuşi. „În numele Lui", adică prin el; căci el însuşi este viaţa.

„După acestea, Iisus s-a arătat iarăşi ucenicilor săi la Marea Tiberiadei şi S-a arătat aşa" (Cap. 21,1). Nu vedeţi fraţilor, că Iisus nu este multă vreme cu ucenicii săi, şi nu rămîne cu ei ca şi mai înainte? El li se arată seara, şi imediat dispare: opt zile după aceia el li s-a arătat iarăşi şi iar a dispărut din nou. Apoi el s-a arătat pe malul mării, şi ucenicii s-au temut foarte mult. Ce înseamnă acest cuvînt: „S-a arătat"? Prin aceia se cunoaşte în mod desăvîrşit că numai din bunătate şi din îngăduinţă s-a arătat Iisus, trupul lui atunci fiind nestricăcios şi nemuritor. Dar pentru ce a arătat evanghelistul locul? Aceasta pentru a arăta că Domnul a risipit în mare parte teama ucenicilor săi; în aşa fel că ei au început să iasă din casa lor. Dar ei au plecat în Galileea, pentru a scăpa de pericol, pentru a se sustrage de la mînia evreilor.

„Simon Petru le-a zis: Mă duc să pescuiesc" (3). Cum Iisus Hristos nu era adesea cu ucenicii săi, cum ucenicii n-au primit încă Duhul Sfînt, nici vreo slujire, nici funcţie, nici să facă ceva, ei s-au reîntors la meseria lor. „Erau împreună, Simon Petru şi Toma, cel numit Geamăn şi Natanael, cel din Cana Galileii, şi fiii lui Zevedeu şi alţi doi din ucenici" (2). Neavînd deci nimic de făcut, ei au mers la pescuit, şi noaptea, fiindcă ei erau totdeauna fricoşi şi se temeau. Sfîntul Luca arată acelaşi lucru, nu arată cu aceleaşi cuvinte, ci numai aminteşte prin ceia ce zice. Ceilalţi ucenici îi urmau, fiind uniţi de nedespărţit împreună şi voind să vadă de asemenea pescuitul şi să se bucure cu plăcere de acest loc plăcut şi de destindere şi de odihnă. Ei se pun deci să lucreze, şi cum erau în încurcătură, Iisus le apare. El nu se face cunoscut de la început, pentru a-i îndemna să-i vorbească mai liber, şi le zice: „Fiilor nu aveţi cumva ceva de mîncare?" (5) Domnul vorbeşte încă într-un fel omenesc, ca şi cum el ar fi vrut să cumpere ceva peşte de la ei. Ucenicii răspunzînd nu, Iisus le-a zis lor: „Aruncaţi mreaja în partea dreaptă a corabiei" (6) Deci au aruncat-o şi nu mai puteau s-o tragă de mulţimea peştilor" (6). Dar recunoscîndu-l ucenicii săi, Petru şi Ioan, şi-au reluat atunci fiecare caracterul lui propriu. Petru era mai iute, Ioan avea sufletul mai înalt: acela era mai prompt, acesta mai luminat. Pentru aceasta l-a recunoscut Ioan primul pe Iisus; Petru vine la el primul; şi în sfîrşit, ei au

sub ochi mare semn; care? Mai întîi, această cantitate minunată de peşti pe care au prins-o; în al doilea rînd, rezistenţa mrejei care nu s-a rupt; şi încă: înainte de a fi coborît pe pămînt, ei au aflat cărbuni aprinşi şi peşte pus deasupra, şi pîine (9). Căci cu această ocazie Iisus nu s-a folosit de materia creată, cum a avut obiceiul s-o facă înainte de moartea sa, printr-o îngăduinţă sigură.

Imediat deci ce l-a recunoscut Petru pe Învăţătorul său, el a lăsat totul, şi peştii şi mreaja, şi şi-a pus imediat şorţul său: vedeţi respectul şi iubirea lui. Şi cu toate că ei erau departe de pămînt ca la două sute de stadii, nerăbdarea lui nu i-a îngăduit să meargă pînă la el cu corabia sa, ci el vine înnotînd. Ce-i zice deci Iisus ucenicului său? „Veniţi de prînziţi. Şi nici unul din ucenici nu îndrăznea să-l întrebe: Cine eşti? ştiind că este Domnul" (12). Ei nu îndrăzneau să-i vorbească atunci cu această siguranţă, şi cu acea libertate pe care o aveau mai înainte, ei nu-i mai pun întrebări; ci numai rămîneau aşezaţi în tăcere cu multă teamă şi cu mult respect, şi ascultau atent ceia ce zicea el: „Căci ştiau că este Domnul". Pentru aceasta nu-l întrebau ei: „Cine eşti Tu?". Şi văzînd o altă formă care-i umplea de groază, ei erau extrem de uimiţi; ei ar fi voit să-i pună cîteva întrebări cu privire la aceste subiect: dar, şi fiindcă se temeau, şi fiindcă ştiau că nu este un altul ci el însuşi, ei nu-l întreabă, şi numai mănîncă ceia ce a creat el pentru ei cu o supraputere, cu adaus de putere. În sfîrşit, în această creaţie, Domnul n-a ridicat ochii la cer, n-a mai coborît ca şi înainte la mijloace omeneşti, arătînd prin aceia că el nu le-a făcut decît fiindcă a binevoit să se smerească.

Apoi, că Domnul nu li se arăta adesea ucenicilor săi, şi că el nu rămînea cu ei ca înainte de moartea şi de învierea sa, evanghelistul ne-o spune prin aceste cuvinte: „Aceasta este, acum, a treia oară cînd Iisus S-a arătat ucenicilor, după ce S-a sculat din morţi" (14). Şi el le porunceşte să aducă din aceşti peşti, pe care i-au prins ei, pentru a le arăta că acela pe care-l vedeau ei nu era o nălucă. Sfîntul Ioan nu spune că el a mîncat cu ei, ci sfîntul Luca o spune altădată: „Şi mîncînd cu ei" (Fap. 1,4) dar cum? Aceia ne depăşeşte, şi nu ne aparţine să explicăm: tot ce putem noi zice, este că felul în care a făcut Domnul aceste lucruri, este foarte minunat; şi că el a mîncat, nu pentru a-şi împlini nevoile naturale pe care el nu le mai simţea, ci pentru a dovedi şi a confirma învierea sa prin bunătate şi prin îngăduinţă.

3. Poate, fraţii mei, că auzind această descriere, s-au aprins inimile de iubire pentru Iisus Hristos? Poate vă strigaţi vouă înşivă: Fericiţi cei ce erau atunci cu Domnul; fericiţi încă cei ce vor fi cu el la învierea cea de obşte generală! Să nu cruţăm nimic pentru a vedea într-o zi această faţă minunată. Dacă acum singura descriere a acestor semne aprinde în noi un aşa de mare foc, şi această dorinţă de a fi fost în lume, atunci cînd era el pe pămînt, de a auzi glasul lui, de a vedea faţa sa, de a ne apropia de el, de a-l atinge, de a-l sluji; gîndiţi-vă ce este aceia a-l vedea, nu într-un trup muritor şi făcînd lucruri omeneşti, ci înconjurat de îngerii săi, într-un trup nemuritor, nemuritori fiind noi înşine; şi de a ne bucura de această fericire, de această slavă care întrece toate cuvintele noastre şi toată înţelegerea

noastră. Pentru aceasta, eu vă îndemn, dragii mei fraţi, să nu uităm, să nu omitem nimic pentru a dobîndi această slavă. Nu este nimic greu în aceia, dacă binevoim; nu este nimic ostenitor, dacă sîntem vigilenţi şi activi. „Dacă suferim noi cu el, zice apostolul, vom împărăţi împreună cu el" (Tim. 2,12). Ce vrea să zică sfîntul Pavel: „Dacă suferim"? Este ca şi cum ar zice: Dacă suferim necazurile şi persecuţiile, dacă mergem pe calea cea strîmtă. Cu adevărat calea strîmtă este penibilă prin natura ei, dar bunăvoinţa, nădejdea bunurilor viitoare o vor face dulce şi mai uşoară. „Căci necazul nostru de acum, uşor şi trecător, ne aduce nouă, mai presus de orice măsură, slavă veşnică covîrşitoare, neprivind noi la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd, fiindcă cele ce se văd sînt trecătoare, iar cele ce nu se văd sînt veşnice" (II Cor. 4,17,18). Să ridicăm deci ochii noştri de la pămînt la cer, şi să privim să contemplăm în continuu lucrurile cereşti. Dacă ne stabilim acolo sus casa noastră, noi nu vom avea nici un gust pentru plăcerile acestei vieţi; vom suferi cu bucurie greutăţile şi necazurile, şi chiar vom rîde, ca de toate lucrurile asemănătoare cu ele. Dacă dorinţa noastră se întinde din partea aceasta, dacă privim la acest obiect plăcut, nimic nu ne va putea întrista nici să ne robească, sau să ne înalţe şi să ne umfle inima noastră. Şi ce zic eu? nu ne vom mai necăji pentru relele din această viaţă, nici nu vom crede că le vedem sau le simţim. În sfîrşit, aşa este iubirea: ni-i face prezenţi în continuu pe prietenii noştri care sînt absenţi; împărăţia ei este mare întratîta, încît ea ne separă de totul, şi ne leagă strîns de obiectul pe care-l iubim.

Vai! dacă l-am iubi la fel pe Iisus Hristos, totul ne va părea aici jos o umbră, o închipuire şi un vis. Noi vom spune la fel cu apostolul: „Cine ne va despărţi pe noi de dragostea lui Iisus Hristos?" „Oare necazul sau strîmtoarea?" Sfîntul Pavel n-a zis: argintul, sau bogăţiile, sau frumuseţea; căci aceste lucruri sînt foarte rele şi ridicole. Ci el propune ceia ce părea mai minunat: foamea, prigonirile, moartea (Rom. 8,35). Şi cu toate acestea apostolul a disprețuit toate lucrurile acestea ca un nimic; dar noi, pentru puţin argint, ne despărţim de viaţa şi de lumina noastră. Şi sigur, nici moartea, nici viaţa, nici lucrurile prezente, nici cele viitoare, nici vreo altă creatură oricare ar fi, n-au putut să-l despartă pe Pavel de Iisus Hristos. Dar noi, dacă vedem puţin aur, alergăm cu grabă după el, şi călcăm în picioare poruncile Domnului.

Căci dacă singură descrierea acestor lucruri este de nesuferit, a nu avea o purtare opusă este un lucru şi mai greu de suportat încă: căci cel mai rău este că noi nu ne îngrozim de a face ceia ce ne temem să ascultăm. Noi ne jurăm cu uşurinţă, facem alte jurăminte (sperjur), răpim bunul altuia, ne punem la camătă, neglijăm cumpătarea, noi risipim rînduielile prescrise pentru rugăciune, călcăm cea mai mare parte din porunci; nu este nimic să nu adunăm argint; nu cruţăm nici sănătatea nici trupul nostru. Cel ce iubeşte argintul, lacomul, va face tot felul de rele aproapelui său, şi-şi va face şi luişi. Uşor se va mînia, va înjura, îl va numi pe fratele lui nebun, îl va batjocori; el nu va păzi nici rînduială nici măsură, el nu va păzi nici măcar poruncile legii vechi; cel ce iubeşte aurul nu-l va iubi pe aproapele său. Şi

deşi, pentru a cîştiga împărăţia cerurilor, noi trebuie să-i iubim chiar şi pe vrăjmaşii noştri. Dacă deci pentru a intra în această împărăţie, nu ne este deajuns să păzim poruncile legii vechi, dacă dreptatea noastră trebuie să prisosească faţă de cea a evreilor (Mt. 5,20); noi care călcăm, şi poruncile noastre şi pe cele vechi, ce scuză vom avea prin ce ne vom apăra noi? Cel ce iubeşte argintul, nu numai că nu-i va iubi pe vrăjmaşii săi, ci el îi va trata ca pe nişte duşmani şi pe prietenii săi.

4. Şi ce zic eu, pe prietenii săi? Adesea lacomul respinge şi chiar dreptul naturii; părinţii, rudenia de sînge, el nu le mai cunoaşte; vîrsta el n-o mai respectă; prieteni nu are de loc; ci el este duşmanul întregii lumi, şi mai ales sieşi; nu numai fiindcă îşi pierde sufletul său, ci fiindcă el este propriul său călău, el se dă la mii de nelinişti, la mii de osteneli, mii de necazuri. El va face călătorii lungi, se va expune la pericole, la curse, la totul, pentru a-şi înmulţi răul lui, pentru a avea şi a număra mult aur şi argint. Este ceva mai rău, este o boală mai crudă? El se lipseşte să bea şi să mănînce, el se lipseşte de toate aceste plăceri şi pofte pentru care oamenii au obiceiul să facă atîtea excese şi atîtea păcate; ei se lipsesc încă de slavă şi cinste. În sfîrşit, lacomul îi consideră aproape pe toţi oamenii suspecţi, el este înconjurat de o mulţime de învinuitori, de invidioşi, de calomniatori, şi de oameni care-i întind curse. Cei pe care-i maltratează el pe nedrept îl urăsc pentru răul şi necazul ce le-a făcut el lor; cei ce n-au să se plîngă de el se tem să devină victimele lui: şi cuprinşi de milă pentru cei pe care i-a ruinat el, ei intră în plînsetele şi în nenorocirile lor. Cei mari, care-i sînt superiori lui în putere, şi fiindcă au milă de cei mici, şi fiindcă ei îi poartă invidie, îl urăsc şi se luptă cu el. Şi pentru ca să vorbim despre oameni? ce nădejde, ce mîngîiere, ce poate să-i mai rămînă celui ce-şi atrage mînia lui Dumnezeu?

Mai mult, cel ce iubeşte argintul nu va putea să se hotărască niciodată să se folosească de el; el va fi păzitorul şi robul lui, şi nu stăpînul. A se pune pentru a aduna în fiecare zi tot mai mult, el se va teme să sacrifice cea mai mică parte şi sumă; el îşi va refuza cea mai mică risipă, şi va fi mai sărac decît toţi săracii; căci nimic nu va şti opri lăcomia lui. Dar argintul nu este făcut pentru a fi păzit într-un vas, el este făcut ca să te foloseşti de el. Dacă pentru a-l ascunde de alţii, noi îl introducem în pămînt, este cineva mai nenorocit ca şi noi, care alergăm dintr-o parte în alta ca să adunăm acest argint, ca să-l ascundem apoi şi să-l sustragem de la folosul comun?

Dar mai este încă o boală mare care nu cedează aceleia. Dacă aceşti oameni pun aurul lor în pămînt, sînt alţii care-l înghiţesc în pîntecele lor, cu carne, în beţii şi-şi pregătesc o dublă pedeapsă prin nedreptatea amestecată în risipă. Unii mănîncă bunurile lor cu paraziţii şi cu linguşitorii; alţii îl risipesc la jocuri şi cu femei stricate; alţii în alte destrăbălări; prin aceia, depărtîndu-se odată de drumul drept, şi părăsind calea care duce la cer, ei îşi deschid mii de uşi care duc ia iad. Şi totuşi cel ce intră acolo, pe această cale care duce la cer, nu numai îşi procură un mare bine, ci mult mai mari plăceri decît celelalte. Căci cel ce dă bunul său femeilor stricate se face de rîs şi disprețuit, el îşi atrage lupte şi se bucură de o plăcere foarte

scurtă; sau mai scurt el nu se bucură de loc, de această plăcere scurtă, pentru că oricîți bani le-ar da lor, ele nu vor avea nici o recunoştinţă: „Căci casa străină este ca o groapă adîncă" (Pilde 23,27) Mai mult, femeile de acest fel au un miros insuportabil, şi Solomon a comparat iubirea lor cu iadul (Cînt. 8,6) ele nu le lasă nici pace nici odihnă amanților lor, pînă ce nu-i văd cu totul ruinați. Şi chiar nici atunci nu încetează să-i tulbure, ele caută să le răpească şi puținul care le-a mai rămas, şi cînd i-au redus la cea mai urîtă nevoie, ele îi insultă, şi-şi bat joc de ei, şi-i cuprind cu atîtea rele, că nici o ideie n-ar putea să le redea.

Dar omul care vrea să-şi cîştige mîntuirea sa gustă alte plăceri; el nu este neliniştit de rivali. Toți, dimpotrivă, toți se bucură de fericirea lui; nu numai cei pe care îi îndatorează, ci şi cei ce-l văd. El nu este tulburat de nici o patimă: nici de mînie, nici de tristețe, nici ura nu vin să-i asalteze sufletul lui: mare este mulțumirea conştiinței lui: mare nădejdea sa în bunurile viitoare; slava sa este strălucită şi mult mai mare bunăvoința pe care i-o arată Domnul. El nu se teme de nici o piedică, nici de o prăpastie, el n-are nici o frică; ci este într-un port singur şi liniştit, unde respiră un aer dulce şi senin. Să ne gîndim dar la aceste lucruri, dragii mei frați, să le comparăm aceste plăceri diferite pe unele cu altele, şi să alegem fericirea care valorează mai mult, ca să obținem bunurile viitoare, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava şi împărăția, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 88

„Deci după ce au prînzit, a zis Iisus lui Simon-Petru: Simone, fiul, lui Ioan, Mă iubeşti tu mai mult decît aceştia? El I-a zis: Da, Doamne, Tu ştii că te iubesc. Zis-a lui: Paşte mieluşeii mei" **(Cap.21, Vers. 15- Vers.25- Fin.).**

1. Petru limba şi capul apostolilor. Petru mai modest şi mai cu grijă după căderea sa. Petru învățător al lumii întregi

2. Cît era sfîntul Ioan de departe de fast.

3. Rodul care se scoate din studierea şi meditarea cuvîntului lui Dumnezeu. Nevoile veacului, bunurile acestei lumi sînt spini care ne înțeapă din toate părțile. Bunurile duhovniceşti bucură privirea. Înainte de răsplățile veşnice, se primeşte încă de aici rodul faptelor bune; la fel este şi cu faptele rele; pe lîngă iad ele cauzează încă în această viață remuşcările conştiinței. Urmarea şi efectele păcatului: este îngrozitor, este mai greu decît plumbul. Pocăința lui Ahab; să o imităm pentru a obține iertarea păcatelor. Lăcomia distruge bunul pe care l-a produs milostenia: dacă una te face să cazi cealaltă te ridică: vei ieşi din această luptă stricat şi zdrobit. Să ne eliberăm de orice ne împovărează. Rodul faptelor bune.

1. Sînt multe mijloace potrivite să ne pună în încredințare în fața lui Dumnezeu, şi pentru a ne face strălucițI şi plăcuți în ochii săi, dar datoriile

față de aproapele ne atrag totul, şi acestea ne atrag mai sigur bunăvoința şi apărarea Domnului; aceia o cere la fel Iisus Hristos de la Petru, căci, după cină: „Iisus a zis: Simone, fiul lui Iona, Mă iubeşti tu mai mult decît aceştia? El i-a zis: Da, Doamne, Tu ştii că te iubesc. Zis-a lui: Paşte mieluşeii Mei". Şi pentru ce Iisus Hristos, lăsîndu-i acolo pe ceilalți apostoli, vorbeşte numai cu Petru singur despre această grijă şi despre această iubire? Între apostoli, Petru era cel mai mare şi cel mai însemnat; el era limba şi capul colegiului apostolic, a cetei apostolilor, pentru aceasta l-a văzut Pavel mai întîi pe el. În acelaşi timp, Iisus Hristos, voia să-l întărească pe Petru, şi să-i arate că pata lepădării lui era deja ştearsă: pentru aceasta îi încredințează lui grija conducerii fraților săi, şi nu-i aminteşte, nu-i reproşează lepădarea, ci zice: Dacă Mă iubeşti primeşte conducerea fraților mei: arată acum iubirea fierbinte pe care ai arătat-o totdeauna, şi cu care te slăveşti; viața care ai vrut s-o dai pentru mine, dă-o pentru oile mele.

Domnul deci întrebîndu-l pe Petru de două ori, Petru îl ia ca martor pe cel ce cunoaşte ceia ce este mai ascuns în inimă; dar, cum se aude întrebat şi a treia oară, este tulburat, amintirea a ceia ce s-a petrecut mai înainte, făcîndu-l mai timid şi mai cu grijă; Căci atunci el a răspuns pe un ton sigur şi tare, ceia ce nu l-a scăpat de greşala căderii: el se referă chiar la Iisus Hristos însuşi, zicînd: „Tu ştii toate" (17), adică, prezentul şi viitorul. Remarcați frații mei, cît este de schimbat Petru, cît este de cu grijă şi mai modest? El nu mai are această aroganță pe care o avea mai înainte, voi nu-l mai auziți contrazicînd: aceste întrebări repetate l-au tulburat. Oare la întîmplare, zice el în sine, eu voi crede că iubesc fără a iubi în realitate? Va fi oare aşa ca mai înainte? Eu aveam o părere bună despre mine, eu am răspuns cu multă siguranță şi cu multă tărie, şi apoi am căzut. Domnul îl întreabă pe Petru de trei ori, de trei ori îi dă aceiaşi poruncă, pentru a arăta cîtă grijă are el de oi şi că această grijă este cea mai mare dovadă a iubirii pe care poate să i-o dea.

Mîntuitorul vorbindu-i ucenicului său despre iubirea pe care i-o datorează lui însuşi, îi prezice martiriul pe care va trebui să-l sufere: el îi arată că nu l-a întrebat de trei ori în zadar, şi că el se crede cu adevărat iubit de el: şi, apoi, pentru a-i da un exemplu de o adevărată iubire sinceră, şi ca să ne învețe în ce fel trebuie să iubim noi, el zice „Cînd erai mai tînăr, te încingeai singur şi umblai unde voiai; iar cînd vei îmbătrîni, vei întinde mîinile tale şi altul te va încinge şi te va duce unde nu voieşti" (18). Dar chiar aceia dorea Petru şi aceia cerea. Iată pentru ce-i spune Iisus Hristos deschis că el îşi va da viața sa pentru Stăpînul său. Cum a zis adesea: „Viața mea voi pune-o pentru Tine" (Ioan 13,37) şi: „Chiar cînd ar fi să mor cu Tine nu mă voi lepăda de Tine" (Mt. 26,35). Mîntuitorul îi acordă ceia ce dorea.

Ce însemnă deci aceste cuvinte: „Unde nu voieşti"? Ele fac aluzie la instinctul din natură, la ataşamentul față de trup, la împotrivirea pe care o află sufletul cînd vrea să se despartă de trup. Dacă deci voința lui Petru era tare şi fermă, natura în el era slabă. Aceasta căci nimeni nu părăseşte trupul său fără durere şi fără greutate, Dumnezeu, cum am spus,

poruncind-o aşa pentru folosul nostru, de teamă ca să nu se sinucidă pe sine însuşi. Dacă, în ciuda acestei ciudate şi minunate rînduieli a providenţei divine, diavolul ar fi putut convinge pe oameni să se sinucidă să se arunce în gheenă şi în prăpastie; fără această dorinţă de viaţă, această iubire şi acest ataşament pe care-l are sufletul faţă de trupul lui, cei mai mulţi pentru cel mai mic necaz, şi-ar pune sfîrşit zilelor lor. Acest cuvînt deci: „Unde nu voieşti" arată instinctul din natură.

Dar pentru ce Mîntuitorul zicînd: „Cînd erai mai tînăr" a adăugat: „Iar cînd vei îmbătrîni"? Aceste cuvinte arată, ceia ce ştim noi de altfel, că Petru nu era atunci nici tînăr, nici bătrîn, ci bărbat deplin. Pentru ce i-a amintit el viaţa lui trecută? Pentru a-i arăta care au fost primele lui înclinări. Căci, zice el, pe cînd cu privire la lucrurile din lume un om este folositor, un om tînăr, un bătrîn este inutil, dar cu privire la mine şi la slujirea mea, nu este aşa: la bătrîneţe puterea este mai mare, valoarea mai strălucită, vîrsta nu pune nici o piedică. Apoi, Mîntuitorul a vorbit aşa lui Petru şi i-a arătat moartea lui, nu pentru a-l îngrozi, ci pentru a-l încuraja. El cunoştea iubirea lui, şi că el se va duce cu inimă bună la moarte; dar în acelaşi timp, el îi arată în ce fel va muri. Petru dorind în continuu să se expună la pericol şi să-şi dea viaţa sa pentru Iisus Hristos, Mîntuitorul i-a zis: ai încredere, eu îţi voi împlini dorinţa în aşa fel încît moartea pe care n-ai suferit-o în tinereţe, tu o vei suferi atunci cînd vei fi bătrîn.

Evanghelistul apoi, pentru a-i înălţa pe ascultători şi a-i face mai atenţi, a adăugat: „Iar aceasta a zis, însemnînd cu ce moarte va slăvi pe Dumnezeu" (19). El n-a zis: Va trebui să moară, ci: „Va slăvi pe Dumnezeu", ca să vă înveţe că a suferi pentru Iisus Hristos este o slavă şi o cinste. „Şi spunînd acestea, i-a zis: „Urmează Mie". Prin aceste cuvinte, sfîntul Ioan face să se cunoască, că Mîntuitorul avea o grijă foarte mare faţă de sfîntul Petru, şi o iubire foarte mare pentru el. Dacă zice cineva: Pentru ce dar sfîntul Iacob a fost ridicat în scaunul din Ierusalim? Eu voi răspunde că dacă n-a fost ridicat Petru pe acest scaun, aceasta a făcut-o Iisus Hristos ca să-l statornicească să fie învăţătorul lumii întregi. „Iar întorcîndu-se, Petru a văzut venind după el pe ucenicul pe care-l iubea Iisus, acela care la Cină s-a rezemat pe pieptul Lui şi l-a zis: Doamne, cine este cel care Te va vinde?"(20). „Pe acesta deci văzîndu-l Petru a zis lui Iisus: Doamne, dar cu acesta ce va fi?" (21)

2. Pentru care motiv arată evanghelistul că el s-a pus cu capul pe pieptul Domnului? Aceasta a făcut-o nu fără motiv, ci pentru a arăta cît era de mare încrederea lui Petru pe care o avea după lepădare în Stăpînul său. Căci chiar Petru nu îndrăznea atunci să-l întrebe, şi care-i făcea semn altuia ca să întrebe pentru el, care primeşte atunci conducerea fraţilor săi, şi care nu numai nu-şi încredinţează interesele sale altuia, ci care chiar îl întreabă pe Stăpînul său pentru altul. Ioan a rămas în tăcere, el vorbeşte, el întreabă. În sfîrşit, evanghelistul face să se cunoască la fel iubirea pe care o avea Petru pentru el, căci Petru îl iubea mult pe Ioan, cum o arată istorisirea în continuare: şi această iubire strînsă se arată pe faţă în cursul Evangheliei, şi în faptele apostolilor.

Cum Domnul i-a vestit lucruri mari lui Petru, cum i-a încredințat lui conducerea întregii lumi, i-a prezis lui Martiriul pe care trebuia să-l sufere, i-a dat lui mai mari dovezi de iubire decît celorlalți ucenici ai săi, Petru dorind să-l facă şi pe Ioan să ia parte la toate aceste haruri, zice: „Doamne, dar cu acesta ce va fi?" Nu va merge el pe aceiaşi cale pe care voi merge eu? Şi că la fel în timpul în care el nu îndrăznea să-l întrebe, el l-a angajat pe Ioan s-o facă pentru el, aşa cum el face la fel; şi gîndind că acest ucenic va voi să-l întrebe pe Învățătorul său ce va fi cu el apoi şi că el nu îndrăznea, îl întreabă el însuşi. Ce răspunde deci Iisus Hristos? „Dacă voiesc ca acesta să rămînă pînă voi veni ce ai tu?" (22). Petru pune această întrebare din iubirea mare pe care o are pentru Ioan, şi fiindcă nu dorea să se despartă de el; şi, Iisus Hristos, pentru a-l face să cunoască cum că oricît de mare ar fi iubirea lui pentru confratele lui, el nu va putea ajunge la a sa, el răspunde: „Dacă voiesc ca acesta să rămînă pînă voi veni, ce ai tu?" Prin aceia Domnul ne arată că noi nu trebuie să ne neliniştim, nici să pătrundem cu curiozitate mai încolo decît îi place lui să ne descopere. El îi dă acest răspuns lui Petru pentru a mustra acest foc al lui, fiindcă el era totdeauna fierbinte, totdeauna gata să pună astfel de întrebări; şi pentru a ne arăta la fel că nu trebuie să întrebăm atîta, nici să ispitim să cunoaştem planurile sale şi să le adîncim.

„Deci a ieşit cuvîntul acesta între frați, între ucenici, că ucenicul acela nu va muri; dar Iisus nu i-a răspuns că nu va muri, ci: Dacă voiesc ca acesta să rămînă pînă ce voi veni, ce ai tu?" (23) Nu gîndiți zice Domnul, că eu vreau să mă folosesc de voi de toți în acelaşi fel; el avea în vedere, zicînd aceia, ataşamentul lor reciproc. Cum ei trebuiau să fie încărcați cu grija întregului pămînt, ei nu trebuiau să se ataşeze aşa de mult unii de alții, ceia ce ar fi fost foarte dăunător lumii întregi. Pentru aceasta îi zice Mîntuitorul lui Petru: Eu ți-am încredințat, o sarcină mare, dă-i acesteia toată grija ta, împlineşte-ți datoria, luptă-te, războieşte-te. Şi ce te interesează, dacă eu voiesc ca Ioan să rămînă? Pentru tine, tu ataşează-te la ceia ce te priveşte, şi pune la aceasta toată atenția ta. Vedeți aici, vă rog, frații mei, cît este de lipsit de vanitate evanghelistul. După ce a spus părerea ucenicilor, el a corectat-o, ca şi cum ei n-ar fi înțeles cuvîntul lui Iisus Hristos, şi zice: „Dar Iisus nu i-a răspuns că nu va muri, ci: Dacă voiesc ca acesta să rămînă".

„Acesta este ucenicul care mărturiseşte despre acestea şi care a scris acestea, şi ştim că mărturia lui este adevărată" (24). Pentru ce se foloseşte Ioan de cuvinte de care nu se mai foloseşte nici un alt evanghelist, şi vorbeşte cu această tărie şi siguranță? Pentru ce-şi dă el lui o a doua mărturie? Pentru ce părea el că voia să-i prevină pe ascultătorii săi mai întîi? Pentru care motiv face el aşa? Se spune că acest evanghelist a scris ultimul evanghelia sa, îndemnat la aceia printr-o insuflare dumnezeiască; pentru acest motiv aminteşte adesea despre iubirea sa, arătînd prin aceia motivul care l-a îndemnat să scrie; şi repetă adesea acelaşi lucru pentru a face istoria lui vrednică de crezut, şi pentru a arăta că el nu s-a pus s-o scrie decît prin îndemn de sus. Eu ştiu, zice el, ştiu că lucrurile pe care le-a

scris Ioan, sînt adevărate: Căci dacă mulți oameni nu cred aceasta, iată, o dovadă care trebuie să-i convingă. Care? Ceia ce am spus apoi.

„Sînt încă şi alte multe cîte a făcut Iisus, care, dacă s-ar fi scris cu deamănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris: Amin" (25). De acolo, rezultă în mod evident că eu n-am scris din linguşire. Pe mine care, într-un subiect bogat şi abundent, în care sînt o mulțime de lucruri de spus, nu spun chiar atîta pe cît cei ce au scris primii, şi omit cea mai mare parte din evenimente pentru a spune de preferință cum i-au întins evreii cursă lui Iisus, au aruncat cu pietre în el, l-au urît, l-au acoperit cu batjocuri şi cu injurii, l-au numit demonizat şi înşelător: pe mine, zic eu, care am spus toate lucrurile acestea, eu nu pot fi învinuit că am scris istoria mea din linguşire. În sfîrşit, pentru a fi istoric din plăcere, ar fi trebuit să procedez tocmai altfel adică să ascund toate motivele ruşinoase şi să nu spun decît faptele strălucite şi slăvite.

Evanghelistul deci scriind ceia ce ştia mai sigur şi mai exact, nu refuză şi nu se teme să arate aşa mărturia sa, ca pentru a ne invita să verificăm mai pe larg tot ceia ce spune el. Este obiceiul nostru, al nostru la fel, să ne folosim de mărturia noastră pentru ceva pe care sîntem siguri cu desăvîrşire. Ori, dacă facem aşa, cu atît mai mult a putut-o face sfîntul Ioan însuşi, el care scria prin insuflarea Duhului Sfînt, şi aşa făceau toți ceilalți apostoli cînd predicau, zicînd: „Şi sîntem martori ai acestor cuvinte noi şi Duhul Sfînt, pe Care Dumnezeu L-a dat celor care îl ascultă" (Fap. 5,32) cu noi. Sfîntul Ioan, zic eu, a putut să dea mărturia sa, el care era de față la totul, care nu l-a părăsit de loc pe Iisus, chiar sub cruce, şi căruia i-a încredințat dumnezeiescul Mîntuitor pe mama sa. Toate lucrurile acestea sînt atîtea semne ale iubirii lui Iisus față de ucenicul său, şi mărturii sigure despre exacta cunoaştere pe care o avea cel ce a scris toate.

Căci dacă acest evanghelist îi atribuie lui Iisus atît de numeroase minuni, nu fiți surprinşi, ci, primiți cu credință ceia ce zice istoricul sfînt. Şi sigur, atît ne este de uşor a vorbi, cu atît şi încă mult mai mult îi este lui Iisus uşor să facă ceia ce voia, căci el n-avea decît să voiască şi efectul imediat urma voința lui.

3. Să medităm deci, dragii mei frați, să medităm cu grijă aceste cuvinte divine; să nu încetăm să ne facem studiul nostru, să lucrăm ca să dobîndim înțelegerea. Folosirea deasă pe care o facem nu va fi pierdută pentru noi; prin aceia, noi putem să ne corectăm moravurile noastre, să ne curățim viața noastră, şi să smulgem spinii care sufocă sămînța dumnezeiască. Căci adevărații spini sînt păcatul şi nevoile veacului de acum, care sînt aşa de dureroase şi aşa de sterpe. Şi cum spinii, ori din ce parte i-ai lua, înțeapă pe cel ce-i ia; la fel lucrurile din această lume, în orice fel le-ai lua, întunecă şi fac rău celui ce le ia şi le ține în mîinile sale. Dar nu este aşa cu bunurile duhovniceşti: asemenea unei pietre prețioase, în orice parte le-ai întoarce şi le-ai privi, ele bucură privirea.

Să dăm un exemplu: cineva a făcut milostenie, nu numai că se întreabă despre nădejdea bunurilor viitoare, ci se şi bucură de bunurile din această viață, mereu plin de încredere şi de siguranță în toate faptele sale. Dorințele

rele ale poftei au pierdut orice putere asupra lui: chiar înainte de a fi pus în posesiunea împărăției veşnice, din această lume el culege roadele milosteniei sale, în binele care se spune despre el, în laudele care i se dau, şi mai ales în mărturia bună pe care i-o dă conştiința sa. Şi aşa este şi cu toate celelalte fapte bune, dimpotrivă, cele rele, înainte de a ne arunca în iad, fac chin conştiinței noastre.

Dacă, atunci cînd păcătuiți, vă gîndiți la viitor, încă atunci cînd nimeni nu pedepseşte fapta voastră, sînteți în nelinişte şi în îngrozire continuă; dacă vă gîndiți la prezent nu-i veți vedea decît pe duşmanii voştri: mii de bănuieli vă agită, veți trăi în dispreț, şi nu veți îndrăzni să-i priviți în față pe cei ce v-au făcut rău: ce zic eu? chiar pe cei ce nu v-au făcut. Voi nu aveți atîta plăcere să-i vedeți pe oameni, pe cît aveți necaz şi greutate: în interior, mustrările şi strigătele conştiinței; în afară, oamenii care vă condamnă: mînia unui Dumnezeu, un iad deschis, gata să vă înghită: aceste gînduri nu vă lasă nici o odihnă.

Da, este oare o povară mai grea şi mai incomodă ca şi păcatul: plumbul nu este aşa de greu ca şi el. Cel pe care-l învinuieşte conştiința sa, oricît de învîrtoşat ar fi el, nu poate nici măcar să ridice ochii. Aşa Ahab, acest împărat necredincios (3 Reg. 21,27), pentru că a simțit amărăciunea şi acul păcatului, mergea cu capul plecat, foarte mîhnit şi întristat; iată pentru ce s-a îmbrăcat el în sac şi vărsa rîuri de lacrimi. Dacă facem la fel, dacă plîngem ca şi el, ca Zaheu vom risipi nedreptățile şi păcatele noastre, noi vom obține iertarea. Cum în zadar se aplică medicamente la tumori şi la fistule, dacă nu se opreşte curgerea puroiului, care produce plaga şi o măreşte în toate zilele; noi la fel, dacă nu ne oprim mîinile noastre de la lăcomie, dacă nu oprim cursul acestei boli crude, chiar cînd vom face milostenie, toate eforturile noastre vor rămîne zadarnice: fiindcă lăcomia astupă şi sufocă orice bine pe care-l produce milostenia, şi-i face sufletului o rană mai adîncă şi mai periculoasă decît prima.

Să punem capăt răpirilor noastre, şi atunci vom face noi milostenie. Dacă ne aruncăm noi înşine în prăpastie, cum vom mai putea ieşi apoi? Dacă sîntem pe punctul de a cădea, şi dacă de o parte ne ține cineva (aceia este virtutea milosteniei), pe cînd de celălalt braț ne va trage în prăpastie, care va fi sfîrşitul acestei lupte? Căci noi vom fi despicați şi puşi în întuneric. Pentru a evita un asemenea rău, şi de teamă ca acul lăcomiei, strîngîndu-ne de gît, să nu facă să ne părăsească milostenia, să ne desprindem de tot ce ne-ar putea împovăra, ca, ajunşi la desăvîrşire prin faptele bune şi prin fuga de rău să obținem bunurile veşnice prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia, cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, i se cuvine slava, cinstea, împărăția, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfîrşit şi lui Dumnezeu slavă!

TAINA SPOVEDANIEI

Spovedania se face scrisă, numai după 5 zile de post, iar cei bolnavi după 3 zile de post.

CUPRINSUL

VIAŢA SFÎNTULUI APOSTOL ŞI EVANGHELIST IOAN 2
OMILIA 1 5
1. Frumesețea şi folosul Evangheliei sfîntului Ioan.- Laudă acestui apostol. Cine sînt cei ce pot să înțeleagă Evanghelia lui? 2. Stările necesare pentru a înțelege cuvîntul lui Dumnezeu. 5
OMILIA 2 7
„La început era Cuvîntul" **(Cap.1, Vers.1).** 7
OMILIA 3 14
„La început era Cuvîntul" **(Cap.1,Vers. 1).** 14
OMILIA 4 21
„La început era Cuvîntul şi Cuvîntul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvîntul" **(Cap.I, Vers.1).** 21
OMILIA 5 26
„Toate prin El s-au făcut şi fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut" **(Cap.1, Vers.3-6).** 26
OMILIA 6 33

„Fost-a om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan“ (Cap.1, Vers.6-9). 33
OMILIA 7 36
„Cuvîntul era lumina cea adevărată, care venind în lume, luminează pe tot omul“ (Cap.1, Vers.9). 36
OMILIA 8 40
„Cuvîntul era lumina cea adevărată care, venind în lume, luminează pe tot omul“ (Cap.1, Vers.9-11). 40
OMILIA 9 44
„Întru ale Sale a venit, şi ai Săi nu L-au primit“ (Cap.1,Vers.9-11). 44
OMILIA 10 48
„Întru ale Sale a venit, şi ai Săi nu L-au primit“ (Cap.1,11-Vers.14). 48
Omilia 11 53
„Şi Cuvîntul S-a făcut trup şi S-a sălăşluit între noi“ (Cap.1, Vers.14). 53
Omilia 12 57
„Şi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr“ (Cap.1, Vers.14). 57
Omilia 13 62
„Ioan mărturisea despre El şi striga, zicînd: Acesta era Care am zis: Cel Care vine după mine a fost înaintea mea, pentru că mai înainte de mine era“ (Cap.1, Vers.15) 62
Omilia 14 67
„Şi din plinătatea Lui noi toţi am luat şi har peste har“ (Cap.1, Vers.16,17). 67
Omilia 15 73
„Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; Fiul cel Unul-Născut, Care este în sînul Tatălui, Acela a Mărturisit“ (Cap.1, Vers.18). 73
Omilia 16 78
„Şi aceasta este mărturia lui Ioan, cînd au trimis la el ludeii din Ierusalim, preoţi şi leviţi, ca să-l întrebe: Cine eşti tu?“ (Cap.1, Vers.19- pînă la Vers.28). 78
Omilia 17 84
„Acestea s-au petrecut în Betabara, dincolo de Iordan, unde boteza Ioan A doua zi a văzut Ioan pe Iisus venind către el şi a zis: Iată, Mielul lui Dumnezeu, Cel Care ridică păcatul lumii“ (Cap.1, Vers.28- pînă la Vers.35). 84
Omilia 18 89
„A doua zi iarăşi stătea Ioan şi doi dintre ucenicii lui.- Şi privind pe Iisus Care trecea, a zis: Iată Mielul lui Dumnezeu!-Şi cei doi ucenici l-au auzit cînd a spus aceasta şi au mers după Iisus“ (Cap.1, Vers. 35,36,37). 89

Omilia 19.....95
„Acesta a aflat întîi pe Simon, fratele său, şi i-a zis: Am aflat pe Mesia (care se tîlcuieşte Hristos).“ **(Cap.1, Vers. 41,42)**.....95
Omilia 20.....99
„A doua zi a voit să meargă în Galileea şi a aflat pe Filip. Şi i-a zis Iisus: Urmează-Mi. Iar Filip era din Betsaida, din cetatea lui Andrei şi a lui Petru“ **(Cap.1, Vers. 43,44- pînă la Vers.49)**.....99
Omilia 21.....103
„Răspunsu-i-a Natanael: Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, Tu eşti regele lui Israel. Răspunsu-i-a Iisus şi i-a zis: Pentru că ţi-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi? Mai mari decît acestea vei vedea“ **(Cap.1, Vers.49,50- pînă la Cap.2, Vers.4.)**.....103
Omilia 22.....109
„Ce este Mie şi ţie femeie? Încă n-a venit ceasul Meu.“ **(Vers.4- pînă la Vers.10)**.....109
Omilia 23.....112
„Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii.“ **(Cap.2, Vers.11- pînă la Vers.23)**.....112
Omilia 24.....118
„Iar cînd era în Ierusalim, la praznicul Paştilor, mulţi au crezut în numele Lui.“ **(Cap.2- Vers.23, Cap.3- Vers.1-4)**.....118
Omilia 25.....123
„Iisus a răspuns: Adevărat, adevărat zic ţie, de nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu“ **(Cap.3, Vers.5)**.....123
Omilia 26.....128
„Ce este născut din trup, trup este, şi ce este născut din Duh, duh este“ **(Cap.3, Vers. 6-11)**.....128
Omilia 27.....132
„Dacă v-am spus cele pămînteşti şi nu credeţi, cum veţi crede de vă voi spune cele cereşti? Şi nimeni nu s-a suit la cer, decît Cel Care s-a coborît din cer, Fiul Omului care este în cer“ **(Cap.3, Vers.12-16)**.....132
Omilia 28.....136
„Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca lumea să se mîntuiască, prin El“ **(Cap.3, Vers.17- Vers.21)**.....136
Omilia 29.....140
„După acestea a venit Iisus cu ucenicii lui în pămîntul Iudeii şi a rămas acolo cu ei şi boteza“ **(Cap.3, Vers.22- Vers.30)**.....140
omilia 30.....146
„Cel care vine de sus este deasupra tuturor; cel care este de pe pămînt, pămîntesc este şi de pe pămînt grăieşte“. **(Cap.3, Vers.30- Vers.34)**.....146

Omilia 31.....149
„Tatăl iubeşte pe Fiul şi toate le-a dat în mîna Lui. Cel care crede în Fiul are viaţă veşnică; iar cel care nu ascultă de Fiul nu va vedea viaţa, ci mînia lui Dumnezeu rămîne peste el" (Cap.3, Vers.35,36- pînă la Vers.12, Cap.4).....149
Omilia 32.....158
„Iisus a răspuns şi i-a zis: Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăşi. Dar cel care va bea din apa pe care I-o voi da Eu nu va înseta în veac, ci apa pe care I-o voi da Eu se va face în el izvor de apă care curge spre viaţa veşnică" (Cap.4, Vers.13- Vers.20).....158
Omilia 33.....163
„Iisus i-a zis: Femeie crede-mă că vine ceasul cînd nici pe muntele acesta nici în Ierusalim nu vă veţi închina Tatălui. Voi vă închinaţi căruia nu ştiţi; noi ne închinăm Căruia ştim, pentru că mîntuirea din iudei este" (Cap.4, Vers.21,22- Vers.27).....163
Omilia 34.....168
„Iar femeia şi-a lăsat găleata şi s-a dus în cetate şi a zis oamenilor: Veniţi şi vedeţi un om care mi-a spus toate cîte am făcut: Nu cumva Acesta este Hristosul?" (Cap.4, Vers.28,29- Vers.39).....168
Omilia 35.....174
„Deci după ce au venit la El, Samarinenii îl rugau să rămînă la ei. Şi a rămas acolo două zile. Şi mai mulţi au crezut pentru cuvîntul Lui. Iar femeii îi ziceau: Credem nu numai pentru cuvîntul tău, căci noi înşine am auzit şi ştim că Acesta este cu adevărat Hristos, Mîntuitorul lumii. Iar după cele două zile, a plecat de acolo şi S-a dus în Galileea." (Cap.4, Vers. 40,41,42,43- Vers.53).....174
Omilia 36.....179
„Aceasta este a doua minune pe care a făcut-o Iisus, venind din Iudeea în Galileea" (Cap.4, Vers.54- Vers.5, Cap.5).....179
Omilia 37.....184
„Voieşti să te faci sănătos? Bolnavul i-a răspuns: Doamne om nu am ca să mă bage în scăldătoare, cînd se tulbură apa" (Cap.5, Vers.6,7- Vers.13).....184
Omilia 38.....188
„După aceasta Iisus l-a aflat în templu şi i-a zis: Iată că te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuieşti, ca să nu-ţi fie ceva mai rău" (Cap.5, Vers.14- Vers.21).....188
Omilia 39.....196
„Căci Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului.- Ca toţi să cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl" (Cap.5, Vers.22-23, Vers.30).....196
Omilia 40.....204

„Dacă mărturisesc Eu despre Mine însumi, mărturia Mea nu este adevărată.- Altul este care mărturiseşte despre Mine; şi ştiu că adevărată este mărturia lui pe care o mărturiseşte despre Mine" (Cap.5, Vers. 31,32- Vers.38).....204
Omilia 41.....210
„Cercetaţi Scripturile, căci voi socotiţi că în ele aveţi viaţă veşnică. Acelea mărturisesc despre Mine.-Şi nu veniţi la Mine, ca să aveţi viaţă!" (Cap.5, Vers.39-47).....210
Omilia 42.....214
„După acestea, Iisus S-a dus dincolo de Marea Galileii, adică a Tiberiadei. Şi a mers după El mulţime multă, pentru că vedeau minunile pe care le făcea cu cei bolnavi. Şi S-a suit pe munte şi a şezut acolo cu ucenicii Săi. Şi era aproape Paştile, praznicul Iudeilor" (Cap.6, Vers.1,2,3,4- Vers.15).....214
Omilia 43.....219
„Şi cînd s-a făcut seară, ucenicii Lui s-au coborît la mare. Şi intrînd în corabie, mergeau spre Capernaum, dincolo de mare. Şi iată s-a făcut întuneric şi Iisus încă nu venise la ei. Şi suflînd vînt mare, marea se întărîta" (Cap.6, Vers. 16,17,18- Vers.26).....219
Omilia 44.....222
„Iisus le-a răspuns şi a zis: Adevărat, adevărat zic vouă: Mă căutaţi nu pentru că aţi văzut minuni, ci pentru că aţi mîncat din pîini şi v-aţi săturat. Lucraţi nu pentru mîncarea cea pieritoare, ci pentru mîncarea ce rămîne spre viaţa veşnică, pe care o va da Fiul Omului, căci pe Acesta l-a pecetluit Dumnezeu Tatăl" (Cap.6, Vers. 26,27 Vers.31)..222
Omilia 45.....224
„Deci au zis către El: Ce să facem, ca să săvîrşim lucrurile lui Dumnezeu? Iisus a răspuns şi le-a zis: Acesta este lucrul lui Dumnezeu, ca să credeţi în Acela pe Care El L-a trimis. Dar ei i-au zis: Dar ce minuni faci Tu ca să vedem şi să credem în Tine? Ce lucrezi?" (Cap.6, Vers. 38,29 Vers.40).....224
Omilia 46.....230
„Deci Iudeii cîrteau împotriva Lui, fiindcă zisese: Eu sînt Pîinea Care s-a coborît din cer. Şi ziceau: Au nu este acesta Iisus, Fiul lui Iosif, şi nu ştim noi pe tatăl său şi pe mama Sa? Cum spune El acum: M-am pogorît din cer?" (Cap.6, Vers.41, Vers.53).....230
Omilia 47.....236
„Şi le-a zis Iisus: Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veţi mînca trupul Fiului Omului şi nu veţi bea sîngele Lui, nu veţi avea viaţă în voi. Cel care mănîncă trupul Meu şi bea sîngele Meu are viaţă veşnică, şi Eu îl voi învia în ziua cea de apoi" (Cap.6, Vers. 53,54- Vers.71).....236

Omilia 48.....245
„Şi după acestea mergea Iisus prin Galileea. Căci nu voia să meargă prin Iudeia, deoarece iudeii căutau să-l omoare. Şi era aproape praznicul Iudeilor, cel al Corturilor" (Cap.7.- 1 Vers.8).....245
Omilia 49.....249
„Acestea spunîndu-le, a rămas în Galileia. Dar după ce fraţii Săi s-au suit la praznic, atunci S-a suit şi El, nu pe faţă, ci cam pe ascuns." (Cap.7, Vers.9 Vers.24).....249
Omilia 50.....256
„Deci ziceau unii dintre Ierusalimiteni: Nu este oare Acesta pe Care caută să-L ucidă? Şi iată că vorbeşte pe faţă şi ei nu-I zic nimic. Nu cumva căpeteniile au cunoscut cu adevărat că Acesta este Hristos? Dar pe Acesta îl ştim de unde este. Iisus Hristos cînd va veni, nimeni nu ştie de unde este." (Cap.7, Vers. 25,26- Vers.36).....256
Omilia 51.....261
„Iar în ziua cea din urmă- ziua cea mare a praznicului- Iisus a stat între ei şi a strigat, zicînd: Dacă însetează cineva să vină la Mine şi să bea. Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele celui care crede în Mine, precum a zis Scriptura". (Cap.7, Vers.37- Vers.44).....261
Omilia 52.....265
„Deci slujitorii au venit la arhierei şi la farisei şi aceia le-au zis: De ce nu l-aţi adus? Slujitorii au răspuns: Niciodată n-a vorbit un om aşa cum vorbeşte Omul Acesta" (Cap.7, Vers. 45,46- Vers.19, Cap.8).....265
Omilia 53.....271
„Cuvintele acestea le-a grăit Iisus în vistierie învăţînd în templu; şi nimeni nu l-a prins, că încă nu venise ceasul Lui" (Cap.8, Vers.20- Vers.30).....271
Omilia 54.....276
„Deci zicea Iisus către Iudeii care au crezut în El: Dacă veţi rămîne în cuvîntul Meu, sînteţi cu adevărat ucenicii Mei. Şi veţi cunoaşte adevărul, iar adevărul vă va face liberi„ (Cap.8, Vers.31- Vers.47).....276
Omilia 55.....283
„Au răspuns Iudeii şi I-au zis: Oare, nu zicem noi bine că Tu eşti samarinean şi ai demon? A răspuns Iisus: Eu nu am demon, ci cinstesc pe Tatăl Meu şi voi Mă necinstiţi pe Mine." (Cap.8, Vers. 48,49- Vers.59).....283
Omilia 56.....288
„Şi trecînd Iisus, a văzut un om orb din naştere. Şi ucenicii Lui I-au întrebat, zicînd: Învăţătorule, cine a păcătuit: acesta sau părinţii lui, de s-a născut orb?" (Cap.9, Vers.1- Vers.6).....288
Omilia 57.....295

„Acestea zicînd, a scuipat jos şi a făcut tină din scuipat şi a uns cu tină ochii orbului. Şi i-a zis: Mergi de te spală la scăldătoarea Siloamului (care se tîlcuieşte trimis). Deci s-a dus şi s-a spălat şi a venit văzînd." (Cap.9 Vers.6- Vers.16).....295
Omilia 58.....300
„Au zis deci orbului iarăşi: Tu ce zici despre el că ţi-a deschis ochii? Iar el a zis că prooroc este. Dar ludeii n-au crezut despre el că era orb şi a văzut, pînă ce n-au chemat pe părinţii celui care vedea." (Cap.9, Vers. 17,18 – Vers. 34).....300
Omilia 59.....305
„Şi l-au dat afară. Auzind Iisus că l-au dat afară şi aflîndu-l, i-a zis: Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu? El a răspuns şi a zis: Şi cine este, Doamne ca să cred în El?" (Cap.9 Vers.35- Cap.10, Vers.13).....305
Omilia 60.....311
„Eu sînt Păstorul cel bun şi cunosc pe ale Mele şi ale Mele Mă cunosc pe Mine.- Precum Mă cunoaşte Tatăl şi Eu cunosc pe Tatăl. Şi viaţa Mea o pun pentru oi" (Cap.10 Vers. 14,15- Vers.21).....311
Omilia 61.....321
„Şi atunci era la Ierusalim sărbătoarea înnoirii templului şi era iarnă, Iar Iisus umbla prin templu, prin pridvorul lui Solomon. Deci l-au împresurat ludeii şi l-au zis: Pînă cînd ai să scoţi inima din noi? Dacă Tu eşti Hristos, spune-o nouă fără sfială" (Cap.10, Vers. 22,23,24- Vers.42).....321
Omilia 62.....329
„Şi era bolnav un oarecare Lazăr din Betania, satul Mariei şi al Martei, sora ei. Iar Maria este aceia care a uns cu mir pe Domnul şi l-a şters picioarele cu părul capului ei, al cărei frate Lazăr era bolnav" (Cap.11, Vers. 1,2- Vers.29).....329
Omilia 63.....338
„Şi Iisus nu venise încă în sat, ci era încă în locul unde îl întîmpinase Marta. Iar ludeii care erau cu ea în casă şi o mîngîiau, văzînd pe Maria că s-a sculat degrabă şi a ieşit afară, au mers după ea, socotind că se duce la mormînt, ca să plîngă acolo" (Cap.11, Vers. 30,31- Vers.40).....338
Omilia 64.....344
„Iar Iisus şi-a ridicat ochii în sus şi a zis: Părinte îţi mulţumesc că M-ai ascultat. Şi Eu ştiam că întotdeauna Mă asculţi, dar pentru mulţimea care stă împrejur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis" (Cap.11, Vers. 41,42- Vers.48).....344
Omilia 65.....351
„Iar Caiafa, unul dintre ei, care în anul acela era arhiereu, le-a zis: Nu ştiţi nimic. Nici nu gîndiţi că ne este mai de folos să moară un om

pentru popor, decît să piară tot neamul" (Cap.11, Vers. 49,50- Cap.12, Vers.9).....351
Omilia 66.....355
„Şi mulţime mare de evrei a aflat că este acolo şi au venit nu numai pentru Iisus, ci să vadă şi pe Lazăr pe care-l înviase din morţi". (Cap.12, Vers.9- Vers.24).....355
Omilia 67.....361
„Cel care îşi iubeşte viaţa o va pierde; iar cel care îşi urăşte viaţa în lumea aceasta o va păstra pentru viaţa veşnică. Dacă-Mi slujeşte cineva să-Mi urmeze, şi unde sînt Eu, acolo va fi şi slujitorul Meu. Dacă-Mi slujeşte cineva, Tatăl Meu îl va cinsti" (Cap.12, Vers. 25,26- Vers.34).....361
Omilia 68.....366
„I-a răspuns deci mulţimea: Noi am auzit din Lege că Hristos rămîne în veac; şi cum zici Tu că Fiul Omului trebuie să fie înălţat? Cine este acesta Fiul Omului?" (Cap.12 Vers.34- Vers.42).....366
Omilia 69.....370
„Totuşi şi dintre căpetenii mulţi au crezut în El, dar nu mărturiseau din pricina fariseilor, ca să nu fie izgoniţi din sinagogă. Căci au iubit slava oamenilor mai mult decît slava lui Dumnezeu" (Cap.12, Vers. 42,43- Vers.50).....370
Omilia 70.....375
„Iar înainte de praznicul Paştilor, ştiind Iisus că a sosit ceasul Lui, ca să se mute din lumea aceasta la Tatăl, a arătat că iubind pe ai Săi care sînt în lume, i-a iubit pînă la sfîrşit" (Cap.13, Vers.1- Vers.12)..375
Omilia 71.....380
„Deci după ce le-a spălat picioarele şi Şi-a luat hainele, S-a aşezat iar la masă şi le-a zis: Înţelegeţi ce v-am făcut Eu?" (Cap.13, Vers.12- Vers.19).....380
Omilia 72.....385
„Adevărat, adevărat zic vouă: Cel care primeşte pe cel pe care-l voi trimite Eu, pe Mine Mă primeşte; iar cine Mă primeşte pe Mine primeşte pe Cel Care M-a trimis pe Mine" (Cap.13, Vers.20- Vers.35).....385
Omilia 73.....393
„Simon Petru a zis: Doamne, unde Te duci? Răspuns-a Iisus: Unde Mă duc Eu, tu nu poţi veni acum după Mine, dar mai tîrziu vei veni" (Cap.13, Vers.36- Cap.14, Vers.7).....393
Omilia 74.....399
„Filip i-a zis: Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl şi ne va fi deajuns. Iisus i-a zis: De atîta vreme sînt cu voi şi nu M-ai cunoscut Filipe? Cel ce

M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl, şi cum zici tu: Arată-ne pe Tatăl?" (Cap.14, Vers.8- Vers.14).....399
Omilia 75.....404
„De Mă iubiţi, păziţi poruncile Mele. Şi Eu voi ruga pe Tatăl şi alt Mîntuitor vă va da, ca să rămînă cu voi în veac. Duhul Adevărului, pe Care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-l vede, nici nu-L cunoaşte; voi îl cunoaşteţi, că rămîne la voi şi va fi în voi" (Cap.14, Vers. 15,16,17, Vers.31).....404
Omilia 76.....412
„Eu sînt viţa cea adevărată şi Tatăl Meu este lucrătorul" (Cap.15, Vers.1- Vers.11).....412
Omilia 77.....418
„Acestea vi le-am spus ca bucuria Mea să fie în voi şi ca bucuria voastră să fie deplină. Aceasta este porunca Mea: Să vă iubiţi unul pe altul precum v-am iubit Eu". (Cap.15, Vers.11- Vers.4, Cap.16).....418
Omilia 78.....426
„Şi acestea nu vi le-am spus de la început, fiindcă eram cu voi. Dar acum Mă duc la Cel Care M-a trimis şi nimeni dintre voi nu Mă întreabă: Unde Te duci? Dar, fiindcă v-am spus acestea, întristarea a umplut inima voastră." (Cap.15 Vers. 5,6- Vers.15).....426
Omilia 79.....433
„Puţin şi nu Mă veţi mai vedea, şi iarăşi puţin şi Mă veţi vedea, pentru că Eu Mă duc la Tatăl. Deci au zis dintre ucenicii Lui unii către alţii: Ce este aceasta ce ne spune: Puţin şi nu Mă veţi mai vedea şi iarăşi puţin şi Mă veţi vedea, şi că Mă duc la Tatăl?" (Cap.15, Vers. 16,17- Vers.33).....433
Omilia 80.....438
„Acestea a grăit Iisus şi, ridicînd ochii Săi spre cer, a zis: Părinte, a venit ceasul! Preaslăveşte pe Fiul Tău, ca şi Fiul să Te preaslăvească"(Cap.17, Vers.1- Vers.5).....438
Omilia 81.....444
„Arătat-am numele Tău oamenilor pe Care Mi i-ai dat din lume. Ai Tăi erau şi Mie Mi i-ai dat şi cuvîntul Tău au păzit" (Cap.17 Vers.6- Vers.13).....444
Omilia 82.....449
„Eu le-am dat cuvîntul Tău, şi lumea i-a urît, pentru că nu sînt din lume, precum Eu nu sînt din lume" (Cap.17, Vers.14- Vers.26).....449
Omilia 83.....456
„Zicînd acestea, Iisus a ieşit cu ucenicii Lui dincolo de pîrîul Cedrilor, unde era o grădină, în care a intrat El şi ucenicii Săi". (Cap.18, Vers.1- Vers. 36).....456
Omilia 84.....466

„Eu spre aceasta M-am născut şi spre aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc pentru adevăr; oricine este din adevăr ascultă de glasul Meu“ (Cap.18, Vers.37- Cap.19 Vers.15). 466
Omilia 85 472
„Deci atunci L-a predat lor ca să fie răstignit. Şi au luat pe Iisus şi L-au dus să-L răstignească. Şi ducîndu-şi crucea, a ieşit la locul ce se cheamă al Căpăţînii, care evreieşte se zice Golgota. Unde L-au răstignit“. (Cap.19, Vers. 16,17,18- Cap.20, Vers.9). 472
Omilia 86 483
„Şi s-au dus ucenicii la ai lor. Iar Maria stătea afară lîngă mormînt, plîngînd. Şi pe cînd plîngea s-a aplecat în mormînt“ (Cap.20, Vers. 10,11- Vers.23). 483
Omilia 87 489
„Iar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamăn, nu era cu ei cînd a venit Iisus. Deci i-au zis lui ceilalţi ucenici: Am văzut pe Domnul! Dar el le-a zis: „Dacă nu voi vedea în mîinile Lui semnul cuielor şi dacă nu voi pune mîna mea în coasta Lui, nu voi crede“ (Cap.20, Vers. 24,25- Cap.21, Vers.15). 489
Omilia 88 496
„Deci după ce au prînzit, a zis Iisus lui Simon-Petru: Simone, fiul, lui Ioan, Mă iubeşti tu mai mult decît aceştia? El I-a zis: Da, Doamne, Tu ştii că te iubesc. Zis-a lui: Paşte mieluşeii mei“ (Cap.21, Vers. 15- Vers.25- Fin.). 496
TAINA SPOVEDANIEI 501
AU APĂRUT ÎN PERIOADA 1990-2005 503
ROMÂNIA MINISTERUL CULTURII, AVIZ 505
ROMÂNIA MINISTERUL CULTURII,ATESTAT 506
PRIMĂRIA MUNICIPULUI ORADEA PRIMAR 506
AUTORIZAŢIE
Nr.4197-din 06.03.2005 506

EDITURA PELERINUL ROMÂN,

Str. Iuliu Maniu, Nr. 22, Oradea, Cod 410104, Jud. Bihor, România, Cont. B. C. R. Oradea, RO29RNCB1500000018520001, *Aut. Nr.4197,6.03.2005. Cod Unic de Înregistrare 1510722054657.Cod Fiscal: /Nr.F05/ 407 /01.04.2005.* TEL. 0259/ 41. 26. 45. Comenzile se fac în scris prin *plicuri simple*, nu se trimit recomandate.

MĂNĂSTIREA "PORTĂRIŢA", sat MUJDENI, COM. ORAŞU NOU, JUD. SATU MARE, Tel. 0261 / 83. 00. 83, zidită din Cărţile Editurii Pelerinul Român, *oferă CAZARE GRATUITĂ tuturor pelerinilor, pe timp de 24 ore, care vin să se roage, fără a fi nevoie de a se anunţa dinainte*. Are Magazin de cărţi Bisericeşti şi Muzeu. Are 5 Altare.

Editura pelerinul roman: E-mail: pelerinul.roman@gmail.com.

Lucrarea are 518 pagini.